ಕರ್ನಾಟಕದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿನ ಚಿತ್ರಕಲೆ

ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ. ಪದವಿಗಾಗಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಾದರಪಡಿಸುವ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ

ಸಂಶೋಧಕರು

ಪಿ. ಬಿ. ಗವಾನಿ

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು

ಡಾ. ಎಸ್. ಸಿ. ಪಾಟೀಲ
ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ದೃಶ್ಯಕಲಾ ವಿಭಾಗ
ಲಲಿತಕಲಾ ನಿಕಾಯ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ

೨೦೧೨

ಕರ್ನಾಟಕದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿನ ಚಿತ್ರಕಲೆ

- ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ

(ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ ಪದವಿಗಾಗಿ ಸಾದರಪಡಿಸಿದ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ)

ಸಂಶೋಧಕರು

ಪಿ. ಬಿ. ಗವಾನಿ

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು

ಡಾ. ಎಸ್. ಸಿ. ಪಾಟೀಲ

ಡೀನ್, ಲಲಿತಕಕಲಾ ನಿಕಾಯ

ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು

ದೃಶ್ಯಕಲಾ ವಿಭಾಗ

ಲಲಿತಕಲಾ ನಿಕಾಯ

ದೃಶ್ಯಕಲಾ ವಿಭಾಗ

ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ

ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ – ೫೮೩ ೨೭೬

೨೦೧೨

ಕರ್ನಾಟಕದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿನ ಚಿತ್ರಕಲೆ

- ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ

(ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ ಪದವಿಗಾಗಿ ಸಾದರಪಡಿಸಿದ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ)

ಸಂಶೋಧಕರು

ಪಿ. ಬಿ. ಗವಾನಿ

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು

ಡಾ. ಎಸ್. ಸಿ. ಪಾಟೀಲ

ಡೀನ್, ಲಲಿತಕಕಲಾ ನಿಕಾಯ

ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು

ದೃಶ್ಯಕಲಾ ವಿಭಾಗ

ಲಲಿತಕಲಾ ನಿಕಾಯ

ದೃಶ್ಯಕಲಾ ವಿಭಾಗ

ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ

ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ - ೫೮೩ ೨೭೬

೨೦೧೨

ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ

ಕರ್ನಾಟಕದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿನ ಚಿತ್ರಕಲೆ – ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ ಪದವಿಗಾಗಿ ದೃಶ್ಯಕಲಾ ವಿಭಾಗದ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾದ **ಡಾ. ಎಸ್. ಸಿ. ಪಾಟೀಲ** ಅವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಲಲಿತಕಲಾ ನಿಕಾಯದ ದೃಶ್ಯಕಲಾ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಈ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದ ಯಾವುದೇ ಭಾಗವನ್ನು ಇನ್ನಿತರ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗೆ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ ಎಂದು ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಸ್ಥಳ : ಹಂಪಿ, ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ
ದಿನಾಂಕ : ೨೪.೧೨.೨೦೧೨

(ಪಿ.ಬಿ. ಗವಾನಿ)
ಸಂಶೋಧನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ
ದೃಶ್ಯಕಲಾ ವಿಭಾಗ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ
ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ

ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರ

ಪಿ.ಬಿ. ಗವಾನಿ ಇವರು ನನ್ನ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ **ಕರ್ನಾಟಕದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿನ ಚಿತ್ರಕಲೆ – ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ** ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ ಪದವಿಗಾಗಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದು, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಲಲಿತಕಲಾ ನಿಕಾಯದ ದೃಶ್ಯಕಲಾ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಸದರಿ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವು ಮೂಲ ಸಂಶೋಧನ ಕೃತಿಯಾಗಿದ್ದು, ಇದರ ಯಾವುದೇ ಭಾಗ ಮತ್ತು ವಿಷಯವನ್ನು ಯಾವುದೇ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಈ ಮೊದಲು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿಲ್ಲವೆಂದು ಈ ಮೂಲಕ ದೃಢೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ ಮತ್ತು ದೃಶ್ಯಕಲಾ ವಿಭಾಗದ ಮೂಲಕ ಈ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಸ್ಥಳ : ಹಂಪಿ, ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ
ದಿನಾಂಕ : ೨೪-೧೨.೨೦೧೨

(ಡಾ. ಎಸ್. ಸಿ. ಪಾಟೀಲ)
ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು
ಡೀನ್, ಲಲಿತಕಲಾ ನಿಕಾಯ
ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು
ದೃಶ್ಯಕಲಾ ವಿಭಾಗ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ
ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ

ಕರ್ನಾಟಕದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿನ ಚಿತ್ರಕಲೆ

- ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ

ಪರಿವಿಡಿ

ಅಧ್ಯಾಯ : ಒಂದು

ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶ, ಸ್ವರೂಪ, ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಮತ್ತು ವೈಧಾನಿಕತೆ

The culture of a nation is Known by its art, antiquites and literature. They serve as mirrors of the glorious past to which they belong. The understanding of an artefact of the past will only be possible if we, as admirers, pay the required attention to unravel what is vague. It is not easy to understand the past casually at times. But provenance and identification will not be very difficult once we delve deeper into it with objectivity coupled with sincerity. The understanding of a forgotten past is made clearer by the other. In my opinion both art and literature act as real mirrors but of a peculiar type as they reflect images that no longer exist.[೧]

ಯಾವುದೇ ದೇಶದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು ಆಯಾ ದೇಶದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತವೆ. ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಪಾರಂಪರಿಕ ಮಹತ್ವದ ಯಾವುದೇ ವಸ್ತುಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ಅವುಗಳನ್ನು ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಮಹತ್ವದ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ಮೇಲಿದೆ. ಗತಕಾಲದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕಾದರೆ ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಿಕರು ಬಳಸಿದ ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ನಾಣ್ಯಗಳು, ಅಳತೆಯ ಪರಿಕರಗಳು, ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ತಾಳೆಗರಿಗಳು, ಕಾಗದದ ಕೈ ಬರಹಗಳು, ಮಕ್ಕಳ ಆಟಿಕೆಗಳು ಮುಂತಾದ ವಸ್ತುಗಳು ನಮ್ಮ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಅವರ

೦೧. Dr. Akus Reddy (Edt) : Salar Jung Museum - Jurnal - P.No - 27

ಜೀವನವನ್ನು ಕುರಿತಾಗಿ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುತ್ತವೆ. ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದ ಇತಿಹಾಸ, ಕಲೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ನಾಗರಿಕತೆ ಇವುಗಳ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು ತುಂಬಾ ನೆರವಾಗುತ್ತವೆ.[೨] ಇಂಥ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ವಸ್ತುಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ನಮ್ಮ ಸಂವೇದನಾಶೀಲ ಮನಸ್ಸು ಜಾಗೃತವಾಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಿಕರ ಆ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನೋಡಿದಾಕ್ಷಣ ಮನಸ್ಸು ಚಿಂತನಾಮಗ್ನವಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ವಸ್ತುಗಳ ಇತಿಹಾಸ ಕೆದಕಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತದೆ. "ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ವಸ್ತುಗಳ ಅಪೂರ್ವ ಖಜಾನೆ". ಅಲ್ಲಿ ಕಾಣಸಿಗುವ ವಸ್ತುವಿಶೇಷಗಳು ಬೇರೆಲ್ಲಿಯೂ ನೋಡಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ಒಂದು ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಮ್ಯೂಸಿಯಂ ಎಂದರೆ ಕೇವಲ ವಸ್ತುಗಳ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಎಂದಷ್ಟೆ ತಿಳಿದರೆ ತಪ್ಪಾದೀತು, ಅದು ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರವೂ ಹೌದು. ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಚರಿತ್ರೆ, ಕಲೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಸಂಗೀತ, ವಸ್ತು ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿನ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿ, ವಿಷಯ ಗ್ರಹಿಸಿ ತಿಳಿಯಲು ಅವಕಾಶವಿರುತ್ತದೆ. ಆಯಾ ವಸ್ತುಗಳು ಒಂದು ವಿಭಿನ್ನ ಕಾಲವನ್ನು ಇಲ್ಲವೇ ಇತಿಹಾಸಯುಗವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತವೆ.[೩] ಕೆಲವು ಮ್ಯೂಸಿಯಂಗಳು ತುಂಬಾ ಅಪರೂಪದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ.

ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ಇತಿಹಾಸ ಗಮನಿಸಿದಾಗ, ಆದಿ ಮಾನವನ ಗುಹೆಗಳು, ಸ್ತೂಪಗಳು, ಗುಹಾಂತರ ದೇವಾಲಯಗಳು, ಅರಮನೆಗಳು, ಗುಡಿ–ಗುಂಡಾರಗಳು, ಮಠಗಳು, ಈಗಿನ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ರೂಪಾಂತರ ಕಂಡರೂ ಉದ್ದೇಶ ಮಾತ್ರ ಒಂದೇ ಆಗಿತ್ತು. ಅದು ಜನರ ಜ್ಞಾನದಾಹ ತೀರಿಸುವುದು, ಮನೋರಂಜನೆ ಒದಗಿಸುವುದು, ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದು. ಅಲ್ಲದೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಶಂಸೆಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡುವುದಾಗಿದೆ. "ನ ಹಿ ಜ್ಞಾನೇನ ಸದೃಶಂ" (ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದುದು ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ) ಎಂಬುದನ್ನು ಮನಗಂಡಿದ್ದ ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ಇಂತಹ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ಸ್ಥಾಪನಾಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಕೈಹಾಕಿದರು. ಇವುಗಳ ಮೂಲಕ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಜನರಿಗೆ ಜ್ಞಾನ ಒದಗಿಸುವುದು, ಜಿಜ್ಞಾಸುಗಳನ್ನು ತನ್ನತ್ತ ಸೆಳೆಯುವ ಮಹತ್ವದ ಉದ್ದೇಶ ನಿಜಕ್ಕೂ ಶ್ಲಾಘನೀಯ. ಇಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಇತಿಹಾಸ ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವ ಪ್ರಯತ್ನವಿದೆ.

Museums are non-formal centres of public education. The International Council of Museums defines the Museum as 'non-profit making permanent institution, in the service of society and its development, and open to the public, which acquires, conserves, researches, communicates and exhibits, for the purpose of study education and enjoyment, material evidence of man

೦೨. ಜೆ. ಗೋ. ರಮೇಶ : ಭಾರತದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು, ಪುಟ – ೫
೦೩. ಜೆ. ಗೋ. ರಮೇಶ : ಭಾರತದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು, ಪುಟ – ೩

and his environment'. 'Institution' implies a formalized organization with a long-term purpose. 'Collects' includes all forms of acquisition. 'Society' and the 'public' orients to a multitude of target audience that may visit a museum. 'Acquires' includes all means of collection. 'Conserves' emphasizes the need for preservation and security. 'Researches' denotes the need to study the objects as material culture/ 'communicates' and 'exhibits' elucidates the need to satisfy the public, the need to de-mystify the objects. 'Material' indicates something tangible-the objects and 'evidence' to authenticity.[೪]

ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸ್ಮಾರಕಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಕಳಕಳಿಯಿದೆ. 'ಹಳೇ ಬೇರು ಹೊಸ ಚಿಗುರು' ಎಂಬಂತೆ ಹಳೆಯ ವಸ್ತುಗಳು ಹೊಸ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡುತ್ತವೆ. ಇದು ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಸಂವರ್ಧನೆ ಹಾಗೂ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಮಹದಾಶೆಯಿಂದ ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು ನಮ್ಮ ಅಮೂಲ್ಯ ಸಂಪತ್ತು. ಈ ಸಂಪತ್ತಿನ ಭಾಗವಾಗಿರುವ ಚಿತ್ರಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶ

* ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶ ಹೊಂದಲಾಗಿದೆ.
* ಕರ್ನಾಟಕದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರಿ ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ ಎಂದು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ವಿಂಗಡನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಇಲ್ಲಿಯ ಚಿತ್ರಕಲಾಕೃತಿಗಳ ವಸ್ತುವಿಷಯದ ವಿಶೇಷತೆಗಳನ್ನು ವಿವೇಚಿಸುವ ಉದ್ದೇಶ ಹೊಂದಲಾಗಿದೆ.
* ಕರ್ನಾಟಕದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕೇತರ ಪ್ರದೇಶದ ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾದ, ಜನಪದ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಮತ್ತು ಶಿಷ್ಟಪದ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ವಿವಿಧ ಶೈಲಿಯ ಚಿತ್ರಗಳು ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಆಯಾ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶ ಹೊಂದಲಾಗಿದೆ.
* ಕರ್ನಾಟಕದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ಚಿತ್ರಕಲಾವಿದರ ವಿವಿಧ ಮಾಧ್ಯಮಗಳ, ವಿವಿಧ ಶೈಲಿಯ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿದ್ದು, ಅಲ್ಲಿನ ಕಲಾವಿದರ ಕುರಿತು ಮತ್ತು ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಒಂದೆಡಗೆ ದಾಖಲಿಸಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಲಾಗಿದೆ.

೦೪. Dr. Akus Reddy (Edt) : Salar Jung Museum - Jurnal - P.No - 20

* ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ವಿವಿಧ ಶೈಲಿಯ ಚಿತ್ರಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಮತ್ತು ಕಲಾವಿದರ ಮೇಲಾದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಶೈಲಿಯ ಪ್ರಭಾವಗಳ ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶವು ಇಲ್ಲಿದೆ.

* ಕರ್ನಾಟಕದ ಅನೇಕ ಹಿರಿಯ ಕಲಾವಿದರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು, ಅನೇಕ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ದುಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಇಂತಹ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿನ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಮಾರ್ಗೋಪಾಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಹೊಂದಲಾಗಿದೆ.

ಹೀಗೆ ಹಲವಾರು ಉದ್ದೇಶಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿರುವ ಚಿತ್ರಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಹೊಂದಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಯನದ ಸ್ವರೂಪ

ಈ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನದ ಅನುಕೂಲತೆಗಾಗಿ ಒಟ್ಟು ಎಂಟು ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ : ಒಂದು – ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶ, ಸ್ವರೂಪ, ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಮತ್ತು ವೈಧಾನಿಕತೆ

ಈ ಅಧ್ಯಾಯವು ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶ, ಸ್ವರೂಪ, ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಮತ್ತು ವೈಧಾನಿಕತೆಯ ಕುರಿತು ಹಾಗೂ ಅಧ್ಯಯನದ ಒಟ್ಟಾರೆ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ : ಎರಡು – ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ಐತಿಹಾಸಿಕ ನೆಲೆ–ಹಿನ್ನೆಲೆ

ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ (ಮ್ಯುಜಿಯಂ) ಅರ್ಥ, ಸ್ವರೂಪ, ಕಲಾಮಂದಿರಗಳು, ಕಲಾಶಾಲೆಗಳು, ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಭಾಗವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಬಗೆ ಅಲ್ಲದೆ ಪ್ರಪಂಚದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು, ಭಾರತದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ಐತಿಹಾಸಿಕ ನೆಲೆ–ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ : ಮೂರು – ಕರ್ನಾಟಕದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ವೈವಿಧ್ಯ

ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನದ ಅನುಕೂಲತೆಗಾಗಿ ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಸರ್ಕಾರೇತರ (ಖಾಸಗಿ) ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಎಂದು ವರ್ಗೀಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಅವುಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಸ್ವರೂಪದ ಕುರಿತು ವಿವೇಚನೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ : ನಾಲ್ಕು – ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿನ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಕೃತಿಗಳ ವಸ್ತು– ವಿಷಯ

ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳನ್ನು ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರೊಂದಿಗೆ ನೂರಾರು ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅವುಗಳನ್ನು ದೃಶ್ಯಕಲೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ : ಐದು – ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿನ ಪ್ರಮುಖ ಕಲಾವಿದರು

ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ, ಹಾಗೂ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಲಾವಿದರು ಎಂದು ಮೂರು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ದೃಶ್ಯಕಲೆಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿವೇಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ : ಆರು – ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ಚಿತ್ರಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಮೇಲಾದ ಪ್ರಭಾವ,ಪ್ರೇರಣೆ ಶೈಲಿ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆ

ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಮೇಲಾದ ಧಾರ್ಮಿಕ, ರಾಜಕೀಯ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಭಾವಗಳು, ಈ ಕಲೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡಿದ ಹಲವಾರು ಅಂಶಗಳು, ವಿವಿಧ ಶೈಲಿ, ತಂತ್ರಗಳ ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ : ಏಳು – ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ಚಿತ್ರಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಸ್ಥಿತಿ–ಗತಿ, ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ವಿಧಿ–ವಿಧಾನಗಳು

ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಈಗೀನ ಸ್ಥಿತಿ–ಗತಿ, ಸಂರಕ್ಷಣೋಪಾಯಗಳ ಕುರಿತು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ : ಎಂಟು – ಸಮಾರೋಪ

ಈ ಅಧ್ಯಾಯ ಸಮಾರೋಪವಾಗಿದ್ದು ಪ್ರಸ್ತುತ ಮೇಲಿನ ಏಳು ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿತವಾದ ಸಂಶೋಧನಾ ಫಲಿತಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆಯಿದೆ.

ಅಧ್ಯಯನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ

ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯು ಕರ್ನಾಟಕದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ಚಿತ್ರಕಲೆಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿದ್ದು, ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ದೇಶ–ವಿದೇಶಗಳ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಲಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿರುವ ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರದ ಅಧೀನದಲ್ಲಿರುವ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು, ರಾಜ್ಯ ಸರಕಾರದ ಅಧೀನದಲ್ಲಿಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು, ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಖಾಸಗಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು, ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು, ಅರಮನೆ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು, ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು, ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯುಗಳು, ಕಲಾ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯುಗಳು ಹೀಗೆ ವಿಷಯುವಾರು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳೆಂದು ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಅಲ್ಲದೇ ಕರ್ನಾಟಕೇತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಾದ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಔಂಧ, ಪುಣೆ, ಕೊಲ್ಹಾಪೂರ, ಮುಂಬೈ, ಹೈದ್ರಾಬಾದ್ ಮುಂತಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ತೌಲನಿಕ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ದೃಶ್ಯಕಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನಡೆದ ಸಂಶೋಧನಾ ಅಧ್ಯಯನಗಳು

ಕರ್ನಾಟಕದ ದೃಶ್ಯಕಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಅಧ್ಯಯನ ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡಿರುವುದು ತೊಂಭತ್ತರ ದಶಕದ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ, ಬಹಳಷ್ಟು ತಡವಾಗಿ ದೃಶ್ಯಕಲೆಗಳ ಕುರಿತು ಸಂಶೋಧನಾ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಎಂ.ಫಿಲ್, ಪಿಹೆಚ್.ಡಿಯಂತಹ ಪದವಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟು ತಡವಾಗಿ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನೆ ನಡೆಯಲು ಮುಖ್ಯಕಾರಣ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಅಧ್ಯಯನದ ಕೋರ್ಸ್‌ಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಎಸ್.ಎಸ್.ಎಲ್.ಸಿ. ಬೋರ್ಡ್‌ನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು.

ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಕೋರ್ಸ್‌ಗಳು ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಹಂತಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿದ್ದವು. ಈ ಕೋರ್ಸ್‌ಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿ ನೇಮಕಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇನ್ನುಳಿದವರು ಹವ್ಯಾಸಿ ಚಿತ್ರಕಲಾವಿದರಾಗಿ, ಕಮರ್ಶಿಯಲ್ ಆರ್ಟಿಸ್ಟಾಗಿ ವೃತ್ತಿಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಐದು ವರ್ಷದ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಪಾಸಾದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಪದವಿ ತರಗತಿಗೆ ಸೇರಲು ಅವಕಾಶವಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಪದವಿ ತರಗತಿಗೆ ಸೇರಲೇಬೇಕೆಂದರೆ ಒಂದು ವರ್ಷದ ಬ್ರಿಡ್ಜ್‌ಕೋರ್ಸ್‌ನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಹಂತಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಅವಕಾಶವಿದ್ದ ಕಾರಣ, ಬಹುಪಾಲು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಪದವಿ ಮತ್ತು ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಇನ್ನು ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಹಂತದಲ್ಲಿ ದೃಶ್ಯಕಲೆಯ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಯಾವ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ದೃಶ್ಯಕಲಾ ಅಧ್ಯಯನದ ವಿಭಾಗಗಳು ಪ್ರಾರಂಭಗೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನಾ ಅಧ್ಯಯನ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿಯಲು ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಪದವಿಯ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಬೆರಳೆಣಿಕೆಯಷ್ಟು ಲಲಿತಕಲಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡಿದ್ದು, ಅವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪದವಿ ಹಂತಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತಗೊಂಡು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿವೆ. ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ದೃಶ್ಯಕಲೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗದೇ ಇರುವುದು ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ ಎನ್ನಬಹುದು.

ಧಾರವಾಡ, ಗದಗ, ಗುಲಬರ್ಗಾ, ಮೈಸೂರು, ದಾವಣಗೇರೆ ಹಾಗೂ ಬೆಂಗಳೂರು ಈ ಕೆಲವು ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ದೃಶ್ಯಕಲಾ ಪದವಿ ಕೋರ್ಸ್‌ಗಳು ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡರೂ ಈ ಕೋರ್ಸ್‌ಗಳು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕತೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವ ಕೊಟ್ಟ ಕಾರಣವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲಿ ಬೋಧನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಅಧ್ಯಾಪಕರೆಲ್ಲರೂ ಯಾವುದೇ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಬರದೇ ಇದ್ದುದು, ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ದೃಶ್ಯಕಲೆಗಳ ಶಿಕ್ಷಣವೆಂದರೆ ಕೇವಲ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾದ ಕಲೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಎಂಬ ಪ್ರಧಾನ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವು ಈ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿತ್ತು. ಹೀಗಾಗಿ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಕೊರತೆಯಿಂದಾಗಿ ಕೇವಲ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತಾಯಿತು. ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ನಂತರದ ಎಂ.ಫಿಲ್., ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ.

ಯಂತಹ ಅಧ್ಯಯನಗಳಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದಂತಾಗಿ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಸಂಶೋಧನೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬೇಕಾದಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ.

ಈ ಪರಂಪರೆ ತೊಂಭತ್ತರ ದಶಕದವರೆಗೂ ಮುಂದುವರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿತು. ತೊಂಭತ್ತರ ದಶಕದ ನಂತರದಲ್ಲಿ ೧೯೯೭ರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿಯ ದೃಶ್ಯಕಲಾ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಎಂ.ಫಿಲ್, ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ ಸಂಶೋಧನ ಅಧ್ಯಯನ ಪ್ರಾರಂಭಗೊಳ್ಳುವುದರ ಮೂಲಕ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಹೊಸ ಪರಂಪರೆಯೊಂದು ಅನಾವರಣಗೊಂಡಿತು. ಇಲ್ಲಿ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕತೆಗೆ ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಾಂತ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಗೆ ದೇಶದಲ್ಲಿಯೇ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಸಮಾನಾವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕ ಕಾರಣ ದೃಶ್ಯಕಲಾ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಹೊಸ ಶಕೆಗೆ ಈ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹೊಸ ದಾರಿಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟಿತು ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು.

ನಂತರದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ದೃಶ್ಯಕಲಾ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶಗಳು ದೊರಕಿವೆ. ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನಾ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಈಗ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಇನ್ನುಳಿದ ವಿಷಯಗಳಂತೆ ದೃಶ್ಯಕಲೆಗಳ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ ಸಿಕ್ಕ ಕಾರಣವಾಗಿ ಈಗ ಸಾಕಷ್ಟು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು, ಅಧ್ಯಾಪಕರು ತಮ್ಮನ್ನು ದೃಶ್ಯಕಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಸಂಶೋಧನಾ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

ಹೀಗೆ ತೊಂಭತ್ತರ ದಶಕದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ದೃಶ್ಯಕಲಾ ಅಧ್ಯಯನದ ಸ್ಥೂಲವಾದ ನೋಟವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಎಂ.ಫಿಲ್. ಪದವಿಗಾಗಿ, ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ. ಪದವಿಗಾಗಿ ನಡೆಸಿದ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಹಾಗೂ ಡಿ.ಲಿಟ್ ಪದವಿಗಾಗಿ ಸಂಶೋಧನಾ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದ್ದು, ಅವುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ೧. ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ. ಪ್ರಬಂಧಗಳು. ೨. ಎಂ.ಫಿಲ್. ಪ್ರಬಂಧಗಳು, ೩. ಡಿ. ಲಿಟ್ ಪ್ರಬಂಧಗಳು ಎಂದು ವಿಂಗಡಿಸಿ ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಕುರಿತು ಎಸ್.ಸಿ. ಪಾಟೀಲ ಅವರು **"ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ-ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ"**[೧೫] ಎಂಬ ಕಿರು ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದವಿಯ ಅಂಶಿಕ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಾಗಿ ೧೯೮೩ ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದು, ಇದು ದೃಶ್ಯಕಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ, ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂತದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಪ್ರಪ್ರಥಮ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಶಿಕ್ಷಣದ ಕಿರು ಸಂಶೋಧನಾ ಅಧ್ಯಯನವಾಗಿದೆ. ಆನಂತರ ೧೯೮೭ರಲ್ಲಿ ಡಾ. ಚೂಡಾಮಣಿ ನಂದಗೋಪಾಲರವರ **"ಡ್ಯಾನ್ಸ್ ಅಂಡ್ ಅದರ್ ಫೈನ್ ಆರ್ಟ್ಸ್ ಇನ್ ಕರ್ನಾಟಕ ಸ್ಕಲ್ಪಚರ್ ಅಂಡ್ ಪೇಂಟಿಂಗ್ಸ್"**[೧೬] ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಬಂದಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನೃತ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಿದ್ದು, ಪ್ರಾಸಂಗಿಕವಾಗಿ ಚಿತ್ರಕಲೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಲಾಗಿದೆ.

---

೧೫. ಎಸ್.ಸಿ.ಪಾಟೀಲ : ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿ.ವಿ.ಧಾರವಾಡ, ೧೯೮೩.

೧೬. ಡಾ. ಚೂಡಾಮಣಿ ನಂದಗೋಪಾಲ: "ಡ್ಯಾನ್ಸ್ ಅಂಡ್ ಆದರ್ ಫೈನ್ ಆರ್ಟ್ಸ್ ಇನ್ ಕರ್ನಾಟಕ ಸ್ಕಲ್ಪಚರ್ ಅಂಡ್ ಪೇಂಟಿಂಗ್ಸ್" ಮೈಸೂರು ವಿ.ವಿ- ೧೯೮೭

ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಬಿ.ಕೆ. ಹಿರೇಮಠರ **"ಕನ್ನಡ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳು – ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ"**[೭] ಎಂಬ ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಪ್ರಬಂಧ ಬಂದಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ ಸಹ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಕುರಿತು ಒಂದೆರಡು ಅಧ್ಯಾಯಗಳು ಪ್ರಾಸಂಗಿಕವಾಗಿ ಬಂದಿವೆ. ಆದರೆ ಇವರ ಮುಖ್ಯವಾದ ಅಧ್ಯಯನವು ಕನ್ನಡ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳ ಕುರಿತ ಅಧ್ಯಯನವಾಗಿದೆ. ಇವು ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಹಂತದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕೆಲವು ಪ್ರಯತ್ನಗಳಾಗಿವೆ.

೧. ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಪ್ರಬಂಧಗಳು

ದೃಶ್ಯಕಲೆಯನ್ನೇ ಅಧ್ಯಯನದ ಪ್ರಧಾನ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಂದ ಸಂಶೋಧನ ಅಧ್ಯಯನ ೧೯೯೧ ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡದಿಂದ ಎಸ್.ಸಿ. ಪಾಟೀಲ ಅವರ **"ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನಪದ ಚಿತ್ರಕಲೆ"**[೮] ಎಂಬ ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ. ಪ್ರಬಂಧ ಹೊರಬಂದಿದ್ದು ಪೂರ್ಣಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಲೆಯನ್ನೇ ಕುರಿತು ಸಂಶೋಧನೆ ನಡೆಸಿದ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲ ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವಾಗಿದೆ. ಮುಂದೆ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ೧೯೯೫ ರಲ್ಲಿ **"ಕರ್ನಾಟಕದ ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳು"**[೯] ಎಂಬ ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವು ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಅ.ಲ. ನರಸಿಂಹನ್ ಅವರಿಂದ ಸಲ್ಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ೧೯೯೭ ರಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಪುಷ್ಪಾ ದ್ರಾವಿಡ್ ಅವರು **"ಅನಿವಾಸಿ ಭಾರತೀಯ ಕಲಾವಿದ ದಿ ರೋರಿಕ್ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಕಲಾಕೃತಿಗಳು"**[೧೦] ಎಂಬ ವಿಷಯದ ಮೇಲೆ, ೧೯೯೮ರಲ್ಲಿ ಸಂಪದಾ ಭಟ್ ಅವರು **"ಹಿಂದುಸ್ಥಾನಿ ಸಂಗೀತ ಮತ್ತು ರಾಗಮಾಲಾ ಚಿತ್ರಗಳು"**[೧೧] ಎಂಬ ವಿಷಯದ ಕುರಿತು, ೨೦೦೨ ರಲ್ಲಿ ಯಾದಪ್ಪ ಪರದೇಶಿ ಅವರು **"ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಭಿತ್ತಿಚಿತ್ರಕಲೆ"**[೧೨], ಶಿವಾನಂದ ಬಂಟನೂರರು **"ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನಪದ ಶಿಲ್ಪಕಲೆ, ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ"**,[೧೩] ಗಿರೀಶ ಕುಮಾರ ಅವರ **"ಬುಡಕಟ್ಟು ಚಿತ್ರಕಲೆ"**,[೧೪] ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿ ಗವಾಯಿಯವರ **"ಕಲಾವಿದ ಎಂ.ಎ.ಚೆಟ್ಟಿಯವರ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಕಲಾಕೃತಿಗಳು – ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ"**,[೧೫] ಶರಣಪ್ಪ ಕೋಲ್ಕರ್

೦೭. ಡಾ. ಬಿ.ಕೆ. ಹಿರೇಮಠ : ಕನ್ನಡ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳು – ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿ.ವಿ. ೧೯೮೭

೦೮. ಡಾ. ಎಸ್.ಸಿ. ಪಾಟೀಲ : ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನಪದ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿ.ವಿ. ೧೯೮೧.

೦೯. ಡಾ. ಅ.ಲ. ನರಸಿಂಹನ್ : ಕರ್ನಾಟಕ ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳು. ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಿ.ವಿ. ೧೯೯೮

೧೦. ಡಾ. ಪುಷ್ಪಾ ದ್ರಾವಿಡ್ : ಅನಿವಾಸಿ ಭಾರತೀಯ ಕಲಾವಿದ ದಿ. ನಿಕೋಲಸ್ ರೋರಿಕ್ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಕಲಾಕೃತಿಗಳು. ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಿ.ವಿ. ೧೯೯೭.

೧೧. ಡಾ. ಸಂಪದಾ ಭಟ್ : ಹಿಂದುಸ್ಥಾನಿ ಸಂಗೀತ ಮತ್ತು ರಾಗಮಾಲಾ ಚಿತ್ರಗಳು, ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ. ೧೯೯೮

೧೨. ಡಾ. ಯಾದಪ್ಪ ಪರದೇಶಿ : ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟದ ಭಿತ್ತಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ – ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ, ಪಿಎಚ್.ಡಿ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ. ೨೦೦೧.

೧೩. ಡಾ. ಶಿವಾನಂದ ಬಂಟನೂರು : ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನಪದ ಶಿಲ್ಪಕಲೆ: ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ, ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ. ೨೦೦೨.

೧೪. ಡಾ. ಗಿರೀಶ ಕುಮಾರ : ಬುಡಕಟ್ಟು ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ. ೨೦೦೨.

೧೫. ಡಾ. ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿ ಗವಾಯಿ : ಕಲಾವಿದ ಎಂ.ಎ.ಚೆಟ್ಟಿಯವರ ಜೀವನ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು – ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ. ಕ.ವಿ.ವಿ.ಹಂಪಿ ೨೦೦೨.

ಅವರ **"ಕೊಪ್ಪಳ – ಹಂಪಿ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾಗೈತಿಹಾಸಿಕ ಕಾಲದ ಕಲೆ",**[೧೬] ಸೌಮ್ಯ ಅವರ **"ಯಂತ್ರಾ ದಿ ವಿಜ್ಯುವಲ್ ಆಫ್ ಶಂಕರ ಫಿಲಾಸಫಿ ವಿತ್ ರೆಫೆರೆನ್ಸ್ ಟು ಕಾಂಟೆಂಪರರಿ ತಾಂತ್ರಿಕ ಆರ್ಟಿಸ್ಟ್",**[೧೭] ಪ್ರಮೀಳಾ ಲೋಚನ ಅವರ **"ಮೈಂಡ್, ಮ್ಯೂಸಿಕ್ ಅಂಡ್ ಕಲರ್ ಎಕ್ಸಪೋಸೆಸ್ ಅಂಡ್ ಡೆವೆಲಪಮೆಂಟ್ ಆಫ್ ರಾಗಮಾಲಾ ಅಂಡ್ ಕಾಂಟೆಂಪರರಿ ಪೇಂಟಿಂಗ್"**[೧೮] ೨೦೦೩ರಲ್ಲಿ ವೀಣಾ ಶೇಖರ್ ಮಂಡಿಸಿದ **"ಎ ಸ್ಟಡಿ ಆಫ್ ಹಿಸ್ಟಾರಿಕಲ್ ಪೇಂಟಿಂಗ್ ಆಫ್ ಕರ್ನಾಟಕ"**[೧೯] (೧೭೮೦ – ೧೮೨೦), ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಸ್ವಾಮಿ ಹಿರೇಮಠರ **"ಕಲಾವಿದ ಆರ್. ಎಂ. ಹಡಪದ : ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ"**[೨೦], ಎಸ್. ಸಿ. ಪಾಟೀಲರು ಕರ್ನಾಟಕ ವಿ.ವಿ.ಗೆ ಮಂಡಿಸಿದ **"ಎ ಕ್ರಿಟಿಕಲ್ ಅನಾಲಸಿಸ್ ಆಫ್ ಆರ್ಟ್ ಎಜ್ಯುಕೇಶನ್ ಅಟ್ ಸ್ಕೂಲ್ ಲೆವೆಲ್ ಇನ್ ಕರ್ನಾಟಕ ಸ್ಟೇಟ್ ವಿತ್ ಸ್ಪೆಷಲ್ ರೆಫೆರೆನ್ಸ್ ಟು ಡ್ರಾಯಿಂಗ್ ಅಂಡ್ ಪೇಂಟಿಂಗ್"**[೨೧] ಇದು ಅವರ ಎರಡನೆಯ ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ, ೨೦೦೪ ರಲ್ಲಿ ವಿ.ಎಮ್. ಬಾಗಾಯತ್ ಅವರ **ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಂ ಅರಸರ ಕಾಲದ ಚಿತ್ರಕಲೆ – ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ" (೧೪೦೦ – ೧೮೦೦),**[೨೨] ಶಿವಕುಮಾರ ಜಿ. ಓ. ಅವರ **"ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಮಕಾಲೀನ ಉತ್ಸವಗಳು ಹಾಗೂ ವಾಣಿಜ್ಯ ಮೇಳಗಳ ವಿವಿಧ ಆಯಾಮಗಳು",**[೨೩] ಪಿ. ಗೌರೀಶ, ಅವರ **"ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜಾನಪದ ಚಿತ್ರಕಲೆ",**[೨೪] ಶಶಿಕಲಾ ಹೂಗಾರ ಅವರ **"ಕರ್ನಾಟಕ ತೊಗಲು ಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರಕಲೆ"**[೨೫] ೨೦೦೫ರಲ್ಲಿ ಶಿವಪ್ರಕಾಶ ಎಲ್. ತುಕ್ಕಣ್ಣವರ ಅವರ **"ಕರ್ನಾಟಕ ರಥ ಶಿಲ್ಪಕಲೆ"**[೨೬], ಎಸ್. ವಿ. ವೆಂಕಟೇಶಯ್ಯ ಅವರ **"ಅಜಂತಾ ಗುಹೆಯ ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ**

---

೧೬. ಡಾ. ಶರಣಪ್ಪ ಕೋಲ್ಕರ್ : ಕೊಪ್ಪಳ – ಹಂಪಿ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾಗೈತಿಹಾಸಿಕ ಕಾಲದ ಕಲೆ, ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ – ೨೦೦೨.

೧೭. ಡಾ. ಸೌಮ್ಯಾ : ಯಂತ್ರಾ ದಿ ವಿಜುವಲ್ ಆಫ್ ಶಂಕರ ಫಿಲಾಸಫಿ ವಿತ್ ರೆಫೆರೆನ್ಸ್ ಟು ಕಾಂಟೆಂಪರರಿ ತಾಂತ್ರಿಕ ಆರ್ಟಿಸ್ಟ್ ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಿ.ವಿ. ೨೦೦೨

೧೮. ಡಾ. ಪ್ರಮೀಳಾ ಲೋಚನ್ : ಮೈಂಡ್, ಮ್ಯೂಸಿಕ್ ಅಂಡ್ ಕಲರ್ ಎಕ್ಸಪೋಜಿಸ್ ಅಂಡ್ ಡೆವೆಲಪಮೆಂಟ್ ಆಫ್ ರಾಗಮಾಲಾ ಅಂಡ್ ಕಾಂಟೆಂಪರರಿ ಪೇಂಟಿಂಗ್, ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಿ.ವಿ. ೨೦೦೨.

೧೯. ಡಾ. ವೀಣಾ ಶೇಖರ : ಎ ಸ್ಟಡಿ ಆಫ್ ಹಿಸ್ಟಾರಿಕಲ್ ಪೇಂಟಿಂಗ್ ಆಫ್ ಕರ್ನಾಟಕ (೧೭೮೦–೧೮೨೦), ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಿ.ವಿ. ೨೦೦೩.

೨೦. ಡಾ. ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಸ್ವಾಮಿ ಹಿರೇಮಠ : ಕಲಾವಿದ ಆರ್.ಎಮ್. ಹಡಪದ – ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ, ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ. ೨೦೦೩.

೨೧. ಡಾ. ಎಸ್.ಸಿ. ಪಾಟೀಲ : ಎ ಕ್ರಿಟಿಕಲ್ ಅನಾಲಿಸಿಸ್ ಆಫ್ ಎಜ್ಯುಕೇಶನ್ ಎಟ್ ಸ್ಕೂಲ್ ಲೆವೆಲ್ ಇನ್ ಕರ್ನಾಟಕ ಸ್ಟೇಟ್ ವಿತ್ ಸ್ಪೆಷಲ್ ರೆಫೆರೆನ್ಸ್ ಟು ಡ್ರಾಯಿಂಗ್ ಆಂಡ್ ಪೇಂಟಿಂಗ್, ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿ.ವಿ. ಧಾರವಾಡ ೨೦೦೨.

೨೨. ಡಾ. ಎಂ.ವ್ಹಿ. ಬಾಗಾಯತ್ : ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಂ ಅರಸರ ಕಾಲದ ಚಿತ್ರಕಲೆ – ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ. – ೨೦೦೪

೨೩. ಡಾ. ಜಿ. ಶಿವಕುಮಾರ : ಕನಾಟಕದ ಸಮಕಾಲೀನ ಉತ್ಸವಗಳು ಹಾಗೂ ವಾಣಿಜ್ಯ ಮೇಳಗಳ ವಿವಿಧ ಆಯಾಮಗಳು, ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ, ಗು.ವಿ.ಗು. – ೨೦೦೪.

೨೪. ಡಾ. ಪಿ. ಗೌರೀಶ : ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜಾನಪದ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ, ಮೈಸೂರು ವಿ.ವಿ. ೨೦೦೪.

೨೫. ಡಾ. ಶಶಿಕಲಾ ಹೂಗಾರ : ಕರ್ನಾಟಕ ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ., ಹಂಪಿ – ೨೦೦೪

೨೬. ಡಾ. ಶಿವಪ್ರಕಾಶ ಎಲ್. ತುಕ್ಕಣ್ಣವರ : ಕರ್ನಾಟಕ ರಥ ಶಿಲ್ಪಕಲೆ, ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ. ೨೦೦೪.

ವಾಸ್ತು ಅಂಶಗಳು: ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ"[೨೭], ಎಚ್. ಎನ್. ಚಿತ್ರಗಾರ ಅವರ **"ಕರ್ನಾಟಕ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ"**[೨೮], ೨೦೦೬ರಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಿ ತಿವಾರಿ ಅವರ **"ಹೈದ್ರಾಬಾದ್-ಕರ್ನಾಟಕದ ರಂಗೋಲಿ ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳು"**,[೨೯] ೨೦೦೭ರಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಬಾಗೋಡಿ ಇವರ **"ಸುರಪುರ ಶೈಲಿಯ ಚಿತ್ರಕಲೆ : ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ"**[೩೦] ಮತ್ತು ಗೀತಾಂಜಲಿ ಬಿ.ಆರ್. ಅವರ **"ಐತಿಹಾಸಿಕ ದೀಪಸ್ತಂಭಗಳು"**,[೩೧] ಲಕ್ಷ್ಮಣಸಿಂಗ್ ಆರ್. ರಾಠೋಡ್ ಅವರ **"ಅನ್ವಯಿಕ ಕಲೆ, ಹಿಂದಿನಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೆ"**,[೩೨] ೨೦೦೮ ರಲ್ಲಿ ಮೋಹನ್‌ರಾವ್ ಬಿ. ಪಂಚಾಳ ಅವರ **"ಕಲಾವಿದ ಎಸ್.ಎಮ್. ಪಂಡಿತ, ಬದುಕು ಮತ್ತು ಕಲೆ"**,[೩೩] ವಿಶ್ವನಾಥ ಎ.ಎಸ್. ಅವರ **"ಕರಾವಳಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಯಕ್ಷಗಾನ ಮುಖವರ್ಣಿಕೆ ಹಾಗೂ ವೇಷಭೂಷಣಗಳು"**[೩೪], ಪಿ.ಟಿ. ಲಕ್ಕಣ್ಣನವರ ಅವರ **"ಕರ್ನಾಟಕದ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಸಾಹಿತ್ಯ – ಒಂದು ವೈಚಾರಿಕ ಅಧ್ಯಯನ"**,[೩೫] ರವೀಂದ್ರ ಕಮ್ಮಾರ ಅವರ **"ಕಲಾವಿದ ವಿ.ಬಿ.ಹಿರೇಗೌಡರ ಬದುಕು ಮತ್ತು ಕಲಾಕೃತಿಗಳು"**[೩೬], ೨೦೦೯ರಲ್ಲಿ ರೆಹಮಾನ ಪಟೇಲ ಅವರ **"ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಿದ್ರಿ ಕಲೆ" ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ**[೩೭], ೨೦೧೦ರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಸುನಿತಾ ಪಾಟೀಲರವರ **"ವಿಜಯ ಸಿಂಧೂರ ಅವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಒಳನೋಟಗಳು"**[೩೮], ೨೦೧೧ರಲ್ಲಿ ನಿಂಗಪ್ಪ ಎಂ. ಅಂಗಡಿಯವರ **"ಗಾಜಿನ ಮೇಲಿನ ಚಿತ್ರಗಳು : ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ"**,[೩೯] ಕಿಶೋರ ಎನ್. ದಾಟನಾಳ ಅವರ **"ಕಲಾವಿದ ಶಂಕರ ಪಾಟೀಲರ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ"**[೪೦],

---

೨೭. ಡಾ. ಎಸ್.ವಿ. ವೆಂಕಟೇಶಯ್ಯ : ಅಜಂತಾ ಗುಹೆಯ ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತು ಅಂಶಗಳು : ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ, ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ. – ೨೦೦೫.

೨೮. ಡಾ. ಎಚ್.ಎನ್.ಚಿತ್ರಗಾರ : ಕರ್ನಾಟಕ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ – ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ. ೨೦೦೫.

೨೯. ಡಾ. ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಿ ತಿವಾರಿ : ರಂಗೋಲಿ ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳು, ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ, ಗು.ವಿ.ಗು. ೨೦೦೬

೩೦. ಡಾ. ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಸಿ. ಬಾಗೋಡಿ : ಸುರಪುರ ಶೈಲಿಯ ಚಿತ್ರಕಲೆ : ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ, ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ, ಗು.ವಿ.ಗು. ೨೦೦೭.

೩೧. ಡಾ. ಗೀತಾಂಜಲಿ ಬಿ.ಆರ್. : ಕರ್ನಾಟಕದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ದೀಪಸ್ತಂಭಗಳು, ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ. ೨೦೦೭.

೩೨. ಡಾ. ಲಕ್ಷ್ಮಣಸಿಂಗ್ ಆರ್. ರಾಠೋಡ : ಅನ್ವಯಿಕ ಕಲೆ – ಹಿಂದಿನಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೆ, ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ, ಮೈಸೂರು ವಿ.ವಿ. – ೨೦೦೭.

೩೩. ಡಾ. ಮೋಹನ್ ಪಂಚಾಳ : ಕಲಾವಿದ ಎಸ್.ಎಮ್. ಪಂಡಿತ, ಬದುಕು ಮತ್ತು ಕಲೆ, ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಮ.ಪ್ರ, ಗು.ವಿ.ಗು – ೨೦೦೮.

೩೪. ಡಾ. ವಿಶ್ವನಾಥ ಎ.ಎಸ್. ಕರಾವಳಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಯಕ್ಷಗಾನ ಮುಖವರ್ಣಿಕೆ ಹಾಗೂ ವೇಷಭೂಷಣಗಳು ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ. – ೨೦೦೮.

೩೫. ಡಾ.ಪಿ.ಟಿ. ಲಕ್ಕಣ್ಣನವರ : ಕರ್ನಾಟಕದ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಸಾಹಿತ್ಯ – ಒಂದು ವೈಚಾರಿಕ ಅಧ್ಯಯನ, ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ. ೨೦೦೮.

೩೬. ಡಾ. ರವೀಂದ್ರ ಕಮ್ಮಾರ : ಕಲಾವಿದ ವಿ.ಬಿ.ಹಿರೇಗೌಡರ ಬದುಕು ಮತ್ತು ಕಲಾಕೃತಿಗಳು, ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ.೨೦೦೮.

೩೭. ಡಾ. ರೆಹಮಾನ ಪಟೇಲ : ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಿದ್ರಿ ಕಲೆ – ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ, ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ, ಗು.ವಿ.ಗು – ೨೦೦೯

೩೮. ಡಾ. ಸುನಿತಾ ಪಾಟೀಲ : ವಿಜಯ ಸಿಂಧೂರ ಅವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಒಳನೋಟಗಳು, ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ ೨೦೧೦

೩೯. ಡಾ. ನಿಂಗಪ್ಪ ಎಂ. ಅಂಗಡಿ : ಗಾಜೀನ ಮೇಲಿನ ಚಿತ್ರಗಳು–ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ, ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಮ.ಪ್ರ., ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ ೨೦೧೦

೪೦. ಡಾ. ಕಿಶೋರ ಎನ್. ದಾಟನಾಳ : ಕಲಾವಿದ ಶಂಕರ ಪಾಟೀಲರ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ, ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ – ೨೦೧೦.

ಕಾಶಿನಾಥ ಡಿ. ವಡ್ಡರ್ ಅವರ **"ಶಾಂತಿನಿಕೇತನದ ಭಿತ್ತಿಚಿತ್ರಗಳು',**[೪೧] ಸತೀಶಕುಮಾರ ವಲ್ಲ್ಯೇಪೂರೆಯವರ **"ಜೆ.ಜೆ. ಕಲಾ ಶಾಲೆಯ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಕಲಾವಿದರು"**[೪೨]**,** ಶಂಕರ ಕುಂದಗೋಳ ಅವರ **"ಕರ್ನಾಟಕದ ಗಂಜೀಫಾ ಚಿತ್ರಕಲೆ"**[೪೩]**,** ೨೦೧೨ರಲ್ಲಿ ಭಾರತಿ ಮರವಂತಿ ಅವರ **"ಕರಾವಳಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ರಂಗೋಲಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ"**[೪೪]**,** ಕಾಮಾಕ್ಷಿ ಸಿ. ಸೊಪ್ಪಣ ಅವರ **"ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಟ್ಟೆ ಮಾಧ್ಯಮದ ಚಿತ್ರಕಲೆ"**[೪೫] ಇವು ದೃಶ್ಯಕಲೆಗಳ ಕುರಿತು ಬಂದ ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧಗಳಾಗಿವೆ. ಅನೇಕ ಜನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಈಗ ದೃಶ್ಯಕಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

೨. ಡಿ. ಲಿಟ್ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧಗಳು

ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಲಲಿತಕಲಾ ನಿಕಾಯದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ದೃಶ್ಯಕಲೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಡಿ.ಲಿಟ್. ಸಂಶೋಧನಾ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದು, ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರಬಂದ ಡಿ.ಲಿಟ್ ಪ್ರಬಂಧಗಳು ಹೀಗಿವೆ.

೨೦೦೧ರಲ್ಲಿ ದೇವದಾಸ ಕಳಸದ ಇವರ **"ಕರ್ನಾಟಕದ ರಂಗಭೂಮಿ, ರಂಗಸಜ್ಜಿಕೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಸಾಧನ ಕಲೆ",**[೪೬] ೨೦೦೫ರಲ್ಲಿ ಬಂದ ಆನಂದ ಪೂಜಾರರ **"ಕರಾವಳಿಯ ಕಾವಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ".**[೪೭] ಡಿ.ಎ. ಉಪಾಧ್ಯ ಅವರ **"ವಾಸ್ತು-ಶಿಲ್ಪ-ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ದೃಶ್ಯಕಲೆಗಳ ತೌಲನಿಕ ಅಧ್ಯಯನ",**[೪೮] ೨೦೧೦ರಲ್ಲಿ ಎಂ.ಎಸ್. ಮೂರ್ತಿ ಅವರ **"ಮಕ್ಕಳ ಮನಸ್ಸಿನ ಚಿತ್ರಗಳು"**[೪೯] ಮುಖ್ಯವಾಗಿವೆ. ಈ ಡಿ.ಲಿಟ್ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಪದವಿಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆಯಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವವರ ತಜ್ಞತೆಯನ್ನೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯವು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ, ಇಂಥಹ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇಂತಹ ಡಿ.ಲಿಟ್ ಸಂಶೋಧನ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿದೆ.

೩. ಎಂ.ಫಿಲ್. ಅಧ್ಯಯನಗಳು

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮೊದಲಬಾರಿಗೆ ಲಲಿತಕಲೆ, ಚಿತ್ರಕಲೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಎಂ.ಫಿಲ್. ಸಂಶೋಧನಾ

---

೪೧. ಡಾ. ಕಾಶಿನಾಥ ಡಿ. ವಡ್ಡರ : ಶಾಂತಿನಿಕೇತನದ ಭಿತ್ತಿಚಿತ್ರಗಳು, ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ : ಗು.ವಿ.ಗು- ೨೦೧೧

೪೨. ಡಾ. ಸತೀಶಕುಮಾರ ವಲ್ಲ್ಯೇಪೂರೆ : ಜೆ.ಜೆ. ಕಲಾಶಾಲೆಯ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಕಲಾವಿದರು, ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಮ.ಪ್ರ ಗು.ವಿ.ಗು, ೨೦೧೧.

೪೩. ಡಾ. ಶಂಕರ ಕುಂದಗೋಳ : "ಕರ್ನಾಟಕದ ಗಂಜೀಫಾ ಚಿತ್ರಕಲೆ" ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ. ೨೦೧೨

೪೪. ಡಾ. ಭಾರತಿ ಮರವಂತಿ : "ಕರಾವಳಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ರಂಗೋಲಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ" ಮೈಸೂರು ವಿ.ವಿ. ೨೦೧೨

೪೫. ಡಾ. ಕಾಮಾಕ್ಷಿ ಸಿ. ಸೊಪ್ಪಣ : "ಕರ್ನಾಟಕ ಬಟ್ಟೆ ಮಾಧ್ಯಮದ ಚಿತ್ರಕಲೆ" ಗುಲಬರ್ಗಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಗುಲಬರ್ಗಾ. ೨೦೧೨

೪೬. ಡಾ. ದೇವದಾಸ ಕಳಸದ : ಕರ್ನಾಟಕದ ರಂಗಭೂಮಿ, ರಂಗಸಜ್ಜಿಕೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಸಾಧನ ಕಲೆ, ಡಿ.ಲಿಟ್ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ ೨೦೦೧

೪೭. ಡಾ. ಆನಂದ ಪೂಜಾರ : ಕರಾವಳಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಾವಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಡಿ.ಲಿಟ್ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ, ೨೦೦೫.

೪೮. ಡಾ. ಡಿ.ಪಿ. ಉಪಾಧ್ಯ : ವಾಸ್ತು-ಶಿಲ್ಪ-ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ದೃಶ್ಯಕಲೆಗಳ ತೌಲನಿಕ ಅಧ್ಯಯನ, ಡಿ.ಲಿಟ್ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ – ೨೦೦೫.

೪೯. ಡಾ. ಎಂ.ಎಸ್. ಮೂರ್ತಿ: ಮಕ್ಕಳ ಮನಸ್ಸಿನ ಚಿತ್ರಗಳು, ಡಿ.ಲಿಟ್ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ, ೨೦೧೦

ಅಧ್ಯಯನವು ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡಿದ್ದು ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂಪಿಯಲ್ಲಿ. ಇದೊಂದು ಗಮನಾರ್ಹ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ಈಗ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಈ ಕುರಿತು ಎಂ.ಫಿಲ್. ಸಂಶೋಧನಾ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ.

ಹೀಗೆ ನಡೆದು ಬಂದ ಎಂ.ಫಿಲ್ ಸಂಶೋಧನಾ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಹೀಗಿವೆ. ೨೦೦೨ರಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಬಾಗೋಡಿಯವರ **"ಚಿತ್ರಕಲಾವಿದ ಜಿ.ಎಸ್.ಖಂಡೇರಾವ : ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ",**[೫೦] ೨೦೦೩ ರಲ್ಲಿ ಎ.ಎಸ್. ವಿಶ್ವನಾಥ ಅವರ **"ಯಕ್ಷಗಾನ ದೃಶ್ಯಕಲೆಯ ಮುಖವರ್ಣಿಕೆ ಮತ್ತು ವೇಷಭೂಷಣಗಳು",**[೫೧] ೨೦೦೫ ರಲ್ಲಿ ಸಿ.ಡಿ. ಜಟ್ಟೆಣ್ಣನವರ ಅವರ **"ಎಂ.ವಿ. ಮಿಣಜಗಿ : ಜೀವನ ಮತ್ತು ಕಲಾಬದುಕು",**[೫೨] ಶಂಕರ ಕುಂದಗೋಳರ **"ಡಿ.ವಿ. ಹಾಲಭಾವಿಯವರ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಕಲಾಬದುಕು",**[೫೩] ೨೦೦೬ರಲ್ಲಿ ಸುಚಿತ್ರಾ ಲಿಂಗದಳ್ಳಿಯವರ **"ವಿಜಯನಗರದ ಭಿತ್ತಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ",**[೫೪] ರಾಜಕುಮಾರ ಎಸ್. ಕಾಳೆ ಅವರ **"ಔಂಧ ಗ್ಯಾಲರಿ",**[೫೫] ಕುರಿತು, ೨೦೦೭ರಲ್ಲಿ ಜಿತೇಂದ್ರ ಜಿ. ಕೋತಳಿಕರ ಅವರ **"ಕಲಾವಿದ ವಿದ್ಯಾಭೂಷಣರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು",**[೫೬] ಬಿ.ಎಂ. ಪಾಟೀಲರ **"ನಿಪ್ಪಾಣಿ ವಾಡೆಯ ಭಿತ್ತಿ ಚಿತ್ರಗಳು",**[೫೭] ಉಮೇಶ ಎ.ಎಸ್.ರ **"ಕರ್ನಾಟಕ ಜೈನ ಚಿತ್ರಕಲೆ",**[೫೮] ರವಿ ನಾಯಕರ **"ಕಿನ್ನಾಳ ಕಲೆ",**[೫೯] ಶಶಿಕಾಂತ ಬಸರಿಕಟ್ಟಿಯವರ **"ಕಲಘಟಗಿಯ ಚಿತ್ರಕಲೆ",**[೬೦] ಶೈಲಾ ಬರಡೋಲರ **"ಸಂತ ಕಲಾವಿದ ಶುಭಾರಾಯರ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಕಲಾಕೃತಿಗಳು"**[೬೧] ಎಂಬ ಪ್ರಬಂಧಗಳು ಹೊರಬಂದಿವೆ.

೨೦೦೮ರಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣವೇಣಿ **"ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪ್ರಾಗೈತಿಹಾಸಿಕ ಚಿತ್ರಕಲೆ"**[೬೨] ಯೋಗೀಶ ಹೆಚ್. **"ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಚಿತ್ರಕಲೆ",**[೬೩] ಮಹಾಕೂಟೇಶ್ವರಗೌಡ ಪಾಟೀಲ **"ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಚಿತ್ರಕಲೆ",**[೬೪]

---

೫೦. ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಬಾಗೋಡಿ : ಚಿತ್ರಕಲಾವಿದ ಜಿ.ಎಸ್.ಖಂಡೇರಾವ ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ, ಎಂ.ಫಿಲ್ ಪ್ರಬಂಧ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ – ೨೦೦೨.

೫೧. ಎ.ಎಸ್. ವಿಶ್ವನಾಥ : ಯಕ್ಷಗಾನ ದೃಶ್ಯಕಲೆಯ ಮುಖವರ್ಣಿಕೆ ಮತ್ತು ವೇಷಭೂಷಣಗಳು, ಎಂ.ಫಿಲ್. ಪ್ರ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ – ೨೦೦೩

೫೨. ಸಿ.ಡಿ. ಜಟ್ಟೆಣ್ಣವರ: ಎಂ.ವಿ.ಮಿಣಜಗಿ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಕಲಾಬದುಕು, ಎಂ.ಫಿಲ್ ಪ್ರಬಂಧ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ.ಹಂಪಿ–೨೦೦೫.

೫೩. ಶಂಕರ ಕುಂದಗೋಳ : ಡಿ.ವಿ. ಹಾಲಭಾವಿಯವರ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಕಲಾಬದುಕು, ಎಂ.ಫಿಲ್ ಪ್ರಬಂಧ, ಕ.ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ.೨೦೦೬

೫೪. ಸುಚಿತ್ರಾ ಲಿಂಗದಳ್ಳಿ : ವಿಜಯನಗರದ ಭಿತ್ತಿಚಿತ್ರಕಲೆ, ಎಂ.ಫಿಲ್ ಪ್ರಬಂಧ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ– ೨೦೦೬.

೫೫. ರಾಜಕುಮಾರ ಎಸ್. ಕಾಳೆ : ಔಂದ ಗ್ಯಾಲರಿ ಎಂ.ಫಿಲ್ ಪ್ರಬಂಧ, ಗು.ವಿ.ಗು – ೨೦೦೭.

೫೬. ಜಿತೇಂದ್ರ ಜಿ. ಕೋತಳಿಕರ : ಕಲಾವಿದ ವಿದ್ಯಾಭೂಷಣರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು, ಎಂ.ಫಿಲ್ ಪ್ರಬಂಧ, ಗು.ವಿ.ಗು – ೨೦೦೭.

೫೭. ಬಿ.ಎಂ. ಪಾಟೀಲ : ನಿಪ್ಪಾಣಿ ವಾಡೆಯ ಭಿತ್ತಿ ಚಿತ್ರಗಳು, ಎಂ.ಫಿಲ್ ಪ್ರಬಂಧ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ – ೨೦೦೭

೫೮. ಉಮೇಶ ಎ.ಎಸ್. : ಕರ್ನಾಟಕ ಜೈನ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಎಂ.ಫಿಲ್ ಪ್ರಬಂಧ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ – ೨೦೦೭

೫೯. ರವಿ ನಾಯಕ : ಕಿನ್ನಾಳ ಕಲೆ, ಎಂ.ಫಿಲ್ ಪ್ರಬಂಧ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ – ೨೦೦೭

೬೦. ಶಶಿಕಾಂತ ಬಸರಿಕಟ್ಟಿ : ಕಲಘಟಗಿಯ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಎಂ.ಫಿಲ್ ಪ್ರಬಂಧ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ – ೨೦೦೭.

೬೧. ಶೈಲಾ ಬರಡೋಲ : ಸಂತ ಕಲಾವಿದ ಶುಭಾರಾಯರ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಕಲಾಕೃತಿಗಳು, ಎಂ.ಫಿಲ್ ಪ್ರಬಂಧ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ – ೨೦೦೭

೬೨. ಕೃಷ್ಣವೇಣಿ : ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪ್ರಾಗೈತಿಹಾಸಿಕ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಎಂ.ಫಿಲ್ ಪ್ರಬಂಧ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ– ೨೦೦೮

೬೩. ಯೋಗೀಶ ಹೆಚ್. : ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಎಂ.ಫಿಲ್ ಪ್ರಬಂಧ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ–೨೦೦೮

೬೪. ಮಹಾಕೂಟೇಶ್ವರಗೌಡ ಪಾಟೀಲ : ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಎಂ.ಫಿಲ್ ಪ್ರಬಂಧ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ–೨೦೦೮

ಸುರೇಶ ಬಡಿಗೇರ **"ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಸಂಗ್ರಹದ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳ ಚಿತ್ರಕಲೆ",**[೬೫] ಸಂತೋಷಕುಮಾರ ಕುಲಕರ್ಣಿ ಅವರ **"ದಾವಣಗೆರೆ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಚಿತ್ರಕಲೆ",**[೬೬] ಜಯರಾಜ ಚಿಕ್ಕಪಾಟೀಲರ **"ಕರ್ನಾಟಕದ ಜಾಹೀರಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನೆಲೆಗಳು",**[೬೭] ಮಹೇಶ ಉಮತಾರ ಅವರ **"ಬಿ.ಪಿ. ಬಾಯಿರಿ : ಕಲೆ ಮತ್ತು ಕಲಾಸಾಹಿತ್ಯ"**[೬೮] ಗಿರಿಜಾ ಬಿರಾದಾರರ **"ವಿಜಾಪೂರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಚಿತ್ರಕಲೆ",**[೬೯] ಬಸಯ್ಯ ಗವಿಮಠ ಅವರ **"ಬಾಗಲಕೋಟ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಚಿತ್ರಕಲೆ",**[೭೦] ಕೃಷ್ಣೆಗೌಡ ಹೆಚ್.ಎನ್. ಅವರ **"ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಟಿಬೆಟಿಯನ್ನರ ಚಿತ್ರಕಲೆ",**[೭೧] ಮಹಾಂತೇಶ ಪಲದಿನ್ನಿ ಅವರ **"ಕರ್ನಾಟಕದ ಲಜ್ಜಾಗೌರಿ ಶಿಲ್ಪಗಳು"**[೭೨] ಮತ್ತು ೨೦೦೯ರಲ್ಲಿ ಕಾಂತರಾಜ ಅವರ **"ಸಿಬಿ ದೇವಾಲಯದ ಭಿತ್ತಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ",**[೭೩] ರಂಗಸ್ವಾಮಿ ಅವರ **"ಚಿತ್ರಕಲಾವಿದ ರುಮಾಲೆ ಚನ್ನಬಸಯ್ಯನವರ ಬದುಕು ಮತ್ತು ಕಲೆ"**[೭೪] ಶ್ಯಾಮ ತಾ. ಜಮಾದಾರ ಅವರ **ಕಲಾವಿದ ಸಿ.ಎನ್. ಪಾಟೀಲರ ಬದುಕು ಮತ್ತು ಕಲಾಕೃತಿಗಳು,**[೭೫] ೨೦೧೦ರಲ್ಲಿ ಭಾನುಮತಿ ಕೆ.ಎಲ್. ಅವರ **"ಚಿತ್ರಕಲಾವಿದ ಎಂ.ಜಿ. ವಾಚೇದಮಠ: ಬದುಕು ಮತ್ತು ಕಲಾಕೃತಿಗಳು",**[೭೬] ದಿನೇಶ ಬಿ. ಅವರ **"ಚನ್ನಪಟ್ಟಣದ ಚಿತ್ತಾರ ಗೊಂಬೆಗಳು",**[೭೭] ವಾದಿರಾಜ ಎ. ಅವರ **"ಕಲಾವಿದ ಎಲ್. ಶಿವಲಿಂಗಪ್ಪನವರ ಜೀವನ – ಕಲಾಕೃತಿಗಳು",**[೭೮] ಚಿಂತಾಮಣಿ ಅವರ **"ಕರ್ನಾಟಕದ ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ದಶಾವತಾರದ ಕಲ್ಪನೆ"**[೭೯] ಇವುಗಳೆಲ್ಲಾ ಎಂ.ಫಿಲ್ ಪ್ರಬಂಧಗಳಾಗಿವೆ.

೨೦೧೨ರಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಕೆ.ಜಿ. ಅವರ **ಕೆ.ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರರ ಕಲೆ ಮತ್ತು ಬದುಕು,**[೮೦]

---

೬೫. ಸುರೇಶ ಬಡಿಗೇರ : ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ. ಸಂಗ್ರಹದ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಎಂ.ಫಿಲ್ ಪ್ರಬಂಧ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ–೨೦೦೮

೬೬. ಸಂತೋಷಕುಮಾರ ಕುಲಕರ್ಣಿ : ದಾವಣಗೆರೆ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಎಂ.ಫಿಲ್ ಪ್ರಬಂಧ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ– ೨೦೦೮

೬೭. ಜಯರಾಜ ಚಿಕ್ಕಪಾಟೀಲ : ಕರ್ನಾಟಕದ ಜಾಹೀರಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನೆಲೆಗಳು, ಎಂ.ಫಿಲ್ ಪ್ರಬಂಧ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ – ೨೦೦೮

೬೮. ಮಹೇಶ ಉಮತಾರ : ಬಿ.ಪಿ. ಬಾಯಿರಿ : ಕಲೆ ಮತ್ತು ಕಲಾಸಾಹಿತ್ಯ, ಎಂ.ಫಿಲ್ ಪ್ರಬಂಧ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ–೨೦೦೮

೬೯. ಗಿರಿಜಾ ಬಿರಾದಾರ : ವಿಜಾಪೂರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಎಂ.ಫಿಲ್ ಪ್ರಬಂಧ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ–೨೦೦೮

೭೦. ಬಸಯ್ಯ ಗವಿಮಠ : ಬಾಗಲಕೋಟ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಎಂ.ಫಿಲ್ ಪ್ರಬಂಧ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ– ೨೦೦೮

೭೧. ಕೃಷ್ಣೇಗೌಡ ಹೆಚ್.ಎನ್.: ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಟಿಬೇಟಿಯನ್ನರ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಎಂ.ಫಿಲ್ ಪ್ರಬಂಧ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ–೨೦೦೮

೭೨. ಮಹಾಂತೇಶ ಪಲದಿನ್ನಿ : ಕರ್ನಾಟಕದ ಲಜ್ಜಾಗೌರಿ ಶಿಲ್ಪಗಳು, ಎಂ.ಫಿಲ್ ಪ್ರಬಂಧ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ– ೨೦೦೮

೭೩. ಕಾಂತರಾಜ : ಸಿಬಿ ದೇವಾಲಯದ ಭಿತ್ತಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಎಂ.ಫಿಲ್ ಪ್ರಬಂಧ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ–೨೦೦೯

೭೪. ರಂಗಸ್ವಾಮಿ : ಚಿತ್ರಕಲಾವಿದ ರುಮಾಲೆ ಚನ್ನಬಸಯ್ಯನವರ ಬದುಕು ಮತ್ತು ಕಲೆ, ಎಂ.ಫಿಲ್ ಪ್ರಬಂಧ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ– ೨೦೦೯

೭೫. ಶ್ಯಾಮ ತಾ. ಜಮಾದಾರ : ಕಲಾವಿದ ಸಿ.ಎನ್. ಪಾಟೀಲರ ಬದುಕು ಮತ್ತು ಕಲಾಕೃತಿಗಳು, ಎಂ.ಫಿಲ್ ಪ್ರಬಂಧ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ – ೨೦೦೯

೭೬. ಭಾನುಮತಿ ಕೆ.ಎಲ್. : ಚಿತ್ರಕಲಾವಿದ ಎಂ.ಜಿ. ವಾಚೇದಮಠ : ಬದುಕು ಮತ್ತು ಕಲಾಕೃತಿಗಳು, ಎಂ.ಫಿಲ್ ಪ್ರಬಂಧ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ – ೨೦೧೦

೭೭. ದಿನೇಶ ಬಿ. : ಚನ್ನಪಟ್ಟಣದ ಚಿತ್ತಾರ ಗೊಂಬೆಗಳು, ಎಂ.ಫಿಲ್ ಪ್ರಬಂಧ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ–೨೦೧೦

೭೮. ವಾದಿರಾಜ ಎ. : ಕಲಾವಿದ ಎಲ್. ಶಿವಲಿಂಗಪ್ಪನವರ ಜೀವನ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು, ಎಂ.ಫಿಲ್ ಪ್ರಬಂಧ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ– ೨೦೧೦

೭೯. ರೇವಣಪ್ಪ ಚಿಂತಾಮಣಿ : ಕರ್ನಾಟಕದ ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ದಶಾವತಾರದ ಕಲ್ಪನೆ, ಎಂ.ಫಿಲ್ ಪ್ರಬಂಧ, ಕ.ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ. ೨೦೧೦

೮೦. ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಕೆ.ಜಿ. : ಕೆ.ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರರ ಕಲೆ ಮತ್ತು ಬದುಕು, ಎಂ.ಫಿಲ್ ಪ್ರಬಂಧ, ಕ.ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ, ೨೦೧೨

ರಾಜೀವ್. ಎಂ.ವೈ ಅವರ **ಕೆ. ವೆಂಕಟಪ್ಪನವರ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಕಲಾಕೃತಿಗಳು,**[೮೧] ರಾಘವೇಂದ್ರ ಅವರ **ಕೊಪ್ಪಳ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪ್ರಾಗೈತಿಹಾಸಿಕ ಚಿತ್ರಕಲೆ,**[೮೨] ವೈಶಾಲಿ ಕೆ. ಕಾಂಬಳೆ ಅವರ **ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಚಿತ್ರಕಲೆ,**[೮೩] ಶಶಿಕಲಾ ಜಿ.ವಿ. ಅವರ **ಕರ್ನಾಟಕದ ವ್ಯಂಗ್ಯ ಚಿತ್ರಕಲೆ,**[೮೪] ಎನ್.ಜಿ. ಅಂಬರೀಶ್ ಅವರ **ಕರ್ನಾಟಕದ ಆಧುನಿಕ ಭಿತ್ತಿಚಿತ್ರ / ಶಿಲ್ಪಕಲೆ,**[೮೫] ಸುರೇಂದ್ರನಾಥ ಡಿ.ಆರ್. ಅವರ **ಕರಾವಳಿ ಕರ್ನಾಕಟದ ಕ್ರೈಸ್ತಚಿತ್ರಕಲೆ,**[೮೬] ಶ್ವೇತಾ ಡಿ.ಎಸ್. ಅವರ **ರಾಜಾ ರವಿವರ್ಮನ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿನ ಸ್ತ್ರೀ ಚಿತ್ರಣ,**[೮೭] ಮಹಾದೇವಪ್ಪ ಸಣತಂಗಿಯವರ **ಕರ್ನಾಟಕದ ದೃಶ್ಯಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಗಣೇಶ ಚಿತ್ರಣ**[೮೮]. ಇದಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ., ಎಂ.ಫಿಲ್ ಮತ್ತು ಡಿ.ಲಿಟ್ ಪ್ರಬಂಧಗಳು ಮುಕ್ತಾಯದ ಹಂತದಲ್ಲಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲದೆ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಮತ್ತು ಸ್ನಾತಕ ಪದವಿಗಳ ಹಂತದಲ್ಲಿಯೂ ಕಿರುಶೋಧ ಪ್ರಬಂಧಗಳು ರಚನೆಯಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ.

ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಗುಲಬರ್ಗಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ದಾವಣಗೆರೆ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಎ.ಟಿ.ಸಿ. (ಆರ್ಟ್ ಟೀಚರ್ ಕೋರ್ಸ್) ಐದು ವರ್ಷದ ವಿಶೇಷ ಪರಿಣಿತಿ, ಚಿತ್ರಶಿಲ್ಪ, ಗ್ರಾಫಿಕ್, ವಾಣಿಜ್ಯ ಕಲೆ, ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಅಂತಿಮ ವರ್ಷದ ತರಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕೋರ್ಸ್‌ನ ಭಾಗವಾಗಿ ಕಿರು ಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದು, ಇವುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಮೂರು ಸಾವಿರಕ್ಕೂ ಅಧಿಕವಾಗಿವೆ. ಬ್ಯಾಚುಲರ್ ಆಫ್ ಫೈನ್ ಆರ್ಟ್ಸ್. (ಬಿ.ಎಫ್.ಎ) ಬ್ಯಾಚುಲರ್ ಆಫ್ ವಿಜ್ಯುವಲ್ ಆರ್ಟ್ಸ್ (ಬಿ.ವಿ.ಎ.) ಪದವಿ ಫೈನ್ ಆರ್ಟ್ಸ್ (ಎಮ್.ಎಫ್.ಎ) ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ ತರಗತಿಗಳಿಗೆ ಅಧ್ಯಯನದ ಭಾಗವಾಗಿ ಈ ಕಿರು ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರಬಂಧಗಳು ರಚನೆಯಾಗುತ್ತಿವೆ. ಈ ಕಿರು ಪ್ರಬಂಧಗಳು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಆಯಾ ಕೋರ್ಸಿನ ಅಧ್ಯಯನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ ಸಂಶೋಧನಾ ಅಧ್ಯಯನಗಳಾಗಿದ್ದು, ಮುಂದೆ ಸಂಶೋಧನ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಈ ಹಂತದ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ತುಂಬಾ ಸಹಾಯಕಾರಿಯಾಗಿವೆ. ಮತ್ತು ಅನೇಕ ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾದ ವಿಷಯದ ಈ ಕಿರುಪ್ರಬಂಧಗಳು ಸಂಶೋಧನಾ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಆಕರ ಸಾಮಗ್ರಿಯಾಗಿವೆ. ಹೀಗೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ತೊಂಭತ್ತರ ದಶಕದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ದೃಶ್ಯಕಲಾ ಸಂಶೋಧನ ಅಧ್ಯಯನವು ನಡೆದುಬಂದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಸ್ಥೂಲ ನೋಟವನ್ನು ಕೊಡುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಇನ್ನುಳಿದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು

---

೮೧. ರಾಜೀವ ಎಂ.ವೈ. : ಕೆ. ವೆಂಕಟಪ್ಪನವರ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಕಲಾಕೃತಿಗಳು, ಎಂ.ಫಿಲ್ ಪ್ರಬಂಧ, ಕ.ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ, ೨೦೧೨

೮೨. ರಾಘವೇಂದ್ರ : ಕೊಪ್ಪಳ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪ್ರಾಗೈತಿಹಾಸಿಕ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಎಂ.ಫಿಲ್ ಪ್ರಬಂಧ, ಕ.ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ, ೨೦೧೨

೮೩. ವೈಶಾಲಿ ಕೆ. ಕಾಂಬಳೆ : ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಎಂ.ಫಿಲ್ ಪ್ರಬಂಧ, ಕ.ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ, ೨೦೧೨

೮೪. ಶಶಿಕಲಾ ಜಿ.ವಿ. : ಕರ್ನಾಟಕದ ವ್ಯಂಗ್ಯ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಎಂ.ಫಿಲ್ ಪ್ರಬಂಧ, ಕ.ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ, ೨೦೧೨

೮೫. ಎನ್. ಜಿ. ಅಂಬರೀಶ್ : ಕರ್ನಾಟಕದ ಅಧುನಿಕ ಭಿತ್ತಿಚಿತ್ರ/ಶಿಲ್ಪಕಲೆ, ಎಂ.ಫಿಲ್ ಪ್ರಬಂಧ, ಕ.ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ, ೨೦೧೨

೮೬. ಸುರೇಂದ್ರನಾಥ ಡಿ. ಆರ್. : ಕರಾವಳಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕ್ರೈಸ್ತಚಿತ್ರಕಲೆ, ಎಂ.ಫಿಲ್ ಪ್ರಬಂಧ, ಕ.ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ, ೨೦೧೨

೮೭. ಶ್ವೇತಾ ಡಿ. ಎಸ್. : ರಾಜಾ ರವಿವರ್ಮನ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿನ ಸ್ತ್ರೀ ಚಿತ್ರಣ, ಎಂ.ಫಿಲ್ ಪ್ರಬಂಧ, ಕ.ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ, ೨೦೧೨

೮೮. ಮಹಾದೇವಪ್ಪ ಸಣತಂಗಿ : ಕರ್ನಾಟಕದ ದೃಶ್ಯಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಗಣೇಶ ಚಿತ್ರಣ, ಎಂ.ಫಿಲ್ ಪ್ರಬಂಧ, ಕ.ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ, ೨೦೧೨

ಗಮನಿಸಿದರೆ ತುಂಬಾ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದ್ದಾಗಿದೆ. "ಇಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಂಶೋಧನಾ ಅಧ್ಯಯನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆಕರಗಳ ಸಂಗ್ರಹ, ಸಮೀಕ್ಷೆ ರೂಪದ ಸಂಶೋಧನಾ ಅಧ್ಯಯನಗಳೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿವೆ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣಾತ್ಮಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಯನದ ಹಿಂದಿನ ತಾತ್ವಿಕ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವ ಪ್ರಯತ್ನದ ಸಂಶೋಧನ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ನಡೆದಿವೆ ಎಂದು ಡಾ. ಎಸ್.ಸಿ. ಪಾಟೀಲ ಅವರು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ವಾಸ್ತವದ ಚಿತ್ರಣವಾಗಿದೆ" ಎಂದೇ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ.

ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿಯ ಚಿತ್ರಕಲೆ ಕುರಿತು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನಡೆದ ಅಧ್ಯಯನಗಳು

ದೇಶ–ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ಕುರಿತು ಆಂಗ್ಲ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಪುಸ್ತಕಗಳು, ಸಂಚಿಕೆಗಳು, ಪ್ರಬಂಧಗಳು, ಪ್ರಬುದ್ಧ ಲೇಖನಗಳು ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿವೆ. ಆದರೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಕುರಿತು ೧. ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಮೂಲ ತತ್ವಗಳು ೨. ಭಾರತದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು ೩. ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು ಇವು ಇದುವರೆಗೆ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡ ಕೇವಲ ಮೂರು ಪುಸ್ತಕಗಳು ಮಾತ್ರ ಎನ್ನಬಹುದು.

೧೯೫೪ರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಬಿ ಎಸ್ ಸಣ್ಣಯ್ಯನವರು ಅನುವಾದಿಸಿದ **"ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಮೂಲ ತತ್ವಗಳು"**[೫೯] ಮೂಲತಃ ಇದು ಶ್ರೀ ಮೋಹನಲಾಲ್ ನಿಗಮ್ ಅವರು ಬರೆದ **"ಫಂಡಮೆಂಟಲ್ ಆಫ್ ಮ್ಯೂಜಿಯಾಲಜಿ"**[೬೦] ಪುಸ್ತಕದ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದವಾಗಿದೆ. ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ನಿಗಮ್‌ರವರು, ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಆಡಳಿತ ಮಂಡಳಿ, ವಸ್ತುಗಳ ಸಂಗ್ರಹ, ಪುನರ್‌ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳ ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿ ಒದಗಿಸಿದ್ದಾರೆ.

೧೯೭೨ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾದ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವಕೋಶ, ಕನ್ನಡ ವಿಷಯ ವಿಶ್ವಕೋಶಗಳಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ಕುರಿತು ಲೇಖನಗಳು ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿವೆ. ಇದೇ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವಕೋಶ ಸಂಪುಟ ನಾಲ್ಕರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಪಿ ಎಸ್ ಅವರು **"ಕಲಾ ಮಂದಿರಗಳು"**[೬೧] ಕುರಿತ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವದ ಕಲಾಮಂದಿರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರವಾದ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೭೪ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವಕೋಶ ಸಂಪುಟ ಏಳರಲ್ಲಿ **"ಚಿತ್ರ ಶಾಲೆಗಳು"**[೬೨] ಬಗ್ಗೆ ಲೇಖನ. ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಕೆ. ರಾಮಚಂದ್ರ ಮೂರ್ತಿಯವರು ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಶಾಲೆಗಳು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರವಾದ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿ, ಜಗತ್ತಿನ ಪ್ರಮುಖ ಚಿತ್ರಶಾಲೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೭೮ರಲ್ಲಿ

---

೫೯. ಬಿ. ಎಸ್. ಸಣ್ಣಯ್ಯ (ಅನು) : ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಮೂಲ ತತ್ವಗಳು, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ, ಮೈ.ವಿ.ವಿ. ಮೈಸೂರು. ೧೯೫೪

೬೦. M. L. Nigam : Fundamentals of Museulogy, Navhind Prakashana, 1966

೬೧. ಡಾ. ಹಾ.ಮಾ. ನಾಯಕ (ಪ್ರಸಂ.) : ಕಲಾಮಂದಿರಗಳು, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವಕೋಶ, ಸಂ–೪, ಮೈ.ವಿ.ವಿ.ಮೈಸೂರು. ೧೯೭೨

೬೨. ಡಾ. ಹಾ.ಮಾ. ನಾಯಕ (ಪ್ರಸಂ.) : ಚಿತ್ರಶಾಲೆಗಳು, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವಕೋಶ, ಸಂ–೭, ಮೈ.ವಿ.ವಿ.ಮೈಸೂರು. ೧೯೭೪

ಪ್ರಕಟಗೊಂಡ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವಕೋಶದ ಸಂಪುಟ ಎಂಟರಲ್ಲಿ **"ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು"**[೯೩] ಕುರಿತ ಲೇಖನವಿದ್ದು, ಜಾನಪದ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರವಾದ ಮಾಹಿತಿ ಇದರಲ್ಲಿದೆ. ೧೯೯೪ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ ಬೆಂಗಳೂರು, ಇವರು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ "ಕಲಾಕೋಶ"ದಲ್ಲಿ ಎನ್. ಮರಿಶಾಮಾಚಾರ್‌ರವರು **"ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು"**[೯೪] ಕುರಿತು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾದ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೯೧ರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಬೆ. ಗೋ. ರಮೇಶ ರವರು ಬರೆದ **"ಭಾರತದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು (ಮ್ಯೂಜಿಯಂ)"**[೯೫] ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ಬುಕ್ ಏಜನ್ಸಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಇವರು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಬೆ. ಗೋ. ರಮೇಶರವರು ತಾವು ಸಂದರ್ಶಿಸಿದ ಭಾರತದ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದದ್ದನ್ನು ಪುಸ್ತಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ವಸ್ತುಗಳ ಸವಿವರವಾದ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

೨೦೦೦ರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ವ. ನಂ. ಶಿವರಾಮುರವರು ಬರೆದ **"ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು"**[೯೬] ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ದೇಶ – ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯ ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ಸ್ವರೂಪ, ಹುಟ್ಟು-ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳ ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ಕುರಿತು ತಿಳಿಯಲು ಇದು ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಪುಸ್ತಕವಾಗಿದೆ. ೨೦೦೫ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವಕೋಶ ಸಂಪುಟ ೧೪ರಲ್ಲಿ ಪಿ.ಆರ್ ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿಯವರು ತಮ್ಮ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ **"ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು"**[೯೭] ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ೨೦೦೬ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತು ಮತ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ಮೈಸೂರು ಇವರು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಗದಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಪುರಾತತ್ವ ಪುಸ್ತಕದ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಸುಲೋಚನಾ ಕೆ. ಪೋಟ್ನಿಸ್ ರವರು **ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ಹುಟ್ಟು, ಬೆಳವಣಿಗೆ ಹಾಗೂ ಗದಗ ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ**[೯೮] ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ೨೦೦೬ ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಕನ್ನಡ ವಿಷಯ ವಿಶ್ವಕೋಶದ ಜಾನಪದಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ. ಯು. ಎಸ್. ರಾಮಣ್ಣರವರು ಬರೆದ ಲೇಖನ **"ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು"**[೯೯] ಈ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುತ್ತದೆ.

---

೯೩. ಡಾ. ಹಾ.ಮಾ. ನಾಯಕ (ಪ್ರ.ಸಂ.) : ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವಕೋಶ, ಸಂ–೮, ಮೈ.ವಿ.ವಿ. ಮೈಸೂರು. ೧೯೭೫

೯೪. ಪಿ. ಆರ್. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ : ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು, ಕಲಾಕೋಶ, ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು. ೧೯೯೪

೯೫. ಬೆ. ಗೋ. ರಮೇಶ್ : ಭಾರತದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು (ಮ್ಯೂಸಿಯಂ), ಕರ್ನಾಟಕ ಬುಕ್ ಏಜೆನ್ಸಿ, ಬೆಂಗಳೂರು. ೧೯೯೧

೯೬. ಶ್ರೀ. ವ.ನಂ. ಶಿವರಾಮು : ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ. ೨೦೦೦

೯೭. ಪ್ರೊ, ಅರವಿಂದ ಮಾಲಗತ್ತಿ (ಪ್ರ.ಸಂ.) : ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವಕೋಶ, ಸಂ.೧೪, ಮೈ.ವಿ.ವಿ.ಮೈಸೂರು. ೨೦೦೫

೯೮. ಆರ್. ಗೋಪಾಲ್ (ಸಂ.) : ಗದಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಇತಿಹಾಸ, ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತು ಮತ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ಮೈಸೂರು. ೨೦೦೬

೯೯. ಪ್ರೊ, ಅರಪಿಂದ ಮಾಲಗತ್ತಿ (ಪ್ರ.ಸಂ.) : ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವಕೋಶ, ಸಂ.೧೪, ಮೈ.ವಿ.ವಿ.ಮೈಸೂರು. ೨೦೦೫

೨೦೦೯ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡ ಕನ್ನಡ ವಿಷಯ ವಿಶ್ವಕೋಶ ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಪುರಾತತ್ವ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಕೆ.ಎಂ. ಸುರೇಶ ಮತ್ತು ಲಲಿತಾ. ಎನ್. ಅವರು ಬರೆದ ಲೇಖನ **"ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು"**[೧೧೦] ಸ್ಥೂಲವಾದ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಕೆಲವು ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಕಿರುಪತ್ರ (ಬ್ರೋಶರ್)ಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಆಯಾ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ಮಾಹಿತಿ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಈ ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲ ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ "ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿನ ಚಿತ್ರಕಲೆ" ಕುರಿತು ಇದುವರೆಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಯದೇ ಇರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಮೂಲಕ ಕರ್ನಾಟಕದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ಚಿತ್ರಕಲೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಸಮೀಕ್ಷಾ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಯನ ವಿಧಾನ

ಈ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ ರಚನೆಗೆ ಎರಡು ರೀತಿಯ ಆಕರಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

೧. ಮೂಲ ಆಕರ ಸಾಮಗ್ರಿ (Primary Sources)

೨. ಆನುಷಂಗಿಕ ಆಕರ ಸಾಮಗ್ರಿ (Secondary Sources) ಈ ಎರಡು ಮೂಲದಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ವಿಷಯ ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

೧. ಮೂಲ ಆಕರ ಸಾಮಗ್ರಿ

ಮೂಲ ಆಕರ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದುದು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ (Field Work). ಈ ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯ ಅ. ಸಂದರ್ಶನ ಆ. ಸಂಭಾಷಣೆ ಇ. ಧ್ವನಿಮುದ್ರಣ ಈ. ಛಾಯಾಚಿತ್ರಣ ಉ. ಸಂಗ್ರಹಿತ ವಿಷಯದ ಪಟ್ಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವಿಕೆ – ಹೀಗೆ ವಿವಿಧ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳ ವಿವರ ಹೀಗಿದೆ.

ಅ. ಸಂದರ್ಶನ

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿರುವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳನ್ನು ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಆಯಾ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ಕೊಟ್ಟು, ರೇಖಾಚಿತ್ರ, ವರ್ಣಚಿತ್ರ, ತೊಗಲು ಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರ, ಗಂಜೀಫಾ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಛಾಯಾಚಿತ್ರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಆ. ಸಂಭಾಷಣೆ

ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಕ್ಯುರೇಟರ್, ವಿದ್ವಾಂಸರನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಹುಟ್ಟು, ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

---

೧೧೦. ಡಾ. ಅಂಬಳಿಕೆ ಹಿರಿಯಣ್ಣ (ಪ್ರಸಂ.) : ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು, ಕನ್ನಡ ವಿಷಯ ವಿಶ್ವಕೋಶ, ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಪುರಾತತ್ವ ಸಂಪುಟ, ಕುವೆಂಪು ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮೈಸೂರು ವಿ.ವಿ. ಮೈಸೂರು. ೨೦೦೯

ಇ. ಧ್ವನಿಮುದ್ರಣ

ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನು ಧ್ವನಿಮುದ್ರಣ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ವಿಷಯ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ನಂತರ ಅದನ್ನು ಬರಹಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಿ, ವಿಷಯ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಉ. ಛಾಯಾಚಿತ್ರಣ

ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಕ್ಕೆ ಭೇಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟು. ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಮಾಧ್ಯಮ, ಅಳತೆ, ವರ್ಷ ಇವುಗಳನ್ನು ಬರೆದುಕೊಂಡು ನಂತರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲಾಗಿದೆ.

೨. ಆನುಷಂಗಿಕ ಆಕರ ಸಾಮಗ್ರಿ

ಪ್ರಕಟಿತ-ಅಪ್ರಕಟಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳು, ಶಾಸನ ಸಂಪುಟಗಳು, ಪಿಎಚ್.ಡಿ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧಗಳು, ಪ್ರವಾಸಿ ಬರಹಗಳು, ಹಸ್ತ ಪ್ರತಿಗಳು, ನಿಘಂಟು, ವಿಶ್ವಕೋಶ, ಅಂತರ್ಜಾಲದ ವಿಕಿಪಿಡಿಯಾ, ಮುಕ್ತ ವಿಶ್ವಕೋಶ, ಗ್ಯಾಝೆಟಿಯರ್‌ಗಳು, ದೇಶಿ ಭಾಷೆಗೆ ಅನುವಾದಿಸಿದ ಗ್ರಂಥಗಳು, ಸಂಪಾದನಾ ಗ್ರಂಥಗಳು, ಇವೆಲ್ಲ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಆನುಷಂಗಿಕ ಆಕರ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಾಗಿವೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ : ಎರಡು

ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ಐತಿಹಾಸಿಕ ನೆಲೆ-ಹಿನ್ನೆಲೆ

ಯಾವುದೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಇತಿಹಾಸ ತಿಳಿಯಲು ಆಯಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪಳೆಯುಳಿಕೆಗಳಾದ ಕುರುಹುಗಳು, ಮುದ್ರೆಗಳು, ಶಿಲ್ಪಗಳು, ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳು, ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ ಅಂಶಗಳು ಆಧಾರವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಕುರುಹುಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಆಯಾ ಕಾಲದ ಕಲೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಜೀವನ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರ, ದೇಶ, ರಾಜ್ಯದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಆಯಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಮೂಲ್ಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು, ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರ ಜೀವನ ಸಾಧನೆಯ ಕುರುಹುಗಳನ್ನು ಒಂದು ಕಡೆಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಕಾಯ್ದಿಡುವ, ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ರೂಪಗೊಂಡ ಸ್ಥಳಗಳು "ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ"ಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ಮೂಲಕ ಮಾನವ ಕುಲಶಾಸ್ತ್ರ, ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಚರಿತ್ರೆ, ಚಿತ್ರಕಲೆ, ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ಇತಿಹಾಸ ಹುಡುಕುವಲ್ಲಿ ಕುತೂಹಲಕರವಾದ ಅಂಶಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

"ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ವಸ್ತುಗಳೇ ಬುನಾದಿ" ಎಂಬುದನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತಿ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಯಾವ ಸಂಸ್ಥೆಯೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಮೂಲ ಪ್ರದರ್ಶನ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸದೇ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ವಸ್ತುಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಅವಶ್ಯಕ. ಜೊತೆಗೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಯ ಉಪಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವುದು ಅಗತ್ಯ. ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹ ಕಾರ್ಯವು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವೇ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕ ಕರ್ತವ್ಯವಲ್ಲ. ಅಮೂಲ್ಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು

ಹಾಳಾಗದಂತೆ ಕಾಪಾಡುವುದು ಜನತೆಯ ಕರ್ತವ್ಯವೂ ಆಗಿದೆ. ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿನ ವಸ್ತುಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಕಾರ್ಯ ನೀತಿಯು ಅದರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಣಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸ "ಕೋಲಬರ್ಟ್" ಹೇಳುವಂತೆ "ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪ ಅದರ ಆನುಷಂಗಿಕ ಪರಿಮಿತಿಯಿಂದ ನಿರ್ಧಾರವಾಗುತ್ತದೆ"[೧] ಎಂಬ ಮಾತುಗಳು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ (ಮ್ಯೂಸಿಯಂ) ಪದದ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ

ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವು ಆಂಗ್ಲಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ "ಮ್ಯೂಸಿಯಂ" ಎಂದು ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡ ಈ ಪದವು ಗ್ರೀಕ್ ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಪದದಿಂದ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ. ಇದು ಗ್ರೀಕ್ Mouseion ದಿಂದ ಬಂದ ಪದವಾಗಿದೆ. ಮ್ಯೂಸಸ್ ಪದವು ಗ್ರೀಕ್ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಇಟ್ಟ ಹೆಸರು ಅಥವಾ "ಒಂದು ಮೀಸಲಿಟ್ಟ ಸ್ಥಳ" ಎಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಸ್ಥಳಗಳು ಕಲೆ, ಸಂಗೀತ ಇತರ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿವೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ಅಥೆನ್ಸನಲ್ಲಿರುವ ಪ್ಲೇಟೊ ಗ್ರಂಥಾಲಯವು ಮೊದಲ **ಮ್ಯೂಸಿಯಂ** ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪಾಸಾನಿಯಸ್(Pausaias) ಎನ್ನುವದು ಅಥೆನ್ಸ್ ಎದುರಿಗಿರುವ ಅಕ್ರೊಪೊಲಿಸ್ (Akropolis) ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲಿರುವ ಒಂದು ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಬೆಟ್ಟದ ಹೆಸರು (Mouseion) ಮ್ಯುಸೆಯಿನ್, ಇಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಹಾಡುವದು, ಸಂಗೀತ ಹೇಳುವುದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ವಯಸ್ಸಾದ ನಂತರ ಅವನ ಮರಣಾನಂತರ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅವನನ್ನು ಸಮಾಧಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸ್ಥಳವೆ Mouseion ಆಗಿ ನಂತರ Mousaious ಎಂಬ ಪದ ಬಳಕೆಗೆ ಬಂದಿತು. ಅಲೆಕ್ಸಾಂಡ್ರಿಯಾದಲ್ಲಿಯ ಮ್ಯೂಸಿಯಂ ಅಥವಾ Mouseion ಎಂಬ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಗ್ರೀಕ್ ದೇವಸ್ಥಾನ ಅಥವಾ **ಮ್ಯೂಸಿಸ್ ಆಫ್ ಹೌಸ್** ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿತ್ತು. ಇದು ಒಂದು ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿತ್ತು. Mouseion ಟಾಲೇಮಿ ದೊರೆಗಳ ಪ್ರಾಯೋಜಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಿತು. Mouseion ಇದು ಸಂಗೀತ ಅಥವಾ ಕಾವ್ಯದ ಮನೆಯಂತೆ ತಾತ್ವಿಕ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿತ್ತು.[೨] ವಿದ್ವಾಂಸರು ತಮ್ಮ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

"The World Museum originated from 'muse' one of the nine sister goddesses in Greek and Roman mytheology presiding over branches of learning and the arts".[೩] "ಮ್ಯೂಸ" ಇದು ಗ್ರೀಕ್ ಕಲಾಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಇಟ್ಟ

೦೧. ಬಿ.ಎಸ್. ಸಣ್ಣಯ್ಯ (ಅನು) : ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಮೂಲತತ್ವಗಳು, ಪುಟ – ೪೧

೦೨. ಅಂತರ್ಜಾಲ ವಿಕಿಪೀಡಿಯಾ : ಮ್ಯೂಸಿಯಂ ಲೇಖನ

೦೩. Dr. Akus Reddy (Edt) : Salar Jung Museum - Jurnal - P.No - 10

ಹೆಸರು. ಈ ಕಲಾಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಗಳು ಎಲ್ಲ ಕಲೆಗಳ ಅಧಿದೇವತೆಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಈ ದೇವತೆಗಳೆಂದರೆ ಕ್ಲಿಯೋ(clio), ಥಲಿಯಾ(thalia), ಎರಟೋ (erato), ಎಟರ್ಪಿ (Euterpe), ಪಾಲಿಮ್ನಿಯಾ (Polyhmnia), ಕ್ಯಾಲಿಂಯೋಫಿ (calliope), ಟರ್ಫಿಕೋರ (Terpsichore), ಯುರೇನಿಯಾ(Urania), ಮೇಲ್ಪಮನಿ (Melpomene) ಈ ದೇವ ಕನ್ಯೆಯರು ಶುದ್ಧ ಚಾರಿತ್ರರು, ಅವಿವಾಹಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಮ್ಯೂಜಿಯಂಗಳು ಮಾನವನ ಪ್ರಾಚೀನ ಸ್ಥಿತಿಗಳು, ಅವನು ಬಳಸಿದ ವಸ್ತುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯುವ ಕುತೂಹಲ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಇಟಲಿ ಜನರಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಲವಾಯಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಇಟಲಿಯಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಜನ್ಮ ತಾಳಿತು. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು, ವಸ್ತುಗಳು, ಚಿತ್ರಗಳು ಮುಂತಾದವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಪೋಪರು, ರಾಜ–ಮಹಾರಾಜರು, ಶ್ರೀಮಂತವರ್ಗದವರು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಾಚೀನ ವಿಶ್ವಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ಐತಿಹಾಸಿಕತೆ

೧೪೭೧ರಲ್ಲಿ ಅಲೆಕ್ಸಾಂಡ್ರಿಯಾದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ **ಕ್ಯಾಪಿಟಲೈನ್ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವು** (Mouseion) ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಂತಿರುವ ಜ್ಞಾನಕೇಂದ್ರವಾಗಿತ್ತು. ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಕಾಲದ ನಂತರ ರೋಮ್ ನಗರದಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತಿನ ಅತಿ ಪ್ರಾಚೀನ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವೆಂದು ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪೋಪ್ ಸಿಸ್ಟಸ್‌ರವರು ತಾವು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಕಲಾವಸ್ತುಗಳು, ಕಲಾಕೃತಿಗಳು, ಪುರಾತನ ಶಿಲ್ಪಗಳು ಮುಂತಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ರೋಮ್‌ನಗರದ ಜನರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದರು. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಕ್ಯಾಪಿಟಲೈನ್ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವು ೩ ಮುಖ್ಯ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿತ್ತು. ೧. ಪಲಾಜೊ ಸೆನಾಟೊರಿಯೋ (Senatorio), ೨. ಪಲಾಜೊ ಡೈ (Conservation), ೩. ಪಲಾಜೋ ನಾವೊ (Nuovo). ವಿಶ್ವದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಚಿತ್ರ, ಶಿಲ್ಪ ಕಲಾವಿದ, ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪಿ ಮೈಕೆಲೇಂಜಲೊ ಇದನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಕಲಾವಿದ ಪಲಾಜೊ ಡೈ(Consenation)ನ ಮೂರನೇ ಮಹಡಿಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ ಮತ್ತು ಅನ್ವಯಿಕ ಕಲೆಯ ಗ್ಯಾಲರಿ[೪]ಯನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

೧೫೦೬ರಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ ಪೋಪ್ ಜೂಲಿಯಸ್‌ರವರು ತಾವು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನೀಡುವದರ ಮೂಲಕ ವ್ಯಾಟಿಕನ್ ನಗರದಲ್ಲಿ **"ವ್ಯಾಟಿಕನ್ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ"** ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಪೋಪ್ ಗುರುಗಳು ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಬಂದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸುತ್ತಾ ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದರು. ವಿಶ್ವವಿಖ್ಯಾತ ಚಿತ್ರಕಲಾವಿದ ಮೈಕೆಲ್ ಎಂಜಲೋ ಸಿಸ್ಟಿನ್ ಚಾಪೆಲ್‌ನಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಅನೇಕ ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳು, ಜಿಯತ್ತೋ, ರ್‍ಯಾಫೆಲ್, ಲಿಯೋನಾರ್ಡೊ ಡಾ ವಿಂಚಿ, ಕರವ್ವಾಜಿಯೋ ಮುಂತಾದವರ ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ

---

೦೪. ಅಂತರ್ಜಾಲ ವಿಕಿಪೀಡಿಯಾ : ಮ್ಯೂಸಿಯಂ ಲೇಖನ

ವೀಕ್ಷಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ೨೦೦೬ರಲ್ಲಿ ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ೫೦೦ನೇ ವಾರ್ಷಿಕೋತ್ಸವ ಆಚರಿಸಲಾಯಿತು. ೧೮ನೇ ಶತಮಾನದ ನಂತರ ಬಂದ ಪೋಪ್ ದೊರೆಗಳು ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವನ್ನು ನವೀಕರಿಸಿ, ಮತ್ತಷ್ಟು ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದರು. ಈಗ ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಸಾಕಷ್ಟು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ವಿಶ್ವದ[೫] ಪ್ರವಾಸಿಗರನ್ನು ತನ್ನತ್ತ ಸೆಳೆಯುತ್ತಲಿದೆ.

೧೬೬೧ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ **ಅಮರಬಾಚ್ ಸಂಪುಟ (Amerbach Cabinet)**[೬] ಎಂಬುದು ಒಂದು ಸ್ವತಂತ್ರ ಖಾಸಗಿ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯವಾಗಿದ್ದು, ಇದು ತನ್ನ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಬಾಸೆಲ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಮತ್ತು ಬಾಸೆಲ್‌ನಗರದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸಿರುವುದಾಗಿ ದಾಖಲೆಗಳು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ನಂತರ ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ವ್ಯವಸ್ಥಿತಗೊಳಿಸಿ ೧೬೭೧ರಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವೀಕ್ಷಣೆಗೆ ತೆರೆಯಲಾಯಿತು. ಈಗ ವಿಶ್ವದ ಪ್ರಮುಖ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ.

೧೬೫೨ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ **ರಾಯಲ್ ಆರ್ಮರಿಸ್ ಮ್ಯೂಸಿಯಂ**[೭] ಹಾಗೆಯೇ ಆರ್ಮ್ ಮತ್ತು ಆರ್ಮರ್ ಮ್ಯೂಸಿಯಂಗಳು ಯುನೈಟೆಡ್ ಕಿಂಗಡಮ್‌ನಲ್ಲಿಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳೆಂದು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಇವು ವಿಶ್ವದ ಮತ್ತು ಯುನೈಟೆಡ್ ಕಿಂಗಡಮ್‌ನ ಅತ್ಯಂತ ಹಳೆಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳೆಂಬ ಅಗ್ಗಳಿಕೆಯು ಇವುಗಳಿಗಿದೆ. ೧೬೫೨ ರಿಂದ ವೀಕ್ಷಕರು ಹಣಕೊಟ್ಟು ನೋಡುವ ಸೌಕರ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ೧೬೬೦ ರಿಂದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವೀಕ್ಷಣೆಗೆ ತೆರೆಯಲಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

೧೬೭೮–೧೬೮೩ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ **ಅಸಮೋಲಿಯನ್ ಮ್ಯೂಸಿಯಂ**[೮]ವು ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಬ್ಯೂಮಾಟ ಸ್ಟ್ರೀಟ್, ಇಂಗ್ಲಂಡಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಮತ್ತು ಪ್ರಪಂಚದ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವಿದಾಗಿದೆ. ಕ್ಯುರಿಯಾಲಿಟಿಸ್ ಆಫ್ ಕ್ಯಾಬಿನೇಟ್ Ashmole ಯಿಂದ ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್ ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ೨೪ ಮೇ ೧೬೮೩ರಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವೀಕ್ಷಣೆಗೆ ಈ ಮ್ಯೂಜಿಯಂ ತೆರೆಯಲಾಯಿತು. ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಬೈಬಲ್ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳು, ಹೊಸ ಒಡಂಬಡಿಕೆಗಳು, ಹೆಸರಾಂತ ಕಲಾವಿದರಾದ ಮೈಕೆಲ್ ಎಂಜಲೋ, ರಾಫೆಲ್, ಲಿಯೋನಾರ್ಡೊ ಡಾ ವಿಂಚಿ, ಟರ್ನರ್ ಮುಂತಾದವರ ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳು, ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳು ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಅರಬ್‌ರವರ ಔಪಚಾರಿಕ ಉಡುಗೆ ತೊಡಿಗೆಗಳು, ವಿವಿಧ ದೇಶದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅನೇಕ ಐತಿಹಾಸಿಕ, ಪೌರಾಣಿಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮಹತ್ವದ ಸಾವಿರಾರು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಇಂದು ಜಗತ್ತಿನ ಜನರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತಲಿದೆ.

---

೦೫. ಅಂತರ್ಜಾಲ ವಿಕಿಪೀಡಿಯಾ : ಮ್ಯೂಸಿಯಂ ಲೇಖನ

೦೬. ಅಂತರ್ಜಾಲ ವಿಕಿಪೀಡಿಯಾ : ಮ್ಯೂಸಿಯಂ ಲೇಖನ

೦೭. ಅಂತರ್ಜಾಲ ವಿಕಿಪೀಡಿಯಾ : ಮ್ಯೂಸಿಯಂ ಲೇಖನ

೦೮. ಅಂತರ್ಜಾಲ ವಿಕಿಪೀಡಿಯಾ : ಮ್ಯೂಸಿಯಂ ಲೇಖನ

ಫ್ರೆಂಚ್ ನಗರದಲ್ಲಿ ೧೮೯೪ರಲ್ಲಿ **ಮ್ಯೂಸೀ ಡೇಸ್ ಬಿಯಾಕ್ಸ-ಆರ್ಟ್ಸ್ ಎಟ್ ಫ್ರೆಂಚ್ ಆರ್ಕಿಯೋಲಾಜಿಯ ಮ್ಯೂಸಿಯಂ** ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಮೂರು ವಿಭಾಗಗಳಿಗೆ ೧. ಪುರಾತತ್ವ ವಸ್ತುಗಳು(ಅರ್ಕಿಯಾಲಜಿ) ೨. ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳು ೩. ಇತರ ಸಂಗ್ರಹಗಳು. ಹೀಗೆ ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ನವಶಿಲಾಯುಗದ ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು, ಕಲಾವಿದರಾದ ಟಿಂಟರೆಟ್ಟೊ, ಡೇಲಾಕ್ರಿಕ್ಸ, ಮ್ಯಾಟಿಸ್ಸೆ, ರಾಡಿನ್ ಮುಂತಾದ ಜಗತ್ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳು ಹಾಗೂ ಅನೇಕ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಮುಂತಾದ ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾದ ಸಂಗ್ರಹಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡು ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ.

೧೭೫೩ರಲ್ಲಿ **ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಮ್ಯೂಸಿಯಂ**[೧೦]ವನ್ನು ಲಂಡನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಕ್ಕೆ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನೀಡಿದ ಸರ್ ಹಾನ್ಸ್ ಸ್ಲೋಯೋನಿ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಹಾಗೂ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಇವನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಂಡಿನ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕಲಾವಸ್ತುಗಳು, ಪ್ರಾಚೀನ ಅವಶೇಷಗಳು ಮತ್ತು ಜಗತ್ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಲಾವಿದರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಸಂಗ್ರಹದಿಂದ ಈಗ ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವು ವಿಶ್ವದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವಷ್ಟು ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದೆ.

೧೭೬೪ರಲ್ಲಿ **ಹೆರ್ಮಿಟೇಜ್ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ**[೧೧]ವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ೧೮೫೨ರಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ತೆರೆಯಲಾಯಿತು. ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವದ ಖ್ಯಾತ ಕಲಾವಿದರ ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ೩ ದಶಲಕ್ಷ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ವಿಂಟರ್ ಅರಮನೆಯ ಆರು ಸಂಕೀರ್ಣ ಕಟ್ಟಡಗಳಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಕಾಲದ ಪೂರ್ವದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು, ಇಂಪ್ರೇಷನಿಷ್ಟ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು, ಆಧುನಿಕ ಕಲಾಗ್ಯಾಲರಿ ಹೀಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಕೊಠಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಟಿಷಿಯನ್, ವೆರೋನಿಸ್, ಟಿಂಟರೆಟ್ಟೊ, ಲಿಯೋನಾರ್ಡೋ ಡಾ ವಿಂಚಿ, ವೆಲ್ಜಕ್ವಂಜ್, ಮೈಕೆಲ್ ಎಂಜಲೋ, ರುಬೆನ್ಸ ರೆಂಬ್ರಾಂಟ್, ವಿನ್ಸಂಟ್‌ವಾನಗಾಗ್, ಗಾಗೀನ್, ಮಾಟಿಸ್ಸೆ, ಡೇರಿನ್, ಪಿಕಾಸೊ, ಆಂಡ್ರೆಡೇರಿನ್, ವ್ಯಾಸಿಲಿ ಸ್ಕೀ ಮುಂತಾದ ಖ್ಯಾತ ಕಲಾವಿದರ ೪೦೦೦೦ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ವರ್ಣ ಚಿತ್ರಗಳು, ೧೦೦೦೦ ರೇಖಾ ಚಿತ್ರಗಳು, ೧೬೦೦೦ ನಾಣ್ಯಗಳು, ೧೦೦೦೦ ಕರಕುಶಲ ವಸ್ತುಗಳು, ೩೮೦೦೦ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

೧೭೬೫ರಲ್ಲಿ ಇಟಲಿಯಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ **ಉಪ್ಪಿಟ್ಜಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವು** ಇಟಲಿ ಪ್ಲಾರೆನ್ಸನಗರದಲ್ಲಿಯ ಅತ್ಯಂತ ಹಳೆಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವಾಗಿದೆ. ಇಟಲಿಯ ಕಲಾವಿದರು

೦೯. ಅಂತರ್ಜಾಲ ವಿಕಿಪೀಡಿಯಾ : ಮ್ಯೂಸಿಯಂ ಲೇಖನ

೧೦. ಅಂತರ್ಜಾಲ ವಿಕಿಪೀಡಿಯಾ : ಮ್ಯೂಸಿಯಂ ಲೇಖನ

೧೧. ಅಂತರ್ಜಾಲ ವಿಕಿಪೀಡಿಯಾ : ಮ್ಯೂಸಿಯಂ ಲೇಖನ

ಹಾಗೂ ಇತರ ದೇಶಗಳ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಲಾವಿದರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವನ್ನು ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಅರಮನೆಯ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರ ಕಛೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.[೧೭] ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಲಾವಿದರ ಮನೆತನರಾದ ಮೆಡಸಿ ಕುಟುಂಬದವರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳು, ಶಿಲ್ಪಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಕ್ಕೆ ಉಚಿತವಾಗಿ ನೀಡಿದರು. ಕಲಾವಿದ ಡ್ಯೂಕ್ ಕೊಸೋಮೊ ರಚಿಸಿದ **"ಸ್ವಭಾವ ಚಿತ್ರಗಳು"** ಇಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶಿತವಾಗಿವೆ. ಫ್ರೆಂಚ್‌ಕ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಹಾನಿಗೀಡಾದ ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವನ್ನು ನಂತರ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ವಿಶ್ವವಿಖ್ಯಾತ ಕಲಾವಿದರಾದ ಲಿಯೋನಾರ್ಡೋ ಡಾ ವಿಂಚಿ, ಸಾಂಡ್ರೊಬೊಟ್ಟಿಚೆಲ್ಲಿ, ಜಿಯತ್ತೊ, ಟಿಟಿಯನ್ ಮುಂತಾದ ಕಲಾವಿದರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ವೀಕ್ಷಿಸಲು ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ. .

೧೭೭೬ರಲ್ಲಿ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಿ **ಬ್ರೇರಾ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ**[೧೮]ವನ್ನು ಇಟಲಿಯ ಮಿಲಾನ್‌ನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದ ಖ್ಯಾತ ಕಲಾವಿದರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬೆಲ್ಲಿನಿ, ಬೋಕೋನಿ, ಬಾಟಿಚೆಲ್ಲಿ, ಕರವ್ಹಾಜಿಯೋ, ಹಯೊಜ್ನ, ಲಿಯೋನಾರ್ಡೋ ಡಾ ವಿಂಚಿ, ಮದಿಗ್ಲಿಯಾನಿ, ರೆಂಬ್ರಾಂಟ್, ರುಬೆನ್ಸ್, ಟಿಂಟರೆಟ್ಟೊ, ಟಿಟಿಯನ್ ಮುಂತಾದ ಕಲಾವಿದರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಪ್ರಮುಖ ಆಕರ್ಷಣೆಗಳಾಗಿವೆ.

೧೯೭೩ರಲ್ಲಿ ಫ್ರಾನ್ಸ್ ದೇಶದ ಪ್ಯಾರಿಸ್‌ನಗರದಲ್ಲಿ **ಲೌವ್ರೆ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ**ವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು. ಮುಂದೆ ಫ್ರೆಂಚ್‌ಕ್ರಾಂತಿಯ ನಂತರ ೧೯೭೩ ಅಗಸ್ಟ್ ೧೦ ರಂದು ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಇದನ್ನು ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಈಗ ಪ್ರಪಂಚದ ಅತಿದೊಡ್ಡ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಎಂಬ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಗೆ ಇದು ಪಾತ್ರವಾಗಿದೆ. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಜನರು ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವನ್ನು ಪ್ರತಿದಿನ ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿ ದಿನಕ್ಕೆ ೧೫೦೦೦ ಜನ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಭೇಟ್ಟಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ೩,೮೦,೦೦೦ ವಸ್ತುಗಳು ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ. ಜಗತ್ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಲಾವಿದರ ೩೫,೦೦೦ ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ. ಲಿಯೋನಾರ್ಡೋ ಡಾ ವಿಂಚಿಯ ಜಗತ್ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಲಾಕೃತಿ **"ಮೊನಾಲೀಸಾ"** ಇಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಆಕರ್ಷಣೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವು ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೧೯೦ರಲ್ಲಿ ಫಿಲಿಫ್ ಅಗಸ್ಟಿಸ್ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಅರಮನೆಯಾಗಿತ್ತು. ೫ನೇ ಚಾರ್ಲಸ್ ಅರಮನೆಯನ್ನು ನವೀಕರಣಗೊಳಿಸಿದರು. ನಂತರ ಮೊದಲನೆಯ ಪ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ದೊರೆ ಹಳೆಯ ಕಟ್ಟಡ ತೆರವುಗೊಳಿಸಿ, ಅದರ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಲೂವರ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ, ಅನೇಕ ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದನು. ಅಲ್ಲದೆ ಲಿಯೋನಾರ್ಡೋ ಡಾ ವಿಂಚಿ,

೧೭. ಅಂತರ್ಜಾಲ ವಿಕಿಪೀಡಿಯಾ : ಮ್ಯೂಸಿಯಂ ಲೇಖನ

೧೮. ಅಂತರ್ಜಾಲ ವಿಕಿಪೀಡಿಯಾ : ಮ್ಯೂಸಿಯಂ ಲೇಖನ

ಆಂದ್ರಿಯಾದೆಲ್ ಸಾರ್ಟೋ, ಪ್ರೈಮಾಟಿಚೋ ಮತ್ತು ಚಲ್ಲಿನಿ ಮುಂತಾದ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ನೀಡಿದ್ದಲ್ಲದೇ ಲಿಯೋನಾರ್ಡೋವಿನ ಮೊನಾಲಿಸಾ, ರ್‍ಯಾಪೇಲ್‌ನ ಬೆಲ್‌ಜಾರ್ದಿನೀರ್, ಮುಂತಾದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಈ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದನು. ೧೬೪೧ರಲ್ಲಿ ಪೆಸಿನ್ ಎಂಬಾತ ಲೌವ್ರೆ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವನ್ನು ಸುಸಜ್ಜಿತಗೊಳಿಸಿದನು. ೧೪ನೇ ಕಾಲ್ಬರ್ಟ್‌ದೊರೆ ಈ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಕ್ಕೆ ೨೦೦೦ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿದನು. ೧೬೬೧ ರಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಡಿನಲ್ ಮಸರಿನ್ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಸಾಕಷ್ಟು ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕಾಲ್ಬರ್ಟ್‌ದೊರೆ ಖರೀದಿಸಿ ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಕ್ಕೆ ದಾನ ಮಾಡಿದನು.[೧೪] ೧೬೮೧ರಲ್ಲಿ ಮೊದಲಬಾರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವೀಕ್ಷಣೆಗೆ ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವನ್ನು ತೆರೆಯಲಾಯಿತು. ೧೬೬೪ರಲ್ಲಿ ಕಾಲ್ಬರ್ಟ್ ದೊರೆ ಖ್ಯಾತ ಕಲಾವಿದ ಬೆರ್ನಿನಿಯಿಂದ ಈ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯವನ್ನು ನವೀಕರಣಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಅದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಫ್ರೆಂಚ್ ಕ್ರಾಂತಿಯ ನಂತರ ಇದನ್ನು **"ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಥೆ"**ಯೆಂದು ಮಾನ್ಯ ಮಾಡಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವೀಕ್ಷಣೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಒದಗಿಸಲಾಯಿತು.

ಹೀಗೆ ೧೮, ೧೯ ಮತ್ತು ೨೦ನೇ ಶತಮಾನದಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಸಾವಿರಾರು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾದವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ೧೭೭೬ ರಲ್ಲಿ ಇಟಲಿಯ ಮಿಲಾನನಲ್ಲಿ ಬ್ರೇರ ಅಕಾಡೆಮಿ, ೧೮೦೦ ರಲ್ಲಿ ನೆದರ್‌ಲ್ಯಾಂಡಿನ ಆಂಸ್ಟರ್ಡ್ಯಾಮನಲ್ಲಿ ರಿಜ್ಕ್ಸ ಮ್ಯೂಸಿಯಂ, ೧೮೨೪ ರಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಲಂಡನ್‌ನಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಷನಲ್ ಗ್ಯಾಲರಿ, ೧೮೫೨ ರಲ್ಲಿ (೧೭೬೪) ರಷಿಯಾದ ಸೆಂಟ್ ಪಿಟರ್ಸ್‌ಬರ್ಗ್‌ನಲ್ಲಿ ಹೆರ್ಮಿಟೇಜ್ ಮ್ಯೂಸಿಯಂ ಮತ್ತು ಲಂಡನ್ನಿನ ಸೆಂಟ್ ಕೆನ್‌ಸ್ಟಂಗಟನ್‌ನಲ್ಲಿಯ ವಿಕ್ಟೋರಿಯಾ ಅಲ್ಬರ್ಟ್ ಮ್ಯೂಸಿಯಂ, ೧೮೫೫ ರಲ್ಲಿ ಯೂರೋಪಿನ ಮ್ಯುನಿಚ್‌ನಲ್ಲಿ ಬವೇರಿಯನ್ ನ್ಯಾಷನಲ್ ಮ್ಯೂಸಿಯಂ, ೧೮೯೭ ರಲ್ಲಿ ಲಂಡನ್ನಿನ ಟೇಟ್ ಮ್ಯೂಸಿಯಂ, ೧೮೭೦ರಲ್ಲಿ ಮೆಸಾಚುಸೆಟ್ಸ ಬಾಸ್ಟನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಮ್ಯೂಸಿಯಂ ಆಫ್ ಫೈನ್ ಆರ್ಟ್, ೧೮೭೦ರಲ್ಲಿ ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್ ದೇಶದ ಮ್ಯಾನಹಟ್ಟನನಲ್ಲಿ ಮೆಟ್ರೊಪಾಲಿಟಿನ್ ಮ್ಯೂಸಿಯಂ, ೧೮೭೯ರಲ್ಲಿ ಯು.ಎಸ್.ಎ. ಚಿಕ್ಯಾಗೋನಲ್ಲಿ ಆರ್ಟ್ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಆಫ್ ಚಿಕ್ಯಾಗೊ, ೧೮೭೯ರಲ್ಲಿ ಪೋಲಂಡ ದೇಶದ ಕ್ರಾಕೌನಲ್ಲಿ "ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮ್ಯೂಸಿಯಂ ಕ್ರಾಕೌ" ಮುಂತಾದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವೀಕ್ಷಣೆಗೆ ತೆರೆದವು.[೧೫] ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವದು ಆಯಾ ದೇಶದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹೆಮ್ಮೆ ಎನಿಸಿ ಇಂದು ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು ವಿವಿಧ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡಿವೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆ

ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯರಂತೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಕಲಾಮಂದಿರಗಳು,

೧೪. ಅಂತರ್ಜಾಲ ವಿಕಿಪೀಡಿಯಾ : ಮ್ಯೂಸಿಯಂ ಲೇಖನ

೧೫. ಅಂತರ್ಜಾಲ ವಿಕಿಪೀಡಿಯಾ : ಮ್ಯೂಸಿಯಂ ಲೇಖನ

ಚಿತ್ರಶಾಲೆಗಳು ಪಿರಾಮಿಡ್, ಸ್ತೂಪಗಳು, ಗುಹಾಂತರ ದೇವಾಲಯಗಳು, ಮನೆ, ಮಠ, ಅರಮನೆ, ಇವು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಸುತ್ತ ಬಂದಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮೊದಲು ಕಲಾಮಂದಿರಗಳೆಂದು ಮತ್ತು ಚಿತ್ರಶಾಲೆಗಳೆಂದು ನಂತರದಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳೆಂಬ ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾದ ಹೆಸರುಗಳಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಐತಿಹಾಸಿಕವಾಗಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕಲಾಮಂದಿರಗಳು

ದೃಶ್ಯಕಲೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಚಿತ್ರ, ಶಿಲ್ಪಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಇತರೆ ಕಲಾವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ಖಾಯಂ ಆಗಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ಕಟ್ಟಡಗಳು, ಸಭಾಭವನಗಳು, ಮಂದಿರಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಲಾಮಂದಿರಗಳೆಂದು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯ ಹಲವಾರು ನಿದರ್ಶನಗಳು ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಸ್ಪೇನ್ ದೇಶದ ಅಲ್ಯಮೀರ, ಫ್ರಾನ್ಸಿನ ಲೇ ಐಜಿಸ್ ಡಾರ್ಡಾನ್, ಚೀನಾದ ತುನ್ ಹು ಅನ್ ಗವಿಗಳು, ರೋಂ ನಗರದ ಅಗ್ರಿಪನ್ ಪ್ಯಾಂಥಿಯನ್ ದೇವಾಲಯ, ಈಜಿಪ್ತಿನ ಕಾರ್ನಾಕ್ ದೇವಾಲಯ ಅಥೆನ್ಸ್ ನಗರದ ಪಾರ್ಥೆನಾನ್ ದೇವಾಲಯ, ಇರಾನಿನ ಪರ್ಸೆಪೊಲಿಸ ಅರಮನೆಗಳು, ಜಪಾನಿನ ಹೊರ್ಯಾಜಿ ದೇವಾಲಯ ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿರುವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳನ್ನು ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯರು ಕಲಾಮಂದಿರಗಳೆಂದು ಗುರುತಿಸಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮನೆ, ಮಠ, ಅರಮನೆ, ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ, ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು, ಇವು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕಲಾಮಂದಿರಗಳೆಂದು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಇವುಗಳಿಗೆ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ಅಜಂತಾ, ಎಲ್ಲೋರಾ, ಸಿತ್ತನವಾಸಲ್, ಲೇಪಾಕ್ಷಿ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸಬಹುದು.

ಚಿತ್ರಶಾಲೆಗಳು

ಪುರಾತನ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು, ಚಿತ್ರ, ಶಿಲ್ಪಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು, ವಿವಿಧ ಕಲಾವಸ್ತುಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ಸ್ಥಳ ಅಥವಾ ಕಟ್ಟಡಕ್ಕೆ **"ಚಿತ್ರಶಾಲೆ"** ಎಂದು ಕರೆದಿರುವಂತಿದೆ. ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ (ಮ್ಯೂಸಿಯಂ)ಕ್ಕೆ ಸಂವಾದಿಯಾಗಿ **"ಚಿತ್ರಶಾಲೆ"** ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಬಳಸುವುದುಂಟು. ಈ ಚಿತ್ರಶಾಲೆಗಳು ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಲೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುವ ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಳಗಳಾಗಿದ್ದವು. "ಎರಡನೆಯ ಟಾಲಮಿ ಕ್ರಿ.ಪೂ. ೩ನೇ ಶತಮಾನದ **ಅಲೆಕ್ಸಾಂಡ್ರಿಯದಲ್ಲಿ** ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಮ್ಯೂಸಿಯಂ ಅತ್ಯಂತ ಪುರಾತನವಾದದ್ದು"[೧೬] ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಚಿತ್ರಶಾಲೆ ಮ್ಯೂಸಿಯಂನಿಂದ ವಿಭಿನ್ನವಾದದು ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯ ಉಗಮವನ್ನು ಪಾಲಿಗ್ನೆಟಸ್ ಎಂಬಾತನ

---

೧೬. ಹಾ. ಮಾ. ನಾಯಕ (ಪ್ರಸಂ.) : ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವಕೋಶ, ಸಂ-೪, ಪುಟ - ೪೦೬

ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಅಥೆನ್ಸಿನ ಆ್ಯಕ್ರಪೋಲಿಸ್ ಎಂಬ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದಾಗ ಬಳಸಿದ **"ಪಿನೋಕೊಟಿಕಾ"** ಎಂಬ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಈಗಲೂ **ಪಿನೋಕೋಟಿಕಾ** ಎಂದರೆ **ಚಿತ್ರಶಾಲೆ** ಎನ್ನುವ ಅರ್ಥ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಚಿತ್ರಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನದ ಹಜಾರ, ಚಿತ್ರಮಂದಿರ, ಕಲಾಮಂದಿರ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಗ್ರೀಕರ ತರುವಾಯ ರೊಮನ್ನರ ಚಿತ್ರಕೃತಿಗಳು, ಕಲಾವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಕಾರ್ಯ ಮುಂದುವರೆಸಿದರು. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದಾಗ ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಲಾವಸ್ತುಗಳನ್ನು ದೋಚಿಕೊಂಡು ಬಂದು ದೇವಾಲಯ, ಚರ್ಚ್, ಸ್ನಾನಗೃಹಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲದೆ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹರಕೆರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಕಲಾವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವು ಸಹ **ಚಿತ್ರಶಾಲೆ**ಗಳಾಗಿವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಕ್ರೈಸ್ತ ಧರ್ಮ ಬೆಳೆದಂತೆ, ಚರ್ಚ್‌ಗಳಲ್ಲಿ, ಪೋಪರ ಭವನಗಳಲ್ಲಿ ಭಿತ್ತಿಚಿತ್ರ ರಚಿಸುವ ಪರಂಪರೆ ಬೆಳೆಯಿತು. ಇವನ್ನು ಸಹ ಚಿತ್ರಶಾಲೆಗಳೆಂದು ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯರಲ್ಲಿ ಕರೆಯುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿಯ "ಈ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ವಾಸ್ತವಿಕ ಮಾದರಿಗಳಲ್ಲದೆ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲೂ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಹಾಗೂ ಚಿತ್ರಶಾಲೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಉಲ್ಲೇಖಗಳಿವೆ. ಬಾಣಕವಿಯ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ವಿಧಿಶಾ ನಗರವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವಾಗ **ಸುರಾಸುರಸಿದ್ಧಗಂಧರ್ವ್ ವಿದ್ಯಾಧರೋಗಗಾಧ್ಯಾಸಿತಾಭಿಃ ಚಿತ್ರಶಾಲಾಭಿರಲಂಕೃತಾ** ಎಂದು ಹೇಳಿ ಆ ನಗರದಲ್ಲಿ ದೇವ-ಗಂಧರ್ವರು ಮೊದಲಾದವರ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನೂ ಹಾಗೂ ವಿಗ್ರಹಗಳನ್ನೂ ಹೊಂದಿದ ಅನೇಕ ಚಿತ್ರಶಾಲೆಗಳಿದ್ದವೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದೇ ರೀತಿ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣ, ಮಾನಸೋಲ್ಲಾಸ, ಮತ್ತು ಶಿಲ್ಪರತ್ನ ಮೊದಲಾದ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಹ ನರರಿಗೂ ನರಪಾಲಕರಿಗೂ ಆನಂದವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಲು ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸೃಜಿಸುವ ವಿಧಾನವನ್ನು ಕೂಲಂಕುಷವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದೆ."[೧೭] ಹೀಗೆ ಪುರಾತನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಕಲಾಮಂದಿರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಉಲ್ಲೇಖಗಳನ್ನು ನಾವು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಅಜಂತಾ ಗುಹೆಗಳು ಚಿತ್ರಶಾಲೆಗೆ ಉತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆಯಂತಿವೆ. ಅರಮನೆಯ ಗೋಡೆಗೆ ರಚಿಸಿದ ಭಿತ್ತಿಚಿತ್ರಗಳು ಸಂಗ್ರಹಿತ ಚಿತ್ರಗಳು, ಶ್ರೀಮಂತರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿತ ಚಿತ್ರಗಳು, ಇವೆಲ್ಲ ಖಾಸಗಿ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಥಾ **ಚಿತ್ರಶಾಲೆ**ಗಳಾಗಿವೆ.ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೆಲವು ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಾಚೀನ ಚಿತ್ರಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಉದಾಹರಿಸಲಾಗಿದೆ.

೦೧. ಬಾದಾಮಿಯ ಗುಹಾ ಚಿತ್ರಗಳು (ಕ್ರಿ.ಶ ೫೭೮-೭೯),

೦೨. ಹಂಪೆಯ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ದೇವಾಲಯ (೧೫೬೫)

೦೩. ರಂಗೀನ ಮಹಲ್, ಬೀದರ (೧೫ನೇ ಶತಮಾನ)

೦೪. ಬಂದೇನವಾಜ ದರ್ಗಾ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ (೧೬ನೇಶತಮಾನ)

೦೫. ಕಮತಗಿ ಭಿತ್ತಿ ಚಿತ್ರಗಳು (೧೬ನೇಶತಮಾನ)

---

೧೭. ಹಾ. ಮಾ. ನಾಯಕ (ಪ್ರಸಂ.) : ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವಕೋಶ, ಸಂ-೪, ಪುಟ - ೨೩೭

೦೬. ಅಸಾರಮಹಲ್, ಬಿಜಾಪುರ (೧೬ನೇಶತಮಾನ)

೦೭. ಅಸ್ತೂರಿನ ಎರಡನೇ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದಿನ ಸಮಾಧಿ (೧೬-೧೭ನೇ ಶತಮಾನ)

೦೮. ಸಿಬಿಯ ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ ದೇವಾಲಯ (೧೭೮೩)

೦೯. ಆನೆಗೊಂದಿ ಉಂಚಪ್ಪಣ ಮಠ (೧೭ನೇ ಶತಮಾನ)

೧೦. ಹಿರಿಯೂರು ತೇರು ಮಲ್ಲೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ (೧೭ನೇ ಶತಮಾನ)

೧೧. ಕೆರೆಗೊಡಿ ರಂಗಾಪೂರ (೧೭೭೦)

೧೨. ಜೈನ ಮಠ, ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳ (೧೭೮೦)

೧೩. ನಾಲ್ಕು ನಾಡು ಅರಮನೆ, ಕೊಡಗು (೧೭೯೧)

೧೪. ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ-ದರಿಯಾದೌಲತ್ ಅರಮನೆ (೧೭೮೪-೧೮೬೯)

೧೫. ಕನಕಗಿರಿಯ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ನರಸಿಂಹ ಸ್ವಾಮಿ ದೇವಾಲಯ (೧೭-೧೮ನೇ ಶತಮಾನ)

೧೬. ನರಗುಂದ ಅರಮನೆ (೧೮ನೇ ಶತಮಾನ)

೧೭. ಸೆಂಟ ಅಲಾಯಸಿಸ್ ಚರ್ಚ್, ಮಂಗಳೂರು.

೧೮. ಚನ್ನಪಟ್ಟಣದ ತಿಪ್ಪೋಜಿ ಅರಮನೆ

೧೯. ಮಡಿಕೇರಿ ಅರಮನೆ (೧೮೧೫)

೨೦. ಪಾರ್ಶ್ವನಾಥ ಬಸದಿ, ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ.

೨೧. ಮುಡುಕುತೋರೆ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ದೇವಾಲಯ (೧೮೫೦)

೨೨. ಕೊಳ್ಳೆಗಾಲದ ಪರಿವಾರದವರ ಚಾವಡಿ (೧೮೫೦)

೨೩. ಸಿಡ್ಲು ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ದೇವಾಲಯ ಬೆಟ್ಟದಪೂರ (೧೮ನೇ ಶತಮಾನ)

೨೪. ಸಿರಾದ ಶ್ರೀ ರೇವಣಸಿದ್ದೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ (೧೮೫೦)

೨೫. ಎಡೆಯೂರು ಶ್ರೀ ರೇವಣಸಿದ್ದೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ (೧೮ನೇ ಶತಮಾನ)

೨೬. ಪ್ರಸನ್ನ ವೆಂಕಟರಮನ ಸ್ವಾಮಿ ದೇವಾಲಯ (೧೮ನೇ ಶತಮಾನ)

೨೭. ಅಂಕಲಗಿ ಮಠ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ (೧೮ನೇ ಶತಮಾನ)

೨೮. ಅಮ್ಮಿನಭಾಂವಿ ಹಿರೇಮಠ (೧೮ನೇ ಶತಮಾನ)

೨೯. ಹರಿಹರೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ ಹರಿಹರ (೧೯ನೇ ಶತಮಾನ)

೩೦. ಚತುರ್ಮುಖ ಬಸದಿ ಕಾರ್ಕಳ (೧೯ನೇ ಶತಮಾನ೦

೩೧. ಸುರಪುರ ಅರಮನೆ (೧೯ನೇ ಶತಮಾನ)

೩೨. ಅಣ್ಣಯ್ಯನ ಮಠ ಸುರಪೂರ (೧೯ನೇ ಶತಮಾನ)

೩೩. ಮಹಾಲಿಂಗೇಶ್ವರ ಮಠ ಮಹಾಲಿಂಗಪೂರ (೧೯ನೇ ಶತಮಾನ)

೩೪. ಅಪ್ಪಾಜಿ ಬಸದಿ, ಬಜಗೋಳ (೧೯ನೇ ಶತಮಾನ)

೩೫. ನಿಪ್ಪಾಣಿಕರವಾಡೆ (೧೯ನೇ ಶತಮಾನ)

೩೬. ಯಲ್ಲಾದ ಹಳ್ಳಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ದೇವಾಲಯ (೧೯ನೇ ಶತಮಾನ)

೩೭. ರಾಯಚೂರಿನ ಖಾಜಿನಗೌಡರ ವಾಡೆ (೧೯ನೇ ಶತಮಾನ)

೩೮. ಮೇಲುಕೋಟೆ ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವ ಮಠ (೧೯೧೪)

೩೯. ಗುಳೇದ ಗುಡ್ಡದ ಹೊಸಮನಿಗೌಡರ ವಾಡೆ (೧೯ನೇ ಶತಮಾನ)

೪೦. ಚಾಮರಾಜೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ, ಚಾಮರಾಜನಗರ (೧೯ನೇ ಶತಮಾನ)[೧೮]

ಮುಂತಾದ ಚಿತ್ರಶಾಲೆಗಳು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. "ಇಲ್ಲಿನ ಶಿಲ್ಪಿಗಳ ಚಿತ್ರಕಾರರ ನೈಪುಣ್ಯತೆ, ಕುರಕುಶಲತೆ ಕಲಾತ್ಮಕತೆ ಸಮಯಸ್ಫೂರ್ತಿ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲೆ ವಿಶಿಷ್ಠ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿವೆ. ಇಂದಿಗೂ ನಾವು ನಿಜವಾದ ಭಾರತೀಯ ಕಲೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬೇಕಿದ್ದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನ ದೇವಾಲಯಗಳು ಕೇವಲ ಪೂಜೆಗೆ ಮೀಸಲಿಟ್ಟವುಗಳಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲಿ ಕಲೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಸೌಂದರ್ಯ ಕಲಾತ್ಮಕತೆ. ಏಕಾಗ್ರತೆ, ಪರಿಶುದ್ಧತೆ. ನೆಮ್ಮದಿ ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ದೊರೆಯುವ ಸ್ಥಳಗಳಾಗಿದ್ದವು".[೧೯] ಈ ಎಲ್ಲ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಲಾ ಮಂದಿರಗಳು, ಚಿತ್ರಶಾಲೆಗಳು, ಈಗಿನ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಅವಶ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಭಾರತದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ

India's rich art and cultural heritage of the past five millenia are not always so systematically preserved in a large number of museums and archives in and outside the country. Historic artifacts, invaluable documents and records published unpublished and stored in vaults and shelves or sometimes in the open. Some of them are also kept on display for public viewing. Many relics from the past can invariably relate unknown fascinating stories which may unfold new vistas of knowledge.[೨೦]

ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವು ಒಂದು ಮನೆ, ಕಟ್ಟಡ ಅಥವಾ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ, ಇಲ್ಲಿ ಪುರಾತನ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಲ್ಲದೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ, ಕಲಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮಹತ್ವವುಳ್ಳ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವೀಕ್ಷಣೆಗೆ, ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸುವ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿವೆ. ಇಂದು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು ವಿಶ್ವಾದ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖ ನಗರಗಳು, ಸಣ್ಣ ನಗರಗಳು, ಪಟ್ಟಣಗಳು, ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿವೆ.

---

೧೮. ಡಾ. ಅ. ಲ. ನರಸಿಂಹನ್ : ಕರ್ನಾಟಕದ ಭಿತ್ತಿಚಿತ್ರ ಪರಂಪರೆ, ಪುಟ – ೧೬೩

೧೯. ಪರಶುರಾಮ ಪಿ. : ಕರ್ನಾಟಕದ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಗ್ಯಾಲರಿಗಳು – ಒಂದು ವಿಶ್ಲೇಷಣಾತ್ಮಕ ಅಧ್ಯಯನ, ಅಪ್ರಕಟಿತ ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ, ಪುಟ –೨೩

೨೦. Dr. Akus Reddy (Edt) : Salar Jung Museum - Jurnal - P.No - 50

ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಕಾರ್ಯದ ಜೊತೆಗೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ, ಮುಂದಿನ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವ ಮಹತ್ವದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ. ಇಂದು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು ಆಧುನಿಕ ಸ್ಪರ್ಶ ಪಡೆದು ಡಿಜಿಟಲ್ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ, ಹಾಗೂ ಅಂತರ್ಜಾಲಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಅನುಕೂಲಕರವಾಗಿವೆ. ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನದ ಜೊತೆಗೆ ಕಲಾತ್ಮಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು, ಅಭಿನಯ ಕಲೆ, ಸಂಗೀತ ಕಛೇರಿ, ಕವಿತಾ-ವಾಚನಗೋಷ್ಠಿ ಹಾಗೂ ವಸತಿಗಾಗಿಯೂ (Host) ಬಳಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು ಶ್ರೀಮಂತ ವರ್ಗದವರ, ಅರಮನೆಗಳ, ಖಾಸಗಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹಣೆಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಿಗೆ, ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ವೀಕ್ಷಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

"ಭಾರತದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ಬಗೆಗೆ ಮೊದಲ ಉಲ್ಲೇಖ ಕಂಡುಬರುವುದು. ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ, ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ರಾಜರೂ ಶ್ರೀಮಂತರೂ ತಮ್ಮ ಬಿಡುವಿನ ವೇಳೆಯನ್ನು ಕಳೆದು ಹರ್ಷಿತರಾಗಲೋಸುಗ ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಚಿತ್ರಶಾಲೆಗಳಿದ್ದವು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳನ್ನು, ಅಲಂಕಾರಿಕ ಕಲಾವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಿದ್ದರು"[೨೧]. ಹೀಗೆ ರಾಜ ಮಹಾರಾಜರು, ಶ್ರೀಮಂತರು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವೀಕ್ಷಣೆಗೆ ಸಿಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಇವು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ಆಶಯವನ್ನು ಈಡೇರಿಸಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಆದರೆ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳು, ಮಠ-ಮಾನ್ಯಗಳು ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನಿರ್ವಹಿಸಿದವು ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

The Museum-Movement in India was started with the establishment of Indian Museum, Calcutta, during the British regime. The idea of the British rulers was basically to understand the social behaviour and motivations of the Indian people through their cultural and natural heritage so as to perpetuate their rule, to the best of their advantage. The establishment of museums and libraries in 19th century, no doubt, gave unprecedented incentive for the pedagogical research in Indian Museums. Yet, the idea of public-service in these institutions was almost absent and hence the museological researches, which are so vital to make the museum-service more advantageous to people, remained some what unknown.[೨೨]

೧೭೮೬ರಲ್ಲಿ ಬಂಗಾಳದ ಏಶಿಯಾಟಿಕ್ ಸಂಸ್ಥೆಯು ತಾನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ವೀಕ್ಷಣೆಗೆ ತೆರೆಯಲು ಯೋಚಿಸಿತು. "ಭಾರತದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಹುಟ್ಟು ಮತ್ತು ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ನಾಲ್ಕು ಮುಖ್ಯಾಂಶಗಳಿವೆ. ಮೊದಲನೆಯದು ಮತ್ತು

೨೧. ಬಿ. ಎಸ್. ಸಣ್ಣಯ್ಯ (ಅನು) : ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಮೂಲ ತತ್ವಗಳು, ಪುಟ – ೦೮

೨೨. Dr. G. N. Pant (Edt) : Journal of Indian Museumes, P.No. 11

ಮುಖ್ಯವಾದುದು ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ, ತಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿನ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ತಿಳಿದಿದ್ದ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಈ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಮುನ್ನಡೆದುದು, ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ರಾಜ-ಮಹಾರಾಜರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಲೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿದ್ದ ವಸ್ತುಗಳ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿದ ಆಸಕ್ತಿ. ಹಾಗೆಯೇ ಮೂರನೆಯದು, ಹಲವಾರು ತತ್ವನಿಷ್ಠ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ತಾವು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ವಸ್ತುಗಳ ಸಹಕಾರದಿಂದ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾದುದು, ಕೊನೆಯದಾದರೂ ಕಡಿಮೆಯಲ್ಲದ್ದೆಂದರೆ ಭಾರತ ಪ್ರಾಚ್ಯ ವಸ್ತು ಸರ್ವೇಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಮತ್ತು ಅದರ (Archaeological Survey of India) ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಭೂಶೋಧನೆಯ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿಯೇ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳನ್ನು ತೆರೆದುದು, ದೊರೆತ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಇತರ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದುದು, ಹಾಗೂ ಆ ವಸ್ತುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪಂಡಿತರಿಗೆ ವಿಶದ ಪಡಿಸಿದ್ದು"[೨೩]. ಇವೆಲ್ಲ ಅಂಶಗಳು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಲು ಮೂಲ ಕಾರಣವಾದವು ಎನ್ನಬಹುದು. ಹೀಗೆ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಗಲು ಕಾರಣರಾದರು.

"ಕಲ್ಕತ್ತಾನಗರದಲ್ಲಿ ಬಂಗಾಳದ ಏಷಿಯಾಟಿಕ್ ಸೊಸೈಟಿಯು ೧೮೧೪ರಲ್ಲಿ ತಾನು ತೆರೆದ ಭಾರತೀಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಕ್ಕೆ ಡೇನಿಷ್ ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ ಡಾ॥ ನಾಥಿನಿಯಲ್ ವಾಲಿಚ್ (Dr. Nathaniel Wallich) ಎಂಬಾತನು ಗೌರವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಲು ಮುಂದೆ ಬಂದುದನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿತು. ಇದನ್ನನುಸರಿಸಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಘವು (Madras Literary Society) ಆರ್ಥಿಕ ಭೂಗರ್ಭಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮದರಾಸಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕೆಂದು ೧೮೨೮ರಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಬಂದಿತು. ಈ ಯೋಜನೆಯ ಪೂರ್ಣ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಸರ್ಜನ್ ಎಡ್‌ವರ್ಡ್ ಗ್ರೀನ್‌ಬಾಲ್‌ಫೋರ್ ಎಂಬಾತನು ೧೮೫೦ರಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡನು. ೧೮೫೧ರಲ್ಲಿ ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಯಿತು"[೨೪]. ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗತೊಡಗಿದವು. ಅವುಗಳ ವಿವರ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ:

೧೮೫೪ರಲ್ಲಿ ಎಗ್ಮೋರ್ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಮದರಾಸು, ೧೮೫೭ರಲ್ಲಿ ತಿರುವನಂತಪುರದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ೧೮೬೧ರಲ್ಲಿ ನಾಗಪುರದ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ೧೮೬೩ರಲ್ಲಿ ಲಕ್ನೋ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾದವು. ಅಲ್ಲದೆ ೧೮೬೫ರಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ೧೮೬೭ರಲ್ಲಿ ಫೈಜಾಬಾದಿನಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ೧೮೬೮ರಲ್ಲಿ ದೆಹಲಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ೧೮೭೨ರಲ್ಲಿ ಮಥುರಾ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ೧೮೭೫ರಲ್ಲಿ ಜೈಪುರ, ಉದಯಪುರ, ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ

೨೩. ಬಿ. ಎಸ್. ಸಣ್ಣಯ್ಯ (ಅನು) : ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಮೂಲ ತತ್ವಗಳು, ಪುಟ – ೦೮

೨೪. ಬಿ. ಎಸ್. ಸಣ್ಣಯ್ಯ (ಅನು) : ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಮೂಲ ತತ್ವಗಳು, ಪುಟ – ೦೮

ವಿಜಯವಾಡ, ಲಲಿತಪುರ ಮತ್ತು ಗುಜರಾತಿನ ರಾಜಕೋಟದಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾದವು. ೧೯ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಅಂತ್ಯದ ವೇಳೆಗೆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಹಲವಾರು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾದವು. ೧೮೮೭ರಲ್ಲಿ ಕಲ್ಕತ್ತಾದ ವಿಕ್ಟೋರಿಯಾ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ೧೮೯೩ರಲ್ಲಿ ತಿರುಚನಾಪಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ, ೧೮೯೪ರಲ್ಲಿ ಬರೋಡಾದಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾದವು. "ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿ ಮತ್ತು ಸುಧಾರಣೆಗಳ ಯುಗ, ಪುರಾತತ್ವ ಸಂಶೋಧನಾ ಇಲಾಖೆಯ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ವೈಸರಾಯ್ ಲಾರ್ಡ್ ಕರ್ಜನ್ ಪುರಾತನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಸ್ತುಗಳ ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡಲು ಹಾಗೂ ಆಯಾ ನಿವೇಶನಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳನ್ನು ತೆರೆಯಲು ಭಾರತದ ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತು ಸರ್ವೇಕ್ಷಣಾ[೨೫] ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ನೆರವು ನೀಡಿ, ಅದನ್ನು ಪುನಶ್ಚೇತನ ಗೊಳಿಸಿದನು."

ಹೀಗಾಗಿ ಭಾರತದಾದ್ಯಂತ ಅನೇಕ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು ನಿರ್ಮಾಣವಾದವು. ೧೯೦೪ರಲ್ಲಿ ಸಾರನಾಥದಲ್ಲಿ, ೧೯೦೬ರಲ್ಲಿ ಆಗ್ರಾ, ೧೯೦೮ರಲ್ಲಿ ಅಜ್ಮೀರ, ೧೯೦೯ರಲ್ಲಿ ನವದೆಹಲಿ, ೧೯೧೦ರಲ್ಲಿ ಖಜುರಾಹೊ ಮತ್ತು ಗ್ವಾಲಿಯರ್, ೧೯೧೨ರಲ್ಲಿ ಬಿಜಾಪುರ, ೧೯೧೭ರಲ್ಲಿ ನಾಲಂದಾದಲ್ಲಿ, ೧೯೧೯ರಲ್ಲಿ ಸಾಂಚಿ, ೧೯೪೮ರಲ್ಲಿ ಪೋರ್ಟ್ ಮ್ಯೂಸಿಯಂ ಮದರಾಸು, ೧೯೪೯ರಲ್ಲಿ ನಾಗಾರ್ಜುನಕೊಂಡ, ೧೯೫೧ರಲ್ಲಿ ಅಮರಾವತಿ, ೧೯೫೨ ರಲ್ಲಿ ಕೊಂಡಾಪೂರ, ೧೯೫೩ರಲ್ಲಿ ಹಂಪಿ, ೧೯೫೬ರಲ್ಲಿ ಹಳೆಬೀಡುಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಸರ್ವೇಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು ನಿರ್ಮಾಣವಾದವು.

೨೦ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಮೊದಲ ೨೫ ವರ್ಷಗಳ ಇನ್ನೊಂದು ಚಾರಿತ್ರಾರ್ಹ ಘಟನೆಯೆಂದರೆ **ವೇಲ್ಸ್ ರಾಜದಂಪತಿಗಳ** ಭಾರತ ಸಂದರ್ಶನ, ಈ ಸಂದರ್ಶನದ ಜ್ಞಾಪಕಾರ್ಥವಾಗಿ ಮುಂಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ **"ಪ್ರಿನ್ಸ ಆಫ್ ವೇಲ್ಸ"** ಮ್ಯೂಸಿಯಮ್ಮನ್ನು ತೆರೆಯಲಾಯಿತು. ಈ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಸರ್ ಕರಿಮಭಾಯಿ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ (Sir Carrimbhoy Ibrahim) ಎಂಬುವವರು ಮೂರು ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ದಾನವಾಗಿತ್ತರು. ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವನ್ನು ೧೯೧೪ರಲ್ಲಿ ಮುಗಿಸಿ, ೧೯೨೧ರಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ ಸಮಿತಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಲಾಯಿತು. ರತನ್ ಟಾಟಾ ಎಂಬ ಮಹಿಳೆಯು ಅಪಾರವಾದ ಕಲಾ ಮತ್ತು ಪುರಾತತ್ವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿತ್ತರು. ಸರ್ ದೊರಬ ಟಾಟಾ ಅವರ, ಪುರಾತನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಬೀರುವಂತಹ ಬೆಲೆ ಬಾಳುವ ಭಾವಚಿತ್ರಗಳ ಕೊಡುಗೆಯಿಂದ ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವು ಮತ್ತೂ ಸಂಪದ್ಯುಕ್ತವಾಯಿತು.[೨೬] ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವನ್ನು ಈಗ **"ಛತ್ರಪತಿ ಶಿವಾಜಿ ಮ್ಯೂಜಿಯಂ ಮುಂಬೈ"** ಎಂದು ಬದಲಾಯಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕಿರುರೂಪ ಚಿತ್ರಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಅಪೂರ್ವವಾಗಿದೆ. ಮೊಘಲ್

೨೫. ಬಿ. ಎಸ್. ಸಣ್ಣಯ್ಯ (ಅನು) : ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಮೂಲ ತತ್ವಗಳು, ಪುಟ – ೧೦
೨೬. ಬಿ. ಎಸ್. ಸಣ್ಣಯ್ಯ (ಅನು) : ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಮೂಲ ತತ್ವಗಳು, ಪುಟ – ೧೦

ಕಿರುರೂಪಚಿತ್ರಗಳು, ರಾಜಸ್ಥಾನಿ, ದಖ್ಖನಿ, ಪಹಾರಿ, ಕಾಂಗ್ರಾ ಮುಂತಾದ ಶೈಲಿಯ ಕಿರುರೂಪಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸರ್ ರತನ ಟಾಟಾ ಆರ್ಟ್‌ಗ್ಯಾಲರಿಯಲ್ಲಿ ೫೨ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ತೈಲವರ್ಣದ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ನಿಸರ್ಗಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಸರ್ ದೊರಬ ಟಾಟಾ ಆರ್ಟ್‌ಗ್ಯಾಲರಿಯಲ್ಲಿ ೨೦ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಯುರೋಪಿಯನ್ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ದೇಶದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. "ನವದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿರುವ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಯೋಜನೆ ೧೯೪೬ರಲ್ಲಿಯೇ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದರೂ ಆರ್ಥಿಕ ಮುಗ್ಗಟ್ಟಿನಿಂದ ಆಗ ಅದನ್ನು ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಾಯಿತು. ಅನಂತರ ಇದರ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಥೆ ೧೯೪೯ರ ಅಗಸ್ಟ್ ೧೫ರಂದು ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಭವನದಲ್ಲಿಯೇ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಇದರ ಹೊಸ ಕಟ್ಟಡದ ಅಸ್ತಿಭಾರವನ್ನು ೧೯೫೫ರ ಮೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ಜವಾಹರಲಾಲ್ ನೆಹರು ಹಾಕಿದರು. ಅದು ನಿಜವಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದುದು ೧೯೬೦ರ ಡಿಸೆಂಬರ್ ೧೮ರಂದು ಹೊಸ ಕಟ್ಟಡದ ಒಂದು ಭಾಗದ ಉದ್ಘಾಟನೆ ನೆರವೇರಿದ ಮೇಲೆ ಇದುವರೆಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರುವ ವಸ್ತುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸರ್ ಆರೆಲ್‌ಸ್ಟೀನ್ (Sir Aurel Stein) ಅವರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಮಧ್ಯ ಏಶಿಯಾ ಸಂಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದವುಗಳಾಗಿವೆ."[೨೭] ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ದೇಶದ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ.

ಡಾ. ನಾಥಾನಿಯಲ್ ವಾಲಿಚ್ ಅವರ ಪ್ರಯತ್ನದ ಫಲವಾಗಿ ೧೮೧೪ರಲ್ಲಿ ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಜನ್ಮ ತಾಳಿದ ಕೊಲ್ಕತ್ತಾದ **ಭಾರತೀಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ**ವನ್ನು ಭಾರತೀಯ ಸಂಸತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿದೆ. ಭಾರತದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ದೊಡ್ಡದಾದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವಿದಾಗಿದೆ. ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವು ರಕ್ಷಾಕವಚ, ಆಭರಣಗಳು, ಪಳೆಯುಳಿಕೆಗಳು, ಅಲ್ಲದೆ ಅನೇಕ ಕಿರೂರೂಪ ಚಿತ್ರಗಳ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ೩೫ ಗ್ಯಾಲರಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಬಂಗಾಳದ ಏಶಿಯಾಟಿಕ್ ಸೊಸೈಟಿ ತನ್ನಲ್ಲಿಯ ಅನೇಕ ಪುರಾತತ್ವ ಹಾಗೂ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಕ್ಕೆ ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿ ನೀಡಿ, ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿತು. ೧೮ನೇ ಶತಮಾನದ ರಾಜಸ್ಥಾನಿ ಶೈಲಿಯ ದೇವಗಂಧಾರರಾಗಿಣಿ, ರಾಮಕಲಿ ರಾಗಿಣಿ, ಪಂಚಮ ರಾಗಿಣಿ, ಗೌರಿ ರಾಗಿಣಿ, ರಾಗಭೈರವ, ದಖ್ಖನಿಶೈಲಿಯ ರಾಗ ಕೇದಾರ, ದೇವಗಂಧಾರ ರಾಗಿಣಿ, ರಾಗಶ್ರೀ ತೋಡಾ ರಾಗಿಣಿ, ಮೊಘಲ್‌ಸ ಶೈಲಿಯ ಕಥಕ್ ನೃತ್ಯ, ಜಹಾಂಗೀರ, ಷಾಜಹಾನ್ ನವಿಲುಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತ ದೃಶ್ಯ,

೨೭. ಬಿ. ಎಸ್. ಸಣ್ಣಯ್ಯ (ಅನು) : ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಮೂಲ ತತ್ವಗಳು, ಪುಟ – ೧೨

A Young Prince receiving his believed Madonna and Child, ಟರ್ಕಿ ಕೋಳಿ, ವೋಲ್ವಾ ಶೈಲಿಯ ರಾಗಮಾಲಾ ಕಂಸ, ಜೈಪುರ ಶೈಲಿಯ ರಾಸಮಂಡಲ, ಮೇವಾರ ಶೈಲಿಯ ಲಿಫ್ಟಿಂಗ್ ಆಫ್ ಗಿರಿ, ಗೋವರ್ಧನ, ಪಹಾರಿ ಶೈಲಿಯ ರುಕ್ಮಿಣೀ ಹರಣ, ಬ್ರಹ್ಮವಿಮಾನಲೀಲಾ ಅಲ್ಲದೇ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಭಾರತೀಯ ಕಿರುರೂಪಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇದೊಂದು ಮಹತ್ವದ ಆಕರ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿದೆ.

ನಿಜಾಮ ಆಫ್ ಹೈದ್ರಾಬಾದನ ಏಳನೆಯ ಮಾಜಿ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ, ೩ನೇ ನವಾಬ ಮೀರ್ ಯೂಸೂಫ್ ಅಲಿಖಾನ್ ಸಲಾರಜಂಗ್ (೧೮೮೯–೧೯೪೯)ನು ೧೯೫೧ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಹೈದರಾಬಾದಿನ **ಸಾಲರ್‌ಜಂಗ್ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲ**[೨೮]ಯವು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಜವಾಹರಲಾಲ ನೆಹರುರವರು ಇದರ ಉದ್ಘಾಟನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಇಲ್ಲಿ ಚೀನಾ, ಜಪಾನ್, ಬರ್ಮಾ, ನೇಪಾಳ ಮುಂತಾದ ದೇಶ–ವಿದೇಶಗಳ ಶಿಲ್ಪಗಳು, ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳು, ಕೆತ್ತನೆಗಳು, ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳು, ಕರಕುಶಲ ವಸ್ತುಗಳು, ಗಡಿಯಾರಗಳು, ಪೀಠೋಪಕರಣಗಳು ಮುಂತಾದ ಪುರಾತತ್ವಗಳ ಅಪೂರ್ವ ಸಂಗ್ರಹ ಹೊಂದಿದೆ.

ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ೧೬ನೇ ಭಾರತೀಯ ನವ್ಯ ಕಲೆಯ ಗ್ಯಾಲರಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಹಿರಿಯ ಕಲಾವಿದರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ರವಿವರ್ಮ, ಅವನೀಂದ್ರನಾಥ ಠಾಗೋರ, ನಂದಲಾಲ್ ಬೋಸ್, ಚೆಗತಿ, ಶಾರದಾ ಉಕಿಲ್, ಬಿನೋದ ಬಿಹಾರಿ ಮುಖರ್ಜಿ, ವಿ.ಎಸ್.ಮಸೋಜಿ, ರಾಮಕಿಂಕರ, ಕೃಪಾಲಸಿಂಗ್ ಶೇಖರ, ಕೆ.ಎಸ್.ಕುಲಕರ್ಣಿ, ಜೆ.ನಾಥ. ಪಿ.ಟಿ.ರೆಡ್ಡಿ, ಎಸ್. ಎಸ್. ಮುನೋಲಿ, ಎನ್.ಎಸ್. ಬೇಂದ್ರೆ, ಚಾರಾಸಿಂಗ್ ಗಿಲ್, ಸೂರ್ಯಪ್ರಕಾಶ, ರಾಮರಾವ್, ಎಂ.ಎಫ್.ಹುಸೇನ್, ಕೆ.ಕೆ.ಹೆಬ್ಬಾರ, ದಿಲೀಪ ದಾಸ ಗುಪ್ತಾ, ವಿದ್ಯಾಭೂಷಣ, ಶೇಷಗಿರಿರಾವ್, ಕಮಲ ಮಿತ್ತಲ, ಡಿ.ದೊರೈಸ್ವಾಮಿ, ಎಸ್.ಜಿ.ವಾಸುದೇವ, ಪಲಾರಿಯಾ, ಮಧುಸೂಧನರಾವ್, ಕೆ.ರಾಜಯ್ಯ, ಗೌರಿಶಂಕರ, ಬಿ.ಎ.ರೆಡ್ಡಿ, ಎಂ.ಎನ್.ರಾಯ್, ಸುಭಾಷ ಬಾಬು, ಲಕ್ಷ್ಮಣಗೌಡ, ಉಷಾಶಂಕರ ಮುಂತಾದವರ ಸಮಕಾಲೀನ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

೧೭ನೇ ಗ್ಯಾಲರಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಕಿರುರೂಪ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮೊಘಲ್, ದಖ್ಖನಿ, ಗೋಲ್ಕಂಡಾ, ಬಿಜಾಪುರ, ಔರಂಗಾಬಾದ್, ರಾಜಸ್ಥಾನಿ ಶೈಲಿಗಳಾದ ಮಾಳವಾ, ಮೇವಾರ, ಬುಂದಿ ಕೊಟಾಹ, ಅಂಬರ ಜೈಪುರ, ಜೋಧಪುರ, ಬಿಕಾನೇರ, ಕುಲು, ಬಸೋಲಿ–ಗುಲೇರ, ಕಾಂಗ್ರಾ ಮುಂತಾದ ಶೈಲಿಯ ಕಿರುರೂಪ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಗ್ಯಾಲರಿಯಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್, ಫ್ರೆಂಚ್, ಇಟಲಿ, ಡಚ್, ಪ್ಯಾರಿಸ್, ಯೂರೋಪ್ ಮುಂತಾದ ದೇಶಗಳ ೬೪ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಲಾವಿದರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಡಬ್ಲ್ಯೂ ಎ. ಬೌಗ್ರನ್, ಡಬ್ಲ್ಯೂ. ವರಚೂರ, ಜಾನ್ ಕಾನ್‌ಸ್ಟೇಬಲ್,

೨೮. ಉದ್ಘಾಟನಾ ಫಲಕ ಮಾಹಿತಿ, ಸಾಲರ್‌ಜಂಗ್ ಮ್ಯೂಸಿಯಂ, ಹೈದ್ರಾಬಾದ್

ಬಿ.ಡಬ್ಲ್ಯೂ. ಲೀಡರ್, ಗ್ಲಾಡ್‌ಸ್ಟೋನ್ ಸೊಲೋಮನ್, ಪ್ರೊ. ಮುರೆ ಅಡ್ಲಿನೋ, ಅಂಟೋನಿಯೋ, ಕನ್‌ಲೆಟ್ಟೊ, ಗಿಡೋ ಅಗಸ್ಟಿನಿ, ಜೆ. ರೊಸ್ಟಾಂಡ್, ಜೆ. ಡೊರ್ನಾ, ಸರ್ ಫೆಡ್ರಿಕ್ ಲೈಟನ್, ಎಚ್. ವಿ. ಬ್ರೋಕ್ವೆಲ್ಡನ್, ಎಫ್. ಓಲಿವಾ, ಎಲ್. ಎ. ಲೆಡೆಮಾ, ಹಾನ್ಸ್ ಹಮ್ಲಾ ಬ್ರನ್ನರ್, ಬಿಕ್ರೇಟ್ ಪೋಸ್ಟರ್, ಜೊನ್ ವಂಗ್ನರ್, ಜೆ. ಬಿ. ಎಸ್, ಚಾರ್ಡಿನ್, ಜಾರ್ಜ್ ಫೆಡ್ರಿಕ್, ವಾಲ್ಟ್ಸ್ ಸರ್, ಎಡ್ವಿನ್ ಲ್ಯಾಡ್ಸರ್, ಈ. ವಿ. ಬ್ಲಾಸ್, ಜೆ. ಎ. ವಿಂಟರ್, ಜಿ. ಎಸ್. ಕೂಪರ್ ಮುಂತಾದ ಕಲಾವಿದರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೆಸರಿಸಲಾಗಿದೆ.

೧೯೩೮ರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಂತ ಭವಾನಿರಾವ್ ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾವ್ ಅಲಿಯಾಸ್ ಪಂಥ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಔಂಧ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಮಹಾರಾಜರ ವಿಶೇಷ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ **ಶ್ರೀ ಭವಾನಿ ಚಿತ್ರ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ**ವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ.[೨೯] ಇಲ್ಲಿನ ೧೯ ಗ್ಯಾಲರಿಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳು, ಕಿರುರೂಪಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಟ್ಯಾಳ ಗ್ರಾಮದ ಕಲಾವಿದರಾದ ಬಿ. ಆರ್. ಕೋಟ್ಯಾಳಕರರ ೧೨ ತೈಲವರ್ಣದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವರಲ್ಲದೇ ಎಸ್.ಎನ್. ಸ್ವಾಮಿ, ಎಂ. ವೀರಪ್ಪಾ, ರಾಜಾ ರವಿವರ್ಮ ಹಾಗೂ ಬಿಜಾಪುರ ಶೈಲಿಯ ೬೯ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದಲ್ಲದೇ ದೇಶ-ವಿದೇಶಗಳ ಕಲಾವಿದರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಹ ಇಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಪುಣೆಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು, ಪದ್ಮಶ್ರೀ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದ ಡಾ. ಡಿ.ಜಿ. ಅಲಿಯಾಸ್ ಕಾಕಾ ಸಾಹೇಬ ಕೇಳಕರ ಅವರು ಸುಮಾರು ೧೯೬೨ರಲ್ಲಿ **ರಾಜಾ ದಿನಕರ ಕೇಳಕರ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವನ್ನು ಪುಣೆ**ಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಇವರು ತಮ್ಮ ಜೀವಮಾನದುದ್ದಕ್ಕೂ ಸಾಕಷ್ಟು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ತಮ್ಮ ಮನೆಯನ್ನೇ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವನ್ನಾಗಿ ಬದಲಾಯಿಸಿ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಪೈಠಣ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು, ಕಿರುರೂಪಚಿತ್ರಗಳು, ಗಾಜಿನ ಚಿತ್ರಗಳು, ಗಂಜೀಫಾ ಚಿತ್ರಗಳು ಹೀಗೆ ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಬೃಹತ್ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಇದೊಂದಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಯಾವುದೇ ಕಲಾವಿದರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿದ್ದು ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಮಹಾತ್ಮಾ ಫುಲೆ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವು ಪುಣೆಯ ಬಾಲಗಂಧರ್ವ ಚೌಕ್‌ನಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪುರಾತನ ವಸ್ತುಗಳು, ಶಿಲ್ಪಕಲಾಕೃತಿಗಳು, ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳು, ವಿಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪುಣೆಯ ಹಿರಿಯ ಕಲಾವಿದ ಮುರಳಿ ಲಾಹೋಟಿ ಹಾಗೂ ಅನೇಕ ಕಲಾವಿದರ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

---

೨೯. ಉದ್ಘಾಟನಾ ಫಲಕ ಮಾಹಿತಿ, ಶ್ರೀ ಭವಾನಿ ಚಿತ್ರಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಔಂಧ

ಇಲ್ಲಿಯೂ ಕರ್ನಾಟಕದ ಯಾವುದೇ ಕಲಾವಿದರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಕೊಲ್ಹಾಪುರಿನ ಶಾಹಜಿ ಛತ್ರಪತಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕಲಾವಿದ ಬಿ. ಕೆ. ಮೇಸ್ತ್ರಿ, ಡಿ.ಬಿ. ಗಜಾಬಾರ, ಬಾಬುರಾವ ಪೆಂಟರ್, ಎಂ.ವಿ. ದುರಂದರ, ವಘೇಲಾ ಜಿ.ಆರ್. ಮುಂತಾದ ಕಲಾವಿದರ ೩೮ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಶಾಹು ಮಹಾರಾಜರ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಈಗ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಸ್ತೂರಿ ಬಾ ರಸ್ತೆಯ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿ ಕಛೇರಿಯ ಹತ್ತಿರ ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವಿದೆ. ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಮಾಂಡರೆ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವನ್ನು ಕೊಲ್ಹಾಪುರದ ಖ್ಯಾತ ಸಿನಿಮಾ ನಟ, ಕಲಾವಿದ ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಮಾಂಡರೆಯವರು ರಚಿಸಿದ ಪೆನ್ಸಿಲ್, ಜಲವರ್ಣ, ತೈಲವರ್ಣ ಮಾಧ್ಯಮದ ಸುಮಾರು ೧೮೬ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಅವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಅವರ ಮನೆಯನ್ನೇ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಬೆಳಕಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಸರಕಾರ ಮಾಡಿದೆ.

ಆಗ್ರಾದ ತಾಜ್ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವು ತಾಜ್ ಮಹಲ್‌ನ ಆವರಣದಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ತಾಜ್ ಮಹಲ್ ಕಟ್ಟುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸಿಕೊಂಡ ೧೨ ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ತಾಜಮಹಲ್‌ನ ಸಾಮಾನ್ಯ ನೋಟ, ತಾಜ್ ಪ್ರವೇಶ ದ್ವಾರ, ತಾಜ್ ಮಹಲನ ಎದುರು ನೋಟ, ಪಕ್ಷಿನೋಟ, ಬದಿಯ ನೋಟ, ಪೂರ್ಣ ತಾಜಮಹಲ್ ದೃಶ್ಯದ ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜರ ಮೆರವಣಿಗೆ, ರಾಜಾ ಷಾಜಹಾನನ ಭಾವಚಿತ್ರ ಹಾಗೂ ರಾಜರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ, ವಿವಿಧ ಸಂದರ್ಭದ ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ, ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪಂಜಾಬ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವಿದಾಗಿದ್ದು, ಸಮಕಾಲೀನ ಕಲಾವಿದರ ೭೪ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ೧೮ನೇ ಶತಮಾನದ ೧೦ ಕಿರುರೂಪದ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಖ್ಯಾತ ಭಾರತೀಯ ಕಲಾವಿದರಾದ ಅರ್ಪಿತಾ ಸಿಂಗ್, ಪರಮಜಿತ ಸಿಂಗ್, ಪಿ.ಎನ್. ಮಾಂಗೋ, ರಾಮೇಶ್ವರ ಬ್ರೂಟಾ, ಅನುಪಮ ಸೂದ, ಮುಂತಾದ ೬೪ ಸಮಕಾಲೀನ ಕಲಾವಿದರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ. ಭಾರತೀಯ ಆಧುನಿಕ ಶಿಲ್ಪ ಕಲಾವಿದರ ಅನೇಕ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಬಟ್ಟೆ ತಯಾರಿಕಾ ಚಕ್ರಗಳು, ಪಾತ್ರೆಗಳು ಆಭರಣಗಳು, ಟಿಪಾಯಿ, ಗ್ರಾಮೋಫೋನ್, ಬೀಸುವ ಕಲ್ಲು, ವಧುವನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ರಥ ಮುಂತಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಶಾಹುಛತ್ರಪತಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಕೊಲ್ಹಾಪುರ, ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಮಾಂಡರೆ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಕೊಲ್ಹಾಪುರ, ಪುಣೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕೇಳ್ಕರ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು ಜಗತ್ತಿನಾದ್ಯಂತ ಹೆಸರುಗಳಿಸಿವೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳನ್ನು ಮುಂದಿನ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ವಿಶ್ವದ ಪ್ರಾಚೀನ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಸ್ಥೂಲ ನೋಟವನ್ನು ಕೊಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಮತ್ತು ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲವು ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಅರ್ಥ, ಸ್ವರೂಪ, ಮಹತ್ವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಕಲಾಮಂದಿರ, ಚಿತ್ರಶಾಲೆಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಕೊಡುಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಕ್ಯಾಪಿಟೋಲೈನ್ ಮ್ಯೂಸಿಯಂ, ಅಲೆಕ್ಸಾಂಡ್ರಿಯಾ

ಅಮರ್‌ಬಾಚ್ ಕ್ಯಾಬಿನೇಟ್ ಮ್ಯೂಸಿಯಂ, ಬಾಸೆಲ್

ವ್ಯಾಟಿಕನ್ ಮ್ಯೂಸಿಯಂ, ವ್ಯಾಟಿಕನ್

ರಾಯಲ್ ಆರ್ಮರಿಸ್ ಮ್ಯೂಸಿಯಂ, ಯು.ಕೆ.

ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಮ್ಯೂಸಿಯಂ, ಲಂಡನ್

ಮ್ಯೂಸೀ ಡೇಸ ಬಿಯಾಕ್ಸ್-ಆರ್ಟ್ಸ್ ಎಟ್ ಫ್ರೇಂಚ್ ಆರ್ಕಿಯೋಲಾಜಿಯ ಮ್ಯೂಸಿಯಂ

ಇಂಡಿಯನ್ ಮ್ಯೂಸಿಯಂ, ಕಲ್ಕತ್ತ

ಛತ್ರಪತಿ ಶಿವಾಜಿ (ಪ್ರಿನ್ಸ್ ಆಫ್ ವೇಲ್ಸ್) ಮ್ಯೂಸಿಯಂ, ಮುಂಬೈ

ಸಾಲರ್‌ಜಂಗ್ ಮ್ಯೂಸಿಯಂ, ಹೈದ್ರಾಬಾದ್

ಮಹಾತ್ಮ ಫುಲೆ ಮ್ಯೂಸಿಯಂ, ಪುಣೆ. ಸಂಸ್ಥಾಪಕರು.

ರಾಜಾ ದಿನಕರ ಕೆಳಕರ ಮ್ಯೂಸಿಯಂ, ಪುಣೆ.

ಪಂಜಾಬಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಮ್ಯೂಸಿಯಂ, ಪಟಿಯಾಲ

ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು

ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು

ಭಾರತೀಯ ಪು.ವ.ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ

೧. ಭಾ.ಪು.ಇ.ವ.ಸಂ. ಬಿಜಾಪೂರ
೨. ಭಾ.ಪು.ಇ.ವ.ಸಂ., ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ
೩. ಭಾ.ಪು.ಇ.ವ.ಸಂ., ಹಳೇಬೀಡು
೪. ಭಾ.ಪು.ಇ.ವ.ಸಂ., ಹಂಪಿ
೫. ಭಾ.ಪು.ಇ.ವ.ಸಂ., ಬಾದಾಮಿ
೬. ಭಾ.ಪು.ಇ.ವ.ಸಂ., ಐಹೊಳೆ
೭. ಭಾ.ಪು.ಇ.ವ.ಸಂ, ಪಟ್ಟದಕಲ್ಲು
೮. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಧುನಿಕ ಕಲಾಸಂ, ಬೆಂ.
೯. ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧೀ ವ.ಸಂ., ಮೈಸೂರು

ಕ.ಸ.ಪ್ರಾ.ವ.ಸಂ

೧. ಸ.ವ.ಸಂ. ಬೆಂಗಳೂರು
೨. ಸ.ವ.ಸಂ. ಚಿತ್ರದುರ್ಗಾ
೩. ಸ.ವ.ಸಂ., ಧಾರವಾಡ
೪. ಶ್ರೀಮಂತಿಬಾಯಿ ವ.ಸಂ. ಮಂಗಳೂರು
೫. ಸ.ವ.ಸಂ. ಶಿವಮೊಗ್ಗ
೬. ಕಿತ್ತೂರು ಚೆನ್ನಮ್ಮ ವ.ಸಂ. ಕಿತ್ತೂರು
೭. ವೆಂಕಟಪ್ಪ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬೆಂಗಳೂರು
೮. ಸ.ವ.ಸಂ. ಗದಗ
೯. ಸ.ವ.ಸಂ., ಮಡಿಕೇರಿ
೧೦. ಸ.ವ.ಸಂ., ಬಸವಕಲ್ಯಾಣ
೧೧. ಸ.ವ.ಸಂ., ಹಾಸನ
೧೨. ಸ.ವ.ಸಂ., ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ
೧೩. ಸ.ವ.ಸಂ., ಮೈಸೂರು
೧೪. ಸ.ವ.ಸಂ., ಗುಲಬರ್ಗಾ
೧೫. ಸ.ವ.ಸಂ., ಹೂವಿನಹಡಗಲಿ
೧೬. ಸ.ವ.ಸಂ., ಅಥಣಿ
೧೭. ಬಾಗಲಕೋಟೆ ವ.ಸಂ
೧೮. ಕುವೆಂಪು ವ.ಸಂ. ಕುಪ್ಪಳ್ಳಿ
೧೯. ಕೆಂಪೇಗೌಡ ವ.ಸಂ. ಬೆಂಗಳೂರು

ವಿ.ವಿ. ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ

೧. ಕ.ವಿ.ವಿ. ಧಾರವಾಡ
೨. ಮೈ.ವಿ.ವಿ. ಮೈಸೂರು
೩. ಬೆಂ.ವಿ.ವಿ. ಕ.ಅ.ಕೇ.ವ.ಸಂ. ಬೆಂಗಳೂರು
೪. ಕುವೆಂಪು ವಿ.ವಿ., ಶಿವಮೊಗ್ಗ
೫. ಕ.ವಿ.ವಿ. ವ.ಸಂ., ಹಂಪಿ
೬. ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ.ಹಡಪದ ಕಲಾ ಸಂ., ಬನಶಂಕರಿ
೭. ಕುವೆಂಪು ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ದೇಶೀ. ವ.ಸಂ. ಕುಪ್ಪಳ್ಳಿ (ಕ.ವಿ.ವಿ.ಹಂಪಿ)

ಖಾಸಗಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು

ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ವ.ಸಂ.

೧. ಚಿ.ಕ.ಪ. ವ.ಸಂ. ಬೆಂಗಳೂರು
೨. ಶಾಶ್ವತಿ ವ.ಸಂ. ಬೆಂಗಳೂರು
೩. ಮಂಜೂಷಾ ವ.ಸಂ. ಧರ್ಮಸ್ಥಳ
೪. ಸುತ್ತೂರು ಮಠದ ವ.ಸಂ., ಶ್ರೀಕ್ಷೇತ್ರ ಸುತ್ತೂರು
೫. ಬೃಹನ್ಮಠ, ವ.ಸಂ., ಚಿತ್ರದುರ್ಗಾ
೬. ಮಂಜುಶ್ರೀ ವ.ಸಂ. ಬೆಂಗಳೂರು
೭. ಸಿದ್ಧ ಸಂಸ್ಥಾನ ಮಠದ ವ.ಸಂ. ಚಿಂಚಣಿ

ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ವ.ಸಂ.

೧. ಜಗನ್ಮೋಹ ವ.ಸಂ. ಮೈ.
೨. ಟಿ.ಎನ್. ಗಂಡುಗಲಿ ವ.ಸಂ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗಾ
೩. ಜಾನಪದ ಲೋಕ, ವ.ಸಂ ರಾಮನಗರ
೪. ರಾಣಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕ ವ.ಸಂ. ಸಂಚಯಗಿರಿ
೫. ಭಾರತೀಯ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಗೀತ ವ.ಸಂ. ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ
೬. ಹಸ್ತಶಿಲ್ಪ ಹೆರಿಟೇಜ್ ವಿಲೇಜ್, ಮಣಿಪಾಲ

---

* ಭಾ.ಪು.ಇ.ವ.ಸಂ – ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಇಲಾಖೆಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ
* ಕ.ಸ.ವ.ಸಂ – ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ
* ಸ.ವ.ಸಂ – ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ
* ವಿ.ವಿ .ವ.ಸಂ – ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ
* ವ.ಸಂ. – ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ

ಅಧ್ಯಾಯ : ಮೂರು

ಕರ್ನಾಟಕದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು

ಭಾರತದ ಪುರಾತತ್ವ ಸಂಸ್ಥೆಯು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ, ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಮಾರಕಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ೧೮೬೧ರಲ್ಲಿ ಅಲೆಗ್ಸಾಂಡರ್ ಕನ್ನಿಂಗ್ ಹ್ಯಾಂ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಯಿತು. ಪಾರ್ಟಿಮರ್ ಮಿಲ್ಲರ್ ಮೂಲಕ ೧೯೪೬ರಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ಶಾಖೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು (ಎ.ಎಸ್.ಐ.). ಇದರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ೪೧ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಿವೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ೯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತು ಮತ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯವು ೧೮೮೫ರಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸತತ ೧೨೭ ವರ್ಷಗಳ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಇದು ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತುಗಳ ಅನ್ವೇಷಣೆ, ಪ್ರಾಚ್ಯನಿವೇಷಣಗಳ ಉತ್ಖನನ, ಸ್ಮಾರಕಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ಶಾಸನಗಳ ಸರ್ವೇಕ್ಷಣೆ, ನಾಣ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನ, ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವುದು, ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ, ನಿರ್ವಹಣೆ ಹಾಗೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತುಗಳ ನೋಂದಣಿ[೧] ಮುಂತಾದ ಉದ್ದೇಶಗಳೊಂದಿಗೆ ಈ ಇಲಾಖೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದೆ. ಈ ಇಲಾಖೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ೧೫ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ನಿವೃತ್ತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರರು, ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳು, ಜಾನಪದ ತಜ್ಞರು, ಹಿರಿಯ ಸಾಹಿತಿ, ಕಲಾವಿದರು ತಮ್ಮ ಜೀವನದ ಸುಖ

೦೧. ಆರ್. ಗೋಪಾಲ್ : ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಮಾಹಿತಿ ಪುಸ್ತಕ, ಕ.ರಾ.ಪ್ರಾ.ವ.ಸಂ. ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ಮೈಸೂರು.

ಸಂತೋಷಗಳನ್ನು ಮರೆತು ಖಾಸಗಿಯಾಗಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೂ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು, ಸಂಘ–ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸಹ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿವೆ. ಅಧ್ಯಯನದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳನ್ನು ಎರಡು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

I. ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು **II.** ಖಾಸಗಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು

I. ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು

೧. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಇಲಾಖೆಗೆ ಸೇರಿದ ಒಟ್ಟು ಹನ್ನೊಂದು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು ಇವೆ.

೨. ಕರ್ನಾಟಕ ಸರಕಾರದ ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತು ಇಲಾಖೆಗೆ ಒಟ್ಟು ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು ಸೇರಿವೆ.

೩. ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು ಒಟ್ಟು ಏಳು.

ಹೀಗೆ ಸರಕಾರದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳನ್ನು ಮೂರು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವರ್ಗಿಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

II. ಖಾಸಗಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು

೧. ಸಾಂಸ್ಥಿಕ(ಸಂಸ್ಥೆಯ) ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಆರು.

೨. ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು ಎಂದು ಎರಡು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಐದು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಿವೆ.

I. ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು

೧.೦. ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಇಲಾಖೆಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು

೧.೧. ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಇಲಾಖೆಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬಿಜಾಪುರ

ಬಿಜಾಪುರವನ್ನು ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಲಿ ಆದಿಲ್‌ಶಾಹಿ ಅರಸರು ಕ್ರಿ.ಶ.೧೪೮೯ ರಿಂದ ಕ್ರಿ.ಶ.೧೬೮೬ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಜಾಪುರವನ್ನು ಆಳಿದರು. ಈ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸ್ಮಾರಕದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಸರ್ವೇಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಗೆ ಸೇರಿದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಿಜಾಪುರದ ಗೋಳಗುಮ್ಮಟದ ಎದುರಿಗಿನ "ನಗಾರಾಖಾನಾ"[೨] ಎಂಬ ಸ್ಮಾರಕ ಕಟ್ಟಡದಲ್ಲಿದೆ. ಇದು ಕರ್ನಾಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಎರಡನೆಯ ಪುರಾತನ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವಾಗಿದೆ. ಜಿಲ್ಲಾ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವಾಗಿ ೧೮೯೨ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವು ಆರು ಗ್ಯಾಲರಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ನೆಲ ಅಂತಸ್ತಿನಲ್ಲಿ ೩ ಗ್ಯಾಲರಿಗಳು ಹಾಗೂ ಮೊದಲ ಅಂತಸ್ತಿನಲ್ಲಿ

೦೨. ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಇಲಾಖೆಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಮಾಹಿತಿ ಪಟ್ಟಿಕೆ, ಬಿಜಾಪುರ

೩ ಗ್ಯಾಲರಿಗಳು ಇವೆ. ಮೊದಲನೆಯ ಗ್ಯಾಲರಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪಂಥಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಶಿಲ್ಪಗಳಿವೆ. ಎರಡನೆಯ ಗ್ಯಾಲರಿಯಲ್ಲಿ ಜೈನ ಶಿಲ್ಪಗಳು, ಮೂರನೆಯ ಗ್ಯಾಲರಿಯಲ್ಲಿ ಅರೆಬಿಕ್, ಪರ್ಶಿಯನ್, ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳಿವೆ. ನಾಲ್ಕನೆಯ ಗ್ಯಾಲರಿಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಆಯುಧಗಳು, ಖಡ್ಗ, ಗುರಾಣಿ, ಶಿರಸ್ತ್ರಾಣ, ಎದೆಯ ರಕ್ಷಾ ಕವಚ ಮುಂತಾದ ಯುದ್ಧೋಪಕರಣಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಐದನೆಯ ಗ್ಯಾಲರಿಯಲ್ಲಿ ಕಿರುರೂಪ ಚಿತ್ರಗಳು, ಲೋಹದ ವಸ್ತುಗಳು, ರತ್ನ ಗಂಬಳಿಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆರನೆಯ ಗ್ಯಾಲರಿಯಲ್ಲಿ ಅರೆಬಿಕ್ ಮತ್ತು ಪರ್ಶಿಯನ್ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳು ಚೀನಾ, ಪರ್ಶಿಯನ್ ಕ್ಯಾಲಿಗ್ರಾಫಿಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ದಖ್ಖನಿ ಶೈಲಿಯ ೨೯ ಕಿರುರೂಪ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು, ೪೮ ಮೂಲ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್‌ಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲವೂ ಆದಿಲ್ ಶಾಹಿ ಮತ್ತು ಅವರ ಕುಟುಂಬದವರ ಚಿತ್ರಗಳು, ತಾಳಿಕೋಟೆ ಯುದ್ಧದ ದೃಶ್ಯಗಳು, ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತಿರುವ ಚಿತ್ರ ಹಾಗೂ ಇತರ ಸಾಂದರ್ಭಿಕ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಮೊದಲ ಮಹಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

೧.೨. ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ

ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದ ಬಳಿಯಿಂದ ಸುಂದರವಾದ ತೋಟವೊಂದರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಟಿಪ್ಪು ದರಿಯಾ ದೌಲತ್ ಸ್ಮಾರಕವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇಂಡೋ ಇಸ್ಲಾ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಕಾವೇರಿ ನದಿಯ ದಕ್ಷಿಣ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಮೂರು ಭಿನ್ನ ಸರಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಅರಮನೆಯ ಪೂರ್ವ ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ.[೩] ಹೈದರ ಅಲಿಯ ವೀರಮರಣದ ನಂತರ ಅವರ ಮಗ ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನ(೧೭೫೦ ರಿಂದ ೧೭೯೯) ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನೇರಿದನು, ೧೭೮೪ರಲ್ಲಿ ದರಿಯಾ ದೌಲತ್ (ಬೇಸಿಗೆ ಅರಮನೆ) ಕಟ್ಟಿಸಿದನು. ಈ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಚಿತ್ರಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ಇಂಡೋ ಇಸ್ಲಾಮಿಕ್ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಲಾಗಿದೆ. ಈ ಅರಮನೆಯನ್ನು ತೇಗದ ಮರದಿಂದ ಎತ್ತರವಾದ ಜಗಲಿಯ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅರಮನೆಯ ಗೋಡೆ, ಮೇಲ್ಛಾವಣಿ, ಬಾಗಿಲು, ಚೌಕಟ್ಟು ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಭಾಗವನ್ನು ವರ್ಣಕಲಾಕೃತಿಗಳಿಂದ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಅರಮನೆಯ ಗೋಡೆಗಳ ಹೊರ ಮತ್ತು ಒಳಭಾಗಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಛತ್ತಿನ ಒಳಭಾಗವನ್ನು ಸುಂದರವಾದ ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೈದರಾಲಿ ಮತ್ತು ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನರು ಕರ್ನಲ್ ಬೇಲಿಯ ಆಂಗ್ಲ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಪರಾಭವಗೊಳಿಸಿದ ದೃಶ್ಯ ಮತ್ತು ಆಂಗ್ಲಸೇನೆಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲು ತಡವಾಗಿ ಬಂದ ನಿಜಾಮನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪೂರ್ವಗೋಡೆಯಲ್ಲಿ ಟಿಪ್ಪುಸುಲ್ತಾನನ ಸಮಕಾಲೀನ ರಾಜರು ಹಾಗೂ ರಾಣಿಯರು, ಗಣ್ಯವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಚಿತ್ರಣವಿದ್ದು

೦೩. ಎನ್. ಮರಿಶಾಮಾಚಾರ್ : ಕರ್ನಾಟಕ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಂಪರೆ, ಪುಟ – ೬೫

ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ತೂರಿನ ರಾಣಿ, ತಂಜಾವೂರು, ಬನಾರಸ್ ರಾಜರು, ಎರಡನೇ ಬಾಲಾಜಿರಾವ ಪೇಶ್ವೆ, ಮಾಗಡಿ ಕೆಂಪೇಗೌಡ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ಮದಕರಿ ನಾಯಕ ಮತ್ತು ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ ಮುಖ್ಯರು, ಟಿಪ್ಪುಸುಲ್ತಾನನ ಮರಣದ ನಂತರ ೧೭೯೯ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಲ್ ಅರ್ಥರ್ ವೆಲ್ಲೇಸ್ಲಿ (ಡ್ಯೂಕ್ ಆಫ್ ವೆಲ್ಲಿಂಗಟನ್) ಈ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಕಾಲ ವಾಸವಾಗಿದ್ದುದಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.[೪] ಇಂಥ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸ್ಮಾರಕದ ಟಿಪ್ಪು ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಇಲಾಖೆಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಟಿಪ್ಪುವಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಸ್ತುಗಳು, ತೈಲವರ್ಣ ಚಿತ್ರ, ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನ ಏಳು ಮಕ್ಕಳ ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳು, ಜಲವರ್ಣ ಚಿತ್ರಗಳು, ಲಿಥೋ ಚಿತ್ರಗಳು, ನಾಣ್ಯಗಳು, ಪದಕಗಳು, ಹಾಗೂ ಇತರ ಅನೇಕ ವಸ್ತುಗಳ ಅಪೂರ್ವ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

೧.೩. ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಹಳೇಬೀಡು

ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಇಲಾಖೆಗೆ ಸೇರಿದ ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವನ್ನು ೧೯೭೦ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ೧೫೦೦ ಶಿಲ್ಪಕಲೆಗಳು, ಅನೇಕ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪಗಳು, ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮಹತ್ವದ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಶಿಲ್ಪಗಳಾಗಿ ನಟರಾಜ ಮತ್ತು ವೀಣಾ ಸರಸ್ವತಿ, ನೃತ್ಯವಾಡುತ್ತಿರುವ ಶಿವ, ಗೋವರ್ಧನಧಾರಿ ಕೃಷ್ಣ, ಬ್ರಹ್ಮ, ಸರಸ್ವತಿ, ಗಣೇಶ ವಿಗ್ರಹಗಳು, ಕಾಳಭೈರವ ಶಿಲ್ಪ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಳೇಬೀಡು, ಬೇಲೂರಿನ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪಗಳು ಜಗತ್ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿವೆ. ಇಂದಿಗೂ ಈ ಶಿಲ್ಪಗಳು ನಾಡಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿ ನಿಂತಿವೆ. ಹಳೇಬೀಡು, ಬೇಲೂರು ವೀಕ್ಷಿಸಿದ ಪ್ರವಾಸಿಗರು ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ವೀಕ್ಷಿಸುವ ಮೂಲಕ ಮತ್ತಷ್ಟು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಇತಿಹಾಸ[೫]ವನ್ನು ತಿಳಿಯ ಬಹುದಾಗಿದೆ.

೧.೪. ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಕಮಲಾಪುರ, ಹಂಪಿ

ವಿಜಯನಗರದ ಹಂಪೆಯ ಭಗ್ನಗೊಂಡ ಅವಶೇಷಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಆನೆ ಲಾಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ್ದರು. ನಂತರ ೧೯೭೨ರಲ್ಲಿ ಕಮಲಾಪೂರದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಇಲಾಖೆಗೆ ಸೇರಿದ ಹೊಸ ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಯಿತು. ನಂತರ ಆನೆ ಲಾಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಪ್ರವೇಶದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯ ಮತ್ತು ಪಟ್ಟದರಸಿ ಚಿನ್ನಾದೇವಿ ಮತ್ತು ತಿರುಮಲಾ ದೇವಿಯವರ ವಿಗ್ರಹ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಮೊದಲ

---

೦೪. ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಇಲಾಖೆಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಮಾಹಿತಿ ಪಟ್ಟಿಕೆ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ

೦೫. ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಇಲಾಖೆಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಮಾಹಿತಿ ಕೈಪಿಡಿ, ಹಳೇಬೀಡು

ಗ್ಯಾಲರಿಯಲ್ಲಿ ಶೈವ ಶಿಲ್ಪಗಳಾದ ವೀರಭದ್ರ, ಭೈರವ, ಮಹಿಷಮರ್ದಿನಿ, ಕಾಳಿ, ಗಣೇಶ ವಿಗ್ರಹ, ಶಿವಲಿಂಗ, ನಂದಿ ಮುಂತಾದ ಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಎರಡನೆಯ ಗ್ಯಾಲರಿಯಲ್ಲಿ ವೈಷ್ಣವ ಶಿಲ್ಪಗಳಾದ ವರಾಹ, ವಿಷ್ಣು, ನರಸಿಂಹ, ಶ್ರೀನಿವಾಸ, ವೇಣುಗೋಪಾಲ, ರಂಗನಾಥ ಮುಂತಾದ ಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮೂರನೆಯ ಗ್ಯಾಲರಿಯಲ್ಲಿ ವಿಜಯನಗರ ಅರಸರ ಕಾಲದ ನಾಣ್ಯಗಳು, ಎಲೆಗರಿಗಳು, ತಾಮ್ರಶಾಸನಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಕ್ರಿ.ಶ.೧೮ರ ಸುಮಾರಿಗೆ ಚಿತ್ರಿಸಿರುವ ಶ್ರೀರಾಮ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕದ ವರ್ಣಚಿತ್ರವು ನೋಡುಗರ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ.[೧೬] ನಾಲ್ಕನೇಯ ಗ್ಯಾಲರಿಯಲ್ಲಿ ಹಂಪೆಯ ಪ್ರಾಗೈತಿಹಾಸಿಕ ಕಾಲದ ಶಿಲಾಯುಧಗಳು, ಗಣೇಶ, ನಾಗ–ನಾಗಿಣಿ ಶಿಲ್ಪಗಳು, ಮಹಾಸತಿ ಕಲ್ಲು, ಮಡಿಕೆ, ಕುಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

೧.೫. ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಇಲಾಖೆಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬಾದಾಮಿ

ಗ್ರೀಕ್ ಭೂಗೋಳ ತಜ್ಞ ಟೋಲೆಮಿಯ ಕ್ರಿ.ಶ. ೨ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ತನ್ನ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಬಾದಾಮಿಯನ್ನು "ಬದೋಮೇಯಿ" ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇದನ್ನು ವಾತಾಪಿ ಎಂತಲೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಬಾದಾಮಿ ಕ್ರಿ.ಶ. ೬ರಿಂದ ೮ನೇ ಶತಮಾನದವರೆಗೆ ಚಾಲುಕ್ಯರ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿತ್ತು. ಬಾದಾಮಿ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪುರಾತನ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ೧೯೭೯ ರಲ್ಲಿ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಕಟ್ಟಡದಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಆರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. ೧೯೮೨ ರಿಂದ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ನಾಲ್ಕು ಗ್ಯಾಲರಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಹೊರಗಡೆಯಲ್ಲಿ ಜಗಲಿಯ ಮುಕ್ತ ಗ್ಯಾಲರಿ ಹೊಂದಿದೆ. ಹಾಗೂ ಒಂದು ಬಯಲು ಗ್ಯಾಲರಿ ಹೊಂದಿದೆ. ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳ ಶೈವ, ವೈಷ್ಣವ, ಜೈನಧರ್ಮಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಶಿಲ್ಪಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮೊಗಸಾಲೆಯ ಜಗುಲಿಯ ಗ್ಯಾಲರಿಯಲ್ಲಿ ಕುಬ್ಜಗಣರ ಪಟ್ಟಿಕೆ, ಭೈರವ ನಂದಿ, ನಟರಾಜ ಮೂರ್ತಿ, ದ್ವಾರಪಾಲಕರು, ವಿಷ್ಣು, ಮಹಿಷಾಸುರ ಮರ್ದಿನಿ, ಸತಿಕಲ್ಲು, ವೀರಗಲ್ಲು, ಗಂಧರ್ವರ ಶಿಲ್ಪ ಮುಂತಾದ ಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮೊದಲನೆಯ ಗ್ಯಾಲರಿಯಲ್ಲಿ ಮಕರ ತೋರಣ, ತ್ರಿಪುರಾಂತಕ ಸಪ್ತ ಮಾತೃಕೆಗಳು, ಕಾಲಾಂತರ, ಅಗ್ನಿ, ಕೃಷ್ಣಾವತಾರದ ಮೂರ್ತಿಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಎರಡನೆಯ ಗ್ಯಾಲರಿಯಲ್ಲಿ ಚತುರ್ಭುಜ ಗಣೇಶ, ದ್ವಿಭುಜ ಗಣೇಶ, ನಾಗ ದಂಪತಿಗಳು, ತೀರ್ಥಂಕರ, ಗಂಧರ್ವರು, ಶಿವ, ಚಾಮರಧಾರಿಣಿ, ನಾಗದೇವತೆ ಮುಂತಾದ ಶಿಲ್ಪಗಳಿವೆ. ಬಾದಾಮಿ ಮೂರನೆಯ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿನ ವರ್ಣಚಿತ್ರದ ಪ್ರತಿ ಮಾದರಿಯ ನಕಲು ರೇಖಾ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ

---

೧೬. ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಇಲಾಖೆಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಮಾಹಿತಿ ಪಟ್ಟಿಕೆ, ಕಮಲಾಪುರ

ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ನಿವೃತ್ತರಾಗಿರುವ ಎಂ.ಎಸ್ ಚಂದ್ರಶೇಖರರವರು ೧೯೭೪ರಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ೩೬” x ೧೭೬” ಅಳತೆಯ ರೇಖಾ ಚಿತ್ರವಿದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಶ್ರೀ ದತ್ತಾತ್ರೇಯ ಹನಮಂತರಾವ ಕುಲಕರ್ಣಿ ಅವರು ಇದೇ ವರ್ಣಚಿತ್ರ ಆಧರಿಸಿ ಬಾಟಿಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಿದ ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳಿವೆ. ಮೂರನೆಯ ಗ್ಯಾಲರಿಯಲ್ಲಿ ೮ನೇ ಶತಮಾನದ ಲಜ್ಜಾಗೌರಿ ಶಿಲ್ಪ, ಸಿಂಹ, ಚಾಮುಂಡಿ, ನಾಗದಂಪತಿ, ಶಿವ, ಹರಿಹರ, ೯ನೇ ಶತಮಾನದ ಭೈರವ, ಭೈರವಿ, ೧೧-೧೨ನೇ ಶತಮಾನದ ವೀರಗಲ್ಲು, ಗಣೇಶ, ೧೬ನೇ ಶತಮಾನದ ಕಾಳಿ, ವೀರಭದ್ರ ಮುಂತಾದ ಶಿಲ್ಪಗಳಿವೆ. ನಾಲ್ಕನೆಯ ಗ್ಯಾಲರಿಯಲ್ಲಿ ಬಾದಾಮಿ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾಗೈತಿಹಾಸಿಕ ಕಾಲದ ೨೦ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಿದ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳಿವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಪ್ರಾಗೈತಿಹಾಸ ಕಾಲದ ಸಿಡ್ಲಫಡಿ[೭] ಮಾದರಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

೧.೬. ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಐಹೊಳೆ

ಖ್ಯಾತ ಕಲಾವಿಮರ್ಶಕ ಪರ್ಶಿಬ್ರೌನ್ ರವರು ಐಹೊಳೆಯನ್ನು “ದೇವಾಲಯಗಳ ತೊಟ್ಟಿಲು” ಎಂದು ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾನೆ. ಪರ್ಶಿಬ್ರೌನ್ ಮತ್ತು ಹೆನ್ಸಿಕರಿಯನ್ ಎಂಬ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಈ ದೇವಾಲಯಗಳ ಸರ್ವೇಕ್ಷಣಾ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ “ಇಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ದೇವಾಲಯಗಳ ಒಳಗಡೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಜನರು ವಾಸವಾಗಿದ್ದರು.”[೮] ಈ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದ ಜನರ ಹೆಸರು, ಜಾತಿ, ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಬರೆದುಕೊಂಡರು ಈಗ ಈ ದೇವಾಲಯಗಳು ಆ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೇ ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಇಂಥ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಇಲಾಖೆ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದೆ. ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಉಪ ಅಧೀಕ್ಷಕರಾಗಿದ್ದ ದಿ ಜನರಲ್ ವರಪ್ರಸಾದರಾವ್(೧೯೩೩-೨೦೦೬)ರವರ ಸೇವೆ ಸ್ಮರಣೀಯವಾಗಿದೆ.

ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ೬-೭ನೇ ಶತಮಾನದ ಕುಬೇರಶಿಲ್ಪ, ಗಜಸಂಹಾರ, ಕಾಲಭೈರವ, ಸ್ತ್ರೀ ದೇವತಾಶಿಲ್ಪ, ಮಹಿಷಾಸುರ ಮರ್ದಿನಿ, ವರಾಹ ಶಿಲ್ಪ, ಸ್ಥಾನಿಕ ವಿಷ್ಣು, ದ್ವಾರಪಾಲಕ, ಟಗರಿನ ಮುಖದ ದೇವತೆಗಳು, ಪರಶುರಾಮ, ಸೂರ್ಯ, ಲಕುಲೀಶ, ಅರ್ಧನಾರೀಶ್ವರ, ಸಪ್ತ ಮಾತೃಕೆಯರು, ಜೈನ ದೇವತೆ, ಧರಣೇಂದ್ರ ಯಕ್ಷ, ಬುದ್ಧ, ಅಂಬಿಕಾ, ನಟರಾಜ, ವೀರಗಲ್ಲು, ಕೀರ್ತಿಮುಖ, ಭಗ್ನ ಸಿಂಹ, ಷಣ್ಮುಖ, ನಾಗಶಿಲ್ಪ, ನಾಗಿಣಿ, ೮ನೇ ಶತಮಾನದ ಕುಂಭ, ಭೈರವ ಮತ್ತು ಲಿಂಗ, ತೀರ್ಥಂಕರ, ೯ನೇ ಶತಮಾನದ ಸಪ್ತ ಮಾತೃಕೆಯರು, ಅಂಬಿಕಾ, ಗಣೇಶ, ೧೦ನೇ ಶತಮಾನದ ಮಹಿಷಾಸುರ ಮರ್ದಿನಿ, ೧೭ನೇ ಶತಮಾನದ ಸರಸ್ವತಿ ಮುಂತಾದ ಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

---

೦೭. ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಇಲಾಖೆಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಮಾಹಿತಿ ಕೈಪಿಡಿ, ಬಾದಾಮಿ

೦೮. ವೀರೇಶ ಬಿ. ಅಂಗಡಿ : ಚಾಲುಕ್ಯ ಕೈಪಿಡಿ, ಪುಟ- ೧೩

೧.೭. ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಪಟ್ಟದಕಲ್ಲು

ಬಾಗಲಕೊಟೆ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬಾದಾಮಿ ತಾಲೂಕಿನ ಮಲಪ್ರಭಾ ನದಿದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಪಟ್ಟದಕಲ್ಲಿನ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಇಂದು ಬಾದಾಮಿ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ನಡೆದಿರುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಇಲಾಖೆಗೆ ಸೇರಿದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಮಲಪ್ರಭಾ ನದಿ ಉಕ್ಕಿ ಹರಿದು ನೆರೆಹಾವಳಿ ಸಂಭವಿಸಿದಾಗ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ[೯] ನೀರು ತುಂಬಿದ್ದರಿಂದ ಈಗ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವನ್ನು ಮುಚ್ಚಲಾಗಿದೆ.

೧.೮. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಧುನಿಕ ಕಲಾ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು

ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿಯ ಮೂರನೆಯ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಇದಾಗಿದೆ. ದೆಹಲಿ ಮತ್ತು ಮುಂಬೈಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದೆರಡು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಿವೆ. ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆಯು ಈ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದೆ. ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ೨೦ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದೆ. ಮುಂಬೈಯಲ್ಲಿಯ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯವನ್ನು ೧೬ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಈ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ೨೦೦೯ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದೆ. ಈ ಕಲಾ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ದೆಹಲಿ ಸ್ಕೂಲ್, ಕಂಪನಿ ಪಿರಿಯಡ್, ಗಂಜೀಫಾ ಕಾರ್ಡ್ಸ್, ಟಿಬೇಟಿಯನ್ ಸ್ಕೂಲ್, ತಂಜಾವೂರು ಸ್ಕೂಲ್ಸ್, ರಜಪೂತ್ ಚಿತ್ರಗಳು, ಅವನೀಂದ್ರನಾಥ ಠಾಗೋರ ರವರ ಚಿತ್ರಗಳು, ಬೆಂಗಾಲ ಸ್ಕೂಲ್, ಭಾರತೀಯ ಕಲಾವಿದರ ಚಿತ್ರಗಳು, ಮೊದಲ ಮಹಡಿಯ ನವ್ಯಕಲಾ ಗ್ಯಾಲರಿಯಲ್ಲಿ ಸತೀಶ ಗುಜರಾಲ್, ಶಾಂತಿಧವೆ, ಅರ್ಪಿತಾ ಸಿಂಗ್, ಅಂಜಲಿ ಎಲಾ ಮನನ್, ಬಿಕಾಶಭಟ್ಟಾರ್ಯ, ಯುಸೂಫ ಅರಕಲ್ ಸೇರಿದಂತೆ ಭಾರತೀಯ ನವ್ಯ ಕಲಾವಿದರ ೮೬ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮೊದಲ ಮಹಡಿಯಲ್ಲಿ ಡಿ.ಪಿ.ರಾಯಚೌಧರಿ, ನಿಕೋಲಾಸ ರೋರಿಚ್, ಸೈಲೋಜ ಮುಖರ್ಜಿ, ಜಾಮಿನಿರಾಯ, ರಾಮಕಿಂಕರ ಬೈಜ್, ಬಿ.ಬಿ.ಮುಖರ್ಜಿ, ನಂದಲಾಲ್ ಬೊಸ್, ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಠಾಗೋರ, ಗಗನೇಂದ್ರನಾಥ ಠಾಗೋರ[೧೦] ಮುಂತಾದ ಕಲಾವಿದರ ಒಟ್ಟು ೩೦೦ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ನವದೆಹಲಿಯಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ತಂದು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

೧೮೫೭ರಿಂದ ಸಮಕಾಲೀನ ಕಲಾಕೃತಿಗಳವರೆಗಿನ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಭಾರತೀಯ ಖ್ಯಾತ ಕಲಾವಿದರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಗ್ಯಾಲರಿಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಅವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾದ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಜೋಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ನವ್ಯಕಲೆಗಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಗ್ಯಾಲರಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅಲ್ಲಿ ಖ್ಯಾತ ಕಲಾವಿದರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

---

೯. ಕ್ಯುರೇಟರ್ ಸಂದರ್ಶನ, ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಇಲಾಖೆಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಪಟ್ಟದಕಲ್ಲು.

೧೦. ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಇಲಾಖೆಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಮಾಹಿತಿ ಕೈಪಿಡಿ, ಬೆಂಗಳೂರು

೧. ೯. ಇಂದಿರಾಗಾಂಧಿ ಮಾನವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮೈಸೂರು

ಇಂದಿರಾಗಾಂಧಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾನವ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ-ಇದು ಭಾರತ ಸರಕಾರದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಇದರ ಮುಖ್ಯ ಕಛೇರಿ ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದ ಭೂಪಾಲಿನಲ್ಲಿದೆ. ಇದರ ಶಾಖೆಯು ಮೈಸೂರಿನ ಹೃದಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ 'ವೆಲ್ಲಿಂಗಟನ್ ಹೌಸ್'ನಲ್ಲಿ ೨೦೦೧ರಿಂದ ಆರಂಭವಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಸರಕಾರ ತನ್ನ ವಶದಲ್ಲಿದ್ದ ವೆಲ್ಲಿಂಗ್‌ಟನ್ ಕಟ್ಟಡದ ನೆಲಮಹಡಿಯನ್ನು ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಕ್ಕೆ ನೀಡಿದೆ. ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಮಾನವನ ಇತಿಹಾಸ, ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆದ ಬಗೆಗಳು ಜನಪದ ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತಾ ಬಂದಿವೆ. ಇಂಥ ಮಾನವನ ಇತಿಹಾಸ ತಿಳಿಸುವ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರ ಕೃತಿಗಳು, ಮಾನವ ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಹಂತದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.[೧೧] ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಹ ವಿವಿಧ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಮತ್ತು ಮಾನವತ್ವದ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ.

೨.೦. ಕರ್ನಾಟಕ ಸರಕಾರದ ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು

೨.೧. ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವು ದೇಶದಲ್ಲಿಯೇ ಹಳೆಯ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಅಧಿಕಾರಿ ಡಾ.ಎಡ್ವರ್ಡ್‌ಗ್ರೀನ್ ಬ್ಯಾಲಫರ್ ಅವರು ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವನ್ನು ೧೮೮೬ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಶಿಲಾ ಶಿಲ್ಪಗಳು, ಕಂಚಿನ ಶಿಲ್ಪಗಳು, ನಾಣ್ಯಗಳು, ಮರದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು, ಶಾಸನಗಳು, ಸಂಗೀತ ಉಪಕರಣಗಳು, ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿರುವ ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳು: ಕ್ರಿ ಶ ೧೭ ಮತ್ತು ೧೮ ನೇ ಶತಮಾನದ ಮೊಘಲ್, ಪರ್ಶಿಯನ್, ಮೇವಾಡ, ಪಂಜಾಬ, ಬೂಂದಿ, ಮಾಳವಾ, ೧೯ನೇ ಶತಮಾನದ ಜೋಧಪುರ, ಕಾಂಗ್ರಾ, ಬಾಶೋಲಿ, ಅಮೇರ, ಬುಂದೇಲಖಂಡ, ಓರಿಸ್ಸಾ, ಡೆಕ್ಕನ್, ತಂಜಾವೂರು, ಮೈಸೂರುಶೈಲಿಯ ಸುಮಾರು ೭೮ ಕಿರುರೂಪ ಚಿತ್ರಗಳು ಹಾಗೂ ನೆಲ ಮಹಡಿಯಲ್ಲಿ ೧೭ ಎನ್‌ಗ್ರೇವಿಂಗ್ಸ್ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಮತ್ತು ಇದರ ಅಧೀನದಲ್ಲಿರುವ ವೆಂಕಟಪ್ಪ ಆರ್ಟ್ ಗ್ಯಾಲರಿಯಲ್ಲಿ ವೆಂಕಟಪ್ಪನವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು, ನೆಲ ಅಂತಸ್ತಿನಲ್ಲಿ-೪೫ ವರ್ಣ ಚಿತ್ರಗಳು, ಊಟಿ, ಕೊಡೈಕೆನಾಲ್, ಚಾಮುಂಡಿ ಬೆಟ್ಟ, ಮೈಸೂರು, ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಕೃತಿ ಸೌಂದರ್ಯ, ಸರೋವರ ಮುಂತಾದ

---

೧೧. ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಇಲಾಖೆಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಮಾಹಿತಿ ಪತ್ರಿಕೆ, ಮೈಸೂರು

ನಿಸರ್ಗರಮಣೀಯ ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು, ವೆಂಕಟಪ್ಪನವರು ಜಲವರ್ಣದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ೪೫ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಅವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಗ್ಯಾಲರಿಯ ನೆಲ ಅಂತಸ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.[೧೨]

೨.೨. ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ-ಚಿತ್ರದುರ್ಗ

ಕರ್ನಾಟಕ ಏಕೀಕರಣಕ್ಕೆ ದುಡಿದವರು, ಸಂಶೋಧಕರು, ರಾಷ್ಟ್ರ ಪ್ರೇಮಿಗಳು ಆದ ಹಲ್ಲೂರ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಜೋಯಿಸ್ ರವರು ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ಪರಿಸರದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಸಾರುವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕೆಂದು ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಮನವಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದಾಗ ಅಂದಿನ ಮೈಸೂರು ಸರಕಾರ ಇದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಸೂಚಿಸಿ, ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಸ್ಥಾಪಿಸಿತು, ಆಗ ರಾಜ್ಯಪಾಲರಾಗಿದ್ದ ಜಯಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಒಡೆಯರ್ ರವರು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಉದ್ಘಾಟಿಸಿ, ನಾಡಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದರು. ಇದರ ಮೊದಲ ಕ್ಯೂರೇಟರ್ ಆಗಿ ಹಲ್ಲೂರ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಜೋಯಿಸ ರವರು ನೇಮಕವಾದರು.

ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳಾಗಲಿ, ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳಾಗಲಿ ಕಂಡುಬರುವದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಕತ್ತಿ, ಈಡಿ, ಕೈ ಅಂಬು, ಬಂದೂಕುಗಳು, ಉಕ್ಕಿನ ಕತ್ತಿ, ಅಲ್ಲದೇ ವಾರಾಹೀ, ಬ್ರಾಹ್ಮೀ, ಮಹೇಶ್ವರಿ, ಇಂದ್ರಾಣಿ, ಚಾಮುಂಡೇಶ್ವರಿ, ಭಿಕ್ಷಾಟನ ಶಿವ, ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣ, ಭೈರವ, ಗಣೇಶ, ವೀರಭದ್ರ, ಬಸವ, ನಾಗಕನ್ನಿಕಾ, ಮಾಸ್ತಿಗಲ್ಲು -ವೀರಗಲ್ಲುಗಳು, ಚಂದ್ರವಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ವಸ್ತುಗಳು, ಗೋರಿಗಳಲ್ಲಿಯ ತಲೆಬುರುಡೆಯ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು, ಶಾತವಾಹನರ ಕಾಲದ ನಾಣ್ಯಗಳು, ಗಾಜಿನ ಬಳೆಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಯಾವುದೇ ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳು, ವರ್ಣ ಚಿತ್ರಗಳು, ಜನಪದ, ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾದ ಯಾವುದೇ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಇರುವದಿಲ್ಲ.

೨.೩. ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ

ರಾಜ್ಯ ಪಾಚ್ಯವಸ್ತು ಇಲಾಖೆಯ ಉಪನಿರ್ದೇಶಕರ ಕಛೇರಿಯಾಗಿ ಸಹ ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿರುವ ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವು ಈಗ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಶಿಲ್ಪಗಳು, ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳ ಸಂಗ್ರಹವಿರುತ್ತದೆ. ಇತಿಹಾಸ ಸಂಶೋಧನೆ ಹಾಗೂ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸ್ಮಾರಕಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಹಾಗೂ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ದ್ಯೇಯದೊಂದಿಗೆ ೧೯೫೮ರಲ್ಲಿ ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು.

ಸುವರ್ಣ ಸಂಭ್ರಮ ಆಚರಿಸಿದ ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಧಾರವಾಡ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ದೊರೆತಂತಹ ಅಮೂಲ್ಯ ಶಿಲ್ಪಸಂಪತ್ತನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಶಿಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ಸಮೀಪ ಛಬ್ಬಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಂತಹ ಗಜಲಕ್ಷ್ಮೀ ವಿಗ್ರಹ, ವೀರಗಲ್ಲುಗಳು, ಅಲ್ಲದೇ ಕಲ್ಯಾಣ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಕಾಲದ ಅನೇಕ ಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಾವೇರಿಯಲ್ಲಿ

---

೧೨. ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಮಾಹಿತಿ ಕೈಪಿಡಿ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಸಿಕ್ಕ ೧೪ನೇ ಶತಮಾನದ ಮಾಸ್ತಿಶಿಲ್ಪ, ಅಲ್ಲದೇ ೧೨ನೇ ಶತಮಾನದ ಶಿಲ್ಪಗಳು ಇಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಶಿಲ್ಪಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳೆಂದರೆ ಚಂದ್ರನಾಥ ಆಚಾರ್ಯರ ಎಚ್ಚಿಂಗ್, ಹಿರಿಯ ಕಲಾವಿದ ಎಂ.ಈ. ಗುರುರವರ ಜಲವರ್ಣದ ನಿಸರ್ಗ ಚಿತ್ರ, ಎಸ್. ಎಸ್. ಕುಕ್ಕೆಯವರ ಶಬರಿ ಮತ್ತು ರಾಮ ಜಲವರ್ಣದ ಚಿತ್ರ, ವಿ.ಆರ್.ಸಿ. ಶೇಖರರ ಲ್ಯಾಂಡ್‌ಸ್ಕೇಪ್, ಕೆ.ವಿ. ಬಂಡಾಯಿಯವರ ಸಂಯೋಜನ ಚಿತ್ರಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಂಡಿವೆ.[೧೩]

೨.೪. ಶ್ರೀಮಂತಿ ಬಾಯಿ ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ-ಮಂಗಳೂರು

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಂಗಳೂರಿನ ಡಾ. ಮಿರಾಜಕರ ರವರು ಭಾರತೀಯ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ವೈದ್ಯರಾಗಿದ್ದು ನಂತರ ಕರ್ನಲ್ ಆಗಿ ಬಡ್ತಿ ಹೊಂದಿದರು. ಎರಡನೆಯ ಮಹಾಯುದ್ಧದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಲಾಹೋರಿನಲ್ಲಿ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ವೈದ್ಯರಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಸೇವೆ ಸ್ಮರಣೀಯವಾಗಿದೆ. ಇವರ ತಾಯಿಯ ಹೆಸರು ಶ್ರೀಮಂತಿ ಬಾಯಿ ವೈದ್ಯರಾದ ಮಿರಾಜಕರ ರವರು ಮದುವೆಯಾಗದೇ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾಗಿ ಉಳಿದು, ರೋಗಿಗಳ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿಯೇ ತಮ್ಮನ್ನು ಅವಿರತವಾಗಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು.

ಇವರ ತಾಯಿಯ ಅಣ್ಣ, ಮಾವನವರೆ ಮಿರಾಜ್‌ಕರವರನ್ನು ಸಾಕಿ ಸಲುಹಿದ್ದರು. ಮಾವನವರೊಂದಿಗೆ ಒಟ್ಟಿಗೆ ವಾಸವಾಗಿದ್ದರು. ಲಾಹೋರಿನಲ್ಲಿ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅಲ್ಲಿಯ ಕಟ್ಟಡಗಳಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಮನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದರು. ನಿವೃತ್ತಿಯ ನಂತರ ಯುದ್ಧಗಳಿಂದಾಗಿ ಅವರು ಲಾಹೋರಿನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅದೇ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಹಡುಗಿನ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಮನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ವೈದ್ಯ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿದರು. ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಇವರು ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಕರ್ನಲ್ ಮಿರಾಜಕರವರು ಲಾಹೋರನಲ್ಲಿ ವೈದ್ಯವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ನೇಪಾಳರಾಜರಿಗೆ ಶಸ್ತ್ರ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡಿ ಅವರನ್ನು ಗುಣಪಡಿಸಿದ್ದರು. ಇದರ ಸವಿ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ನೇಪಾಳ ದೊರೆಯಿಂದ ಅನೇಕ ಬೆಲೆ ಬಾಳುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಪಡೆದಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ವೃತ್ತಿ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ದೇಶ-ವಿದೇಶಗಳಿಂದ ಅನೇಕ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದರು.

೧೮೬೫ರಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಿಟ್ಟರೆ, ಇವರದೇ ಪ್ರಥಮ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಸಂಗ್ರಹವೆನ್ನಬಹುದು. ತಾಯಿ ಶ್ರೀಮಂತಿಬಾಯಿ ಮೇಲೆ ಕರ್ನಲ್ ವಿ.ಆರ್. ಮಿರಾಜಕರರವರು ಅಪಾರ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು. ದಿ: ೧೩-೩-೧೯೪೪ರಲ್ಲಿ ತಾಯಿಯವರ ನಿಧನದಿಂದ ತುಂಬಾ ದುಃಖಿತರಾದ ಇವರು ತಾಯಿಯವರ ಸ್ಮರಣಾರ್ಥ ಅವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ತಾವು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ತಾವು ಕಟ್ಟಿಸಿದ

---

೧೩. ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಮಾಹಿತಿ ಪತ್ರಿಕೆ, ಧಾರವಾಡ

ಮನೆಯನ್ನು "ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ" ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಎಪ್ರಿಲ್ ತಿಂಗಳು ೧೯೫೫ರಲ್ಲಿ ದಾನವಾಗಿ ನೀಡಿದರು. ೧೯೬೦ರಲ್ಲಿ ಆಗಿನ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ.ಬಿ.ಡಿ. ಜತ್ತಿಯವರು "ಶ್ರೀಮಂತಿ ಬಾಯಿ ಸ್ಮಾರಕದ ಈ ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ" ವನ್ನು ಉದ್ಘಾಟಿಸಿ, ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದ್ದರು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕ್ಯುರೇಟರ್ ಕೆ. ಮಾಣಿಕ್ಯಂ, ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಜಿ.ಜೆ. ಪದ್ಮನಾಭ ಉಪಸ್ಥಿತರಿದ್ದರು. ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಕೆಲವು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಕ್ಕೆ ದಾನವಾಗಿ ನೀಡಿದ್ದರು. ನಂತರ ಡಾ.ವಿ.ಆರ್. ಕರ್ನಲ್ ರವರು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿಯೇ ವೈದ್ಯವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ತಮ್ಮ ಕೊನೆಯುಸಿರು ಎಳೆದರು.[೧೪]

ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ನಾಣ್ಯಗಳು, ಕಂಚು ಹಾಗೂ ತಾಮ್ರದ ವಿಗ್ರಹಗಳು, ೧೬ ನೇ ಶತಮಾನದ ನೀರಿನ ಪಾತ್ರೆಗಳು, ದೀಪಸ್ತಂಭಗಳು, ೧೬ ನೇ ಶತಮಾನದ ಕೊಡ, ೧೮ ನೇ ಶತಮಾನದ ನಟರಾಜ ವಿಗ್ರಹ, ೧೬ ನೇ ಶತಮಾನದ ಅಲಂಕಾರ ಪಟ್ಟಿ, ಮರದ ಕೆತ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿಯ, ಗೊಮ್ಮಟೇಶ್ವರ, ಚಾಮುಂಡೇಶ್ವರಿ, ಶ್ರೀ ಮದ್ವಾಚಾರ್ಯ, ನಾರದ ಮುನಿಗಳು, ೧೬ನೇ ಶತಮಾನದ ಸ್ತ್ರೀ, ನರನಂದಿ, ಸ್ತ್ರೀಮುಖನಂದಿ, ಘಂಟೆಗಳ ಸಮೂಹ, ಲೋಹದ ವಸ್ತುಗಳು, ಮಾನವ ವಂಶಶಾಸ್ತ್ರ, ಸಂಗೀತ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು, ಫಿರಂಗಿ, ಆಯುಧಗಳು, ಶಿಲ್ಪಗಳು, ಮರದ ಟಿಪಾಯಿ, ಚೀನಾದ ಡ್ರಾಗನ್ ಚಿತ್ರದ ಮರದ ಪರದೆ, ಡ್ರಾಗನ್ ಚಿತ್ರದ ಮಣ್ಣಿನ ಪಾತ್ರೆ, ಮರದ ಟೇಬಲ್, ಕರ್ನಲ್ ವಿ.ಆರ್. ಮಿರಾಜಕರವರ ಪ್ರವಾಸದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ, ಜಕೊಸ್ಲಾವಿಯಾ ದೇಶದ ಗಾಜಿನ ಬಳಕೆಯ ವಸ್ತುಗಳು, ಡೆನಿಸ್ ದೇಶದ ಬಣ್ಣದ ಕರಕುಶಲ ಪಿಂಗಾಣಿ ಗೊಂಬೆಗಳು, ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ದೇಶದ ಬಣ್ಣದ ಗೊಂಬೆಗಳು, ಚೀನಾ ದೇಶದ ಹಿತ್ತಾಳೆ ಹೂವಿನ ಕುಂಡಗಳು, ಆಧುನಿಕ ಕರಕುಶಲ ವಸ್ತುಗಳು, ಸಮುದ್ರ ಚಿಪ್ಪಿನಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ವಸ್ತುಗಳು, ಬ್ರೆಜಿಲ್ ದೇಶದ ಹಿತ್ತಾಳೆ ಹುಡುಗನ ಪ್ರತಿಮೆ, ಜಾವಾದೇಶದ ನಾಟ್ಯಸುಂದರಿ, ಚೀನಾದೇಶದ ಮರದ ಕೆತ್ತನೆ ವಸ್ತುಗಳು, ಖುಕ್ರಿ- ಇದನ್ನು ನೇಪಾಳದ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಗಳು ೧೯೫೧ರಲ್ಲಿ ಬಳುವಳಿಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟದ್ದು, ನೇಪಾಳದ ಹಿತ್ತಾಳೆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ, ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಗಾಜಿನ ಮಣಿಗಳು, ಸಿಗರೇಟ್ ಲೈಟರ್ ಆ್ಯಶ್ ಟ್ರೇ ವಸ್ತುಗಳು, ದಂತದಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ ಮರದ ಪರದೆ, ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾ ಜಿರಾಫೆ ಎಲುಬಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ ಹಿಡಿಗೆ ಬೆತ್ತ, ಘೇಂಡಾ ಮೃಗದ ಪಾದದಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸಿದ ಆಶ್ ಟ್ರೇ. ಆಫ್ರಿಕಾ ದೇಶದ ನೀರು ಕುದುರೆ ಪಾದದಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸಿದ ಸಿಗರೇಟ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಲ್ ವಿ.ಆರ್. ಮಿರಾಜಕರ ರವರ ಹೆಸರಿನ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಮರದ ಪೀಠ, ಮರದ ಟೇಬಲ್, ಚಿತ್ರಕಲೆ ಇರುವ ಮರದ ಪೀಠ, ಮರದ ಟಿಪಾಯಿ, ಜಿಂಕೆ ಕೊಂಬಿನ ಪೀಠ, ಹಿತ್ತಾಳೆ ತಟ್ಟೆ, ಖುರಾನ್ ಗ್ರಂಥದ ಅಕ್ಷರಗಳ ಹಿತ್ತಾಳೆ ತಟ್ಟೆ, ಮರದ ಹೂವಿನ ಕುಂಡಗಳು, ದೀಪದ

೧೪. ಶೆಜೇಶ್ವರ ಆರ್ : ಕ್ಯುರೇಟರ್, ಸಂದರ್ಶನ, ಶ್ರೀಮಂತಿಬಾಯಿ ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮಂಗಳೂರು

ಪೀಠ, ಡ್ರಾಗನ ಚಿತ್ರದ ಖುರ್ಚಿಗಳು, ಯಕ್ಷಗಾನದ ಗೊಂಬೆಗಳು, ತೊಗಲು ಗೊಂಬೆಗಳು, ಡ್ರಾಗನ್ ಚಿತ್ರದ ಮರದ ಪರದೆ, ಡ್ರಾಗನ್ ಚಿತ್ರದ ಮಣ್ಣಿನ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕೆ.ಎಲ್. ಭಟ್ಟ, ಎನ್. ಹನುಮಯ್ಯ, ಜಿ.ಎಸ್. ಶೆಣೈ, ಗುರುದಾಸ, ಬಿ. ಕೆ. ಹಿರೇಮಠ, ಸಿ.ಪಿ. ಅಂಚನ್, ಪಿ.ಎಸ್. ಪುಂಚಿತ್ತಾಯ, ರುಮಾಲೆ ಚನ್ನಬಸಯ್ಯ, ಕೆ.ಎಸ್. ಶೇರಿರಾರ ಅಲ್ಲದೆ ಎಸ್.ಆರ್. ಐಯ್ಯಂಗಾರ, ಜಿ.ವಾಯ್. ಹುಬ್ಬಿಕರ, ಬಿ.ಪಿ. ಬಾಯರಿ, ದೇವಾಡಿಗ್, ಪಿ.ರಾಜಶೇಖರ ಮುಂತಾದವರ ೬೭ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಂಡಿವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಮೈಸೂರು ಶೈಲಿಯ ಚಿತ್ರಗಳು, ೨೦ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ತೊಗಲು ಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರಗಳು, ಒಂದು ಇನ್‌ಲೇ ಕಲಾಕೃತಿ ಅಲ್ಲದೆ ಹಳೆಯ ಛಾಯಾ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

೨.೫. ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ

ಕಲೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ತನ್ನದೇ ಆದ ಕಾಣಿಕೆ ನೀಡಿದೆ. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಶಾತವಾಹನ, ಕದಂಬ, ಗಂಗ, ಚಾಲುಕ್ಯ, ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟ, ಕಲ್ಯಾಣ ಚಾಲುಕ್ಯ, ಹೊಯ್ಸಳ, ವಿಜಯನಗರ, ಕೆಳದಿ, ಟಿಪ್ಪು, ಮೈಸೂರು ಅರಸರು ಮುಂತಾದ ರಾಜರ ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ಆಳಿದ ರಾಜರಲ್ಲಿ ಕೆಳದಿ ಅರಸು **"ಶಿವಪ್ಪ ನಾಯಕನ ಅರಮನೆ"**ಯು ಪ್ರಾಚೀನ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಇದು ೧೭ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿತ್ತು. ಅರಸರಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಬಲ ದೊರೆ ವೆಂಕಟಪ್ಪ ನಾಯಕ (ಕ್ರಿ ಶ. ೧೫೫೦ ರಿಂದ ೧೬೨೯) ೧೯ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಕೆಳದಿಯ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ರಾಜ ಶಿವಪ್ಪನಾಯಕನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಅರಮನೆಯು ೧೯ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯ ವಶದಲ್ಲಿತ್ತು. ೧೯೮೨ರಲ್ಲಿ ಇದು ರಾಜ್ಯ ಪುರಾತತ್ವ ಇಲಾಖೆಯ ವಶಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು, ನಂತರ ಈ ಸ್ಮಾರಕಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪ ನೀಡಲಾಯಿತು. ೧೯೬೫ರಲ್ಲಿ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಡಾ. ಹೆಚ್.ಎಲ್.ನಾಗೇಗೌಡರು ಕಾಳಜಿ ವಹಿಸಿ, ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಗ್ರಂಥಾಲಯಕಟ್ಟಡದಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ನಂತರ ರಾಜ್ಯ ಪುರಾತತ್ವ ಮತ್ತು ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಈ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯವು ಬಂದ ಮೇಲೆ **"ಕೆಳದಿ ಶಿವಪ್ಪ ನಾಯಕ ಅರಮನೆ"**[೧೫]ಗೆ ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸಲಾಯಿತು.

ಡಾ.ಹೆಚ್.ಎಲ್ ನಾಗೇಗೌಡರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪ್ರತಿ ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೂ ಭೇಟಿಕೊಟ್ಟು ಪ್ರಾಚೀನ ಹಾಗೂ ಜನಪದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದರು. ದೃಶ್ಯಶಿಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಯೋಗನಾರಾಯಣ ಶಿಲ್ಪ, ಬಳ್ಳಿಗಾವೆಯ ೮-೯ನೇ ಶತಮಾನದ ಪಂಚತಂತ್ರ ಶಿಲ್ಪ, ಕಲ್ಕೆರೆಯ ೧೨ನೇ ಶತಮಾನದ ಮಹಿಷಿ ಮರ್ದಿನಿ, ಬಳ್ಳಿಗಾವೆ ಮತ್ತು ಬಿಳಿಗುತ್ತಿಯ, ಹರಕೆರೆಯ ೧೨ನೇ ಶತಮಾನದ ಯೋಗನಾರಾಯಣ ಶಿಲ್ಪ, ಉಮಾಮಹೇಶ್ವರ, ಮುಂತಾದ ಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು

೧೫. ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಮಾಹಿತಿ ಕೈಪಿಡಿ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ

ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ಸಾಲುಗಳಿಂದ ಚಿತ್ರಿಸಿದ ಪಾರ್ಥಸಾರಥಿ, ಎಂ ವೀರಪ್ಪನವರ ಜಲವರ್ಣದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ 'ದೇವಸ್ಥಾನ'ದ ಕೃತಿ, ಎಸ್.ವಿ.ಲೋಕನಾಥರವರ 'ಶಿವಪ್ಪನಾಯ್ಕ' ರೇಖಾಚಿತ್ರ, ಎಸ್.ಆರ್.ತಿಮ್ಮಯ್ಯ ನವರ ತೈಲವರ್ಣದ ಕಲಾಕೃತಿ, ಡಾ. ಎಚ್. ಎಲ್. ನಾಗೇಗೌಡ ಕಪ್ಪುರಸ-ಬಿಳುಪು ಭಾವಚಿತ್ರ ಅಲ್ಲದೆ ೬ ತೊಗಲು ಗೊಂಬೆಯ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೆಳದಿಯ ಗುಂಡಾ ಜೋಯಿಸ್‌ರವರು ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲಕಾಲ ಸರ್ವೇಕ್ಷಣಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ.

೨.೬. ಕಿತ್ತೂರುರಾಣಿ ಚನ್ನಮ್ಮ ಸ್ಮಾರಕ ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಕಿತ್ತೂರು

ಕಿತ್ತೂರುರಾಣಿ ಚನ್ನಮ್ಮ ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಿ ಅವರಿಗೆ ಸೋಲಿನ ರುಚಿ ತೋರಿಸಿದ ದಿಟ್ಟ ಮಹಿಳೆ, ಸಂಗೊಳ್ಳಿ ರಾಯಣ್ಣ ಮುಂತಾದ ನಂಬಿಕಸ್ಥ ವೀರ ಯೋಧರೊಡನೆ ಆಂಗ್ಲರ ವಿರುದ್ಧ ಸೆಟೆದು ನಿಂತವಳು. ವೀರ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿ ಕೊನೆಗೆ ಸೋತಳು. ಇವಳ ಸ್ಮರಣಾರ್ಥ ಕಿತ್ತೂರುಕೋಟೆಯ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಸುಸಜ್ಜಿತವಾದ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಆಗಿನ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಚಿವರಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಆರ್. ಕಂಠಿ ಅವರು ಈ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವಲ್ಲಿ ಶ್ರಮಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದಿನ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಗಳಾದ ಶ್ರೀಮತಿ ಇಂದಿರಾಗಾಂಧಿಯವರು ದಿನಾಂಕ: ೧೦-೦೧-೧೯೬೭ರಂದು ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವನ್ನು ಉದ್ಘಾಟಿಸಿದರು.[೧೬] ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಮೂರು ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಸಿ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

೧. ಶಿಲ್ಪಗಳು ಮತ್ತು ಶಾಸನಗಳು ೨. ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳು ೩. ದೇಸಾಯಿಮನೆತನದ ವಸ್ತುವಿಶೇಷಗಳು. ಶಿಲ್ಪಗಳ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಚಾಲುಕ್ಯ ಅರಸು ಪುಲಕೇಶಿಯಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ, ವಿಜಯನಗರ ಅರಸರ ಕಾಲದವರೆಗಿನ ಧಾರ್ಮಿಕ ಶಿಲ್ಪಗಳು, ಲೌಕಿಕ ಶಿಲ್ಪಗಳು, ಶಾಸನಗಳು, ಪ್ರಾಚ್ಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಇಡಲಾಗಿದೆ. ಶಿಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಷಮರ್ದಿನಿ, ಮದನಿಕೆ ಶಿಲ್ಪಗಳು, ಸಪ್ತ ಮಾತೃಕೆಯರ ಶಿಲ್ಪಗಳು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿವೆ.

ಮಹಿಷಮರ್ದಿನಿ ಶಿಲ್ಪ : ೮ನೇ ಶತಮಾನದ ಈ ಶಿಲ್ಪವು ಚಾಲುಕ್ಯ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಸಿಂಹದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತ ಮಹಿಷಿಯು ಅಸುರನನ್ನು ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಶಿಲ್ಪವಿದಾಗಿದೆ.

ಮದನಿಕೆ ಶಿಲ್ಪಗಳು : ೧೨ನೇ ಶತಮಾನದ ಈ ಶಿಲ್ಪವು ಕಲ್ಯಾಣ ಚಾಲುಕ್ಯ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಶಿಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಮದನಿಕೆಯ ಅಲಂಕಾರ, ಕೇಶವಿನ್ಯಾಸ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿದೆ.

ಸಪ್ತ ಮಾತೃಕೆಯರ ಶಿಲ್ಪಗಳು : ೧೨ನೇ ಶತಮಾನದ ಈ ಸಪ್ತಮಾತೃಕೆಯರ ಶಿಲ್ಪಗಳು ಅಪರೂಪದ ಶಿಲ್ಪಗಳಾಗಿವೆ. ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಈ

---

೧೬. ಪ್ರಹ್ಲಾದ್: ಸಹಾಯಕ ಕ್ಯುರೇಟರ್, ಸಂದರ್ಶನ, ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಕಿತ್ತೂರು. ೧೪.೧೦.೨೦೧೦

ಶಿಲ್ಪಗಳಲ್ಲದೆ ಮಹಾಸತಿ ಶಿಲ್ಪ, ವೀರಗಲ್ಲುಗಳು, ಶಾಸನಗಳು, ಜೈನಧರ್ಮದ ಶಿಲ್ಪಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

ದೇಸಾಯಿಮನೆತನದ ವಸ್ತುವಿಶೇಷಗಳು : ಕಿತ್ತೂರಸಂಸ್ಥಾನನ್ನು ಆಳಿದ ದೇಸಾಯಿಮನೆತನನದ ೧೮ನೇ ಶತಮಾನದ ಖಡ್ಗ, ಗುರಾಣಿ, ವಿವಿಧ ಉಡುಪುಗಳು, ಕಿಡಕಿ ಬಾಗಿಲುಗಳು, ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿಯ ಪಾತ್ರೆಗಳು, ಬೀಸುವ ಕಲ್ಲುಗಳು, ದೇಸಾಯಿ ಮನೆತನದ ವಂಶಾವಳಿಯನ್ನು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಮಕಾಲೀನ ಕಲಾವಿದರ ಒಟ್ಟು ೨೭ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ೧೨ ಸಮಕಾಲೀನ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ, ಕಲಾವಿದ ಪೂಜಾರ, ಎಂ ಎ ಚೆಟ್ಟಿ, ಎಂ ವೀರಪ್ಪಾ, ಪ್ರಭಾವತಿ ಹೆದ್ದೂರಶೆಟ್ಟಿ, ಮುಂತಾದವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಂಡು ಉಳಿದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ಇಡಲಾಗಿದೆ. ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳಿಗಾಗಿಯೇ ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅಮೂಲ್ಯ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ.

೨.೭. ವೆಂಕಟಪ್ಪ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು

ವೆಂಕಟಪ್ಪ ಆರ್ಟ್‌ಗ್ಯಾಲರಿಯ ಮೊದಲಮಹಡಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಹಿರಿಯ ಕಿರಿಯ ಸಮಕಾಲೀನ ಕಲಾವಿದರ ೧೫೦ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸಿ, ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸದ್ಯ ಈಗ ೨೪ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಉಳಿದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಇಡಲಾಗಿದೆ. ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇರುವುದಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಉಪನಿರ್ದೇಶಕಿಯಾದ ಶ್ರೀಮತಿ ವಿ.ಎಸ್. ಕಮಲಾದೇವಿ ತಿಳಿಸಿದರು.[೧೭] ಸಮಕಾಲೀನ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ, ಯೂಸುಫ್ ಅರಕಲ್, ಅಲ್ಫಾನ್ಸೋ, ಎಂ.ಬಿ. ಪಾಟೀಲ, ವಿ.ಜಿ. ಅಂದಾನಿ, ಎಸ್.ಜಿ. ವಾಸುದೇವ, ಬಾಲನ್ ನಂಬಿಯಾರ, ರೇಖಾ ರಾವ್, ಪುಷ್ಪಾ ದ್ರಾವಿಡ್, ಪೀಟರ್ ಲೂಯಿಸ್, ಜೆಸುರಾವಲ್ ಅಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಹಿರಿಯ-ಕಿರಿಯ ಕಲಾವಿದರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

'ಹೆಬ್ಬಾರ ವಿಭಾಗ'

ಕರ್ನಾಟಕದ ಹಿರಿಯ ಖ್ಯಾತ ಕಲಾವಿದರಾದ ಕೆ.ಕೆ.ಹೆಬ್ಬಾರರವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ವೆಂಕಟಪ್ಪ ಆರ್ಟ್‌ಗ್ಯಾಲರಿಯ ಎರಡನೆಯ ಮಹಡಿಯಲ್ಲಿ "ಹೆಬ್ಬಾರ ವಿಭಾಗ"ವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ, ಅವರ ೩೨ ವರ್ಣ ಚಿತ್ರಗಳು, ೨೭ ರೇಖಾ ಚಿತ್ರಗಳು, ಲಿನೋ ಹಾಗೂ ಲಿಥೊಪ್ರಿಂಟ್‌ಗಳನ್ನು ಈ ಗ್ಯಾಲರಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಅವರ ಕುರಿತಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಪುಸ್ತಕಗಳು, ಅವರ ಭಾವಚಿತ್ರಗಳು, ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

---

೧೭. ವಿ. ಎಸ್. ಕಮಲಾಬಾಯಿ : ಸಹಾಯಕ ನಿರ್ದೇಶಕಿ, ಸಂದರ್ಶನ, ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು. ೨೨.೧೧.೨೦೧೦

೨.೮. ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಗದಗ

ಗದಗ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕೆಂಬ ಕನಸಿನೊಂದಿಗೆ ಯುವಕ ಅಬ್ದುಲ್ ರಜಾಕ್ ದಸಗೀರಸಾಹೇಬ ಕಟ್ಟಿಮನಿ ತನ್ನ ಸಹಪಾಟಿ ಯುವ ಸ್ನೇಹಿತರೊಂದಿಗೆ ಗದಗ, ಲಕ್ಕುಂಡಿ, ಮತ್ತು ಡಂಬಳ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಗುಡಿ ಗುಂಡಾರಗಳು ಮುಸ್ಲಿಂ ದಾಳಿಯಿಂದಾಗಿ ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಶಿಲಾಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ರಾಮೇಶ್ವರದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವನ್ನು ೧೯೭೧ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು.[೧೮] ಮುಂದೆ ಗದಗ ನಗರಸಭೆಯವರು ಜಾಗವನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಿದಾಗ, ಪ್ರಾಚ್ಯ ವಸ್ತು ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯದಿಂದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಕಟ್ಟಡಕ್ಕೆ ಶಂಕುಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ನಂತರ ದಿನಾಂಕ: ೦೩-೦೪-೧೯೮೮ರಂದು ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಉದ್ಘಾಟನೆಯಾಯಿತು.

ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿಯ ಸಮಕಾಲೀನ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಆಗಿನ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆಯ ನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿದ್ದ ಅ. ರಾ. ಚಂದ್ರಹಾಸ ಗುಪ್ತರವರಿಂದ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಲಾವಿದರಿಂದ ಖರೀದಿಸಿದ ೫೭ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ೪೭ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಗ್ಯಾಲರಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳ ವಿವರ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ವಿಜಯಸಿಂಧೂರ, ಜೆ ಎಸ್ ಖಂಡೆರಾವ, ಅಶೋಕ ಅಕ್ಕಿ, ಗಾಯತ್ರಿ ದೇಸಾಯಿ, ಬಸವರಾಜ ಜಾನೆ, ಬಿ ಎಸ್ ಪಾಟೀಲ್, ಮಧು ದೇಸಾಯಿ, ವಿ ಎನ್ ಜಾಧವ, ಎಂ ಬಿ ಲೋಹಾರ, ಎಸ್ ಹೆಗಡೆ, ಗಿರೀಶ ಆದನ್ನವರ, ವಿಜಯ ಸಾವಳಗಿ, ಅನಿಲ ಬಿಹಾರಿ, ಪ್ರಕಾಶ ಗಢಕರ, ಎ ಎಸ್ ಪಾಟೀಲ, ಎನ್ ಬಿ ಹಾಲವಿ, ಎನ್ ಹನುಮಯ್ಯ, ಅಂದಾನಿ ವಿ ಜಿ, ಮೋಹನ ಸೀತನೂರ, ರೇಣುಕಾ ಮಾರ್ಕಂಡೆ, ಪಿ ಎಸ್ ಕಡೆಮನಿ, ಗೌರಿಶಂಕರ, ಮಾರುತಿ ಬಿ, ಪ್ರೇಮಾವತಿ ಹಂದಿಗೋಳ, ರಾಜು ತೇರದಾಳ, ರಮೇಶ ತೇರದಾಳ, ಸುರೇಶ ಡಿ ಎಚ್, ಎಸ್ ಎಚ್ ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರಿ, ಎ ಜಿ ಬಂಡಗಾರ, ಎನ್ ಎಸ್ ಪತ್ತಾರ, ದೇವಕಿ, ವಿವೇಕ ರಾವ್ ಕೆ, ವಿದ್ಯಾ ಎಸ್ ಮಾಲೆಕೋಪ್ಪನವರ, ಆರ್ ಎಚ್ ಪಾತ್ರೋಟಿ, ವೆಂಕಟೇಶ ವಿ ಕಾನಪೇಟ, ಕಿಶೋರಕುಮಾರ ನಾಗೋರೆ, ಅನುಪಮ ಗೌಡ, ರಮೇಶ ಎಂ ಬಾಳೆಕಾಯಿ, ಎಸ್ ವಿ ಮಠದ, ಎನ್ ಪಿ ಗುಡಿ, ಅಪ್ಪು ಗಾಣಿಗೇರ, ಎಂ ಆರ್ ಬಾಳಿಕಾಯಿ, ಕೆ ವಿ ಕುಂದಗೋಳ, ಡಿ ಕೆ ಕಾಮಕರ ಮುಂತಾದವರ ಸಮಕಾಲೀನ ಕಲಾವಿದರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಂಡಿವೆ.

೨.೯. ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮಡಿಕೇರಿ

ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ ನಿಸರ್ಗಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ಕಾಫಿ, ಏಲಕ್ಕಿ, ಕಿತ್ತಳೆ ಹಣ್ಣಿಗೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಕೊಡಗಿನ ಜನರ ವೇಷ-ಭೂಷಣ, ಆಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳು,

---

೧೮. ಅ.ದ. ಕಟ್ಟಿಮನಿ : ಸಂದರ್ಶನ, ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಗದಗ. ೦೪.೦೬.೨೦೧೦

ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿವೆ. ಇಂಥ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅವಶೇಷಗಳನ್ನು ಕಾಯ್ದಿರಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಮಡಿಕೇರಿಯಲ್ಲಿ ೧೯೭೧ರಲ್ಲಿ ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದೆ. ೧೯೭೫ ರಲ್ಲಿ ಫೀಲ್ಡ್ ಮಾರ್ಷಲ್ ಕೆ.ಎಂ. ಕಾರ್ಯಪ್ಪನವರು ತಾವು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಕೆಲವು ಅಮೂಲ್ಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಈ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಕ್ಕೆ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಈಗಲೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಅವರ ತಂದೆ-ತಾಯಿಯರ ಸ್ಮರಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಒಂದು ಗ್ಯಾಲರಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.[೧೯] ಈ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯವು ಒಂದು ಚರ್ಚ್ ಶೈಲಿಯ ಕಟ್ಟಡದಲ್ಲಿದೆ. ಸುಮಾರು ೧೫೦ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನ ರೋಮನ್ ಗೋಥಿಕ್ ಶೈಲಿಯ ಚರ್ಚ್ ಇದಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಗ್ಲಾಸ್ ಎಚ್ಚಿಂಗ ಹಾಗೂ ವರ್ಣಗಳ ಬಳಕೆ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿದೆ. ಈ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಜೈನ ತೀರ್ಥಂಕರ ಶಿಲ್ಪಗಳು, ಹಿಂದು ದೇವ-ದೇವತೆಯರ ಶಿಲ್ಪಗಳು, ವೀರಗಲ್ಲುಗಳು, ಲೋಹದ ಶಿಲ್ಪ, ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಆಯುಧಗಳು, ಫಿರಂಗಿಗಳು, ಉಕ್ಕಿನ ಗುಂಡುಗಳು ಮುಂತಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ವರ್ಣ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜಶೇಖರ, ಎಸ್.ಕೆ.ಮುಖರ್ಜಿ, ಕಮಲೇಶ, ಅಲ್ಫಾನ್ಸೋ, ಕಮಲಾಕ್ಷೀ, ಪಿ.ಆರ್. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ ಮುಂತಾದ ಕಲಾವಿದರ ವಿವಿಧ ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಲಾಗಿದ್ದು,[೨೦] ಈ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ.

೨.೧೦. ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬಸವಕಲ್ಯಾಣ

ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ತಾಲೂಕಿನ ಕೇಂದ್ರವಾದ ಬಸವಕಲ್ಯಾಣ ಇದು ಬೀದರದಿಂದ ೮೫ಕಿ ಮೀ, ಗುಲಬರ್ಗಾದಿಂದ ೬೫ ಕಿ ಮೀ ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಕಳಚೂರಿವಂಶದ ಬಿಜ್ಜಳ ರಾಜನ ಪ್ರಧಾನಿಯಾಗಿ ಬಂದ ಬಸವಣ್ಣ ಬಸವಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಅನುಭವ ಮಂಟಪ ಎಂಬ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಈ ಅನುಭವ ಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಶರಣ-ಶರಣೆಯರು ಆಗಮಿಸಿ, ಸಾವಿರಾರು ವಚನಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಬಸವಣ್ಣ ಕಾರಣರಾದರು.

ಇಂಥ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸ್ಥಳವಾದ ಬಸವಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣ ದಾನ, ಧರ್ಮ ಮಾಡಿದ ಪರುಷ ಕಟ್ಟೆ, ಅಲ್ಲಮ ಪ್ರಭುದೇವರ ಮಠ, ಅರಿವಿನ ಮನೆ, ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ ಗವಿ, ಮಡಿವಾಳ ಮಾಚಿದೇವರ ಮನೆ, ಅನುಭವ ಮಂಟಪ, ಮುಂತಾದ ಪವಿತ್ರ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲದೇ ಕಲ್ಯಾಣದ ಕೋಟೆ, ನೌಗಜ ತೋಪು, ಕಡಕ್‌ಬಿಜಲಿ ತೋಪು, ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ನಾಗ, ಗರುಡ ವಿಗ್ರಹ, ಸರ್ಪಶಯನ ವಿಷ್ಣು, ವರಾಹ, ಮಹಿಷಸುರ ಮರ್ದಿನಿ ವಿಗ್ರಹ ವೀಕ್ಷಿಸಲು ಸಾವಿರಾರು ಜನ ಬಸವಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ದಿನನಿತ್ಯ ಬಂದು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರಾಚ್ಯ ವಸ್ತು ಇಲಾಖೆ ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಪ್ರವಾಸಿಗರಿಗೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಅನುಕೂಲ ಕಲ್ಪಿಸಿದೆ. ನಟರಾಜ, ಲಕ್ಷ್ಮೀ ನಾರಾಯಣ, ಗಣಪತಿ, ಗರುಡ, ಯಕ್ಷ-ಯಕ್ಷಿಯ

---

೧೯. ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಮಾಹಿತಿ ಕೈಪಿಡಿ, ಮಡಿಕೇರಿ

೨೦. ರೇಖಾ : ಕ್ಯುರೇಟರ್, ಸಂದರ್ಶನ, ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮಡಿಕೇರಿ. ೨೮.೦೫.೨೦೧೧

ವಿಗ್ರಹಗಳು, ವರಾಹ, ವೀರಗಲ್ಲು, ಕಾಲಭೈರವ, ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣ, ಸಾಕಶಾಸನ(ಇಂದ್ರ) ಮುಂತಾದ ಶಿಲ್ಪಗಳು, ಬಸವಕಲ್ಯಾಣದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಂಡಿವೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಹೆಸರಾಂತ ಕಲಾವಿದರಾದ ವೈ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ರಾಜು, ಸಿ ಚಂದ್ರಶೇಖರ, ರುಮಾಲೆ ಚೆನ್ನಬಸವಯ್ಯ, ಟಿ. ವಿ. ಗಣೇಶ ಗುಡಿ, ಈಶ್ವರ ಪತ್ತಾರ, ರಘುತ್ತಮ ಪುಟ್ಟಿ, ಎಸ್ ಹರಿಗೋಪ್ಪ್ ಯಲಾಲ, ಎಸ್ ಶಾಮಸುಂದರ, ಮುಂತಾದವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

೨.೧೧. ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಹಾಸನ

ಹಾಸನದ ಈ ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವು ೧೯೭೬ರಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾ ಪಾರ್ಕನ ಆವರಣದ ಕಟ್ಟಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅವಶೇಷಗಳಾದ ಶಾಸನಗಳು, ವೀರಗಲ್ಲು, ಸತಿಗಲ್ಲು, ರಥಗಳು, ನಾಣ್ಯಗಳು, ತಾಳೇಗರಿಗಳು, ಕಡತಗಳು, ಆಯುಧಗಳು, ನಿರೂಪಗಳು ಮುಂತಾದ ಪ್ರಾಚೀನ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.[೨೧]

ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಮಕಾಲೀನ ಕಲಾವಿದರ ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಆರ್.ಎಂ.ಹಡಪದ, ರುಮಾಲೆ ಚನ್ನಬಸವಯ್ಯ, ಪುಷ್ಪಾ ದ್ರಾವಿಡ್, ಎನ್.ಹನುಮಯ್ಯ, ಎಸ್. ಎಸ್. ಕುಕ್ಕೆ. ಗೋವಿಂದನ್, ಎಂ.ಎ.ಚೆಟ್ಟಿ, ಸೇನಗುಪ್ತ, ಮೂರ್ತಿ, ಎಫ್ ಎಮ್ ಸೂಫಿ, ಸುಮತಿ ಅರ್ಕಸಾಲಿ ಮುಂತಾದ ಕಲಾವಿದರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಶಿಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕ್ರಿ.ಶ.೪೫೦ ರಲ್ಲಿಯ ಕನ್ನಡದ ಮೊದಲ "ಹಲ್ಮಿಡಿ ಶಾಸನ", ೧೨ನೇ ಶತಮಾನದ ಹೋಯ್ಸಳ ಶೈಲಿಯ ಉಮಾಮಹೇಶ್ವರ, ಸೌಮ್ಯಕೇಶವ, ಹೊಯ್ಸಳ ಲಾಂಛನ, "ಹೊಯ್ಸಳ ಶಿಲ್ಪ" ವೀರಗಲ್ಲುಗಳು, ಜೈನ ವಿಗ್ರಹಗಳು, ಗಣೇಶ ಶಿಲ್ಪ, ಲಕ್ಷ್ಮೀ ನರಸಿಂಹ, ಸೌಮ್ಯಕೇಶವ ಶಿಲ್ಪ, ೨೪ ತೀರ್ಥಂಕರರ ಶಿಲ್ಪ, ೧೫ನೇ ಶತಮಾನದ ವಿಜಯನಗರ ಶೈಲಿಯ ಭೈರವ ಶಿಲ್ಪ, ೧೬ನೇ ಶತಮಾನದ ನಾಯಕ ಶೈಲಿಯ ಗಣಪತಿ ಶಿಲ್ಪ, ನಂದೀಶ್ವರ ಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ತಾಳೇಗರಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡ, ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಚರಿತೆ, ರಾಮಾಯಣ ಯುದ್ಧಕಾಂಡ, ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.[೨೨]

೨.೧೨. ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ

ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಇಲಾಖೆಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವಲ್ಲದೆ, ರಾಜ್ಯ ಸರಕಾರದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವು ಚಾಮರಾಜ ಸ್ಮಾರಕ ಕಟ್ಟಡದಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ನಾಲ್ವಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ ತಂದೆ ಹತ್ತನೆಯ ಚಾಮರಾಜ ಒಡೆಯರವರ ಸ್ಮರಣಾರ್ಥ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಯಾದ್ಯಂತ ದೊರೆತ ಪ್ರಾಚ್ಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ

---

೨೧. ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಮಾಹಿತಿ ಪಟ್ಟಿಕೆ, ಹಾಸನ

೨೨. ಕಾವ್ಯಶ್ರೀ : ಕ್ಯುರೇಟರ್, ಸಂದರ್ಶನ, ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಹಾಸನ. ೨೩.೧೨.೨೦೧೦

ಇಡಲಾಗಿದೆ. ಗಂಜೀಫಾ ರಘುಪತಿ ಭಟ್ಟರವರು, ಕಪ್ಪು ಶಾಯಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ೫–೬ ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ನಾಲ್ಕು ಎಚ್ಚಿಂಗ ಪ್ರಿಂಟ್‌ಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

೨.೧೩. ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮೈಸೂರು (ವೆಲ್ಲಿಂಗಟನ್ ಭವನ ಕಲಾ ಗ್ಯಾಲರಿ)

ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವು ಮೈಸೂರಿನ ವೆಲ್ಲಿಂಗಟನ್ ಕಟ್ಟಡದ ಮೊದಲ ಮಹಡಿಯಲ್ಲಿದೆ. ವೆಲ್ಲಿಂಗಟನ್ ಕಟ್ಟಡವು ಮೈಸೂರಿನ ಪ್ರಾಚೀನ ಸ್ಮಾರಕ ಕಟ್ಟಡಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ವಸತಿಗಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಪ್ರಥಮ ಕಟ್ಟಡ ಎನ್ನಬಹುದು. ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನ ೪ನೆ ಮೈಸೂರು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮರಣ ಹೊಂದಿದ ನಂತರ ಕರ್ನಲ್ ಅರ್ಥರ್ ವೆಲ್ಲೆಸ್ಲಿಯವರು ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೭೯೯ ರಿಂದ ೧೮೦೧ರವರೆಗೆ ಇಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದರು. ನಂತರ ವೆಲ್ಲೆಸ್ಲಿಯವರು ವೆಲ್ಲಿಂಗಟನ್ ಡ್ಯೂಕರಾಗಿ ನೇಮಕಗೊಂಡರು. ಹೀಗಾಗಿ ಈ ಕಟ್ಟಡಕ್ಕೆ “ವೆಲ್ಲಿಂಗಟನ್ ಭವನ” ಎಂದು ಕರೆಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು.[೨೩] ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಹಿರಿಯ ಕಲಾವಿದರ ೩೭ ಸಮಕಾಲೀನ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ೩ ಮೈಸೂರು ಶೈಲಿಯ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕಟ್ಟಡದ ನೆಲಮಹಡಿಯಲ್ಲಿ ಇಂದಿರಾಗಾಂಧಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾನವ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರ ಮುಖ್ಯ ಕಚೇರಿ ಭೂಪಾಲಿನಲ್ಲಿದೆ. ಇದರ ಶಾಖೆಯನ್ನು ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

೨.೧೪. ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಗುಲಬರ್ಗಾ

ಭೀಮಾನದಿಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲಿರುವ ಸನ್ನತಿ ಗುಲಬರ್ಗಾಜಿಲ್ಲೆಯ ಚಿತ್ತಾಪುರ ತಾಲೂಕಿನ ಒಂದು ಗ್ರಾಮ. ಇದು ಪುಣ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿಯೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿದೆ. ಈ ಭಾಗದ ಖ್ಯಾತ ಸಂಶೋಧಕರಾಗಿದ್ದ ಕಪಟರಾಳೆ ಕೃಷ್ಣರಾವ ೧೯೫೬ರಲ್ಲಿ ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ಕೈಕೊಂಡಾಗ ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಬೌದ್ಧ ನೆಲೆಯನ್ನು ಶೋಧಿಸಿದರು. ಇಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸ್ತೂಪಗಳು, ಅವಶೇಷಗಳು ಹಾಗೂ ಕ್ರಿ.ಪೂ. ೧ ಮತ್ತು ೨ನೇ ಶತಮಾನದ ಹಲವಾರು ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದರು, ಈ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ವರದಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರೂ ಇದನ್ನು ಯಾರೂ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ನಂತರ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಪುರಾತತ್ವ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಚೀನ ಇತಿಹಾಸ ವಿಭಾಗದ ಶ್ರೀ ನಾಗರಾಜರವರು ಈ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ಈ ಕುರಿತು ಮತ್ತೆ ಸಮಗ್ರ ಲೇಖನ ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ಆಗ ರಾಜ್ಯ ಪ್ರಾಚ್ಯ ವಸ್ತು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಇಲಾಖೆಯ ನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿದ್ದ ಡಾ. ಎಂ. ಶೇಷಾದ್ರಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆಯ ನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿದ್ದ ಡಾ. ಪಿ ಬಿ ದೇಸಾಯಿ ಯವರು ಈ ಸ್ಥಳದ ಕುರಿತು ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಲೇಖನವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ಆಗ ಇಲಾಖೆಯವರು ಈ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಪರೀಶಿಲಿಸಿ ಅಲ್ಲಿರುವ

೨೩. ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಮಾಹಿತಿ ಪಟ್ಟಿಕೆ, ಮೈಸೂರು

ಅವಶೇಷಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದರು. ಇಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ಮಣ್ಣಿನ ಗೊಂಬೆಗಳನ್ನು, ಶಾಸನಗಳು, ಹಳೆಯ ನಾಣ್ಯಗಳು, ತಾಳೆ ಎಲೆಯ ಮೇಲೆ ಬರೆದ ವಚನಗಳ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳು, ಹಾಗೂ ಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ಗುಲಬರ್ಗಾದ ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ವೀಕ್ಷಣೆಗೆ ಇಡಲಾಗಿದೆ, ಈ ಶಿಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧನ ಜೀವನದ ಮುಖ್ಯ ಘಟನೆಗಳಾದ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನ ನಿರ್ಗಮನ, ಬೌದ್ಧಧರ್ಮದ ಸಂಕೇತಗಳಾದ ಬುದ್ಧನ ಪಾದ, ಪವಿತ್ರ ಅಸ್ಥಿಪಾತ್ರೆ, ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಸ್ಮಾರಕಗಳು, ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು, ಕುಬ್ಜ ಯಕ್ಷ ಮೂರ್ತಿಗಳು ಸಿಕ್ಕಿವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಬೌದ್ಧ ಸ್ತೂಪದ ಸುತ್ತಲೂ ಇರುವ ಕಮಲ ಚಿತ್ರವುಳ್ಳ ಕಂಬಗಳ ಅವಶೇಷಗಳು ಇಲ್ಲಿ ದೊರೆತಿವೆ. ಇವು ಅಮರಾವತಿ ಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ಹೋಲುತ್ತವೆ.[೨೪]

ಗುಲಬರ್ಗಾದ ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವನ್ನು ದಿನಾಂಕ: ೩೧-೦೧-೧೯೯೬ರಂದು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು.[೨೫] ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕಲಾವಿದರಾದ ಬಿ. ಎಚ್. ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪಾ, ಎಂ ಎಸ್ ಮೂರ್ತಿ, ಎಂ ಸಿ ಜೋಶಿ, ಎಂ ಟಿ ವಿ ಆಚಾರ್ಯ, ರುಮಾಲೆ ಚೆನ್ನಬಸವಯ್ಯ, ವಿ ಜಿ ಅಂದಾನಿ, ವೈ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯರಾಜು, ಅಲ್ಫಾನ್ಸೋ ಮುಂತಾದ ರಾಜ್ಯ ಹಾಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಖ್ಯಾತ ಕಲಾವಿದರ ಸಮಕಾಲೀನ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು, ಜಲವರ್ಣ ಮಾಧ್ಯಮದ ಲ್ಯಾಂಡ್‌ಸ್ಕೇಪ್ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು, ಒಂದು ಮೈಸೂರು ಶೈಲಿಯ ಕಲಾಕೃತಿ ಹೀಗೆ ಒಟ್ಟು ೧೪ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ೧೭ ಜನಪದ ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು, ವಿಜಯ ಸಿಂಧೂರ, ಜೆ ಎಸ್ ಖಂಡೆರಾವ್, ಆರ್. ಎಂ. ಹಡಪದ, ಹಾಗೂ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಲಾವಿದೆ ಅಪರ್ಣಾ ಕೌರ್ ರವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸದೆ, ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ಇಡಲಾಗಿದೆ. ಇಂಥ ಅಮೂಲ್ಯ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವದು ಅವಶ್ಯವಾಗಿದೆ.

೨.೧೫. ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಹೂವಿನ ಹಡಗಲಿ

ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೂವಿನ ಹಡಗಲಿಯಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಸ್ಥಳಿಯ ರಾಜಕೀಯ ಮುತ್ಸದ್ಧಿ, ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ ರಾಜ್ ಸಚಿವರಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಎಂ ಪಿ ಪ್ರಕಾಶ ರವರು ಸಾಕಷ್ಟು ಶ್ರಮಿಸಿದ್ದಾರೆ. ದಿನಾಂಕ : ೧೧-೬-೧೯೯೯ ರಂದು ಕರ್ನಾಟಕದ ಆಗಿನ ಉಪಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧರಾಮಯ್ಯನವರು ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವನ್ನು ಉದ್ಘಾಟಿಸಿದರು, ಶ್ರೀ ಎಂ ಪಿ ಪ್ರಕಾಶ ರವರು ಉಪಸ್ಥಿತರಿದ್ದರು. ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಶಿಲ್ಪಗಳು, ವೀರಗಲ್ಲುಗಳು, ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಇಡಲಾಗಿದೆ.[೨೬] ಅಲ್ಲದೆ ಭಾರತದ ಸಮಕಾಲೀನ ಕಲಾವಿದರಾದ ಈಶ್ವರ ಪತ್ತಾರ, ಡಿ ಜಿ ದೋಂಡಗೆ, ಎಂ ಬಿ ಪಾಟೀಲ. ಜೋಹಾನ್ಸ್ ಭ್ರೇಯರ್, ಜಿ ಎಲ್ ನರಸಿಂಹನ್, ಕೆ ಕೆ ಮಕಾಳಿ,

---

೨೪. ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಮಾಹಿತಿ ಪಟ್ಟಿಕೆ, ಗುಲಬರ್ಗಾ.

೨೫. ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಉದ್ಘಾಟನ ಫಲಕದ ಮಾಹಿತಿ, ಗುಲಬರ್ಗಾ.

೨೬. ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಮಾಹಿತಿ ಪಟ್ಟಿಕೆ, ಹೂವಿನ ಹಡಗಲಿ.

ಸಮೀರ ಮಂಡಲ್, ಸುಹಾಸ್ ರಾಯ್, ಪೀಟರ್ ಲೂಯಿಸ್, ಮುಂತಾದವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟು ೧೦ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜಲವರ್ಣ, ತೈಲವರ್ಣ, ಅಕ್ರೇಲಿಕ್, ಮುಂತಾದ ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ೧೦ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದು.

೨.೧೬. ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಅಥಣಿ

ಶ್ರೀ ಮುರುಘೇಂದ್ರ ಶಿವಯೋಗಿಗಳ ತಪೋಭೂಮಿಯಾದ ಅಥಣಿಯಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವನ್ನು ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆಯ ಸಚಿವರಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀಮತಿ ರಾಣಿ ಸತೀಶ ರವರು ದಿನಾಂಕ : ೦೩-೦೩-೨೦೦೨ ರಂದು ಉದ್ಘಾಟಿಸಿದರು. ಮಾಜಿ ಸಚಿವರಾದ ಲೀಲಾದೇವಿ ಆರ್ ಪ್ರಸಾದರವರು ಉಪಸ್ಥಿತರಿದ್ದರು.[೨೭] ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ೧೨ - ೧೩ನೇ ಶತಮಾನದ ಶಿಲ್ಪಗಳಿವೆ. ನಂದಗಾಂವ, ಗುಂಡೆವಾಡಿ, ಅನಂತಪುರ, ಮದಭಾಂವಿ, ಕೋಕಟನೂರ, ಜಂಬಗಿ, ಅಥಣಿ, ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಇಡಲಾಗಿದೆ. ಶಿಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ನರ್ತಕಿ, ಗಣಪತಿ, ನಾಗ-ನಾಗಿಣಿ, ಸೂರ್ಯ, ವೀರಗಲ್ಲುಗಳು, ಶಾಸನಗಳು, ಉಮಾಮಹೇಶ್ವರಿ, ಭೈರವಿ, ದುರ್ಗಾ, ಶಿವಲಿಂಗ, ವಿಷ್ಣು ಮುಂತಾದ ಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದು.[೨೮]

೨.೧೭. ಬಾಗಲಕೋಟೆ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬಾಗಲಕೋಟೆ(ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆ)

ಆಲಮಟ್ಟಿ ಹಿನ್ನೀರಿನಿಂದಾಗಿ ಬಾಗಲಕೋಟೆಯ ೨೫೦ ಹಳ್ಳಿಗಳು ಮುಳುಗಡೆಯಾದಾಗ ಬಾಗಲಕೋಟೆಯನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ 'ನವನಗರ ಬಾಗಲಕೋಟೆ'ಯೆಂದು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಲಾಯಿತು. 'ರಿ ಹೆಬಿಲಿಟೇಶನ್ ಅಂಡ್ ರಿ ಸೆಟ್ಲಮಂಟ್' ಈ ಕಾರ್ಯದ ನೇತೃತ್ವವನ್ನು ಡಾ. ಎಸ್. ಎಂ. ಜಮಾದಾರ ವಹಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಾಗಲಕೋಟೆಯ ನವನಗರದಲ್ಲಿ ಸುಸಜ್ಜಿತವಾದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಜಾಮದಾರ ಅವರು ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿ ೨೦೦೨ರಲ್ಲಿ ಈ ಕಾರ್ಯ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ೨೦೦೬ರಲ್ಲಿ ಸುಸಜ್ಜಿತವಾದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವನ್ನು ನಾಡಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕಲಾವಿದ ಸೊಲಬಕ್ಕನವರ ತಂಡದವರಿಂದ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸಿಮೆಂಟ್‌ಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹರಟೆ ಕಟ್ಟೆ, ಕುರಿಕಾಯುವ ಕುರುಬರು, ಹಳ್ಳಿಯ ನೃತ್ಯಗಳು, ನೀರು ತರುತ್ತಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರು, ಅಲ್ಲದೇ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಒಳಗಡೆಯಲ್ಲಿ, ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿರುವ ಅಂಗಡಿಗಳು, ಕಿರಾಣಿ ಅಂಗಡಿ, ಪತ್ತಾರ ಶಾಲೆ, ಗರಡಿಮನೆ ಮುಂತಾದ ಸಂದರ್ಭದ ಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ, ಹಳ್ಳಿಯ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲ ಶಿಲ್ಪಗಳು ಅತ್ಯಂತ ನೈಜವಾಗಿ ಸುಂದರವಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿವೆ. ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ವಿಧದ ಗ್ಯಾಲರಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.[೨೯]

---

೨೭. ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಉದ್ಘಾಟನ ಫಲಕದ ಮಾಹಿತಿ, ಅಥಣಿ

೨೮. ಲಕ್ಷಣ್ ಗೋವಿಂದ ಕಣೇರಿ : ಸಂದರ್ಶನ, ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಅಥಣಿ. ೧೩.೦೭.೨೦೧೦

೨೯. ಕ್ಯುರೇಟರ್ : ಸಂದರ್ಶನ, ಬಾಗಲಕೋಟೆ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬಾಗಲಕೋಟೆ.

೧. ಶೈವ ಶಿಲ್ಪ ಗ್ಯಾಲರಿ : ಈ ಗ್ಯಾಲರಿಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗಾಜಿನ ಚಿತ್ರಗಳು, ಉಗುರಿನ ಚಿತ್ರಗಳು, ತೈಲವರ್ಣದ ಚಿತ್ರಗಳು, ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್ಸ್‌ಗಳು, ಆದಿಲ್‌ಷಾಹಿ ಮೋದಿದಾಖಲೆ ಮುಂತಾದ ಕಲಾವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಅನೇಕ ಶೈವ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

೨. ಜೈನ ಶಿಲ್ಪ ಗ್ಯಾಲರಿ : ಈ ಗ್ಯಾಲರಿಯಲ್ಲಿ ಜೈನಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅನೇಕ ಶಿಲ್ಪ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು, ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತುಗಳು, ಕಲಾವಸ್ತುಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

೩. ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಮುಳುಗಡೆ ಪ್ರದೇಶದ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು

ಮರುಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕೆ ಬಾರದ ವಸ್ತುಗಳು, ಹೊಸ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಕಾಲಿಡುವ ಜನರ ಒತ್ತಡ, ಮೊದಲಿನ ಮನೆ ಮುಳುಗಿ ಹೋದ ನೋವು, ಹೊಸ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಕಾಲಿಡುತ್ತಿರುವ ಸಂಭ್ರಮ ಮುಂತಾದ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಅಲ್ಲದೇ ಅತಿದೊಡ್ಡ ಬೀಸುವ ಕಲ್ಲು, ಎತ್ತಲಾಗದ ಸಂಗ್ರಾಣಿ ಕಲ್ಲು, ಬೆಳಗಲಾರದ ಕಂದಿಲುಗಳು, ಕುಡಿಕೆ, ಮಡಿಕೆ, ಮರ, ಕಡಗೋಲು, ಖಾರದಕಲ್ಲು, ವಿಭೂತಿ ಬುಟ್ಟಿ, ಪೂಜಾಸಾಮಗ್ರಿ, ಒಕ್ಕಲುತನದ ಸಾಮಗ್ರಿ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಸೇರಿ ೩೦೦೦ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಡಾ. ಹೇಮಲತಾ ಇವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಬಸವರಾಜ ಗವಿಮಠ ಅವರು ತೆಗೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ೩೦೦ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.[೩೦]

೪. ಟಿ. ಬಿ. ಸೊಲಬಕ್ಕನವರ ತಂಡದವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಗ್ಯಾಲರಿ

ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಪ್ರವೇಶದ ಎಡಗಡೆ ಕಲಾವಿದ ಸೊಲಬಕ್ಕನವರ ತಂಡದ ೧೫ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕೋಲಾಜ್‌ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬಸವ ಜಯಂತಿ, ಕಾರ ಹುಣ್ಣಿಮೆ, ಗುಳ್ಳವ್ವನ ಹಬ್ಬ, ಶ್ರಾವಣ, ಗೋಕುಲಾಷ್ಟಮಿ, ವಿಜಯದಶಮಿ, ಚರಗ, ದೀಪಾವಳಿ, ಕಾರ್ತಿಕ, ಹೋಳಿಹಬ್ಬ, ಜಾತ್ರೆ, ಮೊಹರಂ ಮುಂತಾದ ಎಲ್ಲ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ೫೬x೧೧೭" ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಎಲ್ಲಾ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಬಳೆಚೂರು, ಉಸುಕು, ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಮುತ್ತುಗಳು, ಕರಿಮಣಿಗಳು, ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಅರಿವೆ ಚೂರುಗಳು, ಥರ್ಮಾಕೋಲ್ ಚೂರುಗಳು, ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ದಾರದಿಂದ ನೇಯ್ಗೆ, ಭತ್ತದ ಚೂರು, ತೆಂಗಿನ ನಾರಿನ ಚೂರು ಮುಂತಾದ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಅಂಟಿಸಿ, ಜೋಡಿಸಿ ಮಾಡಿದ ಕೋಲಾಜ್ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ವೀಕ್ಷಕರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಪೆನ್ಸಿಲ್ ಡ್ರಾಯಿಂಗ್, ಕಲರ್ ಪೇಸ್ಟಲ್, ಪೋಸ್ಟರ್ ಕಲರ್, ಟೆರ್ರಾಕೋಟ, ಅಲ್ಯುಮಿನಿಯಂ, ತಗಡಿನ ಎಂಬೋಸಿಂಗ್, ಪ್ಲಾಸ್ಟರ್ ಮುಂತಾದ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಸೃಜನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿವೆ.

---

೩೦. ಬಸವರಾಜ ಗವಿಮಠ : ಸಂದರ್ಶನ, ಛಾಯಾಗ್ರಾಹಕ, ಬಾಗಲಕೋಟೆ, ೦೭.೦೩.೨೦೧೨

೨.೧೮. ಕುವೆಂಪು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಕುಪ್ಪಳ್ಳಿ

ಕವಿಮನೆ

ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ವಿಜೇತ ಪದ್ಮಭೂಷಣ ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಕುವೆಂಪು ರವರು ಬಾಲ್ಯದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಆಡಿ ಬೆಳೆದ, ಅವರ ಪೂರ್ವಜರು ಕಟ್ಟಿಸಿದ ೨೦೦ ವರ್ಷಗಳ ಹಳೆಯ ಮನೆಯನ್ನು ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಮಾಡಿ ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ, ಆಗಿನ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳಾದ ಎಸ್. ಎಂ. ಕೃಷ್ಣಾರವರು ಸಾಕಷ್ಟು ಅನುದಾನ ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಕ್ಕೆ ಒದಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕಲಬಿ,ದಂಡಿಗೆ, ಕುವೆಂಪು ರವರು ಮದುವೆಯಾದ ಮಂಟಪ, ಮರದ ದೋಣಿ, ಕುಪ್ಪಳ್ಳಿಯ ಮನೆಯ ಹಳೆಯ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲು, ತಿಜೋರಿ, ಅಕ್ಕಿ ಪತಾಸು, ಮರದ ಮರಿಗೆ, ಬಾಗು ಮರಿಗೆಗಳು, ಕಲ್ಲು ಗಡಿಗೆ, ಕುವೆಂಪು ರವರು ಬಳಸಿದ ವಸ್ತುಗಳು, ಕುವೆಂಪು ರವರಿಗೆ ಬಂದ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು, ನಾಡೋಜ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ರತ್ನ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಮುಂತಾದ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯ ಸ್ಮರಣಿಕೆಗಳು, ಕೃಷಿ ಸಲಕರಣೆಗಳು, ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಇಡಲಾಗಿದೆ.

೧೯೫೭ರಲ್ಲಿ ಪಿ ಆರ್ ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ ಯವರು ರಚಿಸಿದ ಜಲವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್‌ಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ೧. ಕುಪ್ಪಳ್ಳಿ ಕೆರೆಯ ದೃಶ್ಯ ೨. ಕೆಳ ಕುಪ್ಪಳ್ಳಿ ಕಾಡಿನ ದೃಶ್ಯ ೩. ಕವಿಶೈಲದಿಂದ ಕಾಣುವ ಕುಂದಾದ್ರಿ ದೃಶ್ಯ ೪. ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿಯ ರಾಮತೀರ್ಥದ ಕಲ್ಲುಸಾರ ೫. ಕುಪ್ಪಳ್ಳಿ ಮಹಡಿಯಿಂದ ಕಾಣುವ ದೃಶ್ಯ ೬. ಕವಿಶೈಲ ದಾರಿಯಿಂದ ಕಾಣುವ ಕುಪ್ಪಳ್ಳಿಯ ಮನೆ. ೭. ಕುಪ್ಪಳ್ಳಿಯ ಮನೆ. ೮. ಕವಿಶೈಲದಿಂದ ಕಾಣುವ ಕುಪ್ಪಳ್ಳಿಯ ಮನೆ. ಅಲ್ಲದೆ ನೆಲ ಮಹಡಿಯಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರ ತೇಜಸ್ವಿ ಯವರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಕುವೆಂಪು ರವರ ಬಾಲ್ಯದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಕೊನೆಗಾಲದ ವರೆಗಿನ ಅಪರೂಪದ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕವಿಶೈಲ

ಕುವೆಂಪುರವರ ಮನೆಯ ಪಕ್ಕದ ಬೆಟ್ಟದ ತುದಿಯೇ ಕವಿಶೈಲ. ಕುವೆಂಪುರವರ ಅನೇಕ ಕವಿತೆಗಳು, ಕಾದಂಬರಿ, ಮಹಾಕಾವ್ಯ ರಚನೆಗೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯ ಸ್ಥಳವಿದಾಗಿದೆ. ಕುವೆಂಪುರವರ ಸ್ನೇಹಿತರು, ಸಾಹಿತಿಗಳು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಭೇಟ್ಟಿ ನೀಡಿ ಬಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಹೆಸರನ್ನು ಕೆತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ, ಟಿ.ಎಸ್.ವೆಂ, ಕುವೆಂಪು ರವರ ಹೆಸರನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ದಿನಾಂಕ: ೧೧-೧೧-೧೯೯೪ ರಂದು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಅವರ ಭೌತಿಕ ಶರೀರ ಲೀನವಾಯಿತು.[೫೧]

ಕಲಾನಿಕೇತನ ಆರ್ಟ್‌ಗ್ಯಾಲರಿ

ಕುವೆಂಪುರವರ ೧೦೦ನೇ ವರ್ಷದ ನೆನಪಿಗೆ ೨೦೦೬ ರಲ್ಲಿ ಕುಪ್ಪಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಶತಮಾನೋತ್ಸವ

೫೧. ಕುವೆಂಪು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಮಾಹಿತಿ ಕೈಪಿಡಿ, ಕುಪ್ಪಳ್ಳಿ

ಭವನ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ದಿ. ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರ ತೇಜಸ್ವಿಯವರು ಕ್ಲಿಕ್ಕಿಸಿದ ಸುಂದರ ಮತ್ತು ಅಪರೂಪ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿದ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

೨.೧೯. ಕೆಂಪೆಗೌಡ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ನಿರ್ಮಾತೃ, ಯಲಹಂಕ ಪಾಳೆಗಾರರ ವಂಶದ ಪ್ರಭು ಕೆಂಪೆಗೌಡರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮಾಹಿತಿಗಳ ಸಂಗ್ರಹವಿದೆ. ಮಾಹಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸ್ಥಳಗಳ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬೃಹತ್ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಮುದ್ರಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮೈಸೂರಿನ ಸಾವನದುರ್ಗ, ಶಿವಗಂಗೆ, ಇಲ್ಲಿಯ ದ್ವೀಪ ಕಂಭ, ಮುದ್ರೆ, ಮಂಟಪ, ಕಲ್ಯಾಣಿ, ಗಂಗಾಧರೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ, ದೇವರಾಯನ ದುರ್ಗ, ರಾಮದುರ್ಗ, ಹುಲಿಯೂರು, ಮಹಾನವಮಿ ದಿಬ್ಬ, ಶ್ರೀರಂಗ ಪಟ್ಟಣದ ಕಾರಾಗೃಹ, ಹುತ್ರಿದುರ್ಗ, ಮಾಗಡಿ ರಂಗನಾಥ ದೇವಾಲಯ, ಓಲಕಂಡೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ, ನಂದಿದುರ್ಗ, ಹಲಸೂರು, ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಳಗಳ ಛಾಯಾಚಿತ್ರ ಮತ್ತು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಆಯಾ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳ ಕೆಳಗಡೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಬೃಹತ್ ನಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಿ, ಅದರ ಮೇಲೆ ದಪ್ಪವಾದ ಗ್ಲಾಸ್ ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಗ್ಲಾಸ್ ಮೇಲೆ ತಿರುಗಾಡಿಕೊಂಡು ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ.[೨]

೩.೦. ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು

೩.೧. ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ

ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಉನ್ನತ ಅಭ್ಯಾಸ ಕೇಂದ್ರ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯವು ದಿನಾಂಕ ೦೧.೦೩.೧೯೪೯ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಈ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ವಿಶಾಲವಾದ ೩೬೫ ಎಕರೆಗಳ ಜಮೀನು ಹೊಂದಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಈಗ ಧಾರವಾಡ ನಗರದಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ರಸ್ತೆಗಳು, ಉದ್ಯಾನಗಳು, ಸುಂದರವಾದ ಕಟ್ಟಡಗಳು, ಗಿಡಮರಗಳಿಂದ ಸುಂದರ ತಾಣವಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ನಿಜಕ್ಕೂ ಕನ್ನಡ ಜನತೆಯ ಬೌದ್ಧಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವ ಹಾಗೂ ವಿಶ್ವಬಾಂಧವ್ಯವನ್ನು ಕುದುರಿಸುವ, ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಮಾದರಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯವಾಗಿದೆ ಎನ್ನಬಹುದು.

ಈ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಆರ್.ಸಿ. ಹಿರೇಮಠ, ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ, ಎಂ.ಬಿ. ಕೊಟ್ರಶೆಟ್ಟಿ ಮತ್ತು ಸೋಮಶೇಖರ ಇಮ್ರಾಪೂರ ಮುಂತಾದವರ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಾಗಿ ಸುಸಜ್ಜಿತವಾದ ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಚರ್ಮದ ವಸ್ತುಗಳು, ಮಣ್ಣಿನ ವಸ್ತುಗಳು, ನೇಗಿಲು,

---

೩೨. ಕೆಂಪೆಗೌಡ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಮಾಹಿತಿ ಕೈಪಿಡಿ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಶ್ಯಾವಿಗೆಮನೆ, ಕೌದಿಗಳು ಮುಂತಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಈ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಅಮೂಲ್ಯ ಶಿಲ್ಪಕಲಾಕೃತಿಗಳು, ಖ್ಯಾತ ಕಲಾವಿದರ ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳು, ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳು, ನಾಣ್ಯಗಳು ಮುಂತಾದ ಪುರಾತನ ಅವಶೇಷಗಳು ಅಲ್ಲದೇ ೪೦x೪೫ ಸೆಂ.ಮೀ. ಅಳತೆಯ ಎರಡು ಗಾಜಿನ ಚಿತ್ರಗಳು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರದಷ್ಟು ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

೩.೨. ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮೈಸೂರು

ಹಿರಿಯ ಸಾಹಿತಿ ಪ್ರೊ. ದೇ. ಜವರೇಗೌಡ ಮತ್ತು ಹಾ.ಮಾ. ನಾಯಕ ಅವರ ಪ್ರಯತ್ನದ ಫಲವಾಗಿ ೧೯೬೭-೬೮ರಲ್ಲಿ ಜನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಶ್ರೇಷ್ಠ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಜಿ. ಎಂ. ಪರಮಶಿವಯ್ಯ ಮತ್ತು ಖ್ಯಾತ ಚಿತ್ರಕಲಾವಿದರಾದ ಪಿ.ಆರ್. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ ಅವರು ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಗಳ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಂತರದಲ್ಲಿ ಯು.ಎಸ್. ರಾಮಣ್ಣನವರು ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡರು. ಇಂತಹ ವಿಶಿಷ್ಟ ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಪ್ರಾರಂಭವಾದದ್ದು, ದೇಶದಲ್ಲಿಯೇ ಇದೇ ಪ್ರಥಮವಾಗಿದೆ. ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಅನೇಕ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪಿ.ಆರ್. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿಯವರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಗ್ರಹಿತ ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರಗಳು, ಗಂಜೀಫಾ ಚಿತ್ರಗಳು, ಗಾಜಿನ ಚಿತ್ರಗಳು, ಮೈಸೂರು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಚಿತ್ರಗಳ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಸಮಕಾಲೀನ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಜಯಸಿಂಧೂರ, ಎನ್ ಹನುಮಯ್ಯ, ಎಂ.ವಿ. ಮಿಣಜಿಗಿ, ವಿ.ಜಿ. ಅಂದಾನಿ, ಕಾಳಿದಾಸ ಪತ್ತಾರ್, ರಮೇಶ್‌ರಾವ್, ಕಂಟೆಪ್ಪ ಗೌಡರ್, ಎಸ್. ಎಸ್. ಕುಕ್ಕೆ, ಎಂ.ಆರ್. ಬಾಳೀಕಾಯಿ, ಎಂ.ಬಿ. ಹಳೀಜೋಳ, ಪಿ.ಆರ್. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ, ಎಂ.ಇ. ಗುರು, ಜಿ.ವೈ. ಹುಬ್ಳೀಕರ್, ವೈ.ನಾಗರಾಜು, ಎಂ.ಟಿ.ವಿ. ಆಚಾರ್ಯ ಮುಂತಾದ ಹಿರಿಯ ಕಿರಿಯ ಕಲಾವಿದರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

೩.೩. ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾಲಯದ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರದ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ೧೯೬೪ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಇಲ್ಲಿ ಡಾ. ಬಿ.ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಡಾ. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ಸಮಗ್ರ ಜೀವನದ ಸ್ಮರಣೀಯ ಸಂದರ್ಭಗಳ ಭಾವಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ಬಾಲ್ಯದಿಂದ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ನಿರ್ವಾಣ ಹಂತದವರೆಗಿನ ವಿವಿಧ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಬಣ್ಣದಲ್ಲಿಯ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಚಿತ್ರಗಳಿಂದ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ಜೀವನದ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ : ಪಂಡಿತರತ್ನ, ಆಸ್ಥಾನ ವಿದ್ವಾನ್ ಡಾ. ಶಿವಮೂರ್ತಿಶಾಸ್ತ್ರಿ ಅವರು ತಮ್ಮಲ್ಲಿದ್ದ ಹಲವು ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ೧೯೭೧ರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ದಾನವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟರು.[೩೩] ಇಲ್ಲಿಯ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಈಗ ೧೫೦೦ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳು, ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಉದ್ಧರಣೆ ಚಿತ್ರಗಳು, ತಾಳೆಗರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಚಿತ್ರಿತವಾದ ನಕ್ಷಾ ಚಿತ್ರಗಳು, ಅಲಂಕಾರಿಕ ನಕ್ಷೆಗಳು, ಜಲವರ್ಣ ಮಾಧ್ಯಮದ ಕಿರುರೂಪ ಚಿತ್ರಗಳಿವೆ.

ಗಾಂಧೀಭವನ : ರಾಷ್ಟ್ರಪಿತ ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧೀಜಿ ಅವರ ಈ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಅವರ ಬಾಲ್ಯದ ದಿನಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ಅವರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಪ್ರಮುಖ ಘಟನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕ ಕಪ್ಪುಬಿಳುಪು ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

೩.೪. ಕುವೆಂಪು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ

ಕೆಳದಿಯ ಗುಂಡಾ ಜೋಯಿಸರವರು ತಮ್ಮ ೧೭ನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ವಸ್ತುಗಳ ಸಂಗ್ರಹಕಾರ್ಯ ಆರಂಭಿಸಿದರು, ೧೯೬೦ ರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಮನೆಯನ್ನೇ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವಾಗಿ ಮಾಡಿದರು, ೧೯೭೦ ರಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಸ್ಥ ಮಂಡಳಿ ರಚಿಸಿದರು. ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ೨೬೦೦ ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ತಾಳೇಗರಿಗಳು, ಮಹತ್ವದ ಶಾಸನಗಳು, ಶಿಲ್ಪಗಳು, ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳುಳ್ಳ ತೊಟ್ಟಿಲುಗಳು, ಗೌರಿಮುಖ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

ದಿನಾಂಕ ೩೦-೧-೨೦೦೭ ರಂದು ಕೆಳದಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಮತ್ತು ಇತಿಹಾಸ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಶಿವಮೊಗ್ಗದ ಕುವೆಂಪು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಗುಂಡಾ ಜೋಯಿಸ್ ರವರು ಹಸ್ತಾಂತರಿಸಿದರು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಡಿ.ಎಚ್.ಶಂಕರಮೂರ್ತಿ, ಬೇಳೂರು ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ, ಹೆಚ್.ಎಸ್.ರತ್ನಾಕರ, ಬಿ.ಎಸ್.ಶೇರಿಗಾರ್ ಕುಲಪತಿಗಳು, ಶ್ರೀ ಶಿವಣ್ಣ ಎಫ್.ಎಸ್. ಮುಂತಾದವರು ಉಪಸ್ಥಿತರಿದ್ದರು. ಕುವೆಂಪು ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾಲಯದ ಅಧೀನಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟ ಈ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಕಟ್ಟಡದ ನವೀಕರಣ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದೆ.[೩೪]

೩.೫. ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ, ಹಂಪಿ

ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವನ್ನು ೧೯೯೧ರಲ್ಲಿ ಡಾ. ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಕಂಬಾರ್ ಅವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ೧. ಪುರಾತತ್ವ ವಸ್ತುಗಳ ಗ್ಯಾಲರಿ, ೨. ಬುಡಕಟ್ಟು ವಸ್ತುಗಳ ಗ್ಯಾಲರಿ, ೩. ಸಮಕಾಲೀನ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಗ್ಯಾಲರಿ, ೪. ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಗಳ ಗ್ಯಾಲರಿ, ೫. ಕನ್ನಡ ಸಾರಸ್ವತ ಲೋಕದ ಗಣ್ಯರು, ೬. ಸ್ಮಾರಕಗಳ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಣಗಳ ಗ್ಯಾಲರಿ ಮತ್ತು ೭. ಶಾಸನಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

---

೩೩. ಜಯಕುಮಾರ : ಕ್ಯುರೇಟರ್, ಬೆಂ.ವಿ.ವಿ. ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಸಂದರ್ಶನ, ೧೧.೦೨.೨೦೧೨

೩೪. ಕುವೆಂಪು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಮಾಹಿತಿ ಕೈಪಿಡಿ. ಶಿವಮೊಗ್ಗ

ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.[೩೫] ಪ್ರಸ್ತುತ ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ನಿರ್ದೇಶಕರಾದ ಡಾ. ಕೆ. ಎಂ. ಸುರೇಶ್‌ರವರು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವಾಗಿ ಬೆಳೆಸಲು ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸಮಕಾಲೀನ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಮಲ ಅಹಮದ್, ರಾಮಸಿಂಧ ಜಿ.ಕೆ., ಆರ್ ಎಚ್. ದೇಶಾಲಿ, ಅಶೋಕ್, ಕಾಮ್‌ಕರ್, ಜಿ.ಎಸ್. ಶೆಣೈ, ವಿಜಯ ಬಾಗೋಡಿ, ಲಾಲೂ ಷಹಾ, ಶ್ಯಾಮಸುಂದರ, ವಿ.ಜಿ. ಅಂದಾನಿ, ವಿಜಯ ಸಿಂಧೂರ, ಆರ್. ಎಂ. ಹಡಪದ, ರಮೇಶ್ ರಾವ್, ಎಂ.ಬಿ. ಲೋಹಾರ್, ಜೆ.ಎಂ.ಎಸ್. ಮಣಿ, ಜೆ. ಎಸ್. ಖಂಡೇರಾವ್, ಪುಷ್ಪಮಾಲಾ, ಡಾ. ಎಸ್. ಸಿ. ಪಾಟೀಲ, ಡಾ. ಶಿವಾನಂದ ಹೆಚ್. ಬಂಟನೂರು, ಡಾ. ಮೋಹನರಾವ್ ಬಿ. ಪಂಚಾಳ ಮುಂತಾದವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ.

ದೃಶ್ಯಕಲಾ ವಿಭಾಗದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ : ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿ ೧೯೯೩ರಲ್ಲಿ ದೃಶ್ಯಕಲಾ ವಿಭಾಗ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಅಂದಿನಿಂದ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಕಲಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಕ್ರೀಯಾಶೀಲವಾಗಿ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ನಾಡಿನ ಹಿರಿಯ ಕಲಾವಿದರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಕುಲಪತಿ, ಕುಲಸಚಿವರ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ಮಂಡಳಿ ಸಹಕಾರದಿಂದ ಹಾಗೂ ಲಲಿತಕಲಾ ನಿಕಾಯದ ಡೀನರವರು ಹಾಗೂ ದೃಶ್ಯಕಲಾ ವಿಭಾಗದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾದ ಡಾ. ಎಸ್.ಸಿ. ಪಾಟೀಲರವರ ಪ್ರಯತ್ನದ ಫಲವಾಗಿ ದೃಶ್ಯಕಲಾ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ನೂತನ ಕಟ್ಟಡವು ಯುಜಿಸಿಯ ನೇರವಿನಿಂದ ಸಿದ್ದವಾಗಿ ೨೦೧೨ರಿಂದ ಕಾರ್ಯ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದೆ. ಇದೇ ಕಟ್ಟಡದಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ನಾಡಿನ ಕಲಾವಿದರಾದ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ, ವಿ.ಬಿ. ಹಿರೇಗೌಡರ, ವಿಜಯ ಸಿಂಧೂರ, ಡಾ. ಜೆ. ಎಸ್. ಖಂಡೇರಾವ್, ಡಾ. ವಿ.ಟಿ. ಕಾಳೆ, ಕೆ. ಎನ್. ರಾಮಚಂದ್ರನ್, ಜೆ.ಎಂ.ಎಸ್. ಮಣಿ, ಎಂ. ಆರ್. ಬಾಳಿಕಾಯಿ, ಪ್ರೊ. ಅಶೋಕ ಅಕ್ಕಿ, ಪಿ. ಎಸ್. ಪುಂಚಿತ್ತಾಯ, ಡಾ. ಎಸ್. ಸಿ. ಪಾಟೀಲ, ಪಿ.ಎಸ್. ಕಡೆಮನಿ, ಎ.ಎಂ. ಪ್ರಕಾಶ, ಎ.ಎಂ. ಪ್ರಕಾಶ, ಡಾ. ಶಿವಾನಂದ ಹೆಚ್. ಬಂಟನೂರು, ಡಾ. ಮೋಹನರಾವ್ ಪಂಚಾಳ, ಕೆ. ಕೆ. ಮಕಾಳೆ ಮುಂತಾದ ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಹೊರರಾಜ್ಯದ ಅನೇಕ ಕಲಾವಿದರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ.

೩.೬. ನಾಡೋಜ ಆರ್. ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಕನ್ನಡ .ವಿವಿ. ಹಂಪಿಯ ಕೇಂದ್ರ, ಬನಶಂಕರಿ, ಬಾದಾಮಿ : ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂಪಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಶಿಲ್ಪ ಮತ್ತು ವರ್ಣಚಿತ್ರಕಲಾ ವಿಭಾಗವು ಇದರ ಶಾಖೆಯಾಗಿ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಸದಾಗಿ ೧೯೯೯ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳಾಂತರಗೊಂಡಿತು. ಹೊಸದಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ವಿಭಾಗದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿ

೩೫. ಡಾ. ಕೆ. ಎಂ. ಸುರೇಶ್ : ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಸಂದರ್ಶನ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ.ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಹಂಪಿ. ೧೩.೧೦.೨೦೧೧

ಶ್ರಮವಹಿಸಿ ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಚಿತ್ರ, ಶಿಲ್ಪಕಲಾ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಡಾ. ಎಸ್. ಸಿ. ಪಾಟೀಲರವರು[೩೬] ವಹಿಸಿದ ಪಾತ್ರ ತುಂಬ ಮೌಲಿಕವಾದುದ್ದಾಗಿದೆ.

ಶಿಲ್ಪ ಮತ್ತು ವರ್ಣಚಿತ್ರಕಲಾವಿಭಾಗದೊಂದಿಗೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಶಿಲ್ಪಗಳು, ವೀರಗಲ್ಲುಗಳು, ಮಹಾಸತಿಕಲ್ಲು, ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸುವುದು, ಸಂರಕ್ಷಿಸುವುದು ಮತ್ತು ದಾಖಲೀಕರಣ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಬಾದಾಮಿ ಪರಿಸರದ ಖ್ಯಾತ ಕಲಾವಿದರಾದ ಆರ್. ಎಂ. ಹಡಪದರವರ ಕಲಾಸೇವೆಯ ಸ್ಮರಣೆಗಾಗಿ ಅವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ "ನಾಡೋಜ ಆರ್. ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ"ವನ್ನು ೧೯೯೯ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಈ ಮೂಲಕ ನಾಡಿನ ಖ್ಯಾತ ಕಲಾವಿದರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹವಾದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಆರ್. ಎಂ. ಹಡಪದ, ಮುಂಬೈ ಕಲಾವಿದ ಸುಹಾಸ್ ಬಾಹುಳಕರ, ಎಂಬಿ. ಪಾಟೀಲ, ವಿಜಯಸಿಂಧೂರ, ಜೆ.ಎಸ್. ಖಂಡೇರಾವ್, ಪೀಟರ್ ಲೂಯಿಸ್, ವಿ.ಬಿ. ಹಿರೇಗೌಡರ್ ಮೋಹನ ಸೀತನೂರ, ಡಾ. ಎಸ್. ಸಿ. ಪಾಟೀಲ, ಡಾ. ಯಾದಪ್ಪ ಪರದೇಶಿ, ಡಾ. ಶಿವಾನಂದ ಹೆಚ್. ಬಂಟನೂರು, ಡಾ. ಶಂಕ್ರಪ್ಪ ಎಂ. ಕುಂದಗೋಳ, ಡಾ. ಎನ್. ಎಂ. ಅಂಗಡಿ, ಡಾ. ಮೋಹನರಾವ್ ಬಿ. ಪಂಚಾಳ, ಎಂ.ಆರ್. ಬಾಳೀಕಾಯಿ, ಕೆ. ಎನ್. ರಾಮಚಂದ್ರನ್, ವಿ.ಡಿ. ಸಾಲಿ, ಪಿ.ಐ. ಪತ್ತಾರ, ಪಿ.ಬಿ. ಗವಾನಿ, ಕಿಶೋರ ಕುಮಾರ, ಬಿ.ಎಂ. ಪಾಟೀಲ, ಬಾಬುರಾವ್, ಕಡೆಮನಿ ಪಿ. ಎಸ್., ಚುಳಕಿ, ಶಿವಕುಮಾರ ಕೇಸರಮಡು ಮುಂತಾದ ರಾಜ್ಯ ಹಾಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದ ಅನೇಕ ಹಿರಿಯ ಕಿರಿಯ ಕಲಾವಿದರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ.

೩.೭. ಕುವೆಂಪು ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ದೇಸಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಕುಪ್ಪಳ್ಳಿ (ಕ.ವಿ.ವಿ.ಹಂಪಿ)

ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂಪಿ, ಕುವೆಂಪು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ ಕುಪ್ಪಳ್ಳಿ, ಪ್ರವಾಸೋಧ್ಯಮ ಇಲಾಖೆ, ಹಾಗೂ ಜಿಲ್ಲಾಡಳಿತ-ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಇವುಗಳ ಸಂಯುಕ್ತ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಈ ದೇಸಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಮಲೆನಾಡು ಮತ್ತು ಕರಾವಳಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಪಾರಂಪರಿಕ ಜೀವನಕ್ರಮವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ವಸ್ತುವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಮಲೆನಾಡಿನ ದೀವರ ಜನಾಂಗದ ಹಸೆ ಚಿತ್ರವುಳ್ಳ ಬುಟ್ಟಿಗಳು, ಮರ ಮುಂತಾದ ವಸ್ತುಗಳು, ಜನಪದ ಚಿತ್ರಗಳು, ತೊಗಲು ಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಹೊರ ಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕಲಾವಿದ ಹುಸೇನ ರವರ ಸಿಮೆಂಟ್‌ಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ.[೩೭]

---

೩೬. ಡಾ. ಯಾದಪ್ಪ ಪರದೇಶಿ : ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ನಾಡೋಜ ಆರ್. ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಕ.ವಿ.ವಿ. ಕೇಂದ್ರ, ಬಾದಾಮಿ. ೧೫.೧೦.೨೦೧೧

೩೭. ಕುವೆಂಪು ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ದೇಸಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ(ಕ.ವಿ.ವಿ.)ದ ಮಾಹಿತಿ ಕೈಪಿಡಿ, ಕುಪ್ಪಳ್ಳಿ

II. ಖಾಸಗಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು

೧.೦. ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು

೧.೧. ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಕಲಾವಿದ ಎಂ. ಎಸ್. ನಂಜುಂಡರಾವ್ ಅವರ ಪ್ರಯತ್ನದ ಫಲವಾಗಿ ಇಂದು ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಖ್ಯಾತಿ ಗಳಿಸಿದೆ. ಇವರು ೧೯೩೨ರಲ್ಲಿ ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸುದ್ದೆಗುಂಟೆಯಲ್ಲಿ ೧೯೩೨ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಮೈಸೂರಿನ ಸಿ.ಟಿ.ಐಯಿಂದ ಕಲೆಯ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದ ಇವರ ಕನಸಿನ ಕೂಸು ಕರ್ನಾಟಕ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್ತು ಹಾಗೂ ಅದರ ಪರಿಧಿಯಲ್ಲಿರುವ ಹದಿಮೂರು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ, ಆಧುನಿಕ, ಹಾಗೂ ಸಮಕಾಲೀನ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರಕಲಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವತ: ಅತ್ಯುತ್ತಮ ನಿಸರ್ಗ ಚಿತ್ರಕಲಾವಿದರಾಗಿದ್ದ ಇವರು ನಾಡಿನಾದ್ಯಂತ ಸುತ್ತಾಡಿ, ತೊಗಲುಗೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಅವುಗಳಿಗೊಂದು ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಟ್ಟವರು. ಕರ್ನಾಟಕದ ತೊಗಲುಗೊಂಬೆಗಳು ಎಂಬ ದ್ವಿಭಾಷೀಯ ಪುಸ್ತಕ (ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡ) ಬರೆದ ಇವರು ರಾಜ್ಯ ಹಾಗೂ ಕೇಂದ್ರ ಅಕಾಡೆಮಿಗಳ ಸದಸ್ಯ, ಸಂಚಾಲಕರೂ ಆಗಿದ್ದರು.[೩೮] ಇವರು ೨೦೦೩ರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಅಗಲಿದರು.

ಮೊದಲು ಮೈಸೂರು ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್ ಹೆಸರಿನಿಂದ ೧೯೬೦ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದ್ದು, ನಂತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್ ಎಂದು ಮರುನಾಮಕರಣ ನೀಡಲಾಯಿತು. ೧೯೬೦ರಿಂದ ೨೦೦೩ರವರೆಗೆ ಎಂ. ಎಸ್. ನಂಜುಂಡರಾವ್ ಅವರು ಜನರಲ್ ಸೆಕ್ರೆಟರಿಯಾಗಿ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅದ್ಭುತವಾಗಿ ಬೆಳೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ನಿಧನದ ನಂತರ ೨೦೦೩ರಿಂದ ೨೦೦೫ರವರೆಗೆ ಡಿ. ಕೆ. ಚೌಟ, ೨೦೦೬ರಿಂದ ೨೦೦೯ರವರೆಗೆ ಖ್ಯಾತ ಕಲಾವಿದೆ ಎಂ. ಜೆ. ಕಮಲಾಕ್ಷಿ, ೨೦೦೯ ರಿಂದ ೨೦೧೦ರವರೆಗೆ ಕೆ. ಎಸ್. ನವೀನ್, ೨೦೧೦ ಸಿ. ಎನ್. ರುದ್ರಪ್ಪನವರು ಮುಖ್ಯ ಆಡಳಿತಾಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್‌ನಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪದವಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಜೊತೆಗೆ ಜನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಚಾರ ಧ್ಯೇಯದೊಂದಿಗೆ ಕಲಾವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವನ್ನು ೨೨.೦೨.೧೯೯೫ರಂದು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. ಬಾಬು ರಾಜೇಂದ್ರ ಪ್ರಸಾದ ಅವರು ಈ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಕ್ಯೂರೇಟರ್ ಆಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತ ಎಂ. ಎಸ್. ನಂಜುಂಡರಾವ್ ಅವರ ಕನಸನ್ನು ನನಸಾಗಿಸಲು ಹಗಳಿರುಲು ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.[೩೯]

೧. ರೋರಿಕ್ ಗ್ಯಾಲರಿ – ೧ : ಈ ಗ್ಯಾಲರಿಯನ್ನು ೧೯೯೫ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು.

---

೩೮. ಹೆಚ್. ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮೀ (ಪ್ರ.ಸಂ.) : ವಿಶ್ವಕನ್ನಡ ಸಮ್ಮೇಳನ, ಬೆಳಗಾವಿ ಸ್ಮರಣ ಸಂಚಿಕೆ, ಪುಟ – ೨೭

೩೯. ಬಾಬು ರಾಜೇಂದ್ರ ಪ್ರಸಾದ್ : ಕ್ಯುರೇಟರ್, ಸಂದರ್ಶನ, ಸಿ.ಕೆ.ಪಿ., ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು. ೨೭.೦೬.೨೦೧೧

ಈ ಕಲಾವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಡಾ. ನಿಕೋಲಾಸ್ ರೋರಿಕ್‌ರವರು ದೇಣಿಗೆ ನೀಡಿದ ಹಿಮಾಲಯ ಕುರಿತಾದ ೩೬ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

೨. ಕೇಜ್ರಿವಾಲ್ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ : ಈ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯವನ್ನು ೧೯೯೬ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ೧೦೮ ಜನಪದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಲಾಕೃತಿಗಳು, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗ ರಚಿಸಿದ ವಾರ್ಲಿ ಚಿತ್ರಗಳು, ಬಂಗಾಳದ ಜನಪದ ಚಿತ್ರಗಳು, ಓರಿಸ್ಸಾದ ಪಟಚಿತ್ರಗಳು, ಆಸ್ಸಾಂನ ಜನಪದ ಚಿತ್ರಗಳು, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಚಿತ್ರಗಳು, ಉತ್ತರಪ್ರದೇಶದ ಚಿತ್ರಗಳು, ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ಚಿತ್ರಗಳು, ಛತ್ತೀಸ್‌ಗಡದ ಚಿತ್ರಗಳು, ಝೂರ್ಖಂಡ್‌ನ ಚಿತ್ರಗಳು, ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಚಿತ್ರಗಳು ಮುಂತಾದ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯ ಚಿತ್ರಗಳ ಅಪೂರ್ವ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

೩. ಸಮಕಾಲೀನ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಗ್ಯಾಲರಿ : ಈ ಕಲಾಗ್ಯಾಲರಿಯನ್ನು ೧೯೯೬ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಗ್ಯಾಲರಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಹಿರಿಯ ತಲೆಮಾರಿನ ಕಲಾವಿದರಿಂದ ಹಿಡಿದು ಸಮಕಾಲೀನ ಕಲಾವಿದರ ಒಟ್ಟು ೧೯೨ ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

೪. ಡಾ. ಸ್ವೆಟಾಸ್ಲಾವ್ ರೋರಿಕ್ ಗ್ಯಾಲರಿ – ೨ : ಈ ಕಲಾಗ್ಯಾಲರಿಯನ್ನು ೧೯೯೭ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. ರಷ್ಯಾದ ಖ್ಯಾತ ಕಲಾವಿದರಾದ ಡಾ. ಸ್ವೆಟಾಸ್ಲಾವ್ ರೋರಿಕ್‌ರವರು ತೈಲ, ಟೆಂಪರಾ, ಜಲವರ್ಣದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ೫೬ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಈ ಗ್ಯಾಲರಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಂಡಿವೆ.

೫. ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರಗಳ ಗ್ಯಾಲರಿ : ಈ ಗ್ಯಾಲರಿಯು ೨೦೦೮ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಕಲಾವಿದ ಎಂ. ಎಸ್. ನಂಜುಂಡರಾವ್ ಅವರು ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿವಿಧ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ೧೪೦ ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ೫೪ ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

೬. ಎಸ್. ಎಸ್. ಕುಕ್ಕೆ ಗ್ಯಾಲರಿ : ಈ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯುವನ್ನು ೧೯೯೯ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. ಕರ್ನಾಟಕದ ಖ್ಯಾತ ಕಲಾವಿದರಾದ ಎಸ್. ಎಸ್. ಕುಕ್ಕೆಯವರ ೨೩ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕುಮಾರಸಂಭವ, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಮೇನಕೆ, ಗಾಯತ್ರಿ, ಶಕುಂತಲಾ, ವಿಶ್ವರೂಪದರ್ಶನ, ದುರ್ಗಾ, ಕೃಷ್ಣ ಸುಧಾಮ ಮುಂತಾದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಎಸ್. ಎಸ್. ಕುಕ್ಕೆಯವರು ಕಾಗದದ ಮೇಲೆ ಜಲವರ್ಣದಿಂದ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

೭. ಕೇಜ್ರಿವಾಲ್ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಗ್ಯಾಲರಿ : ಈ ಗ್ಯಾಲರಿಯನ್ನು ೨೦೦೩ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. ಇಲ್ಲಿ ಜಪಾನ್, ರೊಮೇನಿಯಾ, ಬ್ರೆಜಿಲ್, ಕೆನಡಾ, ಜರ್ಮನಿ, ಅಮೇರಿಕಾ ಮುಂತಾದ ದೇಶಗಳ ೫೩ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

೮. ಮೈಸೂರು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಗ್ಯಾಲರಿ : ಈ ಗ್ಯಾಲರಿಯನ್ನು ೨೦೦೪ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. ಕಲಾವಿದ ಎಂ. ಎಸ್. ನಂಜುಂಡರಾವ್ ಅವರು ಮೈಸೂರು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ

ಶೈಲಿಯ ೯೬ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಬೃಹತ್ ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಗ್ಯಾಲರಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಚಾಮುಂಡೇಶ್ವರಿ, ಗಿರಿಜಾಕಲ್ಯಾಣ, ಮಾರ್ಕಂಡೆಯ, ವೇಣುಗೋಪಾಲ ಮುಂತಾದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಮೈಸೂರು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಶೈಲಿಯ ವೈಭವವನ್ನು ಸಾರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲದೆ ಹರಕಿಶೋರ ಕೇಜ್ರಿವಾಲ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ೧೨ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು, ಡಾ. ಎನ್. ಕೃಷ್ಣರೆಡ್ಡಿ ಗ್ರಾಫಿಕ್ ಗ್ಯಾಲರಿಯಲ್ಲಿ ೩೫ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು, ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳ ಗ್ಯಾಲರಿಯಲ್ಲಿ ಖ್ಯಾತ ಭಾರತೀಯ ಕಲಾವಿದರ ೪೧ ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ.[೪೦]

೧.೨. ಶಾಶ್ವತಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಹಿಳೆಯರ ವಸ್ತುಗಳು ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಬದಲಾವಣೆ ಹೊಂದಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಬರಹಗಾರ್ತಿ, ಶಿಕ್ಷಣತಜ್ಞೆ ಚಿ. ನ. ಮಂಗಳಾರವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ೨೬.೧೨.೧೯೮೨ರಲ್ಲಿ ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ನೆರವಾಗುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದು, ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೇ ಇದೇ ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಯತ್ನ ಎನ್ನಬಹುದು. ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಶ್ಯಾವಿಗೆ ಮಣೆ, ಒರಳು, ಮಣಿಸರಗಳು, ಕಸೂತಿಗಳು, ಆಭರಣಗಳು, ಬೀಸುವ ಕಲ್ಲುಗಳು, ಭರಣಿಗಳು, ತೊಟ್ಟಿಲುಗಳು, ದೀಪಗಳು, ಬುಟ್ಟಿಗಳು, ಹಳೆ ಪಾತ್ರೆಗಳು ಮುಂತಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮೈಸೂರು ಶೈಲಿಯ ೬ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು, ಎಸ್. ಎನ್ ಸ್ವಾಮಿಯವರ ೭ ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸುಮಾರು ೩೦೦ ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ಹಳೆಯದಾದ ಕಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸಿದ ಕಾಮಧೇನು ಸಿಕ್ಕಿದೆ. ಇದು ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಲಾಂಛನವಾಗಿದೆ.

೧.೩. ಮಂಜೂಷಾ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಧರ್ಮಸ್ಥಳ

ಶ್ರೀ ಕ್ಷೇತ್ರ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಜನತಾಸೇವೆಯೇ ಜನಾರ್ದನನ ಸೇವೆ ಎಂಬ ತತ್ವದಂತೆ, ಮನುಷ್ಯಸಹಜ ಕಷ್ಟ-ಕಾರ್ಪಣ್ಯಗಳನ್ನು ಕಳೆದು ಅವರ ಬಾಳಿಗೆ ನೆಮ್ಮದಿ ನೀಡುವ ಪವಿತ್ರ ಸ್ಥಳವಾಗಿದೆ. ಧರ್ಮಕಾರ್ಯದ ಜೊತೆಗೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಜ್ಞಾನ ನೀಡಲು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ನಾಡಿನ ಕಲೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಜನಪದ ವೈವಿಧ್ಯ, ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳು, ರೇಖಾ ಚಿತ್ರಗಳು ಮುಂತಾದ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ.ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ೫೦ ವರ್ಷಗಳ ಇತಿಹಾಸವಿದೆ. ಕಲಾವಿದರು ಕಲಾಪ್ರೇಮಿಗಳು ಆದ ಶ್ರೀ ಮಂಜಯ್ಯ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರು "ವಸಂತ ಮಹಲ್" ಕಲಾಮಂದಿರ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದರು. ನಂತರ ರತ್ನವರ್ಮ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರು ಗಾಜಿನ ಮನೆ ನಿರ್ಮಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದರು.[೪೧] ರತ್ನವರ್ಮ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರ ಮೊದಲ ಮಗನಾದ ಶ್ರೀ ವೀರೇಂದ್ರ

---

೪೦. ಸಿ.ಕೆ.ಪಿ. ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ೮ ಗ್ಯಾಲರಿಗಳ ಉದ್ಘಾಟನಾ ಫಲಕದ ಮಾಹಿತಿ, ಬೆಂಗಳೂರು

೪೧. ಶ್ರೀ ವೀರೇಂದ್ರ ಹೆಗಡೆ : ಸಂದರ್ಶನ, ಮಂಜೂಷಾ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಧರ್ಮಸ್ಥಳ. ೩೦.೦೫.೨೦೧೧

ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರು ತಮ್ಮ ೨೦ನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ದಿನಾಂಕ: ೨೪-೧೦-೧೯೬೮ ರಂದು ಅಧಿಕಾರ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ಅಂದಿನಿಂದ ಶ್ರೀ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಸತತವಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. "ಶ್ರೀ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಹಲವು ಮುಖಗಳಿವೆ. ಧರ್ಮ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಕ್ರೀಡೆ, ಯಕ್ಷಗಾನ, ಕೃಷಿ, ಉದ್ದಿಮೆ, ಫೋಟೋಗ್ರಾಫಿ, ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆ, ಆಯುರ್ವೇದ, ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ, ಹಳೆಯ ವಸ್ತುಗಳ ಸಂಗ್ರಹ, ಹಾಗೂ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮೊದಲಾಗಿ ವಿಷಯ ಯಾವುದೇ ಇರಲಿ, ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರು ತಜ್ಞರ ಜೊತೆ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ತೆರೆದ ಮನದಿಂದ ಚರ್ಚಿಸಬಲ್ಲರು. ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತಗಾರರಾಗಿ, ವಿಚಾರವಾದಿಯಾಗಿ, ಭಾವಜೀವಿಯಾಗಿ, ಪ್ರಗತಿಪರ ಮನೋಭಾವದ ಚಿಂತಕರಾಗಿ"[೪೨] ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

ದಿನಾಂಕ ೯ ನವೆಂಬರ್ ೧೯೮೯ರಲ್ಲಿ ಡಾ. ಡಿ. ವೀರೇಂದ್ರ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರ **ಮಂಜೂಷಾ** ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವನ್ನು ಭಾರತದ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಇ.ಎಸ್.ವೆಂಕಟರಾಮಯ್ಯನವರು ಉದ್ಘಾಟಿಸಿದರು. ಡಾ.ವೀರೇಂದ್ರ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರ ಹವ್ಯಾಸಗಳಲ್ಲಿ ದೇಶ-ವಿದೇಶಗಳಿಗೆ ಪ್ರವಾಸಕ್ಕೆ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಕುಟುಂಬಸಮೇತ ಹೋಗುವ ರೂಢಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ವಿದೇಶಗಳ ಪ್ರವಾಸದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅಲ್ಲಿಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿಕೊಟ್ಟು ಅವನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗಮನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದು ಧರ್ಮಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ **"ಮಂಜೂಷಾ"** ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವನ್ನು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ರೂಪಿಸಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಯಿತು ಎನ್ನಬಹುದು.

ಪ್ರವಾಸದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾದ ಪುರಾತನ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಪೆನ್ನು, ಕನ್ನಡಕ, ರೇಡಿಯೋ ಮುಂತಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನೂತನ ಕಟ್ಟಡ **ಮಂಜೂಷಾ**ದಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಜೋಡಿಸಿ, ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಕ್ಯೂರೇಟರ್ ಆಗಿದ್ದ ಕಲಾವಿದ ಪಿ.ಆರ್.ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿಯವರು ಶ್ರೀ ವೀರೇಂದ್ರ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರಿಗೆ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವಲ್ಲಿ, ಜೊಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಇಂದು ಇದು ಉತ್ತಮ ಮಟ್ಟದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ.[೪೩]

ಮಂಜೂಷಾ ಕಾರುಗಳ ಮ್ಯೂಸಿಯಂ : ವಿಭಿನ್ನ ದೇಶಗಳ ಸುಮಾರು ೪೫ ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಾರುಗಳನ್ನು ವೀರೇಂದ್ರ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಸುವ್ಯಸ್ಥಿತವಾದ ಕಾರ್ ಮ್ಯೂಸಿಯಂ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ, ಡಾಡ್ಜ್‌ಕಿಂಗ್ಸ್‌ವೇ, ಸ್ಟುಡಿಬೇಕರ್, ಕ್ಯಾಡಿಲಾಕ್, ಪಾಂಟೇಕ್, ಪ್ರೇಜರ್, ಶೆವರಲೆಟ್, ಡಿಸೋಟಾ ಮೊದಲಾದ ಜಗತ್ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಾರುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮೈಸೂರು ಮಹಾರಾಜರಿಗೆ,

---

೪೨. ಡಾ. ಬಿ. ಪಿ. ಸಂಪತ್‌ಕುಮಾರ್ : ಪದ್ಮಭೂಷಣ ಡಾ. ಡಿ. ವೀರೇಂದ್ರ ಹೆಗಡೆಯವರು, ಪುಟ - ೨೯

೪೩. ಪುಷ್ಪ ದಂತ : ಕ್ಯುರೇಟರ್, ಮಂಜೂಷಾ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಧರ್ಮಸ್ಥಳ. ೩೦.೦೫.೨೦೧೧

ರಾಷ್ಟ್ರಪಿತ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರಿಗೆ, ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಮಠಾಧೀಶರಿಗೆ, ಇಂಗ್ಲಂಡ್ ರಾಣಿಗೆ ಹೀಗೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಸೇವೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ ಕಾರುಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಇಲ್ಲಿದೆ.

ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಂಶೋಧನ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ, ಧರ್ಮಸ್ಥಳ

ಈ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ ವತಿಯಿಂದ ತಾಳೆಗ್ರಂಥಗಳು ಭೂರ್ಜಪತ್ರಗಳು, ಕಡತಗಳು, ಹಳೆಪಂಚಾಂಗಗಳು, ಪತ್ರಿಕೆಗಳು, ಕ್ಯಾಲೆಂಡರಗಳು, ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಉಪಯುಕ್ತ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳು

೧. ಶ್ರೀ ವೀರೇಂದ್ರ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರ ಭಾವಚಿತ್ರ

೨. ಶ್ರೀ ಜಯ ಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಒಡೆಯರ ಬಹದ್ದೂರ

೩. ನಾಲ್ವಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ

೪. ನಾಲ್ವಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ್

೫. ಚಾಮರಾಜ ಒಡೆಯರರವರ ತೈಲವರ್ಣ ಚಿತ್ರ

೬. ಸಯ್ಯಾಜಿರಾವ್ ಗಾಯಕವಾಡರವರ ಕಲಾಕೃತಿ

೭. ವೀಣೆ ಶೇಷಣ್ಣ.

ಮೈಸೂರು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಚಿತ್ರಕಲೆ

೨೧ ಮೈಸೂರು ಶೈಲಿಯ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು **ಮಂಜೂಷಾ** ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದವುಗಳೆಂದರೆ:

೧.ಆದಿನಾರಾಯಣನ ವಿರಾಟ್ ವಿಶ್ವರೂಪ

೨. ಜೈನ ದಿಗಂಬರ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ವರ್ತಮಾನ ಕಾಲದ ೨೪ ತೀರ್ಥಂಕರರು

೩. ಲಕ್ಷ್ಮೀ

೪. ಶ್ರೀರಾಮ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ

೫. ಶೇಷಶಾಯಿ ವಿಷ್ಣು

೬. ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ರುಕ್ಮಿಣೀ ಚದುರಂಗದಾಟ

೭. ಕಾಮಧೇನು

೮. ಶಿಶುಪಾಲ ವಧೆ

೯. ನರಸಿಂಹ ಅವತಾರ

೧೦. ವರಾಹ ಅವತಾರ

೧೧. ಮಹಿಷಾಸುರ ಮರ್ದಿನಿ

೧೨. ಪ್ರಸನ್ನ ನರಸಿಂಹ

೧೩. ರಾಜರಾಜೇಶ್ವರಿ

೧೪. ಶಿವ ಸಾಮುಖ್ಯ ಮುಕ್ತಿ ಆಟ

೧೫. ಲಕ್ಷ್ಮೀ ನರಸಿಂಹ

೧೬. ಪುರಂದರದಾಸರು ಮತ್ತು ಕನಕದಾಸರು

೧೭. ಭೈರವ

೧೮. ಪಂಚನಾರಿ ತುರಗ

೧೯. ಕರ್ಣಾರ್ಜುನರ ಯುದ್ಧ

೨೦. ನವನಾರಿ ಕುಂಜರ

೨೧. ಶ್ರೀ ಬಸವೇಶ್ವರ

ಗ್ಲಾಸ್ ಪೇಂಟಿಂಗ್ಸ್

೧. ಯಶೋದೆ ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣ   ೨. ಬಾಲಕೃಷ್ಣ   ೩. ದಶಾವತಾರ

೪. ವಿಷ್ಣು   ೫. ಬೆಣ್ಣೆಕೃಷ್ಣ   ೬.ವೇಣುಗೋಪಾಲ

೭. ರುಕ್ಮಿಣಿ ಮತ್ತು ಸತ್ಯಭಾಮೆಯರೊಂದಿಗೆ ಕೃಷ್ಣ   ೮. ರಾಧಾಕೃಷ್ಣ

೯. ಕಲ್ಕೀ   ೧೦. ಶ್ರೀ ರಾಮ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ

೧೧. ಸರಸ್ವತಿ   ೧೨. ಗಿಳಿ-ಹೂವಿನೊಂದಿಗೆ ಮಹಿಳೆ

೧೩. ವರಾಹ   ೧೪. ದೇವಿ   ೧೫. ಯೋಗಿ

೧೬. ದೇವಿ   ೧೭. ಮಹಿಳೆ   ೧೮. ಶಿವ

೧೯. ಗಜಲಕ್ಷ್ಮೀ, ಅಲ್ಲದೆ ಆರು ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಎಸ್.ಎನ್. ಸ್ವಾಮಿಯವರ ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳು

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮತ್ತು ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗಣ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಭಾವಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಪೆನ್ಸಿಲ್ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿ ಅವರಿಂದಲೇ ಚಿತ್ರಗಳ ಮೇಲೆ ಹಸ್ತಾಕ್ಷರ ಪಡೆದಿರುವ ಎಸ್.ಎನ್.ಸ್ವಾಮಿಯವರ ರೇಖಾ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿರುವದು ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ

೧. ವಿನೋಬಾ ಭಾವೆ   ೨. ಗಾಂಧೀಜಿ

೩. ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧೀ   ೪. ಜವಾಹರಲಾಲ್ ನೆಹರು

೫. ಅಲ್ಬರ್ಟ್ ಐನಸ್ಟೀನ್   ೬. ವಿಲ್ಯಮ್ ಸಮರ್ ಸೆಟ್ ಮಾಮ್

೭. ಸಿ.ವಿ.ರಾಮನ್   ೮. ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಠಾಗೋರ

೯. ಸರ್.ಎಂ.ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯ	೧೦. ಡಾ.ಸರ್ವಪಲ್ಲಿ ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್
೧೧. ಡಾ.ರಾಜೇಂದ್ರ ಪ್ರಸಾದ	೧೨. ಬರ್ಟ್ರಾಂಡ್ ರಸಲ್
೧೩. ಒಲಿವರ್ ಲಾಜ್	೧೪. ಜಾರ್ಜ ಬರ್ನಾರ್ಡ್ ಷಾ
೧೫. ಚಕ್ರವರ್ತಿ ರಾಜಗೋಪಾಲಾಚಾರಿ	೧೬. ಸರ್ದಾರ ವಲ್ಲಭಭಾಯಿ ಪಟೇಲ
೧೭. ಶ್ರೀಮತಿ ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮೀ ಪಂಡಿತ	೧೮. ಮಹಾದೇವ ದೇಸಾಯಿ
೧೯. ಪ್ರಫುಲ ಚಂದ್ರ ರಾಯ್	೨೦. ಕೆ.ಎಂ.ಕಾರ್ಯಪ್ಪ
೨೧. ಆಲೂರು ವೆಂಕಟರಾಯ	೨೨. ಜೆ.ಬಿ.ಕೃಪಲಾನಿ
೨೩. ಮದನ ಮೋಹನ ಮಾಲವೀಯ	೨೪. ಸಿ.ಆರ್.ರೆಡ್ಡಿ
೨೫. ಎನ್.ಸತ್ಯಮೂರ್ತಿ	೨೬. ಸರ್.ಎಲ್.ಪಿ.ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯರ
೨೭. ವಿ.ಎಸ್.ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಶಾಸ್ತ್ರೀ	೨೮. ರಮಾನಂದ ಚಟರ್ಜಿ
೨೯. ನಂದಲಾಲ್ ಬೋಸ್	೩೦. ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ ಲಕ್ಷ್ಮೀ
೩೧. ವಿ.ಕೆ.ಕೃಷ್ಣ ಮೆನನ್	೩೨. ಭವನ ರಾವ್
೩೩. ಹರಿಚಂದ್ರ ಚಟ್ಟೋಪಾದ್ಯಾಯ	೩೪. ಜಯಪ್ರಕಾಶ ನಾರಾಯಣ

ಗಂಜೀಫಾ ಕಾರ್ಡ್‌ಗಳು

ಗಂಜೀಫಾ ಆಟದ ಎಲೆಯ ಸುಮಾರು ೧೦೮ ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಾರ್ಡ್‌ಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಆಟದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪಾತ್ರಗಳ ಹೆಸರು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ.

೧. ಮತ್ಸ್ಯ	೨. ಕೂರ್ಮ	೩. ವರಾಹ	
೪. ನರಸಿಂಹ	೫. ವಾಮನ	೬. ಪರಶುರಾಮ	
೭. ಶ್ರೀರಾಮ	೮. ಬಲರಾಮ	೯. ಕೃಷ್ಣ	೧೦. ಕಲ್ಕಿ

ಹೀಗೆ ಮಂಜೂಷಾ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳು, ಮೈಸೂರು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಚಿತ್ರಗಳು, ತೊಗಲುಗೊಂಬೆಚಿತ್ರಗಳು, ಗಾಜಿನ ಚಿತ್ರಗಳು, ಗಂಜೀಫಾ ಕಾರ್ಡ್‌ಗಳ ಅಪೂರ್ವ ಸಂಗ್ರಹವಿದ್ದು, ನೋಡುಗರ, ಸಂಶೋಧಕರ ಜ್ಞಾನದಾಹವನ್ನು ತೀರಿಸುತ್ತವೆ ಎನ್ನಬಹುದು.

೧.೪. ಸುತ್ತೂರು ಮಠದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಶ್ರೀಕ್ಷೇತ್ರ ಸುತ್ತೂರು

ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಮೂಲಕ ಜನರಲ್ಲಿ ಇತಿಹಾಸ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವುದು, ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ರಕ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಮೂಲಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಜೊತೆ ಸಂಗ್ರಹ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಾಲಾಮಕ್ಕಳು, ಸಾರ್ವಜನಿಕರನ್ನು ಭಾಗಿಯಾಗಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ೧೯೭೭ರಿಂದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತ ಬಂದು ಸುಸಜ್ಜಿತವಾದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವನ್ನು ೦೨.೦೨.೨೦೦೦ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. ಶ್ರೀಮಠದ ೨೩ನೇ ಜಗದ್ಗುರುಗಳಾದ ರಾಜಗುರುತಿಲಕ ಡಾ. ಶ್ರೀ ಶಿವರಾತ್ರಿ

ರಾಜೇಂದ್ರ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಯೋಜನೆ ರೂಪಿಸಿದ್ದರು. ಅದು ಪ್ರಸ್ತುತ ಜಗದ್ಗುರು ಶ್ರೀ ಶಿವರಾತ್ರಿ ದೇಶಿಕೇಂದ್ರ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳ ದಿವ್ಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಸುಸಜ್ಜಿತವಾಗಿ ಮುನ್ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ.[೪೪]

ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಠದ ಗುರುಪರಂಪರೆ, ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಗಳು ಮತ್ತು ಶಾಸನಗಳು, ನಾಣ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಪರಿಕರಗಳು, ತಾಳೆಗರಿ ಮತ್ತು ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳು, ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳು, ಮಾನವಸಂಬಂಧಿ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪೂಜ್ಯಶ್ರೀಗಳಾದ ಶಿವರಾತ್ರಿ ದೇಶಿಕೇಂದ್ರ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳ ಆಶೀರ್ವಾದದೊಂದಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಖ್ಯಾತಕಲಾವಿದರಾದ ಪಿ.ಆರ್. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿಯವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ನಾಗು ಬಸವಣ್ಣ ಮತ್ತು ನಂಜುಂಡಸ್ವಾಮಿಯವರು ನೂರಾರು ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ತಿರುಗಾಡಿ ಸಾವಿರಾರು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಐದು ಗ್ಯಾಲರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಮೊದಲ ಗ್ಯಾಲರಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಠದ ಗುರುಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವ ವಸ್ತುಗಳು, ಪರಿಕರಗಳು, ೨೨ನೇ ಶ್ರೀಗಳಾದ ಶಿವರಾತ್ರಿಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪುಸ್ತಕಗಳು, ಭಾವಚಿತ್ರಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.[೪೫]

ಎರಡನೆಯ ಗ್ಯಾಲರಿಯಲ್ಲಿ ೨೦೦ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಓಲೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹ, ಭೂರ್ಜ್ವಪತ್ರ, ಕಡತಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ವಿವಿಧ ಮಾದರಿಯ ದೀಪ ಸ್ಟ್ಯಾಂಡ್‌ಗಳು ಮಣ್ಣು, ಕಂಚು, ಹಿತ್ತಾಳೆ ದೀಪಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮೂರನೆಯ ಗ್ಯಾಲರಿಯಲ್ಲಿ ಗೃಹ ಬಳಕೆಯ ವಸ್ತುಗಳು, ಚಕ್ಕಲಿ ಮಣೆ, ತಟ್ಟೆ, ರಾಗಿ ಬೀಸುವ ಕಲ್ಲು, ಪೀಕದಾನಿ, ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ನಾಲ್ಕನೆಯ ಗ್ಯಾಲರಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಸಲಕರಣೆಗಳು, ಹತ್ತಿಬೀಜ ತೆಗೆಯುವ ರಾಟೆ, ಚರಕ, ಗಾಂಧೀಚರಕ, ನೇಗಿಲು, ಕುಂಟೆ, ನೊಗ, ಹೊಂಗೋಲು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಐದನೆಯ ಗ್ಯಾಲರಿಯಲ್ಲಿ ಗಂಜೀಫಾ ಚಿತ್ರಗಳು, ತಂಜಾವೂರು ಮತ್ತು ಮೈಸೂರುಶೈಲಿಯ ಚಿತ್ರಗಳು, ಗಾಜಿನ ಚಿತ್ರಗಳು, ಸಂಗೀತ ವಾದ್ಯಗಳು, ದಸರಾ ಗೊಂಬೆಗಳು, ಸೂತ್ರದ ಗೊಂಬೆಗಳು, ತೊಗಲು ಗೊಂಬೆಗಳು ಹಾಗೂ ಎಂ. ವೀರಪ್ಪ ವಿಜಯ ಹಾಗರಗುಂಡಗಿ, ಪಿ.ಆರ್. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ, ಎಸ್. ಎಸ್. ನಾಗರಾಜ, ಎಲ್. ಎಸ್. ಎನ್. ಆಚಾರ್ಯ ಮುಂತಾದವರ ರೇಖಾಚಿತ್ರ ಹಾಗೂ ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

೧.೫. ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ಬೃಹನ್ಮಠ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ

ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ಬೃಹನ್ಮಠದ ಶರಣ ಶ್ರೀ ಮುರುಘರಾಜೇಂದ್ರ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವು ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಹಂತದಲ್ಲಿದೆ. ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಹೊಸ ಕಟ್ಟಡ ಮುಕ್ತಾಯದ ಹಂತದಲ್ಲಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ

---

೪೪. ಶ್ರೀಕ್ಷೇತ್ರ ಸುತ್ತೂರು ಮಠದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಮಾಹಿತಿ ಕೈಪಿಡಿ, ಶ್ರೀಕ್ಷೇತ್ರ ಸುತ್ತೂರು.

೪೫. ಬಸವಣ್ಣ ಮತ್ತು ನಂಜುಂಡಸ್ವಾಮಿ : ಕ್ಯುರೇಟರ್, ಸಂದರ್ಶನ, ಕಿತ್ತೂರು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ. ೨೦..೦೮.೨೦೧೧

ಸ್ಥಳಾಂತರಗೊಂಡ ಮೇಲೆ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೊಸ ರೂಪ ಬರಲಿದೆ. ಈಗ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಮಠದಲ್ಲಿಯೇ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.[೪೬] ಶರಣ ಶ್ರೀಮುರುಘರಾಜೇಂದ್ರ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪ್ರಯತ್ನದ ಫಲವಾಗಿ ಟಿ.ಎನ್. ಗಂಡುಗಲಿಯವರು ತಾವು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಶೇಕಡ ೭೦-೮೦ ಭಾಗದಷ್ಟು ತಮ್ಮಲ್ಲಿಯ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಮಠದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸುಸಜ್ಜಿತವಾದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವಾಗಿ ಮಠದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ರೂಪ ತಳೆಯಲಿದೆ. ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ೫ ಗಾಜಿನ ಚಿತ್ರಗಳು, ೫ ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳು, ೨ ಕಿರುರೂಪದ ಚಿತ್ರಗಳು ಸಂಗ್ರಹಣೆಗೊಂಡಿವೆ.

೧.೬. ಮಂಜುಶ್ರೀ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಹೊಸೂರು ರಸ್ತೆಯ ಹೆಬ್ಬಗೋಡಿಯಲ್ಲಿರುವ ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪುರಾತನ ಕಾಲದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಆದ ಬದಲಾವಣೆಯ ಹಂತಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೮೦೦ರ ಹಿಂದಿನ ಕ್ಯಾಮರಾಗಳು, ೧೯೦೦-೧೯೨೦ರಲ್ಲಿಯ ಕೊಡಾಕ್ ಬ್ರೊವಿನ್ ಕ್ಯಾಮರಾ, ೧೮೩೯ರಲ್ಲಿಯ ಕಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸಿದ ಕ್ಯಾಮರಾ, ಹಳೆಯ ಕಾಲದ ಟೆಲಿಪೋನ್, ೧೭೦೦ರಲ್ಲಿಯ 'ವಿಂಟೇಜ್ ಮೆಟಲ್ ಲ್ಯಾಂಪ್ಸ್, ೧೯೫೦ರ ಊಟದ ಬಾಕ್ಸ್, ೧೯೬೦ರಲ್ಲಿಯ ಥರ್ಮಾಸ್ಕ್ ಪ್ಲಾಸ್ಕ್, ಮೆಟಲ್ ಲಂಚ್ ಬಾಕ್ಸ್, ೧೯೦೧ರಲ್ಲಿ ಬಾಗಿಲು ಕೀಲಿಗಳು, ಹಳೆಯ ಕಾಲದ ಕಬ್ಬಿಣದಲ್ಲಿಯ ಟ್ರಂಕ್, ೧೯೬೮ರಲ್ಲಿಯ ಹಾಲಿನ ಡಬ್ಬ, ೧೯೬೮ರ ಬ್ರಿಟಾನಿಯಾ ಬಿಸ್ಕೆಟ್‌ಬಾಕ್ಸ್, ೧೯೬೭ರಲ್ಲಿ ರೇಡಿಯೋಗಳು, ಹಳೆಯ ಕಾಲದ ಬ್ಯಾಗ್ಸ್, ಜ್ಯುವೆಲರಿ ಬಾಕ್ಸ್, ಕ್ಯಾಶ್ ಬಾಕ್ಸ್, ಸಿಗರೇಟ್ ಬಾಕ್ಸ್, ಗ್ರಾಮೋಫೋನ್ ಮುಂತಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ.[೪೭] ಕಾಲದಿಂದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಆದ ಬದಲಾವಣೆಯ ಘಟ್ಟಗಳನ್ನು ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

೧.೭. ಸಿದ್ಧ ಸಂಸ್ಥಾನ ಮಠದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಚಿಂಚಣಿ

ಪೂಜ್ಯ ಶ್ರೀ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳು ಸಿದ್ಧ ಸಂಸ್ಥಾನಮಠ, ಚಿಂಚಣಿ ಇವರು ಚಿಕ್ಕೋಡಿ ತಾಲೂಕಿನ ಚಿಂಚಣಿ ಗ್ರಾಮದ ಈ ಮಠದಲ್ಲಿ ೨೦೦೦ರಿಂದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹ ಕಾರ್ಯ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಈಗ ಸಾಕಷ್ಟು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಹೊಸ ಕಟ್ಟಡ ಮುಕ್ತಾಯದ ಹಂತದಲ್ಲಿದೆ. ಪೂಜ್ಯ ಶ್ರೀ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳು ಸಿದ್ಧ ಸಂಸ್ಥಾನಮಠ, ಚಿಂಚಣಿಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಾಗರ ಕಟ್ಟಿಕರ ಮುಂತಾದವರ ೫ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಿತ್ತಾಳೆ ಮೂರ್ತಿಗಳು, ಕಂಚಿನ ಮೂರ್ತಿಗಳು, ಪಾತ್ರೆಗಳು, ೧೦೦ ದೇಶಗಳ

---

೪೬. ಶ್ರೀ ಮುರುಘರಾಜೇಂದ್ರ ಶರಣರ ಸಂದರ್ಶನ, ಬೃಹನ್ಮಠ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ. ೦೯.೦೬.೨೦೧೧

೪೭. ಮಂಜುಶ್ರೀ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಫಲಕದ ಮಾಹಿತಿ, ಬೆಂಗಳೂರು

ನೋಟುಗಳ ಸಂಗ್ರಹ, ೧೦೦ ದೇಶದ ನಾಣ್ಯಗಳು, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಿದ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ನೋಟುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ.[೪೮]

೨.೦. ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಖಾಸಗಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು

೨.೧. ಜಗನ್ಮೋಹನ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮೈಸೂರು

ಮೈಸೂರು ಮಹಾರಾಜ ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರವರು ೧೮೬೧ರಲ್ಲಿ ಈ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದರು. ಈ ಚಿತ್ರಶಾಲೆಯ ಎರಡನೇ ಮಹಡಿಯಲ್ಲಿ ಭಿತ್ತಿಚಿತ್ರಗಳಿವೆ. ೧೯೧೫ರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ವಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಕೃತಿಗಳಿಗಾಗಿ ಮೀಸಲಾದ ಚಿತ್ರಶಾಲೆಯನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸಲಾಯಿತು. ಜಯಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಚಿತ್ರಶಾಲೆಯನ್ನು ಜಗನ್ಮೋಹನ ಚಿತ್ರಶಾಲೆಯೆಂದು ಬದಲಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ, ರಾಷ್ಟ್ರ, ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದ ಕಲಾವಿದರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕಿರುರೂಪ ಚಿತ್ರಗಳು, ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಚಿತ್ರಗಳು, ಸಮಕಾಲೀನ ಚಿತ್ರಗಳು ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ. ಇವುಗಳ ವಿವರ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ.

ಮೊಘಲ್ ಮತ್ತು ರಾಜಸ್ಥಾನಿ ಶೈಲಿಯ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಸೇರಿ ೫೫ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು, ರಾಜಾ ರವಿವರ್ಮನ ೧೮ ತೈಲವರ್ಣದ ಚಿತ್ರಗಳು, ೨೮ ಗಂಜೀಫಾ ಚಿತ್ರಗಳು, ಅಲ್ಲದೇ ಸ್ಥಳೀಯ ಚಿತ್ರಗಾರರಾದ ಕೊಂಡಯ್ಯ, ಎಂ. ರಾಮನರಸಯ್ಯ, ಕೆ. ಕೇಶವಯ್ಯ, ವೈ. ನಾಗರಾಜು, ಕೆ. ವೆಂಕಟಪ್ಪ, ಸುಬ್ಬುಕೃಷ್ಣ, ರಾಮಚಂದ್ರ, ಎಂ.ವೀರಪ್ಪ, ಪಿ.ಆರ್. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ ಮುಂತಾದವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ. ಭಾರತೀಯ ಕಲಾವಿದರಲ್ಲಿ ರವಿವರ್ಮ, ರಾಮವರ್ಮ, ಗಗನೇಂದ್ರನಾಥ ಠಾಗೋರ್, ಅವನೀಂದ್ರನಾಥ ಠಾಗೋರ್, ಪ್ರಮೋದ್‌ಕುಮಾರ್ ಚಟರ್ಜಿ, ಎಸ್. ಎಲ್. ಅಲ್ದನ್‌ಕರ್ ಮುಂತಾದವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ. ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಲಾವಿದರಲ್ಲಿ ರೆಂಬ್ರಾಂಟ್, ಗ್ಲಾಡ್‌ಸ್ಟನ್, ಜೇಮ್ಸ್ ಬೋರ್ಡನ್, ವೆಲ್ಲೆಸ್ಲಿ, ಟೀಶನ್, ರೊಗೆನ್ಸ್, ವೆಕ್ಸಲರ್, ರಷ್ಯಾದ ನಿಕೋಲಾಸ್ ರೋರಿಕ್, ಜರ್ಮನಿಯ ಜೆರಾಲ್ಡ್‌ಟನ್, ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಸ್ಪರ್ಲಿನ್ ಮುಂತಾದವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಸಂಗ್ರಹದಿಂದಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಹೆಸರು ಮಾಡಿದೆ.[೪೯]

೨.೨. ಟಿ. ಎನ್. ಗಂಡುಗಲಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ

೧೯೭೦ರಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಖಾಸಾನಾಯಕ ವಂಶಸ್ಥರಾದ ಟಿ. ಎನ್. ಗಂಡುಗಲಿ ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಇವರು "ನಾಯಕನ ಕಾಲದ" ಕೆಲವು ಅಪರೂಪದ

---

೪೮. ಶ್ರೀ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳು, ಸಂದರ್ಶನ, ಸಿದ್ಧಸಂಸ್ಥಾನ ಮಠ, ಚಿಂಚಣಿ. ೧೦.೦೪.೨೦೧೨

೪೯. ಜಗನ್ಮೋಹನ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಮಾಹಿತಿ ಕೈಪಿಡಿ, ಮೈಸೂರು.

ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನೂ ಬಹಳಷ್ಟು ವಸ್ತುಗಳು ತಮ್ಮಲ್ಲಿರುವುದಾಗಿಯೂ ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಯಾರಿಗೂ (ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೂ) ಸುಳಿವು ಕೊಡದಂತೆ ನೆಲಮಾಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟಿರುವದಾಗಿಯೂ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮೊದಲು ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಕಳ್ಳರು ಕದ್ದೊಯ್ಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಾಗ ಅವರೊಡನೆ ಒಬ್ಬನೇ ಹೋರಾಡಿ ಒಂದು ಕೈಯನ್ನ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದಾಗಿ ಹೇಳುವ ಇವರು ಅನಂತರವೇ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನೆಲಮಾಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಡುಗಲಿಯವರು ತಮ್ಮ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿಯ ಶೇಕಡ ೭೦-೮೦ರಷ್ಟು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು, ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಮುರುಘರಾಜೇಂದ್ರ ಬೃಹನ್ಮಠದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಕ್ಕೆ ದಾನವಾಗಿ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.[೫೦]

ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ಕೋಟೆ ಕೊತ್ತಲುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಅದರ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ತಿಳಿದರೆ ಆಗುವಷ್ಟೇ ಪ್ರಯೋಜನ ಶ್ರೀ. ಟಿ.ಎನ್. ಗಂಡುಗಲಿಯವರ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ನೋಡಿದಾಗ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಅದಲ್ಲದೆ ಇತಿಹಾಸದ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಮಾಹಿತಿ ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇವರು ಹಣದ ಬಗ್ಗೆ ಆಸೆ ಪಡದೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಶೇಖರಿಸಿರುವುದು, ಅವುಗಳನ್ನು ಮಾರದೆಯೇ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸರಕಾರ, ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ಉದಾರವಾಗಿ ನೆರವು ನೀಡಬೇಕು. ವೀರಮದಕರಿ ನಾಯಕನ ಕಂಚಿನ ಪ್ರತಿಮೆ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗುವ ಸ್ಥಳದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಗಂಡುಗಲಿಯವರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರುವ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಲಾವಸ್ತುಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನವಾಗಬೇಕು.

"ಇವರು ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯವಾಗಿ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಪ್ರಾಚೀನ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಗಾಜಿನ ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳು, ಮರದ ವಿಗ್ರಹಗಳು, ಅನೇಕ ಲೋಹದ ಮೂರ್ತಿಗಳು ಹಾಗೂ ವಿಧವಿಧವಾದ ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾದ ನಾಯಕರ ಕಾಲದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಲಾವಸ್ತುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಇತಿಹಾಸಕಾರರಿಗೆ ಬಹು ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿದ್ದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿಡುವಷ್ಟು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಈ ಖಾಸಗಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹ ಹೊಂದಿದ್ದು, ಎಷ್ಟು ಅಪೂರ್ವವಾದುದೋ, ಅವರ ವಿಷಯಸಂಗ್ರಹವೂ ಅಷ್ಟೇ ಅಪೂರ್ವವಾದುದು. ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಗಂಡುಗಲಿ ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ಬಗ್ಗೆ ನಡೆದಾಡುವ ವಸ್ತುಕೋಶವಾಗಿದ್ದಾರೆ.

೨.೩. ಜಾನಪದ ಲೋಕ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ರಾಮನಗರ

ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಡಾ. ಎಚ್. ಎಲ್. ನಾಗೇಗೌಡ (೧೯೧೫-೨೦೦೫) ರಿಗೆ ಜನಪದ ಕಲೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶೇಷ ಕಾಳಜಿ, ಆಸಕ್ತಿ ಇತ್ತು. ಮುಂದೆ ಅವರು ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ಚಿಕ್ಕಮಂಗಳೂರು, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡಗಳಲ್ಲಿ

೫೦. ಗಂಡುಗಲಿ ಮದಕರಿನಾಯಕ ಮತ್ತು ಕಸ್ತೂರಮ್ಮ ನಾಗತೆ ಸಂದರ್ಶನ, ಟಿ.ಎನ್. ಗಂಡುಗಲಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ. ೦೯.೦೬.೨೦೧೧

ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುವಾಗಲೂ ಜನಪದ ವಸ್ತುಗಳ ಸಂಗ್ರಹ, ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಒಲವು ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿಯೇ ಶಿವಮೊಗ್ಗದಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಶಿವಮೊಗ್ಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಕಾರಣರಾಗಿದ್ದರು. ಈಗಲೂ ಅದು ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವಾಗಿ ಮುಂದುವರೆದಿದೆ.

ನಾಡೋಜ, ಡಾ.ಎಚ್.ಎಲ್. ನಾಗೇಗೌಡ ರವರು ಸರಕಾರಿ ಸೇವೆಯಿಂದ ನಿವೃತ್ತರಾದ ನಂತರ ಅವರ ಅಭಿಮಾನಿಗಳು ಸನ್ಮಾನ ಏರ್ಪಡಿಸಿ, ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸಿದ ೧ಲಕ್ಷ ೧೫ಸಾವಿರ ಹಣದಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಟ್ರಸ್ಟ್(ರಿ) ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಈ ಟ್ರಸ್ಟ ವತಿಯಿಂದ ರಾಮನಗರದಲ್ಲಿ ೧೯೯೪ರಲ್ಲಿ "ಜಾನಪದ ಲೋಕ" ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಸುಮಾರು ೧೫ ಏಕರೆ ವಿಶಾಲ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದಲೋಕ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದೆ.[೫೧] ಈ ಜಾನಪದಲೋಕದಲ್ಲಿ ೧೧ ವಿಭಾಗಗಳಿದ್ದು, ಅವುಗಳಿಗಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಿಸಿ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ

೧. ಲೋಕಮಾತೆ ಮಂದಿರ	೨. ಚಿತ್ರ ಕುಟೀರ	೩. ಲೋಕ ಮಹಲ್
೪. ಲೋಕಸಿರಿ	೫. ಆಯಗಾರರ ಮಾಳ	೬. ಶಿಲ್ಪ ಮಾಳ
೭. ದೊಡ್ಡ ಮನೆ	೮. ಮಹಾದ್ವಾರ	೯. ಬಯಲು ರಂಗ ಮಂದಿರ

೧೦. ಜಾನಪದ ಲೋಕದ ಲಾಂಛನ ೧೧. ಲೋಕ ರುಚಿ ಹೀಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

೨.೪. ಭಾರತೀಯ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಗೀತ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ

ಗಾನಕೋಗಿಲೆ, ಗಂಗೂಬಾಯಿ ಹಾನಗಲ್‌ರ ಜನ್ಮಸ್ಥಳವಾದ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಸ್ಮರಣಾರ್ಥ ಭಾರತೀಯ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಗೀತ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರಕಾರ ೨೦೦೫ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು. ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು 'ಹಾನಗಲ್ ಮ್ಯೂಸಿಕ್ ಫೌಂಡೇಶನ್' ಸಂಸ್ಥಾಪಕ ಮನೋಜ ಹಾನಗಲ್‌ರವರು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ೧೨೦ ಭಾರತೀಯ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಹಾಗೂ ಜಾನಪದ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ೧೦೦ ವರ್ಷಗಳ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಗಂಗೂಬಾಯಿ ಹಾನಗಲ್ ಅವರು ಪಡೆದ ರಾಜ್ಯ ಹಾಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ೪೮ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಫಲಕಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ೩೦೦ ವಿವಿಧ ಸಂದರ್ಭದ ಸ್ಮರಣೀಯ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು, ಗಂಗೂಬಾಯಿಯವರು ಪಡೆದ ೧೦೦೦ ಸ್ಮರಣ ಫಲಕಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಖ್ಯಾತ ಕಲಾವಿದರಾದ ಬಿ.ಕೆ. ಎಸ್. ವರ್ಮ ಮೋಹನ ಸಿತನೂರು, ಕೆ.ವಿ. ಶಂಕರ ಮುಂತಾದ ಕಲಾವಿದರ ೯ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

---

೫೧. ಕುರುವ ಬಸವರಾಜು : ಕ್ಯುರೇಟರ್, ಸಂದರ್ಶನ, ಜಾನಪದ ಲೋಕ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ರಾಮನಗರ. ೧೫.೧೦.೨೦೧೦

೨.೫. ರಾಣಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಸಂಚಯಗಿರಿ

೧೯೯೫ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ತುಳು ಬದುಕು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವು ರಾಣಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರದ ಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಪ್ರೋ. ತುಕಾರಾಮ ಪೂಜಾರಿ ಮತ್ತು ಪ್ರೋ. ಆಶಾಲತಾ ಸುವರ್ಣ ದಂಪತಿಗಳ ಶ್ರಮದ ಫಲವಾಗಿ ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ತುಳುನಾಡಿನ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಮೆಲುಕು ಹಾಕುವದು ಮತ್ತು ಬಹುಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಬಹು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ತುಳುನಾಡ ಪರಂಪರೆಯ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ತಲೆ ಎತ್ತಿ ನಿಂತಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಕಲಾ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ "೪೫೦ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಉಳ್ಳಾಲದಲ್ಲಿ ಪೋರ್ಚ್‌ಗೀಸರ ವಿರುದ್ಧ ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಹೋರಾಡಿದ ವೀರವನಿತೆ ರಾಣಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕಳ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆ ಕುರಿತಾಗಿ ಹಲವಾರು ಕಲಾವಿದರ ಕಲ್ಪನೆಯ ಮೂಸೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಡಿ ಬಂದ ನೂರಾರು ಚಿತ್ರಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಉಳ್ಳಾಲದ ರಾಣಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕ ದೇವಿಯ ಜೀವನಸಾಧನೆ, ಮತ್ತು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಹೋರಾಟವನ್ನು ಹಂತ ಹಂತವಾಗಿ ಚಿತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಬ್ಬಕ್ಕ ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಇದ್ದಳಾ ಎನ್ನುವದು ಕೂಡ ಕೆಲ ಕಲಾಸಕ್ತರಿಗೆ ಕುತೂಹಲದ ಸಂಗತಿ. ಬಳ್ಳಾರಿಯ ಹಿರಿಯ ಚಿತ್ರ ಕಲಾವಿದ ವಿ.ಟಿ. ಕಾಳೆ ಅವರು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದು ರಾಣಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕಳ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ನೇತ್ರಾವತಿ ನದಿಯಲ್ಲಿ ದೋಣಿಗಳ ಮೂಲಕ ಅಕ್ಕಿಮುಡಿಗಳನ್ನು ಹಡಗುಗಳಿಗೆ ತುಂಬಿಸುತ್ತಿರುವ ದೃಶ್ಯ (ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಧವಸ ಧಾನ್ಯ, ಅಕ್ಕಿ ವಿದೇಶಗಳಿಗೆ ರಫ್ತಾಗುತ್ತಿತ್ತು).

ಕೆಚ್ಚಿನ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸುತ್ತ ಸೈನಿಕರ ಮುಂದಾಳತ್ವ ವಹಿಸಿರುವ ರಾಣಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕಳ ರಣ ಕಹಳೆಯ ವೀರಾವೇಶ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಕೆ.ಎನ್. ರಾಮಚಂದ್ರನ್ ಅವರ ಕೈ ಚಳಕದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ರಾಣಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕಳನ್ನು ಇಟಲಿಯ ಪ್ರವಾಸಿಗ ಪ್ರಿಯಾತ್ರೋ ದಲಾವೆಲ್ಲೆ ಭೇಟಿಯಾದ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟುವಂತೆ ಮಂಗಳೂರಿನ ಕಲಾವಿದ ಕಂದನ ಜಿ. ಬಿಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ರಾಣಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜಾತಿಯ ಅಡ್ಡಗೋಡೆಗಳು ಇದ್ದರೂ ಅಂತರ್ಜಾತಿಯ ವಿವಾಹ ನೆರವೇರುತ್ತಿತ್ತು ಎನ್ನುವದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿ ಇಲ್ಲಿದೆ.

ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಉಳ್ಳಾಲದ ಮೋಗವೀರ ಯುವಕ ಹಾಗೂ ಜೈನ ಯುವತಿಯನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಕೂಡಾ ರಾಣಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕ ಮಾಡಿದ್ದಳು ಎನ್ನುವದು ಧಾರವಾಡದ ಚಿತ್ರಕಲಾವಿದ ಎಸ್.ಕೆ. ಪತ್ತಾರ ಅವರ ಚಿತ್ರದ ವಸ್ತು. ಜನರ ಸಂಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ನದಿಗೆ ತಡೆಗೋಡೆ ಕಟ್ಟುವ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಬಿಜಾಪುರದ ಪಿ.ಎಸ್. ಕಡೆಮನಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪೊಳಲಿ ರಾಜರಾಜೇಶ್ವರಿ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕಳಿಂದ ವಿಶೇಷ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಕೆ, ಅಬ್ಬಕ್ಕಳ ಮದುವೆ ಪ್ರಸಂಗ ಪೋರ್ಚ್‌ಗೀಸರಿಗೆ ಕಪ್ಪಕಾಣಿಕೆ ನಿರಾಕರಣೆ, ಅಬ್ಬಕ್ಕಳ ತಾಯಿ ಅನಾರೋಗ್ಯದಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದಾಗಿನ ಕರುಣಾಜನಕ

ಸಂದರ್ಭಗಳು ಭಾವಪೂರಿತವಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿವೆ. ಇವೆಲ್ಲ ಕಲಾ ಗ್ಯಾಲರಿಯಲ್ಲಿ ಅನಾವರಣಗೊಂಡಿವೆ. ಕಲಾವಿದರ ಕುಂಚದಲ್ಲಿ ಅವರವರ ಭಾವನೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಮೂರ್ತರೂಪ ಪಡೆದ ಚಿತ್ರಗಳೆಲ್ಲವೂ ರಾಣಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕಳ ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ನಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತಿವೆ."[೫೨] ದಿನಾಂಕ: ೨೪-೧೨-೨೦೧೧ ರಿಂದ ೨೮-೧೨-೨೦೧೧ ರವರೆಗೆ ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳ ವರೆಗೆ ನಡೆದ ಕಲಾ ಶಿಬಿರದಲ್ಲಿ ೨೭ ಕಲಾವಿದರಿಂದ ೨೭ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ರಚಿತವಾಗಿವೆ."[೫೩] ಈ ಮೂಲಕ ೧೬ನೇ ಶತಮಾನದ ಅಬ್ಬಕ್ಕರಾಣಿಯ ವೈಭವವನ್ನು ಪುನಃ ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಬಳ್ಳಾರಿಯ ವಿ.ಟಿ. ಕಾಳೆ, ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಕೆ.ಎನ್. ರಾಮಚಂದ್ರನ್, ಮಂಗಳೂರಿನ ಕಂದನ ಜಿ, ಬಿಜಾಪುರದ ಪಿ.ಎಸ್. ಕಡೆಮನಿ, ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಪ. ಸ. ಕುಮಾರ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯ ಎಂ.ಸಿ. ಚೆಟ್ಟಿ, ಬಸವನ ಬಾಗೇವಾಡಿಯ ಕೆ. ಗಂಗಾಧರ, ಧಾರವಾಡದ ಎಸ್.ಕೆ. ಪತ್ತಾರ, ಮುಂಬಯಿಯ ವಾಸುದೇವ ಕಾಮತ, ಉಡುಪಿಯ ರಮೇಶ ರಾವ್, ಬಾಸ್ಕರ ರಾವ್, ವಸಂತ ರಾವ್, ಬೆಳಗಾವಿಯ ಸುಭಾಷ ಕಮ್ಮಾರ, ತುಮಕೂರಿನ ಪಿ.ಬಿ. ಹರಸೂರ, ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದ ಬಾಲಾಜಿ, ಹಾವೇರಿಯ ಸುರೇಶ ಅರ್ಕಸಾಲಿ, ಮಂಗಳೂರಿನ ಎನ್.ಎಸ್. ಪತ್ತಾರ, ಗಣೇಶ ಸೋಮಯಾಜಿ, ಬಿ.ಪಿ. ಮೋಹನ ಕುಮಾರ, ತೇರ್ಮೊದೆ ಮೋಹನಕುಮಾರ, ಸಂತೋಷ ಅಂದ್ರಾಜೆ, ವಿಕ್ರಮ ಬಿ. ಶೆಟ್ಟಿ, ಶರತ್ ಕುಲಾಲ್, ಸುಳ್ಯದ ರವಿ.ಎಂ. ಆರ್, ಪುತ್ತೂರಿನ ಆನಂದ ತೇತ್ರಾಳ ಈ ಎಲ್ಲ ಕಲಾವಿದರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡು ೪೦೦ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನ ತುಳುನಾಡಿನ ಚಿತ್ರಣ ಅನಾವರಣಗೊಂಡಿದೆ."[೫೪]

೨.೬. ಹಸ್ತ ಶಿಲ್ಪ ಹೆರಿಟೇಜ್ ವಿಲೇಜ್, ಮಣಿಪಾಲ್

ನಿವೃತ್ತ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ನೌಕರರಾದ ವಿಜಯನಾಥ ಶೆಣ್ಯೆ ಅವರ ಛಲ, ಸಂಕಲ್ಪಬಲದಿಂದ ಮಣಿಪಾಲದಲ್ಲಿ ಅದ್ಭುತವಾದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಗ್ರಾಮ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ **ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮನೆಗಳಾದ** ಕುಂಜರ ಚೌಕಿಮನೆ, ಹುಂಗರಕುಟ್ಟಾ ಬಸ್ರೂರು ಮನೆ, ಹರಕುರಾ ಒಳಗಿನ ಮನೆ, ಶೃಂಗೇರಿ ಮನೆ, ವಡೇರಹೊಬಳ್ಳಿ ಮನೆ, ನಿಲವಾಡಿ ಮನೆ, ಮಂಗಳೂರು ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಮನೆ, ಏರುಕೋಣೆ ಮನೆ, ಹೇಂಗರವಳ್ಳಿ ಕೋರಾಮನೆ, ಭಟ್ಕಳ ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಮನೆ, ಪಂಚಮಗುರು ಜಂಗಮ ಮಠ ವಿಧವಾ ಮಂದಿರ, **ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಅರಮನೆಗಳಾದ** ಕಮಲ ಮಹಲ್ ಕೂಕನೂರ ದಕ್ಕನಿ ನವಾಬ ಮಹಲ, ಮುಧೋಳ ಅರಮನೆಯ ದರವಾರ ಹಾಲ್, **ಅಮೂಲ್ಯ ಕಲಾ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಾದ,** ಗಂಜೀಫಾಗ್ಯಾಲರಿ, ಜನಪದಗ್ಯಾಲರಿ, ಕರಕುಶಲಗ್ಯಾಲರಿ, ರವಿವರ್ಮ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ತಂಜಾವೂರು ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಜಿ. ರಘು ಗ್ಯಾಲರಿ,

---

೫೨. ಚಂದ್ರಹಾಸ ಕೋಟೆಕಾರ : ತುಳುನಾಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನೋಡಬಾರ, ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ದಿನಪತ್ರಿಕೆ. ೩೦.೧೦.೨೦೧೨. ಪುಟ – ೦೧

೫೩. ಪ್ರೊ. ತುಕಾರಾಮ ಪೂಜಾರಿ : ಸಂದರ್ಶನ, ರಾಣಿ ಅಬ್ಬಕ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಸಂಚಯಗಿರಿ. ೩೦.೧೦.೨೦೧೨

೫೪. ಪಿ. ಎಸ್. ಕಡೆಮನಿ : ಸಂದರ್ಶನ, ಕಲಾಪಿದರು, ಬಿಜಾಪುರ ೩೦.೧೦.೨೦೧೨

ಎಸ್.ಆದಿಕಲಸ್ವಾಮಿ ಗ್ಯಾಲರಿ, ಸಮಕಾಲೀನ ಕಲಾಗ್ಯಾಲರಿ, ವ್ಯಾಪಾರಿವಸ್ತುಗಳ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಧಾರ್ಮಿಕ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಅಲ್ಲದೆ ಹಳ್ಳಿ ಸಂತೆ, ಕರಕುಶಲ ಮಾರಾಟದ ಅಂಗಡಿಗಳು, ನಮ್ಮ ವಂಶ ಪರಂಪರೆಯಾಗಿ ಬಂದ ವೃತ್ತಿ, ಜನಪದ ಕಲೆಗಳು, ವಸ್ತುಗಳು, ಜೀವನಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ.

ರವಿವರ್ಮ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಅವರು ಬಳಸಿದ ೯೨ ಲಿಥೋ ಸ್ಟೋನ್‌ಗಳು, ೨೦೦ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಮೂಲ ಚಿತ್ರ ಪ್ರತಿಗಳು, ಆರು ಮುದ್ರಣ ಯಂತ್ರಗಳು, ರವಿವರ್ಮ ರಚಿಸಿದ ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳು, ಅವರ ಕುರಿತ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಮುಂತಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇನ್ನೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹಂತದಲ್ಲಿರುವ ಈ ಗ್ರಾಮ ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವೀಕ್ಷಣೆಗೆ ತೆರೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ.[೫೫] ಕಟೀಲು ದುರ್ಗಾ ಪರಮೇಶ್ವರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವು ೨೦೧೨ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದೆ. ಇದು ಸ್ಥಳೀಯ ಹಳೇ ಕಾಲದ ವಸ್ತುಗಳ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಬಳ್ಳಾರಿಯ ವಿಜ್ಞಾನ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವು ವೈದ್ಯಕೀಯ, ವಿಜ್ಞಾನ, ಕೃಷಿಸಂಬಂಧಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವಾಗಿದೆ. ರಾಮದುರ್ಗದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವು ಸ್ಥಳೀಯ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಆದರೆ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಕೊರತೆಯಿಂದಾಗಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವೀಕ್ಷಣೆಗೆ ಇನ್ನೂ ತೆರೆಯಲಾಗಿಲ್ಲ.

ಕೂಡಲಸಂಗಮದಲ್ಲಿ ಬಸವಶರಣ ದರ್ಶನ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವು ಶೀಘ್ರವೇ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವೀಕ್ಷಣೆಗೆ ತೆರೆಯುವ ಹಂತದಲ್ಲಿದೆ. ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಾದ ಅಥಣಿ, ರಾಯಚೂರುಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಇಲಾಖೆ ಸೇರಿದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಾದ ಪಟ್ಟದಕಲ್ಲು, ಬೀದರ, ಲಕ್ಕುಂಡಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಲಭ್ಯವಾದ ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಯಾವುದೇ ರೇಖಾ ಹಾಗೂ ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳ ಸಂಗ್ರಹವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ಕಲಾಶೈಲಿಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕೇತರ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಸ್ಥಾಪನೆ, ಇದಕ್ಕಾಗಿ ದುಡಿದ ರೂವಾರಿಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಒಟ್ಟಾರೆ ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಇಲಾಖೆಗೆ ಸೇರಿದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು, ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತು ಇಲಾಖೆಗೆ ಸೇರಿದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು, ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು, ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿರುವ ಕಲಾಶೈಲಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಈ ಸಮೀಕ್ಷಾ ಅಧ್ಯಯನದ ಮೂಲಕ ನಾಡಿಗೆ ತಿಳಿಸಿಕೊಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಇದಾಗಿದೆ.

೫೫. ವಿಜಯನಾಥ ಶೆಣೈ : ಸಂದರ್ಶನ, ಸಂಸ್ಥಾಪಕರು, ಹೆರಿಟೇಜ್ ವಿಲೇಜ್, ಮಣಿಪಾಲ್. ೩೦.೦೩.೨೦೧೨

ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಇಲಾಖೆಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬಿಜಾಪೂರ

ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಇಲಾಖೆಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ

ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಇಲಾಖೆಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ಕಮಲಾಪುರ

ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಇಲಾಖೆಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬಾದಾಮಿ

ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ತ್ವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಐಹೊಳೆ

ನಾಡೋಜ ಆರ್. ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ,
ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ. ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಕೇಂದ್ರ, ಬನಶಂಕರಿ, ಬಾದಾಮಿ

ಜನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಮೈಸೂರು

ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಶಿವಮೊಗ್ಗ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ (ಕೆಳದಿ), ಶಿವಮೊಗ್ಗ

ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಹಂಪಿ

ದೃಶ್ಯಕಲಾ ವಿಭಾಗದ ಕಲಾಗ್ಯಾಲರಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ

ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ.

ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತು ಮತ್ತು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಇಲಾಖೆ, ಧಾರವಾಡ

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತು ಇಲಾಖೆಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು

ಶ್ರೀಮತಿಬಾಯಿ ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮಂಗಳೂರು

ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ

ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಕಿತ್ತೂರು

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತು ಇಲಾಖೆಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು

ವೆಂಕಟಪ್ಪ ಚಿತ್ರಶಾಲೆ,
ಬೆಂಗಳೂರು

ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ,
ಗದಗ

ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮಡಿಕೇರಿ

ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ,
ಬಸವಕಲ್ಯಾಣ

ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ,
ಹಾಸನ

ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ,
ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ

ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ,
ಮೈಸೂರು

ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ,
ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ

ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ,
ಹೂವಿನಹಡಗಲಿ

ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ,
ಅಥಣಿ

ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ
ಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬಾಗಲಕೋಟ

ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ,
ರಾಯಚೂರು

ಕುವೆಂಪು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ,
ಕುಪ್ಪಳ್ಳಿ

ಕಲಾನಿಕೇತನ ಛಾಯಾಚಿತ್ರ
ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಕುಪ್ಪಳ್ಳಿ.

ಕೆಂಪೇಗೌಡ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ,
ಬೆಂಗಳೂರು

ಕರ್ನಾಟಕ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್
ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಶಾಶ್ವತಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಮಂಜೂಷಾ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ,
ಧರ್ಮಸ್ಥಳ

ಶ್ರೀಕ್ಷೇತ್ರ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಸುತ್ತೂರು

ಶ್ರೀ ಜಗನ್ಮೋಹನ ಪ್ಯಾಲೆಸ್ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮೈಸೂರು

ರಾಣಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ತುಳು ಬದುಕು
ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಸಂಚಯಗಿರಿ.

ಗಂಡುಗಲಿ ಮದಕರಿ ನಾಯಕ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ

ಕರ್ನಾಟಕದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ಚಿತ್ರಕಲಾಕೃತಿಗಳು

ಕರ್ನಾಟಕದ ಚಿತ್ರಕಲಾಕೃತಿಗಳು

ಜನಪದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯದ ಚಿತ್ರಕಲೆ

೧. ಆದಿಮಾನವನ ಚಿತ್ರಕಲೆ
೨. ಹಸೆ ಚಿತ್ರಕಲೆ
೩. ಕೌದಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ
೪. ಕಸೂತಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ
೫. ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರಕಲೆ
೬. ಕಿನ್ನಾಳ ಚಿತ್ರಕಲೆ

ಶಿಷ್ಟಪದ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಚಿತ್ರಕಲೆ

೧. ಭಿತ್ತಿಚಿತ್ರಕಲೆ
೨. ಉದ್ಧರಣೆ ಚಿತ್ರಕಲೆ
೩. ವಿಜಯನಗರ ಚಿತ್ರಕಲೆ
೪. ಗಾಜಿನ ಮೇಲಿನ ಚಿತ್ರಕಲೆ
೫. ಮೈಸೂರು ಚಿತ್ರಕಲೆ
೬. ಬಾಟಿಕ್ ಚಿತ್ರಕಲೆ
೭. ಇನ್‌ಲೇ ಚಿತ್ರಕಲೆ
೮. ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ
೯. ಕೋಲಾಜ್ ಚಿತ್ರಕಲೆ
೧೦. ಗಂಜೀಫಾ ಚಿತ್ರಕಲೆ
೧೧. ಛಾಯಾಚಿತ್ರಕಲೆ
೧೨. ರೇಖಾಚಿತ್ರಕಲೆ
೧೩. ಎನ್‌ಗ್ರೇವಿಂಗ್
೧೪. ಓಲಿಯೋಗ್ರಾಫ್
೧೫. ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್

ಕರ್ನಾಟಕೇತರ ಪ್ರದೇಶದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು

ಜನಪದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯದ ಚಿತ್ರಕಲೆ

೧. ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರಕಲೆ
೨. ವಾರಲಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ
೩. ಕಾಳಿಘಾಟ ಚಿತ್ರಕಲೆ
೪. ಕಲಂಕಾರಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ
೫. ಮಧುಬನಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ
೬. ಮರಿಯಾ ಚಿತ್ರಕಲೆ
೭. ಹಚ್ಚೆ ಚಿತ್ರಕಲೆ
೮. ಗೊಂಡ ಚಿತ್ರಕಲೆ

ಶಿಷ್ಟಪದ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಚಿತ್ರಕಲೆ

೧. ಚಿಕಣಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ
೨. ಮೊಘಲ ಚಿತ್ರಕಲೆ
೩. ರಜಪೂತ ಚಿತ್ರಕಲೆ
೪. ಬೂಂದಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ
೫. ಜೋಧಪುರ ಚಿತ್ರಕಲೆ
೬. ಕಾಂಗ್ರಾ ಚಿತ್ರಕಲೆ
೭. ಮಾಳವಾ ಚಿತ್ರಕಲೆ
೮. ಬಿಕಾನೇರ ಚಿತ್ರಕಲೆ
೯. ಮೇವಾಡ ಚಿತ್ರಕಲೆ
೧೦. ಬುಂದೇಲಖಂಡ
೧೧. ದಖನಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ
೧೨. ಪಂಜಾಬಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ
೧೩. ಅಮರ ಚಿತ್ರಕಲೆ
೧೪. ಬಸೋಲಿ
೧೫. ತಂಜಾವೂರ ಚಿತ್ರಕಲೆ
೧೬. ಗಂಜೀಫಾ ಚಿತ್ರಕಲೆ
೧೭. ಕಂಪನಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ : ನಾಲ್ಕು

ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿನ ಚಿತ್ರಕಲಾಕೃತಿಗಳ ವಸ್ತುವಿಷಯ

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿರುವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ರಚಿತವಾದ ಅನೇಕ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿತವಾದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕೇತರ ಪ್ರದೇಶದ ಅನೇಕ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಆದಿಮಾನವನ ಚಿತ್ರಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ಜನಪದ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಚಿತ್ರಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಮತ್ತು ಶಿಷ್ಟಪದ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಚಿತ್ರಗಳು ರಚನೆಗೊಂಡು ಸಂಗ್ರಹಿತವಾಗಿವೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿತವಾದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನದ ಅನುಕೂಲತೆಗಾಗಿ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ವರ್ಗೀಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

೧. ಕರ್ನಾಟಕದ ಚಿತ್ರಕಲಾಕೃತಿಗಳು ೨. ಕರ್ನಾಟಕೇತರ ಪ್ರದೇಶದ ಚಿತ್ರಕಲಾಕೃತಿಗಳು

I. ಕರ್ನಾಟಕದ ಚಿತ್ರಕಲಾಕೃತಿಗಳು

ಕರ್ನಾಟಕ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಭಾಗ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

೧. ಜನಪದ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಚಿತ್ರಕಲಾಕೃತಿಗಳು

೨. ಶಿಷ್ಟಪದ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಚಿತ್ರಕಲಾಕೃತಿಗಳು

೧. ಜನಪದ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಚಿತ್ರಕಲಾಕೃತಿಗಳು

೧.೧. ಆದಿಮಾನವನ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು

ಆದಿಮ ಚಿತ್ರಗಳು ಬಾದಾಮಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲೂ ಕಂಡು ಬಂದಿವೆ. ಕುಟಕನ ಕೇರಿ ಹಾಗೂ

ಸಿದ್ಧಫಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಾನವ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಬಗ್ಗೆ ಕುರುಹುಗಳು ಇವೆ. ಕುಟಕನ ಕೇರಿ ಗುಡ್ಡ ಬಂಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಆದಿಮಾನವನ ಅನೇಕ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಚಿತ್ರಗಳ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಇಲಾಖೆಯ ಅಧೀನದಲ್ಲಿರುವ ಬಾದಾಮಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಬಾದಾಮಿ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿಯ ವರ್ಣಚಿತ್ರದ ರೇಖಾಚಿತ್ರವನ್ನು ಹಾಗೂ ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳ ಬಾಟಿಕ್ ಪ್ರಿಂಟ್‌ಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

"ಅಕ್ಷರ ಭಾಷೆಗಿಂತಲೂ ಮೊದಲು ತನ್ನ ಅನಿಸಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೊರಹಾಕಲು, ಇತರರೊಂದಿಗೆ ಸಂವಾದಿಸಲು ಮಾನವ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಚಿತ್ರಕಲೆಯನ್ನೇ, ಹೀಗೆ ಮಾನವನ ಉಗಮದೊಂದಿಗೆ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಇತಿಹಾಸವು ಗುರುತಿಸಲು ಸುಲಭವಲ್ಲದಷ್ಟು ಸಹಸ್ರ, ಸಹಸ್ರ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಹೊಗುತ್ತದೆ. ಈ ಮಾತು ಭಾರತದ ಚಿತ್ರಕಲೆಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಆದಿಮಕಾಲದಿಂದಲೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಬಂದ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಬಗೆಗೆ ಸುಮಾರು ಕ್ರಿ.ಶ.೧೮೮೩ ರಿಂದಲೂ ಸಂಶೋಧನೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ತನ್ನದೇ ಆದ ಒಂದು ನಿಶ್ಚಿತ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು, ಶೈಲಿ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಮೊದಲು ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಲೆಯು ವಿವಿಧ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಗಿತ್ತು."[೧] ಈ ಪರಂಪರೆಯ ಚಿತ್ರಕಲೆಗಳಿರುವ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವೇಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

"ಮಾನವ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಗುಹಾಚಿತ್ರಗಳು ಪ್ರಪಂಚದಾದ್ಯಂತ ವಿವಿಧ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆತಿವೆ. ಯೂರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಹತ್ತಿಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನ ಚಿತ್ರಗಳು ದೊರೆತಿವೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆದಿಮಕಾಲದಿಂದ ಹಿಡಿದು ವಿಜಯನಗರದ ಕಾಲದವರೆಗಿನ ಗುಹಾಚಿತ್ರಗಳು ಕಂಡು ಬಂದಿವೆ. ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ದೊರೆತಿರುವ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನ ಚಿತ್ರಗಳೆಂದರೆ ಮಧ್ಯ ಪ್ರದೇಶದ ರಾಯಘಡ ಬೆಟ್ಟದ ಜೋಗಿಪುರ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿನ ಚಿತ್ರಗಳು, ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದ ಮಿರ್ಜಾಪೂರ ಜಿಲ್ಲೆ ಮತ್ತು ಬಂಡಾ ವಿಂಧ್ಯಪರ್ವತ ಪ್ರದೇಶದ ಬುಂದೇಲಖಂಡದ ಮಹದೇವ ಬೆಟ್ಟಗಳು, ಕೈಮಾರ ಬೆಟ್ಟ, ರಾಯಘಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಿಂಗನಪೂರ, ಭೂಪಾಲಿನ ಗುಡ್ಡಗಾಡು ಹಾಗೂ ನಮ್ಮ ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಳ್ಳಾರಿಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದ ಚಿತ್ರಗಳು ದೊರೆತಿವೆ"[೨]

೧.೨. ಭಿತ್ತಿಚಿತ್ರಕಲೆ

ದರಿಯಾ ದೌಲತ್ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿಜಾಮನ ಮೆರವಣಿಗೆಯ ದೃಶ್ಯವೂ ಒಂದು. "ಈ ಗೋಡೆಯ ಮೇಲ್ಪಂಕ್ತಿಯ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾದ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ನಿಜಾಮನ ಮೆರವಣಿಗೆ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿದೆ. ನಿಜಾಮನು ಉದ್ದನೆಯ ಕಂದು ಬಣ್ಣದ ನಿಲುವಂಗಿ, ಮಣಿ ಮತ್ತು ಕಸೂತಿ ಕೆಲಸದ ರುಮಾಲು ತೊಟ್ಟು, ಬಿಳಿ ಬಣ್ಣದ ರಾಜಾಶ್ವದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಗುಲಾಬಿಸುವಾಸನೆಯನ್ನು ಆಹ್ಲಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ರಾಜಧ್ವಜ, ಛತ್ರ,

೦೧. ಆರ್. ಜಿ. ರಾಯಕರ : ಭಾರತೀಯ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಪುಟ – ೫

೦೨. ಆರ್. ಜಿ. ರಾಯಕರ : ಭಾರತೀಯ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಪುಟ – ೫

ಚಾಮರಧಾರಿಗಳು ನಿಜಾಮನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿದ್ದು, ಈ ಚಿತ್ರದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಆಕರ್ಷಣೀಯವಾಗಿದೆ. ಅಲಂಕೃತ ಖಾಲಿ ಅಂಬಾರಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ಆರು ಆನೆಗಳ ಎರಡು ಸಾಲುಗಳು ನಿಜಾಮನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಮೂರು ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸೈನಿಕರು ಬಿಲ್ಲು, ಬಾಣ, ಖಡ್ಗ, ಢಾಲುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮುನ್ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮೆರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹುಲಿಪಟ್ಟೆ ಚಿತ್ರದ ಬಟ್ಟೆಯಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿದ ಎರಡು ಆನೆಗಳು ಮೈಸೂರಿನ ಧ್ವಜ ಹಿಡಿದು ಸವಾರರೊಂದಿಗೆ ಈ ಮೆರವಣಿಗೆಯ ನೇತೃತ್ವವನ್ನು ವಹಿಸಿದೆ. ನಿಜಾಮನ ಚಿತ್ರದ ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲು ಮೇಯುತ್ತಿರುವ ಒಂದು ಬಿಳಿ ಹಸು ಹಾಗೂ ಕಪ್ಪು ಹಂದಿಯನ್ನು ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ."[೩] ಇದಲ್ಲದೆ ಪೊಲಿಯಲೂರು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಲ್ ಬೇಲಿಯ ಪರಾಭವದ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಪೂರ್ವಭಾಗದ ಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆ ಭಿತ್ತಿ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮೈಸೂರಿನ ಜಗನ್ಮೋಹನ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿಯೂ ಭಿತ್ತಿ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು "೧೮೬೧ರಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ್ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಜಗನ್ಮೋಹನ ಅರಮನೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು. ಮತ್ತು ಅನೇಕ ಭಿತ್ತಿಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿನ ಗೋಡೆಗಳ ಮೇಲೆ ಕಲಾವಿದರ ಮೂಲಕ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದರು. ದಸರೆಯ ಮೆರವಣಿಗೆಯ ದೃಶ್ಯ, ಹೋಲಿ ಹಬ್ಬದ ಸಂಭ್ರಮಾಚರಣೆ, ಒಡೆಯರ್ ವಂಶವೃಕ್ಷ, ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವ ಬೃಹತ್ ಪಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಕೌಶಲ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ.[೪]

ಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಿದ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಭಿತ್ತಿಚಿತ್ರಗಳೆಂದು ಕರೆಯುವುದುಂಟು. ಧರ್ಮಪ್ರಚಾರ, ಮನೋರಂಜನೆ, ವೈಯಕ್ತಿಕ ಭಾವನೆಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ, ಸಮಾಜಪರಿವರ್ತನೆ ಮುಂತಾದ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಿ ಭಿತ್ತಿಚಿತ್ರಗಳು ರಚನೆಗೊಂಡಿವೆ. ಆದಿಮಾನವನ ಕಾಲ ಶಿಲಾಯುಗ ಚಿತ್ರಗಳಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದೆ. ಭಾರತೀಯ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಭಿತ್ತಿಚಿತ್ರಗಳಿಗೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಜನತೆ ಭಿತ್ತಿಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವ ಮೂಲಕ ಕಲಾಕಾರರಾಗಿ, ಭಿತ್ತಿಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಕಲಾಪೋಷಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಭಿತ್ತಿ ಚಿತ್ರ ಪರಂಪರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ, ಸಮುದಾಯದಿಂದ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಗೊಂಡಿದೆ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ, ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರ ಜೀವನ ವಿಧಾನ, ಆಚಾರ-ವಿಚಾರ, ಧಾರ್ಮಿಕ ನಂಬಿಕೆ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಅವರ ಭಿತ್ತಿ ಚಿತ್ರ ರಚನೆಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿ ಈ ಪರಂಪರೆ ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳಲು ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

ಯಾವುದೇ ಕಾಲದ ಭಿತ್ತಿಚಿತ್ರಗಳು ಆಯಾ ಕಾಲದ ಜನಜೀವನದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಧಾರ್ಮಿಕ, ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು

೦೩. ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ವಿವರಣಾ ಪಟ್ಟಿಕೆ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ

೦೪. ಎನ್. ಮರಿಶಾಮಾಚಾರ್ : ಕರ್ನಾಟಕದ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಂಪರೆ, ಪುಟ – ೧೩

ಇವು ಮಹತ್ವದ ಆಕರಗಳೂ ಆಗಿವೆ."[೧೫] ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ರಚನೆಯಾದ ಭಿತ್ತಿಚಿತ್ರಗಳೆಂದರೆ ಗುಹೆ, ದೇವಾಲಯ, ಮನೆ, ಅರಮನೆ, ಮಠ, ಬಸದಿ, ಮಸೀದಿ, ಚರ್ಚು ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಭಿತ್ತಿ ಚಿತ್ರಗಳು ರಚನೆಗೊಂಡಿವೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಸ್ಥಳಗಳು ಆಗಿನ ಕಾಲದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿ, ಜನರಿಗೆ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಅಲ್ಲದೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದ ದರಿಯಾ ದೌಲತ್ ಅರಮನೆ, ಮೈಸೂರಿನ ಜಗನ್ಮೋಹನ ಅರಮನೆಗಳು ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಾಗಿ ಈಗಲೂ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ.

೧.೩. ಹಸೆ ಚಿತ್ರಕಲೆ

ರಾಮನಗರದ ಜನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿಯ ಜನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಕುಪ್ಪಳ್ಳಿಯ ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ. ದೇಶಿ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಹಸೆಚಿತ್ರಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿತವಾದ ಅಕ್ಕಿ ಹಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಚಿತ್ರಿಸಿದ ಹಸೆಬುಟ್ಟಿಗಳು, ಹಸೆ ಚಿತ್ರವುಳ್ಳ ಮರ, ಜನಪದ ಕಲಾವಿದರ ಗತ–ವೈಭವವನ್ನು ನೆನಪಿಸುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಕುಪ್ಪಳ್ಳಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಬಾಗಿಲುಗಳಿಗೆ, ಕಿಟಕಿಗಳ ಸುತ್ತಲೂ ಅಲಂಕಾರಿಕ ಹಸೆ ನಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ರಾಮನಗರದ ಜನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ದೀವರ ಜನಾಂಗದ ಮನೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಬಾಗಿಲು ಚೌಕಟ್ಟುಗಳಿಗೆ, ಪೂಜಾಸ್ಥಳ, ಕಿಟಕಿಗಳು, ಮಾಡುಗಳಿಗೆ, ಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆ ಹಸೆ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಅಕ್ಕಿ ಹಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ.

ಮಲೆನಾಡಿನ ಮುಂಗಾರು ಮಳೆಯ ಪ್ರಾರಂಭದೊಂದಿಗೆ ಹಸೆ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಹಬ್ಬಗಳ ಸುಗ್ಗಿಯೇ ಎನ್ನಬಹುದು. ಆರ್ದ್ರಾ ಮಳೆ, ಮೃಗಶಿರಾ ಮಳೆ, ಮಿರಿಗಿ ಮಳೆ, ಭೂಮಿಹುಣ್ಣಿಮೆ, ಗಣೇಶ, ಗೌರಿ ಹಬ್ಬ, ಬಲಿಪೂಜೆ, ಮುಂತಾದ ಹಬ್ಬಗಳ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಆಕಾರಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹಸೆ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಹಬ್ಬ–ಹರಿದಿನದ ಸಂಪ್ರದಾಯವಾಗಿ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲು, ಕಿಟಕಿಯ ಅಂಚುಗಳಲ್ಲಿ, ಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆ, ಬಿಡಾರದ ತಟ್ಟೆ ಅಂಗಳ, ದನದ ಕೊಟ್ಟಿಗೆ, ಕಣಜಗಳು, ಪೂಜಾಸ್ಥಳಗಳು, ಮಡಿಕೆಗಳು, ಬಿಂದಿಗೆ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹಸೆಮಣೆ, ಭೂಮಿ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ಬುಟ್ಟಿಯ ಮೇಲೆ ಹಸೆ ಚಿತ್ತಾರಗಳನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಆದಿಮಾನವ ನಿಸರ್ಗ ಸಹಜ ಬದುಕನ್ನು ರೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ನಿಸರ್ಗದೊಂದಿಗೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಬಂದನು. ತನ್ನ ಬದುಕಿಗೆ ಅನ್ನ, ತೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಟ್ಟೆ, ಇರಲಿಕ್ಕೆ ವಸತಿ, ಈ ಮೂರು ಮೂಲಭೂತ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳು, ಇವುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಮಾನವ ನಿರಂತರ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿದನು. ಇದುವೇ ಅವನ ಜೀವನವಾಯಿತು. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಮನುಷ್ಯ ತನ್ನ ಬಿಡುವಿನ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಬದುಕನ್ನು ಸುಂದರಗೊಳಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದ. ತಾನು ವಾಸಿಸುವ ಮನೆ, ತಾನು ತೊಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ

೧೫. ಡಾ. ಎಸ್. ಸಿ. ಪಾಟೀಲ, ಸತ್ಯಾನಂದ ಪಾತ್ರೋಟ (ಸಂ.) : ನಿಜದ ನೆಲೆ, ಪುಟ – ೪೬೦

ಬಟ್ಟೆ, ಉಪಯೋಗಿಸುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟನು. ಇದರ ಪ್ರತಿಫಲವಾಗಿ ತನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ರೇಖೆ, ಚಿತ್ರ, ಸಂಕೇತಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಗೀಚಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ಬರೆದ ಸಹಜರೂಪದ ಚಿತ್ರಗಳೇ ಜನಪದ ಕಲೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು.

"ಜನಪದ ಚಿತ್ರಕಲೆಯೆಂದರೆ ಕೇವಲ ಬಣ್ಣವಲ್ಲ, ರೇಖೆಯಲ್ಲ, ಸುಣ್ಣ –ಕಾವಿಗಳ ಬೊಟ್ಟುಗಳಲ್ಲ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ಪ್ರಕೃತಿಶಕ್ತಿಯ ಮೂಲಗಳು, ಮನುಷ್ಯನ ಸುಪ್ತ ಶಕ್ತಿಗಳು ಅಡಕಗೊಂಡಿರುವ, ಸೌಂದರ್ಯ ತುಂಬಿರುವ, ವೃತ್ತಿಮೂಲವಾಗಿರುವ ದೈನಂದಿನ ಬದುಕೇ ಆಗಿರುವ ಕಲೆ ಈ ಚಿತ್ರಕಲೆ. ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಚಿತ್ರ ಕಲೆಯೆಂದರೆ ಜನಪದ ಜೀವನದ ಅಧ್ಯಯನವೇ ಆಗಿದೆ" ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಡಾ. ಎಸ್. ಸಿ. ಪಾಟೀಲ ಅವರು. ಮನುಷ್ಯ ತನ್ನ ಸುಖ, ದುಃಖಗಳನ್ನು, ಮನಸ್ಸಿನ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಹಾಡುಗಳ ಮೂಲಕ, ಕಲೆಯ ಮೂಲಕ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಅನೇಕ ಜನಪದ ಕಲಾ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ "ಹಸೆ" ಚಿತ್ರಕಲೆಯೂ ಒಂದು.

ಹಸೆಚಿತ್ರಗಳು ಮಲೆನಾಡಿನ ಶಿವಮೊಗ್ಗಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಾಗರ, ಸೊರಬ, ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿ, ಹೊಸನಗರ, ಉತ್ತರಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಿದ್ಧಾಪುರ, ಕುಮಟಾ, ಹೊನ್ನಾವರ, ಶಿರ್ಸಿ, ಯಲ್ಲಾಪುರ ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಚಿತ್ತಾರಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸುವದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಮಲೆನಾಡಿನ ಒಕ್ಕಲಿಗರು, ಮಡಿವಾಳರು, ಹರಿಜನ, ಹವ್ಯಕರು, ದೀವರ ಜನಾಂಗಗಳ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಹಸೆ ಚಿತ್ತಾರಗಳು ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿವೆ. ಹಸೆ ಚಿತ್ತಾರಗಳಿಲ್ಲದೇ ಅವರ ಹಬ್ಬಗಳೇ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವಷ್ಟು ಈ ಚಿತ್ತಾರಗಳಿವೆ. ಅವರ ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನ, ಶುಭ ಸಮಾರಂಭಗಳಲ್ಲಿ ಹಸೆಚಿತ್ರಗಳು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿವೆ. ಈ ಹಸೆ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ದೀವರ ಜನಾಂಗದವರು, ಮಡಿವಾಳರು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮೂಲತಃ ಇವರು ಕೃಷಿಕರಾದರೂ ಹಸೆಹಾಡು, ಹಸೆ ಚಿತ್ತಾರ ಅವರ ಬದುಕಿನ ಅಂಗವಾಗಿ ಬಂದಿದೆ. ದೀವರ ಜನಾಂಗದ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು, ಪ್ರಕೃತಿಯೊಂದಿಗೆ ಅವಿನಾಭಾವ ಸಂಬಂಧದೊಂದಿಗೆ ಹಸೆಚಿತ್ತಾರಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸುವದರಲ್ಲಿಯೂ ಸಿದ್ಧಹಸ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ **"ಹಸೆ"** ದೀವರ ಜನಾಂಗದ ಅಪ್ಪಟ ಜನಪದ ಚಿತ್ರಕಲೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಜನಾಂಗದ ಹಿರಿಯರು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಜನಪದ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಹಸೆ ಚಿತ್ತಾರಗಳ ಕುರಿತು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ತೆರನಾದ ಹಸೆ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಇಂಥ ಒಂದು ಹಸೆ ಕುರಿತಾದ ಹಾಡು ಹೀಗಿದೆ :

ಚಿತ್ತಾರ ಬರೆಯಂದ್ರ
ಮಂದಾರ ಬರೆದ್ಯಾಳೆ
ಮಂದಾರದ ಕೆಳಗೆ ಮಾಧನ ಕೈ
ಮಂದಾರದ ಕೆಳಗೆ ಮಾಧನ ಕೈ
ಬರಿಯಂದ್ರೆ
ವಾಲಗತನ ಗಂಡಾನ ಬರೆದಾಳೆ

ಹೀಗೆ ಹಸೆಕಲಾವಿದರು ಜನಪದ ಹಾಡುಗಳಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಹಸೆಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ತಮ್ಮ ದೈನಂದಿನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಇಂಥ ಜನಪದ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಅಕ್ಕಿ ಕುಟ್ಟುವಾಗ, ಹಿಟ್ಟು ಬಿಸುವಾಗ, ಜನಪದ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಮರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಹಸೆ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವದರಲ್ಲಿ, ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹೇಳುವದರಲ್ಲಿ, ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ದೀವರ ಜನಾಂಗದವರು ಮದುವೆ ಸಮಾರಂಭಗಳಲ್ಲಿ ಹಸೆಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಇಂಥ ಹಸೆ ಚಿತ್ರಗಳು ಅನೇಕ ಧಾರ್ಮಿಕ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ. ಮದುವೆ ಸಮಾರಂಭಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಹಸೆ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾದರೂ ಬೀಗರು ತಮ್ಮ ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ ಈ ತಪ್ಪು ತಡೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಮದುವಣಗಿತ್ತಿಯ ತಾಯಿ, ವಧು-ವರರ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮಂದಿರು ಹಸೆ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆಯಬಾರದೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಇವರಲ್ಲಿದೆ. ಮದುಮಕ್ಕಳ ಅಕ್ಕ ತಂಗಿಯರು, ಸೋದರತ್ತೆಯರು ಹಸೆಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹಸೆ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆದ ಮೇಲೆ ೩ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಅಳಿಸಬಾರದೆಂಬ ನಿಯಮವಿದೆ. ಈ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆದವರಿಗೆ ಸೀರೆ, ಕುಪ್ಪಸ, ರವಿಕೆ, ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಕೊಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿದೆ.

ಹಸೆ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ದಿನವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಅಥವಾ ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಬರೆಯುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ. ಈ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ೭-೯-೧೧ ಮುಂತಾದ ಬೆಸ ಸಂಖ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ದೈವಿಕ ವಿಧಿ, ವಿಧಾನಗಳಿಂದ ಹಸೆ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಭೂಮಿ ಹುಣ್ಣಿಮೆ ಬುಟ್ಟಿಯ ಮೇಲೆ ಹಸೆ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವದು ಬಹು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿದೆ. ಭೂಮಿ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಗೆ ಬಯಕೆ ತೀರಿಸುವಾಗ ಬಳಸುವ ಬುಟ್ಟಿಯನ್ನು ಹಸೆ ಚಿತ್ರಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬುಟ್ಟಿಯ ಮೇಲೆ ನಾಲ್ಕು ಬಣ್ಣಗಳಿಂದ ಭತ್ತದ ಸಸಿ, ನೇಗಿಲು, ಅಡಿಕೆ ಗಿಡ, ಬಾಳೆಮರ, ದನಕರುಗಳು, ಅಲ್ಲದೇ ತಮ್ಮ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಗ್ರಾಮೀಣ ಬದುಕನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಹಸೆಚಿತ್ರಕಲೆ ಓರಿಸ್ಸಾದ **"ಮಧುಬನಿ"** ಚಿತ್ರಗಳಷ್ಟು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮಲೆನಾಡಿನ ಜನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬೇರಾದ ಈ ಜನಪದ ಕಲೆಗೆ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಪ್ರಚಾರ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲದಿರುವದೇ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಹಸೆ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಎಂಟು ವಿನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಹಸೆ ಗೋಡೆ ಚಿತ್ತಾರ, ಅರಡಿ ಚಿತ್ತಾರ, ಚೆನ್ನಾಣೆ ಚಿತ್ತಾರ, ತುರುಮಣೆ, ಮುಂಡಿಗೆ ಚಿತ್ತಾರ, ಪಪ್ಫಳಿ ಚಿತ್ತಾರ, ಮದುವೆ ಮತ್ತು ಮನುಷ್ಯ, ಪ್ರಕೃತಿ ಸಂಬಂಧ ಚಿತ್ರಗಳು ಇದರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿವೆ. ಹೀಗೆ ಹಸೆಕಲಾವಿದರು ತಮ್ಮ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲಿನ ಪರಿಸರವನ್ನು ಸರಳ ರೇಖೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಾ, ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸುವದು ಇವರ ಕಲೆಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಾಗಿದೆ.

೧.೪. ಕೌದಿ ಕಲೆ

ಜನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ರಾಮನಗರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೌದಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಅರಿವೆ ತುಂಡುಗಳ ಜೊಡಣೆಯಿಂದಾಗಿ ಕೌದಿ ಒಂದು ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ, ಕೌದಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಷ್ಟು ಬಣ್ಣಗಳ ಸಮತೋಲನ, ಆಕಾರಗಳಿಂದಾಗಿ ಸೃಜನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿದೆ. ಅದರ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ತಯಾರಿಸಿದ ದುಪ್ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಸಹ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜನಪದ ಕಲಾ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕೌದಿಯು ಒಂದು, ಹಳ್ಳಿಯ ಜನರು ಹಾಸಲು, ಹೊದೆಯಲು ಬಳಸುವ ಕೌದಿ ಬಡವರ ಕಂಬಳಿಯಾಗಿದೆ. ಇದು ಮಳೆಗಾಲ, ಚಳಿಗಾಲದಲ್ಲಿ ಬೆಚ್ಚಗೆ, ಬೇಸಿಗೆ ಕಾಲದದಲ್ಲಿ ತಂಪಾದ ಅನುಭವ ನೀಡುತ್ತದೆ.ಅದಕ್ಕೆ ಇದನ್ನು **"ಹವಾ ನಿಯಂತ್ರಿತ"** ಹೊದಿಕೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಭಾಗಗಳಾದ ಮುಂಬೈ ಕರ್ನಾಟಕ, ಹೈದರಾಬಾದ್ ಕರ್ನಾಟಕದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರು ಕೌದಿಯನ್ನು ಹಾಸಲು ಹೊದೆಯಲು ಈಗಲೂ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.

ಕೌದಿಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಲು, ಮನೆಯ ಗಂಡಸರು ಉಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟ ಹಳೆಯ ಧೋತರ, ಸೀರೆಗಳನ್ನು ಲ್ಯಾವಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅದರ ಮೇಲೆ ಮಕ್ಕಳ ಬಣ್ಣ-ಬಣ್ಣದ ಹಳೆಯ ಅರಿವೆ ತುಂಡುಗಳು, ಹಳೆಯ ಅಂಗಿ, ಪ್ಯಾಂಟು, ಸೀರೆ,ಜಂಪರುಗಳ ತುಂಡುಗಳು, ಸಿಂಪಿಗರ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿಯ ಹೊಸ ಬಟ್ಟೆ ತುಂಡುಗಳು, ದಪ್ಪ ಸೂಜಿ, ದಪ್ಪನೆಯ ಕೌದಿ ದಾರ, ಕುಡಗೋಲ ಕತ್ತಿ ಇವಿಷ್ಟು ಬಂಡವಾಳದೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮ ಕಲ್ಪನೆಯ ರೂಪಗಳಿಗೆ ಆಕಾರ ಕೊಡುತ್ತಾ, ಬಣ್ಣ-ಬಣ್ಣದ ಅರಿವೆ ತುಂಡುಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು ಹೊಲಿಯುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಹೊಲಿಯುವದು ಮುಗಿದಾಗ ಒಂದು ಸುಂದರವಾದ **"ಕೌದಿ"** ಕಲಾಕೃತಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತದೆ.ಇದಕ್ಕೆ **"ಕೌದಿ ಕಲೆ"**ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಸಮಕಾಲೀನ ಕಲಾ ಪ್ರಕಾರವಾದ **"ಕೋಲಾಜ್ ಕಲೆ"** ಕೌದಿಕಲೆಯ ಮುಂದುವರಿದ ರೂಪ ಎಂದು ಡಾ. ಎಸ್. ಸಿ. ಪಾಟೀಲರವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿರುವದು ಸಮಂಜಸವಾಗಿದೆ.ಈ ಕೌದಿ ಕಲೆಯೇ ಆಧುನಿಕ ಕಲಾ ಪ್ರಕಾರವಾದ ಬಾಟಿಕ್, ಕಸೂತಿ ಕಲೆಗೆ ಮೂಲ ಎನ್ನಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕೌದಿಯ ನಾಲ್ಕು ಮೂಲೆಗೆ ಬಣ್ಣದ ಅರಿವೆ ತುಂಡನ್ನು ಮಡಚಿ ಜೋಡಿಸುತ್ತಾರೆ.ಇದಕ್ಕೆ ಹಳ್ಳಿಯ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಕೌದಿ ಒಗಟು ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಸಂಜೆ ವೇಳೆ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಸಿ, ಹರಟೆ ಹೊಡಿಯುತ್ತಾ ಕುಳಿತಾಗ ಒಂದು ಗುಂಪು ಒಗಟನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ ಇನ್ನೊಂದು ಗುಂಪು ಬಿಡಿಸುತ್ತದೆ. ಕೌದಿ ಕುರಿತು ಇಂಥ ಒಂದು ಒಗಟು ಹೀಗಿದೆ: "ನಾಲ್ಕು ಮೂಲಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಗೊಂಬಿ,ಸಂಜಿಕಿ ಬರತಾಳ ಮುದರೋಂಡಿ" ಈ ಒಗಟಿನಲ್ಲಿ ಕೌದಿಯ ಅವಶ್ಯಕತೆಯ ಒಳಮರ್ಮ ಅಡಗಿದೆ. ರಾತ್ರಿಯಾದರೆ ಸಾಕು, ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರಿಗೆ, ಬೆಚ್ಚನೆಯ ಹೊದಿಕೆಯಾಗಿ ಕೌದಿ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಜನಪದರು "ಜಗದ್ಗುರು ಜಗದೀಶ, ಥಂಡಿ ಗುರು ಕೌದೀಶ" ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಗ್ರಾಮೀಣ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಗಂಡನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ತವರು ಮನೆಯ ಉಡುಗೊರೆಯಾಗಿ ಕೌದಿಯನ್ನು ಕೊಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಈಗಲೂ ಗ್ರಾಮೀಣರಲ್ಲಿ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಕೌದಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಚಿತ್ರಗಳು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಿತ್ರಗಳು,ಅಲಂಕಾರಿಕ ಚಿತ್ರಗಳು, ರಾಮಾಯಣ-ಮಾಹಾಭಾರತದ ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕೌದಿಯಲ್ಲಿ ಆಕಾರಗಳನ್ನು ಕೋಡುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಧಾರ್ಮಿಕ ಭಾವನೆಯ ಕೌದಿಗಳನ್ನು ಜಾತ್ರೆ, ಮುಂತಾದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸುವ ಪದ್ಧತಿ ಇದೆ. ಬಿಜಾಪುರದ ಮುಧೋಳದ ಆರೂಢ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮಠದಲ್ಲಿ, ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬೈಲಹೊಂಗಲ ತಾಲೂಕಿನ ಇಂಚಲ ಸಿದ್ಧಾರೂಢ ಮಠದಲ್ಲಿ, ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹಾನಗಲ್ ತಾಲೂಕಿನ "ಶೇಷಗಿರಿ"ಎಂಬಲ್ಲಿ ಕೌದಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿದೆ. ಇಂತಹ ಕೌದಿಯನ್ನು ರಾಮನಗರದ ಜನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕದಾಗಿರುವ ದುಪ್ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಸಹ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

೧.೫. ಕಸೂತಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ

ಶಾಸ್ವತಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿರುವ ಕಸೂತಿಯು ವೃತ್ತಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ದಾರಗಳಿಂದ ಹೆಣೆದು ಕಸೂತಿ ಹಾಕಲಾಗಿದೆ. ಇಂಥ ಕಸೂತಿ ಹಾಕಿದ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ದೇವರಿಗೆ ನೈವೇಧ್ಯ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವಾಗ, ತಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರು ಪೂಜಾ ಸಾಮಗ್ರಿ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡುಹೋಗುವಾಗ ಕೈಚೀಲ, ಟೀಫಾಯಿ, ಟೇಬಲ್ ಮೇಲೆ ಇಡಲು ಇಂಥ ವೃತ್ತಾಕಾರದ ಕಸೂತಿ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮ ಬಿಡುವಿನ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಬಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ದಾರದಿಂದ ಹೆಣಿಕೆಯನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ಕಸೂತಿ ಕಲೆ ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇದರಲ್ಲಿ ಎರಡು ವಿಧದ ಕಸೂತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತೇವೆ. ೧. ಕೈಯಿಂದ ಹಾಕುವ ಕಸೂತಿ, ೨. ಯಂತ್ರದಿಂದ ಹಾಕುವ ಕಸೂತಿ. ಇಂದಿಗೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಕಸೂತಿ ಹಾಕುವ ಕಲೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಕಸೂತಿಯಲ್ಲಿ ಸೂಜಿಯಿಂದ ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ದಾರಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಕಸೂತಿ ರಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆಧುನಿಕ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಯಂತ್ರದ ಸಹಾಯದಿಂದಲೂ ಕಸೂತಿ ರಚಿಸುವ ವಿಧಾನ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ. ಯಂತ್ರದ ಮೂಲಕ ಕಡಿಮೆ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಏಳು ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.

೧. ಗಾಂವಟಿ ಕಸೂತಿ, ೨. ಮೆಂತೆ ಕಸೂತಿ, ೩. ಮುರುಗಿ ಕಸೂತಿ, ೪. ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಬಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಉಲನ್ ಕಸೂತಿ, ೬. ಗಾಜಿನ ಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕುವ ಕಸೂತಿ, ೭. ಗಂಟೆಣಿಕೆಯ

ಕಸೂತಿ. ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಕಿತ್ತೂರು, ಜನಪದ ಲೋಕ, ರಾಮನಗರ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಈ ಬಗೆಯ ಕಸೂತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

೧.೬. ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರಕಲೆ

ರಾಮನಗರದ ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾದ ಅನೇಕ ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಪಾರಿಜಾತದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕೊರವಂಜಿಯ ಸನ್ನಿವೇಶದ ತೊಗಲುಗೊಂಬೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನು ಕೊರವಂಜಿಯ ವೇಷ ಧರಿಸಿ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯ ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗಿನ ಸನ್ನಿವೇಶ, ಕೊರವಂಜಿ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಬುಟ್ಟಿ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಗೆಜ್ಜೆಸರ, ಬಗಲಿಗೆ ಮಗುವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. ಗುಲಾಬಿಬಣ್ಣದ ಸೀರೆಯನ್ನು ಉಟ್ಟಿದ್ದು, ಅಲಂಕಾರಿಕವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳು, ಕಾಲುಗಳು, ಕೈಗಳನ್ನು ಸಹ ಜಾನಪದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಗುಲಾಬಿ ಕುಪ್ಪಸ, ಹಳದಿ ಸೀರೆ, ಅಲಂಕಾರಿಕ ಕಣ್ಣು ಮೂಗುಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿ, ಆಭರಣಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟು ಶಕುನ ಕೇಳಲು ಆತುರಳಾಗಿರುವ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸೀರೆಯ ತುಂಬೆಲ್ಲಾ ಅಲಂಕಾರಿಕ ನಕ್ಷೆಗಳಿವೆ, ಮೂಗಿನಲ್ಲಿ ನತ್ತು, ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಆಭರಣಗಳು, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಳೆಗಳು, ತುರುಬಿನಲ್ಲಿಯೂ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿ, ಆಕರ್ಷವಾಗಿ ಜನಪದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ.

"ಜನರ ಮನೋಧರ್ಮದ ವಿವಿಧ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಪಡಿಸುವ ಪ್ರದರ್ಶನಾತ್ಮಕ ಕಲೆಗಳು ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಒಂದೊಂದು ಕಲೆಯೂ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಪ್ರೇಕ್ಷಕವರ್ಗವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಗಲುಗೊಂಬೆಯಾಟವೂ ಒಂದಾಗಿದ್ದು. ಅದರೊಳಗೆ ಅಡಕವಾಗಿರುವ ಚಿತ್ರಕಲೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಚಿತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಮನೋರಂಜನೆಯೊದಗಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಕಲಾವಿದರು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ."[೬] ಇಂಥ ತೊಗಲು ಗೊಂಬೆ ಆಡಿಸುವ "ಕಿಳ್ಳೆಕ್ಯಾತ" ಜನಾಂಗದವರು ಈ ಕಲೆಯನ್ನು ಪೋಷಿಸಿಕೊಂಡು, ಈ ಮೂಲಕ ಜನರಿಗೆ ಮನೋರಂಜನೆ ಒದಗಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

"ತೆರೆಯ ಹಿಂದೆ ವರ್ಣರಂಜಿತ ಮಾಯಾಲೋಕವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಅದ್ಭುತ ಕೈ ಚಳಕದ ಈ ಕಲೆ, ಕೇವಲ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಸಿಮಿತವಾಗಿರದೆ ಇಡೀ ಕುಟುಂಬದ ಜನರನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಜನಸಮುದಾಯದ ಕಲೆಯಾಗಿದೆ. ಜಗತ್ತಿನ ಜನಪದ ವರ್ಣ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಭಾರತದ ಅಮೂಲ್ಯ ಕೊಡುಗೆ ಈ ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರಕಲೆ. ಇದರ ಮುಂದುವರೆದ ರೂಪವೇ ಇಂದಿನ ಚಲನಚಿತ್ರವೆನ್ನಬಹುದು."[೭] ಇಂಥ ತೊಗಲು ಗೊಂಬೆಯ ಚಿತ್ರಗಳ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಾದ ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಲ್ಲಿ ೧೭

೦೬. ಡಾ. ಎಸ್. ಸಿ. ಪಾಟೀಲ : ಜನಪದ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಪುಟ – ೧೭೧
೦೭. ಡಾ. ಎಸ್. ಸಿ. ಪಾಟೀಲ : ಜನಪದ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಪುಟ – ೧೭೧

ಕಲಾಕೃತಿಗಳು, ಶಿವಮೊಗ್ಗದಲ್ಲಿ ೬ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು, ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ೨೦ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು, ಮಂಜೂಷಾ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಧರ್ಮಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ೬ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು, ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ೧೪೦ ಚಿತ್ರಗಳು ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಂಡಿವೆ. (ಇನ್ನೂ ನೂರಾರು ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಸ್ಟೋರ್ ರೂಂನಲ್ಲಿವೆ.) ಜನಪದ ಲೋಕ, ರಾಮನಗರ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ೩೫ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು, ಮಣಿಪಾಲದ ಹೆರಿಟೇಜ್ ವಿಲೇಜ್‌ದಲ್ಲಿ ೧೫೦ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ. ತೊಗಲು ಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ನಾವು ಮಂಗಳೂರಿನ ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ, ಧರ್ಮಸ್ಥಳದ ಮಂಜೂಷಾ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್‌ನ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ರಾಮನಗರದ ಜನಪದ ಲೋಕ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮಣಿಪಾಲದ ವಿಜಯನಾಥ ಶೆಣೈಯವರ ಹೆರಿಟೇಜ್ ವಿಲೇಜ್ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಜನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ತೊಗಲುಗೊಂಬೆಗಳಲ್ಲಿ "ರಾಮಾಯಣ ಪ್ರಸಂಗದ ಒಂದು ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ರಾಮ, ಲಕ್ಷ್ಮಣ, ಸೀತೆ, ಹಣಮಂತ, ಈ ಎಲ್ಲ ಚಿತ್ರಗಳಿರುತ್ತವೆ, ಪ್ರಾಣಿ, ಪಕ್ಷಿ, ಯುದ್ಧದಂಥ ಸೈನಿಕರ ಚಿತ್ರಗಳೂ ಪವಾಡಮಯ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಚಿತ್ರಗಳೂ ಒಂದೇ ತೊಗಲಿನಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಾಂಕನಗೊಂಡು ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವು."[೮] ಅಲ್ಲದೆ ರಾಕ್ಷಸ ಪಾತ್ರಗಳು, ಭೀಮ, ಕೀಚಕ, ದುರ್ಯೋಧನ, ಕರ್ಣ, ಅರ್ಜುನ ಪಾತ್ರಗಳು, ಕೃಷ್ಣನ ಬಾಲಲೀಲೆಯ ಚಿತ್ರಗಳು, ದೇವಾನುದೇವತೆಗಳ ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರಗಳು, ದಶಾವತಾರದ ಚಿತ್ರಗಳು, ರಾಮಾಯಣದ ಚಿತ್ರಗಳು, ಭಾಗವತದ ಚಿತ್ರಗಳು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಿತ್ರಗಳು, ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಷಯಗಳ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ತೊಗಲುಗೊಂಬೆಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತ, ದಶಾವತಾರ ಮುಂತಾದವನ್ನು ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ತೊಗಲುಗೊಂಬೆಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಕಥಾಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿ, ಆಟ ಆಡಿಸಿ ಜನರಿಗೆ ಮನೋರಂಜನೆ ಒದಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

೧.೭. ಕಿನ್ನಾಳ ಚಿತ್ರಕಲೆ

ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಜನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಹಂಪಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿರುವ ಕಿನ್ನಾಳದ ಕಲೆಯ ಅನೇಕ ಪೀಠೋಪಕರಣಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಅಷ್ಟಭುಜಾಕೃತಿಯ ಒಂದು ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಆನೆ, ಅದರ ಮೇಲೆ ಸಿಂಹವನ್ನು ಹಳದಿ ಬಣ್ಣದಲ್ಲಿ ಅಲಂಕಾರಿಕವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆನೆಗೆ ಬಿಳಿವರ್ಣ ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿ ಹಸಿರುವರ್ಣ ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ಸುತ್ತಲೂ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹೂವು ಎಲೆಗಳನ್ನು ಅಲಂಕಾರಿಕವಾಗಿ ಬಳಸಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಸಣ್ಣ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಂಪು, ಹಳದಿ, ನೀಲಿವರ್ಣದ ಹೂವುಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗಿದೆ.

---

೦೮. ಡಾ. ಎಸ್. ಸಿ. ಪಾಟೀಲ : ಜನಪದ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಪುಟ – ೧೭೧

ಸುತ್ತಲೂ ಅಂಚನ್ನು ಹಳದಿಬಣ್ಣದ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕಪ್ಪು ವರ್ಣದ ಗೆರೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೊಪ್ಪಳ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಿನ್ನಾಳ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಈ ಕಲೆ ಗ್ರಾಮದ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೇ 'ಕಿನ್ನಾಳ ಕಲೆ' ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆಯಿತು. ಇಲ್ಲಿ ಕಿನ್ನಾಳ ಕಲೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಯಾಗಿಸಿಕೊಂಡ ಕಲಾವಿದರಿಂದ ಈ ಗ್ರಾಮ ವಿದೇಶಿಗಳ ಗಮನ ಸೆಳೆಯಿತು. ವಿಜಯನಗರ ಅರಸರ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಇದನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಕಿನ್ನಾಳ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಆಟಿಕೆಗಳು, ಪೀಠೋಪಕರಣಗಳು, ಷೋಕೇಸ್, ಮಂಟಪ, ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಮುಂತಾದ ಗೃಹಬಳಕೆ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಇವರ ಕಲಾತ್ಮಕತೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಚಹಾ ಪಟ್ಟಿಗೆ, ಕಟ್ಟಿಕೆಯ ಪಾಟಿ, ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ತುಂಡುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಈ ಕಲಾತ್ಮಕ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಿಗೆ ತಾವೇ ತಯಾರಿಸಿದ ಬಾಳಪ್ಪನ ಬಣ್ಣ ಮತ್ತು ಲಜಾವರ ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.

ಬಣ್ಣ ತಯಾರಿಸುವ ವಿಧಾನ

ಬಳಪದ ಕಲ್ಲನ್ನು ತಂದು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನೆನೆ ಹಾಕಿ, ನಂತರ ಸೋಸಿ ಈ ವರ್ಣವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಬಣ್ಣಗಳ ರಾಜನೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಲಜಾವರ ಬಣ್ಣವನ್ನು ಕುಟ್ಟಿದ ತವರಕ್ಕೆ ಮೀನಸರಿ ನೆನೆಯಿಟ್ಟು ಈ ವರ್ಣವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಕಲಾಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಹಚ್ಚುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥ ಕಿನ್ನಾಳಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಜನಪದಲೋಕ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ರಾಮನಗರ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ. ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ಮೈಸೂರು ವಿ.ವಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಬಗೆಯ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

೨.೦ ಶಿಷ್ಟಪದ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಚಿತ್ರಕಲಾಕೃತಿಗಳು

೨.೧. ಉದ್ಧರಣೆ ಚಿತ್ರಕಲೆ

ಬೆಂಗಳೂರು ವಿ.ವಿ. ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಉದ್ಧರಣೆ ಚಿತ್ರ ೧ ಅಡಿ ಅಗಲ ಹಾಗೂ ೨೦ ಅಡಿ ಉದ್ದವಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ಸಂಕೇತಾಕ್ಷರಗಳು, ಷಟಸ್ಥಲ್, ನಂದಿ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿ, ನೀಲಿ, ಕೆಂಪು, ಹಳದಿ ಹೀಗೆ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಕಲಾಕೃತಿಯ ಸೌಂದರ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಾಗದದ ಮೇಲೆ ಜಲವರ್ಣದಿಂದ ಉದ್ದರಣೆ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ.

"ವಿಷಯಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಲಿಂಗಾಯತ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಅರ್ಪಣ, ಅರ್ಚನ, ಅನುಭಾವ, ಅಷ್ಟವರಣ, ಪಂಚಾಚಾರ, ಷಟಸ್ಥಲ್, ಮತ್ತು ಸಕೀಲ ಸಾಹಿತ್ಯವೆಂದು ವರ್ಗೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಉದ್ಧರಣೆಗಳು ಲಿಂಗಾಯತ ಶಾಸ್ತ್ರ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಾಗೂ ಚಿತ್ರ

ಪರಂಪರೆಗೆ ವಿಶೇಷ ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿರುವದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರಸಮ್ಮತವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಇಂದಿನ ದಿನಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಅವುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಚಿತ್ರಕಲಾ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಾಕಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಬೇಕು, ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ಬರವಣಿಗೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಅಲಂಕಾರಿಕ ಬಣ್ಣ, ರೇಖೆ, ವಿನ್ಯಾಸಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸಚಿತ್ರ ಹಸ್ತ ಪ್ರತಿಗಳು ಸೃಷ್ಟಿಯಾದಂತೆ: ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಚಿತ್ರಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಉದ್ದರಣೆಗಳು ರಚನೆಯಾಗಿವೆ.

ಉದ್ಧರಣೆಗಳು ಎಂದರೆ ಲಿಂಗಾಯತ ತತ್ವಗಳ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಒಂದು ಸಾಧನ"[೯] ಇಂಥ ಉದ್ಧರಣೆಯ ಚಿತ್ರ ಪಟಗಳನ್ನು ನಾವು ಬೆಂಗಳೂರು, ಧಾರವಾಡ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ವಿಭಾಗಗಳ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಮಣಿಪಾಲದ ವಿಜಯನಾಥ ಶೆಣೈಯವರ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ, ಜಂಗಮ ಮಠದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಮೂಲ ಮಠವನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸಿದಾಗ ಮೊದಲಿದ್ದಂತೆ ಕಲಾವಿದ ವಿಜಯಹಾಗರ ಗುಂಡಗಿಯವರಿಂದ ಉದ್ಧರಣೆ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

"ಉದ್ಧರಣ ಎಂಬುದು ಉತ್+ಹರಣ ಎಂಬ ಎರಡು ಪದಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಉತ ಎಂದರೆ ಮೇಲೆ ಮುಂದೆ, ಮಿಗಿಲು(ಊರ್ಧ್ವ) ಎಂದರ್ಥ, ಹರಣ ಎಂದರೆ ಅಪಹರಿಸು, ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು, ಒಯ್ಯು ಎಂದರ್ಥ ಹೀಗಾಗಿ ಉದ್ಧರಣ ಎಂದರೆ ಉದ್ಧರಿಸು, ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತು, ಬಂಧನದಿಂದ ಮುಕ್ತಿಗೊಳಿಸು, ಪರಿಪೂರ್ಣ ಹಂತಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಿಸು ಎಂಬ ಇತ್ಯಾದಿ ಅರ್ಥಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತವೆ, ಅಂದರೆ ರೋಗ, ಭಯ, ಮುಂತಾದ ಭವ ಬಂಧನಗಳ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಇಲ್ಲವೆ ಅಧೋಮುಖಿಯಾದ ಜೀವಿಯನ್ನು ಊರ್ಧ್ವಮುಖಿಗೊಳಿಸುವ ಉತ್ಕರ್ಷಕ ಸಿದ್ಧಾಂತ ತತ್ವ ಮತ್ತು ತಂತ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಇದಾಗಿದೆ. ಉದ್ಧರಣೆಗಳು ಚಿತ್ರ(ಪಟಲ) ಹಾಗೂ ಪಠ್ಯ(ವಾಚ್ಯ) ಗಳೆಂಬ ಎರಡು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದು ದೃಶ್ಯ- ಶ್ರವ್ಯದಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಸಾಹಿತ್ಯವಾಗಿದೆ."[೧೦] ಹೀಗಾಗಿ ಉದ್ಧರಣೆ ಚಿತ್ರಗಳು ಲಿಂಗಾಯತ ಧರ್ಮದ ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ವಿಷಯಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಚಿತ್ರಗಳಾಗಿವೆ.

ಉದ್ಧರಣೆ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ "ಅನಾದಿಭಕ್ತೋದ್ಧರಣೆ, ಅಷ್ಟಾವರಣೋದ್ಧರಣೆ, ಅನಾದಿ ಜಂಗಮೋದ್ಧರಣೆ, ಶೂನ್ಯ ಲಿಂಗೋದ್ಧರಣೆ, ಚಿದಂಬರೋದ್ಧರಣೆ, ಷಡ್ಬ್ರಂಹ್ಮೋದ್ಧರಣೆ, ಬಸವಾಕ್ಷರೋದ್ಧರಣೆ, ನೂರೆಂಟು ಪ್ರಣಮೋದ್ಧರಣೆ, ಅಧೋಕುಂಡಲಿ ಉದ್ಧರಣೆ, ಊರ್ಧ್ವ ಕುಂಡಲಿ ಉದ್ಧರಣೆ, ಲಿಂಗಷಡಕ್ಷರೋದ್ಧರಣೆ, ಜ್ಞಾನ ಚಕ್ರೋದ್ಧರಣೆ, ಗೋಮುಖೋದ್ಧರಣೆ, ಪ್ರಣವೋದ್ಧರಣೆ, ನೂರೆಂಟು ತೆರೆದ ಅರ್ಪಣೋದ್ಧರಣೆ, ಅರವತ್ತಾರು ತೆರೆದ

೦೯. ಡಾ. ಕೆ. ರವೀಂದ್ರನಾಥ : ಉದ್ಧರಣೆ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಪುಟ – ೧೫

೧೦. ಡಾ. ಕೆ. ರವೀಂದ್ರನಾಥ : ಉದ್ಧರಣೆ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಪುಟ – ೧೬

ಕರಣಾರ್ಪಣೋದ್ಧರಣೆ, ನಾಲ್ವತ್ತೆಂಟು ತೆರೆದ ಅರ್ಪಣೋದ್ಧರಣೆ, ಇನ್ನೂರ ಹದಿನಾರು ತೆರೆದ ಅರ್ಪಣೋದ್ಧರಣೆ, ಮೂವತ್ತಾರು ತೆರೆದ ಮಿಶ್ರಾರ್ಪಣೋದ್ಧರಣೆ, ಕಾಯಾರ್ಪಣೋದ್ಧರಣೆ, ಲಯಯೋಗ ಸಮಾಧಿ ಉದ್ಧರಣೆ, ಗಣೇಶ್ವರನೋದ್ಧರಣೆ, ರಥೋದ್ಧರಣೆ" ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿವೆ."[೧೧] ಈ ವಿಷಯಗಳ ಮೇಲೆ ಸಂಕೇತಾಕ್ಷರಗಳು, ವರ್ಣಗಳ ಮೂಲಕ ಹೂಬಳ್ಳಿಗಳು, ಜಾಮಿತಿಯ ಆಕಾರಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ವೈವಿಧ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಉದ್ಧರಣೆ ಚಿತ್ರಗಳು ರಚನೆಗೊಂಡಿವೆ.

೨.೨. ವಿಜಯನಗರ ಶೈಲಿಯ ಚಿತ್ರಕಲೆ

ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಇಲಾಖೆ ಕಮಲಾಪುರದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾದ ಶ್ರೀ ರಾಮ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ವರ್ಣ ಚಿತ್ರವು ೨೮" x ೩೪" ಅಳತೆಯಲ್ಲಿದೆ, ಈ ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಜೆಸ್ಸೋ, ಮುತ್ತು, ಹರಳ, ಜಲವರ್ಣ ಬಳಸಿ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. "ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೮ರ ಶತಕದ ಸುಮಾರಿಗೆ ಚಿತ್ರಿಸಿರುವ ಶ್ರೀ ರಾಮ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕದ ವರ್ಣಚಿತ್ರವು ನೋಡುಗರ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಲೇಪನ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯಿಂದ ಮೂಡಿರುವ ಈ ವರ್ಣಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ರಾಜ ಉಡುಗೆಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ ಸೀತೆ ರಾಮರನ್ನು ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಿ ಸುತ್ತಲೂ ಚಾಮರಧಾರಿಗಳಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಣ, ಭರತರನ್ನು ರಾಮನ ಹಿಂದೆಯೂ ಮತ್ತು ಶತ್ರುಘ್ನನನ್ನು ಸೀತಾದೇವಿಯ ಹಿಂದೆ ಬರುವಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಚಿತ್ರದ ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಭಕ್ತರಾಕ್ಷಸ ಹಾಗೂ ಮುನಿಜನರ ಸಮೂಹವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಅದರ ತಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೋಲಾಹಲ ಗೈಯುತ್ತಿರುವ ವಾನರಸೇನೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ವರ್ಣಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಕುತೂಹಲ ಕಾರಿಯಾಗಿ ಜಾಂಬವಂತನನ್ನು ನೀಲಿ ಬಣ್ಣದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಹನುಮಂತನನ್ನು ಶ್ರೀ ರಾಮ ಪಾದಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸುವಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಗರುಡನನ್ನು ಅಯೋಧ್ಯಾ ನಾಗರಿಕರೊಡನೆ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಲೇಪನಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಮೂಡಿರುವ ಈ ವರ್ಣಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಉಡುಗೆ ತೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ಅಮೂಲ್ಯಮಣಿಗಳಿಂದ ಹಾಗೂ ಬಣ್ಣದ ಗಾಜಿನ ತುಣುಕುಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ವರ್ಣಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಯೂರೋಪಿನ ರಿನೆಸಾನ್ಸ್ ಕಾಲದ ಕ್ರೈಸ್ತ ಕಲೆಯ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿರುವ ಪುಷ್ಪ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು."[೧೨]

ವಿಜಯನಗರ ಅರಸರು ಚಿತ್ರ, ಶಿಲ್ಪ, ವಾಸ್ತುಕಲೆಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದರೂ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ರಕ್ಷಣೆ, ಪ್ರಚಾರವನ್ನು ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಈ ಚಿತ್ರಕಲೆ ಬೆಳೆಯಿತು. ವಿಜಯನಗರ ಅರಸರ ಕಾಲದ ಈ ಚಿತ್ರಕಲೆಯನ್ನು ವಿಜಯನಗರ ಚಿತ್ರಕಲೆ ಎಂದು ಕರೆಯುವರು. ಹಂಪೆಯನ್ನು ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ವಿಜಯನಗರದ ಅರಸರು ಲಲಿತಕಲೆಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಿದರು. ಈ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಉಚ್ಛ್ರಾಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ

೧೧. ಡಾ. ಕೆ. ರವೀಂದ್ರನಾಥ : ಉದ್ಧರಣೆ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಪುಟ – ೧೭

೧೨. ಮಾಹಿತಿ ಪಟ್ಟಿಕೆ : ಭಾರತೀಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಕಮಲಾಪೂರ. ಹಂಪಿ

ಅಂದರೆ ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಂದ ವಿದೇಶಿ ಪ್ರವಾಸಿ ಪಯಾಸ್ ಹೇಳುವಂತೆ, "ಅರಮನೆಯ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲಿನ ಅಕ್ಕ ಪಕ್ಕಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಪೂರ್ಣ ಆಕೃತಿಯ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಇಡಲಾಗಿತ್ತಂತೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನದು, ಇನ್ನೊಂದು ಅವನ ತಂದೆಯದಾಗಿದ್ದು ಇವು ಉತ್ತಮ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಾಗಿದ್ದವು."[೧೩] ಎಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ವಿಜಯನಗರ ಕಾಲದ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಶೈಲಿ(ಪರಂಪರೆ)ಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಚಿತ್ರವೊಂದು ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಇಲಾಖೆಗೆ ಸೇರಿದ ಕಮಲಾಪುರದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

೨.೩. ಗಾಜಿನ ಮೇಲಿನ ಚಿತ್ರಕಲೆ

ಮಂಜೂಷಾ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಧರ್ಮಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ಅನೇಕ ಗಾಜಿನ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಗೋಪಾಲಕಲಾಕೃತಿಯು ಎಲ್ಲರ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಗೋಪಾಲ ಒಂದು ಗಿಡದ ಕೆಳಗೆ ಕೊಳಲನ್ನು ಊದುತ್ತಾ ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ. ಅಕ್ಕ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುವ ಇಬ್ಬರು ಸಖಿಯರು ಗಾಳಿಯನ್ನು ಬೀಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಜನ ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ಗೋಪಾಲನ ಸುತ್ತಲೂ ನೂರಾರು ಗೋವುಗಳು ನಿಂತಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯ ಒಂದು ಗೋವು ಗೋಪಾಲನ ಕಾಲನ್ನು ನಾಲಿಗೆಯಿಂದ ನೆಕ್ಕುತ್ತಿದೆ. ಗೋಪಾಲ ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಒಂದು ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಕಮಲದ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ. ಕೊರಳಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಗಾತ್ರದ ಕಂಠಾಭರಣವನ್ನು ಅಲಂಕೃತವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಕಾಲಿನವರೆಗೆ ಬರುವಂತೆ ಹೂಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಾಕಲಾಗಿದೆ. ಮೇಲೆ ಅಲಂಕಾರಿಕ ಗಿಡವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದು ಗಿಡದಲ್ಲಿ ಹಕ್ಕಿಗಳು ಹಾರಾಡುತ್ತಿವೆ, ಐದು ತಲೆ ಹಾವು ಹೆಡೆಯನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಗೋಪಾಲನ ತಲೆಯ ಹಿಂದೆ ಪ್ರಭಾವಳಿಯಂತೆ ನಿಂತಿದೆ. ಗೋಪಾಲನ ಭುಜಕ್ಕೆ ತಲೆಗೆ ಅಲಂಕೃತ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಿಂಬದಿಯ ನೀಲಿವರ್ಣದ ಶುಭ್ರ ಆಕಾಶವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಗೋವುಗಳನ್ನು ಬಿಳಿವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿ, ಅದರ ಮೇಲೆ ಕಪ್ಪುವರ್ಣದಿಂದ ರೇಖೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ, ಗೋವುಗಳನ್ನು ವಿವಿಧ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಗಾಜಿನ ಮೇಲೆ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವ ಕಲಾತಂತ್ರ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಕಲಾವಿದರಿಂದ ಪರಿಚಯವಾಯಿತು. ಐರೋಪ್ಯ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬಹು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿದ್ದ ಈ ಕಲೆ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ, ಗೋವಾ ಮುಂತಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಪರಿಚಯವಾಗಿ ಅನಂತರ ಇತರ ನಗರಗಳ ಕಲಾವಿದರು ಈ ಕಲೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದರು. ರಾಜ–ಮಹಾರಾಜರಲ್ಲದೇ ಶ್ರೀಮಂತ ವರ್ಗದ ಜನರು ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಅಂದಕ್ಕಾಗಿ ಗಾಜಿನ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬಳಸತೊಡಗಿದರು. ಇದು ಶೀಘ್ರವೇ ಒಂದು ಜನಪ್ರಿಯ ಕಲಾಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಬೆಳೆಯತೊಡಗಿತು. ಮೊದ ಮೊದಲು ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ದೃಶ್ಯಗಳ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಈ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು ನಂತರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಥಾ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಗಾಜಿನ ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾಯಿತು. ಪೂನಾ, ಮುಂಬೈ, ಸಾತಾರಾ, ಸೋಲಾಪೂರ

೧೩. ಆರ್. ಜಿ. ರಾಯಕರ : ಭಾರತೀಯ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಪುಟ – ೧೨

ಇತ್ಯಾದಿ ನಗರಗಳು ಈ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿದ್ದವು, ಗಾಜಿನ ಚಿತ್ರಕಲೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಶೈಲಿಯ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿರುವದು ಒಂದು ವಿಶೇಷ, ಮರಾಠಾ ಕಲಾವಿದರು ಈ ಕಲೆಯ ತಂತ್ರವನ್ನು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರಿಂದ ಪಡೆದು ತಮ್ಮ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರ ರಚಿಸಿರುವದನ್ನು ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು.[೧೪]

ಗಾಜಿನ ಒಂದು ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರ ರಚಿಸಿ ಇನ್ನೊಂದು ಬದಿಯಿಂದ ವೀಕ್ಷಿಸುವ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ರಚಿಸಿದ ಚಿತ್ರಗಳಿಗೆ ಗಾಜಿನ ಚಿತ್ರಗಳೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕ್ರಿ.ಪೂ. ೩೦೦೦ರಿಂದ ಈಜಿಪ್ತ್‌ನಲ್ಲಿ ಗಾಜನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಒತ್ತುತ್ತಿದ್ದರು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ೫ನೇ ಶತಮಾನದಿಂದ ಗಾಜಿನ ಮೇಲೆ ಚಿತ್ರ ರಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕದಂಬರು, ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟರು, ಹೊಯ್ಸಳ ಅರಸರ ಕಾಲದಿಂದ ಗಾಜನ್ನು ಬಳಸಿ ಚಿತ್ರ ರಚಿಸಿರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಬೇಲೂರು ದೇವಸ್ಥಾನ ಒಂದು ಶಿಲ್ಪ 'ದರ್ಪಣ ಸುಂದರಿ' ಕಲಾಕೃತಿಯನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಬಹುದು. ಗಾಜಿನ ಮೇಲೆ ತಾವು ಚಿತ್ರಿಸಲಿರುವ ಕಲಾಕೃತಿಯನ್ನು ಹಾಳೆಯ ಮೇಲೆ ಚಿತ್ರಿಸಿಕೊಂಡು, ಅದನ್ನು ಗಾಜಿನ ಮೇಲೆ ಪ್ರತಿರೂಪ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಟೆಂಪರಾ ವರ್ಣದಿಂದ ಕಲಾಕೃತಿಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬರುವ ಬಟ್ಟೆ, ಆಭರಣಗಳಿಗಾಗಿ, ಮೆರಗು ಕಾಗದ, ಬಂಗಾರದ ಹಾಳೆಯನ್ನು ಸಹ ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಕಲಾಕೃತಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಹೊಳಪನ್ನು ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ರಚಿಸಿದ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಚಿತ್ರಗಳು ಅಲ್ಲದೇ ಧಾರ್ಮಿಕೇತರ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

೧೮-೧೯ನೇ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಈ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕದ ಅನೇಕ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾಲಯದ ಜನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಧರ್ಮಸ್ಥಳದ ಮಂಜೂಷಾ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ರಾಮನಗರದ ಜನಪದ ಲೋಕದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮಣಿಪಾಲದ ಹೆರಿಟೇಜ್ ವಿಲೇಜ್ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಗಾಜಿನ ಚಿತ್ರಗಳ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಗಾಜಿನ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪೌರಾಣಿಕ ಕಥೆಗಳಾದ ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತ, ಇತರ ಪುರಾಣಕತೆಗಳ ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ದೇವ-ದೇವತೆಗಳ ಚಿತ್ರಗಳು ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಅನಂತರ ಬಂದ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪೌರಾಣಿಕ ಕತೆಗಳ ಚಿತ್ರಗಳು, ಉದ್ಯಾನ ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿರುವರು. ಕಡಿಮೆ ಸಮಯ ಹಾಗೂ ಬಹಳ ಸುಲಭವಾಗಿ ರಚಿಸಬಹುದಾದ ಗಾಜಿನ ಚಿತ್ರಗಳು ಧಾರ್ಮಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸುಲಭ ದರಗಳಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟವಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ದೇವ-ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಯೇ ರಚಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸುಲಭ ದರಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಳ್ಳುವ ಕಲಾವಸ್ತುವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಗಾಜಿನ ಚಿತ್ರಕಲೆಯನ್ನು ಒಂದು "ಜನಪ್ರಿಯ ಕಲೆ"

---

೧೪. ಡಾ. ಎಸ್.ಕೆ. ಅರುಣಿ : ದಖ್ಖನಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಪುಟ ೮೮

ಯೆಂದು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ದಖ್ಖನ್ನಲ್ಲಿ ಪೂನಾ, ಮುಂಬೈ, ಹೈದ್ರಾಬಾದ್, ಪೈಠಣ, ಅಕ್ಕಲಕೋಟ್, ವಿಶಾಖ ಪಟ್ಟಣ ಇತ್ಯಾದಿ ನಗರಗಳು ಗಾಜಿನ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿದ್ದವು."[೧೫] ಜನಪ್ರಿಯ ಕಲೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಗಾಜಿನ ಚಿತ್ರಗಳು ಕಲಾರಸಿಕರ ಮನ ಸೆಳೆದವು. ಹೀಗಾಗಿ ಮನೆ, ಮನೆಗಳನ್ನು ದೇವ ದೇವತೆಗಳ ಗಾಜಿನ ಚಿತ್ರಗಳು ಅಲಂಕರಿಸಿದವು. ಇಂತಹ ಹಲವಾರು ಗಾಜಿನ ಚಿತ್ರಗಳು ಕರ್ನಾಟಕ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

೨.೪. ಮೈಸೂರು ಚಿತ್ರಕಲೆ

ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ಅನೇಕ ಮೈಸೂರು ಶೈಲಿಯ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ರಾಮ, ಸೀತೆ, ಹನುಮಂತ ಕಲಾಕೃತಿಯು ಒಂದು. ಈ ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ರಾಮ ಹಾಗೂ ಸೀತೆ ಅರಮನೆಯ ಅಲಂಕೃತವಾದ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ. ಮುಂದೆ ಒಂದು ಪೀಠದ ಮೇಲೆ ಹನುಮಂತ ಭಕ್ತಿಭಾವದಲ್ಲಿ ಕೈಮುಗಿದು ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ. ಸಿಂಹಾಸನದ ಹಿಂದೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣಗಳೊಂದಿಗೆ ಕೈ ಮುಗಿದು ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ. ಸೀತಾಮಾತೆ ಕೈಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಆಶೀರ್ವದಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ರಾಮ, ಸೀತೆ, ಲಕ್ಷ್ಮಣರ ಕಿರೀಟಗಳು, ಸಿಂಹಾಸನ ಪೀಠದ ಮೇಲ್ಗಡೆ ಎರಡು ಮೂಲೆಗೆ ಅಲಂಕೃತ ಕಮಾನುಗಳಿಗೆ ಜೆಸ್ಸೊ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ, ಬಂಗಾರದ ಹಾಳೆಯನ್ನು ಲೇಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ರಾಮ, ಸೀತೆ, ಹನುಮಂತ, ಲಕ್ಷ್ಮಣರಿಗೆ ತೊಡಿಸಿದ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಅಲಂಕೃತವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿ, ಬಂಗಾರದ ಹಾಳೆ ಲೇಪಿಸಿದ್ದರಿಂದ ವೈಭವಯುತವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿ ಗಿಳಿ ಹಸಿರು ಬಣ್ಣವನ್ನು ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ರಾಮ ಹಾಗೂ ಸೀತಾ ಮಾತೆಗೆ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಆಭರಣಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಮುತ್ತಿನ ಹಾರ, ಹೂವಿನ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಾಕಲಾಗಿದೆ. ಒಂದು ಸುಂದರ ಸಾಂದರ್ಭಿಕ ಚಿತ್ರವಾಗಿ ಈ ಕಲಾಕೃತಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿದೆ.

ಹಾರ್ಡ್ ಬೋರ್ಡ್ ಕಾಗದದ ಮೇಲೆ ಚಿತ್ರ ರಚಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಜೆಸ್ಸೋದಿಂದ ಉಬ್ಬಚ್ಚು ಮಾಡಿ, ಚಿನ್ನದ ಹಾಳೆಯನ್ನು ಲೇಪಿಸಿ ರಚಿಸಿದ ಚಿತ್ರಗಳಿಗೆ ಮೈಸೂರು ಚಿತ್ರಕಲೆ ಎನ್ನುವರು. ಈ ತೆರನಾದ ಶೈಲಿ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪೌರಾಣಿಕ ಆಶಯಗಳು ಪ್ರಮುಖಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಉಬ್ಬಚ್ಚು ಮಾಡಿ (ಎಂಬೋಸಿಂಗ್) ಅದರ ಮೇಲೆ ಚಿನ್ನದ ಹೊಳಪನ್ನು ಹಾಕುವುದು, ನಕಾಶೆಯಂತಹ ಹೂಬಳ್ಳಿಗಳ ರಚನೆ, ಮಟ್ಟಸವಾದ ವರ್ಣ, ದೈಹಿಕ ಸ್ವರೂಪಗಳಿಗಿಂತ ಕಿರಿದಾದ ಮೈಮಾಟ, ಏಕತ್ರವಾದ ಮುಖಲಕ್ಷಣ, ಸ್ತ್ರೀದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ನೀರಿಗೆಗಳುಳ್ಳ ಸೀರೆ ತೊಟ್ಟಿರುವಿಕೆ, ಹಿನ್ನೆಲೆ ಮುನ್ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾನವನ ಅಥವಾ ಕಥಾಸಂದರ್ಭಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಪರಿಸರ, ನಿಸರ್ಗದ ಅಳವಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಯಥಾದರ್ಶನ ನಿಯಮವನ್ನು (Perspective) ಪಾಲಿಸದೇ ಇರುವುದು, ಅಪರಿಮಿತವಾದ ಒಡವೆಗಳು, ಶಿರಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ, ದೇಹಭಾಗ ಗೌಣ, ಹಾಗೆಯೇ ಗುಂಪು ಚಿತ್ರಣ ಅಥವಾ ಸಂಯೋಜನೆ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ನಾಯಕ ಅಥವಾ ನಾಯಕಿ, ರಾಜ, ರಾಣಿ, ಪ್ರಧಾನ ದೇವತೆ

೧೫. ಡಾ. ಎಸ್.ಕೆ. ಅರುಣಿ : ದಖ್ಖನಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಪುಟ ೧೨೦

ಇವರಿಗೆ ಅಗ್ರಸ್ಥಾನ ನೀಡಿ ಉಳಿದಂತೆ ಕುಬ್ಜವಾಗಿಸುವುದು, ವರ್ಗೀಕೃತ ಸಮಾಜದಂತೆಯೇ ಈ ಶೈಲಿ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲೂ ಕಾಣಬಹುದು. ರಾಜನ ಸಾಲು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿದ್ದರೆ ನಂತರ ಮಂತ್ರಿ ಮಹೋದಯರು, ಕೊನೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸೇವಕರು, ಪ್ರಜಾವರ್ಗ ಬರುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಒಂದು ಸನ್ನಿವೇಶ, ನಾಟಕ, ಸಭೆ, ಉತ್ಸವ, ಯಾವುದೇ ಇರಲಿ, ಆ ಸಂದರ್ಭ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ ಅನುಭವವಾಗದೇ ಒಂದರ ಕೆಳಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಸಾಲು ಇರುವಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಿರುವುದು ಮೈಸೂರು ಶೈಲಿ[೧೬]ಯ ವಿಶೇಷತೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಜೆಸ್ಸೊ ಹಾಗೂ ಬಂಗಾರದ ಹಾಳೆ ಲೇಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಸೃಜನಶೀಲತೆ ಎದ್ದುಕಾಣುತ್ತದೆ. ಈ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿಜಯನಗರದ ಕಲೆಯ ಪ್ರಭಾವ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಬಹುತೇಕ ಅಲ್ಲಿಯ ಕಲಾವಿದರೇ ಮೈಸೂರು ಶೈಲಿಯ ಜೀವಾಳವಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ (೧೭೯೪–೧೮೬೮)ರವರು ಮೈಸೂರು ಶೈಲಿಯನ್ನು ಪೋಷಿಸಿದರು, ತಂಜಾವೂರಿನ ಸರಬೋಜಿ ಮಹಾರಾಜರು ತಮ್ಮ ಊರಿನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕಲೆ ಬೆಳೆಯಲು ಕಾರಣರಾದರು. ಕರ್ನಾಟಕದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಾದ ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಲ್ಲಿ ೧ ಕಲಾಕೃತಿ, ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ೩ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು, ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ೨ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು, ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ೨೭ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು, ಮಂಜೂಷಾ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಧರ್ಮಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ೨೦ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು, ಕರ್ನಾಟಕ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್, ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ೧೦೮ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು, ಮೈಸೂರು ವಿ.ವಿ. ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ೬ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು, ಶ್ರೀಕ್ಷೇತ್ರ ಸುತ್ತೂರು ಮಠದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ೨ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು, ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಇಲಾಖೆಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಕಮಲಾಪುರದಲ್ಲಿ ೧ ಕಲಾಕೃತಿ, ಶಾಶ್ವತಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ೭ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ.

೨.೫. ಬಾಟಿಕ್ ಚಿತ್ರಕಲೆ

ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಇಲಾಖೆ, ಬಾದಾಮಿ ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಬಾದಾಮಿಯ ೩ನೇ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿಯ ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಕಲಾವಿದ ದತ್ತಾತ್ರೇಯ ಹನುಮಂತರಾವ್ ಕುಲಕರ್ಣಿ ಇವರು ಮುದ್ರಿಸಿದ ಬಾಟಿಕ್ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈಗ ಬಾದಾಮಿ ೩ನೇ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳು ಮಸುಕಾಗಿ ಕಾಣಿಸಲಾರದಷ್ಟು ಹಾಳಾಗಿವೆ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಾಗ ಮಾತ್ರ ಉಳಿದಿವೆ. ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿದಾಗ ಅವುಗಳ ಆಕಾರ ಗೋಚರಿಸುತ್ತವೆ. ಇಂಥ ಭಿತ್ತಿಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಕಲಾವಿದ ಎಂ.ಎಸ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಇವರು ರೇಖಾಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ, ದತ್ತಾತ್ರೇಯ ಹನುಮಂತರಾವ ಕುಲಕರ್ಣಿ ಇವರು ಬಾಟಿಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಉಳಿಸಿದ್ದು ಹೆಮ್ಮೆಯ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ.

"ಸೃಜನಶೀಲತೆ ಮನುಷ್ಯನ ಕಲ್ಪನೆಯ ಒಂದು ಸಹಜವಾದ ವ್ಯವಹಾರ. ಹೊಸದನ್ನು

---

೧೬. ಡಾ. ಎಸ್. ಸಿ. ಪಾಟೀಲ (ಸಂ.) : ದೃಶ್ಯಕಲಾ ಕನ್ನಡ ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ವಿಷಯ ವಿಶ್ವಕೋಶ (ಸಂ.ಯೋ) ಪುಟ – ೩೭೬

ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದು ಅವನ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಸದಾ ಎಚ್ಚರವಾಗಿರುವ ಒಂದು ತೀವ್ರ ಬಯಕೆ. ಅಂತರಂಗದ ಧ್ವನಿಗಳಿಗೆ ರೂಪು ಕೊಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಕಲಾಕಾರ ಪೊರೆಬಿಟ್ಟ ಹಾವಿನಂತಾಗುತ್ತಾನೆ, ಹೊಟ್ಟೆ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಸ್ತ್ರೀಯಂತಾಗುತ್ತಾನೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬಾಟಿಕ್ ಕೂಡ ಒಂದು ಕಲೆಯಾಗಿದೆ." ಈ ಕಲೆಗೆ ಕನಿಷ್ಠ ಎರಡು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ದೀರ್ಘ ಇತಿಹಾಸವಿದೆ. ಅರಿವೆಯನ್ನು ಒಂದೋ, ಹಲವೋ ಬಣ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ಎದ್ದಿ ಬಿಡಿಸುವ ಕಲೆಗೆ ಬಾಟಿಕ್ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಬಾಟಿಕ್ ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ತನ್ನ ಜನಪ್ರಿಯತೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಬಹಳ ಮಹತ್ವದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ.[೧೭] ಈ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ನಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಚಿತ್ರವನ್ನು ತೆಗೆದು ಬಣ್ಣ ಬೇಡವಾದ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಮೇಣವನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಬಣ್ಣದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿದಾಗ ನಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಕಲೆ ಬಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಮೂಡುತ್ತದೆ. ನಂತರ ಮೇಣಕ್ಕೆ ತೆಗೆಯಲು ಬಿಸಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿ ಸಾಬೂನಿನಿಂದ ತೊಳೆದರೆ 'ಬಾಟಿಕ್ ಕಲೆ' ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ೪ ರಿಂದ ೬ ಬಾರಿ ಹಂತ ಹಂತವಾಗಿ ಬಣ್ಣದಲ್ಲಿ ಅರಿವೆಯನ್ನು ಅದ್ದುತ್ತಾ ಹೋದರೆ ಸುಂದರ ಚಿತ್ರಕಲಾಕೃತಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಬಾಟಿಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಿದ ಬಾದಾಮಿ ಭಿತ್ತಿಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬಾದಾಮಿಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

೨.೬. ಹುದುಗು (ಇನ್‌ಲೇ) ಚಿತ್ರಕಲೆ

ಮಂಜೂಷಾ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಧರ್ಮಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ಹುದುಗು ಕಲಾಕೃತಿ ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿ ಶ್ರೀ ವೀರೇಂದ್ರ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರ ಭಾವಚಿತ್ರವಾಗಿದೆ. ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಬಣ್ಣದ ಚಕ್ಕೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿಸುತ್ತಾ ಅತ್ಯಂತ ನೈಜವಾಗಿ ಭಾವಚಿತ್ರ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಭಾವ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ನೆರಳು-ಬೆಳಕು, ಮೈಬಣ್ಣ ಶರೀರಶಾಸ್ತ್ರದ ನಿಯಮಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿದೆ.

ಇನ್‌ಲೇ ಎನ್ನುವುದು ಆಂಗ್ಲ ಪದವಾಗಿದ್ದು, ಇದನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕುಂದಣ ಕಲೆ, ಹುದುಗು ಕಲೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇನ್‌ಲೇ ಎನ್ನುವುದು ಒಂದು ವರ್ಣದ ಮರದ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೊಂದು ಬೇರೆ ವರ್ಣದ ಮರದ ಚಕ್ಕೆಯನ್ನು ತೋಡಿ ಕೂಡಿಸುವುದನ್ನು ಹುದುಗು (ಇನ್‌ಲೇ) ಕಲೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕುಂದಣ ಎಂದರೆ ಚಿನ್ನದಲ್ಲಿ ಹರಳನ್ನು ಕೂಡಿಸುವ ಕೆಲಸ. ಹುದುಗು ಎಂದರೆ ಸೇರು, ಕೂಡು, ಅಡಗು, ಮರೆಯಾಗು, ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರು, ಅಡಗಿಸು, ಮರೆಮಾಡು[೧೮] ಹೀಗೆ ಕುಂದಣ ಕಲೆಗೆ ನಾನಾ ಅರ್ಥಗಳಿವೆ.

ಈ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚನೆಗೆ ಶ್ರೀಗಂಧ, ಸಾಗುವಾನಿ, ಬೀಟೆ ಮುಂತಾದ ಮರಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಹುದುಗು ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ವಿಧಗಳು. ೧. ಹುದುಗು ಕಲೆ (ಇನ್‌ಲೇ ವರ್ಕ್), ೨. ತ್ಯಾಪೆ ಹಾಕುವುದು (ಪ್ಯಾಚ್‌ವರ್ಕ್), ೩. ಉಬ್ಬುಶಿಲ್ಪ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು

೧೭. ಡಾ. ಎಸ್.ಸಿ. ಪಾಟೀಲ, ಸತ್ಯಾನಂದ ಪಾತ್ರೋಟ (ಸಂ.) : ನಿಜದ ನೆಲೆ, ಪುಟ - ೨

೧೮. ಶಶಿಕಲಾ ನಂದನಗೌಡ : ಕರ್ನಾಟಕದ ಹುದುಗು ಕಲೆ (ಅ.ಪ್ರ.ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ) ಪುಟ -೪೨

(ರಿಲೀಫ್ ವರ್ಕ್). ಹುದುಗು ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಚಿತ್ರಗಳು, ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿತ್ರಗಳು, ಭಾವಚಿತ್ರಗಳು ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಚಿತ್ರ ರಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಹುದುಗು ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮಡಿಕೇರಿ, ಶ್ರೀಮಂತಿಬಾಯಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮಂಗಳೂರು, ಜಗನ್ಮೋಹನ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮೈಸೂರು, ಹೆರಿಟೇಜ್ ವಿಲೇಜ್, ಮಣಿಪಾಲ್, ಜನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬಾಗಲಕೋಟ, ಮೈಸೂರು ವಿ.ವಿ. ಜನಪದ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮೈಸೂರು, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಧುನಿಕ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಶ್ರೀಮುರುಘರಾಜೇಂದ್ರ ಮಠದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮುಂತಾದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಹುದುಗು ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ.

೨.೭. ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ

ಮಣಿಪಾಲದ ಹೆರಿಟೇಜ್ ವಿಲೇಜ್ ಜನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಸರಸ್ವತಿಯ ಪೂಜಾ-ವಿಧಿ ವಿಧಾನವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವ ಮೋಡಿಲಿಪಿ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯಾಗಿದೆ. ಸುತ್ತಲೂ ಪೂಜಾವಿಧಿಯ ಬರಹದ ನಡುವೆ ಕೆಂಪು, ಹಳದಿ, ನೀಲಿ ಜಲವರ್ಣದಿಂದ ಸುಂದರವಾಗಿ ಅಲಂಕೃತವಾಗಿ ವೀಣಾಪಾಣಿ ಸರಸ್ವತಿಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೆಂಪುವರ್ಣದ ಸೀರೆ, ನೀಲಿವರ್ಣದ ಕುಪ್ಪಸ, ಸುತ್ತಲೂ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ನೀಲಿ ಕೆಂಪು ವರ್ಣದ ಚೀಲಗಳು, ಶ್ರೀ ರಾಮಾಯಣ, ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರಮ ಎಂದು ಬರೆದ ಚೀಲದ ಗುರುತುಗಳು, ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳುಳ್ಳ ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿ ಹಳದಿ ಬಣ್ಣವನ್ನು ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ಸುತ್ತಲೂ ಕಪ್ಪುವರ್ಣದಿಂದ ಹೊರ ರೇಖೆಯನ್ನು ಹಾಕಲಾಗಿದೆ.

ಸರಸ್ವತಿಯ ಕಣ್ಣು, ಮೂಗು, ಕಿರೀಟ, ವೀಣೆ, ಸೀರೆ, ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಜಾನಪದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಸುಂದರವಾಗಿ, ಅಲಂಕಾರಿಕವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸರಸ್ವತಿಯು ತೊಟ್ಟ ಸೀರೆಯ ನೀರಿಗೆಗಳನ್ನು ನೈಜವಾಗಿ ತೋರಿಸಲು ಕಪ್ಪುವರ್ಣದಿಂದ ನೀರಿಗೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ರೇಖೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಲಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಒಂದು ಸುಂದರವಾದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ.

ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಚಿತ್ರಕಲೆಯೆಂದರೆ ಕೈಯಿಂದ ಬರವಣಿಗಾಗಿ ಸಿದ್ಧಗೊಂಡ ವಸ್ತ್ರಪಟ, ವೃಕ್ಷಪತ್ರ, ಭೂರ್ಜಪತ್ರ, ಕಾಗದ, ಚರ್ಮದಂತಹ ಹಗುರವಾದ ವಸ್ತು ಅಥವಾ ಕಟ್ಟುಗಳ ರಕ್ಷಾಕವಚದ ಮೇಲೆ ಮತ್ತು ಒಳನೋಟದ ಅಲಂಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಬರವಣಿಗೆಯ ವಿಷಯದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಸಂದರ್ಭ ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಿದ ರೇಖಾ, ವರ್ಣಚಿತ್ರ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯ ಚಿತ್ರಕಲೆಯೆಂದು ಕರೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ.[೧೯] ಹೀಗೆ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ತನ್ನದೇಯಾದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಇದು ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರ ಅಮೂಲ್ಯ ಆಸ್ತಿಯಾಗಿದೆ.

೧೯. ಡಾ. ಎಸ್. ಸಿ. ಪಾಟೀಲ (ಸಂ.) : ದೃಶ್ಯಕಲಾ ಕನ್ನಡ ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ವಿಷಯ ವಿಶ್ವಕೋಶ (ಸಂ.ಯೋ) ಪುಟ – ೫೧೦

"ಕನ್ನಡ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳ "ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಡಾ. ಬಿ.ಕೆ. ಹಿರೇಮಠರ ಸಂಶೋಧನೆ ನೆನಪಿಸುವಂತಹದ್ದು, ಜೈನ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರು ಹೊರ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಪ್ರಚುರಪಡಿಸಿದಂತೆ ಹಿರೇಮಠರು ಹಲವಾರು ಮಠ ಮಂದಿರಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿ ಅಲ್ಲಿನ ತಾಳೆಯೋಲೆ ಹಾಗೂ ಕಾಗದ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಫಲಕ ಮಾಧ್ಯಮದ ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳು, ಪತ್ರ ಮಾಧ್ಯಮದ ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳು (ತಾಳೆಗರಿ), ಪತ್ರ ಮಾಧ್ಯಮದ ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳಿದ್ದು (ಕಾಗದ) ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಹ ವೈಷ್ಣವಸಂಬಂಧಿತವಾದವು, ಶೈವ ಸಂಬಂಧಿತವಾದವು ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲರೂ ಒಪ್ಪುವ(Common God) ಗಣಪತಿ, ಸರಸ್ವತಿಯಂತಹವರ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಬೇರುಗಳು ಧಾರ್ಮಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಬೇರು ಬಿಟ್ಟು ಪಸರಿಸುತ್ತಿವೆಯಂಬುದರ ಅರಿವು ಮೂಡುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ."[೩೦]

ತಾಳೆಯೋಲೆ, ಕಾಗದದ ಮೇಲೆ, ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಸಂದರ್ಭಾನುಸಾರ ಹೂ ಬಳ್ಳಿ, ಅಲಂಕಾರಿಕ ನಕ್ಷೆಗಳು, ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಬಂಧಿ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಎಚ್.ಎನ್. ಚಿತ್ರಗಾರರು "ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ"ಯ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಾರೆ ಹಸ್ತ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿಯ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಸಮಗ್ರ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಥ ಹಸ್ತ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೆಳದಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಿ.ವಿ. ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರದ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಪ್ರಾಚ್ಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಕಮಲಾಪುರ, ಮುಂತಾದ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಗಳುಳ್ಳ ಹಸ್ತ ಪ್ರತಿಗಳ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

೨.೮. ಕೋಲಾಜ್ ಕಲೆ

ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬಾಗಲಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಾವಿದ ಸೋಲಬಕ್ಕನವರ ತಂಡದವರಿಂದ ರಚಿಸಿದ ಅನೇಕ ಕೋಲಾಜ್ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಗುಳ್ಳವನ ಹಬ್ಬ ಎಂಬ ಕಲಾಕೃತಿಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಳೆ ಚೂರುಗಳನ್ನು ಅಂಟಿಸಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕಲಾಕೃತಿಯನ್ನು ೫೬" x ೧೧೭" ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ವಿವಿಧ ನಮೂನೆಯ ಬಣ್ಣದ ಬಳೆಚೂರುಗಳನ್ನು ಈ ಕಲಾಕೃತಿಯ ರಚನೆಗೆ ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ಗುಳ್ಳವನ ಹಬ್ಬ "This festival falls in the month of Ashadha, Gullavva symbolizes the mother earth, women prepare the figure of Gullavva in clay symbolizing the mother earth and worship her by singing and dancing. After the death of Gullavva women folk weep in her remembrance."[೩೧] ಮೂಲತಃ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಹಬ್ಬವಾದ ಇದರಲ್ಲಿ ಗುಳ್ಳವ್ವನನ್ನು ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಮಾಡಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಕೆಂಪು ಗುಲಗಂಜಿ, ಬಿಳಿ

---

೩೦. ಪ್ರೊ. ಎಂ.ಎಚ್. ಕೃಷ್ಣಯ್ಯ (ಸಂ.) : ಕರ್ನಾಟಕ ಕಲಾದರ್ಶನ, ಸಂ–೧, ಪುಟ – ೮

೩೧. ಮಾಹಿತಿ ಪಟ್ಟಿಕೆ : ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬಾಗಲಕೋಟೆ

ಕುಸುಬಿ ಕಾಳುಗಳನ್ನು ಸಾಲು ಸಾಲಾಗಿ ಅಂಟಿಸಿ, ಅಲಂಕರಿಸಿ ಸಂತೋಷ ಪಡುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಮಹಿಳೆಯರೆಲ್ಲ ಸೇರಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಗುಳ್ಳವ್ವನ ಹಾಡು ಹೇಳಿ ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ. ಅವಳ ಸಾವಿನ ನಂತರ ದು:ಖ ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ವಿವಿಧ ಬಣ್ಣದ ಬಳೆಚೂರುಗಳು, ಬಿಳಿ ಮುತ್ತುಗಳು, ಬೆಳ್ಳಿಬಣ್ಣದ ಮುತ್ತಿನ ಸರ, ಗಾಜಿನ ಅತಿ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಚೂರುಗಳನ್ನು ಅಂಟಿಸಿ ಕೊಲಾಜ್ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕಲೆಯ ಮೂಲಕ ಮನುಷ್ಯ ತನ್ನ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಹೊರ ಹಾಕಲು ಅನೇಕ ಮಾಧ್ಯಮಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡನು. ಹೊಸ ಹೊಸ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ಸವಾಲೆನಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಧ್ಯಮಗಳನ್ನು, ಶೈಲಿಗಳನ್ನು ಬಳಸತೊಡಗಿದನು. ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೭, ೧೮ ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಈ ತೆರನಾದ ಹೊಸ ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಮೂಲಕ ಕಲಾವಿದ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದನು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ "ಕೋಲಾಜ್ ತಂತ್ರ" ವು ಒಂದು. ಕೋಲಾಜ್ ಇದೊಂದು ಫ್ರೆಂಚ್ ಪದ. 'ಅಂಟಿಸು', 'ಜೋಡಿಸು' ಎಂಬುದು ಕೋಲಾಜ್ ಪದದ ಅರ್ಥ. ಕಲಾವಿದ ತನಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕ ಕಚ್ಚಾ ವಸ್ತುಗಳಾದ ರದ್ದಿ ಪೇಪರ್, ರಟ್ಟು, ಜಾಹೀರಾತು ಪತ್ರಗಳು, ಅರಿವೆ ತುಂಡುಗಳು, ಧಾನ್ಯಗಳು, ಕರಿಮಣಿ, ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಬಳೆಗಳ ತುಂಡು ಮುಂತಾದ ಕಚ್ಚಾವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಆಕಾರಗಳಿಗೆ ರೂಪಕೊಡುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಕೋಲಾಜ್ ಕಲೆ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಜಾರ್ಜಸ್ ಬ್ರಾಕ್ ಈ ಶೈಲಿಯ ಜನಕನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಪಿಕಾಸೋ, ಮಾನೆ, ಸಿಜಾನ್, ಮ್ಯಾತಿಸ್ಸೆ ಮುಂತಾದ ಕಲಾವಿದರು ಈ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಬೈಜಂಟೈನಾ, ವೆನಿಸ್, ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ಮುಂತಾದ ನಗರಗಳ ಪುರಾತನ ಕಟ್ಟಡ, ಇಗರ್ಜಿ, ಆರಾಧನಾ ಮಂದಿರಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಗ್ರೀಕ್ ಮತ್ತು ರೋಮನ್ನರು ತಮ್ಮ ಸೌಧ ಮತ್ತು ಗೋರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಕೋಲಾಜ್ ತಂತ್ರ ಬಳಸಿದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪುರಾತನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನಪದರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೋಲಾಜ್ ತಂತ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಕೆಯಾಗುವ ಅನೇಕ ಕೃತಿಗಳು ರಚನೆಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಜ್ಜಿಯರು ತಮ್ಮ ಬಿಡುವಿನ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಹಳೆಯ ಅರಿವೆ ತುಂಡುಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಹೊಲಿದ "ಕೌದಿ"ಯು ಕೋಲಾಜ್ ಕಲೆಗೆ ಉತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆ ಎನ್ನಬಹುದು.

ಕೌದಿಯನ್ನು ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರು ಹಾಸಲು ಹೊದೆಯಲು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ನಿರುಪಯುಕ್ತ ವಿವಿಧ ಬಣ್ಣದ ಹಳೆ ಅರಿವೆತುಂಡುಗಳಿಂದ ಕೌದಿಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ನಾಲ್ಕು ಮೂಲೆಗಳಿಗೆ ಆಕರ್ಷಕ ಬಣ್ಣದ ಅರಿವೆ ಗೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಿರುತ್ತಾರೆ. ಕೌದಿಯಲ್ಲಿಯ ಹೊಲಿಗೆ ವಿನ್ಯಾಸ, ಬಣ್ಣದ ಅರಿವೆ ತುಂಡುಗಳಿಂದಾಗಿ ಕೌದಿ ಕೋಲಾಜ್‌ಕಲೆಯ ರೂಪ ತಾಳುತ್ತದೆ. ಕೌದಿಯ ಮೇಲೆ ಅನೇಕ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಚಿತ್ರಗಳು, ಪ್ರಾಣಿ, ಪಕ್ಷಿಗಳು, ದೇವರ ಚಿತ್ರಗಳು ಮನುಷ್ಯಾಕೃತಿಗಳು, ರಾಮಾಯಣ-ಮಹಾಭಾರತ ಕಥಾಪ್ರಸಂಗದ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲದೆ ಭೂಮಿತಿ ಚಿತ್ರಗಳು, ಅಮೂರ್ತ

(ಫಾರ್ಮ್) ಆಕಾರಗಳನ್ನು ಕೌದಿಗಳ ಚಿತ್ರ ವಿನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ "ಕೌದಿಯ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಮುಂದುವರಿದ ರೂಪವೇ ಕೋಲಾಜ್ ಕಲೆ" ಎಂದು ಡಾ. ಎಸ್.ಸಿ. ಪಾಟೀಲ ರವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟಿರುವುದು ಸಮಂಜಸವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಶೈಲಿಯ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಮೈಸೂರು ವಿ.ವಿ. ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಮತ್ತು ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮಡಿಕೇರಿ, ಜನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬಾಗಲಕೋಟ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ.[೨೨]

೨.೯. ಗಂಜೀಫಾ ಚಿತ್ರಕಲೆ

ಧರ್ಮಸ್ಥಳದ ಮಂಜೂಷಾ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ದಶಾವತಾರವಿಷಯದ ಗಂಜೀಫಾಕಾರ್ಡಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. "ತ್ರಿಮೂರ್ತಿ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದ ವಿಷ್ಣುದೇವನ ಹತ್ತು ಅವತಾರಗಳನ್ನು ಗಂಜೀಫಾ ಕಲಾವಿದರು ಆಟದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು, ಅದನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕಲಾವಿದರು ಈ ದೇವತೆಯನ್ನು ಆಟದ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಇಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸಾಂಕೇತಿಕ ಬಾಹ್ಯ ರೂಪ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಬಿಂಬಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅವತಾರಗಳನ್ನು ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಚಿತ್ರಣ ಮಾಡಿದ್ದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ ಹತ್ತು ಅವತಾರಗಳಲ್ಲಿ ರಾಶಿ ಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ"[೨೩] ದಶಾವತಾರ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಮತ್ಸ್ಯಾವತಾರ, ಕೂರ್ಮಾವತಾರ, ವರಾಹಾವತಾರ, ನರಸಿಂಹಾವತಾರ, ವಾಮನಾವತಾರ, ಪರಶುರಾಮವತಾರ, ರಾಮಾವತಾರ, ಕೃಷ್ಣಾವತಾರ, ಬುದ್ಧಾವತಾರ, ಮತ್ತು ಕಲ್ಕಿ ಅವತಾರದ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಗಂಜೀಫಾ ಎಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ದಶಾವತಾರದ ಕಾರ್ಡುಗಳನ್ನು ಮಂಜೂಷಾ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಗಂಜೀಫಾ ಎಂಬುದು ಇಸ್ಪೇಟು ಆಟವನ್ನು ಹೋಲುವ ಆಟವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ದೇವರಾಟ ಎಂತಲೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ದೇವಾನುದೇವತೆಗಳ ಚಿತ್ರಗಳು, ಅವುಗಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿರುವಂತಹ ಆಯುಧಗಳು ಮತ್ತು ಆಯಾ ದೇವತೆಗಳ ವಾಹನಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ರೇಖೆಯ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಗಂಜೀಫಾ ಚಿತ್ರಕಲೆ ನಶಿಸಿಹೋಗಿರುವಂತಹ ಪುರಾತನ ಕಲೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಕಲೆಯನ್ನು ಸುಮಾರು ೨೦೦ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಮೈಸೂರು ಮಹಾರಾಜರಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರವರು ಚಾಲನೆಗೆ ತಂದರು. ಈ ಎಲೆಗಳ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಆಸ್ಥಾನದ ನೂರಾರು ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡರು.

ಗಂಜೀಫಾ ಚಿತ್ರಕಲೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಶ್ರೀತತ್ವನಿಧಿ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದ ೧೩ನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ

---

೨೨. ಪುಂಡಲೀಕ ಕಲ್ಲಿಗನೂರು (ಸಂ.) : ಕಲಾವಾತೆ, ಸಂಚಿಕೆ–೮೮, ಪುಟ –೨೧

೨೩. ಡಾ. ಶಂಕ್ರಪ್ಪ ಎಂ. ಕುಂದಗೋಳ : ಕರ್ನಾಟಕದ ಗಂಜೀಫಾ ಚಿತ್ರಕಲೆ ಅ.ಪ್ರ.ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ.ಮ.ಪ್ರ, ಪುಟ –೮೪

ಕೌತುಕ ನಿಧಿಯ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ೧೮ರಿಂದ ೨೦ತರಹದ ಗಂಜೀಫಾ ಎಲೆಗಳುಳ್ಳ ಸೆಟ್‌ಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿರುವುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ೧೩ ಸೆಟ್‌ಗಳು ಮಾತ್ರ ದೊರೆತಿವೆ. ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರು ರಚಿಸಿದ ೧೩ ಗಂಜೀಫಾ ಎಲೆಗಳು ಹೀಗಿವೆ: ೧. ನವೀನ ರಾಮ ಛಧ, ೨. ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಪೀಠು (ಮೊಹರು), ೩. ಅಷ್ಟದಿಕ್ಪಾಲಕ(ವಾಸ್ತು), ೪. ನವಗ್ರಹ ಗಂಜೀಫಾ, ೫. ದಶಾವತಾರ ಗಂಜೀಫಾ, ೬. ನವರತ್ನ ಗಂಜೀಫಾ, ೭. ಜಗನ್ಮೋಹನ ಗಂಜೀಫಾ, ೮. ದೇವಿ ದಶಾವತಾರ, ೯. ಸರ್ವಮಂಗಳ ಗಂಜೀಫಾ, ೧೦. ಚಾಮುಂಡೇಶ್ವರಿ ಗಂಜೀಫಾ, ೧೧. ಪಂಚಪಾಂಡವರ ಗಂಜೀಫಾ, ೧೨. ಮನೋಹರ ಗಂಜೀಫಾ, ೧೩. ಕಲ್ಯಾಣ ಗಂಜೀಫಾ. ಇಂತಹ ಗಂಜೀಫಾಚಿತ್ರಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯುವಾದ ಮಂಜೂಷಾ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಧರ್ಮಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ೧೦೮ ಕಾರ್ಡ್‌ಗಳು, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಧುನಿಕ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ೮ ಕಾರ್ಡ್‌ಗಳು, ಜನಪದ ಲೋಕ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ೭೭ ಕಾರ್ಡ್‌ಗಳು, ಮಣಿಪಾಲದ ಹೆರಿಟೇಜ್ ವಿಲೇಜ್‌ದಲ್ಲಿ ೫೦೦ ಕಾರ್ಡ್‌ಗಳು, ಜಗನ್ಮೋಹನ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ೭೭ ಕಾರ್ಡ್‌ಗಳು, ಮೈಸೂರು ವಿ.ವಿ. ಜನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ೮೮ ಕಾರ್ಡ್‌ಗಳು ಈಗ ಲಭ್ಯವಿದ್ದು, ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದ ಗಂಜೀಫಾ ರಘುಪತಿ ಭಟ್ ಹಾಗೂ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಶ್ರೀಮತಿ ಸುಧಾ ವೆಂಕಟೇಶ್‌ರ ಖಾಸಗಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಗಂಜೀಫಾ ಕಾರ್ಡ್‌ಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

೨.೧೦. ಛಾಯಾಚಿತ್ರಕಲೆ

ಕಲಾತ್ಮಕ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಕುಪ್ಪಳ್ಳಿಯ ಕಲಾನಿಕೇತನ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರ ತೇಜಸ್ವಿಯವರು ತೆಗೆದ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕುವೆಂಪು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಕುಪ್ಪಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಕುವೆಂಪುರವರ ಬಾಲ್ಯದ ದಿನಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ಕೊನೆಯುಸಿರು ಎಳೆಯುವವರೆಗಿನ ಅನೇಕ ಸ್ಮರಣೀಯ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸಾರಸ್ವತಲೋಕದ ಅನೇಕ ದಿಗ್ಗಜರ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬಾಗಲಕೋಟೆಯ ಜನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಾನದಿಯ ಹಿನ್ನೀರಿನಿಂದ ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಮುಳುಗಡೆಯಾದಾಗಿನ ಸಾಕಷ್ಟು ಛಾಯಾ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಇಳಕಲ್ಲಿನ ಬಸವರಾಜ ಗವಿಮಠರವರು ತೆಗೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯ ಆಯ್ದ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಖಾಯಂ ಆಗಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ರಾಮನಗರದ ಜನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮೈಸೂರು, ಮಡಿಕೇರಿ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ ಜನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮೈಸೂರುಗಳಲ್ಲಿ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

"ಪ್ರತಿ ದೃಶ್ಯವೂ ನೋಡುವ ಒಂದು ಕ್ರಮವನ್ನು ತನ್ನೊಳಗೆ ಅಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

ಛಾಯಾಚಿತ್ರವೂ ಸಹ ಈ ಕ್ರಮವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಭಾವಿಸುವಂತೆ ಛಾಯಾಚಿತ್ರವೂ ಕೇವಲ ಒಂದು ಯಾಂತ್ರಿಕ ದಾಖಲೆಯಲ್ಲ, ಅನೇಕ ಕೋನಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ಛಾಯಾಚಿತ್ರ ಗ್ರಾಹಕನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿ ಛಾಯಾಚಿತ್ರವೊಂದನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ನಾವು ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಅರಿವುಳ್ಳವರಾಗಿರುತ್ತೇವೆ".[೨೪] "ಈ ದಿನ ನುರಿತ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗ್ರಾಹಿ ಕೇವಲ ಕ್ಯಾಮರಾಮನ್ ಅಲ್ಲ. ಅವನೂ ಕಲಾವಿದನೇ. ಕಲಾತ್ಮಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ತೆಗೆಯುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ. ಸೂಕ್ತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳಕು ನೆರಳುಗಳನ್ನು ನಿಯೋಜಿಸಿ ಚಿತ್ರಣಕ್ಕೊಳಗಾದ ವಸ್ತುವನ್ನು ಯಾವ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ಚಿತ್ರಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಅದು ಕಲಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿ, ಭಾವಪೂರ್ಣವೂ ಆಗಿರುವಂತೆ ಮಾಡುವದರಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಮಂದಿ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಕಾರರು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಹೀಗೆ ಈ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗ್ರಹಣ ಒಂದು ಕಲೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಕಲೆಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ, ರಾಜ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಾತ್ಮಕ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ವರ್ಗದ ಕಲಾತ್ಮಕ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳಿಗೆ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನೂ ಬಹುಮಾನಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಬೆಳೆದಿದೆ."[೨೫] ಇದರಿಂದ ಅನೇಕ ಹಿರಿಯ ಕಿರಿಯ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಾರರಿಗೆ ಬೆಳೆಯಲು ಅವಕಾಶ ಲಭ್ಯವಾಗಿದೆ. ಮೊದಲು ಕಪ್ಪು ಬಿಳುಪಿನಲ್ಲಿ ತೆಗೆಯಲಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು ನಂತರ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಗತಿ ಹೊಂದಿ ಬಣ್ಣದ ಪ್ರಿಂಟಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಕ್ಯಾಮರಾಗಳು ಬಳಕೆಗೆ ಬಂದವು. ಇವುಗಳಿಗೆ ನೆಗೆಟಿವ್ ರೋಲ್‌ಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಸದ್ಯ ಈಗ ನೆಗೆಟಿವ್ ರೋಲ್‌ಗಳಿಲ್ಲದ ಡಿಜಿಟಲ್ ಕ್ಯಾಮರಾಗಳು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದು, ಛಾಯಾಚಿತ್ರ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

೨.೧೧. ರೇಖಾಚಿತ್ರಕಲೆ

"ಕಲಾವಿದನೊಬ್ಬ ತನ್ನ ಅಂತರಂಗದ ತುಮುಲಗಳ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ರೇಖೆಗಳನ್ನು ದುಡಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ಮೂರ್ತಗೊಳ್ಳುವ ರೂಪಗಳೆ ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳು, ಬಣ್ಣಗಳ ಆಡಂಬರವಿಲ್ಲದೆ ಯಾವ ಕಟ್ಟಳೆಗೂ ಒಳಪಡದೆ ಸಹಜ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಗೊಳ್ಳುವ ಈ ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳು ಕಲಾವಿದನ ಒಳಜಗತ್ತಿನ ನೈಜ ನಿರೂಪಣೆಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ."[೨೬]

ಆದಿಮಾನವನ ಕಾಲದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಸಮಕಾಲೀನ ಕಲಾವಿದರವರೆಗೆ ಮಾನವ ತನ್ನ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ರೇಖೆಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾನೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಾದಾಮಿಯ ಪುರಾತತ್ವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಆದಿಮಾನವನು ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಕೆತ್ತಿದ ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳ ಛಾಯಾ

---

೨೪. ಎಚ್. ಎ. ಅನಿಲ್ ಕುಮಾರ : ನೋಡುವ ಬಗೆ, ಪುಟ - ೧೬

೨೫. ನಿರಂಜನ್ (ಸಂ.) ಜ್ಞಾನಗಂಗೋತ್ರಿ, ಸಂ.-೫, ಕಲೆ/ಸಾಹಿತ್ಯ, ಪುಟ - ೨೪೭

೨೬. ಡಾ. ಶಿವಾನಂದ ಹೆಚ್. ಬಂಟನೂರು : ದೃಷ್ಟಿಸೃಷ್ಟಿ, ಪುಟ - ೬೯

ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದೇ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಬಾದಾಮಿ ಮೂರನೆ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿನ ವರ್ಣಚಿತ್ರದ ನಕಲು ರೇಖಾಚಿತ್ರವನ್ನು ಇದೇ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಾವಿದರಾಗಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ ನಿವೃತ್ತರಾದ ಎಂ.ಎಸ್.ಚಂದ್ರಶೇಖರರವರು ೧೯೭೪ರಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ರೇಖಾಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು. ಮೊದಲನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ರಾಜ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ನಿಂತಿರುವದು, ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ನರ್ತಕಿಯರು ನೃತ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿರುವದನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಎರಡನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾದ ರಾಜ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಯ ನೃತ್ಯವನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ರಾಣಿವಾಸದವರಿದ್ದಾರೆ. ಮೂರನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಕೊಳಲು ನುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವಾದನಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಮೂರ್‍ನಾಲ್ಕು ಜನ ಸ್ತ್ರೀಯರು ನರ್ತನದಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿ ಚಾಮರಧಾರಿಣಿಯರು ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ದಾಸಿಯರು ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ಮೇಲುಪ್ಪರಿಗೆಯ ಕೈಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ರಾಣಿವಾಸದವರು ಈ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಚಿತ್ರದ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಂದು ಬಣ್ಣದಲ್ಲಿ "ದುಟ್ಟ(ಷ್ಟ) ಮನೋದಾರುಣನ್" ಈ ವರ್ಣ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದುದಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.

"ಈ ವರ್ಣ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಗಿರಿಜಾ ಕಲ್ಯಾಣ, ಇಂದ್ರನ ಒಡ್ಡೋಲಗ, ಮುಂತಾದ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ." ಆದರೆ ಮೊದಲನೆಯ ದೃಶ್ಯವು ಪುಲಿಕೇಶಿಯ ಚಿತ್ರವಿರಬೇಕು. ಎರಡನೆಯದರಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಜ ಲೀಲಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ವ್ಯಕ್ತಿ ಚಾಲುಕ್ಯ ಕೀರ್ತಿವರ್ಮನೆಂದು ಉಳಿದವರು ಅವನ ಪರಿವಾರದವರೆಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಕೀರ್ತಿವರ್ಮನ ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತದ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ (ಶಾ.ಶ.೫೦೦) ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಕ್ರಿ.ಶ. ೫೭೮-೭೯ರಲ್ಲಿ ಮಂಗಳೇಶ ತನ್ನ ಅಣ್ಣನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಮಹಾ ವಿಷ್ಣುಗೃಹವನ್ನು ಕೊರೆಯಿಸಿದ. ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಕಾಣುವಂತೆ ತಂದೆ ಪುಲಕೇಶಿ ಹಾಗೂ ಕೀರ್ತಿವರ್ಮರ ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿಸುವದರ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ಪಿತೃಭಕ್ತಿ, ಭ್ರಾತೃಪ್ರೇಮಗಳನ್ನು ಮೆರೆದಿದ್ದಾನೆ."[೨೭]

ಈ ವರ್ಣಚಿತ್ರದ ರೇಖಾಚಿತ್ರವನ್ನು ಎಂ.ಎಸ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ ರೇಖಾಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ದತ್ತಾತ್ರೇಯ ಹನುಮಂತರಾವ ಕುಲಕರ್ಣಿ ಬಾಟಿಕನಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಿ ಈ ಕಲಾಕೃತಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮೂಲ ವರ್ಣಚಿತ್ರ ಸಂಪೂರ್ಣ ಹಾಳಾಗಿದ್ದು ಸ್ವಲ್ಪ ಭಾಗ ಮಾತ್ರ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದೆ. ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದ ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಥಾಮಸ್ ಹಿಕ್ಕಿಯ ಹದಿನೈದು ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳು. ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದ ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ರಘುಪತಿ ಭಟ್ಟರ ೨ ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳು, ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಎಸ್.ಎನ್. ಸ್ವಾಮಿಯವರ ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳು ಹಾಗೂ ವೆಂಕಟಪ್ಪನವರು ರಚಿಸಿದ ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

---

೨೭. ಮಾಹಿತಿ ಪಟ್ಟಿಕೆ : ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಇಲಾಖೆ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬಾದಾಮಿ.

೨.೧೨. ವರ್ಣ ಚಿತ್ರಗಳು

ವರ್ಣಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಿದ ಕಲೆಯನ್ನು ವರ್ಣ ಚಿತ್ರಗಳೆನ್ನುವರು. ಆದಿಮಾನವ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ರಕ್ತ, ಗಿಡಮೂಲಿಕೆಗಳು, ಸುಣ್ಣದ ಕಲ್ಲು, ಹರಳು, ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. "ಕಾಲಾನುಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣಗಳ ಬಳಕೆಯ ವಿಧಾನವು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ರೂಢಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಆಯಾ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ವರ್ಣ ಚಿತ್ರಣ ವಿಧಾನ(Painting Method)ವನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಮೇಣವರ್ಣ ವಿಧಾನ, ಮೊಟ್ಟೆ ವರ್ಣ ವಿಧಾನ, ಜಲವರ್ಣ ವಿಧಾನಗಳು, ಬಣ್ಣವನ್ನು ಕುಟ್ಟಿ ಇಲ್ಲವೇ ಅರೆದು, ನುಣ್ಣಗೆ ಮಾಡಿದ ಬಣ್ಣದ ಹುಡಿಗಳನ್ನು ಇಂಥ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಬೆರೆಸಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ."[೨೮] ಹೀಗೆ ಬಂದ ವಿವಿಧ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಟೆಂಪರಾ, ಜಲವರ್ಣ, ತೈಲವರ್ಣಗಳು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿವೆ.

ಟೆಂಪರಾ ವರ್ಣ : "ಮೊಟ್ಟೆ ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ಅಂಟಿನೊಂದಿಗೆ ಕೆಲವು ಕರಗುವ ಮತ್ತು ಕರಗದ ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ಬೆರೆಸಿ ತಯಾರಿಸುವ ವಿಶೇಷ ವರ್ಣಗಳ ಮಾಧ್ಯಮ ಟೆಂಪರಾ. ಈಜಿಪ್ತಿಯನ್ನರು, ರೋಮನ್ನರು ಹಾಗೂ ಗ್ರೀಕರಿಂದ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಹಳೆಯ ಚಿತ್ರ ವಿಧಾನ, ಭಿತ್ತಿಚಿತ್ರಗಳ ರಚನೆಗೆ, ಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆ ಅಥವಾ ಪಟ್ಟಿಗಳ ಮೇಲೆ ಚಿತ್ರರಚನೆಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಬಹುದಾದ ಮಾಧ್ಯಮ, ಮೊಟ್ಟೆ ಬೆರೆಸಿದ ಟೆಂಪರಾವನ್ನು ನೀರಿನಿಂದ ತೆಳುಗೊಳಿಸಿ ರಚಿಸಿದ ಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ಹೊಳಪಿನ ಲೇಪನ ಮಾಡಿದರೆ ಅದು ಜಲವರ್ಣದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ಬಿಳಿಬಣ್ಣ ಮಿಶ್ರಮಾಡಿ ಹಚ್ಚಿದರೆ ಆಗ ಪೇಸ್ಟಲ್‌ನ ನಾಜೂಕು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿನ ತೈಲದಂಶ ಹೆಚ್ಚಿಸಿದರೆ ತೈಲವರ್ಣದಂತಹ ಟೆಂಪರಾ ಸಿದ್ಧ"[೨೯]ವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಟೆಂಪರಾ ವರ್ಣವನ್ನು ಜಲವರ್ಣ, ತೈಲವರ್ಣದಂತೆ ಬಳಸಬಹುದು, ಬಂಗಾಳ ಶೈಲಿಯ ಕಲಾವಿದರು ಈ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ, ತೈಲವರ್ಣಗಳ ಬಳಕೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಈ ಮಾಧ್ಯಮದ ಕಡೆಗೆ ಒಲವು ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು ಎನ್ನಬಹುದು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಈ ಟೆಂಪರಾದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಸ್ವಲ್ಪದಿನಗಳ ನಂತರ ಮಾಸುತ್ತವೆ. ಇದು ಈ ವರ್ಣದ ಬಳಕೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಲು ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣವೆನ್ನಬಹುದು.

ಜಲವರ್ಣ : "ಜಲವರ್ಣ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಾಗದಗಳ ಮೇಲೆ, ಕೆಲವು ವೇಳೆ ರೇಷ್ಮೆ ಬಟ್ಟೆ, ಹಸ್ತಿದಂತ ಇಲ್ಲವೆ ಎಲುಬುಗಳ ಮೇಲೆ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮಿಶ್ರಮಾಡಿ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವದೇ ಜಲವರ್ಣ ವಿಧಾನ... ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಜಲವರ್ಣಕ್ಕೆ

೨೮. ಪಿ. ಆರ್. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ (ಪ್ರಸಂ.) : ಕಲಾಕೋಶ, ಪುಟ – ೨೯೮
೨೯. ಪಿ. ಆರ್. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ (ಪ್ರಸಂ.) : ಕಲಾಕೋಶ, ಪುಟ – ೧೬೬

ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಗುಹಾಚಿತ್ರಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ಭಿತ್ತಿಚಿತ್ರಗಳು, ತಾಳೆಯೋಲೆ, ಕಾಗದಗಳ ಮೇಲಿನ ಚಿತ್ರಗಳು, ಜಲವರ್ಣದ ಪುಡಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ಜಲವರ್ಣದ ಜೊತೆಗೆ ಬೆರೆಸುವ ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಅಂಟು ಪದಾರ್ಥಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೂ ವಿವರಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ."[೩೦] ಹೀಗೆ ಜಲವರ್ಣ ಬಹುಪ್ರಿಯವಾದ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿದೆ. ಅಭ್ಯಾಸದಿಂದ ಜಲವರ್ಣದ ಮೇಲೆ ಹಿಡಿತ ಸಾಧಿಸಬಹುದು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ತುಂಬಾ ಕಠಿಣವಾದ ಮಾಧ್ಯಮ ಎನ್ನಬಹುದು. ಈ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಲ್ಯಾಂಡ್‌ಸ್ಕೇಪ್ (ನಿಸರ್ಗ ಚಿತ್ರಣ) ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿತ್ರಣ, ಸ್ಥಿರಚಿತ್ರಣ, ವ್ಯಕ್ತಿ ಚಿತ್ರಣ, ಭಾವ ಚಿತ್ರಣ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಜಲವರ್ಣ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಮಾಡಬಹುದು. ಸಮಕಾಲೀನ ಅಮೂರ್ತ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಈ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಕಲಾವಿದರು ನಮ್ಮಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಬಗೆಯ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ತೈಲವರ್ಣ : "ತೈಲವರ್ಣ ಚಿತ್ರಣ ಎಂಬುದು ಕೇವಲ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆ ಮೀರಿದ ಒಂದಂಶ, ಅದು ಕಲಾಪ್ರಕಾರವೊಂದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಪುರಾತನ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲೂ ಸಹ ವರ್ಣಗುಣಗಳನ್ನು (ಪಿಗ್ಮೆಂಟ್) ತೈಲವರ್ಣದೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆಸುವ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಯು ಇದ್ದಿತು. ಆದರೆ ಕಲಾಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ತೈಲವರ್ಣವು ಇನ್ನೊಂದು ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಯನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸುವ ಅಗತ್ಯ ಮತ್ತು ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯ ಆಸೆ ಹುಟ್ಟುವವರೆಗೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ (ಅದು ಕೂಡಲೇ ಮರದ ಮೇಲೆ ಚಿತ್ರಿಸುವ ಕ್ರಮದಿಂದ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್‌ನ ಮೇಲೆ ಚಿತ್ರಿಸುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ರೂಪಿಸಿತು.) ಬದುಕಿನ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕ್ರಮವನ್ನು ಸೂಚಿಸಲು ಭಿತ್ತಿಚಿತ್ರಣ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಫ್ರೇಸ್ಕೋ ಅಸಹಾಯಕವಾದಾಗ ತೈಲವರ್ಣವು ಬಳಕೆಗೆ ಬಂದಿತು.

ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ತೈಲವರ್ಣವನ್ನು ಬಳಸಿದಾಗ ಉತ್ತರ ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಹದಿನೈದನೇ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಪಾತ್ರಗಳ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಬೇಕಾದಾಗ, ಈ ಪಾತ್ರಗಳು ಅನೇಕ ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಕಲಾತ್ಮಕ ರೂಢಿ–ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು, ಅಸ್ತಿತ್ವದ ತುರ್ತನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ತೈಲವರ್ಣ ಚಿತ್ರಕೃತಿಯು ಹದಿನಾರನೇ ಶತಮಾನದವರೆಗೂ ತನ್ನದೇ ರೀತಿ ನೀತಿ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ವಿಶದಪಡಿಸದೆ, ತನ್ನದೇ ನೋಡುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸದೆ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿತ್ತು"[೩೧] ಭಾರತದಲ್ಲಿ ರವಿವರ್ಮ ತೈಲವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಭಾರತೀಯ ಕಲಾವಿದರಲ್ಲಿ ತೈಲವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ರವಿವರ್ಮ ಮೊದಲಿಗನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

"ಭಾವಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ತೈಲವರ್ಣ ಚಿತ್ರಣದ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಯ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಅದರ ವಿರುದ್ಧವೇ ತಿರುಗಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ ರೆಂಬ್ರಾಂಟ್. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದರದ್ದೇ ಭಾಷೆಯನ್ನು ದೂರವಿರಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ.

೩೦. ಪಿ. ಆರ್. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ (ಪ್ರಸಂ.) : ಕಲಾಕೋಶ, ಪುಟ – ೧೬೧

೩೧. ಎಚ್. ಎ. ಅನಿಲ್ ಕುಮಾರ್ : ನೋಡುವ ಬಗೆ, ಪುಟ – ೯೪

ಆತ ವಯಸ್ಸಾದ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮತ್ತು ಅಸ್ತಿತ್ವವೇ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿರುವ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿದರೆ ಮಿಕ್ಕೆಲ್ಲವೂ ಆತನಿಂದ ದೂರವಾಗಿದೆ. ಆತನೊಳಗಿನ ಕಲಾವಿದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮತ್ತು ಕಡಿಮೆಯದಕ್ಕೆ ಈ ಇದನ್ನೇ ಆಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಲು ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಮತ್ತು ಸಾಂಪ್ರಾಯಿಕವಾಗಿ ಇಂತಹ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಹೊರಗಿರಿಸಿದ್ದ ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ."[೨]

೨.೧೩. ಎನ್‌ಗ್ರೇವಿಂಗ್ಸ್ (ಗ್ರಾಫಿಕ್ ಪ್ರಿಂಟ್ಸ್)

ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಕಲಾವಿದ ಹೆಚ್ ಸಿಂಗಲಟನ್ ರಚಿಸಿದ ಎನಗ್ರೇವಿಂಗ್ ಕಲಾಕೃತಿ "ಟಿಪ್ಪುಸುಲ್ತಾನನ ಕೊನೆಯ ಪ್ರಯತ್ನ ಹಾಗೂ ಸಾವು" ದಿನಾಂಕ ೧೫-೦೮-೧೮೦೨ ರಂದು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ "ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದ ಒಳಕೋಟೆಯ ಬಾಗಿಲಿನ ಬಳಿ ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನು ಯುದ್ಧ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಗಾಯಗೊಂಡನಲ್ಲದೆ ಅವನ ಕುದುರೆಯೂ ಸಹ ಕುಸಿದು ಬಿದ್ದಿತು. ಟಿಪ್ಪು ಮತ್ತು ಆಂಗ್ಲ ಸೈನಿಕರ ಈ ಯುದ್ಧದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಸೈನಿಕನು ಟಿಪ್ಪುವಿನ ಚಿನ್ನದ ಸೊಂಟದ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಾಗ, ರಕ್ತದ ಮಡುವಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಟಿಪ್ಪು ತನ್ನ ಕತ್ತಿಯಿಂದ ಆತನ ತೊಡೆಯನ್ನು ಘಾಸಿಗೊಳಿಸಿದ ತಕ್ಷಣ ಒಬ್ಬ ಆಂಗ್ಲ ಸೈನಿಕನು ತನ್ನ ಕೈ ಕೋವಿಯಿಂದ ಟಿಪ್ಪುವಿನ ತಲೆಗೆ ಗುಂಡು ಹಾರಿಸಿದಾಗ ಮರುಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಟಿಪ್ಪುವು ಮಡಿದನೆಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ."[೩] ಈ ಕಲಾಕೃತಿಯನ್ನು ತುಂಬಾ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಆದಿಮಾನವ ಕಲ್ಲನ್ನು ಕೊರೆದಂತೆ ಇದೇ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಎನ್‌ಗ್ರೇವಿಂಗ್ ತಂತ್ರವನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ೧೪೪೬ರ ಜರ್ಮನಿಯ "ಕ್ರೈಸ್ತನ ನೋವು" ಎಂಬುದು ನಿಖರವಾಗಿ ದಿನಾಂಕ ಗೊತ್ತಿರದ ಮೊದಲ ಕೃತಿ. ೧೫ನೇ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಳಿದ ಆಂದ್ರೆಯ ಮಾಂತಗ್ನನ (೧೪೩೧-೧೫೦೬) ದಿಟ್ಟ ಎನ್‌ಗ್ರೇವಿಂಗ್‌ಗಳು ಪ್ರಖ್ಯಾತ. ಆಲ್ಬರ್ಟ್ ಡ್ಯೂರರ್‌ನ (೧೪೭೧-೧೫೨೮) ಎನ್‌ಗ್ರೇವಿಂಗ್‌ಗಳು ಅತಿ ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ರಚಿತವಾದವು. ಬೆಲ್ ತಾಮ್ರದ ಎನ್‌ಗ್ರೇವಿಂಗ್‌ಗಳು ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಪುನರ್ ಪ್ರತಿಮಾಡುವ ಜನಪ್ರಿಯ ವಿಧಾನವಾಯಿತು.

ವಿಲಿಯಂ ಹೋಗಾರ್ತ್ ಮತ್ತು ವಿಲಿಯಂ ಬ್ಲೇಕ್ ಇವರ ಎನ್‌ಗ್ರೇವಿಂಗ್‌ಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ನಂತರ ಎಚ್ಚಿಂಗ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಆಮ್ಲಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಸತುವಿನ ಪ್ಲೇಟ್ ಮೇಲೆ ಎಚ್ಚಿಂಗ್ ಮಾಡುವ ವಿಧಾನ ಕಾಣಬಹುದು. ಇಂಥ ಎನ್‌ಗ್ರೇವಿಂಗ್‌ಗಳನ್ನು ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಕಲಾವಿದರಾದ ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ ಎಲನ್, ಲೂಯಿ ಥಾಮಸ್, ಹಂಟರ್ ಡೇವಿಡ್ ಮುಂತಾದವರ ಕಲರ್ ಎನ್‌ಗ್ರೇವಿಂಗ್ಸ್‌ಗಳು ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ ಹಾಗೂ ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಇಲಾಖೆಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ

೩೨. ಎಚ್. ಎ. ಅನಿಲ್ ಕುಮಾರ್ : ನೋಡುವ ಬಗೆ, ಪುಟ - ೧೨೨

೩೩. ಮಾಹಿತಿ ಪಟ್ಟಿಕೆ : ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ

ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳ ಕೆಲವು ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್‌ಗಳನ್ನು ಕೆಂಪೇಗೌಡ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಲಿಥೋಗ್ರಾಫ್ (ಓಲಿಯೋಗ್ರಾಫ್)

ವಿಲೇಜ್ ಹೆರಿಟೇಟ್ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಮಣಿಪಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಜಾ ರವಿವರ್ಮರವರ ಅನೇಕ ಓಲಿಯೋಗ್ರಾಫ್ ಮುದ್ರಣಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸರಸ್ವತಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಿ, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಮೇನಕಾ. ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳ ಓಲಿಯೋಗ್ರಾಫ್ ಮುದ್ರಣಗಳು ಹಾಗೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಲು ಉಪಯೋಗಿಸಿದ ಲಿಥೋ ಕಲ್ಲಚ್ಚುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ರವಿವರ್ಮ ರಚಿಸಿದ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಮೇನಕೆಯ ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಮೇನಕೆಯ ಸಮ್ಮಿಳನದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗುವನ್ನು ಮೇನಕೆ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನ ಬಳಿಗೆ ತೋರಿಸಲು ಬರುತ್ತಾಳೆ. ಆಗ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಮಗುವನ್ನು ನೋಡಲು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಿರುವ ಚಿತ್ರವನ್ನು ರವಿವರ್ಮ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸಂಯೋಜಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಮಗುವನ್ನು ಕಣ್ಣೆತ್ತಿಯು ಸಹ ನೋಡದೇ ಮುಖ ಓರೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಒಂದು ಕೈಯನ್ನು ಮುಖದ ಕಡೆಗೆ ಎತ್ತಿ. ಇನ್ನೊಂದು ಕೈಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಿರುವ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮುದ್ರಣಕ್ಕೆ ಬಳಸಿದ ಲಿಥೋಕಲ್ಲುಗಳು, ಕೊನೆಗೆ ತೆಗೆದ ಓಲಿಯೋಗ್ರಾಫ್ ಮುದ್ರಣಗಳು, ಹಾಗೂ ವಿವಿಧ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಲಿಥೋಗ್ರಾಫ್ ಮುದ್ರಣಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

“ರವಿವರ್ಮನ ಕಲ್ಲಚ್ಚಿನ ಚಿತ್ರಗಳು, ಮನೆ, ಮನೆಯಲ್ಲೂ ತುಂಬಾ ಜನಪ್ರೀಯವಾದವು, ಹಾಗೂ ಜನರು ಮತ್ಯಾವುದೇ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪದಂತಹ ಅದ್ಭುತ ಚಿತ್ರಗಳೆನೆಸಿದವು. ಈ ಕಲ್ಲಚ್ಚಿನ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಮುಂಬೈ ಮತ್ತು ಪುಣೆಯಲ್ಲಿ ರವಿವರ್ಮನಿಗೆ ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ತಂದವು. ಮುಂಬೈನಲ್ಲಿ ೧೮೯೭ರಲ್ಲಿ ಪ್ಲೇಗ್ ಕಾಯಿಲೆ ಬಂದು ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಮುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟವು. ಜನರು ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ಹೋದರು. ಇದರಿಂದ ಮುದ್ರಣದ ಕೆಲಸ ಸ್ಥಗಿತಗೊಂಡಿತು.....ಅನಂತರ ತನ್ನ ಮುದ್ರಣಾಲಯವನ್ನು ಕೇರಳದ ಲೋನೋವಾಲಾಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸಿದನು. ೧೮೯೯ರಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಣದ ಕೆಲಸವು ತ್ವರಿತವಾಗಿ ಸಾಗಿತು. ಯುರೋಫ್‌ನಲ್ಲಿ ಇದ್ದಂತಹ ಕಲ್ಲಚ್ಚಿನ ಮುದ್ರಣಾಲಯವು ಎಲ್ಲಾ ಸುಸಜ್ಜಿತ ಯಂತ್ರೋಪಕರಣಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿತ್ತು. ಮೇಲಾಗಿ ಎಂಬತ್ತೊಂಬತ್ತು ಓಲಿಯೋಗ್ರಾಫ್ ಸಿದ್ಧಮಾಡಿದ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾದವು ಲಕ್ಷ್ಮೀ, ಸರಸ್ವತಿ, ಅರ್ಜುನ, ರಂಭ, ರಾಧಾ,ಕೃಷ್ಣಾ, ಯಶೋಧ, ಕೃಷ್ಣಾ, ಪಾರ್ವತಿ ಪರಮೇಶ್ವರ, ಶಿವಾಜಿ, ಮೇನಕೆ, ರಾಮ, ಗಂಗಾವತರಣ, ಉಷಾಳ ಕನಸು, ಕೃಷ್ಣಲೀಲಾ, ಮತ್ತು ದಮಯಂತಿ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ರವಿವರ್ಮ ಮುದ್ರಿಸಿದನು”.[೩೪] ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ, ಸರಸ್ವತಿ, ಮೇನಕೆ ಮುಂತಾದ ಓಲಿಯೋಗ್ರಾಫ್ ಮುದ್ರಣಗಳು

೩೪. ಎನ್. ಮರಿಶಾಮಾಚಾರ್ : ರಾಜಾರವಿವರ್ಮ, ಪುಟ – ೩೩

ಹಾಗೂ ಅದಕ್ಕೆ ಬಳಸಿದ ಲಿಥೋಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಮಣಿಪಾಲದಲ್ಲಿ ಹೆರಿಟೇಜ್ ವಿಲೇಜ್ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗಹಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಡಿಜಿಟಲ್ ಮುದ್ರಣದ ಚಿತ್ರಕಲಾಕೃತಿಗಳು

ಕೆಂಪೆಗೌಡ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿಯ ಸಂಪೂರ್ಣ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಡಿಜಿಟಲ್ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಮುದ್ರಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಾಗಿವೆ. ಬಿಜಾಪೂರದ ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿಯ ಕೆಲವೊಂದು ಕೃತಿಗಳು ಡಿಜಿಟಲ್ ಮುದ್ರಣದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಾಗಿವೆ. ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದಿಂದ ಮುದ್ರಿಸುವ ವಿಧಾನವನ್ನು ಡಿಜಿಟಲ್ ಮುದ್ರಣ ಎನ್ನುವರು. ಈ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಬ್ರೋಚರರ್ಸ್, ಜರ್ನಲ್ಸ್, ಬುಕ್‌ಲೇಟ್ಸ್ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಈ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ತ್ವರಿತವಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಿಮಿಷಕ್ಕೆ ೪೦೦ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಬಹುದು, ಕ್ರಿ.ಶ.೨೦೦ ರಲ್ಲಿ ವುಡ್‌ಬ್ಲಾಕ್ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಮುದ್ರಿಸಲಾಯಿತು. ನಂತರ ೧೦೪೦ ರಲ್ಲಿ ಮೂವೇಬಲ್ ಟೈಫ್, ೧೪೫೪ ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್ ಪ್ರೇಸ್, ೧೫೦೦ರಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚಿಂಗ್, ೧೬೪೨ರಲ್ಲಿ ಮೆಜೊಟಿಂಟ, ೧೭೬೮ ಅಕ್ವಾಟಿಂಟ್, ೧೭೯೬ರಲ್ಲಿ ಲಿಥೋಗ್ರಾಫ್, ೧೮೩೭ರಲ್ಲಿ ಕೋಮೋಲಿಥೋಗ್ರಾಫ್, ೧೮೪೩ರಲ್ಲಿ ರೋಟರಿ ಪ್ರೇಸ್, ೧೮೭೫ರಲ್ಲಿ ಆಫಸೆಟ್ ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್ , ೧೯ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಹೆಕ್ಟೋಗ್ರಾಫ್, ೧೮೮೬ರಲ್ಲಿ ಹಾಟಮೆಟಲ್ ಟೈಪ್ ಸೆಟ್ಟಿಂಗ್, ೧೮೯೦ರಲ್ಲಿ ಮಿಮೋಗ್ರಾಫ್, ೧೯೦೭ರಲ್ಲಿ ಸ್ಕ್ರೀನ್ ಪ್ರೀಟಿಂಗ್, ೧೯೨೩ರಲ್ಲಿ ಸ್ಪೀರಿಟ್ ಡ್ಯುಪ್ಲಿಕೇಟರ್, ೧೯೫೭ರಲ್ಲಿ ಡೈ ಸಬ್ಲಿಮೋಶನ್, ಸುಮಾರು ೧೯೬೦ರಲ್ಲಿ ಫೋಟೋ ಟೈಫ್ ಸೆಟ್ಟಿಂಗ್, ೧೯೬೪ರಲ್ಲಿ ಡಾಟ್ ಮೆಟ್ರಿಕ್ಸ್ ಪ್ರಿಂಟರ್, ೧೯೬೯ರಲ್ಲಿ ಲೇಸರ್ ಪ್ರಿಂಟರ್, ೧೯೭೨ರಲ್ಲಿ ಥರ್ಮಲ್ ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್, ೧೯೭೬ರಲ್ಲಿ ಇಂಕ್‌ಜೆಟ್ ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್, ೧೯೮೬ರಲ್ಲಿ ೩ಡಿ ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್, ೧೯೯೩ರಲ್ಲಿ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರೇಸ್ ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್, ಹೀಗೆ ಮುದ್ರಣ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಣೆಯ ಹಂತಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು.[೩೫]

ಇಂಕ್‌ಜೆಟ್, ಹಾಗೂ ಲೇಸರ್ ಮುದ್ರಣಗಳು ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿವೆ. ಈ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಪೇಪರ್, ಫೋಟೋ ಪೇಪರ್, ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್, ಗ್ಲಾಸ್, ಮೆಟಲ್, ಮಾರ್ಬಲ್, ಇತರ ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಮೇಲೂ ಡಿಜಿಟಲ್ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಬಹುದು. ಕಲಾವಿದರ ಮೂಲ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಛಾಯಾಚಿತ್ರ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ನೇರವಾಗಿ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವು ಮೂಲ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಷ್ಟೇ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ.

ಇದೇ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ದಖ್ಖನಿ ಶೈಲಿಯ ಕೆಲವು ಕಿರುರೂಪ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಮುದ್ರಿಸಿ ಬಿಜಾಪೂರದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬೆಂಗಳೂರು, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದ ದರಿಯಾ ದೌಲತ್ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿಯ

೩೫. ಅಂತರ್ಜಾಲ ವಿಕಿಪೀಡಿಯಾ : ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್ ಲೇಖನ.

ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಕಲಾವಿದರು ರಚಿಸಿದ ಎನಗ್ರೇವಿಂಗ್ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಡಿಜಿಟಲ್ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಿ ಕೆಂಪೇಗೌಡ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

II. ಕರ್ನಾಟಕೇತರ ಪ್ರದೇಶದ ಚಿತ್ರಕಲಾಕೃತಿಗಳು

ಇದರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಎರಡು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

೧. ಜನಪದ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಚಿತ್ರಕಲಾಕೃತಿಗಳು

೨. ಶಿಷ್ಟಪದ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಚಿತ್ರಕಲಾಕೃತಿಗಳು

೧. ಜನಪದ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಚಿತ್ರಕಲಾಕೃತಿಗಳು

೧.೧. ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ

ಜಪಾನ್, ಚೀನಾ, ಇಂಡೋನೇಷಿಯಾ, ಜಾವಾ, ಕಾಂಬೋಡಿಯಾ, ಥಾಯ್‌ಲ್ಯಾಂಡ್ ಮುಂತಾದ ದೇಶಗಳಲ್ಲದೇ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ, ಕೇರಳ, ತಮಿಳುನಾಡು, ಓರಿಸ್ಸಾ, ಕರ್ನಾಟಕ ಹೀಗೆ ಮುಂತಾದ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕೇತರ ಪ್ರದೇಶದ ಇಂಥ ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರಕಲೆಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರಗಳಿಗಿಂತ ಬೇರೆ ರಾಜ್ಯಗಳ ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರಗಳು ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ಎತ್ತರ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಆಚರಣೆ, ಧಾರ್ಮಿಕ ನಂಬಿಕೆಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ರಚನೆಗೊಂಡಿವೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್, ಬೆಂಗಳೂರು ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ೪೮"x೮೪" ಅಳತೆಯ ಬೃಹತ್ ಗಾತ್ರದ ಹನುಮಂತನ ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

೧.೨. ವಾರ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ

ಶ್ರೀಕ್ಷೇತ್ರ ಸುತ್ತೂರು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿಯ ಗೋಡೆಯ ಭಿತ್ತಿಗೆ ವಾರ್ಲಿಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಗೋಡೆಗೆ ಕೆಂಪುವರ್ಣವನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು, ಅದರ ಮೇಲೆ ಬಿಳಿವರ್ಣದಿಂದ ವಾರ್ಲಿಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಜನರು ರಥವನ್ನು ಎಳೆಯುತ್ತಿರುವದು, ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ಓಡಿಸುತ್ತಿರುವದು, ಮನೆಗಳು, ಗಿಡಮರಗಳು, ನೃತ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಜನರು, ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ರೈತರು, ಎತ್ತುಗಳೊಂದಿಗೆ ನೇಗಿಲು ಉಳುತ್ತಿರುವ ರೈತ, ದೇವಿಯ ಉತ್ಸವದಲ್ಲಿ ನಿರತ ಜನರು, ಕೋಲಾಟ ಆಡುತ್ತಿರುವವರು, ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಸೇದುತ್ತಿರುವದು, ಅಡುಗೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತ ಮಹಿಳೆಯರು ಹೀಗೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜೀವನವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಂಡು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸುತ್ತಲೂ ಅಲಂಕಾರಿಕ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ರೇಖೆಗಳಿಂದ ಹಾಕಲಾಗಿದೆ.

ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಥಾನಾ(ಮುಂಬೈಗೆ ಸಮೀಪ) ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ 'ವಾರ್ಲಿ' ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಅಲ್ಲಿನ ಗುಡಿಸಲುಗಳನ್ನು ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ರಚಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಅದರ ಮೇಲೆ ವಾರ್ಲಿ

ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಬೇಟೆಯಾಡುವ ಮತ್ತು ಆಹಾರ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಪ್ರಾಚೀನ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳಿಂದ ವಾರ್ಲಿಜನರು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಊಳುವ ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ವಾರ್ಲಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗದ ಕಲಾವಿದರಾಗಿದ್ದಾರೆ.[೩೬] ಇವರು ತಮ್ಮ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪರಿಸರ, ಗಿಡ–ಬಳ್ಳಿಗಳು, ನೃತ್ಯಸನ್ನಿವೇಶಗಳು, ಲೈಂಗಿಕತೆಯ ಚಿತ್ರಗಳು, ಎಂಜಿನ್‌ಗಳು, ರೈಲು, ಮೋಟಾರು, ಕಾರು, ಎತ್ತಿನ ಗಾಡಿ, ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದ ನೆನಪುಗಳನ್ನು ಅವರದೆಯಾದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ವಾರ್ಲಿಜನರ ಚಿತ್ರಗಳು ಚೈತನ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿವೆ. ಸಹಜವಾಗಿ ಅವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ನೋಡುಗರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಅಕ್ಕಿ ಹಿಟ್ಟಿನಿಂದ ತಯಾರಿಸಿಕೊಂಡ ಬಣ್ಣದಿಂದ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಕಲಾವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ೧೭.೫" x ೨೩" ಅಳತೆಯ ಏಳು ವಾರ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

೧.೩. ಕಾಳಿಘಾಟ್ ಚಿತ್ರಕಲೆ

ಮಣಿಪಾಲದ ಹೆರಿಟೇಜ್ ವಿಲೇಜ್‌ನ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಅನೇಕ ಕಾಳಿಘಾಟ್ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸಿಂಹಿಣಿ, ವೀಣಾಪಾಣಿ, ಹರೆಕೃಷ್ಣ, ಶಿವ, ಹುಕ್ಕಾ ಸೇದುತ್ತಿರುವ ಬ್ರಹ್ಮ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳ ಕಾಳಿಘಾಟ್ ಚಿತ್ರಗಳು ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಂಹಿಣಿ ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯ ಮೈಗೆ ಸಿಂಹದಂತೆ ಹಳದಿವರ್ಣ ಹಾಗೂ ಸಿಂಹದ ಪಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಎರಡು ಕಾಲನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿರುವ ಈ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಅವಳ ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಳಿವರ್ಣದ ಸಿಂಹ ಮಲಗಿಕೊಂಡಿದೆ. ಸಿಂಹದಂತೆ ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡ ಮಹಿಳೆ ತನ್ನ ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಗುಲಾಬಿ ಹೂವಿನೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ ಇನಿಯ ಬರುವ ದಾರಿಯನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ.

ವೀಣಾಪಾಣಿ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆ ತನ್ನ ಎರಡು ಕೈಗಳಿಂದ ಕಪ್ಪುವರ್ಣದಲ್ಲಿರುವ ವೀಣೆಯನ್ನು ನುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಉಳಿದ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಗುಲಾಬಿ ಹೂವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹರೆಕೃಷ್ಣ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣ ಕೊಳಲನ್ನು ನುಡಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆ, ಕೃಷ್ಣ ನಿಂತಂತೆ, ಕೃಷ್ಣ ಬಾಣ ಬಿಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ಮೂರು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿ, ಮೂರನ್ನು ಬೇರೆ–ಬೇರೆ ವರ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿರುವರು ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯೋರ್ವ ಹುಕ್ಕಾ ಸೇದುವ ನಶೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಇನ್ನೊಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬೀಸಣಿಕೆ ಹಿಡಿದಿದ್ದಾನೆ. ಶಿವ ಎಂಬ ಕಾಳಿಘಾಟ್ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ದಢೂತಿಯಾಗಿ ಶಿವನನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದು ಐದು ಮುಖಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಶಿವನನ್ನು ನೀಲಿವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಹಿಂಬದಿಯನ್ನು ತಿಳಿ ನೀಲಿ ವರ್ಣದಿಂದ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಒರಗಿ ಕುಳಿತ ದಿಂಬನ್ನು ಹಸಿರುವರ್ಣದಿಂದ ಹಾಗೂ ಹುಲಿ ಚರ್ಮವನ್ನು ಹಳದಿವರ್ಣದಿಂದ ಚಿತ್ರಿಸಿ ಹುಲಿಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕಪ್ಪುವರ್ಣದಿಂದ ಹಾಕಲಾಗಿದೆ. ಶಿವನ ಐದು ಜಡೆಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಜಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹೆಡೆ ಎತ್ತಿದ ಹಾವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ

---

೩೬. ಪಿ. ಆರ್. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ (ಪ್ರಸಂ.) : ಕಲಾಕೋಶ, ಪುಟ – ೩೦೨

ಶಿವನ ಒಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಡಮರುಗ, ವೀಣೆ, ಕಹಳೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬ್ರಹ್ಮ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಕೆಂಪುವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿ, ಬಿಳಿ ವರ್ಣದ ಹಂಸ ಪಕ್ಷಿಯ ಮೇಲೆ ಕಮಲದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ. ಹಿಂಬದಿಯ ವರ್ಣವನ್ನು ತಿಳಿನೀಲಿ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಮುಖಗಳು, ಎಂಟು ಕೈಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕಾಳಿಘಾಟ್ ಪವಿತ್ರ ಯಾತ್ರಾ ಸ್ಥಳವಾಗಿದ್ದು, ಕಲ್ಕತ್ತಾದ ಹೂಗ್ಲಿ ನದಿಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಬರುವ ಯಾತ್ರಿಕರಿಗೆ ಕಾಳಿಘಾಟ್ ಕಲಾವಿದರು ಪಟಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಕಡಿಮೆ ದರದಲ್ಲಿ ಮಾರುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಪಟುವ ಜನಾಂಗದ ಕಲಾವಿದರು ರಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಕಲಾವಿದರು ರಚಿಸಿದ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ದುರ್ಗಾ, ಶಿವ, ಕೃಷ್ಣ, ಬಲರಾಮ, ಹನುಮಂತ ಹಾಗೂ ಮಹಾಭಾರತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಚಿತ್ರಗಳು ಅಲ್ಲದೇ ದೇವಾನುದೇವತೆಗಳ ಪುರಾಣ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಚಿತ್ರ ರಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗಾಗಿ ದೇವರ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಬರುವ ಯಾತ್ರಿಕರು ಈ ಪಟಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ಕಾಳಿಘಾಟ್ ಶೈಲಿಯ ಕಲಾವಿದರು ಪಟಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರ ರಚಿಸಿ ಜನರಿಗೆ ಕಥೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲು ಇವುಗಳನ್ನು ಸುರುಳಿಯಾಗಿ ಸುತ್ತುವಂತೆ ಬಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಕುಂಚದಿಂದ ರಚಿಸಿದ ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳು ತೀವ್ರವಾಗಿ ನವೀನತೆಯಿಂದ ಹಾಗೂ ಸಹಜತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿವೆ. ಎದ್ದು ಕಾಣುವ ಮತ್ತು ವೀರ್ಯವತ್ತಾದ ಕುಂಚದ ರೇಖೆಗಳು ವರ್ಣಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಅಲ್ಲದೇ ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ಅಲಂಕರಣವನ್ನು ಲಯಬದ್ಧವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿ ಛಾಯೆಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಭಾರತ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಅಧಿಪತ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವರ ಪ್ರಭಾವ ಈ ಕಲಾವಿದರ ಮೇಲಾಯಿತು. ಕಾಳಿಘಾಟ್ ಶೈಲಿ ಆಧುನಿಕ ಕಲಾವಿದರ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದ್ದು[೩೭] ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕಾಳಿಘಾಟ್ ಶೈಲಿಯ ಕೆಲವು ಅಂಶ, ಆಕಾರಗಳನ್ನು ಸಮಕಾಲೀನ ಕಲಾವಿದರು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕಾಳಿಘಾಟ್ ಚಿತ್ರಗಳು ಕರ್ನಾಟಕ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್, ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಜನಪದ ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟು ಗ್ಯಾಲರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

೧.೪. ಕಲಂಕಾರಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ

ಹೆರಿಟೇಜ್ ವಿಲೇಜ್ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮಣಿಪಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿರುವ ಕಲಂಕಾರಿ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕೋಲಾಟ ಆಡುತ್ತಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರ ಚಿತ್ರವು ಒಂದು. ಈ ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಆರು ಜನ ಮಹಿಳೆಯರು ಕೋಲಾಟದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಂಪುವರ್ಣ ಬಳಸಿದ್ದು ಮಹಿಳೆಯರ ದೇಹದ ಭಾಗವು ಬಿಳಿ ವರ್ಣದಲ್ಲಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯರು ಧರಿಸಿದ ಬಟ್ಟೆಗೆ ಹಾಗೂ ಅಲಂಕಾರಿಕ ನಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ಹಳದಿ, ತಿಳಿ ಹಸಿರು ಬಣ್ಣವನ್ನು ಬಳಸಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯರ

೩೭. ಪಿ. ಆರ್. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ (ಪ್ರಸಂ.) : ಕಲಾಕೋಶ, ಪುಟ – ೯೨

ಮುಖ, ಕಣ್ಣು, ಮೂಗು, ಕೈ ಬೆರಳು, ಕಾಲಿನ ಬೆರಳು, ಧರಿಸಿದ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಅಲಂಕಾರಿಕವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ತಲೆಯ ಮೇಲಿನ ಕಿರೀಟ, ಕಿವಿಯೋಲೆಗಳು, ಬಳೆಗಳು, ಹೂಬಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ನಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಅಲಂಕಾರಿಕವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸುತ್ತಲೂ ಹೂವುಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಬಾರ್ಡರ್ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಣಿಪಾಲ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಇನ್ನೊಂದು ಕಲಂಕಾರಿ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಿಂಹವನ್ನು ಅಲಂಕಾರಿಕವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಿಂಹ ಘರ್ಜಿಸುತ್ತಾ ಹಿಂತಿರುಗಿ ನೋಡುತ್ತಿದೆ, ಬಾಲವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದಿದೆ, ಸಿಂಹಕ್ಕೆ ಬಿಳಿವರ್ಣ ಹಾಗೂ ಹಿಂಬದಿಯ ವರ್ಣವನ್ನು ಕೆಂಪುಬಣ್ಣದಿಂದ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸುತ್ತಲೂ ಹೂಬಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಕಲಂಕಾರಿಚಿತ್ರವನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

"ಕಲಂಕಾರಿ ಕಲಾಕೃತಿಯೊಂದು ಸಿದ್ಧಗೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಎಲ್ಲ ಹಂತಗಳೂ ಸುಂದರ, ವಿಸ್ಮಯಕಾರಿ. ಬಳಸುವ ಪರಿಕರಗಳು, ತಂತ್ರಗಳು, ಪೂರ್ವಜರ ಬುದ್ಧಿಮತ್ತೆ, ಶ್ರಮದ ಪ್ರತೀಕ ಈ ಕಲೆಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೇ. "ಕಲಂ" ಅದರ ತುದಿಗೆ ತುಂಡುಗಂಬಳಿ, ಸುತ್ತಿ ಉಲ್ಲನ್‌ದಾರ, ಇಲ್ಲವೇ ಹತ್ತಿ ನೂಲನ್ನು ಸುತ್ತಿ ತಯಾರಿಸಿದ ಪೆನ್ನು ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದ ಈ ದಾರದ ಮಹತ್ವ ಗೊತ್ತಾಗುವದು ಕಲಂ ಹಿಡಿದು ಬಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಚಿತ್ರ ಬರೆಯಲು ಹೊರಟಾಗಲೇ. ಬರೆಯುವಾಗ ಶಾಯಿಯ ಹರಿವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವದು ಮತ್ತು ಬಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಹರಿದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಶಾಹಿಯನ್ನು ಹೀರಿಕೊಳ್ಳುವದು ಕಲಂನಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ತಂತ್ರ. ಇಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ ಶಾಯಿ ಕೂಡ ಸಾಮಾನ್ಯದ್ದಲ್ಲ. ತುಕ್ಕು ಹಿಡಿದ ಕಬ್ಬಿಣದೊಂದಿಗೆ ಬೆಲ್ಲವನ್ನು ಕರಗಿಸಿ ೪೫ ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಇಟ್ಟು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಶಾಯಿ–ಕಸಂ ಬಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಇದರಿಂದ ಬರೆದ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಗೆರೆಯೂ ಮತ್ತೆಂದಿಗೂ ಅಳಿಸಲಾರದಷ್ಟು ಶಾಶ್ವತ. ಅಂತೆಯೇ ಬಣ್ಣಗಳು ಕೂಡ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಬಣ್ಣಗಳೇ. ವಿಭಿನ್ನ ಮರಗಿಡಗಳ ತೊಗಟೆ, ಬೇರು, ಎಲೆಗಳನ್ನು ಒಣಗಿಸಿ, ಪುಡಿ ಮಾಡಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವ ವಿವಿಧ ಛಾಯೆಯ ಬಣ್ಣಗಳು ರಾಸಾಯನಿಕ ಬಣ್ಣಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ."[೩೮] ಹೀಗೆ ಕಲಂಕಾರಿ ಚಿತ್ರವಾಗುವ ಪರಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ.

ಕಲಂಕಾರಿ ಇದು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಜನಪದ ಚಿತ್ರಕಲೆಯಾಗಿದೆ. ಸುಮಾರು ೩೦೦೦ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಈ ಕಲೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಕಲಂ ಇದು ಪರ್ಷಿಯನ್ ಭಾಷೆಯ ಪದವಾಗಿದ್ದು, ಕುಂಚದಿಂದ ಚಿತ್ರಿಸಿದ ಜನಪದ ಕಲೆಯಾಗಿದೆ. ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ೧೭ನೇ ಶತಮಾನದಿಂದ ಈ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರರಚನೆ ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಕಲಂಕಾರಿ ಇದು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಮುಸಲಿ ಪಟ್ಟಣ ಮತ್ತು ಕಾಳಹಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕಲಂಕಾರಿ ಚಿತ್ರರಚನೆಗಾಗಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಬಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಚಿತ್ರರಚನೆಗೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿತ್ತು. ಮರದ ಬ್ಲಾಕ್‌ಗಳಿಂದ ಬಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಮುದ್ರಿಸಿಕೊಂಡು ನಂತರ ಬಣ್ಣ ತುಂಬುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ರಾಮಾಯಣ ಮಹಾಭಾರತ, ಪುರಾಣಕಥೆಗಳು

೩೮. ಡಾ. ಅರವಿಂದ ಮಾಲಗತ್ತಿ (ಪ್ರಸಂ.) : ಕನ್ನಡ ವಿಷಯ ವಿಶ್ವಕೋಶ, ಜಾನಪದ, ಪುಟ – ೨೫೪

ಅಲ್ಲದೇ ದೇವರ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕಲಂಕಾರಿ ಚಿತ್ರಗಳು ಕರ್ನಾಟಕ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಂಡಿವೆ.

೧.೫. ಮಧುಬನಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ

ಮಾನವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ಮಧುಬನಿ ಕಲಾಕೃತಿಯು ಕೃಷ್ಣನ ತುಂಟಾಟಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಾಗಿದೆ. ತೆಳು ನೀಲಿ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೆಂಪು, ಹಸಿರು, ಹಳದಿವರ್ಣಗಳು ಕಲಾಕೃತಿಯ ಮೆರಗು ಹೆಚ್ಚಿಸಿವೆ. ಸಂಪೂರ್ಣ ಕಲಾಕೃತಿಯು ಅಲಂಕಾರ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿದ್ದು ಗಿಡ–ಬಳ್ಳಿಗಳು, ನೀರು, ಹಾವು, ಸೂರ್ಯ, ನವಿಲುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದ್ದರಿಂದ ಕಲಾಕೃತಿ ನೋಡುಗರನ್ನು ಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣ ನದಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಗಿಡವನ್ನು ಏರಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ. ಕೆಳಗೆ ಗೋಪಿಕಾ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಕೈ ಮುಗಿದು ಪ್ರಾರ್ಥಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಸ್ನಾನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮರದ ಟೊಂಗೆಗೆ ನೇತು ಹಾಕಿ ತಾನು ಕೊಳಲನ್ನು ಊದುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ. ನದಿಯಲ್ಲಿ ಹಾವು, ಮೀನುಗಳನ್ನು ಅಲಂಕಾರಿಕವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸುತ್ತಲೂ ಅಲಂಕಾರಿಕ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಹಾಕಲಾಗಿದೆ. ನದಿಯ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಜಿಂಕೆ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮರದ ಟೊಂಗೆಯ ಮೇಲೆ ನವಿಲುಗಳು ಓಡಾಡುತ್ತಿವೆ. ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಕಣ್ಣು ಮೂಗು ಬಾಯಿ ಬರೆದು ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮಧುಬನಿ ತನ್ನದೇ ಆದ ವಿಶೇಷ ಶೈಲಿಯಿಂದ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ.

"ಭಿತ್ತಿ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಮಣ್ಣಿನ ಗೋಡೆ ಮೇಲೆ ಬಿಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅನೇಕ ದೇವರ ಚಿತ್ರಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರಕೃತಿಯ ವೈಭವವೂ ಇದರಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದೊಂದು ಶುದ್ಧ ದೇಶೀಯ ಕಲೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಹೂಬಳ್ಳಿಯ ರಸವೇ ಬಣ್ಣ, ಬಿದಿರ ಕೋಲಿನ ತುದಿಗೆ ಸುತ್ತಿದ ಬಟ್ಟೆ ಕುಂಚ, ಕ್ರಮೇಣ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಈ ಕಲೆಯನ್ನು ಒಂದು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕಲಾಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಕಲಾಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಭಾರತೀಯ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಈ ಜನಪದ ಕಲೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿದ್ದು ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ."[೩೯]

ಬಿಹಾರ್ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಜನಪದ ಚಿತ್ರಕಲೆಯಾಗಿದೆ. ಮಧುಬನಿ ಎಂದರೆ ಜೇನಿನ ಹನಿ ಎಂಬ ಅರ್ಥವಿದ್ದು, ಒಂದು ತಾಲೂಕಿಗೆ ಈ ಹೆಸರಿದೆ. ಕಾವ್ಯಲಕ್ಷಣಗಳುಳ್ಳ ಪುರಾಣಕಥೆಗಳನ್ನು ಈ ಪವಿತ್ರವಾದ ಮಧುಬನಿ ಚಿತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಗುಣವುಳ್ಳ ಜಾನಪದ ಕಲೆಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಅಂತಃಪ್ರೇರಣೆಯ ನಿಷ್ಕಲಂಕವಾದ ಜನ, ಪ್ರಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಮಧುಬನಿ ಕಲಾವಿದರಲ್ಲಿ ಸುಪ್ತವಾಗಿರುವ ಭಾವನೆಗಳು ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಭೂಮಿ, ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ನಕ್ಷತ್ರಗಳು, ಹೂವುಗಳು, ಪ್ರಾಣಿಗಳು, ಮನುಷ್ಯಾಕೃತಿಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಅಸಾಧಾರಣವಾಗಿ

೩೯. ಡಾ. ಅರವಿಂದ ಮಾಲಗತ್ತಿ (ಪ್ರಸಂ.) : ಕನ್ನಡ ವಿಷಯ ವಿಶ್ವಕೋಶ, ಜಾನಪದ, ಪುಟ – ೯೩೧

ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ.[೪೦] ಈ ಜನಪದ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಪೌರಾಣಿಕ ಕಥೆಗಳು, ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತ ಕಥೆಯ ದೃಶ್ಯಗಳು, ಹಬ್ಬಹರಿದಿನಗಳ ಚಿತ್ರಣ ಮುಂತಾದ ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ಅಲಂಕಾರಿಕವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಧುಬನಿ ಚಿತ್ರಗಳಿಗೆ ಅಕ್ಕಿ ಹಿಟ್ಟು, ಅಂಟು, ಎಣ್ಣೆ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಮಿಶ್ರಣದೊಂದಿಗೆ ವರ್ಣಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಈ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್, ಬೆಂಗಳೂರು ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಆರು ಕಲಾಕೃತಿಗಳು, ರಾಮನಗರದ ಜಾನಪದ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಆರು ಕಲಾಕೃತಿಗಳು, ಮಣಿಪಾಲ್ ಹೆರಿಟೇಜ್ ವಿಲೇಜ್‌ದಲ್ಲಿ ೨೦೦ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಅಪೂರ್ವ ಸಂಗ್ರಹವಿದೆ.

೧.೬. ಮುರಿಯಾ ಚಿತ್ರಕಲೆ

ಮಾನವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿರುವ ಎರಡು ಮುರಿಯಾ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದರಲ್ಲಿ ಮುರಿಯಾ ನೃತ್ಯವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಇನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿ ಅವರ ಜನಜೀವನದ ಕುರಿತು ಚಿತ್ರವಿದೆ. ಈ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಐದು ಜನ ಯುವತಿಯರು ಒಬ್ಬರನ್ನ ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನೃತ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ತಲೆಯ ಕೂದಲಿಗೆ ತ್ರಿಶೂಲವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಮೈತುಂಬ ಅಲಂಕೃತ ರೇಖೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ, ಬಟ್ಟೆ ತರಹ ಕಾಣಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಐದು ಜನ ಯುವಕರೂ ಒಂದೆ ರೀತಿಯಾಗಿದ್ದು ಇವರ ದೇಹದ ಮೇಲೂ ಅಲಂಕೃತ ಗೆರೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವರ ಕೊರಳಿಗೆ ಜೋತು ಬಿದ್ದಂತೆ ಒಂದು ವಾದ್ಯವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿ ಅದನ್ನು ಅವರು ನೃತ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ನುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸುತ್ತಲೂ ಬಾರ್ಡರನ್ನು, ತ್ರಿಕೋನದಲ್ಲಿ ಗೆರೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಇನ್ನೊಂದು ಚಿತ್ರ ಮುರಿಯಾ ಜನಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಮನುಷ್ಯ ಆಕಾರಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿ, ಅದರ ಮೇಲೆ ಅಲಂಕೃತ ಗೆರೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಬಟ್ಟೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ತರಲಾಗಿದೆ, ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಬ್ಬರು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಸಂಗೀತ ನಾದದಲ್ಲಿ ಮುಳಗಿದ್ದಾರೆ. ಒಬ್ಬರು ಡೋಲು ಬಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಶಹನಾಯಿವಾದನ ನುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಮಹಿಳೆಯರು ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಅಡುಗೆ ತಯಾರಿ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಉಪಕರಣವಿದೆ, ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನು ಗಿಡಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅದರ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಎದುರು, ಹಿಂಬಾಗ, ಬದಿಯ ನೋಟದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುವ ಮೂವರು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿ, ಅವರು ತಮ್ಮ ದೈನಂದಿನ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕಲಾಕೃತಿಗೂ ಸುತ್ತಲೂ ತ್ರಿಕೋನ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ರೇಖೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಚೌಕಟ್ಟು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಛತ್ತಿಸಘರ ಬಸ್ತರನ ಘರ ಬೆಂಗಾಲದಲ್ಲಿಯ ಮುರಿಯಾ ಜನಾಂಗದವರು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಚಿತ್ರಕಲೆಗೆ ಮುರಿಯಾ ಚಿತ್ರಕಲೆ ಎನ್ನುವರು.[೪೧] ಈ ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ

೪೦. ಪಿ. ಆರ್. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ (ಪ್ರಸಂ.) : ಕಲಾಕೋಶ, ಪುಟ – ೨೫೭

೪೧. ಮಾಹಿತಿ ಪಟ್ಟಿಕೆ : ಮಾನವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮೈಸೂರು

ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ತಮ್ಮದೇ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಭಾರತೀಯ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಪೈಕಿ ಒಂದು. ಇವರು ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದ ಬಸ್ತಾರ್ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಗುಡಿಸಲುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ಹಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಎಂಟು, ಹತ್ತು ಗುಡಿಸಲುಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಕಾಡುಮೃಗಗಳ ಹಾವಳಿಯಿಂದ ಸ್ವರಕ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ಕೋಳಿಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಹಾಡಿಯ ಸುತ್ತ ಗಟ್ಟಿಮುಟ್ಟಾದ ಬೇಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ.

ಹಾಡಿಯಲ್ಲಿ ದೇವರಗುಡಿ, ಅದರ ಎದುರಿಗೆ ಕೊಂಡುಸ್ತಂಭ, ಭಾರ ಬಂದಾಗ ಪೂಜಾರಿಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಚೂಪಾದ ಮಳೆಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿದ ಆಸನವುಳ್ಳ ಒಂದು ಜೋಕಾಲಿ ಕಾಳುಕಡ್ಡಿಗಳ ದಾಸ್ತಾನಿಗಾಗಿ ದೊಡ್ಡ ಕಣಜ ಇವಿಷ್ಟು ಇರುತ್ತವೆ. ಹಾಡಿಯ ಒಂದು ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ಗುಡಿಸಲುಗಳಿಗಿಂತ ದೊಡ್ಡದಾದ ಒಂದು ಮನೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಘೋಟುಲ್ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಹಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ ಮಕ್ಕಳು ಮಲಗುವ ಸ್ಥಳ. ಇಂಥ ಅನೇಕ ಹಾಡಿಗಳು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಚದರಿದಂತೆ ಹರಡಿಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಹಾಡಿಯ ಜನರೆಲ್ಲ ಒಂದೇ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರಂತೆ ಕೂಡಿ ಬಾಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಜನ ನೈರ್ಮಲ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಗುಡಿಸಲಿನ ಒಂದು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ತರಕಾರಿ ಬೆಳೆಸುವ ಹಿತ್ತಲು ಇದ್ದರೆ, ಇನ್ನೊಂದು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕೋಳಿ ಇರುತ್ತದೆ.[೪೨]

ಗೋದ್ನಾ (ಹಚ್ಚೆ) ಚಿತ್ರಕಲೆ

ಮಾನವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿರುವ ಗೋದ್ನ(ಹಚ್ಚೆ) ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿ ಗಿಡವನ್ನು ಹೋಲುವ ಆಕಾರದ ಗಿಡವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿ, ಏಳೆಂಟು ಟೊಂಗೆಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿ, ಎಲ್ಲವಕ್ಕೂ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಹೂವುಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಗಿಡದ ಮೇಲೆ, ಕೆಳಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮೇಲೆ ಹೂವುಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದರೆ, ಕೆಳಗೆ ಫಾರ್ಮ್ಸ್‌ಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ, ಗಿಡದ ಟೊಂಗೆಗಳಿಗೆ ಎಲೆಗಳನ್ನು, ನಡುವೆ ವಿವಿಧ ಆಕಾರಗಳನ್ನು, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು, ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ಚೇಳು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಛತ್ತಿಸಘರನ ರಾಜಾ ನಂದಗಾಂವದಲ್ಲಿ ಗೋದ್ನಾ ಚಿತ್ರಕಲೆ ರಚಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಹಚ್ಚೆಗೆ ಬಳಸುವ ಸಾಂಕೇತಿಕ ಚಿಹ್ನೆ, ಆಕಾರಗಳನ್ನು ಕಾಗದದ ಮೇಲೆ ರಚಿಸುವ ಈ ಕಲೆಗೆ "ಗೋದ್ನಾ" ಚಿತ್ರಕಲೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ರಾಜಾ ನಂದಗಾಂವನ ಶ್ರೀಮತಿ ಉಮಾದೇವಿ ಈ ರೀತಿಯ ಗೋದ್ನಾ ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ.[೪೩] ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮೈಮೇಲೆ ರಚಿಸುವಂತಹ ಹಚ್ಚೆಯನ್ನು ಪೇಪರ್ ಮೇಲೆ ರಚಿಸುತ್ತಾ ವಿವಿಧ ಆಕಾರಗಳು, ಸಂಕೇತಗಳನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸಿ, ಸುತ್ತಲೂ ಬಾರ್ಡರಗಳಿಂದ ಸಂಯೋಜನೆ ಮಾಡಿ ಅಲಂಕರಣ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

---

೪೨. ಪ್ರೊ. ಡಿ. ಕೆ. ರಾಜೇಂದ್ರ : ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವಕೋಶ, ಸಂಪುಟ – ೧೩, ಪುಟ – ೩೫೦

೪೩. ಮಾಹಿತಿ ಪಟ್ಟಿಕೆ : ಮಾನವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮೈಸೂರು

ಗೊಂಡ ಚಿತ್ರಕಲೆ

ಮಾನವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗಿಡಕ್ಕೆ ಏಳು ಹಾವುಗಳು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ದೊಡ್ಡ ಗಾತ್ರವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಹಾವುಗಳು ನಾಲಿಗೆಯನ್ನು ಹೊರಚಾಚಿವೆ. ನಾಲಿಗೆಗೆ ಕೆಂಪುಬಣ್ಣ ಹಾಕಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುವಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಲಂಕಾರಿಕವಾಗಿ ದೊಡ್ಡದಾದ ಕಣ್ಣುಗಳು, ನಿಮಿರಿ ನಿಂತ ಕಿವಿಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ, ನೀಲಿ, ಹಸಿರು, ಕೆಂಪುಬಣ್ಣವನ್ನು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಾವಿನ ಮೈವಳಿಕೆ ಬರುವಂತೆ ರೇಖೆಗಳಿಂದ ಗೆರೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಲಾಗಿದೆ, ಗಿಡದ ಬೊಡ್ಡೆ, ಎಲೆಗಳಿಗೂ ಹಾವಿನ ಮೈವಳಿಕೆ ತರಲಾಗಿದೆ, ಹಾವಿನ ಕೆಳಗೆ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಲಂಕೃತ ಗಡಿಗೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿ ಅದರಿಂದಲೂ ನಾಲಿಗೆ ಹೊರ ಚಾಚಿದಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಗಿಡಕ್ಕೆ ಗಿಳಿ ಹಸಿರು ಎಲೆಗಳು, ನೀಲಿ ಪಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ.[೪೪] ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದ ಗೊಂಡಜನಾಂಗದವರು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಕಲೆಯಾಗಿದೆ. ಗೊಂಡ ಜನಾಂಗದ ಕುಲದೇವರಾದ ಕುಶಾರಾಂ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಬಾಗೇಶ ದೇವರ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದ ಪಠಾನಗರ ದಿಂಡೋರಿ ಕಲಾವಿದರಾದ ಅಜಯ ಕುಮಾರ ಉರ್ವೇತಿಯವರು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಗುಡ್ಡಗಾಡು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಆದಿವಾಸಿ ಬುಡಕಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿದ ಜನಾಂಗ ಈ ಜನ ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದ ವಿಂಧ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾತ್ಪುರ ಪರ್ವತಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ನರ್ಮದಾ ನದಿಯ ಎರಡು ಕಡೆಗಳಲ್ಲೂ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ, ಓರಿಸ್ಸಾ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇವರನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಇವರು ತಮ್ಮನ್ನು ಕೋಯಿತರ ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಆಡುವ ಭಾಷೆ ಗೋಂಡಿ ಗೋಂಡ ಶಬ್ದ ತೆಲಗು ಭಾಷೆಯ ಕೊಂಡ ಎಂಬ ಶಬ್ದದಿಂದ ಬಂದದ್ದೆಂದು ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ ಆಭಿಪ್ರಾಯ, 'ಕೊಂಡ' ಎಂದರೆ ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ 'ಗುಡ್ಡ' ಅಥವಾ 'ಪರ್ವತ' ಎಂದು ಅರ್ಥ.[೪೫]

೨.೦. ಶಿಷ್ಟಪದ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಚಿತ್ರಕಲಾಕೃತಿಗಳು

೨.೧. ಚಿಕಣಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ

ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ಕಾಂಗ್ರಾ ಶೈಲಿಯ ಚಿಕಣಿ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಅರಮನೆಯ ಮೊದಲ ಅಂತಸ್ತಿನಲ್ಲಿರುವ ರಾಣಿವಾಸದ ಅಂತಃಪುರದ ದೃಶ್ಯ. ಯುವರಾಣಿ ನಿರಾಸೆಯಲ್ಲಿ ಮುಖ ಕೆಳಗೆ ಮಾಡಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾಳೆ. ಸಖಿಯರು ಅವಳನ್ನು ಸಂತೈಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲವರು ಸಂತೈಸುವ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಕೆಲವು ಸಖಿಯರು ಅಂತಃಪುರದ ಕಿಟಕಿಗಳಿಂದ ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹೊರಗಡೆ ಸುಂದರವಾದ ಹೂದೋಟ, ಶುಭ್ರವಾದ ನೀಲಿ

೪೪. ಮಾಹಿತಿ ಪಟ್ಟಿಕೆ : ಮಾನವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮೈಸೂರು

೪೫. ಡಾ. ಅಂಬಳಿಕೆ ಹಿರಿಯಣ್ಣ (ಪ್ರಸಂ.) : ಕನ್ನಡ ವಿಷಯ ವಿಶ್ವಕೋಶ, (ಭೂಗೋಳ ವಿಜ್ಞಾನ), ಪುಟ – ೩೩೬

ಆಕಾಶ, ಅರಮನೆಗೆ ಜಾಲಂದ್ರವುಳ್ಳ ಕಿಟಕಿಗಳು, ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಕಾವಲುಗಾರ ಕಾಯುತ್ತಾ ನಿಂತಿರುವುದು, ಹೂದೋಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಬಾಗಿಲು ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಈ ಎಲ್ಲ ದೃಶ್ಯಗಳು ಕಿರುರೂಪ ಚಿತ್ರಣದಲ್ಲಿ ಸುಂದರವಾಗಿ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿವೆ.

ಅರಮನೆಯ ಮೇಲ್ಭಾಗದಿಂದ ಪಕ್ಷಿನೋಟದಲ್ಲಿ ವೀಕ್ಷಿಸಿದಂತೆ ಈ ಚಿಕಣಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ ರಚನೆಗೊಂಡಿದ್ದು ಯಥಾದರ್ಶನ ನಿಯಮ ಮೀರಿ, ಸ್ವಚ್ಛಂದವಾಗಿ ಈ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ರೇಖಾವಿನ್ಯಾಸ, ಬಣ್ಣಗಾರಿಕೆ ಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಕಾಂಗ್ರಾ ಶೈಲಿಯ ಇನ್ನೊಂದು ಚಿಕಣಿ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಮೇಲಿನ ದೃಶ್ಯದ ಮುಂದುವರೆದ ಭಾಗವಾಗಿ ರಾಣಿ, ರಾಜಗುರುಗಳಿಗೆ ಶಿರಬಾಗಿ ವಿನಮ್ರವಾಗಿ ಕೈಮುಗಿದು ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ಗುರುಗಳು ಅವಳನ್ನು ಸಂತೈಸುವಂತೆ ಹಾಗೂ ಆಶೀರ್ವದಿಸುವಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ.

"ಭಾರತೀಯ ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಎರಡು ಭಾಗ ಭಿತ್ತಿಚಿತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಕಿರುರೂಪ ಚಿತ್ರಗಳು, ಎಂಟನೆಯ ಶತಮಾನದವರೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಗೋಡೆಗಳ ಮೇಲೆ ದೊಡ್ಡ ಗಾತ್ರದ ಚಿತ್ರ ರಚನೆಗಳಾಗುತ್ತಿದ್ದವು ಅವೇ ಭಿತ್ತಿಚಿತ್ರಗಳು. ಅನಂತರ ಅವು ಕ್ಷೀಣಿಸಿ ಚಿಕ್ಕ ಚಿತ್ರಗಳು ರೂಢಿಗೆ ಬಂದುವು. ಇವು ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿ Miniature ಎಂದರೆ ಕಿರುರೂಪ ಚಿತ್ರಗಳು, ಚಿಕ್ಕ ಪ್ರತಿಯ ಚಿತ್ರಗಳು, ಸೂಕ್ಷ್ಮಪ್ರತಿರೂಪ ಕಲೆ"[೪೬] ಹ್ರಸ್ವಾಕೃತಿಯ ಚಿತ್ರಗಳೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ. ಇವನ್ನೇ ಚಿಕ್ಕಣಿ ಚಿತ್ರಗಳು ಎಂತಲೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಒಂದು ಸ್ಥಳದಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಸಾಗಿಸಬಹುದಾದ ಚಿತ್ರಗಳು ಚಿಕಣಿ ಚಿತ್ರಗಳಾಗಿವೆ. ಭಿತ್ತಿಚಿತ್ರಗಳು ಅಂಟಿಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಧರ್ಮಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಸುಲಭ ಸಾಧನವಾಗಿ ಚಿಕಣಿ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ತಾಳೆಗರಿಗಳಿಗೆ, ಗ್ರಂಥಗಳಿಗೆ ಪಠ್ಯಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಚಿತ್ರರಚಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. ಉತ್ತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಈ ಪರಂಪರೆಯು ರಜಪೂತರಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ, ಮೊಘಲರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಬರ್‌ನಾಮಾ ಬಾಬರ್‌ನಾಮಾ ಮುಂತಾದ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಬಗೆಯ ಚಿಕಣಿ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಯಿತು. ಪಹಾಡಿ, ಬಾಶೋಲಿ, ಕಾಂಗ್ರಾ, ಮೇವಾರ, ಜೋಧಪುರ, ಜೈಪುರ, ಬುಂದಿ, ಚಂಬಾ, ಮಾಳವಾ, ಬುಂದೇಲಖಂಡ ಇತ್ಯಾದಿ ಶೈಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾದ ಚಿಕಣಿ ಚಿತ್ರಗಳಾಗಿವೆ.

Pahari means "of the Hills" and pahari miniature painting is the title by which the painting of the Hill states of the Punjab and that of Garhwal in Uttarpradesh are Known.[೪೭] ಈ ಚಿಕಣಿ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು,

---

೪೬. ಬಿ.ಪಿ. ಬಾಯಿರಿ : ಭಾರತೀಯ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಪುಟ – ೬೨

೪೭. Karl Khandalavala : "A. Heavenly Romance Sukra Rambha Samvada" , P.No. - 1

ಮೈಸೂರು ವಿ.ವಿ. ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಇಲಾಖೆ, ಬಿಜಾಪುರದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಧುನಿಕ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಜಗನ್ಮೋಹನ ಚಿತ್ರ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮೈಸೂರು, ಹೆರಿಟೇಜ್ ವಿಲೇಜ್ ಮಣಿಪಾಲ್, ಶ್ರೀ ಕ್ಷೇತ್ರ ಸುತ್ತೂರ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು ಮುಂತಾದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ.

೨.೨. ಮೊಘಲ್ ಚಿತ್ರಕಲೆ

ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ಮೊಘಲ್ ಚಿತ್ರಕಲೆ ೪"X೮" ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ಜಲವರ್ಣದಿಂದ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಯುವರಾಣಿಯ ಶಯ್ಯಾಗೃಹದ ದೃಶ್ಯ, ಯುವರಾಣಿ ತಾನು ಮಲಗುವ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಹೂಜಿ, ಮೇಲ್ಗಡೆ ಸೊಳ್ಳೆಪರದೆ, ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಹೂಬಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ ಕಮಾನು, ಅದರ ಮೇಲ್ಗಡೆ ಗೋಡೆಗೆ ನಾಲ್ಕು ಪಟ್ಟಿಗಳಿಂದ ಉರ್ದುವಿನಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಅಕ್ಷರಗಳ ಸಾಲು, ನೆಲದ ಮೇಲೆಯೂ ನಾಲ್ಕು ಪಟ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಉರ್ದುಅಕ್ಷರಗಳು ಗೋಚರಿಸುತ್ತವೆ. ಮಂದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಯುವರಾಣಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾಳೆ. ಅಲ್ಲಿ ಯುವರಾಜನ ಆಗಮನ, ತನ್ನ ಕೈಯೆತ್ತಿ ಯುವರಾಣಿ, ಯುವರಾಜನನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತಿರುವ ದೃಶ್ಯ ಮನಮೊಹಕವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿದೆ, ಇಲ್ಲಿಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮರೇಖಾ ವಿನ್ಯಾಸ, ಬಣ್ಣಗಳ ಬಳಕೆ ನೋಡುಗರ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಹಿಂದುಗಡೆ ನಿಸರ್ಗ ದೃಶ್ಯ, ಹೂಬಳ್ಳಿಗಳು, ಹಸಿರಾದ ಬಳ್ಳಿಗಳು, ದೂರದಲ್ಲಿ ಗಿಡದ ಟೊಂಗೆ ಅನತಿದೂರದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶ ಚಿತ್ರಿಸಿರುವದರಿಂದ ಇದು ಉದ್ಯಾನವನದಲ್ಲಿ ಯುವರಾಣಿ ಏಕಾಂತವಾಗಿ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿರುವಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸುಂದರವಾದ ಕಿರುರೂಪ ಚಿತ್ರವಾಗಿದೆ.

ಇನ್ನೊಂದು ಮೊಘಲ್ ಚಿತ್ರ ೬" x ೧೪" ಅಳತೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಸಂತ ಹಾಗೂ ಫಕೀರ ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ, ಯೋಗ ಕುರಿತಾಗಿ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸುತ್ತಲೂ ಗಿಡಮರಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ೪" x ೧೮" ಅಳತೆಯ ಇನ್ನೊಂದು ಮೊಘಲ್ ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷುಕ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ. ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಮರವಿದ್ದು, ನದಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದೆ. ಭಿಕ್ಷುಕನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಾಗೆ ಬಂದು ಕುಳಿತಿದೆ, ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಭಿಕ್ಷುಕ ಸಂವಾದ ನಡೆಸಿದಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮುಂದುಗಡೆಯ ಎಲೆಗಳ ಮೇಲೆ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಕುಳಿತಿವೆ. ಅಳಿಲುಗಳು ಗಿಡದ ಟೊಂಗೆಯ ಮೇಲೆಲ್ಲ ಓಡಾಡುತ್ತಿವೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಅರೆನಗ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಒಂದು ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ತುಂಡು ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಗಿಡದ ಮೇಲೆ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಕುಳಿತಿವೆ, ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಕೆಂಪುಬಣ್ಣದ ಪಕ್ಷಿ, ಬಿಳಿ ಬಣ್ಣದ ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಸೊಗಸಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದೊಂದು ಉತ್ತಮ ಕಿರುರೂಪ ಚಿತ್ರವಾಗಿದೆ.

Mughal painting Flourished in the mughal courts or was patronized by the clite who were partial to mughal culture. Naturally it was influenced by

the personal preference of each emperor but none the less it would be incorrect to suppose that these monarchs imposed their tastes of the people or the artists.[೪೮] ತೈಮೂರ ವಂಶದ ಬಾಬರನು ಮೊಘಲ್‌ರಾಜರ ಮೂಲ ಪುರುಷರಾಗಿದ್ದಾನೆ. ೧೬ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಬಾಬರನು ಪರ್ಷಿಯಾದ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಕರೆತಂದನು. ಮೊಘಲರ ಆಗಮನಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆಯೇ ಭಾರತದ ಚಿತ್ರಶೈಲಿಯು ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿತ್ತು. ಜೈನ, ಪಾಲ ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಶಾಖೆಗಳೊಂದಿಗೆ ರಾಜಸ್ಥಾನದ ಶೈಲಿಯು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಅಜಂತಾದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತೆ ಇಲ್ಲವಾದರೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರೌಢಿಮೆಯಿತ್ತು. ಭಾರತಕ್ಕೆ ಮೊಘಲರೊಡನೆ ಪರ್ಷಿಯಾ ಯಾನೆ ಇರಾನಿ ಕಲೆಯು ಕೂಡ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿತು. ಮೊಘಲರು ಭಾರತೀಯ ಕಲಾವಿದರಿಗೂ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯವಿತ್ತರು.

ಹೀಗೆ ಸಹಾನುಭೂತಿಪರ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಹಾಗೂ ಪರ್ಶಿಯಾದ ಕಲಾವಿದರು ಜೊತೆ ಜೊತೆಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ "ಇಂಡೋಪರ್ಶಿಯಾ" ಎನ್ನಬಹುದಾದ ಭಾರತ ಮತ್ತು ಪರ್ಷಿಯಾದ ಮಿಶ್ರ ಚಿತ್ರ "ಮೊಘಲ್‌ಶೈಲಿ" ಜನ್ಮ ತಾಳಿತು.[೪೯] ಈ ಮೊಘಲ್ ಚಿತ್ರಕಲೆ ಅಕ್ಬರ್‌ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಸ್ಥಿತಿಗೇರಿತು. ಮಹಾಭಾರತವನ್ನು ಪರ್ಷಿಯನ್ ಭಾಷೆಗೆ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿದರು. ಇದರಲ್ಲಿ ೧೬೯ ಚಿತ್ರಗಳಿವೆ. ಜಹಾಂಗೀರ ಹಾಗೂ ಷಾಜಹಾನನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಚಿತ್ರ ಹಾಗೂ ವಾಸ್ತು ಶಿಲ್ಪಕಲೆ ಔರಂಗಜೇಬನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೊನೆಗೊಂಡಿತು. ಈ ಮೊಘಲ್ ಕಿರುರೂಪ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

೨.೩. ರಜಪೂತ ಚಿತ್ರಕಲೆ

ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ರಜಪೂತ ಚಿತ್ರಕಲೆ ಜಲವರ್ಣದಿಂದ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣ ರುಕ್ಮಿಣೀ ಏಕಾಂತ ವಾಸದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಮಂದಿರದ ಉದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ನವಿಲುಗಳು ಸ್ವಚ್ಛಂದವಾಗಿ ಆಟ ಆಡುತ್ತಿವೆ. ಎರಡು ಆನೆಗಳು ಮರ ನೂಕುವವರೊಂದಿಗೆ ಆಟಕ್ಕೆ ಇಳಿದಿವೆ. ಉದ್ಯಾನವನದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪ್ರಶಾಂತ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣ–ರುಕ್ಮಿಣೀ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಏಕಾಂತವಾಸದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ. ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮಂದಿರವನ್ನು ಪಕ್ಷಿನೋಟದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದಂತಿದೆ. ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನೀಲಿಬಣ್ಣದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿ, ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಮುತ್ತಿನ ಹಾರ, ದೊಡ್ಡದಾದ ಬಿಳಿವರ್ಣದ ಹೂವಿನ ಹಾರವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಂದಿರದ ಮುಂದಿನ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಹಸಿರುವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಅಲಂಕಾರಿಕವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ದೂರದಲ್ಲಿ ಬರಡಾದ ಗಿಡಗಳು, ನೀಲಿ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವ ಚಂದ್ರನನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ.

೪೮. Anand Krishna : "Paintings of the Great Mughals", P.No. 1

೪೯. ಪಿ. ಆರ್. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ (ಪ್ರಸಂ.) : ಕಲಾಕೋಶ, ಪುಟ – ೨೭೪

ಇನ್ನೊಂದು ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹಳದಿ ಅರಿವೆ, ಕಪ್ಪು ಶಾಲು, ತಲೆಗೆ ಬಿಳಿ ಪೇಟ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಮಾಲೆ ಹಿಡಿದ ಸಂತ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ, ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯ ಬಿಳಿವರ್ಣದ ದಿಂಬಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಒರಗಿದಂತಿದೆ. ಶುಭ್ರ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಬಿಳಿ ಮೊಡಗಳು ತೇಲಾಡುತ್ತಿವೆ. ಮೊಡಗಳು ಕಲಾಕೃತಿಗೆ ಸಮತೋಲನವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿ, ಮೊಡಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಲಂಕರಣವನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಸೂಕ್ಷ್ಮ ರೇಖಾವಿನ್ಯಾಸದೊಂದಿಗೆ ಕಲಾಕೃತಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ. ಹಿಂಬದಿಯನ್ನು ದಟ್ಟ ಹಸಿರು ವರ್ಣದಿಂದ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ.

"The Rajput courts were influenced by the mughals to a great Extent after the advent of Mughal rule in India. The influence affected not only the technique of Miniature Painting but also the subject matter there of. Thus we find Portraits of Favourite horses and elephants of the Rajput chieftains and also of Rajas riding hores or seated of elephants".[೫೦]

Several schools of miniature painting flourished between the early 17th and 19th centuries in various principalities of Rajasthan. Inheriting diverse traditions they displayed arich range of Expression Mevar, Bundi, Kota, Jaipur and Kishangarh in eastern Rajasthan and Jodhpur, Bikaner and Jaislmer in the western region became the important centers of painting Artist or chiteras moved from one Rajput principality to the other, Illustrated Manuscripts were often Exchanged as marriage gifts or formed precious items of dowry. This led to a beautiful fusion of painting styles from various centers of Rajasthan.[೫೧] ಮೊಘಲ್ ಚಿತ್ರಕಲೆ ಚಲಾವಣೆಗೆ ಬಂದ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೇ ರಜಪೂತ ಚಿತ್ರಕಲೆ ಕೂಡಾ ಚಲಾವಣೆಗೆ ಬಂತು. ರಾಜಸ್ಥಾನ ಕಲೆ ಎಂದೂ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಈ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಎರಡು ಶಾಖೆಗಳಿವೆ. ಮೊದಲನೆಯದು ಜಯಪುರ ಶೈಲಿಯಾದರೆ, ಎರಡನೆಯದು ಪಹಾಡಿ ಶೈಲಿ ಜಯಪುರ ಶೈಲಿಯು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಜಯಪುರ, ಉದಯಪುರ, ಜೋಧಪುರ, ಕಿತ್ತೂರ, ನಾಥದ್ವಾರ, ಬಿಕಾನೇರ, ರಾಜರ ಆಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಅರಳಿತು ಬುಂದೇಲ್‌ಖಂಡದ ಝಾಯಿರಸಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಚಂಪತ್‌ರಾಯ್ ಅವರು ಈ ಕಲೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಿದರು.

Compared to other Rajasthani schools, Bikaner has a large number of dated and in scibed paintings and a plethora of archival records presenting

---

೫೦. D.N. Verma : Indian Miniatures in the Salarjung Museum, Portfolio-1

೫೧. Anjan Chakravarty : "Indian Miniature Painting", P.No – 75

the dates of periodic inspection (sambhala) of the royal store of painting, details regarding the social status and privileges enjoyed by the artists and lastly the facts to establish unbroken chains of artist families. To present painting as Nazar (Expressions of unwavering faith and respect) to the patrons on festival days continued till the last phase very much a popular custom among the traditional painters.[೫೨]

ಈ ರಜಪೂತಕಲೆಯು ತನ್ನ ಜೌನ್ನತ್ಯವನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದು ೧೮ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕಾಟೋಚ್ ರಾಜರ ಆಡಳಿತದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾದ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹಾಗೂ ಜನರ ದೈನಂದಿನ ಜೀವನದ ಘಟನೆಗಳಿವೆ."[೫೩] ಇಂಥ ಕೆಲವು ರಜಪೂತ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕದ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ್ದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ನ್ಯಾಷನಲ್ ಗ್ಯಾಲರಿ ಆಫ್ ಮೊಡರ್ನ ಆರ್ಟ್ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರನಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. "ಅಮರುಶತಕದ ಶ್ಲೋಕಗಳಿಗೆ ಚಿತ್ರರೂಪ ನೀಡಿದುದು ಈ ಕಲೆಯ ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿದೆ. ಇವು ೧೬೫೨ರ ಸುಮಾರಿಗೆ ಸರ್ಜನಗಡದಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾದುವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಕಥೆ ಮತ್ತು ಕಾವ್ಯಗಳೆರಡರ ಅನುಭವವನ್ನು ನೀಡುವಂತಹ ಈ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕಥಾನಿರೂಪಣಾ ವಿಧಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವಿದೆ.

ಈ ರಜಪೂತ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ರಾಗಮಾಲಾ ಚಿತ್ರಗಳು ಹಾಗೂ ಪ್ರಣಯಾಧಾರಿತ ಚಿತ್ರಗಳು ಇದ್ದು ಇವುಗಳು ರಾಧಾ ಕೃಷ್ಣರ ವಸ್ತುವಿನ ಮೂಲಕ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೆಳೆದಿವೆ. ಸಂಗೀತದ ರಾಗಗಳಿಗೆ ದೃಶ್ಯರೂಪ ನೀಡಿದಂತಹ ರಾಗಮಾಲಾ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಸಂಗೀತದ ಸತ್ವವನ್ನು ಚಿತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಬಿಂಬಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರ ಈ ಮೂರೂ ಏಕತ್ರವಾಗಿವೆ."[೫೪] ರಜಪೂತ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕದ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

೨.೪. ಬುಂದಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ

ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ಬುಂದಿ ಶೈಲಿ ಕಲಾಕೃತಿಯು ೬"x೮" ಅಳತೆಯ ಕಾಗದದ ಮೇಲೆ ಜಲವರ್ಣದಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ರಾಧಾಕೃಷ್ಣರು ಏಕಾಂತವಾಗಿ ಕುಳಿತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನೀಲಿವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿರುವ ಕೃಷ್ಣನ ಮುಖದ ಸುತ್ತಲೂ ಹಳದಿ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾವಳಿ ತಲೆಗೆ ಕಿರೀಟ ಧರಿಸಿ ಅಲಂಕೃತವಾದ ನವಿಲು

೫೨. Anjan Chakraverty : "Indian Miniature Painting", P.No – 75

೫೩. ಆರ್. ಜಿ. ರಾಯಕರ : ಭಾರತೀಯ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಪುಟ – ೧೪

೫೪. ಆರ್. ಜಿ. ರಾಯಕರ : ಭಾರತೀಯ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಪುಟ – ೧೪

ಗರಿಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಮುತ್ತಿನ ಹಾರಗಳು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿವೆ. ಕೃಷ್ಣ ರಾಧೆಯ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಕೈಹಾಕಿ ನೇರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಮೈಬಣ್ಣ ಹೊಂದಿದ ರಾಧೆ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಉದ್ದವಾದ ದೇಟಿನ ಕಮಲ ಹೂವನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದಾಳೆ. ಕೃಷ್ಣನ ಕೈಯಲ್ಲಿನ ಹೂವನ್ನು ನವಿಲು ತನ್ನ ಚುಂಚನದಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಚಿತ್ರಸಲಾಗಿದೆ. ಸುತ್ತಲೂ ಕಂದು ಹಸುರಿನ ನೆಲ, ಶುಭ್ರ ಆಕಾಶ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮೋಡಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ.

" The State of Bundi formerly known as Haraoti. The strong hold of the Rajput Hara Kings, Has in Rajastan. It is bonded by Jaipur and Tank on the north and by Udaipur on the west. To the south lies the sister state of Kotah where a very similar school of painting flourished. In fact no clear differentia have yet been evolved in distinguishing the work of the two schools though certain aspects of late kotah painting are recognizable The Bundi- Kotah territory with its mountain ranges. Flowing rivers and lush green jungles is one of the most picturesque in Rajastan and we can recognize this landscape in many painting from this area" [೫೫]

"ಬುಂದಿ ಹಾಗೂ ಕೋಟಾದ ಆರಂಭಿಕ ಕಾಲದ ಚಿತ್ರಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಕಾಣದು. ಏಕೆಂದರೆ ಹದಿನೇಳನೆ ಶತಮಾನದ ಎರಡನೇ ಹಂತದವರೆಗೂ ಕೋಟಾದ ಒಂದು ಅವಿಭಾಜ್ಯ ರಾಜ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಆ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯಕಾಲದ ನಂತರದಿಂದ ಬುಂದಿ ರಾಜಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ತನ್ನದೇಯಾದ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ರಾಜ್ಯವಾಯಿತು. ಆ ಕಾಲದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಚಿತ್ರಕಲೆಗಳು, ದಟ್ಟಕಾಡು, ಹರಿಯುವ ನದಿಗಳು, ಕಮಲದ ಸರೋವರ, ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಮನೋಹರ ಭೂದೃಶ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೆರೆ ಹಿಡಿದಿದೆ. ರಾಗಮೂಲ ಚಿತ್ರ ಸರಣಿಯನ್ನು ಬುಂದಿ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ (೧೬೨೫-೧೬೪೦) ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಕಾಲವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು".[೫೬]

ತೆಳುವಾದ ಸೊಂಟ, ಉದ್ದವಾದ ಮೂಗು, ಬದಾಮಿ ಆಕಾರದ ಕಣ್ಣುಗಳು, ಕೊಳದಲ್ಲಿನ ಕಮಲ, ಗಿಡಗಳು ಮುಂತಾದವು ಈ ಶೈಲಿಯ ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ. "ಉಮ್ಮದಸಿಂಗ (೧೭೪೯–೭೧) ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬುಂದಿ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿತು. ಇತರ ರಾಜಸ್ಥಾನಿ ಚಿತ್ರಕಲೆಗಳಲ್ಲಿಯ ಭಾವನ ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆ ಮತ್ತು ಭಾವೋದ್ರಿಕ್ತ ಭಾವನೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಕತೆ ಸೆಳೆದು ಕೊಂಡಿತು. ಈ ಶೈಲಿಗೆ ಸದಾ ಹೊಳೆಯುವ ಸೌಂದರ್ಯವಿದ್ದು, ಅದು ಪ್ರಕೃತಿಯ ವೈಭವದಲ್ಲಿ ಮೆರೆದಾಡುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಈ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಮುಖ್ಯ ವಸ್ತು

೫೫. S. K. Adhare : Bundi Painting, P.No. 1

೫೬. ಎನ್. ಮರಿಶಾಮಾಚಾರ್ : ಭಾರತೀಯ ಕಲೆ, ಪುಟ – ೩೨

(ವಿಷಯ) ಪ್ರೇಮ ಸನ್ನಿವೇಶದ ದೃಶ್ಯಗಳಾಗಿದ್ದು, ಅನೇಕ ಗಿಡಗಳು ಇದ್ದು, ತಾಳೆಯ ಮರದಲ್ಲಿ ನವಿಲುಗಳು ತಮ್ಮ ಇಂಪಾದ ಕೂಗುವಿಕೆಯಿಂದ ಈ ದೃಶ್ಯಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಜೀವಕಳೆಯನ್ನು ತುಂಬಿರುತ್ತವೆ. ಬುಂದಿ ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪ್ರೇಮಿಗಳ ಪ್ರೇಮ ಪ್ರಕರಣದ ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ.[೫೭]

೨.೫. ಜೋಧಪುರ (ಮಾರವಾಡ) ಚಿತ್ರಕಲೆ

ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ಜೋಧಪುರ ಶೈಲಿಯ ಚಿತ್ರಕಲೆಯು ೫" X ೮" ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ಜಲವರ್ಣದಿಂದ ಕಾಗದದ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಯುವರಾಣಿ ತನ್ನ ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದ ರಾಜಗುರುಗಳಿಗೆ ಶಿರಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಗುರುಗಳು ಆಶೀರ್ವದಿಸುತ್ತ ರಾಣಿಯನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎಬ್ಬಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹಂದುಗಡೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುವ ಸಖಿಯರು ಕೈಮುಗಿದು ಭಕ್ತಿಭಾವದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ಅಂತಃಪುರವನ್ನು ಪಕ್ಷಿನೋಟದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದಂತೆ ತೋರುವ ಈ ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ಅರಮನೆಯ ಭಾಗಗಳು, ಹೊರಗಡೆಯಲ್ಲಿ ಉದ್ಯಾನವನದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಬಣ್ಣದ ಹೂವುಗಳು ಅರಳಿ ನಿಂತಿವೆ. ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ದ್ವಾರಪಾಲಕ ಕಾವಲು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ದೂರದಲ್ಲಿ ನೀಲಿ ಆಕಾಶ, ಒಟ್ಟು ಕಲಾಕೃತಿಯ ಪರಿಣಾಮ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿದೆ.

೧೪೫೯ರಲ್ಲಿ ರಾವಜೋಧನು ಮಾರವಾರವನ್ನು ಜೋಧಪುರದ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಸದೃಢವಾದ ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಮಿಸಿರುವ ಮಾರವಾರದ ಕೋಟೆಯು ರಾಜ್ಯದ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಕುಳಿತಿರುವ ದಿವ್ಯಪುರುಷನಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಸುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶವು ಮರಭೂಮಿಯಾಗಿದ್ದು, ಅತಿವಿರಳವಾದ ಮರಗಿಡಗಳಿವೆ. ೧೫ ಮತ್ತು ೧೬ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ರಾಜಸ್ಥಾನದ ಇತರ ರಾಜ್ಯಗಳಿದ್ದಂತೆ, ಜೈನ ಶೈಲಿಯ ಚಿತ್ರಕಲೆಯು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆ ಹೊಂದಿತು. ಹಾಗೂ ೧೬೨೩ರಲ್ಲಿ ಈ ಶೈಲಿಯ ರಾಗಮೂಲದ ಸರಣಿಯನ್ನು ಪಲ್ಲಿ ಎಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಯಿತು. ಮಾಲ್ವ, ಗುಜರಾತ ಮತ್ತು ಡೆಕ್ಕನ್‌ಗಳಿಗೆ ಮೊಗಲರ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಜಸ್ವಂತಸಿಂಗನ (೧೬೩೮-೮೧) ಅಧಿಕಾರವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮೊಗಲ್ ಶೈಲಿಯ ಚಿತ್ರಕಲೆಯು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿತು. ಜೋಧಪುರ ಅರಮನೆಯ ಸಂಗ್ರಹಣದಲ್ಲಿ ಇವನ ಅನೇಕ ಭಾವಚಿತ್ರಗಳಿದ್ದವು"[೫೮] ಈ ಭಾವಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಯಿಡಲಾಗಿದೆ. "ನಿಜವಾದ ಜೋಧಪುರದ ಶೈಲಿ ಬಿಜೈಸಿಂಗನ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ೧೭೬೦ ಹಾಗೂ ೧೭೮೦ರ ನಡುವೆ ಬೆಳೆಯಿತು. ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಹೋಲುವ ಬಂಗಾರದ ಬಣ್ಣದ ಬಳಕೆ ಹಾಗೂ ಲಯಬದ್ಧ ರೇಖೆಗಳಿಂದ ಇದು ರಾಜಸ್ಥಾನಿಯ ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಆದರೆ ಮೊಘಲರ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು

---

೫೭. ಪಿ. ಆರ್. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ (ಪ್ರಸಂ.) : ಕಲಾಕೋಶ, ಪಲುಟ – ೨೩೨

೫೮. ಪಿ. ಆರ್. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ (ಪ್ರಸಂ.) : ಕಲಾಕೋಶ, ಪಲುಟ – ೧೬೬

ಕಡು ಬಣ್ಣಗಳ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಮನೋಹರ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹಕ್ಕಿಗಳ ಜೊತೆ ಅಥವಾ ಹಾರುತ್ತಿರುವ ಗಾಳಿಪಟಗಳೊಂದಿಗೆ ಆಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಮೋಹಕ ಹಾಗೂ ಸರಳವಾಗಿದೆ. ಮೇಲೆ ನೋಡುತ್ತಿರುವ ಅವರ ಸುಂದರ ಕಣ್ಣುಗಳು ಜೋಧಪುರದ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ. ಈ ಜೋಧಪುರ ಶೈಲಿ ಮಾನಸಿಂಗ ಕಾಲದಲ್ಲಿ (೧೮೦೫–೧೮೪೩) ರಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿತು. ಈ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಳದಿ, ನೀಲಿ, ಹಸಿರು, ಕೆಂಪು, ಬಿಳಿ ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ಹೆರಳವಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗಿದೆ.[೫೯]

೨.೬. ಕಾಂಗ್ರಾ ಚಿತ್ರಕಲೆ

ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ಕಾಂಗ್ರಾ ಶೈಲಿಯ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಜಲವರ್ಣದಲ್ಲಿ ೧೦" x ೮" ಅಳತೆಯ ಕಾಗದದ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹಳದಿ ಬಣ್ಣದ ಅರಿವೆಯನ್ನು, ಕೆಂಪು ಶಾಲು, ತೊಟ್ಟ ಮಹಾರಾಣಿ ರಾಣಿಪೀಠದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾಳೆ. ಮುಂದೆ ೫ಜನ ಸಂಗೀತಗಾರ್ತಿಯರು ವೀಣೆ, ಡೋಲು ಮತ್ತಿತರ ವಾದ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಗೀತ ಕಛೇರಿ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ರಾಣಿ ಸಂಗೀತವನ್ನು ತದೇಕಚಿತ್ತದಿಂದ ಆಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿ ಸಖಿ ಗಾಳಿ ಬೀಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಅರಮನೆಯ ಮೊದಲ ಅಂತಸ್ತಿನ ರಾಣಿವಾಸದಲ್ಲಿರುವ ಈ ಸಂಗೀತಕಛೇರಿಯ ಈ ಮಹಡಿಯನ್ನು ಪಕ್ಷಿನೋಟದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದಂತಿದೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಮಹಲಿನಲ್ಲಿರುವ ಕೃಷ್ಣ ಈ ಸಂಗೀತ ಕಛೇರಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ದೂರದಲ್ಲಿ ಅರಮನೆಯ ಪಾರ್ಶ್ವಭಾಗ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದೆ. ನೀಲಿ ಆಕಾಶ, ಉದ್ಯಾನವನದಲ್ಲಿ ಅರಳಿ ನಿಂತ ಹೂವುಗಳು ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ ಮೆರಗು ನೀಡಿದಂತಿವೆ. ಕಲಾಕೃತಿಯ ಸುತ್ತಲೂ ಹೂವುಗಳಿಂದ ಅಲಂಕಾರಿಕ ಚೌಕಟ್ಟು ಹಾಕಲಾಗಿದೆ. ಕೆಳಗಿನ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಚಿತ್ರದ ಕುರಿತಾಗಿ ೫ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ.

"The Kangra Painter was heir to two distinct pictorial achievments the primitive and brilliant work that had been practiced at Basohli and other centers in the Punjab Hills from the middle of the seventeeth century, and the sophisticated and naturalistic work that was the product of the mughal court. It was out of the fusion of these two strains that what we call the kangra style was born".[೬೦]

"೧೮ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಪೂರ್ವಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಲಾವಿದರಿಗೆ ದೆಹಲಿ ಆಳರಸರ ಆಶ್ರಯ ತಪ್ಪಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ಅಲ್ಲಿನ ಹಲವಾರು ಕಲಾವಿದರು ಹಿಮಾಲಯದ ತಪ್ಪಲಿಗೆ ವಲಸೆ ಹೋದರು. ಈ ಕಲಾವಿದರು ಮೂಲತಃ ರಜಪೂತ ಶೈಲಿಯ ಕಲಾವಿದರಾಗಿದ್ದು ನಂತರ ಕಾಂಗ್ರಾಶೈಲಿಗೆ

೫೯. ಎನ್. ಮರಿಶಾಮಾಚಾರ್ : ಭಾರತೀಯ ಕಲೆ, ಪುಟ – ೩೬

೬೦. B.N. Goswamy : "Six Kangra Paintings", Lalit kala Akademi, New Delhi – 2003

ಬದಲಾದವರು, ಅಂತೆಯೇ ಕಾಂಗ್ರಾ ಕಲೆಯನ್ನು ರಜಪೂತ ಕಲೆಯ ಒಂದು ಶಾಖೆಯೆಂದೇ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾಂಗ್ರಾ ಚಿತ್ರಕಲೆ ಉಗಮವಾದದ್ದು ಗುಳೇರನಲ್ಲಿ, ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಹಿಮಾಲಯ ಪರ್ವತ ಶ್ರೇಣಿಯ ಕೆಳಗಿನ ಕಾಂಗ್ರಾ ಮುಂದಾಳತ್ವ ವಹಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ "ಕಾಂಗ್ರಾ ಶೈಲಿ" ಎಂದು ಹೆಸರಾಯಿತು,"[೬೧] ಕಾಂಗ್ರಾ ಶೈಲಿಯ ಅನೇಕ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ಋತುಗಳು(ಬಾರಾಮಾಸ), ಅಷ್ಟನಾಯಿಕೆಯರು, ರಾಧಾ ಕೃಷ್ಣ, ರಾಸ ಕ್ರೀಡೆ, ಗೀತಗೋವಿಂದ, ಭಾಗವತ ಪುರಾಣ, ಉತ್ಸವಗಳು, ಪ್ರಣಯ ಮುಂತಾದವುಗಳೊಂದಿಗೆ ರಾಮಾಯಣದ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಕಾಂಗ್ರಾ ಶೈಲಿಯ ಕೃತಿಗಳು ಶೃಂಗಾರ ರಸ ಪ್ರಧಾನವಾದುದಾಗಿವೆ."[೬೨] ಈ ಗುಣದಿಂದಾಗಿಯೇ ಕಾಂಗ್ರಾ ಶೈಲಿಯ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿವೆ.

೨.೭. ಬಿಕಾನೇರ ಚಿತ್ರಕಲೆ

ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ಬಿಕಾನೇರ ಶೈಲಿಯ ಕಲಾಕೃತಿಯು ೬"x೮" ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಗದದ ಮೇಲೆ ಜಲವರ್ಣದಿಂದ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂತ ನದಿಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲಿರುವ ಗುಡಿಯು ಮುಂದೆ ಪದ್ಮಾಸನದಲ್ಲಿ ಯೋಗ ಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ. ದೂರದಲ್ಲಿ ಗಿಡಗಳು, ಹಳದಿ ಹಸಿರು ಮಿಶ್ರಿತ, ನೆಲ, ಶುಭ್ರ ಆಕಾಶ ಮಂದಿರಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ನದಿಯಲ್ಲಿ ಕಮಲ ಅರಳಿ ನಿಂತಿವೆ. ಹಂಸಪಕ್ಷಿಗಳು ಈಜಾಡುತ್ತವೆ. ಉತ್ತಮ ರೇಖಾ ವಿನ್ಯಾಸದೊಂದಿಗೆ ಕಲಾಕೃತಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ.

೧೭೫೦ರಲ್ಲಿ ಬಿಕಾನೇರ ಹಾಗೂ ಜೈಸಾರಮಿರ್‌ಗಳು ಮೊಗಲ್ ಸಾರ್ವಭೌಮತ್ವವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ ನಂತರ ಹಲವಾರು ಕಲಾವಿದರು ಔರಂಗಜೇಬನ ಅರಮನೆಯಿಂದ ಬಿಕಾನೇರಗೆ ವಲಸೆ ಹೋದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಬಿಕಾನೇರ ಚಿತ್ರಕಲೆಗೆ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಮೊಗಲ್ ಶೈಲಿಯ ಗಾಢ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದಿತು. ಅಲಿ ರಾಜಕರಣಸಿಂಗನ ಕೆಳಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ, ಹಲವಾರು ಭಾವಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಶಹಜಹಾನ್ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿ ಈ ಕಲಾದ ಪ್ರಮುಖ ಕಲಾವಿದನಾಗಿದ್ದಾನೆ."[೬೩]

೨.೮. ಮೇವಾರ ಚಿತ್ರಕಲೆ

ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ಮೇವಾರ ಶೈಲಿಯ ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಕಮಲದ ಹೂವಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದಾಳೆ ಎರಡು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಅರಳಿದ ಕಮಲವನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದಾಳೆ. ಕೆಸರಿನ ನೀರಲ್ಲಿ ಕಮಲಗಳು ಅರಳಿನಿಂತಿವೆ, ಅವಳ ಮೇಲೆ ನಾಲ್ಕು

---

೬೧. ಆರ್. ಜಿ. ರಾಯಕರ : ಭಾರತೀಯ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಪುಟ – ೧೬

೬೨. ಆರ್. ಜಿ. ರಾಯಕರ : ಭಾರತೀಯ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಪುಟ – ೧೬

೬೩. ಎನ್. ಮರಿಶಾಮಾಚಾರ್ : ಭಾರತೀಯ ಕಲೆ, ಪುಟ – ೩೫

ಆನೆಗಳು ನೀರು ತುಂಬಿದ ಕಳಸದಿಂದ ಮೇಲೆ ಸುರಿದು ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ಆನೆಗಳನ್ನು ಶುಭ್ರವಾದ ಬಿಳಿ ಬಣ್ಣದಿಂದ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದು, ಆನೆಯ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೆಂಪು, ಹಸಿರು ವರ್ಣದ ಅರಿವೆಯನ್ನು ಹಾಕಲಾಗಿದೆ. ಆನೆಗಳನ್ನು ನೀರಿನ ಮೇಲೆ ನಿಂತಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ, ಕಮಲಗಳನ್ನು ನೆರಳೆ ಬಣ್ಣದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದು, ಲಕ್ಷ್ಮೀಗೆ ಹಳದಿ ಬಣ್ಣದ ಅರಿವೆ ಹಾಕಿದಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಹೂವಿನಿಂದ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ, ನೀರಲ್ಲಿಯ ಕಮಲದ ಹೂ, ಎಲೆಗಳನ್ನು ಸೊಗಸಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಹಿಂಬದಿಯನ್ನು ನೀಲಿವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮೇವಾರ ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಭಾವಚಿತ್ರಗಳ ರಚನೆಯು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿತ್ತು ಸಾಂಗ, ಪ್ರತಾಪರ ಭಾವಚಿತ್ರಗಳು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿವೆ. ೧೬-೧೭ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮೇವಾರದಲ್ಲಿ ಅಶ್ವಾರೋಹಣವು ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿತ್ತು. ಹೀಗಾಗಿ ಮೇವಾರ ಶೈಲಿಯ ಅನೇಕ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅಶ್ವಾರೋಹಣ ಹಾಗೂ ಯುದ್ಧದ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. "ಮಹಾರಾಣಾ ಸಾಂಗನ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಕಾಲಕ್ಕೆ (ಕ್ರಿ.ಶ – ೧೫೦೦) ಸೇರಿದ ಹಳೆಯ ಯುದ್ಧ ದೃಶ್ಯ ಮೇವಾಡದಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ ಯುದ್ಧದ ದೃಶ್ಯಗಳ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಮಾದರಿಯಾಗಿದೆ. ಮಹಾರಾಣಾ ಜಗತ್‌ಸಿಂಗ್, ಮತ್ತು ಮಹಾರಾಣಾ ಅರಿಸಿಂಗ್‌ರ ಹಲವು ಬೇಟೆಯ ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ಬರೋಡಾ ಮತ್ತು ಲಖ್ನೋಗಳಲ್ಲಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಲವಾರು ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಕಾಗದ ಅಥವಾ ಬಟ್ಟೆಯ ಸುರುಳಿಗಳ ಮೇಲೆ ಬಿಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕೃತಿಗಳ ಚಾರಿತ್ರಿಕತೆಯ ಅಂಶ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿದೆ. ಎರಡನೇ ಮಹಾರಾಣಾ ಜಗತ್‌ಸಿಂಗನ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇಂಥಹದೇ ಒಂದು ಸುರುಳಿಯನ್ನು ಜಾಲೋರನಿಂದ ಉದಯಪುರ್‌ಗೆ ಕಳಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಅರಮನೆಗಳು, ತದನಂತರ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ದೃಶ್ಯಗಳು, ದೇವಾಲಯಗಳ ಹಾಥಿಘೂಲ್ ಮತ್ತು ಜೋಗನ್ ಇವುಗಳನ್ನು ಈ ಸುರುಳಿಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಮೇವಾರದ ಅತ್ಯುತ್ಕೃಷ್ಟ ಕಲಾಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಈ ಸುರುಳಿಯ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತದೆ."[೬೪] ಇಂಥಹ ಹಲವು ಮೇವಾರದ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

೨.೯. ಬುಂದೇಲ ಖಂಡ ಚಿತ್ರಕಲೆ

ಯಮುನಾ, ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ವಿಂಧ್ಯಪರ್ವತಶ್ರೇಣಿ, ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಬೇತ್ವಾ ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ತಮಸಾ ನದಿಗಳ ನಡುವೆ ಇದ್ದ ಭಾರತದ ಒಂದು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಪ್ರದೇಶ, ಇದರ ವಾಯುವ್ಯಕ್ಕೆ ಚಂಬಲನದಿ ಮತ್ತು ಅಗ್ನೇಯಕ್ಕೆ ಪನ್ನಾ ಅಜಯಘಡ, ಪರ್ವತ ಶ್ರೇಣಿಗಳಿವೆ. ಮೊದಲು ಇಲ್ಲಿ ಗೊಂಡ ಜನ ನೆಲೆಸಿದರು. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಬುಂದೇಲರು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ೧೪ನೇ ಶತಮಾನದ ಅನಂತರ. ಇವರಿಂದಾಗಿಯೇ ಈ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ 'ಬುಂದೇಲ್ ಖಂಡ'ವೆಂಬ ಹೆಸರು. ಇವರು

---

೬೪. ಎಸ್. ಮರಿಶಾಮಾಚಾರ್ : ಕರ್ನಾಟಕ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಂಪರೆ, ಪುಟ – ೫

ಗಾಹದ್ವಾಲ್ ಶಾಖೆಗೆ ಸೇರಿದವರೆನ್ನಲಾಗಿದೆ. ಬಾಂದಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಾವ್ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾದ ಇವರ ಆಳ್ವಿಕೆ ಕ್ರಮೇಣ ಕಾಲಂಜರ್ ಮತ್ತು ಕಾಲ್ಪೀಗಳಿಗೆ ವಿಸ್ತೃತವಾಯಿತು. 'ಮನೋನಿ' ಇವರ ಮೊದಲ ರಾಜಧಾನಿ. ೧೭೭೬ರಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸೇನೆ ಈ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಕಾಲಿಟ್ಟು ಕ್ರಮೇಣ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸಾರ್ವಭೌಮತ್ವ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಯಿತು. ದಕ್ಷಿಣ ಬುಂದೇಲ್ ಖಂಡದ ಬಂದೇಲರು ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಅಧಿಪರಾಗಿ ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಇಂಡಿಯಾ ಏಜನ್ಸಿಯ ಕೈಕೆಳಗೆ ಇರಬೇಕಾಯಿತು. ಭಾರತಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಬುಂದೇಲ ಖಂಡ ಪ್ರದೇಶ, ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ ಹಾಗೂ ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಹಂಚಿ ಹೋಯಿತು.

೨.೧೦. ದಖ್ಖನಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ

"Down South in the Deccan the Muslim Sultanates had their distinctive idioms of painting which differed both from Rajput painting as well as that of the Mughal School. The Kingdoms of Bijapur, Bidar, Berar, Ahmadnagar and Golkonda all patronized miniature painting to a greater or lesser Extent and developed distinctive Styles. Portraits of Sufisaints and illustrations of the life at the abodes of these holy men as well as illustrations of Visualised Ragas and Raginis, were favourite Subjects".[೬೫]

"ದಖ್ಖನಿ ಚಿತ್ರಕಲೆಯನ್ನು ಮೊಘಲ್‌ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಒಂದು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಶೈಲಿ ಎಂದು ಕೆಲವು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ದಖ್ಖನಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ ಒಂದು ಸ್ವತಂತ್ರಕಲೆ. ಇದು ಪರ್ಷಿಯಾ, ಟರ್ಕಿ ಹಾಗೂ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಶೈಲಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿದೆ. ಈ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಕವಿಯ ಕಲ್ಪನೆಯಂತೆ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಸುಮಾರು ಐದು ಶತಮಾನಗಳ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ರಾಜಕೀಯ ಆಶ್ರಯಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ದಖ್ಖನಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ ಅನೇಕ ಉಪಶೈಲಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ.[೬೬] ದಖ್ಖನ್ ಮುಸ್ಲಿಂ ರಾಜ್ಯಗಳಾದ ಆದಿಲ್‌ಷಾಹಿ ವಿಜಾಪುರ, ನಿಜಾಮಷಾಹಿ ಅಹಮ್ಮದ್‌ನಗರ್, ಕುತುಬಷಾಹಿ ಗೋವಲಕೊಂಡ, ಬರೀದ ಷಾಹಿ ಬೀದರ ಈ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲದೇ ಗಡವಾಲ್, ವನಪತ್, ಮರಾಠರು, ಕರ್ನಾಲ ನವಾಬ, ಸುರಪುರ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ದಖ್ಖನಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿದೆ. "ಕರ್ನಾಟಕದ ಉತ್ತರ ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಬಿಜಾಪುರ ಹಾಗೂ ಅಹಮದನಗರಗಳ ಆಳರಸರು ಚಿತ್ರಕಲೆಗೆ ವಿಶೇಷ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಿದರು. ವಿಶೇಷತ: ಮಹಮದ್ ಷಾ, ಹಾಗೂ ಹುಸೇನ್ ನಿಜಾಮ ಷಹಾರ ಕಾಲದಲ್ಲಿನ ಚಿತ್ರಕಲೆಗಳ ಪ್ರಭಾವವಿದೆ. ಪ್ರಮಾಣಬದ್ಧತೆಯೊಂದಿಗೆ

೬೫. D.N. Varma : Indian Miniatures in the Salar Jang Museun (portfolio-1), P.No.- 1
೬೬. ಡಾ. ಎಸ್. ಸಿ. ಪಾಟೀಲ (ಸಂ.) : ದೃಶ್ಯಕಲಾ ಕನ್ನಡ ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ವಿಷಯ ವಿಶ್ವಕೋಶ (ಸಂ.ಯೋ) ಪುಟ – ೨೯೪

ತೆಳುವಾದ ಆಕೃತಿಗಳು ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ರೇಖಾ ವಿನ್ಯಾಸಗಳು ಈ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಗುಣ ಲಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾದವು ಈ ದಖ್ಖನಿ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ "ತಾರಿಫ-ಇ ಹುಸೇನ್" ಎಂಬ ಸಚಿತ್ರ ಗ್ರಂಥ ಹಾಗೂ "ನುಜುಮ್-ಆಲ್-ಉಲೂಮ್" ಎಂಬ ನಕ್ಷತ್ರ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಗ್ರಂಥಗಳು ಮುಖ್ಯವಾದವು. ಇದರಂತೆಯೇ "ಕಿತಾಬ್-ಇ ನೌರಸ್" ಎಂಬ ಸಂಗೀತ ಶಾಸ್ತ್ರ ಗ್ರಂಥವೂ ಗಮನಾರ್ಹವಾದುವು."[೬೭] ಮತ್ತು ಇಂತಹ ದಖನಿ ಚಿತ್ರಕಲೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅನೇಕ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಬಿಜಾಪುರದ ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಇಲಾಖೆಗೆ ಸೇರಿದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

೨.೧೧. ಬಾಶೋಲಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ

ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ವರಾಹಾವತಾರ, ಎರಡನೆಯದು ನರಸಿಂಹಾವತಾರ ಕುರಿತು ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಾಗಿವೆ. ವರಾಹಾವತಾರ ವಿಷ್ಣುವಿನ ದಶಾವತಾರಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರನೇ ಅವತಾರವಾಗಿದೆ. "ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷ ಮತ್ತು ಹಿರಣ್ಯ ಕಶಿಪು ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಮೇರುಪರ್ವತದಂತೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಬ್ರಹ್ಮ ದೇವರ ಕುರಿತು ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸಿ ಬಲಿಷ್ಠರಾದರು, ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೇ ತಮಗಿಂತ ಬಲಿಷ್ಠರಿಲ್ಲ ಎಂದುಕೊಂಡು ಮದಾಂಧರಾದರು, ಕೊನೆಗೆ ಇವರು ವೈಕುಂಠಪತಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವಿನೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಲು ಧಾವಿಸಿದರು. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಸೃಷ್ಠಿಕಾರ್ಯವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದವನೇ ಸ್ವಯಂಭೂ ಮನು ಮತ್ತು ಅವರ ಪತ್ನಿ ಶತರೂಪಾಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಆದೇಶ ನೀಡಿದನು.

ಆದರೆ ಮನುವಿಗೆ ಭೂಮಿಯೇ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಹದಿನಾಲ್ಕು ಲೋಕಗಳನ್ನು ತಲ್ಲಣಗೊಳಿಸಿದ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪಾತಾಳಕ್ಕೆ ಒಯ್ದು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದನು. ಈ ಮಾನವರು ಸಸ್ಯ, ಪ್ರಾಣಿ, ಋಷಿಮುನಿ, ಜೀವಜಂತುಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿದ್ದು ನೆನಪಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿರುವಾಗಲೇ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನ ನಾಸಿಕಾಗ್ರದಿಂದ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಪ್ರಮಾಣದ ವರಾಹವು ಜನಿಸಿತು."[೬೮] "ಅದು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಬೃಹದಾಕಾರವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಬಿಟ್ಟಿತು. ತನ್ನ ಕೋರೆ ಹಲ್ಲಿನಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ನೀರಿನಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎತ್ತಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿತು. ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನನ್ನು ಚಕ್ರದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಹತಗೊಳಿಸಿತು."[೬೯] ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವರಾಹಾವತಾರದ ಕೃತಿಯನ್ನು ಬಸೋಲಿ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷ ಹತನಾಗಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಉರುಳಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದಾನೆ. ಕತ್ತಿ, ಗುರಾಣಿಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿವೆ. ವರಾಹನು ನಾಲ್ಕು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಗದೆ, ಚಕ್ರ, ಶಂಖ, ಕಮಲವನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದಾನೆ. ದೇವಿಯು ವರಾಹರೂಪಿ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಕೈಮುಗಿದು

೬೭. ಆರ್. ಜಿ. ರಾಯಕರ : ಭಾರತೀಯ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಪುಟ – ೧೩

೬೮. Anjan Chakravarthy : Indian Miniature painting, P.No. - 117

೬೯. ಆರ್. ಜಿ. ರಾಯಕರ : ಭಾರತೀಯ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಪುಟ – ೧೨

ನಿಂತಿದ್ದಾಳೆ. ಒಟ್ಟು ಕಲಾಕೃತಿಯು ಕಿರುರೂಪ ಚಿತ್ರಣದಲ್ಲಿ ಸೊಗಸಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ಇನ್ನೊಂದು ಕಲಾಕೃತಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅವತಾರವಾದ ನರಸಿಂಹಾವತಾರ, ಈ ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಂಹದ ತಲೆ, ಮಾನವ ಶರೀರ, ಕೋರೆ ಹಲ್ಲುಗಳು, ಶರೀರದ ಕೂದಲುಗಳು ಸೆಟೆದು ನಿಂತು, ಕೈಗಳಲ್ಲಿನ ನಖಗಳೇ ನರಸಿಂಹನಿಗೆ ಆಯುಧಗಳಾದವು ಇವೆಲ್ಲವುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಹೆದರದೇ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು ಗದೆಯಿಂದ ಹೊಡೆಯಲು ಹೋದಾಗ, ಬ್ರಹ್ಮನ ವರವನ್ನು ನೆನೆದು ಸಾಯಂಕಾಲವರೆಗೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಿ ಅವನನ್ನು ನಿಶ್ಶಕ್ತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅರಮನೆಯ ಹೊಸ್ತಿಲಿನಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಉದ್ದವಾದ ನಖಗಳಿಂದ ಉದರವನ್ನು ಬಗೆದು ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವನ್ನು ಕೊಂದು ಹಾಕಿದನು."[೨೦] ಈ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಬಸೋಲಿ ಕಲಾವಿದನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಿಡಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಉಗ್ರ ನರಸಿಂಹನ ಉಗ್ರರೂಪ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಗದೆ, ಚಕ್ರ, ಇನ್ನೊಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಮಲ, ಶಂಖಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿ ನೆಲವನ್ನು ಕೆಂಪುವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಹೋಳಾದ ಕಂಬಗಳು, ಅರಮನೆಯ ಬಾಗಿಲು, ನಕ್ಷೆಗಳುಳ್ಳ ಬಾಗಿಲು, ಜಾಲಂಧ್ರ, ಕಿಡಕಿ, ನಕ್ಷಾರೂಪದ ಪಟ್ಟಿಗಳು ಎಲ್ಲವನ್ನು ಸೂಕ್ಷವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವರ್ಣಗಳ ಸಂಯೋಜನೆ ಹಾಗೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ರೇಖಾಚಿತ್ರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಕಲಾಕೃತಿ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ.

The ancient Name of Basohli was Vishnusthali. The area Compresed a group of Seventy-four Villages which are Now part of Jammu-Kashmir State. It is difficult to Surmise Exactly when painting at Basohli Started but some of the characteristic idioms of the school became manifest in the miniatures produced in the second half of the century. The friendship between the bosohli ruler Raja Sangam pal (r.1635-73) and prince Dara Shikoh is know. The Bosohli ruler in all like hood had ample chance to see the albums of painting in the royal Mughal Collection and as has been suggested by some art historian it led to a few artists migration to Basohli.[೨೧]

"ರಾವಿ ನದಿಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲಿರುವ ಬಾಶೋಲಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಚಿಕಣಿ ಚಿತ್ರಗಳ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮೂಡಿಬಂತು. ರಾಜರ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಮೊಘಲ್ ಮತ್ತು ರಜಪೂತ ಕಲಾವಿದರು ಈ ಬಾಶೋಲಿ ಶೈಲಿಗೆ ಹೊಸ ಹುಟ್ಟು ನೀಡಿದರು. ಜಾನಪದ ಸೊಗಡಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಈ ಕಲೆಯೂ ಕಾಂಗ್ರಾದಂತೆ ಹಿಮಾಲಯದ ತಪ್ಪಲಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಿತು."[೨೨] ಬಾಶೋಲಿಯ ಇಂಥ

---

೨೦. ಗೋ. ಬ. ಸೂಳಿಭಾವಿ : ದಶಾವತಾರ, ಪುಟ – ೨೮

೨೧. Anjan Chakraverthy : "Indian Miniature Paintings, P.No. 117

೨೨. ಆರ್. ಜಿ. ರಾಯಕರ : ಭಾರತೀಯ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಪುಟ – ೧೫

ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. "ಬಾಶೋಲಿರಾಜರು ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತರಾದುದರಿಂದ ಈ ಶೈಲಿಯ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ವೈಷ್ಣವ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕೃತಿಗಳೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿವೆ. ಗೀತ ಗೋವಿಂದ, ಕೃಷ್ಣಲೀಲೆ, ಭಾಗವತ ಪುರಾಣ, ರಾಮಾಯಣಗಳೊಂದಿಗೆ ನಲ್ಲ, ನಲ್ಲೆಯರ ಮಿಲನದಂತಹ ಪ್ರಣಯ ದೃಶ್ಯಗಳು ಈ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ."[೭೩] ಕಿರುರೂಪ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದ ಬಾಶೋಲಿ ಚಿತ್ರಗಳು ವರ್ಣ ಸಂಯೋಜನೆಯಿಂದಾಗಿ ಮೋಹಕವೆನಿಸುತ್ತವೆ.

೨.೧೨. ತಂಜಾವೂರು ಚಿತ್ರಕಲೆ

ಹೆರಿಟೇಜ್ ವಿಲೇಜ್ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮಣಿಪಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರುವ ತಂಜಾವೂರು ಕಲಾಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ "ಕೃಷ್ಣ" ಕಲಾಕೃತಿಯು ಒಂದು. ಇದರಲ್ಲಿ ದಢೂತಿಯಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ ಕೃಷ್ಣ ಹಂಸಪೀಠದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ. ಒಬ್ಬ ಗೋಪಿಕಾಸ್ತ್ರೀ ದೊಡ್ಡದಾದ ದರ್ಪಣವನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದಾಳೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣ ತನ್ನನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅವಳ ಹಿಂದುಗಡೆಯಿಂದ ಬರುತ್ತಿರುವ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಗೋಪಿಕಾಸ್ತ್ರೀ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹೂಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣದಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ ಗೋವು ನಿಂತಿದೆ. ಕೃಷ್ಣನ ಮೈಬಣ್ಣವನ್ನು ನೀಲಿಯಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದು, ಇಬ್ಬರೂ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಮೈಬಣ್ಣದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೃಷ್ಣ ಕುಳಿತ ಪೀಠ, ಮಹಿಳೆಯ ಸೀರೆಗಳನ್ನು ಒಂದು ಇಂಚಿನವರೆಗೆ ಜೆಸ್ಸೊ ಲೇಪಿಸಿ ಉಬ್ಬು ಮಾಡಿದ್ದು, ಆಭರಣಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಂಪು, ನೀಲಿ, ಹಸಿರುಹರಳುಗಳನ್ನು ಕೂಡ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಉಬ್ಬಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಜೆಸ್ಸೋ ಮೇಲೆ ಬಂಗಾರದ ಹಾಳೆಯನ್ನು ಲೇಪಿಸಲಾಗಿದೆ, ಕೃಷ್ಣ ಕುಳಿತ ಮಂದಿರದ ಹೊರಗಡೆ ದೂರದಲ್ಲಿ ಹೂಬಳ್ಳಿ, ಗಿಡ, ಮರಗಳು ಕಾಣಿಸುತ್ತಿವೆ. ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿ ಶುಭ್ರವಾದ ನೀಲಿ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮೋಡಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೃಷ್ಣ ಒಂದು ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ. ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರುವ ಮೂರು ಕಂಬಗಳು, ಮೇಲ್ಛಾವಣಿಯ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಅಲಂಕಾರಿಕವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸೂಕ್ಷ್ಮರೇಖಾವಿನ್ಯಾಸ, ಆಕರ್ಷಕವಾದ ಜೇಸ್ಸೊ ಕೆಲಸ, ಅದರ ಮೇಲೆ ಬಂಗಾರದ ಹಾಳೆ ಲೇಪನ, ಬಣ್ಣದ ಹರಳುಗಳನ್ನು ಕೂಡ್ರಿಸಿರುವದು, ಸೀರೆಯ ಮೇಲಿನ ಅಲಂಕಾರಿಕ ಹೂವುಗಳು ಮುಂತಾದ ಕೆಲಸಗಳಿಂದ ಈ ಕಲಾಕೃತಿ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ. ಒಂದು ಇಂಚಿನವರೆಗೆ ಉಬ್ಬಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸದಿಂದಾಗಿ ತಂಜಾವೂರು ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ತ್ರಿಮಾನ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು (೩ಡಿ) ತೋರಿಸಿದಂತಾಗಿದೆ. ಆಕಾರಗಳನ್ನು ಮುಂದೆ ಬಂದಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಇನ್ನೊಂದು ಕಲಾಕೃತಿ ಕಾಮಧೇನು, ಓರ್ವಮುನಿ ಒಂದು ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕಾಮಧೇನುವಿಗೆ ಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಕಾಮಧೇನುವನ್ನು ೨ ಇಂಚಿನವರೆಗೆ ಉಬ್ಬು ಮಾಡಿದ್ದು

---

೭೩. ಪಿ. ಆರ್. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ (ಪ್ರಸಂ.) : ಕಲಾಕೋಶ, ಪುಟ – ೩೪೩

ಅದರ ಮೇಲೆ ಬಂಗಾರದ ಹಾಳೆಯನ್ನು ಲೇಪಿಸಿ, ಅದರ ಮೇಲೆದೇವಾನು ದೇವತೆಗಳು, ಋಷಿ ಮುನಿಗಳು, ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ಮಹೇಶ್ವರ ಆದಿಯಾಗಿ ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೆಳಗಡೆ ಕರು ಹಾಲು ಕುಡಿಯುತ್ತಿದೆ, ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳು ಹಾರಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ಮಂಟಪದ ಹಿಂದೆ ಗಿಡವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದು, ಗಿಡದ ಟೊಂಗೆಯ ಮೇಲೆ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಓಡಾಡುತ್ತಿವೆ, ಹಸಿರಾದ ಎಲೆಗಳನ್ನು ಅಲಂಕಾರಿಕವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆಕಾಶವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕಪ್ಪುಬಣ್ಣದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿ ಕತ್ತಲೆಯಂತೆ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಕಲಾಕೃತಿ ರಾಧಾ, ಕೃಷ್ಣರದ್ದು. ರಾಧೆ ತನ್ನ ಒಂದು ಕಾಲನ್ನು ಆವೇಶದಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿ, ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ. ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುವ ಇಬ್ಬರು ಸಂಗೀತ ನುಡಿಸುತ್ತಿರುವ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಈ ಸನ್ನಿವೇಶದಿಂದಾಗಿ ನಾಚಿ ಮುಖವನ್ನು ಓರೆಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಗಂಧರ್ವರು ಹಾರಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮಂದಿರದ ಮೂರು ಶಿಖರಗಳನ್ನು ಜೆಸ್ಸೊದಿಂದ ಉಬ್ಬುಮಾಡಿ ಬಂಗಾರದ ಹಾಳೆಯನ್ನು ಲೇಪಿಸಿ, ಅದರ ಮೇಲೆ ಹರಳುಗಳನ್ನು ಕೂಡ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೃಷ್ಣ ರಾಧೆಯರ ಆಭರಣಗಳು, ಸೀರೆಗಳನ್ನು ಅತಿ ಉಬ್ಬಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೃಷ್ಣ ನಿಂತ ಮಂಟಪದ ಹಿಂಬದಿಯನ್ನು ಕಪ್ಪುವರ್ಣದಿಂದ, ಉಳಿದ ಎರಡು ಮಂಟಪದ ಒಳಗಡೆ ಕೆಂಪುಬಣ್ಣದಿಂದ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅತಿಯಾದ ಅಲಂಕರಣ, ಜೆಸ್ಸೊ ಕೆಲಸ, ಹರಳುಗಳ ಕೂಡ್ರಿಸುವಿಕೆ, ಬಂಗಾರದ ಲೇಪನದಿಂದಾಗಿ ತಂಜಾವೂರು ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ವಿಶೇಷವೆನಿಸುತ್ತವೆ.

ವಿಜಯನಗರ ಕಲೆಯ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ತಂಜಾವೂರ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ವಿಜಯನಗರ ಕಲಾವಿದರು ತಂಜಾವೂರ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಮೈಸೂರು ಮತ್ತು ತಂಜಾವೂರಿನ ಶೈಲಿಯ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮ್ಯವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ವಿಜಯನಗರದ ಪತನಾನಂತರ ಅಲ್ಲಿಯ ಕಲಾವಿದರು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ತಂಜಾವೂರ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ, ಸುರಪುರ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದಿರುತ್ತಾರೆ. ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರರು ಆಶ್ರಯ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ತಂಜಾವೂರಿನಲ್ಲಿ ಸರಬೋಜಿ ಮಹಾರಾಜರು ನೆರವು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಮೈಸೂರು ತಂಜಾವೂರಿನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಶೈಲಿಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ತಂಜಾವೂರು ಶೈಲಿಯ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಚಿತ್ರಣದಲ್ಲಿ ಪ್ಲೈವುಡ್ ಮೇಲೆ ಕೋರಾಲಂಗದ ಅರಿವೆಯನ್ನು ಹುಣಸೆ ಬೀಜದ ಸರಿಯಿಂದ ಅಂಟಿಸಿಕೊಂಡು, ಅದರ ಮೇಲೆ ಸೀಮೆಸುಣ್ಣದ ಪುಡಿ ಹಾಗೂ ಹುಣಸೆ ಸರಿಯಿಂದ ತಯಾರಿಸಿಕೊಂಡ ಪೇಸ್ಟ್‌ನಿಂದ ಬಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಹಚ್ಚುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಅದರ ಮೇಲೆ ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಚಿತ್ರದ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ನಕಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಚಿತ್ರರಚನೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ತಂಜಾವೂರ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ಲೈವುಡ್ ಮೇಲೆ ೧ ಇಂಚಿನವರೆಗೆ ದಪ್ಪವಾದ ಜೆಸ್ಸೊ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು, ಅದರ ಮೇಲೆ ದಪ್ಪವಾದ ಬಂಗಾರದ ಹಾಳೆಯಿಂದ ಅಂಟಿಸುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಅಲಂಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಗಾಜಿನ ಚೂರು, ಹರಳು, ಮಣಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಅಂಟಿಸಿಕೊಂಡು, ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿಯ ಆಕಾರಗಳಿಗೆ ಜೀವಂತಿಕೆ ತರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ.

ತಂಜಾವೂರ ಶೈಲಿಯ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು "ಕಿರು ಆಕಾರಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ದೊಡ್ಡ ಅಳತೆಯವರೆಗೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಸ್ತನ್ಯಪಾನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಬಾಲಕೃಷ್ಣ ಇಲ್ಲವೆ ಕೃಷ್ಣನ ಬಾಲಲೀಲೆಗಳು, ರುಕ್ಮಿಣಿ, ಸತ್ಯಭಾಮರೊಂದಿಗೆ ಕೃಷ್ಣ, ಇತ್ಯಾದಿ ಪೌರಾಣಿಕ ದೃಶ್ಯಗಳು, ಮಧುರೆಯ ಪಾಂಡ್ಯರಾಜ ಇತ್ಯಾದಿ ಐತಿಹಾಸಿಕ ದೃಶ್ಯಗಳು ಅಧಿಕವಾಗಿ ರಚನೆಯಾಗಿರುತ್ತವೆ."[೭೪] ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಪೌರಾಣಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಷಯಗಳ ಮೇಲೆ ತಂಜಾವೂರ ಶೈಲಿಯ ಚಿತ್ರಗಳು ರಚನೆಗೊಂಡಿವೆ. ತಂಜಾವೂರ ಶೈಲಿಯ ಅನೇಕ ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಮಣಿಪಾಲದ ಹೇರಿಟೇಜ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ವಿಜಯನಾಥ ಶೆಣೈಯವರು ೧೭೫ ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಬೃಹತ್ ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಕಟ್ಟಿದ ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಕಟ್ಟಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ್ದಾರೆ. "ದಖ್ಖನಿ ಚಿತ್ರಗಳಿಂದ ಪ್ರೇರಿತಗೊಂಡ ಶೈಲಿಯೊಂದು ಮರಾಠರಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಈ ಮರಾಠರು ತಂಜಾವೂರ, ಮಧುರೆಗಳನ್ನು ರಾಜಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಾಗ, ಸ್ಥಳೀಯ ವಿಜಯನಗರ ಶೈಲಿಯೊಂದಿಗೆ ಮಿಳಿತವಾಗಿ "ತಂಜಾವೂರ ಶೈಲಿ" ಉದಯವಾಯಿತೆನ್ನಬಹುದು. ಶರಭೋಜಿ ಇತ್ಯಾದಿ ರಾಜರು ಸಾಹಿತ್ಯ, ಕಲೆಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಿದ್ದು ತಂಜಾವೂರ ಶೈಲಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಇಂದಿಗೂ ಉಳಿದು ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿತು."[೭೫]

೨.೧೩. ಕಂಪನಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ

'Company Painting' designates the style of Indian painting patronized by the Europeans. Chiefly by the officers of the British East India company in the 18th and 19th century. In the early 19 century. It came to be known as the patna school But this term failed to project the pan- Indian character of this vivaciously hybrid pictorial idiom. The gradual breaking up of mughal suzerainty in part led to the British East India company playing a greater political and administrative role in India. The country became a jewel in the crown of the British empire. It attracted lawyers and surgeons, intellectuals and artists, besides merchants and adventures. These English residents and travellers made a fruitful discovery native artists. Who were talented and obliging as they were plentiful.[೭೬]

"೧೯ನೇ ಶತಮಾನದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಕಲಾ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ದಖನಿ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲು ಮದ್ರಾಸ್(೧೮೫೦), ಕಲ್ಕತ್ತಾ(೧೯೫೪), ಮುಂಬೈ(೧೮೫೭)

೭೪. ಪಿ. ಆರ್. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ (ಪ್ರಸಂ.) : ಕಲಾಕೋಶ, ಪುಟ – ೩೪೩

೭೫. ಪಿ. ಆರ್. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ (ಪ್ರಸಂ.) : ಕಲಾಕೋಶ, ಪುಟ – ೩೪೩

೭೬. Anjan Chakraverthy : "Indian Miniature Paintings, P.No. 117

ಸರಕಾರಗಳು 'ಕಾರ್ಖಾನೆ' ತರಬೇತಿ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಕಲಾಶೈಲಿಗಳು ಬೆಳೆಯಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಕೊಟ್ಟವು. ಈ ತರಬೇತಿ ಶಾಲೆಗಳು ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಕಲೆಗಳು ಬೆಳೆಯುವದಕ್ಕೆ ನಾಂದಿ ಹಾಡಿದವು. ತರಬೇತಿ ಪಡೆದ ಕಲಾವಿದರು ಹೊಸ ತರಹದ ಕಲಾ ಚಿಂತನೆಗಳೊಂದಿಗೆ "ಆಧುನಿಕ ಕಲೆ" (Modern Art) ಯ ಉಗಮಕ್ಕೆ ಕಾರಣಕರ್ತರಾದರು."[೭೭] ಹೀಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಆಧುನಿಕ ಯುಗದ ಚಳುವಳಿ ಅನೇಕ ಶೈಲಿ, ಪಂಥಗಳೊಂದಿಗೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ. ಈ ನಡುವೆ ಬಂಗಾಳ ಸ್ವದೇಶಿ ಚಳುವಳಿ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಎದುರಿಸಿದರೂ ನವ್ಯಕಲೆ ಇಂದಿಗೂ ಹೊಸ ಹೊಸ ಶೈಲಿ, ತಂತ್ರಗಳೊಂದಿಗೆ ಯುವ ಕಲಾವಿದರು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನಬಹುದು.

"ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಆಂಗ್ಲರ ಪ್ರಭುತ್ವವು ನಮ್ಮ ಭಾರತೀಯ ಲಲಿತ ಕಲೆಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲೋಲ ಕಲ್ಲೋಲವುಂಟುಮಾಡಿತು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿದ್ದ ನಮ್ಮ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕಲೆಗಳು ಹಿನ್ನೆಲೆಗೆ ಸರಿದಿದ್ದವು. ಬ್ರಿಟಿಷರ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾದ ಪ್ರಮುಖ ಕಲಾಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರೀಕ್, ರೋಮನ್ ಶಿಲ್ಪ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪ್ರತಿ ಚಿತ್ರ ಮಾಡುವದನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬೋಧಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಚಿತ್ರದ ತಂತ್ರ ಹಾಗೂ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲೂ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಇಡಿ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಶೈಲಿಯ ಕಲೆಯೇ ಮುಂಚೂಣಿಗೆ ಬಂತು."[೭೮] ಈ ಕಂಪನಿಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ತೈಲವರ್ಣವನ್ನು ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಬಳಸುವ ಪದ್ಧತಿ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಈ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜಾ ರವಿವರ್ಮರವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು, ಅಮೃತಾ ಶೇರಗಿಲ್ ಮುಂತಾದವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ರಚನೆಯಾದವು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಪರಂಪರೆ ಮುಂದುವರೆದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ೧೮೯೬ರಲ್ಲಿ ಇ.ಬಿ.ಹ್ಯಾವೆಲ್ ರವರು ಕಲ್ಕತ್ತಾದ ಕಾಲೇಜ್ ಆಫ್ ಆರ್ಟ್‌ನ ಪ್ರಾಚಾರ್ಯರಾಗಿ ಬಂದರು. ಇಲ್ಲಿಯ ಚಿತ್ರ ರಚನಾ ಶೈಲಿಯನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಿದ ಹ್ಯಾವೆಲ್ಲರು "ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಅದ್ಭುತ ಶೈಲಿಗಳಿವೆ" ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಮುಂದುವರೆಯಲು ತಿಳಿಸಿದರು. ಇದು ಬಂಗಾಳ ಶೈಲಿಯ ಹುಟ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು.

ಅವನೀಂದ್ರನಾಥ ಠಾಗೋರ ಹಾಗೂ ಗಗನೇಂದ್ರನಾಥ ಠಾಗೋರ ಅವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ "ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಚಳುವಳಿ" ಆರಂಭವಾಯಿತು. ನಮ್ಮ ಹಿಂದಿನ ರಜಪೂತ, ಬಶೋಲಿ, ಕಾಂಗ್ರಾ, ಅಜಂತಾ ಶೈಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರರಚನೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ದೇವಿಪ್ರಸಾದ ರಾಯ ಚೌಧರಿ ಮುಂತಾದವರು ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಚಳುವಳಿಗೆ ಸಹಕರಿಸಿ, ಭಾರತೀಯ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರ ರಚನೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅಜಂತಾ, ಸಿತ್ತನವಾಸಲ್, ಬಾಗ್, ಗುಹಾಂತರ ದೇವಾಲಯಗಳು, ಪಹಾಡಿ, ಜಯಪುರ ಕಲಂ ಮೊಘಲ್ ಮುಂತಾದ ಶೈಲಿಗಳ ಪ್ರಭಾವದಲ್ಲಿ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು.

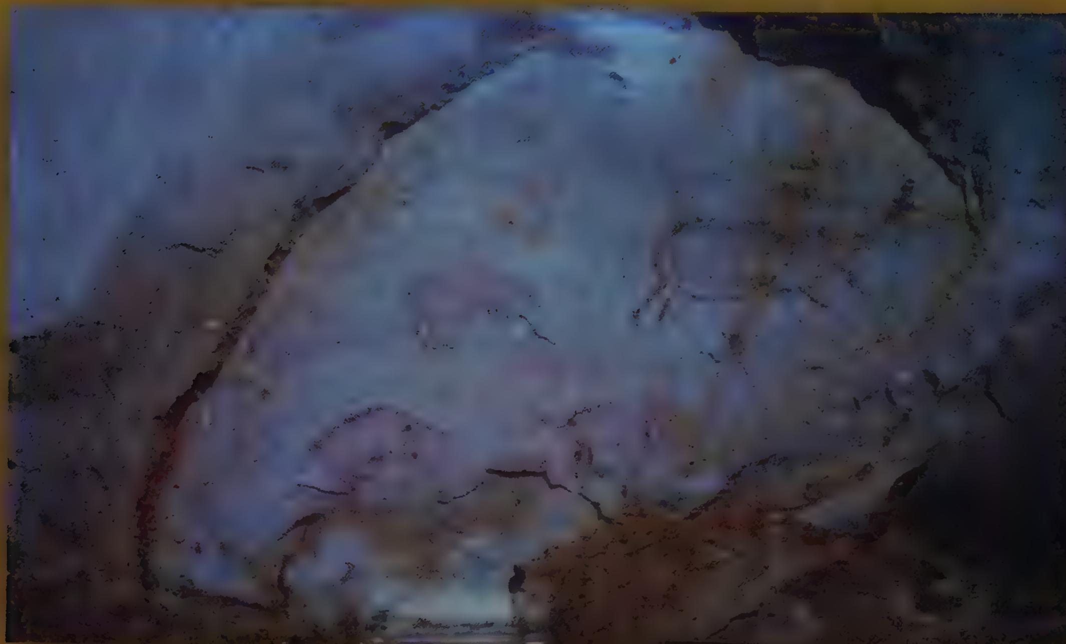
---

೭೭. ಆರ್. ಜಿ. ರಾಯಕರ : ಭಾರತೀಯ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಪುಟ – ೧೨

೭೮. ಆರ್. ಜಿ. ರಾಯಕರ : ಭಾರತೀಯ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಪುಟ – ೧೬

ಹೀಗೆ ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು, ಕಲಾವಿದರ ಹೆಸರು, ಮಾಧ್ಯಮ, ಅಳತೆ, ತಯಾರಿಸಿದ ವರ್ಷ ಎಂದು ಸಂಪೂರ್ಣ ಮಾಹಿತಿಯೊಂದಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕೇತರ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿನ ಚಿತ್ರಕಲಾಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಮತ್ತು ಶಿಷ್ಟಪದ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಚಿತ್ರಕಲೆಯನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಶೈಲಿ ಮತ್ತು ವಿಷಯವಾರು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಅದಲ್ಲದೇ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಕಲಾಶೈಲಿಗಳು ಕೂಡ ಕರ್ನಾಟಕ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಸಹ ಇಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಇಂತಹ ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾದ ಶೈಲಿಯ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯಾವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಜಗತ್ತಿನ ಸಂಶೋಧಕರಿಗೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

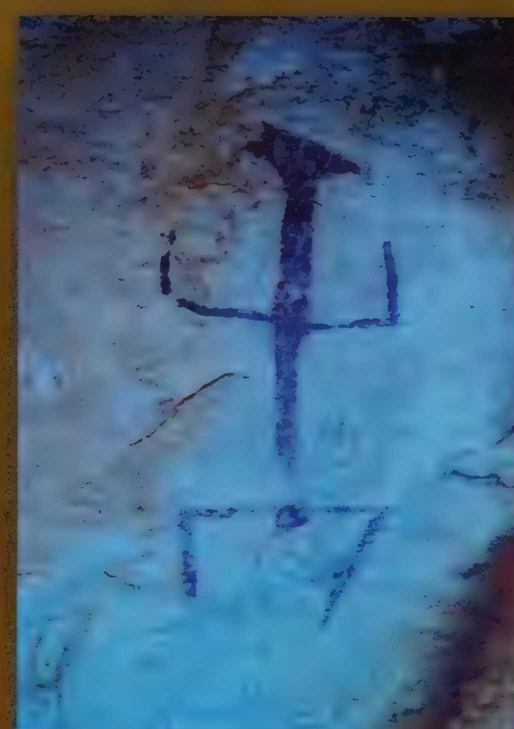

ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲಿನ ಚಿತ್ರಗಳು, ಬಾದಾಮಿ.

ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲಿನ ಚಿತ್ರಗಳು, ಬಾದಾಮಿ.

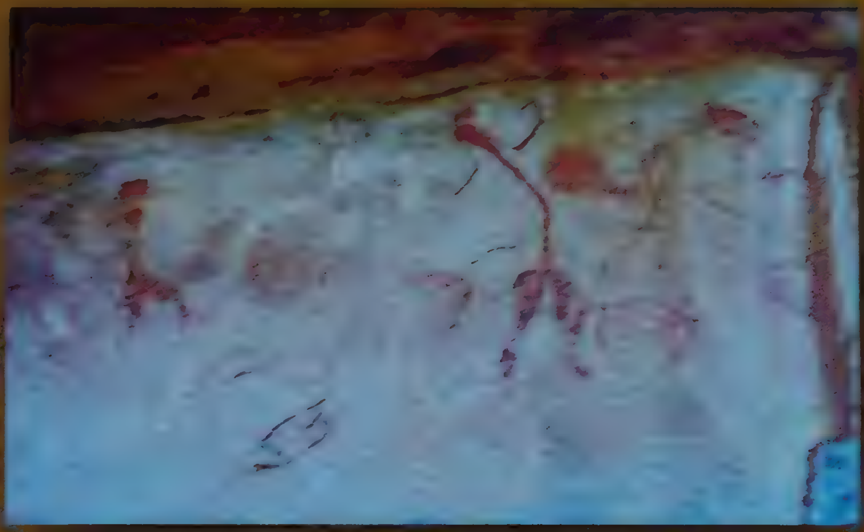
ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲಿನ ಚಿತ್ರಗಳು, ಬಾದಾಮಿ.

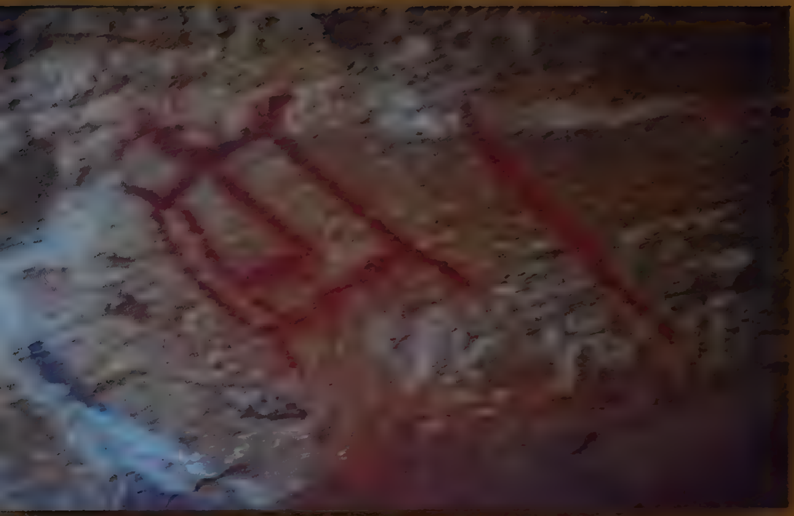
ಆದಿಮಾನವ ಚಿತ್ರ ರಚಿಸುತ್ತಿರುವುದು.

ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲಿನ ಚಿತ್ರಗಳು, ಬಾದಾಮಿ.

ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲಿನ ಚಿತ್ರಗಳು, ಬಾದಾಮಿ.

ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲಿನ ಚಿತ್ರಗಳು, ಬಾದಾಮಿ.

ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲಿನ ಚಿತ್ರಗಳು, ಬಾದಾಮಿ.

ಹಸೆ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಜನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ರಾಮನಗರ

ಹಸೆ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಮಾನವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಮೈಸೂರು.

ತಾಳೆಗರಿ ಮೇಲಿನ ಚಿತ್ರಕಲೆ,ಮಂಜೂಷಾ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ

ತಾಳೆಗರಿ ಮೇಲಿನ ಚಿತ್ರಕಲೆ,ಮಂಜೂಷಾ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ

ಕೌದಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ರಾಮನಗರ.

ಕೌದಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ರಾಮನಗರ.

ಮಧುಬನಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಮಾನವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮೈಸೂರು.

ಮಧುಬನಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ,(ಮಧುಬನಿ ಕಲಾವಿದೆ ಅಲ್ಕಾದೇವಿ)
ಮಾನವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮೈಸೂರು.

ಕಸೂತಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಕೆಳದಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ

ಕಸೂತಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಕೆಳದಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ

ಕಸೂತಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಜನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ರಾಮನಗರ

ಕಸೂತಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಜನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ರಾಮನಗರ

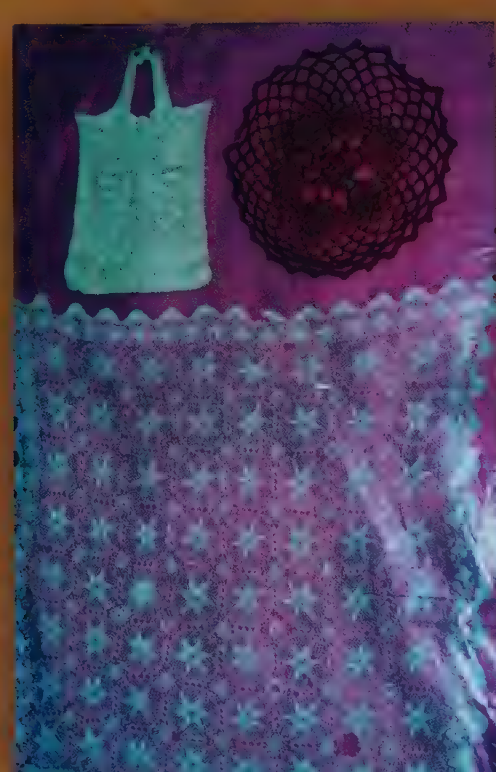
ಕಸೂತಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಶಾಶ್ವತಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಕಸೂತಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಶಾಶ್ವತಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಕಸೂತಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಕಿತ್ತೂರು.

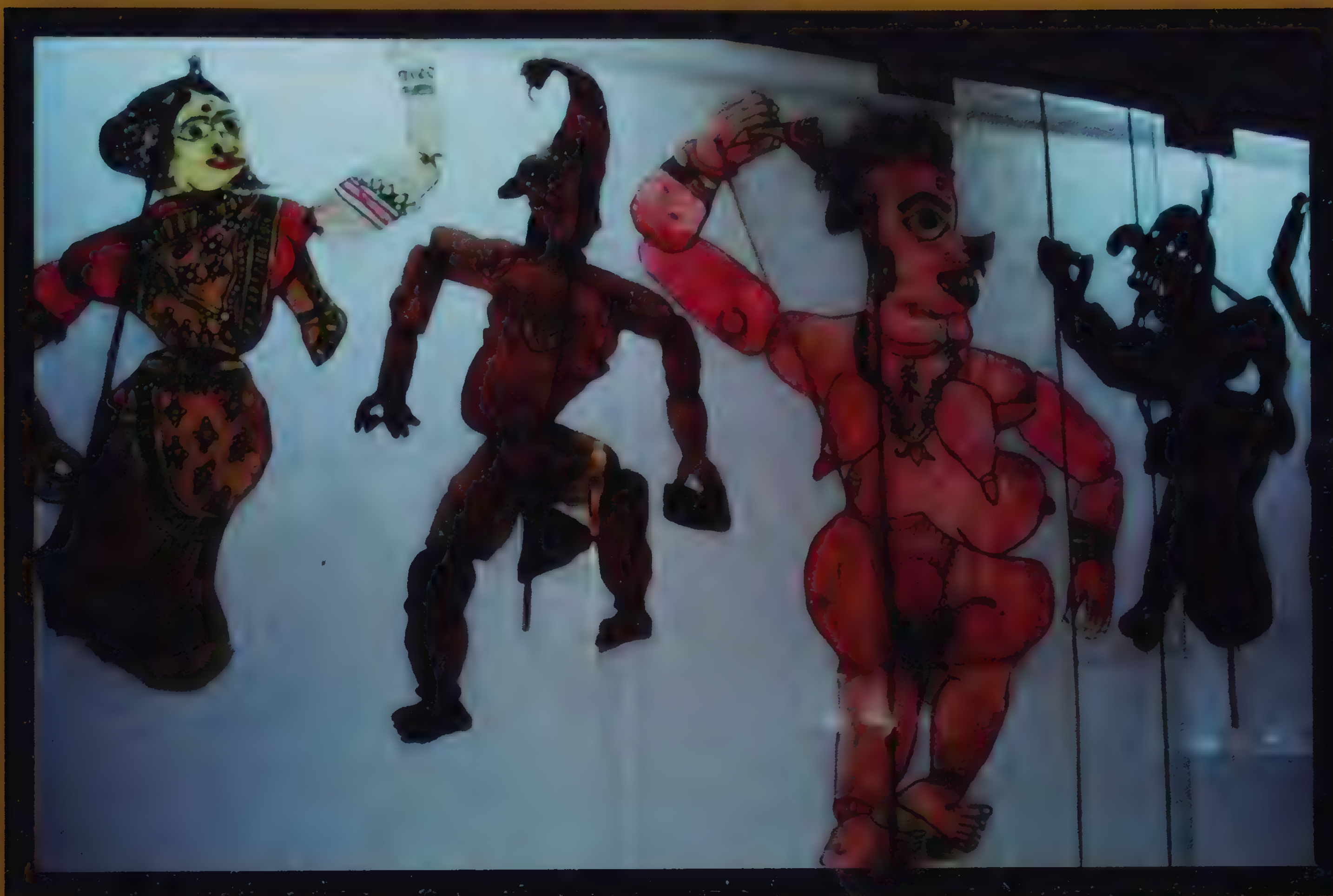
ಕಸೂತಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಶಾಶ್ವತಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಹನುಮಂತ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ.ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಕುಪ್ಪಳ್ಳಿ.

ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ನರ್ತಕಿ, ಸರ್ಕಾರಿ.ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಮಂಗಳೂರು.

ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ನರ್ತಕಿ, ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ರಾಮನಗರ.

ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಕೊರವಂಜಿ, ನರ್ತಕಿ, ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ರಾಮನಗರ.

ಕಿನ್ನಾಳ ಚಿತ್ರಕಲೆ,ಮಾನವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಮೈಸೂರು.

ಕಿನ್ನಾಳ ಚಿತ್ರಕಲೆ,ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ. ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಹಂಪಿ.

ಹೈದರಾಲಿಯ ದಂಡಯಾತ್ರೆ ಭಿತ್ತಿ ಚಿತ್ರ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ.

ಕಮಾನದಲ್ಲಿಯ ಭಿತ್ತಿ ಚಿತ್ರ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ.

ಪೂರ್ವ ಭಾಗದ ಗೋಡೆಯ ಮೇಲಿನ ಭಿತ್ತಿ ಚಿತ್ರ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ.

ಪೊಲಿಲೂರ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಲ್ ಬೇಲಿಯ ಪರಾಭವ ಭಿತ್ತಿ ಚಿತ್ರ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ.

ಜಂಗಮ ಮಠದಲ್ಲಿಯ ಉದ್ಧರಣೀಯ ಭಿತ್ತಿ ಚಿತ್ರ, ಮಣಿಪಾಲ.

ಜಂಗಮ ಮಠದಲ್ಲಿಯ ಉದ್ಧರಣೀಯ ಭಿತ್ತಿ ಚಿತ್ರ, ಮಣಿಪಾಲ.

ಪೂರ್ವಭಾಗದ ಗೋಡೆಯ ಮೇಲಿನ ಭಿತ್ತಿ ಚಿತ್ರ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ.

ಪೂರ್ವಭಾಗದ ಗೋಡೆಯ ಮೇಲಿನ ಭಿತ್ತಿ ಚಿತ್ರ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ.

ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನ ದಂಡಯಾತ್ರೆ ಭಿತ್ತಿ ಚಿತ್ರ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ.

ಉದ್ಧರಣೆ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಮಂಜೂಷಾ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ.

ಉದ್ಧರಣೆ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಮಂಜೂಷಾ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ.

ಉದ್ಧರಣೆ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಮಂಜೂಷಾ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ.

ಉದ್ಧರಣೆ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬೆಂಗಳೂರು ವಿ.ವಿ.

ಉದ್ಧರಣೆ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬೆಂಗಳೂರು ವಿ.ವಿ.

ವಿಜಯನಗರ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಕಮಲಾಪೂರ.

ಗಾಜಿನ ಚಿತ್ರಕಲೆ, (ಕ್ರಿಸ್ತ),
ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಮಡಿಕೇರಿ

ಗಾಜಿನ ಚಿತ್ರಕಲೆ, (ಗೋಪಾಲ),
ಮಂಜೂಷಾ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ

ಗಾಜಿನ ಚಿತ್ರಕಲೆ, (ಗೋಪಾಲ),
ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಮಡಿಕೇರಿ.

ಗಾಜಿನ ಚಿತ್ರಕಲೆ, (ಕೃಷ್ಣ,ರುಕ್ಮಿಣಿ,ಸತ್ಯಭಾಮ),
ಮಂಜೂಷಾ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ

ಗಾಜಿನ ಮೇಲಿನ ಚಿತ್ರಕಲೆ, (ವೀಣಾಪಾಣಿ ಸರಸ್ವತಿ) ಮಂಜುಷಾ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ.

ಗಾಜಿನ ಮೇಲಿನ ಚಿತ್ರಕಲೆ, (ನಟರಾಜ)
ಮಂಜುಷಾ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ.

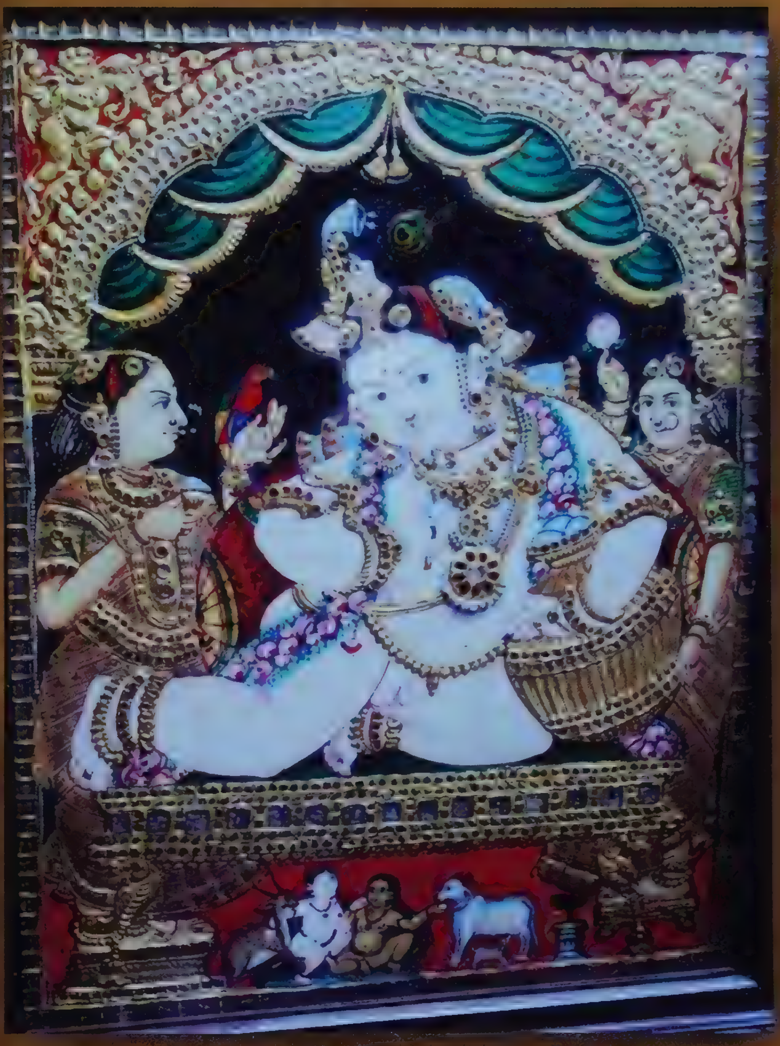

ಗಾಜಿನ ಮೇಲಿನ ಚಿತ್ರಕಲೆ, (ನಟರಾಜ)
ಮಂಜುಷಾ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ.

ಮೈಸೂರು ಚಿತ್ರಕಲೆ,(ರಾಮ,ಸೀತೆ,ಹನುಮಂತ)
ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಮೈಸೂರು ಚಿತ್ರಕಲೆ,(ಗೋಪಿಕೃಷ್ಣ)
ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಮೈಸೂರು ಚಿತ್ರಕಲೆ,(ಲಕ್ಷ್ಮೀ,ನಾರಾಯಣ)
ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಮೈಸೂರು ಚಿತ್ರಕಲೆ,(ಲಕ್ಷ್ಮೀ,ನರಸಿಂಹ) ಮಂಜೂಷಾ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಧರ್ಮಸ್ಥಳ.

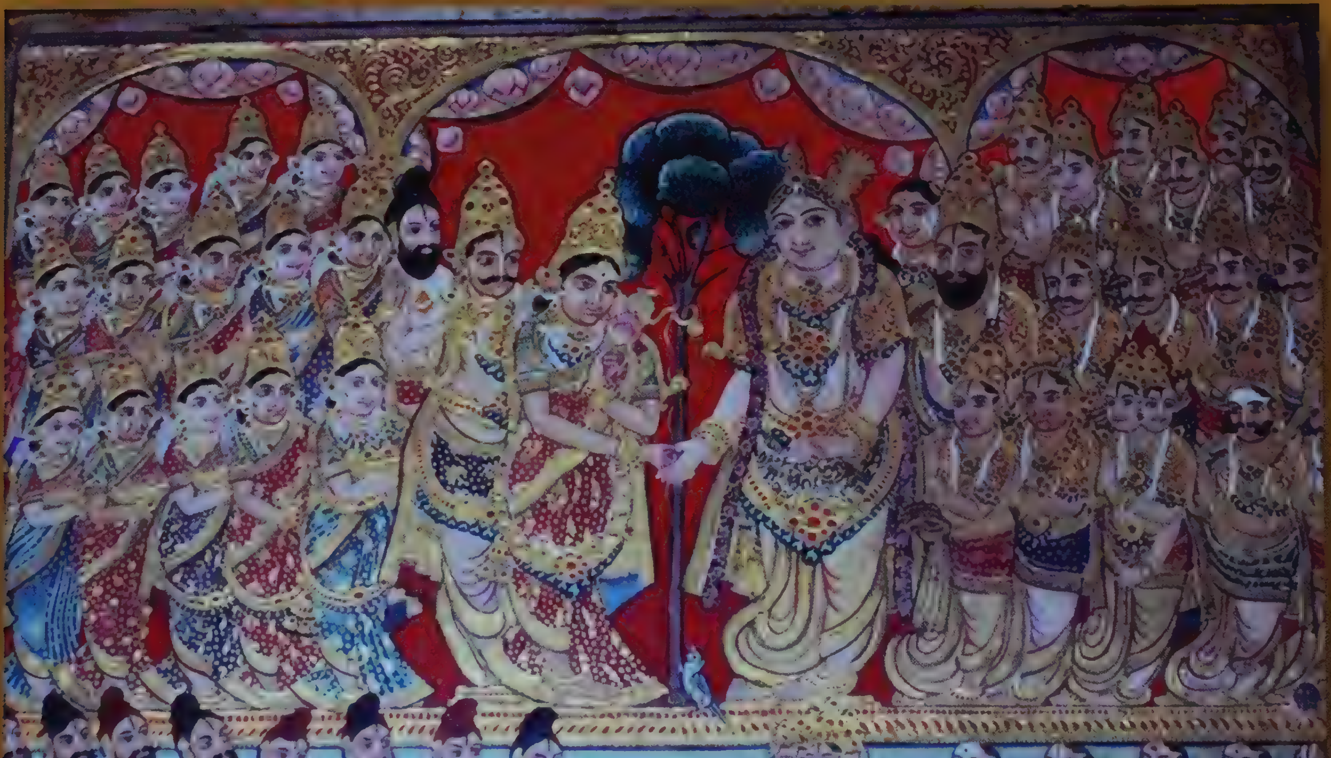
ಮೈಸೂರು ಚಿತ್ರಕಲೆ,(ಕೃಷ್ಣ)
ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮಂಗಳೂರು.

ಮೈಸೂರು ಚಿತ್ರಕಲೆ,(ಕಾಮಧೇನು)
ಮಂಜೂಷಾ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಧರ್ಮಸ್ಥಳ.

ಮೈಸೂರು ಚಿತ್ರಕಲೆ,(ಲಕ್ಷ್ಮೀ) ಶಾಶ್ವತಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಮೈಸೂರು ಚಿತ್ರಕಲೆ,(ಗಿರಿಜಾ ಕಲ್ಯಾಣ) ಶಾಶ್ವತಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಬಾಟಿಕ್ ಚಿತ್ರಕಲೆ,ಬಾದಾಮಿ.

ಬಾಟಿಕ್ ಚಿತ್ರಕಲೆ,ಬಾದಾಮಿ.

ಬಾಟಿಕ್ ಚಿತ್ರಕಲೆ,ಶಾಶ್ವತಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ,
ಬೆಂಗಳೂರು.

ಬಾಟಿಕ್ ಚಿತ್ರಕಲೆ.

ಬಾಟಿಕ್ ಚಿತ್ರಕಲೆ.

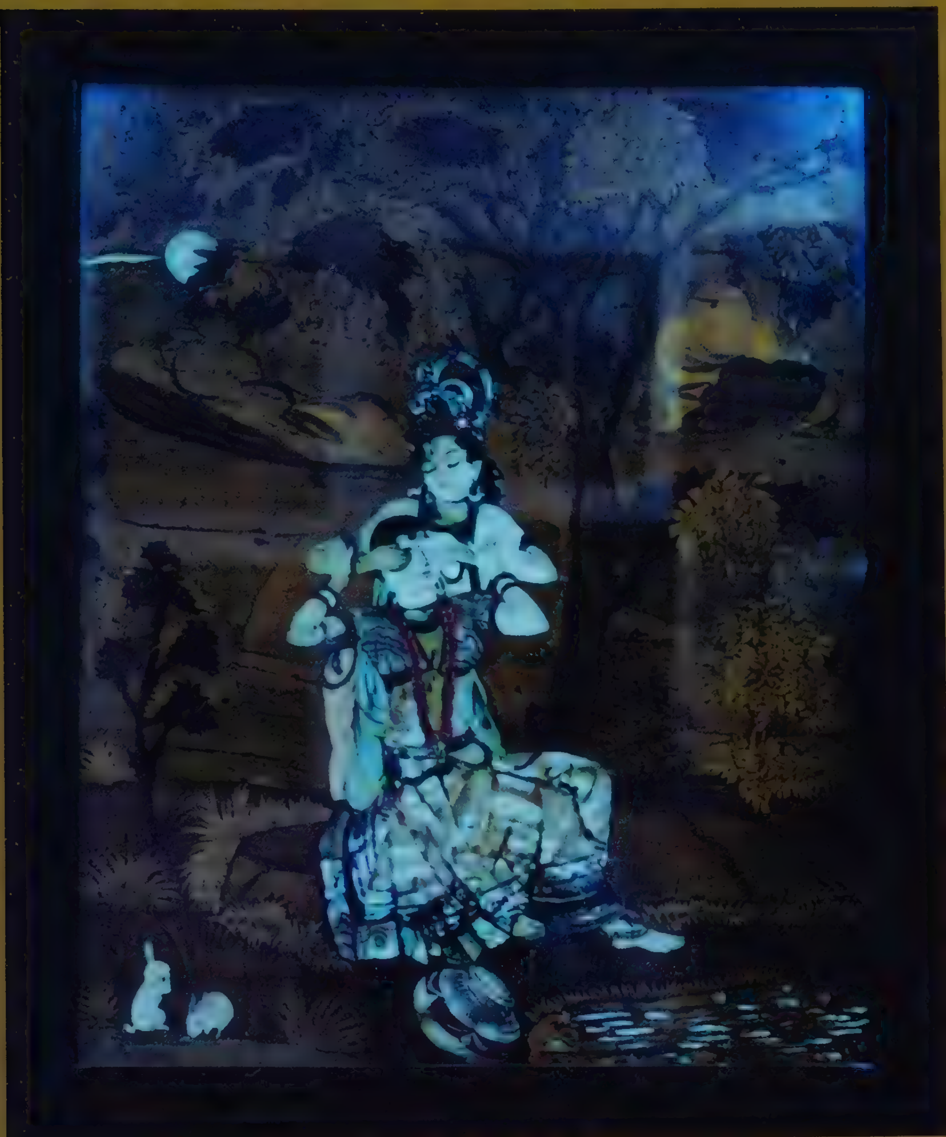
ಬಾಟಿಕ್ ಚಿತ್ರಕಲೆ..

ಹುದುಗು ಚಿತ್ರಕಲೆ.(ವೀರೇಂದ್ರ ಹೆಗ್ಗಡೆ) ಮಂಜೂಷಾ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ

ಹುದುಗು ಚಿತ್ರಕಲೆ, (ಗೀತೋಪದೇಶ) ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಮಡಿಕೇರಿ.

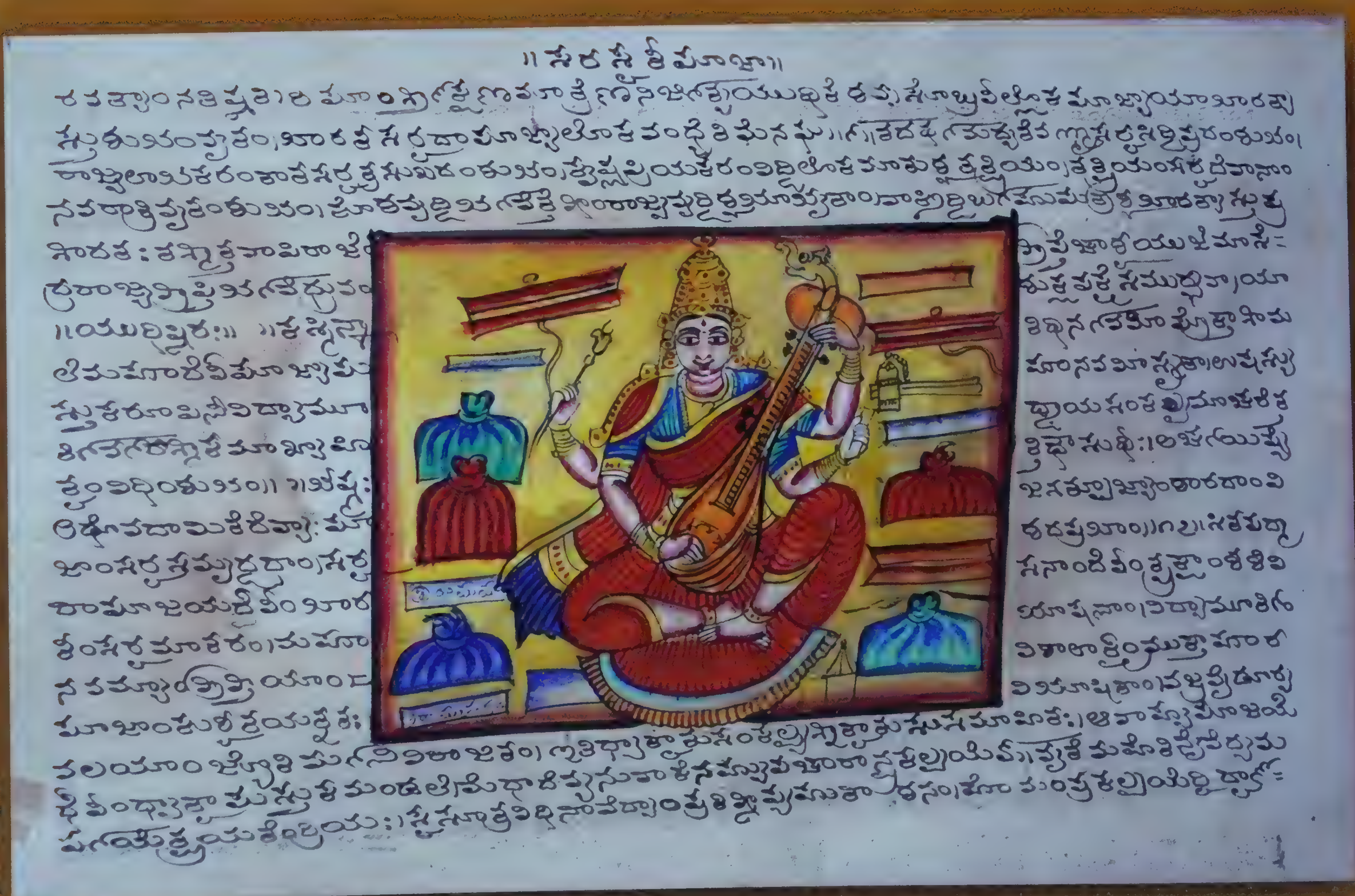
ಹುದುಗು ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಮಂಗಳೂರು.

ಹುದುಗು ಚಿತ್ರಕಲೆ, (ಸುತ್ತೂರು ಸ್ವಾಮೀಜಿ) ಶ್ರೀಕ್ಷೇತ್ರ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಸುತ್ತೂರು.

ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಮಂಜೂಷಾ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ

ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಮಣಿಪಾಲ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ.

ಕೋಲಾಜ್ ಚಿತ್ರಕಲೆ.(ಶಿವನ ಪರಿವಾರ)ರವಿವರ್ಮರ ಓಲಿಯೋಗ್ರಾಫ್.ಶ್ರೀಕ್ಷೇತ್ರ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಸುತ್ತೂರ.

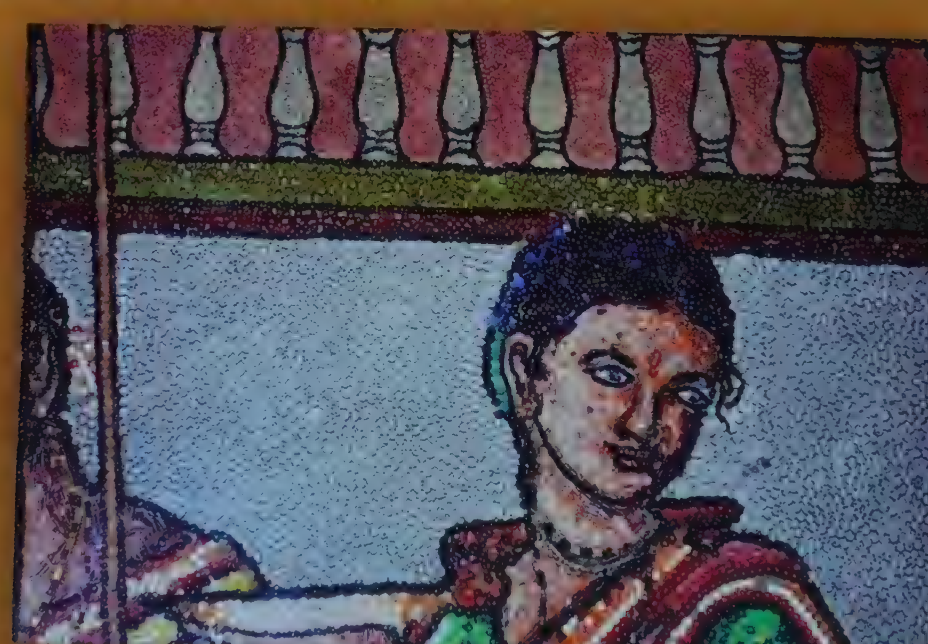
ಕೋಲಾಜ್ ಚಿತ್ರಕಲೆ.(ಡಿಟೇಲ್) ಶ್ರೀಕ್ಷೇತ್ರ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಸುತ್ತೂರ.

ಕೋಲಾಜ್ ಚಿತ್ರಕಲೆ,(ಗೋಕುಲಾಷ್ಟಮಿ) ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾಗಲಕೋಟೆ.

ಕೋಲಾಜ್ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾಗಲಕೋಟೆ. (ಡಿಟೇಲ್)

ಕೋಲಾಜ್ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾಗಲಕೋಟೆ. (ಡಿಟೇಲ್)

ಕೋಲಾಜ್ ಚಿತ್ರಕಲೆ,(ಗುಳ್ಳವನ ಹಬ್ಬ) ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾಗಲಕೋಟೆ.

ಕೋಲಾಜ್ ಚಿತ್ರಕಲೆ,(ಗುಳ್ಳವನ ಹಬ್ಬ) ಡಿಟೇಲ್
ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾಗಲಕೋಟೆ.

ಕೋಲಾಜ್ ಚಿತ್ರಕಲೆ,(ಗುಳ್ಳವನ ಹಬ್ಬ)ಡಿಟೇಲ್
ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾಗಲಕೋಟೆ.

ಕೋಲಾಜ್ ಚಿತ್ರಕಲೆ.(ಜೋಕುಮಾರನ ಹಬ್ಬ) ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾಗಲಕೋಟೆ.

ಕೋಲಾಜ್ ಚಿತ್ರಕಲೆ.(ಜೋಕುಮಾರನ ಹಬ್ಬ) ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾಗಲಕೋಟೆ.(ಡಿಟೇಲ್).

ಗಂಜೀಫಾ ಚಿತ್ರಕಲೆ, (ದಶಾವತಾರ),ಮಂಜೂಷಾ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ

ತಾಳೆಗರಿ ಗಂಜೀಫಾ, ಶ್ರೀ ಕ್ಷೇತ್ರ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಸುತ್ತೂರು.

ಗಂಜೀಫಾ ಕಾರ್ಡ್ಸ್, ಮಣಿಪಾಲ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ

ಗಂಜೀಫಾ ಚಿತ್ರಕಲೆ, (ಮತ್ಸ್ಯ),
ಮಂಜೂಷಾ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ

ಗಂಜೀಫಾ ಕಲಾವಿದೆ ಸುಧಾ ವೆಂಕಟೇಶ,

ಛಾಯಾಚಿತ್ರಕಲೆ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ.ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಹಂಪಿ

ಛಾಯಾಚಿತ್ರಕಲೆ, ಬೃಹನ್ಮಠ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ.

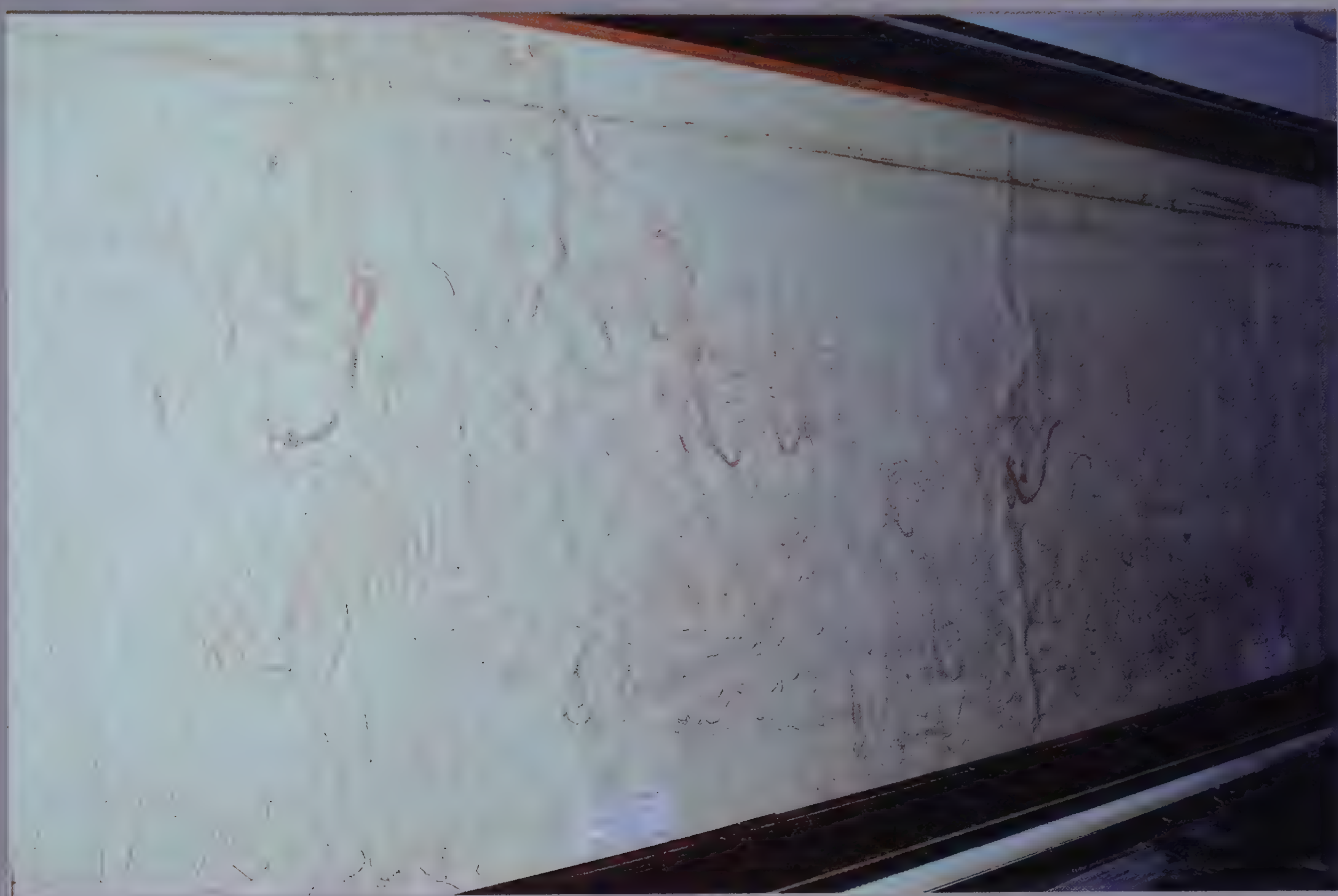
ಛಾಯಾಚಿತ್ರಕಲೆ, ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧಿ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬೆಂಗಳೂರು ವಿ.ವಿ.

ಛಾಯಾಚಿತ್ರಕಲೆ, ಡಾ||ಬಿ.ಆರ್.ಅಂಬೇಡ್ಕರ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬೆಂಗಳೂರು ವಿ.ವಿ.

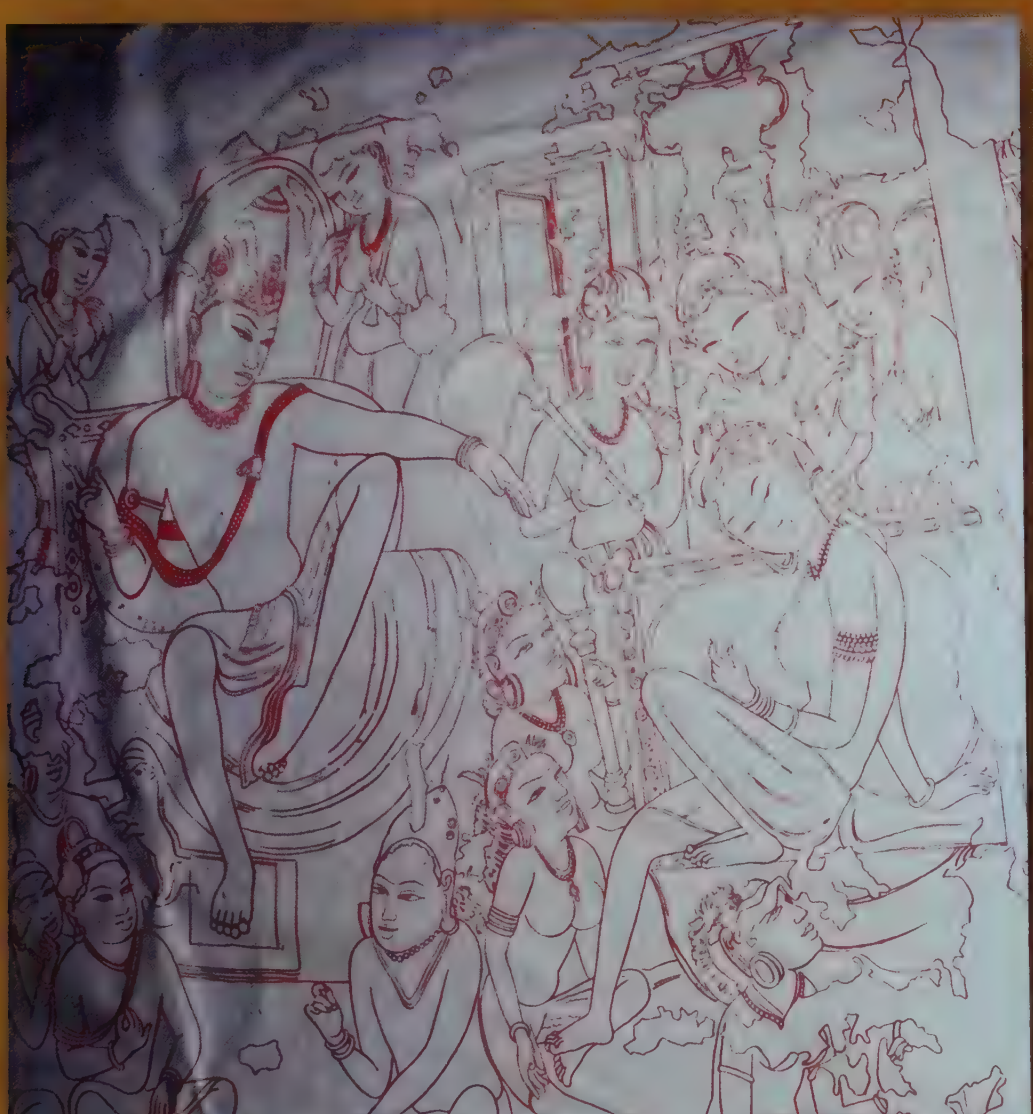

ಛಾಯಾ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಮೈಸೂರು.

ಎಂ ಎಸ್ ರಾಜಶೇಖರ (ಬಾದಾಮಿ)

ರೇಖಾಚಿತ್ರಕಲೆ, ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ.

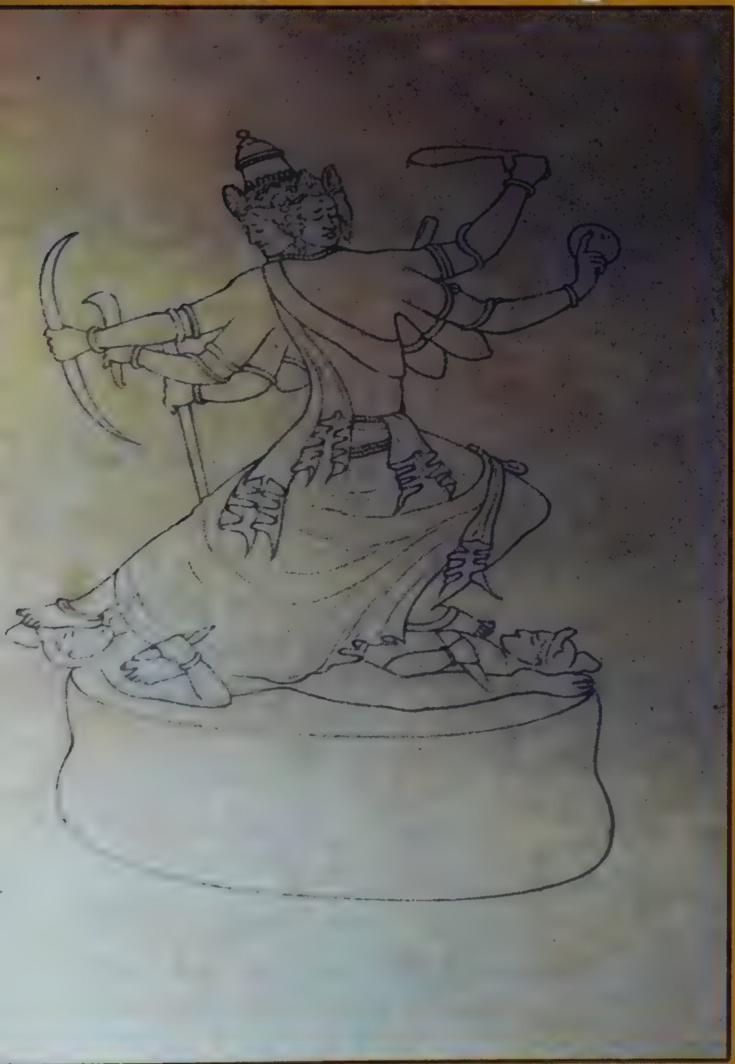
ರೇಖಾಚಿತ್ರಕಲೆ, ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ.

ರೇಖಾಚಿತ್ರಕಲೆ, ಥಾಮಸ್ ಹಿಕ್ಕಿ,
ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಇಲಾಖೆಯ
ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ

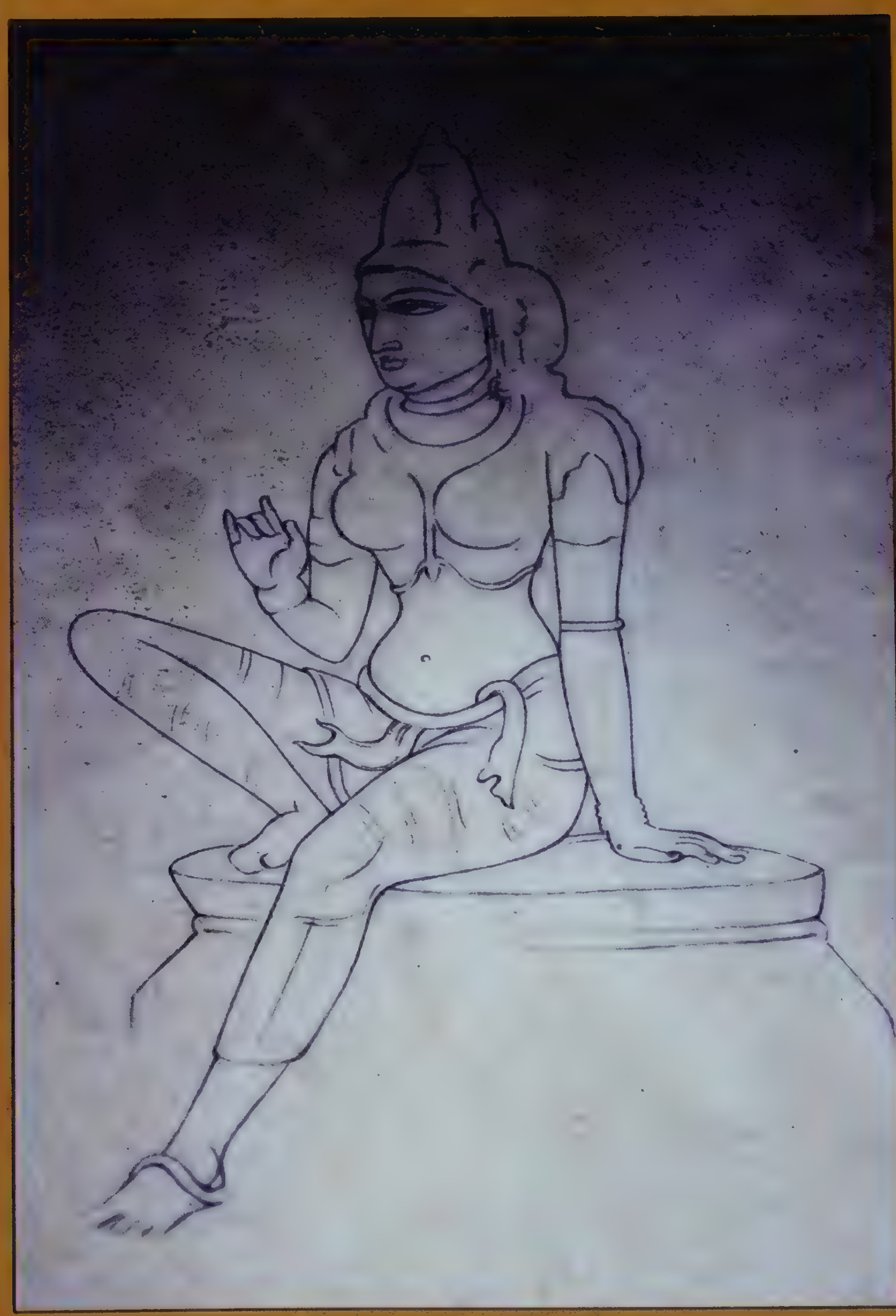
ರೇಖಾಚಿತ್ರಕಲೆ, ಥಾಮಸ್ ಹಿಕ್ಕಿ,
ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಇಲಾಖೆಯ
ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ

ರೇಖಾಚಿತ್ರಕಲೆ, ವೆಂಕಟಪ್ಪ,
ವೆಂಕಟಪ್ಪ ಆರ್ಟಗ್ಯಾಲರಿ ಬೆಂಗಳೂರು.

ರೇಖಾಚಿತ್ರಕಲೆ, ವೆಂಕಟಪ್ಪ,
ವೆಂಕಟಪ್ಪ ಆರ್ಟ್‌ಗ್ಯಾಲರಿ ಬೆಂಗಳೂರು.

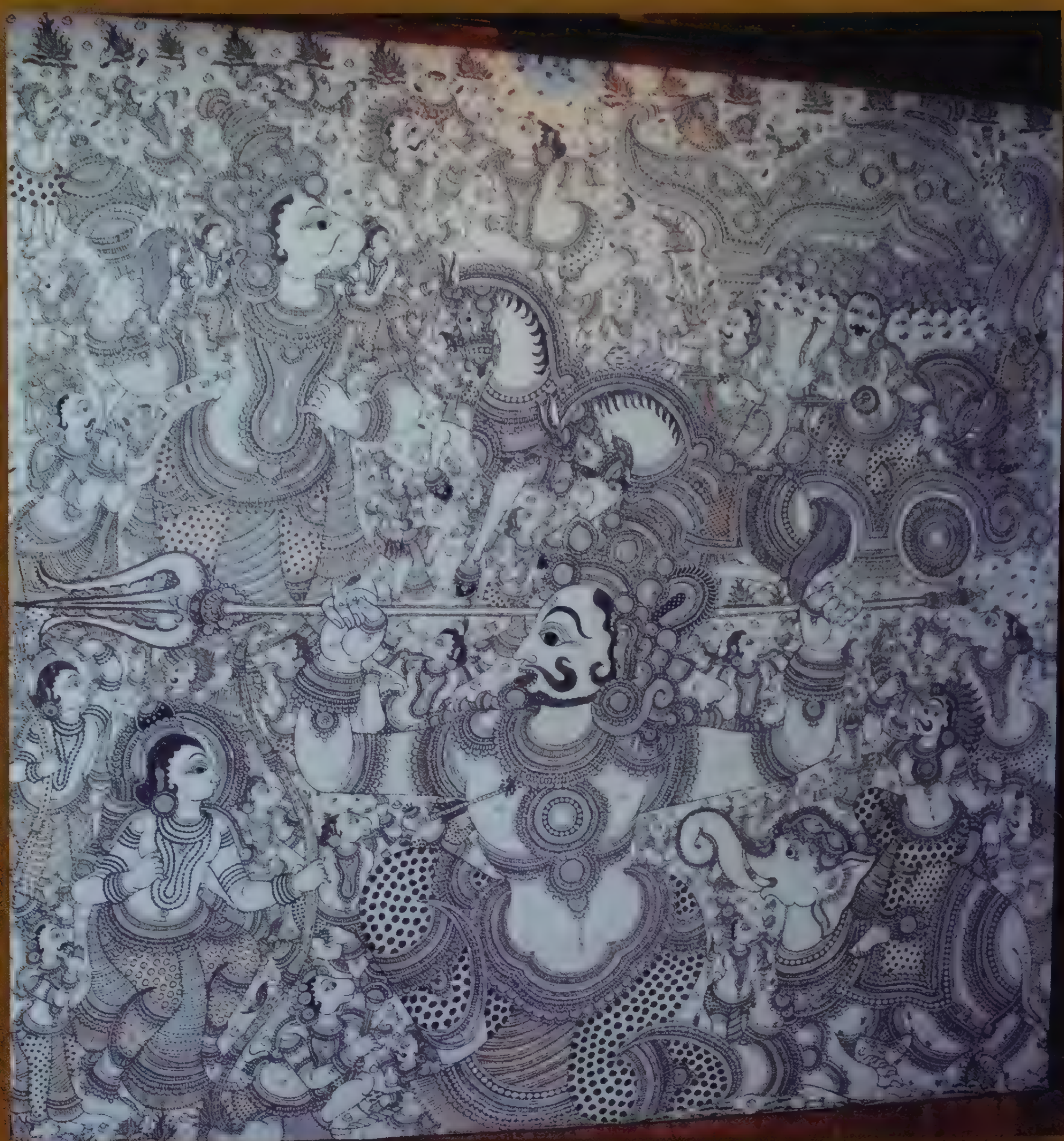
ರೇಖಾಚಿತ್ರಕಲೆ, ವೆಂಕಟಪ್ಪ,
ವೆಂಕಟಪ್ಪ ಆರ್ಟ್‌ಗ್ಯಾಲರಿ ಬೆಂಗಳೂರು.

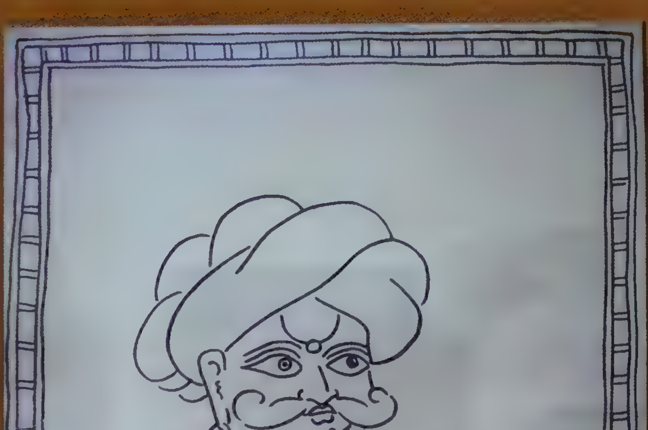
ರೇಖಾಚಿತ್ರಕಲೆ,(ವಿಜಯಾ ಹಾಗರಗುಂಡಗಿ)
ವಿಲೇಜ್ ಹೆರಿಟೇಜ್ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಮಣಿಪಾಲ

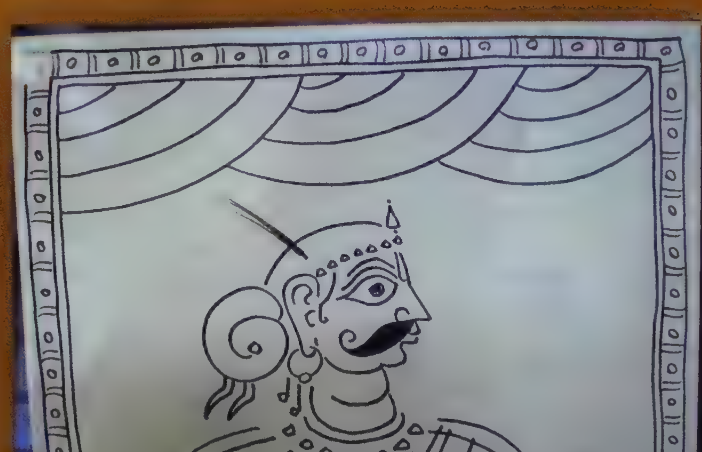
ರೇಖಾಚಿತ್ರಕಲೆ,(ವಿಜಯಾ ಹಾಗರಗುಂಡಗಿ)
ವಿಲೇಜ್ ಹೆರಿಟೇಜ್ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಮಣಿಪಾಲ

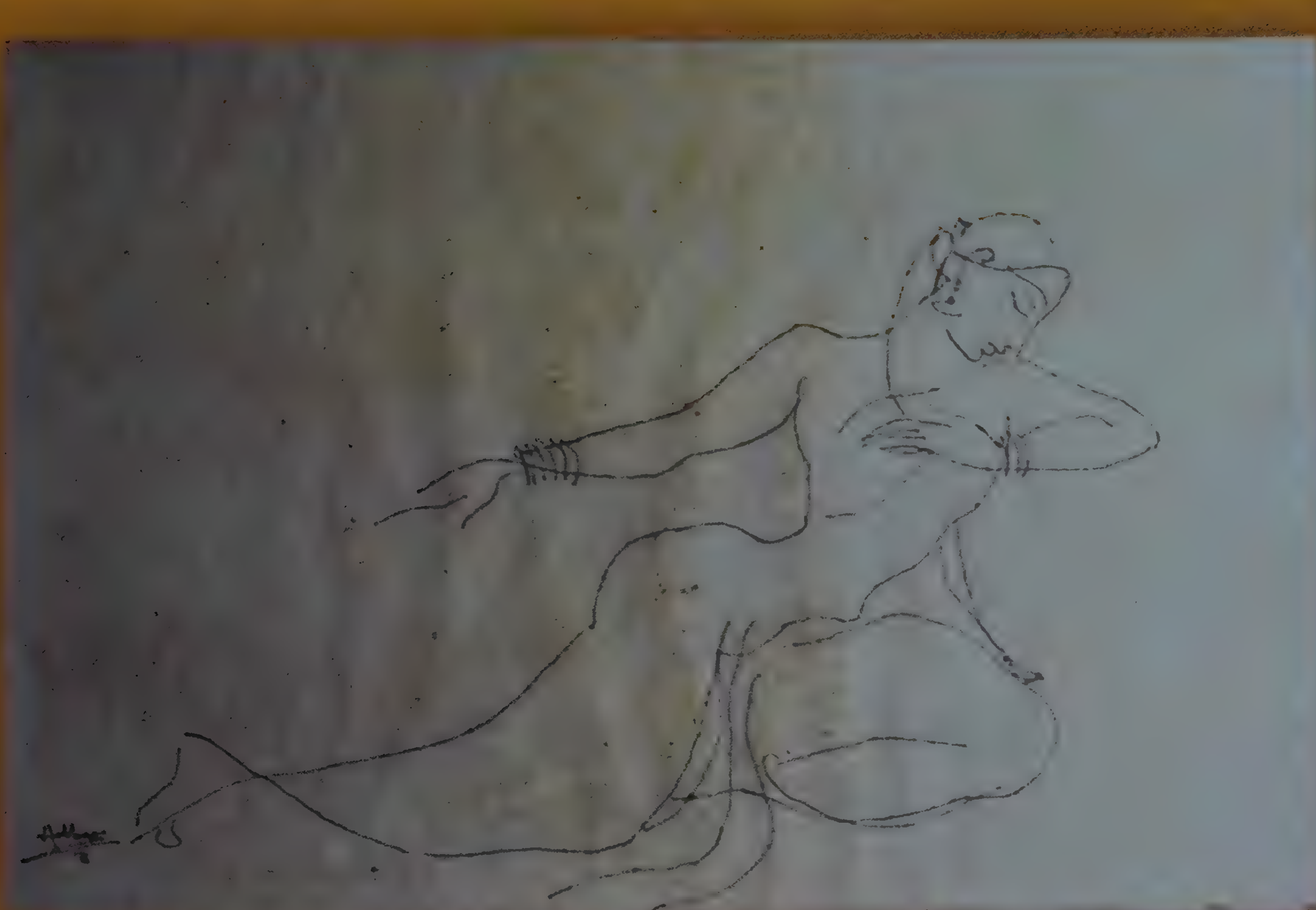
ರೇಖಾಚಿತ್ರಕಲೆ.(ಕಲಂಕಾರಿ)
ಹೆರಿಟೇಜ್ ವಿಲೇಜ್ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಮಣಿಪಾಲ

ರೇಖಾಚಿತ್ರಕಲೆ.(ರಘುಪತಿಭಟ್ಟ)
ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ.

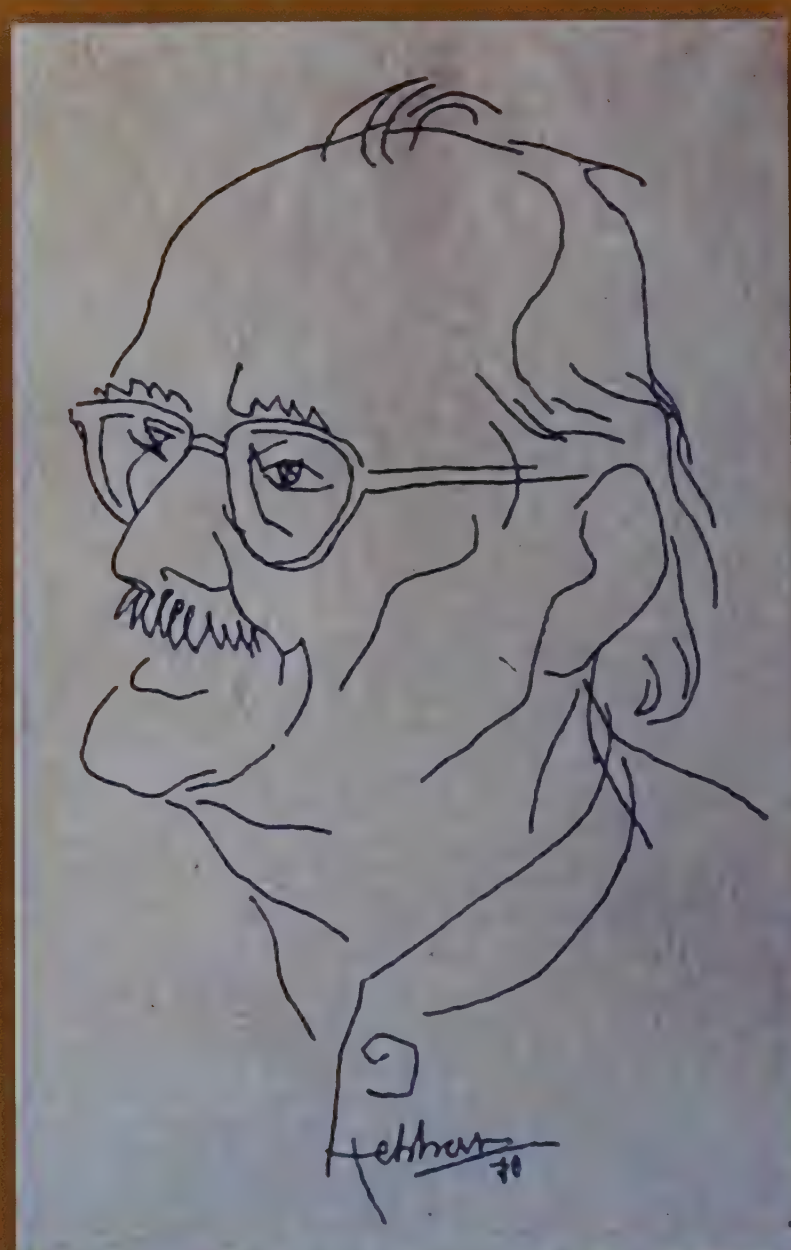

ರೇಖಾಚಿತ್ರಕಲೆ.(ರಘುಪತಿಭಟ್ಟ)
ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ.

ರೇಖಾಚಿತ್ರಕಲೆ.ಕೆ.ಕೆ.ಹೆಬ್ಬಾರ. ವೆಂಕಟಪ್ಪ ಆರ್ಟಗ್ಯಾಲರಿ ಬೆಂಗಳೂರು

ರೇಖಾಚಿತ್ರಕಲೆ.ಕೆ.ಕೆ.ಹೆಬ್ಬಾರ. ವೆಂಕಟಪ್ಪ ಆರ್ಟಗ್ಯಾಲರಿ ಬೆಂಗಳೂರು

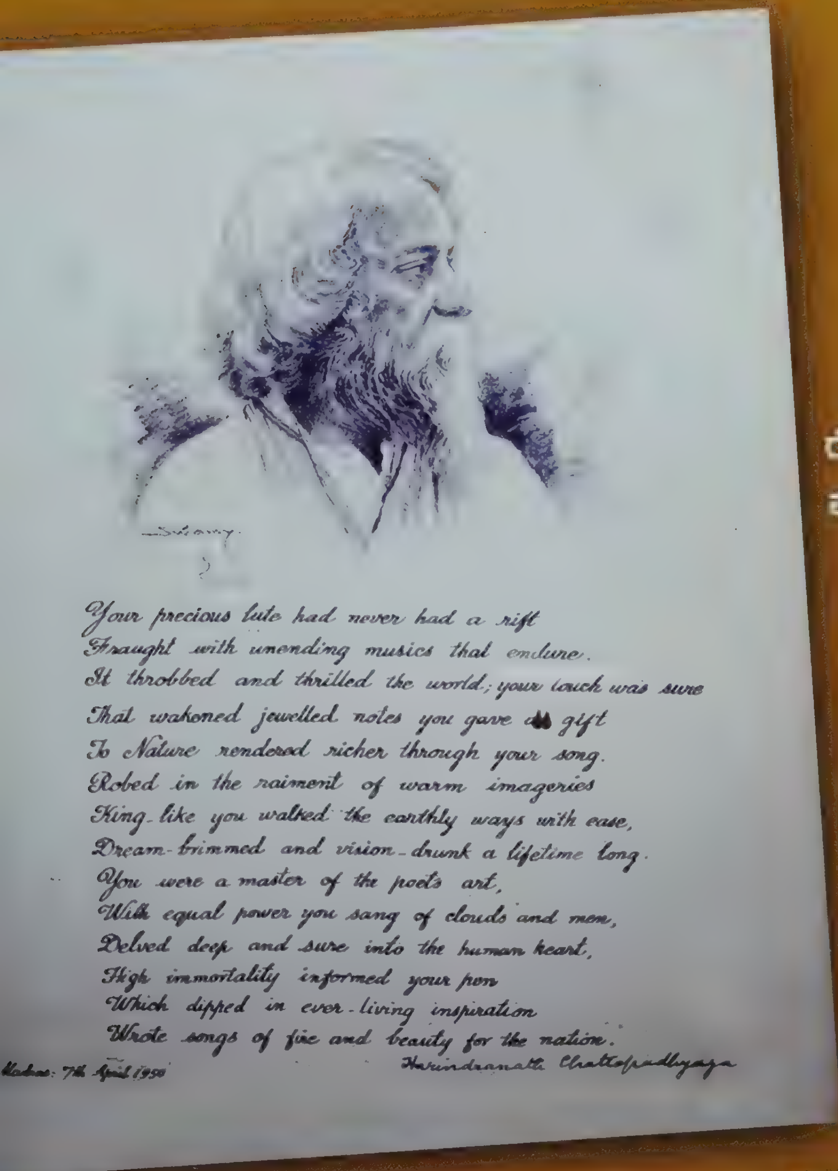

ರೇಖಾಚಿತ್ರಕಲೆ, ಕೆ.ಕೆ.ಹೆಬ್ಬಾರ,
ವೆಂಕಟಪ್ಪ ಆರ್ಟ್‌ಗ್ಯಾಲರಿ ಬೆಂಗಳೂರು

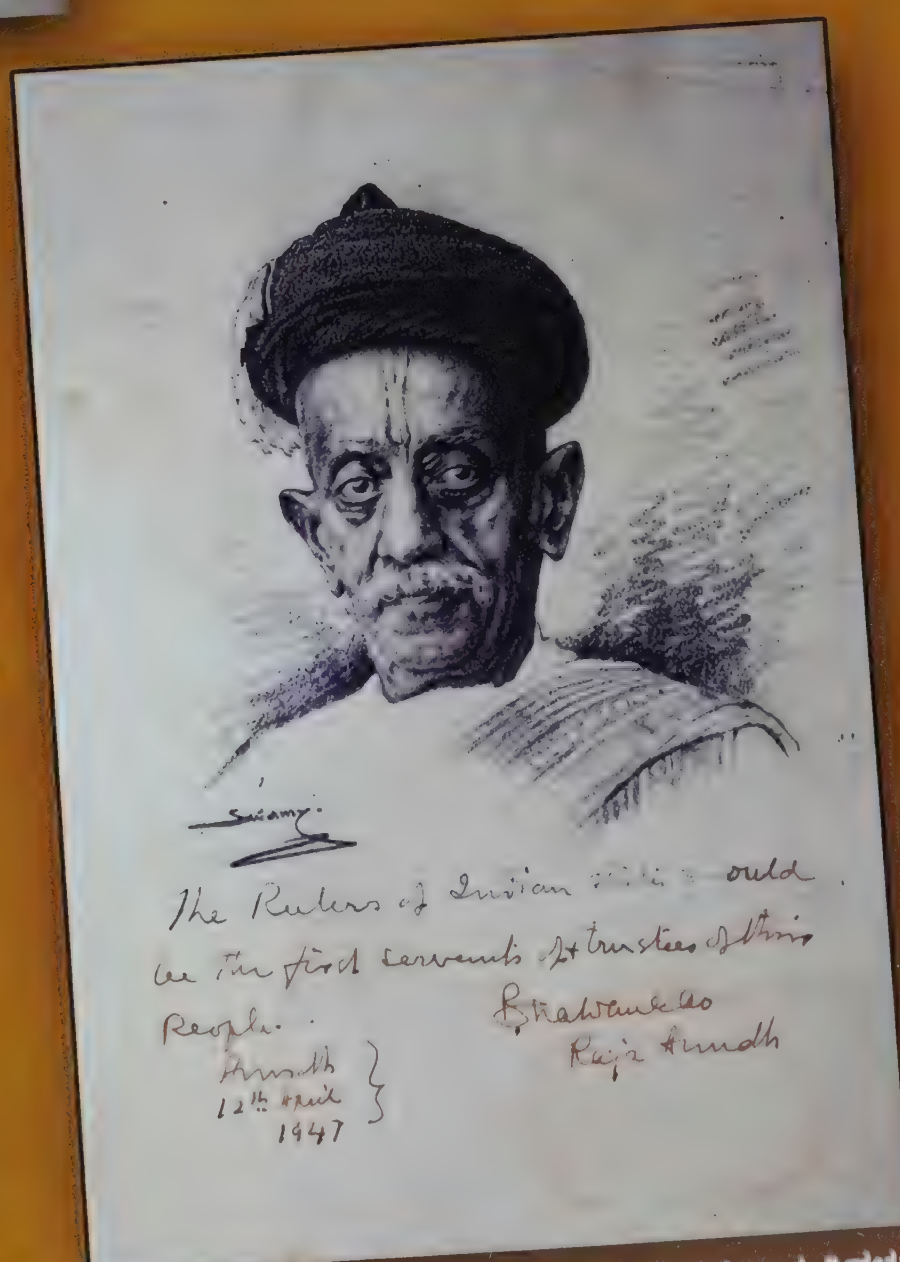
ರೇಖಾಚಿತ್ರಕಲೆ, ಕೆ.ಕೆ.ಹೆಬ್ಬಾರ,
ವೆಂಕಟಪ್ಪ ಆರ್ಟ್‌ಗ್ಯಾಲರಿ ಬೆಂಗಳೂರು

ರೇಖಾಚಿತ್ರಕಲೆ,ಎಸ್.ಎನ್.ಸ್ವಾಮಿ,
ಮಂಜೂಷಾ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ

ರೇಖಾಚಿತ್ರಕಲೆ,ಎಸ್.ಎನ್.ಸ್ವಾಮಿ,
ಮಂಜೂಷಾ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ

ರೇಖಾಚಿತ್ರಕಲೆ,ಮೀನಾದಿಕ್ಷಿತ್. ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಮಡಿಕೇರಿ

ರೇಖಾಚಿತ್ರಕಲೆ,ಗ್ರೋವೆಲ್
ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಮಡಿಕೇರಿ.

ರೇಖಾಚಿತ್ರಕಲೆ,ಈ.ಕೆ.ಜನಾರ್ಧನ
ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಕಿತ್ತೂರ.

ಸುರಪುರ ಶೈಲಿ, ಜಗನ್ನಾಥ ಬೆಲ್ಲದ.
ಮಾನವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮೈಸೂರು.

ಸುರಪುರ ಶೈಲಿ, ವಿಜಯ ಹಾಗರಗುಂಡಗಿ.
ಶ್ರೀಕ್ಷೇತ್ರ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಸುತ್ತೂರು.

ಸುರಪುರ ಶೈಲಿ, ಎಸ್.ಹೆಚ್.ನಾಗರಾಜ್.
ಶ್ರೀಕ್ಷೇತ್ರ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಸುತ್ತೂರು.

ಸುರಪುರ ಶೈಲಿ, ವಿಜಯ ಹಾಗರಗುಂಡಗಿ.
ಶ್ರೀಕ್ಷೇತ್ರ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಸುತ್ತೂರು.

ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್ಸ್, ಯೋಗಿನಿ,
ತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಿಜಾಪೂರ

ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್ಸ್, ಬಲಿಷ್ಠನಾದ ಗಣ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿ,
ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಿಜಾಪೂರ

ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್ಸ್, ಸಂತನ ಬೇಟೆಗೆ ಬಂದಿರುವ ಯೋಗಿನಿ,
ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಿಜಾಪೂರ

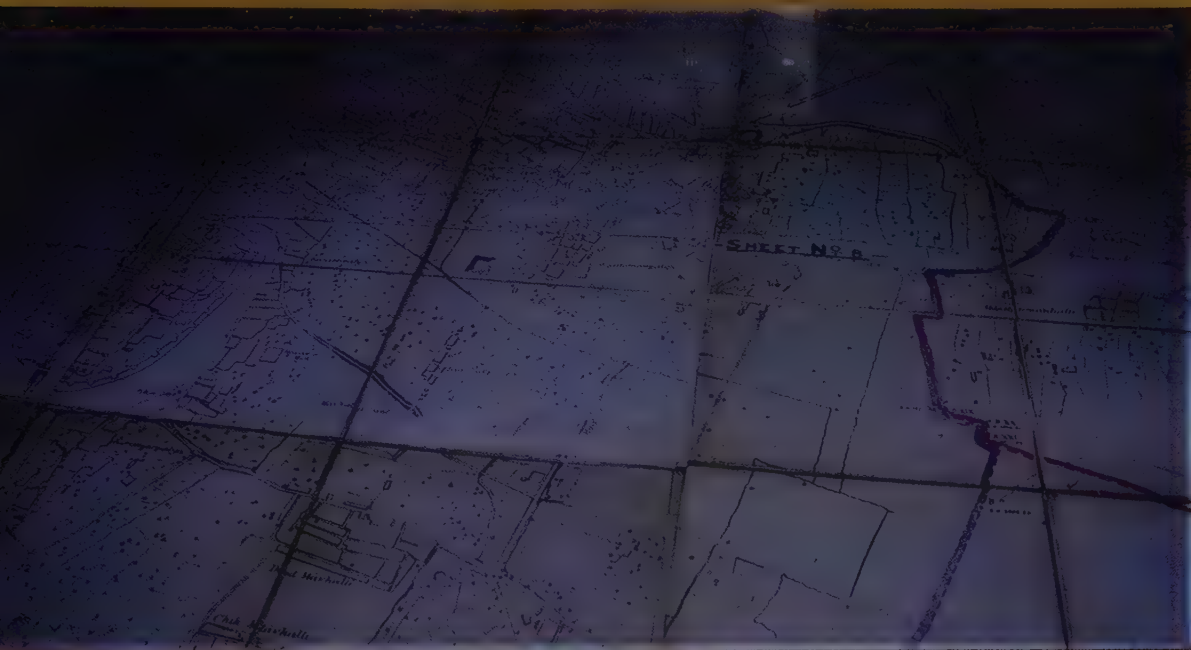

ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್ಸ್, ಜಿಂಕೆಯ ಬೇಟೆ ದೃಶ್ಯ,
ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಿಜಾಪೂರ

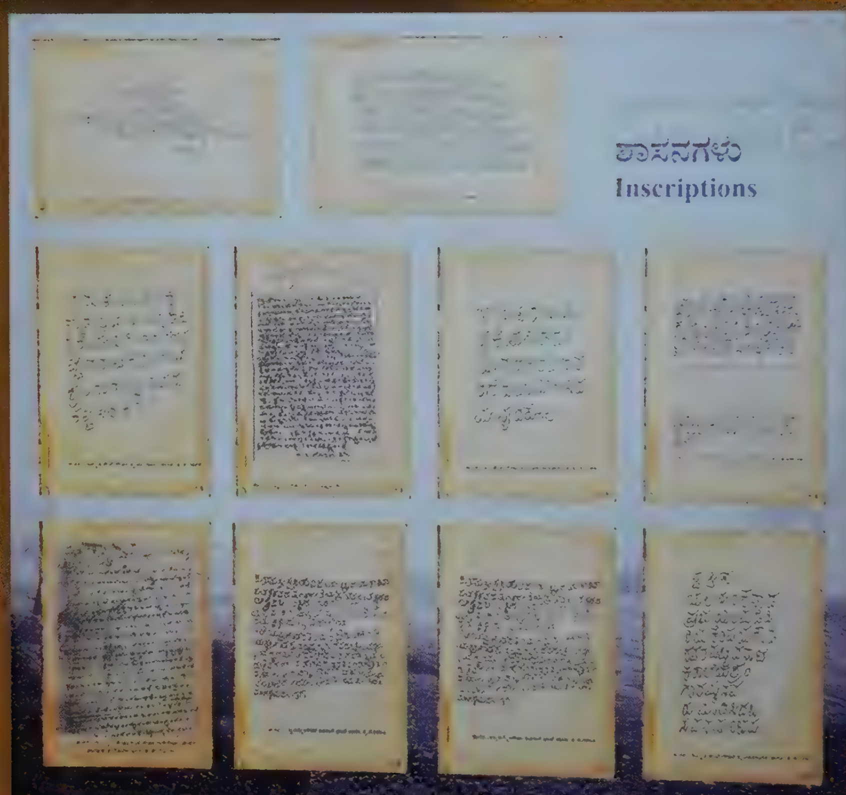

ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್ಸ್, ಬೇಟೆಯ ದೃಶ್ಯ,
ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಿಜಾಪೂರ

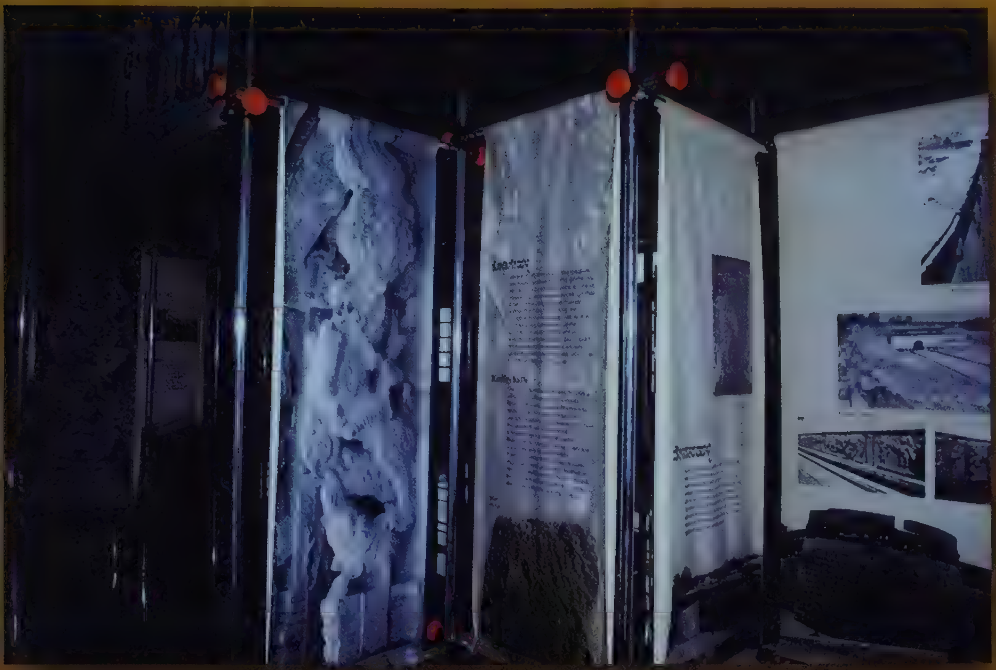
ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್ಸ್,ಬೆಂಗಳೂರಿನ ನಕ್ಷೆ,
ಕೆಂಪೇಗೌಡ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್ಸ್,ಶಾಸನಗಳು,
ಕೆಂಪೇಗೌಡ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್ಸ್,ಜಲಕಂಠೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ,
ಕೆಂಪೇಗೌಡ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್ಸ್,ಕೂಡಗೇಹಳ್ಳಿ,
ಕೆಂಪೇಗೌಡ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್ಸ್,ಮಧುಗಿರಿ ದುರ್ಗ,
ಕೆಂಪೇಗೌಡ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್ಸ್,ಮಹಾನವಮಿ ದಿಬ್ಬ,
ಕೆಂಪೇಗೌಡ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಜಲವರ್ಣ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಹೆಚ್.ಎಮ್.ಕಿಂಗ್ ಜಾರ್ಜ್‌ವಿ
ಎಂಪರರ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ
ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಮಡಿಕೇರಿ.

ಜಲವರ್ಣ ಚಿತ್ರಕಲೆ,ಕೆ.ವೆಂಕಟಪ್ಪ
ವೆಂಕಟಪ್ಪ ಆರ್ಟ್‌ಗ್ಯಾಲರಿ ಬೆಂಗಳೂರು.

ಜಲವರ್ಣ ಚಿತ್ರಕಲೆ,ಕೆ.ವೆಂಕಟಪ್ಪ
ವೆಂಕಟಪ್ಪ ಆರ್ಟಗ್ಯಾಲರಿ ಬೆಂಗಳೂರು.

ಜಲವರ್ಣ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ರಘೋತ್ತಮ ಪುಟ್ಟಿ. ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬಸವಕಲ್ಯಾಣ.

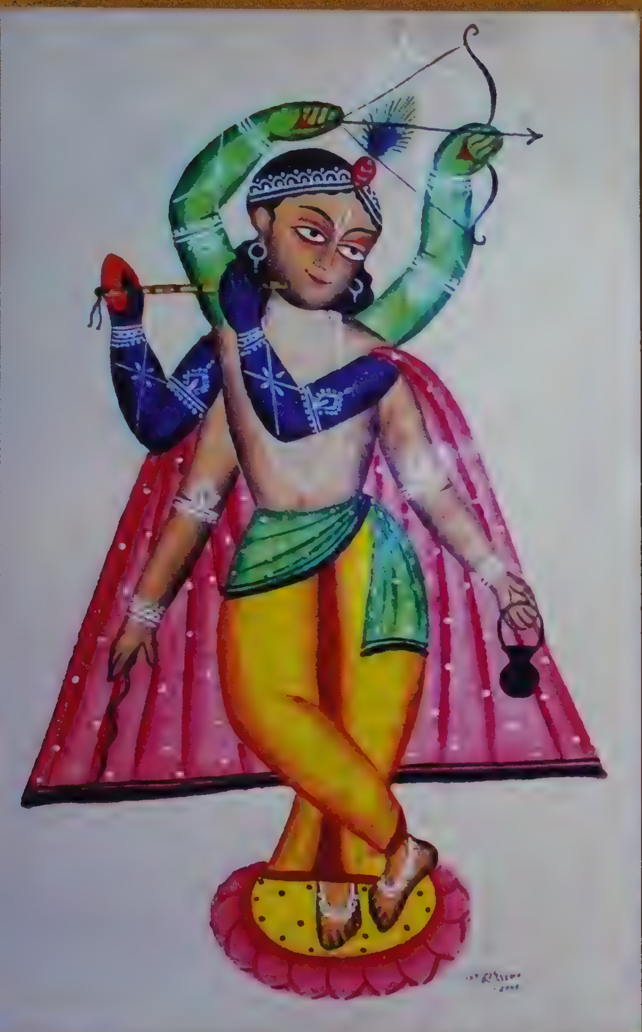
ವಾರಲಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಶ್ರೀಕ್ಷೇತ್ರ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಸುತ್ತೂರು.

ಕಾಳಘಾಟ ಚಿತ್ರಕಲೆ, (ಸಿಂಹಿನಿ)
ಟೇಜ್ ವಿಲೇಜ್ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಮಣಿಪಾಲ.

ಕಾಳಘಾಟ ಚಿತ್ರಕಲೆ, (ವೀಣಾಪಾನಿ)
ಹೆರಿಟೇಜ್ ವಿಲೇಜ್ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಮಣಿಪಾಲ.

ಕಾಳಿಘಾಟ ಚಿತ್ರಕಲೆ, (ಹರಿ ಕೃಷ್ಣ)
ಹೆರಿಟೇಜ್ ವಿಲೇಜ್ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಮಣಿಪಾಲ.

ಕಾಳಿಘಾಟ ಚಿತ್ರಕಲೆ, (ಶಿವ)
ಹೆರಿಟೇಜ್ ವಿಲೇಜ್ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಮಣಿಪಾಲ.

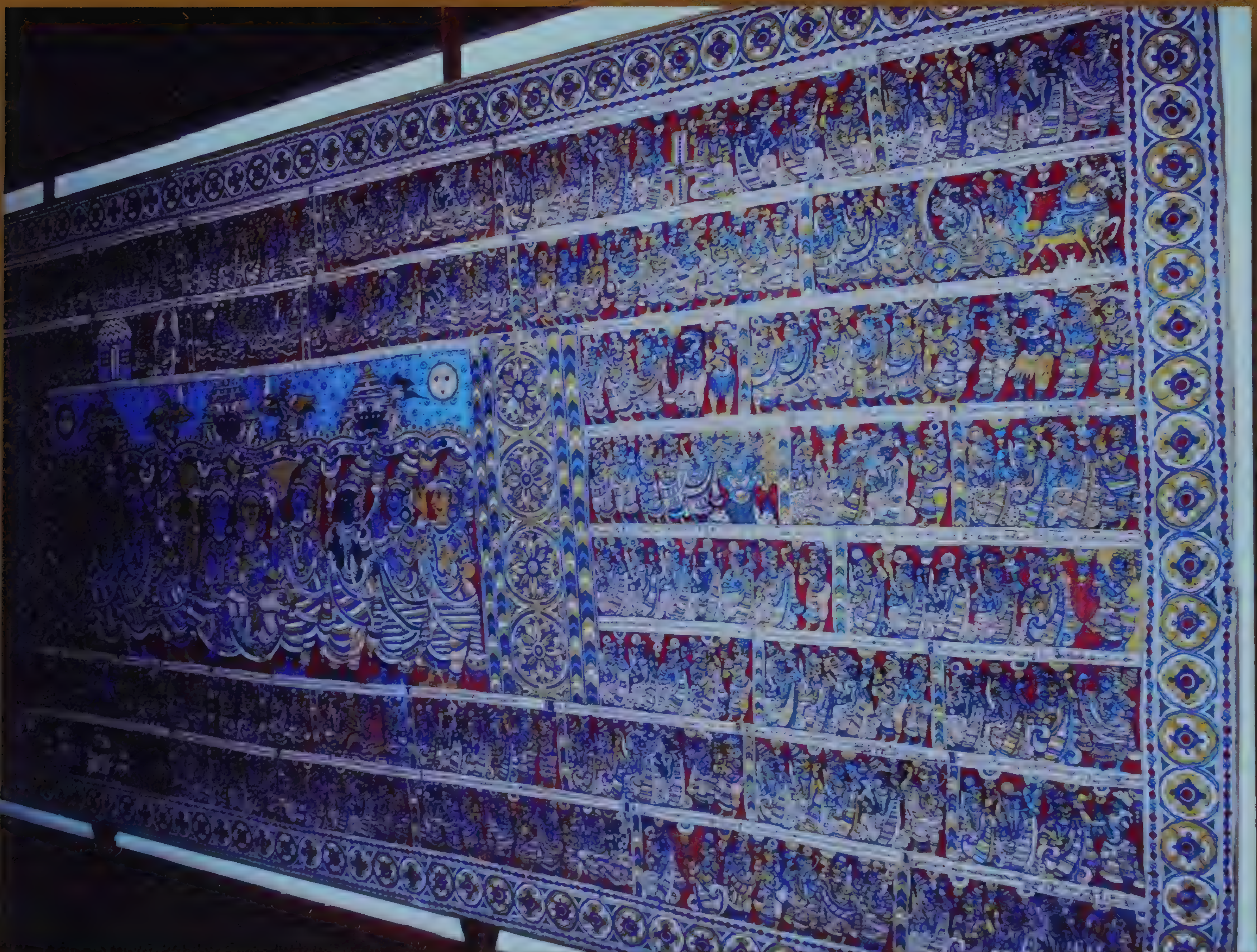
ಕಾಳಿಘಾಟ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಹೆರಿಟೇಜ್ ವಿಲೇಜ್
ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಮಣಿಪಾಲ.

ಕಾಳಿಘಾಟ ಚಿತ್ರಕಲೆ, (ಬ್ರಹ್ಮ)
ಹೆರಿಟೇಜ್ ವಿಲೇಜ್ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಮಣಿಪಾಲ.

ಕಲಂಕಾರಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ, (ಕೋಲಾಟ) ಹೆರಿಟೇಜ್ ವಿಲೇಜ್ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಮಣಿಪಾಲ..

ಕಲಂಕಾರಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಹೆರಿಟೇಜ್ ವಿಲೇಜ್ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಮಣಿಪಾಲ.

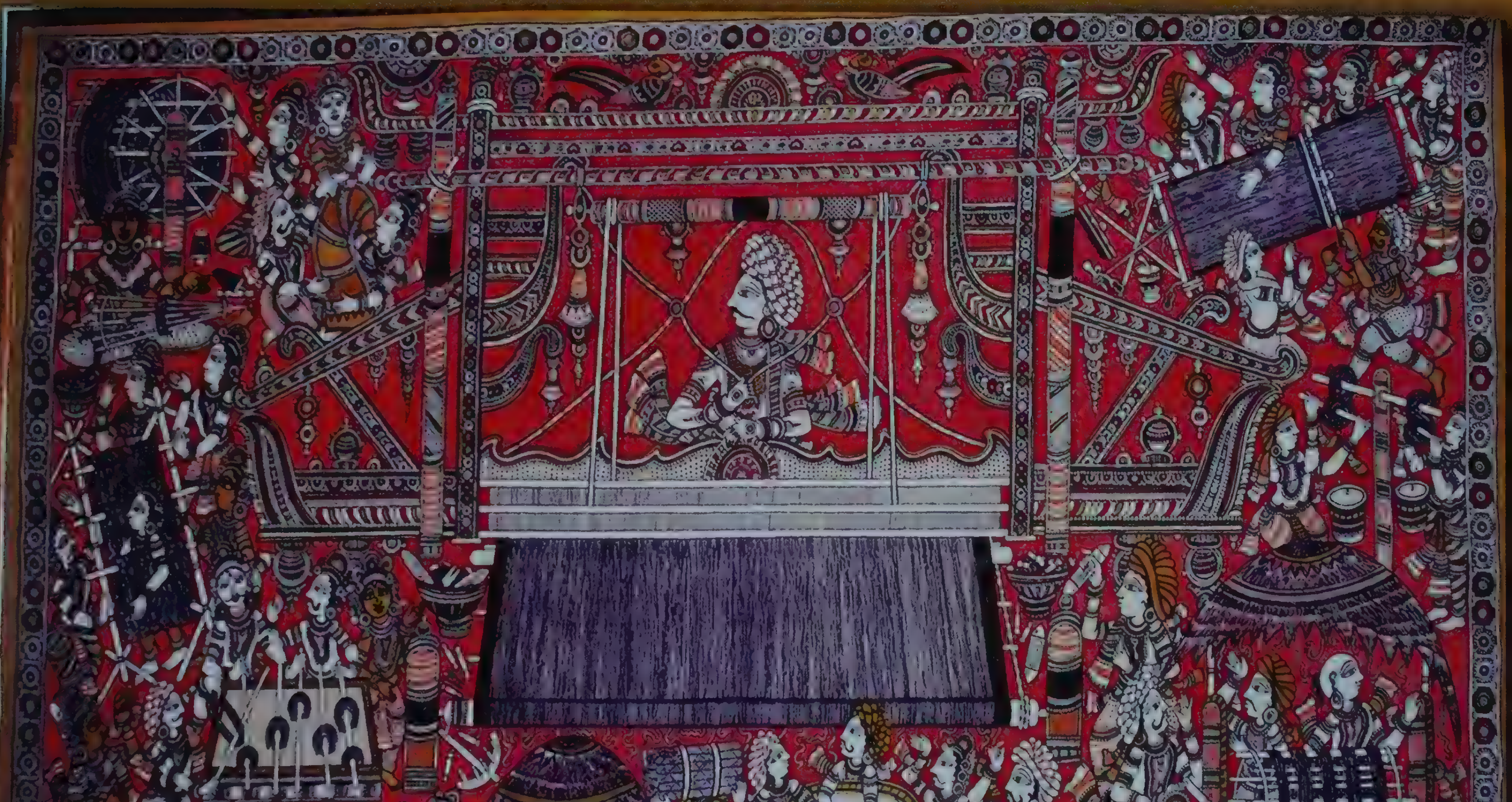
ಕಾರಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಹೆರಿಟೇಜ್ ವಿಲೇಜ್ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಮಣಿಪಾಲ.

ಕಲಂಕಾರಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಹೆರಿಟೇಜ್ ವಿಲೇಜ್ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಮಣಿಪಾಲ.

ಕಲಂಕಾರಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಹೆರಿಟೇಜ್ ವಿಲೇಜ್ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಮಣಿಪಾಲ.

ಕಲಂಕಾರಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಹೆರಿಟೇಜ್ ವಿಲೇಜ್ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಮಣಿಪಾಲ.

ಮಧುಬನಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ,(ಮಹಿಳೆಯರು)
ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ರಾಮನಗರ.

ಮಧುಬನಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ,(ನೃತ್ಯ)
ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ರಾಮನಗರ.

ಮಧುಬನಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ,(ಕೊಳಲು ವಾದಕ)
ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ರಾಮನಗರ.

ಮಧುಬನಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ,(ಗೋಪಾಲ)
ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ರಾಮನಗರ.

ಮುರಿಯಾ ಚಿತ್ರಕಲೆ.(ನೃತ್ಯ)
ಮಾನವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮೈಸೂರು.

ಮುರಿಯಾ ಚಿತ್ರಕಲೆ.(ಜನಜೀವನ)
ಮಾನವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮೈಸೂರು.

ಗೋದ್ನಾ (ಹಚ್ಚೆ) ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಮಾನವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮೈಸೂರು.

ಗೋದ್ನಾ (ಹಚ್ಚೆ) ಚಿತ್ರಕಲಾವಿದೆ, ಉಮಾದೇವಿ.

ಗೊಂಡ ಚಿತ್ರಕಲೆ ಮಾನವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮೈಸೂರು.

ಚಿಕಣಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಕಾಂಗ್ರಾ ಶೈಲಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ

ಚಿಕಣಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ದಖ್ಖನಿ ಶೈಲಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಿಜಾಪುರ.

ಮೊಘಲ ಶೈಲಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ

ಮೊಘಲ ಶೈಲಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ

ಮೊಘಲ ಶೈಲಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ

ರಜಪೂತ ಶೈಲಿ,
ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಬೂಂದಿ ಶೈಲಿ,
ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ರಜಪೂತ ಶೈಲಿ,
ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಓರಿಸ್ಸಾ ಶೈಲಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ

ಓರಿಸ್ಸಾ ಶೈಲಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ

ಜೋಧಮರ ಶೈಲಿ, ಸರ್ಕಾರಿ ವಅಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಕಾಂಗ್ರಾ ಶೈಲಿ, ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಮಾಳವಾ ಶೈಲಿ,
ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು

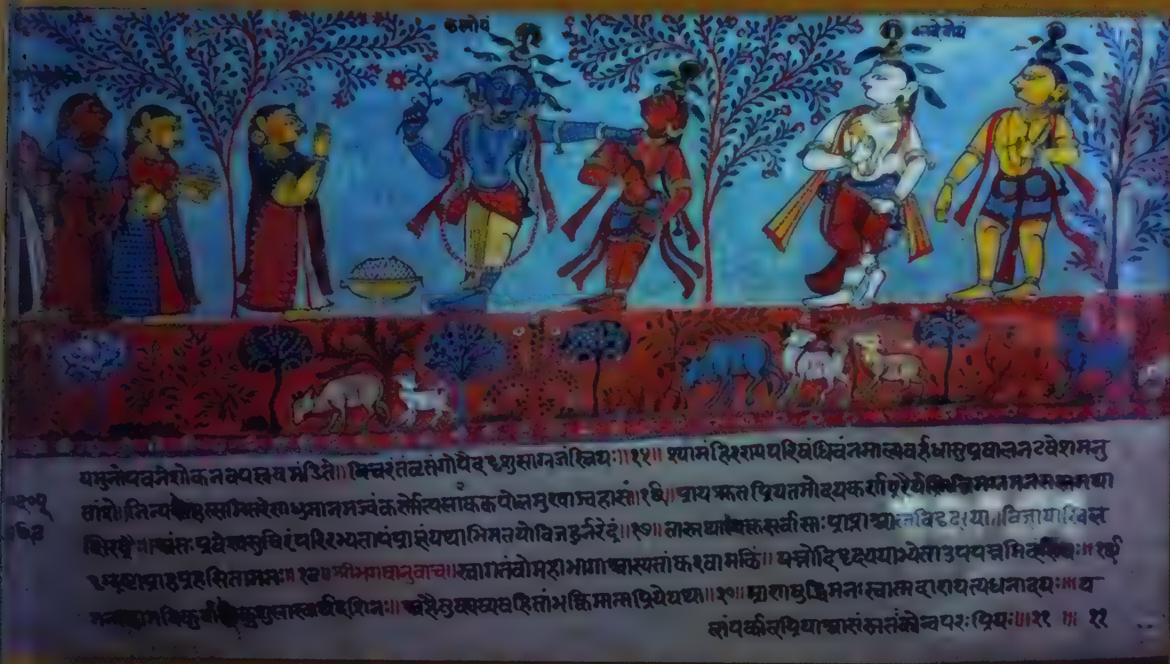
ಬಿಕಾನೇರ ಶೈಲಿ,
ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬೆಂಗಳೂರು

ಮೇವಾಡ ಶೈಲಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ

ಮೇವಾಡ ಶೈಲಿ.ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಬುಂದೇಲಖಂಡ ಶೈಲಿ, ಕೃಷ್ಣ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ

ಬುಂದೇಲಖಂಡ ಶೈಲಿ, ಗೋವರ್ಧನಗಿರಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ

ಲಖಂಡ ಶೈಲಿ, ರಾಧಾ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ

ದಖನಿ ಶೈಲಿ, ರಾಣಿ.ಬೆಂಗಳೂರು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ

ದಖನಿ ಶೈಲಿ, ಮಧುರಾತ್ರಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ

ದಖನಿ ಶೈಲಿ, ಮಹಾರಾಜ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ

ದಖನಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ.ರಂಭಾವತಿಯ ಭಾವಚಿತ್ರ.
ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬಿಜಾಪೂರ

ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಉಪವನದಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರು
ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ

ಖನಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಮಹಮ್ಮದ ಆದಿಲ್ ಶಾಹನ ಪತ್ನಿ ಅರುಸ ಬೀಬಿ.
ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬಿಜಾಪೂರ.

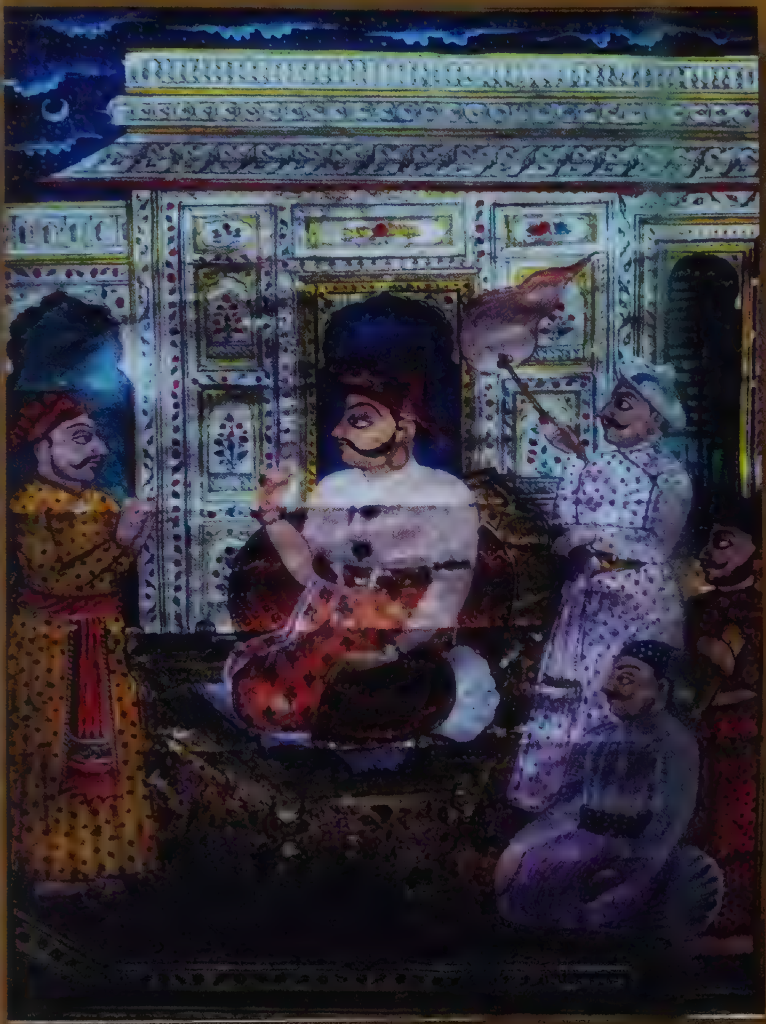

ದಖನಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಮರದ ಕೆಳಗೆ ನಿಂತ ಯುವತಿ,
ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬಿಜಾಪೂರ

ತ್ರಕಲೆ,ಬಿಜಾಪೂರ ನಕ್ಷೆಯ ಒಂದು ಭಾಗ
ಾತತ್ವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬಿಜಾಪೂರ.

ದಖನಿ ಶೈಲಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ

ದಖನಿ ಶೈಲಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ

ದಖನಿ ಶೈಲಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ

ದಖನಿ ಶೈಲಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ

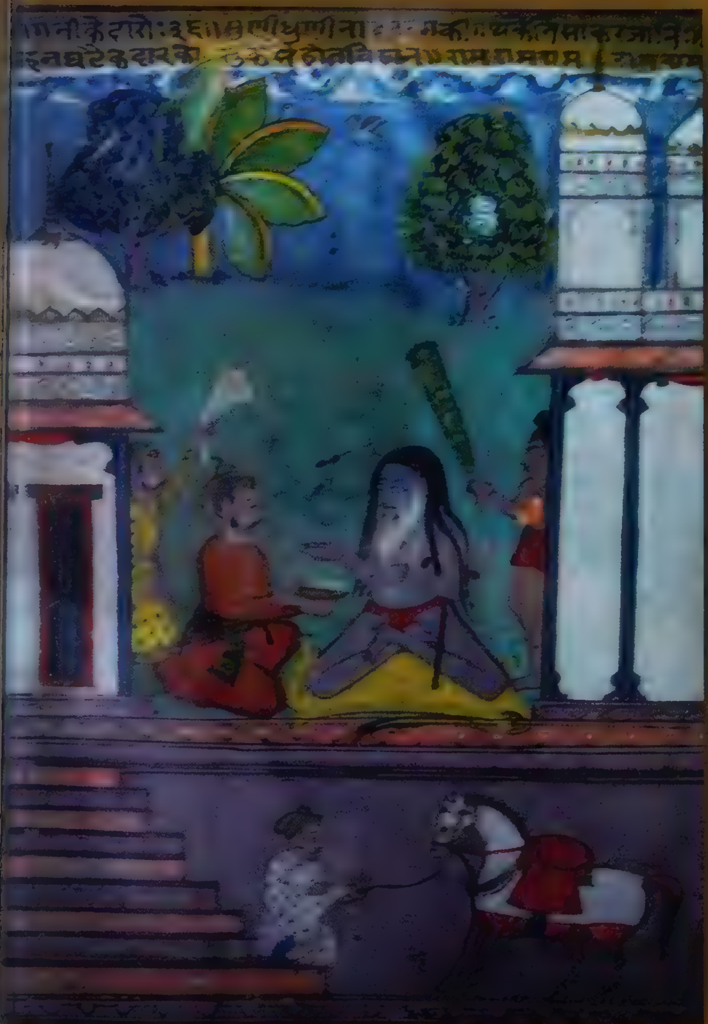
ದಖನಿ ಶೈಲಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ

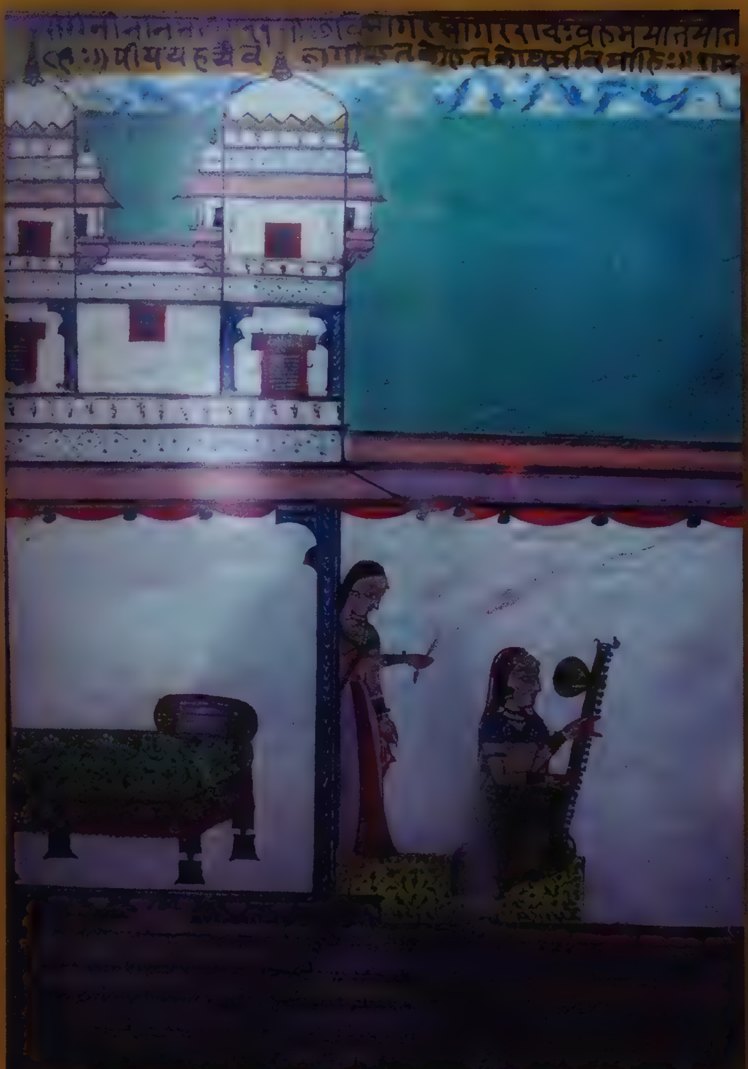
ಂಜಾಬಿ ಶೈಲಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ

ಪಂಜಾಬಿ ಶೈಲಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ

ಅಮರ ಶೈಲಿ, ರಾಜಕಾಣಿಕೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿರುವುದು,
ಬೆಂಗಳೂರು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ

ಅಮರ ಶೈಲಿ, ರಾಧೆ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ

ರ ಶೈಲಿ, ಕೃಷ್ಣನ ನೃತ್ಯ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ

ಬಸೋಲಿ ಶೈಲಿ, ವರಾಹ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ

ಬಸೋಲಿ ಶೈಲಿ, ಉಗ್ರನರಸಿಂಹ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ

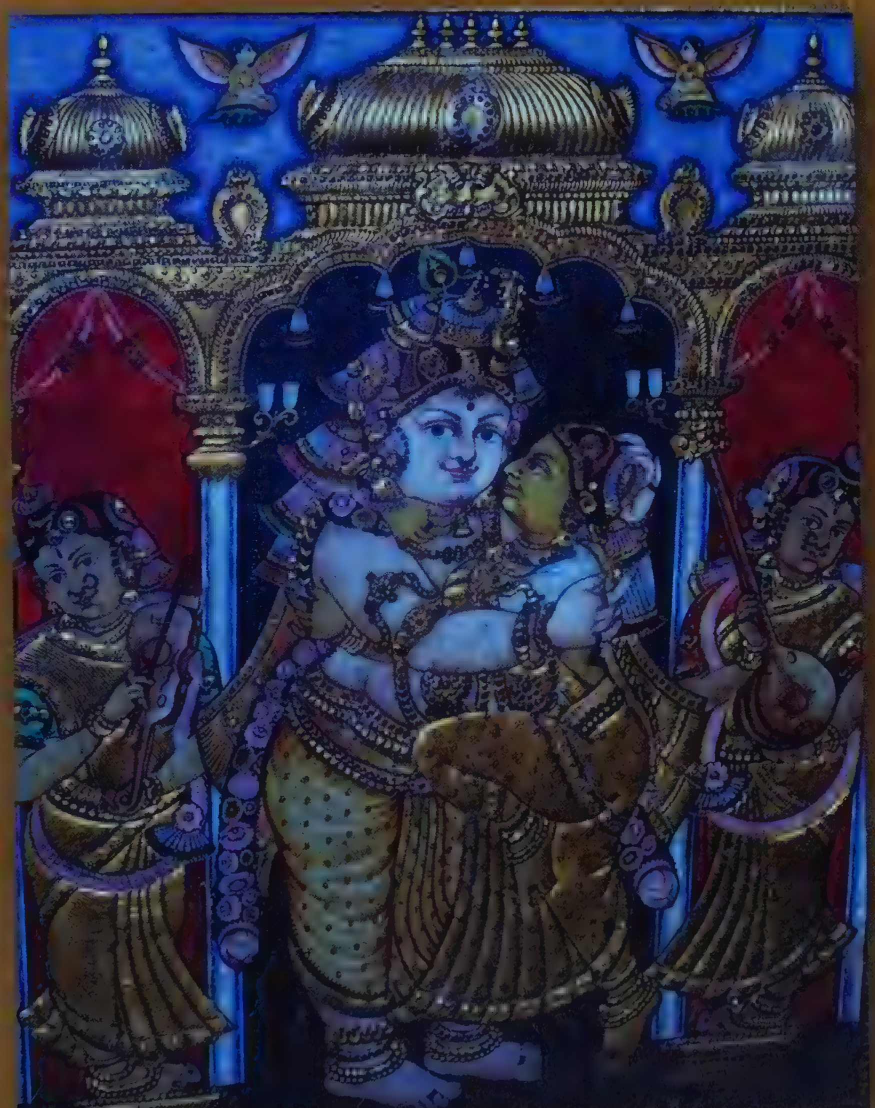
ತಂಜಾವೂರ ಶೈಲಿ. ವಿಲೇಜ್ ಹೆರಿಟೇಜ್ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮಣಿಪಾಲ.

ತಂಜಾವೂರ ಶೈಲಿ.(ಕೃಷ್ಣ)ವಿಲೇಜ್ ಹೆರಿಟೇಜ್ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮಣಿಪಾಲ.

ತಂಜಾವೂರ ಶೈಲಿ.(ಕಾಮಧೇನು) ವಿಲೇಜ್ ಹೆರಿಟೇಜ್ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮಣಿಪಾಲ.

ತಂಜಾವೂರ ಶೈಲಿ.(ರಾಧಾ,ಕೃಷ್ಣ) ವಿಲೇಜ್ ಹೆರಿಟೇಜ್ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮಣಿಪಾಲ.

ಗಂಜೀಫಾ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಶ್ರೀಕ್ಷೇತ್ರ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಸುತ್ತೂರ.

ಗಂಜೀಫಾ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಶ್ರೀಕ್ಷೇತ್ರ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಸುತ್ತೂರ.

ಟಿಪ್ಪುವಿನ ಮಕ್ಕಳ ಸೆರೆ, ಎನ್‌ಗ್ರೇವಿಂಗ್ಸ್, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ

ಟಿಪ್ಪುವಿನ ಮಕ್ಕಳ ಸೆರೆ, ಎನ್‌ಗ್ರೇವಿಂಗ್ಸ್, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ (ಡಿಟೇಲ್)

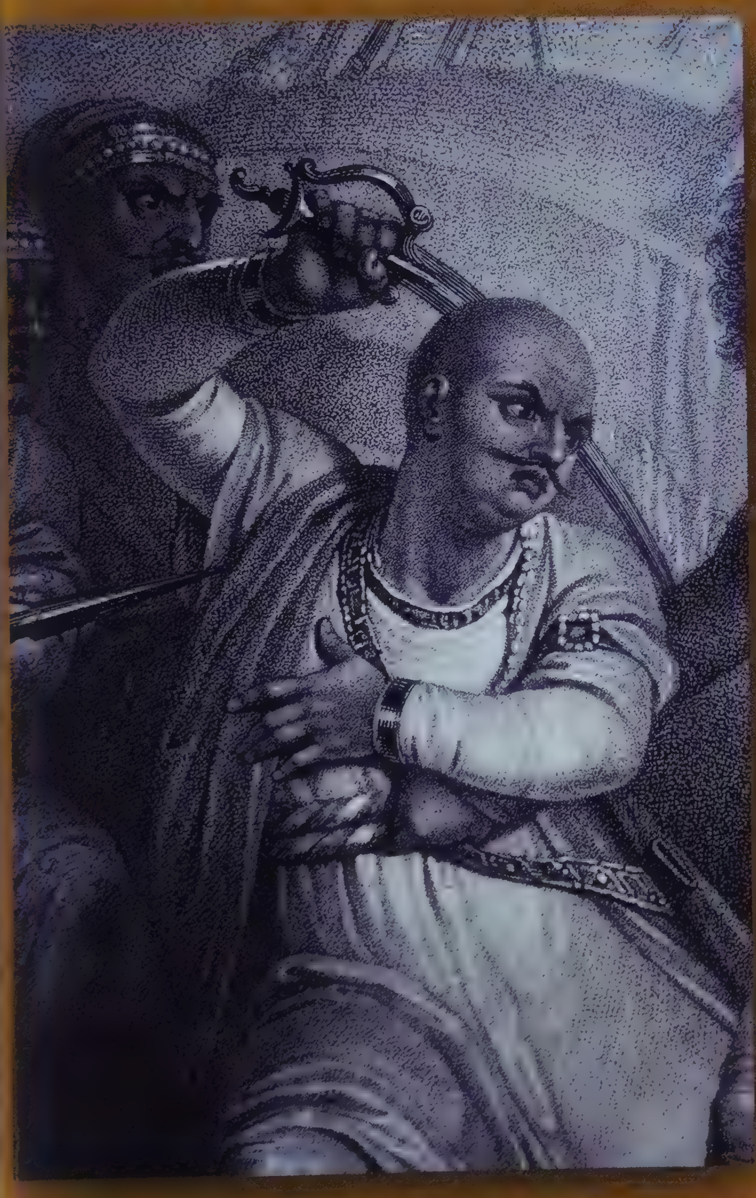
ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದ ಪತನ,(ಎನ್‌ಗ್ರೇವಿಂಗ್ಸ್) ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ.

ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದ ಪತನ,(ಎನ್‌ಗ್ರೇವಿಂಗ್ಸ್) ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ.

ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನ ಕೊನೆಯ ಪ್ರಯತ್ನ ಹಾಗೂ ಸಾವು. (ಎನ್‌ಗ್ರೇವಿಂಗ್ಸ್), ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ.

ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನ ಕೊನೆಯ ಪ್ರಯತ್ನ ಹಾಗೂ ಸಾವು. (ಎನ್‌ಗ್ರೇವಿಂಗ್ಸ್), ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ. (ಡಿಟೇಲ್)

ರವಿವರ್ಮ ಬಳಸಿದ ಲಿಥೋ ಕಲ್ಲುಗಳು, ವಿಲೇಜ್ ಹೆರಿಟೇಜ್ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಮಣಿಪಾಲ.

ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಮೇನಕೆ.ರವಿವರ್ಮ(ಓಲಿಯೋಗ್ರಾಫ್), ವಿಲೇಜ್ ಹೆರಿಟೇಜ್ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಮಣಿಪಾಲ.

ರವಿವರ್ಮ ಬಳಸಿದ ಅಥೋ ಕಲ್ಲು,
ವಿಲೇಜ್ ಹೆರಿಟೇಜ್
ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಮಣಿಪಾಲ.

ಸರಸ್ವತಿ.ರವಿವರ್ಮ(ಓಲಿಯೋಗ್ರಾಫ್),
ಜ್ ಹೆರಿಟೇಜ್ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಮಣಿಪಾಲ.

ಅಧ್ಯಾಯ : ಐದು

ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ಚಿತ್ರಗಳ ಪ್ರಮುಖ ಕಲಾವಿದರು

"ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿರುವ ಮ್ಯೂಸಿಯಂಗಳು ದೇಶ-ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿರುವ ಚಿತ್ರ ವಿಚಿತ್ರ ವಸ್ತುಗಳ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತವೆ ಅಲ್ಲದೆ, ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಇರಿಸಲಾಗಿರುವ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಕಲೆ ಮತ್ತು ಕಲಾವಿದನ ನಡುವೆ ಶಾರೀರಿಕವಾಗಿ, ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ನಡೆದ ವ್ಯವಹಾರ, ಅನುಭವಗಳ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸತ್ವವಾಗಿರುತ್ತವೆ, ಅಲ್ಲದೆ ದೇಶ ವಿದೇಶಗಳ ಭೂತ, ವರ್ತಮಾನ ಕಾಲದ ಜನಜೀವನ ಚಿತ್ರಣದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ಜೊತೆಗೆ ಕಲಾವಿದನು ತಾನು ಜೀವಿಸಿದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಘಟಿಸಿದ ಸಾಮಾಜಿಕ, ರಾಜಕೀಯ, ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿರುತ್ತಾನೆ."[೧]

ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ, ರಾಜ್ಯ ಕಲಾವಿದರ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. "ಹಿಂದೆ ಕಲೆಯನ್ನು ರಾಜ ಮಹಾರಾಜರು ಪೋಷಿಸಿ ಬೆಳೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದೀಗ ಮ್ಯೂಜಿಯಂಗಳು ಉತ್ತಮ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕೊಂಡು ಅವುಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ನೀಡಿ ಕಾಪಾಡುತ್ತಿವೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಮ್ಯೂಜಿಯಂಗೆ ಭೇಟ್ಟಿಕೊಡುವ ವೀಕ್ಷಕರ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನು, ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ನೀಡಿ, ಅವರ ದೃಶ್ಯಾನುಭವವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಿವೆ."[೨] ಅವರ ನೋವು-ನಲಿವುಗಳಿಗೆ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತವೆ. ವೀಕ್ಷಕ ತನ್ನ ನೋವನ್ನು ಮರೆತು ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗುತ್ತಾನೆ. ಕಲಾವಿದನು ಸಹ ತನ್ನ

೦೧. ಎನ್. ಮರಿಶಾಮಾಚಾರ್ : ದೃಶ್ಯಕಲಾ, ಪುಟ - ೬೯

೦೨. ಎನ್. ಮರಿಶಾಮಾಚಾರ್ : ದೃಶ್ಯಕಲಾ, ಪುಟ - ೬೯

ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಕಲೆಯನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ರೇಖೆ, ಬಣ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಹೀಗೆ ಕಲಾವಿದನು ತನ್ನ ಭಾವನೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಸಮಾಜದ ಆಗುಹೋಗುಗಳು, ಧಾರ್ಮಿಕ, ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಕಾಲೀನ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳನ್ನು ದೃಶ್ಯಕಲೆಯಲ್ಲಿ ತಂದಿದ್ದಾನೆ. ಇವು ಆಯಾ ಕಾಲದ ಜನಜೀವನ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಆಕರ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಾಗಿವೆ ಎನ್ನಬಹುದು.

ಕರ್ನಾಟಕ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ದೇಶದ ಅನೇಕ ಕಲಾವಿದರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿರುವುದು ಹೆಮ್ಮೆಯ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಅವರ ಬದುಕು ಮತ್ತು ಕಲೆ ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಅನೇಕ ಭಾರತೀಯ ಕಲಾವಿದರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿನ ಪ್ರಮುಖ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಮೂರು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

೧. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಕಲಾವಿದರು

೨. ಭಾರತೀಯ ಕಲಾವಿದರು

೩. ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಲಾವಿದರು

I ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಕಲಾವಿದರು

ಕರ್ನಾಟಕದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಕಲಾವಿದರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ. ಅದರ ವಿವರ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ.

೧. ರೆಂಬ್ರಾಂಟ್ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಸ್ವಭಾವ ಚಿತ್ರ

ರೆಂಬ್ರಾಂಟ್ ಹಾಲೆಂಡ್ ದೇಶದ ಲೀಡನಲ್ಲಿ ೧೬೦೬ ಜುಲೈ ೧೫ರಂದು ಜನಿಸಿದರು, ರೆಂಬ್ರಾಂಟ್ ಹಾರ್ಮನ್ಸ ವಾನರೈನ್ ಎಂಬುದು ರೆಂಬ್ರಾಂಟ್‌ನ ಪೂರ್ಣ ಹೆಸರು. ೧೬೨೫ರಲ್ಲಿ ಆಮ್‌ಸ್ಟರ್ ಡಮ್‌ನಲ್ಲಿ ಕಲಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದನು. ೧೬೩೪ರಲ್ಲಿ ಸಾಸ್ಕಿಯಾ ಎಂಬ ಸುಂದರಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾದನು. ಇವನು ತನ್ನ ಅನೇಕ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಸ್ಕಿಯಾಳನ್ನು ರೂಪದರ್ಶಿಯಾಗಿ ಬಳಸಿದ್ದಾನೆ. ೧೬೪೨ರಲ್ಲಿ ಸಾಸ್ಕಿಯಾ ನಿಧನವಾದದ್ದು ರೆಂಬ್ರಾಂಟನಿಗೆ ನೋವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿತು. ಇದೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ರೆಂಬ್ರಾಂಟ್ ಚಿತ್ರಿಸಿದ "ರಾತ್ರಿ ಕಾವಲುಗಾರರು" ಕಲಾಕೃತಿ ಮಾಲಿಕರಿಂದ ತಿರಸ್ಕೃತವಾಗಿ ಬರಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಹಣ ಬರಲಿಲ್ಲ.

ಕ್ರಮೇಣ ಖರ್ಚುವೆಚ್ಚ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿ ೧೬೫೦ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ ರೆಂಬ್ರಾಂಟ್ ದಿವಾಳಿಯಾದನು. ಅವನ ಮನೆ, ಚಿತ್ರಗಳು ಹರಾಜಾದವು. ಆದರೆ ರೆಂಬ್ರಾಂಟ್ ೧೬೬೯–ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೪ ರಂದು ತೀರಿಕೊಳ್ಳುವ ತನಕ ಚಿತ್ರರಚಿಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದನು. "ರೆಂಬ್ರಾಂಟನ ಕೀರ್ತಿ ಅವನ ಕಾಲಾನಂತರ ಲೋಕಕ್ಕೆಲ್ಲ ಹರಡಿತು. ರೆಂಬ್ರಾಂಟ್ ಕಲಾಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿರುವ ಅಪಾರ ಆಸ್ತಿ ೨೦೦೦ ರೇಖಾ ಚಿತ್ರಗಳು, ೬೫೦ ವರ್ಣ ಚಿತ್ರಗಳು, ೩೦೦ ಕೋರೆ ಚಿತ್ರಗಳು. ಇವು ಆತನ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು

ಸಾರುತ್ತವೆ."[೩] ರೆಂಬ್ರಾಂಟ್, ಭೂದೃಶ್ಯ, ಭಾವಚಿತ್ರ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಸ್ತು ವಿಷಯ, ಪ್ರಾಚೀನ ಗ್ರೀಕ್ ಹಾಗೂ ರೋಮನ್ ಭವ್ಯ ಕಥೆಗಳಿಗೆ ತನ್ನ ಭಾವಚಿತ್ರವನ್ನು ಕನ್ನಡಿಯ ಮುಂದೆ ನಿಂತು ಚಿತ್ರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಹೀಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಸ್ವಭಾವ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರೆಂಬ್ರಾಂಟ್ ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ೧೪x೧೮" ಅಳತೆಯ ಪೇಪರ್ ಮೇಲೆ ತೈಲವರ್ಣದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಸ್ವಭಾವಚಿತ್ರವು ಜಗನ್ಮೋಹನ ಪ್ಯಾಲೆಸ್ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿದೆ.

೨. ಸರ್. ರಾಬರ್ಟ್ ಕೆರ್ ಪೋರ್ಟರ್ – ಕಲಾಕೃತಿ: ಶ್ರೀರಂಗ ಪಟ್ಟಣದ ಪತನ.

ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಕಲಾವಿದರಾದ ಇವರು ೧.೧.೧೮೦೩ರಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾನವಾಸ್ ಮೇಲೆ ತೈಲವರ್ಣದಿಂದ ೩೪x೧೦೪" ಅಳತೆಯ ಬೃಹತ್ ಕ್ಯಾನ್‌ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ೪ ಮೇ ೧೭೯೯ರಂದು ಟಿಪ್ಪುಸುಲ್ತಾನ್ ಹಾಗೂ ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಿರುದ್ಧ ನಡೆದ ಯುದ್ಧದ ಚಿತ್ರವನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ ಪತನ ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯ ಈ ಕಲಾಕೃತಿಯು ಸರ್ ರಾಬರ್ಟ್ ಕೇರ್ ಪೋರ್ಟರ್ ಅವರು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ ಪತನವಾಗಿ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಅಧೀನಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸೈನ್ಯಾಧಿಕಾರಿ ಜನರಲ್ ಬರ್ಡ್ ಸಾರ್ಜೆಂಟರನ್ನು ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕಲಾಕೃತಿಯನ್ನು ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

೩. ಜಾನ್ ಜಾಫನಿ – ಕಲಾಕೃತಿ: ಯುವರಾಜ ಟಿಪ್ಪುಸುಲ್ತಾನ

ಬ್ರಿಟೀಷ ಕಲಾವಿದರಾದ ಜಾನ ಜಾಫನಿಯವರು ೧೭೮೦ರಲ್ಲಿ ಕಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ತೈಲವರ್ಣದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯ ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಶ್ರೀ ರಂಗಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ. "ಈ ತೈಲವರ್ಣ ಚಿತ್ರವು ಯುವರಾಜ ಟಿಪ್ಪುಸುಲ್ತಾನನದಾಗಿದ್ದು, ಆತನ ತೇಜಸ್ವಿ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಪ್ರೌಢತೆ ರಾಜ ಗಾಂಭೀರ್ಯ ಕಂದು ಬಣ್ಣದ ಮೇಲೆ ತಿರುಚಿದ ಮೀಸೆ, ರಾರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಆತನ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಅಲಂಕೃತ ರುಮಾಲು ಮತ್ತು ಚಿನ್ನದ ಕಸೂತಿ ಕಲೆಯುಳ್ಳ ಕಡು ನೀಲಿ ಬಣ್ಣದ ನೀಲುವಂಗಿ ಚೂಪಾದ ಪಾದರಕ್ಷೆ ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಖಡ್ಗ ಮತ್ತು ಸೊಂಟದ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕಠಾರಿ ಧರಿಸುವದು ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛ ನೀಲಿ ಆಕಾಶ ಮತ್ತು ಎಡಬದಿಯಲ್ಲಿ ತೆಂಗಿನ ಮರವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ತೈಲವರ್ಣಚಿತ್ರವು ತ್ರೀಕೋನ ಪರಿಣಾಮ (ಯಾವ ಕೋನದಿಂದ ನೋಡಿದರೂ) ನಮ್ಮನ್ನೆ ದೃಷ್ಟಿಸುವಂತೆ ಹೊಂದಿದ್ದು, ಇದನ್ನು ಟಿಪ್ಪು ೩೦ ವರ್ಷದ ಯುವಕನಿದ್ದಾಗ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ".[೪] ಈ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಿ ಇಂದಿಗೆ ೨೩೨ ವರ್ಷಗಳಾದರೂ ಇಂದಿಗೂ ತಾಜಾತನದಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಬಣ್ಣ ಮಾಸದೇ ಕಲಾಕೃತಿ ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದೆ.

---

೦೩. ನಿರಂಜನ್ (ಸಂ.) : ಜ್ಞಾನಗಂಗೋತ್ರಿ, ಸಂ–೫, ಕಲೆ/ಸಾಹಿತ್ಯ, ಪುಟ – ೫೩೯

೦೪. ಮಾಹಿತಿ ಪಟ್ಟಿಕೆ : ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ

೪. ಜಿ. ಎಫ್. ಚೆರ್ರಿ – ಕಲಾಕೃತಿ: ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನ.

ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಕಲಾವಿದರಾದ ಇವರು ೧೯೭೨ರಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾನವಾಸ್ ಮೇಲೆ ತೈಲವರ್ಣದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಟಿಪ್ಪುಸುಲ್ತಾನ್ ಕಲಾಕೃತಿ ಅತ್ಯಂತ ನೈಜವಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ. ಇದನ್ನು ೫.೫" x ೭" ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಟಿಪ್ಪುಸುಲ್ತಾನನ ವೇಷ–ಭೂಷಣಗಳು, ಅವರು ಧರಿಸಿದಂತಹ ಕಂಠಹಾರ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ನೈಜವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕಲಾಕೃತಿ ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿದೆ.

೫. ಜೇಮ್ಸ್ ಹಂಟರ್ – ಕಲಾಕೃತಿ: ಬೆಂಗಳೂರು ಕೋಟೆಯ ಉತ್ತರದ ಮಹಾದ್ವಾರ.

ಬ್ರಿಟಿಷ ಕಲಾವಿದರಾದ ಜೇಮ್ಸ ಹಂಟರ್‌ರವರು ಎಚ್. ಮಾರ್ಕೆಯವರ ಜೊತೆಗೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡು "ಬೆಂಗಳೂರು ಕೋಟೆಯ ಉತ್ತರದ ಮಹಾದ್ವಾರ" ಎನ್‌ಗ್ರೇವಿಂಗ್ ಕಲಾಕೃತಿಯನ್ನು ಲಂಡನ್‌ದಲ್ಲಿ ದಿ:೧–೧–೧೮೦೪ರಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. "ಕೋಟೆಯ ಮೇಲೆ ಟಿಪ್ಪುವಿನ ಧ್ವಜ ಹಾರುತ್ತಿರುವದು. ಅವನ ಸೈನಿಕರು ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಿಯ ನಾಗರಿಕರು ಅಲಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುವದು. ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಾರ್ಗದ ಮೇಲೆ ನಾಲ್ಕು ಸೈನಿಕರು ನಿಂತಿದ್ದು, ಟಿಪ್ಪುವಿನ ಒಬ್ಬ ಸೈನಿಕನು ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆ ಭರ್ಚಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಸವಾರಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಉಳಿದವರು ಬಂದೂಕು, ಖಡ್ಗ ಹಿಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ೧೮೦೦ರ ಸುಮಾರಿಗೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಕೋಟೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯಲು ಇದು ಸಹಾಯವಾಯಿತು."[೫]

೬. ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ ಎಲನ್ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಕೃಷ್ಣಗಿರಿ

ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಕಲಾವಿರಾದ ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ ಎಲನ್‌ರವರು ಜೆ. ವೆಲ್ಸ್‌ರವರ ನೆರವಿನಿಂದ ೧೭೯೪ರಿಂದ ೧೮೦೩ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ೨೦ ಎನ್‌ಗ್ರೇವಿಂಗ್ಸ್ ಪ್ರಿಂಟ್‌ಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಇಲಾಖೆಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು "ಕೃಷ್ಣಗಿರಿ" ಬೆಟ್ಟದ ಎನಗ್ರೇವಿಂಗ ಕಲಾಕೃತಿಯು ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ ಎಲೆನ್ ಚಿತ್ರಿಸಿ, ವೇಲ್ಸ್ ಉಬ್ಬು ಚಿತ್ರ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ದಿನಾಂಕ : ೪–೬–೧೭೯೪ರಲ್ಲಿ ಲಂಡನನಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗಿದೆ. "ಈ ಚಿತ್ರಣವು ಟಿಪ್ಪುವಿನ ಕೋಟೆಯ ಬೆಟ್ಟದ ದೃಶ್ಯವಾಗಿದೆ. ಬೆಟ್ಟದ ಮುಂಬಾಗದಲ್ಲಿ ಅರೆಬೆತ್ತಲೆಯಾದ ಮನುಷ್ಯನು ಒಂದು ಎಮ್ಮೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡಿರುವುದು. ಅದರ ಮೇಲೆ ಒಬ್ಬ ಸ್ಥಳೀಯ ಸೈನಿಕನು ಎರಲು ಸಿದ್ದವಾಗುತ್ತಿರುವದನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಒಂದು ಹೆಂಗಸು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿರುವದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಮೂವರು ಸ್ಥಳೀಯ ಸೈನಿಕರು ಈಸ್ಟ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯ ಸಮವಸ್ತ್ರಧಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದು ಅದರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ದಾರಿಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವದು ಹಾಗೂ ಮತ್ತಿಬ್ಬರು ಪೇಟದಾರಿಗಳಾಗಿ ಕುದುರೆ ಸವಾರಿ ಮಾಡುತ್ತಾ ಕೋಟೆಯ ಕಡೆಗೆ

೦೫. ಮಾಹಿತಿ ಪಟ್ಟಿಕೆ : ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ

ಧಾವಿಸುತ್ತಿರುವದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.[೬] ಉತ್ತರಾಯದುರ್ಗ, ಹುಲಿಯದುರ್ಗ, ಶೋಲಗಿರಿದುರ್ಗದ ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನ ನೋಟ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದ ಕೋಟೆ, ಉದಯದುರ್ಗ, ಹೈದರ್ ಅಲಿಯ ಗೋರಿ, ರಾಮಗಿರಿ, ಕೃಷ್ಣಗಿರಿ, ಶಿವನಗಿರಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ಕೋಟೆ, ನಂದಿದುರ್ಗ, ಚೆನ್ನರಾಯದುರ್ಗ, ಓರಿಯದುರ್ಗ, ಸಾವನದುರ್ಗ, ನೀಲದುರ್ಗ ಮುಂತಾದ ಬೆಂಗಳೂರು ಹಾಗೂ ಇತರ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ ಎಲನ್‌ರವರು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ೧೮೦೦ರ ಸುಮಾರಿಗೆ ಬೆಂಗಳೂರು, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ ಹಾಗೂ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಸ್ಥಳಗಳು ಹೇಗಿದ್ದವು ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳೇ ಆಧಾರಗಳಾಗಿವೆ. ಮೂಲ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್ಸ್‌ಗಳನ್ನು ಕೆಂಪೇಗೌಡ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

೭. ಹೆಚ್. ಮಾರ್ಕೇ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಬೆಂಗಳೂರು ಕೋಟೆಯ ದೆಹಲಿ ದ್ವಾರ.

ಬ್ರೀಟಿಷ ಕಲಾವಿದರಾದ ಹೆಚ್ ಮಾರ್ಕೆ ರವರು ಜೇಮ್ಸ ಹಂಟರ್ ರವರ ಜೊತೆಗೂಡಿ ದಿನಾಂಕ ೧-೩-೧೮೦೪ರಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಬೆಂಗಳೂರು ಕೋಟೆಯ ದೆಹಲಿ ದ್ವಾರ ಎನ್‌ಗ್ರೇವಿಂಗ್‌ನಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. "ಈ ಚಿತ್ರಣದಲ್ಲಿ ಕೋಟೆಯ ಗೋಡೆಯು ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಕೋಟೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ದ್ವಾರಗಳಲ್ಲಿ ದೆಹಲಿ ದ್ವಾರವು ಒಂದಾಗಿದೆ. ರಾಜ ಪ್ರತಿ ನಿಧಿಯು ಆನೆಯ ಅಂಬಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದು, ಅದನ್ನು ರಾಷ್ಟ ಲಾಂಛನ ಹಾಗೂ ಧ್ವಜವನ್ನು ಹಿಡಿದವರು, ಪರಂಪರೆಯವರು ಹಾಗೂ ಕುದುರೆ ಸವಾರರು ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಈ ಗುಂಪು ದ್ವಾರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಈ ಚಿತ್ರಣದ ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಾವಲುಗಾರರು ಕೊಠಡಿಯ ಮಸುಕಾಗಿ ಕಂಡು ಒಂದರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಕಾವಲುಗಾರನು ನಿಂತಿದ್ದು, ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ಹೊಸ್ತಿಲಿನ ಬಳಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ. ಇಬ್ಬರು ಸೈನಿಕರು ಬಲಭಾಗದ ತುತ್ತ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮೂವರು ಸೈನಿಕರು ಕೋಟೆ ಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿರುವದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.[೭] ಇದು ಸಹ ಒಂದು ಸ್ಮರಣೀಯ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದ್ದು, ೧೮೦೦ರಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಕೋಟೆಯ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಯನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತದೆ.

೮. ಆರ್ಮೇ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಒತ್ತೆಯಾಳಾದ ಟಿಪ್ಪುಸುಲ್ತಾನನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮಾರ್ಕ್ಸಸ್ ಕಾರ್ನವಾಲಿಸನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತಿರುವ ದೃಶ್ಯ

ಬ್ರಿಟಿಷ ಕಲಾವಿದರಾದ ಆರ್ಮೆಯವರು ರಚಿಸಿದ ಎನ್‌ಗ್ರೇವಿಂಗ ಕಲಾಕೃತಿ ಒತ್ತೆಯಾಳದ ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮಾರ್ಕ್ಸಸ್ ಕಾರ್ನವಾಲಿಸನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತಿರುವ ದೃಶ್ಯ ಅತ್ಯಂತ ನೈಜವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. "ಮೂರನೆಯ" ಮೈಸೂರಿನ ಯುದ್ದದ ಪರಿಣಾಮಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ

---

೦೬. ಮಾಹಿತಿ ಪಟ್ಟಿಕೆ : ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ

೦೭. ಮಾಹಿತಿ ಪಟ್ಟಿಕೆ : ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ

ಒತ್ತೆಯಾಳಾದ ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನಿನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮಾರ್ಕ್ಸ ಕಾರ್ನವಾಲಿಸನಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿರುವ ಈ ದೃಶ್ಯದಲ್ಲಿ ಗುಲಾಂ ಅಲಿಖಾನ್‌ನು ಎತ್ತೊಯ್ಯುವ ಖುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಸೊಗಸಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ.[೮]

೯. ನಿಕೋಲಸ್ ರೋರಿಕ್ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಹಿಮಾಲಯದ ಚಿತ್ರಗಳು

"(Dr.H) Geotz remarks that Nicholas Roerich was the first Russian representative of that simplified style developed by manet, Ganguin and vangogh whecled to a New spatial and atmospheric probability by means of an intensive line and colour which in its turn evoked responses never possible in Eastern art. N. Roerich made a deep and intimate study of the rocks and mountains of the inner Himalayas and his Himalayan landscapes reval unearthly beauty and grandeur. His colour may appear exaggerated to the people who live in the dusty plains but those who have had an apportunity of travelling in high altitudes know what brilliant colours can be seen there at down and sunset."[೯]

ನಿಕೋಲಸ್ ರೋರಿಕ್ ೧೮೭೪ರಲ್ಲಿ ರಷ್ಯಾದ ಪೀಟರ್ಸ್‌ಬರ್ಗ್‌ರ್ಸನಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ್ದು, ಕಾನೂನು ಪದವಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದರೂ ಕಲೆಯ ಕಡೆ ಗಮನ ಹರಿಸಿ, ಕಲಾಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದರು, ಕೆಲವು ಕಾಲ ಪ್ಯಾರಿಸಿನ ಕಲಾಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದ ಅವರು ಜಲವರ್ಣ, ಟೆಂಪರಾ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಣಿತಿ ಹೊಂದಿದ್ದು, ಹಿಮಾಲಯದ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕ ಪ್ರಕೃತಿಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ."[೧೦] ನಿಕೋಲಸ್ ಶೈಲಿ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿವೆ. ಇವರ ಮಗ ಡಾ. ಸ್ವೇಟಾಸ್ಲೋವ್ ರೋರಿಕ್‌ರವರು ಒಬ್ಬ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಲಾವಿದರಾಗಿದ್ದಾರೆ. "The world is familiar with the Name and art of Nicholas Roerich, the sage and savant, the master painter. Like the heaven-piercing Himalayan peaks that he loves to paint he stands out titan among men. He is already fast becoming a legend, like the unseen Himalayan mystics, whose spiritual messenger to the outer world he truly is."[೧೧] ತಂದೆ ಮತ್ತು ಮಗ ತಮ್ಮದೇ

---

೦೮. ಮಾಹಿತಿ ಪಟ್ಟಿಕೆ : ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ

೦೯. Neville Tuli : Indian Contemporary painting, P.No. 103

೧೦. ಎನ್. ಮರಿಶಾಮಾಚಾರ್ : ಕಲಾವಿದರು, ಪುಟ – ೪೪

೧೧. ಕಮಲೇಶ್ (ಸಂ.) : ಡಾ. ಸ್ವೇಟಾಸ್ಲೋವ್ ರೋರಿಕ್ ಜನ್ಮಶತಮಾನೋತ್ಸವ ಸ್ಮರಣ ಸಂಚಿಕೆ, ಪುಟ – ೪೫

ಶೈಲಿಯ ಮೂಲಕ ಹಿಮಾಲಯದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿ ಸೆರೆ ಹಿಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್‌ನ ಗ್ಯಾಲರಿ ನಂ – ೧ರಲ್ಲಿ ಇವರ ಹಿಮಾಲಯ ಅಭ್ಯಾಸದ ಕುರಿತಾದ ೩೬ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ. ೧೯೪೭ ಡಿಸೆಂಬರ್ ೧೩ರಂದು ನಿಕೋಲಸ್ ರೋರಿಕ್ ಇಹಲೋಕ ತ್ಯಜಿಸಿದರು. ಆದರೆ ತಮ್ಮ ಅಮೂಲ್ಯ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಜೀವಂತವಾಗಿದ್ದಾರೆ.

೧೦. ಡಾ. ಸ್ವೆಟೊಸ್ಲಾವ್ ರೋರಿಕ್ – ಕಲಾಕೃತಿ: ಹಿಮಾಲಯದ ದೃಶ್ಯಗಳು.

"ಸ್ವೇಟಾಸ್ಲೋವ್ ಕಲಾವಿದ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪ್ರತಿನಿಧಿ, ಸರಳತೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯೆನಿಸಿದ್ದರೂ ಜೀವನ ಶೈಲಿಗೆ ಐಷಾರಾಮ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡ ಸಂಕೀರ್ಣ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಕಲಾ ದಾರ್ಶನಿಕ, ಒಂದೊಂದು ಸ್ತರದಲ್ಲೂ ತನ್ನದೇ ಆದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆ, ಗೊಂದಲ–ದ್ವಂದ್ವ, ಆದರೂ ಗೌರವಿಸುವ ಮನಸ್ಸು, ಹೊಗಳಬೇಕೆನ್ನುವ ಬಯಕೆ, ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಲಾವಿದರಾದ ವೆಂಕಟಪ್ಪ, ಹೆಬ್ಬಾರ್, ಮತ್ತು ಪಂಡಿತರ ನಂತರ ಪ್ರಚಾರವನ್ನು ಪಡೆದ ವಿದೇಶಿ ಕಲಾವಿದ, ನಾಡಿನ ಇನ್ನಿತರ ಹಿರಿಯ ಚೇತನಗಳನ್ನು ಗೌರವಿಸಿಲ್ಲವೆಂಬ ಕೊರಗಿದ್ದರೂ ವಿವಾದಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟು ಹಾಕದೆ, ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನು ಬದುಕಿದ ಸಜ್ಜನ. ಮೊದಲು ಮಾನವತಾವಾದಿ, ನಂತರ ಕಲಾವಿದ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಡೆತಡೆಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ಬೆಳೆದ ಶ್ರೀಮಂತ."[೧೨] ತಂದೆಯಂತೆ ಸ್ವೇಟಾಸ್ಲೋವ್ ರೋರಿಕ್ ಸಹ ಹಿಮಾಲಯದ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

"The Roerichs belonged to the school of thought that was nurtured in the romantic ideals of Asian Nationalism. They opposed the dominant western materialisn and rationality. They believed in spirituality and longed to live in primitive state of a preindustrialized community."[೧೩] ಸ್ವೇಟಾಸ್ಲೋವ್ ರೊರಿಕ್ ರವರು ರಚಿಸಿದ ಹಿಮಾಲಯ ದೃಶ್ಯಗಳು, ವ್ಯಕ್ತಿ ಚಿತ್ರಗಳು, ನಿಸರ್ಗ ಚಿತ್ರಗಳು, ಭಾವ ಚಿತ್ರಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ೫೬ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

೧೧. ಲೂಯಿ ಥಾಮಸ್ ಹಂಟರ್ ಡೇವಿಡ್ – ಕಲಾಕೃತಿ: ಎನಗ್ರೇವಿಂಗ್ಸ್

ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಕಲಾವಿದ ಲೂಯಿ ಥಾಮಸ್ ಹಂಟರ್ ಡೇವಿಡ್‌ರ ೧೭ ಎನ್‌ಗ್ರೇವಿಂಗ್ಸ್ ಗ್ರಾಫಿಕ್ ಪ್ರಿಂಟ್‌ಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ. ೧೧" x ೧೦" ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಿಂಟ್‌ಗಳು ಇದ್ದು, ಬೆಂಗಳೂರು ಮತ್ತು ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದ ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ. ಅವರು ಆಯ್ದುಕೊಂಡ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಟಿಪ್ಪು

---

೧೨. ಕಮಲೇಶ್ (ಸಂ.) : ಡಾ. ಸ್ವೇಟಾಸ್ಲೋವ್ ರೋರಿಕ್ ಜನ್ಮಶತಮಾನೋತ್ಸವ ಸ್ಮರಣ ಸಂಚಿಕೆ, ಪುಟ – ೧೫

೧೩. ಕಮಲೇಶ್ (ಸಂ.) : ಡಾ. ಸ್ವೇಟಾಸ್ಲೋವ್ ರೋರಿಕ್ ಜನ್ಮಶತಮಾನೋತ್ಸವ ಸ್ಮರಣ ಸಂಚಿಕೆ, ಪುಟ – ೫೦

ಅರಮನೆಯ ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಕ್ಕಿನ ಭಾಗ, ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನ ಅರಮನೆಗೆ ಹೋಗಲು ಒಂದು ದಾರಿ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದ ಉದ್ಯಾನವನದ ಬಾಗಿಲು, ಬೆಂಗಳೂರು ಕೋಟೆಗೆ ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದ ಬರುವ ದಾರಿ, ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಮೂರನೆಯ ದೆಹಲಿ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲು, ಬೆಂಗಳೂರು ಕೋಟೆಗೆ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದ ಬರುವ ದಾರಿ, ಟಿಪ್ಪು ಅರಮನೆಯ ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನ ಭಾಗ, ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಗವಿಗಂಗಾಧರೇಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನ, ಒಂದು ದೇವಾಲಯದಿಂದ ನೋಡುವಾಗ ಸೈಪ್ರಿಸ್ ವೃಕ್ಷಗಳ ತೋಟದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕಿನ ನಕ್ಷೆ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಸೀದಿ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದ ಹೈದರ್ ಅಲಿಯ ಸಮಾಧಿ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಮಸೀದಿಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿರುವ ಸಂಗೀತ ಗ್ಯಾಲರಿ, ಉತ್ತರ ದುರ್ಗದ ನಕ್ಷೆ, ಈದ್ಗಾದಿಂದ ಕಾಣುವ ಹೊಸಕೋಟೆಯ ಒಂದು ನಕ್ಷೆ – ಈ ಎಲ್ಲ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕಲರ್ ಎನ್‌ಗ್ರೇವಿಂಗ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಿದ್ದು, ಲೂಯಿ ಥಾಮಸ್ ಹಂಟರ್ ಡೇವಿಡ್‌ರವರ ಕಲಾಕುಶಲತೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

೧೨. ಥಾಮಸ್ ಹಿಕ್ಕಿ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಪೆನ್ಸಿಲ್‌ನಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಭಾವಚಿತ್ರಗಳು.

ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಕಲಾವಿದರಾದ ಥಾಮಸ್ ಹಿಕ್ಕಿ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೮೦೧ರಲ್ಲಿ ಪೆನ್ಸಿಲ್ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಕಾಗದದ ಮೇಲೆ ಹದಿನೈದು ಭಾವಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದು, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪೆನ್ಸಿಲ್ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಕಾಗದದ ಮೇಲೆ ದಿನಾಂಕ ೧೧.೦೧.೧೮೦೧ರಂದು ರಚಿಸಿದ ೧೩"x೧೯" ಅಳತೆಯ ಸುಭಾನ್ ಸಾಹೀಬ್ ರೇಖಾಚಿತ್ರ, ದಿನಾಂಕ ೧೮.೦೧.೧೮೦೧ರಲ್ಲಿ ೧೨"x೧೮" ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಶುಕುರ್ ಉಲ್ಲಾ, ದಿನಾಂಕ ೧೧.೦೧.೧೮೦೧ ೧೪"x೧೮" ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಯಾಸಿನ್ ಸಾಹೇಬ್, ದಿನಾಂಕ ೦೧.೦೩.೧೮೦೧ರಂದು ೧೪"x೧೮" ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಸುಲ್ತಾನ್‌ಮೊಹಿ ಉದ್ದೀನರ ಭಾವಚಿತ್ರ, ದಿನಾಂಕ. ೧.೩.೧೮೦೧ರಲ್ಲಿ ೧೪"x೧೮" ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಗುಲಾಮಲಿ ಖಾನ್ ಅವರ ಭಾವಚಿತ್ರ, ದಿನಾಂಕ. ೨೭.೦೧.೧೮೦೧ರಲ್ಲಿ ೧೩"x೧೮" ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಮೈಜುದ್ದೀನ್‌ರವರ ಭಾವಚಿತ್ರ, ದಿನಾಂಕ ೧.೩.೧೮೦೧ರಲ್ಲಿ ವೆಲ್ಲೂರಿನಲ್ಲಿ ೧೫"x೨೦" ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಅಬ್ದುಲ್ ಖಾಲಿಕ್‌ರವರ ಭಾವಚಿತ್ರ, ದಿನಾಂಕ ೧.೩.೧೮೦೧ರಲ್ಲಿ ೧೮"x೨೨" ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ವೆಲ್ಲೂರಿನಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಪತ್ತೆ ಹೈದರ್‌ರವರ ಭಾವಚಿತ್ರ, ದಿನಾಂಕ ೨೬.೦೧.೧೮೦೧ರಲ್ಲಿ ೧೫"x೨೨" ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ರಾಜಾ ಖಾನ್‌ರವರ ಭಾವಚಿತ್ರ, ೧೮೦೧ರಲ್ಲಿ ೧೪"x೨೧" ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಶೇಕ್ ಹುಸೇನ್ ರವರ ಭಾವಚಿತ್ರ, ೧೫"x೧೮" ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ರಾಜಾ ಅಲಿಖಾನ್‌ರವರ ಭಾವಚಿತ್ರ, ದಿನಾಂಕ ೦೮.೦೨.೧೮೦೧ರಲ್ಲಿ ೧೪"x೨೮" ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ನಂದಿರಾಜರವರ ಭಾವಚಿತ್ರ, ದಿನಾಂಕ ೦೨.೦೧.೧೮೦೧ರಲ್ಲಿ ೧೬"x೧೮" ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ಭದ್ರ ಉಜ್ ಜಮಾನ್ ಖಾನ್‌ರವರ ಭಾವಚಿತ್ರ, ೧೮೦೧ರಲ್ಲಿ ೧೧"x೨೨" ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ತಿರೋಜ್ ಸೌತ್‌ರವರ

ಭಾವಚಿತ್ರಗಳು – ಈ ಎಲ್ಲ ಭಾವಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರೇಖಾಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ್ದು, ಜೀವಂತಿಕೆಯಿಂದ ಕೂಡಿವೆ.

೧೩. ಹೆಚ್. ಸಿಂಗಲ್‌ಟನ್ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನ ಎರಡು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ದೃಶ್ಯ

ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಕಲಾವಿದರಾದ ಹೆಚ್. ಸಿಂಗಲ್‌ಟನ್‌ರವರು ಎನ್‌ಗ್ರೇವಿಂಗ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ೧೮೦೨ರಲ್ಲಿ ೨೨"x೧೮" ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಎರಡು ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರವಾಗಿ ಮುದ್ರಣಗೊಂಡಿವೆ. ಟಿಪ್ಪುಸುಲ್ತಾನನ ಎರಡು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ದೃಶ್ಯ ಹಾಗೂ ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ದೃಶ್ಯದ ಕಲಾಕೃತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ ಸಿಂಗಲಟನ್ ರವರು ೧೫–೮–೧೮೦೨ರಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿ ಲಂಡನನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗಿದೆ. "ಯಾವಾಗ ಮೇಜರ್ ಜನರಲ್ ಬರ್ಡನ ಆದೇಶದಂತೆ ಟಿಪ್ಪುಸುಲ್ತಾನನು ಅರಮನೆಯ ಹೊರಗೆ ಹಾಜರಾಗದೇ ಮೇಜರ ಆತನನ್ನು ಕುರಿತು ಟಿಪ್ಪುಸುಲ್ತಾನ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದುದು ತಿಳಿಸಿದನಲ್ಲದೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದ ನಂತರ ಆತನ ಇಬ್ಬರು ರಾಜಕುಮಾರರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಬಂದನು. ಆಗ ಜನರಲ್ ಬರ್ಡನ ರವರು ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ದಯಾ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ದೃಶ್ಯ"[೧೪] ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸಂಯೋಜನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಟಿಪ್ಪುಸುಲ್ತಾನನ ಕೊನೆಯ ಪ್ರಯತ್ನ ಹಾಗೂ ಸಾವು ಈ ಎರಡು ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ನೋಡುಗರ ಮನ ತಲುಪುತ್ತವೆ. ಭಾರವಾದ ನೋವಿನಿಂದ ಈ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇವು ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಇಲಾಖೆಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಎ. ಈ. ಹ್ಯಾರಿಸ್, ವಿಲಿಯಂ ಹೊಡಗಾಸ್, ಸರ್ ಅಲ್ಮಾಟಾಡೇಮ್ ಇವರ ಒಂದೊಂದು ತೈಲವರ್ಣದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಕರ್ನಾಟಕ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್ ಕಲಾವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ.

೧೪. ಥಾಮಸ್ ಡೇನಿಯಲ್ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಎನ್‌ಗ್ರೇವಿಂಗ್ಸ್

ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಕಲಾವಿದರಾದ ಥಾಮಸ್ ಡೇನಿಯಲ್‌ರವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಆಧುನಿಕ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಏಳು ಕಲಾಕೃತಿಗಳು, ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ೪ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ. ಇವರು ೧೮೩೭ರಲ್ಲಿ ಎನ್‌ಗ್ರೇವಿಂಗ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಿದ ೧೪"x೧೦" ಅಳತೆಯ ಗೌವರ್ನಮೆಂಟ್ ಹೌಸ್, ೧೮೪೮ರಲ್ಲಿ ೧೪"x೧೦" ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ವ್ಯೂವ್ ಆಫ್ ಎ ಸ್ಟ್ರೀಟ್, ೧೦"x೪೦" ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ವ್ಯೂವ್ ಆಫ್ ದಿ ಸರ್ಕ್ಯುಲರ್ ರೋಡ್ ಮುಂತಾದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಗ್ರಾಫಿಕ್‌ಪರಿಣತಿಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

---

೧೪. ಮಾಹಿತಿ ಪಟ್ಟಿಕೆ : ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ

೧೫. ಎಂ. ಎ. ಆರ್. ಚೌಗುಲೆ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಡ್ರೀಮ್ಸ್

ಪಾಕಿಸ್ತಾನಿಕಲಾವಿದರಾದ ಇವರು ಭಾರತದಲ್ಲಿಯು ತಮ್ಮ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಖ್ಯಾತಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಡ್ರೀಮ್ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯ ೪೪x೫೬.೫ ಸೆಂ.ಮೀ ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಟೆಂಪರಾ ವರ್ಣದ ಕಲಾಕೃತಿಯು ಹಾಗೂ ಇನ್ನೂ ನಾಲ್ಕು ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಧುನಿಕ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು ಹಾಗೂ ೧೩"x೨೦" ಅಳತೆಯ ಇನ್ನೊಂದು ಜಲವರ್ಣದ ಕಲಾಕೃತಿಯು ಕರ್ನಾಟಕ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿದೆ.

೧೬. ಸ್ಪರ್ಲಿಂಗ್ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ್

ಮೈಸೂರು ಮಹಾರಾಜ ಶ್ರೀ ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರರ ಯುರೋಪಿನ ದರ್ಬಾರ್ ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯ ೧೨೦"x೬೦" ಅಳತೆಯ ಬೃಹತ್ ಕ್ಯಾನ್‌ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ತೈಲವರ್ಣದಿಂದ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯು ಅತ್ಯಂತ ನೈಜವಾಗಿ ಬಂದಿದೆ. ಈ ಕಲಾಕೃತಿ ಜಗನ್ಮೋಹನ ಪ್ಯಾಲೆಸ್ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿದೆ.

೧೭. ಪಿ. ಗೆರಾಲ್ಡ್ – ಕಲಾಕೃತಿ : ನಾಲ್ವಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ್

ಜರ್ಮನಿಯ ಖ್ಯಾತ ಕಲಾವಿದರಾದ ಇವರು ಮಹಾರಾಜ ಶ್ರೀ ನಾಲ್ವಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ ಭಾವಚಿತ್ರವನ್ನು ೪೮"x೮೪" ಅಳತೆಯ ಬೃಹತ್ ಕ್ಯಾನ್‌ವಾಸ್‌ನಲ್ಲಿ ತೈಲವರ್ಣದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕಲಾಕೃತಿಯು ಜಗನ್ಮೋಹನ ಪ್ಯಾಲೆಸ್ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿದೆ.

೧೮. ವ್ಯಕ್‌ಸ್ಲರ್ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಮೈಸೂರು ಮಹಾರಾಜರ ಭಾವಚಿತ್ರ

ಬ್ರಿಟಿಷ್‌ನ ಖ್ಯಾತ ಕಲಾವಿದರಾದ ವ್ಯಕ್‌ಸ್ಲರ್‌ರವರು ಬೃಹತ್ ಕ್ಯಾನ್‌ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಿದ ಮೈಸೂರು ಮಹಾರಾಜರ ಮೂರು ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಜಗನ್ಮೋಹನ ಪ್ಯಾಲೆಸ್ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ.

೧. ಮಹಾರಾಜ ಶ್ರೀ ನಾಲ್ವಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ ವ್ಯಕ್ತಿಚಿತ್ರ – ಇದನ್ನು ೧೪"x೮೪" ಅಳತೆಯ ಕ್ಯಾನ್‌ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ತೈಲವರ್ಣದಿಂದ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

೨. ಮಹಾರಾಜ ಶ್ರೀ ಚಾಮರಾಜ ಒಡೆಯರರ ವ್ಯಕ್ತಿಚಿತ್ರ – ಇದನ್ನು ೬೦"x೯೬" ಅಳತೆಯ ಕ್ಯಾನ್‌ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ತೈಲವರ್ಣದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

೩. ಮಹಾರಾಜ ಶ್ರೀ ನಾಲ್ವಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ ೧೬೮"x೧೦೮" ಅಳತೆಯ ಬೃಹತ್ ಕ್ಯಾನ್‌ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ತೈಲವರ್ಣದಿಂದ ಈ ಕಲಾಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವರು ರಚಿಸಿದ

ಇನ್ನೊಂದು ಕಲಾಕೃತಿಯು ೧೨"x೧೮" ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾನ್‌ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ತೈಲವರ್ಣದಿಂದ ಚಿತ್ರಿಸಿದ ಬಂಡೆಗೋಪುರ ಕಲಾಕೃತಿಯು ಜಗನ್ಮೋಹನ ಪ್ಯಾಲೆಸ್ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿದೆ.

೧೯. ಆರ್ ಗಾಟನ್ ವುಡ್‌ವಿಲ್ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಶ್ರೀ ಜಯಚಾಮರಾಜ ಒಡೆಯರ ವ್ಯಕ್ತಿಚಿತ್ರ

ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಕಲಾವಿದರಾದ ಇವರು ಮಹಾರಾಜ ಶ್ರೀ ಚಾಮರಾಜ ಒಡೆಯರವರ ವ್ಯಕ್ತಿಚಿತ್ರಣವನ್ನು ೬೦"x೯೬" ಅಳತೆಯ ಕ್ಯಾನ್‌ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ತೈಲವರ್ಣದಿಂದ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕಲಾಕೃತಿ ಜಗನ್ಮೋಹನ ಪ್ಯಾಲೆಸ್ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿದೆ.

೨೦. ಎನ್. ಗುನೋಲ್ಡ್ – ಕಲಾಕೃತಿ : ತೈಲವರ್ಣದ ಕಿರುರೂಪ ಚಿತ್ರ

ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಕಲಾವಿದರಾದ ಎನ್. ಗುನೋಲ್ಡ್ ಇವರು ರಚಿಸಿದ ನಾಲ್ಕು ಕಿರುರೂಪದ ತೈಲವರ್ಣ ಚಿತ್ರಗಳು ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿವೆ. ಚಿಕ್ಕ ಅಳತೆಯ ಪೇಪರ್ ಮೇಲೆ ತೈಲವರ್ಣದಿಂದ ರಚಿಸಿದ ಈ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಕಾರಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ನೈಜವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ನಾಲ್ಕು ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ೩.೫"x೧೨" ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಇವು ಜಗನ್ಮೋಹನ ಪ್ಯಾಲೆಸ್ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಖ್ಯಾತ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಕಾರರಾದ ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಕೆ. ಕೇಜ್ರಿವಾಲ್ ಮತ್ತು ಅವರ ಶ್ರೀಮತಿ ಶಶಿ ಕೇಜ್ರಿವಾಲ್‌ರವರು ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್‌ಗೆ ದಾನವಾಗಿ ನೀಡಿದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಜಪಾನ್ ಕಲಾವಿದ ಶೈನ್‌ಕಿಟ್ ಮರ್ಲಾ, ರೋಮೇನಿಯಾ ಕಲಾವಿದರಾದ ಕರ್ಮನ್ ಪೊಯ್‌ನರು, ಕ್ರಿಷ್ಟಿನ ಸೈಬಾನು, ಬ್ರೆಜಿಲ್ ಕಲಾವಿದರಾದ ಡೋಲೀನು, ಕಾರ್ಲ್ ವೆಬ್‌ಕೆ, ಕೆನಡಾ ಕಲಾವಿದರಾದ ಮೈಕಲ್ ಮೋರಿಸ್, ರಾಬರ್ಟ್ ರೋಷನ್ ಬರ್ಗ್, ಅಮೇರಿಕಾ ಕಲಾವಿದರಾದ ಲೀ ವೆಸ್ಲರ್, ರಿಚ್ ಅರ್ನಾಲ್ಡ್, ಶೂ ಕಾರ್ನಿ, ವಿ. ವೆಸ್ಲರ್ ಮುಂತಾದ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಲಾವಿದರ ೫೩ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಕರ್ನಾಟಕ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ.

II ಭಾರತೀಯ ಕಲಾವಿದರು

ಕರ್ನಾಟಕದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಹಿರಿಯ ತಲೆಮಾರಿನ ಕಲಾವಿದರಿಂದ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕಿರಿಯ ಕಲಾವಿದರವರೆಗಿನ ವಿವಿಧ ಶೈಲಿ, ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡು ಭಾರತೀಯ ಕಲಾಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ತಮ್ಮದೇಯಾದ ಕಾಣಿಕೆ ನೀಡಿದ ಅನೇಕ ಕಲಾವಿದರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ. ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ಸಾವಿರಾರು ಕಲಾವಿದರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಅಧ್ಯಯನದ ಮಿತಿಯಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೂ ಪ್ರಮುಖ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ.

೧. ರಾಜಾ ರವಿವರ್ಮ – ಕಲಾಕೃತಿ: ವೀಣೆ ಶೇಷಣ್ಣ

ಧರ್ಮಸ್ಥಳದ ಮಂಜೂಷಾ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ರಾಜಾ ರವಿವರ್ಮರವರ ಕಲಾಕೃತಿ ವೀಣೆ ಶೇಷಣ್ಣನವರ ಭಾವಚಿತ್ರವಾಗಿದೆ. ಇದು ೧೪.೫" x ೨೧" ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ತೈಲವರ್ಣದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. "ಭಾರತೀಯ ಕಲಾವಿದರಲ್ಲಿ ರವಿವರ್ಮ ಆಧುನಿಕತೆಗೆ ಮಾರ್ಗ ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟ ಆದ್ಯ ಪ್ರವರ್ತಕ. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವನೊಬ್ಬ ಆ ಕಾಲದ ನಿಸ್ಸಂಶಯವಾಗಿ ಕಾಲವಿರೋಧಿ. ಈ ವೈರುಧ್ಯವನ್ನು ಸಮಚಿತ್ತದಿಂದ ನಡೆಸುತ್ತಾ, ಅವನು ಭಾರತದ ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪುನರುಜ್ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಉಚ್ಛ್ರಾಯ ಭೂತಕಾಲದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ತಂತ್ರದ ಮೂಲಕ ಸಿದ್ಧಿಸುವ ಮತ್ತು ನಂತರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಯೋಜನೆಯೊಳಗೆ ಅದನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸುವಂಥ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಅದೇ ರೀತಿ ಪರಿಭಾವಿಸುವಂಥ ಇತರ ಅಸಂಗತ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರುತ್ತಾನೆ."[೧೫]

ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಶೈಲಿಯ ತೈಲವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಭಾವಚಿತ್ರ, ವ್ಯಕ್ತಿ ಚಿತ್ರ, ಸಂಯೋಜನಾ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು. ಈ ರೀತಿ ರಚಿಸಿದ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಸ್ಥಳದ ಮಂಜೂಷಾ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿರುವ "ವೀಣೆ ಶೇಷಣ್ಣ"ನವರ ಭಾವಚಿತ್ರ ಉತ್ತಮ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಶೇಷಣ್ಣನವರ ಗಂಭೀರ ಮುಖ, ಹುರಿ ಮೀಸೆ, ಹಣೆಯ ಮೇಲಿನ ತಿಲಕ, ವಿಶೇಷ ವಿನ್ಯಾಸದ ತಲೆಯ ಪೇಟ, ಮುಂತಾದವುಗಳು ಆಕರ್ಷಕ ವರ್ಣಸಂಯೋಜನೆಯೊಂದಿಗೆ ಮೂಡಿ ಬಂದಿವೆ. ಶೇಷಣ್ಣನವರ ಕಣ್ಣಿನ ಕಾಂತಿ, ಜೀವಂತಿಕೆಯು ರವಿವರ್ಮರವರ ಕಲಾಪ್ರೌಢಿಮೆಗೆ ಹಿಡಿದ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ ಎನ್ನಬಹುದು.

ಭಾರತದ ಖ್ಯಾತ ಕಲಾವಿದ ರವಿವರ್ಮರವರು ೧೮೪೮ ಎಪ್ರಿಲ್ ೨೯ ರಂದು ಕೇರಳ ರಾಜ್ಯದ ಕೋಟ್ಟಾಯಂ ಬಳಿಯ ಕಿಳಿಮಾನೂರು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ರವಿವರ್ಮರ ತಾಯಿ ಉಮಾಂಬಾಬಾಯಿ ಸಂಗೀತ, ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಖ್ಯಾತಿ ಪಡೆದಿದ್ದಳು. ಇವರ ಮಾವ ರಾಜಾ ರಾಜವರ್ಮ ಸ್ವತ: ಚಿತ್ರಕಾರರಾಗಿದ್ದರು. ಇವರೆ ರವಿವರ್ಮರ ಚಿತ್ರಕಲಾಪ್ರತಿಭೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಿದರು. ೧೪ ವರ್ಷದ ರವಿವರ್ಮನನ್ನು ತಿರುವಾಂಕೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ರಾಜಧಾನಿ ತಿರುವನಂತಪುರದ ಅರಮನೆಗೆ ಕರೆತಂದರು. ಆಸ್ಥಾನ ಚಿತ್ರಕಲಾವಿದರಾಗಿದ್ದ ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ನಾಯ್ಡು ರವರಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿ, ಚಿತ್ರಕಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡಿಸಿದರು.

ತಿರುವಾಂಕೂರ ರಾಜರು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಕಲಾವಿದ ಥಿಯೋಡರ್ ಜೆನ್ಸನ್‌ರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿದಾಗ ರವಿವರ್ಮರಿಗೆ ತೈಲವರ್ಣ ಚಿತ್ರರಚನೆಯನ್ನು ಕಲಿಯಲು ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಿತು. ರವಿವರ್ಮ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ತೈಲವರ್ಣ ಚಿತ್ರರಚನಾತಂತ್ರದೊಂದಿಗೆ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಚಿತ್ರ ರಚಿಸಿದನು. ತಿರುವಾಂಕೂರು ಮಹಾರಾಜರು ರವಿವರ್ಮನಿಗೆ

೧೫. ಎನ್. ಮರಿಶಾಮಾಚಾರ್ : ರವಿವರ್ಮ, ಪುಟ – ೨೮

ತಮ್ಮ ತಂಗಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡಿದರು. ಇದರಿಂದ ರವಿವರ್ಮರ ಖ್ಯಾತಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಲೂ ಕಾರಣವಾಯಿತು.

"Ravi verma broadly followed the technique of the British academic tradition then being promoted in India and endeavoured to attain dexterity in imitating objects. He also studied the style and works belonging to the local traditions. i.e the Tanjore school. Although he revealed influences of Raphael, Vermeer. David Ingres and manet, he refrained from an implicit submission to the authority any one master and avoided the danger of being just a Copyist."[೧೬]

"ತಿರುವನಂತಪುರದ ರೆಸಿಡೆಂಟ್ ಒತ್ತಾಯಮಾಡಿದ ಮೇರೆಗೆ ರವಿವರ್ಮ ೧೮೭೩ರಲ್ಲಿ ಮದ್ರಾಸಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ವಸ್ತು ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ತಾನು ಬರೆದಿದ್ದ ಹೆಣ್ಣಿನ ಚಿತ್ರವೊಂದನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ. ಅದಕ್ಕೆ ಮೊದಲ ಬಹುಮಾನ ಬಂದಿತು. ಅದು ಅವನ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿತು. ಮುಂದೆ ಇದೇ ಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ವಿಯೆನ್ನಾದ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲೂ ಬಹುಮಾನ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಮದರಾಸಿನ ಗವರ್ನರ್ ಆತನಿಂದ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿಸಿಕೊಂಡ, ಮೈಸೂರಿನ ಮಹಾರಾಜರಾಗಿದ್ದ ಚಾಮರಾಜ ಒಡೆಯರರು ೧೮೮೫ರಲ್ಲಿ ರವಿವರ್ಮನನ್ನು ಮೈಸೂರಿಗೆ ಕರೆಯಿಸಿ ಸುಮಾರು ಮೂರು ವರ್ಷ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹಲವಾರು ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿಸಿದರು."[೧೭] ಹೀಗೆ ರವಿವರ್ಮ ಖ್ಯಾತಿ ಗಳಿಸಿದನು. ೧೮೮೮ ರಲ್ಲಿ ಬರೋಡದ ಗಾಯಕವಾಡರ ಆಹ್ವಾನದ ಮೇರೆಗೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೊಗಿ ಕೆಲಕಾಲ ಚಿತ್ರ ರಚಿಸಿ ಬಂದರು. ಬರೋಡದ ದೀವಾನ ಸರ್ ಮಾಧವರಾಯರ ಸಲಹೆ ಮೇರೆಗೆ ತನ್ನ ಅನೇಕ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಮುದ್ರಣಯಂತ್ರದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಮುದ್ರಿಸಿ ಕಡಿಮೆ ದರದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೂ ಅವನ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಸಿಗುವಂತಾಗಿ ಮನೆ–ಮನೆಗಳಲ್ಲೂ ರವಿವರ್ಮನ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಅಲಂಕರಿಸಿ, ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಇದರಿಂದ ರವಿವರ್ಮ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಹೃದಯಗೆದ್ದು, ಚಿರಪರಿಚಿತನಾದನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ದೇಶ–ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ರವಿವರ್ಮ ಖ್ಯಾತಿ ಗಳಿಸಿದನು.

"ತೈಲವರ್ಣಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಭಾರತದ ಕಾವ್ಯ, ಪುರಾಣಪ್ರಸಂಗಗಳ ದೇವತೆಗಳ ಚಿತ್ರವನ್ನು ರಚಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ರವಿವರ್ಮನೇ ಮೊದಲಿಗ. ತನ್ನ ಚಿತ್ರ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಆತ ಅನುಸರಿಸಿದ್ದು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರ ವ್ಯಕ್ತಿಚಿತ್ರಣ ಶೈಲಿ, ವರ್ಣಸಂಯೋಜನೆ, ಸನ್ನಿವೇಶ ಚಿತ್ರಣಗಳಲ್ಲಿ ರವಿವರ್ಮ ತನ್ನದೇ ಆದ ಮಾರ್ಗವನ್ನೆ ಕಂಡುಕೊಂಡು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ."[೧೮] ಹೀಗೆ ರವಿವರ್ಮ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ

---

೧೬. Prananath Mago : Contemporary Art in India, P.No. - 26

೧೭. ನಿರಂಜನ (ಸಂ.) : ಜ್ಞಾನಗಂಗೋತ್ರ, ಸಂ – ೫, ಕಲೆ/ಸಾಹಿತ್ಯ, ಪುಟ – ೫೨೬

೧೮. ನಿರಂಜನ (ಸಂ.) : ಜ್ಞಾನಗಂಗೋತ್ರ, ಸಂ – ೫, ಕಲೆ/ಸಾಹಿತ್ಯ, ಪುಟ – ೫೨೬

ಹೊರತಾಗಿ ಹೊಸ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ತಿರುವನಂತಪುರದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬರೋಡದ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ವಿಲಾಸ ಅರಮನೆ, ದೆಹಲಿ ಹಾಗೂ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಆಧುನಿಕ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಸಾಲಾರಜಂಗ್ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಹೈದರಾಬಾದ್, ಭವಾನಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಔಂಧನಲ್ಲಿ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ.

ತೈಲವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಪೌರಾಣಿಕ ಕಥಾಚಿತ್ರಗಳು, ದೇವಾನುದೇವತೆಗಳು, ಭಾವಚಿತ್ರಗಳು ಮುಂತಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಷಯಗಳ ಮೇಲೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದನು. ಅದರಲ್ಲೂ ರವಿವರ್ಮ ರವರ ಸರಸ್ವತಿ, ಲಕ್ಷ್ಮೀ, ಮುಂತಾದ ದೇವತೆಗಳ ಲಿಥೋ ಪ್ರಿಂಟ್‌ಗಳು ಮನೆ-ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಲಂಕರಿಸಿ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ರವಿವರ್ಮರವರು ಜನಪ್ರಿಯ ಕಲಾವಿದರಾಗಿ ಬೆಳೆದರು, ಅಲ್ಲದೇ ಅವರ ಶಕುಂತಲೆಯ ಪತ್ರ ಲೇಖನ, ಸೈರಂಧ್ರಿ ಮುಂತಾದ ತೈಲವರ್ಣದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಗಮನ ಸೆಳೆದವು. ಜಗನ್ಮೋಹನ ಪ್ಯಾಲೆಸ್ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ರಾಜ ರವಿವರ್ಮರ ೧೮ ತೈಲ ವರ್ಣಕಲಾಕೃತಿಗಳು, ವಿಜಯನಾಥ್ ಶೆಣೈಯವರ ಹಸ್ತಶಿಲ್ಪ ಹೆರಿಟೇಜ್ ವಿಲೇಜ್ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮಣಿಪಾಲ್‌ದಲ್ಲಿ, ರವಿವರ್ಮರವರು ಬಳಸಿದ ೯೨ ಲಿಥೋಸ್ಟೋನ್‌ಗಳು, ೨೦೦ ಓಲಿಯೋಗ್ರಾಫ್‌ನ ಮೂಲ ಪ್ರಿಂಟ್ಸ್‌ಗಳು, ೬ ಮುದ್ರಣ ಯಂತ್ರಗಳು, ರವಿವರ್ಮರ ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳು, ಮುದ್ರಣಕ್ಕೆ ಬಳಸಿದ ಪೌಡರ್‌ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಇಡಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಮಂಜೂಷಾ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಧರ್ಮಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಒಂದು ತೈಲವರ್ಣ ಚಿತ್ರ, ಶ್ರೀಕ್ಷೇತ್ರ ಸುತ್ತೂರು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಐದು ಓಲಿಯೋಗ್ರಾಫ್ ಪ್ರಿಂಟ್‌ಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಒಂದು ತೈಲವರ್ಣದ ಕಲಾಕೃತಿಯನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅಧುನಿಕ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

೨. ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಠಾಗೋರ್ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಮ್ಯಾನ್

"Although the creative talent of the great poet Rabindranath Tagore till the late ninenteeth Century flowed mainly along the channels of literature, music and drama he dabbled in painting from about 1893 emerging as a creative exponent of graphic art in 1928 at the improbable as of sixty seven with his lovely imagination dexterity and flair for calligraphy he could not hold himself back in giving expression to his thoughts through lines and colours."[೧೯]

ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ನೋಬೆಲ್ ಪಾರಿತೋಷಕ ಪಡೆದು, ಜಗದ್ವಿಖ್ಯಾತರಾದ ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಟ್ಯಾಗೂರರು ಕವಿಗಳು, ಸಂಗೀತಗಾರರು, ನಟರು, ನಿರ್ದೇಶಕರು – ಹೀಗೆ ಬಹುಮುಖ

೧೯. Prananath Mago : Contemporary Art in India, P.No. - 31

ಪ್ರತಿಭೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರು. ಇಂತಹ ಪ್ರತಿಭಾನ್ವಿತ ಕವಿಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಕಲೆಯ ಬೀಜ ಅಂಕುರಿಸಿದ್ದು ಅವರ ಅರವತ್ತೇಳನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿದ್ದ ಕಲಾಪ್ರತಿಭೆಯು ಆ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿತು. ಇಂತಹ ಅದ್ವಿತೀಯ ಕಲಾವಿದ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ೧೮೬೧ ಮೇ ೭ರಂದು. ಇವರ ತಂದೆಯ ಹೆಸರು ದೇವೇಂದ್ರನಾಥ ಮತ್ತು ತಾಯಿ ಶಾರದಾದೇವಿ. ಇವರಿಗೆ ಜನಿಸಿದ ೧೪ ಜನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯವರೆ ರವೀಂದ್ರರು, ಇವರು ಕಲ್ಕತ್ತಾದ ಜೋರಾಶಂಕೋದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು.

ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಟ್ಯಾಗೂರರು ಚಿತ್ರಕಲೆಯನ್ನು ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ಕಲಿತವರಲ್ಲ. ಅವರು ಹಾಗೆಯೇ ಸಹಜವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಹೊರಹಾಕಿದವರು. ವಿರಾಮದ ಕಾಲ ಕಳೆಯುವಲ್ಲಿ ಪೆನ್ನು ಮತ್ತು ಇಂಕ್ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ಅನಿಸಿದ್ದನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದರು. ಅವರು ಕವನಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವಾಗ ಬೇಡವಾದ ಶಬ್ದವನ್ನು ಅಥವಾ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಅವರು ಹೊಡೆದುಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಉಜ್ಜಿ ತಿದ್ದಿ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಉಜ್ಜಿ ತಿದ್ದಿದ ಗೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ಆಕೃತಿಯನ್ನು ಕಂಡು, ಒಂದು ರೀತಿಯ ವಿಚಿತ್ರ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅವುಗಳನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಸುಧಾರಿಸಿ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಅವರು ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಬರೆದ ಕೆಲವೊಂದು ಸಾಲುಗಳಿಗೆ ಕಪ್ಪುಶಾಹಿಯಿಂದ ತುಂಬುತ್ತಿದ್ದರು. ಪೆನ್ಸಿಲಿನಿಂದ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಆಕಾರ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಪೇಪರನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಸಂಯೋಜನೆಯ ನಿಯಮಗಳಂತೆ ಸಮತೋಲನ (ಬ್ಯಾಲನ್ಸ್) ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕವನಗಳ ಸಾಲುಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಕಪ್ಪು ಭಾಗ, ಬಿಳಿ ಭಾಗವನ್ನು ಜಾಣ್ಮೆಯಿಂದ ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಲ್ಲವೆ, ಕವಿತೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರ ರಚಿಸಿ, ಇಂಕನ್ನು ಬಳಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ರೂಪ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಲಯಬದ್ಧತೆ ತರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದರಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಒಂದು ಕವನ ಹೀಗಿದೆ :

The night has ended
Put out the light of the lamp
Of thine own narrow corner
Smudged with smoke
The great morning which is
For all appears in the each
Let its light revel us to each
Other, who walk on the
Same Kathy as pilgrimage

ಹೀಗೆ ಕತ್ತಲು ಬೆಳಕಿನ ಬಗೆಗೆ ಬರೆದ ಈ ಕವನದ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ಅನ್ನಿಸಿದಂತೆ ಚಿತ್ರ

ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಟೇಬಲ್ ತರಹ ಒಂದು ವಸ್ತು, ಅದರ ಕೆಳಗೆ ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ದೀಪ. ಅದರ ಮೇಲೆ ಒಂದು ವಿಚಿತ್ರ ಆಕಾರದ ವಸ್ತು. ಅರ್ಧಭಾಗ ಕವನವಿದ್ದರೆ ಇನ್ನರ್ದ ಭಾಗ ಚಿತ್ರದಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದಾರೆ. ಹಳದಿಮಿಶ್ರಿತ ಕಪ್ಪುವರ್ಣವನ್ನು ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿ ಬಳಸಿದ್ದಾರೆ. ನಡುವೆ ಒಂದು ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕವನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಎಲ್ಲ ಭಾಗವನ್ನು ಕಪ್ಪುವರ್ಣದಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದರಿಂದ ಒಂದು ಆಕರ್ಷಕ ಸಂಯೋಜನೆ ರಚಿತವಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ತಮ್ಮ ಅನೇಕ ಕವನಗಳಿಗೆ ಈ ತೆರನಾದ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ರವೀಂದ್ರರು ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳು, ಸೌಂದರ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಸಹಜವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸೌಂದರ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಿಶ್ವ ಕವಿ ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಠಾಗೋರ್‌ರವರ ಸ್ವಾನ ಟ್ರೇಸ್, ಸೀಟೆಡ್ ವುಮೆನ್, ಕೋಕ್–ಸಿಕ್ರಾ, ಹ್ಯಾಂಡ್ ಇಂಪ್ರೆಶನ್ ಈ ನಾಲ್ಕು ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಕರ್ನಾಟಕ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಧುನಿಕ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ೯ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ.

೩. ಗಗನೇಂದ್ರನಾಥ ಠಾಗೋರ್ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಡಾನ್ಸ್

"Both, Abanindranath and Gaganendranath belonged to the perion of social, economic and political change in India. A period when in art as in political and the socio-economic sphere, There were efforts to discover a national Identity."[೨೦] ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು, ಬಣ್ಣದ ಮೂಲಕ ಚಿತ್ರಿಸಿದರೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಕಪ್ಪು ಬಿಳುಪುಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಸಹ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಅವನೀಂದ್ರರ ಹಿರಿಯ ಸೋದರರಾಗಿದ್ದರು. ಮನೆಯಲ್ಲಿನ ಕಲಾ ವಾತಾವರಣದಿಂದ ಇವರು ಸಹ ಕಲಾವಿದರಾಗಿ ಬೆಳೆದರು. ಗಗನೇಂದ್ರನಾಥ ಠಾಗೋರರು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನೇನೂ ಪಡೆದಿಲ್ಲ. ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ರಮ್ಯ ವಿಷಯಗಳು, ಕಪ್ಪು ಬಿಳುಪು ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳು, ಭಾವಚಿತ್ರಗಳು, ವ್ಯಂಗ್ಯ ಚಿತ್ರಗಳು, ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿತ್ರಗಳು ಅಮೂರ್ತ ಚಿತ್ರಗಳು ಅಲ್ಲದೆ ಘನಾಕೃತಿ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

"ಘನಾಕೃತಿ ಕಲೆ"ಯ ವರ್ಣ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಗಗನೇಂದ್ರನಾಥರು ಹೊಸ ಸಮಸ್ಯೆಯೊಂದನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡರು. ಅದೇಂದರೆ ಬಲವಾದ ಆಕೃತಿಗಳನ್ನು ಚಲಿಸುವದು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವುಗಳ ಭಾಗಗಳು ಗುರುತಿಸಲಾಗದಷ್ಟು ಸಣ್ಣದಾದ ಮೊನಚಾದ ಆಕಾರಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಗಗನೇಂದ್ರನಾಥರು ಈ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಬೀಳುವ ಮತ್ತು ಏಳುವ ಚಲನೆಗಳ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವು ತಿರುಗಿದಂತೆ ಮತ್ತು ಅಲುಗಾಡಿದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಮತ್ತು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಗಗನೇಂದ್ರನಾಥರು ಒಂದು

೨೦. Prananath Mago : Contemporary Art in India, P.No. - 30

ರೀತಿಯ ಮೂನ್ಸೂಚಕ ಅಸಮತೋಲನ ಹಾಗೂ ಚಲನೆಯನ್ನು ತರುತ್ತಾರೆ." ಇವರು ರಚಿಸಿದ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳು ನೈಜತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿವೆ.

ಅಲ್ಲದೆ ವಿಡಂಬನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಅನೇಕ ವ್ಯಂಗಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಇವರು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕ್ಯೂಬಿಜಂ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಅವರ ಅನೇಕ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಅವರ ಸೃಜನಾತ್ಮಕತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತವೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕ್ಯೂಬಿಜಂ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರ ರಚಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ಇವರೇ ಮೊದಲಿಗರು. ಇವರು "ಇಂಡಿಯನ್ ಸೊಸೈಟಿ ಆಫ್ ಓರಿಯಂಟಲ್ ಆರ್ಟ್" ಎಂಬ ಕಲಾಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನೂ ಸಹ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಈ ಹಿರಿಯ ಜೀವ ೧೯೩೮ರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕೊನೆಯುಸಿರೆಳೆಯಿತು.-ಇವರ ಎಕ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಷನ್, ಪ್ಯೂರಿಫಿಕೇಶನ್, ಮಡ್ಡಿವಾಟರ್, ಮೋಟಾರ್ ಪೋಸಸ್ ಈ ಮೂರು ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಕರ್ನಾಟಕ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್, ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಜಗನ್ಮೋಹನ ಪ್ಯಾಲೆಸ್ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ.

೪. ಅವನೀಂದ್ರನಾಥ ಠಾಗೋರ್ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಜರ್ನಿ ಎಂಡ್

"Art is not for the justification of the shilpa shastra, the shastra is for the elucidation of Art. The restraints of childhood are to keep us from going astray before we have learnt to walk ------- not to keep us cramped and helpless forever within the narrowness of limitations. Even so the novice in Art submits to the restraint of shastric injuctions. While the master finds himself emancipated from the tyranny of standards ------ As no amount of familiarity with the laws of religion can make a man religious, so no man can become an artist by mere servile adherence to his codes of Art if we approach our sacred art treatises in the spirit of scholarly criticism, we find them bristling all over with unyielding restrictions."[೨೧] ಎಂದು ಅವನೀಂದ್ರನಾಥ ಠಾಗೋರ್ ರವರು ಮೊಡರ್ನ ರಿವ್ಯೂವ್‌ನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಅವನೀಂದ್ರನಾಥ ಠಾಗೋರ ರವರು ೧೭-೮-೧೮೭೧ ರಲ್ಲಿ ಕಲ್ಕತ್ತಾದ ಜೋರಾಸಂಕೋದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಇವರು ಕವಿ ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಠಾಗೋರ ರವರ ಅಣ್ಣನ ಮಗನಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ತಂದೆ ಹಾಗೂ ತಾತ ಇಬ್ಬರೂ ಹವ್ಯಾಸಿ ಕಲಾವಿದರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರೇ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಕಲ್ಕತ್ತಾ ಕಲಾಶಾಲೆಯ ಪ್ರಥಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಬಳಗದಲ್ಲಿ ಇವರು ಒಬ್ಬರು. ಹೀಗಾಗಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಅಕಾಡೆಮಿಕ್ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಮೇರೆ (Palmer) ಮತ್ತು ಘಿಲಾರ್ಡಿ (Ghilardi)

೨೧. Neville Tuli : Indian Contemporary painting, P.No. 94

ಎಂಬ ಶಿಕ್ಷಕರಿಂದ ಕಲಾಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದರು. ಮೊದಲಿಗೆ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಕಲಾಶೈಲಿಯಲ್ಲೇ ಚಿತ್ರ ರಚಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅವನೀಂದ್ರರು, ನಂತರ ಕಲ್ಕತ್ತಾ ಕಲಾಶಾಲೆಯ ಪ್ರಾಚಾರ್ಯರಾಗಿ ಬಂದ ಈ. ಬಿ. ಹ್ಯಾವೆಲ್ (E. B. Havell) ಅವರ ಸಲಹೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಭಾರತೀಯ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ಭಾರತೀಯ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರ ರಚಿಸಲು ಸಂಕಲ್ಪ ತೊಟ್ಟರು. ಹೀಗಾಗಿ "ಕಲಕತ್ತಾ ಸ್ಕೂಲ್" ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರ ರಚಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಇದೇ ಮುಂದೆ "ಬಂಗಾಳ ಸ್ಕೂಲ್" ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆಯಿತು.

ಭಾರತೀಯ ಚಿತ್ರಕಲೆ ಎಂದರೆ "ಕಳಪೆ ಮಟ್ಟದ್ದು" ಎಂಬ ಭಾವನೆಯನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕಿದರು. ಜಪಾನ್, ಮೊಘಲ್, ಮತ್ತು ರಜಪೂತ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ರಚನಾ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದರು. ಆದರೆ ಈ ಶೈಲಿಗಳನ್ನು ಅನುಕರಿಸದೇ ಸ್ವತಂತ್ರ ಕಲಾ ಶೈಲಿ ಬೆಳೆಸಿದರು. ಜಾನಪದ ಶೈಲಿಯ ಹಲವು ಅಂಶಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ಕಲಾವಿಮರ್ಶಕ, ಕಲಾ ಇತಿಹಾಸಕಾರ ಡಾ. ಆನಂದ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ತಮ್ಮ ಲೇಖನಗಳ ಮೂಲಕ ಅವನೀಂದ್ರನಾಥ ಠಾಗೋರರಿಗೆ ಬೆಂಬಲ ಸೂಚಿಸಿದರು. ಹೀಗಾಗಿ "ಬಂಗಾಳ ಕಲಾ ಶೈಲಿ" ಜನಪ್ರಿಯತೆ ಪಡೆಯಿತು. ಇವರ ಶಿಷ್ಯರಾದ ನಂದಲಾಲ್ ಬೋಸ್, ಕೆ. ವೆಂಕಟಪ್ಪ ಕ್ಷಿತೀಂದ್ರನಾಥ ಮುಜುಮದಾರ್, ಸುರೇಂದ್ರನಾಥ ಗಂಗೂಲಿ, ಅಸಿತ್‌ಕುಮಾರ ಹಲ್ದಾರ್, ಚುಗತಾಯ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಹಕೀಮ್, ಸಮಿಪೂಜ್ಜಮಾ ಶೈಲೇಂದ್ರನಾಥ, ಮುಕುಲ್ ಡೇ, ಪ್ರಮೋದಕುಮಾರ ಚಟರ್ಜಿ ಮುಂತಾದ ಕಲಾವಿದರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಿಂದಾಗಿ ಬಂಗಾಳ ಕಲಾಶೈಲಿ ಸತ್ವಯುತವಾಗಿ, ಬಲಿಷ್ಠವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ಜೊತೆಗೆ ಇವರೆಲ್ಲ ಭಾರತದ ಹೆಸರಾಂತ ಕಲಾವಿದಾರಾಗಿ ಬೆಳೆದರು.

ಅವನೀಂದ್ರರು ಕಲೆ ಕುರಿತಾಗಿ ಕೆಲವು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಕಲಾಸಾಹಿತ್ಯ ಬೆಳೆಸಿದರು. ಅವರ ಈ ಎಲ್ಲ ಸಾಧನೆ ಪರಿಗಣಿಸಿ ೧೯೪೧ ರಲ್ಲಿ ಕಲ್ಕತ್ತಾ ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾಲಯ "ಡಾಕ್ಟರ್ ಆಫ್ ಲೇಟರ್ಸ" ಪದವಿ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಿತು. ನಿರಂತರ ಕಲಾಸೇವೆಯಲ್ಲಿಯೇ ತಮ್ಮ ಜೀವನ ಕಳೆದ ಇವರು ೧೯೫೧ರಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯುಸಿರೆಳೆದು, ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಅಮರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವನೀಂದ್ರನಾಥ ಠಾಗೋರ್‌ರವರು ರಚಿಸಿದ ತಾಯಿ-ಮಗು, ಸೂಫಿ ಎಂಬ ಎರಡು ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಕರ್ನಾಟಕ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ, ನಟೀರ್ ಪ್ರಜಾ- ನಟೀರ್, ವಿಥ್ ಎಕ್ಬಾರ್, ಮುಮ್ತಾಜ್, ಬಾದ್‌ಷಾ ಅಲಂ, ವೈನ್, ವುಮೆನ್ ಅಂಡ್ ಬಾರ್, ಕಾಮಿಣಿ, ಸ್ಟಡಿ ವಿತ್ ಫೇಸ್, ಲಿವಿಂಗ್ ಫಾರ್ ಹೋಮ್, ಆನ್ ಪೂಜಾ ವೆಕೇಶನ್, ಪೀಸ್‌ಕಾಟೇಜ್, ರವೀಂದ್ರನಾಥ, ಗುರುದೇವ ಆನ್ ದಿ ಟೆರಾಸ್, ಮಾರ್ನಿಂಗ್, ಇವನಿಂಗ್, ಡಾಟರ್ ವಿಥ್ ಸ್ಮೊಯಿಲ್, ಅಡ್ವೆಂಟ್ ಆಫ್ ದಿ ಅಟೆಂ, ಪಿಕಾಸ್, ಚಿಕಿ ಮುಂತಾದ ೧೭ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಧುನಿಕ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಜಗನ್ಮೋಹನ ಪ್ಯಾಲೆಸ್ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಂಡಿವೆ.

೫. ನಂದಲಾಲ್ ಬೋಸ್ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಸಂಯೋಜನೆ.

"——Each subject (of the Haripura poster) was clearly defined against a contrasting background and finished with a freely flowing calligraphic line—— The folk elements if any are transcended. Nandalal paints in his own style, a language that was at once intelligible and clear, that created a new standard or norm— The style is —— at once traditional and contemporary, naturalistic and omamenta ——Nandalal's lines combine the plasticity of Indian sculpture with the fluency of calligraphy — the designs are not mere patterns, they are a new and delightful reality, bouyant and Joyous, containing the prana or life breath of Indian art."[೨೨] ಎಂದು ಜಯಾ ಅಪ್ಪಾಸ್ವಾಮಿಯವರು ಅವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಕುರಿತು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ನಂದಲಾಲ್ ಬೋಸ್‌ರು ದಿನಾಂಕ: ೩ ಡಿಸೆಂಬರ್ ೧೮೮೨ರಲ್ಲಿ ಬಿಹಾರದ ಖರಗಪುರದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಬಾಲ್ಯದ ಶಿಕ್ಷಣ ಖರಗಪುರದಲ್ಲಿ ಪಡೆದರು. ಅವರ ತಾಯಿ ಕರಕುಶಲ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಪಳಗಿದ್ದರು. ತಾಯಿ ಗೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವದು, ಚಿತ್ತಾರಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವದನ್ನು ನೋಡಿ ನಂದಲಾಲ್‌ರಿಗೆ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಮೂಡಿತು. ೧೩ನೇ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಕಲ್ಕತ್ತಾಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ೧೯೦೫ ರಲ್ಲಿ ಕಲಾಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯಲು ಕಲ್ಕತ್ತಾದ ಸರಕಾರಿ ಕಲಾ ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರಿದರು. ಇ.ಬಿ. ಹ್ಯಾವೆಲ್‌ರು ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚಾರ್ಯರಾಗಿದ್ದರು. ಅವನೀಂದ್ರನಾಥ ಠಾಗೋರ್ ರವರು ಉಪಪ್ರಾಚಾರ್ಯರಾಗಿದ್ದರು. ಈ ಇಬ್ಬರೂ ಗುರುಗಳ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥ ಕಲಾವಿದರಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದರು. ಕೆ.ವೆಂಕಟಪ್ಪ, ಶೈಲೇಂದ್ರನಾಥ, ಕ್ಷಿತೀಂದ್ರನಾಥ ಮುಜುಮದಾರ, ಅಸಿತ್‌ಕುಮಾರ ಹಲ್ದಾರ ಮುಂತಾದವರು ನಂದಲಾಲ್ ರವರ ಸಹಪಾಠಿಗಳಾಗಿದ್ದರು.

೧೯೦೯ರಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟನ್ನಿನ ಲೇಡಿ ಹೇರಿಂಗ್ ಹ್ಯಾಂ ಅಜಂತಾದ ಭಿತ್ತಿಗಳ ನಕಲು ಮಾಡಲು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಈ ಚಿತ್ರಗಳ ನಕಲು ಮಾಡಲು ನಂದಲಾಲ್ ಬೋಸ್, ಕೆ.ವೆಂಕಟಪ್ಪ, ಅಸಿತ್‌ಕುಮಾರ ಹಲ್ದಾರ, ಮತ್ತು ಸುರೇಂದ್ರನಾಥ ಗುಪ್ತಾ ನೇಮಕವಾದರು. ಅಜಂತಾ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ನಕಲು ಮಾಡಿದ್ದು ನಂದಲಾಲ್‌ರಿಗೆ ಒಂದು ಹೊಸ ಅನುಭವ ನೀಡಿತು. ಇದರಿಂದ ಅಜಂತಾ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಸತ್ವ ಅರಿಯಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಯಿತು. ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಠಾಗೋರ್‌ರವರ ಆಹ್ವಾನದ ಮೇರೆಗೆ ಕೆಲವು ಕಾಲ ಶಾಂತಿನಿಕೇತನದಲ್ಲೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ನಂತರ ೧೯೧೯ ರಲ್ಲಿ ಕಲಾಭವನ ಕಲಾವಿಭಾಗದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದರು. "ಪ್ರಕೃತಿಯ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಅವರ ದೃಷ್ಟಿ ಅದ್ಭುತವಾಗಿತ್ತು.

೨೨. Neville Tuli : Indian Contemporary painting, P.No. 99

ಭಾರತೀಯ ಮಿಥ್ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಅವರ ಚಿತ್ರಗಳು ಅವರ ಅಭಿರುಚಿಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟ ಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಬ್ರಹ್ಮೋ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡೇ ಹಿಂದೂಸಾಹಿತ್ಯ, ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಪಾರ ಶ್ರದ್ಧೆಯನಿಟ್ಟು ಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅವರು ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಂಸರ ಶಿಷ್ಯರಾಗಿದ್ದರು."[೨೩]

ನಂದಲಾಲ್ ಬೋಸರವರು ಸದಾ ಕಲಾಚಿಂತನೆ, ಕೃತಿರಚನೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು, ಶಿಸ್ತುಬದ್ಧ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ಜೀವನದ ೬೦ ವರ್ಷಗಳನ್ನು ಕಲಾ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಮೀಸಲಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಇವರ ಕಲಾಸೇವೆಯನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ ೧೯೫೦ ರಲ್ಲಿ "ಡಾಕ್ಟರ್ ಆಫ್ ಲೇಟರ್ಸ್" ೧೯೫೨ ರಲ್ಲಿ "ದೇಶಿಕೊತ್ತಮ" ಗೌರವವನ್ನು ವಿಶ್ವಭಾರತಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ನೀಡಿತು. ೧೯೫೪ರಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಸರಕಾರ "ಪದ್ಮವಿಭೂಷಣ" ೧೯೬೫ ರಲ್ಲಿ ರವೀಂದ್ರ ಭಾರತಿ ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾಲಯವು "ಡಾಕ್ಟರ್ ಆಫ್ ಲೇಟರ್ಸ್" ಪದವಿ ನೀಡಿ ಸನ್ಮಾನಿಸಿತು. ಬಂಗಾಳ ಶೈಲಿಯ ಕಲಾವಿದರಾದ ಇವರ ೧೮ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಒಂದು ಕಲಾಕೃತಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್, ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ.

೬. ಯಾಮಿನಿರಾಯ್ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಸಂಗೀತಗಾರರು.

As early as the 1930's Jamini Roy had anticipated the current vogue amongst the artists to draw upon folk-art in fashioning art work. He attempted to create a distinct indigenous style in seeking inspiration from folk art traditions as against the elitist approach of the Bengal school. He found a quality of freshness, dirctness and robustness in the artistic spirit that still survived in the scrolls, the bazar paintings of kalighat, in the puja Images in toys and dolls and the hordes of artefacts created for rituals-all synthnesised with the visual effects of kanthas and alpanas.[೨೪]

ಯಾಮಿನಿರಾಯ್ ರವರು ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳದ ಬಾಂಕುರಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಂದು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ೧೮೮೭ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೂ ಬಂಗಾಳದ ಪಟಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಬೆಳೆದರು. ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಿಡಿಸಿದ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ನಕಲು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ತಂದೆ ಇವರ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಕಲ್ಕತ್ತಾದ ಸರಕಾರಿ ಕಲಾಶಾಲೆಗೆ ಸೇರಿಸಿದರು. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಶೈಲಿಯ ಕಲಾಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದರೂ ಭಾರತೀಯ ಜಾನಪದ ಕಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಒಲವು ತಾಳಿ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡುತ್ತಾ, ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಟೆಂಪರಾ, ತೈಲವರ್ಣ, ಜಲವರ್ಣದಲ್ಲಿ

೨೩. ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಕುಸನೂರ : ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಪುಟ – ೧೭೩

೨೪. Prananath Mago : Contemporary Art in India, P.No. - 35

ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. "ಜಾನಪದ ಕಲೆಯ ಪ್ರಭಾವ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಅವರ ಮೇಲಿತ್ತು. ಜಾನಪದ ಕಲೆ ಕೇವಲ ಅಲಂಕರಣದ ಕಲೆಯಾಗಿರದೇ ಅದರಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅರ್ಥವಿರುತ್ತದೆಂದು ಅವರು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು. ಕಾಲಿಘಾಟದ ಪಟಚಿತ್ರಗಳು, ಕಂಥಾ ಚಿತ್ರಗಳು, ಮತ್ತು ಅಲ್ಪನಾಚಿತ್ರಗಳು ಅವರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೆಳೆದವು. ಇಂಥ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಣವೈಭವ, ರೇಖೆಗಳ ಸ್ಪಷ್ಟತೆ ಮತ್ತು ದೇಶದ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಇರುವದರಿಂದ ಇಂಥ ಶೈಲಿಯನ್ನೇ ಏಕೆ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಾರದೆಂದು ಯಾಮಿನಿರಾಯ್ ಚಿಂತಿಸಿದರು."[೨೫] ಕೊನೆಗೆ ಜನಪದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲೆ ಚಿತ್ರ ರಚಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ವೈಷ್ಣವ ಕಥೆಯನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟು ಅನೇಕ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು.

ಯಾಮಿನಿರಾಯ್ "ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳಕು-ನೆರಳನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ದಪ್ಪವಾದ ಕಪ್ಪು ಮತ್ತು ಬಿಳಿರೇಖೆಗಳನ್ನು ಸರಾಗವಾಗಿ ಹರಿಯುವಂತೆ ಎಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ರಚನೆಗಳಲ್ಲಿ ರೇಖೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಶಕ್ಯವಾದಷ್ಟು ಕಮ್ಮಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಗುವಿನಂತಹ ಮುಗ್ಧರೂಪ, ಅಗಲವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳು, ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ರಚನಾ ವೈಖರಿ, ಇವುಗಳ ದೆಸೆಯಿಂದ ಆತನ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೋಹಕತೆ, ಲಾವಣ್ಯಗಳು ಚಿಮ್ಮುತ್ತಿದ್ದವು. ರಚನೆಗಳು ಆಲಂಕಾರಿಕವಾಗುವಂತೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಅಂಗಾಂಗ ಪ್ರಮಾಣಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದ."[೨೬] ಹೀಗೆ ಯಾಮಿನಿರಾಯ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತಲೇ ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ತನ್ನೆಲ್ಲ ನೋವುಗಳನ್ನು ಮರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದ ಹಿರಿಯ ಜೀವ ೧೯೭೨ರಲ್ಲಿ ಇಹಲೋಕ ತ್ಯಜಿಸಿತು. ತಮ್ಮದೇ ಶೈಲಿಯ ಮೂಲಕ ಹೆಸರು ಮಾಡಿದ ಖ್ಯಾತ ಕಲಾವಿದ ಯಾಮಿನಿರಾಯ್‌ರ ೧೬ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಧುನಿಕ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು ಹಾಗೂ ವುಮೆನ್ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯ ಟೆಂಪರಾವರ್ಣದ ಒಂದು ಕಲಾಕೃತಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ.

೭. ಅಸೀತ್ ಕುಮಾರ್ ಹಲ್ದಾರ್ - ಕಲಾಕೃತಿ : ಸಂಯೋಜನೆ.

ಕವಿ, ಕಲಾವಿದ, ಪ್ರಬಂಧಕಾರ ಮತ್ತು ಲೇಖಕರಾಗಿದ್ದ ಅಸೀತಕುಮಾರ ಹಲ್ದಾರರು ಬಂಗಾಳಿ ಶೈಲಿಯ ಕಲಾವಿದರಾಗಿ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾದವರು. ಅವನೀಂದ್ರನಾಥ ಠಾಗೋರರ ಶಿಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಇವರು ಒಬ್ಬರು. ೧೮೯೦ ರಲ್ಲಿ ಕಲ್ಕತ್ತಾದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ತಂದೆಯ ಹೆಸರು ಸುಕುಮಾರ ಹಲ್ದಾರ. ಬಾಲಕ ಅಸೀತ ಕುಮಾರಗೆ ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೇ ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಮೂಡಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಲು ಕಲ್ಕತ್ತಾದ ಸರ್ಕಾರಿ ಕಲಾ ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರಿದರು, ಲೇಡಿ ಹೆರಿಂಗ್ ಹ್ಯಾಮ್ ಅವರ ಜೊತೆಗೆ ಅಜಂತಾ ಚಿತ್ರಗಳ ನಕಲು ಮಾಡುವ ಕಲಾವಿದರ ತಂಡದಲ್ಲಿ ಇವರು ಒಬ್ಬರಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ನಕಲು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಅವರು ಕಲಾವಿದರಾಗಿ

೨೫. ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಕುಸನೂರ : ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಪುಟ - ೧೭೪

೨೬. ಬಿ.ಪಿ. ಬಾಯಿರಿ : ಕಲೆಗಾರರ ಕಥೆಗಳು, ಪುಟ - ೧೧೮

ಬೆಳೆಯಲು ಒದಗಿದ ಉತ್ತಮ ಅವಕಾಶವಾಯಿತು. ಅವನೀಂದ್ರನಾಥ ಠಾಗೋರರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಅಭ್ಯಾಸದ ನಂತರ ಇವರನ್ನು "ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಠಾಗೋರರು ಶಾಂತಿನಿಕೇತನದ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲರನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿದರು. ಸಂಯೋಜನಾ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಹಸ್ತರಾಗಿದ್ದ ಹಲ್ದಾರರು ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು, ಹಲ್ದಾರ ಅವರು ಕಲಾಭವನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟ ನಂತರ ರಾಜಸ್ಥಾನದ ಜಯಪುರ ಕಲಾಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲರಾದರು. ಅನಂತರ ಯೂರೋಪಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ, ಕಲೆಯ ನೂತನ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಲಕ್ನೋದಲ್ಲಿನ ಕಲಾಶಾಲೆಯ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲರಾದರು. ಅಲ್ಲಿ "ಅವರ ಕಲೆ ವಿಕಾಸವಾಗಿ ಅವರ ಕಲ್ಪನೆಗಳು ವಾಸ್ತವ ರೂಪ ಪಡೆದವು."[೨೭] ಹೀಗಾಗಿ ಇವರು ಸಮರ್ಥ ಆಡಳಿತಗಾರರಾಗಿಯೂ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಅಲಹಾಬಾದಿನಲ್ಲಿ ಇವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ (ಹಲ್ದಾರ ಭವನ) ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಲೇಖಕರಾಗಿಯೂ ಇವರು ಅನೇಕ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಸಹ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ೧. ಕಲೆ ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯ, ೨. ಅವರ್ ಹೇರಿಟೆಜ್ ಇನ್ ಆರ್ಟ್, ೩. ಬಂಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ರೂಪದರ್ಶಿಕೆ, ೪. ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಮೇಘದೂತ ರಾಮಾಯಣ, ೫. ಗೌತಮನ ಕಥೆ ಮುಂತಾದ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಭಾರತೀಯ ಕಲಾವಿದರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾದ ಇವರ ೧೧.೫ x ೧೪.೫ ಸೆಂ.ಮೀ ಅಳತೆಯ ಜಲವರ್ಣದ ರೇಖಾಚಿತ್ರ ಕಲಾಕೃತಿಯು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಧುನಿಕ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು ಹಾಗೂ ೧೨"x೧೮" ಅಳತೆಯ ಜಲವರ್ಣದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಉಮರ್‌ಖಯಾಂ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯ ಒಂದು ಕಲಾಕೃತಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ.

೮. ಕೆ. ಎನ್. ಮುಜುಂದಾರ್ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಹುಮನ್ ಪ್ಲಕ್ಕಿಂಗ್ ಪ್ಲಾವರ್

ಭಾರತೀಯ ಆಧುನಿಕ ಕಲಾವಿದರಾದ ಇವರ 'ಪೆಟ್ ಡಿಯರ್' ಟೆಂಪರಾವರ್ಣದಲ್ಲಿ ೧೨.೫ x ೩೨.೨ ಸೆಂ.ಮೀ ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಧುನಿಕ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಒಂದು ಕಲಾಕೃತಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ.

೯. ಮುಕುಲ್ ಡೇ – ಕಲಾಕೃತಿ : ತರ್ಪನ

ಬಂಗಾಳಿ ಶೈಲಿಯ ಕಲಾವಿದರಲ್ಲಿ ಮುಕುಲ್ ಡೇ ಒಬ್ಬರು. ಇವರು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ೧೮೯೫ರಲ್ಲಿ, ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದ ಕಲಾಸಕ್ತಿ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಇವರು ಅವಸನೀಂದ್ರನಾಥ ಟಾಗೋರರಲ್ಲಿ ಕಲಾಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದರು. ಅಲ್ಲದೇ ಭಿತ್ತಿ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಲಂಡನ್ ಸ್ಲೇಸ್‌ಸ್ಕಾಲ್ ಹಾಗೂ ರಾಯಲ್ ಕಾಲೇಜ್ ಆಫ್ ಆರ್ಟ್ಸನಿಂದ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.

---

೨೭. ಎನ್. ಮರಿಶಾಮಾಚಾರ್ : ಕಲಾವಿದರು, ಪುಟ – ೦೬

೧೯೨೬ರಲ್ಲಿ ಬರ್ಲಿನ್, ೧೯೨೭ರಲ್ಲಿ ಲಂಡನ್, ೧೯೪೬ರಲ್ಲಿ ಸಿಲೋನ್, ಅಲ್ಲದೇ ದೇಶ ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಕಲೆಯ ತಂತ್ರ ಕಲಿತಿದ್ದರು. ಚಿಕ್ಯಾಗೋ ಸೊಸೈಟಿ ಆಫ್ ಎಚರ್ಸ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದರು. ಮತ್ತು ಸ್ಲೇಡ್, ಕನ್ನಿಂಗ್ ಸ್ಕೂಲ್ ಆಫ್ ಆರ್ಟ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚಿಂಗ್‌ನ ವಿವಿಧ ತಂತ್ರ ಕಲೆತಿದ್ದರು. ಲಂಡನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಟುಡಿಯೋ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಎಚ್ಚಿಂಗ್ ಕೃತಿಗಳಿಂದ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಭದ್ರ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದು, ಈ ಮಾಧ್ಯಮಕ್ಕೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತ ಚಿತ್ರ ಮುದ್ರಣ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಛಾಪನ್ನು ಇವರು ಮೂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.[೨೮] ಇವರ ಐದು ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಧುನಿಕ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಕರ್ನಾಟಕ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ.

೧೦. ದೇವಿಪ್ರಸಾದ್ ರಾಯಚೌಧರಿ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಮ್ಯಾನ್ ನಿಯರ್ ಶೈನ್

ದೇವಿಪ್ರಸಾದ ರಾಯ್ ಚೌಧರಿಯವರು ಬಂಗಾಳದ ರಂಗಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ತೇಜಾತ್‌ನಲ್ಲಿ ೧೮೯೯ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಇವರು ಅವನೀಂದ್ರನಾಥ ಟಾಗೋರರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಚಿತ್ರ ಮತ್ತು ಶಿಲ್ಪಕಲೆ ಎರಡರಲ್ಲೂ ಪರಿಣಿತಿ ಪಡೆದಿದ್ದರೂ ಮದ್ರಾಸಿನ ಸರಕಾರಿ ಕಲಾಶಾಲೆಯ ಪ್ರಾಚಾರ್ಯರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ದೇವಿಪ್ರಸಾದ ರಾಯ ಚೌಧರಿಯವರು "೧೯೫೩ರಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ನೇಮಕವಾದರು. ಚಿತ್ರ, ಶಿಲ್ಪಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುತ್ವ ಪಡೆದಿದ್ದು, ಶಿಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವಿಕತೆಯ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು, ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನಯ, ಸೂಕ್ಷ್ಮವಿಚಾರ, ಹಾಗೂ ಜೀವನ ಸೌಂದರ್ಯ, ವಿಲಾಸ, ಮಾರ್ದವಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ತಮ್ಮ ಶಿಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತು ಶಿಲ್ಪಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತಾ ಪ್ರತಿಮಾಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುತ್ವ ಪಡೆದಿದ್ದರು.

ಶಿಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ, ಸೃಷ್ಟಿ ನೈಪುಣ್ಯ, ಭಾವಾವೇಶ ಮತ್ತು ಜೀವಂತ ಕಳೆಯನ್ನು ಸೃಜಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಪ್ರಧಾನ ಭಾವಶಿಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಭಾವ, ಉಡುಗೆ ತೊಡುಗೆ ಹಾಗೂ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ."[೨೯] ಅಲ್ಲದೆ ಇವರು ಅಂಗರಚನಾಶಾಸ್ತ್ರದ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿದ್ದರು. ಇದು ಅವರ ಶಿಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ರವೀಂದ್ರ ಭಾರತಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಇವರ ಕಲಾಸೇವೆಯನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ "ಗೌರವ ಡಿ.ಲಿಟ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿ" ನೀಡಿದೆ. ಭಾರತ ಸರಕಾರ ಪದ್ಮಭೂಷಣ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಿದೆ. ಈ ಹಿರಿಯ ಕಲಾ ಜೀವಿ ೧೯೭೫ ಸ್ವರ್ಗಸ್ಥರಾದರು. ಇವರ ಒಂದು ಕಲಾಕೃತಿ ೧೨"x೧೮" ಅಳತೆಯ ಮ್ಯಾನ್ ನಿಯರ್ ಶೈನ್ ಶೀಷಿಕೆಯ ಟೆಂಪರಾ ವರ್ಣದ ಕಲಾಕೃತಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು ಹಾಗೂ ಒಂದು ಕಲಾಕೃತಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಧುನಿಕ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ.

೨೮. ಎನ್. ಮರಿಶಾಮಾಚಾರ್ : ಕಲಾವಿದರು, ಪುಟ – ೬೭

೨೯. ಎನ್. ಮರಿಶಾಮಾಚಾರ್ : ಕಲಾವಿದರು, ಪುಟ – ೪೦

೧೧. ಬಿನೋದ್ ಬಿಹಾರಿ ಮುಖರ್ಜಿ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಥ್ರೀ ಲವರ್ಸ್

In his art the interest in historic and romantic subject matter or even in subject matter at all is swept away by an interest in form and colour, in arrangement of balances and tensions for thir own sake. There is no effort to consciously express an Idea, for the painting itself is a reflection of the artists idea — Early compositions are from the landscape around Shantiniketan, the surge of vegetation and the turgid dark leaves of bushes make a relentless pattern and seem to have a torrid organic life ——."[೩೦] ಎಂದು ಜೆ. ಅಪ್ಪಾಸ್ವಾಮಿಯವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಬಿನೋದ ಬಿಹಾರಿ ಮುಖರ್ಜಿಯವರು ಬಹುಮುಖ ಪ್ರತಿಭೆಯುಳ್ಳ ಕಲಾವಿದರಾಗಿದ್ದರು. ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಭಿತ್ತಿಚಿತ್ರ, ಗ್ರಾಫಿಕ್, ಕಲಾ ಇತಿಹಾಸ, ವಿಮರ್ಶೆ ಅಲ್ಲದೇ ಉತ್ತಮ ಕಲಾ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬಿನೋದ ಬಿಹಾರಿ ಮುಖರ್ಜಿಯವರು ಬಂಗಾಳದ ಬೆಹಾಲದಲ್ಲಿ ೧೯೦೪ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಶಾಂತಿನಿಕೇತನದಲ್ಲಿ ನಂದಲಾಲ್ ಬೋಸ್‌ರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಕಲಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದರು.

ನಂತರ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ, ಗ್ರಂಥಪಾಲಕರಾಗಿ, ಅಲ್ಲಿಯ ಮ್ಯುಜಿಯಂ ಕ್ಯುರೇಟರ್ ಆಗಿಯೂ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. "ಅವರು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಟೆಂಪರ್, ತೈಲವರ್ಣ ಹಾಗೂ ಭಿತ್ತಿ ಚಿತ್ರಗಳ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅವರು ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿನಿಕೇತನದ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪರಿಸರದಿಂದ ಪ್ರೇರಣೆಗೊಂಡು ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದು ಅವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸತನ ಕಾಣಬಹುದು."[೩೧] ಅಲ್ಲದೆ ಗ್ರಾಫಿಕ್ ಕಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಪರಿಣಿತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ್ದರು. ಆದರೆ ದೃಷ್ಟಿದೋಷದಿಂದ ೧೯೫೬ರಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿನ ಶಸ್ತ್ರ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟರು. ಶಸ್ತ್ರ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಫಲಕಾರಿಯಾಗದೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ದೃಷ್ಠಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡರು. ಆದರೂ ಧೃತಿಗೆಡದೆ ಪೇಪರ್ ಕಟ್ ಕೋಲಾಜ್ ಮತ್ತು ಅಲಂಕರಣ ಶಿಲ್ಪ ರಚಿಸುವದರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡರು. ಇವರ ಕಲಾಸೇವೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಭಾರತ ಸರಕಾರ ಪದ್ಮಭೂಷಣ ಪ್ರಶಸ್ತಿ. ವಿಶ್ವಭಾರತಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ದೇಶಿಕೊತ್ತಮ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಿವೆ. ಕೇಂದ್ರ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ "ಫೇಲೋ" ಆಗಿ ಗೌರವಿಸಿ ಸನ್ಮಾನಿಸಿದೆ. ಖ್ಯಾತ ನಿರ್ದೇಶಕ ಸತ್ಯಜಿತರಾಯ ರವರು "ದಿ ಇನ್ನರ್ ಹೈ" ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಸಾಕ್ಷ್ಯಚಿತ್ರ ನಿರ್ಮಿಸಿದರು. ಇವರ ಹನ್ನೊಂದು ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಧುನಿಕ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು ಹಾಗೂ ಜಲವರ್ಣದ ಒಂದು ಕಲಾಕೃತಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ.

---

೩೦. Neville Tuli : Indian Contemporary painting, P.No. 102

೩೧ ಎನ್. ಮರಿಶಾಮಾಚಾರ್ : ಕಲಾವಿದರು, ಪುಟ – ೫೯

೧೨. ಅಮೃತ ಶೇರಗಿಲ್ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಸ್ವಭಾವ ಚಿತ್ರ

"Modern art has led me to the comprehension and appreciation of Indian painting and sculpture. It seems paradoxical but I know for certain that had we not come away to Erope I should, perhaps, never have realised that fresco from Ajanta or a small piece of sculpture in the muse guimet is worth more than the whole Renaissance"[೩೨] ಎಂದು ಅಮೃತ ಶೆರಗಿಲ್ ರವರು ೧೯೩೪ಳ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್‌ನಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅಮೃತಾ ಶೇರಗಿಲ್ ರವರು ಸಿಜಾನ್, ಗಾಗಿನ್ ಮತ್ತು ಮ್ಯಾಟಿಸ್ತೆ ಮುಂತಾದ ಕಲಾವಿದರಿಂದ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದರು. ಭಾರತೀಯ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಂಪರೆ ಅವಳಿಗೆ ಬಹುವಾಗಿ ಹಿಡಿಸಿತು. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಪ್ರವಾಸ ಕೈಗೊಂಡು ಹಿಂದಿರುಗಿದ ಮೇಲೆ ಸಾಕಷ್ಟು ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾಳೆ.

"೧೯೩೪ರ ವೇಳೆಗೆ ಅಮೃತಾಳಿಗೆ ಯೂರೋಪಿನ ಜನಜೀವನ, ಕಲಾಸೃಷ್ಟಿ ಇವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅತೃಪ್ತಿಯುಂಟಾಯಿತು. ಭಾರತಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗುವ ಆಸೆ ಪ್ರಬಲವಾಯಿತು. ಅವಳ ತಾಯಿ ಆ ವೇಳೆಗೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿದ್ದಳು. "ಇಲ್ಲಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಚಿತ್ರಕಲೆ ಮುಂದೆ ಬೆಳೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಪ್ರತಿಭೆ ಏನಿದ್ದರೂ ನನ್ನದೇ ಆದ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬೇಕು."[೩೩] ಆಷ್ಟೊಂದು ಅಮೃತಾಳಿಗೆ ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ಮೋಹ ಮೂಡಿತ್ತು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನಜೀವನ ಕುರಿತು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಚಿತ್ರ ರಚಿಸಲು ಅವಳಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

"Shall I describe the colour Scheme! The fat woman's skirt which is an unexpected greenish yellow lights up the whole picture. The little girl in the middle is clothed in a crimson cloth with whte circles, her face and body are sort of ivory colour. The woman doing her hair is a rich burnt sienna with reddish oranges in it. Her skirt is a warm peacock blue, her blouse acid green with purple, sleeves the pink, the whole background and foreground a greyish ochre more or less uniform —— The kid in the centre is a deepred brown with occasional green tinges and the child on the extreme right is as though lit up by a flame as somebody said".[೩೪]

ಅಮೃತಾ ಶೇರಗಿಲ್ ೧೯೦೩ ಜನೆವರಿ ೩೦ ರಂದು ಯುರೋಪಿನ ಬುಡಾಪೆಸ್ಟನಲ್ಲಿ

೩೨. Prananath Mago : Contemporary Art in India, P.No. - 38

೩೩. ಮಿ. ಕೃ. ಅಚ್ಯುತರಾವ್ : ಅಮೃತಾ ಶೇರ್‌ಗಿಲ್, ಪುಟ – ೨೧

೩೪. Neville Tuli : Indian Contemporary painting, P.No. 100

ಜನಿಸಿದಳು. ತಂದೆ ಉಮಾರಾವ್ ಸಿಂಗ್ ಭಾರತೀಯ, ತಾಯಿ ಮೇರಿ ಅಂಟೋನಿ, ಹಂಗೇರಿಯವಳು, ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೂ ಅಮೃತಾಳಿಗೆ ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಇತ್ತು. ಮುಂದೆ ಇಟಲಿಯ ಫ್ಲಾರೆನ್ಸ ಹಾಗೂ ಪ್ಯಾರಿಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ಕಲಾಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದಳು. "೧೯೩೦ ರಿಂದ ೧೯೩೨ರ ವರೆಗೆ ನೂರಾರು ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳು, ಭಾವಚಿತ್ರಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ, ದೃಢವಾದ ರೇಖೆಗಳು, ನೆರಳು-ಬೆಳಕು, ಇವುಗಳನ್ನು ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ಕಲಿತಳು. ಇದಾದ ನಂತರ ತೈಲವರ್ಣ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ, ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಆರವತ್ತು ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದಳು.

ಹೀಗಾಗಿ ಅವಳು ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಖ್ಯಾತಿ ಗಳಿಸಿದಳು. ಈ ಮೂಲಕ ನವ್ಯ ಕಲೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನದೇ ಆದ ಕಾಣಿಕೆ ನೀಡಿದ್ದಾಳೆ. ತನ್ನ ಕೃತಿಗಳ ಕುರಿತು ತಾಯಿಗೆ ಆಗಾಗ ಪತ್ರ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಈ ಪತ್ರಗಳು ಅವಳ ಕಲಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಮನೋಸ್ಥಿತಿಯ ಕುರಿತು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿವೆ. ಅಮೃತಾ ಶೆರಗಿಲ್ ತನ್ನ ೨೯ನೇ ಮಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ೧೯೪೧ ಡಿಸೆಂಬರ್ ೬ ರಂದು ಸ್ವರ್ಗಸ್ಥಳಾದಳು. ಆದರೂ ತನ್ನ ಅಮೂಲ್ಯ ಕೃತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಇಂದಿಗೂ ಚಿರಸ್ಥಾಯಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಆಧುನಿಕ ಮಹಿಳಾ ಕಲಾವಿದೆಯರಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವ ಅಮೃತಾ ಶೇರಗಿಲ್‌ರವರ ತೈಲವರ್ಣದ ೧೨ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಧುನಿಕ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು ಹಾಗೂ ಸೀಟೆಡ್ ವುಮೆನ್ ಟೆಂಪೆರಾ ಮಾಧ್ಯಮದ ಕಲಾಕೃತಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ.

೧೩. ಡಾ. ಎನ್. ಕೃಷ್ಣಾರೆಡ್ಡಿ – ಕಲಾಕೃತಿ : ವಾಟರ್ ಲಿಲ್ಲಿಸ್.

ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶದ ಚಿತ್ತೂರಿನಲ್ಲಿ ೧೯೨೫ರಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಾರೆಡ್ಡಿ ಜನಿಸಿದರು. ಉನ್ನತ ಕಲಾ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಶಾಂತಿನಿಕೇತನದಲ್ಲಿ ೧೯೪೬ರಲ್ಲಿ, ಸ್ಲೇಡ್ ಸ್ಕೂಲ್ ಆಫ್ ಆರ್ಟ ಲಂಡನ್ನಿನಲ್ಲಿ ೧೯೫೨ರಲ್ಲಿ ಪಡೆದರು. "The Oeuvre of Krishna Reddy, a pioneer print-maker of our time, offers a study of the fascinating technical innovations that have largely been his contribution to the field of contemporary print-making. He uses two new ways of simultaneous colour printing, one in which colour is suferimposed by comtrolling the riscosity of the inks, and the other by juxtaposing colours in points and streaks like a pointillist, as for instance and life movement. Hi demonstrates a unique process of printing of multiples in many colours from a single plate." [೩೫]

---

೩೫. Prananath Mago : Contemporary Art in India, P.No. - 191

ಸಿಂಗ್, ಅರ್ಪಿತಾ ಸಿಂಗ್, ಅಂಜೋಲೆ ಎಲಾಮೆನನ್, ಬಿಕಾಸ್ ಭಟ್ಟಾಚಾರ್ಯ, ಕೆ. ರಾಮಚಂದ್ರನ್, ಅಚ್ಯುತನ್ ಕೂಡ್ಲೂರ್, ಯುಸೂಫ್ ಅರಕ್ಕಲ್, ಕೆ.ವಿ. ಹರಿದಾಸನ್, ಓಂ ಪ್ರಕಾಶ್ ಶರ್ಮ, ಸೋಹನ್ ಖಾದ್ರಿ, ಪ್ರಫುಲ್ ಮೋಹಂತಿ, ಬಿರಂಡೆ, ಜಿ. ಆರ್. ಸಂತೋಷ್, ಕೆ.ಸಿ. ಎಸ್. ಪಣಿಕ್ಕರ್, ಪಿ.ಟಿ. ರೆಡ್ಡಿ, ರಾಮಕುಮಾರ್, ಕೃಷನ್ ಖನ್ನ, ಎಸ್. ಎಚ್. ರಾಜಾ, ವಿ. ಎಸ್. ಗಾಯತೊಂಡೆ, ಎಂ.ಎಫ್ ಹುಸೇನ್, ಎಚ್.ಎ. ಗಢೇ, ರಾಜೇಂದ್ರ ಧವನ್, ಅಪರ್ಣಾ ಕೌರ್, ಜತೀನ್‌ದಾಸ್, ಪಾರಿತೋಶೇನ್, ಕೆ.ಜಿ. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಂ, ಡಿ. ದೊರೈಸ್ವಾಮಿ, ಕೆ.ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್, ಜೆ. ಸ್ವಾಮಿನಾಥನ್, ನಲಿನಿ ಮಾಲಿನಿ, ಮನ್ನುಪರೇಖ್, ಎಸ್.ಜಿ. ವಾಸುದೇವ್, ಜೆ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಲಿ, ಶೈಲಜಾ ಮುಖರ್ಜಿ, ಡಿ. ಪಿ. ರಾಯಚೌಧರಿ ಮುಂತಾದ ಕಲಾವಿದರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಧುನಿಕ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ.

ಚಂಚಲ್ ಮುಖರ್ಜಿ, ರಾಮಚಂದ್ರನ್, ಕಾರ್ತಿಕ್ ಪೈನ್, ವೀಣಾ ಭಾರ್ಗವ್, ಮನೋಜ್ ದತ್ತಾ, ಪಾರಿತೋಶೇನ್, ಲಾಲುಪ್ರಸಾದ್ ಷಾ, ಧರ್ಮನಾರಾಯಣ, ದಾಸ್‌ಗುಪ್ತ, ಶಾಮಲ್‌ದತ್ತಾ ರಾಯ್, ಬಿಕಾಸ್ ಬಟ್ಟಾಚಾರ್ಯ, ಅಮಿತಾಬ್ ಬ್ಯಾನರ್ಜಿ, ಬಿ.ಪಿ. ರಾಯಚೌದರಿ, ಸನತ್‌ಘರ್, ಮನಿಷ್‌ಡೇ, ಮನುಪರೇಖ್, ಕೆ.ಜಿ. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಂ, ಮುಕುಲ್ ಡೇ, ಪ್ರದೀಪ್ ಮಿತ್ರ, ಗಣೇಶ್ ಅಲಯಿ, ಆದಿತ್ಯ ಬಾಸಕ್, ಮನೋಜ್ ಮಿತ್ರ, ಸಾಧನ ಚಕ್ರವರ್ತಿ, ಪ್ರಕಾಶ್ ಕರಮಕರ್, ಬದ್ರಿನಾರಾಯಣ್, ಚಿತ್ತವನು ಮುಜುಂದಾರ್, ಸುನಿಲ್ ದಾಸ್, ಜಯಾ ಗಂಗುಲಿ, ಹರಿಧನ್ ಚಟರ್ಜಿ, ರಾಮ್‌ಕುಮಾರ್, ಅಂಜೋಲೆ ಎಲಾಮೆನನ್, ನಿಖಿಲ್ ಬಿಸ್ವಾಸ್, ಜೋಗೇನ್ ಚೌಧರಿ, ಗಣೇಶ್ ಪೈನೆ, ಸೋಪನ್ ಕುಮಾರ್ ದಾಸ್, ಲಾಲೂ ಶಹಾ, ಶಕ್ತಿ ಬರ್ಮನ್, ಶೋಹಾಸ್ ರಾಯ್, ಎಫ್. ಎನ್. ಸೌಜಾ, ಎಸ್. ಎಚ್. ರಜಾ, ಎನ್. ಎಸ್. ಬೇಂದ್ರೆ, ಅತುಲ್ ಬೋಸ್, ಕನೂ ದೇಸಾಯಿ, ಶೈಲಜಾ ಮುಖರ್ಜಿ, ಮನಿಷಿ ಡೇ, ರಾಂಕಿಂಕರ್ ಬೈಜ್, ಸುಧೀರ್ ಕಸ್ತಿಗಾರ್, ಶಾರದಾ ಉಕೀಲ್, ಗೋಪಾಲ್ ಬೋಸ್ ಮುಂತಾದ ಕಲಾವಿದರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಕರ್ನಾಟಕ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ.

III ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಲಾವಿದರು

ಕರ್ನಾಟಕದ ಅನೇಕ ಹಿರಿಯ-ಕಿರಿಯ ಕಲಾವಿದರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಆಯಾ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ರಚನೆಯಾದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಕಲಾವಿದರ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಲಾಕ್ಷೇತ್ರದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಹಂತಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಲಾವಿದರಿಂದ ದೃಶ್ಯಕಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಆದ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ನಾಡಿನ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿವೆ. ಆಯಾ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ಕಲಾವಿದರ ವಿವರ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ:

ಕೆ. ಕೇಶವಯ್ಯ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಶ್ರೀ ಜಯಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಒಡೆಯರವರ ವ್ಯಕ್ತಿ ಚಿತ್ರ

ಧರ್ಮಸ್ಥಳದ ಮಂಜೂಷಾ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ಕೆ. ಕೇಶವಯ್ಯನವರ ಕಲಾಕೃತಿ ಶ್ರೀ ಜಯಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಒಡೆಯರವರದ್ದು. ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ತೈಲವರ್ಣದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಈ ಕಲಾಕೃತಿ ೧೭" x ೨೨" ಅಳತೆಯಲ್ಲಿದೆ. "ಕೇಶವಯ್ಯನವರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಮುಖಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಉಜ್ವಲವಾದ ಬೆಳಕನ್ನು ನೀಡಿ, ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಸುಕಾಗಿ ಕಾಣಿಸುವಂತಹ ಕೃತಕ ನೆರಳು–ಬೆಳಕನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಅಲ್ಲದೆ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಕೇಂದ್ರ ವಸ್ತುವಿಗೆ ಸಿಗಬೇಕಾದ ಒತ್ತನ್ನು ಮೀರಿ ವಿವರಗಳೇ ಮುಖ್ಯವಾದವು" ಎನಿಸುತ್ತದೆ.

ಸಂಯೋಜನಾ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವೈಭವೀಕರಣವಿದೆ. ಕೇಶವಯ್ಯವರ ಸಮಕಾಲೀನ ಕಲಾವಿದರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಕಾಣಿಸದು. ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ಬೆರೆಸಿ ಮೃದುವಾಗಿ ಲೇಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಮದ್ರಾಸ್ ಸ್ಕೂಲ್ ಆಫ್ ಆರ್ಟ್ಸ್ ಮತ್ತು ರವಿವರ್ಮನ ಬಳಿ ಕಲಿತ ಪ್ರಭಾವವೇ ಆಗಿದೆ. ಕೇಶವಯ್ಯ ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ನೆರಳು–ಬೆಳಕು, ಮೈವಳಿಕೆ, ಹಿನ್ನೆಲೆ–ಮುನ್ನೆಲೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗಮನಿಸಿ ದುಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವರಾದರೂ ಅವರ ಕೆಲವು ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಏಕತಾನತೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಜೊತೆಗೆ ಎಲ್ಲ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಛಾಯಾಚಿತ್ರವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ರಚಿಸಿರುವದರಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೆಲ್ಲಾ ನಿಶ್ಚಲವಾಗಿ ಸ್ತಬ್ಧ ಚಿತ್ರಗಳಂತೆ ನಿಂತಿರುವದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು."[೩೭] ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೆ. ಕೇಶವಯ್ಯನವರು ಚಿತ್ರಿಸಿದ ಶ್ರೀ ಜಯಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಒಡೆಯರವರ ಕೃತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲ ಅಂಶಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಜಯಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಒಡೆಯರವರು ನೀಲಿ ಬಣ್ಣದ ಕೋಟು, ಅದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪುವ ಪ್ಯಾಂಟು, ಕರಿ ಬಣ್ಣದ ಶೂಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತಲೆಗೆ ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣದ ಪೇಟಾ ಧರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದು ಕೈಯನ್ನು ವೈಭವಪೂರಿತ ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣದ ಪರದೆಯನ್ನು ಒಂದು ಕಡೆಗೆ ಜೋತು ಬಿಟ್ಟು, ಉಳಿದಂತೆ ಕಂದು ಬಣ್ಣದ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಜೊತೆಗೆ ಒಂದು ಕಂಬವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಕೇಶವಯ್ಯ ನವರು ವ್ಯಕ್ತಿ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುವಲ್ಲಿ ಪರಿಣಿತರು ಎನ್ನುವದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಕೇಶವಯ್ಯನವರು ೧೮೭೮ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಇವರದು ಚಿತ್ರಗಾರ ಮನೆತನ. ಇವರ ತಾತ ತಿಪ್ಪಣ್ಣನವರು ಅರಮನೆಯ ಕಲಾವಿದರಾಗಿದ್ದರು. ನಂತರ ಕೇಶವಯ್ಯನವರು ಅರಮನೆಯ ಕಲಾವಿದರಾಗಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. "ಭಾರತೀಯ ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೊಸ ಅಲೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ರಾಜಾ ರವಿವರ್ಮನ ಕೃತಿಗಳಿಗೂ, ಕೇಶವಯ್ಯನವರ ಕೃತಿಗಳಿಗೂ ಕೆಲವು ಸಾಮ್ಯವಿದೆ. ರವಿವರ್ಮನಂತೆ ಇವರಿಗೂ ತೈಲವರ್ಣಮಾಧ್ಯಮದ ಮೇಲೆ ವಿಶೇಷ ಒಲವು. ಅವನ ಪರಂಪರೆಯ ಮುಂದುವರಿಕೆಗೆ ಇವರ ಭಾವಚಿತ್ರಗಳು ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಇವರು ಕಲಾಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಉಡುಪು, ಆಭರಣಗಳು,

---

೩೭. ಎಸ್. ವೆಂಕಟೇಶ : ಕೆ. ಕೇಶವಯ್ಯ, ಪುಟ – ೨೯

ಅವುಗಳ ಮೈವಳಿಕೆ, ಚರ್ಮದ ಮೈವಳಿಕೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಬಾಹ್ಯ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ರವಿವರ್ಮನ ಕಲಾಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಇಂಥ ವಿಶೇಷ ಒಲವಿರುವುದನ್ನು ಇತರ ಕಲಾವಿದರು, ಕಲಾಸಾಹಿತಿಗಳು ಈಗಾಗಲೇ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ರವಿವರ್ಮನ ಅಂಗಾಂಗಗಳ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವಿವರಗಳಿಗಿಂತ ಅವುಗಳನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿದ ಆಭರಣಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹತ್ವ ಕೊಡುತ್ತಾನೆಂಬುದನ್ನು ಅವನ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ನೇರವಾಗಿಯೇ ಕಾಣಬಹುದು."[೩೮] ಹೀಗಾಗಿ ಕೇಶವಯ್ಯನವರು ಅರಮನೆಯ ಪ್ಯಾನಲ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಕಲಾ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರವಿವರ್ಮನ ಪ್ರಭಾವದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ಇತರ ಕಲಾವಿದರೆಂದರೆ ಎಸ್.ಎನ್. ಸ್ವಾಮಿ, ವೈ. ನಾಗರಾಜು, ವೈ. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯರಾಜು, ಎಸ್.ಶಂಕರರಾಜು, ಎಸ್.ನಂಜುಂಡಸ್ವಾಮಿ, ಎಸ್.ಆರ್. ಐಯ್ಯಂಗಾರ್ ಮುಂತಾದ ಕಲಾವಿದರು ಸೇರಿ ದಸರಾ ಮೆರವಣಿಗೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ೨೬ ಪ್ಯಾನಲ್‌ಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಮಂಜೂಷಾ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಧರ್ಮಸ್ಥಳ, ಜಗನ್ಮೋಹನ ಪ್ಯಾಲೆಸ್ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ.

ಕೆ. ವೆಂಕಟಪ್ಪ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಚರ್ಚ್ ಹಿಲ್ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಊಟಿ

ವೆಂಕಟಪ್ಪನವರು ರಚಿಸಿದ ದೃಶ್ಯಗಳಲ್ಲಿ "ಚರ್ಚ ಹಿಲ್ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ, ಊಟಿ" ಕಲಾಕೃತಿಯು ಒಂದು . ಇದನ್ನು ೭"x೧೦" ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಗದದ ಮೇಲೆ ಜಲವರ್ಣದಿಂದ ೧೯೨೯ರಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಇಳಿಜಾರು ಗುಡ್ಡದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಹಾದಿಗಳ ನಡುವೆ ಎತ್ತರವಾಗಿ ನೀಳವಾಗಿ ಬೆಳೆದುನಿಂತ ದಟ್ಟವಾದ ಮರಗಳು ಶುಭ್ರವಾದ ನೀಲಿ ಆಕಾಶ, ನೀಲಿಹಸಿರು ಮಿಶ್ರಿತ ನಿಸರ್ಗ ರಮನೀಯ ಇಳಿಜಾರು ಬೆಟ್ಟ, ಕಂದುಗೆಂಪು ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾದ ಎರಡು ದಾರಿಗಳು ಅನತಿ ದೂರದಲ್ಲಿ ನೀಲಿ ಬಣ್ಣದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ದಟ್ಟವಾದ ಮರಗಳು ಒಟ್ಟಾರೆ ಕಲಾಕೃತಿ ಸೌಂದರ್ಯ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿದೆ. ಗಿಡದ ಟೊಂಗೆ, ಎಲೆಗಳನ್ನು ವೆಂಕಟಪ್ಪನವರು ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ನೈಜವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರುವ ವೆಂಕಟಪ್ಪ ಆರ್ಟ್‌ಗ್ಯಾಲರಿಯಲ್ಲಿ ವೆಂಕಟಪ್ಪನವರ ೪೫ ರಿಂದ ೫೦ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬಂಗಾಳದ ಕಲಾಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದ ಕೆ.ವೆಂಕಟಪ್ಪನವರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಜಲವರ್ಣದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡವರು. ಊಟಿ, ಕೊಡೈಕೆನಾಲ್ ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಳಗಳ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ನಾಜೂಕಾಗಿ ನೈಜವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸೊಬಗನ್ನು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಮುದ ನೀಡುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ ಅವರ ಪರಿಯನ್ನು ಕಲಾಕೃತಿಯನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಿಯೇ ಆನಂದ ಪಡೆಯಬೇಕು.

---

೩೮. ಎಸ್. ವೆಂಕಟೇಶ : ಕೆ. ಕೇಶವಯ್ಯ, ಪುಟ – ೨೩

ಕೆ ವೆಂಕಟಪ್ಪನವರು ಜೂನ್ ೨೩- ೧೮೮೬ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಇವರದು ಕಲಾವಿದರ ವಂಶ, ಅಜ್ಜ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಚಿತ್ರಕಾರರಾಗಿದ್ದರು. ತಂದೆ ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ ಅರಮನೆ ಕಲಾವಿದರಾಗಿದ್ದರು. ಕಲ್ಕತ್ತಾದ ಕಲಾಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವನೀಂದ್ರನಾಥ ಠಾಗೂರರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದರು. "ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿನ ವರ್ಣವಿನ್ಯಾಸ ಹಾಗೂ ನೆರಳು ಬೆಳಕಿನ ಬಗೆಗಿನ ಅವರ ಆಸಕ್ತಿ ತುಂಬಾ ಗಾಢವಾದುದು. ಜಲವರ್ಣ ಚಿತ್ರ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಇವರಷ್ಟು ಸಿದ್ಧ ಹಸ್ತರಾದವರು ವಿರಳ. ಈ ಮಾಧ್ಯಮ ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವಾದ ಕಲೆಗಾರಿಕೆ. ಒಮ್ಮೆ ವರ್ಣಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದರೆ ಮತ್ತೆ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ತೈಲವರ್ಣಗಳಂತೆ ಬಳಸುವಂತಿಲ್ಲ ಪ್ರಕೃತಿ ರಚನಾ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ವೆಂಕಟಪ್ಪನವರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಾವೀಣ್ಯವನ್ನು ಮೆರೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೃತಿಯಲ್ಲೂ ವರ್ಣಸ್ವಚ್ಛತೆ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ."[೩೯] ಹೀಗೆ ನೈಜ ಶೈಲಿಯ ಇವರ ವಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಣಸಂಯೋಜನೆ, ಹಾಗೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ರೇಖಾವಿನ್ಯಾಸ, ಕಣ್ಣಿಗೆ ತಂಪೆನಿಸುವ ವರ್ಣಗಳು, ನೋಡುಗರಿಗೆ ಆನಂದವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಅವರು ರಚಿಸಿದ ಊಟಿ, ಕೊಡೈಕೆನಾಲ್ ಮುಂತಾದ ನಿಸರ್ಗ ಚಿತ್ರಗಳು ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿವೆ.

೧೯೦೨ರಲ್ಲಿ ಇಂಡಸ್ಟ್ರೀಯಲ್ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ೧೯೦೬ರಲ್ಲಿ ಕಲಾಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಸಾದರು. ೧೯೦೯ ರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಚಿತ್ರಕಲಾ ವ್ಯಾಸಂಗ ಸರಕಾರಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಶಾಲೆ ಕಲ್ಕತ್ತಾದಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಾಸ, ೧೯೦೯ ತೈಲ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯ ಭಾವಚಿತ್ರ ರಚನೆ, ೧೯೧೦ ರಲ್ಲಿ "ಬೆಂಗಾಲ ಪ್ಲೋರಿಕಲ್" ಜಲವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಿಯ ಚಿತ್ರಣ, ಲೇಡಿ ಹೆರಿಂಗಹ್ಯಾಮ ಅವರಿಗಾಗಿ ೧೯೧೧ ರಲ್ಲಿ ಅಜಂತಾ ಚಿತ್ರಗಳ ನಕಲು ಮಾಡಲು ನಿಯೋಜನೆಗೊಂಡರು. ೧೯೧೧ ರಲ್ಲಿ "ಅರ್ಧನಾರಿ" ಮತ್ತು "ಬೆಂಗಾಲ ಫಿಷ್ ಮಾರ್ಕೆಟ್" ಎಂಬ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ರಚನೆ ಮಾಡಿದರು.

೧೯೧೩ರಲ್ಲಿ ರಾಮಾಯಣ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ರಚನೆ, ಎಪ್ರಿಲ್-ಜೂನ್ ೧೯೧೩ರಲ್ಲಿ "ಹಿಮಾಲಯ ಪಿಲಿಗ್ರಿಮೇಜ್" ಕಲಾಕೃತಿ ರಚನೆ, ಮೇ ೬-೧೯೧೩ರಲ್ಲಿ "ವೋವ್ ಆಫ್ ಅಪರಿಗ್ರಹ" ಕಲಾಕೃತಿ ರಚನೆ. ೧೯೧೩ರ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತ ಕಲಿಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ೧೯೧೪ರಲ್ಲಿ ಜನೆವರಿಯಲ್ಲಿ "ಶೃತಿ-ವೀಣೆ" ಯ ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿದರು. ೧೯೧೪ರಲ್ಲಿ ಐವರಿಯ ಮೇಲೆ "ಅವನೀಂದ್ರ ಟ್ಯಾಗೋರ"ರ ಕಾಗದದಲ್ಲಿ ಜಲವರ್ಣದ ಕಿರುರೂಪ ಚಿತ್ರರಚನೆ ಮಾಡಿದರು. ೧ನೇ ಜೂನ್ ೧೯೧೬ರಲ್ಲಿ ಕಲ್ಕತ್ತಾದಿಂದ ಮರಳಿ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಬಂದರು. "ಸ್ಟ್ರೀಟ್ ಆಫ್ ಓಲ್ಡ್ ಅಗ್ರಹಾರ, ಮೈಸೂರು" ಕಲಾಕೃತಿ ರಚನೆ, ೧೯೧೮ ರಿಂದ ಮೈಸೂರು ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಮಿರ್ಜಾ ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್ ರವರಿಗಾಗಿ ಐವರಿ ಮೇಲೆ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ್ -೪ರ ಭಾವಚಿತ್ರ ರಚಿಸಿದರು. ಇದೆ ವರ್ಷ "ಮಣಿ" ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಭಾವಚಿತ್ರವನ್ನು ಪ್ಲಾಸ್ಟರ್ ಆಫ್ ಪ್ಯಾರಿಸ್‌ನಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದರು. ೧೯೧೮ ಮಾರ್ಚ್ ೭ ರಿಂದ ವೀಣೆ ಶೇಷಣ್ಣ ರವರಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತ ಕಲಿಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಅದೇ ಸಂಗೀತ ಗುರುಗಳಾದ ವೀಣೆ ಶೇಷಣ್ಣ

---

೩೯. ಪಿ.ಆರ್. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ : ಕೆ. ವೆಂಕಟಪ್ಪ, ಪುಟ – ೧೩

ರವರ ಭಾವಶಿಲ್ಪವನ್ನು ಪ್ಲಾಸ್ಟರ್ ಆಫ್ ಪ್ಯಾರಿಸ್‌ನಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದರು. ೧೯೧೯ರಲ್ಲಿ "ಟೂ ವ್ಯೂವ್ಸ್ ಆಫ್ ದಿ ಚಾಮುಂಡಿ ಹಿಲ್ಸ್" ಕಲಾಕೃತಿ ರಚನೆ, ೧೯೨೧-೨೨ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ "ವೀಣೆಯ ಹುಚ್ಚು" ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಿದರು. ೧೯೨೩ ರಲ್ಲಿ ಮಹಾಶಿವರಾತ್ರಿ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚನೆ. ಇದೇ ವರ್ಷ ಜೇಮ್ಸ್ ಎಚ್. ಕರ್ಜೀನ್ಸ್‌ರವರಿಗಾಗಿ "ಚಾಂದ ಬೀಬಿ" ಕಲಾಕೃತಿ ರಚನೆ. "ಫಿಜಿಕಲ್ ಡೆವಲಪಮೆಂಟ್" ಮತ್ತು ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಟ್ಯಾಗೋರ ರವರ ಪ್ಲಾಸ್ಟರ್ ಆಫ್ ಪ್ಯಾರಿಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಭಾವಶಿಲ್ಪ ಹಾಗೂ "ಮರಿಚಾ ಆ್ಯಸ್ ಗೋಲ್ಡನ್ ಸ್ಟಾಗ್ ಟೆಂಪಟಿಂಗ್ ಸೀತಾ" ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಿದರು. ೨೮ ಡಿಸೆಂಬರ್ ೧೯೨೪ರಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರನ್ನು ಭೆಟ್ಟಿ ಮಾಡಿದರು. ೧೯೨೪ ಮೈಸೂರು ಅರಮನೆಯ ಅಂಬಾ ವಿಲಾಸ್ ಹಾಲ್ ನಲ್ಲಿ ಪ್ಲಾಸ್ಟರ್ ರಿಲೀಫನಲ್ಲಿ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚನೆ, ಇದೇ ವರ್ಷ ಪ್ಲಾಸ್ಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚನೆ. ಐವರಿಯಲ್ಲಿ ಕೋಚ್ ಬಿಹಾರ ಮಹಾರಾಜರ ಕಿರೂರೂಪ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಿದರು.

೧೯೨೫ರಲ್ಲಿ "ದ್ರೋಣಾ ಟೀಚಿಂಗ್ ಅರ್ಚರಿ" ಪ್ಲಾಸ್ಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ರಿಲೀಫ್ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಿದರು. ಇದೇ ವರ್ಷ "ಏಕಲವ್ಯ ಲರ್ನಿಂಗ್ ಅರ್ಚರಿ" ಪ್ಲಾಸ್ಟರನಲ್ಲಿ ರಿಲೀಫ್ ರಚಿಸಿದರು. ೧೫ ಎಪ್ರಿಲ್ ೧೯೨೬ ರಂದು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಟುಡಿಯೋ ಸಲುವಾಗಿ ಒಂದು ಪ್ಲಾಟ್ ಖರೀದಿಸಿದರು. ೧೯೨೬ ರಿಂದ ೧೯೨೮ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಊಟಿ ನಿಸರ್ಗ ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ಜಲವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದರು. ೧೯೨೮ ರಲ್ಲಿ ಶಕುಂತಲಾಸ್ ಡಿಪಾರ್ಚರ್ ಪ್ಲಾಸ್ಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ರಿಲೀಫ್ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಿದರು.

೨೭ ಜನೆವರಿ ೧೯೩೦ರಂದು ಮೈಸೂರು ಮಹಾರಾಜರು ಇವರ ಸ್ಟುಡಿಯೋಗೆ ಭೇಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟರು. ೧೯೩೨ರಲ್ಲಿ "ರಾಮಾ ಪ್ರೇಜೆಂಟಿಂಗ್ ಸಿಗ್ನೇಟ್ ರಿಂಗ್ ಟೂ ಹನುಮಾನ್" ಪ್ಯಾನಲ್ ರಚಿಸಿದರು. ೧೯೩೪ರಲ್ಲಿ "ಬುದ್ಧ ಆ್ಯಸ್ ಮಡಿಕಂಟ್" ಪ್ಲಾಸ್ಟರನಲ್ಲಿ ರಿಲೀಫ್ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಿದರು. ೧೯೩೪ರ ಎಪ್ರಿಲ್‌ನಿಂದ ಜುಲೈವರೆಗೆ ಕೊಡೈಕೇನಾಲ್ ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ಜಲವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದರು. ಇದೇ ವರ್ಷ ಮಾರ್ಚ್‌ನಿಂದ ಎಪ್ರಿಲ್ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ "ನಂದಿ ಹಿಲ್ಸ್"ಗೆ ಭೆಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟರು.

೧೯೩೮ ನವೆಂಬರ್ ೧೦ರಿಂದ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಟುಡಿಯೋ ಕಟ್ಟಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ೧೯೩೯ ರಲ್ಲಿ ಗೋಪಾಲರಾಜ ಅರಸರಿಗಾಗಿ "ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ-೪"ರವರ ಕಿರೂರೂಪ ಚಿತ್ರ ಐವರಿ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಿದರು. ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ-೪ ಅವರ ನಿಧನದ ನಂತರ ಅರಮನೆಯ ಅರಸರ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದಾಗಿ ಮೈಸೂರು ಬಿಟ್ಟು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದರು. ಜುಲೈ ೪-೧೯೪೧ ರಲ್ಲಿ ಸ್ಟುಡಿಯೋ ಕಟ್ಟಡದ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಯಿತು. ೧೯೫೭ರಲ್ಲಿ "ಗೋಲ್ಡನ್ ಸನ್‌ಸೆಟ್" ಕಲಾಕೃತಿ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿದರು. ಈ ನಡುವೆ ಅನಾರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದರು. ಕಣ್ಣು ನೋವು, ಮೊಳಕಾಲಿನ ನೋವು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಜೂನ್ ೧೭-೧೯೬೧ರಂದು ಕೇಂದ್ರ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಫೆಲೊ ಆಗಿ ಆಯ್ಕೆಯಾದರು. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ೭ ಅಗಸ್ಟ್ ೧೯೬೨ ರಂದು ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪ್ರದಾನ ಮಾಡಿದರು.

೨ ಡಿಸೆಂಬರ್ ೧೯೬೨ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್‌ನಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸ ನೀಡಿದರು. ೨೫ ಮೇ-೧೯೬೫ರಲ್ಲಿ ನಿಧನ ಹೊಂದಿದರು ಅವರ ಸ್ಮರಣಾರ್ಥ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರಕಾರ ೧೯೭೪ರಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ವೆಂಕಟಪ್ಪ ಆರ್ಟ್‌ಗ್ಯಾಲರಿ ನಿರ್ಮಿಸಿತು ಹಾಗೂ ಅವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ "ವೆಂಕಟಪ್ಪ ಪ್ರಶಸ್ತಿ" ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಹಿರಿಯ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಿದೆ. ವೆಂಕಟಪ್ಪನವರೂ ತಮ್ಮ ಜೀವಮಾನದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಎಲ್ಲ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ವೆಂಕಟಪ್ಪ ಆರ್ಟ್ ಗ್ಯಾಲರಿಯಲ್ಲಿ ಖಾಯಂ ಆಗಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದ್ದಲ್ಲದೇ ಜಗನ್ಮೋಹನ ಪ್ಯಾಲೆಸ್ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ.

ಎಂ. ವೀರಪ್ಪ – ಕಲಾಕೃತಿ : ದೇವಸ್ಥಾನ

ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಶಿವಮೊಗ್ಗದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಹಿರಿಯ ಕಲಾವಿದ ಎಂ.ವೀರಪ್ಪ ನವರ ೧೯" x ೨೫" ಅಳತೆಯ ಕಾಗದದ ಮೇಲೆ ಜಲವರ್ಣದಿಂದ ೩೦.೬ ೧೯೬೬ ರಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿದೆ. "ವೀರಪ್ಪನವರು ಹಿಡಿದ ಕುಂಚ ಅವರನ್ನು ಕಲಾಬ್ರಹ್ಮನನ್ನಾಗಿಸಿತು. ನಮ್ಮ ಹಿಂದಿನ ಋಷಿಗಳಿಗಿದ್ದ ಏಕಾಗ್ರ ಚಿತ್ತ, ತಪಸ್ಸಿನ ತಾಣದಿಂದಲೇ ಪಡೆದುಕೊಂಡ ತೃಪ್ತಿ ಈ ಕಲಾವಿದನ ಪಾಲಿಗೂ ಇದ್ದಿತು. ಅವರ ಬಾಳುವೆ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಅಸದೃಶವಾಗಿದ್ದಿತು. ವೀರಪ್ಪನವರನ್ನು ಸಮೀಪದಿಂದ ಬಲ್ಲವರು ಅವರ ಮಾನವತೆಯ ಮಧುರ ರಸವನ್ನು ಸವಿಯದಿರಲು, ಅನುಭವಿಸದಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇವರ ಸ್ವಭಾವದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಎಂಬುದಿರಲಿಲ್ಲ, ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಎಂಬುದು ಇತ್ತು."[೪೦] ಇವರು ನಿಸರ್ಗಚಿತ್ರಣ, ಭಾವಚಿತ್ರಣದಲ್ಲೂ ಪರಿಣಿತಿ ಪಡೆದಿದ್ದರು. ಜಲವರ್ಣ ಹಾಗೂ ತೈಲವರ್ಣದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಇವರ ಅನೇಕ ಚಿತ್ರಗಳು ಇವರ ಕಲಾಪ್ರೌಢಿಮೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತವೆ.

ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿತವಾದ "ದೇವಸ್ಥಾನ" ಹೆಸರಿನ ಕಲಾಕೃತಿಯನ್ನು ಜಲವರ್ಣದಿಂದ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಮುಂದೆ ಮಹಿಳೆಯರು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿರುವದು, ದೇವಸ್ಥಾನದ ಒಳಗಡೆ ಹೊಗುತ್ತಿರುವದು, ದೇವರ ದರ್ಶನ ಪಡೆದು ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಿರುವ ಮಹಿಳೆ, ಹಾಗೂ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಮುಂದೆ ಕುಳಿತ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಆಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಮಗು, ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಯ ಅಲಂಕೃತ ಕಂಬಗಳು, ಈ ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪುವ ವರ್ಣಸಂಯೋಜನೆ ಎಂ. ವೀರಪ್ಪನವರ ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಇವರು ರಚಿಸಿದ ನೂರಾರು ಸಂಯೋಜನೆ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಜಂತಾ ಭಿತ್ತಿಚಿತ್ರಗಳ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇವರು ರಚಿಸಿದ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ, ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜನನ, ವಚನಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ರಚಿಸಿದ ಚಿತ್ರಗಳು, ಜಪಾನ್‌ನಲ್ಲಿಯ ದೃಶ್ಯಗಳು, ಧ್ಯಾನಾಸೀನ ಬುದ್ಧ, ಮೈಸೂರಿನ ಅನೇಕ ಚಿತ್ರಗಳು ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿವೆ.

---

೪೦. ಪಿ. ಆರ್. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ : ಎಂ. ವೀರಪ್ಪ, ಪುಟ – ೨೧

ಎಂ. ವೀರಪ್ಪನವರು ಸೇಲಂ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೊಸೂರು ತಾಲೂಕಿನ ದೆಂಕಣಿ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ೧೯೦೧ ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. "೧೯೨೦ ರಿಂದ ೧೯೨೭ ರವರೆಗೆ ಮುಂಬಯಿನ ಯಾಂತ್ರಿಕ ಜೀವನವನ್ನು ಸಹಿಸಿದ ವೀರಪ್ಪ ಆಗಿನಿಂದಲೂ ಉತ್ತಮ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸುತ್ತಾ ಬಂದರೂ ಆಗ ಅವರು ರಚಿಸಿದ "ತಾಯಿ–ಮಗ" ಮತ್ತು ಅಜಂತಾದ ಭಿತ್ತಿ ಚಿತ್ರ ಪಟಗಳು ಅಸಾಧಾರಣವಾಗಿದ್ದವು, ಇವುಗಳ ಕಲಾನೈಪುಣ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ಎಲ್ಲರೂ ಬೆರಗಾದರೂ ಅಜಂತಾದ ಭಿತ್ತಿಪತ್ರದ ಪ್ರತಿ ಚಿತ್ರ ಕೂಡಲೇ ಶ್ರೀಮಂತರೊಬ್ಬರ ಭವ್ಯಾಲಯವನ್ನು ಸೇರಿತು, ಅಜಂತಾ ಸಂದರ್ಶನ ಇವರನ್ನು ಪರಿವರ್ತನೆ ಮಾಡಿತು, ಅವರು ಭಾರತೀಯ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಶ್ರಮ ಪಡೆಯಲು ಅಜಂತಾದ ಚಿತ್ರಗಳಿಂದ ದೊರಕಿದ ಪ್ರೇರಣೆ ಅಗಾಧ, ಅಂದಿನಿಂದ ಭಾರತೀಯ ಚಿತ್ರಕಲೆ ಎಂಬ ಧ್ವನಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಮಿಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಿರಬೇಕು."[೪೧]

ಹೀಗಾಗಿ ಅವರು ಭಾರತೀಯ ಚಿತ್ರಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಶರಣರ ವಚನಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ, ಅಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಚಿತ್ರ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬಸವೇಶ್ವರರ ಜನನ, ಅಶೋಕವನದಲ್ಲಿ ಸೀತಾದೇವಿ, ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ, ಯಾತ್ರಿಕರು, ಪ್ರಚೋದನೆ, "ಹುತ್ತವ ಬಡಿದರೆ" ವಚನ ಆಧರಿಸಿದ ಚಿತ್ರ, ಭಕ್ತಿ ಭಂಡಾರಿ ಬಸವಣ್ಣ, ನಾಗಪಂಚಮಿ ಧ್ಯಾನಾಸೀನ ಬುದ್ಧ, ಜಪಾನಿನ ನಿಸರ್ಗ ಚಿತ್ರ ಮುಂತಾದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಎಂ. ವೀರಪ್ಪನವರ ಶೈಲಿ, ಮತ್ತು ತಂತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತವೆ. ಇವರ ಅನೇಕ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಶ್ರೀಕ್ಷೇತ್ರ ಸುತ್ತೂರು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

ವೈ. ನಾಗರಾಜು – ಕಲಾಕೃತಿ : ನೆಹರುರವರ ಭಾವಚಿತ್ರ

ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವರು ವೈ. ನಾಗರಾಜು ಅವರ ಕಲಾಕೃತಿಯು ತೈಲವರ್ಣದಿಂದ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಶ್ವೇತ ವರ್ಣದ ನೆಹರೂ ಅಂಗಿ ಹಾಗೂ ಪ್ಯಾಂಟ್, ಅದಕ್ಕೊಪ್ಪುವ ಕೋಟನ್ನು ಧರಿಸಿ ಕುಳಿತಿರುವಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿ ಪರದೆ ಹಾಕಲಾಗಿದೆ. ಕಪ್ಪು ವರ್ಣವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಬಳಸಿದ್ದರಿಂದ ನೆಹರೂರವರ ಪೂರ್ಣ ಭಾವಚಿತ್ರ ಎದ್ದುಬರುವಂತೆ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿದೆ.

ಶರೀರಶಾಸ್ತ್ರ ನಿಯಮಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ಕಲಾಕೃತಿಯಿದ್ದು, ಮುಖ ಹಾಗೂ ಕೈ ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ಪ್ರಮಾಣಬದ್ಧವಾಗಿ, ನೆರಳು–ಬೆಳಕಿನ ವಿನ್ಯಾಸದೊಂದಿಗೆ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ನೆಹರೂರವರ ಮುಖದ ಗಾಂಭೀರ್ಯತೆ, ತೀಕ್ಷ್ಣ ಕಣ್ಣೋಟ, ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಕೋಟ್‌ಗೆ ಹಾಕಿದ ಗುಲಾಬಿ, ಹಾಗೂ ನೆಹರೂರವರು ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಾಗ ಕೋಟ್‌ನ ಮೇಲಿನ ನೀರಿಗೆಗಳು ಅತ್ಯಂತ ನೈಜವಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ. "ಭಾವಚಿತ್ರ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಫಲಕದ ಅಗಲ ಕಮ್ಮಿಯಿದ್ದು ಉದ್ದ ಹೆಚ್ಚಿರುವುದರಿಂದ ಮುಖ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯಷ್ಟೇ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವಂತೆ ರೂಪಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟು

೪೧. ಪಿ. ಆರ್. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ : ಎಂ. ವೀರಪ್ಪ, ಪುಟ – ೪

ಭಾವಚಿತ್ರ ಸಂಯೋಜನೆ ಒಂದೇ ಎನಿಸಿದರೂ ವೇಷ-ಭೂಷಣಗಳಲ್ಲಿ, ಒಡವೆ-ತೊಡವೆಗಳಲ್ಲಿ, ಶಿರೋ ಭೂಷಣಗಳಲ್ಲಿ ವೈವಿಧ್ಯ ತಂದು ಏಕತಾನತೆಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿದ್ದಾರೆ."೪೨

ವೈ. ನಾಗರಾಜುರವರು ಜನಿಸಿದ್ದು ೨೭ ಅಗಸ್ಟ ೧೯೦೫ರಂದು. ಚಿತ್ರಕಲೆ ಇವರಿಗೆ ವಂಶಪರಂಪರೆಯಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದು, ತಾತಂದಿರು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಜೆ.ಜೆ.ಕಲಾಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಂಚೆಮೂಲಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದರು. "ಅವರ ಒಟ್ಟು ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಮುಖಭಾವದಷ್ಟೇ ಆದ್ಯತೆಯನ್ನು ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳಿಗೂ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದುದು, ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಪೂರೈಸುತ್ತಿದ್ದುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ತಂಪು(ಕೂಲ್) ಹಾಗೂ ಶುದ್ಧವರ್ಣಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಬಳಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಡೀ ಚಿತ್ರದ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ತೀಡಿ ತಿದ್ದಿ ಬರೆಯದೆ ಮೊದಲೇ ಯೋಜಿಸಿದಂತೆ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ರಚಿಸಿದ್ದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ಒಟ್ಟಾರೆ ನೈಜತೆಯ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಹಳೆ ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಂತದಿಂದ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಫ್ರಾನ್ಸ್, ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್, ಇತ್ಯಾದಿ ದೇಶಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನಗಳು, ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯುಗಳಿಗೆ ಭೇಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟು ಅಲ್ಲಿಯ ಕಲಾಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ಬಂದರೂ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ನೈಜ ಶೈಲಿಗೆ ಅವರು ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಮೈಸೂರು ಜಗನ್ಮೋಹನ ಪ್ಯಾಲೆಸ್ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಹಾಗೂ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ.

ಎಂ. ಎ. ಚೆಟ್ಟಿ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಕಿತ್ತೂರ ಚೆನ್ನಮ್ಮ

ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಕಿತ್ತೂರಿನಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯ ಕಲಾವಿದ ಎಂ.ಎ. ಚೆಟ್ಟಿಯವರ ಮೂರು ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ. ೧. ಚೆನ್ನಮ್ಮ ಸೇನೆಯ ಮಹಾದಂಡನಾಯಕ ಸರದಾರ ಗುರುಸಿದ್ದಪ್ಪನೊಡನೆ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ, ೨. ಫಕೀರ ೩. ರಾಣಿ ಚನ್ನಮ್ಮ ಈ ಮೂರು ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ರಾಣಿ ಚೆನ್ನಮ್ಮ ಅಶ್ವಾರೂಢಳಾಗಿ ಬಲ ಗೈಯಲ್ಲಿ ಬಿಚ್ಚಿದ ಕತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ವೀರಾವೇಶದೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯ ಕಡೆಗೆ ನಡೆದ ಸಾಂದರ್ಭಿಕ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ರಮ್ಯವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಪ್ಪು-ಬಿಳುಪು ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಈ ಕಲಾಕೃತಿಗೆ ಹಿಂಬದಿಯ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಕೆಂಪು-ಮಿಶ್ರಿತ ಹಳದಿಯ ವರ್ಣಲೇಪನವಿದೆ. ಎಂ.ಎ. ಚೆಟ್ಟಿಯವರು ಶರೀರಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಚಿತ್ರ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಶರೀರ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಭ್ಯಾಸ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ. ಚೆನ್ನಮ್ಮ ವೀರಾವೇಷದಿಂದ ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದಾಳೆ. ಕುದುರೆಯು ಆವೇಶದಿಂದ ಮುನ್ನುಗ್ಗುತ್ತಿದೆ. ಕುದುರೆಯು ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಿರುವ ನೋಟವೇ ಮೋಹಕವಾಗಿದೆ.

---

೪೨. ಡಾ. ಅ. ಲ. ನರಸಿಂಹನ್ : ವೈ. ನಾಗರಾಜು, ಪುಟ – ೨೧

ಎಂ.ಎ. ಚೆಟ್ಟಿಯವರು ೧೯೦೭ ಮಾರ್ಚ್ ೮ರಂದು ಜನ್ಮ ತಾಳಿದರು.[೪೩] ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣದ ನಂತರ ಸರ್. ಜೆ.ಜೆ. ಕಲಾಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದರು. ನಂತರ ವಿಜಯ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಮಂದಿರ, ಗದಗದಲ್ಲಿ ಕಲಾಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಚೆಟ್ಟಿಯವರು "ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಮಠ-ಮಂದಿರಗಳಿಗಾಗಿ, ವಾಣಿಜ್ಯವೃತ್ತಿಗಾಗಿ, ಗ್ರಂಥಗಳಿಗೆ ಅಲ್ಲದೆ ವೀರಶೈವ ಪುರಾಣಗಳಿಗೆ, ಪುರಾಣ ಪುರುಷರ ಘಟನಾವಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಾವಿರಾರು ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಶರಣರನ್ನು ಕುರಿತು ಯಾರೂ ಚೆಟ್ಟಿಯವರಷ್ಟು ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು."[೪೪]

ಮುಂಬೈಯ ಜೆ.ಜೆ.ಕಲಾಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಲಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದ ಎಂ.ಎ.ಚೆಟ್ಟಿಯವರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಶಿವಶರಣರ ವಚನಗಳು ಹಾಗೂ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಚಿತ್ರರಚನೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಇವರ ಅನೇಕ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಮಠ-ಮಂದಿರಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ. ಎಂ.ಎ.ಚೆಟ್ಟಿಯವರು ಭಗವದ್ಗೀತಾ, ಶಿವಪುರಾಣ, ಶಿವಶರಣರ ಲೀಲೆಗಳು, ಮುಂತಾದ ಪುರಾಣ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಂಡು, ಆ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಚಿತ್ರ ರಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದು ಅವರ ಕಲಾಪ್ರೌಢಿಮೆ, ಕಲ್ಪನಾಶಕ್ತಿಗೆ ಹಿಡಿದ ಕನ್ನಡಿಯಾಗಿದೆ ಎನ್ನಬಹುದು.

"ನಾಡಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಜೀವಂತಿಕೆಯ ಹಿಂದೆ ಹಲವು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಕಾಯಕದ ಶಕ್ತಿ ಕಾಣ ಬರುತ್ತದೆ. ಬದುಕನ್ನೇ ಕಲೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಾಗಿ ಮೀಸಲಾಗಿರಿಸಿದ ಹಲವಾರು ಜನ ಕಲಾವಿದರಲ್ಲಿ ಎಂ.ಎ. ಚೆಟ್ಟಿಯವರು ಪ್ರಮುಖರು. ಚಿತ್ರಕಲೆಗಾಗಿಯೇ ತಮ್ಮನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡವರು. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ, ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವರು. ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಿಂದ ಜನಮನವನ್ನು ಸೂರೆಗೊಂಡ ಈ ಶತಮಾನದ ಒಬ್ಬ ಗಮನಾರ್ಹ ಕಲಾವಿದರು ಸಾವಿರಾರು. ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ, ದಣಿವರಿಯದ ಪ್ರತಿಭೆ ಶ್ರೀ ಚೆಟ್ಟಿಯವರದು."[೪೫] ಇವರು ಜಲವರ್ಣ, ತೈಲವರ್ಣ, ಪೆಸ್ಟಲ್ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ, ಪುರಾಣ, ಪುಣ್ಯಕಥೆಗಳನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಂಡು, ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಸಾಂದರ್ಭಿಕ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಅನಕೃ ರವರು ಇವರನ್ನು "ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ರವಿವರ್ಮ" ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಅಥಣಿ ಗಚ್ಚಿನ ಮಠದಲ್ಲಿ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ಮೂರುಸಾವಿರ ಮಠದಲ್ಲಿ, ಧಾರವಾಡ ಶ್ರೀ ಮುರುಘಾಮಠದಲ್ಲಿ ಸಾವಳಗಿ ಶ್ರೀಶಿವಲಿಂಗೇಶ್ವರ ಮಠದಲ್ಲಿ ಗೋಕಾಕ್ ಕಲಾವಿದರ ಮಂಡಳಿ, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ, ಸಾಂಗಲಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ಚಿತ್ರಕಲಾ

೪೩. ಎಸ್. ಎನ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ (ಸಂ.) : ಕರ್ನಾಟಕ ಕಲಾವಿದರ ಪರಿಚಯಾವಳಿ, ಪುಟ – ೪೭

೪೪. ಡಾ. ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿ ಗವಾಯಿ : ಕಲಾವಿದ ಎಂ.ಎ. ಚೆಟ್ಟಿಯವರ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಕಲಾಕೃತಿಗಳು, ಪುಟ – ೩೭೩

೪೫. ಡಾ. ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿ ಗವಾಯಿ : ಕಲಾವಿದ ಎಂ.ಎ. ಚೆಟ್ಟಿಯವರ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಕಲಾಕೃತಿಗಳು, ಪುಟ – ೩೭೩

ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ. ಇಲ್ಲಿಯವರಗೆ ಸುಮಾರು ಹೆಚ್ಚಿನ ೯೦೦ ಚಿತ್ರಗಳು ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಲೈಫ್ ಸೈಜಿನ ಚಿತ್ರಗಳು, ಪುರಾಣ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಮುಂಬೈ, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ, ಕರ್ನಾಟಕದ ಎಲ್ಲಾ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.[೪೬] ಇವರ ಅನೇಕ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯದ ಅನೇಕ ಮಠ, ಮಂದಿರಗಳಲ್ಲಿ, ದೇಶ–ವಿದೇಶಗಳ ಅನೇಕ ಖಾಸಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಸಂಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿ, ಅಲ್ಲದೆ ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಕಿತ್ತೂರ, ಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

೬. ವೈ. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯರಾಜು – ಕಲಾಕೃತಿ : ಪ್ರಕೃತಿ ದೃಶ್ಯ..

ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬಸವ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ವೈ. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯರಾಜು ಅವರ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ತೈಲವರ್ಣದಿಂದ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ನಗರದ ಒಂದು ಬೀದಿಯ ದೃಶ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಜನ ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ಟಾಂಗಾದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಜನ, ಕಟ್ಟಡಗಳ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ ನೆರಳು ಬೆಳಕು ಅತ್ಯಂತ ನೈಜವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಶುಭ್ರಾಕಾಶ, ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ ಮಂದ ಬೆಳಕು, ಕಟ್ಟಡಗಳು, ಯಥಾದರ್ಶನ ನಿಯಮಾನುಸಾರ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದು, ಅಮೂರ್ತ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಡಗಳಿವೆ.

ವೈ. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯರಾಜು ಜನಿಸಿದ್ದು ದಿನಾಂಕ : ೦೩–೧೨–೧೯೦೭ರಲ್ಲಿ. ಇವರ ತಾತ ಸುಂದರಯ್ಯ ಅರಮನೆಯ ಕಲಾವಿದರಾಗಿದ್ದರು. "ರಾಜುರವರ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಎಂದರೆ ದೇವತಾ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಅಲಂಕಾರಿಕವಾಗಿ ರಚಿಸುವ ಕಲೆ ರಕ್ತಗತವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೆ ಬಳಸುವ ಟೆಂಪೆರಾ ಮಾದರಿಯ ವರ್ಣವೈಖರಿ, ಜೆಸ್ಸೋವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ, ಬಳಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಚಿನ್ನದ ರೇಕಿನ ಬೆಡಗನ್ನಿತ್ತು ಚಿತ್ರದ ಸೊಬಗನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು ಎಲ್ಲಾ ಅವರಿಗೆ ಕರಗತ. ಆದರೆ ಈ ತಂತ್ರ ಬಳಕೆಗೆ ಬಂದು ಅದು ಅವರಿಗೆ ಹೊಸ ಚೇತನ ಮೂಡಿಸುವಂತಾದದ್ದು ಅವರು ಸರ್ಕಾರಿ ಚಾಕರಿಯಿಂದ ನಿವೃತ್ತರಾದ ನಂತರವೇ. ಈ ಚೇತನ ಎಷ್ಟು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಹೋಯಿತೆಂದರೆ ಈಗ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯರಾಜು ಅವರ ಶೈಲಿ ಆ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಬೆರೆತು ಹೋಗಿದೆ. ಒಂದರ ಹೆಸರನ್ನುಚ್ಚರಿಸಿದರೆ ಮತ್ತೊಂದು ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೆ ನಿಲ್ಲುವಂತಾಗಿದೆ."[೪೭] ಹೀಗೆ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯರಾಜು ರವರು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲೂ ಅಷ್ಟೇ ಪಳಗಿದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಮೈಸೂರು ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ೬ ಪ್ಯಾನಲ್‌ಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬಸವಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ.

ರುಮಾಲೆ ಚೆನ್ನಬಸವಯ್ಯ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಪ್ರಕೃತಿ ದೃಶ್ಯ.

ಬಸವಕಲ್ಯಾಣದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿರುವ ಈ ಕಲಾಕೃತಿಯನ್ನು ಜಲವರ್ಣದಿಂದ

---

೪೬. ಪ್ರೊ. ಎಸ್. ಕೆ. ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್ (ಪ್ರಸಂ.) : ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಲೆಗಳು ಸಂ–೧೦, ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಕಲಾವಿದರು, ಪುಟ – ೩೬

೪೭ ಎಸ್. ಎನ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ : ವೈ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯರಾಜು, ಪುಟ – ೧೩

ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ೧೯೬೪ ರಲ್ಲಿ ರುಮಾಲೆ ಚೆನ್ನಬಸವಯ್ಯ ನವರು ರಚಿಸಿದ ಈ ಕಲಾಕೃತಿಯು ೧೪" x ೨೦" ಅಳತೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಜಲವರ್ಣದಲ್ಲಿ ರುಮಾಲೆ ಚನ್ನಬಸವಯ್ಯನವರು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಶೈಲಿಯನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡವರು, ಜಲವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಿಸರ್ಗ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ ಚನ್ನಬಸವಯ್ಯನವರು, ಅವರ ಕಲಾಕೃತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದ ತಕ್ಷಣ ಇದು ರುಮಾಲೆ ಯವರ ಕಲಾಕೃತಿಯಂದು ಸುಲಭವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಅವರು ಬಳಸುವ ಬಣ್ಣಗಳು, ಕುಂಚದ ಬೀಸುಗಳು, ನೆರಳು-ಬೆಳಕು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಿಶೇಷ ಎನಿಸುತ್ತವೆ. ಬಸವ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹಳದಿ ಬಣ್ಣದ, ಹೂ ಎಲೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಗಿಡವನ್ನು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡು, ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿ ದಟ್ಟವಾದ ಗಿಡಗಳು, ಮನೆಗಳ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸರಿಯಾದ ಪ್ರದರ್ಶನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಈ ಕಲಾಕೃತಿಯು ಹಾಳಾಗುವ ಹಂತದಲ್ಲಿದೆ, ಕಿಡಿಗೇಡಿಗಳು ಈ ಕಲಾಕೃತಿಯ ಮೇಲೆ ಗೀಚಾಡಿದ್ದಾರೆ, ಕೆಲವೆಡೆ ಸಹಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ರುಮಾಲೆ ಚೆನ್ನಬಸವಯ್ಯನವರು ೧೯೧೦ ರಂದು ದೊಡ್ಡ ಬಳ್ಳಾಪುರದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಕಲಾಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ, ಚಿತ್ರಕಲೆ, ರಾಜಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಜೊತೆಗೆ "ತಾಯಿನಾಡು" ದಿನಪತ್ರಿಕೆಯ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ನಾನಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ರುಮಾಲೆ ಅವರು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡರೂ ಚಿತ್ರಕಲಾಸಕ್ತಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ, ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನ ಭಾವನೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

"ಇಂಪ್ರೇಷನಿಸ್ಟ್ ಕಲಾವಿದರ ಆಸಕ್ತಿ ಇದ್ದುದು ಕ್ಷಣದಿಂದ ಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗುತ್ತಾ ಸಾಗುವುದು ಬೆಳಕಿನ ಪ್ರಭಾವದಲ್ಲಿ, ಆದರೆ ರುಮಾಲೆಯವರಿಗೆ ಬೆಳಕಿನ ಚೆಲ್ಲಾಟವು ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ. ಪ್ರಕೃತಿಯ ಬಣ್ಣ, ವಿನ್ಯಾಸ, ಮತ್ತು ರಾಶಿಗಳ ಸ್ಪಷ್ಟತೆಗೆ ಬೆಳಕು ಒಂದು ಅನಿವಾರ್ಯ ಅಗತ್ಯ ಮಾತ್ರ. ಅವರ ಮುಖ್ಯ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ನಡುಬಿಸಿಲ ನೇರವಾದ ಸೂರ್ಯನ ಬೆಳಕೇ ಸಾಮಾನ್ಯ. ಇಂಪ್ರೆಷನಿಸ್ಟ್ ಕಲಾವಿದರ ಪ್ರಬಲ ಆಸಕ್ತಿಗಳಾದ ಬೆಳಕು ಮತ್ತು ವಾತಾವರಣಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಗೌಣ, ಶುಭ್ರವಾದ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹತ್ವ, ಜೊತೆಗೆ ರುಮಾಲೆಯವರ ರಚನಾಕ್ರಮವೂ ಈಗಾಗಲೇ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿರುವಂತೆ ಅತ್ಯಂತ ತಾಳ್ಮೆ ಮತ್ತು ಪರಿಶ್ರಮಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದು. ಆದರೆ ಇಂಪ್ರೆಷನಿಸ್ಟ್ ಕಲಾವಿದರ ರಚನಾಕ್ರಮವು ಇದಕ್ಕೆ ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾದುದೇ"[೪೮] ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಒಮ್ಮೆಲೇ ನೋಡಿದಾಗ ಅಷ್ಟು ಸೌಂದರ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣಿಸದಿದ್ದರೂ ನಿಧಾನವಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಾ ಹೋದಂತೆ ಎಲ್ಲವೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸಲಾರಂಭಿಸುತ್ತವೆ. ನೆಲ, ಗಿಡ, ಬಳ್ಳಿಗಳು, ಹೂವು, ಶುಭ್ರ ಆಕಾಶ, ನೀರಿನ ಕಾರಂಜಿ ಮುಂತಾದ ದೃಶ್ಯಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ. ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದಾದಾಗ ಕೃತಿಯ ಸೌಂದರ್ಯ ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಬಗೆಗೆ ಅಪಾರ ಕಾಳಜಿ ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ರುಮಾಲೆಯುವರು ಅಸಹಕಾರ

---

೪೮. ಕೆ. ಎಸ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಮೂರ್ತಿ : ರುಮಾಲೆ ಚೆನ್ನಬಸವಯ್ಯ, ಪುಟ – ೧೭

ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಧುಮುಕಿ ೧೯೩೦-೩೧ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂಬೈಯಲ್ಲಿ ಜೈಲುವಾಸವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಬಂದರು. ಸ್ವಯಂ ಸೇವಕರಾಗಿಯೂ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿರುವ ಶ್ರೀಯುತರು ೧೯೩೯-೪೦ರಲ್ಲಿ ಒಂದು ವರ್ಷದ ಕಠಿಣ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸೇವಾದಳದ ಸಂಘಟಕರೂ 'ತಾಯಿನಾಡು' ಪತ್ರಿಕೆಯ ಸಂಪಾದಕರೂ ಆಗಿದ್ದರು. ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮಿಯಾಗಿ, ರಾಜಕಾರಣಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಕಲಾವಿದರಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿರುವ ರುಮಾಲೆಯವರು ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ವಿವಿಧ ದೃಷ್ಟಿಗಳಿಂದ ಅಭ್ಯಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅವರ ಚಿತ್ರಗಳು ಅನೇಕರ ಕಣ್ಮನಗಳನ್ನು ಸೆಳೆದಿವೆ.[೪೯]

"ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡ ಈ ಶತಮಾನ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೆಲವು ಕಲಾವಿದರಲ್ಲಿ ರುಮಾಲೆ ಚೆನ್ನಬಸವಯ್ಯನವರು ಒಬ್ಬರು. ಅವರ ಒಂದೊಂದು ಕೃತಿಯೂ ಆಳವಾದ ಪರಿಶ್ರಮದ ಫಲ, ಅದು ಅಷ್ಟೇ ಪ್ರವೃತ್ತಿಸಹಜವೂ ಹೌದು. ಅವರ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಕೃತಿಗಳು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸಂವೇದನೆ ಮತ್ತು ಭಾವತೀವ್ರತೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ, ಕೇವಲ ಕೌಶಲ ಮತ್ತು ಪರಿಶ್ರಮಗಳಿಗಷ್ಟೇ ದಕ್ಕಲಾರದಂಥ ಮಹತ್ವ ಪಡೆದಿವೆ."[೫೦] ಅವರು ಜಲವರ್ಣಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಶೈಲಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಚಿತ್ರಿಸಿದ ರೀತಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ. ಜಲವರ್ಣದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಪ್ರಕೃತಿಚಿತ್ರಗಳಾದ ರಶ್ಮಿಲಾಸ್ಯ, ಕರಿಘಟ್ಟ ಗುಡ್ಡ ಮತ್ತು ಕಾವೇರಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ, ಮದ್ರಾಸ ಬೀಚ್, ಬಂಡಿಪುರದ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ, ಹಿಡಕಲ್ ಆಣೆಕಟ್ಟು, ಭದ್ರಾನದಿಯ ಹಿನ್ನೀರು, ನಾಗತೀರ್ಥ, ಅರಳಿದ ಗುಲ್ಮೊಹರ್ ಮತ್ತು ಬಿದಿರುವನ, ವರ್ಣ ಮೈತ್ರಿ, ಮುಂತಾದ ಇವರು ರಚಿಸಿದ ಸಾಕಷ್ಟು ಕಲಾಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಇವರ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಜಲವರ್ಣ ಕಲಾವಿದರಲ್ಲಿ ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವ ರುಮಾಲೆ ಚೆನ್ನಬಸವಯ್ಯನವರು, ಜಲವರ್ಣದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮದೇ ಶೈಲಿಯನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡವರು. ಗಿಡ, ಹೂ, ಬಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಸೊಗಸಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಿಸರ್ಗ ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಂಡು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬಸವಕಲ್ಯಾಣ, ಕಿತ್ತೂರು, ಮಂಗಳೂರು ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ.

ಎನ್. ಹನುಮಯ್ಯ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಪ್ಯಾಡಿ ಫೀಲ್ಡ್

ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿರುವ ಎನ್. ಹನುಮಯ್ಯನವರ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಹಿರಿಯ ಕಲಾವಿದರಾದ ಎನ್. ಹನುಮಯ್ಯನವರು ೨೮" x ೧೯" ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ಜಲವರ್ಣದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ "ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು" ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಚಾಮುಂಡಿ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲಿರುವ ನಂದಿಯನ್ನು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಚಿತ್ರಿಸಿರುವ ಈ ಕಲಾಕೃತಿಯ ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ನಗರ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುತ್ ದೀಪದ

೪೯. ಪ್ರೊ. ಎಸ್. ಕೆ. ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್ (ಪ್ರಸಂ.) : ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಲೆಗಳು ಸಂ-೧೦, ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಕಲಾವಿದರು, ಪುಟ – ೪೧
೫೦. ಎನ್. ಮರಿಶಾಮಾಚಾರ್ : ದೃಶ್ಯಕಲಾ, ಪುಟ – ೬೯

ಅಲಂಕರಣದಲ್ಲಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ. ಮೈಸೂರು ಅರಮನೆ ಹಾಗೂ ಇತರ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು ದೀಪದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಸುಲಭವಾಗಿ ಗುರುತಿಸುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಲಾಕೃತಿ ನೈಜವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿದೆ. ವಿದ್ಯುತ್ ದೀಪಗಳ ಬೆಳಕಿನ ಪ್ರಭಾವಲಯದಿಂದ ಆಕಾಶವೆಲ್ಲ ಬಿಳಿ ಹಾಗೂ ತಿಳಿ ನೀಲಿ ಬಣ್ಣದಿಂದ ಕತ್ತಲಲ್ಲಿಯೂ ಶುಭ್ರವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕವಾಗಿ ನೋಡುವಾಗ ಇವರ ಕೃತಿಗಳು ಇಂಪ್ರೇಷನಿಸಂ ತಂತ್ರದ ಶುದ್ಧತೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಅಲಂಕರಣಗೊಂಡಂಥ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ತೀವ್ರತೆಯ ಕೊರತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಮಾರಾಟದ ದೃಷ್ಟಿ ಕಲಾಕೃತಿಯೊಂದರ ಸೃಷ್ಟಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಮಾರಕವಾಗಬಲ್ಲದೆ?

ಜನಪ್ರಿಯ ಕಲಾವಿದರೆಂದು ಕರೆಯಬಹುದಾದ ಇವರಿಂದ ಈವರೆಗಿನ ನಿಸರ್ಗ ಕಲೆಯ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಕೊಡುಗೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು, ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಶೈಲಿ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಕೆಲವು ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿಸಿಕೊಂಡರಷ್ಟೆ. ಇಂದಿಗೂ ಇಂಪ್ರೇಷನಿಷ್ಟರ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ."[೫೧] ಇವರ ಬಣ್ಣಗಳ ಬಳಕೆ, ಸಂಯೋಜನಾ ರೀತಿಯಿಂದ ನೋಡುಗರಿಗೆ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಸುಲಭವಾಗಿ ಆಕರ್ಷಿಸುವಂತಿವೆ.

ಎಸ್. ಎನ್. ಸ್ವಾಮಿ – ಕಲಾಕೃತಿ : ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಟ್ಯಾಗೂರ ರವರ ಭಾವಚಿತ್ರ

ಧರ್ಮಸ್ಥಳದ ಮಂಜೂಷಾ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಎಸ್.ಎನ್. ಸ್ವಾಮಿಯವರ ೨೨ ವಿವಿಧ ಗಣ್ಯವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಸಹಿಗಳುಳ್ಳ ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಟ್ಯಾಗೋರರ ರೇಖಾಚಿತ್ರವು ಒಂದು. ಇದನ್ನು ಪೆನ್ಸಿಲ್‌ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ೮.೫" x ೧೧.೫" ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. "ಎಸ್.ಎನ್. ಸ್ವಾಮಿಯವರು ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಕೈ ಚಿತ್ರಿಸುವದು ಅಂತರಾಳದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ, ರೇಖಾಚಿತ್ರದ ಮೇಲೆ ಅವರಿಗೆ ಬಹಳ ಪ್ರೀತಿ. ಸ್ವಾಮಿಯವರು ಈ ಸಿದ್ಧಿಯ ಹಂತದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಭಾವನೆಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆ ಹಾಗೂ ಕೈ ಚಳಕ ಸಾಧಿಸಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಅವರು ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳ ಮಾಗಿದ ಪರಿಣಾಮ ಮತ್ತು ಕುಸುರಿ ಕೆಲಸದ–ಕೈಚಳಕ, ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಿರುವದು"[೫೨]

ಅವರ ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಧರ್ಮಸ್ಥಳದ ಮಂಜೂಷಾದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಅವರ ಅನೇಕ ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಠ್ಯಾಗೋರರ ರೇಖಾಚಿತ್ರ ಒಂದು. ಇದರಲ್ಲಿ ರವೀಂದ್ರರ ಬದಿಯ ನೋಟದ ರೇಖಾ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ನೈಜವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ರವೀಂದ್ರರ ತಲೆಯ ಕೂದಲು, ಮೀಸೆ, ಗಡ್ಡ, ಕಣ್ಣು, ಮೂಗು, ಮುಂತಾದ ಭಾಗಗಳ ಚಿತ್ರಣದಲ್ಲಿ ನೈಜತೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯ ಪಡೆದಿದೆ. ಪೆನ್ಸಿಲ್ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಈ ಭಾವಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ರವೀಂದ್ರರ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ನಂತರ ಎಸ್.ಎನ್. ಸ್ವಾಮಿಯವರ ಈ ರೇಖಾಚಿತ್ರಕ್ಕೆ

೫೧. ಕೆ. ವಿ. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಂ : ಎನ್. ಹನುಮಯ್ಯ, ಪುಟ – ೧೩

೫೨. ಎನ್. ಮರಿಶಾಮಾಚಾರ್ : ಎಸ್. ಎನ್. ಸ್ವಾಮಿ, ಪುಟ – ೧

ಸಹಿಗಾಗಿ ರವೀಂದ್ರರಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದಾಗ ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಟ್ಯಾಗೋರ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಕಲಾಕೃತಿಯ ಮೇಲೆ ಲಿಖಿತವಾಗಿ ತಿಳಿಸುವದರೊಂದಿಗೆ ಸಹಿಮಾಡಿ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸದ್ಯ ಈ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಕಲಾಕೃತಿ ಮಂಜೂಷಾದಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಂಡಿದೆ.

ಎಸ್.ಎನ್. ಸ್ವಾಮಿಯವರು ೧೯೧೧ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ಕಲಾವಿದರೆನಿಸಿದ ಎಸ್. ಎನ್. ಸ್ವಾಮಿಯವರು ದೈವದತ್ತವಾಗಿ ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಬಂದಂಥ ಚಿತ್ರ ರಚಿಸುವ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ದೇಶ-ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲೂ ತಮ್ಮ ಕಲಾಪ್ರತಿಭೆಯಿಂದ ಯಶಸ್ಸು ಗಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.[೫೩] ನಂತರ ಎಸ್.ಎನ್. ಸ್ವಾಮಿಯವರು ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸಂಗವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಮರಳಿದ ನಂತರ ೧೯೩೪ರಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಕವಿ ರವೀಂದ್ರರ ಭಾವಚಿತ್ರವನ್ನು ಛಾಯಾಚಿತ್ರ ಒಂದರ ಆಧಾರದಿಂದ ರಚಿಸಿ, ರವೀಂದ್ರರಿಗೆ ಸಹಿಮಾಡಿ ಹಿಂದಿರುಗಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿ ಕೊಡುವಂತೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಕವಿವರ್ಯರು ತಮ್ಮ ರೇಖಾಚಿತ್ರವನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ, ಅದರ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಸಹಿಯೊಡನೆ ಹಿಂದಿರುಗಿಸಿ "ನೀವು ಪ್ರಪಂಚದ ಪ್ರಮುಖ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಭಾವಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ, ಅವರ ಸಹಿ ಪಡೆದು ಕೀರ್ತಿ ಪಡೆಯಿರಿ" ಎಂದು ಪತ್ರ ಬರೆದು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದರು. ರವೀಂದ್ರರ ಈ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯಿಂದ ಸ್ವಾಮಿಯವರು ಈ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯಕವಾಯಿತು. ಅಂದಿನಿಂದ ಸೀಸದ ಕಡ್ಡಿಯಿಂದ ಮತ್ತು ತೈಲವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಭಾವ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ತಮ್ಮ ಜೀವಿತದ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಈ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲೇ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ."[೫೪] ಇವರು ಹೀಗೆ ರಚಿಸಿದ ಜಗತ್ತಿನ ಅತ್ಯಂತ ಗಣ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳು, ಅವರು ಮಾಡಿದ ಸಹಿಯ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಧರ್ಮಸ್ಥಳದ ಮಂಜೂಷಾ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮತ್ತು ಶಾಶ್ವತಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

ಕೆ.ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ - ಕಲಾಕೃತಿ : ಸ್ವಭಾವ ಚಿತ್ರ

ವೆಂಕಟಪ್ಪ ಆರ್ಟ್‌ಗ್ಯಾಲರಿಯಲ್ಲಿ ಕೆ.ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರರ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಇವರ ಸ್ವ-ಭಾವಚಿತ್ರವನ್ನು ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ತೈಲವರ್ಣದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬ್ರಷ್ ಹಾಗೂ ನೈಫನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮದೇಯಾದ ವಿಶಿಷ್ಟ ತಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಈ ಕಲಾಕೃತಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ. ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿಯನ್ನು ಅಮೂರ್ತ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಕಾಲೀನ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ರಚಿಸಿದ ಈ ಭಾವಚಿತ್ರ ನೈಜವಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ. ಈ ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಬ್ಬಾರರ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ೧೯೮೮ರಲ್ಲಿ ಈ ಕಲಾಕೃತಿಯ ರಚನೆಯಾಗಿದೆ.

ಭಾರತದ ಖ್ಯಾತ ಕಲಾವಿದರಾದ ಕೆ.ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರರವರ ಪೂರ್ಣ ಹೆಸರು : ಕಟ್ಟಂಗೇರಿ ಕೃಷ್ಣ ಹೆಬ್ಬಾರ್. ೧೯೧೧ ಜೂನ್ ೧೫ರಂದು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಟ್ಟಂಗೇರಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ

೫೩. ಪ್ರೊ. ಎಸ್. ಕೆ. ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್ (ಪ್ರಸಂ.) : ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಲೆಗಳು ಸಂ-೧೦, ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಕಲಾವಿದರು, ಪುಟ - ೬೧

೫೪. ಎನ್. ಮರಿಶಾಮಾಚಾರ್ : ಎಸ್. ಎನ್. ಸ್ವಾಮಿ, ಪುಟ - ೬

ಜನಿಸಿದರು, ತಂದೆ ನಾರಾಯಣ ಹೆಬ್ಬಾರ್, ತಾಯಿ ಸೀತಮ್ಮ, ನೂತನ ಕಲಾಮಂದಿರ, ಹಾಗೂ ಸರ್ ಜೆ.ಜೆ. ಕಲಾಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಾಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದರು. ನಂತರ ಕಲಿತ ಶಾಲೆ ಸರ್. ಜೆ.ಜೆ. ಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ದಿನ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೪೯–೫೦ರಲ್ಲಿ ಯೂರೋಪ್ ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ ಕಲೆ ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಲಂಡನ್, ಬರ್ಲಿನ್, ಪ್ಯಾರಿಸ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಏಕವ್ಯಕ್ತಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ, ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನಗಳಾದ ವೆನಿಸ್ಸಿನ ಬಿನಾಲೆ, ಸಾರೋಡೆಮೇ, ಪ್ಯಾರಿಸ್, ಬಿನಾಲೆ–ಸಾಲೋ ಪಾಲೋ, ಬ್ರೆಜಿಲ್, ಟೋಕಿಯೋ, ಭಾರತದ ಟ್ರಿನಾಲೆ ಮುಂತಾದ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ.

"ಭಾರತದ ಆಧುನಿಕ ಕಲೆಯ ಪ್ರಮುಖರಲ್ಲಿ ಹೆಬ್ಬಾರರು ಒಬ್ಬರು. ಅವರು ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ಪ್ರಾಚೀನ ಮೌಲ್ಯಗಳಿಗೆ ಬೆಲೆ ಕೊಡುವಂತಹವರು. ಹೆಬ್ಬಾರರ ಕಲೆ ಸ್ವಂತ ಆಧುನಿಕ ಮನೋಧರ್ಮವುಳ್ಳದ್ದು ಹಾಗೂ ಅದು ಅವರ ಅನುಭವಗಳ ಫಲ, ಅವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಂತತೆ, ಸಮಾಧಾನ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಸದಾ ಪ್ರಯೋಗಶೀಲರಾದ ಹೆಬ್ಬಾರರ ಜೀವನದ ಪ್ರಾರಂಭದಿಂದ ಮಗುವಿನಂತೆ ಮತ್ತು ಬಣ್ಣದ ಮೂಲಕ ಸಂತೋಷ ಮತ್ತು ದು:ಖಗಳ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯೊಂದಿಗೆ ಅವರ ಉದ್ದೇಶವು ನೆರವೇರಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಹಸಿವನ್ನು ಅಳುವದರಿಂದ ಹಾಗೂ ಸಂತೋಷವನ್ನು ನಗುವದರ ಮೂಲಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ."[೫೫] ಹೀಗೆ ಪ್ರಯೋಗಶೀಲರಾದ ಹೆಬ್ಬಾರರು ಅನೇಕ ಸರಣಿಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅನ್ವೇಷಣೆಯ ಕೃತಿಗಳು, ಸಂಗೀತದ ಬಗೆಗಿನ ಕೃತಿಗಳು, ಮಾನವನ ಕುರಿತು ಚಿತ್ರಗಳು, ರೇಖಾ ಚಿತ್ರಗಳೊಂದಿಗೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಕೃತಿರಚನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು.

ಕೆ.ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರರು ತಮ್ಮ ಜನ್ಮಭೂಮಿಯಾದ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ, ಅದರಲ್ಲೂ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶಿತವಾಗಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿದ್ದರು. ಅವರ ಬಯಕೆಯಂತೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರಕಾರ ವೆಂಕಟಪ್ಪ ಆರ್ಟ್‌ಗ್ಯಾಲರಿಯ ೨ನೇ ಮಹಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಬ್ಬಾರ ವಿಭಾಗವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಹೆಬ್ಬಾರರ ೬೬ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಖಾಯಂ ಆಗಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದೆಯಲ್ಲದೆ ಅವರಿಗೆ ಬಂದ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಫಲಕಗಳನ್ನು, ಅವರ ಕುರಿತು ಪ್ರಕಟವಾದ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

"ಶಕ್ತಿ ಸಂಚಲನವನ್ನು ಕುರಿತು ನಾನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಶಕ್ತಿಗೆ ಮೂಲ ಆಧಾರವಾದ ಪಂಚಭೂತಗಳನ್ನು (ಭೂಮಿ, ಜಲ, ಅಗ್ನಿ, ವಾಯು ಮತ್ತು ಆಕಾಶ) ದೃಶ್ಯೀಕರಿಸುವ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಉಂಟಾಯಿತು, ಈ ಸರಣಿಯನ್ನು ಚಿಂತಿಸಿ, ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ನನ್ನ ಬೌದ್ಧಿಕತೆ ಭಾವ ಮತ್ತು ಆ ಕ್ಷಣದ ಪರಸ್ಪರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದೆ[೫೬] ಎಂದು ಕೆ.ಕೆ.ಹೆಬ್ಬಾರ

೫೫. ಎನ್. ಮರಿಶಾಮಾಚಾರ್ : ದೃಶ್ಯಕಲಾ, ಪುಟ – ೬೯

೫೬. ಕೆ. ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್ : ವಾಯ್ಸ್ ಇನ್ ಇಮೇಜ್, ೧೯೯೧

ರವರೇ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಭೂಮಿ, ಜಲ, ಅಗ್ನಿ, ವಾಯು, ಆಕಾಶಗಳನ್ನು ಸೃಜನಶೀಲವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಇಂಥ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಚಿತ್ರಿಸಿದ ಪರಿ ಎಲ್ಲರ ಗಮನ ಸೆಳೆದಿದೆ. "ನನ್ನನ್ನು ನಾನೇ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯೆಂದರೆ, ಈ ಜೀವಶಕ್ತಿ ಎಂಬುದೇನು? ಅದು ಇಡಿಯ ವಾತಾವರಣವನ್ನೇ ಆವರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಅದರ ಸೆಳೆತವು ನಿನ್ನನ್ನು ಇದ್ದಲ್ಲೇ ಇರಿಸುತ್ತದೆ. ಸಮಗ್ರ ವಿಶ್ವವನ್ನೇ ಆವರಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಅದು ಆದರೆ ಅದೇನು? ಕೆಲವರು ಅದನ್ನು ದೇವರು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಆ ಉತ್ತರ ಅವರನ್ನು ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸಿದೆ ಸರಿ, ಆದರೆ ನನಗೆ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರವು ನನ್ನ ಕಲಾತ್ಮಕ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿದೆ. ನಾನು ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಇರುವ ಒಂದೇ ಸಾಧನವೆಂದರೆ ಅದು ಚಿತ್ರಕಲೆಯೇ."[೫೭] ಎಂದು ಹೆಬ್ಬಾರರು ತಿಳಿಸಿದಂತೆ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡು, ಚಿತ್ರಿಸಬೇಕಾಗಿರುವ ವಿಷಯವನ್ನು ಚಿಂತನ ಮಂಥನ ಮಾಡಿ ಕೃತಿರೂಪದಲ್ಲಿ ತರುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ವೆಂಕಟಪ್ಪ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅಧುನಿಕ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಹೆರಿಟೇಜ್ ವಿಲೇಜ್, ಮಣಿಪಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ.

ಎಂ. ಜೆ. ಶುದ್ಧೋದನ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಭೂತನಾಥ ದೇವಸ್ಥಾನ.

ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಎಂ.ಜೆ. ಶುದ್ಧೋದನರವರ ಎರಡು ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿತ್ರಗಳು ಭೂತನಾಥ ದೇವಸ್ಥಾನ ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡ ಆಲದ ಮರ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ. ಎರಡು ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ತೈಲವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ೧೯೮೭ರಲ್ಲಿ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಒಂದು ಕಲಾಕೃತಿಯನ್ನು ೨೮" x ೩೭" ಹಾಗೂ ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ೪೫" x ೩೩" ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಎಂ.ಜೆ. ಶುದ್ಧೋದನರವರು "ತಮ್ಮ ತಂದೆಯವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ನಿಸರ್ಗ ಚಿತ್ರ ರಚನಾತಂತ್ರವನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡರು. ಇವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ನೀಡಿದವರಲ್ಲಿ ಆರ್.ಕೆ. ನಾರಾಯಣ ಹಾಗೂ ಎಂ.ವಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸನ್ ಪ್ರಮುಖರು. ಇವರು ಶುದ್ಧೋದನರ ಪ್ರಕೃತಿಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಅನೇಕ ಗಣ್ಯರಿಗೆ ಪರಿಚಯಿಸಿದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಗ್ವಾಲಿಯರ್ ಮಹಾರಾಜರೂ ಒಬ್ಬರು. ಭಾರತದ ಒಳಗೂ ಹೊರಗೂ ಶುದ್ಧೋದನರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಪ್ರಶಂಸೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾದವು."[೫೮] ಹೀಗೆ ನಿಸರ್ಗ ಚಿತ್ರ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮದೇ ಶೈಲಿಯನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡ ಶುದ್ಧೋದನರ ಪುತ್ರ ನಿರ್ಮಲಕುಮಾರ ರವರು ನಿಸರ್ಗಚಿತ್ರ ಕಲಾವಿದರಾಗಿ ಹೆಸರು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಎಂ.ಜೆ. ಶುದ್ಧೋದನ ಅವರು ದಿನಾಂಕ. ೨-೨-೧೯೧೪ರಂದು ಮೈಸೂರನಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೋಮಾವನ್ನು ಶ್ರೀ ಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ತಾಂತ್ರಿಕ ಇಲಾಖೆ ಮೈಸೂರಿನಿಂದ ಪಡೆದರು ೧೯೩೮ರಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನೈ ಸ್ಕೂಲ್‌ನಿಂದ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಪಡೆದರು. ಇವರು ೧೫ ಏಕವ್ಯಕ್ತಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು

೫೭. ಕೆ. ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್ : ಶಾಂತಾ ಗೋಖಲೆಯವರಿಗೆ ನೀಡಿದ ಸಂದರ್ಶನದಲ್ಲಿ, ಟೈಮ್ಸ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ, ಬಾಂಬೆ ೧೨.೦೩.೧೯೮೯

೫೮. ಪಿ. ಆರ್. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ (ಪ್ರಸಂ.) : ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದ ಕಲಾವಿದರು, ಪುಟ – ೫೦

ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ.[೫೯] ಇವರಿಗೆ ೧೯೭೧ರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಲಲಿತ ಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ೧೯೩೬–೪೬ ರವರೆಗೆ ಮೈಸೂರು ದಸರಾದಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಣ ಹಾಗೂ ರಜತ ಪದಕಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕೊಲ್ಕತ್ತಾದ ಕೊಡೈಕೆನಾಲದಿಂದ ಅರ್ಹತಾ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಹಾಗೂ ೧೯೯೯ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ವೆಂಕಟಪ್ಪಾ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಇವರು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಭವನ, ರಾಜಭವನ ಬೆಂಗಳೂರು, ವಿಧಾನಸಭೆ, ಮೈಸೂರು ವಿ.ವಿ. ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಮೈಸೂರು, ಮಂಗಳೂರುನಲ್ಲಿ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ.

ರಘೋತ್ತಮ ಪುಟ್ಟಿ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಹಂಪಿಯ ದೇವಸ್ಥಾನ

ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬಸವಕಲ್ಯಾಣದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿರುವ ಮೈಸೂರಿನ ಹಿರಿಯ ಕಲಾವಿದರಾದ ರಘೋತ್ತಮ ಪುಟ್ಟಿಯವರು ಹಂಪಿಯ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಜಲವರ್ಣದಿಂದ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯನ್ನು ಬಸವಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ಸರಿಯಾದ ಪ್ರದರ್ಶನದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡದ್ದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಹಾಳಾಗುವ ಹಂತದಲ್ಲಿವೆ. ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿಯ ನೆರಳು–ಬೆಳಕು, ವರ್ಣಗಳ ಬಳಕೆ, ವರ್ಣಗಳ ತಾಜಾತನದಿಂದಾಗಿ ಕಲಾಕೃತಿ ಅತ್ಯಂತ ನೈಜವಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿದೆ. ಕಟ್ಟಡಕ್ಕೆ ಓರೆಯಾಗಿ ಒರಗಿದ ಕಂಬಗಳು, ಸುಟ್ಟ ಇಟ್ಟಿಗೆಯಿಂದ ಕಟ್ಟಿದ ಗೋಪುರ, ಮುಂದಿನ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಮಂಟಪಗಳು, ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದ ಕಲ್ಲು ಕಂಬಗಳು, ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತ ವ್ಯಕ್ತಿ, ಪ್ರವಾಸಿಗರು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ರಘೋತ್ತಮ ಪುಟ್ಟಿಯವರು ದಿನಾಂಕ: ೧೩–೦೯–೧೯೧೪ ರಂದು ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಾಗನಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಇವರು ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಅ. ನ. ಸುಬ್ಬರಾವ, ವೈ. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯರಾಜು, ಹಾಗೂ ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ ಮೈಸೂರಿನಿಂದ ಪಡೆದರು. ಇವರ ೧೯೭೪–೧೯೯೧ರವರೆಗೆ ೨೧ ಏಕವ್ಯಕ್ತಿ ಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ ೨೪ ಸಾಮೂಹಿಕ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ.[೬೦] ೧೯೫೮ರಲ್ಲಿ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತ ಕಲಾ ಅಕಾಡಮಿಯಿಂದ ಪ್ರಥಮ ಬಹುಮಾನ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೭೫–೭೬ ಮೈಸೂರ ದಸರಾ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ೧೯೮೭ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಚಿತ್ರಕಲಾವಿದರ ಮಹಾಪರಿಷತ್ ಹಾಗೂ ೧೯೮೫ರಲ್ಲಿ ಐಪಾಕ್ಸ್‌ನಿಂದ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಅವರು ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಸೇವೆಗೆ "ಚಿತ್ರಕಲಾ ಭೂಷಣ" ಪ್ರಶಸ್ತಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಎಂ. ಎಫ್. ಸೂಫಿ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ನಿರತ ಮಹಿಳೆ

ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿರುವ ಎಮ್. ಎಫ್. ಸೂಫಿ ಯವರ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಜಲವರ್ಣ, ಭೂದೃಶ್ಯ, ಕಾಡುಪ್ರಾಣಿಗಳು, ಪಶು–ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತ

---

೫೯. ಎಸ್. ಎನ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ (ಸಂ.) : ಕರ್ನಾಟಕ ಕಲಾವಿದರ ಪರಿಚಯ, ಪುಟ – ೧೪೬

೬೦. ಎಸ್. ಎನ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ (ಸಂ.) : ಕರ್ನಾಟಕ ಕಲಾವಿದರ ಪರಿಚಯ, ಪುಟ – ೧೦೭

ನೈಜವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಬಲ್ಲ ಕಲಾವಿದರೆಂದರೆ ಎಮ್.ಎಫ್. ಸೂಫಿ ಎಂದು ಹೇಳುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸೃಜನಶೀಲ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಸನದ ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸೂಫಿಯವರು ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ತೈಲವರ್ಣದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ "ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ನಿರತ ಮಹಿಳೆ" ೧೭" x೨೧.೫" ಅಳತೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕಲಾಕೃತಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿದೆ. ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯು ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಭತ್ತದ ಹುಲ್ಲನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಬಲಗೈಯನ್ನು ಹಣೆಯವರೆಗೆ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ತನ್ನವನ ಬರುವಿಕೆಯ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಳೆ. ಮುಖದ ಮೇಲಿನ ನೆರಳು ಬೆಳಕು, ಶರೀರಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಭ್ಯಾಸ, ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಮರಗಳು, ಹರಿದಾಡುವ ಮೋಡಗಳಿಂದ ಆವೃತವಾದ ಆಕಾಶ ಎಲ್ಲವೂ ನೈಜವಾಗಿ, ಆಕರ್ಷಕ ವರ್ಣಸಂಯೋಜನೆಯೊಂದಿಗೆ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿದೆ. ಇದು ಸೂಫಿಯವರ ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ ಎನ್ನಬಹುದು.

ಎಂ. ಎಫ್. ಸೂಫಿಯವರು ಜನಿಸಿದ್ದು ೧೯೧೬ ರಲ್ಲಿ, ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಮೂಡಲು ಇವರ ತಂದೆ – ತಾಯಿ ಕಾರಣರು ಎನ್ನಬಹುದು. ಮುಂಬೈ ಜೆ.ಜೆ. ಕಲಾ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದರು. "ಸೂಫಿ ಅವರು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದುದ್ದು ಜಲವರ್ಣವೋ, ತೈಲವರ್ಣವೊ ಎಂದು ತಕ್ಷಣ ಗುರುತಿಸಲಾಗದಷ್ಟು ಕೌಶಲ್ಯ ಅವರ ವರ್ಣಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು." ಅವರು ಚಿತ್ರಿಸುವ ಚಿತ್ರಗಳ ವರ್ಣ ತಂತ್ರ, ಸಂಯೋಜನಾ ತಂತ್ರಗಳ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ತಮ್ಮ ಹಿರಿಯ ಕಲಾವಿದ ದಿ. ಎಂ.ಎ. ಅಜೀಜ್ ರಿಂದ ಪಡೆದಿದ್ದರೆನಿಸುತ್ತದೆ.

"ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಶರೀರದ ಅಂಗಾಂಗಗಳ ಏರುತಗ್ಗುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಶೇಷವಾದ ಹೊಳಪನ್ನು ಸಹಜ ವರ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ತರುವ ಕೌಶಲ್ಯ ಸೂಫಿಯವರಿಗೆ ಸಿದ್ಧಿಸಿತ್ತು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಚಿತ್ರಗಳು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ನಮ್ಮೆದುರು ನಿಂತಂತೆ ತೋರುತ್ತವೆ. ಇವೆಲ್ಲ ಗುಣಗಳನ್ನು ಅಜೀಜರ ಕೃತಿಗಳಿಂದ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ದಿ. ಅಜೀಜರು ಸೂಫಿ ಅವರ ಪರೋಕ್ಷ ಗುರುಗಳೇ ಆಗಿದ್ದರು."[೬೧] ಪಶು, ಪಕ್ಷಿ, ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಇವರು ಅತ್ಯಂತ ನೈಜವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹಾವು, ಕೋತಿ, ನವಿಲು, ಹುಲಿ, ಸಿಂಹ, ಒಂಟೆ, ಆನೆ, ಕರಡಿ, ಚಿರತೆ, ಮಲಗಿರುವ ಸಿಂಹ, ನವಿಲಿನ ಬೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಚಿರತೆ, ಬಯಲಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಾಡುವ ಸಿಂಹಿಣಿ, ಜಿರಾಫೆ ಬೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಂಹ, ಹೆಬ್ಬಾವನ್ನು ಕೆಣಕುತ್ತಿರುವ ಹೆಣ್ಣು ಸಿಂಹ, ಬೇಟೆಗಾಗಿ ಹೊಂಚು ಹಾಕುತ್ತಿರುವ ಸಿಂಹಿಣಿ, ಬಿಳಿ ಕರಡಿಗಳು, ಮುಂತಾದ ವನ್ಯ ಜೀವಿಗಳನ್ನು ಜಲವರ್ಣ ಮತ್ತು ತೈಲವರ್ಣದಲ್ಲಿ ನೈಜವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಇನ್ಲೇ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಲವು ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿಚಿತ್ರಣ, ನಿಸರ್ಗ ಸೌಂದರ್ಯ ಹಾಗೂ ಸಂಯೋಜನೆ, ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಚಿತ್ರಣಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವಲ್ಲಿ ಇವರು ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸಮಯ ದೊರೆತಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಮೈಸೂರಿನ ಮೃಗಾಲಯಕ್ಕೆ ತೆರಳಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಮೃಗ, ಪಕ್ಷಿಗಳ ಚಿತ್ರಣದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ, ತೈಲ ಮತ್ತು ಜಲವರ್ಣ ಚಿತ್ರಣಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿ 'ಇನ್ಲೇ'

---

೬೧. ಪಿ. ಆರ್. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ : ಎಫ್. ಎಂ. ಸೂಫಿ, ಪುಟ – ೫೯

ವಿನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಬಳಸಲ್ಪಡುವುದೇ ಇವರ ಕಲಾವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ.[೬೨] ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಹಾಸನ, ಜಗನ್ಮೋಹನ ಪ್ಯಾಲೇಸ್, ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ.

ಡಾ. ಎಸ್.ಎಂ. ಪಂಡಿತ್ – ಕಲಾಕೃತಿ : ನಿರೀಕ್ಷೆ

ಮಣಿಪಾಲದ ಹಸ್ತಶಿಲ್ಪ ಹೆರಿಟೇಜ್ ವಿಲೇಜ್ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾದ ಎಸ್. ಎಂ. ಪಂಡಿತರ ಕಲಾಕೃತಿಯು ಪೋಸ್ಟರ್ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಕಾಗದದ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯೋರ್ವಳು ಶೃಂಗರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೂದೋಟದಲ್ಲಿ ನಿಂತ ದೃಶ್ಯವಾಗಿದೆ. ಗುಲಾಬಿ ಹೂವನ್ನು ತಲೆಗೆ ಮೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಶ್ವೇತ ವರ್ಣದ ತೆಳುವಾದ ಸೀರೆಯನ್ನು ತೊಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. ಸೊಂಟದಲ್ಲಿ ಬಂಗಾರದ ನಡುಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ. ಕೊರಳಿಗೆ ಬಂಗಾರದ ಸರವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಸುಂದರವಾಗಿ ತನ್ನನ್ನು ಶೃಂಗರಿಸಿಕೊಂಡು ಮಂದಸ್ಮಿತಳಾಗಿ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯಕರ ಬರುವ ದಾರಿಯನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಿರುವಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿ ಹೂದೋಟದ ಹೂವಿನ ಗಿಡದಲ್ಲಿ ಬಿಳಿ, ಕೆಂಪು ವರ್ಣದ ಹೂಗಳು ಅರಳಿವೆ. ನೀಲಿವರ್ಣದ ಆಕಾಶ ಕಲಾಕೃತಿಗೆ ಶೃಂಗಾರಭಾವ ತಂದಿದೆ. ಎಸ್. ಎಂ. ಪಂಡಿತರ ಒಂದು ಸುಂದರವಾದ ನೈಜವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿತವಾದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ.

ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನೈಜ ಕಲೆಯಿಂದ ಹೆಸರು ಮಾಡಿದ ಕಲಾವಿದರೆಂದರೆ ಡಾ. ಎಸ್.ಎಂ. ಪಂಡಿತ್. ಇವರು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ೨೫.೦೩.೧೯೧೬ರಂದು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಲ್ಲಿ. ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೂ ಇವರಿಗೆ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ. ಹೀಗಾಗಿ ಮುಂಬೈಯ ಸರ್ ಜೆ. ಜೆ. ಕಲಾಶಾಲೆಯಿಂದ ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಮುಂಬೈನಲ್ಲಿ ಸ್ಟುಡಿಯೋ ಆರಂಭಿಸಿ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಾರೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಕಲಾವಿದರಾದ ಎಸ್.ಎಂ.ಪಂಡಿತ್‌ರವರು ಸಹ ರವಿವರ್ಮರ ದಾರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಸಾಗಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಚಿತ್ರಗಳು, ಪೌರಾಣಿಕ ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಎಸ್.ಎಮ್.ಪಂಡಿತರು 'ಪೊಸ್ಟರ್ ಕಲರ್' ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದು, ಈ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಅವರ ಕಲಾಕೃತಿ ಜನರ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯನ್ನು ಗಳಿಸಿದವು. ಅವರ ಸಾಕಷ್ಟು ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಕ್ಯಾಲೆಂಡರ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಿಂಟ್ ಆಗಿವೆ. ಇದರಿಂದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಿಗೂ ಅವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ತಲುಪಿದವು ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಕರ್ನಾಟಕ ಕಲಾಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಎಸ್.ಎಂ.ಪಂಡಿತರು "ಕಲಾಭೀಷ್ಮ"ರೆಂದೇ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡವರು. ರಾಜಾ ರವಿವರ್ಮನ ನಂತರ ನೈಜ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದವರು. ಅವರ ಒಂದೊಂದು ನೈಜ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಅವರ ಕಲಾಪ್ರೌಢಿಮೆಗೆ ಹಿಡಿದ ಕನ್ನಡಿಯಂತಿವೆ. ಅವರು ಅದ್ಭುತ ಕಲ್ಪನಾ ಶಕ್ತಿ, ಶರೀರಶಾಸ್ತ್ರ(Anatomy)ದಲ್ಲಿ

---

೬೨. ಪ್ರೊ. ಎಸ್. ಕೆ. ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್ (ಪ್ರ.ಸಂ.) : ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಲೆಗಳು ಸಂ–೧೦, ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಕಲಾವಿದರು, ಪುಟ – ೬೩

ಎಷ್ಟು ಪ್ರಭುತ್ವ ಸಾಧಿಸಿದ್ದರೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕಾದರೆ ಅವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ನೋಡಬೇಕು, ಅವರು ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ವಿಷಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ನೈಜವಾಗಿ, ಅತ್ಯಂತ ರಭಸವಾಗಿ ಬಳಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅವರನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕದ "ಮೈಕಲ್ ಎಂಜಲೋ" ಎಂದು ಕರೆದರೂ ತಪ್ಪಲ್ಲ, ಅಷ್ಟೊಂದು ನೈಜವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಸಂದರ್ಭ ಹಾಗೂ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಅವರು ಚಿತ್ರಿಸಿದ ಮಾನವಾಕೃತಿಗಳು, ನಿಸರ್ಗ, ದೃಶ್ಯಗಳು, ಅರಣ್ಯದ ಸೌಂದರ್ಯ, ಗಿಡ-ಬಳ್ಳಿಗಳು ನೆಲದ ಮೇಲಿನ ಹುಲ್ಲು ಕಡ್ಡಿ ಅಷ್ಟನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ನೈಜವಾಗಿ ಪ್ರಮಾಣಬದ್ಧವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಕೆಲವರು "ಕ್ಯಾಲೆಂಡರ್ ಕಲಾವಿದರು" ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿದ್ದು, ಅಷ್ಟು ಸೂಕ್ತವಲ್ಲವೆಂಬುದು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಅವರೊಬ್ಬ ಕರ್ನಾಟಕದ ಹಿರಿಯ, ನೈಜವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುವ ಕಲಾವಿದರಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದ್ದರು.

ಎಸ್. ಎಸ್. ಕುಕ್ಕೆ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಬೇಲೂರಿನ ದೇವಸ್ಥಾನ

ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಹಾಸನದಲ್ಲಿರುವ ಈ ಕಲಾಕೃತಿಯನ್ನು ಎಸ್. ಎಸ್. ಕುಕ್ಕೆಯವರು ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ತೈಲವರ್ಣದಿಂದ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬೇಲೂರು ದೇವಸ್ಥಾನದ ಹಿಂಬದಿಯ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ೩೦" x ೩೯" ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ಈ ವರ್ಣಚಿತ್ರವನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ದೇವಸ್ಥಾನದ ಹಿಂಬದಿಯಿಂದ ತಮಗೆ ಕಂಡಂತೆ, ನೆರಳು-ಬೆಳಕಿನ ಸಂಯೋಜನೆಯೊಂದಿಗೆ ಭವ್ಯವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಚದುರಿದ ಮೋಡಗಳು, ಈ ಮೋಡಗಳಿಂದಾಗಿ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ನೆರಳು-ಬೆಳಕು, ಇಳಿಹೊತ್ತಿನ ಪ್ರಖರ ಬಿಸಿಲು ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ದೇವಸ್ಥಾನದ ಮೇಲಿನ ಶಿಲ್ಪ, ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಹಾಕುವ ಜನರು, ಈ ಎಲ್ಲ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ನೈಜವಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿವೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಹಿರಿಯ ಕಲಾವಿದರಾದ ಎಸ್.ಎಸ್. ಕುಕ್ಕೆಯವರು ೧೯೧೮ ಜೂನ್ ೮ ರಂದು ಶಿವಮೊಗ್ಗದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. "ಕುಕ್ಕೆಯವರ ಚಿತ್ರಗಳ ವಿಶೇಷ ಎಂದರೆ ಭಾರತೀಯ ಸಂವೇದನೆಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಮೇರುಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾದ ಮಹತ್ವ ಪೂರ್ಣ ಹಾಗೂ ಅರ್ಥವತ್ತಾದ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು, ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಕಲಾಕೃತಿಗಳಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿದುದು. ಕವಿಗಳ ಶಬ್ದಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ದೃಶ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಶಾಶ್ವತಗೊಳಿಸಲು ಅವರು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದ ವರ್ಣವೈವಿಧ್ಯ ಮತ್ತು ನೀಳರೇಖಾ ವಿಲಾಸ ಅವರ ವರ್ಣಲೇಪನದ ವಿಶೇಷ, ಎಂದರೆ ಬಂಗಾಳಿ ಕಲಾಪಂಥದವರು ಕಲಾಸೌಂದರ್ಯದ ಸೊಬಗನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಲು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದ ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಿ, ತೊಳೆದು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಹಚ್ಚುವ (ವಾಷ್ ಮೆಥಡ್) ಈ ವಿಧಾನವು ಈಚಿನ ಕಲಾವಿದರಲ್ಲಿ ವಿರಳವಾಗಿದೆಯಾದರೂ ಈ ವಿಧಾನವನ್ನು ಬಳಸಿ ಚಿತ್ರಿತವಾದ ಕೃತಿಗಳು ಈಗಲೂ ವಿನೂತನ

ವರ್ಣಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು, ಶುಭ್ರತೆಯ ಮೆರಗನ್ನೂ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ ವೀಕ್ಷಕರ ಮನಸ್ಸನ್ನೇ ಗೆಲ್ಲುತ್ತವೆ."[೬೩] ಹೀಗೆ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಶೈಲಿಯ ಮೂಲಕ ಎಸ್.ಎಸ್. ಕುಕ್ಕೆಯವರು ಭಾರತೀಯ ಪೌರಾಣಿಕ ಕಾವ್ಯಗಳಿಗೆ ದೃಶ್ಯರೂಪ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ರಚಿಸಿದ ಮೇಘ ಸಂದೇಶ, ಸಖಿಯರೊಂದಿಗೆ ಶಕುಂತಲೆ, ಮಹಿಷಮರ್ದಿನಿ, ವಿರಹಿ ಯಕ್ಷನ ಕನಸು, ಅಷ್ಟ ದಿಗ್ಗಜಗಳ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತ ಗಾಯತ್ರಿ, ಮೇನಕಾ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ಶ್ರೀರಾಮ ಗುಹ ಸಮಾಗಮ, ಗೋಕುಲ ನಿರ್ಗಮನ, ಕಣ್ವರಿಂದ ಶಕುಂತಲೆಯ ಬೀಳ್ಕೊಡುಗೆ, ಅಕ್ರೂರನೊಂದಿಗೆ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ಗೋಕುಲ ನಿರ್ಗಮನ, ಕೃಷ್ಣ ಸುಧಾಮ, ಯೌಗಂಧರಾಯಣ, ಅರ್ಜುನನ ಮತ್ಸ್ಯ ಯಂತ್ರ ಭೇದನ, ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ, ವಸ್ತ್ರಾಪಹರಣ ಮುಂತಾದ ಪೌರಾಣಿಕ ಸಾಂದರ್ಭಿಕ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಕುಕ್ಕೆಯವರು ಅತ್ಯಂತ ನೈಜವಾಗಿ ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಭಾವಚಿತ್ರಕಲೆ, ತೈಲ ಹಾಗೂ ಜಲವರ್ಣಸಂಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಪಾದದಿಂದ ಚಿತ್ರ ರಚನೆ, ಬ್ಲೇಡಿನಿಂದ ರಚನೆ, ದಾರದಿಂದ ಚಿತ್ರ ರಚನೆ, ಏಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಸಮರೂಹದಲ್ಲಿ (ಸಿಮೆಂಟ್) ಎರಡೂ ಕೈಗಳಿಂದ ಬರೆಯುವುದು, ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಚಿತ್ರ ರಚಿಸುವುದು, ಶಿಲ್ಪಕಲೆ ಹಾಗೂ ಮರದಲ್ಲಿ ಕೆತ್ತನೆ ಇವು ಶ್ರೀಯುತರ ಗಮನಾರ್ಹ ಸಾಧನೆಗಳಾಗಿವೆ.[೬೪] ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಹಾಸನ, ಧಾರವಾಡ, ಕರ್ನಾಟಕ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಮೈಸೂರು ವಿ.ವಿ. ಜಾನಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮೈಸೂರು ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ.

ಸುಭಾಷಿಣಿ ದೇವಿ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಸರಸ್ವತಿ

ಮೈಸೂರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಜನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿರುವ ಸುಭಾಷಿಣಿದೇವಿಯವರ ಕಲಾಕೃತಿಯು ಜಲವರ್ಣದಿಂದ ಕಾಗದದ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಕಲ್ಲಿನ ಅಲಂಕಾರಿಕ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವ ಸರಸ್ವತಿಯು ವೀಣಾವಾದನಲ್ಲಿ ಮಗ್ನಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಚತುರ್ಭುಜಳಾದ ಸರಸ್ವತಿಯು ಎರಡು ಕೈಗಳಿಂದಲೂ ವೀಣೆ ನುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಮೂರನೇ ಕೈಯಲ್ಲಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಮಾಲೆ, ನಾಲ್ಕನೆಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಕಟ್ಟನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದಾಳೆ. ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕಿರೀಟ ಬಿಳಿಯ ಸೀರೆ, ನೀಲಿ ಬಣ್ಣದ ಕುಪ್ಪಸವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಶಿಲ್ಪದ ರೇಖಾಚಿತ್ರವನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಈ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಿದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸುಭಾಷಿಣಿದೇವಿಯವರ ಒಂದು ಉತ್ತಮವಾದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ.

ಬಹುಮುಖ ಪ್ರತಿಭೆಯ ಮಹಿಳಾ ಕಲಾವಿದೆ ಸುಭಾಷಿಣಿದೇವಿಯವರು ೨೦-೦೫-೧೯೨೦ ರಂದು ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಕೆ. ವೆಂಕಟಪ್ಪನವರನ್ನು ಗುರುವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಅವರ ಪ್ರಭಾವದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡರು, "ವೆಂಕಟಪ್ಪನವರ ಬಂಗಾಲಿ

---

೬೩. ಪಿ. ಟಿ. ಎಸ್. ರಾವ್ : ಎಸ್. ಎಸ್. ಕುಕ್ಕೆ, ಪುಟ – ೨೮

೬೪. ಪ್ರೊ. ಎಸ್. ಕೆ. ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್ (ಪ್ರಸಂ.) : ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಲೆಗಳು ಸಂ–೧೦, ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಕಲಾವಿದರು, ಪುಟ – ೦೫

ಶೈಲಿ, ಸ್ವಾಮಿಗಳವರ ಶಾಸ್ತ್ರಾಧಾರಿತ ರಚನಾ ಶೈಲಿ ಇವೆರಡಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ರವಿವರ್ಮನ ಕ್ಯಾಲೆಂಡರ್ ಚಿತ್ರರಚನಾ ವಿಧಾನ, ಈ ಮೂರನ್ನೂ ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಜೊತೆಗೆ ಹೊಲಿಗೆ, ಕಸೂತಿ, ಗೊಂಬೆ ತಯಾರಿಕೆ, ಪೇಪರ್ ಪಲ್ಪ, ಮುಂತಾದ ಕುಶಲಕಲೆ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶ್ರಮ ಹೊಂದಿದ್ದರು."[೬೫] ಹೀಗೆ ಸುಭಾಷಿಣಿ ದೇವಿಯವರು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಪೌರಾಣಿಕ ದೃಶ್ಯಗಳಿಗೆ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಶಿಲ್ಪ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಮಾಜ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿಯೂ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು, ಸುಭಾಷಿಣಿದೇವಿಯವರ ಭೂದೃಶ್ಯಗಳು, ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಶೈಲಿಯ ಸರಸ್ವತಿ, ಹಂಸವಾಗೀಶ್ವರಿ ಮುಂತಾದ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಜನಪದ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಮುಂತಾದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

ಪಿ. ಆರ್. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಸೋಮನಾಥ ದೇವಸ್ಥಾನ.

ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮಡಿಕೇರಿಯಲ್ಲಿ ಪಿ.ಆರ್. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿಯವರ ಸೋಮನಾಥಪುರ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಒಂದು ನಿಸರ್ಗ ದೃಶ್ಯದ ಕಲಾಕೃತಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿದೆ. ಇದು ೯.೫” x ೧೩” ಅಳತೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಪಿ.ಆರ್. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿಯವರು “ನಿಸರ್ಗ ಚಿತ್ರ ರಚನೆಯನ್ನೇ ತಮ್ಮ ಕಲಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮುಖ್ಯ ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ‘ಪ್ರಕೃತಿ’ಯ ಆರಾಧಕರಾಗಿ ನಾನಾ ಮುಖಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಾಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ಮೆರೆದಿದ್ದಾರೆ. ವಸ್ತುವಿನ ಆಯ್ಕೆ, ವರ್ಣ ಸಂಯೋಜನೆ, ನೆರಳು–ಬೆಳಕುಗಳ ಹದವರಿತ ಸೃಷ್ಟಿ ಕೌಶಲ, ಮಧುರವೂ ಪ್ರಶಾಂತವೂ, ದಿವ್ಯವೂ ಆದ ಆವರಣ ಸೃಷ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಕಲಾ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ವೈಖರಿಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದ್ದು, ಅವರ ಪ್ರತಿಭಾವಿಲಾಸವನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡನಾಡಿನ, ಅಷ್ಟೇ ಏಕೆ, ಭಾರತದ ಅನೇಕ ಕಡೆಗಳ ಅಪೂರ್ವ ನಿಸರ್ಗದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿದು ರಾಶಿ ರಾಶಿಯಾಗಿ ತಂದು ಕಲಾ ರಸಿಕರನ್ನು ತಣಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿಯವರು ಅಗ್ರಗಣ್ಯರು. ಅವರ ಗರುಡದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಯಾವ ಆಕರ್ಷಕ ನೆಲೆಯೂ ವಂಚಿತವಾಗಿಲ್ಲ."[೬೬]

ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಗಲಿರುಳು ಸಂಚರಿಸಿ ಪ್ರಕೃತಿಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಥ ಒಂದು ಕಲಾಕೃತಿ ಸೋಮನಾಥಪುರದ ದೇವಸ್ಥಾನದ ದೃಶ್ಯ, ಆಕೃತಿಯ ಸಂಯೋಜನೆ, ಬಣ್ಣಗಳ ತಾಜಾತನ, ನೆರಳು ಬೆಳಕನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ನೈಜವಾಗಿ ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಇವರ ಅನೇಕ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ರಾಜ್ಯದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಜಲವರ್ಣ ಚಿತ್ರಕಲಾವಿದರಲ್ಲಿ ಪಿ.ಆರ್.ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿಯವರು ಒಬ್ಬರು. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ

೬೫. ಎಲ್. ಶಿವಲಿಂಗಪ್ಪ : ಸುಭಾಷಿಣಿ ದೇವಿ, ಪುಟ –೨೧

೬೬. ಜಿ. ಶಂ. ಪರಮಶಿವಯ್ಯ : ಪಿ. ಆರ್. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ, ಪುಟ – ೧೭

ಹಿರಿಯೂರುತಾಲೂಕಿನ ಹರ್ತಿಕೋಟೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ದಿ: ೧೧-೦೮-೧೯೨೨ ರಲ್ಲಿ ಇವರು ಜನಿಸಿದರು. ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಇವರು ರಾಷ್ಟ್ರ ನಾಯಕರ ಚಿತ್ರಗಳು, ದೇವರ ಚಿತ್ರಗಳು, ನಿಸರ್ಗ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಅಷ್ಟೇ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಹೋರಾಟಗಾರ ಕೆಂಚಪ್ಪ, ಕಲಾವಿದ ಕಂಡ ಫ್ರಾನ್ಸ್, ಎಂ. ವೀರಪ್ಪ, ಕಲಾವಿದನ ನೆನಪುಗಳು, ರಸಯಾತ್ರೆ, ಕಲೋಪಾಸಕರು, ಭಾರತೀಯ ಚಿತ್ರಕಲೆ ಮುಂತಾದ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿ, ವಿಮರ್ಶಕರಾಗಿ, ಮುಖಪುಟ ವಿನ್ಯಾಸಕರಾಗಿ, ಚಿತ್ರಗಾರರಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಜಾನಪದ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಈ ಮೂರು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ದುಡಿದು ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಇವರ ಕವಿಶೈಲದಿಂದ ಕುಂದಾದ್ರಿಗೆ ನಿಸರ್ಗ ಚಿತ್ರದರ್ಶನ ಕಲಾಕೃತಿಯಿಂದ ಸ್ಫೂರ್ತಿಗೊಂಡ ಕುವೆಂಪು ಅವರು ಒಂದು ಕವನವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ ಪಿ.ಆರ್.ಟಿ ಅವರು ಸುಂದರವಾದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಬಲ್ಲ ಪ್ರತಿಭಾವಂತರೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಇದು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ಕಲಾರಾಧನೆಗೆ ತಮ್ಮ ಬದುಕನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡ ಕಲಾರಂಗದ ಯಾವ ಅಂಗಕ್ಕೆ ಅನ್ಯಾಯವಾದರೂ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವ ನಿತ್ಯ, ನಿರಂತರ ಕಲೆಯೇ ಜಪ, ತಪ, ಎಂದು ತಿಳಿದ ಇವರು ನಾಗರಿಕ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹಾಗೂ ಗುರುಮನೆಗಳಿಂದ ಗೌರವ ಪುರಸ್ಕಾರ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.[೬೭] ದೃಶ್ಯಕಲಾವಿದರಾಗಿ, ಕಲಾ ಲೇಖಕರಾಗಿ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾದ ಶ್ರೀ ಪಿ.ಆರ್. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ, ಜನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕ್ಯುರೇಟರಾಗಿ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ ಪಿ.ಆರ್.ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿಯವರು ಜಲವರ್ಣ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ನಿಸರ್ಗ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವದರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿ ಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅನೇಕ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಿಸರ್ಗಚಿತ್ರ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕುವೆಂಪುರವರು ಹುಟ್ಟಿದ ಮನೆ ಕುಪ್ಪಳ್ಳಿಯ ಪರಿಸರದ ೪-೫ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು, ಹರಿಹರದ ಹರಿಹರೇಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನ, ಮಧುರೈ ಮೀನಾಕ್ಷಿ ದೇವಸ್ಥಾನ, ಬೀದರಿನ ಗುರುನಾನಕ ಝರಿ, ಸೋಂದಾ ಮಠ, ಚಂದ್ರಗುತ್ತಿಯ ರೇಣುಕಾ ಎಲ್ಲಮ್ಮ ದೇವಸ್ಥಾನ, ಬಸವಣ್ಣನವರ ಅರಿವಿನ ಮನೆ, ಗೋರೂರು ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರವರ ಮನೆ ಮುಂತಾದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ಯಾಕುಮಾರಿಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ದೆಹಲಿಯವರೆಗಿನ ಸುಂದರ ತಾಣಗಳನ್ನು ಜಲವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಗದಗ, ಗುಲಬರ್ಗಾ, ಕಿತ್ತೂರು, ಮಡಿಕೇರಿ, ಮೈಸೂರು ವಿ.ವಿ.ಯ ಜನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

ಮಾಲಗತ್ತಿ ವಿ. ಸಿ. – ಕಲಾಕೃತಿ : ಪೂಜಾ ಕಟ್ಟೆ

ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿರುವ ಬೆಳಗಾವಿಯ ಕನ್ನಡ

೬೭. ಪ್ರೊ. ಎಸ್. ಕೆ. ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್ (ಪ್ರಸಂ.) : ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಲೆಗಳು ಸಂ-೧೦, ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಕಲಾವಿದರು, ಪುಟ – ೧೫

ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್‌ನ ವಿಶ್ವಸ್ಥ ಮಂಡಳಿಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದ ವಿ.ಸಿ. ಮಾಲಗತ್ತಿಯವರು ಪೂಜಾಕಟ್ಟೆ ಕಲಾಕೃತಿಯನ್ನು "೨೯ x ೨೩" ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ತೈಲವರ್ಣದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಊರ ಹೊರಗಿನ ಎರಡು ಗಿಡಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಲ್ಲಿಗೆ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ವಿ.ಸಿ. ಮಾಲಗತ್ತಿಯವರು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿ ಹಸಿರುವರ್ಣದಿಂದ ಗಿಡ-ಗಂಟಿಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸೃಜನಾತ್ಮಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದಾಗ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಕಲಾಕೃತಿ ಎನಿಸದಿದ್ದರೂ ಮಾಲಗತ್ತಿಯವರು ತಮ್ಮ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಣ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಊರಲ್ಲಿ ದೇವಸ್ಥಾಗಳು, ನಾಗರ ದೇವತೆಯ ಕಲ್ಲುಗಳು, ಅಥವಾ ದೇವರಿಗಾಗಿ ಒಂದು ಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ಭಕ್ತಿ ಭಾವದಿಂದ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಲು ಅನುಕೂಲವಾಗಲಿ ಎಂದು, ಪೂಜಾಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಊರಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಊರ ಹೊರಗಿನ ಆಲದ ಮರ, ಬೇವಿನ ಮರದ ಕೆಳಗೆ ದೇವರನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥ ಒಂದು ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಮಾಲಗತ್ತಿಯವರು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

೧೯೨೨ ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೧೮ರಂದು ಬಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಇಳಕಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ನೀರಬಸಪ್ಪ ಚನ್ನಬಸಪ್ಪ ಮಾಲಗತ್ತಿಯವರು, ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಲಾಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಅದರ ಪುರೋಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸದಾ ಸಲಹೆ, ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವ ಹಿರಿಯರು. ಮುಂಬೈಯ ಜೆ.ಜೆ. ಸ್ಕೂಲ್ ಆಫ್ ಆರ್ಟ್ಸ್ ಮತ್ತು ನೂತನ ಕಲಾಮಂದಿರಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಾಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದಿರುವ ಮಾಲಗತ್ತಿಯವರು ೧೯೪೫ ರಿಂದ ೫೬ರವರೆಗೆ ಬೆಳಗಾವಿಯ ಟೀಚರ್ಸ್ ಟ್ರೈನಿಂಗ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಕಲಾಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿ, ೧೯೫೯ರಿಂದ ೭೯ರವರೆಗೆ ಜೆ. ಎ. ಜೂನಿಯರ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಕಲಾವಿಭಾಗದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿ, ೧೯೫೭ರಿಂದ ೫೯ರವರೆಗೆ ಜೆ. ಎನ್. ಮೆಡಿಕಲ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿಯೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ರಾಜ್ಯ ಪುನರ್ ವಿಂಗಡನೆಯ ನಂತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕಲಾ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬೇಕಂದು ಹೋರಾಡಿದ ಕೆಲವೇ ಮಂದಿ ಹಿರಿಯ ಕಲಾವಿದರಲ್ಲಿ ಮಾಲಗತ್ತಿಯವರು ಅಗ್ರಗಣ್ಯರು.[೬೮]

ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಅರ್ಥ ಅಂಡ್ ಸ್ಕೈ

ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಅಧೀನದಲ್ಲಿಯ ವೆಂಕಟಪ್ಪಾ ಆರ್ಟ್‌ಗ್ಯಾಲರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಆರ್.ಎಂ.ಹಡಪದರವರ ಕಲಾಕೃತಿಯು "ಅರ್ಥ ಅಂಡ್ ಸ್ಕೈ" ವಿಷಯದ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನವ್ಯಕಲೆ ಬೆಳೆಯಲು ಕಾರಣರಾದ ಆರ್.ಎಂ.ಹಡಪದರವರು ಯಾವುದೇ ಶೈಲಿ ತಂತ್ರಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳದೇ ಎಲ್ಲ ಮಾಧ್ಯಮಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ರಚಿಸಿದ ಅವರ "ಅರ್ಥ ಅಂಡ್ ಸ್ಕೈ" ವಿಷಯದ ಕಲಾಕೃತಿಯು

೬೮. ಪ್ರೊ. ಎಸ್. ಕೆ. ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್ (ಪ್ರ.ಸಂ.) : ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಲೆಗಳು ಸಂ–೧೦. ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಕಲಾವಿದರು. ಪುಟ – ೩೩

೩೭" x ೩೭" ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ತೈಲವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಕಲಾಕೃತಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರೂ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಅಮೂರ್ತವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿ, ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬದಿಯಲ್ಲಿ ನಗರದ ಸಂಕೇತಗಳು, ಇನ್ನೊಂದು ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಭೂಮಿ ಸಂಕೇತ, ಹೀಗೇ ಭೂಮಿಯನ್ನು ನೀಲಿವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿ, ಆಕಾಶವನ್ನು ಹಳದಿ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಆಕಾರಗಳ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ, ವರ್ಣಗಳ ಮೇಳ ತಂತ್ರ ಶೈಲಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಇವರ ಇನ್ನೊಂದು ಕಲಾಕೃತಿ ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಹಾಸನದಲ್ಲಿರುವ ಖ್ಯಾತ ಕಲಾವಿದ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದರವರ ಕಲಾಕೃತಿಯು ೨೪" x ೨೨" ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಬೋರ್ಡ್ ಮೇಲೆ ತೈಲವರ್ಣದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಆಧುನಿಕ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದರವರು ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕಲಾಕೃತಿಯು ಒಂದಾಗಿದೆ. ಈ ಕಲಾಕೃತಿಗೆ "ನಿಂತಿರುವ ದಂಪತಿಗಳು" ಎಂದು ಹೆಸರು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ನವ್ಯ ಕಲೆಯ ಸ್ಪರ್ಶದೊಂದಿಗೆ ರಚಿಸಿದ ಈ ಕಲಾಕೃತಿಯನ್ನು ಬಹುಪಾಲು ನೀಲಿ ವರ್ಣದಿಂದ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೆಂಪು, ಹಳದಿವರ್ಣಗಳನ್ನು ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿ ಬಳಸಿ ಕಲಾಕೃತಿಗೆ ಚೈತನ್ಯ ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ನವ ವಿವಾಹಿತ ದಂಪತಿಗಳು ಛಾಯಾಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ಭಂಗಿ ಕೊಟ್ಟಂತೆ ಇದನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ವರ ಎತ್ತರವಾಗಿದ್ದರೆ, ವಧು ಕುಳ್ಳವಾಗಿದ್ದಾಳೆ: ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿ ಮನೆ ಹಾಗೂ ಇತರ ವಿಷಯವನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ, ಶೈಲಿ ಹಾಗೂ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಕಲಾಕೃತಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ.

ಬಾಗಲಕೋಟೆಜಿಲ್ಲೆಯ ಬಾದಾಮಿಯಲ್ಲಿ ೧೯೩೦ರಲ್ಲಿ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದರು ಜನಿಸಿದರು. ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೂ ಬಾದಾಮಿಯ ಗುಹೆಗಳು, ಅಲ್ಲಿಯ ಶಿಲ್ಪಗಳು, ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಬೆಳೆದ ಇವರಿಗೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಮೂಡಿತು. ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಸರ್.ಜೆ.ಜೆ. ಕಲಾಶಾಲೆ, ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ಪಡೆದರು. ನಂತರ ಮಿಣಜಿಗಿಯವರ ಕಲಾಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಕಲಾಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು.

"ಬಾದಾಮಿಯ ಬಂಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಲೆ ಅರಳಿದೆ. ಅದೇ ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಹಡಪದ ಅವರೂ ಬಂದವರು ಎಂದಾಗ ಒಂದು ಪರಂಪರೆಯ ನಿರಂತತೆಯ, ಮುಂದುವರಿಕೆಯ, ಚಾಲುಕ್ಯ ಶೈಲಿಯಿಂದ ಆಧುನಿಕ ಅಮೂರ್ತ ಕಲೆಯವರೆಗಿನ ಒಂದು ಆವರ್ತನದ ಅರಿವಾಗುತ್ತದೆ. ಬಾದಾಮಿಯ ಬಂಡೆಗಳು, ಸುತ್ತಣ ಪರಿಸರ ನಿಸರ್ಗದ ಕಲಾಸೃಷ್ಟಿಯಾದರೆ, ಬಾದಾಮಿಯ ಗುಹೆಗಳಲ್ಲಿನ ಅದ್ಭುತ ಶಿಲ್ಪಗಳು ಮಾನವ ಸೃಷ್ಟಿ, ಬಂಡೆ, ಗುಹಾಶಿಲ್ಪ, ಬದುಕಿನ ಅನುಭವಗಳು, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿಸರ ಹಡಪದರ ಕಲಾರಚನೆಗಳ ಮೂಲ ಸೆಲೆಯಾಗಿವೆ."[೬೯] ವಿ. ಫೋರ್ ಪ್ರದರ್ಶನದ ಮೂಲಕ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸಮಕಾಲೀನ ಕಲೆಯ ಪ್ರವಾಹವನ್ನು ಹಬ್ಬಿಸಿದ ಕಲಾವಿದರಲ್ಲಿ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದರವರು ಒಬ್ಬರು. ತಮ್ಮ ಪ್ರಯೋಗಶೀಲ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಯುವ

---

೬೯. ಪ್ರೊ. ಎಂ. ಎಚ್. ಕೃಷ್ಣಯ್ಯ : ಆರ್. ಎಂ. ಹಡಪದ, ಪುಟ – ೨

ಕಲಾವಿದರಿಗೆ, ಕಲಾವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯಾಗಿ, ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅವರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಹೆಸರು ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಅವರ ಪರಿಶ್ರಮ ಸಾಕಷ್ಟಿದೆ. "ಹಡಪದರ ಬಾಲ್ಯ ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪ್ರಭಾವ ಅವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಮೇಲೆ ದಟ್ಟವಾಗಿ ಮೂಡಿದೆ. ಅವರ ಜನ್ಮಸ್ಥಳದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿಸರ, ಬಾಲ್ಯ ಜೀವನ, ತಂದೆ ತಾಯಿ, ಕೌಟುಂಬಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಪ್ರಾಥಮಿಕ, ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಕಲೆಯ ಕಡೆಗೆ ಹರಿದ ಅವರ ಮನಸ್ಸು, ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡಿದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲಾದಿನಗಳು, ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿನ ಕಲಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು, ಊರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳ ಆಚರಣೆಗಳು, ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದ ರಂಗೋಲಿಗಳು, ಬಾದಾಮಿಯ ಗುಹಾಲಯಗಳನ್ನು ನೋಡಲು ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ವಿದೇಶಿಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕನಾಗಿ ಗುಡ್ಡ ಬೆಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡಿದ ಆ ದಿನಗಳ ಅನುಭವ, ವಿಶೇಷ ಆಸಕ್ತಿ ಈ ಎಲ್ಲವೂ ಹಡಪದ ಅವರ ಕಲಾರಚನೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರೇರಣೆಯಾಗಿವೆ."[೨೦] ಹೀಗಾಗಿ ಅವರು ಅನೇಕ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು.

೧೯೬೭ರಲ್ಲಿ "ನಾವು ನಾಲ್ವರು" ಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನದ ಮೂಲಕ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನವ್ಯಕಲೆಯ ಗಾಳಿ ಬೀಸಲು ಕಾರಣರಾದರು. ೧೯೬೮ ರಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಕೆನ್ ಕಲಾಶಾಲೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವ ಮೂಲಕ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ, ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಕಲಾಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ರಚಿಸಿದ ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಬುರ್ಗಿಯ ಕಟ್ಟಡ, ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಕಟ್ಟಡ, ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸಮಾಚಾರ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಗ್ರಾಮ, ಕರಗುತ್ತಿರುವ ಆನೆ, ಆಕಾಶ, ರೈತಕುಟುಂಬ, ಫಲ, ಕಾಲ, ಬುತ್ತಿ ಹೊತ್ತ ಮಹಿಳೆ ಮುಂತಾದವು, ಜಲವರ್ಣ ಮಾಧ್ಯಮದ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯ ಆಸೆ, ಧರ್ಮಚಕ್ರ, ತಾಯಿ ಮಗು, ಕ್ಯಾಕ್ಟಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಹಕ್ಕಿ ಹೀಗೆ ಆರ್.ಎಂ.ಹಡಪದರವರು ತಮ್ಮ ಸುತ್ತ-ಮುತ್ತಲಿನ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಚಿತ್ರ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಥ ಹಿರಿಯ ಕಲಾವಿದರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ದೇಶ-ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ, ವೆಂಕಟಪ್ಪ ಆರ್ಟ್‌ಗ್ಯಾಲರಿ, ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಗದಗ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ, ಹಾಸನ, ಕಿತ್ತೂರು, ಮೈಸೂರುಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

ವಿ.ಟಿ. ಕಾಳೆ – ಕಲಾಕೃತಿ : ರಾಣಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕಳ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ನೇತ್ರಾವತಿ ನದಿಯಲ್ಲಿ ದೋಣಿಗಳ ಮೂಲಕ ಅಕ್ಕಿ ಮುಡಿಗಳನ್ನು ಹಡಗುಗಳಿಗೆ ತುಂಬಿಸುತ್ತಿರುವ ದೃಶ್ಯ.

ರಾಣಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ತುಳು ಬದುಕು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಸಂಚಯಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ವಿ.ಟಿ. ಕಾಳೆಯವರ ಕಲಾಕೃತಿಯು ರಾಣಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕಳ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ನೇತ್ರಾವತಿ ನದಿಯಲ್ಲಿ ದೋಣಿಗಳ ಮೂಲಕ ಅಕ್ಕಿ ಮುಡಿಗಳನ್ನು ಹಡಗುಗಳಿಗೆ

೨೦. ಡಾ. ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಸ್ವಾಮಿ ಹಿರೇಮಠ : ಕಲಾನ್ವೇಷಕ ಆರ್. ಎಂ. ಹಡಪದ, ಪುಟ – ೦೪

ತುಂಬಿಸುತ್ತಿರುವ ಅಕ್ರ್ಯಾಲಿಕ್ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಿದ ಚಿತ್ರಣವಾಗಿದೆ. ವಿ.ಟಿ. ಕಾಳೆಯವರು ಬಾಗಲಕೋಟ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹುನಗುಂದದಲ್ಲಿ ೧೯೩೪ ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಹುಟ್ಟೂರಿನಲ್ಲಿ ಮುಗಿಸಿದ ಕಾಳೆಯವರು ಗದಗನಲ್ಲಿ ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಗಿಸಿದರು. ನಂತರ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಉನ್ನತ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಗದಗನ ವಿಜಯ ಕಲಾಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆದರು. ಎಲಿಮೆಂಟರಿ ಪೆಂಟಿಂಗ್‌ನಲ್ಲಿ ದ್ವಿತೀಯ ರ್‍ಯಾಂಕ್ ಇಂಟರ್ ಮೀಡಿಯೇಟ್ ಪೆಂಟಿಂಗ್ ಹಾಗೂ ಅಡ್ವಾನ್ಸ್ ಪೆಂಟಿಂಗ್‌ನಲ್ಲಿ ತೃತೀಯ ರ್‍ಯಾಂಕ್ ಗಳಿಸಿ ಪಾಸಾದರು.

ನಂತರ ೧೯೫೭ರಿಂದ ೧೯೬೪ ರವರೆಗೆ ಗದುಗಿನ ವಿಜಯ ಕಲಾಮಂದಿರಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. "ಕಾಳೆಯವರು ಕೇವಲ ವರ್ಣ ಚಿತ್ರ ಕಲಾವಿದರಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಸಿಮೆಂಟ ಶಿಲ್ಪ, ಮಣ್ಣು, ಪ್ಲಾಸ್ಟರ್ ಆಫ್ ಪ್ಯಾರಿಸ್ ಮುಂತಾದ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಇವರು ಶಿಲ್ಪ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಶಿಲ್ಪಗಳು ಎರಡು ರೀತಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಫಲಕದ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಿದ ಉಬ್ಬು ಶಿಲ್ಪಗಳು ಮತ್ತು ತ್ರಿಆಯಾಮದ ಶಿಲ್ಪಗಳು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿವೆ. ಇವರ ಶಿಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಬೇಡ್ಕರ, ಬಸವಣ್ಣ ಮಠಾಧೀಶರು ಸಾದು ಸಂತರು, ಮಹಾಪುರುಷರ ಭಾವ ಶಿಲ್ಪಗಳು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿವೆ."[೨೧] ಇವರು ಕಲಾ ಸಾಹಿತಿಯಾಗಿ ಅನೇಕ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಚಯ, ಚಿತ್ರಕಲಾ ದರ್ಪಣ ಎಸ್.ಎಂ. ಪಂಡಿತ, ಶಿವಾನಂದ ಟಿ. ಅಕ್ಕಿ, ಟಿ.ಪಿ. ಅಕ್ಕಿ ಮುಂತಾದ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಕಲಾಕೋಶದ ಸಂಪಾದಕರಲ್ಲಿ ಇವರು ಒಬ್ಬರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಚಿತ್ರ ಕಲಾವಿದರಾಗಿ, ಶಿಲ್ಪಿಗಳಾಗಿ, ಕಲಾಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿ, ಕಲಾಬರಹಗಾರರಾಗಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡಮಿಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ಕಲಾಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಪೀಟರ್ ಲೂಯಿಸ್ – ಕಲಾಕೃತಿ : ತಾಯಿ ಮತ್ತು ಮಗು

ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಹೂವಿನ ಹಡಗಲಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿರುವ ಪೀಟರ ಲೂಯಿಸ್ ರವರ ಕಲಾಕೃತಿಯು "ತಾಯಿ ಮತ್ತು ಮಗು" ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ತೈಲವರ್ಣದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ೨೩" x ೧೫" ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಲಾಕೃತಿಯನ್ನು ಅಮೂರ್ತ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ್ದು, ಕಂದುಗೆಂಪು ವರ್ಣ ಸಂಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಾಕೃತಿಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಗು ತಾಯಿಯನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಮನಮೊಹಕವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಳಿಯ ಪಾರಿವಾಳ ಈ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಸಾಕ್ಷಿಕರಿಸುವಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪೀಟರ ಲೂಯಿಸ್ ರವರ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಶೈಲಿ ಈ ಕಲಾಕೃತಿಯ ಆಕರ್ಷಣೆಯಾಗಿದೆ. ಇವರ ಮತ್ತೊಂದು ಕಲಾಕೃತಿಯು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಸರಕಾರಿ

೨೧. ಡಾ. ಎಸ್. ಸಿ. ಪಾಟೀಲ : ವಿ.ಟಿ.ಕಾಳೆ, ಪುಟ – ೧೩

ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರುವ ಪೀಟರ್ ಲೂಯಿಸ್‌ರ "ಬನಾರಸ್ ಘಾಟ್" ಹೆಸರಿನ ಈ ಕಲಾಕೃತಿ ತೈಲವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. "೨೪ x ೨೬" ಅಳತೆಯಲ್ಲಿರುವ ಈ ಕಲಾಕೃತಿ ಬನಾರಸ್ ಘಾಟ್‌ನ ಒಂದು ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಅಮೂರ್ತ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ, ಕಂದು, ಕೆಂಪು, ನೀಲಿವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಕಲಾಕೃತಿ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬೋಟನಲ್ಲಿ ನದಿ ದಾಟುವ ಜನರು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ, ಚರ್ಚ್, ಮನೆಯ ಆಕಾರಗಳನ್ನು ತಮ್ಮದೇ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಸಂಯೋಜಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಎಕ್ಷಪ್ರೇಸನಿಸ್ಟ ಶೈಲಿಯ ಪ್ರಭಾವದಲ್ಲಿ ರಚನೆಗೊಂಡ ಈ ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ರಭಸವಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ನೀರು, ದೋಣಿ ವಿಹಾರಲ್ಲಿರುವ ಜನರು, ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿರುವ ದೇವಸ್ಥಾನ, ನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿರುವ ಮನೆಗಳನ್ನು ಅಮೂರ್ತವಾಗಿ, ಸೊಗಸಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಎರಡೇ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿರುವಂತೆ ಕಾಣುವ ಈ ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ವರ್ಣಗಳ ಮೇಳ, ತಾಂತ್ರಿಕತೆ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ.

ಪೀಟರ್ ಲೂಯಿಸ್‌ರವರು ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ತೋಣಪೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ೧೯೩೬ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ೧೯೬೧ರಲ್ಲಿ ಮುಂಬೈನ ಜೆ.ಜೆ. ಕಲಾಶಾಲೆಯಿಂದ ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೊಮಾ, ೧೯೬೨ರಲ್ಲಿ ಭಿತ್ತಿಚಿತ್ರಣದಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೊಮಾ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.[೭೨] ವಿ ಫೋರ್ ಕಲಾಗುಂಪಿನ ಸದಸ್ಯರಾದ ಪೀಟರ್ ಲೂಯಿಸ್ ರವರು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ಕಲಾಚಳುವಳಿಯ ಹುಟ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣರಾದರು. "ಇವರು ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ನಾಡು ಕರಾವಳಿ, ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶದ ಜನಪದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಂಶಗಳ ಪ್ರಭಾವ ಪೀಟರ್ ಮೇಲೆ ಗಾಢವಾಗಿದೆ. ಕರಾವಳಿಯ ಬೆಸ್ತರು–ಮೀನುಗಾರರು, ಕೃಷಿ ಕೂಲಿಕಾರರು, ಸಾಗರದ ಹಾರುವ ಹಕ್ಕಿಗಳು, ಕಂಬಳದಲ್ಲಿ ಓಡುವ ಕೋಣಗಳು, ಕೋಳಿ ಅಂಕದಲ್ಲಿ ಕಾಳಗ ನಡೆಸುವ ಹುಂಜಗಳು, ಯಕ್ಷಗಾನ ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ದೃಶ್ಯಾವಳಿಗಳು ಇವರನ್ನು ಸದಾ ಕಾಡುವ ಕಲಾವಸ್ತುಗಳು. ಸಮಾಜದ ಶ್ರಮಜೀವಿಗಳನ್ನು ಇಷ್ಟಪಡುವ ಇವರು ಬೆಸ್ತರು, ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ನೋವು–ನಲಿವುಗಳನ್ನು ಕ್ಯಾನವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. "ಮೀನುಗಾರರು" (Fishermen), ನನ್ನ ಹಳ್ಳಿ (My village), "ಡ್ರಮರ್ಸ" ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು."[೭೩] ಹೀಗೆ ಪೀಟರ್ ಲೂಯಿಸ್‌ರು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಶೈಲಿಯ ಮೂಲಕ ಸೃಜನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ. "ಕಲಾಕಲಿಕೆಯ ಆರಂಭದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ World Great Painters ಪ್ರಭಾವಿತಗೊಂಡಿರುವ ಪೀಟರ್ ಲೂಯಿಸ್ ಅವರ ಒಲವು–ಛಾಪು "ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಕಲಾಶೈಲಿ"ಯ ಕಡೆಗೆ ಚಿತ್ರಕಲಾಕೃತಿ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ರೇಖೆಯ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯ ವಿರಳ, ಬಣ್ಣಗಳ ಕಸರತ್ತೆ ಪ್ರಧಾನ, ಅತಿ ರಭಸದಿಂದ ಓಡಾಡಿದ ಕುಂಚ ಬಣ್ಣಗಳ ಮೂಲಕ, ಒರಟಾದ ಗಡುಸಾದ ರೇಖೆಗಳ ಮೂಲಕ ಒಟ್ಟಾರೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾದ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಸೆರೆಹಿಯುವದು ಇವರ ಕಲಾವಿಶೇಷತೆ, ಇವರು ಕ್ಯಾನವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಗಾಢವಾದ ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು

೭೨. ಜಾ. ನ. ಶಾಂತಪ್ರಿಯ : ಪೀಟರ್ ಲೂಯಿಸ್, ಪುಟ – ೧

೭೩. ಎಸ್. ಎನ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ (ಸಂ.) : ಕರ್ನಾಟಕ ಕಲಾವಿದರ ಪರಿಚಯಾವಳಿ, ಪುಟ – ೭೩

ಮುದ್ದೆ-ಮುದ್ದೆಯಾಗಿ ಬಳಸಿ, ಬಣ್ಣಗಳ ಗಡಸುತನವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮರೆಸುತ್ತಾರೆ. ಬಣ್ಣಗಳ ಗಡಸುತನದ ನಡುವೆ ಕಲೆ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ, ಕಲೆ ಅರಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹತ್ತಿರದಿಂದ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ವೀಕ್ಷಿಸಿದಾಗ ಕಾಣುವುದು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹೊಲಸಾಗಿ ಲೇಪಿಸಿದ ಬಣ್ಣಗಳ ಮುದ್ದೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ನೋಡಿದಾಗ ಕಾಣುವುದು ಸೊಬಗಿನ ಚಿತ್ರಕಲೆ. ಇದು ಪೀಟರ್ ಲೂಯಿಸ್ ಕಲಾಕೃತಿಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ. ಇದನ್ನು ಪೀಟರ್ ಶೈಲಿ ಎಂದೇ ಹೆಸರಿಸಬಹುದು."[೭೪]

ಕಲಾವಲಯದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೊಂದು ಅವರ ಕಲಾಶೈಲಿ, ಕಲಾತಾಂತ್ರಿಕತೆ, ಬಣ್ಣಗಳು ಪರಿಚಿತವಾಗಿವೆ ಎನ್ನಬಹುದು, ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ತಂಡದವರು ಆರಂಭಿಸಿದ ವಿ ಫೋರ್ ಪ್ಲಸ್ ತ್ರಿ ಆದಾಗ ಅದರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಸಕ್ರಿಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡರು. ತಮ್ಮ ಜನ್ಮಭೂಮಿ ಕರಾವಳಿಯ ವಸ್ತುವಿಷಯಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡು ಸಾಕಷ್ಟು ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬೆಸ್ತರು-ಮೀನುಗಾರರು, ಕೃಷಿ ಕೂಲಿಕಾರರು, ಸಾಗರದ ಮೇಲೆ ಹಾರುವ ಹಕ್ಕಿಗಳು, ಕೋಳಿ ಕಾಳಗ, ಯಕ್ಷಗಾನ, ಹುಂಜಗಳು ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಿದ ಅವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಸಾಕಷ್ಟು ಜನರ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿವೆ.

ಪೀಟರ್ ಲೂಯಿಸ್‌ರವರು ಒಬ್ಬ ಸೃಜನಶೀಲ ಕಲಾವಿದರು, ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸಮಕಾಲೀನ ಕಲೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಲು ಶ್ರಮಿಸಿದವರು. ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಉತ್ತಮ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದ ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಾದ ಹೂವಿನ ಹಡಗಲಿ, ಮೈಸೂರು, ವೆಂಕಟಪ್ಪ ಆರ್ಟ್‌ಗ್ಯಾಲರಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಹೆರಿಟೇಜ್ ವಿಲೇಜ್, ಮಣಿಪಾಲ್ ಮುಂತಾದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ.

ಬಾಲನ್ ನಂಬಿಯಾರ್ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಸ್ಕಲ್ಪಚರ್ ಫಾರ್ಮ್

ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಬಾಲನ್ ನಂಬಿಯಾರ ರವರು ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ತೈಲವರ್ಣದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿದೆ. ಇದು ೨೬" x ೪೨.೫" ಅಳತೆಯಲ್ಲಿರುವ ಈ ಕಲಾಕೃತಿಯ ಹೆಸರು "ಸ್ಕಲ್ಪಚರ್ ಫಾರ್ಮ" ಒಂದು ಅಮೂರ್ತ ಸ್ಕಲ್ಪಚರ್‌ನ್ನು ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಕಡು ನೀಲಿವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಆಕಾರ ಕೊಟ್ಟು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸ್ಕಲ್ಪಚರ್ ನಲ್ಲಿಯೂ ಅಮೂರ್ತ ಫಾರ್ಮಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿ ಹಸಿರುಮಿಶ್ರಿತ ನೀಲಿ ವರ್ಣವು ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿದೆ. ಕುಂಚದ ಸ್ಟ್ರೋಕ್ಸ್‌ಗಳು ಅಮೂರ್ತ ಶಿಲ್ಪದ ಆಕಾರಕ್ಕೆ ಮೆರಗು ನೀಡುತ್ತಿವೆ. ಅಮೂರ್ತ ಶಿಲ್ಪದ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನ ಮುಖ, ಕಣ್ಣು, ಮೂಗನ್ನು ಉದ್ದ, ಅಡ್ಡ ಗೆರೆಗಳನ್ನು ಹಾಕುವ ಮೂಲಕ ಮನುಷ್ಯ ಆಕಾರವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದು ತಿಳಿಯ ಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಬಾಲನ ನಂಬಿಯಾರ ರವರು ಡಿಸೆಂಬರ್ ೧೯೩೦ರಲ್ಲಿ ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು, ಇವರು ತಮ್ಮ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ೧೯೬೦ರಲ್ಲಿ ಮದ್ರಾಸಿನ ಲಲಿತಕಲಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ

೭೪. ಚಾ. ನ. ಶಾಂತಪ್ರಿಯ : ಪೀಟರ್ ಲೂಯಿಸ್, ಪುಟ – ೧೦

ಶಿಲ್ಪಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಪಡೆದರು. ೧೯೯೨ರಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಲೆಯ ಸಂಶೋಧನೆಗಾಗಿ ಫೇಲೊಶಿಫ್ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ೧೯೭೮ರಲ್ಲಿ ಜರ್ಮನಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಏಕವ್ಯಕ್ತಿ ಪ್ರದರ್ಶನ ಸೇರಿದಂತೆ ೧೪ ಏಕವ್ಯಕ್ತಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪ್ರರ್ದಶನ, ೧೯೬೭-೮೦ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಇವರ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳೆಂದರೆ ನವದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ೩ನೇ ತ್ರಿನಾಲೆ, ೧೩ನೇ ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಬಿನಾಲೆ ೧೯೮೨ರ ಪಂಡುವಾ ಇಟಲಿಯಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಕಂಚಿನ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನ, ೧೯೯೨ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ವೆನಿಸನ್ ಬಿನಾಲೆ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಂಡಿವೆ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತ ಕಲಾ ಅಕಾಡಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ೧೯೮೧ರಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದಿರುವುದು ಹೆಮ್ಮೆಯ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ.[೭೫]

ಕೆ. ಎನ್. ರಾಮಚಂದ್ರನ್ – ಕಲಾಕೃತಿ : ರಾಣಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕಳು ಸೈನಿಕರತ್ತ ಕೈ ತೋರಿಸುತ್ತ ಹುರುದುಂಬಿಸುತ್ತಿರುವ ದೃಶ್ಯ.

ರಾಣಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ತುಳು ಬದುಕು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಸಂಚಯಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ಕೆ ಎನ್ ರಾಮಚಂದ್ರ ರವರ ಕಲಾಕೃತಿಯು ರಾಣಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕಳು ಸೈನಿಕರತ್ತ ಕೈ ತೋರಿಸುತ್ತ, ಸಂದೇಶ ನೀಡುತ್ತ ಕೆಚ್ಚಿನ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸುತ್ತಾ, ಸೈನಿಕರ ಮುಂದಾಳತ್ವ ವಹಿಸಿರುವ ಅಬ್ಬಕ್ಕಳ ರಣಕಹಳೆಯ ವೀರಾವೇಶವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೆ.ಎನ್. ರಾಮಚಂದ್ರನ್ ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಪಟ್ಟುಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ ದಿ: ೧-೫-೧೯೩೭ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದರೂ ಇವರು ಕಲಾಸೇವೆ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. "ಕೆ.ಎನ್. ರಾಮಚಂದ್ರನ್ ಅವರು ಚೆನ್ನೈನ ಎ.ವಿ.ಎಂ. ಭಾರತ ಸ್ಟುಡಿಯೋದಲ್ಲಿ ಸಿನಿಮಾ ಬ್ಯಾನರ್ ಬರೆಯುವ ಮುಖಾಂತರ ಚಿತ್ರಕಲಾ ರಚನೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು.

ನಂತರದಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಯೂರಿ ಸಾವಿರಾರು ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ೨೨ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಹಾಗೂ ಸಮೂಹ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರುವದರ ಜೊತೆಗೆ ತೊಂಬತ್ತು ಕಲಾಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಅಮೂಲ್ಯ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀಯುತರು ರಚಿಸಿದ ಅನೇಕ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ರಾಜ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರ ಮತ್ತು ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ. ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಲೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅನೇಕ ಕಲಾ ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ನಾಗ ದೇವಿಕಾ ಪ್ಯಾಲೆಸ್‌ನಲ್ಲಿ ೩೦ X ೧೨ ಅಡಿಯ ಭಿತ್ತಿ ಚಿತ್ರ ಇವರ ಸ್ಮರಣೀಯ ಕಲಾಕೃತಿ, ಇವರ ಸಾಧನೆ ಗುರುತಿಸಿ ಹದಿನೆಂಟಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಿವೆ."[೭೬] ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ೨೦೦೮ರಲ್ಲಿ ಲಲಿತಕಲಾ

೭೫. ಎಸ್. ಎನ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ (ಸಂ.) : ಕರ್ನಾಟಕ ಕಲಾವಿದರ ಪರಿಚಯಾವಳಿ, ಪುಟ – ೬೧

೭೬. ಜಿ. ಎಸ್. ಭೂಸಗೊಂಡ : ಕಲಾವಾರ್ತೆ, ಸಂಚಿಕೆ – ೬೦, ಪುಟ – ೨೪

ಅಕಾಡಮಿಯ ಗೌರವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ೨೦೧೨ರಲ್ಲಿಯ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯೋತ್ಸವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದ ಹಿರಿಮೆ ಇವರದು.

ಜಿ. ಎಸ್. ಶೆಣೈ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಸ್ಥಿರ ಚಿತ್ರಣ (Still life)

ಜಿ. ಎಸ್. ಶೆಣೈಯವರು "ಕಲಾಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದ ತಕ್ಷಣದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಅಕಾಡೆಮಿಕ್ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂದರೆ ಯಾವತ್ತೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಂತೆ ನಿಸರ್ಗ, ಭಾವಚಿತ್ರ, ಸ್ಥಿರ ಚಿತ್ರಣಗಳನ್ನೇ(Still life) ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅವರ ಒಲವು ನಿಸರ್ಗದತ್ತ ಇತ್ತು. ಈ ನಿಸರ್ಗದ ಬಗೆಗಿನ ಒಲವನ್ನು ಅವರ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಎಲ್ಲಾ ಹಂತದಲ್ಲೂ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಈ ಕಾಲದ ನಿಸರ್ಗ ಚಿತ್ರಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಜಲವರ್ಣದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದವು. ಅದರಲ್ಲೂ ಒದ್ದೆ ತಂತ್ರ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಪ್ರತಿಕೃತಿಯಾಗದೇ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಕ್ಯಾರಿಕೇಚರನಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದುದೂ ಅಪರೂಪ."[೭೭] ಹೀಗೆ ಅವರ ಒಟ್ಟಾರೆ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ವಸ್ತುವಿಷಯ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಕುರಿತಾದ ಅಮೂರ್ತ ಚಿತ್ರಣವಾಗಿತ್ತು.

ಇವರ ವೈಲ್ಡ್ ರಾಕ್ಸ ಇಮೆಜಿಸ್, ಟೆಂಪಲ್ ಪಾಂಡ್ ಗಣೇಶ ಸಿರೀಜ್, ಮುಂತಾದ ಸರಣಿಚಿತ್ರಗಳನ್ನು, ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರವಾಗಿ, ಶೃಂಗಾರಮಯವಾಗಿ, ಅಮೂರ್ತ ಆಕಾರ, ಮಧುರ ವರ್ಣಸಂಯೋಜನೆಯ ಮೂಲಕ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಜಲವರ್ಣ ಹಾಗೂ ತೈಲವರ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮದೆ ಆದ ಶೈಲಿಯನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡ ಜಿ.ಎಸ್. ಶೆಣೈಯವರು ಅಮೂರ್ತ ಕಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಸೌಂದರ್ಯರಸವನ್ನು ತಂದವರು. ಅವರ ಮೂರ್ತ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ನಿಸರ್ಗಚಿತ್ರಗಳು, ಸಂಯೋಜನಾ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ನೊಡುವದೇ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಒಂದು ಹಬ್ಬ ಎನ್ನಬಹುದು. ಕಲಾಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸೃಜನಶೀಲತೆ, ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ತುಂಬಲು ಹಲವಾರು ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಜಿ. ಎಸ್. ಶೆಣೈಯವರು ೧೯೩೮ರಲ್ಲಿ ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ನಂತರ "ಮುಂಬಯಿಯ ಜೆ.ಜೆ. ಕಲಾಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪದವಿ ಪಡೆದ ನಂತರ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಪ್ರೋಗ್ರೇಸಿವ ಕಲಾವಿದ ತಂಡದ ಸಂಚಾಲಕರಾಗಿದ್ದು, ಅಕಾಡಮಿಯ ಸದಸ್ಯರೂ ಆಗಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ಕೊನೆಯ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿನ ಕಾವಾ ಕಲಾಶಾಲೆಯ ಡೀನ್ ಆಗಿದ್ದ ಇವರು ಅನೇಕ ದೇಶ ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಡೊ–ಸೋವಿಯಟ್ ಯೂನಿಯನ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿ (೧೯೬೮) ಭಾವ ಚಿತ್ರಣಕ್ಕಾಗಿ ಮತ್ತು ನಿಸರ್ಗ ಚಿತ್ರಣಕ್ಕಾಗಿ ಅಕಾಡಮಿಯ ಬಹುಮಾನಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ."[೭೮] ಜಿ.ಎಸ್. ಶೆಣೈರವರು ಚಿತ್ರಕಲೆ ಉತ್ತುಂಗ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾರ ೧೯೯೪ರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಅಗಲಿದ್ದು ಕಲಾಲೋಕಕ್ಕೆ ತುಂಬಲಾರದ ನಷ್ಟವಾಗಿದೆ.

---

೭೭. ಡಾ. ಕಾಸರವಳ್ಳಿ ಜಿ. ರವೀಶ : ಜಿ. ಎಸ್. ಶೆಣೈ, ಪುಟ – ೧೫

೭೮. ಹೆಚ್. ಜಿ. ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮೀ (ಪ್ರಸಂ.) : ವಿಶ್ವಕನ್ನಡ ಸಮ್ಮೇಳನ ಬೆಳಗಾವಿ ಸಂಚಿಕೆ, ಪುಟ – ೧೮

"ಶೆಣೈ ರಚಿಸಿದ ಕಾಡು ಬಂಡೆ ಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯ ಪರಾಕಾಷ್ಠೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿನ ತಂತ್ರ ವಿಶೇಷ ಬಗೆಯದು, ಲಿನ್‌ಸೀಡ್ ಎಣ್ಣೆಯಿಂದ ತೆಳುಗೊಳಿಸಿದ ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ಅನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಮತ್ತು ಲಘುವಾಗಿ ಲೇಪಿಸುವದು ಮೊದಲ ಹಂತ, ನಂತರ ಅದರ ಮೇಲೆ ಪಾಲಿಥಿನ್ ಹಾಳೆಯನ್ನು ಮುದ್ದೆ ಮಾಡಿ ಒತ್ತಡ ಹೇರಿಡುವದು. ಇದರ ಓರೆ ಕೋರೆ ಟೆಕ್ಸರ್ಚಗಳು ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬಸಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಅಚ್ಚು ಮೂಡಿಸಿರುತ್ತವೆ. ಇದು ಬಂಡೆಗಳ ಕರಡು ರೂಪ, ಈಗ ಇದರ ಮೇಲೆ ಮುಖ್ಯ ಭಾಗಗಳನ್ನು ತೇಳು ಬಣ್ಣದ ಗ್ಲೇಜ್‌ಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಬೇಡವಾದ ಭಾಗಗಳನ್ನು ದಪ್ಪ ಅಪಾರದರ್ಶಕ ಬಣ್ಣಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚುತ್ತಾರೆ.

ನಂತರ ಸ್ವಲ್ಪ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ದಪ್ಪ ಇಂಪ್ಯಾಸ್ಟೋಗಳು ಅಥವಾ ಬೇರೆ ವಿಧಾನದಿಂದ ರಚಿಸಿದ ಮೇಲ್ಮೈಯ ಸೃಷ್ಟಿ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಬಂಡೆಯ ರೂಪ ತರಲು ಅಥವಾ ಮೂರನೆಯ ಆಯಾಮದ ಭ್ರಮೆ ತರಿಸಲು ತೆಳುಬಣ್ಣದ ಗೆರೆಗಳನ್ನು"[೨೯] ಹಾಕಿ ಕಲಾಕೃತಿಗೆ ಶೃಂಗಾರ ರಸ ತುಂಬುತ್ತಾರೆ. ಈ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಪ್ರಕೃತಿಚಿತ್ರಗಳು, ಇಮೇಜಿಸ್, ವೈಲ್ಡ ರಾಕ್ಸ್ ಮುಂತಾದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ವೈವಿಧ್ಯಪೂರ್ಣ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಾಗಿವೆ. ಇವರು ಜಲವರ್ಣದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಒದ್ದೆ ಮೇಲೆ ಒದ್ದೆ (Wet on Wet) ಶೈಲಿಯ ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿತ್ರಗಳು, ಗಣೇಶ ಸರಣಿ ಚಿತ್ರಗಳು ಸಾಕಷ್ಟು ಖ್ಯಾತಿ ಗಳಿಸಿವೆ. ಇವರ ಹಲವಾರು ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ದೇಶ-ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಾದ ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮೈಸೂರು, ಮಂಗಳೂರು ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಜನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಮೈಸೂರಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ.

ಎಂ. ಬಿ. ಪಾಟೀಲ - ಕಲಾಕೃತಿ : ಪರಿಸರ ನಂ - ೨

ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಹೂವಿನ ಹಡಗಲಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿತವಾದ ಎಂ.ಬಿ. ಪಾಟೀಲ ರವರ ಕಲಾಕೃತಿಯನ್ನು ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ತೈಲವರ್ಣದಿಂದ ರಚಿಸಿದ್ದು ೩೮ x ೪೬ ಸಿ.ಎಂ. ಅಳತೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಕಲಾಕೃತಿಗೆ ಪರಿಸರ ನಂ-೨ ಎಂದು ಹೆಸರಿಡಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣದ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಹಾಗೂ ಮುಖವನ್ನು ಕಪ್ಪುವರ್ಣದಿಂದ, ಬ್ಲೌಜ್ ಹಳದಿ ಹಾಗೂ ಹುಂಜವನ್ನು ಬಿಳಿವರ್ಣದಿಂದ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಮೂರ್ತ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಈ ಕಲಾಕೃತಿ ಪಾಟೀಲರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾಗಿದೆ. ಎಂ.ಬಿ. ಪಾಟೀಲರ ಪೂರ್ಣಹೆಸರು ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಭೀಮನಗೌಡ ಪಾಟೀಲ, ಬಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ತಿಕೋಟಾದಲ್ಲಿ ೧೦-೧೨-೧೯೩೯ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಮುಂಬೈಯ ನೂತನ ಕಲಾಮಂದಿರದಿಂದ ಜಿ. ಡಿ. ಆರ್ಟ್ (೧೯೬೦-೬೪) ಕಲಾಶಿಕ್ಷಣ ಪೂರೈಸಿದರು. ನಂತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರಕಾರದ ವಾರ್ತಾ ಮತ್ತು ಪ್ರಸಾರ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ "ಕಲಾವಿದ"ರಾಗಿ ನೇಮಕವಾದರು. ಜೊತೆಗೆ ಕಲಾಸೇವೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿದರು. ಕರ್ನಾಟಕ ಸಮಕಾಲೀನ

೨೯. ಡಾ. ಕಾಸರವಳ್ಳಿ ಜಿ. ರವೀಶ : ಜಿ. ಎಸ್. ಶೆಣೈ. ಪುಟ - ೧೯

ಕಲಾವಿದರಲ್ಲಿ ಎಂ.ಬಿ. ಪಾಟೀಲರ ಹೆಸರು ಎದ್ದು ಕಾಣುವಂತಹದ್ದು, ನಿರಂತರ ಕಲಾ ಚಿಂತನ-ಮಂಥನಗಳಿಂದ, ಸದಾ ಕಲೆಯ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿದ್ದು ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ, ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಛಾಪು ಮೂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಹೂವಿನ ಹಡಗಲಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಮೈಸೂರು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

"ಎಂ.ಬಿ. ಪಾಟೀಲರ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಅನುಕರಣೆಯಿಲ್ಲ. ಅವರಲ್ಲಿರುವ ಕಲಾನುಭವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೃತಿರಚನೆಯ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲೇ ಅವರನ್ನು ಅವರದ್ದೇ ಆದ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಸಾಗುವಂತೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತದೆ. ಪಾಟೀಲರ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಇತರರ ಕೃತಿಗಳ ಛಾಯೆಯಿರದೆ ಭಿನ್ನ ರೀತಿಯ ಸಂಯೋಜನೆಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಇವರು ಬಣ್ಣಗಳ ಸಮ್ಮಿಶ್ರಣ, ಬಣ್ಣಗಳ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಪಾಟೀಲರ ಅನ್ವಯ ಯಾವುದೇ ಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸುವಾಗ ಲಭ್ಯವಾಗುವವು ಎರಡು ರೀತಿಯ ಬಣ್ಣಗಳು. ಒಂದು ತಂಪಾದ ಬಣ್ಣಗಳು, ಅಂದರೆ "ಕೂಲ್ ಕಲರ್ಸ್" ಇವು ಮೃದುವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುವಂಥವು. ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಖರವಾದ ಬಣ್ಣಗಳು, ಅಂದರೆ "ಹಾಟ್ ಕಲರ್ಸ್" ವಸ್ತುವಿಗೆ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯಾಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸುವದೇ ಕಲಾವಿದನ ಜಾಣ್ಮೆ."[೮೦] ಎಂ.ಬಿ. ಪಾಟೀಲರ ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳು, ಕೊಲಾಜ್‌ಚಿತ್ರಗಳು, "ಮ್ಯೂರಲ್"ಗಳು ಲ್ಯಾಂಡ್‌ಸ್ಕೇಪ, ಭಾವಚಿತ್ರ, ಭಾವಶಿಲ್ಪಗಳು ಯಾವುದೇ ಮಾಧ್ಯಮವಿರಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಪಾಟೀಲರ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

ವಾರ್ತಾ ಇಲಾಖೆಯ ನೌಕರಿಯ ಜೊತೆಗೆ ದೃಶ್ಯಕಲೆಯಲ್ಲೂ ತಮ್ಮನ್ನು ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ತೋಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ಕ್ರೀಯಾ ಶೀಲರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಬಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ತಿಕೋಟಾದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ[೮೧] ಎಂ.ಬಿ.ಪಾಟೀಲರಿಗೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಪರಿಸರ, ಚಿತ್ರದ ವಿಷಯಗಳಾಗಿವೆ. ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಅವರು ರಚಿಸಿದ ಅನೇಕ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿವೆ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಅವರು ಬಳಸುವ ಪಕ್ಷಿಗಳು, ಹುಂಜಗಳು ಅವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಮೆರಗನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಅವರ ಸಾಕಷ್ಟು ಕಲಾಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಜೋಡಿ ಹುಂಜಗಳು ಸೃಜನಾತ್ಮಕ ಆಕಾರ ಪಡೆದು ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿವೆ.

ಮನುಷ್ಯನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸಮಯ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ್ದು, ನಮ್ಮ ಪ್ರತಿಕ್ಷಣವು ವ್ಯರ್ಥವಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಜಾಗೃತರಾಗಿರಬೇಕು. ಅದರಲ್ಲೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಹುಂಜಗಳು ಸಮಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಸಾಧನವಾಗಿದ್ದವು, ನಸುಕಿನಲ್ಲಿ ಹುಂಜ ಕೂಗಿತೆಂದರೆ ಸಾಕು, ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರು ಎದ್ದು, ಸ್ನಾನಾದಿ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ದಿನನಿತ್ಯದ ಕೆಲಸ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಿದ್ದರು, ಸಾಕಿದ ದನ-ಕರುಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ರಂಗೋಲಿ ಹಾಕುವುದು, ಅಡುಗೆ

---

೮೦. ಬಿ. ಎಸ್. ವೆಂಕಟಲಕ್ಷ್ಮೀ : ಎಂ. ಬಿ. ಪಾಟೀಲ, ಪುಟ – ೧೯

೮೧. ಎಸ್. ಎನ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ (ಸಂ.) : ಕರ್ನಾಟಕ ಕಲಾವಿದರ ಪರಿಚಯಾವಳಿ, ಪುಟ – ೭೨

ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವದು, ಬೆಳಗಾಗುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಮನೆಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿ, ಮಹಿಳೆಯರು ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಿದ್ದರು, ಈ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಎಂ.ಬಿ. ಪಾಟೀಲರು ಸಾಕಷ್ಟು ಕಲಾಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹುಂಜವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಕುಬ್ಜವಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ದುಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಇವರು ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ತೆಳ್ಳಗೆ, ನೀಳ ಕಾಯದ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿ, ಮಹಿಳೆಯರ ಮುಖವನ್ನು ಅಮೂರ್ತವಾಗಿ, ಅಲಂಕಾರಿಕವಾಗಿ ಬಳಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕೆಂಪುಕೂದಲು, ಶುಭ್ರ ವರ್ಣದ ದೇಹ, ಹಳದಿ, ನೀಲಿ, ಕೆಂಪುವರ್ಣಮಿಶ್ರಿತ ಹಿಂಬದಿಯನ್ನು ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕವಾಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಚಿತ್ರಿತ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಭಾಗವು ಸೌಂದರ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಂದಿದೆ. ಅವರು ಬಳಸಿದ ಮಹಿಳೆಯರ ಆಕಾರಗಳಲ್ಲಿಯ ವೇಗ, ಮುಖದಲ್ಲಿಯ ಭಾವನೆ, ಸ್ಥಳದ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ, ಗಾಢ ಮತ್ತು ತಂಪಾದ ವರ್ಣಗಳ ಮೇಳ, ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ಬಳಸುವ ಪದ್ಧತಿ, ಹಿಂಬದಿಯ ಆಕರ್ಷಕ ನಿರೂಪಣೆಯಿಂದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಬಂದಿವೆ. ಹೀಗೆ ಎಂ.ಬಿ. ಪಾಟೀಲರು ತಮ್ಮ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ದುಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವಷ್ಟು ಪುರುಷವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ದುಡಿಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲದಿರುವದು ಅವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಇದು ಅವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುವ ಕೊರತೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ಆದರೂ ಇವರ ತೈಲವರ್ಣದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಕೊಲಾಜ್ ಮಾಧ್ಯಮದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು, ಹಾಗೂ "ಬರ್ನಿಂಗ್‌ವುಡ್" ಮಾಧ್ಯಮದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ-ಪುರುಷ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ದುಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಎಂ.ಬಿ. ಪಾಟೀಲರು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಸೃಜನಶೀಲ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದಷ್ಟು ಸಹಜವಾಗಿ ಅಮೂರ್ತ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಆಕಾರಗಳ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ, ವರ್ಣಮೇಳವನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ದುಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕೃತಿ ಮುಗಿಸುವವರೆಗೆ ಅವರ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಚಿಂತನ, ಮಂಥನ ನಡೆದು ಕಲಾಕೃತಿ ಪೂರ್ಣಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ವಿಜಯ ಸಿಂಧೂರ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಪೆಂಟಿಂಗ್ – ೧

ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಗದಗಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ವಿಜಯ ಸಿಂಧೂರರ ಕಲಾಕೃತಿಯು ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ತೈಲವರ್ಣದಿಂದ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಇದರ ಅಳತೆ ೩೬.೫"x೩೪" ಇದ್ದು, ಪೆಂಟಿಂಗ್-೧ ಎಂದು ಹೆಸರಿಡಲಾಗಿದೆ. "ಬದುಕನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವ ವಿ.ಜಿ. ಸಿಂಧೂರ, ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮೂಲ ಆಶಯವನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವರು. ತಾವು ಹುಟ್ಟಿದ ಮಣ್ಣು, ಮುಗಿಲು, ಆಕಾಶ, ಸುತ್ತಲಿನ ಮರ-ಗಿಡ, ಪ್ರಾಣಿ, ಪಕ್ಷಿ, ಜನರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತ, ಬದುಕಿನ ಎಲ್ಲ ಭಾವಗಳನ್ನು ಬಣ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿಸಿ ಆನಂದಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಲಾವಿದರು."[೮೨] ಇವರು ಸೂರ್ಯೋದಯ-ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಗಳ ಗ್ರಹಿಕೆಗಳು, ಆಡುಗಳು, ನನ್ನೂರಿನ ಸ್ಥಳಗಳು, ಉದ್ಯಾನದ

---

೮೨. ಕೆ. ವಿ. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಂ : ವಿಜಯ ಸಿಂಧೂರ, ಪುಟ – ೧

ಸ್ಮರಣೆ– ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಸರಣಿ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಥ ಒಂದು ಕಲಾಕೃತಿ ಗದಗದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಗುಲಾಬಿ ಹೂವಿನ ಗುಚ್ಛ ಎರಡು ಕಡೆಗೆ ಹಸಿರು ಬಳ್ಳಿ, ಮೇಲ್ಗಡೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹೂವಿನ ಗುಚ್ಛಗಳು ಹೀಗೆ ತಾವು ನೋಡಿದ ಉದ್ಯಾನದಲ್ಲಿಯ ಹೂವಿನ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡು, ಅಮೂರ್ತವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಬಳಸಿದ ಬಣ್ಣಗಳು ಅಷ್ಟೇ ಮೃದುವಾಗಿವೆ. ತೈಲವರ್ಣವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಬಣ್ಣದ ಛಾಯೆ ಮಧುರವಾಗಿದೆ. ಇಂಥ ಒಂದು ಕಲಾಕೃತಿ "ಬಾಥಿಂಗ್ ವುಮೇನ್" ಕಲಾಕೃತಿಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪುರಸ್ಕಾರ ಸಿಕ್ಕಿದೆ.

ವಿಜಯ ಸಿಂಧೂರರವರು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ದಿ:೭–೬–೧೯೪೦ ರಂದು, ಜಮಖಂಡಿಯ ಶ್ರೀಮಂತ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ. ಇವರನ್ನು ಡಾಕ್ಟರ್ ಅಥವಾ ಇಂಜಿನಿಯರ್ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಇವರು ಚಿತ್ರಕಲೆಯನ್ನೇ ಜೀವನದ ಉಸಿರಾಗಿಸಿಕೊಂಡರು. ನಂತರ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ೧೯೬೧ ರಲ್ಲಿ ಪುಣೆಯ ಅಭಿನವ ಕಲಾವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ, ಹಾಗೂ ೧೯೬೪ ರಲ್ಲಿ ಮುಂಬಯಿಯ ಸರ್.ಜೆ.ಜೆ. ಕಲಾಶಾಲೆಯಿಂದ ಜಿ.ಡಿ. ಆರ್ಟ್‌ಪದವಿ ಪಡೆದರು. ಗುರುಗಳಾದ ಶಂಕರ ಪಲ್ಸೀಕರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಲೆಯನ್ನು ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಕಲಿತರು. ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ಕಲಾಶಿಕ್ಷಣ ಮುಗಿಸಿದ ಸಿಂಧೂರರು ನೇರವಾಗಿ ಜಮಖಂಡಿಗೆ ಬಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಸ್ಟುಡಿಯೋ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರು. ಸಿಂಧೂರರು ತಮ್ಮ ಬಹುತೇಕ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುಬಗೆಯ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ದುಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಂತಹ ಕಲಾಕೃತಿಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ನೀಡುವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆ ಬಹು ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತದೆ.[೮೩]

ವಿಜಯ ಸಿಂಧೂರರವರ "ಎಲ್ಲ ಭೂದೃಶ್ಯಗಳು ಹಾಗೂ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ಥಿತ ಜೀವಗಳಲ್ಲಿ ವಿಕೃತಿಯ ಅಂಶವನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ವಿಕೃತ ಸೌಂದರ್ಯದ ನಡುವೆ ಪ್ರಕೃತಿ ಇವರಿಂದ ಹಲವು ಹೊಸ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. Landscape ಕಲಾ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು ತಮ್ಮ ವಿಶಿಷ್ಟ ಕೊಡುಗೆಯಿಂದ ಶ್ರೀಮಂತಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಿ.ಜಿ. ಸಿಂಧೂರರು ತಮ್ಮದೇ ಆದ Identityಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವದು ವಿಕೃತಿಯನ್ನು (distortion) ದುಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ರೀತಿಯಿಂದ"[೮೪] ಎನ್ನಬಹುದು ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸರಣಿಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಇವರು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬಾದಾಮಿ, ಐಹೊಳೆ, ಪಟ್ಟದಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿರುವ ಉಬ್ಬು ಶಿಲ್ಪಗಳಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗಿ ಸಾಕಷ್ಟು ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜಮಖಂಡಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ಟುಡಿಯೋ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲರಾಗಿರುವ ವಿಜಯ ಸಿಂಧೂರವರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತಮ್ಮ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ

---

೮೩. ಸುನಿತಾ ಪಾಟೀಲ : ವಿಜಯಸಿಂಧೂರರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಒಟನೋಟಗಳು (ಅ.ಪ್ರ. ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ) ಪುಟ – ೨೧೯

೮೪. ಕೆ. ವಿ. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಂ : ವಿಜಯ ಸಿಂಧೂರ, ಪುಟ – ೧೦

ತಮ್ಮ ಸುತ್ತ-ಮುತ್ತಲಿನ ಪರಿಸರ, ತಾವು ನೋಡಿದ ವಸ್ತುಗಳು, ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಂಡು ಸೃಜನಶೀಲವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸೂರ್ಯೋದಯ, ಸೂರ್ಯಾಸ್ತ, ಹೂದೋಟ, ಆಡುಗಳು, ಮಂಗನ ಸಿರೀಜ್, ದುರಗ ಮುರಗಿ, ವೀರಗಾಸೆ, ಮಹಿಳೆಯರು, ಪಕ್ಷಿಗಳು, ಹಾಗೆ ಅವರ ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ವಿಷಯಗಳು ಸೃಜನಶೀಲ ರೂಪ ಪಡೆದಿವೆ. ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ದೇಶ ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವೆಂಕಟಪ್ಪ ಆರ್ಟ್‌ಗ್ಯಾಲರಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಗದಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ, ಗದಗ, ಮೈಸೂರು, ಜನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ.

ನಾಡೋಜ ಡಾ. ಜೆ.ಎಸ್. ಖಂಡೇರಾವ್ – ಕಲಾಕೃತಿ : 'ಲೈಟ್ ಆ್ಯಂಡ್ ನೈಟ್'

ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಗದಗಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ಜೆ.ಎಸ್. ಖಂಡೇರಾವ ರವರ ಕಲಾಕೃತಿಯನ್ನು ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ತೈಲವರ್ಣದಿಂದ ೧೯೬೫ರಲ್ಲಿ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕಲಾಕೃತಿಯು ೩೬" x ೩೦" ಅಳತೆಯಲ್ಲಿದೆ. 'ಲೈಟ್ ಆ್ಯಂಡ್ ನೈಟ್' ಎಂದು ಕಲಾಕೃತಿಗೆ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. "ಸಮಕಾಲಿನ ಪರಂಪರೆಗೆ ಸೇರಿದ ಈ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅವರ ಹಳೆಯ ಅಕಾಡೆಮಿಕ್ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳಾದ ಶುದ್ಧ ವರ್ಣಮೇಳ, ಲಯಬದ್ಧತೆ ಕಾಣಬಹುದು. ವಿಭಿನ್ನ ಆಕಾರದ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಚೌಕಾಕಾರದ ಜ್ಯಾಮಿತಿಯ ಆಕೃತಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸಿನ ಬಿಳಿಯ ಭಾಗವನ್ನೇ ವಿಂಗಡಿಸಿ, ರೇಖೆಯಂತೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದು ಇವರ ವಿಶೇಷತೆ. ಇವರ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮಾನೋಕ್ರೂವೆಂಟಿಕ್ ವರ್ಣಗಳ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ."[೮೨] ಹೀಗೆ ಜೆ. ಎಸ್. ಖಂಡೇರಾವ್‌ರವರು ತೈಲವರ್ಣವನ್ನು ಪಾರದರ್ಶಕ ವರ್ಣದಂತೆ ಬಳಸುತ್ತಾ ಅದರಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಮುಂದುವರೆದಿರುವರು.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಖ್ಯಾತ ಸೃಜನಶೀಲ ಕಲಾವಿದರಲ್ಲೊಬ್ಬರಾದ ಜೆ. ಎಸ್. ಖಂಡೇರಾವ್‌ರವರು ದಿನಾಂಕ ೦೧.೧೧.೧೯೪೦ರಲ್ಲಿ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ೧೯೬೩ರಲ್ಲಿ ಜೆ. ಜೆ. ಕಲಾಶಾಲೆಯಿಂದ ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೊಮಾ ಪಡೆದರು. ಇವರು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಲ್ಲಿ ಐಡಿಯಲ್ ಫೈನ್ ಆರ್ಟ್ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ, ನಂತರ ಅದನ್ನು ವಿ.ಜಿ.ಅಂದಾನಿಯವರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದರು. ಕಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಸದಾ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಖಂಡೇರಾವರವರು ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದವರು. ನಿರಂತರವಾಗಿ ಕಲಾಪ್ರಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡವರು.

೮೨. ಕುಪ್ಪಣ್ಣ ಕಂದಗಲ್ : ಜೆ. ಎಸ್. ಖಂಡೇರಾವ್, ಪುಟ- ೧೦

ನಿಸರ್ಗಚಿತ್ರಣ, ಭಾವಚಿತ್ರಣ ಹಾಗೂ ಸಂಯೋಜನಾಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಛಾಪು ಮೂಡಿಸಿದವರು ಜೆ.ಎಸ್. ಖಂಡೇರಾವ್‌ರವರು. ಅಮೂರ್ತ ಸಂಯೋಜನಾ ಚಿತ್ರ ರಚಿಸುವಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಒಂದು ಶೈಲಿಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಮೂರ್ತ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಇವರ ಭೂದೃಶ್ಯ, ವಿಂಡೋ ಶ್ರೇಣಿಯ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಸಾಕಷ್ಟು ಖ್ಯಾತಿ ಗಳಿಸಿವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಜಲವರ್ಣದಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಭೂದೃಶ್ಯದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಸೃಜನಶೀಲ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡ ಜೆ.ಎಸ್.ಖಂಡೆರಾವರವರು "ಜಾಗತಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಆದ ಹೊಸ ಅನ್ವೇಷಣೆಗಳನ್ನು, ಕಲಾರಚನೆಯಲ್ಲಿಯ ಹೊಸ ಹೊಸ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಿದರು. ಈ ಆಳವಾದ ಅಭ್ಯಾಸದಿಂದ ನವ್ಯ ಕಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಥೆಂಟಿಕ್ ಆಗಿ ಮಾತಾಡುವುದು, ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವದು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು ಈ ಅಮೂರ್ತ ಶೈಲಿಯನ್ನೇ ಅವರು ಮುಂದುವರೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ತಂತ್ರ ಮತ್ತು ವರ್ಣಗಳ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ೧೯೮೮ ರಿಂದ ೧೯೯೧ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ "ವಿಂಡೊ" ಚಿತ್ರಸರಣಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು, ಕಿಟಕಿಗಳ ಗಾಜಿನ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಪ್ರತಿಫಲಿಸಿದಾಗ ಆಗುವ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ವಿಶೇಷ ಶೈಲಿಯಿಂದ ರಚಿಸಿದರು."[೮೬]

ಈ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಣಗಳ ಮೇಳ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ವೃತ್ತ ಅರ್ಧ ವೃತ್ತ, ಕ್ಯಾನ್ವಾಸಿನ ಬಿಳಿ ಬಣ್ಣವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ರಚಿಸಿದ ರೇಖೆಗಳು, ವಿವಿಧ ಆಕಾರಗಳು, ನೆರಳು ಬೆಳಕಿನ ವಿಶೇಷ ಆಟ, ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯಿಂದ ಅವರ ಕೃತಿಗಳು ಎಲ್ಲರ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತವೆ. ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ದೇಶ-ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ, ಗದಗ, ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ.

ಡಾ. ಬಿ. ಕೆ. ಹಿರೇಮಠ – ಕಲಾಕೃತಿ : ನಿರೀಕ್ಷೆ

ಶ್ರೀಮಂತಿ ಬಾಯಿ ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಡಾ.ಬಿ.ಕೆ. ಹಿರೇಮಠ ರವರ ೯" x ೧೪" ಅಳತೆಯ ಕಾಗದದ ಮೇಲೆ ಪೋಸ್ಟರ್ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿದೆ. ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯೋರ್ವಳು ಬೆಳದಿಂಗಳ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ದಟ್ಟ ಅಡವಿಯ ಹಾಸುಗಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ತನ್ನ ಇನಿಯನ ಬರುವಿಕೆಯ ದಾರಿಯನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಬೆಳದಿಂಗಳನ್ನು ಚೆಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ. ಪಕ್ಕದ ಹಳ್ಳದಲ್ಲಿ ನೀರು ಜುಳು ಜುಳು ನಾದದಿಂದ ಹರಿಯುತ್ತಿದೆ. ಆಗ ಒಮ್ಮೆಲೆ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯಕರನ ಆಗಮನದ ಸದ್ದು ಕೇಳಿ ಹಿಂಬದಿಗೆ ಹೊರಳಿ ಗಾಬರಿ-ಕೂತೂಹಲದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಇಂಥ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಪೋಸ್ಟರ್ ಕಲರ್ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಡಾ.ಬಿ.ಕೆ. ಹಿರೇಮಠರವರು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಹಿಳೆಯ

---

೮೬ .ಕುಪ್ಪಣ್ಣ ಕಂದಗಲ್ : ಜೆ. ಎಸ್. ಖಂಡೇರಾವ್, ಪುಟ- ೯

ಅಲಂಕಾರಿಕ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿ, ಶೃಂಗಾರರಸಭರಿತವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಹಿಳೆಯ ಕುಳಿತ ಭಂಗಿ, ಹಾವ-ಭಾವ, ಶರೀರಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಚಿತ್ರ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ. ಹಿಂಬದಿಯ ದಟ್ಟ ಕಾಡುಗಳು, ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶ, ಬೆಳದಿಂಗಳ ಚಂದ್ರ, ಹರಿಯುವ ನೀರು ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿತಗೊಂಡಿದೆ. ಡಾ.ಬಿ.ಕೆ. ಹಿರೇಮಠರವರು ಕಲೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಶೋಧನೆ ಈ ಮೂರು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಉತ್ತಮವಾದ ಸಂಯೋಜನಾ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಕಲಾಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಜಾಗತಿಕ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಿತ್ರರಚನಾ ಕೌಶಲ ಹಾಗೂ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತಾ, ಚಿತ್ರ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಅರಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಹೊಸ ಪರಂಪರೆಯ ಚಿತ್ರವನ್ನು ರಚಿಸುವ ಅವರ ಪ್ರಯತ್ನ ಮೆಚ್ಚುವಂತಹದ್ದು. ಅವರ ಈ ಸಾಧನೆ ಅವರ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲೂ ಕಲೆ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ಅವರ ಏಕವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಮೂಹ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳು ಹೆಚ್ಚು ನೆರವಾಗಿವೆ. ಬರಡು ಗಿಡಗಳಲ್ಲಿ ಹೂ ಅರಳಿಸಿವೆ."[೮೭] ಹೀಗೆ ಕಲಾಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಇವರ ಸಾಧನೆ ಅಮೋಘವಾಗಿದೆ.

ಅನೇಕ ಏಕವ್ಯಕ್ತಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪ್ರದರ್ಶನ ಹಾಗೂ ಸಾಮೂಹಿಕ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಮೂಲಕ ಕಲಾಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಹಿತಿ, ಕಲಾವಿದ, ಸಂಶೋಧಕ ಬಿ.ಕೆ. ಹಿರೇಮಠ ರವರು ಜನಿಸಿದ್ದು ೧೯೪೧ ಜುಲೈ ೧೫ ರಂದು. ಗದುಗಿನ ವಿಜಯ ಕಲಾಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಲಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದರು. "ಹಿರೇಮಠರು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕಲೆ, ಸಾಹಿತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಅಕಾಡೆಮಿಕ್ ಆಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡವರು. ಆದರೆ ತಮ್ಮ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಅದನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಆಧುನಿಕ ಕಲಾಶೈಲಿ, ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮುಂದಾದವರು. ಹಾಗಾಗಿ ಅವರ ಆಧುನಿಕ ನೆಲೆಯ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ತಾತ್ವಿಕ, ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ, ಮಾನವಿಕ ಛಾಯೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಅವರ ಭಾವ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಒಲವು ಹಾಗೆ ಉಳಿದು ಬಂದಿದೆ."[೮೮]

ಹೀಗೆ ಡಾ.ಬಿ.ಕೆ. ಹಿರೇಮಠರು ತಮ್ಮ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕವಾಗಿ ಸಂಕೇತಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ದೇವರು ಮತ್ತು ಧರ್ಮಗಳು, ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಜಯ, ಸತ್ಯದ ಸಹನೆ, ಮಾನವೀಯತೆಯ ಕೈಗಳು, ಕೃಷ್ಣ ಮತ್ತು ಗೋಪಿಕೆಯರು, ಅಭಿಸಾರಿಕಾ, ಮಡಿಕೇರಿಗೆ ವಿದಾಯ, ವಿಶ್ವರೂಪದರ್ಶನ ಮುಂತಾದ ಅವರ ತೈಲವರ್ಣದ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಕೇತಗಳದ್ದೇ ಪ್ರಧಾನ ಪಾತ್ರ. ಜೊತೆಗೆ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಪೂರ್ಣ ಸಂಯೋಜನೆಯ ಮೂಲಕ ಅವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತವೆ. ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿ ಶ್ರೀಮಂತಿಬಾಯಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

---

೮೭. ಪ್ರೊ. ಎಸ್. ಕೆ. ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್ (ಪ್ರಸಂ.) : ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಲೆಗಳು ಸಂ-೧೦, ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಕಲಾವಿದರು, ಪುಟ – ೩೬

೮೮. ಡಾ. ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಸ್ವಾಮಿ ಹಿರೇಮಠ : ಡಾ. ಬಿ.ಕೆ. ಹಿರೇಮಠ, ಪುಟ – ೧೯

ಎಸ್.ಎಸ್. ಮುನೋಳಿ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿತ್ರಣ

ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಕಿತ್ತೂರನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿರುವ ಎಸ್ ಎಸ್ ಮುನೋಳಿಯವರ ಕಲಾಕೃತಿಯು ೧೯೬೯ರಲ್ಲಿ ಕಾಗದದ ಮೇಲೆ ಅಕ್ರೇಲಿಕ್ ವರ್ಣ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ೨೪"x೩೦" ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿತ್ರ (Landscape) ಸರಣಿಯ ಈ ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮುನೋಳಿಯವರು ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿಯ ದೃಶ್ಯವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಆಕಾರಗಳು ಹಳದಿ, ಕೆಂಪು, ನೀಲಿ, ಹಸಿರು ಮುಂತಾದ ಬಣ್ಣದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಅಮೂರ್ತ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿ ಸಂತೋಷ ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನವ್ಯ ಕಲೆಯ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದು ವಿ–ಫೋರ್ ಗುಂಪು. ಈ ಗುಂಪಿನ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ಸದಸ್ಯರಾದವರು ಎಸ್.ಎಸ್. ಮುನೋಳಿಯವರು. ಕರ್ನಾಟಕ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಗಡಿಭಾಗವಾದ 'ವಾಗ್ಧಾರಿ' ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ೧೯೪೧ರಲ್ಲಿ ಮುನೋಳಿ ಜನಿಸಿದರು. ನಂತರ ಉನ್ನತ ಕಲಾ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಬರೋಡಾದ ಕಲಾಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಗಿಸಿದರು. ಮುನೋಳಿಯವರ "ಡ್ರಿಂ ಸಿಟಿ" ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿತ್ರಸರಣಿಗಳು ತಂಬಾ ಖ್ಯಾತಿ ಗಳಿಸಿದ್ದವು. "ಈ ಸರಣಿಯಲ್ಲಿ ದೂರಕ್ಕೆ ಎತ್ತರವಾಗಿ ನಿಂತ ಕೊಡೆ, ಅಗಲಕ್ಕೆ ಹರಡಿಕೊಂಡ ಊರು, ಊರಲ್ಲೊಂದು ಹಸಿರು ಹುಲ್ಲುಗಾವಲು, ವಿಶಾಲ ಆಕಾಶದ ನೀಲಿ, ಮಳೆಯ, ಮಂಜು ಮುಸುಕಿದ ಮಂಪರಿನ ಅನುಭವ ನೀಡುವ ಚಿತ್ರಗಳು, ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ಎಸ್.ಎಸ್. ಮುನೋಳಿಯವರ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಸಾರುತ್ತವೆ. ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಬಣ್ಣಗಳು, ಆಕಾರಗಳು ಮೂಡುತ್ತವೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಈ ಕಲಾವಿದ."[೬೯] ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನ ಭಾವನೆಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ರೂಪ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಕಲಾ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆ.ಜಿ. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಂ, ಜ್ಯೋತಿ ಭಟ್, ಮತ್ತು ಕಲಾವಿದ ರಾಂಕುಮಾರ ರವರ ಪ್ರಭಾವ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಹೀಗೆ ಪ್ರಭಾವ–ಪ್ರೇರಣೆಗಳ ನಡುವೆ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಶೈಲಿ, ತಂತ್ರವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡ ಮುನೋಳಿಯವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ವಿಶೇಷವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಮುನೋಳಿಯವರು ವಿ–ಫೋರ್ ಗುಂಪಿನಿಂದ ೧೯೬೬, ೧೯೬೭, ೧೯೭೦ ಹಾಗೂ ಮೈಸೂರು ಆರ್ಟ್ ಕೌನ್ಸಿಲ್‌ನಿಂದ ೧೯೭೧, ೧೯೭೨, ೧೯೭೩, ಮತ್ತು ೧೯೭೪ರಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು, ಉಡುಪಿ, ಮುಂಬೈ ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಾಮೂಹಿಕ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ೧೯೬೭, ೧೯೬೯, ೧೯೭೦ ಮತ್ತು ೧೯೭೨ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿಯು ನಡೆಸಿದ ಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ವಿ–ಫೋರ್ ಹಾಗೂ ಮೈಸೂರು ಆರ್ಟ್‌ಕೌನ್ಸಿಲ್ ಸಂಸ್ಥಾಪಕ ಸದಸ್ಯರಾದ ಇವರು ನಾಡಿನ ಹಿರಿಯ ಕಲಾವಿದರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

---

೬೯. ಮಮತಾ ಜಿ. ಸಾಗರ್ : ಎಸ್. ಎಸ್. ಮುನೋಳಿ, ಪುಟ – ೯

ಎಸ್.ಜಿ. ವಾಸುದೇವ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಸಂಯೋಜನೆ

ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಕಿತ್ತೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ಎಸ್.ಜಿ. ವಾಸುದೇವರವರ ಅಮೂರ್ತ ಕಲಾಕೃತಿ ಅವರದೇ ತಂತ್ರ ಶೈಲಿಯ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ತೈಲವರ್ಣದಲ್ಲಿ ೧೫.೫" x ೩೨.೫" ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ೧೯೮೧ ರಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ವಾಸುದೇವ ರವರು "ಕ್ಯಾನ್ವಾಸಿನ ಅವಕಾಶದಲ್ಲಿ (Space) ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ಲೇಪಿಸಿ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಹಲವು ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ಲೇಪಿಸಿ ತಮ್ಮ ಆಶಯಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ರೂಪಗಳನ್ನು ಶಾಶ್ವತಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ಒರೆಸಿ, ಉಜ್ಜಿ, ತೀಡಿ ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ಹೊರತೆಗೆದು ಕ್ಯಾನ್ವಾಸಿನ ಅವಕಾಶದಲ್ಲಿ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಬಣ್ಣಗಳ ಸಂಯೋಜನೀಯ, ವಿಶಿಷ್ಟ ಕಲ್ಪನೆಯ ರೂಪಗಳ ಮೇಲೆ ಚೂಪು ಮೊನೆಯಿಂದ (ಕುಂಚದ ಹಿಮ್ಮೊನೆಯಿಂದ) ರೇಖಿಸಿ, ಬಣ್ಣ ತೆಗೆದು, ರೇಖೆಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಬ್ರಹ್ಮ–ಹಂಸ, ಶಿವ–ನಂದಿ, ಷಣ್ಮುಖ–ನವಿಲು, ಹೀಗೆ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಸರಣಿಯ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ತಂತ್ರ ೧೯೯೯ ರಲ್ಲೂ ಮುಂದುವರೆದಿತ್ತು."[೯೦]

ಈ ಸರಣಿಯ ಒಂದು ಕಲಾಕೃತಿ ಕಿತ್ತೂರಿನ ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ರಾಣಿಚನ್ನಮ್ಮ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿರುವ ದೃಶ್ಯವು ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ, ಅಮೂರ್ತವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ. ಕಂದು, ಹಳದಿ ಮಿಶ್ರಿತವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಕಲಾಕೃತಿ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿದೆ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹಸಿರನ್ನು ಬಳಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಮಕಾಲೀನ ಸೃಜನಶೀಲ ಕಲಾವಿದರಾದ ಎಸ್.ಜಿ. ವಾಸುದೇವರವರು ೧೯೪೧ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಚೆನ್ನೈನ ಸರ್ಕಾರಿ ಕಲಾಕಾಲೇಜ್‌ನಿಂದ ಲಲಿತಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೊಮಾ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.

"ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಅನುಕರಿಸುತ್ತ, ನಕಲು ಮಾಡುತ್ತ ಬೆಳೆಯುವ ಮನುಷ್ಯ ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಕಲಾವಿದನಾಗಿ ಪ್ರತಿಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣನಾಗುವಂತೆ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಕೃತಿಯು ಕಲೆಯಾಗಿ ರೂಪಾಂತರಗೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯ ರೋಮಾಂಚನಕಾರಿ. Aesthetic Shockನಂಥ ನೋಟವನ್ನು ಪಲ್ಲಟಗೊಳಿಸುವ ಈ ಸೃಷ್ಟಿಕ್ರಿಯೆಯ ಪರಸ್ಪರ ಕಲಾ ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೆ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ರೂಪ–ರೇಖೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದೆ."[೯೧] ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಕಲಾವಿದರು ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಅನುಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಚಿತ್ರ ರಚಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ತಮ್ಮದೇ ಆದ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಸಫಲರಾಗಿದ್ದಾರೆ. "ಬದುಕನ್ನೇ ರಂಗಭೂಮಿಯಾಗಿ ಪರಿಭಾವಿಸಿ ಜನರನ್ನು ನಟರನ್ನಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಿರುವ ೧೯೯೮ರ ವಾಸುದೇವ, ಈ ಮುನ್ನ 'ವೃಕ್ಷ' ಬದುಕಿನ ವೃಕ್ಷಗಳ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ನಂತರ 'ಅವನು' 'ಅವಳು' ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಡಿ ಹಲವರನ್ನು ಅವರದೇ ಆದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ರೊಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ಆಗಿ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಎಕ್ಸಪ್ರೇಷನಿಷ್ಟರಿಗೆ ಹತ್ತಿರವಾಗಿಯೂ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದರು. ಅವನು, ಅವಳು, ಎಂದು

೯೦. ಕೆ. ವಿ. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಂ : ಎಸ್. ಜಿ. ವಾಸುದೇವ, ಪುಟ – ೧೨

೯೧. ಕೆ.ವಿ. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಂ : ಎಸ್. ಜಿ. ವಾಸುದೇವ, ಪುಟ – ೩

ಸಂಬೋಧಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದ ಗಂಡು, ಹೆಣ್ಣು ರೂಪಗಳು ಪ್ರಸ್ತುತ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ನಟರಾಗಿ, ಅಂದರೆ ವಾಸುದೇವ ಈ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಅನಾವರಣಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ನಟನಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಜನರೆಲ್ಲಾ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಈ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಮಾಲೆಯನ್ನು Theatre of life ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಿಂದ ವಾಸುದೇವರು ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ."[೯೨] ಹೀಗೆ ಎಸ್.ಜಿ. ವಾಸುದೇವರು ತಮ್ಮ ತಂತ್ರ, ಶೈಲಿಯ ಮೂಲಕ ಜನಪ್ರಿಯರಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಾದ ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಕಿತ್ತೂರು, ಮೈಸೂರು, ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ.

ಡಾ. ಪುಷ್ಪಾ ದ್ರಾವಿಡ್ – ಕಲಾಕೃತಿ: "ಅನದರ್ ಡೇ" (Another day)

ಹಾಸನದ ಸ.ವ.ಸಂ. ದಲ್ಲಿರುವ ಈ ಕಲಾಕೃತಿಯು ಜಲವರ್ಣದಿಂದ ಪ್ಲೈವುಡ್ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ೧೯" x ೫೭" ಅಳತೆಯ ಈ ಕಲಾಕೃತಿಗೆ "ಅನದರ್ ಡೇ" (Another day) ಎಂದು ಹೆಸರಿಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಪುಷ್ಪಾ ದಾವ್ರಿಡ ರವರು ೬ ಆಡುಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸುತ್ತಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಬ್ಬರೂ ಮಹಿಳೆಯರು ಪರಸ್ಪರ ಮಾತುಕತೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆಡುಗಳ ಸುತ್ತಲೂ ಬಲೆಯನ್ನು ಹಾಕಲಾಗಿದೆ. ಕಪ್ಪು, ಬಿಳಿ, ಕೆಂಪು ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಆಡುಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಶೈಲಿ ಹಾಗೂ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದಾಗ ಜಲವರ್ಣವನ್ನು ಮೊದಲು ಮೇಲಿನಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಇಳಿ ಬಿಟ್ಟು ಅದರ ಮೇಲೆ ಆಡುಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಚಪ್ಪಟೆ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ತುಂಬಲಾಗಿದೆ. ನೋಡಲು ಸರಳವೆನಿಸಿದರೂ, ಸೊಗಸಾದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ.

ಪುಷ್ಪಾ ದ್ರಾವಿಡರವರು ದಿನಾಂಕ: ೨೩–೧೧–೧೯೪೧ರಂದು ಇಂದೋರ ನಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು, ಇವರು ಉಜ್ಜಯನಿಯ ವಿಕ್ರಂ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಡ್ರಾಯಿಂಗ್, ಆಂಡ್ ಪೆಂಟಿಂಗ್‌ನಲ್ಲಿ ಎಂ.ಎ ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದ ಟೆಕ್ನಿಕಲ್ ಬೋರ್ಡನಿಂದ ಲಲಿತ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಹಾಗೂ ೧೯೯೭ರಲ್ಲಿ ಅನಿವಾಸಿ ಭಾರತೀಯ ಕಲಾವಿದ ದಿ. ನಿಕೋಲಸ್ ರೋರಿಕ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಎಂಬ ವಿಷಯ ಮಹಾಪ್ರಭಂದಕ್ಕೆ ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಪುಷ್ಪಾ ದ್ರಾವಿಡ್‌ರವರು ೧೯೭೨ ಮತ್ತು ೧೯೮೩ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲದೆ ಮುಂಬೈ ದೆಹಲಿ, ಚೆನ್ನೈಗಳಲ್ಲಿ ಎಕವ್ಯಕ್ತಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪ್ರದರ್ಶನ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಅನೇಕ ಸಾಮೂಹಿಕ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡಮಿ, ವಿಶ್ವ ಕನ್ನಡ ಸಮ್ಮೇಳನ, ಮೈಸೂರು ಹಾಗೂ ಅನೇಕ ಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೬೫ರಲ್ಲಿ ಕಾಳಿದಾಸ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಉಜ್ಜಯನಿ, ೧೯೬೫ ಗ್ವಾಲಿಯಾರ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ೧೯೬೮, ೧೯೭೨ರಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ೧೯೭೦, ೧೯೮೪ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ದಸರಾ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ೧೯೬೯, ೧೯೮೦ರ

೯೨. ಕೆ.ವಿ. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಂ : ಎಸ್. ಜಿ. ವಾಸುದೇವ, ಪುಟ – ೧೮

ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಆಕಾಡಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ೨೦೦೦ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಆಕಾಡಮಿಯ ಗೌರವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.[೯೩]

ಎಂ. ಆರ್. ಬಾಳಿಕಾಯಿ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿತ್ರಣ

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿರುವ ಎಂ.ಆರ್. ಬಾಳಿಕಾಯಿರವರ ಕಲಾಕೃತಿಯು ಅಕ್ರ್ಯಾಲಿಕ್ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಇದು ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿತ್ರಣದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದ್ದು, ನಿಸರ್ಗಚಿತ್ರಣವನ್ನು ತಮ್ಮದೇ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಲಾವಿದ ಎಂ.ಆರ್. ಬಾಳಿಕಾಯಿಯವರು ಬೆಳಗಾವಿಜಿಲ್ಲೆಯ ಹುಕ್ಕೇರಿತಾಲೂಕಿನ ಹೆಬ್ಬಾಳ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ದಿನಾಂಕ: ೧–೬–೧೯೪೧ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು.[೯೪] ಇವರದು ಮೂಲತ: ಕೃಷಿಕ ಕುಟುಂಬ, ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೂ ಇವರಿಗೆ ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಖ್ಯಾತ ಕಲಾವಿದ ಟಿ.ಪಿ. ಅಕ್ಕಿಯವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದರು. ಡಾ.ಬಿ.ಕೆ. ಹಿರೇಮಠ, ಬಿ.ಜಿ. ವಾರಿ ಇವರ ಸ್ನೇಹಿತರಾಗಿದ್ದರು.

ಕಲಾ ಶಿಕ್ಷಣದ ನಂತರ "ದಿನಾಂಕ: ೩೧–೧೦–೧೯೬೨ರಂದು ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅರಸಿಕೇರೆ ತಾಲೂಕಿನ ಬಾಣಾವರದ ಸರಕಾರಿ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಲಾಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಸರಳ ಸ್ವಭಾವದವರಾದ ಬಾಳಿಕಾಯಿಯವರು ನಿಃಸ್ವಾರ್ಥ ಸೇವೆಯಿಂದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ, ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳ ಮತ್ತು ಊರ ಜನರ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾದರು."[೯೫] ನಂತರ ೧೯೭೦ರಲ್ಲಿ ಸರಕಾರಿ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಟ್ರೈನಿಂಗ್ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ವರ್ಗಾವಣೆಗೊಂಡರು, ೧೯೭೩ ರಲ್ಲಿ ಸರಕಾರಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡಕ್ಕೆ ವರ್ಗವಾಗಿ ಬಂದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಮಹಾವೀರ ಬಾಳೆಕಾಯಿಯವರ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರ ವಿಸ್ತರಣೆಗೊಂಡಿತು. ಕಲಾವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಬೆಳೆಯಲು ಒಳ್ಳೆಯ ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಸರಕಾರಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನ, ಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವಂತೆ ಪ್ರಚೋದಿಸಿ, ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾನಾ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಶಿಕ್ಷಕರಾಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಧ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಬೋಧನೆ ಮಾಡಿದರು. ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡಲು ಬಹಳ ತೊಂದರೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಮೇಲಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಸರಕಾರಿ ಆರ್ಟ ಗ್ಯಾಲರಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಕಾರಣೀಭೂತರಾದರು."[೯೬] ಹೀಗೆ ಎಂ.ಆರ್. ಬಾಳಿಕಾಯಿ ಯವರು ಇಂದಿಗೂ ಕ್ರೀಯಾಶೀಲರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸಧ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತ ಕಲಾ ಅಕಾಡಮಿಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ದುಡಿಯಲು ಬ್ರಹತ್ ವೇದಿಕೆ ಸಿಕ್ಕಂತಾಗಿದೆ.

---

೯೩. ಎಸ್. ಎನ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ (ಸಂ.) : ಕರ್ನಾಟಕ ಕಲಾವಿದರ ಪರಿಚಯಾವಳಿ, ಪುಟ – ೭೪

೯೪. ಎಸ್. ಎನ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ (ಸಂ.) : ಕರ್ನಾಟಕ ಕಲಾವಿದರ ಪರಿಚಯಾವಳಿ, ಪುಟ – ೯೨

೯೫. ಬಿ. ಎಲ್. ಲಮಾಣಿ : ಚಿತ್ರಕಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಗದಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಡುಗೆ, ಅ.ಪ್ರ.ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ.ಮ.ಪ್ರ, ಪುಟ – ೧೬೧

೯೬. ಬಿ. ಎಲ್. ಲಮಾಣಿ : ಚಿತ್ರಕಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಗದಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಡುಗೆ, ಅ.ಪ್ರ.ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ.ಮ.ಪ್ರ. ಪುಟ – ೧೬೨

ಪ್ರೊ. ವಿ.ಬಿ. ಹಿರೇಗೌಡರ್ – ಕಲಾಕೃತಿ : ವೀರ ಮದಕರಿನಾಯಕ

ಟಿ.ಎನ್. ಗಂಡುಗಲಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾದ ಪ್ರೊ. ವಿ.ಬಿ. ಹಿರೇಗೌಡರ್ ಅವರ ಕಲಾಕೃತಿಯು ಮದಕರಿ ನಾಯಕರು ನಿಂತ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ತೈಲವರ್ಣದಿಂದ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮದಕರಿ ನಾಯಕರು ರಾಜ ವೇಷದಲ್ಲಿ ಗಂಭೀರವದನರಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಕಂಠಾಭರಣಗಳು, ಮುತ್ತಿನ ಸರಗಳು, ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದ ಕತ್ತಿ, ಒಂದು ಕೈಯನ್ನು ಆಧಾರಸ್ತಂಭದ ಮೇಲೆ ಇನ್ನೊಂದು ಕೈಯನ್ನು ಖಡ್ಗದ ಮೇಲಿಡಲಾಗಿದೆ. ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿ ಅರಮನೆಯ ಭಾಗವನ್ನು ಕಿಟಕಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಉಳಿದಂತೆ ಹೂದಾನಿ, ಕಂದುಗೆಂಪು ವರ್ಣದ ಪರದೆ ಕಲಾಕೃತಿಗೆ ಸೌಂದರ್ಯ ನೀಡಿದೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನೈಜ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿಯ ಈ ಕಲಾಕೃತಿ ವಿ.ಬಿ. ಹಿರೇಗೌಡರ್ ಅವರ ಪ್ರತಿಭೆಗೆ ಹಿಡಿದ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಹಿರಿಯ ಕಲಾವಿದರಾದ ಪ್ರೊ. ವಿ.ಬಿ. ಹಿರೇಗೌಡರ್ ಅವರು ದಿ. ೦೧.೦೪.೧೯೪೩ರಂದು ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗುಡಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ದಾವಣಗೆರೆ ಲಲಿತಕಲಾ ಕಾಲೇಜಿನ ಪ್ರಾಚಾರ್ಯರಾಗಿ, ನವ್ಯ ಕಲಾವಿದರಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡವರು. ಸೃಜನಶೀಲ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಕ್ರಿಯಾ ಶೀಲರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ದಾವಣಗೆರೆಯ ಕಾಲೇಜಿನ ಪ್ರಾಚಾರ್ಯ ಹುದ್ದೆಯಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿಯ ನಂತರ ಹಂಪಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ದೃಶ್ಯಕಲಾ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಗೌರವ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ, ಪ್ರಸ್ತುತ ಖಾಸಗಿ ಸಂಸ್ಥೆಯಾದ ಡಿ.ಎಂ.ಎಸ್. ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಡೀನ್‌ರಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ವಿ.ಬಿ. ಹಿರೇಗೌಡರು ರಚಿಸಿದ ಅನೇಕ ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯ ಸಂಕೇತಗಳು, ಸ್ಥಳದ ವಿಂಗಡನೆ, ನೆರಳು–ಬೆಳಕಿನ ಹಂಚಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಅವರ ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳು ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಅವರು ರಚಿಸಿದ ಗ್ರೀಷ್ಮಕಾಲ, ಅಕ್ರೇಲಿಕ್ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಭಿತ್ತಿ ಚಿತ್ರ, ಶ್ರೀ ಎರ್ರಿತಾತನವರು, ಚೆಳ್ಳಗುರ್ಕಿ ಸಂಯೋಜನೆ, ಧರ್ಮ ಗುರುವಿನ ಭಾವಚಿತ್ರ, ತಾತಗುಣಿ ಎಸ್ಟೇಟಿನ ಜಲವರ್ಣದ ಕಲಾಕೃತಿ, ಹಂಪಿ ಪರಿಸರ, ಸ್ವರ್ಣಭೂಮಿ, ಅನೇಕತೆಯಲ್ಲಿ ಏಕತೆ, ಹೂ ಮಾರುವವರು ಮುಂತಾದ ಕಲಾ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಸೃಜನ ಶೀಲತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

ಕಾಳಿದಾಸ ಪತ್ತಾರ – ಕಲಾಕೃತಿ : ನೃತ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಮಹಿಳೆ

ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಕಾಳಿದಾಸ ಪತ್ತಾರ ರವರ ಕಲಾಕೃತಿ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ತೈಲವರ್ಣದಲ್ಲಿ ೧೯೬೦ ರಲ್ಲಿ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕಲಾಕೃತಿ ೩೪"X ೩೦" ಅಳತೆಯಲ್ಲಿದೆ. "ಕಾಳಿದಾಸ ಪತ್ತಾರರಲ್ಲಿ ಸುಪ್ತವಾಗಿದ್ದ ಕಲೆಯ ಬೀಜ ಕೆನ್ ಕಲಾಶಾಲೆಯ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲರಾದ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಅವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಮೊಳಕೆಯಾಗಿ, ಸಸಿಯಾಗಿ

ಮರವಾಗುವ ಆಶೆ ಪಡೆಯಿತು. ಚಿತ್ರಕಲೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವಾಗ ಬೇಕಾಗುವ ವಿಷಯ ಜ್ಞಾನ, ಪರಿಸರ ವೀಕ್ಷಣೆ, ಚಿಂತನೆ, ಮತ್ತು ಚಿತ್ರಿಸುವಾಗ ಇರುವ ಸೀಮೆಗಳನ್ನು, ತಂತ್ರಗಳನ್ನು, ಬಣ್ಣ ಮತ್ತು ರೇಖೆಗಳ ಹತೋಟಿಯನ್ನು ಆರ್. ಎಂ. ಹಡಪದ ಅವರಿಂದ ಕಲಿತರು."[೯೭] ಕಾಳಿದಾಸ ಪತ್ತಾರವರ ಸರಣಿ ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅವರದೇ ಆದ ಶೈಲಿ, ತಂತ್ರವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹಳದಿ, ಕೆಂಪು, ನೀಲಿ, ಬಣ್ಣದ ಉಡುಗೆ ತೊಟ್ಟಿರುವ ಮಹಿಳೆಯು ನೃತ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಹಸಿರುಬಣ್ಣದ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿದ್ದಾಳೆ. ಎರಡು ಕೈಗಳನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿದ್ದಾಳೆ, ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣದ ಪಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಅಮೂರ್ತವಾಗಿ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಾಳಿದಾಸ ಪತ್ತಾರ ರವರು ಇದೇ ಶೈಲಿ, ತಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಸರಣಿಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇವರ ಇದೇ ಸರಣಿಯ ಇನ್ನೊಂದು ಕಲಾಕೃತಿಯನ್ನು ಶ್ರೀ ವಿವೇಕಾನಂದ ಕಲಾಮಂದಿರ, ರಾಯಭಾಗದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕಾಳಿದಾಸ ಪತ್ತಾರವರು ದಿನಾಂಕ: ೧-೦೬-೧೯೪೩ರಂದು ಬಾಗಲಕೋಟ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೇಲೂರುನಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು, ೧೯೬೯ರಲ್ಲಿ ಲಲಿತಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ, ೧೯೭೧ರಲ್ಲಿ ಆರ್ಟಮಾಸ್ಟರ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ೧೯೭೦ರಲ್ಲಿ ಬನಸ್ತಲಿ ವಿದ್ಯಾಪೀಠದಿಂದ ಭಿತ್ತಿಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ೧೯೭೫ರಲ್ಲಿ ಎಂ.ಎಸ್. ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಬರೋಡಾದಿಂದ ಗ್ರಾಫಿಕ್ಸನಲ್ಲಿ ಪಿ.ಜಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.[೯೮]

೧೯೭೧, ೧೯೭೩, ೧೯೭೫ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ, ೧೯೭೫ರಲ್ಲಿ ದಾವಣಗೆರೆ ೧೯೮೩ ಹೈದರಾಬಾದ್, ೧೯೭೫ ರಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಸಮಕಾಲೀನ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನ, ೧೯೮೦ ಕೇಂದ್ರ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡಮಿ ಪ್ರದರ್ಶನ, ೧೯೮೩, ೧೯೮೬, ೧೯೯೪ ರಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಲಾಮೇಳ, ೧೯೮೫. ೧೯೮೬ ಅಮೇರಿಕದ ಭಾರತೀಯ ಉತ್ಸವ, ೧೯೮೩ರಲ್ಲಿ ಬಾಂಗ್ಲಾದೇಶದ ಎಷ್ಯಾ ಬಿಯನೆಲ್, ೧೯೮೧, ೧೯೮೪ರಲ್ಲಿ ಚಂಡಿಘಡದ ಗ್ರಾಫಿಕ್ಸ್ ಪ್ರದರ್ಶನ ಅಲ್ಲದೆ ಮುಂಬೈ, ಮದ್ರಾಸ್, ನಾಗಪೂರ, ವಿಜಯವಾಡ, ಇಂದೋರ, ಭೂಪಾಲ, ರಾಯಪೂರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ೧೯೮೫, ೧೯೯೦ರಲ್ಲಿ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ್ದಾರೆ.

೧೯೭೬ರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಂಗಪಟ್ಟಣ, ೧೯೮೫ರಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತ ಪ್ರಿಂಟ ಮೇಕರ್ಸ್, ೧೯೮೫ರಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವ ಕನ್ನಡ ಸಮ್ಮೇಳನ, ೧೯೮೬ರಲ್ಲಿ ಸಾರ್ಕ, ೧೯೮೭ ಮದ್ರಾಸ, ೧೯೮೮ರಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಗ್ರಾಫಿಕ್ಸ್, (ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಕೌನ್ಸಿಲ್) ೧೯೮೦ರಲ್ಲಿ ಅಮರಾವತಿ, ೨೦೦೦ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ಮುಂತಾದವರು ಏರ್ಪಡಿಸಿದ ಕಲಾ ಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಕಲಾಕೃತಿ

---

೯೭. ಬಿ.ವಿ.ಕೆ. ಶಾಸ್ತ್ರಿ (ಪ್ರಸಂ.) : ದೃಶ್ಯಕಲೆಯ ಸೃಜನಶೀಲರು, ಪುಟ – ೨೧

೯೮. ಎಂ. ಜೆ. ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮೀ (ಪ್ರಸಂ.) : ವಿಶ್ವಕನ್ನಡ ಸಮ್ಮೇಳನ, ಬೆಳಗಾವಿ ಸ್ಮರಣ ಸಂಚಿಕೆ, ಪುಟ – ೧೩

ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೬೯, ೧೯೭೦, ೧೯೮೧ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ೧೯೮೫, ೧೯೮೬, ೧೯೮೮ ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ದಸರಾ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ೧೯೮೫, ೧೯೮೮ರಲ್ಲಿ ಸೌತ ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಕಲ್ಚರಲ್ ಜೋನ್ ನಾಗ್ಪೂರ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪುರಷ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಪತ್ತಾರರವರು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ದಾವಣೆಗೆರೆಯ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ೨೫ ವರ್ಷ ಹಾಗೂ ೧೯೯೫-೯೬ ಮೈಸೂರು ಕಾವಾದ ಡೀನರಾಗಿ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ, ೧೯೭೭-ರಿಂದ ೧೯೮೦ ರವರೆಗೆ ಲಲಿತ ಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ, ಮೈಸೂರ ವಿವಿಯ ಸೆನೆಟ್, ಸಿಂಡಿಕೇಟ್ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು, ಹಾಗೂ ದೇಶ ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.[೯೯] ೨೦೦೬ರಲ್ಲಿ ಕಾಳಿದಾಸ ಪತ್ತಾರವರು ವಿಧಿವಶರಾದರು.

ಎಂ. ಜೆ. ಕಮಲಾಕ್ಷಿ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಸ್ಪ್ರಿಂಗ್

ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿತವಾದ ಎಂ.ಜೆ. ಕಮಲಾಕ್ಷಿಯವರ ಕಲಾಕೃತಿ ೩೫" x ೩೫" ಅಳತೆಯ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ತೈಲವರ್ಣದಲ್ಲಿ ೧೯೪ ರಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕಲಾಕೃತಿಗೆ "ಸ್ಪ್ರಿಂಗ್" ಎಂದು ಹೆಸರಿಡಲಾಗಿದೆ. "ಕಮಲಾಕ್ಷಿ ಯಾವತ್ತೂ ನವ್ಯಕಲೆಯನ್ನು ಮೆಚ್ಚುತ್ತಾರೆ. ಗೌರವದಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಚಿತ್ರಕೃತಿಗಳನ್ನು, ಭಿತ್ತಿಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಜನಪದ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲವೆ ಭಿತ್ತಿಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿದರೂ ಅವುಗಳನ್ನು ನಕಲು ಮಾಡಿ ತೃಪ್ತವಾಗುವ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳ ಶೈಲಿ, ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಭಾವನೆಗಳಿಗೆ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಜಾಣ್ಮೆ ಇವರದಾಗಿದೆ. ಇವರದೇ ಸ್ವಂತಿಕೆಯನ್ನು ರೇಖೆಗಳಲ್ಲಿ, ಬಣ್ಣಗಳಲ್ಲಿ, ಸಂಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೃತಿ ರಚನೆ ಮಾಡುವದು ಇವರ ಹಿರಿಮೆ, ನೂತನ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ."[೧೦೦]

ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಮಲಾಕ್ಷಿಯವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಆಕಾರಗಳು ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಅಮೂರ್ತವಾಗಿ ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಶೈಲಿ, ತಂತ್ರವನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ನಿಗೂಢತೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಒಡಲಾಳದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿವೆ. ಇವರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ತಂತ್ರವೇ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯ ಪಡೆದಿದೆ.

ಎಂ.ಜೆ.ಕಮಲಾಕ್ಷಿಯವರು ದಿ ೧೩-೦೬-೧೯೪೩ರಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು, ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೋಮಾವನ್ನು ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್‌ದಿಂದ ಪಡೆದು ಸಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಪರಿಣಿತಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಬರೋಡದ ಎಂ.ಎಸ್.ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಭಿತ್ತಿ ಚಿತ್ರಣದಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೭೬ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿಯಿಂದ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ, ೧೯೮೩ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು, ೧೯೮೯ ನೆಹರು ಜನ್ಮ ಶತಮಾನೋತ್ಸವ, ಬೈಲೋ, ರಷ್ಯಾ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ

೯೯. ಎಸ್. ಎನ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ್ (ಸಂ.) : ಕರ್ನಾಟಕ ಕಲಾವಿದರ ಪರಿಚಯಾವಳಿ, ಪುಟ – ೨೫

೧೦೦. ಬಿ.ವಿ.ಕೆ. ಶಾಸ್ತ್ರಿ (ಪ್ರಸಂ.) : ದೃಶ್ಯಕಲೆಯ ಸೃಜನಶೀಲರು, ಪುಟ – ೧೮

ಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನ ನವದೆಹಲಿ, ಐಫಾಕ್ಸ್ ಪ್ರದರ್ಶನ, ಮೈಸೂರು ದಸರಾ ಪ್ರದರ್ಶನ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಲಾ ಮೇಳ, ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಂಡಿದೆ. ೧೯೭೬ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡಮಿ ಕಲಾ ಶಿಬಿರ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ. ೧೯೯೩ ಮೈಸೂರು, ೧೯೮೪ ಗ್ರಾಫಿಕ ಕಾರ್ಯಾಗಾರ, ೧೯೮೬ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಕೋಲಿನ್ ಕೆಲ್ಲಾನ್ ಪಿಂಗಾಣಿ ಕಾರ್ಯಾಗಾರ, ೧೯೮೫ರಲ್ಲಿ ಡಾ. ಕೃಷ್ಣಾರೆಡ್ಡಿಯವರ ಗ್ರಾಫಿಕ್ ಶಿಭಿರ, ೧೯೮೫ ರಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವ ಕನ್ನಡ ಸಮ್ಮೇಳನ, ೧೯೮೬ ಸಾರ್ಕ ಸಮ್ಮೇಳನ, ೧೯೮೯ ನೆಹರು ಶತಮಾನೋತ್ಸವ ೧೯೯೨ರಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಲಾಶಿಬಿರ ಹೀಗೆ ಮುಂತಾದ ಕಲಾ ಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

೧೯೬೭, ೧೯೬೮, ೧೯೭೦ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ದಸರಾ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ೧೯೬೯, ೧೯೭೨, ೧೯೮೬ರಲ್ಲಿ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ೧೯೮೩ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ೧೯೬೫, ೧೯೬೮, ೧೯೭೦, ೧೯೭೪, ೧೯೭೬ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ೧೯೭೬ ಸರ್ಕಾರಿ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ೧೯೮೬ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ೧೯೮೩ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪುರಷ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಕಮಲಾಕ್ಷಿಯವರು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.[೧೦೧] ಕಮಲಾಕ್ಷಿಯವರು ನಿರಂತರವಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಸೃಜನಾತ್ಮಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಯೂಸೂಫ್ ಅರಕ್ಕಲ್ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಸಂಯೋಜನೆ

ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರುವ ಯೂಸೂಫ್ ಅರಕ್ಕಲ್ ರವರ ಕಲಾಕೃತಿ ೩೭.೫" X ೩೭.೫" ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ತೈಲವರ್ಣದಲ್ಲಿ ೧೯೮೫ ರಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂಯೋಜನೆಯ ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕಂದು ಹಳದಿ, ಕಂದು ಕೇಸರಿ ವರ್ಣಗಳನ್ನು ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಎರಡು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಟರಪಂಟೈನ್ ಮತ್ತು ಲೀನ್‌ಸಿಡ್ ಆಯಿಲ್‌ಗಳನ್ನು ಮಿಶ್ರಣದೊಂದಿಗೆ ಚಿತ್ರಣ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ನಂತರ ಅದರ ಮೇಲೆ ನೆಹರುಶರ್ಟನ್ನು ತಲೆಕೆಳಗೆ ಮಾಡಿ ಕುಂಚದ ಮನೆಯಿಂದ ರೇಖಾಚಿತ್ರ ರಚಿಸಿಕೊಂಡು ಶರ್ಟ ಭಾಗದಲ್ಲಿಯ ಬಣ್ಣವನ್ನು ಬಟ್ಟೆ, ಸ್ಪಾಂಜ್, ಕಾಗದದ ಚೂರುಗಳಿಂದ ತೆಗೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಉಳಿದ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಾಂಜ್ ಮೂಲಕ ಮೈವಳಿಕೆ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಒಟ್ಟು ನಾಲ್ಕು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹಡಗಿನ ಮಾದರಿಯ ಆಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ನೆಹರು ಶರ್ಟ್ ಹರಿದಂತೆ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಕಡೆಗೆ ತೋರಿಸಿದ್ದು, "ಮಾನವ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೇ ಮುಂದುವರೆದರೂ ಬಡತನ ಕೆಲವರನ್ನು ಅವರ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಬುಡಮೇಲು ಮಾಡಿ ಗಾಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಹಡಗಿನಂತೆ ಮಾನವ ಜೀವನ ಚಿದ್ರವಾಗುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ." ನೆರಳು ಬೆಳಕನ್ನು ವಿಶಿಷ್ಟ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಸಿರುವ ಈ ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯದೇ ಮೇಲುಗೈ ಎನ್ನಬಹುದು.

---

೧೦೧. ಎಸ್. ಎನ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ (ಸಂ.) : ಕರ್ನಾಟಕ ಕಲಾವಿದರ ಪರಿಚಯಾವಳಿ, ಪುಟ - ೨೧

ಯೂಸೂಫ್ ಅರಕ್ಕಲ್ ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ೧೯೪೫ ಜೂನ್ ೧೦ರಂದು ಜನಿಸಿದರು. ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದರೂ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಸಿದ್ದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯವರೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ, ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಕೊನೆಗೆ ಅವರ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಎಚ್.ಎ.ಎಲ್. ನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರಿದರು. ಎಚ್.ಎ.ಎಲ್. ನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಕರ್ನಾಟಕ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್‌ನಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ (೧೯೬೯) ವ್ಯಾಸಂಗ ಮುಗಿಸಿದರು. ಮುಂದೆ ೧೯೮೮ರಲ್ಲಿ ಎಚ್.ಎ.ಎಲ್. ಕಾರ್ಖಾನೆಗೆ ರಾಜಿನಾಮೆ ನೀಡಿ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಸದ್ಯ ಇವರು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಾರಾ ಅರಕ್ಕಲ್ ಗ್ಯಾಲರಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಈ ಮೂಲಕ ಅನೇಕ ಯುವ ಪ್ರತಿಭೆಗಳಿಗೆ ವೇದಿಕೆ ಕಲ್ಪಿಸಿದವರು. ತಮ್ಮದೇ ಆದ ವಿಶೇಷ ತಂತ್ರದ ಮೂಲಕ ಹೆಸರು ವಾಸಿಯಾದವರು ಖ್ಯಾತ ಕಲಾವಿದ ಯೂಸೂಫ್ ಅರಕ್ಕಲ್ ರವರು.

"ಯಾವುದೇ ಕಲಾವಿದನೊಬ್ಬನ ಕಲಾಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ವಾನುಭವದ ಮೂಸೆಯಿಂದ ಹೊರಬಂದರೆ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗುವದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅದಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವವೂ ಬರುತ್ತದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಬದುಕಿನ ಹಲವು ನೇತ್ಯಾತ್ಮಕ ಪರಿಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಅನುಭವಿಸಿದ ಯೂಸೂಫ್ ಅರಕ್ಕಲ್ ಅವರ ಕೃತಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸ್ವಾನುಭವದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನೇ ದುಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬೆಳೆದಿವೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ವರ್ಣಚಿತ್ರ, ಗ್ರಾಫಿಕ್ ಶಿಲ್ಪ, ಕಾವ್ಯ, ಮುಂತಾದವುಗಳು ಇವರ ಸ್ವಾನುಭವ, ವೈಚಾರಿಕತೆ, ಮಾನವೀಯ ಕಾಳಜಿ, ಸುಲಭ ಸಂವಹನ, ಮುಂತಾದವುಗಳ ಸಂಗಮವಾದ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಹಲವು ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಭಾವಿಸಬಹುದಾದರೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಎರಡು ದೃಷ್ಟಿಗಳಿಂದ ನೋಡಬಹುದು. ಮೊದಲನೆಯದು, ಅವರ ಚಿತ್ರಸಂಯೋಜನೆ, ತಂತ್ರ. ಎರಡನೆಯದು ಅವರ ಕೃತಿಗಳ ವಸ್ತುವಿಷಯ."[೧೦೨] ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಇವರು ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಅವರದೇ ಆದ ಶೈಲಿ, ತಂತ್ರದಿಂದಾಗಿ ವಿಶೇಷವೆನಿಸುತ್ತವೆ. ಕಲಾಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ನೆರಳು-ಬೆಳಕಿನ ವಿಂಗಡಣೆ, ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಅವಕಾಶದಲ್ಲಿ ಆಕಾರಗಳ ವಿಂಗಡಣೆ ಜೊತೆಗೆ ಅವರು ಸಾಧಿಸಿದ ತಂತ್ರದಿಂದಾಗಿ ಕಲಾಕೃತಿ ನೋಡಿದ ತಕ್ಷಣ ಇದು ಯೂಸೂಫ ಅರಕ್ಕಲ್ ಶೈಲಿ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ದೇಶ-ವಿದೇಶಗಳ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿವೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ, ವೆಂಕಟಪ್ಪ ಆರ್ಟ್‌ಗ್ಯಾಲರಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಇವರ ಒಂದು ಕೃತಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಇ. ಕೆ. ಜನಾರ್ದನ – ಕಲಾಕೃತಿ : ದೇವಿ

ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಕಿತ್ತೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿತವಾದ ಇ.ಕೆ. ಜನಾರ್ದನ ರವರ ಕಾಗದದ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಿದ ಪೆನ್ ಮಾಧ್ಯಮದ ರೇಖಾ ಚಿತ್ರವು ೧೩.೫" x ೧೮" ಅಳತೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಇ.ಕೆ. ಜನಾರ್ದನರವರು ಪೆನ್ನಿನಿಂದ ರಚಿಸಿದ ಈ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ದೇವಿಯ ಅವತಾರವನ್ನು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿ ದೇವಿಯ ಪಾದತಲದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತರ ದಂಡು ದೈವೀ ವಶವಾಗಿ, ಭಕ್ತಿ ಭಾವದಲ್ಲಿ

೧೦೨. ಚಿ.ಸು. ಕೃಷ್ಣಶೆಟ್ಟಿ : ಯುಸೂಫ್ ಅರಕ್ಕಲ್, ಪುಟ – ೨

ಮುಳುಗಿದೆ. ದೇವಿಯ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಹಾರ-ತುರಾಯಿ, ವಿವಿಧ ಭಾವ, ಭಾವದ ಕೈಗಳು, ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕಪ್ಪುವರ್ಣದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ್ದರೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬ್ಯಾಲನ್ಸ ಆಗಿ ಕಿತ್ತಳೆ ವರ್ಣದಿಂದ ಚಿತ್ರ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸೃಜನಶೀಲ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಪೆನ್ ಅಂಡ್ ಇಂಕ್ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಕಲಾಕೃತಿಯನ್ನು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಇ.ಕೆ. ಜನಾರ್ದನರವರು ದಿ: ೧೨-೨-೧೯೪೫ ರಂದು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ, ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪದವಿ ಹಾಗೂ ಬನಸ್ಥಲಿ ವಿದ್ಯಾ-ಪೀಠದಿಂದ ಭಿತ್ತಿ ಚಿತ್ರಣದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ, ಅಲ್ಲದೆ ಶಾಂತಿನಿಕೇತನದಲ್ಲಿ ವಿನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡಮಿ ಪ್ರದರ್ಶನ, ೧೯೭೭-೮೯ ಮೈಸೂರು ದಸರಾ ಪ್ರದರ್ಶನ, ೧೯೭೨ರಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಂಡಿವೆ. ೧೯೭೯ ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ೧೯೭೮ ಕೇರಳ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ೧೯೭೮ರಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಠಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ೧೯೭೭ ಮೈಸೂರು ದಸರಾ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ೧೯೭೨ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿ. ೧೯೭೧ ಅಲೆಯನ್ಸ ಬೆಂಗಳೂರು ರವರ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಹೀಗೆ ಇವರು ಅನೇಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪುರಷ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.[೧೦೩]

ವಿ.ಜಿ. ಅಂದಾನಿ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಮೈ ಸರೌಂಡಿಂಗ್ಸ್

ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಲ್ಲಿ ಹೈದ್ರಾಬಾದ್ ಕರ್ನಾಟಕದ ಖ್ಯಾತ ಕಲಾವಿದ ವಿ.ಜಿ. ಅಂದಾನಿಯವರ "ಮೈ ಸರೌಂಡಿಂಗ್ಸ್" ಕಲಾಕೃತಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿದೆ. ೨೪" x ೩೦" ಅಳತೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ೧೯೮೭ರಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. "ಚಿತ್ರ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬಿಳಿಯ ಬಣ್ಣದ ಅವಕಾಶದ ಮೇಲೆ ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣ ನೀಡುವ ಒಳನೋಟಗಳ ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು ಬೇರಾವುದೇ ಬಣ್ಣ ನೀಡಲಾರದು. ಅಂದಾನಿ ಆ ಅನುಭವಗಳ ಆಳ, ವಿಸ್ತಾರವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲು ತೊಡಗಿದಂತೆಲ್ಲ ಅದು ತನ್ನ ನಿಗೂಢತೆಯನ್ನು ದಟ್ಟವಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ಆಳ ಆಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದೆ. ಅದರ ವಿವಿಧ ಛಾಯಾಂತರಗಳೆಲ್ಲ ಅವರ ಸಂವೇದನೆಯ ತೀವ್ರತೆಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ನೆರವಾಗಿವೆ. ಈ ಬಗೆಯ ಕೃತಿಗಳ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ತೃಪ್ತಿ ದೊರೆತಿದ್ದರಿಂದಲೇ ಅಂದಾನಿಯವರು ಈ ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣವೊಂದನ್ನೇ ಬಳಸಿ ಬೃಹದಾಕಾರದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಮೊದಲ ಯಶಸ್ಸು ಸಂದಿದೆ. ನವೀನ ಎನ್ನಬಹುದಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶ ಹಂಚುವದು, ರೂಪ, ಆಕಾರಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವದು ಕನಸಿನ ಕಲ್ಪನಾ ಲೋಕದ ಅಸಂಗತ ರೂಪಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುವದು ಇವೆಲ್ಲ ಎಂಬತ್ತರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಅನುಭವವನ್ನೇ ನೀಡಿವೆ."[೧೦೪] ಇಲ್ಲಿಯ ಆಕಾರಗಳ ರಚನೆ, ನೆರಳು-ಬೆಳಕಿನ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯನ್ನು ವಿ.ಜಿ. ಅಂದಾನಿಯವರು

೧೦೩. ಎಸ್. ಎನ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ್ (ಸಂ.) : ಕರ್ನಾಟಕ ಕಲಾವಿದರ ಪರಿಚಯಾವಳಿ, ಪುಟ – ೫೦

೧೦೪. ಡಾ. ಶಿವಾನಂದ ಹೆಚ್. ಬಂಟನೂರ, ವಿ.ಜಿ. ಅಂದಾನಿ, ಪುಟ – ೧೭

ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪೊಳ್ಳಾದ ಚೌಕ ಕಲ್ಲುಗಳು, ಚೌಕದ ಕಟ್ಟಡದ ಕಲ್ಲುಗಳು ಮುಂತಾದ ಆಕಾರಗಳನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸಿ ಇಂತಹ ಸಾಕಷ್ಟು ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಿ.ಜಿ. ಅಂದಾನಿಯವರು ೧೯೪೭ರಲ್ಲಿ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೊನ್ನಕಿರಣಗಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೂ ಇವರಿಗೆ ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಇತ್ತು. ಹೀಗಾಗಿ ದಿ॥ ವಿ.ಎಸ್. ಭಂಕುರ ಹಾಗೂ ಜೆ.ಎಸ್. ಖಂಡೇರಾವ್ ಇವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಂತೆ "ದಿ ಐಡಿಯಲ್ ಫೈನ್ ಆರ್ಟ್ ಸೊಸೈಟಿ" ಯ ಮೊದಲ ತಂಡದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ಸೇರಿದರು.

ಮುಂದೆ ೧೯೭೭ ರಿಂದ ಕಲಿತ ಶಾಲೆಯಾದ "ದಿ ಐಡಿಯಲ್ ಫೈನ್ ಆರ್ಟ್ ಸೊಸೈಟಿ" ಯ ಪ್ರಾಚಾರ್ಯರಾಗಿ ಸೇವೆಸಲ್ಲಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡರು. ಈ ಮೂಲಕ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ, ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ತಯಾರಿಸಿದ ಖ್ಯಾತಿ ಅವರದ್ದು. ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣವನ್ನು ಹರಡುತ್ತಾ, ಒತ್ತುತ್ತಾ ಮತ್ತು ಒರೆಸುತ್ತಾ ರಚಿಸುವ ಮೂಲಕ 'ವಿಶಿಷ್ಟ ಮೈವಳಿಕೆ' ತರುವದು ಅವರ ವಿಶೇಷತೆ. ದಟ್ಟವಾದ ಕಪ್ಪು, ಬಿಳುಪು, ಬೆಳಕಿನ ಅಸಂಖ್ಯ ಛಾಯೆಗಳ ವಿನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವದು, ಅಗತ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಶಾಸನದಂತೆ ಆಕೃತಿಯ ಮೇಲೆ ಪಠ್ಯದ ಒಕ್ಕಣಿ ರೂಪಿಸುವದು ಅವರ ತಂತ್ರ. ಈ ತಂತ್ರ ಅವರಿಗೆ ನೀರು ಕುಡಿದಷ್ಟೇ ಸರಳ."[೧೦೫]

ಹೀಗೆ ಅಂದಾನಿಯವರು ಸ್ಮಾರಕಗಳು, ಸಮಾಧಿಗಳು, ದೇವಾಲಯ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪಗಳು, ವೀರಗಲ್ಲುಗಳು, ಚೂಪುಕಲ್ಲು, ಮುಂತಾದ ಶಿಲಾಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ವೈಭವ, ಪರಿಸರ ಸರಣಿ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದಾನಿಯವರ ತಂತ್ರ, ಶೈಲಿಯನ್ನು ಅವರ ಸರಣಿ ಚಿತ್ರಗಳಾದ ವಸಂತ, ಧೂಳು, ಆಟ, ವೈಭವ, ಗೋರಿಗಳು, ಸುತ್ತ ಮುತ್ತ, ಗೂಳಿ, ವಿನಾಟ್, ಸ್ಮಾರಕಗಳು, ಬಿಸಿಲು ನೆರಳಿನ ಚರ್ಚೆ, ಫ್ಯಾಟ್‌ವುಮೆನ್, ಹೂಳು, ಮುಂತಾದ ಸರಣಿಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ಅವರ ಚಿತ್ರಗಳೇನೋ ವಿಶಾಲ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದರೂ ಒತ್ತೊತ್ತಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುವ ನೋಟಗಳು, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಗುಡ್ಡ, ಕಲ್ಲುಗಳು, ಮತ್ತು ಹಾಸು ಗಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಹೋಲುವ ದೃಶ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಕೂಡಿ, ಆಕಾಶ, ಹಾಗೂ ಭೂಮಿಯ ನೋಟಗಳಿಂದ ಮಿಶ್ರಿತವಾಗಿವೆ. ಪರಿಣಾಮವೇನೆಂಬುದು ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಅಮೂರ್ತವಾಗಿದೆ. ರೂಪ, ಆಕಾರಗಳು ಬಲವಾಗಿ ಕಂಡರೆ ಕೆಲವು ಸಲ ಮಾನವ ಶರೀರ ಅಥವಾ ಮುಖಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆಯಾದರೂ ಇವು ನಯವಾದ ಅಸ್ಪಷ್ಟ ಆಯಾತಾಕಾರಗಳಾಗಿವೆ."[೧೦೬] ಎಂದು ಮಾರ್ತಾ ಜಾಕಿಮೊವಿತ್ತಾ ಕಾರ್ಲೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಸದಾ ಪ್ರಯೋಗಶೀಲರಾದ ವಿ.ಜಿ. ಅಂದಾನಿಯವರು ಈ ತೆರನಾದ ಅನೇಕ ಸರಣಿಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಗದಗ, ವೆಂಕಟಪ್ಪ ಆರ್ಟ್‌ಗ್ಯಾಲರಿ ಬೆಂಗಳೂರು,

೧೦೫. ಡಾ. ಶಿವಾನಂದ ಹೆಚ್. ಬಂಟನೂರ, ವಿ.ಜಿ. ಅಂದಾನಿ, ಪುಟ – ೧೭

೧೦೬. ಬಿ. ಕೆ. ಹಿರೇಮಠ : ರಾಷ್ಟ್ರಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದ ಕಲಾವಿದರು, ಪುಟ – ೬೬

ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂಪಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಗದಗ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಜನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ.

ಡಾ. ಸಿ. ಚಂದ್ರಶೇಖರ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಗ್ರಾಫಿಕ್ಸ್ ಎಚ್ಚಿಂಗ್

ಡಾ. ಸಿ. ಚಂದ್ರಶೇಖರವರ ಒಂದು ಗ್ರಾಫಿಕ್ ಪ್ರಿಂಟ್ ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬಸವಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಬೆತ್ತಲೆ ಮಹಿಳೆಯ ಚಿತ್ರಣವಿದ್ದು, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಆಕಾರಗಳನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸಿ ಹಿಂಬದಿಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಎತ್ತರವಾದ ಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹತ್ತಲು ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳು, ಹಿಂದೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಮೋಡಗಳು, ಹಿಂಬದಿಯ ಕೆಲವು ಆಕಾರಗಳನ್ನು ಸಂಯೋಜನೆಯಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ದಿ : ೧೦–೩–೧೯೪೭ರಂದು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. "ಕೆನ್ ಕಲಾಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ ಮತ್ತು ಶಾಂತಿನಿಕೇತನದ ಕಲಾಭವನದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಫಿಕ್ ಪದವಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದ ಇವರು ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡಮಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಸದಸ್ಯರೂ, ಕಾವಾದ ಡೀನ ಸಹ ಆಗಿದ್ದವರು. ಅನೇಕ ಕಲಾಶಿಬಿರ, ಸಾಮೂಹಿಕ ಪ್ರದರ್ಶನ, ಏಕವ್ಯಕ್ತಿ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿರುವುದಲ್ಲದೇ ಸ್ವತ: ಭಾಗವಹಿಸಿದ ಇವರು ಕೇಂದ್ರ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡಮಿ ಸದಸ್ಯರು ಸಹ, ದೃಶ್ಯಕಲೆಯಲ್ಲಿ ವರ್ಗ ಹಾಗೂ ಜಾತೀಯತೆಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಿರ್ವಚನ ಸಾಧ್ಯವೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿರುವ ಇವರ "ಸ್ವಿಚ್" ಚಿತ್ರ ಸರಣಿ ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರೀಯ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿದೆ.[೧೦೭]

ಡಾ. ಸಿ. ಚಂದ್ರಶೇಖರವರ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳೆಂದರೆ ೧೯೭೨, ೧೯೭೮, ೧೯೮೧ರ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡಮಿಯ ವಾರ್ಷಿಕ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳು, ೧೯೮೦ ಗ್ರಾಫಿಕ್ ಪ್ರದರ್ಶನ ಶಾಂತಿನಿಕೇತನ, ೧೯೮೧ರ ರಿದಂ ಆರ್ಟಿಸ್ಟ ಶೋ ಬೆಂಗಳೂರ, ೧೯೮೬ರ ಅಮೇರಿಕಾದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಗ್ರಾಫಿಕ್ ಪ್ರದರ್ಶನ, ೧೯೮೭ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಮ್ಯಾಂಚೆಸ್ಟರ್ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಸಧ್ಯ ೨೦೧೨ರಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್ ಬೆಂಗಳೂರು, ದೆಹಲಿ ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ ಬೆಂಗಳೂರು ಇವರ ನೆರವಿನಿಂದ ಪ್ರದರ್ಶನ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಇವರಿಗೆ ೧೯೭೨, ೧೯೭೯, ೧೯೮೦ ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡಮಿ ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೭೨ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.[೧೦೮] ಇಂದಿಗೂ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಕ್ರೀಯಾಶೀಲ ಕಲಾವಿದರಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ೨೦೧೨ರಲ್ಲಿ ಇವರ ಕಲಾಸೇವೆಯನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ "ಗೌರವ ಡಾಕ್ಟರೇಟ್" ಪದವಿ ನೀಡಿರುವದು ಹೆಮ್ಮೆಯ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ.

೧೦೭. ಹೆಚ್. ಜಿ. ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮೀ (ಪ್ರ.ಸಂ.) : ವಿಶ್ವಕನ್ನಡ ಸಮ್ಮೇಳನ, ಬೆಳಗಾವಿ ಸ್ಮರಣ ಸಂಚಿಕೆ, ಪುಟ – ೧೮

೧೦೮. ಎಸ್. ಎನ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ (ಸಂ.) : ಕರ್ನಾಟಕ ಕಲಾವಿದರ ಪರಿಚಯಾವಳಿ, ಪುಟ – ೪೪

ಬಾಸ್ಕರ ರಾವ್ – ಕಲಾಕೃತಿ : ರಾಣಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕ

ರಾಣಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ತುಳು ಬದುಕು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಸಂಚಯಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ಬಾಸ್ಕರ ರಾವ್‌ರವರ ಕಲಾಕೃತಿಯು ಅಬ್ಬಕ್ಕ ರಾಣಿಯ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನಾಧರಿಸಿ ತೈಲವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಬಾಸ್ಕರ ರಾವ್‌ರವರು ದಿ: ೧–೯–೧೯೪೭ರಲ್ಲಿ ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಇವರು ೧೯೬೯ ರಿಂದಲೂ ಅನೇಕ ಸಾಮೂಹಿಕ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಕಲಾಕೃತಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೬೯, ೧೯೭೦, ೧೯೭೯, ೧೯೮೨, ೧೯೮೩ ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡಮಿಯ ವಾರ್ಷಿಕ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳು, ೧೯೮೦ರಲ್ಲಿ ಕೇರಳ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡಮಿಯ ತ್ರಿಶೂರ, ೧೯೮೦ರಲ್ಲಿ ರಿಜನಲ್ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡಮಿ ಚೆನ್ನೈ, ೧೯೮೦ರಿಂದ ೧೯೯೧ ರವರೆಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನ, ನವದೆಹಲಿ, ಮುಂತಾದ ೫೨ ಗುಂಪು ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ.[೧೦೯]

ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ೧೨ ಏಕವ್ಯಕ್ತಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪ್ರದರ್ಶನ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೬೯ ರಿಂದ ೨೦೦೪ ರವರೆಗೆ ಅನೇಕ ಕಲಾ ಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೯೬ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತ ಕಲಾ ಅಕಾಡಮಿಯ ಗೌರವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪುರಸ್ಕಾರ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ೧೯೭೮ರಿಂದ ೮೨ರವರೆಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡಮಿಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ೧೯೯೫–೯೮ ರವರೆಗೆ ಶಿಲ್ಪಕಲಾ ಅಕಾಡಮಿಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡಮಿಯ ಜನರಲ್ ಕೌನ್ಸಿಲ್‌ನ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ.[೧೧೦]

ರಾಮದಾಸ ಆಡ್ಯಂತಾಯ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಬಣ್ಣಗಳೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ

ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ರಾಮದಾಸ ಆಡ್ಯಂತಾಯರವರ ಕಲಾಕೃತಿ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ತೈಲವರ್ಣದಲ್ಲಿ ೪೭" X ೩೫" ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ೧೯೯೯ ರಲ್ಲಿ ಈ ಕಲಾಕೃತಿಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. "ರಾಮದಾಸ ಆಡ್ಯಂತಾಯರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನ ಮನಸ್ಸಿನ ವಿವಿಧ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸಂವೇದನೆಯ ಉದ್ವೇಗವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ರಾಮದಾಸರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿ ಸಹಜವಾದ ಬಣ್ಣಗಳೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದಿವೆ. ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ದೃಶ್ಯ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು."[೧೧೧] ಬಣ್ಣಗಳೊಂದಿಗೆ ಇವರ ಪ್ರಯಾಣ ಸರಾಗವಾಗಿ ಸಾಗಿದೆ. ಯಾವುದೇ ಅಡೆ ತಡೆಯಿಲ್ಲದೆ ಸ್ವಚ್ಛಂದವಾಗಿ ಬಣ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ಆಟವಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಇವರ ಸಂಯೋಜನಾ ಕೃತಿಗಳು ಸಾಗಿವೆ, ಖ್ಯಾತ ಕಲಾವಿದರಾದ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ, ಪ್ರೋ.ಕೆ.ಜಿ. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಂ, ಸೋಮನಾಥ ಹೊರೆ

---

೧೦೯. ಕೆ. ಮುಕುಂದನ್ (ಪ್ರ.ಸಂ.) : ಚಿತ್ರಯಾತ್ರೆ, ಪುಟ – ೫೬

೧೧೦. ಎಸ್. ಎನ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ (ಸಂ.) : ಕರ್ನಾಟಕ ಕಲಾವಿದರ ಪರಿಚಯಾವಳಿ, ಪುಟ – ೯೪

೧೧೧. ಬಿ.ವಿ.ಕೆ. ಶಾಸ್ತ್ರಿ (ಪ್ರ.ಸಂ.) : ದೃಶ್ಯಕಲೆಯ ಸೃಜನಶೀಲರು, ಪುಟ – ೧೨೬

ಅವರಿಂದ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದಾರೆ. ವಿಶ್ವವಿಖ್ಯಾತ ಕಲಾವಿದ ಪಾಬ್ಲೊ ಪಿಕಾಸೋ ರವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಬಹುವಾಗಿ ಮೆಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ, ಇಂದಿಗೂ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲರಾಗಿ ಸೃಜನಶೀಲರಾಗಿ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಇವರು ೧೯೪೭ ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ್ದಾರೆ. "ಕೆನ್ ಕಲಾಶಾಲೆ ಮತ್ತು ಶಾಂತಿನಿಕೇತನದ ಕಲಾಭವನದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಲೆಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ ಇವರು ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡಮಿಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ(೨೦೦೨) ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಯೋಜಿತ ತಂಡದ ಸದಸ್ಯರಾದ ಇವರು ಅನೇಕ ಸಾಮೂಹಿಕ ಹಾಗೂ ಏಕವ್ಯಕ್ತಿ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ೨ನೇ ಏಷ್ಯದ ಬಿನಾಲೆ, ಹೆಬ್ಬಾರ, ಫೌಂಡೇಷನ್ ಮುಂತಾದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ ಇವರು ಮೈಸೂರಿನ ಕಾವಾದ ಕಲಾಶಾಲೆಯ ಡೀನ ಆಗಿದ್ದವರು(೨೦೦೫ ರವರೆಗೆ) ಅನೇಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಮಂಡಳಿಗಳ ಸದಸ್ಯರು ಆಗಿರುವ ಇವರು ಅಕಾಡಮಿಯ ಸದಸ್ಯರೂ ಆಗಿದ್ದವರು."[೧೧೨] ಅಲ್ಲದೇ ಅನೇಕ ಕಲಾಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕ ಲೇಖನಗಳು ಹಾಗೂ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಸಹ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಇವರು ಸಂಯೋಜಿತ ಸ್ಥಾಪಕ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳಾಗಿ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಬಿ. ಕೆ. ಎಸ್. ವರ್ಮ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ ತಲ್ಲಿನಳಾದ ಯುವತಿ

ಗಂಗೂಬಾಯಿ ಹಾನಗಲ್ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿತವಾದ ಬಿ ಕೆ ಎಸ್ ವರ್ಮರವರು ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯು ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ ತಲ್ಲಿನಳಾದ ಯುವತಿಯ ರೇಖಾಚಿತ್ರವನ್ನು ಇಂಡಿಯನ್ ಇಂಕ್‌ನಲ್ಲಿ ದಾರದ ಸಹಾಯದಿಂದ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ, ಯುವತಿಯಾದ ಗಂಗೂಬಾಯಿ ಒಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ವೀಣೆಯಿಡಿದು ಇನ್ನೊಂದು ಕೈಯನ್ನು ಎತ್ತಿ, ರಾಗಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಆಲಾಪನ ಮಾಡುತ್ತಾ ಹಾಡುವದರಲ್ಲಿ ಮಗ್ನಳಾಗಿರವದನ್ನು ತುಂಬಾ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕುಂಚ ವಿರಿಂಚಿ ಬಿ ಕೆ ಎಸ್ ವರ್ಮ ರವರು ದಿನಾಂಕ:೫–೫–೧೯೪೯ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಇವರ ಪೂರ್ಣ ಹೆಸರು ಬುಕ್ಕಸಾಗರದ ಕೃಷ್ಣಮಾಚಾರ್ಯರ ಮಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ವರ್ಮ, ತಾಯಿ ಬಿ ಎಸ್ ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ. ಬಿ ಕೆ ಎಸ್ ವರ್ಮರವರು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ನಂತರ ೧೯೬೨ರಲ್ಲಿ ಅ. ನ. ಸುಬ್ಬರಾಯ್‌ರವರಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದರು. ೧೯೭೭ರಲ್ಲಿ ಆದ್ಮಿ ಹಿಂದಿ ಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ಉಪಕಲಾ ನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿ ವೃತ್ತಿ ಜೀವನ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ೧೯೭೮ರಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಹನುಮಂತ ನಗರದ ಹನಮಗಿರಿ ಬಂಡೆಗಳ ಮೇಲೆ ಒಂದು ವರ್ಷದವರೆಗೆ ಚಿತ್ರರಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

೧೯೮೧ರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಚಲನ ಚಿತ್ರಗಳಿಗೆ ಕಲಾನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೮೬ರಲ್ಲಿ ಗಂಜಾಂ ಸಂಸ್ಥೆ ಪ್ರಾಯೋಜಿತ ಬ್ರಹತ್ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೮೭ರಲ್ಲಿ

---

೧೧೨. ಹೆಚ್. ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮೀ (ಪ್ರಸಂ.) : ವಿಶ್ವಕನ್ನಡ ಸಮ್ಮೇಳನ, ಬೆಳಗಾವಿ ಸ್ಮರಣ ಸಂಚಿಕೆ, ಪುಟ – ೧೮

ರಷ್ಯದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಉತ್ಸವಕ್ಕೆ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಂಡಿವೆ. ೧೯೮೯ರಲ್ಲಿ ಸತತ ೨೪ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲ ಡಾ. ಶತಾವಧಾನಿ ಗಣೇಶರವರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಕುಂಚ 'ಜುಗಲಬಂದಿ' ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಕಲಾಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ೨೦೦೦ರಲ್ಲಿ 'ಬಹರೇನ್ ಪೀಸ್–೨೦೦೦' ವಿಷಯದ ಮೇಲೆ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚನೆಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದೇ ವರ್ಷ ಅಮೇರಿಕದ 'ಹೂಸ್ಟನ್' ನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ವಿಶ್ವಕನ್ನಡ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

೨೦೦೦ರಲ್ಲಿ ಲಂಡನ್ ಆರ್ಟ್ ಇನ್ ಆಕ್ಷನ್‌ದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. "ವರ್ಮ ಕಣ್ಣರಳಿಸಿ ಸೂತ್ತಲೂ ಜಗತ್ತಿನ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಸಾಕು.. ಅವರ ಹೃದಯಾಂತರಾಳದಲ್ಲಿದ್ದ ಅವ್ಯಕ್ತ, ಅನೂಹ್ಯ, ಭಾವಗಳೆಲ್ಲ ಆಕಾರ ತಳೆದು ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ರಂಗುರಂಗಾಗಿ ಅದ್ಭುತ ಪಾತ್ರಗಳಂತೆ ಮೈತಳೆಯುತ್ತವೆ ರಸಿಕರ ಮುಂದೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತವೆ. ಕವಿಗಳ ಜೊತೆ ತಮ್ಮೆಲ್ಲ ಭಾವಧಾರೆ ಸುರಿಸಿ ನೋವು–ನಲಿವು ಬಿಡಿ ಬಿಡಿಸಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಅಸೀಮ ಪ್ರಕೃತಿಯೊಡನೆ ವರ್ಮ ಮಾತನಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದ್ವಿತಿಯ ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರರೊಡನೆ ವರ್ಮ ಕಲಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಮೂಲಕ ಅನುಸಂಧಾನ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಾಡೋ, ಕಡಲೋ, ಮರವೋ, ಗಿಡವೋ, ಹೂವೋ, ಹಣ್ಣೋ, ಹುಲಿಯೋ, ಜಿಂಕೆಯೋ, ಆನೆಯೋ, ಕರಡಿಯೋ, ಹಸವೋ, ಎಮ್ಮೆಯೋ, ಜನವೋ, ತನುವೋ, ಹೆಣ್ಣೋ–ಕಣ್ಣೋ, ಒಟ್ಟಾರೆ ಈ ಧರಿತ್ರಿಯ ಚರಾಚರ ಅರಿಯಲೆಂದೇ, ಕುಂಚದೊಡನೆ ವಿಹರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಲಾ ಸ್ಪುರಣಕ್ಕಾಗಿ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಭಾವಜೀವಿಯಾಗಿ ಸ್ಪಂದಿಸಿದ್ದಾರೆ."[೧೧೩] ಹೀಗಾಗಿ ಬಿ. ಕೆ. ಎಸ್. ವರ್ಮರವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಭಾವಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಂದಿವೆ. ವರ್ಮರವರಿಗೆ ರಾಜ್ಯೋತ್ಸವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಕೆಂಪೇಗೌಡ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಆರ್ಯಭಟ್ಟ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಕಲಾಭೂಷಣ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಶ್ರೀ ಜಯಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಒಡೆಯರ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ದಸರಾ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಗೋಕರ್ಣ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಸಾರ್ವಭೌಮ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪುರಷ್ಕಾರಗಳು ಇವರ ಕಲಾಸಾಧನೆಗೆ ಸಂದಿವೆ.

ಜೆ. ಎಂ. ಎಸ್. ಮಣಿ – ಕಲಾಕೃತಿ : ನಗ್ನ ಸ್ತ್ರೀ

ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂಪಿಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಜೆ.ಎಂ.ಎಸ್. ಮಣಿಯವರ ಕಲಾಕೃತಿ ೩೯"x೨೯" ಅಳತೆಯ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ ವರ್ಣಮಾಧ್ಯಮದಿಂದ ೧೯೮೫ ರಲ್ಲಿ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜೆ.ಎಂ.ಎಸ್ ಮಣಿಯವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ವಸ್ತು–ವಿಷಯ ವೆಂದರೆ "ಸ್ತ್ರೀ ಹಾಗೂ ಬೆಕ್ಕುಗಳು ಮತ್ತು ಚುನಾವಣೆಯ ಘೋಷಣೆಗಳು. ಸ್ತ್ರೀ ಅದರಲ್ಲೂ ನಗ್ನ ಬೆಲೆವಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಇಡೀ ಫಲಕಕ್ಕೆ ಒಂದೇ ಆಕೃತಿಯಾಗಿ ಇರಿಸಿ, ತೈಲ ಹಾಗೂ ಗಾಜಿನ ಫಲಕಗಳ ಮೇಲೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಬೇಸರವಿಲ್ಲದೇ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಚುನಾವಣೆಯ ಭಿತ್ತಿ ಚಿತ್ರ ಅಂಟಿಸಿದ

೧೧೩. ಡಾ. ದೊಡ್ಡರಂಗೇಗೌಡ (ಪ್ರಸಂ.) : ಕುಂಚವಿರಂಚಿ, ಪುಟ – ೬

ಗೋಡೆಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಗ್ಧರನ್ನು, ಬಡವರನ್ನು ತೋರಿಸಿ ರೂಪಿಸುವ ವಿಷಯ, ವಸ್ತುಗಳು ಈಚೆಗೆ ಅವರ ಗ್ರಾಫಿಕ್‌ನಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ, ಹೃದಯಕ್ಕೆ, ಬುದ್ಧಿಗೆ ಗೋಚರವಾದದ್ದನ್ನು ತಾವು ಚಿತ್ರಿಸುವದಾಗಿ ಹೇಳುವ ಮಣಿಯವರು ಯಾವುದಾದರೂ ವಿಚಾರ ಸಿಕ್ಕಿತೆಂದರೆ ಆ ಕುರಿತೇ ಹತ್ತಿಪ್ಪತ್ತು ಚಿತ್ರ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ."[೧೧೪] ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯು ಸ್ತ್ರೀಸರಣಿ ಚಿತ್ರವಾಗಿದೆ.

ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ನೀಲಿ ವರ್ಣದ ಮಹಿಳೆ ನಗ್ನವಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದಾಳೆ. ಪಕ್ಕದ ಸ್ಟೂಲ್ ಮೇಲೆ ಹೂದಾನಿ, ಇನ್ನೊಂದು ಬದಿಯಲ್ಲಿ ನೀಲಿ ಹಳದಿ ಪಟ್ಟಿಗಳು, ಮಹಿಳೆಯ ಹಿಂಬಾಗದಲ್ಲಿ ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣದ ಪಟ್ಟಿ, ಇವುಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸಿನಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣಗಳ ಸಮತೋಲನವನ್ನು ಕಾಯ್ದಿವೆ. ಶಿಲ್ಪದಂತೆ ನಿಂತಿರುವ ನಗ್ನಮಹಿಳೆಯು ಆಕರ್ಷಕಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ, ಮಹಿಳಾ ಆಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ವೇಗವಿದೆ (Force). ಹೀಗೆ ಜೆ. ಎಂ. ಎಸ್. ಮಣಿಯವರ ಈ ಕಲಾಕೃತಿ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ.

ಖ್ಯಾತ ಹಿರಿಯ ಕಲಾವಿದ ಜೆ. ಎಂ.ಎಸ್. ಮಣಿಯವರು ೧೯೪೪ರಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಇವರ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವೆಲ್ಲವೂ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲೇ ಜರುಗಿತು. ಆರ್.ಎಂ.ಹಡಪದರ ಕೆನ್ ಕಲಾಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಲೆಯನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ, ಮುಂದೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿ, ಪ್ರಾಚಾರ್ಯರಾಗಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ ಈಗ ನಿವೃತ್ತಿ ಹೊಂದಿದ ಜೆ.ಎಂ.ಎಸ್.ಮಣಿಯವರು ಅತ್ಯಂತ ವೇಗವಾಗಿ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವ ಕಲಾವಿದರೆಂದೇ ಖ್ಯಾತಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಜೆ.ಎಂ.ಎಸ್.ಮಣಿಯವರು "ರಾಕ್ ಸಿರೀಜ್"ನಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಂತರ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ "ಬಾದಾಮಿ ಸಿರೀಜ್"ನಲ್ಲಿ ತೈಲ ಮತ್ತು ಅಕ್ರೇಲಿಕ್ ವರ್ಣ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಬಾಳೆಹಣ್ಣು ಮಾರುತ್ತಿರುವವರು, ಛತ್ರಿಯೊಂದಿಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿ, ಹೀಗೆ ಬಾದಾಮಿ ಪರಿಸರದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ತುಂಬಾ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿವೆ. ದೇಶ-ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡು ಹೆಸರು ವಾಸಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅದಲ್ಲದೇ ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ, ಹೆರಿಟೇಜ್ ವಿಲೇಜ್ ಮಣಿಪಾಲ, ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಎಂ. ಬಿ. ಲೋಹಾರ - ಕಲಾಕೃತಿ : ಡ್ರಿಂಕರ್

ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಗದಗಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ಎಂ.ಬಿ. ಲೋಹಾರರ ಕಲಾಕೃತಿ ೧೬" x ೧೭" ಇದ್ದು ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ತೈಲವರ್ಣದಿಂದ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕಲಾಕೃತಿಗೆ "ಡ್ರಿಂಕರ್" ಎಂದು ಹೆಸರಿಡಲಾಗಿದೆ. ಎಂ.ಬಿ. ಲೋಹಾರ ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಭೆ, ಸ್ವಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ

---

೧೧೪. ಬಿ. ವಿ.ಕೆ. ಶಾಸ್ತ್ರಿ (ಪ್ರಸಂ.) : ದೃಶ್ಯಕಲಾ ಸೃಜನಶೀಲರು, ಪುಟ - ೧೦೩

ಖ್ಯಾತಿ ಗಳಿಸಿದರು. “ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವ ಇವರ ಹೃದಯ ಪುರಾತನ ಕಲೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಅರಳಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ರೂಪಗಳೆಂದರೆ ಚಿತ್ರಗಳು, ಒಂದೊಂದು ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನನ್ನ ಒಂದೊಂದು ಅನುಭವ ತುಂಬಿರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಹೇಳುವ ಎಂ.ಬಿ. ಲೋಹಾರವರು ವಾಣಿಜ್ಯ, ರೇಖಾಚಿತ್ರ, ಹಾಗೂ ಪೆಂಟಿಂಗ್‌ನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕಲಾತ್ಮಕತೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೃತಿಗಾಗಿ ಬಣ್ಣ ಕುಂಚಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವೆಚ್ಚವನ್ನು ತಮ್ಮ ಸಾಧನವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಇವರು ಈ ತಂತ್ರವನ್ನು ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ಕಲ್ಪನೆಯಿಂದ ಮೂಡಿ ಬಂದ ರೂಪ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.”[೧೧೫] ಹೀಗೆ ಮೂಡಿ ಬಂದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ “ಡ್ರಿಂಕರ್ಸ್” ಕಲಾಕೃತಿಯೂ ಒಂದು. ಈ ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಂದು ಜನರು ಪಾರ್ಟಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಡ್ರಿಂಕ್ಸ್ ನಶೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಸಂಯೋಜನೆ, ನೆರಳು–ಬೆಳಕಿನ ವಿಂಗಡಣೆ, ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಪೂರಕವಾದ ಆಕಾರಗಳ ನಿರೂಪಣೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಇದೊಂದು ಉತ್ತಮವಾದ ಸೃಜನಶೀಲ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ.

ಕಲಾವಿದ ಎಂ.ಬಿ. ಲೋಹಾರ್ ಅವರು ೧೦.೧೦.೧೯೪೯ರಲ್ಲಿ ಬೀದರ್ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಂಜಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಕಾಲೇಜ್ ಆಫ್ ವಿಜ್ಯುವಲ್ ಆರ್ಟ್, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಿಂದ ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಕಲಾವಿದರಾದ ಎಂ.ಬಿ.ಲೋಹಾರ ರವರು “ದಂಪತಿಗಳು” ಮುಂತಾದ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ, ವಿಶೇಷ ನೆರಳು ಬೆಳಕಿನ ಸಂಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ರೇಖೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದ ಅವರ ತಂತ್ರ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪರಿಚಯವಾಗಿದೆ.

ಐಡಿಯಲ್ ಫೈನ್ ಆರ್ಟ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ, ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ನಿಧನ ಹೊಂದಿದ ಎಂ.ಬಿ.ಲೋಹಾರವರು ಸಮಕಾಲೀನ ಕಲಾವಿದರಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದವರು. ಅನೇಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಕಲಾಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ನೀಡಿದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಸಹ ದೇಶ–ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡು ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾದವರು. ದೇಶ ವಿದೇಶಗಳ ಅನೇಕ ಕಲಾಪ್ರೇಮಿಗಳಲ್ಲಿ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ. ಅದಲ್ಲದೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಗದಗ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ.

ಪ.ಸ. ಕುಮಾರ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಅಬ್ಬಕ್ಕ ರಾಣಿಯ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆ

ರಾಣಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ತುಳುಬದುಕು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಸಂಚಯಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ಪ.ಸ. ಕುಮಾರ ರವರ ಕಲಾಕೃತಿಯು ಅಬ್ಬಕ್ಕ ರಾಣಿಯ

---

೧೧೫. ಬಿ. ವಿ.ಕೆ. ಶಾಸ್ತ್ರಿ (ಪ್ರಸಂ.) : ದೃಶ್ಯಕಲಾ ಸೃಜನಶೀಲರು, ಪುಟ – ೧೩೦

ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನಾಧರಿಸಿ ತೈಲವರ್ಣದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಪ.ಸ. ಕುಮಾರ ರವರು ೧೯೪೯ರಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ನಂತರ ಆರ್. ಎಂ. ಹಡಪದ ರವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಕೆನ್ ಕಲಾಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಆರ್ಟ್‌ಮಾಸ್ಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ನಂತರ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಭ ದಿನಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಾವಿದರಾಗಿ ದೃಶ್ಯಕಲೆಗೆ ಹೊಸ ಆಯಾಮ ನೀಡಿದರು.[೧೧೬]

"ಮುಖಪುಟ ರಚನೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಕಲಾಯಾತ್ರೆ, ಕಲಾಮೇಳ, ಮೈಸೂರ ಆರ್ಟ ಕೌನ್ಸಿಲ್ ಸೇರಿದಂತೆ ಮುಂಬಯಿ ಜಹಾಂಗೀರ ಕಲಾಗ್ಯಾಲರಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಗ್ಯಾಲರಿ, ಪ್ರೋರ್ಟ್‌ರಾಮ್, ಕೆ.ಸಿ. ದಾಸ್ ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೃತಿ ಪ್ರದರ್ಶಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ ಶೆಣೈ ನೆನಪಿನ ಶಿಬಿರಗಳು, ಸಂಯೋಜಿತ, ಕ್ರೀಯಾ ಚೇತನ, ಪ್ರೇಸ್ ಕ್ಲಬ್, ಭಾರತದರ್ಶನ ಸಾರಿಗೆ ಬಸ್ ಮೇಲಿನ ಚಿತ್ರಕಲೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಏರ್ಪಡಿಸಿದ ಕಲಾ ಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಮೈಸೂರಿನ ಕಾವಾ, ದೊಡ್ಡ ಬಳ್ಳಾಪೂರದಲ್ಲಿ ಕ್ರೀಯಾ ಚೇತನ, ಬೆಂಗಳೂರಿನ ನಿರ್ಮಲ ಗ್ಯಾಲರಿಗಳಲ್ಲಿಯ ಕಲಾಶಿಬಿರ ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಲೆ ಬಗ್ಗೆ ಉಪನ್ಯಾಸ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಲೇಖನ, ವಿಮರ್ಶೆಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಮೈಸೂರು ಆರ್ಟ್ ಕೌನ್ಸಿಲ್ ಹಾಗೂ ಕಲಾಮೇಳಗಳ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ರೈಲ್ವೆ ನಿಲ್ದಾಣ ಹಾಗೂ ಕೊಪ್ಪಳದ ಜಿಲ್ಲಾ ಕಚೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಹ ಕಲಾವಿದರೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿ ಭಿತ್ತಿಚಿತ್ರ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆಸ್ಫೋಟ ಸಂತ ಶಿಶುನಾಳ, ಬೆಂಕಿ, ಪಂಚಮವೇದ, ಚಕ್ರ ಇತ್ಯಾದಿ ಚಿತ್ರಗಳಿಗೆ ಪ್ರಚಾರ ಪತ್ರಿಕೆಯ ವಿನ್ಯಾಸ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್‌ನ ಅಖಿಲಭಾರತ ಕಲಾ ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಬಹುಮಾನಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ ರಂಗ ಸಮುದ್ರರವರಿಂದ ರೇಖಾ ಪ್ರವೀಣ ಬಿರುದುಗಳಿಸಿದ್ದಾರೆ."[೧೧೭] ಅನೇಕ ಏಕವ್ಯಕ್ತಿ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಲವಾರು ಸಾಮೂಹಿಕ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅನೇಕ ಕಲಾಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ, ಸಿ. ಚಂದ್ರಶೇಖರ, ಎಂ.ಎಸ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ, ಎಸ್.ಜಿ. ವಾಸುದೇವ, ಪೀಟರ ಲೂಯಿಸ್ ಖ್ಯಾತ ಕಲಾವಿದರ ಬಗ್ಗೆ ಚಲನಚಿತ್ರವನ್ನು ಸಿ.ಡಿ. ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ೨೦೦೫ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡಮಿ ಗೌರವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಹಾಗೂ ೨೦೧೨ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರಕಾರದ, "ರಾಜ್ಯೋತ್ಸವ" ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಿದೆ.

ರಮೇಶರಾವ್ ಯು – ಕಲಾಕೃತಿ : ಸಂಯೋಜನೆ

ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿರುವ ಈ ಕಲಾಕೃತಿಯು ರಮೇಶರಾವರವರು ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ತೈಲವರ್ಣದಿಂದ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ೩೫" x ೩೫" ಅಳತೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಕಲಾಕೃತಿಗೆ "ಸಂಯೋಜನೆ" ಎಂದು ಹೆಸರಿಡಲಾಗಿದೆ. ೧೯೮೪ ರಲ್ಲಿ

೧೧೬. ಎಸ್. ಎನ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ (ಸಂ.) : ಕರ್ನಾಟಕ ಕಲಾವಿದರ ಪರಿಚಯಾವಳಿ, ಪುಟ – ೨೯

೧೧೭. ಎಂ. ಬಿ. ಬಸವರಾಜು (ಪ್ರಸಂ.) : ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪ್ರಧಾನ ಸಮಾರಂಭ, ಪುಟ – ೧೫

ಈ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. "ರಮೇಶರಾವ್ ಬದುಕನ್ನು ಕಾಣುವ ಬಗೆ ಅವರ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪಡಿಮೂಡುತ್ತದೆ. ನಾಗರಿಕತೆಯ ಮುಖವಾಡದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನ ಬದುಕು ಎಷ್ಟೊಂದು ಅರ್ಥಹೀನವಾಗಲು ಸಾಧ್ಯ ಎಂದು ಅವರ ಸಂವೇದನಾಶೀಲ ಮನಸ್ಸು ಚಿಂತಿಸುತ್ತದೆ. ರಮೇಶರಾವ್ ರವರ ಕಲಾವಿದನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಮುಖವಿಲ್ಲದ ಈ ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಅಣಕು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಗಮನಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇದು ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವ ಸಿನಿಕತನವಲ್ಲ, ಒಂದು ಬಗೆಯ ವಿಷಣ್ಣತೆಯ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ. ಇವರ "ಎಪಾರ್ಟಮೆಂಟ್ ಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಮಾನವರೂಪಗಳು ಜಂಟಿಯಾಗಿ, ಗುಂಪಾಗಿ ಮುಖವಿಲ್ಲದೆ ಬಾಳುತ್ತವೆ. ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣು ಹತ್ತಿರವಿದ್ದು, ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ."[೧೧೮]

ಕೆಲವು ಸರಣಿಚಿತ್ರಗಳಿಗೆ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಮಾನವರೂಪಗಳಿಗೆ ತೊಡಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಸರಣಿ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣು ಗುಂಪಿಗೆ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ತೊಡಿಸಿಲ್ಲ, ಇಂಪ್ರೇಶನಿಸಂ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮದೇ ತಂತ್ರವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿತವಾದ ಇವರ ಸಂಯೋಜನೆ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯ ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬೆತ್ತಲೆ ಹೆಣ್ಣಿನ ಹಿಂದೆ ಒಬ್ಬ ಬೆತ್ತಲೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಹೊರಳಿ ನಿಂತಿರುವ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ಮುಖವಿಲ್ಲದೇ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬಟ್ಟೆ ಹಾರಾಡಿದಂತೆ ತಂತ್ರ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಪಡೆದ ಮೈವಳಿಕೆಗೆ ಬಟ್ಟೆಯ ಆಕಾರ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ರಮೇಶ ರಾವರವರ ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ.

ರಮೇಶರಾವ್‌ರವರು ೧೯೪೯ರಲ್ಲಿ ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬಿ.ಎ ಶಿಕ್ಷಣದ ನಂತರ ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ತಾಳಿದರು. ಏಕಲವ್ಯನ ಪ್ರಯತ್ನದಂತೆ ರಮೇಶರಾವ್ ರವರು ಚಿತ್ರಕಲೆಯನ್ನು ಸ್ವಂತವಾಗಿ ಕಲಿತರು. ರಮೇಶರಾವರವರ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳೆಂದರೆ ೧೯೬೯, ೧೯೭೮, ೧೯೭೯, ೧೯೮೦, ೧೯೮೩, ೧೯೮೭, ೧೯೮೯, ೧೯೭೨, ೧೯೮೧ ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡಮಿ ವಾರ್ಷಿಕ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಅಲ್ಲದೇ ೧೯೭೦, ೧೯೭೫, ೧೯೭೬ (ದೆಹಲಿ) ಕೇರಳ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡಮಿ, ೧೯೭೩ ರಲ್ಲಿ ಮ್ಯಾಕ, ೧೯೭೫ರಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು, ಉಡುಪಿ, ಹೈದರಾಬಾದ್, ಮುಂಬೈ ಗಳಲ್ಲಿ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಂಡಿವೆ. ೧೯೭೨, ೧೯೭೮ರಲ್ಲಿ ಇವರ ಏಕವ್ಯಕ್ತಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪ್ರದರ್ಶನ ಜರುಗಿದೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಕಲಾಮೇಳದಲ್ಲಿ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಂಡಿವೆ. ೧೯೮೩-೮೫ ಕೇಂದ್ರ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡಮಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಂಡಿವೆ.[೧೧೯] ೧೯೭೫ರಲ್ಲಿ ಕಾಲಡಿ (ಕೇರಳ) ೧೯೮೫ರಲ್ಲಿ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ, ೧೯೮೬ರಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಕನ್ನಡ ಸಮ್ಮೇಳದ ಮೈಸೂರು, ೧೯೮೭ ಸೌತ ಸೇಂಟ್ರಲ್ ಕಲ್ಚರಲ್ ಜೋನ್ ನಾಗ್ಪೂರ,

---

೧೧೮. ಎಸ್. ಎನ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ (ಸಂ.) : ಕರ್ನಾಟಕ ಕಲಾವಿದರ ಪರಿಚಯಾವಳಿ, ಪುಟ - ೧೦೮

೧೧೯. ಹುಣಸವಾಡಿ ರಾಜನ್ (ಸಂ.) : ಸಂಯುಕ್ತ ಕರ್ನಾಟಕ, ದಿನಪತ್ರಿಕೆ, ದಿ. ೦೮.೧೧.೨೦೧೨

೧೯೮೮ರಲ್ಲಿ ನೆಹರು ಶತಮಾನೋತ್ಸವ ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೦ರಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಬಿರ ಚಿಕ್ಕಮಂಗಳೂರು ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಕಲಾಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ೨೦೧೨ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಗೌರವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಚಂದ್ರನಾಥ ಆಚಾರ್ಯ ಕೆ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಫ್ಯಾಂಟಸಿ

ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಚಂದ್ರನಾಥ ಆಚಾರ್ಯರ ಕಲಾಕೃತಿಯನ್ನು ೩೬" X ೩೬" ಅಳತೆಯ ಕ್ಯಾನ್ವಸ್ ಮೇಲೆ ತೈಲವರ್ಣದಿಂದ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. "ಚಂದ್ರನಾಥರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಲೈಂಗಿಕತೆ ಮಾನವೀಯವಾದದ್ದು, ಸ್ವಚ್ಛಂದವಾದುದಲ್ಲ, ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಮಾನವೀಯತೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಚ್ಛಂದತೆಯನ್ನು ಬೆಸೆದು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಚಂದ್ರನಾಥ ರವರ ಎಲ್ಲ ಕೃತಿಗಳು ಫ್ಯಾಂಟಸಿಯನ್ನು ಮೊತ್ತವಾಗಿ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಇದು ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಫ್ಯಾಂಟಸಿಯಾಗಿ ಕಂಡರೂ, ಆಧುನಿಕ ಕಲಾವಿದನೊಬ್ಬನ ಸಂಕೀರ್ಣ ಮನಸ್ಸು ಯಾವ ಯಾವ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬಲ್ಲದು ಎಂಬುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಚಂದ್ರನಾಥ ೧೯೭೬ರಲ್ಲಿ ಫ್ಯಾಂಟಸಿಯ ಸರಮಾಲೆಯನ್ನೇ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದರು. ಅವು ಮೂಲದ ಮ್ಯೂಸಿಯಂನಂಥ ಉತ್ತಮ ಕಲಾಕೃತಿ ಹೊರ ಬರುವದಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವ ಪೀಠಿಕೆಯಾಗಿದ್ದವು."[೧೨೦] ಮೈಸೂರು ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಯು ಫ್ಯಾಂಟಸಿಸರಣಿಯ ಒಂದು ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಬ್ಬರು ಆರಾಮಖುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಗಹನ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ನಾಯಿ ಕುಳಿತಿದೆ. ಮನೆಯ ಒಳಗಡೆ ದೃಶ್ಯವಾದ ಇಲ್ಲಿ ನೆರಳು–ಬೆಳಕಿನ ಸಂಯೋಜನೆ ಸೊಗಸಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯೂ ನಗ್ನತೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯ ಪಡೆದಿದೆ. ಒಬ್ಬ ಮಹಿಳೆಯ ಮೈಬಣ್ಣ ಹಳದಿ ಇದ್ದು, ಇನ್ನೊಬ್ಬಳು ತಿಳಿನೀಲಿ ಬಣ್ಣದವಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯಾಕೃತಿಯನ್ನು ಹೋಲುವ ಅಮೂರ್ತ ಆಕಾರವನ್ನು, ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಹೂದಾನಿಯನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಂಪು ಮತ್ತು ಕಪ್ಪುವರ್ಣ ಬಳಸಿದ್ದು, ಈ ಚರ್ಚೆ ಆರೋಗ್ಯಕರವಾಗಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಸೂಚನೆಯಿದ್ದಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಚಂದ್ರನಾಥ ಆಚಾರ್ಯರವರು ೧೯೫೧ರಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪುತ್ತೂರನಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. "ಶಾಂತಿನಿಕೇತನದ ಕಲಾ ಭವನದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಫಿಕ್ ವಿಭಾಗದಿಂದ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಪಡೆದಿರುವ ಇವರು ನಾಡಿನಾದ್ಯಂತ ಜನಪ್ರೀಯ ಕಲಾವಿದ, ವ್ಯಂಗ್ಯ ಚಿತ್ರಕಾರ ಹಾಗೂ ಮುಖಪುಟ ಕಲಾವಿದರೆಂದು ಹೆಸರುವಾಸಿಯೂ, ಬಾಂಗ್ಲಾದೇಶದ ಬಿಯನಾಲ್ ಮುಂತಾದ ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿರುವ ಇವರು ಅನೇಕ ಸಾಮೂಹಿಕ ಹಾಗೂ ಏಕವ್ಯಕ್ತಿ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಯೋಜಿತ ಕಲಾತಂಡದ ಸದಸ್ಯರೂ ಸಹ ಅಕಾಡಮಿ ಮತ್ತು ಚಂಡೀಘಡದ ಗ್ರಾಫಿಕ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಮುಖ ಕನ್ನಡ ಚಲನಚಿತ್ರಗಳಾದ "ಘಟಶ್ರಾದ್ಧ" ಮುಂತದವುಕ್ಕೆ

೧೨೦. ಬಿ.ವಿ.ಕೆ. ಶಾಸ್ತ್ರಿ (ಪ್ರಸಂ.) : ದೃಶ್ಯಕಲೆಯ ಸೃಜನಶೀಲರು, ಪುಟ – ೩೯

ಕಲಾನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿಯೂ ದುಡಿದಿದ್ದಾರೆ."[೧೨೧] ಚಂದ್ರನಾಥರು ಭಾಗವಹಿಸಿದ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳೆಂದರೆ ೧೯೭೯, ೧೯೮೦, ೧೯೮೩, ೧೯೮೪, ೧೯೮೫, ೧೯೮೬ರಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡಮಿಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರದರ್ಶನ ೧೯೭೯–೮೦ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಕೇಂದ್ರ ಚೆನ್ನೈ, ೧೯೮೩ರಲ್ಲಿ ಬಿಯನೆಲ್, ೧೯೮೬ರಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಉತ್ಸವ ಅಮೇರಿಕಾ, ೧೯೯೦ರಲ್ಲಿ ಪಿರಾ. ಆರ್. ಎಸ್. ಎ. ಡಿಜೈನ್ ಸಮ್ಮೇಳನ ಲಂಡನ್, ೧೯೯೦ರಲ್ಲಿ ಕೊಲ್ಕತ್ತಾ, ೧೯೯೪–೯೭ರಲ್ಲಿ ಜಹಾಂಗೀರ್ ಆರ್ಟ್‌ಗ್ಯಾಲರಿ ಮುಂಬೈ, ೧೯೯೫ರಲ್ಲಿ ಹಾಂಗ್ ಕಾಂಗ್ ಮತ್ತು ಬ್ಯಾಂಗ್ ಕಾಕ್, ೧೯೯೬ರಲ್ಲಿ ವೆಂಕಟಪ್ಪ ಆರ್ಟ್‌ಗ್ಯಾಲರಿ ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೭ರಲ್ಲಿ ಇಮೇಜಿಸ ಆರ್ಟ್‌ಗ್ಯಾಲರಿ ಬೆಂಗಳೂರುನಲ್ಲಿ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಂಡು ಕಲಾವಿಮರ್ಶಕರ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗಳಿಸಿವೆ.

ಚಂದ್ರನಾಥರ ಪ್ರಮುಖ ಕಲಾಶಿಬಿರಗಳೆಂದರೆ ೧೯೯೫ರಲ್ಲಿ ಡಾ. ಕೃಷ್ಣಾರೆಡ್ಡಿಯವರ ಪ್ರಿಂಟ್ ಮೇಕಿಂಗ್ ಶಿಬಿರ, ೧೯೮೬ ಸಾರ್ಕ ೧೯೮೮ರ ಹೆನ್ರಿಮೂರ ಪ್ರಿಂಟ್ ಕಾರ್ಯಗಾರ ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೪ರಲ್ಲಿ ಹೈದರಾಬಾದ್, ೧೯೯೪ರಲ್ಲಿ ಇನೇಫೋಗ್ರಾಫಿಕ್ಸ್ ಕಾರ್ಯಗಾರ ಸಿಂಗಪೂರ, ೧೯೯೫ರಲ್ಲಿ ಬ್ಯಾಂಗ್‌ಕಾಕ್ ಮುಂತಾದ ಕಲಾಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೭೯, ೧೯೮೮ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೮೧ರಲ್ಲಿ ಚಂಡೀಗರ್‌ನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಗ್ರಾಫಿಕ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಬಂದಿದೆ. ಇವರು ಪಲ್ಲವಿ, ಗೀಜನಗೂಡು ಮತ್ತು ಆಕ್ರಮಣ ಚಲನ ಚಿತ್ರಗಳ ಕಲಾ ನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿಯೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಡಾ. ಡಿ.ಎ. ಉಪಾಧ್ಯ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಹಂಪೆಯ ನಿಸರ್ಗ ದೃಶ್ಯ

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ, ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿರುವ ಕಲಾಕೃತಿ ಹಂಪೆಯ ಪ್ರಕೃತಿ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಅಮೂರ್ತವಾಗಿ ತಮ್ಮದೇ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಡಾ.ಡಿ.ಎ. ಉಪಾಧ್ಯಯ ಅವರು ಅಕ್ರಲಿಕ್ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಗದಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ರೋಣ ತಾಲೂಕಿನ ಅಬ್ಬಿಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ೧೯೫೨ರಲ್ಲಿ ಡಾ.ಡಿ.ಎ. ಉಪಾಧ್ಯಯ ರವರು ಜನಿಸಿದರು. ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೂ ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಉಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರು. ಪ್ರೌಢ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣದ ನಂತರ ದಾವಣಗೇರೆಯ ಕಲಾಶಾಲೆಯಿಂದ ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೋಮಾವನ್ನು ೧೯೭೬ರಲ್ಲಿ ಪಡೆದರು ೧೯೭೮ರಲ್ಲಿ ಗದಗ ವಿಜಯ ಕಲಾಮಂದಿರದಿಂದ ಡಿ.ಟಿ.ಸಿ. ಪಾಸಾದರು. ಕಲಾಶಿಕ್ಷಣದ ನಂತರ ಮೈಸೂರಿನ ಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ದೃಶ್ಯಕಲಾ ಅಕಾಡಮಿಯ ಕಲಾಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿ ನೇಮಕಗೊಂಡರು. ಉಪನ್ಯಾಸಕ ವೃತ್ತಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಕಲಾವಿದರಾಗಿ, ಕಲಾ ಸಾಹಿತಿಗಳಾಗಿ, ಕಲಾವಿಮರ್ಶಕರಾಗಿ ಚಲನಚಿತ್ರ ನಟ, ನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿ ಕ್ರೀಯಾತ್ಮಕವಾಗಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ನಂತರ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿಯಿಂದ ೨೦೦೪ರಲ್ಲಿ "ಮಾಸ್ಟರ್ ಆಫ್ ವಿಜ್ಯುವಲ್

---

೧೨೧. ಹೆಚ್. ಜಿ. ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮೀ (ಪ್ರಸಂ.) : ವಿಶ್ವಕನ್ನಡ ಸಮ್ಮೇಳನ, ಬೆಳಗಾವಿ, ಸ್ಮರಣ ಸಂಚಿಕೆ, ಪುಟ – ೧೯

ಆರ್ಟ್" ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ ಹಾಗೂ "ದೃಶ್ಯಕಲೆಗಳ ತೌಲನಿಕ ಅಧ್ಯಯನ" ಎಂಬ ಪ್ರೌಢ ಪ್ರಬಂಧಕ್ಕೆ ೨೦೦೫ ರಲ್ಲಿ ಡಿ ಲಿಟ್ ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.[೧೨೨]

ಚಲನ ಚಿತ್ರ ನಿರ್ದೇಶಕರಾದ ಶ್ರೀ ಉಪಾದ್ಯಾಯರವರು ನಟರಾಗಿಯೂ ಅಭಿನಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ದೃಶ್ಯಕಲಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕುರಿತು ಸುಮಾರು ೩೯ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ದೃಶ್ಯಕಲಾ ಇತಿಹಾಸದಿಂದ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಇವರು ಬರೆದ ಬಹಳಷ್ಟು ಪುಸ್ತಕಗಳು ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿವೆ. ಡಾ.ಡಿ.ಎ. ಉಪಾಧ್ಯಾಯವರು ಅನೇಕ ಸಂಘ-ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ, ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀಯುತರ ಅನೇಕ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಂಡಿವೆ. ದೆಹಲಿ, ಗದಗ ಮೈಸೂರು, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ, ಅಬ್ಬಿಗೇರಿ ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ."[೧೨೩] ಸದ್ಯ ಮುಕ್ತ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಮೈಸೂರಿನಿಂದ ದೂರ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೂಲಕ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಪದವಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯಲಿರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗಾಗಿ ಎಂ.ಎಫ್.ಎ. ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನೀಡುವ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಅಶೋಕ ಅಕ್ಕಿ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿತ್ರಣ

ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಗದಗನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿರುವ ಅಶೋಕ ಅಕ್ಕಿಯವರ ಕಲಾಕೃತಿಯು ೧೩"x೨೦" ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಗದದ ಮೇಲೆ ಜಲವರ್ಣದಿಂದ ರಚಿಸಿದ ಅಮೂರ್ತ ಶೈಲಿಯ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಚಿತ್ರಣವಾಗಿದೆ. ಭೂಮಿ, ಆಕಾಶ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಹುಲ್ಲು, ಬಳ್ಳಿ, ಗಿಡಗಳನ್ನು ಅಮೂರ್ತವಾಗಿ ಆಕರ್ಷಕ ವರ್ಣ ಸಂಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಜಲವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಅವರು ಸಾಧಿಸಿದ ಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ಈ ಕಲಾಕೃತಿ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ.

ಅಶೋಕ ಅಕ್ಕಿಯವರು ದಿನಾಂಕ ೧೯-೬-೧೯೫೩ರಂದು ಗದಗನಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಅವರ ತಂದೆಯವರು ಮತ್ತು ನಾಡಿನ ಖ್ಯಾತ ಕಲಾವಿದ ಟಿ ಪಿ ಅಕ್ಕಿಯವರು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಶ್ರೀ ವಿಜಯ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ, ತಂದೆಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ, ಅವರ ಶಿಷ್ಯರಾಗಿ ಆರ್ಟ್ ಮಾಸ್ಟರ್ ಮತ್ತು ಡ್ರಾಯಿಂಗ್ ಆಂಡ್ ಪೆಂಟಿಂಗ್‌ನಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಪಡೆದರು. ಅಲ್ಲದೆ ಎಂ. ಎ. ಹಾಗೂ ಬಿಎಸ್ ಸಿ ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದುವರೆಗೆ ೩ ಏಕವ್ಯಕ್ತಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪ್ರದರ್ಶನ, ೧೯೮೦-೮೫ರಲ್ಲಿ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡಮಿಯ ವಾರ್ಷಿಕ ಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನ, ೧೯೭೮, ೧೯೮೦, ೧೯೮೨, ೧೯೮೪, ೧೯೮೯ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ದಸರಾ ಪ್ರದರ್ಶನ, ೧೯೮೫-೮೬ರ ಐಫಾಕ್ಸ್ ಪ್ರದರ್ಶನ ನವದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಂಡಿವೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡಮಿ ಕಲಾಶಿಬಿರ ಸೇರಿದಂತೆ ಅನೇಕ

---

೧೨೨. ಎಸ್. ಎನ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ್ (ಸಂ.) : ಕರ್ನಾಟಕ ಕಲಾವಿದರ ಪರಿಚಯಾವಳಿ, ಪುಟ – ೧೭

೧೨೩. ಜಿ. ಎಲ್. ಲಮಾಣಿ : ಚಿತ್ರಕಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಗದಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಡುಗೆ, ಅ.ಪ್ರ.ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ.ಮ.ಪ್ರ., ಪುಟ – ೧೭೧

ಕಲಾಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೯೮–೨೦೦೧ ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡಮಿಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ.ಅಲ್ಲದೆ 'ಕಲಾಚರಿತ್ರೆ' ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೯೧ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡಮಿಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಸೇರಿದಂತೆ ಅನೇಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪುರಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.[೧೨೪] ಸದ್ಯ ಶ್ರೀ ವಿಜಯ ಲಲಿತಕಲಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಯದ ಪ್ರಾಚಾರ್ಯರಾಗಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಎನ್.ಎಂ. ದಾಟನಾಳ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಸಂಯೋಜನೆ

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿರುವ ಎನ್.ಎಂ. ದಾಟನಾಳ ರವರ ಕಲಾಕೃತಿಯು ಅಮೂರ್ತ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಅದರದೇ ಆದ ತಂತ್ರ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಅಕ್ರ್ಯಾಲಿಕ್ ವರ್ಣದಿಂದ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನವಲಗುಂದದ ದಾಟನಾಳದಲ್ಲಿ ೧೯೫೩ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣದ ನಂತರ ಗದುಗಿನ ವಿಜಯ ಕಲಾಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಆರ್ಟಮಾಸ್ಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಜಲವರ್ಣ, ತೈಲವರ್ಣ, ಅಕ್ರ್ಯಾಲಿಕ್ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಎಂ.ಆರ್. ಬಾಳಿಕಾಯಿಯವರ ನಿವೃತ್ತಿಯ ನಂತರ ಸರಕಾರಿ ಲಲಿತ ಕಲಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದೆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂಪಿಯಿಂದ ೨೦೦೫ರಲ್ಲಿ ಮಾಸ್ಟರ್ ಆಫ್ ವಿಜ್ಯುವಲ್ ಆರ್ಟನಲ್ಲಿ ಪದವಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.

"ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತಗಾರರಾದ ನಿಂಗಪ್ಪಾ ದಾಟನಾಳ ರವರು ತಮ್ಮ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಆರ್ಟಗ್ಯಾಲರಿಯನ್ನು ಸರಕಾರದಿಂದ ಅನುಮತಿ ಪಡೆದು ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಕೀರ್ತಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ರಚಿಸಿದ ಅನೇಕ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಧಾರವಾಡ, ಗದಗ, ಮೈಸೂರು, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಕೊಲ್ಹಾಪೂರ, ಬಾಂಬೆ, ಹಂಪಿ ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಂಡಿವೆ. ಬೆಂಗಳೂರು ಗದಗ, ಧಾರವಾಡ, ಗೋಕಾಕ, ಮೂಡಬಿದರೆ ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಶಿಬಿರದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ."[೧೨೫] ಸದಾ ಚಟುವಟಿಕೆಯಿಂದ ಇರುವ ಇವರು ಮೈಸೂರು ದಸರಾದಲ್ಲಿ ರೂಪಕಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಸದ್ಯ ಸರಕಾರಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿ, ಅನೇಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಕ್ರೀಯಾಶೀಲರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಬಡಿಗೇರ ಡಿ.ಎಂ. – ಕಲಾಕೃತಿ : ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿತ್ರಣ

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಡಿ.ಎಂ. ಬಡಿಗೇರವರ ಕಲಾಕೃತಿಯ ತೈಲವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ.

---

೧೨೪. ಎಸ್. ಎನ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ್ (ಸಂ.) : ಕರ್ನಾಟಕ ಕಲಾವಿದರ ಪರಿಚಯಾವಳಿ, ಪುಟ – ೧೭

೧೨೫. ಬಿ. ಎಲ್. ಲಮಾಣಿ : ಚಿತ್ರಕಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಗದಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಡುಗೆ, ಅ.ಪ್ರ.ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ.ಮ.ಪ್ರ., ಪುಟ – ೧೭೯

ಮಹಿಳೆಯರು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಿರುವ ಒಂದು ಸಂಯೋಜನಾತ್ಮಕ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಪ್ರಕೃತಿಯ ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ವಿಶಿಷ್ಠ ಮೈವಳಿಕೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಠಿಸಿ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಡಿ.ಎಂ. ಬಡಿಗೇರ ರವರು ದಿನಾಂಕ ೦೧-೦೬-೧೯೫೪ರಂದು ಬಿಜಾಪೂರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬಳಗಾನೂರದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಆರ್ಟ ಮಾಸ್ಟರ್ ಡಿಪ್ಲೋಮಾವನ್ನು ವಿಜಯ ಕಲಾಮಂದಿರ ಗದಗ ದಿಂದ, ಎಂ.ವಿ.ಎ. ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿಯನ್ನು ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂಪಿಯಿಂದ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಯುನೈಟೆಡ್ ಕಿಂಗಡಮ್, ನವದೆಹಲಿ, ಮುಂಬಯಿ, ಧಾರವಾಡ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಏಕವ್ಯಕ್ತಿ ಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ.[೧೨೬] ಬೆಂಗಳೂರು, ರಾಜಸ್ಥಾನ, ಚೆನ್ನೈ, ಪುಣೆ, ಮುಂಬಯಿ, ಕೋಚಿನ ಮತ್ತು ಜರ್ಮನ್ ಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಾಮೂಹಿಕ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ ಬೆಂಗಳೂರು, ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡಮಿ, ಪ್ರವಾಸದ್ಯೋಮ ಇಲಾಖೆ, ಸೌತ ಜೋನ್ ಕಲ್ಚರಲ್ ಸೆಂಟರ್ ನಾಗ್ಪೂರ, ಕಾಮ್ಲಿನ ಮುಂತಾದವರು ಏರ್ಪಡಿಸಿದ ಕಲಾಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ೨೦೦೮ರಿಂದ ೨೦೧೧ ರವರೆಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡಮಿಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೯೩ ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನ, ೧೯೯೪-೧೯೯೯ ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ದಸರಾ, ೧೯೯೫ ಅಖಿಲಭಾರತ ಪ್ರದರ್ಶನ ಹೈದರಾಬಾದನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕಲಾ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೯೫ರಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಶಿಕ್ಷನ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ೨೦೧೨ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಆಕಾಡೆಮಿಯ ಗೌರವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.[೧೨೭] ಸದ್ಯ ಸರಕಾರಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಡಾ. ಎಸ್.ಸಿ. ಪಾಟೀಲ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಪೇಂಟಿಂಗ್

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ–ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಡಾ.ಎಸ್.ಸಿ. ಪಾಟೀಲ ರವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ವೈವಿಧ್ಯತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿವೆ. ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಕೋಲಾಜ್ ತಂತ್ರವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ೨೪" x ೩೦"ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಲಾಕೃತಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಬಣ್ಣಗಳ ೬ ಚೆಂಡುಗಳು ಮತ್ತು ಅದರ ಮೇಲೆ ತಿಳಿ ಗುಲಾಬಿ ಬಣ್ಣದ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹೊದಿಸಲಾದ ಒಂದು ಕಲರ ಪ್ರಿಂಟನ್ನು ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಅಂಟಿಸಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಹೊಂದುವಂತೆ ಅಕ್ರ್ಯಾಲಿಕ್ ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್‌ಗೆ ಹರಡಿ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ವಚ್ಛಂದವಾದ ಬಣ್ಣಗಳ ಹರಿದಾಟ ಇದರಿಂದ ಉಂಟಾದ ಆಕಾರಗಳು ನೋಡುಗರ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಡಾ. ಎಸ್.ಸಿ. ಪಾಟೀಲರವರು ಜನಪದ ಚಿತ್ರಕಲೆಗಳಾದ ರಂಗೋಲಿ,

---

೧೨೬. ಎಸ್. ಎನ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ್ (ಸಂ.) : ಕರ್ನಾಟಕ ಕಲಾವಿದರ ಪರಿಚಯಾವಳಿ, ಪುಟ – ೫೯

೧೨೭. ಹುಣಸವಾಡಿ ರಾಜನ್ (ಸಂ.) : ಸಂಯುಕ್ತ ಕರ್ನಾಟಕ, ದಿನಪತ್ರಿಕೆ, ದಿ. ೦೮.೧೧.೨೦೧೨

ಹಸೆ, ವಾರ್ಲಿ ಮುಂತಾದ ಜನಪದ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಬೃಹತ್ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸನಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿ ಜನಪ್ರೀಯಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ. ಜನಪದ ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ ಪ್ರಬಂಧ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಬೆಳಕಿಗೆ ತಂದ ಇವರು ಇದೀಗ ದೃಶ್ಯ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅಂತಹ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಹಾಕುವ ರಂಗೋಲಿ, ನೆಲ ಹಾಗೂ ಗೋಡೆಯ ಮೇಲಿನ ಹಸೆ, ಗೋಡೆಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿದ್ದ ವಾರ್ಲಿ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಚಿತ್ರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಅವುಗಳಿಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ರೂಪಕೊಡುವ ಹಂತದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ, ಈ ಕುರಿತ ಪ್ರಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಹೈದ್ರಾಬಾದ ಕರ್ನಾಟಕದ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜೇವರ್ಗಿ ತಾಲೂಕಿನ ಮಾನಶಿವನಗಿಯಲ್ಲಿ ೧೯೫೫ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಡಾ. ಎಸ್. ಸಿ. ಪಾಟೀಲ. ಇವರ ಪೂರ್ಣ ಹೆಸರು ಶರಣಗೌಡ ಚಂದಪ್ಪಾಗೌಡ ಪಾಟೀಲ ಮೂಲತಃ ಇವರದು ಕೃಷಿ ಕುಟುಂಬದಿಂದ ಬಂದಿದ್ದರೂ, ತಂದೆ ಚಂದಪ್ಪಗೌಡ ದೊಡ್ಡಾಟ, ಜಾನಪದ, ಕಲಾವಿದರಾಗಿದ್ದರು, ಅನೇಕ ರೇಖಾ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಎಂ.ಎ. ಎಂಈಡಿ, ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಎಂ.ವಿ.ಎ, ಜಿಡಿ ಆರ್ಟ್ ಇನ್ ಪೆಂಟಿಂಗ್, ಜಿಡಿ ಆರ್ಟ್ ಇನ್ ಮಾಡಲಿಂಗ್ (ಶಿಲ್ಪಕಲೆ) ಪದವಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದುದಲ್ಲದೆ, 'ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನಪದ ಚಿತ್ರಕಲೆ' ಎಂಬ ವಿಷಯದಡಿ ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ ಪದವಿಯನ್ನು ೧೯೯೧ರಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನದ ಪದಕದೊಂದಿಗೆ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.[೧೨೮] ಇದಲ್ಲದೇ ೨೦೦೦ರದಲ್ಲಿ "A Critical Analysis of Art Education in Karnataka State with special Reference to Drawing and Painting at School Level" ದ್ವಿತೀಯ ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ ಪದವಿಯನ್ನು ಸಹ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಇಂಥ ಬಹುಮುಖ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಪಾಟೀಲರು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಇತಿಹಾಸ, ಜಾನಪದ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಶಿಲ್ಪಕಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಪರಿಣಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವರಾಗಿದ್ದು, ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲ ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ ಪದವಿ ಪಡೆದ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಏಕವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಹಲವಾರು ಸಮೂಹ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಂಡಿವೆ. ದೆಹಲಿ, ಲಖ್ನೋ, ಚೆನ್ನೈ, ಹೈದರಾಬಾದ್, ಗೋವಾ, ಬಿಹಾರ, ಚಂಡೀಗಡ, ಕುಪ್ಪಂ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಹಂಪಿ, ಬಾದಾಮಿ, ಬಿಜಾಪುರ, ರಾಜಸ್ಥಾನ, ಮೌಂಟ್ ಅಬು, ಧಾರವಾಡ ಹೀಗೆ ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಹೊರರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನ ನಡೆದಿವೆ. ಇಂಡೋನೇಷಿಯಾದಲ್ಲಿ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನ ನಡೆದಿದೆ.

ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ, ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣ, ಕಲಾಶಿಬಿರ, ಸಂವಾದ ಮತ್ತು ಕಮ್ಮಟಗಳಲ್ಲಿ ಸಹ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಳೆದ ೨೮ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಲಲಿತಕಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ, ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಬೋಧನೆ, ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಕಲಾಕೃತಿ ರಚನೆಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಒಂದು ವೃತದಂತೆ ನಿರ್ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ದೃಶ್ಯಕಲೆ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಕನ್ನಡ ಈ ಮೂರು

೧೨೮. ಪಿ. ಬಿ. ಗವಾನಿ : ಕನ್ನಡಮ್ಮ, ದಿನಪತ್ರಿಕೆ. ದಿ. ೧೧.೦೩.೨೦೦೮

ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದು, ದೃಶ್ಯಕಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೇ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಎರಡು ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಡಾಕ್ಟರೇಟ್ ಪದವಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆ ಇವರದು. ಯು.ಜಿ.ಸಿ. ನವದೆಹಲಿಯ NACC ಸಂಸ್ಥೆ, ಪಿಯರ್ ಟೀಂ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಮತ್ತು ಯು.ಜಿ.ಸಿ. NET ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಪೆನಲ್‌ನ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಸಹ ಕಳೆದ ಆರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕವಾಗಿ ೧೨ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ದೃಶ್ಯಕಲಾ ವಿಭಾಗದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ದೃಶ್ಯಕಲಾ ವಿಭಾಗ ಮತ್ತು ಬಾದಾಮಿಯ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಬೆಳೆಸಿದ್ದಾರೆ. ರಾಜ್ಯದ ೬೮ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ಪರೀಕ್ಷೆ, ಪಠ್ಯಕ್ರಮ, ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ, ಕಲಾಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ತಪಾಸಣಾ ಕಾರ್ಯ ಮತ್ತು ಅಫಿಲೇಷನ್ ನೀಡುವ ಉನ್ನತ ಹಂತದ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಕಲಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ಆಡಳಿತವನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ, ಲಲಿತಕಲಾ ನಿಕಾಯದ ಡೀನ್ ಆಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಕಳೆದ ಎರಡು ಅವಧಿಗಳಿಂದ ಸಿಂಡಿಕೇಟ್ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಸಮಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಶಿಲ್ಪಕಲೆ, ಸಂಗೀತ, ನೃತ್ಯ, ನಾಟಕ, ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ ಹೀಗೆ ಲಲಿತಕಲೆಗಳ ಎಲ್ಲ ವಿಭಾಗಗಳ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ ಅನುಭವವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಇವರು ಭಾರತದ ಪ್ರಮುಖ ರಾಜ್ಯಗಳ ಕಲಾಶಾಲೆ, ಕಲಾಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನೇಪಾಳ, ಚೀನಾ ಮುಂತಾದ ದೇಶಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಹಾಗೂ ಅನೇಕ ರಾಜ್ಯಗಳ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಮಂಡಳಿ, ಪರೀಕ್ಷಾ ಮಂಡಳಿ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಉನ್ನತ ಹುದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಇದುವರೆಗೆ ಐದು ಏಕವ್ಯಕ್ತಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೯೬ರಿಂದ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಸಮೂಹ ಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ದೇಶ–ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಂಡಿವೆ.[೧೨೯] ಇವರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ ಸರಕಾರ ಹಾಗೂ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಇವರಿಗೆ ಅನೇಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪುರಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ನೀಡಿವೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಜಿಲ್ಲೆ, ವಿಭಾಗ, ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಉಪನ್ಯಾಸಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು, ಉಪಾಧ್ಯಾಯ, ಸಂಶೋಧನ ರತ್ನ, ಶಿಶುನಾಳ ಶರೀಫ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಉಡುಪಿಯ ಕು.ಶಿ. ಹರಿದಾಸ ಭಟ್ಟ ಜಾನಪದ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳಲ್ಲದೆ, ಕರ್ನಾಟದ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ ಇವರ ಎರಡು ಕಲಾಗ್ರಂಥಗಳಿಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕೃತಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಲಭಿಸಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಹಿರಿಯ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ನೀಡುವ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಗೌರವ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಿದೆ. ಇವರ ಹತ್ತಾರು ಗ್ರಂಥಗಳು ಅಕಾಡೆಮಿಯಿಂದ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿವೆ.[೧೩೦] ದೃಶ್ಯಕಲಾ

---

೧೨೯. ಪಿ. ಬಿ. ಗವಾನಿ : ಲೋಕದರ್ಶನ, ದಿನಪತ್ರಿಕೆ. ದಿ. ೨೪.೦೬.೨೦೧೧

೧೩೦. ಪಿ. ಬಿ. ಗವಾನಿ : ತರಂಗ, ಜುಲೈ ೨೦೧೧, ಪುಟ – ೩೬

ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಲೇಖಕರಾಗಿ, ಸಂಪಾದಕರಾಗಿ ಅನೇಕ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ೧೦೦ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮದ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆದು ದೇಶದ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಂಧ ಮಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ದೇಶ ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ಮೂಲಕ ಹಿರಿಯ ಕಲಾವಿದರಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದ್ದಾರೆ.[೧೩೧]

ಡಾ. ಎಸ್ ಸಿ ಪಾಟೀಲರು ದೃಶ್ಯಕಲೆಯ ಕುರಿತಾಗಿ ಅನೇಕ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಸಹ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬಾರೋಕ್ ಕಲೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಜನಪದ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಚಿತ್ರಾಕ್ಷಿ. ಚಿತ್ರಕಲೆ ಮತ್ತು ಪೂರಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು, ವರ್ಣ ಸಂಚಯ, ಹಚ್ಚೆ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ರಂಗೋಲಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಕಲಾವಿದ ವಿ ಟಿ ಕಾಳೆ ಸೇರಿದಂತೆ ೩೦ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಶೋಧನಾ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.[೧೩೨] ಅಲ್ಲದೆ ಅನೇಕ ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ, ಎಂ ಫಿಲ್, ಡಿ.ಲಿಟ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಸಹ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ೧೬ನೇ ಶತಮಾನದ ವೀರಶೈವ ಹಂಡೆ ಪಾಳೆಯಗಾರರ ಪೂರ್ವಪರಂಪರೆ ೧೦ನೇ ಶತಮಾನದವರೆಗೆ ಶಾಸನಗಳ ಮೂಲಕ ಶೋಧಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಬಾದಾಮಿ ಚಾಲುಕ್ಯರು ಮತ್ತು ಕಲ್ಯಾಣ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಪರಂಪರೆಯ ವಾರಸುದಾರರು ಹಂಡೆ ಪಾಳೆಯಗಾರರೆಂದು ಆಧಾರ ಸಹಿತವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದೊಂದು ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಶೋಧವೆಂದು ದಾಖಲಾಗಿದೆ.

ಜಿ. ವೈ. ಹುಬ್ಬೀಕರ – ಕಲಾಕೃತಿ : ತಾಯಿ ಮತ್ತು ಮಗು

ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿರುವ ಜಿ. ವೈ. ಹುಬ್ಬಿಕರರ ಕಲಾಕೃತಿಯು ತೈಲವರ್ಣದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. "ಚಿತ್ರ ಕಲಾವಿದನಿಗೆ ರೇಖಾಪ್ರಧಾನತೆ ಅತಿ ಮುಖ್ಯ. ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಬೆನ್ನೆಲುಬು ಎಷ್ಟು ಮುಖ್ಯವೋ ಹಾಗೆ ಚಿತ್ರಕಲೆಗೆ ರೇಖೆಗಳೇ ಮುಖ್ಯ. ರೇಖಾಲಾಲಿತ್ಯ ಬಲ್ಲವ ಉತ್ತಮ ಕಲಾವಿದನಾಗಬಲ್ಲ ಎನ್ನುವದಕ್ಕೇ ಹುಬ್ಬೀಕರರೇ ಸಾಕ್ಷಿ. ಯಾವುದೇ ಪ್ರಕಾರ ಇದ್ದರೂ ಸೃಷ್ಟಿಯ ರೂಪ ಅಮೂರ್ತವಿದ್ದರೂ ಬದುಕನ್ನು ನೋಡುವ ಬಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿರಬೇಕು. ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಹಲವು ಕಲೆಗಳ ಮೂಲಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸಿದರೂ ಸೃಜನಶೀಲ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಹುಬ್ಬೀಕರ ಹಿಡಿದ ಮಾರ್ಗ ಬಣ್ಣ ಮತ್ತು ರೇಖೆ."[೧೩೩] ಶೃಂಗಾರ ರೇಖೆಗಳ ಮೂಲಕ ಕಲಾಕೃತಿಗೆ ಸೌಂದರ್ಯ ತುಂಬಿದವರು, ಪ್ರಜಾಮತ ವಾರಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ "ಚಿಂಗಾರಿ"ಗೆ ಜೀವ ತುಂಬಿದವರು ಹುಬ್ಬೀಕರವರು.

ಇವರ ಒಂದು ಕಲಾಕೃತಿ ಸರಕಾರ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿದೆ. "ತಾಯಿ ಮಗು" ಹೆಸರಿನ ಈ ಕಲಾಕೃತಿ ೧/೪ ಇಂಪಿರಿಯಲ್ ಸೈಜ್‌ನಲ್ಲಿ ತೈಲವರ್ಣದಿಂದ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಲಂಬಾಣಿ ವೇಷ ಭೂಷಣದಲ್ಲಿರುವ ಮಹಿಳೆಗೆ ಮಗು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡಿದೆ. ಮಗುವಿನ

---

೧೩೧. ಎಸ್. ಎನ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ (ಸಂ.) : ಕರ್ನಾಟಕ ಕಲಾವಿದರ ಪರಿಚಯಾವಳಿ, ಪುಟ – ೭೩

೧೩೨. ಎಲ್. ಶಿವಲಿಂಗಪ್ಪ : ಕಲಾಸಾಧಕನ ದಶಮುಖಗಳು, ಪುಟ – ೪೧

೧೩೩. ಕೋಟೆ ಕುಮಾರ : ಜೀ. ವೈ. ಹುಬ್ಬೀಕರ್, ಪುಟ – ೧

ಕೈಯಲ್ಲಿ ಆಟಿಕೆ ಇದೆ. ಹಳದಿ ಹಾಗೂ ತೆಳು ನೆರಳೆ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿ ಅಲಂಕಾರಿಕವಾಗಿ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಅತಿ ಚಿಕ್ಕ ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಮಗು ತನ್ನನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡಾಗ ಆಗುವ ತಾಯಿಯ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ಅಲಂಕಾರಿಕ ರೇಖಾ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿರುವ ಈ ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ "ಶೃಂಗಾರ ರಸ"ವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಎಂ. ಟಿ.ವಿ. ಆಚಾರ್ಯ – ಕಲಾಕೃತಿ : ನಿಸರ್ಗ ಚಿತ್ರಣ

ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿರುವ ಎಂ.ಟಿ.ವಿ. ಆಚಾರ್ಯರ ಕಲಾಕೃತಿಯು ಜಲವರ್ಣದಿಂದ ರಚಿಸಿರುವ ನಿಸರ್ಗ ಚಿತ್ರವಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ರಮ್ಯ ಶೈಲಿಯ ಕಲಾವಿದರಲ್ಲಿ ಎಂ.ಟಿ.ವಿ. ಆಚಾರ್ಯರ ಹೆಸರು ಪ್ರಮುಖವಾದದ್ದು, ಜಲವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಅವರು ರಚಿಸಿದ ನಿಸರ್ಗಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿದೆ. ಕಬ್ಬನ್ ಪಾರ್ಕ್‌ನ ಒಂದು ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಗಿಡಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಾಲುದಾರಿ, ಗಿಡದ ಕೆಳಗೆ, ಕಲ್ಲು ಬೆಂಚ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಜನರು, ಗಿಡದ ನೆರಳು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಂತೆ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಎಂ.ಟಿ.ವಿ ಆಚಾರ್ಯರು ನೈಜವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

೧೯೨೦ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಎಂ.ಟಿ.ವಿ. ಆಚಾರ್ಯ ಹಿರಿಯ ಕಲಾವಿದರು. ಕಲಾವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿರುವಾಗಲೇ ದಸರಾ ವಸ್ತುಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಬಹುಮಾನಗಳನ್ನು ಪಡೆದ ಪ್ರತಿಭಾವಂತರು. ೧೯೪೦ರಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೊಮಾ ಗಳಿಸಿದರು. ಮದರಾಸಿನ ನಿವೃತ್ತ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರಾದ ವಿ.ವಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ್ ಅಯ್ಯಂಗಾರರ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದಿಂದ ೧೯೪೫ರಲ್ಲಿ ಮದರಾಸಿನಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಪ್ರಥಮ ಬಾರಿಗೆ ಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನ ನಡೆಸಿದರು. ೧೯೬೯ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ 'ಆಚಾರ್ಯ ಚಿತ್ರ ಕಲಾಭವನ' ಹತ್ತು ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡಿದೆ.

ಆಚಾರ್ಯರು ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆತು ಹೋಗಿ, ವಿವಿಧ ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಕ್ಯಾನ್‌ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ರೀತಿ–ನೀತಿ, ಸೂಕ್ಷ್ಮಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಚಿತ್ರಗಳು ಭಾರತ ಹಾಗೂ ಸೋವಿಯತ್ ಮೊದಲಾದ ಹೊರ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮನ್ನಣೆ ಗಳಿಸಿವೆ. ೧೯೭೫ರಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಿಯೋಗದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ಸೋವಿಯತ್‌ದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಸೋವಿಯತ್‌ನ ಅನೇಕರು ಇವರ ಕಲಾಭವನಕ್ಕೂ ಭೇಟಿಕೊಟ್ಟು ಇವರ ಕಲಾಸಾಧನೆಯ ಬಗೆಗೆ ಪ್ರಶಂಸೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕಲೆಯ ಬಗೆಗೆ ಇವರಿಗಿರುವ ಆಸಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಕಾಳಜಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅನೇಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಇವರನ್ನು ಸನ್ಮಾನಿಸಿ ಗೌರವಿಸಿವೆ. ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಗೌರವ ಮಾಸಾಶನವೂ ಇವರಿಗೆ ದೊರಕಿದೆ.

೧೯೮೦ನೇ ವರ್ಷದ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪ್ರದಾನ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ, ಇವರನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಿದೆ.[೧೩೪]

ಪಿ. ಎಸ್. ಕಡೇಮನಿ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಸಂಯೋಜನೆ

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿರುವ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿ ಅಕ್ರ್ಯಾಲಿಕ್ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮೂಲತಃ ತೈಲ ವರ್ಣದಲ್ಲಿಯೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುವ ಇವರು ಅಕ್ರ್ಯಾಲಿಕ್ ವರ್ಣದಲ್ಲಿಯೂ ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯು ಹೋಲಿಯುತ್ತಿರುವ ಕೌದಿಯನ್ನು ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಕೌದಿಯನ್ನು ದೃಶ್ಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರದೇ ಆದ ಶೈಲಿಯ ವರ್ಣ ಸಂಯೋಜನೆ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ.

ಬಿಜಾಪೂರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕುಮರೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಶಿದಗಿರೆಪ್ಪಾ ಹಾಗೂ ಈರಮ್ಮ ದಂಪತಿಗಳ ಮಗನಾಗಿ ದಿನಾಂಕ: ೧-೬-೧೯೫೫ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಮುದ್ದಿನ ಮಗನಿಗೆ ಪೊನ್ನಪ್ಪ ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದರು ಹೂಟ್ಟೂರಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಗೂ ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಗಿಸಿ ಪಿ.ಎಸ್. ಕಡೆಮನಿಯವರು ಹೈಸ್ಕೂಲನಲ್ಲಿಯ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಶಿಕ್ಷಕರಾದ ಬಿ.ಡಿ. ಮೊಕಾಶಿಯವರ ಸಲಹೆ ಮೇರೆಗೆ ಧಾರವಾಡದ ಹಾಲಭಾವಿ ಸ್ಕೂಲ್ ಆಫ್ ಆರ್ಟಗೆ ೧೯೭೪ರಲ್ಲಿ ಸೇರಿದರು. ಪೆಂಟಿಂಗ್‌ನಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಪಡೆದ ಕಡೆಮನಿಯವರು ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ೨೦೦೬ ರಲ್ಲಿ ಎಂ.ವಿ.ಎ. ಪದವಿ ಪಡೆದರು. ಕಲಾಶಿಕ್ಷಣದ ನಂತರ ೧೯೭೯ ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಶ್ರೀ ಸಿದ್ದೇಶ್ವರ ಕಲಾ ಮಂದಿರ, ಬಿಜಾಪೂರಲ್ಲಿ ೧೯೮೦ರಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿ ನೇಮಕಗೊಂಡರು. ಇವರ ತಾಯಿ ಈರಮ್ಮನವರು "ಕೌದಿ" ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ತಾಯಿಯಿಂದ ಕೌದಿಯ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದಾಗಿ ಸಮಕಾಲೀನ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೌದಿಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದು ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ. ಜುಬ್ಬಾ ಜೊತೆಗೆ ಕೌದಿಯ ಚೀಲ ಕಡೆಮನಿಯವರ ಬಗಲಿಗೆ ಖಾಯಂ ಆಗಿ ಇರುವ ವಸ್ತುವಾಗಿದೆ.[೧೩೫]

೨೦೦೧ ರಿಂದ ೨೦೦೪ ರವರೆಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತ ಕಲಾ ಅಕಾಡಮಿಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ೨೦೧೦ ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತ ಕಲಾ ಅಕಾಡಮಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಇವರಿಂದ ಗೌರವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಕಲಾ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅನೇಕ ಸಂಘ-ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಇವರಿಗೆ ಪ್ರಶಸ್ತಿ-ಪುರಸ್ಕಾರ ನೀಡಿ ಸನ್ಮಾನಿಸಿರುವದು ಇವರ ಕಲಾಪ್ರತಿಭೆಗೆ ಸಂದ ಗೌರವವಾಗಿದೆ. ೨೦೧೧ರಲ್ಲಿ ಸಿ.ಬಿ. ಕಾಚಾಪೂರವರ ನಿವೃತ್ತಿಯ ನಂತರ ಸಧ್ಯ ಇವರು ಪ್ರಾಚಾರ್ಯ ಹುದ್ದೆಯನ್ನು

೧೩೪. ಪ್ರೊ. ಎಸ್. ಕೆ. ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್ (ಪ್ರಸಂ.) : ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಲೆಗಳು ಸಂ-೧೦, ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಕಲಾವಿದರು, ಪುಟ-೧-೩

೧೩೫. ಎಸ್. ಎನ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ (ಸಂ) : ಕರ್ನಾಟಕ ಕಲಾವಿದರ ಪರಿಚಯಾವಳಿ, ಪುಟ - ೨೨

ಅಲಂಕರಿಸಿ, ಸಮರ್ಥ ಆಡಳಿತಗಾರರಾಗಿಯೂ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಇನ್ನೊಂದು ಕಲಾಕೃತಿ ರಾಣಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ತುಳು ಬದುಕ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಸಂಚಯಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿದೆ.

ಮೋಹನ್ ಸಿತನೂರು ಹೆಚ್. – ಕಲಾಕೃತಿ : ದೇವಿ

ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯ ಗಂಗೂಬಾಯಿ ಹಾನಗಲ್ ಖಾಸಗಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಮೊಹನ ಸಿತನೂರ ರವರ ೧೪”x೧೨” ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ತೈಲವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ವಿ.ಜಿ. ಅಂದಾನಿಯವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಕಲಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದ ಮೊಹನ ಸಿತನೂರ ರವರು “ಬಂಡೆಗಳು” ಎಂಬ ವಿಷಯ ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನಾಗಿಸಿ ಚಿತ್ರ ಬರೆದು ತಮ್ಮ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನ ನಡೆಸಿದ ಇವರು ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ, ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಭೆಯಿಂದ ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿ ನೀಡಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಬಂಡೆಯಾಗುಳಿಯುವತ್ತ ಧಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕಲಾಕಾರರು ಅಂದೊಡನೆ ಚಿತ್ರ ಬರೆಯುವವರೆಂಬ ಸೀಮಿತ ಅರ್ಥವನ್ನು ನಿರ್ನಾಮ ಮಾಡಿ ಬದುಕಿನ ಹಲವಾರು ಮುಖಗಳನ್ನು, ಸಹಜ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು, ಹಾಸ್ಯರಸವನ್ನು ಕೈ ಕುಂಚದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಗೆ ಮಂತ್ರ ಮುಗ್ಧಗೊಳಿಸುವ ಕಲಾಕಾರರ ಕೊಡುಗೆಯಲ್ಲಿ ವಿಲೀನವಾಗುವ ಸಿದ್ಧತೆಯಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ ಮೋಹನ ಸಿತನೂರ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ರಂಗ ಸಜ್ಜಿಕೆಯ ಕಲಾಕೃತಿಗಳತ್ತ ತಮ್ಮ ಒಲವು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತಾರೆ.”[೧೩೬]

ಗಂಗುಬಾಯಿ ಹಾನಗಲ್ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿತವಾದ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿ “ದೇವಿ ಮಹಿಮೆ”ಯನ್ನು ಕುರಿತಾಗಿದೆ. ಒಂದು ಲಿಂಗದ ಆಕಾರವನ್ನು ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣದಿಂದ ದೇವಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿ ನೀಲಿ ಬಣ್ಣದಿಂದ ವಿಶೇಷ ತಂತ್ರ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ತಂತ್ರದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಇದೇ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಸಿತನೂರವರು ಸೃಜನಶೀಲವಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಕಲಾವಿದರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಿದಾಗ ಕಲಾವಿದರ ಮೇಲಾದ ಪ್ರಭಾವ, ಶೈಲಿ, ತಂತ್ರಗಳು ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಚಿತ್ರ ರಚಿಸಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡಿದ ಅಂಶಗಳು ಈ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಸದಾ ನೂತನ ಪ್ರಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಮೋಹನ ಸಿತನೂರವರು ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ನೋಡುಗರಿಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ಅನುಭವವನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಮೋಹನ ಸಿತನೂರ ರವರು ೧೯–೧೧–೧೯೫೫ರಲ್ಲಿ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಪ್ರಾಥಮಿಕ

---

೧೩೬. ಬಿ.ಪಿ.ಕೆ. ಶಾಸ್ತ್ರಿ (ಪ್ರಸಂ.) : ದೃಶ್ಯಕಲೆಯ ಸೃಜನಶೀಲರು, ಪುಟ – ೧೦೩

ಹಾಗೂ ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣದ ನಂತರ ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯಲು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಕಾಲೇಜ್ ಆಫ್ ವಿಜ್ಯುವಲ್ ಆರ್ಟ್‌ಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆದರು. ೧೯೭೯-೮೦ ರವರೆಗೆ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್, ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಣಿತಿ ಪಡೆದರು. ೧೯೮೧ರಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ತಂಡದ ನಾವು ಮೂವರು ಪ್ರದರ್ಶನ, ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ೧೭ರಿಂದ ೨೯ನೇ ವಾರ್ಷಿಕ ಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನಗಳು, ೧೯೮೧ರಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್, ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಪ್ರದರ್ಶನ, ೧೯೮೧ರಲ್ಲಿ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ, ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ ಆಯೋಜಿಸಿದ ಅನೇಕ ಕಲಾ ಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಲತಾರಾಣಿ ವಿ. ಮಲ್ದಾರ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಪೇಂಟಿಂಗ್

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿರುವ ಲತಾರಾಣಿ ವಿ. ಮಲ್ದಾರ ರವರ ಕಲಾಕೃತಿಯು ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಅಕ್ರ್ಯಾಲಿಕ್ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಅಕ್ರ್ಯಾಲಿಕ್ ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ಹರಡಿ, ಅದರ ಮೇಲೆ ತೆಳುವಾದ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಹಾಳೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದ ನಂತರ ಪ್ಲಾಸ್ಟಕ್ ಎತ್ತಿದಾಗ ವಿಶಿಷ್ಟ ಮೈವಳಿಕೆ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಮೈವಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಲತಾರಾಣಿಯವರು ವಿವಿಧ ನಮೂನೆಯ ಎಲೆಗಳನ್ನು, ಹೂವುಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿ ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಮೈವಳಿಕೆ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು, ಬೇಡವಾದ ಭಾಗವನ್ನು ಎಲ್ಲೊ ಆಕರ ಬಣ್ಣದಿಂದ ಮುಚ್ಚುತ್ತಾ ಹೋಗಿ ಕಲಾಕೃತಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಕಲಾಕೃತಿಯು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ.

ಲತಾರಾಣಿಯವರು ೨೬-೭-೧೯೫೬ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೭೯ರಲ್ಲಿ ಆರ್ಟ್ ಮಾಸ್ಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ, ೧೯೮೫-೮೬ರಲ್ಲಿ ಡ್ರಾಯಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಪೆಂಟಿಂಗ್‌ನಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ, ೧೯೭೮ರಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿ ಭಾಷಾ ಪ್ರವೀಣ, ೧೯೭೫ರಲ್ಲಿ ನೃತ್ಯ ವಿಶಾರದ (ಗಂಧರ್ವ ವಿದ್ಯಾಲಯ, ಮುಂಬಯಿ) ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ೨೦೦೮ರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿಯಿಂದ ಎಂ.ವಿ.ಎ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.[೧೩೭] ೧೯೮೭ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಚಿಕಣಿ ಚಿತ್ರಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನ, ೧೯೮೩ರಲ್ಲಿ ಕಲಾಮೇಳ, ಬೆಂಗಳೂರು ಹಾಗೂ ೯ನೇ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಲಾಮೇಳ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೯೨ರಲ್ಲಿ ದಾವಣಗೆರೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಜಾನಪದ ಅಕಾಡೆಮಿ ಶಿಬಿರ, ೧೯೯೩ರಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಕಲಾವಿದರ ಶಿಬಿರ, ೧೯೯೬ರಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಗಣಕಯಂತ್ರ ಕಾರ್ಯಾಗಾರ, ೧೯೯೬ರ ಸೌತ್ ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಕಲ್ಚರಲ್ ಜೋನ್‌ನವರು ದೊಡ್ಡಬಳ್ಳಾಪುರದಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ ಕಲಾಶಿಬಿರದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಸಂಗೀತ, ನಾಟಕ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀ ವಿಜಯ

೧೩೭. ಎಸ್. ಎನ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ (ಸಂ) : ಕರ್ನಾಟಕ ಕಲಾವಿದರ ಪರಿಚಯಾವಳಿ, ಪುಟ - ೧೨೧

ಮಹಾಂತೇಶ ಲಲಿತಕಲಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯದ ಪ್ರಾಚಾರ್ಯರಾಗಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ, ಸದ್ಯ ಸ್ವಯಂ ನಿವೃತ್ತಿ ಪಡೆದು ಕಲಾಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಎನ್. ಪುಷ್ಪಮಾಲಾ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಬೆಸ್ಟ್ ಫ್ರೆಂಡ್ಸ್

ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿರುವ ಎನ್. ಪುಷ್ಪಮಾಲಾವರ ವುಡ್‌ಕಟ್ ಪ್ರಿಂಟ್ ಕಲಾಕೃತಿಯ ಹೆಸರು "ಬೆಸ್ಟ್ ಫ್ರೆಂಡ್ಸ್" ಜುಲೈ ೧೯೮೨ರಲ್ಲಿ ೧೮" x ೧೬.೫" ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ವುಡ್ ಮೇಲೆ ಕೆತ್ತಿ ಪ್ರಿಂಟ್ ಹಾಕಲಾಗಿದೆ. "೧೯೮೨ರಲ್ಲಿ ಪುಷ್ಪಮಾಲಾವರ ಒಲವು ತ್ರಿಮಾನ ಸ್ವರೂಪದ ಶಿಲ್ಪದಿಂದ ದ್ವಿಮಾನ ಸ್ವರೂಪದ ಚಿತ್ರಕಲೆಯತ್ತ ಹೊರಳಿತು. ಆದರೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುವವು ತೈಲ ಅಥವಾ ಜಲವರ್ಣ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲ. ಮರಚ್ಚು ಮತ್ತು ಸುಡಾವೆ ಮಣ್ಣುಗಳೆರಡೂ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು, ಉಬ್ಬು ಕೆತ್ತನೆಗಳು. ಜೊತೆಗೆ ಈವರೆಗೆ ಪ್ರಬಲವಾಗಿದ್ದ ಹಾಸ್ಯ, ಕುಹಕಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಬದಲಿಗೆ ಸ್ನೇಹ, ಪ್ರೀತಿ, ಯೌವನ ಉತ್ಸಾಹಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬದುಕಿನ ಇನ್ನೊಂದು ಆಯಾಮ ಗಮನೀಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಆಯಾಮವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಅನುಕಂಪ ಮತ್ತು ತನ್ಮಯತೆಗಳಿಂದ ಕಾಣುವ ಇಲ್ಲಿಯ ಹೊಸ ಮನೋಧರ್ಮವು ಈವರೆಗಿನ ಒಟ್ಟು ದೃಷ್ಟಿಕೋನಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವೇ ಸರಿ."[೧೩೮] ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿತವಾದ "ಬೆಸ್ಟ ಫ್ರೆಂಡ್ಸ್" ಮರಚ್ಚು ಕಲಾಕೃತಿಯನ್ನು ೧೯೮೨ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಿಂಟ್ ಹಾಕಲಾಗಿದ್ದು, ಈ ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಗೆಳತಿಯರ ಸ್ನೇಹ, ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಒಬ್ಬಳ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬಳು ಕೈ ಹಾಕಿದಾಗ, ಅವಳು ಗೆಳತಿಯ ಸೊಂಟವನ್ನು ಆತ್ಮೀಯತೆಯಿಂದ ಹಿಡಿದಿದ್ದಾಳೆ. ಇಲ್ಲಿ ಗೆಳತಿಯರಿಬ್ಬರ ಸ್ನೇಹದ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಅರಳಿದ ಪುಷ್ಪಗಳು ಹೂ ಮೊಗ್ಗು ಬಳ್ಳಿಗಳು ಕಲಾಕೃತಿಯ ಹಿಂಬದಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಆವರಿಸಿವೆ. ಇಬ್ಬರ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಸ್ನೇಹ ಅರಳಿದೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪುಷ್ಪಮಾಲಾವರ ಒಂದು ಉತ್ತಮ ವುಡ್‌ಕಟ್ ಪ್ರಿಂಟ್ ಇದಾಗಿದೆ ಎನ್ನಬಹುದು.

ಅನಿಲ್ ಪ್ರಕಾಶ್ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಸಂಯೋಜನೆ

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿರುವ ಅನಿಲ್ ಪ್ರಕಾಶ ಅವರ ಕಲಾಕೃತಿ ಅಕ್ರ್ಯಾಲಿಕ್ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಸರ್ಗ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಅಮೂರ್ತವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ವರ್ಣ ಚಿತ್ರ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅನಿಲ್ ಪ್ರಕಾಶ ಅವರು ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ೧೯೫೭ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಐಡಿಯಲ್ ಫೈನ್ ಆರ್ಟ್ ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದ ಆರ್ಟ್ ಮಾಸ್ಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಪಡೆದರು."[೧೩೯] ಕಲಾಶಿಕ್ಷಣದ ನಂತರ ಬೀದರ ಹೈಸ್ಕೂಲನಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿ ಜೀವನ

೧೩೮. ಎಸ್. ಎನ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ (ಸಂ) : ಕರ್ನಾಟಕ ಕಲಾವಿದರ ಪರಿಚಯಾವಳಿ, ಪುಟ – ೪

೧೩೯. ಅನಿಲ್ ಪ್ರಕಾಶ : ಬೆಳಗಾವಿ ಬೆನನ್ ಸ್ಮಿತ್ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯದ ಹೆಜ್ಜೆ ಗುರುತುಗಳು, ಪುಟ –

ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ೧೯೯೨ ರಿಂದ ಬೆನನ್‌ಸ್ಮಿಥ ಲಲಿತಕಲಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯದ ಪ್ರಾಚಾರ್ಯರಾಗಿ ನೇಮಕಗೊಂಡರು. "ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಸಂಗತಿಗಳ ನಿರಂತರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಮಧ್ಯೆಯೂ ತಾವೊಬ್ಬ ಉತ್ತಮ ಸಮಕಾಲೀನ ಕಲಾವಿದರೆಂಬುದನ್ನು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳ ಮೂಲಕ ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬೆಳಗಾವಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ರಾಜ್ಯ, ರಾಷ್ಟ್ರ ಮತ್ತು ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕಲಾ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಕಲಾಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಕೃತಿ ರಚಿಸುವುದು, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಲಾಗ್ಯಾಲರಿಗಳಿಗೆ ಬೇಟಿ ನೀಡುವದು ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ರಾಜ್ಯದ, ಹೊರರಾಜ್ಯದ, ಮತ್ತು ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಲಾವಿದರ ಜೊತೆಗೆ ಇವರು ಸಮೂಹ ಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅನೇಕ ಏಕವ್ಯಕ್ತಿ ಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಇವರು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಎಕ್ಸಪ್ರೇಸ್‌ನಿಜಮ್ ಮತ್ತು ಸರ್‍ರಿಯಲಿಜಂ ಶೈಲಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ."[೧೪೦] ಹೀಗೆ ಅನಿಲ ಪ್ರಕಾಶರವರು ನಿರಂತರ ಕಲಾಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಮೂಲಕ ತಾವೊಬ್ಬ ಸೃಜನಶೀಲ ಕಲಾವಿದರೆಂದು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ

ಎಂ.ಸಿ. ಚೆಟ್ಟಿ – ಕಲಾಕೃತಿ : ರಾಣಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕ

ರಾಣಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ತುಳು ಬದುಕು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಸಂಚಯಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ಎಂ.ಸಿ. ಚೆಟ್ಟಿಯವರ ಕಲಾಕೃತಿಯು ಅಬ್ಬಕ್ಕ ರಾಣಿಯ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನಾಧಾರಿಸಿ ತೈಲ ವರ್ಣದಿಂದ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಚೆಟ್ಟಿಯವರು ೨೧-೭-೧೯೫೮ರಲ್ಲಿ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ೧೯೮೨ರಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಹಾಗೂ ೧೯೮೦ರಲ್ಲಿ ಕಲಾಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ರ್‍ಯಾಂಕನಲ್ಲಿ ಪಾಸಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಬಿ.ಎಫ್.ಎ. ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.[೧೪೧]

ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ, ಧಾರವಾಡ, ಗದಗ, ಬಿಜಾಪೂರ, ಬೆಳಗಾವಿ, ಗೋವಾ, ಬೆಂಗಳೂರು ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಏಕವ್ಯಕ್ತಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪ್ರದರ್ಶನ ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ೧೯೮೫ರಲ್ಲಿ ಮುಂಬೈ, ೧೯೮೮ರಲ್ಲಿ ಪುಣೆ, ೧೯೮೬ರಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನೈ, ೧೯೮೬-೮೮ರಲ್ಲಿ ಮ್ಯಾಂಚೆಸ್ಟರ್, ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್, ೧೯೮೭ ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೮೬ ನಾಗ್ಪೂರ, ೧೯೯೨-೯೩ ಹಿಮಾಚಲ ಪ್ರದೇಶ, ೧೯೯೧-೯೨ ಭೂಪಾಲ, ೧೯೯೪ರಲ್ಲಿ ನವದೆಹಲಿ ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಗುಂಪು ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೮೨ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತ ಕಲಾ ಅಕಾಡಮಿ ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೮೨ ರಲ್ಲಿ ಹಂಪಿ, ೧೯೮೨ರಲ್ಲಿ ಮಡಿಕೇರಿ, ೧೯೮೩ ಸಂಡೂರ, ೧೯೮೩ರಲ್ಲಿ ಬಾದಾಮಿ, ೧೯೮೫ರಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಲಾ ಶಿಬಿರ ಮೈಸೂರು, ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಕಲಾ ಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

---

೧೪೦. ಎಸ್. ಎನ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ (ಸಂ) : ಕರ್ನಾಟಕ ಕಲಾವಿದರ ಪರಿಚಯಾವಳಿ. ಪುಟ – ೧೦೦

೧೪೧. ಅನಿಲ್ ಪ್ರಕಾಶ : ಬೆಳಗಾವಿ ಬೆನನ್ ಸ್ಮಿತ್ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯದ ಹೆಜ್ಜೆ ಗುರುತುಗಳು.

೧೯೮೨, ೧೯೮೬ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡಮಿಯ ವಾರ್ಷಿಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಕ್ಯಾಮ್ಲಿನ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪುರಸ್ಕಾರ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಸದ್ಯ ಶ್ರೀ ವಿಜಯ ಮಹಾಂತೇಶ ಲಲಿತಕಲಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಲ್ಹಾದ ಬಿ. ಸಾಬಣ್ಣವರ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಸಂಯೋಜನೆ

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿರುವ ಸಾಬಣ್ಣವರ ಅವರ ಕಲಾಕೃತಿ ಅಕ್ರ್ಯಾಲಿಕ್ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಮೂರ್ತ ಶೈಲಿಯ ಸಂಯೋಜನೆಯನ್ನು, ಉತ್ತಮ ನೆರಳು–ಬೆಳಕಿನ ಆಟವನ್ನು ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶಾಹಪೂರದಲ್ಲಿ ೧೯೫೮ ಪ್ರಲ್ಹಾದ ರವರು ಜನಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಗಿಸಿದ ಪ್ರಲ್ಹಾದ ರವರು ಬೆನ್‌ಸ್ಮಿತ್ ಕಲಾ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಆರ್ಟ್ ಮಾಸ್ಟರ್ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ನಂತರ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂಪಿಯಿಂದ ಮಾಸ್ಟರ್ ಆಫ್ ವಿಜ್ಯುವಲ್ ಆರ್ಟ್ ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಮೈಸೂರು, ಮುಂಬೈ, ನಾಗಪೂರ, ತುಮಕೂರ ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಸದ್ಯ ಬೆನನ್ ಸ್ಮಿತ್ ಕಲಾಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ."[೧೪೨]

ಆರ್. ಉಮೇಶ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಹೆಲಿಕಾಪ್ಟರ್

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿರುವ ಆರ್.ಉಮೇಶರವರ ಕಲಾಕೃತಿ ತಂತ್ರ ಶೈಲಿಯಿಂದ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಅಕ್ರ್ಯಾಲಿಕ್ ವರ್ಣದಿಂದ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಉಮೇಶರವರು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣದ ಹೆಲಿಕಾಪ್ಟರ್ ಚಿತ್ರಿಸಿ ಅದರ ಕೆಳಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣದಲ್ಲಿ ಹೆಲಿಕಾಪ್ಟರ್ ಚಿತ್ರಿಸಿ, ಕೆಳಗೆ ಗಾಬರಿಯಾದ ಮುಖಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿ ಸಂಯೋಜಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಖ್ಯಾತ ಕಲಾವಿದ ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದರವರ ಪುತ್ರರಾಗಿ ಜನಿಸಿದ ಉಮೇಶರವರು ಬರೋಡದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಎಂ.ವಿ.ಎ. ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.[೧೪೩]

೧೯೮೭ರಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಲಲಿತ ಕಲಾ ಅಕಾಡಮಿಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದಿರುವ ಇವರು ಸಧ್ಯ ಕೆನ್ ಕಲಾಶಾಲೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಪ್ರಾಚಾರ್ಯರಾಗಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಬರೋಡ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ, ಲಕ್ನೋ, ಭೂಪಾಲ, ಮಾಂಚೆಸ್ಟರ್, ದೆಹಲಿ ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ

೧೪೨. ಎಸ್. ಎನ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ (ಸಂ.) : ಕರ್ನಾಟಕ ಕಲಾವಿದರ ಪರಿಚಯಾವಳಿ, ಪುಟ – ೧೯

೧೪೩. ಎಸ್. ಎನ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ (ಸಂ.) : ಕರ್ನಾಟಕ ಕಲಾವಿದರ ಪರಿಚಯಾವಳಿ, ಪುಟ – ೧೨೧

ಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೇ ೧೯೮೩ ಆರ್ಟಿಸ್ಟ್ ಕ್ಯಾಂಪ್ ಬರೋಡಾ, ೧೯೮೭ರಲ್ಲಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕ ಶಿಬಿರ, ವರ್ಲಿ ಮುಂಬೈ, ೧೯೮೨ ಸೌತ್ ಜೋನ್ ಕಲ್ಚರಲ್ ಸೆಂಟರ್ ನಾಗ್ಪೂರ ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕಲಾಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ತೋರಿದ್ದಾರೆ.

ರೇಣುಕಾ ಮಾರ್ಕಂಡೆ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಸಂಯೋಜನೆ

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿರುವ ರೇಣುಕಾ ಮಾರ್ಕಂಡೆ ಅವರ ಕಲಾಕೃತಿ ಅಕ್ರ್ಯಾಲಿಕ್ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಾನವ ಆಕೃತಿಗಳನ್ನು ಅಮೂರ್ತ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ವಿಶಿಷ್ಠ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಯೋಜನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ರೇಣುಕಾ ಮಾರ್ಕಂಡೆಯವರು ದಿನಾಂಕ: ೧೦-೬-೧೯೬೦ ರಂದು ಗೋಕರ್ಣದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣದ ನಂತರ ಸರ್ಕಾರಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಆರ್ಟ ಮಾಸ್ಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಪಡೆದರು. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಿಂದ ಬಿ.ಎಫ್.ಎ ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಎಂ.ವಿ.ಎ ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕಲಾವಿದ ಪುಂಚಿತ್ತಾಯ ರವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ "ವೈಷ್ಣವ ಪರಂಪರೆಯ ಚಿತ್ರಕಲೆ" ವಿಷಯ ಕುರಿತು ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ದೇಶ ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಂಡು ಕಲಾಸಕ್ತರ ಹಾಗೂ ಕಲಾವಿಮರ್ಶಕರ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಬೆಂಗಳೂರು, ಹೊಸಪೇಟೆ, ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ಜರುಗಿದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಬಿರಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ಅನೇಕ ಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ."[೧೪೪] ಇವರ ಕಲಾಪ್ರತಿಭೆಗೆ ಅನೇಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಪುರಷ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ, ಈಗ ಸಧ್ಯ ಜೆ.ಎಸ್.ಎಸ್ ಹಾಲಭಾವಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಉಪನ್ಯಾಸಕಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಕೆಲವೇ ಕೆಲವು ಕ್ರೀಯಾಶೀಲ ಮಹಿಳಾ ಕಲಾವಿದೆಯರಲ್ಲಿ ಇವರು ಒಬ್ಬರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಬಾಬುರಾವ ಎಂ. ಕುಂದಗಲ್ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿತ್ರಣ

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ-ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಬಾಬುರಾವ ರವರು ಅಕ್ರ್ಯಾಲಿಕ್ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಿದ ಪುರಾತನ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸ್ಥಳದ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ ಕಟ್ಟಡದ ಒಳಗಿನ ಭಾಗವನ್ನು ಸೊಗಸಾದ ನೆರಳು-ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆ ರತಕಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಬಾಬುರಾವರವರು ದಿನಾಂಕ ೦೧-೦೬-೧೯೬೦ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೋಮಾವನ್ನು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಐಡಿಯಲ್ ಫೈನ್ ಆರ್ಟ ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂಪಿಯಿಂದ ಎಂ.ವಿ.ಎ ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕ

---

೧೪೪. ಎಸ್. ಎನ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ (ಸಂ.) : ಕರ್ನಾಟಕ ಕಲಾವಿದರ ಪರಿಚಯಾವಳಿ, ಪುಟ – ೮೯

ಲಲಿತಕಲಾ ಆಕಾಡೆಮಿ ವಾರ್ಷಿಕ ಪ್ರದರ್ಶನ, ಅಖಿಲ ಭಾರತ ರೇಖಾಚಿತ್ರ ಪ್ರದರ್ಶನ, ರಾಜಸ್ಥಾನ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಲಾಮೇಳ ದೆಹಲಿ, ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಅಲ್ಲದೇ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಗ್ರಾಫಿಕ್ ಶಿಬಿರ, ತುಮಕೂರು, ಮಂಗಳೂರು, ಶಿರ, ಶಿಬಿ, ಕೆರಗೋಡು ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕಲಾ ಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಮೈಸೂರು ದಸರಾ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದ ರಾಜ್ಯೋತ್ಸವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ದೇಶ ವಿದೇಶಗಳ ಖಾಸಗಿ/ಸರಕಾರಿ ಸಂಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಸಂಗ್ರಗೊಂಡಿದೆ.[೧೪೫] ಸದ್ಯ ಇವರು ತುಮಕೂರು ಕಲಾ ಶಾಲೆಯ ಪ್ರಾಚಾರ್ಯರಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ಸೃಜನಾತ್ಮಕ ಕಲಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲೂ ತಮ್ಮನ್ನೂ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಎಂ.ಎಸ್. ಮೂರ್ತಿ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಜಾನಪದ ನೃತ್ಯ

ಸಾಹಿತಿ, ಕಲಾವಿದ ಎಂ.ಎಸ್. ಮೂರ್ತಿಯವರು ದಿನಾಂಕ ೨೫.೧೧.೧೯೬೦ರಂದು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿವೇತನದೊಂದಿಗೆ ಅ.ನ. ಸುಬ್ಬರಾಯರ ಕಲಾಮಂದಿರದಿಂದ ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೊಮಾ ಪಡೆದರು. ೨೦೧೦ರಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಮನಸ್ಸಿನ ಚಿತ್ರಗಳು ಎಂಬ ವಿಷಯದ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿಯಿಂದ ಡಿ.ಲಿಟ್ ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಅಮೂರ್ತ ಕಲಾವಿದರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾದ ಎಂ. ಎಸ್. ಮೂರ್ತಿಯವರು ಅಮೂರ್ತ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಗಳ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. "ಸೈಲನ್ಸ್" ಬುದ್ಧಾ ದಿ ಲೈಟ್– ಟಿಲ್ ಟುಡೆ ಮುಂತಾದ ಸರಣಿ ಚಿತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಸಾಕಷ್ಟು ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಅಮೂರ್ತ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಇವರು ಸೃಜನಶೀಲ ದೃಶ್ಯಕಲಾವಿದರಾಗಿಯೂ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾದವರು. ತಮ್ಮದೇ ಭೂಮಿ ಸ್ಟುಡಿಯೋದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ಅವರ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಮೊದಲ "ದೃಶ್ಯ ಕಾದಂಬರಿ" ಕಲಾಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಸಂಚಲನ ಉಂಟುಮಾಡಿದೆ. ಹೀಗೆ ನಿರಂತರ ಕಲಾ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ಎಂ.ಎಸ್.ಮೂರ್ತಿಯವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ, ಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ.

ಎಸ್.ಎಸ್. ಗೊರಜನಾಳ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಗೂಳಿಗಳು

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ಎಸ್.ಎಸ್. ಗೊರಜನಾಳ ರವರ ಕಲಾಕೃತಿ ಎರಡು ಗೂಳಿಗಳು ಹುಂಕರಿಸುತ್ತ

---

೧೪೫. ಎಸ್. ಎನ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ (ಸಂ.) : ಕರ್ನಾಟಕ ಕಲಾವಿದರ ಪರಿಚಯಾವಳಿ, ಪುಟ – ೭೭

ಮುನ್ನುಗ್ಗುತ್ತಿರುವ ರೇಖಾ ಚಿತ್ರಣವಾಗಿದೆ. ಗೂಳಿಗಳ ಮುಖವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕಪ್ಪಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೆಳ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರೆ ಹಾಗೂ ಹೂಜಿಗಳನ್ನು ರೇಖಾ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ತಿಳಿನೀಲಿ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಈ ಕಲಾಕೃತಿಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಗೂಳಿಗಳನ್ನು ಎಸ್.ಎಸ್. ಗೊರಜನಾಳ ರವರು ಸದೃಢವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ರೇಖೆಯ ಮೇಲಿನ ಅವರು ಸಾಧಿಸಿದ ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಈ ಕಲಾಕೃತಿಯ ಮೂಲಕ ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಎಸ್.ಎಸ್. ಗೊರಜನಾಳ ರವರು ದಿನಾಂಕ ೦೧-೦೬-೧೯೬೦ರಲ್ಲಿ ರಕ್ಕಸಗಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಆರ್ಟ ಮಾಸ್ಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಮಾಸ್ಟರ್ ಆಫ್ ಎಜ್ಯುವಲ್ ಆರ್ಟ ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೮೮ರಲ್ಲಿ ಮುರುಘೇಂದ್ರ ಕಲಾಮಂದಿರ ಅಥಣಿ, ೧೯೯೯ರಲ್ಲಿ ಭರತೇಶ ಹೈಸ್ಕೂಲ್ ಬೆಲ್ಲದ ಬಾಗೇವಾಡಿ, ೨೦೦೮ರಲ್ಲಿ ಗಡಿನಾಡು ಉತ್ಸವ ಅಥಣಿಯಲ್ಲಿ ಸಮೂಹ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಧ್ಯ ಮುರುಘೇಂದ್ರ ಕಲಾ ಮಂದಿರ ಅಥಣಿಯ ಪ್ರಾಚಾರ್ಯರಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಕಾಶ ಎ. ಎಂ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಸಂಯೋಜನೆ

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಎ.ಎಂ.ಪ್ರಕಾಶ ರವರ ಕಲಾಕೃತಿ ಅದರದೇ ಆದ ತಂತ್ರ ಶೈಲಿಯಿಂದಾಗಿ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಅಮೂರ್ತ ಆಕಾರದ ಫಾರ್ಮ್ಸ ಅವರ ಶೈಲಿಯ ವಿಶೇಷತೆಯಾಗಿದೆ. ಎ. ಎಂ. ಪ್ರಕಾಶರವರು ದಿನಾಂಕ ೧೩.೧೨.೧೯೬೦ರಂದು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಕಲಾಮಂದಿರದಿಂದ ಆರ್ಟ ಮಾಸ್ಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಪಡೆದರು. ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಮಾಸ್ಟರ್ ಆಫ್ ವಿಜ್ಯುವಲ್ ಆರ್ಟ್ ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅನೇಕ ಏಕವ್ಯಕ್ತಿ ಪ್ರದರ್ಶನ ಹಾಗೂ ಸಾಮೂಹಿಕ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ.[೧೪೬] ೧೯೮೬ರಲ್ಲಿಯ ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಆಕಾಡೆಮಿಯ ವಾರ್ಷಿಕ ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಸೇರಿದಂತೆ ಅನೇಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪುರಷ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಸಧ್ಯ ಕಲಾಮಂದಿರದ ಪ್ರಾಚಾರ್ಯರಾಗಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಅಶೋಕ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಸಂಯೋಜನೆ

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ-ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಅಶೋಕ ರವರ ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯೋರ್ವಳ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕೆಂಪು ಪಕ್ಷಿ ಕುಳಿತಿದೆ ಅವಳನ್ನು ಗಿಡ ಬೊಡ್ಡೆಯಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಲಾಗಿದೆ. ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿ ಗಿಡವನ್ನು ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯನ್ನು ಕಪ್ಪು ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿ, ಅವಳ ಸೂತ್ತಲೂ ಇರುವ ಅಂಧಕಾರವನ್ನು ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅರ್ಧವರ್ತುಳದಲ್ಲಿ ಕೆಂಪುಸೂರ್ಯ

---

೧೪೬. ಎಸ್. ಎನ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ (ಸಂ.) : ಕರ್ನಾಟಕ ಕಲಾವಿದರ ಪರಿಚಯಾವಳಿ, ಪುಟ – ೧೦

ಮುಳುಗುವ ಹಂತದಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ ಹಾಗೂ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕಂದು ಗೆಂಪು ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಶೋಕರವರು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗಾಣಗಾಪೂರದಲ್ಲಿ ದಿ: ೧೦-೫-೧೯೬೭ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣದ ನಂತರ ಜನಿಸಿದ ಅಶೋಕರವರು. ನಂತರ ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಆರ್ಟಮಾಸ್ಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಬಿ.ಎಫ್.ಎ ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಅಪ್ಲೈಡ್ ಆರ್ಟನಲ್ಲಿ ಎಂ.ವಿ.ಎ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೯೦ ರಿಂದ ೨೦೦೬ ರವರೆಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತ ಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಲಾ ಮೇಳ, ಮೈಸೂರು ವಸ್ತುಪ್ರದರ್ಶನ, ನಾಗ್ಪುರ ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನ ನೀಡಿದ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿದ್ದಾರೆ.[೧೪೭] ಸದ್ಯ ರವೀಂದ್ರ ಕಲಾನಿಕೇತನ ತುಮಕೂರಿನಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾ. ಕಲಾಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರೀಯಾಶೀಲರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಕಿಶೋರ ಕುಮಾರ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಪೇಂಟಿಂಗ್

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬಾದಾಮಿ–ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಕಿಶೋರ ಕುಮಾರವರ ಕಲಾಕೃತಿ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಅಕ್ರ್ಯಾಲಿಕ್‌ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಕುದುರೆಯ ಫಾರ್ಮ್ಸಗಳನ್ನು ದೃಶ್ಯಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಸೊಗಸಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಆಕಾರಗಳು ಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ಮೆರಗು ನೀಡುತ್ತವೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ನೆರಳು–ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ, ಲವಲವಿಕೆಯ ತಾಜಾ ವರ್ಣಸಂಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಡಿ ಬರುವ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ನೋಡುಗರನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಸೆಳೆದು ಬಿಡುತ್ತವೆ.

ಹೈದರಾಬಾದ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಮುಖ ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರವಾದ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ವಿಭಜನೆಗೊಂಡು, ನೂತನ ಜಿಲ್ಲೆಯಾಗಿ ನಾಮಕರಣಗೊಂಡ ಯಾದಗಿರಿಜಿಲ್ಲೆಯ ಶಾಹಪೂರ ತಾಲೂಕಿನ "ಗೋಗಿ" ಎಂಬ ಊರಲ್ಲಿ ದಿನಾಂಕ:೦೧–೦೧–೧೯೬೭ರಲ್ಲಿ ಕಿಶೋರ ಕುಮಾರ ಜನಿಸಿದರು. ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಯ ನಂತರ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಲು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಐಡಿಯಲ್ ಫೈನ್ ಆರ್ಟ್ ಸಂಸ್ಥೆ ಸೇರಿದರು. ಮುಂದೆ ಇವರು ೨೦೦೦ದಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಬಿ,ಎಫ್,ಎ ಪದವಿ, ೨೦೦೬ರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಮಾಸ್ಟರ್ ಆಫ್ ವಿಜ್ಯುಯಲ್ ಆರ್ಟ ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದರು.

ಕಿಶೋರಕುಮಾರ ರವರು ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಮಾನವನ ಕಷ್ಟ–ಸುಖಗಳು, ನೋವು, ನಲಿವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದರು. ಸದ್ಯ ಡಾಲ್ ಸಿರೀಜನಲ್ಲಿ ಪೇಂಟಿಂಗ್ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ಜನಪದ ಕಲೆಯಾದ ತೊಗಲು ಗೊಂಬೆಯಾಟದಂಥ ಕಲೆಗಳು ಜನರ ನೆನಪಿನಿಂದ ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿವೆ. ಇಂಥ ಅಮೂಲ್ಯ ಜನಪದಕಲೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

---

೧೪೭. ಎಸ್. ಎನ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ (ಸಂ.) : ಕರ್ನಾಟಕ ಕಲಾವಿದರ ಪರಿಚಯಾವಳಿ, ಪುಟ – ೨೬

Storty telling Doll , Horses with Girl , Horse with women ಮುಂತಾದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ತೊಗಲು ಗೊಂಬೆಯಾಟದಲ್ಲಿ ಬರುವ ರಾಜನನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೀಲು ಕುದುರೆಯಾಟ ಮುಂತಾದ ಜನಪದ ಕಲಾಪ್ರಕಾರಗಳ ಪ್ರಭಾವ ಪಡೆದು, ತಮ್ಮ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ದುಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಹಾಗೆಯೇ "ಭಾವಚಿತ್ರ" ಕಲೆಯನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸುತ್ತಿರುವ ಇತ್ತೀಚಿನ ಕಲಾವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ "ಮುಖದ ಭಾವಚಿತ್ರ" ವನ್ನು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಸೃಜನಶೀಲ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಜೊತೆಗೆ ಮಹಿಳೆಯ ಮುಖದ ಮೂಗು, ಕಣ್ಣು, ಹಣೆ ಸೇರಿ ಮುಖದ ಅರ್ಧ ಭಾಗವನ್ನು ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಮರೆಮಾಚಿದ್ದು, ಮಹಿಳೆಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕಷ್ಟ-ಸುಖಗಳನ್ನು ನೆರಳು -ಬೆಳಕಿನ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಿಶೋರಕುಮಾರ ರವರು ಬೆಂಗಳೂರು, ತುಮಕೂರು, ಮಂಗಳೂರು, ಸೇರಿದಂತೆ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ೪ ಏಕವ್ಯಕ್ತಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪ್ರದರ್ಶನ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಲಾಮೇಳ, ನವದೆಹಲಿ, ಮುಂಬೈ, ಕಲ್ಕತ್ತಾ, ಹೈದರಾಬಾದ್, ಎರ್ನಾಕುಲಮ್, ಮದ್ರಾಸ, ರಾಜಸ್ಥಾನ, ಸೇರಿದಂತೆ ೨೬ ಗುಂಪು ಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ೩೬ನೇ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನ, ನವದೆಹಲಿ,ಹರಿಯಾಣ, ಮದ್ರಾಸ್, ನಾಗಪುರ, ಮುಂತಾದ ೨೨ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಐಫ್ಯಾಕ್ಸ, ನವದೆಹಲಿ, ಸೌತ್ ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಜೋನ್, ನಾಗಪುರ, ಬ್ರಹ್ಮಕುಮಾರಿ ಈಶ್ವರೀ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಮೌಂಟ್‌ಅಬು, ಮುಂತಾದವರು ಆಯೋಜಿಸಿದ ೨೬ ಕಲಾಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಶಶಿಕಲಾ ಕಮ್ಮಾರ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿ ಹೂ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆ

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಶಶಿಕಲಾ ಕಮ್ಮಾರ ರವರ ಕಲಾಕೃತಿಯ ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿ ಹೂವಿನೊಂದಿಗೆ ಮಹಿಳೆಯ ಚಿತ್ರಣವಾಗಿದೆ. ದೊಡ್ಡದಾದ ಐದು ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿ ಹೂಗಳು ಅರಳಿವೆ. ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆ ಯೋಚನಾಮಗ್ನಳಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದಾಳೆ. ಕಂದು ಹಸಿರು ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಕಲಾಕೃತಿಯನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಶಶಿಕಲಾ ಕಮ್ಮಾರವರು ೧೯೬೨ರಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಲ್ಲಾಪೂರದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಆರ್ಟ್ ಮಾಸ್ಟರ್ ಡಿಪ್ಲೋಮಾವನ್ನು ಉಮಾ ಕಲಾಮಂದಿರ ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅನೇಕ ಗುಂಪು ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೮೩ ರಿಂದ ೨೦೦೩ ರವರೆಗೆ ಉಮಾ ಕಲಾ ಶಾಲೆಯ ಪ್ರಾಚಾರ್ಯರಾಗಿ ಕಾರ್ಯಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಧ್ಯ ವಿಜಯ ಕಲಾಮಂದಿರ ಗದಗದಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕಿಯಾಗಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಭು ಹರಸೂರು – ಕಲಾಕೃತಿ : ಸಂಯೋಜನೆ

ನಾಡೋಜ ಆರ್. ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ಪ್ರಭು ಹರಸೂರ ರವರ ಕಲಾಕೃತಿಯು ಅಕ್ರೇಲಿಕ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಕಿರಿಟಧಾರಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ಎದುರು ನೋಟದಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ಇನ್ನೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಬದಿಯ ನೋಟದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿ ಅಮೂರ್ತ ಫಾರ್ಮಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಸಂಯೋಜನೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಭು ಹರಸೂರ ರವರು ದಿನಾಂಕ ೨-೧೦-೧೯೬೨ರಲ್ಲಿ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಆರ್ಟ ಮಾಸ್ಟರ್ ಡಿಪ್ಲೋಮಾವನ್ನು ಐಡಿಯಲ್ ಫೈನ್ ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಬೆಂಗಳೂರು ಧಾರವಾಡ ಭುವನೇಶ್ವರ, ಮುಂಬೈ, ಮೈಸೂರು, ಹೈದರಾಬಾದ, ನಾಗ್ಪೂರ ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯ ನಡೆದ ಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ.[೧೪೮] ತುಮಕೂರು, ಬೆಂಗಳೂರು, ದಾವಣಗೆರೆ, ಬಾದಾಮಿ, ಹಾಸನ್, ಹೈದರಾಬಾದ, ಉಡುಪಿ ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕಲಾಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೮೭, ೧೯೯೪ ಮೈಸೂರು ದಸರಾ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ೧೯೯೧, ೧೯೯೪ರಲ್ಲೂ ಸೌತ ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಕಲ್ಚರಲ್ ಜೋನ್ ನಾಗಪುರ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಸೇರಿದಂತೆ ಅನೇಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ–ಪುರಸ್ಕಾರಗಳು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ೨೦೧೨ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಆಕಾಡೆಮಿಯ ಗೌರವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.[೧೪೯]

ಡಾ. ಯಾದಪ್ಪಾ ಪರದೇಶಿ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಮಹಿಳೆಯರು

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿರುವ ಪರದೇಶಿಯವರ ಕಲಾಕೃತಿಯು ಅಕ್ರ್ಯಾಲಿಕ್ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಬಾಗಲಕೋಟ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬಾದಾಮಿ ತಾಲೂಕಿನ ಕೆರೂರ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ೧೯೬೫ರಲ್ಲಿ ಡಾ. ಯಾದಪ್ಪಾ ಪರದೇಶಿ ಅವರು ಜನಿಸಿದರು. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಗೂ ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಸ್ವಂತ ಊರಲ್ಲಿ ಮುಗಿಸಿದ ಪರದೇಶಿಯವರು ಪಿ.ಯು.ಸಿ ಹಾಗೂ ಬಿ.ಎ. ಪದವಿಯನ್ನು ಬಾಗಲಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಮುಗಿಸಿದರು. ನಂತರ ಗದುಗಿನ ವಿಜಯ ಕಲಾಮಂದಿರದಿಂದ ಡಿ.ಎಂ.ಸಿ. ಹಾಗೂ ಬಿ.ಎಫ್.ಎ. ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದರು.

ನಂತರ ಗುಲಬರ್ಗಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಎಂ.ಎಫ್.ಎ. ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಡಾ.ಎಸ್.ಸಿ. ಪಾಟೀಲ ರವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಭಿತ್ತಿಚಿತ್ರಕಲೆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. "ಶೀಗಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ ಪುಸ್ತಕವು ರಾಜ್ಯ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿಯಿಂದ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಇವರು ಬರೆದ ಇನ್ನೂ ಎರಡು ಪುಸ್ತಕಗಳು ಪ್ರಕಟನೆಯ ಹಂತದಲ್ಲಿದೆ. ಅನೇಕ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಾವಿಷಯಗಳ

---

೧೪೮. ಎಸ್. ಎನ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ (ಸಂ.) : ಕರ್ನಾಟಕ ಕಲಾವಿದರ ಪರಿಚಯಾವಳಿ, ಪುಟ – ೧೬೮

೧೪೯. ಹುಣಸವಾಡಿ ರಾಜನ್ (ಸಂ.) : ಸಂಯುಕ್ತ ಕರ್ನಾಟಕ, ದಿನಪತ್ರಿಕೆ, ದಿ. ೦೮.೧೧.೨೦೧೨

ಕುರಿತು ಲೇಖನಗಳು ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿವೆ."[೧೫೦] ಸದ್ಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿಯ ವರ್ಣಶಿಲ್ಪ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ರಾಜ್ಯದ ಹಲವೆಡೆ ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಂಡು ಮೆಚ್ಚುಗೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ವಿ.ವಿ. ಹಿರೇಮಠ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿತ್ರಣ

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ–ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿರುವ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಅಕ್ರ್ಯಾಲಿಕ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿತ್ರಣವಾಗಿದೆ. ಕೊಪ್ಪಳ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಯತ್ನಳ್ಳಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ವಿ.ವಿ. ಹಿರೇಮಠ ರವರು ೧೯೬೩ ಜನಿಸಿದರು. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೂಟ್ಟೂರಿನಲ್ಲಿ ಪೂರೈಸಿ, ವಿಜಯ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಆರ್ಟಮಾಸ್ಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಪಡೆದರು. ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಕಲಾ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾತಕೊತ್ತರ ಪದವಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂಪಿಯಿಂದ "ಮಾಸ್ಟರ್ ಆಫ್ ವಿಜ್ಯುವಲ್ ಆರ್ಟ್" ಪದವಿ ಪಡೆದರು. ಸಧ್ಯ ಬಿಜಾಪೂರದ ಸಿದ್ದೇಶ್ವರ ಕಲಾಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿ."[೧೫೧] ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಹಿರೇಮಠರು ಬೆಂಗಳೂರು, ಧಾರವಾಡ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪ್ರದರ್ಶನ ಏರ್ಪಡಿಸಿ ಜನರ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಬಾಬುರಾವ ನಡೋಣಿ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಭಾವಚಿತ್ರಣ

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ–ಬನಶಂಕರಿಯ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿರುವ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿ ತೈಲವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಿದ ಭಾವಚಿತ್ರವಾಗಿದೆ, ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಡಾ. ಜಿ. ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ ರವರ ಭಾವಚಿತ್ರವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ನೈಜವಾಗಿ ಉತ್ತಮ ನೆರಳು ಬೆಳಕು, ಶರೀರಶಾಸ್ತ್ರದ ನಿಯಮಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಕಲಾಕೃತಿ ಜೀವಂತವಾಗಿ ಕಾಣುವಂತೆ ಮೂಡಿ ಬಂದಿದೆ. ನಡೋಣಿಯವರು ಭಾವ ಚಿತ್ರಣದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಆಸಕ್ತಿ ಹೊಂದಿ, ಇದೇ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಎಂ.ವಿ.ಎ. ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇದುವರೆಗೆ ನಾಡಿನ ಅನೇಕ ಗಣ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ೧೦೦ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚೂ ಭಾವಚಿತ್ರ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಬಾಬುರಾವ್ ನಡೋಣಿಯವರು ದಿನಾಂಕ: ೧–೬–೧೯೬೩ರಂದು ಅಥಣಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ತಂದೆ ವಿಠೋಬಾ. ತಾಯಿ ಕಮಲಾಬಾಯಿ ಇವರಿಗೆ ಮೂರು ಜನ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು ನಾಲ್ಕು ಜನ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು, ಏಳನೇಯ ಮಗುವಾಗಿ ಜನಿಸಿದವರೇ ಬಾಬುರಾವ ನಡೋಣಿಯವರು.

---

೧೫೦. ಬಿ. ಎಲ್. ಲಮಾಣಿ : ಚಿತ್ರಕಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಗದಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಡುಗೆ, ಅ.ಪ್ರ.ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ.ಮ.ಪ್ರ., ಪುಟ – ೧೬೨

೧೫೧. ಕಲಾವಿದರ ವೈಯಕ್ತಿಕ ದಾಖಲೆ

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಗೂ ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ರಾಯಬಾಗದಲ್ಲಿ ಪಡೆದರು. ನಂತರ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ದಾವಣಗೇರಿ ಲಲಿತಕಲಾ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಪಡೆದರು. ನಂತರ ಬೆನನಸ್ಮಿತ್ ಕಲಾಮಂದಿರ, ಬೆಳಗಾವಿಯಿಂದ ಆರ್ಟಮಾಸ್ಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಪಡೆದರು.

ಕಲಾಶಿಕ್ಷಣ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ೧೯೯೨ರಿಂದ ೨೦೦೮ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಸದ್ಯ ರಾಯಬಾಗದಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕ್ರೀಯಾ ಚೇತನ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಕಲಾಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಅನೇಕ ಏಕವ್ಯಕ್ತಿ ಪ್ರದರ್ಶನ ಸಮೂಹ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡಮಿಯ ಹಾಗೂ ಇತರ ಸಂಘ-ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಕಲಾಶಿಬಿರಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ಅನೇಕ ಕಲಾ ಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಮೇರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಕಲಾ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅನೇಕ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪುರಷ್ಕಾರ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಿವೆ."[೧೫೨] ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ದೇಶ-ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡು ವಿಮರ್ಶಕರಿಂದ ಮೆಚ್ಚುಗ್ಗೆಯ ಪ್ರತಿಕ್ರೀಯೆ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಟಿ.ಕೆ. ರಾಮಸಿಂಗ್ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಸಂಯೋಜನೆ

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ಟಿ.ಕೆ. ರಾಮಸಿಂಗ್‌ರವರ ಜಾನಪದ ಅಂಶಗಳ ಆಕಾರಗಳು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರ ರಚಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಕೊಳಲು ನುಡಿಸುತ್ತಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿ, ಮುಂದೆ ಸಿಂಹನಿಂತಿರುವುದು. ಹೀಗೆ ರಾಮಸಿಂಗ ಅವರು ವಿಚಿತ್ರ ಫಾರ್ಮ್ಸ್‌ಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಠಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜಾನಪದ ಶೈಲಿಯ ಕುದುರೆ ಆಕಾರಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನರ್ತಿಸುತ್ತಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರು ಇದು ಅವರ ಶೈಲಿಯ ವಿಶೇಷತೆಯಾಗಿದೆ. ರಾಮಸಿಂಗ್ ಅವರು ೧೫-೦೨-೧೯೬೩ರಲ್ಲಿ ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬುಗುಡನಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಇವರು ಡಿ.ಎಂ.ಸಿಯನ್ನು ರವೀಂದ್ರ ಕಲಾನಿಕೇತನ ತುಮಕೂರು, ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಇನ್ ಡ್ರಾಯಿಂಗ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೆಂಟಿಂಗ್‌ನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಕಲಾಮಂದಿರದಿಂದ, ಹಾಗೂ ಆರ್ಟ ಮಾಸ್ಟರ್ ಡಿಪ್ಲೋಮಾವನ್ನು ಕೆನ್ ಕಲಾ ಶಾಲೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.[೧೫೩] ತುಮಕೂರು, ಮೈಸೂರು, ಬೆಂಗಳೂರು, ಗೋವಾ ಮತ್ತು ಚೆನ್ನೈನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಎಕವ್ಯಕ್ತಿ ಕಲಾ ಪ್ರದರ್ಶನವನ್ನು ೧೯೯೫ ರಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಬೆಂಗಳೂರು, ತುಮಕೂರು, ನವದೆಹಲಿ, ಕಲ್ಕತ್ತಾ, ಮದ್ರಾಸ, ಬಾಂಬೆ, ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಾಮೂಹಿಕ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೯೮, ೧೯೯೯, ೨೦೦೦ ಮೈಸೂರು ದಸರಾ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ೨೦೦೨ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಸದ್ಯ ರವೀಂದ್ರ ಕಲಾನಿಕೇತನ ತುಮಕೂರಿನಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

---

೧೫೨. ಎಸ್. ಎನ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ (ಸಂ.) : ಕರ್ನಾಟಕ ಕಲಾವಿದರ ಪರಿಚಯಾವಳಿ, ಪುಟ – ೯೦

೧೫೩. ಎಸ್. ಎನ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ (ಸಂ.) : ಕರ್ನಾಟಕ ಕಲಾವಿದರ ಪರಿಚಯಾವಳಿ, ಪುಟ – ೧೧೯

ಕೆ. ಸಿ. ಎಸ್. ಪ್ರಸನ್ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಪೇಂಟಿಂಗ್

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ-ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿ ಅಕ್ರ್ಯಾಲಿಕ್ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ತೈಲವರ್ಣದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಕಲಾಕೃತಿಯನ್ನು ಎರಡು ಭಾಗವಾಗಿಸಿ ಕೃತಿ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಮೂರ್ತ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಫಾರ್ಮಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೆ. ಸಿ. ಎಸ್. ಪ್ರಸನ್‌ರವರು ದಿನಾಂಕ : ೨೦-೫-೧೯೬೩ರಲ್ಲಿ ಚೊಲ್ಲನಹಳ್ಳಿ ಜನಿಸಿದರು. ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಆರ್ಟಮಾಸ್ಟರ್ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಬಿ.ಎಫ್.ಎ ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಎಂ.ವಿ.ಎ. ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಬೆಂಗಳೂರು, ತುಮಕೂರ, ದೆಹಲಿ, ಕಲ್ಕತ್ತಾ, ಮದ್ರಾಸ ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮೂಹಿಕ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಂಡಿವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಅನೇಕ ಕಲಾಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮೈಸೂರು ದಸರಾ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಅಂಬಾಲ ಕಾಂಟ ಅರಿಯಾನ್ ಕೇಂದ್ರ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡಮಿಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಸಧ್ಯ ತುಮಕೂರಿನ ರವೀಂದ್ರ ಕಲಾನಿಕೇತನದಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಎನ್.ಎನ್. ಚಿನ್ನಣ್ಣವರ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಮಹಿಳೆ

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ಎನ್.ಎನ್. ಚಿನ್ನಣ್ಣವರ ರವರ ಕಲಾಕೃತಿ ಜಾನಪದ ಶೈಲಿಯ ವಾರ್ಲಿ ಕೆಲವು ಫಾರ್ಮ್ಸಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಹಿಳೆ, ಗಿಡ, ದೂರದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಎಲ್ಲವುಗಳಲ್ಲಿ ಚಿಕಣಿ ಚಿತ್ರಗಳು ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

ಸಮಕಾಲಿನ ಕಲೆಯ ಮೇಲೆ ಚಿಕಣಿ ಚಿತ್ರಗಳು ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಭಾವ ಪ್ರೇರಣೆ ಒದಗಿಸಿವೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನಣ್ಣವರ ರವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಕಲಾವಿದ ಚಿನ್ನಣ್ಣವರ ರವರು ದಿನಾಂಕ ೦೧-೦೬-೧೯೬೩ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಆರ್ಟ ಮಾಸ್ಟರ್ ಡಿಪ್ಲೋಮಾವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಎಂ.ವಿ.ಎ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ೧೯೮೮ರಲ್ಲಿ ರೋಟರಿ ಕ್ಲಬ್ ಧಾರವಾಡ, ೧೯೮೯ ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರ ದಸರಾ, ೧೯೯೩ರಲ್ಲಿ ವರ್ಣಮೇಳ ಧಾರವಾಡ, ೧೯೯೪ ಸ್ಪಾರ್ಕ-೯೪, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೨ರಲ್ಲಿ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ, ೨೦೦೩ರಲ್ಲಿ ೭ನೇ ಕರ್ನಾಟಕ ಮೇಳ ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೪ರಲ್ಲಿ ಸ್ಪಂದನ ಧಾರವಾಡ, ೨೦೦೬ರಲ್ಲಿ ಬೀದರ, ಧಾರವಾಡಗಳಲ್ಲಿ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಂಡಿವೆ.

೧೯೯೦ರಲ್ಲಿ ಲಿಥೋ ಕ್ಯಾಂಪ ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೦ರಲ್ಲಿ ಲಿಥೋ ಕ್ಯಾಂಪ ಧಾರವಾಡ, ೨೦೦೭ರಲ್ಲಿ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡಮಿ ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೭ರಲ್ಲಿ ಧಾರವಾಡ ಉತ್ಸವ, ೨೦೦೯

ರಲ್ಲಿ ಲಕ್ಕುಂಡಿ ಉತ್ಸವ, ೨೦೧೦ರಲ್ಲಿ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡಮಿಯ ವಿಶೇಷ ಘಟಕ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಶಿಬಿರ, ಧಾರವಾಡ ಹೀಗೆ ಚಿನ್ನಣ್ಣವರ ಅನೇಕ ಕಲಾಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸದ್ಯ ಜೆ. ಎಸ್.ಎ ಸ್. ಹಾಲಭಾವಿ ಸ್ಕೂಲ್ ಆಫ್ ಆರ್ಟ್, ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಬಿ.ಎಸ್. ಮಠಪತಿ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಕುದುರೆ

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿಯ ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಬಸವರಾಜರವರು ಕಲಾಕೃತಿ ಹುಂಕರಿಸುತ್ತಾ ಜಿಗಿಯುತ್ತಿರುವ ಕುದುರೆಯ ಚಿತ್ರವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಳಮುಖ ಮಾಡಿದ ಕುದುರೆ ರಭಸವಾಗಿ ಓಡುತ್ತಿರುವ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನೆಲವನ್ನು ಹಸಿರು ಮಿಶ್ರಿತ ಕಪ್ಪು ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬಸವರಾಜ ಮಠಪತಿಯವರು ದಿನಾಂಕ ೨೨-೦೭-೧೯೬೩ರಲ್ಲಿ ಅಥಣಿ ತಾಲೂಕಿನ ಸತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆರ್ಟ್ ಮಾಸ್ಟರ್ ಡಿಪ್ಲೋಮಾವನ್ನು ಶ್ರೀ ಮುರುಘೇಂದ್ರ ಕಲಾಮಂದಿರ ಅಥಣಿಯಲ್ಲಿ ಮುಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂಪಿಯಿಂದ ಮಾಸ್ಟರ್ ಆಫ್ ವಿಜ್ಯುವಲ್ ಆರ್ಟ್ ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ೨೦೦೩ರಲ್ಲಿ ಹಂಪಿಯಲ್ಲಿ ಕಲಾಶಿಬಿರ, ೨೦೦೮ರಲ್ಲಿ ಗಡಿನಾಡು ಉತ್ಸವ ಮುಂತಾದ ಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ತೊರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಧ್ಯ ಮುರುಘೇಂದ್ರ ಕಲಾಮಂದಿರ ಅಥಣಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಶಶಿಧರ ಲೋಹಾರ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಸಂಯೋಜನೆ

ಕಿತ್ತೂರಿನ ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿರುವ ಶಶಿಧರ ಲೋಹಾರ ರವರ ಕಲಾಕೃತಿ ಅಕ್ರ್ಯಾಲಿಕ್ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಶಶಿಧರ ಲೋಹಾರ ರವರು ದಿ: ೬-೭-೧೯೬೪ ರಂದು ಸಿಗ್ಗಿ ಎಂಬ ಊರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ತಂದೆ ಮಹಾದೇವಪ್ಪಾ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿದ್ದರು. ತಾಯಿ ಸುಂದರಮ್ಮ, ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಹುಟ್ಟೂರಿನಲ್ಲಿ ಮುಗಿಸಿದ ಶಶಿಧರ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಉನ್ನತ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಧಾರವಾಡದ ಹಾಲಭಾವಿ ಸ್ಕೂಲ ಆಫ್ ಆರ್ಟ್‌ಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆರು. ಜಿ.ಡಿ ಆರ್ಟನ್ನು ಕೆನ್ ಕಲಾಶಾಲೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಪಡೆದರು. “೧೯೯೦ರಲ್ಲಿ ಶಿಗ್ಗಿಯಲ್ಲಿ ಏಕವ್ಯಕ್ತಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪ್ರದರ್ಶನ, ೧೯೯೩ ರಲ್ಲಿ ದಾವಣಗೇರಿಯ, ೧೯೯೪-೯೫ರಲ್ಲಿ ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ೧೯೯೮ರಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹಲವಾರು ಕಡೆ ತಮ್ಮ ಕಲೆಯ ಹೊಳಪನ್ನು ತೋರಿಸುವದರೊಂದಿಗೆ ೧೯೯೮ ರಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ, ಗದಗ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಮುಂಬೈ, ಧಾರವಾಡ, ಗೋವಾ, ಹೀಗೆ ನಾಡಿನುದ್ದಕ್ಕೂ ಸುಮಾರು ೨೦ಕ್ಕೂ ಮಿಕ್ಕ ಗುಂಪು ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ ಹೆಮ್ಮೆ ಅವರಿಗಿದೆ.”[೧೫೪]

೧೫೪. ಜಿ. ಎಸ್. ಭೂಸಗೊಂಡ : ಕಲಾವಾರ್ತೆ, ಸಂಚಿಕೆ -೯೦, ಪುಟ – ೨೪

ಅಲ್ಲದೆ ಭೂಪಾಲ, ನವದೆಹಲಿ, ಬೀದರ್, ನಾಗಪೂರ ಸೇರಿದಂತೆ ೧೮ಕ್ಕು ಕಲಾಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. "೧೯೯೧ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರ ದಸರಾ ಉತ್ಸವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ೨೦೦೬ ಪುಣೆ ಟಿಳಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ೨೦೦೬-೦೭ ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತ ಕಲಾ ಅಕಾಡಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ೨೦೦೮ರಲ್ಲಿ ಪಿ.ಟಿ. ರೆಡ್ಡಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಹೀಗೆ ಹಲವಾರು ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಇವರನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ."[೧೫೫]

ವೆಂಕಟೇಶ ಎಂ. ಕಾನಪೇಟ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಕಿರುರೂಪ ಚಿತ್ರಣ

ನಾಡೋಜ ಆರ್ ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ವೆಂಕಟೇಶ ಎಂ ಕಾನಪೇಟರವರ ಕಲಾಕೃತಿಯ ಕಿರು ರೂಪ ಚಿತ್ರಣ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿದೆ. ವೆಂಕಟೇಶ ಕಾನಪೇಟರವರ ೧೯೬೪ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಆರ್ಟ ಮಾಸ್ಟರ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಎಂ.ವಿ.ಎ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಕಲಾಮೇಳ ೧೯೮೮, ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ವಾರ್ಷಿಕ ಪ್ರದರ್ಶನ ೧೯೮೫, ೧೯೮೯, ೧೯೯೨, ೧೯೯೫, ೧೯೯೭ರ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಕಲಾ ಕೃತಿಗಳು ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಂಡಿವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ೧೯೮೯-೯೧ ಮೈಸೂರ ದಸರಾ ಪ್ರದರ್ಶನ, ೧೯೯೦ರ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಕೇಂದ್ರ ಚೆನ್ನೈ, ೧೯೯೮ ಜಹಾಂಗೀರ ಆರ್ಟ್ ಗ್ಯಾಲರಿ ಮುಂಬೈನಲ್ಲಿ ಅವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಂಡಿವೆ.[೧೫೬] ೧೯೯೧ರಲ್ಲಿ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಪ್ರದರ್ಶನ, ೧೯೯೨ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್ತ್ ಬೆಂಗಳೂರು ಏರ್ಪಡಿಸಿದ ಪ್ರದರ್ಶನ, ೧೯೯೨ ರಿಂದ ೧೯೯೫ ಮೈಸೂರು ದಸರಾ ಪ್ರದರ್ಶನ, ೧೯೯೭ರ ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿರುವುದು ಅವರ ಕಲಾ ಪ್ರತಿಭೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿವೆ.

ಬಸವರಾಜ ಗವಿಮಠ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಸಂಯೋಜನೆ

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ-ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ಬಸವರಾಜ ಗವಿಮಠರವರ ಕಲಾಕೃತಿ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಅಕ್ರ್ಯಾಲಿಕ್ ವರ್ಣದಿಂದ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ಮಂಗಗಳು ಇದ್ದು, ಒಂದು ಮಂಗವನ್ನು ರಾಜಕಾರಣಿಯಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಮೈಕ್ ಕೊಟ್ಟು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಖಾದಿ ಟೊಪ್ಪಿಗೆ ಹಾಕಲಾಗಿದೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಮಂಗವನ್ನು ವಿಜ್ಞಾನಿಯಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಟೆಲಿಸ್ಕೋಪನಿಂದ ಗ್ರಹಗಳನ್ನು ವೀಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದೆ ಮತ್ತೊಂದು ಮಂಗದ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹೆಡ್‌ಫೋನ್ ಹಾಕಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಮೊಬೈಲಕೊಟ್ಟು ಸಂಗೀತ ಆಲಿಸುವಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಧ್ಯ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ರಾಜಕೀಯ ಕೆಸರೇರಚಾಟಗಳು, ಮೊಬೈಲ್ ಹಾವಳಿಗಳು ಮುಂತಾದ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ವಿಢಂಭನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬಸವರಾಜ ಗವಿಮಠರವರು ದಿನಾಂಕ ೦೧-೦೬-೧೯೬೪ರಂದು ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮದರಖಂಡಿಯಲ್ಲಿ

---

೧೫೫. ಜಿ. ಎಸ್. ಭೂಸಗೊಂಡ : ಕಲಾವಾರ್ತೆ, ಸಂಚಿಕೆ -೯೦, ಪುಟ - ೨೪

೧೫೬. ಎಸ್. ಎನ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ (ಸಂ.) : ಕರ್ನಾಟಕ ಕಲಾವಿದರ ಪರಿಚಯಾವಳಿ, ಪುಟ - ೧೩೭

ಜನಿಸಿದರು. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೂಟ್ಟೂರಿನಲ್ಲಿ ಪಡೆದ ಗವಿಮಠ ಟಿ.ಸಿ.ಎಚ್. ಹಾಗೂ ಆರ್ಟಮಾಸ್ಟರ್ ಡಿಪ್ಲೊಮಾ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಬಿ.ಎಫ್.ಎ. ನಂತರ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಎಂ.ವಿ.ಎ ಹಾಗೂ ಎಂ.ಫಿಲ್ ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಸಧ್ಯ ಕನ್ನಡ ಬಾಗಲಕೋಟ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಚಿತ್ರಕಲೆ ಕುರಿತು ಪಿ.ಹೆಚ್.ಡಿ. ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ವಿಜಯಕಲಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯದ ಸಂಸ್ಥಾಪಕ ಪ್ರಾಚಾರ್ಯರಾಗಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಸೇವಾನಿರತ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಎಂ.ಎಫ್.ಎ ಪದವಿ ಕೊಡುವ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಮುನ್ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಪರಿಣಿತ ಸಾಧಿಸಿರುವ ಇವರು ೧೯೯೮ ಕೇರಳ ರಾಜ್ಯದ ಛಾಯಾಚಿತ್ರ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅನೇಕ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳಾಗಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.[೧೫೭]

ಆರ್.ಸಿ. ಕಾರದಕಟ್ಟಿ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಹುಲಿವೇಷ

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ಅರ್.ಸಿ. ಕಾರದಕಟ್ಟಿಯವರು ಕಲಾಕೃತಿಯ ಹುಲಿವೇಷದಾರಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಚಿತ್ರವಾಗಿದೆ. ಕಲಾಕೃತಿಯು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕೆಂಪುವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲಾಗಿದ್ದು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ವಿಶಿಷ್ಠ ಮೈವಳಿಕೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಠಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮುಖ ಹಾಗೂ ದೇಹವನ್ನು ಹುಲಿವೇಷದ ಮೇಕಪನಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆರ್.ಸಿ. ಕಾರದಕಟ್ಟಿಯವರು ದಿನಾಂಕ ೨೦–೦೭–೧೯೬೪ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಆರ್ಟ್ ಮಾಸ್ಟರನಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಪಡೆದಿರುವ ಇವರು ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಮಾಸ್ಟರ್ ಆಫ್ ವಿಜ್ಯುವಲ್ ಆರ್ಟ್ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅನೇಕ ಗುಂಪು ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಧ್ಯ ನಿರ್ಮಲ್ ಸ್ಕೂಲ್ ಆಫ್ ಆರ್ಟ ಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚಾರ್ಯರಾಗಿ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಮಲ್ಲಪ್ಪಾ ಹಳ್ಳಿ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿತ್ರಣ

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮಲ್ಲಪ್ಪಾ ಹಳ್ಳಿಯವರ ಕಲಾಕೃತಿಯ ತೈಲವರ್ಣದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿತ್ರಣವಾಗಿದೆ. ಹಂಪಿಯ ಪರಿಸರವನ್ನು ಹಳ್ಳಿಯವರು ತೈಲವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಶುಭ್ರವಾದ ಆಕಾಶ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಚದುರಿದ ಮೊಡಗಳು, ಸೂತ್ತಲೂ ಮಂಟಪ, ನೀರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ದೇವರ ಮಂಟಪ ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ನೈಜವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಮಲ್ಲಪ್ಪಾ ಹಳ್ಳಿಯವರು ದಿನಾಂಕ. ೦೧–೦೫–೧೯೬೪ರಲ್ಲಿ ಬಿಜಾಪೂರದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿಯೇ ತಮ್ಮ ಕಲಾಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪೂರೈಸಿದ ಹಳ್ಳಿಯವರು ಬಿ.ಎಫ್.ಎ ಹಾಗೂ

೧೫೭. ಎಸ್. ಎನ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ (ಸಂ.) : ಕರ್ನಾಟಕ ಕಲಾವಿದರ ಪರಿಚಯಾವಳಿ, ಪುಟ – ೮೭

ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಎಂ.ವಿ.ಎ ಸ್ನಾತ್ತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಕಷ್ಟು ಸಮೂಹ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಂಡಿವೆ ಹಾಗೂ ಅನೇಕ ಕಲಾ ಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.[೧೫೮] ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ದೇಶ ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ. ಸಧ್ಯ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಕೆನ್ ಕಲಾ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಎಂ. ಆರ್. ಹೆಬ್ಬಳ್ಳಿ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಸಂಯೋಜನೆ

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿರುವ ಹೆಬ್ಬಳ್ಳಿಯವರ ಕಲಾಕೃತಿ ಅಕ್ರ್ಯಾಲಿಕ್ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಮಾನವೀಯ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುವ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯ ಮುಖಗಳನ್ನು ವೇದನೆಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿ, ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿ ಅಪಾಯ ಸೂಚಿಸುವ ಕೆಂಪು ವರ್ಣ, ಮನುಷ್ಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವದನ್ನು ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಎಂ. ಆರ್. ಹೆಬ್ಬಳ್ಳಿಯವರ ಪೂರ್ಣ ಹೆಸರು ಮೀರಾಸಾಬ ರಹಿಮಾನಸಾಬ ಹೆಬ್ಬಳ್ಳಿ, ತಾಯಿ ಹೆಸರು, ಅಮೀನಬಿ, ಇವರು ಗದಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೊಂಬಳ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ದಿನಾಂಕ. ೨೮–೫–೧೯೬೪ರಂದು ಜನಿಸಿದರು. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿದ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಮುಗಿಸಿದರು. ಚಿತ್ರಕಲಾ ಶಿಕ್ಷಣದ ಆಭ್ಯಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಜೆ.ಎನ್ ಕಲಾಶಾಲೆ, ಗದಗ–ಬೆಟಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆದು ೧೯೮೬ರಲ್ಲಿ ಆರ್ಟ್ ಮಾಸ್ಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೊಮಾ ಪಡೆದರು. ಚಿತ್ರಕಲಾಭ್ಯಾಸದ ನಂತರ ೧೯೮೬ರಲ್ಲಿ ಜೆ.ಎನ್ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರೆಂದು ನೇಮಕ ಹೊಂದಿದರು. "ಇವರು ೧೯೯೦ರಲ್ಲಿ ಒಂದು ವರ್ಷ ಹಾಗೂ ೨೦೦೩ರಲ್ಲಿ ಒಂದು ವರ್ಷ ಪ್ರಭಾರಿ ಪ್ರಾಚಾರ್ಯರಾಗಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಹೆಬ್ಬಳ್ಳಿಯವರಿಗೆ ಅಧ್ಯಾಪಕ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇವರಿಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ಇದ್ದ ಕಾರಣ ಕಲಾ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಕಲಾಶಾಲೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಂತದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಸಹಾಯಕರಾಗಿ, ಹಿರಿಯ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿ ಕೆಲಸಮಾಡಿದ್ದಾರೆ."[೧೫೯] ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸೇವಾನಿರತ ಅಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆದು ೨೦೦೭ರಲ್ಲಿ "ಮಾಸ್ಟರ್ ಆಫ್ ವಿಜ್ಯುವಲ್ ಆರ್ಟ್" ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ರಾಜ್ಯದ ಹಲವೆಡೆ ಕಲಾ ಪ್ರದರ್ಶನ, ಕಲಾಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಕ್ರೀಯಾಶೀಲರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

---

೧೫೮. ಎಸ್. ಎನ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ (ಸಂ.) : ಕರ್ನಾಟಕ ಕಲಾವಿದರ ಪರಿಚಯಾವಳಿ, ಪುಟ – ೧೮೧

೧೫೯. ಕಲಾವಿದರ ವೈಯಕ್ತಿಕ ದಾಖಲೆ

ಎಸ್. ಬಿರಾದಾರ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಸಂಯೋಜನೆ

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಎಸ್. ಬಿರಾದಾರವರ ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಪಾಪಸಕಳ್ಳಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಲಾಗಿದೆ ಅದಕ್ಕೆ ಹೊಂದಾನಿಕೆಯಾಗುವಂತೆ ನಾಲ್ಕು ತ್ರಿಭುಜಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಕೆಂಪು ಹಾಗೂ ಕಪ್ಪು ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಅನಗತ್ಯವಾಗಿ ಕೆಲವು ಆಕಾರಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಎಸ್. ಬಿರಾದಾರವರು ದಿನಾಂಕ ೧೦-೦೬-೧೯೬೪ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಆರ್ಟ ಮಾಸ್ಟರ್ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂಪಿಯಿಂದ ಮಾಸ್ಟರ್ ಆಫ್ ವಿಜ್ಯುವಲ್ ಆರ್ಟ್ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೮೪ರ ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಕಲಾಶಿಬಿರ ಸೇರಿದಂತೆ ಅನೇಕ ಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆಯವರು ೨೦೦೪ರಲ್ಲಿ ಏರ್ಪಡಿಸಿದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಬಿರದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸದ್ಯ ಇವರು ಹೂವಿನ ಹಿಪ್ಪರಗಿಯಲ್ಲಿಯ ಕಲಾಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯದ ಪ್ರಾಚಾರ್ಯರಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ವಿ. ಡಿ. ಸಾಲಿ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿತ್ರಣ

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿರುವ ವಿ.ಡಿ. ಸಾಲಿಯವರ ಕಲಾಕೃತಿಯು ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ ಮೇಲೆ ಅಕ್ರೇಲಿಕ್ ವರ್ಣದಿಂದ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಆಕಾರಗಳನ್ನು ಅಮೂರ್ತ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿಯ ಗಿಡಮರಗಳು ಬಿರುಗಾಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಾಗ ಉಂಟಾಗುವ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಅಮೂರ್ತವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ವಿ. ಡಿ. ಸಾಲಿಯವರು ದಿನಾಂಕ. ೧೯-೧೨-೧೯೬೪ರಂದು ಉಗರಗೋಳದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಗೂ ಮಾದ್ಯಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಹುಟ್ಟೂರಿನಲ್ಲಿ ಪೂರೈಸಿದ ಇವರು ೧೯೮೭ರಲ್ಲಿ ಆರ್ಟ ಮಾಸ್ಟರ್ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಪದವಿಯನ್ನು ಶ್ರೀ ವಿಜಯ ಮಹಾಂತೇಶ ಲಲಿತಕಲಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಿಂದ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಎಂ.ವಿ.ಎ ಸ್ನಾತಕ್ಕೋತ್ತರ ಪದವಿಯನ್ನು ೨೦೦೫ರಲ್ಲಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಸಮಕಾಲಿನ ಕಲಾವಿದರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾದ ವಿ.ಡಿ.ಸಾಲಿಯವರು ಪ್ರಾಚಾರ್ಯರಾಗಿ ಸಮರ್ಥ ಆಡಳಿತ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ವರ್ಣಚಿತ್ರ ಹಾಗೂ ಶಿಲ್ಪ ಕಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಮೇರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಡಾ. ಎಂ. ವಿ. ಮಿಣಜಗಿಯವರು ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಗುತಿಸಬಹುದು ರಾಜ್ಯ ಹಾಗೂ ಹೊರ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ, ಕಾರ್ಯಾಗಾರ, ೨೦೧೧ರ ವಿಶ್ವಕನ್ನಡ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬಿ.ವಿ.ಎ ಅಂತಿಮ ಹಾಗೂ ಎ.ಟಿ.ಸಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸಂಶೋಧನಾ

ಕಿರುಪ್ರಬಂಧ ರಚಿಸಲು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಉತ್ತಮ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದೊಂದಿಗೆ ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ವಿವೇಕಾನಂದ ಕಲಾ ಮಂದಿರವನ್ನು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸುವಂತಾಗಲು ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಪ್ರತಿಭೆಗೆ ವಿವಿಧ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಶ್ರೀನಿಧಿ ಪುರಸ್ಕಾರ, ತೇಜರತ್ನ ರಾಜ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಿದೆ. ಸದ್ಯ ಶ್ರೀವಿವೇಕಾನಂದ ಕಲಾಮಂದಿರ, ರಾಯಬಾಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚಾರ್ಯರಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.[೧೬೦]

ಆಯ್. ಜಿ. ನದಾಫ – ಕಲಾಕೃತಿ : ರೈತ ಮಹಿಳೆ

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿರುವ ಆಯ್ ಜಿ ನದಾಫರವರ ಕಲಾಕೃತಿಯು ಅಕ್ರ್ಯಾಲಿಕ್ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ರೈತ ಮಹಿಳೆ ತಾನು ಸಾಕಿದ ಆಡುಗಳೊಂದಿಗೆ ತಾನು ಅವುಗಳಿಗಾಗಿ ಮೇವನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಮನೆಕಡೆಗೆ ಮರಳುತ್ತಿರುವ ದೃಶ್ಯದ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಆಯ್ ಜಿ ನದಾಫನವರು ಸೊಗಸಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಆಯ್. ಜಿ. ನದಾಫನವರು ದಿನಾಂಕ: ೧–೧–೧೯೬೪ರಲ್ಲಿ ರಾಯಬಾಗದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಗೂ ಮಾದ್ಯಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ರಾಯಬಾಗದಲ್ಲಿ ಮುಗಿಸಿದ ನದಾಫರವರು ತಮ್ಮ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಶ್ರೀ ವಿವೇಕಾನಂದ ಕಲಾಮಂದಿರ, ರಾಯಬಾಗದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಉಮಾ ಕಲಾಮಂದಿರ ಬೆಳಗಾವಿಯಿಂದ ಆರ್ಟ್ ಮಾಸ್ಟರ್ ಡಿಪ್ಲೋಮಾವನ್ನು ಪಡೆದರು ನಂತರ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಎಂ.ವಿ.ಎ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ೧೯೯೮ರಲ್ಲಿ ಶರಣ ವಿಚಾರ ವಾಹಿನಿ ಹಾರೂಗೇರಿ, ೨೦೦೬ರಲ್ಲಿ ಸುವರ್ಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ದಿಬ್ಬಣ ಹಾರೂಗೇರಿ, ೨೦೦೮ರಲ್ಲಿ ವೆಂಕಟಪ್ಪ ಆರ್ಟ್ ಗ್ಯಾಲರಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಂಡಿವೆ. ೨೦೦೩ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ೭ನೇ ಕರ್ನಾಟಕ ಕಲಾಮೇಳದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಕಲಾಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸದ್ಯ ರಾಯಬಾಗದ ಶ್ರೀ ವಿವೇಕಾನಂದ ಕಲಾಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿ ಬಿ.ವಿ.ಎ ಕಿರು ಪ್ರಬಂಧಗಳಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ವಿ.ವಾಯ್. ಸೋಮನಕಟ್ಟಿ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಸಂಯೋಜನೆ

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿರುವ ಸೋಮನಕಟ್ಟಿ ಯವರು ಕಲಾಕೃತಿ ಅಕ್ರ್ಯಾಲಿಕ್ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ವಿ.ವಾಯ್ ಸೋಮನಕಟ್ಟಿ ಯವರು ಬಾಗಲಕೋಟ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪಟ್ಟದಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ದಿನಾಂಕ: ೧–೬–೧೯೬೩ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿದ

೧೬೦. ಕಲಾವಿದರ ವೈಯಕ್ತಿಕ ದಾಖಲೆ

ಊರಿನಲ್ಲಿ ಮುಗಿಸಿದರು. ನಂತರ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯಲು ಜೆ.ಎನ್. ಕಲಾಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆದು ೧೯೯೨ರಲ್ಲಿ ಆರ್ಟ್ ಮಾಸ್ಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಪಡೆದರು. ೧೯೯೩ರಿಂದ ಜೆ. ಎನ್. ಕಲಾಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿ ನೇಮಕ ಹೊಂದಿದರು. ನಂತರ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಎಂ.ವಿ.ಎ. ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನ ಕಲಾಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಹೀಗೆ ಕ್ರೀಯಾತ್ಮಕವಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀಕಾಂತ ಮುತ್ನಾಳ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಶೀರ್ಷಿಕೆ ರಹಿತ

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬಾದಾಮಿ–ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿತವಾದ ಶ್ರೀಕಾಂತ ಮುತ್ನಾಳರವರ ಕಲಾಕೃತಿಯು ಅಕ್ರ್ಯಾಲಿಕ್ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಶೀರ್ಷಿಕೆ ರಹಿತವಾದ ಈ ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣಗಳ ಸಂಯೋಜನೆ, ನೆರಳು–ಬೆಳಕಿನ ವಿಶಿಷ್ಟ ಮೈವಳಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಕಲಾಕೃತಿ ನೋಡುಗರ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀಕಾಂತ ಮುತ್ನಾಳರವರು ದಿನಾಂಕ. ೦೧.೦೪.೧೯೬೫ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಇವರು ಚಿತ್ರಕಲಾ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಬೆಳಗಾವಿಯ ಬೆನನ್‌ಸ್ಮಿತ್ ಕಲಾಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿ ಆರ್ಟ್‌ಮಾಸ್ಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಪಡೆದರು.

ನಂತರ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಎಂ.ವಿ.ಎ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಬೆಳಗಾವಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಗೋಕಾಕಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅನೇಕ ಸಾಮೂಹಿಕ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸ್ಪಂದನ ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದ ಕಲಾಶಿಬಿರದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ೨೦೧೦ರಿಂದ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ "ಬೋರ್ಡ್ ಆಫ್ ಸ್ಟಡೀಸ್"(BOS) ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸದ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯದ ಪ್ರಾಚಾರ್ಯರಾಗಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾ, ಕಾಲೇಜಿನ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥ ಆಡಳಿತ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಸಿ.ಸಿ. ಬಾರಕೇರ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಸಂಯೋಜನೆ

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ–ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿರುವ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿ ಅಕ್ರಲಿಕ್ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ಮಹಿಳೆಯ ಮುಖವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿ ಅವಳ ಕಣ್ಣೀರು ಒಂದು ಗಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹರಿದು ಗಡಿಗೆಯಿಂದ ೩ ರಂದ್ರಗಳಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬೀಳುತ್ತಿರುವ ಸಾಂಕೇತಿಕ ಕಲಾಕೃತಿಯನ್ನು ಬಾರಕೇರ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಗದಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶಿರಹಟ್ಟಿ ತಾಲೂಕಿನ ಬಟ್ಟೂರ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ದಿನಾಂಕ: ೫–೬–೧೯೬೫ರಲ್ಲಿ ಚನ್ನಪ್ಪ ಚ. ಬಾರಕೇರವರು ಜನಿಸಿದರು. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಬಟ್ಟೂರನಲ್ಲಿ ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣ ಹಾಗೂ ಪಿ.ಯು.ಸಿ ಯನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮೇಶ್ವರದಲ್ಲಿ ಪಡೆದರು. ಧಾರವಾಡದ

ಸರಕಾರಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಆರ್ಟ್ ಮಾಸ್ಟರ್ ನಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಪಡೆದರು ಸರ್ಕಾರಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಶಾಲೆ ಕರ್ಜಗಿಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ನಂತರ ದಿನಾಂಕ: ೨-೬-೨೦೦೬ರಲ್ಲಿ ಸರಕಾರಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ ಧಾರವಾಡಕ್ಕೆ ವರ್ಗಾವಣೆಗೊಂಡರು ನಂತರ ೨೦೧೧ರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂಪಿಯಿಂದ "ಮಾಸ್ಟರ್ ಆಫ್ ವಿಜ್ಯುವಲ್ ಆರ್ಟ್" ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಬಾರಕೇರವರು ಅನೇಕ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸದಸ್ಯರು, ಸಂಸ್ಥಾಪಕ ಸಂಚಾಲಕರು, ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು, ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಮೈಸೂರು ದಸರಾ ಸೇರಿದಂತೆ ಅನೇಕ ಉತ್ಸವಗಳಿಗೆ ಸ್ತಬ್ಧ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಾವ್ಯ ಕುಂಚ ಗಾಯನದಲ್ಲಿ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಕಲೆ, ಕಲಾವಿದರ ಕುರಿತಾಗಿ ಅವರು ಬರೆದ ಅನೇಕ ಲೇಖನಗಳು ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿವೆ. ವಿಶ್ವಕನ್ನಡ ಸಮ್ಮೇಳನ ಬೆಳಗಾವಿ ಸೇರಿದಂತೆ ಅನೇಕ ಸಂಘ-ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಕಲಾಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಕಲಾಸೇವೆಯನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಅನೇಕ ಸಂಘ-ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪುರಸ್ಕಾರ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಿವೆ.

ಬಿ. ವೈ. ನಾಗನಗೌಡರ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಕುದುರೆ

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿ ಸಂಗ್ರಹಿತವಾದ ಬಿ.ವೈ. ನಾಗನಗೌಡರ ರವರ ಕಲಾಕೃತಿಯು ಅಕ್ರ್ಯಾಲಿಕ್ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹಸಿರು ಬಣ್ಣದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಅದೇ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿ, ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿ ಹಳದಿ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಸಂಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಬಿ.ವೈ. ನಾಗನಗೌಡರವರು ದಿನಾಂಕ. ೩೦.೦೩.೧೯೬೫ ರಂದು ಜನಿಸಿದರು. ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಆರ್ಟ ಮಾಸ್ಟರ್ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಹಾಗೂ ಡ್ರಾಯಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಪೆಂಟಿಂಗ್‌ನಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಎಂ.ವಿ.ಎ. ಸ್ನಾತ್ತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೯೦ರಲ್ಲಿ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಗುಂಪು ಪ್ರದರ್ಶನ ೧೯೯೧ರಲ್ಲಿ ಗ್ಲಾಸ್ ಪೆಂಟಿಂಗ್, ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ೨೦೦೦ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಚಿತ್ರಯಾತ್ರೆ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಲಾಮೇಳ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಚೆನ್ನೈನಲ್ಲಿ ಅವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಂಡಿವೆ. ೧೯೯೩ರಲ್ಲಿ "ಸದಭಾವಣಾ ಪ್ರಶಸ್ತಿ" ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್ ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಸದ್ಯ ವಿಜಯ ಮಹಾಂತೇಶ ಕಲಾಮಂದಿರ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಗಿರೀಶ ಹಂಪನ್ನನವರ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಇಬ್ಬರು ಮಹಿಳೆಯರು

ಗಿರೀಶ ಹಂಪನ್ನವರ ರಚಿಸಿದ "ಇಬ್ಬರು ಮಹಿಳೆಯರು" ಕಲಾಕೃತಿ ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ.

ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿದೆ. ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಮಹಿಳೆಯರು ಇದ್ದು, ಒಬ್ಬ ಮಹಿಳೆ ಇನ್ನೋಬ್ಬಳಿಗೆ ಹೂವುಗಳನ್ನು ಮುಡಿಸಿ ಶೃಂಗರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿ ಕಂದು ಹಸಿರು ವರ್ಣದಿಂದ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದು ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಮಹಿಳೆಯರು ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ಗಿರೀಶ ಹಂಪನ್ನನವರ ರವರು ದಿ. ೨೬-೦೬-೧೯೬೫ರಲ್ಲಿ ಹಿರೆಮಣ್ಣೂರದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಿಜಯ ಕಲಾ ಮಂದಿರದಿಂದ ಆರ್ಟಮಾಸ್ಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ನಂತರ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಎಂ.ವಿ.ಎ ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೯೩ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸದ್ಭಾವನಾ ಪ್ರದರ್ಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೫ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಲಾಮೇಳ ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೬ರಲ್ಲಿ ಸೌತ್ ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಜೋನ್ ನಾಗಪುರ. ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಸಾಮೂಹಿಕ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೯೧ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಗ್ರಾಫಿಕ್ ಕ್ಯಾಂಪ್ ಹಾಗೂ ಇತರ ಕ್ಯಾಂಪ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀಮತಿ ಎಂ.ಪಿ. ಜೋಶಿ – ಕಲಾಕೃತಿ : ರೈತ ಮಹಿಳೆಯರು

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬಾದಾಮಿ, ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಶ್ರೀಮತಿ ಎಂ.ಪಿ. ಜೋಶಿಯವರ ಕಲಾಕೃತಿಯನ್ನು ಅಕ್ರ್ಯಾಲಿಕ್‌ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ತೈಲವರ್ಣದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿಲಾಗಿದೆ. "ರೈತ ಮಹಿಳೆಯರು" ಎಂದು ಹೆಸರಿಸಲಾದ ಈ ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ರೈತಮಹಿಳೆಯರ ಸಂಯೋಜನೆ, ಬಣ್ಣಗಳ ಬಳಕೆ, ಆಕಾರಗಳ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯಿಂದ ಕಲಾಕೃತಿ ನಮ್ಮ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀಮತಿ ಎಂ.ಪಿ. ಜೋಶಿಯವರು ದಿನಾಂಕ: ೧೫-೧೧-೧೯೬೫ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಗೂ ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ನಂತರ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರೀ ಮುರುಘೇಂದ್ರ ಕಲಾಮಂದಿರ, ಅಥಣಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆದು ಆರ್ಟ್ ಮಾಸ್ಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಪಡೆದರು. ೨೦೦೯ರಲ್ಲಿ ಮುರುಘೇಂದ್ರ ಕಲಾಮಂದಿರ, ಅಥಣಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಕಾರ್ಯಾಗಾರದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು. ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ನಡೆದ ಅನೇಕ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳಿಗೆ ನಿರ್ಣಾಯಕರಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಒಂದು ಕಲಾಕೃತಿ ಜಪಾನದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿದೆ. ಸದ್ಯ ಇವರು ಮುರುಘೇಂದ್ರ ಕಲಾಮಂದಿರ, ಅಥಣಿಯಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕಿಯಾಗಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಎಚ್. ಎಂ. ವಿಶ್ವನಾಥ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಶೀರ್ಷಿಕೆ ರಹಿತ

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡ ಹೆಚ್.ಎಂ. ವಿಶ್ವನಾಥ ರವರ ಕಲಾಕೃತಿ ಅಮೂರ್ತ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಮನುಷ್ಯನ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಅಮೂರ್ತ ಫಾರ್ಮಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಮಾಡಿ ಉತ್ತಮ ವರ್ಣ

ಸಂಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ವಿಶ್ವನಾಥರವರು ದಿನಾಂಕ ೧೫-೧೦-೧೯೬೫ರಲ್ಲಿ ಬಳ್ಳಾರಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಆರ್ಟಮಾಸ್ಟರ್ ಡಿಪ್ಲೋಮಾವನ್ನು ಧಾರವಾಡದಿಂದ ಪಡೆದರು. ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಮಾಸ್ಟರ್ ಆಫ್ ವಿಜ್ಯುವಲ್ ಆರ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೯೫ ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಪ್ರದರ್ಶನ, ೧೯೯೫ರಲ್ಲಿ ಸೌತ್ ಕಲ್ಚರಲ್ ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಜೋನ್, ನಾಗಪುರ, ೨೦೦೭ರಲ್ಲಿ ೯ನೇ ಕ್ಯಾಮಲಿನ್ ಪ್ರದರ್ಶನ ಅಲ್ಲದೆ. ೧೯೯೯ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಗ್ರಾಫಿಕ್ ಕ್ಯಾಂಪ್. ೧೯೯೯ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಜಲವರ್ಣ ಕಲಾಶಿಬಿರ. ಗದಗ ೨೦೦೬ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಜಲವರ್ಣ ಕಾರ್ಯಾಗಾರ, ಬಾದಾಮಿ ಮುಂತಾದ ಕಲಾಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಧ್ಯ ಇವರು ಮಹೇಶ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ತಿರುಣಾವುಕರಸು ಎಸ್ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಭಾವಚಿತ್ರ ಸಂಯೋಜನೆ

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ತಿರುಣಾವುಕರಸು ಎಸ್. ಅವರ ಕಲಾಕೃತಿ ಅಕ್ರ್ಯಾಲಿಕ್ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಭಾವ ಚಿತ್ರ ರಚಿಸುವ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿ ಇದಾಗಿದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಸಂಯೋಜನೆಗಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಉತ್ತಮ ವರ್ಣ ಸಂಯೋಜನೆ ಉತ್ತಮ ಬ್ರಶ್ ಸ್ಟ್ರೋಕ್ಸ್‌ಗಳಿಂದಾಗಿ ಕಲಾಕೃತಿ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ.

ತಿರುಣಾವುಕರಸುರವರು ದಿ : ೩೧-೧೨-೧೯೬೫ರಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಅ.ನ. ಸುಬ್ಬರಾವರವರ ಕಲಾಮಂದಿರದಿಂದ ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಪಡೆದರು, ಕೆನ್ ಕಲಾಶಾಲೆಯಿಂದ ಡ್ರಾಯಿಂಗ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಪೆಂಟಿಂಗ್‌ನಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಪಡೆದರು. ಅಲ್ಲದೆ ಅಭಿನಯ ತರಂಗದಿಂದ ನಾಟಕ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೯೦ರಲ್ಲಿ ಕಲಾಮಂದಿರಲ್ಲಿ, ೧೯೯೬ರಲ್ಲಿ ಧಾರವಾಡ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ೧೯೯೩ರಲ್ಲಿ, ವಿಶ್ವ ಆರ್ಟ ಗ್ಯಾಲರಿಯಲ್ಲಿ ಏಕ ವ್ಯಕ್ತಿ ಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ೧೯೯೧ರಲ್ಲಿ ಕಾರಿಡಾರ್, ೧೯೯೩ರಲ್ಲಿ ವೆಂಕಟಪ್ಪ ಆರ್ಟ ಗ್ಯಾಲರಿ, ೧೯೮೫–೯೨ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ದಸರಾದಲ್ಲಿ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಂಡಿವೆ.[೧೬೧] ೧೯೯೧ರಲ್ಲಿ ಯುವ ಕಲಾವಿದರ ಶಿಬಿರ, ೨೦೦೧ರಲ್ಲಿ ಕೆ.ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ ಸ್ಮಾರಕ ಕಲಾಶಿಬಿರ, ಮುಂತಾದ ಕಲಾಶಿಬಿರದಲ್ಲಿ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಧ್ಯ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಕಲಾಮಂದಿರ ಕಲಾಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಪಿ. ಆಯ್ ಪತ್ತಾರ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿತ್ರಣ

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ

---

೧೬೧. ಎಸ್. ಎನ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ (ಸಂ.) : ಕರ್ನಾಟಕ ಕಲಾವಿದರ ಪರಿಚಯಾವಳಿ, ಪುಟ – ೧೮೫

ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿರುವ ಪಿ. ಆಯ್ ಪತ್ತಾರ. ಕಲಾಕೃತಿಯು ಜಲವರ್ಣದಿಂದ ಕಾಗದದ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಿದ ಪಕೃತಿ ಚಿತ್ರಣವಾಗಿದೆ. ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಪತ್ತಾರ ರವರು ಎರಡು ನೀಲಗಿರಿ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಜಲವರ್ಣಗಳ ಬಳಕೆ, ಬಣ್ಣಗಳ ತಾಜಾತನದಿಂದಾಗಿ ಕಲಾಕೃತಿ ಸರಳವಾಗಿ ರಚಿತವಾದರೂ.

ಒಟ್ಟಾರೆ ಕಲಾಕೃತಿಯ ಪರಿಣಾಮ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಂದಿದೆ. ಇವರ ಇನ್ನೊಂದು ಕಲಾಕೃತಿ ಅಕ್ರ್ಯಾಲಿಕ್ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಕಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಅಕ್ರ್ಯಾಲಿಕ್ ವರ್ಣಗಳನ್ನು ಹರಡಿ, ಅದರ ಮೇಲೆ ತೆಳುವಾದ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ ಹಾಳೆ ಒತ್ತಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದ ನಂತರ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಹಾಳೆಯನ್ನು ತೆಗೆದಾಗ ವಿಶಿಷ್ಠ ಮೈವಳಿಕೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ನಂತರ ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಭಾಗವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಆಕಾರಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಉಳಿದ ಬಾಗವನ್ನು ಕಂದು ಬಣ್ಣದಿಂದ ಮುಚ್ಚಿ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ತೆರನಾದ ಕಲಾ ಕೃತಿಗಳು ವಿವಿಧ ಆಕಾರಗಳು ಗೊಚರಿಸಿ ನೋಡುಗರಿಗೆ ವಿಶಿಷ್ಠ ಅನುಭವ ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಪಿ.ಆಯ್. ಪತ್ತಾರ ರವರು ೧೮-೭-೧೯೬೫ರಂದು ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಘಟಪ್ರಭಾದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಆರ್ಟ್ ಮಾಸ್ಟರ ಡಿಪ್ಲೋಮಾವನ್ನು ಸರಕಾರಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಪಡೆದರು. ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂಪಿಯಿಂದ ಎಂ.ವಿ.ಎ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಉತ್ತಮ ಛಾಯಾ ಚಿತ್ರಗ್ರಾಹಕರು ವಿಡಿಯೋ ಗ್ರಾಫಿಕ್ ಹಾಗೂ ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೮೫ರಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ರಾಜ್ಯ ಹಾಗೂ ಹೊರ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪ್ರದರ್ಶನ ಕಾರ್ಯಾಗಾರ, ವಿಚಾರ ಸಂಕೀರ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಮೇರೆದಿದ್ದಾರೆ.

೨೦೧೧ರ ಬೆಳಗಾವಿ ವಿಶ್ವ ಕನ್ನಡ ಸಮ್ಮೇಳನ ಸೇರಿದಂತೆ ಅನೇಕ ಕಲಾ ಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ವಿವಿಧ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ತೇಜರತ್ನ, ಗುರುಶ್ರೇಷ್ಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಪುರಸ್ಕಾರ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಿದೆ. ಸದ್ಯ ೧೯೮೫ ರಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಶ್ರೀ ವಿವೇಕಾನಂದ ಕಲಾಮಂದಿರ, ರಾಯಬಾಗದಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿ, ಬಿ.ಬಿ.ಎ ಅಂತಿಮ ವರ್ಷದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಕಿರು ಪ್ರಬಂಧಗಳಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರಾಗಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.[೧೬೨]

ಚಿಕ್ಕಮಠ ಎಫ್.ವಿ. – ಕಲಾಕೃತಿ : ಚೆನ್ನಮ್ಮ

ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಕಿತ್ತೂರನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿರುವ ಎಫ್.ವಿ. ಚಿಕ್ಕಮಠರವರ ಕಲಾಕೃತಿ ಅಕ್ರ್ಯಾಲಿಕ್ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಕಿರುರೂಪ ಪ್ರಭಾವದಲ್ಲಿ ಕಲಾಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತಿರುವ ಇವರು ಇಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿಯೂ

---

೧೬೨. ಕಲಾವಿದರ ವೈಯಕ್ತಿಕ ದಾಖಲೆ

ತಮ್ಮದೇ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಕಿತ್ತೂರ ರಾಣಿ ಚೆನ್ನಮ್ಮಳ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆ ಆಧರಿಸಿ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಎಫ್.ವಿ. ಚಿಕ್ಕಮಠ ರವರು ೧೯೬೬ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. "ಧಾರವಾಡದ ಭಾರತೀಯ ಕಲಾಕೇಂದ್ರದಿಂದ ಚಿತ್ರಕಲೆಯನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ಗುಲಬರ್ಗಾದ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ದೃಶ್ಯಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಎಂ.ಎ. ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಎರಡು ಏಕವ್ಯಕ್ತಿ ಪ್ರದರ್ಶನ ಹಾಗೂ ಅನೇಕ ಸಾಮೂಹಿಕ ಪ್ರದರ್ಶನ, ಕಲಾ ಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿರುವ ಇವರು (ಧಾರವಾಡ, ಮುಂಬಯಿ, ನಾಗಪೂರ, ಕಿತ್ತೂರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪುಣೆ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಮುಂತಾದೆಡೆ) ನಾಗಪೂರದ ಎಸ್.ಸಿ. ಜಡ್.ಸಿ.ಸಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಎರಡು ಬಾರಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ."[೧೬೩] ೨೦೧೩ರಲ್ಲಿ ಇವರ ಏಕವ್ಯಕ್ತಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪ್ರದರ್ಶನ ಜಹಾಂಗೀರ ಆರ್ಟ ಗ್ಯಾಲರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯಲಿದೆ.

ಬಿ. ಎಂ. ಪಾಟೀಲ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಮಹಿಳೆ

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ–ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿರುವ ಬಿ.ಎಂ.ಪಾಟೀಲ ರವರ ಕಲಾಕೃತಿಯು ಕಿರುರೂಪ ಚಿತ್ರಣದ ಪ್ರಭಾವದಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯೊರ್ವಳು ಯೋಚನಾಮಗ್ನಳಾಗಿ ಕೈಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಒಂದು ಕಾಲಿನ ಮೇಲೆ ತನ್ನೆಲ್ಲಾ ಭಾರ ಹಾಕಿ ನಿಂತಿದ್ದಾಳೆ. ದೂರದಲ್ಲಿ ಮನೆಗಳು ಅಲಂಕಾರಿಕ ಶೈಲಿಯ ಗಿಡಗಳು, ಕಲಾಕೃತಿಯ ಮೈವಳಿಕೆ ಇವುಗಳಿಂದಾಗಿ ಕಲಾಕೃತಿ ವಿಶೇಷವೇನಿಸುತ್ತದೆ. ಕಿರುರೂಪ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಸಮಕಾಲಿನ ಕಲೆಗೆ ಬಳಸಿಕೊಂಡ ರೀತಿ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ. ಮೂಲತಃ ಕಲಾಸಾಹಿತಿಗಳಾದ ಬಿ.ಎಂ.ಪಾಟೀಲರು ಕಲಾಕೃತಿ ರಚನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ತಮ್ಮನ್ನು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ತೋಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಬಿ.ಎಂ. ಪಾಟೀಲರು ದಿನಾಂಕ ೧೮–೦೬–೧೯೬೬ರಂದು ಬಿಜಾಪೂರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಧನ್ಯಾಳದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಹುಟ್ಟೂರಿನಲ್ಲಿ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡ ಪಾಟೀಲರು ಆರ್ಟ ಮಾಸ್ಟರ್ ಡಿಪ್ಲೋಮಾವನ್ನು ಸರಕಾರಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಶಾಲೆ ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಮುಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬಿ.ಎಫ್.ಎ. ಸ್ನಾತಕ ಪದವಿಯ ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಅವರು ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಎಂ.ವಿ.ಎ. ಹಾಗೂ ಎಂ.ಫಿಲ್ ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಸದ್ಯ ವೀರಶೈವ ಪರಂಪರೆಯ ಚಿತ್ರಕಲೆ ವಿಷಯ ಕುರಿತು ಡಾ. ಎಸ್. ಸಿ. ಪಾಟೀಲರವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಪಿ.ಹೆಚ್.ಡಿ. ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ತೋಡಗಿದ್ದಾರೆ.

೧೯೮೭ರಿಂದ ಅನೇಕ ಸಮೂಹ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಧಾರವಾಡ ಬೀದರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಲಖ್ನೋ, ನವದೆಹಲಿನ ಮುಂತಾದವು ಅಲ್ಲಿದೆ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ ಇವರು ಏರ್ಪಡಿಸಿದ ಕಲಾ ಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು

೧೬೩. ಹೆಚ್. ಜಿ. ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮೀ (ಪ್ರಸಂ.) : ವಿಶ್ವಕನ್ನಡ ಸಮ್ಮೇಳನ, ಬೆಳಗಾವಿ, ಸ್ಮರಣ ಸಂಚಿಕೆ, ಪುಟ – ೨೦

ಬರೆದ ಅನೇಕ ಸಂಶೋಧನಾ ಲೇಖನಗಳು ವಿವಿಧ ಸಂಪಾದನಾ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿವೆ. ಇವರು ಬರೆದ ಕೆ. ಬಿ. ಕುಲಕರ್ಣಿ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ. ಸದ್ಯ ಇವರು ಜೆ.ಎಸ್. ಎಸ್. ಹಾಲಭಾವಿ ಲಲಿತಕಲಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಸಂಗಮೇಶ ಹರ್ಲಾಪೂರ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಮಹಿಳೆ

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ–ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾದ ಸಂಗಮೇಶ ಹರ್ಲಾಪೂರ ರವರ ಕಲಾಕೃತಿ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಅಕ್ರೇಲಿಕ್ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹರ್ಲಾಪೂರ ರವರು ಮಹಿಳೆಯ ಚಂಚಲ ಮನಸ್ಥಿತಿ ಭಾವವನ್ನು ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಒಬ್ಬಳೆ ಮಹಿಳೆ ಎರಡು ಮುಖಗಳು, ಅನೇಕ ಕೈಗಳು ಅನೇಕ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿ, ಮಹಿಳೆಯಲ್ಲಿಯ ಚಲನಶೀಲತೆ, ಕ್ರೀಯಾತ್ಮಕತೆಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತೆಳು ಹಸಿರು ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಮುಖವನ್ನು ಕಂದು ಕಪ್ಪುವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ಕೆಳಗೆ ಕಪ್ಪುವರ್ಣ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೇಸರಿ ಬಣ್ಣದ ಆಕಾರಗಳು ಕಲಾಕೃತಿಗೆ ಸೌಂದರ್ಯ, ಚಲನ ಶೀಲತೆಯನ್ನು ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಗಮೇಶ ಹರ್ಲಾಪೂರವರು ದಿನಾಂಕ. ೧೯.೧೨.೧೯೬೭ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಆರ್ಟಮಾಸ್ಟರ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಎಂ.ವಿ.ಎ ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೯೯, ೨೦೦೭ ಲಕ್ಕುಂಡಿ ಉತ್ಸವ, ಸೇರಿದಂತೆ ಅನೇಕ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೂ ಅನೇಕ ಕಲಾಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸದ್ಯ ಜೆ. ಎನ್. ಕಲಾಶಾಲೆ ಗದಗ–ಬೇಟಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಮಹೇಶ ಹೊಸಳ್ಳಿಮಠ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಸಂಯೋಜನೆ

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ–ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಸಳ್ಳಿಮಠ ರವರ ಕಲಾಕೃತಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿದೆ ಈ ಕಲಾಕೃತಿ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ ಮೇಲೆ ಅಕ್ರ್ಯಾಲಿಕ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಮಹೇಶ ಹೊಸಳ್ಳಿಮಠ ಇವರು ಬಿಜಾಪೂರದಲ್ಲಿ ೧೯೬೭ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಗೂ ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಸ್ವಂತ ಊರಲ್ಲಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ನಂತರ ಗದುಗಿನ ವಿಜಯ ಕಲಾಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಆರ್ಟಮಾಸ್ಟರನಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಪಡೆದರು.

ಸದ್ಯ ಇವರು ಶ್ರೀ ವಿಜಯ ಮಹಾಂತೇಶ ಲಲಿತಕಲಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿರುವ ಇವರು ೨೦೦೬ರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಎಂ.ವಿ.ಎ. ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅನೇಕ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯ ಕುಂಚ–ಗಾಯನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸುವ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಮೇರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಡಾ. ಶಿವಾನಂದ ಬಂಟನೂರ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಸಂಯೋಜನೆ

ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ದೃಶ್ಯಕಲಾ ವಿಭಾಗದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಹಂಪಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿರುವ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿ ಅಕ್ರ್ಯಾಲಿಕ್ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಪುರುಷ–ಸ್ತ್ರೀಯ ಎರಡು ಮುಖಗಳು ಸ್ತ್ರೀದೇಹ ಹೊಂದಿರುವ ಇವಳು ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವರ ಮೇಲೆ ತಲೆ ಕೆಳಗಾದ ವ್ಯಕ್ತಿ, ಒಂದು ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿ ಸಂಯೋಜನೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಬಿಜಾಪೂರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಿಂದಗಿ ತಾಲೂಕಿನ ಖೈನೂರದಲ್ಲಿ ಡಾ. ಶಿವಾನಂದ ಬಂಟನೂರ ರವರು ೧೯೬೭ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಕೆನ್ ಕಲಾಶಾಲೆಯಿಂದ ಆರ್ಟಮಾಸ್ಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಪಡೆದರು. ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಡಾ. ಎಸ್.ಸಿ. ಪಾಟೀಲ ರವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ೨೦೦೨ ರಲ್ಲಿ "ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನಪದ ಶಿಲ್ಪಕಲೆ" ವಿಷಯ ಕುರಿತು ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.[೧೬೪] "ಸಾಹಿತ್ಯಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಚಿತ್ರ ಶಿಲ್ಪ ಕುರಿತ ಮೂವತ್ತಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಆಕಾಶವಾಣಿಗೆ ಕಲೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಭಾಷಣಗಳನ್ನು ನೀಡಿರುವದಲ್ಲದೆ. ರಾಜ್ಯ ಲಲಿತ ಕಲಾ ಅಕಾಡಮಿಯ ವತಿಯಿಂದ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಭಾಗದ ಒಂಬತ್ತು ಮಂದಿ ಕಲಾವಿದರ ಸಂದರ್ಶನ ಮಾಡಿದ್ದು ಚಿತ್ರ ಸುರಳಿಯಾಗಿ (ವಿಡಿಯೋ) ರೂಪಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಪತ್ರಿಕೆಯೊಂದರ ಸಂಪಾದನಾ ಕಾರ್ಯವೂ ಸೇರಿದಂತೆ ನೆನಪಿನ ಸಂಚಿಕೆಗಳ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ."[೧೬೫] ಹೀಗೆ ಚಿತ್ರ, ಶಿಲ್ಪ, ಕಲಾವಿದರಾಗಿ ಲೇಖಕರಾಗಿಯೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಕೃಷಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ದೃಶ್ಯಕಲೆ ಕುರಿತಾದ ದೃಷ್ಟಿ–ಸೃಷ್ಟಿ, ದೃಶ್ಯ–ಪದದೃಶ್ಯ, ಸಮಕಾಲೀನ ಶಿಲ್ಪಕಲೆ, ವಿ.ಜಿ. ಅಂದಾನಿ, ಎಂ.ಬಿ. ಲೋಹಾರ, ಮಾಟದೊಳಗಿನ ನೋಟ ಎ.ಎಸ್. ಪಾಟೀಲ ಮುಂತಾದ ೭ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿವೆ. ದೃಶ್ಯಕಲಾ ಮಿಮಾಂಸೆ ಎನ್ನುವ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಚಿತ್ರ, ಶಿಲ್ಪ ಕಲಾವಿದರಾಗಿ ಲೇಖಕರಾಗಿಯೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಕೃಷಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಬೆಂಗಳೂರು, ಧಾರವಾಡ ಮತ್ತು ಗದಗ ಸೇರಿದಂತೆ ಆರು ಏಕವ್ಯಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಪೂನಾ, ತಿರುಪತಿ, ಮಧುರೈ, ದೆಹಲಿ, ಮುಂಬೈ ಸೇರಿದಂತೆ ದೇಶದ ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಹದಿನಾರು ಸಮೂಹ ಕಲಾ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಧ್ಯ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂಪಿಯ ದೃಶ್ಯಕಲಾ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅತಿಥಿ ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಗುಂಡಪ್ಪಾ ದೊಡ್ಡಮನಿ – ಕಲಾಕೃತಿ : ವ್ಯಕ್ತಿ

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬಾದಾಮಿ–ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಗುಂಡಪ್ಪಾ ನವರ ಕಲಾಕೃತಿಯು ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಅಕ್ರ್ಯಾಲಿಕ್ ವರ್ಣದಿಂದ

---

೧೬೪. ಎಸ್. ಎನ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ (ಸಂ.) : ಕರ್ನಾಟಕ ಕಲಾವಿದರ ಪರಿಚಯಾವಳಿ, ಪುಟ – ೭೩

೧೬೫. ಪೀಟರ್ ಲೂಯಿಸ್ (ಪ್ರಸಂ.) : ವಿ.ಜಿ. ಅಂದಾನಿ, ಪುಟ – ೮

ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಕೇಸರಿ ಹಾಗೂ ಕಂದು ಕೇಸರಿ ವರ್ಣದ ಛಾಯೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಿದು, ವ್ಯಕ್ತಿಯೋರ್ವ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹೂ ಹಿಡಿದು ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಸುತ್ತಲೂ ಕೆಲವು ಆಕಾರಗಳು ಆವರಿಸಿವೆ. ಕಲಾಕೃತಿಯ ಮೈವಳಿಕೆ, ವರ್ಣಗಳ ಏರಿಳಿತದಿಂದಾಗಿ ಕಲಾಕೃತಿ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಗುಂಡಪ್ಪಾನವರು ೨೦-೬-೧೯೬೭ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಆರ್ಟ್ ಮಾಸ್ಟರ್ ಹಾಗೂ ಡ್ರಾಯಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಪೆಂಟಿಂಗ್‌ನಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಎಂ.ವಿ.ಎ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮನ್ನು ಸದಾ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಗುಂಡಪ್ಪಾನವರು ಸದ್ಯ ಶ್ರೀ ವೀರಭದ್ರೇಶ್ವರ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಪ್ರಾಚಾರ್ಯರಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಚಿಕ್ಕಣ್ಣ. ಸಿ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಮುಖವಾಡ

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರುವ ಸಿ. ಚಿಕ್ಕಣ್ಣನವರ ಕಲಾಕೃತಿಯ ಜಾನಪದ ಭೂತ ಮುಖವಾಡವುಳ್ಳ ಚಿತ್ರವಾಗಿದೆ. ಮುಖದ ಮೇಲ್ಗಡೆ ಶಿಲ್ಪದ ಫಾರ್ಮ್ಸ್‌ಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದ್ದಾರೆ. ಭೂತದ ಮುಖವನ್ನು ಕೆಂಪು ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಉತ್ತಮ ವರ್ಣಸಂಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಚಿಕ್ಕಣ್ಣ ಅವರು ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಚಿಕ್ಕತಿಮ್ಮನ ಹಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ದಿನಾಂಕ ೦೧-೦೬-೧೯೬೭ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆರ್ಟ ಆಫ್ ಮಾಸ್ಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ನಂತರ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಮಾಸ್ಟರ್ ಆಫ್ ವಿಜ್ಯುವಲ್ ಆರ್ಟ್ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ೧೯೯೨ರಲ್ಲಿ ಮಿನಿಯೇಚರ್ ಪಾರ್ಮೆಟ್ ಪ್ರದರ್ಶನ, ೧೯೯೪ ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರದರ್ಶನ, ೧೯೯೪ ನಾಗಪುರ ಪ್ರದರ್ಶನ ಸೇರಿದಂತೆ ಅನೇಕ ಸಾಮೂಹಿಕ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ.

೧೯೯೭ರಲ್ಲಿ ಜಲವರ್ಣ ಕಲಾಶಿಬಿರ, ಸೇರಿದಂತೆ ಅನೇಕ ಕಲಾಶಿಬಿರ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ ಹಾಗೂ ಏಕವ್ಯಕ್ತಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೯೫, ೧೯೯೬, ೧೯೯೯ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ದಸರಾದಲ್ಲಿ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.[೧೬೨] ಅಲ್ಲದೇ ಅನೇಕ ಸೃಜನಾತ್ಮಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಸದಾ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಸದ್ಯ ಮೈಸೂರಿನ ಕಲಾನಿಕೇತ ಕಲಾಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಪಿ. ಬಿ. ಗವಾನಿ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಚಿಂಪಾಂಜಿ ಮತ್ತು ಮಗು

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬಾದಾಮಿ-ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಪಿ. ಬಿ. ಗವಾನಿಯವರ ಕಲಾಕೃತಿ ಚಿಂಪಾಂಜಿ ಮತ್ತು ಮಗು ಶೀರ್ಷಿಕೆಯ

೧೬೨. ಎಸ್. ಎನ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ (ಸಂ.) : ಕರ್ನಾಟಕ ಕಲಾವಿದರ ಪರಿಚಯಾವಳಿ, ಪುಟ – ೪೬

ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ೨೪" X ೩೦" ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಚಿಂಪಾಂಜಿಯೊಂದು ಮುಗ್ಧ ಮಗುವಿನೊಂದಿಗೆ ಆಟದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದೆ. ಅದು ಚಿಂಪಾಂಜಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿಯ ಲಿಲ್ಲಿ ಹೂವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ತವಕದಲ್ಲಿದೆ. ನೆಲದ ಮೇಲೆಲ್ಲ ಹೂವುಗಳು ಬಿದ್ದಿವೆ. ಹಳದಿ, ನೀಲಿ, ಕಂದುಕೆಂಪು ವರ್ಣಸಂಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಕ್ರ್ಯಾಲಿಕ್ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬುರುಗು ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿ, ಈ ಮೂಲಕ ಮೈವಳಿಕೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಪಿ.ಬಿ. ಗವಾನಿ ಅವರು ಈ ಶೈಲಿಯ ಮೂಲಕ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ರಾಯಬಾಗದಲ್ಲಿ ದಿನಾಂಕ:೨೨-೭-೧೯೬೭ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಪಿ.ಬಿ. ಗವಾನಿ ಅವರು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ರಾಯಬಾಗದಲ್ಲಿ ಮುಗಿಸಿದರು. ನಂತರ ಚಿತ್ರಕಲಾಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಶ್ರೀ ವಿವೇಕಾನಂದ ಕಲಾಮಂದಿರ, ರಾಯಬಾಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ, ಶ್ರೀ ಮುರುಘೇಂದ್ರ ಕಲಾಮಂದಿರ, ಅಥಣಿ, ಕೆನ್ ಕಲಾಶಾಲೆ, ಬೆಂಗಳೂರಿಂದ ಆರ್ಟ್ ಮಾಸ್ಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೋಮಾವನ್ನು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಎರಡನೇ ರ್‍ಯಾಂಕ್ ಗಳಿಸುವ ಮೂಲಕ ಪೂರೈಸಿದ್ದಾರೆ. ನಂತರ ದೃಶ್ಯಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ವ್ಯಾಸಂಗವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆದು ಮಾಸ್ಟರ್ ಆಫ್ ವಿಜ್ಯುವಲ್ ಆರ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.[೧೬೭]

ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ರಾಯಬಾಗದ ಶ್ರೀವಿವೇಕಾನಂದ ಕಲಾಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ೨೦ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಪಿ. ಬಿ. ಗವಾನಿ ತಮ್ಮ ಸೇವಾ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಸೃಜನಶೀಲ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ತಾವು ಬೆಳೆಯುವದರೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯವೃಂದವನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಹಾಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದವರೆಗೆ ಬೆಳೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸರ್ವಾಂಗೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಶಿಕ್ಷಕರ ಪ್ರತಿಭಾ ಪರಿಷತ್, ಬೆಂಗಳೂರು ಇವರು ೨೦೦೭ರಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾಮಟ್ಟದ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಶಿಕ್ಷಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಹಾಗೂ ೨೦೦೯ರಲ್ಲಿ ತಾಲೂಕಾ ಮಟ್ಟದ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಶಿಕ್ಷಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ೨೦೦೮ರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದ "ಗುರುತಿಲಕ" ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ೨೦೧೦ರಲ್ಲಿ ತೇಜರತ್ನ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ೨೦೧೧ರಲ್ಲಿ ಸತೀಶ ಶುಗರ್ಸ್ ಅವಾರ್ಡ್, ೨೦೧೨ರಲ್ಲಿ ಸೇವಾರತ್ನ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.

ದೃಶ್ಯಕಲೆಯ ಸೃಜನಶೀಲ ಕಲಾವಿದರಾದ ಪಿ ಬಿ ಗವಾನಿಯವರು ಇದುವರೆಗೆ ೧೩ ಏಕವ್ಯಕ್ತಿ ಚಿತ್ರಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರು, ಪುಣೆ, ಕೊಲ್ಹಾಪುರ, ಮುಂಬಯಿ, ದೆಹಲಿ ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ೪೨ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚೂ ಸಮೂಹ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಶಿಲ್ಪಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ, ವಿಶ್ವಕನ್ನಡ ಸಮ್ಮೇಳನ, ಬೆಳಗಾವಿ ಹಾಗೂ ಅನೇಕ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಆಯೋಜಿಸಿದ್ದ ೨೩ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಚಿತ್ರಕಲಾ ಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ

೧೬೭. ಎಸ್. ಎನ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ (ಸಂ.) : ಕರ್ನಾಟಕ ಕಲಾವಿದರ ಪರಿಚಯಾವಳಿ, ಪುಟ – ೩೬

ಭಾಗವಹಿಸಿ ತಮ್ಮ ಸೃಜನಶೀಲ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಮೆರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅಕ್ರೇಲಿಕ್ ವರ್ಣದಲ್ಲಿಯ ಇವರ 'ಬುರುಗು ಶೈಲಿ' ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಅನೇಕ ಹಿರಿಯ ಕಲಾವಿದರ ಪ್ರಶಂಸೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿವೆ.

ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳದ ನ್ಯೂಜಲಪಾಯಿಗುರಿ, ತಮಿಳುನಾಡಿನ ನಾಗರಕೊಯಿಲ್, ಕೇರಳ, ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗೆ ರಾಜ್ಯ ಹಾಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರ ಮಟ್ಟದ ಉಪನ್ಯಾಸ ಹಾಗೂ ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಬರೆದ ಕಲೆ, ಕಲಾವಿದರು, ಹಾಗೂ ದೃಶ್ಯಕಲಾ ವಿಮರ್ಶೆಗಳ ಕುರಿತಾದ ೩೩ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಲೇಖನಗಳು ನಾಡಿನ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ದಿನಪತ್ರಿಕೆಗಳು, ಸಂಚಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿವೆ. ಇವರು ಬರೆದ ಗಡಿನಾಡು ಕಲಾವಿದ ಅಪ್ಪಾಸಾಹೇಬ ಕಾಡಾಪೂರಕರ ಕುರಿತ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ಇವರು ೨೦೧೧ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ೨೦೦೮ರಿಂದ ೨೦೧೧ ರವರೆಗೆ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಂಡಳಿ (ಬಿಓಎಸ್) ಹಾಗೂ ಪರೀಕ್ಷಾ ಮಂಡಳಿ (ಬಿಓಇ)ಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ದೇಶ-ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ. ಹೀಗೆ ಪಿ ಬಿ ಗವಾನಿ ಅವರು ದೃಶ್ಯಕಲೆಯ ಸೃಜನಶೀಲ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಸದ್ಯ ಇವರು ಡಾ. ಎಸ್. ಸಿ. ಪಾಟೀಲರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ "ಕರ್ನಾಟಕದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿನ ಚಿತ್ರಕಲೆ" ಎಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಎಸ್. ಎಂ. ಕಾಂಬಳೆ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಸಂಯೋಜನೆ

ನಾಡೋಜ ಆರ್. ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ಎಸ್.ಎಂ.ಕಾಂಬಳೆಯವರ ಕಲಾಕೃತಿ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಿದ ಭಾವ ಚಿತ್ರವಾಗಿದೆ. ಭಾವಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮುಖದ ಭಾವನೆ, ನೆರಳು ಬೆಳಕು, ಶರೀರ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಭ್ಯಾಸ, ವ್ಯಕ್ತಿಯ ನೈಜತೆಯನ್ನು ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ತರಲು ಕಾಂಬಳೆಯವರು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬಣ್ಣಗಳ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಸರಳತೆ, ಆದರೂ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮೂಖದ ಮೇಲೆ ಕಾಣಿಸಿದ ನೆರಳು ಬೆಳಕನ್ನು, ತಮಗೆ ಕಂಡಂತೆ ಉತ್ತಮ ಬ್ರಶ್ ಸ್ಟ್ರೋಕ್ಸಗಳ ಮೂಲಕ ಹಿಡಿದಿಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಎಸ್. ಎಂ. ಕಾಂಬಳೆಯವರು ದಿನಾಂಕ. ೦೧.೦೬.೧೯೬೭ರಲ್ಲಿ ರಾಯಬಾಗದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ರಾಯಬಾಗದಲ್ಲಿಯೇ ಮುಗಿಸಿದರು. ಚಿತ್ರಕಲಾ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ರಾಯಬಾಗ ಶ್ರೀ ವಿವೇಕಾನಂದ ಕಲಾಮಂದಿರ, ರಾಯಬಾಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಗದಗದಿಂದ ಆರ್ಟ್ ಮಾಸ್ಟರ್ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಪಡೆದರು. ನಂತರ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂಪಿಯಿಂದ ಎಂ.ವಿ.ಎ. ಸ್ನಾತ್ತಕೊತ್ತರ ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದರು. ೧೯೯೧ರಲ್ಲಿ ಗದಗ, ೧೯೮೯-೯೪ ಕರ್ನಾಟಕ

ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ ಬೆಂಗಳೂರು. ೧೯೯೮ ಎಚಿಂಗ ಕ್ಯಾಂಪ ಧಾರವಾಡ, ೨೦೦೧ ಧಾರವಾಡ, ೨೦೧೦ ರಲ್ಲಿ ಲಲಿತ ಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ ವಿಷೇಶ ಘಟಕ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಶಿಬಿರ ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ರಾಯಬಾಗ, ಬೆಳಗಾವಿ, ಅಥಣಿ, ಧಾರವಾಡ, ವಿಜಾಪೂರ ಮುಂತಾದ ಸಾಮೂಹಿಕ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಗೊಂಡಿವೆ. ಸದ್ಯ ಇವರು ಶ್ರೀ ವಿಜಯ ಮಹಾಂತೇಶ ಲಲಿತಕಲಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಎ.ಎಸ್. ಕರಿಹೊಳೆ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಮಹಿಳೆ

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ಎ. ಎಸ್ ಕರಿಹೊಳೆಯವರು ಕಲಾಕೃತಿಯ ಅಕ್ರ್ಯಾಲಿಕ್ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯೊಬ್ಬಳು ಯೋಚನಾ ಮಗ್ನಳಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾಳೆ. ಒಂದು ಕೈಯನ್ನು ಮುಖದ ಹತ್ತಿರ ಇಟ್ಟು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಯೋಚಿಸುವಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೆಂಪು ಬಟ್ಟೆ ತೊಟ್ಟಿರುವ ಮಹಿಳೆಗೆ ಮೈಬಣ್ಣವನ್ನು ಎದ್ದು ಕಾಣುವಂತೆ ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ಹಿಂಬದಿಯ ತೇಳುನೀಲಿ ಬಣ್ಣದಲ್ಲೂ ಸಂಯೋಜನೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಅರ್ಜುನ ಕರಿಹೊಳಿಯವರು ದಿನಾಂಕ: ೧–೧೦–೧೯೬೭ರಲ್ಲಿ ಯಡ್ರಾಂವದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ೧೯೯೧ರಲ್ಲಿ ಆರ್ಟ ಮಾಸ್ಟರ್ ಡಿಪ್ಲೋಮಾವನ್ನು ಶ್ರೀ ಮುರುಘೇಂದ್ರ ಕಲಾ ಮಂದಿರ ಅಥಣಿಯಲ್ಲಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ೨೦೦೯ರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲದಿಂದ ಎಂ.ವಿ.ಎ ಸ್ನಾತ್ತಕೋತ್ತರ ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದರು. ೧೯೮೭ರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಮುರುಘೇಂದ್ರ ಕಲಾಮಂದಿರ ಅಥಣಿ, ೧೯೮೮ ಭರತೇಶ ಗುರುಕುಲ ಬೆಲ್ಲದ ಬಾಗೇವಾಡಿ, ೧೯೮೯ರಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಹೈಸ್ಕೂಲ್ ಅನಂತಪೂರ, ೧೯೯೩ರಲ್ಲಿ ೬ ನೇ ಕರ್ನಾಟಕ ಕಲಾಮೇಳ ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೭ರ ೭ನೇ ಕರ್ನಾಟಕ ಕಲಾ ಮೇಳ ೨೦೦೬ರ ಸುವರ್ಣ ದಿಬ್ಬಣ ಹಾರೂಗೇರಿ, ೨೦೦೭–೦೮ರಲ್ಲಿ ನುಡಿಹಬ್ಬ ಹಂಪಿ, ೨೦೦೨ರ ಸಪ್ತರಂಗ ಬೆಳಗಾವಿ, ೨೦೦೩ರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನ ಬೆಳಗಾವಿ ೨೦೦೮ರಲ್ಲಿ ವೆಂಕಟಪ್ಪ ಆರ್ಟ ಗ್ಯಾಲರಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೧ರಲ್ಲಿ ಸತೀಶ ಶುಗರ್ಸ್ ಗೋಕಾಕ, ೨೦೧೨ರಲ್ಲಿ ಶಿರಸಂಗಿಯಲ್ಲಿ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಸಾಮೂಹಿಕ ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಂಡಿವೆ. ಸದ್ಯ ಶ್ರೀ ವಿವೇಕಾನಂದ ಕಲಾಮಂದಿರ, ರಾಯಬಾಗದಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿ ಅಂತಿಮ. ಬಿ.ವಿ.ಎ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರಾಗಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರತಾಪ ಬಹುರೂಪಿ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಥ್ಯಾಕರೆಯೊಂದಿಗೆ ಚೆನ್ನಮ್ಮಳ ಯುದ್ಧ

ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಕಿತ್ತೂರನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ಬಹುರೂಪಿಯವರ ಕಲಾಕೃತಿ ೨೪" X ೩೦" ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿದೆ. ದಿನಾಂಕ. ೨೩.೧೦.೧೮೨೪ರ ಮುಂಜಾನೆ

ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸೈನ್ಯ ಜಮಾಯಿಸತೊಡಗಿತು. ಕೋಟೆ ಬಾಗಿಲುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಲಾಯಿತು. ೨೪ ನಿಮಿಷಗಳೊಳಗೆ ಕೋಟೆಯ ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆಯದಿದ್ದರೆ ತೋಪಿನಿಂದ ಒಡೆದು ತೆಗೆಯಲಾಗುವುದು ಎಂಬ ಥ್ಯಾಕರೆಯ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯು ವಿಫಲವಾಯಿತು. ಕೋಟೆಯ ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆಯಬಹುದೆಂಬ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಪಡೆಗೆ ಬಾಗಿಲುಗಳು ಹೊರಗೆ ತೆಗೆದು ಕಿತ್ತೂರಿನ ಸೈನ್ಯ ಮಿಂಚಿನ ವೇಗದಿಂದ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸೈನ್ಯದ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ನಡೆಸಿತು. ಕೋಟೆಯ ಮಗ್ಗುಲಿನಿಂದಲೂ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ರಾಣಿ ಚನ್ನಮ್ಮ ಕುದುರೆ ಏರಿ ಕೋಟೆಯ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿಂದ ದಿಗ್ದರ್ಶನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಚನ್ನಮ್ಮನ ಸೈನಿಕರು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸೈನಿಕರ ರುಂಡಗಳನ್ನು ಚಂಡಾಡಿದರು. ತೋಪುಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸೈನ್ಯ ಆಘಾತಕ್ಕೊಳಗಾಯಿತು. ದಿಕ್ಕೆಟ್ಟು ಓಡುವ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಕಂಡು ಥ್ಯಾಕರೆ ತನ್ನ ಕುದುರೆ ಮೇಲೆ ಕೋಟೆ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದನು. ಅವನು ಚನ್ನಮ್ಮನ ಕಡೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು ಚನ್ನಮ್ಮನ ಅಂಗರಕ್ಷನಾಗಿದ್ದ ಅಮಟೂರಿನ ಸಾಧುನವರ ಬಾಳಪ್ಪ ಥ್ಯಾಕರೆ ಕಡೆಗೆ ಗುರಿ ಇಟ್ಟು ಗುಂಡು ಹಾರಿಸಿದ. ಗುಂಡು ಥ್ಯಾಕರೆ ಎದೆಗೆ ನೆಟ್ಟು ಅವನು ಕುದುರೆ ಮೇಲಿಂದ ಉರುಳಿದ. ಹಲವು ಕಿತ್ತೂರು ಸೈನಿಕರು ಸುತ್ತಲೂ ಮುತ್ತಿಕೊಂಡು ಅವನ ದೇಹವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದರು. ೮೦ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸೈನಿಕರು ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟ, ೪೦ ಜನ ಸೆರೆಯಾದರು. ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ ಬ್ಲಾಕ್. ಲೇ. ಡಯಟನ್ನ. ಲೇ. ಸಿವಲ್ ಅವರು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟರು. ಕಿತ್ತೂರು ವಿಜಯಿಯಾಯಿತು." ೬ ಈ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಬಹುರೂಪಿಯವರು ಮನಮುಟ್ಟುವಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಇವರ ಇನ್ನೊಂದು ಕಲಾಕೃತಿ ನಾಡೋಜ ಆರ್ ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ಪ್ರತಾಪ ಬಹುರೂಪಿಯವರ ಕಲಾಕೃತಿ ಮನುಷ್ಯ ಕ್ರೌರ್ಯದ ಚಿತ್ರಣವಾಗಿದೆ. ಮುನುಷ್ಯ ಮನುಷ್ಯನಿಂದ ಅನುಭವಿಸುವ ನೋವು ನಲಿವುಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ನೋವು ತುಂಬಿರುವ ಮುಖದ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬನಿಗೆ ಮುಳ್ಳು ಬೇಲಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟು ಶಿಕ್ಷಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರ ಮೇಲೆ ಎರಡು ಕಾಗೆಗಳು ಕುಳಿತಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೆಳಗಡೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬನು ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಸುತ್ತಲೂ ಬೆಂಕಿಯ ಜ್ವಾಲೆ ಕೆನ್ನಾಲಿಗೆಯನ್ನು ಚಾಚುತ್ತಿವೆ. ಮನುಷ್ಯ ಇಂದಿಗೂ ಜಾತಿಯ ಸಂಕೋಲೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಸಾಂಕೇತಿಕ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ದೃಶ್ಯ ರೂಪದ ಮೂಲಕ ಬಹುರೂಪಿಯವರು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣ ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಎರಡು ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಬೇಲಿಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿ ಇಂದಿಗೂ ಜಾತಿಯ ಬೇಲಿ ಜೀವಂತವಾಗಿದೆ. ಎಂಬುದನ್ನು ಮನಮುಟ್ಟುವಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರತಾಪ ಬಹುರೂಪಿಯವರು ದಿನಾಂಕ: ೨೩-೭-೧೯೭೪ರಂದು ಜನಿಸಿದರು. ೧೯೯೩ರಲ್ಲಿ ಡಿ.ಎಂ.ಸಿ ೧೯೯೬ ಆರ್ಟ್ ಮಾಸ್ಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ ಅಲ್ಲದೆ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂಪಿಯಿಂದ ಎಂ.ವಿ.ಎ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೮೯ ಖಾನಾಪೂರ, ೧೯೯೩ರಲ್ಲಿ

ಬಡಚಿ, ೧೯೯೩ ಅಥಣಿಯಲ್ಲಿ ಏಕವ್ಯಕ್ತಿ ಚಿತ್ರ ಪ್ರದರ್ಶನ ಹಾಗೂ ೨೦ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಗುಂಪು ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೯೪ರಲ್ಲಿ ರಿಸರ್ಚ್ ಆಂಡ್ ಟ್ರೇಸಿಂಗ್ ಸೆಂಟರ, ನವದೆಹಲಿಯ ಮೆರಿಟ ಅವಾರ್ಡ. ೧೯೯೧ ಟಿ. ಎಸ್. ಮೆಹ್ತಾ ಅವಾರ್ಡ ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪುರಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಅನೇಕ ಸರಕಾರಿ ಹಾಗೂ ಖಾಸಗಿ ಸಂಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ.[೧೬೮] ಅಲ್ಲದೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡಮಿಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿಯೂ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸದ್ಯ ಸರಕಾರಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತದ್ದಾರೆ.

ಪಿ. ಬಿ. ಬಂಡಿ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಸಂಯೋಜನೆ

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬಾದಾಮಿ–ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಪಿ.ಬಿ. ಬಂಡಿಯವರ ಕಲಾಕೃತಿಯು ಶೀರ್ಷಿಕೆರಹಿತವಾಗಿದ್ದು ಅಕ್ರ್ಯಾಲಿಕ್ ವರ್ಣದಿಂದ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಬಂಡಿಯವರು ಸಂಯೋಜಿಸಿದ ಆಕಾರಗಳು, ಬಣ್ಣಗಳು, ನೆರಳು–ಬೆಳಕಿನ ಹಂಚಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಕಲಾಕೃತಿಯು ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ.

ಪಿ.ಬಿ. ಬಂಡಿಯವರು ದಿ: ೧೫–೪–೧೯೬೮ರಂದು ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅಮಿನಗಡದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಆರ್ಟ್ ಮಾಸ್ಟರ್ ಡಿಪ್ಲೋಮಾವನ್ನು ವಿಜಯಕಲಾ ಮಂದಿರ, ಗದಗದಿಂದ ಪಡೆದರು. ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಬೆಂಗಳೂರು, ಪಟ್ಟದಕಲ್ಲು ಉತ್ಸವ ನವರಸಪುರ ಉತ್ಸವ, ವಿಜಾಪುರ, ಧಾರವಾಡ, ಗದಗನಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಂಡಿವೆ. ಇವರು ಬೆಳಗಾವಿ, ಧಾರವಾಡ, ಲಕ್ಕುಂಡಿ, ಗದಗನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು. ಸದ್ಯ ಇವರು ಜೆ.ಎನ್. ಕಲಾಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಗದಗ–ಬೆಟಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ವಿಜಯಕುಮಾರ ಬೆಳಗಲಿ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಸಂಯೋಜನೆ

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ–ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರುವ ವಿಜಯಕುಮಾರ ಬೆಳಗಲಿಯವರ ಕಲಾಕೃತಿಯು ಮಹಿಳೆಯು ಕುಳಿತ ಭಂಗಿಯ ಹಿಂಬದಿಯ ಚಿತ್ರಣವಾಗಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯನ್ನು ಎದ್ದು ಕಾಣುವಂತೆ ಹಿಂಬದಿಯನ್ನು ಕಂದು ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣದಿಂದ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ವಿಜಯಕುಮಾರ ಬೆಳಗಲಿಯವರು ದಿನಾಂಕ. ೦೨.೦೫.೧೯೬೮ರಲ್ಲಿ ಗದಗದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಎಂ.ವಿ.ಎ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೯೪ರಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟದಕಲ್ಲು ಉತ್ಸವ, ೧೯೯೭ ಗದಗ, ೧೯೯೮ ರಲ್ಲಿ ಬೆಟಗೇರಿ, ೧೯೯೮ರಲ್ಲಿ ಲಕ್ಕುಂಡಿ ಉತ್ಸವ, ೨೦೦೦ ರಲ್ಲಿ ಕಲಕ ಸ್ಟ್ರೋಕ್ಸ

೧೬೮. ವೆಂಕಟೇಶ ಎ. ಮಾಚಕನೂರ (ಸಂ.) : ಕಿತ್ತೂರು, ಪುಟ – ೧೨

ಗದಗ, ೧೯೯೩, ೧೯೯೪, ೧೯೯೫ರಲ್ಲಿ ಲಯಾ ಕಲಾಮನೆ, ಅಲ್ಲದೆ ಅನೇಕ ಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಂಡಿದೆ. ೧೯೯೭ ಗ್ರಾಫಿಕ್ ವರ್ಕ್‌ಷಾಪ್, ಗದಗ, ೨೦೦೨ರಲ್ಲಿ ಲಕ್ಕುಂಡಿ ಉತ್ಸವ, ೨೦೦೨ ಚೈತ್ರ ಚಿಗುರು ಗದಗ, ೨೦೦೪ರಲ್ಲಿ ಮೌಂಟ ಅಬು, ಮುಂತಾದ ಕಲಾಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸದ್ಯ ಜೆ. ಎನ್. ಲಲಿತ ಕಲಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಗದಗ–ಬೆಟಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಅರ್ಚನಾ ಸುತಾರ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಇಬ್ಬರು ಮಹಿಳೆಯರು

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿಯ ಅರ್ಚನಾ ಸುತಾರ ರವರ ಕಲಾಕೃತಿಯು ಅಕ್ರೇಲಿಕ್ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಿದ ಇಬ್ಬರು ಮಹಿಳೆಯರು ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಹೋಗುವ ತಯಾರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಹುಡುಗಿಯರ ಚಿತ್ರಣವಾಗಿದೆ. ಇಬ್ಬರು ಹುಡುಗಿಯರು ಗಂಭೀರ ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾದಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅರ್ಚಣಾ ಸುತಾರ ರವರು ೧೯೬೮ರಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಆರ್ಟ ಮಾಸ್ಟರ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಎಂ.ವಿ.ಎ. ಮಾಸ್ಟರ ಆಫ್ ವಿಜ್ಯುವಲ್ ಆರ್ಟ ಸ್ನಾತಕ್ಕೋತ್ತರ ಪದವಿ ಪೆಡದಿದ್ದಾರೆ. ಆರ್.ಪಿ.ಡಿ. ಕಾಲೇಜಿನ ಗೋಲ್ಡನ್ ಜ್ಯೂಬಿಲಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಏಕವ್ಯಕ್ತಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪ್ರದರ್ಶನ ೧೯೮೮ರಲ್ಲಿ ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದರು. ೧೯೯೪ರಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಏಕವ್ಯಕ್ತಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪದರ್ಶನ ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದರು. ೧೯೯೫ರಲ್ಲಿ ವರ್ಣಕಲಾ ಮಂದಿರ, ೧೯೮೮ರಲ್ಲಿ ಕುಂಚ ಕಲಾ ಮೇಳ, ೨೦೦೫ರಲ್ಲಿ ಕಲಾ ಮಂದಿರ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಂಡಿವೆ. ೧೯೯೦ರಲ್ಲಿ ಜಲವರ್ಣ ಶಿಬಿರ, ಹಂಪಿ, ೧೯೯೮ರಲ್ಲಿ ಜಲವರ್ಣ ಶಿಬಿರ, ಹಳೇಬಿಡು, ೧೯೯೯ರಲ್ಲಿ ಜಲವರ್ಣ ಶಿಬಿರ ಯಾನಾ ಯುಕೆ ದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸದ್ಯ ಗೋಕಾಕದ ಕರ್ನಾಟಕ ಕಲಾಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕಿಯಾಗಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಕೆ. ಸಿ. ಮಹಾದೇವ ಶೆಟ್ಟಿ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಸಂಯೋಜನೆ

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ಕೆ.ಸಿ. ಮಹಾದೇವ ಶೆಟ್ಟಿಯವರ ಕಲಾಕೃತಿ ಅಕ್ರ್ಯಾಲಿಕ್ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಜನಪದ ಶೈಲಿಯ ಭೂತದ ಮುಖವಾಡವನ್ನು ಸೃಜನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಉತ್ತಮ ವರ್ಣ ಸಂಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕಲಾಕೃತಿ ಹೊಂದಿದೆ. ಕೆ. ಸಿ. ಮಹಾದೇವ ಶೆಟ್ಟಿಯವರು ದಿನಾಂಕ: ೧೪–೬–೧೯೬೮ ರಂದು ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಾಟಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಆರ್ಟಮಾಸ್ಟರ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಪಡೆದ ನಂತರ ಕನ್ನಡ

ವಿ.ವಿ. ಯಿಂದ ಎಂ.ವಿ.ಎ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೯೮ರಿಂದ ಇಲ್ಲಿವರೆಗೆ ಅನೇಕ ಸಾಮೂಹಿಕ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮೈಸೂರು, ನಾಗಪೂರ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಕೊಲ್ಕತ್ತಾ, ನವದೆಹಲಿ, ಬೆಳಗಾವಿ ಸೇರಿದಂತೆ ಅನೇಕ ಸಾಮೂಹಿಕ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಪ್ರದರ್ಶಿತವಾಗಿವೆ. ತುಮಕೂರು, ಮಂಗಳೂರು, ದಾವಣಗೆರೆ, ಹಾಸನ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ ಸೇರಿದಂತೆ ಅನೇಕ ಕಲಾಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ೧೯೯೬ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತ ಕಲಾ ಅಕಾಡಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ೧೯೯೨-೯೪ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ದಸರಾ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಸಧ್ಯ ಮೈಸೂರಿನ ಕಲಾನಿಕೇತನ ಕಲಾ ಶಾಲೆಯ ಪ್ರಾಚಾರ್ಯರಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಆರ್.ಎಫ್. ಹಿರೇಗೌಡರ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಅಕ್ವೇರಿಯಂ

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ-ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಆರ್.ಎಫ್. ಹಿರೇಗೌಡರ ರವರ ಕಲಾಕೃತಿಯ ಅಕ್ರ್ಯಾಲಿಕ್ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಹಿರೇಗೌಡರವರು ಅಕ್ವೇರಿಯಂ ನಲ್ಲಿ ಬಂಗಾರದ ಮಿನುಗಳು, ಅವುಗಳ ಚಲನೆ, ಮೇಲೆ ಕೆಳಗೆ ಅವುಗಳ ಓಡಾಟ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ನೊಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತರೆ ಮನಸ್ಸಿನ ದುಗುಡ, ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಅವುಗಳ ಆಟದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸು ಒಂದಾಗುತ್ತದೆ. ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಮರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಇಂಥ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಕಲಾಕೃತಿಯ ಮೂಲಕ ನೀಡಲು ಹಿರೇಗೌಡರ ರವರು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ರಮೇಶ ಹಿರೇಗೌಡರ ರವರು ೧೮-೪-೧೯೬೮ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಪಡೆದು, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಎಂ.ವಿ.ಎ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಅನೇಕ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಅನೇಕ ಕಲಾಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಕಲಾ ಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪ್ರದರ್ಶನ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ, ಮೈಸೂರು ದಸರಾ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಸೇರಿದಂತೆ ಅನೇಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪುರಷ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಜಟ್ಟೆನ್ನವರ ಸಿ.ಡಿ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಚನ್ನಮ್ಮ

ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಕಿತ್ತೂರದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿರುವ ಸಿ.ಡಿ. ಜಟ್ಟನವರ ರವರ ಕಲಾಕೃತಿ ಅಕ್ರ್ಯಾಲಿಕ್ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಚನ್ನಮ್ಮ ಗುರುಕುಲ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವ ದೃಶ್ಯದ ಚಿತ್ರಣವಾಗಿದೆ. ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಗಿಡದ ಕೆಳಗೆ ಕಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಗುರುಗಳು ಪಾಠವನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನು ಚೆನ್ನಮ್ಮ ಹಾಗೂ ಗೆಳೆಯ ಗೆಳತಿಯರು ತದೇಕ ಚಿತ್ತದಿಂದ ಪಾಠ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ವರ್ಣ ಸಂಯೋಜನೆ ನೆರಳು ಬೆಳಕಿನ ಹಂಚಿಕೆ ಮುಂತಾದ ಗುಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಕಲಾಕೃತಿ ಸೃಜನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿದೆ.

ಜಟ್ಟಣ್ಣವರ ರವರು ೧೯೬೮ರಲ್ಲಿ ಗದಗದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಆರ್ಟ ಮಾಸ್ಟರ ಡಿಪ್ಲೋಮಾವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಬಿ.ಎಫ್.ಎ ನಂತರ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಎಂ.ಫಿಲ್ ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತ ಕಲಾ ಅಕಾಡಮಿಯ ೧೯೮೮, ೧೯೮೯, ೧೯೯೨, ೧೯೯೪, ೧೯೯೫ ವಾರ್ಷಿಕ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಂಡಿವೆ, ೧೯೯೦ ಮೈಸೂರ ದಸರಾ ಪ್ರದರ್ಶನ, ೧೯೮೯ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಕೇಂದ್ರ ಮದ್ರಾಸು ಪ್ರದರ್ಶನ ೧೯೯೦ರ ಅಖಿಲ ಭಾರತದ ಗದಗನಲ್ಲಿಯ ಪ್ರದರ್ಶನ, ೧೯೯೩ ರಲ್ಲಿಯ ಬಿಜಾಪೂರ ಪ್ರದರ್ಶನ, ೧೯೯೪ರ ನಾಗ್ಪೂರ ಪ್ರದರ್ಶನ, ೧೯೯೫ರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಲಾಮೇಳ, ಬೆಂಗಳೂರು ಮುಂತಾದ ಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಂಡಿವೆ.[೧೯]

ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ ಬೆಂಗಳೂರು, ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಕಿತ್ತೂರ ಉತ್ಸವ ಧಾರವಾಡ ಉತ್ಸವ ಮುಂತಾದ ಕಲಾಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ವಾರ್ಷಿಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತ ಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿಯೂ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಸಂಘದ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳಾಗಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮೂಲಕ ರಾಜ್ಯದ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವರ್ಗದವರು ಕುಂದು ಕೊರತೆಗಳನ್ನು ನೀಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸದ್ಯ ಶ್ರೀ ವಿಜಯ ಮಹಾಂತೇಶ ಲಲಿತಕಲಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಅಡಿವೆಪ್ಪಾ ಯ. ಬಂಗೆನ್ನವರ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಶೀರ್ಷಿಕೆ ರಹಿತ

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬಾದಾಮಿ–ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿತವಾದ ಬಂಗೆನ್ನವರವರ ಕಲಾಕೃತಿಯನ್ನು ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಅಕ್ರ್ಯಾಲಿಕ್ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯನ್ನು ನಗ್ನವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿ, ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಮಹಿಳಾಶೋಷಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತಮ್ಮ ಕಲಾಕೃತಿಯ ಮೂಲಕ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಅಡಿವೆಪ್ಪಾ ಬಂಗೆನ್ನನವರ ರವರು ದಿನಾಂಕ:೧೦–೪–೧೯೬೮ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ತಮ್ಮ ಹುಟ್ಟೂರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಗಿಸಿದ ಇವರು ಗೋಕಾಕದಲ್ಲಿ ಆಗತಾನೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದ್ದ ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಆರ್ಟ್ ಮಾಸ್ಟರ್ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಪಡೆದರು. ನಂತರ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿಯಲ್ಲಿ ಎಂ.ಪಿ.ಎ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ ಪಡೆದರು. ಗೋಕಾಕ, ನೇಸರಗಿ, ಕೊಳವಿ, ಹಾಗೂ ಗುಜರಾತನ ಕೇಬಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಂಡಿವೆ. "ಕಲಾಕುಂಚ" ಹೆಸರಿನ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು

೧೯. ಎಸ್. ಎನ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ (ಸಂ.) : ಕರ್ನಾಟಕ ಕಲಾವಿದರ ಪರಿಚಯಾವಳಿ, ಪುಟ – ೫೦

೧೯೯೫ರಲ್ಲಿ ಬರೆದು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸದ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಿ. ಬಿ.ಎಲ್. ಚವ್ಹಾಣ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಲಂಬಾಣಿ ಮಹಿಳೆ

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ–ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿರುವ ಬಿ.ಎಲ್. ಚವ್ಹಾಣರವರ ಕಲಾಕೃತಿ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ ಮೇಲೆ ಅಕ್ರ್ಯಾಲಿಕ್ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಲಂಬಾಣಿ ಮಹಿಳೆ ತನ್ನ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಯೋಚನಾಮಗ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾಳೆ. ಮುಖವನ್ನು ಶ್ವೇತವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿ, ಲಂಬಾಣಿ ಮಹಿಳೆಯ ಕಡೆಗೆ ನೋಡುಗರ ಗಮನ ಸೆಳೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಂಪು ಹಳದಿ ಮಿಶ್ರಿತ ವರ್ಣಛಾಯೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬಿ.ಎಲ್. ಚವ್ಹಾಣರು ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ರಾಮದುರ್ಗ ತಾಲೂಕಿನ ಜಗಳಾಪೂರ ಗ್ರಾಮ ಸಣ್ಣ ತಾಂಡೆಯಲ್ಲಿ ದಿ:೪–೧೦–೧೯೬೯ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಇವರ ತಂದೆ ಲಚ್ಚಪ್ಪಾ ತಾಯಿ ಸೋಮವ್ವಾ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿದ ಸ್ಥಳ ತಾಂಡಾದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ರಾಮದುರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮುಗಿಸಿದರು. ೧೯೯೧ರಲ್ಲಿ ಆರ್ಟ್ ಮಾಸ್ಟರನಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೋಮಾವನ್ನು ಧಾರವಾಡದ ಸರಕಾರಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪಡೆದರು. ಕಲಾಶಿಕ್ಷಣದ ನಂತರ ೧೯೯೫ರಲ್ಲಿ ಗದಗ–ಬೆಟಗೇರಿಯ ಜೆ.ಎನ್. ಚಿತ್ರಕಲಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿ ಸೇವೆಗೆ ಸೇರಿದರು. ೨೦೦೫ರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಮಾಸ್ಟರ್ ಆಫ್ ವಿಜ್ಯುವಲ್ ಆರ್ಟ ಪದವಿ ಪಡೆದರು. ಸದ್ಯ ನಾಡೋಜ ಜೆ.ಎಸ್. ಖಂಡೇರಾವ್ ರವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ "ಚಿತ್ರಕಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಗದಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಡುಗೆ" ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ ರಚಿಸಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂಪಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಆಡಳಿತ ಮಂಡಳಿಯು ಪ್ರಭಾರಿ ಪ್ರಾಚಾರ್ಯರನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿದೆ. ಸದಾ ಕಲಾ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಯುವ ಕಲಾವಿದ ಚವ್ಹಾಣರು ಅನೇಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಕ್ರೀಯವಾಗಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಸಂಘದ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳಾಗಿ, ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ, ಹಂಪಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಅಧ್ಯಯನ ಮಂಡಳಿಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ, ಪರೀಕ್ಷಾ ಮಂಡಳಿಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಸ್ಪಂದನ ಕಲಾ ಪರಿಷತ್ತ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ, ಗದಗ ಜಿಲ್ಲಾ ಬಂಜಾರಾ ಸಂಘದ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ನೌಕರರ ಸಂಘದ ಸಹಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯಾಗಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಉತ್ತಮ ಕಲಾವಿದರಾಗಿ, ಸಂಘಟಕರಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ."[೧೭೦] ಹೀಗೆ ನಿರಂತರ ಕ್ರೀಯಾಶೀಲ ಕಲಾವಿದರಾಗಿ, ಸದಾ ಚಟುವಟಿಕೆಯಿಂದಿರುವ ಬಿ.ಎಲ್. ಚವ್ಹಾಣರು. ಸೃಜನ ಶೀಲ ಕಲಾವಿದರಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

೧೭೦. ಬಿ. ಎಲ್. ಲಮಾಣಿ : ಚಿತ್ರಕಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಗದಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಡುಗೆ, ಅ.ಪ್ರ.ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ.ಮ.ಪ್ರ., ಪುಟ – ೨೨೧

ದಯಾನಂದ ಕಾಮಕರ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಚೆನ್ನಮ್ಮ

ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಕಿತ್ತೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿರುವ ದಯಾನಂದ ಕಾಮಕರ ರವರ ಕಲಾಕೃತಿಯು ಅಕ್ರ್ಯಾಲಿಕ್ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಕಿತ್ತೂರ ರಾಣಿ ಚೆನ್ನಮ್ಮಳ ಜೀವನ ಆಧರಿಸಿ ರಚಿಸಿದ ಈ ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮೈವಳಿಕೆ, ತಂತ್ರ, ಅವರ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಶೈಲಿಯಿಂದಾಗಿ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ದಯಾನಂದ ಕಾಮಕರ ರವರು ದಿ: ೨೦-೬-೧೯೬೯ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಆರ್ಟಮಾಸ್ಟರ ಹಾಗೂ ಡ್ರಾಯಿಂಗ್ ಆ್ಯಂಡ ಪೆಂಟಿಂಗ್‌ನಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಇವರು ೧೯೯೦ ರಿಂದ ೧೯೯೩ ರವರೆಗೆ ಮತ್ತು ೧೯೯೬, ೧೯೯೭, ೧೯೯೮, ೨೦೦೩, ೨೦೦೦ ರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂಪಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನ, ೨೦೦೫ ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತ ಕಲಾ ಅಕಾಡಮಿಯ ವಾರ್ಷಿಕ ಕಲಾ ಪ್ರದರ್ಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೭ನೇ ಕಲಾ ಪ್ರದರ್ಶನ ನಾಗ್ಪೂರ, ಅರ್ಪಣಾ, ಬಜಾಜ್ ಆರ್ಟ ಗ್ಯಾಲರಿ, ನವದೆಹಲಿ-೨೦೦೪, ೨೦೦೫ ಹಾಗೂ ಅನೇಕ ಕಲಾ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಕಲಾಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೯೩ ಮೈಸೂರು ದಸರಾ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ೨೦೦೦ ರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂಪಿಯ "ಜನಪದ ಪ್ರಶಸ್ತಿ" ೨೦೦೫ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತ ಕಲಾ ಅಕಾಡಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪುರಷ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಇವರು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಸಧ್ಯ ಭಾರತೀಯ ಕಲಾಕೇಂದ್ರ ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಬಿ.ಕೆ. ಬಡಿಗೇರ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಸಂಯೋಜನೆ

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ-ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿರುವ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿ ಅಕ್ರ್ಯಾಲಿಕ್ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಕಲಾವಿದ ಭೀಮರಾವ್ ಬಡಿಗೇರ ಬಿಜಾಪೂರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ದಿನಾಂಕ: ೨೨-೭-೧೯೬೯ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ತಂದೆ ಕಾಳಪ್ಪನವರು ಪೋಲಿಸ್ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೂಟ್ಟೂರಿನಲ್ಲಿ ಪೂರೈಸಿದರು. ನಂತರ ಕಲಾಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯಲು ಬಿಜಾಪೂರದ ಶ್ರೀ ಸಿದ್ದೇಶ್ವರ ಕಲಾಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಆರ್ಟ್ ಮಾಸ್ಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಪಡೆದರು. ನಂತರ ೨೦೦೮ರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಮಾಸ್ಟರ್ ಆಫ್ ವಿಜ್ಯುವಲ್ ಆರ್ಟ್ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದರು.

ಇದುವರೆಗೆ ಬಿ.ಕೆ. ಬಡಿಗೇರ ರವರು ೨೧ ಸಮೂಹ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳು, ರಾಯಚೂರಿನಲ್ಲಿ ಏಕವ್ಯಕ್ತಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪ್ರದರ್ಶನ, ಅಲ್ಲದೆ ೧೯ ಕಲಾ ಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೯೩ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರ ದಸರಾ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದು ಯುಶಸ್ವಿ

ಕಲಾವಿದರೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಇವರು ಜಲವರ್ಣದಲ್ಲಿ ನಿಸರ್ಗ ಚಿತ್ರ ರಚಿಸುವಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಆಸಕ್ತಿ ತೋರುತ್ತಾರೆ. ಸಧ್ಯ ಬೀದರನ ಯೊಗೀಶ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಮೋಹನ ಕುಮಾರ ಬಿ.ಪಿ – ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಮೀನು

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬಾದಾಮಿ–ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ಮೋಹನಕುಮಾರ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿ ಅಕ್ರ್ಯಾಲಿಕ್ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಮಹಿಳೆ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಈ ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯನ್ನು ಮೀನಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿ ಅನೇಕ ಸಂಕೇತಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಸೃಜನಶೀಲ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ವರ್ಣಗಳ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿನ ತಾಜಾತನ, ಬಣ್ಣಗಳ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ, ಆಕಾರಗಳ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂಯೋಜನೆಯಿಂದಾಗಿ ಕಲಾಕೃತಿ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿದೆ.

ಮೋಹನಕುಮಾರವರು ೨೦–೨–೧೯೬೯ರಂದು ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬೈಲಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಇವರು ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಆರ್ಟ್‌ಮಾಸ್ಟರ್ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಮತ್ತು ಡ್ರಾಯಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಪೆಂಟಿಂಗ್‌ನಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿಯಿಂದ ಎಂ.ವಿ.ಎ. ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅನೇಕ ಸಾಮೂಹಿಕ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಕಲಾಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ೧೯೯೩–೯೪ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ದಸರಾ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ೧೯೯೩ರಲ್ಲಿ ಹರ್ಯಾಣಾದಿಂದ ಗ್ರಾಫಿಕನಲ್ಲಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ೨೦೦೨–೦೪ ರಲ್ಲಿ ಕೇರಳ ರಾಜ್ಯದಿಂದ ಬಂಗಾರದ ಪದಕ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ೨೦೦೩–೦೪ರಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾಮ್ಲಿನ್ ಫೌಂಡೇಷನ್ ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ೨೦೦೧–೦೪ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ ಏರ್ಪಡಿಸಿದ ಗ್ರಾಫಿಕ್ ಶಿಬಿರದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ೨೦೦೩ರಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕಲಾಶಿಬಿರ, ತುಮಕೂರಿನಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ವಿಠ್ಠಲರೆಡ್ಡಿ ಚುಳಕಿ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಪೇಂಟಿಂಗ್

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕಲಾಕೃತಿಯು ಮುಖವನ್ನು ಮೇಲ್ಮುಖವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ ಎರಡು ಮುಖಗಳು ಕೆಂಪು ವರ್ಣ ಮಿಶ್ರಿತ ವರ್ಣ ಛಾಯೆ. ಅಲ್ಲಿ ಗಿಡದ ಆಕಾರಗಳು ಒಟ್ಟು ಕಲಾಕೃತಿಯನ್ನು ಮೂರು ಭಾಗಗಳನ್ನಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಉತ್ತಮ ವರ್ಣ ಸಂಯೋಜನೆ ಆಕಾರಗಳ ಬಳಕೆಯಿಂದಾಗಿ ವಿಶೇಷವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ವಿಠ್ಠಲರೆಡ್ಡಿ ಚುಳಕಿಯವರು ದಿನಾಂಕ: ೨೦–೦೭–೧೯೬೯ ರಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸವದತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಆರ್ಟ್‌ಮಾಸ್ಟರ್ ಡಿಪ್ಲೋಮಾವನ್ನು ವಿಜಯ ಮಹಾಂತೇಶ ಲಲಿತಕಲಾ ಮಂದಿರ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಿಂದ ಪಡೆದರು. ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂಪಿಯಿಂದ

ಮಾಸ್ಟರ್ ಆಫ್ ವಿಜ್ಯುವಲ್ ಆರ್ಟ್ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ ಪಡೆದರು. ೧೯೯೨ ಕ್ಯಾಮ್ಲಿನ ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ೧೯೯೬, ೧೯೯೯, ೨೦೦೨ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರ ದಸರಾ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ೨೦೦೨ರಲ್ಲಿ ಜಾರ್ಖಂಡ ರಾಜ್ಯದ ಬಂಗಾರದ ಪದಕ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ೨೦೦೩ರಲ್ಲಿ ೭ನೇ ಕರ್ನಾಟಕ ಕಲಾ ಮೇಳದಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ೨೦೦೫ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.[೧೭೧] ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಾಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸದ್ಯ ಮೈಸೂರಿನ ಕಲಾನಿಕೇತನ ಲಲಿತಕಲಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಎಸ್. ಕೆ. ಪತ್ತಾರ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಪೇಂಟಿಂಗ್

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿರುವ ಎಸ್.ಕೆ. ಪತ್ತಾರ ರವರ ಕಲಾಕೃತಿ ಅಮೂರ್ತ ಶೈಲಿಯ ಆಕಾರವುಳ್ಳದಾಗಿದೆ. ಕ್ಯೂಬಿಜಂ ಶೈಲಿಯನ್ನು ನೆನಪಿಸುವ ಆಕಾರಗಳು, ನೆರಳು ಬೆಳಕಿನ ಸಂಯೋಜನೆ, ಬಣ್ಣಗಳ ತಾಜಾತನದಿಂದಾಗಿ ಕಲಾಕೃತಿ ನೋಡುಗರ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಎಸ್.ಕೆ. ಪ್ತತಾರ ರವರು ದಿನಾಂಕ: ೦೧-೦೭-೧೯೬೯ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಆರ್ಟ ಮಾಸ್ಟರ ಡಿಪ್ಲೋಮಾವನ್ನು ಶ್ರೀ ವಿವೇಕಾನಂದ ಕಲಾಮಂದಿರ, ರಾಯಬಾಗದಲ್ಲಿ ಎಂ.ವಿ.ಎ. ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿಯನ್ನು ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಮುಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅನೇಕ ಸಾಮೂಹಿಕ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿರುವ ಇವರು ಸಂಪನ್ಮೂಲ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ೨೦೧೧ರ ವಿಶ್ವಕನ್ನಡ ಸಮ್ಮೇಳನ ಬೆಳಗಾವಿಯ ಕಲಾಶಿಬಿರ ಸೇರಿದಂತೆ ಅನೇಕ ಕಲಾಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ, ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸದ್ಯ ಸರಕಾರಿ ಲಲಿತಕಲಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ವಿನಾಯಕ ಪತ್ತಾರ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಹೂ

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬಾದಾಮಿ-ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ವಿನಾಯಕ ಪತ್ತಾರ ರವರ ಕಲಾಕೃತಿಯನ್ನು ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಅಕ್ರ್ಯಾಲಿಕ್ ವರ್ಣದಿಂದ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಲಂಕಾರಿಕ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹೂವನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದಾಳೆ. ಕೇಸರಿಮಿಶ್ರಿತ ಹಳದಿ, ಹಸಿರು ಬಣ್ಣದ ಛಾಯೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಾಕೃತಿಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ಮೈವಳಿಕೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಕಲಾಕೃತಿಯ ಸಂಪೂರ್ಣ ಭಾಗವನ್ನು ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ವಿನಾಯಕ ಪತ್ತಾರವರು ೨೦-೭-೧೯೬೯ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣದ ನಂತರ ಚಿತ್ರಕಲಾಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಉಮಾ ಕಲಾಶಾಲೆ, ಬೆಳಗಾವಿಯಿಂದ ಆರ್ಟ್‌ಮಾಸ್ಟರ್

---

೧೭೧ ಎಸ್. ಎನ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ (ಸಂ.) : ಕರ್ನಾಟಕ ಕಲಾವಿದರ ಪರಿಚಯಾವಳಿ, ಪುಟ – ೧೩೨

ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಪಡೆದರು. ನಂತರ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಎಂ.ವಿ.ಎ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ೧೯೯೧ರಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಾಮೂಹಿಕ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಜೊತೆಗೆ ಅನೇಕ ಕಲಾಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ೨೦೦೮ರಲ್ಲಿ ಗಡಿನಾಡು ಉತ್ಸವ, ೨೦೦೯ರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ವಿವೇಕಾನಂದ ಕಲಾಮಂದಿರ, ರಾಯಬಾಗದಲ್ಲಿ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ಇವರು ಆಯೋಜಿಸಿದ ಕಲಾಶಿಬಿರ, ೨೦೧೦ರಲ್ಲಿ ಕಿತ್ತೂರ ಉತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಕುಂಚ ಗಾಯನ, ೨೦೧೧ರ ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ವಿಶ್ವಕನ್ನಡ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಿನಾಯಕ ಪತ್ತಾರ ರವರು ಸಿಮೆಂಟಿನಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಶಿಲ್ಪಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತಾರೆ, ಅಂಕಲಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ತಯಾರಿಸಿದ ಬೃಹತ್ ಗಾತ್ರದ ಶಿವನ ಸಿಮೆಂಟ್ ಶಿಲ್ಪ, ಹಾಗೂ ಶ್ರೀ ವಿವೇಕಾನಂದ ಕಲಾಮಂದಿರ, ರಾಯಬಾಗದಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸಿದ ಸರಸ್ವತಿ ಶಿಲ್ಪ ಮುಂತಾದ ನೂರಾರು ಶಿಲ್ಪಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಅವರು ರಚಿಸಿದ್ದು, ಅವು ಜನರ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿವೆ. ಇವರು ೨೦೦೮ ಸತೀಶ್ ಶುಗರ್ಸ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ೨೦೧೦ರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿಧಿ ಪುರಸ್ಕಾರ, ಪ್ರತಿಭಾ ಪುರಸ್ಕಾರ, ಆದರ್ಶರತ್ನ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಸದ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಪಿ.ವಿ. ಬಡಿಗೇರ – ಕಲಾಕೃತಿ : ರೈತ ಮಹಿಳೆ

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬಾದಾಮಿ–ಬನಶಂಕರಿದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿರುವ ಪಿ.ವಿ. ಬಡಿಗೇರವರ ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ರೈತ ಮಹಿಳೆಯನ್ನು ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಅಕ್ರ್ಯಾಲಿಕ್ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿಯ ವರ್ಣಸಂಯೋಜನೆ ಮೈವಳಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಬಡಿಗೇರವರು ತಮ್ಮದೇ ಶೈಲಿಯನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಪಿ. ವಿ. ಬಡಿಗೇರವರು ದಿನಾಂಕ. ೨೪.೦೭.೧೯೬೯ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರೌಢಶಿಕ್ಷಣದ ನಂತರ ಉನ್ನತ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ಕಲಾಕೇಂದ್ರ, ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆದು ಆರ್ಟ್ ಮಾಸ್ಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಪಡೆದರು.

ನಂತರ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿಯಲ್ಲಿ ಎಂ.ವಿ.ಎ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ ಪಡೆದರು. ಪಿ.ವಿ. ಬಡಿಗೇರ ರವರು ೧೯೮೭ರಿಂದ ಅನೇಕ ಸಾಮೂಹಿಕ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ೨೦೧೧ರಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಾವಿಯ ವಿಶ್ವಕನ್ನಡ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ೨೦೦೮ರಲ್ಲಿ ಗೋಕಾಕದ ಸತೀಶ ಶುಗರ್ಸ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಸದ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಗೋಕಾಕದಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಕಾಶ ಸಿ. ಬೀಳಗಿ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಶೀರ್ಷಿಕೆ ರಹಿತ

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬಾದಾಮಿ–ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ

ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಪ್ರಕಾಶ ಸಿ. ಬೀಳಗಿಯವರ ಕಲಾಕೃತಿಯು ಅಕ್ರ್ಯಾಲಿಕ್‌ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಕಲಾಕೃತಿಯನ್ನು "ಅನ್‌ಟೈಟಲ್ಡ್" ಎಂದು ಹೆಸರಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿಯ ಆಕಾರಗಳ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ, ಬಣ್ಣಗಳ ಏರಿಳಿತ, ನೆರಳು-ಬೆಳಕಿನ ಹಂಚಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಕಲಾಕೃತಿ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಪ್ರಕಾಶ ಬೀಳಗಿಯವರು ದಿನಾಂಕ:೧-೭-೧೯೬೯ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರೌಢಶಿಕ್ಷಣ ಮುಗಿಸಿದ ನಂತರ ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯಲು ಬೆಳಗಾವಿಯ ಉಮಾಕಲಾಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆದು ಆರ್ಟ್ ಮಾಸ್ಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಪಡೆದರು. ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿಯಲ್ಲಿ ಎಂ.ವಿ.ಎ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ ಪಡೆದರು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಲ ಹಂಪಿಗೆ ಹೋಗಿ ಜಲವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಚಿತ್ರಣದ ಅಭ್ಯಾಸದ ಹಂತಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ, ತಾವು ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಸತೀಶ ಶುಗರ್ಸ್, ಗೋಕಾಕನವರು ಆಯೋಜಿಸುವ ಕಲಾಶಿಬಿರದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸದ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಗೋಕಾಕದಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಕೆ. ಎಸ್. ಪರಮೇಶ್ವರ - ಕಲಾಕೃತಿ : ಗೂಳಿ

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ಕೆ.ಎಸ್. ಪರಮೇಶ್ವರ ರವರ ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಗೂಳಿಯನ್ನು ಕಪ್ಪುವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿ ಮನುಷ್ಯ ಮುಖವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿ ಬಾಯಿಂದ ಹೊಗೆ ಉಗುಳುವಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಉತ್ತಮವಾದ ನೆರಳು ಬೆಳಕಿನಿಂದಾಗಿ ಕಲಾಕೃತಿ ನೋಡುವವರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ಗೂಳಿಯನ್ನು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಸೃಜನಾತ್ಮಕ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಪರಮೇಶ್ವರವರು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪರಮೇಶ್ವರರವರು ದಿನಾಂಕ ೦೧-೦೬-೧೯೬೯ರಂದು ಜನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಿ.ಎಫ್.ಎ. ಹಾಗೂ ಜಿಡಿ ಆರ್ಟ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಎಂ.ವಿ.ಎ. ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ, ಮೈಸೂರು, ದೆಹಲಿ, ಕಲ್ಕತ್ತಾ, ಮುಂಬೈ, ಬೆಂಗಳೂರು ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ೨೦೦೩, ೨೦೦೪, ೨೦೦೬ರಲ್ಲಿ ದಸರಾ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಸಧ್ಯ ಕಲಾನಿಕೇತನ ಕಲಾಮಂದಿರ ಮೈಸೂರದಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ನಂದಕುಮಾರ ಮಾಳ್ವಾದಕರ - ಕಲಾಕೃತಿ : ಡೋಲು ಭಾರಿಸುತ್ತಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿ

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬಾದಾಮಿ-ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ನಂದಕುಮಾರ ಮಾಳ್ವಾದಕರ ರವರ ಕಲಾಕೃತಿಯು ಡೋಲು ಬಾರಿಸುತ್ತಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ತಂಪಾದ ವರ್ಣಗಳ ಮೇಲಿನ ಕಲಾಕೃತಿಗೆ ಹೊಸ ಮೆರಗು ನೀಡುತ್ತದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಮಾಳ್ವಾದಕರ ಅವರು ಉಪಯೋಗಿಸಿದ

ಫಾರ್ಮ್ಸ್‌ಗಳು ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತವೆ. ಮಾಳ್ವಾದಕರ ರವರು ೨೭-೩-೧೯೭೦ರಲ್ಲಿ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಆರ್ಟಮಾಸ್ಟರ್ ಹಾಗೂ ಡ್ರಾಯಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಪೆಂಟಿಂಗ್‌ನಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ನಂತರ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಎಂ.ವಿ.ಎ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಅನೇಕ ಸಾಮೂಹಿಕ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೯೦ರಲ್ಲಿ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಕಲಾ ಶಿಬಿರ, ೨೦೦೧ರಲ್ಲಿ ವಿಜಯ ಕಲಾಮಂದಿರ, ಗದಗ ಕಲಾಶಿಬಿರ, ೨೦೦೮ರಲ್ಲಿ ಲಕ್ಕುಂಡಿ ಉತ್ಸವ, ೧೯೯೯ರಲ್ಲಿ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಆಯೋಜಿಸಿದ ಲಿಥೋಗ್ರಾಫ್ ಶಿಬಿರ, ೨೦೦೬ರ ಸುವರ್ಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ದಿಬ್ಬಣ ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಕಲಾಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸದ್ಯ ಜೆ.ಎನ್ ಕಲಾಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಗದಗನಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ನಾಗರಾಜು ಕೆ.ಟಿ. – ಕಲಾಕೃತಿ : ನಂದಿ ಪೂಜೆ

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬಾದಾಮಿ-ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾದ ನಾಗರಾಜು ರವರ ಕಲಾಕೃತಿ ಅಕ್ರ್ಯಾಲಿಕ್ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬಸವಣ್ಣನ ಮೂರ್ತಿಗೆ (ನಂದಿಯ ಮುಖ) ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಸೃಜನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬಳಸಿದ ಶೈಲಿ, ಮೈವಳಿಕೆ, ವರ್ಣಸಂಯೋಜನೆ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ. ನಾಗರಾಜು ರವರು ೨೫-೮-೧೯೬೩ರಲ್ಲಿ ಕುಮಾರನಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು, ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಆರ್ಟ್‌ಮಾಸ್ಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ನಂತರ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಎಂ.ವಿ.ಎ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಸೌತ್ ಜೋನ್ ಕಲ್ಚರಲ್ ಸೆಂಟರ್ ನಾಗಪುರ, ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಮೈಸೂರು ದಸರಾ, ಕಾಮ್ಲಿನ್ ನವರು ಏರ್ಪಡಿಸಿದ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಂಡಿವೆ. ಇವರು ಮೈಸೂರು ದಸರಾ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ೨೦೦೬ ಪಾವಗಡ ತಾಲೂಕ ರಾಜ್ಯೋತ್ಸವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಸದ್ಯ ಮಂಗಳೂರಿನ ಮಹಾಲಸಾ ಕಲಾಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಪಿ.ಎಸ್. ಲಕ್ಕುಂಡಿ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಮುಖಗಳು

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ-ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ಪಿ.ಎಸ್. ಲಕ್ಕುಂಡಿಯವರ ಕಲಾಕೃತಿಯ ಅಕ್ರೇಲಿಕ್ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಹಸಿರು ಹಾಗೂ ಹಳದಿ ಮಿಶ್ರಿತ ಕೇಸರಿ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ವಿವಿಧ ಭಂಗಿಯ ೬ ಮುಖಗಳನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮುಖದ ಹಿಂದಿನ ಸತ್ಯಗಳನ್ನು ನಿಜರೂಪಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಈ ಮೂಲಕ ಮಾಡಿದಂತಿದೆ. ಪಿ.ಎಸ್. ಲಕ್ಕುಂಡಿಯವರು ೨೦-೭-೧೯೭೦ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ

ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಪಡೆದು ನಂತರ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಎಂ.ವಿ.ಎ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರದರ್ಶಗಳೆಂದರೆ ಕಲರ ಸ್ಟ್ರೋಕ್ಸ ಗದಗ, ಲಕ್ಕುಂಡಿ ಉತ್ಸವ, ಪಟ್ಟದಕಲ್ಲು ಉತ್ಸವಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಂಡಿವೆ. ಇವರು ಮೌಂಟ ಅಬು ಕಲಾಶಿಬಿರದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೯೪ರ ಪಟ್ಟದಕಲ್ಲು ಉತ್ಸವ, ೧೯೯೩ರ ಲಯ ಕಲಾಮನೆ ಮುಂತಾದ ಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಾಕೃತಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ ಜನರ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಜಿ. ಆರ್. ಪಾಪಯ್ಯ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಮಹಿಳೆ

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಜಿ.ಆರ್. ಪಾಪಯ್ಯನವರ ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಮೀನುಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ತೆಳುವಾದ ಉದ್ದನೆಯ ಗೋನು ಅಮೂರ್ತ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಮುಖವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನು ಅಕ್ರ್ಯಾಲಿಕ್ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜಿ.ಆರ್. ಪಾಪಯ್ಯನವರು ೦೧–೦೬–೧೯೭೧ರಲ್ಲಿ ಹೊನ್ನಮರಡಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಆರ್ಟ ಮಾಸ್ಟರ್ ಡಿಪ್ಲೋಮಾವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಎಂ.ವಿ.ಎ ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಮೈಸೂರ ದಸರಾ ಪ್ರದರ್ಶನ, ಜಗಳೂರು, ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ಸಾಮೂಹಿಕ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಂಡಿವೆ. ೨೦೦೯–೧೦ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡಮಿ ಕೋಲಾರದ ವಿಶೇಷ ಘಟಕ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಆಯೋಜಿಸಲಾದ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಶಿಬಿರದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸದ್ಯ ಎಸ್.ಜೆ.ಎಂ. ಚಿತ್ರಕಲಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ ಚಿತ್ರದುರ್ಗದಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಎನ್. ಎಸ್. ಪತ್ತಾರ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಅಬ್ಬಕ್ಕ ರಾಣಿ

ರಾಣಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ತುಳುಬದುಕು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಸಂಚಯಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ಎನ್.ಎಸ್. ಪತ್ತಾರ ರವರ ಕಲಾಕೃತಿಯು ಅಬ್ಬಕ್ಕ ರಾಣಿಯ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನಾಧರಿಸಿ ತೈಲವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಎನ್.ಎಸ್. ಪತ್ತಾರ ರವರು ೨೦–೭–೧೯೭೧ರಲ್ಲಿ ಹೊಂಬಳದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ೧೯೯೨ ರಲ್ಲಿ ಧಾರವಾಡ ವಿ.ವಿ.ಯಿಂದ ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾತಕ ಪದವಿ, ೧೯೯೪ರಲ್ಲಿ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ವಿ.ವಿ ಯಿಂದ ಎಂ.ಎಫ್.ಎ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.

೧೯೯೫ರಲ್ಲಿ ೩೮ನೇ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನ, ೧೯೯೭ರಲ್ಲಿ ೪೦ನೇ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನ, ೧೯೯೮ರಲ್ಲಿ ೪೧ನೇ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನ ನವದೆಹಲಿಯ ವಾರ್ಷಿಕ ಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನ, ೧೯೯೨ರಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್‌ನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ೧೩ನೇ ಅಖಿಲ ಭಾರತ

ಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನ, ೧೯೯೧ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ದಸರಾ ಪ್ರದರ್ಶನ, ೧೯೯೪ರಲ್ಲಿ ನಾಗಪುರ ಪ್ರದರ್ಶನ, ೧೯೯೧, ೧೯೯೫, ೧೯೯೭ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಲಾಮೇಳಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ.[೧೭]

೧೯೯೩ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಟೆಂಪರಾ ಕಲಾಶಿಬಿರ, ೧೯೯೪ ಗದಗ, ೧೯೯೬ರಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದ ಕಲಾಶಿಬಿರ ಧಾರವಾಡ, ೧೯೯೯ ರಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದ ಕಲಾಶಿಬಿರ ತುಮಕೂರ, ೨೦೧೧ರ ವಿಶ್ವ ಕನ್ನಡ ಸಮ್ಮೇಳನ, ಬೆಳಗಾವಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕ ರಾಣಿ ಕಲಾಶಿಬಿರ ಸಂಚಯಗಿರಿ ಮುಂತಾದ ಕಲಾ ಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ೨೦೦೦ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡಮಿಯ ವಾರ್ಷಿಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಸದ್ಯ ಮಂಗಳೂರಿನ ಮಹಾಲಸಾ ಕಲಾ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಸುಭಾಷ ಎಂ. ಕಮ್ಮಾರ – ಕಲಾಕೃತಿ : ರಾಣಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕ

ರಾಣಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ತುಳು ಬದುಕು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಸಂಚಯಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ಸುಭಾಷ ಕಮ್ಮಾರ ರವರ ಕಲಾಕೃತಿಯು ಅಬ್ಬಕ್ಕ ರಾಣಿಯ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನಾಧರಿಸಿ ತೈಲವರ್ಣದಿಂದ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಸುಭಾಷ ಕಮ್ಮಾರ ರವರು ೧೯೭೨ರಲ್ಲಿ ನೆಗಲೂರ ನಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು ೧೯೯೫ರಲ್ಲಿ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಿಂದ ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಮತ್ತು ಬಿ. ಎಫ್.ಎ ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್‌ನಿಂದ ಎಂ.ಎಫ್.ಎ ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೯೪ರಿಂದ ೧೯೯೮ರ ರವರೆಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತ ಕಲಾ ಅಕಾಡಮಿಯ ಸ್ಕಾಲರಸಿಫ್ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಇವರು ಅನೇಕ ಏಕವ್ಯಕ್ತಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪ್ರದರ್ಶನ ಹಾಗೂ ಅನೇಕ ಗುಂಪು ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮೈಸೂರು ದಸರಾ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಎ.ಬಿ.ವಿ.ಪಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಸೇರಿದಂತೆ ಅನೇಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪುರಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲಿ ೨೦೧೧ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ವಿಶ್ವಕನ್ನಡ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಕಲಾಶಿಬಿರ ಸೇರಿದಂತೆ ಅನೇಕ ಕಲಾಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಸೈಯದ ಅಸಿಫ್ ಅಲಿ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಪೇಂಟಿಂಗ್

ಸೈಯದ ಅಸಿಫ್ ಅಲಿಯವರ ಅಮೂರ್ತ ಸಂಯೋಜನೆಯ ಒಂದು ಕಲಾಕೃತಿ ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿದೆ. ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣದ ಸ್ಟ್ರೋಕ್ಸಗಳಲ್ಲಿ ಅಮೂರ್ತ ಆಕಾರಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಠಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸುಂದರ ವರ್ಣಮೇಳ ಈ ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಸೈಯದ ಆಸಿಫ್ ಅಲಿ ಅವರು ದಿನಾಂಕ ೦೮-೧೨-೧೯೭೨ರಂದು ಜನಿಸಿದರು. ಆರ್ಟ್ ಮಾಸ್ಟರ್ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಮಾಸ್ಟರ್ ಆಫ್ ವಿಜ್ಯುವಲ್ ಆರ್ಟ್ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೯೩ರಿಂದ ೨೦೦೨ ರವರೆಗೆ

---

೧೭. ಎಸ್. ಎನ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ (ಸಂ.) : ಕರ್ನಾಟಕ ಕಲಾವಿದರ ಪರಿಚಯಾವಳಿ, ಪುಟ – ೭೦

ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಮೈಸೂರು ದಸರಾದಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಂಡಿವೆ. ೧೯೯೪, ೧೯೯೭, ೨೦೦೩, ೨೦೦೫ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡಮಿ ವಾರ್ಷಿಕ ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಂಡಿದೆ.[೧೭೩] ೧೯೯೩, ೧೯೯೫ರಲ್ಲಿ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡಮಿ ಕಲಾಶಿಬಿರ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ೧೯೯೯ರಲ್ಲಿ ಉಡುಪಿ, ೨೦೦೪ರಲ್ಲಿ ಮಂಗಳೂರು, ೨೦೦೭ ರಲ್ಲಿ ಧಾರವಾಡ ೨೦೦೬ ರಲ್ಲಿ ಕುಂದಾಪೂರ, ೨೦೦೮ರಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಕಳದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕಲಾಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೯೩ರಲ್ಲಿ ಹರಿಯಾಣ ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಹಾಗೂ ೯ ಬಾರಿ ಮೈಸೂರು ದಸರಾ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದಿರುವುದು ಅವರ ಕಲಾಪ್ರತಿಭೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ ಸಧ್ಯ ಮಂಗಳೂರಿನ ಮಹಾಲಸಾ ಕಲಾಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಶಿವಕುಮಾರ ಕೇಸರಮಡು – ಕಲಾಕೃತಿ : ಸಂಯೋಜನೆ

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ಶಿವಕುಮಾರರವರ ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ವರ್ಣಗಳ ಮೇಳ ನೆರಳು ಬೆಳಕಿನ ಆಟ, ಆಕಾರ ಸಂಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರಬುದ್ಧತೆ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿಯ ವರ್ಣ ಮೇಳ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿದೆ.

ಶಿವಕುಮಾರ ರವರು ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೆಸರಮಡುವಿನಲ್ಲಿ ೧೯೭೩ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ರವೀಂದ್ರ ಕಲಾನಿಕೇತನದಲ್ಲಿ ಆರ್ಟಮಾಸ್ಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಮಾಸ್ಟರ್ ಆಫ್ ವಿಜ್ಯುವಲ್ ಆರ್ಟ್ ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ವೆಂಕಟಪ್ಪಾ ಆರ್ಟ್‌ಗ್ಯಾಲರಿ, ಜಿಲ್ಲಾ ಉತ್ಸವ ಯಡಿಯೂರು, ಕರ್ನಾಟಕದ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡಮಿಯ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳು, ಮೈಸೂರು ದಸರಾ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳು ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಂಡಿದೆ. ತುಮಕೂರು, ದೊಡ್ಡಬಳ್ಳಾಪೂರ , ಬೆಂಗಳೂರು, ಮೈಸೂರು, ಬೆಂಗಳೂರು ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕಲಾಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ.[೧೭೪] ಸದ್ಯ ಮೈಸೂರಿನ ಕಲಾನಿಕೇತನ ಕಲಾ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಭುಲಿಂಗಯ್ಯ ಟಂಕಸಾಲಿಮಠ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಅಮೂರ್ತ ಪೇಂಟಿಂಗ್

ನಾಡೋಜ ಆರ್ ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾದ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಯ್ಯ ಟಂಕಸಾಲಿಮಠರವರ ಕಲಾಕೃತಿ ಅಕ್ರ್ಯಾಲಿಕ್ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಯ್ಯರವರು ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ ಮೇಲೆ

---

೧೭೩ ಎಸ್. ಎನ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ (ಸಂ.) : ಕರ್ನಾಟಕ ಕಲಾವಿದರ ಪರಿಚಯಾವಳಿ, ಪುಟ – ೧೬೭

೧೭೪ ಎಸ್. ಎನ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ (ಸಂ.) : ಕರ್ನಾಟಕ ಕಲಾವಿದರ ಪರಿಚಯಾವಳಿ, ಪುಟ – ೧೪೩

ಬಣ್ಣಗಳೊಂದಿಗೆ ಸ್ವಚ್ಛಂದವಾಗಿ ಆಟವಾಡುತ್ತಾ, ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನವ್ಯ ಶೈಲಿ ತಂತ್ರವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಯ್ಯನವರ ಸೃಜನಾತ್ಮಕ ಕಲೆಗೆ ಈ ಕಲಾಕೃತಿ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ಪ್ರಭುಲಿಂಗಯ್ಯನವರು ೧೯೭೩ ಮಾರ್ಚ ತಿಂಗಳು ಹುಮನಾಬಾದನಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರ್ಶ ಕಲಾಮಂದಿರ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಿಂದ ಆರ್ಟ್ ಮಾಸ್ಟರ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂಪಿಯಿಂದ ಎಂ.ವಿ.ಎ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೯೩ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತ ಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ ವಿಜಾಪೂರದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಪ್ರದರ್ಶನ, ೧೯೯೩ರ ಕರ್ನಾಟಕ ಕಲಾ ಮೇಳ ಮುಂತಾದ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಂಡಿವೆ.[೧೭೫] ಪ್ರಸ್ತುತ ಬಸವೇಶ್ವರ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ ಬಸವ ಕಲ್ಯಾಣದ ಸಂಸ್ಥಾಪಕ ಪ್ರಾಚಾರ್ಯರಾಗಿ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಡಾ. ಮೋಹನರಾವ .ಬಿ. ಪಂಚಾಳ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಸಂಯೋಜನೆ

ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ದೃಶ್ಯಕಲಾ ವಿಭಾಗದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿರುವ ಡಾ. ಮೋಹನರಾವ್ ಪಂಚಾಳ ರವರ ಕಲಾಕೃತಿಯು ಅಮೂರ್ತ ಆಕಾರಗಳನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬಾಣದ ಗುರುತುಗಳು, ಚಂದ್ರನಂತೆ ಹೊಳೆಯುವ ವೃತ್ತಾಕಾರ, ತ್ರಿಕೋನ, ಅರ್ಧವರ್ತುಳ, ಚೌಕ, ಆಯತ ಅಲ್ಲದೆ ಕಿಡಕಿಯಂತೆ ತೋರುವ ಆಕಾರಗಳು ಮನುಷ್ಯನ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಸಂಕೇತಗಳಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿವೆ. ವ್ಯಕ್ತಿ ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೇರಿ ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಮಾದರಿಯಾಗಿಸುವ ಹಂತವನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.[೧೭೬] ಕಂದುಕೆಂಪು, ತಿಳಿನೀಲಿ, ಹಸಿರು, ಹಳದಿಮಿಶ್ರಿತ ವರ್ಣಛಾಯೆಯುಳ್ಳ ಈ ಕಲಾಕೃತಿಯು ನೋಡುಗರ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದೆ. ಮೊಹನರಾವರವರು ದಿನಾಂಕ:೨-೧-೧೯೭೪ರಂದು ಬೀದರಜಿಲ್ಲೆಯ ಹುಮ್ನಾಬಾದ ತಾಲೂಕಿನ ನಂದಗಾಂವದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಹುಟ್ಟೂರಿನಲ್ಲಿ ಮುಗಿಸಿದ ಇವರು ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಿ.ಎಫ್.ಎ, ಎಂ.ಎಫ್.ಎ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ೨೦೦೮ರಲ್ಲಿ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಡಾ. ಎಸ್.ಎಂ. ಪಂಡಿತ ಕುರಿತ ಸಂಶೋಧನಾ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧಕ್ಕೆ ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಸದ್ಯ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ದೃಶ್ಯಕಲಾ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅತಿಥಿ ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಚಿತ್ರ, ಶಿಲ್ಪಕಲಾವಿದ, ಸಂಶೋಧಕ, ವಿಮರ್ಶಕ ಮತ್ತು ಸಂಘಟಕರಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಇವರು ಮುಂಬೈ, ಮಂಗಳೂರು ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಏಕವ್ಯಕ್ತಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪ್ರದರ್ಶನ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ದೆಹಲಿ ಲಖ್ನೋ, ಪಟ್ನಾ, ಹೈದರಾಬಾದ್, ಇಂಡೋನೆಷ್ಯಾ

---

೧೭೫. ಎಸ್. ಎನ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ (ಸಂ.) : ಕರ್ನಾಟಕ ಕಲಾವಿದರ ಪರಿಚಯಾವಳಿ, ಪುಟ – ೮೧

೧೭೬. ಪಿ. ಬಿ. ಗವಾನಿ : ಪ್ರಜಾವಾಣಿ, ದಿನಪತ್ರಿಕೆ, ದಿ. ೧೪.೦೧.೨೦೦೮, ಪುಟ – ೩

ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಗುಂಪು ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ, ಮಂಗಳೂರು, ಇಳಕಲ್, ಹಾಸನ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಮುಂತಾದ ಕಲಾಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಹಂಪಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಲ್ಪಕಲಾ ಶಿಬಿರದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಎರಡು ಶಿಲ್ಪಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ದೃಶ್ಯಕಲಾ ಸಾಹಿತಿಯಾಗಿಯೂ ಹೆಸರು ಪಡೆದಿರುವ ಇವರ ದೃಶ್ಯಾನುಭವ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರಕಲಾವಿದ ಎಸ್.ಎಂ. ಪಂಡಿತ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿವೆ. ಅಲ್ಲದೆ "ವಜ್ರವಿಜಯ" ಸ್ಮರಣ ಸಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಇದುವರೆಗೆ ಅನೇಕ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ-ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣ, ಕಮ್ಮಟಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಪ್ರಬಂಧ ಮಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ದೇಶ-ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡು ಹೆಸರು ಪಡೆದಿವೆ. ಇವರ ಕಲಾಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ಅನೇಕ ಸಂಘ-ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಇವರಿಗೆ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪುರಸ್ಕಾರ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಿವೆ.[೧೭೭]

ಡಾ. ಶಂಕ್ರಪ್ಪ ಕುಂದಗೋಳ - ಕಲಾಕೃತಿ : ಮಹಿಳೆಯರು

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ.ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿರುವ ಡಾ. ಶಂಕ್ರಪ್ಪ ಕುಂದಗೋಳರವರ ಕಲಾಕೃತಿಯು ಮಹಿಳೆಯ ಚಿತ್ರಣವಾಗಿದೆ. ನೀರಿನ ಮೇಲೆಲ್ಲ ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಪೇಪರಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದಾಗ ಬಣ್ಣಗಳು ಪೇಪರಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡು ವಿಚಿತ್ರ ಆಕಾರಗಳು ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಉಂಟಾದ ಆಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕುಂದಗೋಳರವರು ಅದಕ್ಕೆ ಹೆಣ್ಣಿನ ರೂಪ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಬಣ್ಣಗಳ ಹರಿದಾಟ, ಆಕಾರಗಳ ಸೃಷ್ಟಿ ಖುಷಿ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಡಾ. ಶಂಕ್ರಪ್ಪ ಕುಂದಗೋಳರವರು ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಲವಾಡದಲ್ಲಿ ದಿ: ೨೦-೦೭-೧೯೭೬ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯ ಶ್ರೀ ಮಹಾಂತೇಶ ಲಲಿತಕಲಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಆರ್ಟ ಮಾಸ್ಟರನಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಪಡೆದ್ದಾರೆ. ಎಂ.ಎಫ್.ಎ ನಂತರ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಎಂ.ಫಿಲ್ ಹಾಗೂ ಗಂಜೀಫ್ ಚಿತ್ರಕಲಾ ವಿಷಯ ಕುರಿತು ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಪ್ರಭಂದಕ್ಕೆ ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.

೧೯೯೫ರಲ್ಲಿ ಮಿಣಜಗಿ ಆರ್ಟ ಗ್ಯಾಲರಿ, ೨೦೦೦ ಮತ್ತು ೨೦೦೧ರಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಆರ್ಟ್ಸಗ್ಯಾಲರಿ ಧಾರವಾಡ ೨೦೦೨ರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ, ೨೦೦೫ರಲ್ಲಿ ನುಡಿ ಹಬ್ಬ ಹಂಪಿ ಹಾಗೂ ಲಖನೌಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಾಮೂಹಿಕ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಂಡಿವೆ. ಸಮಕಾಲಿನ ವೇದಿಕೆ ಕಲಾಶಿಬಿರ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ೧೯೯೨ರಲ್ಲಿ ಟಿ.ಪಿ.ಅಕ್ಕಿ ಸ್ಮರಣಾರ್ಥ ಕಲಾ ಶಿಬಿರ, ಬೆಂಗಳೂರು ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಕಲಾ ಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ ೧೯೯೮ರಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ೧೯೯೯ರಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಶಿಕ್ಷಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಬರೆದ ಅನೇಕ ಲೇಖನಗಳು ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ಡಿ.ವಿ. ಹಾಲಭಾವಿ ಹಾಗೂ ವಾಚೇದಮಠ ಎಂ.ಜಿ ಕಲಾವಿದರ ಕುರಿತು ಇವರು ಬರೆದ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ೨೦೦೮ರಿಂದ

೧೭೭. ಕಲಾವಿದರ ವೈಯಕ್ತಿಕ ದಾಖಲೆ

೨೦೧೧ರವರೆಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸದ್ಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಅತಿಥಿ ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಡಾ. ನಿಂಗಪ್ಪಾ ಎಂ. ಅಂಗಡಿ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಸಂಯೋಜನೆ

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ–ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿರುವ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಅಕ್ರ್ಯಾಲಿಕ್ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಬುದ್ಧ ಮಹಾವೀರರ ಆದರ್ಶಗಳನ್ನು ಬಣ್ಣ ಹಾಗೂ ಆಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತ ಪಡಿಸಿದ ಪರಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ.[೧೭೮] ಹಳದಿ ವರ್ಣ ಮಿಶ್ರಿತ ನೀಲಿ ಹಸಿರು ವರ್ಣಛಾಯೆಯಲ್ಲಿ ಅಮೂರ್ತವಾಗಿ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಡಾ.ನಿಂಗಪ್ಪಾ ಅಂಗಡಿಯವರು ಬಾಗಲಕೋಟ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ೧೯೭೭ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣದ ನಂತರ ಗದುಗಿನ ವಿಜಯ ಕಲಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಆರ್ಟ್ ಮಾಸ್ಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೊಮಾ ಪಡೆದರು. ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡದಿಂದ ಎಂ.ಎಫ್.ಎ. ಪದವಿ ಪಡೆದರು. ನಂತರ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿಯಲ್ಲಿ ಡಾ.ಎಸ್.ಸಿ. ಪಾಟೀಲ ರವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ "ಗಾಜಿನ ಮೇಲಿನ ಚಿತ್ರಕಲೆ" ವಿಷಯದ ಸಂಶೋಧನಾ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧಕ್ಕೆ ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ. ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಬೆಂಗಳೂರು. ಗುಲಬರ್ಗಾ, ಪುಣೆ, ಮುಂಬೈ, ದೆಹಲಿ ಸೇರಿದಂತೆ ಅನೇಕ ಕಡೆಗೆ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಅನೇಕ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಮೆರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಸಿ. ಕಣ್ಮೇಶ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಪೇಂಟಿಂಗ್

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ಸಿ. ಕಣ್ಮೇಶರವರ ಕಲಾಕೃತಿಯು ಅಮೂರ್ತ ಶೈಲಿಯ ಫಾರ್ಮ್ಸ್‌ಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ತಂಪಾದ ವರ್ಣ ಸಂಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಖರ ವರ್ಣಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಕಲಾಕೃತಿಗೆ ಹೊಸ ವಿಷಯವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಸಿ. ಕಣ್ಮೇಶರವರು ದಿನಾಂಕ ೨೮–೧೨–೧೯೭೭ರಂದು ಚಿತ್ರದುರ್ಗದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆರ್ಟಮಾಸ್ಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಪಡೆದ ನಂತರ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಮಾಸ್ಟರ್ ಆಫ್ ವಿಜ್ಯುವಲ್ ಆರ್ಟ್ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಶರಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಉತ್ಸವ ಸೇರಿದಂತೆ ಅನೇಕ ಕಲಾಶಿಬಿರ ಹಾಗೂ ಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮೈಸೂರು ದಸರಾ ಪ್ರದರ್ಶನ ಹಾಗೂ ಎ.ಬಿ.ವಿ.ಪಿ. ಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಂಡಿವೆ. ಸಧ್ಯ ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ಜಗದ್ಗುರು ಮುರುಘರಾಜೇಂದ್ರ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚಾರ್ಯರಾಗಿ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

೧೭೮. ಪಿ. ಬಿ. ಗವಾನಿ : ಪ್ರಜಾವಾಣಿ, ದಿನಪತ್ರಿಕೆ, ದಿ. ೧೪.೦೧.೨೦೦೮

ಗಾಯತ್ರಿ ಗೌಡರ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಪಾರ್ಟ್ ನಂ. ೨

ಗದಗ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಇವರು ಅಕ್ರೇಲಿಕ್ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ, ಪಾರ್ಟಿ ನಂ–೩ ಎಂದು ಹೆಸರು ಇಡಲಾದ ಈ ಕಲಾಕೃತಿ ೭೭ ಸೆಂ.ಮೀ. X ೭೭ ಸೆಂ.ಮೀ. ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪಬ್‌ವೊಂದರಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು, ಪುರುಷರು ಪಾರ್ಟಿ ಮಾಡುವ ದೃಶ್ಯದ ಚಿತ್ರಣವಾಗಿದೆ. ಹಳದಿ ವರ್ಣಛಾಯೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಾಕೃತಿಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಲ್ಲದೆ ನೀಲಿ, ಕಂದು ಕೆಂಪು, ವರ್ಣವನ್ನು ಸಂಯೋಜನೆಯಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ಕಲಾವಿದೆ ಗಾಯತ್ರಿ ಎಂ. ಗೌಡರ ರವರು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಗೂ ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೂಟ್ಟೂರಿನಲ್ಲಿ ಪಡೆದರು. ಸ್ಕೂಲ್ ಆಫ್ ಆರ್ಟ್, ಧಾರವಾಡದಿಂದ ೧೯೮೩ರಲ್ಲಿ ಆರ್ಟ ಮಾಸ್ಟರನಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಪಡೆದರು. ಕಲಾಶಿಕ್ಷಣದ ನಂತರ ತಾವು ಕಲಿತ ಹಾಲಬಾವಿ ಸ್ಕೂಲ್ ಆಫ್ ಆರ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿಯೇ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುವ ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಿತು. ನಂತರ ೨೦೦೪ ರಿಂದ ಅದೇ ಕಾಲೇಜಿನ ಪ್ರಾಚಾರ್ಯ ಹುದ್ದೆಯನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮೂಲಕ ತಾವೊಬ್ಬರು ಸಮರ್ಥ ಆಡಳಿತಗಾರರು ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

೧೯೮೦ರಿಂದಲೂ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡಮಿ ವಾರ್ಷಿಕ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ೧೧ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಬಾರಿ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಕೇಂದ್ರ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡಮಿಯ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿವೆ. ದೇಶ–ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯ ಇವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಂಡಿವೆ."[೧೭೯] ಇವರು ಅನೇಕ ಕಲಾಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಕಲಾಸೇವೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅನೇಕ ಸಂಘ–ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಿವೆ.

ಬಿ.ಎಚ್. ಕುರಿಯವರ – ಕಲಾಕೃತಿ : ಮಹಿಳೆಯರು

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬಾದಾಮಿ–ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿರುವ ಬಿ.ಎಚ್. ಕುರಿಯವರವರ ಕಲಾಕೃತಿಯನ್ನು ಅಕ್ರ್ಯಾಲಿಕ್‌ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಕುರಿಯವರ ರವರು ಮಹಿಳೆಯನ್ನು ವಸ್ತುವಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಬ್ಬರು ಮಹಿಳೆಯರು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಬುಟ್ಟಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಹೊಲದ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಚಿತ್ರಣವಾಗಿದೆ. ಆಕೃತಿಗಳ ಸಂಯೋಜನೆ, ಬಣ್ಣಗಳ ಬಳಕೆ, ನೆರಳು–ಬೆಳಕು ಆಟದಿಂದಾಗಿ ಕಲಾಕೃತಿ ನೋಡುಗರ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ.

ಸುನೀತಾ ಪಾಟೀಲ – ಕಲಾವಿದರು : ಪೇಂಟಿಂಗ್

ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬಾದಾಮಿ–ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ

---

೧೭೯ ಎಸ್. ಎನ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ (ಸಂ.) : ಕರ್ನಾಟಕ ಕಲಾವಿದರ ಪರಿಚಯಾವಳಿ, ಪುಟ – ೩೯

ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿರುವ ಸುನೀತಾ ಪಾಟೀಲರವರ ಕಲಾಕೃತಿಯು ಅಕ್ರ್ಯಾಲಿಕ್‌ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸನ್ನು ಎರಡು ಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಂಡು (ಮೂಲೆಯಿಂದ ಮೂಲೆಗೆ) ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಒಂದು ಭಾಗ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿದಂತೆ ಮನುಷ್ಯಾಕೃತಿ ಕಾಲನ್ನು ಹಾಗೂ ಕೆಲವು ಆಕಾರಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇನ್ನರ್ಧಭಾಗ ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲವು ಆಕಾರಗಳು ಗೋಚರಿಸುತ್ತವೆ, ನೆರಳು–ಬೆಳಕಿನ ಆಟದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಾರೆ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸನ್ನು ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸುನೀತಾ ಪಾಟೀಲರವರು ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ, ಎಂ.ವಿ.ಎ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ, ಎಂ.ಫಿಲ್ ಹಾಗೂ "ಕಲಾವಿದ ವಿಜಯ ಸಿಂಧೂರವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಒಳನೋಟಗಳು" ಎಂಬ ವಿಷಯದ ಕುರಿತು ಡಾ. ಎಸ್. ಸಿ. ಪಾಟೀಲ್‌ರವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧಕ್ಕೆ ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಅನೇಕ ಸಾಮೂಹಿಕ ಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಮಹಿಳಾ ಕಲಾವಿದರ ಶಿಬಿರ ಸೇರಿದಂತೆ ಅನೇಕ ಕಲಾಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ, ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ರಾಜ್ಯ ಹಾಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದ ಅನೇಕ ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ಪ್ರಬಂಧ ಮಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸದ್ಯ ಬಾದಾಮಿಯ ಶಿಲ್ಪ ಮತ್ತು ವರ್ಣಚಿತ್ರಕಲಾ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅತಿಥಿ ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಒಟ್ಟಾರೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ, ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ, ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ಕಲಾವಿದರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿರುವುದು ಹೆಮ್ಮೆಯ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯ ತಲೆಮಾರಿನ ಕಲಾವಿದರಿಂದ ಹಿಡಿದು ಸಮಕಾಲೀನ ಕಲಾವಿದರವರೆಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿ, ಅವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಕಲಾವಿದ ರೆಂಬ್ರಾಂಟ್ ಸ್ವ ಭಾವಚಿತ್ರ
ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ.

ಕಲಾವಿದ ಸರ್.ರಾಬರ್ಟ್ ಕೇರ್ ಪೋರ್ಟರ್, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ ಪತನ
ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ.

ಕಲಾವಿದ ಸರ್.ರಾಬರ್ಟ್ ಕೇರ್ ಪೋರ್ಟರ್, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ ಪತನ
ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ.(ಡಿಟೇಲ್)

ಕಲಾವಿದ ಜಾನ್ ಜಾಫನಿ ಯುವರಾಜ ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನ,
ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ.

ಕಲಾವಿದ ರಾಬರ್ಟ ಹೋಮ್, ಒಪ್ಪಂದಕೋಳಪಟ್ಟ ಯುವರಾಜ,ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ.

ಒಪ್ಪಂದಕೋಳಪಟ್ಟ ಯುವರಾಜ, (ಡಿಟೇಲ್)ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ.

ಲಾವಿದ ಜಿ.ಎಫ್.ಚೆರ್ರಿ, ಟಿಪ್ಪುಸುಲ್ತಾನನ ಭಾವಚಿತ್ರ.(ತೈಲವರ್ಣ)
ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ

ಕಲಾವಿದ ಜೆಮ್ಸ್ ಹಂಟರ್, ಟಿಪ್ಪುಸುಲ್ತಾನನ ಅರಮನೆ.ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನ ಭಾಗಿಲು,
ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ

ಕಲಾವಿದ ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ ಎಲನ್, ಉದಯ ದುರ್ಗ,
ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ

ಕಲಾವಿದ ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ ಎಲನ್, ಉತ್ತರಾಯ ದುರ್ಗ,
ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ

ಕಲಾವಿದ ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ ಎಲನ್, ಕೃಷ್ಣಗಿರಿ,
ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ

ಕಲಾವಿದ ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ ಎಲನ್, ಕೃಷ್ಣಗಿರಿ,(ಡಿಟೇಲ್)
ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ

ಾವಿದ ಜೆಮ್ಸ ಹಂಟರ್ ಅಂಡ್ ಹೆಚ್. ಮಾರ್ಕೆ.ಬೆಂಗಳೂರ ಕೋಟೆಯ ಉತ್ತರ ಮಹಾದ್ವಾರ
ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ

ಕಲಾವಿದ ಜೆಮ್ಸ ಹಂಟರ್ ಅಂಡ್ ಹೆಚ್. ಮಾರ್ಕೆ.ಬೆಂಗಳೂರು ಕೋಟೆಯ ದೆಹಲಿ ದ್ವಾರ,
ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ

ಕಲಾವಿದ ಲೂಯಿ ಥಾಮಸ್ ಹಂಟರ್,
ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ.

ಕಲಾವಿದ ಲೂಯಿ ಥಾಮಸ್ ಹಂಟರ್,ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದ ಉದ್ಯಾನವನದ ಭಾಗಿಲು,
ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ.

ಕಲಾವಿದ ಆರ್ಸೈ, ಒತ್ತೆಯಾಳಾದ ಟಿಪ್ಪುಸುಲ್ತಾನನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು
ಕಾರ್ನವಾಲೀಸನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತಿರುವ ದೃಶ್ಯ,
ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ

ಕಲಾವಿದ ಆರ್ಸೈ, ಒತ್ತೆಯಾಳಾದ ಟಿಪ್ಪುಸುಲ್ತಾನನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಾರ್ನವಾಲೀಸನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತಿರುವ ದೃಶ್ಯ, (ಡಿಟೇಲ್)
ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ

ಕಲಾವಿದ ಥಾಮಸ್ ಹಿಕ್ಕಿ, ಗುಲಾಮ ಅಲಿ ಖಾನ್,
ರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ

ಕಲಾವಿದ ಥಾಮಸ್ ಹಿಕ್ಕಿ, ರಾಜಾಖಾನ್,
ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ

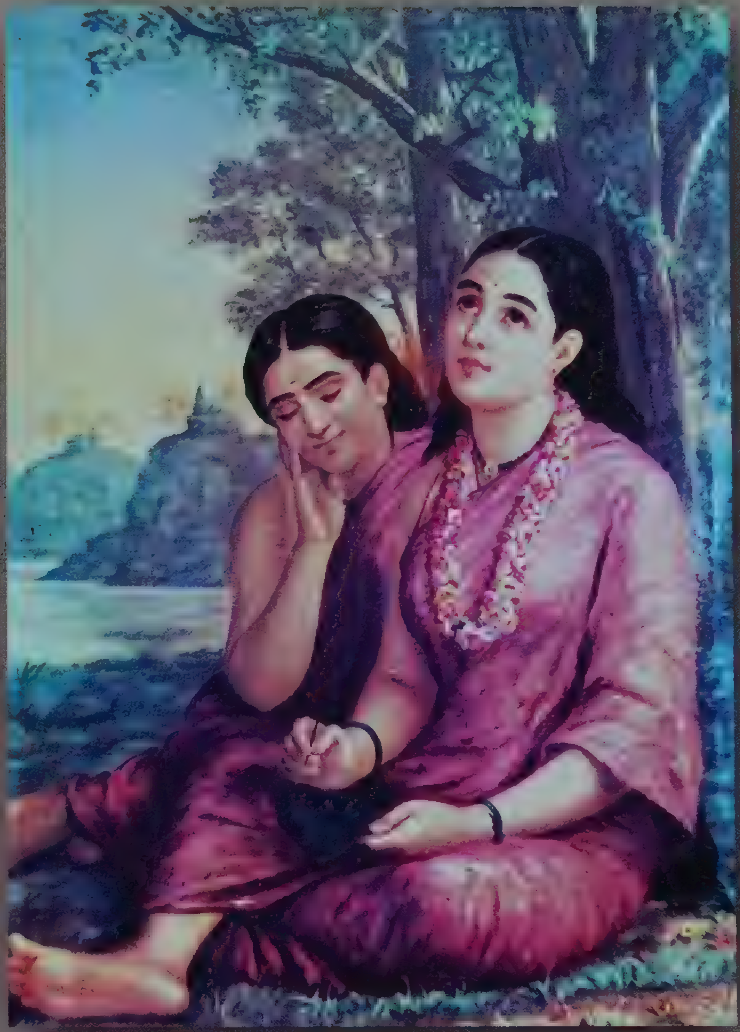
ಲಾವಿದ ಥಾಮಸ್ ಹಿಕ್ಕಿ, ಬಾದ್ರ ಉಜ್ ಜಮಾನಖಾನ್,
ರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ

ನಿಕೋಲಸ್ ರೋರಿಕ್, ಹಿಮಾಲಯ, ಚಿತ್ರಕಲಾಪರಿಷತ್ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬೆಂಗಳೂರು.

ಡಾ॥ಸ್ವೆಟಾಸ್ಲಾವ್ ರೋರಿಕ್, ನಿಶ್ಯಬ್ಧ, ಚಿತ್ರಕಲಾಪರಿಷತ್ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬೆಂಗಳೂರು.

ರವಿವರ್ಮ,
ಜಗನ್ಮೋಹನ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮೈಸೂರ.

ರವಿವರ್ಮ, ಜಟಾಯುವಧ,
ಜಗನ್ಮೋಹನ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮೈಸೂರ.

ರವಿವರ್ಮ, ಬೆಳದಿಂಗಳರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆ,
ಜಗನ್ಮೋಹನ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮೈಸೂರ.

ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಟಾಗೂರ್, ಮ್ಯಾನ್,
ಆಧುನಿಕ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ.

ಗಗನೇಂದ್ರನಾಥ ಟಾಗೂರ್.ಬಾಲರೂಮ್ ಡ್ಯಾನ್ಸ್
ಆಧುನಿಕ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ.

ಅಬನೀಂದ್ರನಾಥ ಟಾಗೂರ್.ಜರ್ನಿ ಎಂಡ್, ಆಧುನಿಕ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ.

ಂದಲಾಲ ಭೋಸ್, ಆಧುನಿಕ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಜಾಮಿನಿರಾಯ್, ಆಧುನಿಕ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಅಸಿತ್‌ಕುಮಾರ ಹಲ್ದಾರ, ಆಧುನಿಕ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಎನ್.ಮಜುಮ್‌ದಾರ,ಹುಮನ್ ಫ್ಲಕಿಂಗ್ ಫ್ಲವರ,
ಆಧುನಿಕ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ

ಮುಕುಲ್ ಡೇ ತರ್ಪಣ,
ಆಧುನಿಕ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ

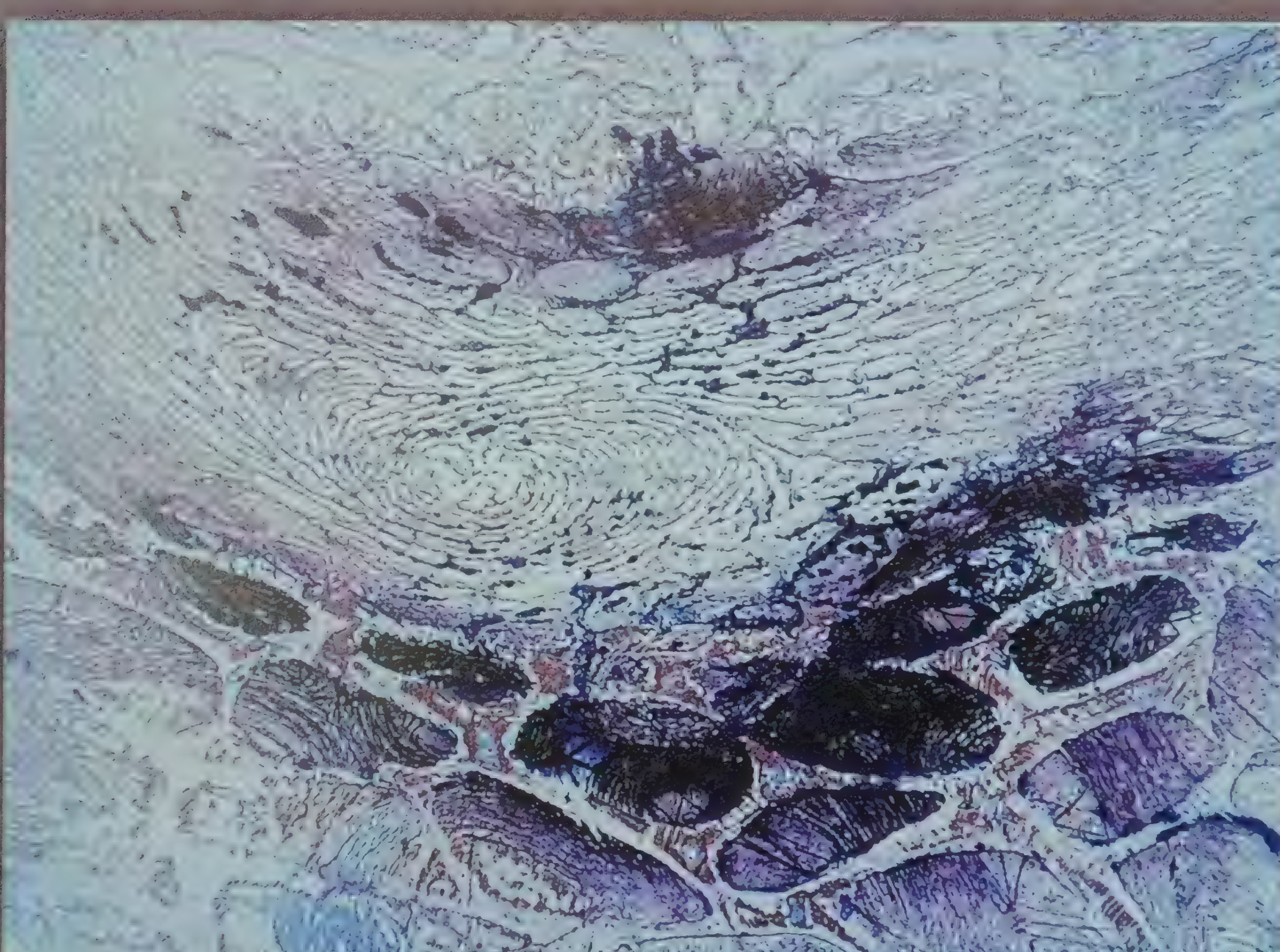
ಬಿನೋದ ಬಿಹಾರಿ ಮುಖರ್ಜಿ, ಥ್ರೀ ಲವರ್ಸ್,
ಆಧುನಿಕ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ

ಅಮೃತಾ ಶೆರಿಗಿಲ್ ಸ್ವ ಭಾವಚಿತ್ರ,
ಆಧುನಿಕ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ

ಕೃಷ್ಣಾರೆಡ್ಡಿ, ವಾಟರ್ ಲಿಲ್ಲೀಸ್.ಸಿ.ಕೆ.ಪಿ.ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು.

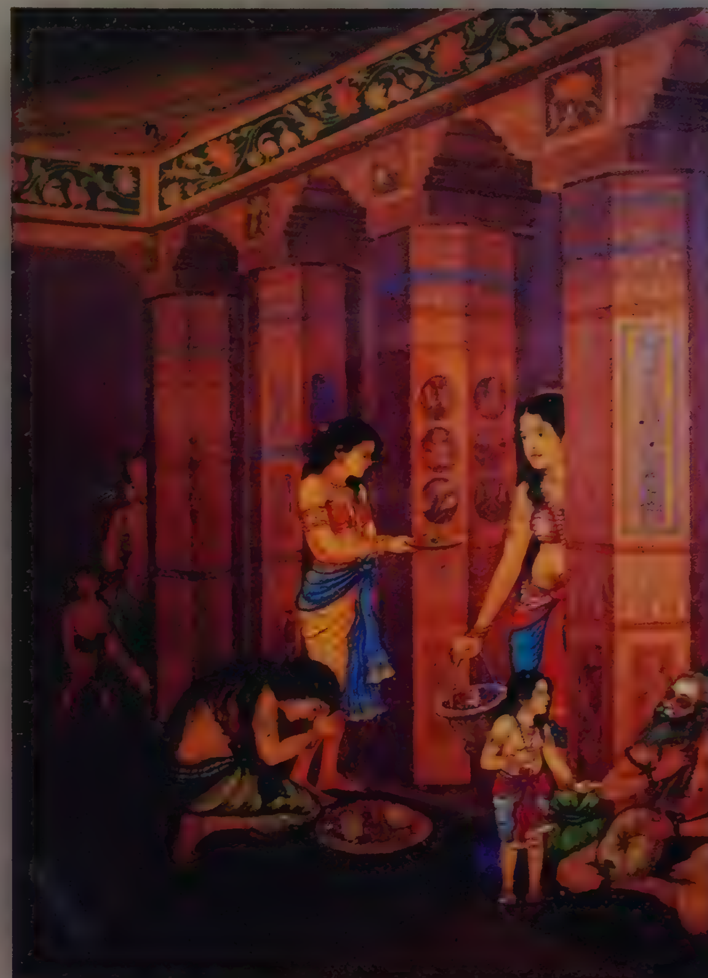

ಕೃಷ್ಣಾರೆಡ್ಡಿ, ವರ್ಲಪೂಲ್.ಸಿ.ಕೆ.ಪಿ.ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಕೇಶವಯ್ಯನವರ ಕಲಾಕೃತಿ

ಎಂ.ವೀರಪ್ಪನವರ ಕಲಾಕೃತಿ

ಕೆ.ವೆಂಕಟಪ್ಪನವರ ಕಲಾಕೃತಿ

ವೈ.ನಾಗರಾಜುರವರ ಕಲಾಕೃತಿ

ಎಂ.ಎ.ಚೆಟ್ಟಿ, ಕಿತ್ತೂರ ಚೆನ್ನಮ್ಮ, ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ,ಕಿತ್ತೂರು.

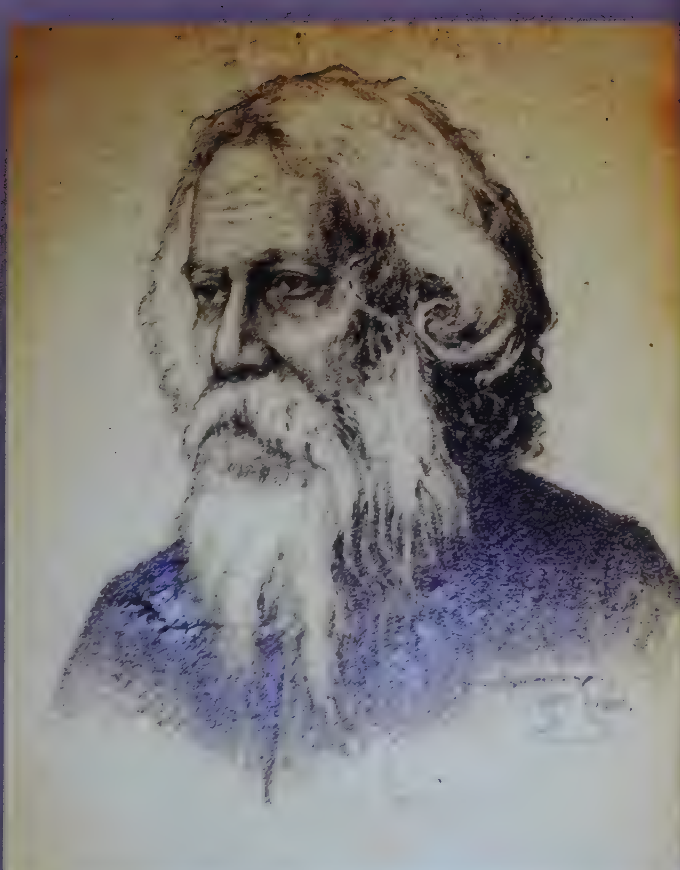
ವೈ.ಸುಬ್ರಮಣ್ಯರಾಜು, ಪ್ರಕೃತಿ ದೃಶ್ಯ, ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ,ಬಸವಕಲ್ಯಾಣ.

ರುಮಾಲೆ ಚನ್ನಬಸವಯ್ಯಾ, ಪ್ರಕೃತಿ ದೃಶ್ಯ,
ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬಸವಕಲ್ಯಾಣ.

ಎನ್.ಹನುಮಯ್ಯನವರ ಕಲಾಕೃತಿ

ಎಸ್.ಎನ್.ಸ್ವಾಮಿ, ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಟಾಗೂರ ಭಾವಚಿತ್ರ,
ಶಾಶ್ವತಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಕೆ.ಕೆ.ಹೆಬ್ಬಾರರವರ ಸ್ವಭಾವಚಿತ್ರ

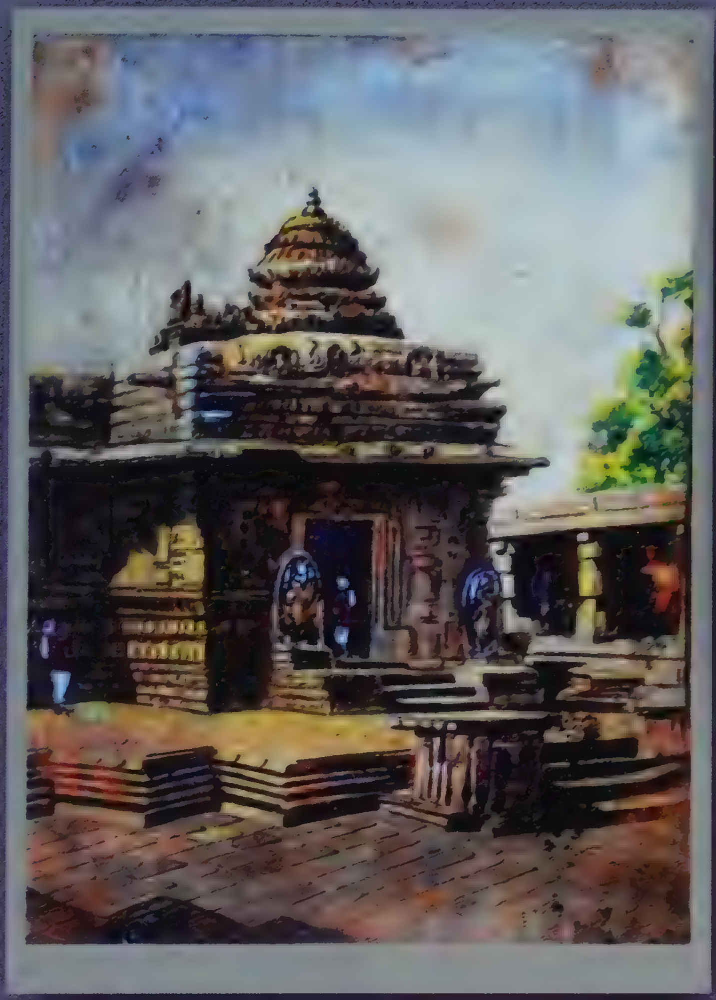
ಎಂ.ಎಫ್.ಸೂಫಿರವರ ಕಲಾಕೃತಿ

ಎಸ್.ಎಂ.ಪಂಡಿತರವರ ಕಲಾಕೃತಿ

ಎಸ್.ಎಸ್.ಕುಕ್ಕೆರವರ ಕಲಾಕೃತಿ

ಪಿ.ಆರ್.ತಿಪ್ಪೆಸ್ವಾಮಿಯವರ ಕಲಾಕೃತಿ

ಕೆ.ಎನ್.ರಾಮಚಂದ್ರನ್‌ರವರ ಕಲಾಕೃತಿ

ವಿ.ಸಿ.ಮಾಲಗತ್ತಿಯವರ ಕಲಾಕೃತಿ

ಆರ್.ಎಂ.ಹಡಪದರವರ ಕಲಾಕೃತಿ

ಜಿ.ಎಸ್.ಶೆಣೈರವರ ಕಲಾಕೃತಿ

ಎಂ.ಬಿ.ಪಾಟೀಲರವರ ಕಲಾಕೃತಿ

ಪೀಟರಲೂಯಿಸ್‌ರವರ ಕಲಾಕೃತಿ

ವಿಜಯಸಿಂಧೂರರವರ ಕಲಾಕೃತಿ

ಜೆ.ಎಸ್.ಖಂಡೇರಾವರವರ ಕಲಾಕೃತಿ

ಬಿ.ಕೆ.ಹಿರೇಮಠರವರ ಕಲಾಕೃತಿ

ಎಸ್.ಜಿ.ವಾಸುದೇವರವರ ಕಲಾಕೃತಿ

ವಿ.ಬಿ.ಹಿರೇಗೌಡರ ರವರ ಕಲಾಕೃತಿ.

ಯೂಸೂಫ್‌ಅರಕಲ್‌ರವರ ಕಲಾಕೃತಿ

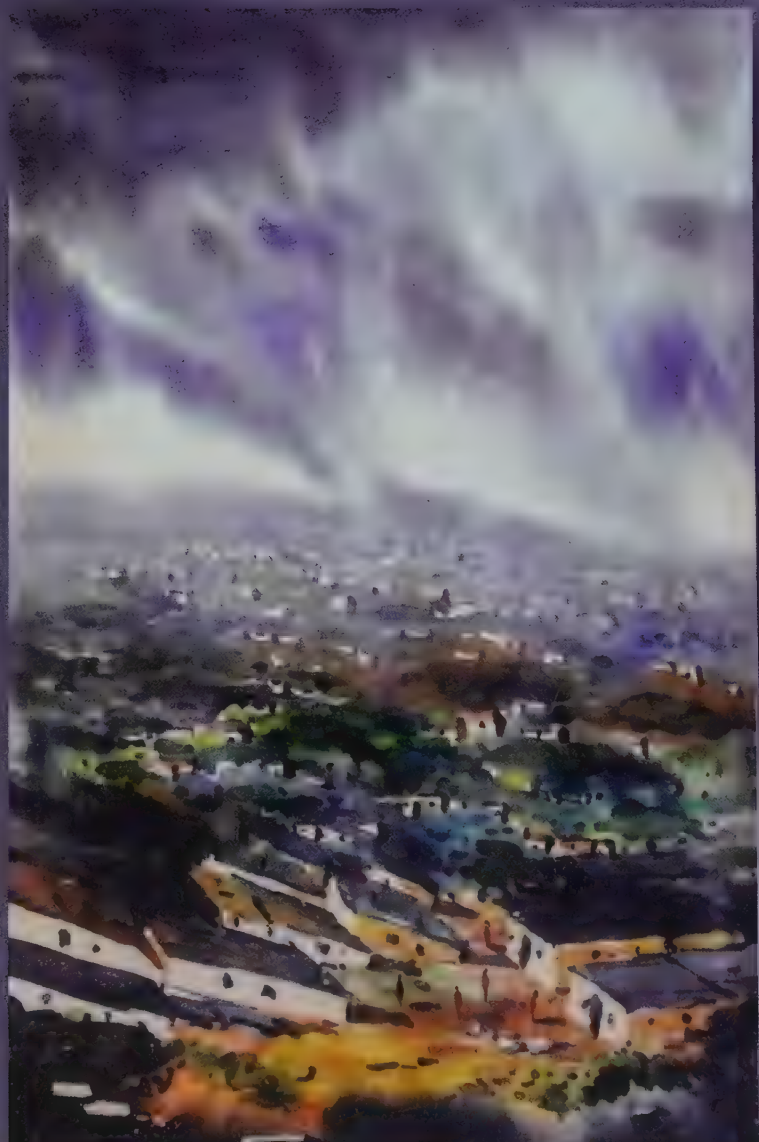
ವಿ.ಜಿ.ಅಂದಾನಿರವರ ಕಲಾಕೃತಿ

ಜೆ.ಎಂ.ಎಸ್.ಮಣಿರವರ ಕಲಾಕೃತಿ

ಎಂ.ಬಿ.ಲೋಹಾರರವರ ಕಲಾಕೃತಿ

ಬಿ.ಎಸ್.ಪಾಟೀಲರವರ ಕಲಾಕೃತಿ

ಗಾಯತ್ರಿ ದೇಸಾಯಿಯವರ ಕಲಾಕೃತಿ

ಅಶೋಕ ಅಕ್ಕಿರವರ ಕಲಾಕೃತಿ

ಕಲಾವಿದ ಡಾ॥ಎಸ್.ಸಿ.ಪಾಟೀಲರವರ ಕಲಾಕೃತಿ.
ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ.ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿ.

ಕಲಾವಿದ ಬಾಬುರಾವರವರ ಕಲಾಕೃತಿ.
ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ.ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿ.

ಕಲಾವಿದ ಪಿ.ಎಸ್.ಕಡೆಮನಿರವರ ಕಲಾಕೃತಿ.
ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ.ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿ.

ಕಲಾವಿದ ಗೋರಜನಾಳರವರ ಕಲಾಕೃತಿ.
ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ.ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿ.

ಕಲಾವಿದ ಅಶೋಕರವರ ಕಲಾಕೃತಿ.
ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ.ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿ.

ಕಲಾವಿದ ಶಶಿಕಲಾ ಕಮ್ಮಾರರವರ ಕಲಾಕೃತಿ.
ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ.ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿ.

ಕಲಾವಿದ ಕಿಶೋರಕುಮಾರರವರ ಕಲಾಕೃತಿ.
ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ.ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿ.

ಕಲಾವಿದ ಪ್ರಭು ಹರಸೂರರವರ ಕಲಾಕೃತಿ.
ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ.ಹಡಪದ
ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿ.

ಕಲಾವಿದ ಟಿ.ಕೆ.ರಾಮಸಿಂಗರವರ ಕಲಾಕೃತಿ.
ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ.ಹಡಪದ
ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿ.

ಕಲಾವಿದ ಕೆ.ಸಿ.ಎಸ್.ಪ್ರಸನ್ನರವರ ಕಲಾಕೃತಿ.
ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ.ಹಡಪದ
ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿ.

ಕಲಾವಿದ ಬಾಬುರಾವ ನಡೋಣಿಯವರ ಕಲಾಕೃತಿ.
ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ.ಹಡಪದ
ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿ.

ಕಲಾವಿದ ಬಿ.ಎಸ್.ಮಠಪತಿಯವರ ಕಲಾಕೃತಿ.
ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ.ಹಡಪದ
ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿ.

ಕಲಾವಿದ ಬಸವರಾಜ ಗವಿಮಠರವರ ಕಲಾಕೃತಿ.
ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ.ಹಡಪದ
ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿ.

ಕಲಾವಿದ ಆರ್.ಸಿ.ಕಾರದಕಟ್ಟಿಯವರ ಕಲಾಕೃತಿ.
ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ.ಹಡಪದ
ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿ.

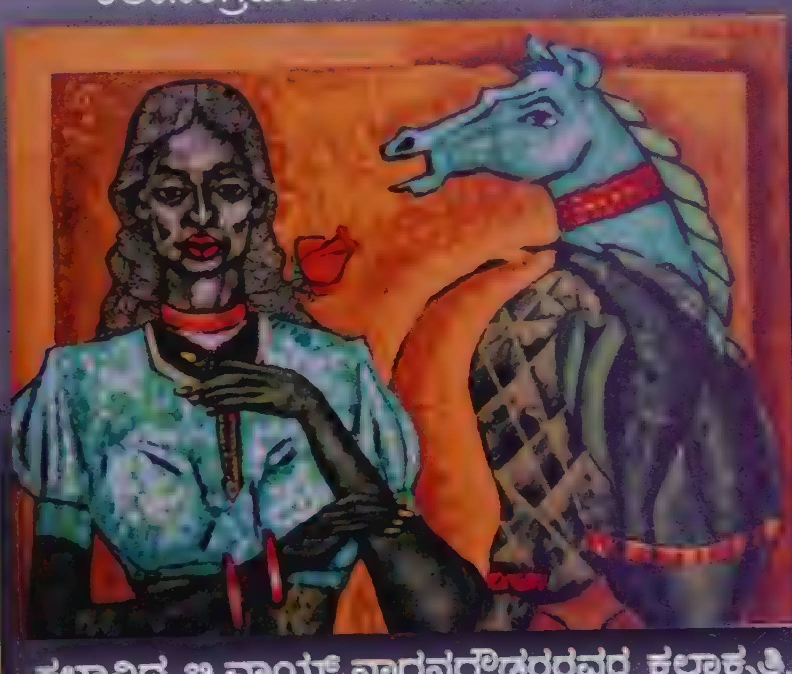
ಕಲಾವಿದ ಎಂ.ಆರ್. ಹೆಬ್ಬಳ್ಳಿಯವರ ಕಲಾಕೃತಿ.
ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ.ಹಡಪದ
ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿ.

ಕಲಾವಿದ ಐ.ಜಿ.ನದಾಫ್‌ರವರ ಕಲಾಕೃತಿ.
ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ.ಹಡಪದ
ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿ.

ಕಲಾವಿದ ಎಸ್.ಬಿರಾದರರವರ ಕಲಾಕೃತಿ.
ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ.ಹಡಪದ
ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿ.

ಕಲಾವಿದ ಬಿ.ವಾಯ್.ನಾಗನಗೌಡರರವರ ಕಲಾಕೃತಿ.
ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ.ಹಡಪದ
ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿ.

ಕಲಾವಿದ ವ್ಹಿ.ಡಿ ಸಾಲಿರವರ ಕಲಾಕೃತಿ.
ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ.ಹಡಪದ
ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿ.

ಕಲಾವಿದ ಗಿರೀಶ್ ಹಂಪನ್ನವರರವರ ಕಲಾಕೃತಿ.
ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ.ಹಡಪದ
ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿ.

ಕಲಾವಿದ ಹೆಚ್.ಎಂ.ವಿಶ್ವನಾಥರವರ ಕಲಾಕೃತಿ.
ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ.ಹಡಪದ
ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿ.

ಕಲಾವಿದ ತಿರುವಾನುಕರಸುರವರ ಕಲಾಕೃತಿ.
ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ.ಹಡಪದ
ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿ.

ಕಲಾವಿದ ಪಿ.ಐ.ಪತ್ತಾರರವರ ಕಲಾಕೃತಿ.
ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ.ಹಡಪದ
ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿ.

ಕಲಾವಿದ ಬಿ.ಎಮ್.ಪಾಟೀಲರವರ ಕಲಾಕೃತಿ.
ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ.ಹಡಪದ
ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿ.

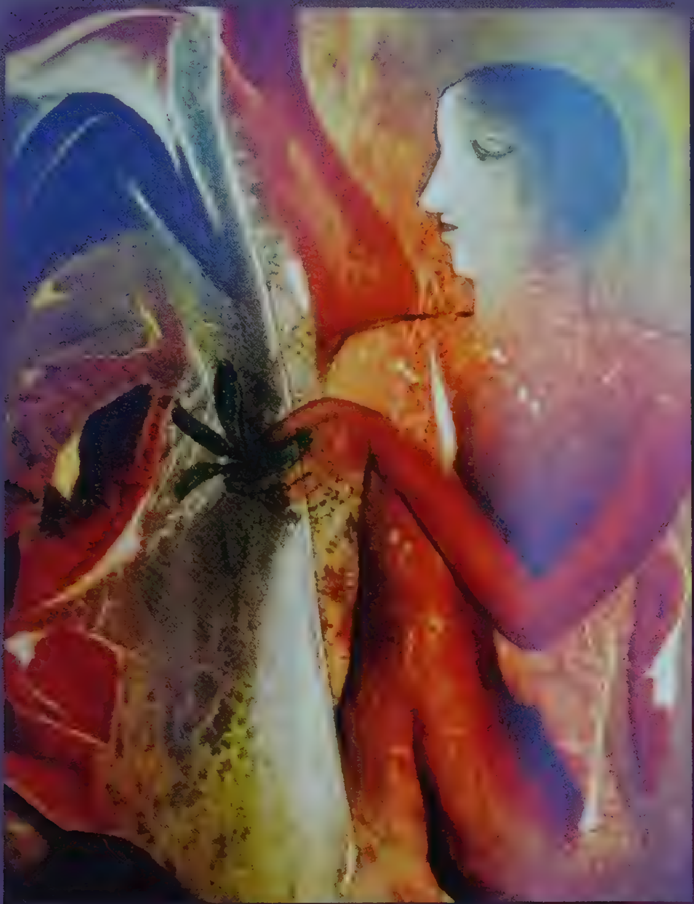
ಕಲಾವಿದ ಎಫ್.ವಿ.ಚಿಕ್ಕಮಠರವರ ಕಲಾಕೃತಿ.
ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಕಿತ್ತೂರ.

ಕಲಾವಿದ ಡಾ||ಶಿವಾನಂದ ಬಂಟನೂರರವರ ಕಲಾಕೃತಿ.
ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ.ಹಡಪದ
ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿ.

ಕಲಾವಿದ ಸಂಗಮೇಶ ಹರ್ಲಾಪುರರವರ ಕಲಾಕೃತಿ.
ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ.ಹಡಪದ
ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿ.

ಕಲಾವಿದ ಗುಂಡಪ್ಪಾ ದೊಡ್ಡಮನಿರವರ ಕಲಾಕೃತಿ.
ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ.ಹಡಪದ
ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿ.

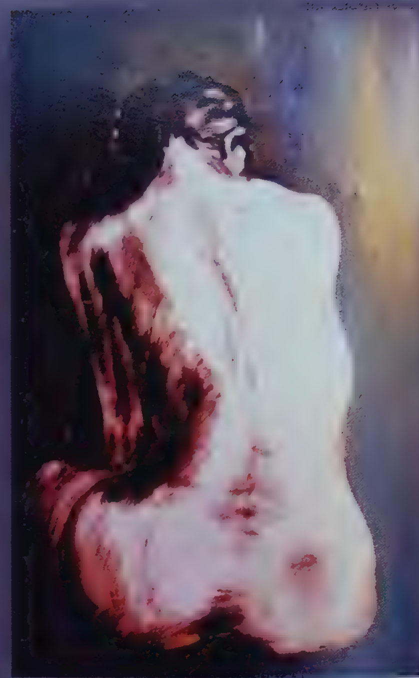
ಕಲಾವಿದ ಚಿಕ್ಕಣ್ಣ ಸಿ. ರವರ ಕಲಾಕೃತಿ.
ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ.ಹಡಪದ
ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿ.

ಕಲಾವಿದ ಪಿ.ಬಿ.ಗವಾನಿರವರ ಕಲಾಕೃತಿ. ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ.ಹಡಪದ
ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿ.

ಕಲಾವಿದ ಬಹುರೂಪಿಯವರ ಕಲಾಕೃತಿ.
ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಕಿತ್ತೂರ.

ವಿಜಯ ಬೆಳಗಲಿ
ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ.ಹಡಪದ
ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ
ಬನಶಂಕರಿ.

ಕಲಾವಿದ ಅರ್ಚನಾ ಸುತಾರರವರ ಕಲಾಕೃತಿ.
ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ.ಹಡಪದ
ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿ.

ಕಲಾವಿದ ಆರ್.ಎಫ್.ಹಿರೇಗೌಡರರವರ ಕಲಾಕೃತಿ.
ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ.ಹಡಪದ
ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿ.

ಕಲಾವಿದ ಸಿ.ಡಿ.ಜಟ್ಟೆನ್ನವರರವರ ಕಲಾಕೃತಿ.
ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಕಿತ್ತೂರ.

ಕಲಾವಿದ ಎ.ಎಸ್.ಕರಿಹೊಳೆರವರ ಕಲಾಕೃತಿ.
ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ.ಹಡಪದ
ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿ

ಕಲಾವಿದ ವಿಠ್ಠಲರೆಡ್ಡಿ ಚುಳಕಿರವರ ಕಲಾಕೃತಿ.
ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ.ಹಡಪದ
ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿ.

ಕಲಾವಿದ ಮೋಹನಕುಮಾರ ಜಿ.ಪಿ.ರವರ ಕಲಾಕೃತಿ.
ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ.ಹಡಪದ
ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿ.

ಕಲಾವಿದ ವಿನಾಯಕ ಪತ್ತಾರರವರ ಕಲಾಕೃತಿ.
ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ.ಹಡಪದ
ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿ.

ಕಲಾವಿದ ಕೆ.ಎಸ್.ಪರಮೇಶ್ವರರವರ ಕಲಾಕೃತಿ.
ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ.ಹಡಪದ
ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿ.

ಕಲಾವಿದ ಕೆ.ಟಿ.ನಾಗರಾಜರವರ ಕಲಾಕೃತಿ.
ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ.ಹಡಪದ
ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿ.

ಕಲಾವಿದ ನಂದಕುಮಾರ ಮಾಳವಾದಕರರವರ ಕಲಾಕೃತಿ.
ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ.ಹಡಪದ
ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿ.

ಕಲಾವಿದ ಪಿ.ಎಸ್.ಲಕ್ಕುಂಡಿರವರ ಕಲಾಕೃತಿ.
ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ.ಹಡಪದ
ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿ.

ಕಲಾವಿದ ಸೈಯದ ಆಸಿಫ್‌ಅಲಿಯವರ ಕಲಾಕೃತಿ.
ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ.ಹಡಪದ
ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿ.

ಕಲಾವಿದ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಯ್ಯ ಟಂಕಸಾಲಿಮಠರವರ ಕಲಾಕೃತಿ.
ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ.ಹಡಪದ
ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿ.

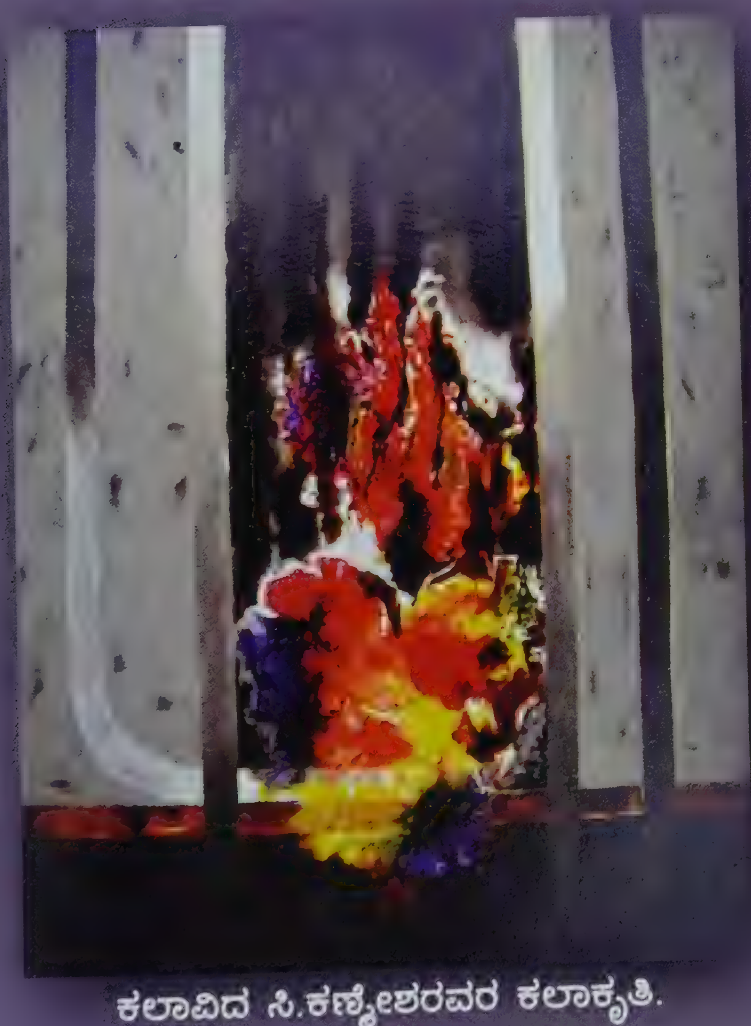
ಕಲಾವಿದ ಡಾ॥ಮೋಹನರಾವ ಪಾಂಚಾಳರವರ ಕಲಾಕೃತಿ.
ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ.ದೃಶ್ಯಕಲಾ ವಿಭಾಗದ
ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಹಂಪಿ.

ಕಲಾವಿದ ಡಾ.ಶಂಕರ ಕುಂದಗೋಳರವರ ಕಲಾಕೃತಿ.
ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ.ಹಡಪದ
ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿ.

ಕಲಾವಿದ ಡಾ.ನಿಂಗಪ್ಪಾ ಅಂಗಡಿರವರ ಕಲಾಕೃತಿ.
ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ.ಹಡಪದ
ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿ.

ಕಲಾವಿದ ಸಿ.ಕಣ್ಮೇಶರವರ ಕಲಾಕೃತಿ.
ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ.ಹಡಪದ
ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿ.

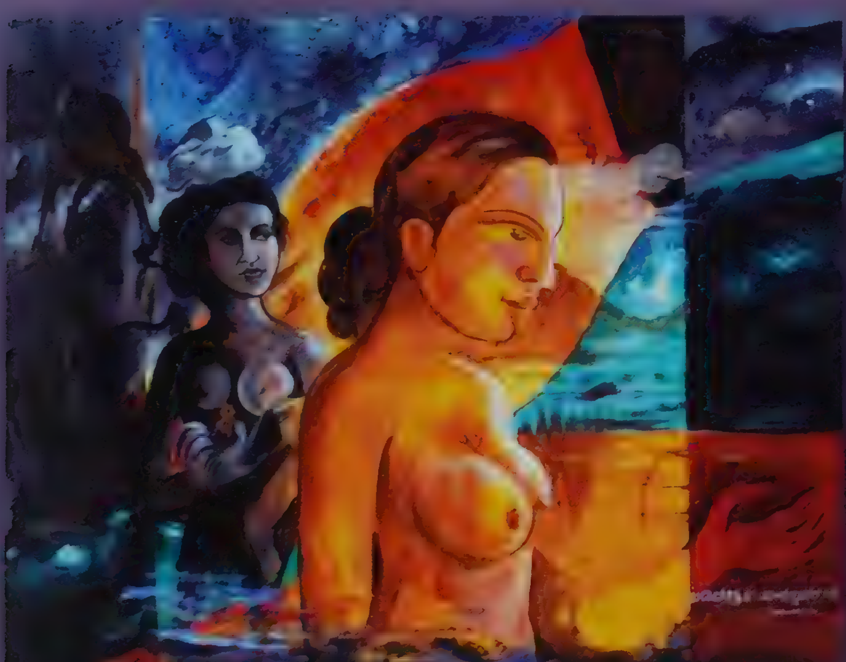
ಕಲಾವಿದ ಆರ್.ಉಮೇಶರವರ ಕಲಾಕೃತಿ.
ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ.ಹಡಪದ
ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿ.

ಕಲಾವಿದ ಬಿ.ಹೆಚ್.ಕುರಿಯವರ ಕಲಾಕೃತಿ.
ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ.ಹಡಪದ
ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿ.

ಕಲಾವಿದ ಶ್ರೀಮತಿ ಎಂ.ಪಿ.ಜೋಶಿಯವರ ಕಲಾಕೃತಿ.
ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ.ಹಡಪದ
ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿ.

ಕಲಾವಿದ ಅಡಿವೆಪ್ಪಾ ಬಂಗೆನ್ನವರರವರ ಕಲಾಕೃತಿ.
ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ.ಹಡಪದ
ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿ.

ಕಲಾವಿದ ಪಿ.ವಿ.ಬಡಿಗೇರರವರ ಕಲಾಕೃತಿ.
ನಾಡೋಜ ಆರ್.ಎಂ.ಹಡಪದ
ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಾದಾಮಿ ಬನಶಂಕರಿ.

ಅಧ್ಯಾಯ : ಆರು

ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಮೇಲಾದ ಪ್ರಭಾವ, ಪ್ರೇರಣೆ, ಶೈಲಿ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆ

"ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಕಲಾವಿದ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಅನುಕರಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಪ್ರಕೃತಿಯ ಚಲನ-ವಲನ, ನೆರಳು-ಬೆಳಕಿನ ಆಟವನ್ನು, ನಿಸರ್ಗ ಸೌಂದರ್ಯದ ಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಾ ಕಲಾವಿದ ತನ್ನದೇ ಆದ ಒಂದು ಶೈಲಿಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಎಷ್ಟೋ ವರ್ಷಗಳ ಸತತ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಒಂದು ಶೈಲಿಯನ್ನು ತನ್ನದಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಅದೇ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆದಿರುತ್ತಾನೆ."[೧೧] ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಪ್ರಭಾವ, ಪ್ರೇರಣೆಗಳಿಗೊಳಗಾಗಿ ಚಿತ್ರ ರಚನೆಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಆದಿಮಾನವನ ಕಾಲದ ಕಲೆಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ಇಂದಿನ ಸಮಕಾಲೀನ ಕಲೆಯ ಕಲಾವಿದರವರೆಗೆ ಬೆಳೆದು, ಅನೇಕ ಕಲಾವಿದರು ಹಲವಾರು ಪ್ರಭಾವ, ಪ್ರೇರಣೆಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ಚಿತ್ರರಚನೆಗೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಪಡೆದಿರುವದನ್ನು ಇತಿಹಾಸದಿಂದ ಓದುತ್ತೇವೆ. ಇಂಥ ಅನೇಕ ಕಲಾವಿದರಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದ್ದ ಕಲಾವಿದ ತನ್ನನ್ನು ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ತನ್ನದೇ ಆದ ತಂತ್ರ, ಶೈಲಿಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾಗ ತನ್ನತನ ತೋರಿಸಲು ಕಲಾವಿದನಿಗೆ ಸುಲಭವಾಯಿತು. ಈ ಮೂಲಕ ಇತರರಿಗಿಂತ ತಾನು ಹೇಗೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿದ್ದೇನೆ, ನನ್ನತನ ಏನು ಎಂಬುದನ್ನು ಕಲಾವಿದ ತಂತ್ರ-ಶೈಲಿಯ ಮೂಲಕ ತೋರಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು.

ಹೀಗಾಗಿ ಇಂದು ಲಕ್ಷಾಂತರ ಜನ ಕಲಾವಿದರನ್ನು, ಲಕ್ಷಾಂತರ ವಿಧದ ಶೈಲಿ, ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಕಲಾವಲಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಕಲಾವಿದನಿಗೆ ಕೃತಿ ರಚಿಸಲು ಅನೇಕ ಪ್ರಭಾವ, ಪ್ರೇರಣೆ ಕಲಾವಿದನಿಗೆ

---

೧೧. ಪಿ.ಬಿ. ಗವಾನಿ : ಅಪ್ಪಾಸಾಹೇಬ ಬ. ಕಾಡಾಪೂರಕರ, ಪುಟ – ೩೫

ಸ್ಫೂರ್ತಿ ನೀಡಿವೆ ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಶೈಲಿ, ತಂತ್ರದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಂಡಿವೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ಅನೇಕ ಕಲಾವಿದರ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ, ಜಾನಪದ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಐತಿಹಾಸಿಕ, ನೈಸರ್ಗಿಕ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ, ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಪ್ರಭಾವಗಳ ಮೇಲೆ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ರಚನೆಗೊಂಡಿದ್ದು ಅಂಥವುಗಳು ಹೇರಳವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿವೆ. ಜಾನಪದ ಕಲೆಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಾಗಿ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಧಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರಭಾವದಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧ, ಜೈನ, ವೀರಶೈವ, ವೈಷ್ಣವ, ಮುಸ್ಲೀಂ, ಕ್ರೈಸ್ತ ಧರ್ಮದ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ರಚನೆಗೊಂಡಿವೆ. ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಾಗೂ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಭಾವದಲ್ಲಿ ಚಾಲುಕ್ಯ, ಹೊಯ್ಸಳ, ವಿಜಯನಗರ, ಮೈಸೂರು ಶೈಲಿಗಳ ಪ್ರಭಾವದ ಮೇಲೆ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ರಚನೆಗೊಂಡು ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ. ನೈಸರ್ಗಿಕ ಪ್ರಭಾವದಲ್ಲಿ ಕಾಲಗಳು, ಋತುಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ರಚನೆಗೊಂಡಿದ್ದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಪ್ರಭಾವದಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನೆ, ವೈದ್ಯಕೀಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳ ಕುರಿತು ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ರಚನೆಗೊಂಡಿದ್ದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಪ್ರಭಾವದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ಹಾಗೂ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕೃತಿಗಳು ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ರಚನೆಗೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ನೀಡಿವೆ. ಇತರೆ ಪ್ರಭಾವದಲ್ಲಿ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಪ್ರಭಾವ, ಶೈಲಿಗಳು, ಸಮಕಾಲೀನ ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಕಲಾಚಳುವಳಿಗಳ ಮೇಲೆ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ರಚನೆಗೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ವಿವೇಚನೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

“ಜೀವನಕ್ಕೂ ಕಲೆಗೂ ನಿಕಟವಾದ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿ ತಾನು ಅನುಭವಿಸಿದ ನೋವು ನಲಿವುಗಳಿಂದ ಒಂದೊಂದು ರೀತಿಯ ಸಂವೇದನೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರಕೃತಿಯ ಮಡಿಲಿನಲ್ಲಿರುವ ಗಿಡ–ಮರ, ಹೂ–ಬಳ್ಳಿ, ಹೀಗೆ ಅವನು ನೆಲೆಸಿರುವ ವಾತಾವರಣವು ಅವನಲ್ಲಿ ಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನು ತುಂಬುತ್ತದೆ. ಈ ಪರಿಸರ, ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಕಲಾವಿದನು ಆಸ್ವಾದಿಸಿದಾಗ ಅವನಿಂದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಹೊರ ಹೊಮ್ಮುತ್ತವೆ. ಒಂದರ್ಥದಲ್ಲಿ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಆವರಿಸಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿಸರ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾತೀಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಅವರ ಮೇಲೆ ದೀರ್ಘ ಕಾಲದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರುತ್ತದೆ.”[೧೨] ಇಂಥ ಪ್ರಭಾವ–ಪ್ರೇರಣೆಗಳಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿಯ ಕಲಾವಿದ ಜಾಗೃತನಾಗಿ ಕೃತಿರಚನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಅನಿಸಿಕೆಗಳನ್ನು ರೇಖೆ, ಬಣ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ಒಟ್ಟಾರೆ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಕಲಾವಿದನು ಒಂದೊಂದು ರೀತಿಯ ಪ್ರಭಾವ–ಪ್ರೇರಣೆಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ಚಿತ್ರರಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. “ಮಾನವನ ಪ್ರಾಚೀನತೆಯನ್ನು ಆದಿಮಾನವನ ಹಂತದ್ದೆಂದು ಗಣಿಸಿದಾಗ, ಅವನ ಬದುಕಿನ ಊಹಾಚಿತ್ರವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದಾಗ ಅವನ ಭಯ, ಆತಂಕ, ರೋಗ–

೧೨. ಡಾ. ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಸಿ. ಬಾಗೋಡಿ : ಸುರಪುರ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಪುಟ – ೧೦೮

ರುಜಿನ, ಭೂಕಂಪನ ಪ್ರವಾಹಗಳಿಗೆ ಅವನು ತೋರುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ"[೩]ಗಳು ಕಲೆಗಳಾದವು. ಆದಿಮಾನವ ತಾನು ಬೇಟೆಗೆ ಹೋಗುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಬೇಟೆಯಾಡುವ ರೀತಿಯನ್ನು, ಬೇಟೆಯಾಡಲಿರುವ ಪ್ರಾಣಿಯ ಚಿತ್ರ ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅಲ್ಲದೆ ತಾನು ನೋಡಿದ ಪ್ರಾಣಿ, ಪಕ್ಷಿಗಳು, ಮನುಷ್ಯಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಪರಿಸರದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಇಂಥ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದನು. "ಮಾನವನ ಮೊದಲ ಪಾಠ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಭಾಷಾಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಸಂಜ್ಞೆ; ಲಿಪಿಪೂರ್ವದಲ್ಲಿದ್ದ ಚಿತ್ರಕಲೆ ಆದಿಮಾನವರಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದಿತು. ಹರಪ್ಪಾ ಮೆಹಂಜೋದಾರೋ ಚೀನಾದ ಲಿಪಿಗಳು ಚಿತ್ರಮಯವಾಗಿರುವದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ."[೪]

ಇಂಥ ಚಿತ್ರಗಳ ರಚನೆಗೆ ತನ್ನಲ್ಲಿಯ ಉತ್ಕಟ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ಪ್ರೇರಣೆಯಾಗಿತ್ತು ಎನ್ನಬಹುದು. ಇಂಥಹ ಆದಿಮಾನವನ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬಾದಾಮಿ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಹಿಡಿದ ಆದಿಮಾನವನ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಛಾಯಾಚಿತ್ರ ಮಾಡಿ ಬಾದಾಮಿ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಗ್ರಾಮೀಣ ಕಲೆಗಳ ಪ್ರಭಾವ

We can better understand contemporary Indian art activity if we understand the influence of folk-arts. A number of Indian artists have turned to the rich and widespread traditions of folk-arts for insteration. Besides the large variety of folk miniatures and manuscript illustrations, including astrological manuscripts and tantric texts, Indian folk-arts include paintings of on pith from Assam; pata paintings from Vishnupur, Midnapur and Kalighat in West Bengal; rural decorations and reliefs on mud walls such as sanjhi, hoi, diwali etc. from Uttar Pradesh; Rajasthan, Punjab and Haryana, ritual decorations from Orissa; Mitila folk painting (commonly known as Madhubani paintings) from Bihar; warli paintings from Maharashtra; Kalamkaris from Hyderabad; pichawais and phadw, such as pabuji kip had from Rajasthan; kanthas embroidery from West Bengal; and a whole range of embroideries and appliqués from Gujarat, Haryana, Manipur, Rajasthan and Chamba. In addition there are tribal metal castings and wood carvings and a vast range of terracotta images of gods and goddesses and other votive figures from

೦೩. ಡಾ. ಎಸ್. ಸಿ. ಪಾಟೀಲ : ಜನಪದ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಪುಟ – ೧೭

೦೪. ಡಾ. ಎಸ್. ಸಿ. ಪಾಟೀಲ : ಜನಪದ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಪುಟ – ೨೯

Tamil Nadu, West Bengal, Assam, Uttar Pradesh, Rajasthan and Madhya Pradesh, (particularly Bastar), a wide range of painted clay and wooden figurenes and toys from Orissa, West Bengal, Uttar Pradesh, Rajasthan and Andhra Pradesh, and floor decorations on ceremonial occasions all over the country.[೫]

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಜಾನಪದ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಬುಡಕಟ್ಟು, ಗ್ರಾಮೀಣ ಕಲೆಗಳು ಆಳವಾಗಿ ಬೇರೂರಿದ್ದು, ಜೀವಂತ ರಚನಾಕ್ರಮಗಳಾಗಿವೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದಾಗ ಈ ಗ್ರಾಮೀಣ ಕಲೆಗಳು ಬಹಳ ಶಕ್ತಿಯುತವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿವೆ. ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿ ಪಟುವಾ, ಬಿಹಾರದಲ್ಲಿ ಮಧುಬನಿ ಮುಂತಾದವು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಮೂಲಭೂತ ರಚನಾಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಹೊಂದುವಂತೆ ಚಿತ್ರ ರಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದರಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಆಧುನಿಕ ಕಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದ್ದು, ಕಾಳಿಘಾಟ್ ಚಿತ್ರಗಳು.[೬] ಹೀಗೆ ಜನಪದ ಕಲೆಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಮಕಾಲೀನ ಕಲೆಯ ಮೇಲೆಯೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿವೆ.

ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಾದ ರಾಮಾಯಣ ಮತ್ತು ಮಹಾಭಾರತಗಳು ಸಾಕಷ್ಟು ಜನ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಕೃತಿ ರಚಿಸಲು ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡಿದ್ದು, ಅನೇಕ ಜನ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಕೃತಿ ರಚಿಸಲು ವಸ್ತುವಾಗಿವೆ. ಇಂಥ ಹಲವಾರು ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ, ತಂಜಾವೂರು ಶೈಲಿಯ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ, ಮೈಸೂರು ಶೈಲಿಯ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ, ಗಾಜಿನ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಬಾಶೋಲಿ ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಅನೇಕ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರಗಳು ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ತಂಜಾವೂರು ಶೈಲಿಯ ಅನೇಕ ಚಿತ್ರಗಳ ಅಪೂರ್ವ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಮಣಿಪಾಲದ ವಿಲೇಜ್ ಹೆರಿಟೇಜ್ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ಧಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರಭಾವ

ಆದಿಮಾನವನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಾ ಬಂದಿವೆ. ಆಯಾ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ನಂಬಿಕೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಚಿತ್ರ ರಚನೆಯಾಗುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಬೌದ್ಧ, ಜೈನ, ಶೈವ, ವೈಷ್ಣವ, ಕ್ರೈಸ್ತ, ಮುಸ್ಲಿಂ ಮುಂತಾದ ಮತಧರ್ಮೀಯರು ತಮ್ಮ ಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಚಿತ್ರಕಲೆಯನ್ನು ಮೂಲವಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಧರ್ಮಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿದರು. ಆಯಾ ಧರ್ಮ ಗುರುಗಳನ್ನು, ಧರ್ಮದ ಆಚರಣೆಯನ್ನು, ಧರ್ಮದ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ತೋರಿಸಿದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಮೇಲೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಧಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತೇವೆ.

---

೦೫. Prananath Mago : Contemporary Art in India, P.No. - 98

೦೬. ಎನ್. ಮರಿಶಾಮಾಚಾರ್ : ದೃಶ್ಯಕಲಾ ಪ್ರಪಂಚ, ಪುಟ – ೪೯

"ಧರ್ಮದ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡಾಗ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳು ಕಲೆಯ ರೂಪ ತಾಳುವುದು ಎಷ್ಟೋ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬಂದಿದೆ. ಅದನ್ನು ಬಿಡಬಾರದೆಂದು ಆಚರಿಸುವ ಆಚರಣೆಗಳು ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣು ಮುಂದಿವೆ. ಈ ಧರ್ಮದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿ, ದೇವರ ಆರಾಧನೆಗೆ ತೊಡಗಿ, ದೇವರನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಲು, ನಲಿಸಲು, ದೇವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹಬ್ಬ ಮಾಡಲು ಸಾಹಿತ್ಯ, ನೃತ್ಯ, ಅಲಂಕಾರದಂತಹ ಕಲೆಗಳು ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದವು. ಒಟ್ಟಾರೆ ಕಲೆಯ ಉಗಮವನ್ನು ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ದೈವದ ಆರಾಧನೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಮನುಷ್ಯನ ಬದುಕಿನ ಅಂತರಂಗವಾದರೆ, ಬಾಹ್ಯರಂಗದಲ್ಲಿ ಸೌಂದರ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಅನ್ನ, ವಸ್ತ್ರ, ವಸತಿ, ಬಳಕೆಯ ವಸ್ತು, ಉಪಕರಣಾದಿಗಳೆಲ್ಲೆಲ್ಲ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಕಾಣುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಿಂದಾಗಿ ಕಲೆ ಹುಟ್ಟಿ, ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆದು, ವಿಕಾಸಗೊಳುವಂತಾಯಿತು."[೭]

ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಪ್ರಭಾವ, ಪ್ರೇರಣೆಗಳಿಂದ ಚಿತ್ರಕಲೆ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿತು. ಧಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆ, ಶರಣ ತತ್ವಗಳ ಪ್ರಭಾವ-ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಅನೇಕ ಉದ್ಧರಣೆ ಚಿತ್ರಗಳು ಹಂಪಿ, ಧಾರವಾಡ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ, ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ, ಹಾಗೂ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜೂಷಾ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿದೆ.

ಐತಿಹಾಸಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಭಾವ

ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಭಾವದಲ್ಲಿ ನಾಡನ್ನು ಆಳಿದ ದೊರೆಗಳು ತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ಶೈಲಿಯ ಚಿತ್ರ, ಶಿಲ್ಪ, ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪಗಳ ರಚನೆಯಲ್ಲೇ ತಮ್ಮ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಕಾಲದವರೆಗೆ ಮುಂದುವರೆಸಿದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಆಯಾ ರಾಜಮನೆತನದ ಶೈಲಿಗಳು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಚಾಲುಕ್ಯಶೈಲಿ, ಹೊಯ್ಸಳ ಶೈಲಿ, ವಿಜಯನಗರ ಶೈಲಿ, ಮೈಸೂರು ಶೈಲಿ, ದಖ್ಖನಿ ಶೈಲಿ, ಹೀಗೆ ಆಯಾ ಕಾಲದ ರಾಜರ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿನ ಶೈಲಿಯ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಕಲಾವಿದರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

ನೈಸರ್ಗಿಕ ಪ್ರಭಾವ

ವಿವಿಧ ಕಾಲಮಾನಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಕಲಾವಿದರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಲ್ಲೂ ಕಾಲ, ಋತುಗಳ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಕಾಲ, ಋತುಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಕಲಾಕೃತಿ ರಚನೆಯಾದದ್ದು, ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಲಾವಿದರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ತಿಳಿಯಬಹುದು.

ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಸಂಗೀತದ ಪ್ರಭಾವ

ಮೇರು ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳು ಕಲಾವಿದರು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲು ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡಿವೆ.

೦೭. ಡಾ. ಎಸ್. ಸಿ. ಪಾಟೀಲ : ಜನಪದ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಪುಟ – ೧೭

ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತದಂತಹ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ಅನೇಕ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ರಚನೆಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಭಾವ ನೀಡಿವೆ. "ನಾಗರಿಕತೆಯ ಉಷ: ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಮಾನವನಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿರುವ ಸೌಂದರ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲು ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡುತ್ತಲೇ ಇದೆ."[೮] ಹೀಗಾಗಿ ತಾನು ನೋಡಿದ ಸೃಷ್ಟಿ ಸೌಂದರ್ಯ, ತಾನು ಆಚರಿಸಿದ ಧಾರ್ಮಿಕ ನಂಬಿಕೆಗಳು, ತಾನು ಕೇಳಿದ ಸಂಗೀತದ ರಾಗಗಳು ಕಲಾವಿದನಿಗೆ ಚಿತ್ರಕಲೆ ರಚಿಸಲು ಪ್ರಭಾವ-ಪ್ರೇರಣೆ ಒದಗಿಸಿದವು ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಅನೇಕ ರಾಗಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ "ರಾಗಮಾಲಾ ಚಿತ್ರ" ರಚನೆಗೊಂಡವು. "ರಾಗಮಾಲಾ ಚಿತ್ರ ಪರಂಪರೆ ೧೬ ರಿಂದ ೧೯ನೆಯ ಶತಮಾನದವರೆಗೆ ಅವ್ಯಾಹತವಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸಿತು. ದಖ್ಖನಿ, ಪಹಾಡಿ, ಕಾಂಗ್ರಾ, ಮೊಘಲ್, ಗುಜರಾತ, ಜೈಪುರ, ಬುಂದಿ ಮಾಳವಾ, ಮೊದಲಾದ ಶೈಲಿಗಳಾಗಿ ಕವಲೊಡೆಯಿತು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜಸ್ಥಾನಿ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಪ್ರಮುಖವಾದದ್ದು. ರಾಗಮಾಲಾ ಚಿತ್ರಗಳು ಉತ್ತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದುದರಿಂದ ಹಿಂದುಸ್ಥಾನಿ ರಾಗಗಳನ್ನೇ ವಸ್ತುವನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ."[೯] ರಾಗಗಳಿಂದ ಪ್ರೇರಣೆಗೊಂಡು ಅನೇಕ ಚಿತ್ರಗಳು ರಚನೆಗೊಂಡಿವೆ. ಇಂಥ ಹಲವಾರು ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ.

ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಪ್ರಭಾವ

ಇತ್ತೀಚಿನ ಅನೇಕ ಸಂಶೋಧನೆಗಳು, ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಚಿತ್ರ ರಚಿಸಲು ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡಿವೆ. ವೈದ್ಯಕೀಯ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ, ಅನೇಕ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ರಚನೆಗೊಂಡಿವೆ. ಬಾಹ್ಯಕಾಶ ಸಂಶೋಧನೆ, ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಸಂಶೋಧನೆಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ, ಸಾಕಷ್ಟು ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ರಚನೆಗೊಂಡಿವೆ.

ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಕಲಾಚಳುವಳಿಗಳ ಪ್ರಭಾವ

"ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಅನೇಕ ಕಲಾಪ್ರಯೋಗಗಳು, ಕಲಾಶೈಲಿಗಳಿಂದ ಕಳೆದ ಹಲವು ದಶಕಗಳಿಂದ ಭಾರತೀಯ ಚಿತ್ರಕಲೆ ಅನೇಕ ಪ್ರಭಾವಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ನವೋದಯದಿಂದ ನವ್ಯ, ನವ್ಯೋತ್ತರದವರೆಗ ವಿಭಿನ್ನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಪೂರ್ಣ ದೃಷ್ಟಿ ಧೋರಣೆಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಮುನ್ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಮತ್ತು ಅದು ತನ್ನದೇ ಆದ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕಾಗಿ ಹೊಸ ನೆಲೆಯನ್ನು ಅನ್ವೇಷಣೆಗೈಯುತ್ತಲೂ ದಾಪುಗಾಲಿಡುತ್ತಿದೆ."[೧೦] ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಶೈಲಿಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ರಾಜಾ ರವಿವರ್ಮ ತೈಲವರ್ಣವನ್ನು ಬಳಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ರವಿವರ್ಮರ ತೈಲವರ್ಣ ಚಿತ್ರಗಳು ಭಾರತೀಯ ಕಲಾವಿದರ ಮೇಲೆ ಬಹಳವಾಗಿ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದವು, ಅದರಲ್ಲೂ ರವಿವರ್ಮನ ಲಿಥೋ

೦೮. ಡಾ. ಎಸ್. ಸಿ. ಪಾಟೀಲ (ಸಂ.) : ಚಿತ್ರಕಲೆ ಮತ್ತು ಪೂರಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು, ಪುಟ – ೧೪

೦೯. ಡಾ. ಎಸ್. ಸಿ. ಪಾಟೀಲ (ಸಂ.) : ಚಿತ್ರಕಲೆ ಮತ್ತು ಪೂರಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು, ಪುಟ – ೧೭

೧೦. ಡಾ. ಎಸ್. ಸಿ. ಪಾಟೀಲ : ವರ್ಣಸಂಚಯ, ಪುಟ – ೪೯

ಪ್ರಿಂಟ್‌ಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿದವು. ರವಿವರ್ಮನ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಸರಸ್ವತಿ ಮೊದಲಾದ ದೇವ–ದೇವತೆಯರ ಚಿತ್ರಗಳು ಮಧ್ಯಮವರ್ಗದವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ರಾರಾಜಿಸಿದವು. ಹೀಗಾಗಿ ರವಿವರ್ಮನ ಹೆಸರು ದೇಶ–ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಯಿತು. ರವಿವರ್ಮನ ಹಲವಾರು ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಜಗನ್ಮೋಹನ ಪ್ಯಾಲೇಸ್ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮೈಸೂರು, ಮಣಿಪಾಲದ ಹೆರಿಟೇಜ್ ವಿಲೇಜ್ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ರವಿವರ್ಮ ಬಳಸಿದ ಲಿಥೊ ಕಲ್ಲುಗಳು, ಪ್ರಿಂಟ್‌ಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಲಕ್ಷ್ಮೀ, ಸರಸ್ವತಿ, ಮುಂತಾದ ದೇವತೆಗಳ ಪ್ರಿಂಟ್‌ಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಿದ ಲಿಥೋ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಜೋಡಿಸಿ ಇಡಲಾಗಿದೆ.

"ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜಾಗೃತಿ ತೀವ್ರವಾಯಿತು. ವಿದೇಶಿ ಆಡಳಿತೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಸ್ವದೇಶಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಮತ್ತು ಸ್ವದೇಶಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕುರಿತು ಕೂಡ ಪ್ರಜ್ಞೆಯು ಜಾಗೃತವಾಯಿತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಜಂತೆಯ ಅದ್ಭುತ ದರ್ಶನದ ಅರಿವಾಗಿತ್ತು. ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಂದೋಲನ ಉಂಟಾಯಿತು. ಅದರ ಮುಖಂಡರು ಕಲ್ಕತ್ತಾ ಕಲಾಶಾಲೆಯ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲರಾದ ಇ.ಬಿ. ಹ್ಯಾವೆಲ್ಲರು ಮತ್ತು ಡಾ. ಅವನೀಂದ್ರನಾಥ ಟ್ಯಾಗೋರರು."[೧೧] ಹೀಗಾಗಿ ವಿದೇಶಿ ತೈಲವರ್ಣ ತ್ಯಜಿಸಿ, ಸ್ವದೇಶಿ ಜಲವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಅಜಂತಾ, ಕಾಂಗ್ರಾ ಮುಂತಾದ ಶೈಲಿಗಳ ಪ್ರಭಾವದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರರಚನೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು.

ಈ ಕಲಾವಿದರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ, ಅವನೀಂದ್ರನಾಥ ಟ್ಯಾಗೋರ, ನಂದಲಾಲ್ ಬೋಸ, ಶೈಲೇಂದ್ರನಾಥ, ಕೆ.ವೆಂಕಟಪ್ಪ, ದೇವಿಪ್ರಸಾದ ರಾಯ ಚೌಧರಿ, ಶಾರದಾ ಚರಣ ಉಕೀಲ, ಶೈಲೇಂದ್ರನಾಥ ಮುಂತಾದವರು. ಈ ಎಲ್ಲ ಕಲಾವಿದರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಹಾಗೂ ನ್ಯಾಷನಲ್ ಗ್ಯಾಲರಿ ಆಫ್ ಮೊಡರ್ನ್ ಆರ್ಟ್‌ನ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ.

"ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಲಾ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಬದಲಾವಣೆಯ ಘಟ್ಟ ಎಂದರೆ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ, ಪಟೇಲ್, ಮುನೋಳಿ ಮತ್ತು ಹುಬ್ಳೀಕರ್" ಎಂಬ ಪ್ರಮುಖ ಕಲಾವಿದರು ಏರ್ಪಡಿಸಿದ "ವಿ ಫೋರ್"(ನಾವು ನಾಲ್ವರು) ಎಂಬ ಪ್ರದರ್ಶನ. ಇದರಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಮತ್ತು ಸಾಮೂಹಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಬಹಳ ಚುರುಕಾದವು."[೧೨] ಈ ಪ್ರದರ್ಶನದಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾದ ಅನೇಕ ಯುವ ಕಲಾವಿದರು ಸಮಕಾಲೀನ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅನೇಕ ಕಲಾ ಸಂಘಟನೆಗಳ ಮೂಲಕ ನವ್ಯ ಕಲಾಶೈಲಿಯ ಪ್ರಭಾವ–ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ರಚನೆಗೊಂಡಿವೆ, ಈ ಮೂಲಕ ಕಲಾವಿದರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಮೇಲಾದ ಪ್ರಭಾವ–ಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

---

೧೧. ಬಿ.ಪಿ. ಬಾಯರಿ : ಭಾರತೀಯ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಪುಟ – ೭೯

೧೨. ಬಿ.ವಿ.ಕೆ. ಶಾಸ್ತ್ರಿ : ಚಿತ್ರಯಾತ್ರೆ, ಪುಟ – ೮

"ಕಲಾಕೃತಿಯೊಂದು ತನ್ನಿಂದ ತಾನೇ ಹುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ. ಕಲಾಕೃತಿಯೊಂದರ ಹುಟ್ಟುವಿಕೆಯ ಹಿಂದೆ ಕಲಾವಿದನಿಗೆ ಬದುಕಿನ ದಟ್ಟ ಅನುಭವಗಳು ಇರಬೇಕು. ಅನುಭವ ರೂಪ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಪ್ರೇರಣೆಯೂ ಬೇಕು. ಪ್ರೇರಣೆಯೊಂದರಿಂದ ಕೃತಿಯೊಂದನ್ನು ಹುಟ್ಟು ಹಾಕುವಾಗ ಯಾವುದೋ ಕಲಾಕಾರನಲ್ಲಿ ಕಲಾಪರಂಪರೆ ಇಲ್ಲದೇ ಕಲಾಕೃತಿಯೊಂದರ ಪ್ರಭಾವದ ಸೆಳಕು ಮೂಡಿಬರಬಹುದು. ಇಂತಹ ಪ್ರೇರಣೆ, ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಹುಟ್ಟು ಪಡೆವ ಕಲಾಕೃತಿಯ ರಚನೆಯೊಂದಕ್ಕೆ ರಚನಾ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆ, ಸ್ವಂತ ಶೈಲಿಯ ಸಾಥ್ ಕೂಡ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಕಲಾಕೃತಿಯೊಂದರ ರಚನೆಯ ಹಿಂದೆ ನಾಲ್ಕು ಬಗೆಯ ಮುಖ್ಯ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ ಎಂದಾಯಿತು."[೧೩]

ಹೀಗೆ ಕಲಾವಿದ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಶೈಲಿಯ ಪ್ರಭಾವ, ಪ್ರೇರಣೆ ಪಡೆದು ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದು ಕಂಡು ಬಂದರೂ, ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ವಸ್ತು–ವಿಷಯಗಳು ದೇಶೀಯವಾಗಿದ್ದವು. ಶರಣರ ವಚನಗಳು, ಪುರಾಣ ಪುಣ್ಯ ಕಥೆಗಳು, ಸ್ವಾಮಿ–ಸಂತರು ಮುಂತಾದ ಪುಣ್ಯ ಪುರುಷರ ಪವಾಡದ ಸಾಂದರ್ಭಿಕ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಮ್ಯ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಕಲಾವಿದ ಎಂ.ಟಿ.ವಿ ಆಚಾರ್ಯ, ಡಿ.ವಿ. ಹಾಲಭಾವಿ, ಡಾ. ಮಿಣಜಗಿ ಮುಂತಾದವರು ಚಿತ್ರಿಸಿದರು.

ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ, ಕೆ.ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ, ಎನ್.ಎಸ್. ಬೇಂದ್ರೆ ಮುಂತಾದ ಕಲಾವಿದರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ಯೂಬಿಜಂ, ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ರೇಸ್‌ನಿಜಂ, ಪಾವಿಜಂ ಮುಂತಾದ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಶೈಲಿಯ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಅನೇಕ ಹಿರಿಯ–ಕಿರಿಯ ಕಲಾವಿದರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಯಿಂಟಿಲಿಜಂ, ಸರ್‍ರಿಯಲಿಜಂ ಮುಂತಾದ ಶೈಲಿಯ ಪ್ರಭಾವದಲ್ಲಿ ಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಸಾವಿರಾರು ಕಲಾವಿದರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ. ಇದರಿಂದ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಕಲೆಯಲ್ಲಿಯ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಶೈಲಿ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆ

ಕಲಾವಿದನೊಬ್ಬ ತಾನು ಕಲಾಕೃತಿ ಸೃಷ್ಟಿಸುವಾಗ ಹಲವು ರೀತಿಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬಳಸಲ್ಪಟ್ಟ ತಂತ್ರ, ಶೈಲಿಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ನೆರವಿಗೆ ಪಡೆಯಬಹುದು. ಅಥವಾ ಹೊಸ ಹೊಸ ಶೈಲಿ, ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಹೀಗಾಗಿಯೇ ಇತಿಹಾಸಪೂರ್ವ ಕಾಲದಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಕಲಾವಿದರು ತಮ್ಮ ಚಿತ್ರ ಶಿಲ್ಪ ಹಾಗೂ ಪ್ರಿಂಟ್ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ತಂತ್ರ ಹಾಗೂ ಶೈಲಿಗಳನ್ನು ಬಳಸಿರುವದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ."[೧೪] ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯ ತಂತ್ರ, ಶೈಲಿಗೆ ಕಲಾವಿದರು ಮೊರೆ ಹೋಗಿದ್ದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

---

೧೩. ಡಾ. ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಸ್ವಾಮಿ ಹಿರೇಮಠ : ಕಲಾನ್ವೇಷಕ ಆರ್. ಎಂ. ಹಡಪದ, ಪುಟ – ೩೭೩

೧೪. ಕೆ. ವಿ. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಂ : ಮೊಡೋ ರಿಯಲಿಸಂ, ಪುಟ – ೫

ತಮ್ಮದೇ ಆದ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಶೈಲಿ: ತಂತ್ರದ ಕಡೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗಮನ ಹರಿಸಿದ್ದನ್ನೂ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. "ಕಲಾಕೃತಿಯೊಂದರ ಯಶಸ್ಸಿನ ಹಿಂದೆ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಯೂ ಮುಖ್ಯ. ರೂಪಗಳು ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಅನುಭವವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಕೆಂದರೆ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸ್ತುತ. ಅದರಲ್ಲೂ ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಗೆ ಇರುವ ಮಹತ್ವ ಅನೂಹ್ಯವಾದದು. ಕಲಾಕೃತಿ ರೂಪರಹಿತವಾಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಕೇವಲ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಯಿಂದಲೇ ಮಹತ್ವ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ನಿದರ್ಶನಗಳು ಇವೆ. ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆ ಕೇವಲ ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಿಲ್ಲ, ಅದು ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲೂ ಹಾಸು ಹೊಕ್ಕಾಗಿದೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಹಡಪದರ ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳೇ ಸಾಕ್ಷಿ. ಹಾಗೆಯೇ ಶಿಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಫಿಕ್ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಹಲವು ತಂತ್ರ, ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ದುಡಿಸಿಕೊಂಡ ಹಡಪದರ ಚಿತ್ರಗಳ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆ ಅನನ್ಯವಾದದು. ಇಲ್ಲಿನ ಹಲವಾರು ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಗಳು ಪಡುವಣದ ಕಲಾವಿದರ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ನೆನಪಿಸುತ್ತವೆ."[೧೫]

ಇಂತಹ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಯ ಹಡಪದರವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕದ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಹಡಪದರ ವಿ ಫೋರ್ ಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನದಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೂ ನವ್ಯತೆಯ ಗಾಳಿ ಬೀಸಿತು, ಸಾಕಷ್ಟು ಯುವ ಕಲಾವಿದರು ವಿವಿಧ ತಂತ್ರ, ಶೈಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರ ವಿಷಯದ ಆಯ್ಕೆ, ಪೂರ್ವ ಯೋಜನಾಬದ್ಧ ಕೃತಿ ರಚಿಸುವ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ಚಿತ್ರ ರಚಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. "ಕುರೂಪ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದ, ಅಸುಂದರ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಆಕಾರಗಳಲ್ಲೂ ಸೌಂದರ್ಯ ಕಾಣಬಹುದೆಂಬ ಭಾವನೆ ಬೆಳೆಯಿತು. ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಅಥವಾ ಕಹಿಯಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲೂ ಮಾದಕವಾದ ಒಂದು ರುಚಿಯಿದೆ ಎಂಬಂತೆ ಆಕಾರಗಳನ್ನು ವಿರೂಪಗೊಳಿಸುತ್ತಾ(ಡಿಸ್ಟಾರಷನ್) ಹೋಗುವುದೂ ಸಹ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಶೈಲಿ ಎನಿಸಿತು. ಈ ಬಗೆಯ ಎಂದರೆ ಆಧುನಿಕ ಚಿತ್ರಗಳ ರಸಾಸ್ವಾದನೆ ಅಥವಾ ಗುಣಗ್ರಹಣ ಮಾಡಲು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪರಿಶ್ರಮ ಅವಶ್ಯಕ."[೧೬] ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಅರ್ಥವಾಗುವದೇ ಇಲ್ಲ. ಮಕ್ಕಳ ಚಿತ್ರಗಳಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ.

ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಶೈಲಿಗಳಾದ ಇಂಪ್ರೇಷನಿಜಂ, ಕ್ಯೂಬಿಜಂ, ಎಕ್ಸಪ್ರೇಷನಿಜಂ, ಪಾವಿಜಂ ಮುಂತಾದ ಶೈಲಿಗಳಲ್ಲಿ ತಂತ್ರಗಳೇ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿರುವದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಎಂ.ಎಫ್. ಹುಸೇನ್, ಕೆ.ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ, ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ ಮುಂತಾದ ಕಲಾವಿದರೂ ಅನೇಕ ಶೈಲಿ–ತಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. "ಸೃಜನಶೀಲ ಕಲಾವಿದರು ಚಲಾವಣೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕಲಾಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿನ ಶೈಲಿ ತಂತ್ರ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳಿಗಿಂತ ಮುಂದೆ ಹೋಗಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸೃಜನಶೀಲ ಕಲಾವಿದರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಬಹುತೇಕ ಜನ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ

---

೧೫. ಡಾ. ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಸ್ವಾಮಿ ಹಿರೇಮಠ : ಕಲಾನ್ವೇಷಕ ಆರ್. ಎಂ. ಹಡಪದ, ಪುಟ – ೩೭೩

೧೬. ಡಾ. ಅ. ಲ. ನರಸಿಂಹನ್ : ದೃಶ್ಯಕಲೆಗಳ ಗುಣಗ್ರಹಣ, ಪುಟ – ೧

ಈ ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದಂತೆ ಈ ಕಲಾವಿದರ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ, ಸಂಕೇತಗಳು, ಮತ್ತು ಶೈಲಿಗಳು ಈಗಾಗಲೇ ಒಪ್ಪಿತವಾದಂತಹ ಸಾಮಾಜಿಕ 'ನೋಡುವಿಕೆ' ಮತ್ತು ಅನುಭವಗಳಿಂದ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ತಮ್ಮ ಧೋರಣೆ, ಅನುಭವಗಳಿಂದ ಭಿನ್ನವಾದಂತಹ ಈ ಸೃಜನಶೀಲ ಸೃಷ್ಟಿಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವದು ಬಹಳಷ್ಟು ಜನರಿಗೆ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಜನಪ್ರಿಯ ಕಲೆಗಳಂತೆ ಈ ಸೃಜನಶೀಲ ಕೃತಿಗಳು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗುವುದು, ವಿರಳ."[೧೭] ಆದರೂ ಕಲಾವಿದರೂ ತಾವು ಜೀವನದುದ್ದಕ್ಕೂ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಕಂಡುಕೊಂಡ ಶೈಲಿ, ತಂತ್ರಗಳು ಮುಖ್ಯವೆನಿಸುತ್ತವೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಮಕಾಲೀನ ಕಲಾವಿದರ ಈ ತೆರನಾದ ಸಾಕಷ್ಟು ತಂತ್ರ, ಶೈಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿರುವದನ್ನು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕಾಲದಿಂದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕೃತಿ ರಚಿಸುವಲ್ಲಿ ಆದ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಈ ಮೂಲಕ ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕಲಾಕೃತಿ – ೧

ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬಸವಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿತವಾದ ಎಸ್. ಹರಿಗೊಪ್ಪ ಯಲಾಲರವರ ವರ್ಣಚಿತ್ರವನ್ನು ಕಂದುಗೆಂಪು ಹಾಗೂ ಕಪ್ಪುವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯೊರ್ವಳು ತನ್ನ ಎಡಗಾಲಿನ ಮೇಲೆ ತಲೆ ಹಾಗೂ ಕೈಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು ಯೋಚನಾ ಮಗ್ನಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಮುಂದೆ ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಅರಿಷಿಣ, ಕುಂಕುಮ, ಕಳಸ, ಅದರಲ್ಲಿ ಎಲೆ ಹಾಗೂ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಇಟ್ಟು ಪೂಜಾ ತಯಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಳೆ. ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಳೆಹಣ್ಣಿನ ಗಿಡಗಳು ಹಾಗೂ ಒಂದರ ಮೇಲೊಂದು ಮಣ್ಣಿನ ಗಡಿಗೆಗಳನ್ನು ಬೋರಲಾಗೆ ಇಡಲಾಗಿದೆ. ಕಪ್ಪು ಹಾಗೂ ಕಂದು ಕೆಂಪುವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಸಂಯೋಜಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಮಹಿಳೆ ಅನುಭವಿಸಿದ ದುಃಖದ ಸಂಕೇತವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಈ ಕಲಾಕೃತಿಯ ಮೇಲೂ ಕಿಡಗೇಡಿಗಳು ಗೀಚಿ, ಕೆಲವು ಕಡೆ I love you ಅಂತ ಬರೆದು ಕಲಾಕೃತಿಯನ್ನು ಹಾಳು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಕಲಾಕೃತಿ – ೨

ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಹೂವಿನ ಹಡಗಲಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಹೈದ್ರಾಬಾದಿನ ಕಲಾವಿದರಾದ ಡಿ.ಜಿ. ದುಂಡಗೆಯವರು "ಫೀಲ್ಡ್" ಕಲಾಕೃತಿಯು ಪೇಪರ್ ಮೇಲೆ ಕಲರ್ ಪೆನ್ಸಿಲ್‌ನಿಂದ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಫೀಲ್ಡನಲ್ಲಿ ಹಳದಿ ಹುಲ್ಲು, ಮೋಡ ಮುಸುಕಿದ ಆಕಾಶ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹಸಿರು ಹುಲ್ಲನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಫೀಲ್ಡನಲ್ಲಿ ಜನರ ತಿರುಗಾಟ ಸೊಗಸಾಗಿದೆ. ಕಲರ ಪೆನ್ಸಿಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಹರಡಿ ಬರುವ ಒರಟು ಮೇಲ್ಮೈಯನ್ನು ಸರಳವಾಗಿ ಅವರ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಬಳಸಿದ್ದು ಅವರ ಜಾಣ್ಮೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಕಲಾಕೃತಿಯು ೨೫ x ೩೫ ಸಿ.ಎಂ. ಅಳತೆಯಲ್ಲಿದೆ.

---

೧೭. ಜಿ. ಸು. ಕೃಷ್ಣಶೆಟ್ಟಿ : ದೃಶ್ಯಕಲೆ ಎಂದರೇನು?, ಪುಟ – ೨೨

ಕಲಾಕೃತಿ – ೩

ಭಾರತೀಯ ಖ್ಯಾತ ಕಲಾವಿದರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾದ ಸುಹಾಸ ರಾಯ್ ಅವರ ಒಂದು ಕಲಾಕೃತಿ ಹೂವಿನ ಹಡಗಲಿಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಅಕ್ರೇಲಿಕ್ ಗೋಲ್ಡ್ ಕಲರ್ಸ್‌ನಿಂದ ರಚಿಸಿದ ಈ ಕಲಾಕೃತಿ ೧" x ೧" ಅಳತೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಕಲಾಕೃತಿಗೆ "ಟ್ರೀ" ಎಂದು ಹೆಸರಿಡಲಾಗಿದೆ. ಕೆಂಪುವರ್ಣದ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಕಡು ಕೆಂಪಾಗಿರುವ ಸೂರ್ಯ ಅಸ್ತವಾಗುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ. ಕೆಳಗೆ ಕಪ್ಪು, ಹಸಿರಿನ ದಟ್ಟ ಮರಗಳು, ಅದರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮರಗಳು ನೀಳವಾಗಿ ಟಿಸಿಲು ಬಿಡುತ್ತಾ ಎತ್ತರವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಒಂದು ಸುಂದರವಾದ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸಾವಿರಾರು ಕಲಾಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾವ, ಪ್ರೇರಣೆ, ಶೈಲಿ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕೆಲವೊಂದು ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ : ಏಳು

ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ, ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ವಿಧಿ-ವಿಧಾನಗಳು

ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು ಎಷ್ಟು ಮುಖ್ಯವೋ ಅವುಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯು ಅಷ್ಟೇ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಸಂಗ್ರಹಿತವಾದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ನಾಡಿನ ಅಮೂಲ್ಯ ಆಸ್ತಿಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅದಕ್ಕೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯಗಳನ್ನು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಹೊಂದಿರುವುದು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಪ್ರಯೋಗ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿನ ಪುನರ್ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕನ ಮುಖ್ಯ ಗುರಿಯೆಂದರೆ ವಸ್ತುವು ಆದಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಬಾಳುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು. ಇದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಆತನು ವಸ್ತುವಿನ ರೂಪ, ರಚನೆಗಳನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ, ರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ಆಗಲಿ, ರಚನೆಯಲ್ಲಾಗಲೀ ಆಗಿರುವ ಕ್ಷೀಣತೆಗೆ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದು ಅಗತ್ಯವಾದ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಗಳ ಕಾಪಾಡುವಿಕೆಗೆ ಶ್ವೇತಾಂಶ ಮತ್ತು ಕೆಟ್ಟವಾಯುವನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟುವುದು, ದೀಪಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಅಳವಡಿಸುವುದು ಮುಖ್ಯವಾದುದಾಗಿದೆ.[೧] ಆಗ ಮಾತ್ರ ಮುಂದಿನ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬಹುದು.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿರುವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಈ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕವಾಗಿ ಕೆಲವು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿನ ಈಗಣ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಯ ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಿ, ನಂತರ ಅವುಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೋಪಾಯಗಳ ಹಾಗೂ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಪ್ರಚಾರದ ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

೦೧. ಬಿ. ಎಸ್. ಸಣ್ಣಯ್ಯ (ಅನು) : ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಮೂಲ ತತ್ವಗಳು, ಪುಟ – ೬೦

ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿನ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಸ್ಥಿತಿ-ಗತಿಗಳು

ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಇಲಾಖೆಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ

ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಇಲಾಖೆಗೆ ಸೇರಿದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಪ್ರಾಚ್ಯ ವಸ್ತು ಇಲಾಖೆಗೆ ಸೇರಿದ ಇನ್ನೊಂದು, ಹೀಗೆ ಎರಡು ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಿವೆ. ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಇಲಾಖೆಗೆ ಸೇರಿದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ನಿರ್ವಹಣೆ ತೀರ ಕಳಪೆ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿದೆ. ರಘುಪತಿ ಭಟ್ಟರವರ ನಾಲ್ಕು ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಯಾವುದೇ ತರಹದ ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಖ್ಯಾತ ಕಲಾವಿದರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಇಲಾಖೆಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬಾದಾಮಿ

ಬಾದಾಮಿಯಲ್ಲಿರುವ ಮೂರನೆಯ ಗುಹೆಯ ರೇಖಾಚಿತ್ರ, ಹಾಗೂ ವರ್ಣ ಚಿತ್ರಗಳು, ಬಾಟಿಕ್ ಪ್ರಿಂಟ್‌ಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಶಿಲಾಚಿತ್ರಗಳ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದರಂತೆ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ ಹಾಗೂ ಬಿಜಾಪುರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಗಾಜಿನ ಕಪಾಟುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಪಟ್ಟದಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿರುವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವನ್ನು ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಸ್ಥಗಿತಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ನದಿಯ ಪ್ರವಾಹದಿಂದಾಗಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿದ್ದರಿಂದ ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ವೀಕ್ಷಣೆಗೆ ತೆರೆದಿಲ್ಲ. ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವನ್ನು ಎತ್ತರದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸಿ, ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಇಲಾಖೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಇಲಾಖೆಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಐಹೊಳೆ

ಐಹೊಳೆ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಸ್ಥಳಾವಕಾಶ ಲಭ್ಯವಿದ್ದುದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಬೇಕು. ಅದರಂತೆ ಕಮಲಾಪುರದಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಸ್ಥಳಾವಕಾಶವಿದ್ದುದರಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಲಾವಿದರಿಂದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸಿ, ಕಮಲಾಪುರ, ಬೀದರ, ಲಕ್ಕುಂಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸದರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಿಗೆ ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಬೇಕು.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಧುನಿಕ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಧುನಿಕ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೬೦೦ ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಕಿರುರೂಪ ಚಿತ್ರಗಳು, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ,

ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದ ನವ್ಯ ಕಲಾವಿದರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು, ಸಮಕಾಲೀನ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಅಪೂರ್ವ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಈ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಹೊಂದಿದೆ. ಅಷ್ಟೇ ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ, ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಒಳ್ಳೆಯ ನೆರಳು-ಬೆಳಕಿನ ಸಂಯೋಜನೆಯೊಂದಿಗೆ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಕೆಂಪೇಗೌಡ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸ್ಥಳಗಳ ಡಿಜಿಟಲ್ ಫ್ಲೇಕ್ಸ್ ಪ್ರಿಂಟ್‌ಗಳನ್ನು ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಮುದ್ರಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಫ್ಲೇಕ್ಸ್ ಪ್ರಿಂಟ್‌ಗಳ ಬದಲಾಗಿ ಆಯಾ ಸ್ಥಳದ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಲಾವಿದರಿಂದ ಜಲವರ್ಣ, ತೈಲವರ್ಣ, ಅಕ್ರೇಲಿಕ್, ಪೆನ್ಸಿಲ್ ಮುಂತಾದ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ್ದರೆ ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಕ್ಕೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಮಹತ್ವ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಜೊತೆಗೆ ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತನ ಶೈಲಿಯ ಕಿರುರೂಪ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು.

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು

ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ

ಶಿವಮೊಗ್ಗದ ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಕ್ಕೆ ದಿನಾಂಕ: ೨೪-೦೨-೨೦೧೨ರಂದು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯವಿರುವ "ಕೆಳದಿ ಶಿವಪ್ಪ ನಾಯಕನ ಅರಮನೆ"ಯ ನವೀಕರಣ ಕಾರ್ಯ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಹೀಗಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿರುವ ನಾಲ್ಕು ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಆರು ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಒಂದು ಕಡೆಗೆ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಇಡಲಾಗಿತ್ತು. ಈ ಅರಮನೆಯ ನವೀಕರಣ ಕಾರ್ಯ ಮುಗಿದ ಮೇಲಾದರೂ ಇನ್ನಷ್ಟು ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸಿ, ಅಥವಾ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿರುವ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ತರಿಸಿಕೊಂಡು, ಒಳ್ಳೆಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಬೇಕು. ಇರುವ ಆರು ತೊಗಲುಗೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾದ ಬೆಳಕಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಂದಿಗೆ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

ಶ್ರೀಮಂತಿಬಾಯಿ ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮಂಗಳೂರು

ಮಂಗಳೂರಿನ ಶ್ರೀಮಂತಿಬಾಯಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವು ಬೆಂಗಳೂರು, ಮೈಸೂರು ಬಿಟ್ಟರೆ ಉತ್ತಮ ನಿರ್ವಹಣೆಯೊಂದಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ ಒಂದು ಉತ್ತಮ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯವಾಗಿದೆ. ಈ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯವು ಡಾ.ಕರ್ನಲ್ ಮಿರಾಜಕರವರು ದಾನವಾಗಿ ನೀಡಿದ ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಈ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ೬೭ ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳು, ೨ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಚಿತ್ರ, ೨೦ ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರಗಳು, ೧ ಉಬ್ಬು ಕಲಾಕೃತಿ, ೨೩ ಛಾಯಾ ಚಿತ್ರಗಳು ಒಟ್ಟು ಸೇರಿ ೧೧೪ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಕೆಳಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಲಗತ್ತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ವೀಕ್ಷಕ ಸುಲಭವಾಗಿ ಕಲಾಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಈಗ ಕೆಲವು ಮಾಹಿತಿಪಟ್ಟಿಗಳು ಬಿದ್ದು

ಹೋಗಿವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಕೆಳಗೆ ಲಗತ್ತಿಸುವಂತಾಗಬೇಕು, ಹಾಗೂ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಕುರಿತಾಗಿ ಒಂದು ಮಾಹಿತಿ ಪುಸ್ತಕ, ಅಥವಾ ಕೈಪಿಡಿಯನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಿದರೆ ವೀಕ್ಷಕರಿಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಇನ್ನೂ ಅನೂಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ ವಿದ್ಯುತ್ ಶಕ್ತಿ ಸ್ಥಗಿತಗೊಂಡಾಗ ಬೆಳಕಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸಲುವಾಗಿ ಜನರೇಟರ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಕಿತ್ತೂರು

ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಿ, ಅವರಿಗೆ ಸಿಂಹಸ್ವಪ್ನಳಾಗಿದ್ದ ವೀರರಾಣಿ ಕಿತ್ತೂರು ಚೆನ್ನಮ್ಮಳ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ, ಅವರ ಸ್ಮರಣಾರ್ಥ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಖ್ಯಾತ ಕಲಾವಿದರ ೨೪ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಕಿತ್ತೂರು ಉತ್ಸವದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ೪೮ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಖ್ಯಾತ ಕಲಾವಿದರಾದ ಎಂ.ಎ. ಚೆಟ್ಟಿ, ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ, ರುಮಾಲೆ ಚೆನ್ನಬಸವಯ್ಯ, ವಾಯ್.ಎಚ್. ಸೂಗೂರ, ಎಸ್.ಜಿ. ವಾಸುದೇವ, ಹರಿರಾಮ, ಎಂ.ಬಿ. ಬಸವರಾಜು, ಎಂ.ಜೆ. ಕಮಲಾಕ್ಷಿ, ಈ.ಕೆ. ಜನಾರ್ದನ, ಮುಂತಾದ ಖ್ಯಾತ ಕಲಾವಿದರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸದೇ ಒಂದು ಕಡೆ ಹಾಳಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ದಾಸ್ತಾನು ಮಾಡಿದಂತೆ ಪ್ರದರ್ಶನಕೋಣೆಯ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಇಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಒಂದರ ಮೇಲೊಂದು ಒರಗಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ನಾಶವಾಗುವ ಹಂತದಲ್ಲಿವೆ. ಈಚೆಗೆ ಶತಮಾನೋತ್ಸವ ಆಚರಿಸಿದ ಕಲಾವಿದ ರುಮಾಲೆ ಚೆನ್ನಬಸವಯ್ಯನವರ ಕಲಾಕೃತಿಯ ಗ್ಲಾಸು ಒಡೆದಿದೆ. ಒಡೆದ ಗ್ಲಾಸ್‌ನಿಂದಾಗಿ ನೀರು ಒಳಗಡೆಗೆ ಹರಿದು ಕಲಾಕೃತಿಯೂ ಹಾಳಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದರ ಕಲಾಕೃತಿ, ಎಸ್.ಜಿ. ವಾಸುದೇವ ರವರ ಕಲಾಕೃತಿ ಸರಿಯಾದ ನಿರ್ವಹಣೆ ಇಲ್ಲದೆ ಧೂಳು ತಿನ್ನುತ್ತಿವೆ. ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಸ್ಥಳಾವಕಾಶವಿದ್ದರೂ ಇಂಥ ಅಮೂಲ್ಯ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸದೇ ಒಂದು ಕಡೆಗೆ ಒರಗಿಸಿ ಇಡಲಾಗಿದೆ.

ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಲಾವಿದರ, ಕಲಾಸಕ್ತರ ನಾಡಿನ ಹಿರಿಯ ಕಲಾವಿದರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ನೋಡಬೇಕಾದರೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನಂಥ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಅಂಥದರಲ್ಲಿ ಅಂಥ ಹಿರಿಯ ಕಲಾವಿದರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತೂರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದರೂ ಈ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ನೋಡುವ ಭಾಗ್ಯ ಇಲ್ಲಿಯ ಕಲಾಭಿಮಾನಿಗಳಿಗೆ ಇಲ್ಲದಂತಾಗಿದೆ. ನಾಡಿನ ಹಿರಿಯ ಕಿರಿಯ ಸಮಕಾಲೀನ ಕಲಾವಿದರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಇಲಾಖೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಖರೀದಿಸಿ ಇಂಥ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಬೇಕೆಂಬ ಬೇಡಿಕೆ ಇದೆ. ಆದರೆ ಇದ್ದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸದೇ ಇಲಾಖೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಅಸಡ್ಡೆತನ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ ನಾಗರಿಕರ ಆಕ್ರೋಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹಾಗೂ ವಾರ್ತಾ ಇಲಾಖೆಯ ಮಾನ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳಾದ ಬಸವರಾಜು ವಸ್ತ್ರದರವರು ದಿನಾಂಕ: ೩-೭-೨೦೧೨ರಂದು ಕಿತ್ತೂರಿನ ಸರಕಾರಿ

ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಕ್ಕೆ ಭೆಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟು ಇಲ್ಲಿಯ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ತರಾಟೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. "ಕಿತ್ತೂರ ಕೋಟೆಗೆ ಆಗಮಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ನೇರವಾಗಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಕ್ಕೆ ಭೆಟ್ಟಿ ಕೊಟ್ಟು ಕೂಲಂಕುಶವಾಗಿ ವೀಕ್ಷಿಸಿದರು. ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಇಟ್ಟ ವಿಗ್ರಹಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡದಾದಾಗ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ತರಾಟೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರೀ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಇದ್ದರೆ ಸಾಲದು, ಇಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನಮೂದಿಸಬೇಕು ಎಂದರು, ಕೋಟೆಯ ಒಳಗೆ ಬರುವ ಪ್ರವಾಸಿಗರಿಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಲು ಇತಿಹಾಸ, ಅನುಭವ ಇರುವ ಗೈಡ್‌ಗಳನ್ನು ಕೂಡಲೇ ನೇಮಿಸಬೇಕು.

ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯದ ಕೊರತೆ ಇದ್ದ ಕಾರಣ ಕೂಡಲೇ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹಾಗೂ ಶೌಚಾಲಯಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿ, ಬೇಗನೆ ಕ್ರಮ ಕೈಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಪ್ರಾಚ್ಯ ವಸ್ತು ಇಲಾಖೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಸೂಚಿಸಿದರು."[೨] ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಎಲ್ಲ ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದು, ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸುಧಾರಣೆಯ ಕಡೆಗೆ ಎಲ್ಲ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಜನಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು, ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಇಲಾಖೆಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಗಮನ ಹರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ವೆಂಕಟಪ್ಪ ಆರ್ಟ್ ಗ್ಯಾಲರಿ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರಕಾರದ ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತು ಮತ್ತು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯವು ತನ್ನ ಅಧೀನದಲ್ಲಿ ೧೪ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯವು ಬ್ರಿಟಿಷರು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಆಕರ್ಷಕವಾದ ಎರಡು ಅಂತಸ್ತಿನ ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಗಾಜಿನ ಕಪಾಟಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೂ ಭಾರತೀಯ ಕಿರುರೂಪ ಚಿತ್ರಗಳ ಅಪೂರ್ವ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಹೊಂದಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಇದಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರುವ ವೆಂಕಟಪ್ಪ ಆರ್ಟ್‌ಗ್ಯಾಲರಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲದ ಅಂತಸ್ತಿನಲ್ಲಿ ಖ್ಯಾತ ಕಲಾವಿದ ವೆಂಕಟಪ್ಪನವರ ಪೆನ್ಸಿಲ್, ಜಲವರ್ಣ, ಪ್ಲಾಸ್ಟರ್ ಆಫ್ ಪ್ಯಾರಿಸ್‌ನ ೫೦ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಚೌಕಟ್ಟು, ಬೆಳಕಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಪ್ಲಾಸ್ಟರ್ ಆಫ್ ಪ್ಯಾರಿಸನಲ್ಲಿರುವ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಗಾಜಿನ ಕಪಾಟುಗಳಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ, ಇದೇ ಕಟ್ಟಡದ ಮೊದಲ ಮಹಡಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸಮಕಾಲೀನ ಗ್ಯಾಲರಿಯಲ್ಲಿ ೨೪ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಉತ್ತಮವಾದ ಬೆಳಕಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಒಟ್ಟು ೧೫೦ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ ೨೪ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ದಾಸ್ತಾನು ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಇಡಲಾಗಿದೆಯಂತೆ. ಅಲ್ಲಿರುವ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ, ಯಾವ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಇವೆ ಎನ್ನುವದು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಉಪನಿರ್ದೇಶಕರಿಗೆ

೦೨. ಸಂಯುಕ್ತ ಕರ್ನಾಟಕ : ಬೆಳಗಾವಿ ದಿನಪತ್ರಿಕೆ, ದಿ. ೪.೭.೨೦೧೨, ಪುಟ – ೩

ಮಾತ್ರ ಗೊತ್ತು, ಅವುಗಳನ್ನು ನೋಡಲು, ಆ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ಅನುಮತಿ ನೀಡಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ನಿಖರವಾದ ಮಾಹಿತಿ ಲಭ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಉಳಿದಂತೆ ಎರಡನೆಯ ಮಹಡಿಯ ಹೆಬ್ಬಾರ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಖ್ಯಾತ ಕಲಾವಿದ ಕೆ.ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರರವರ ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳು, ಜಲವರ್ಣ, ತೈಲವರ್ಣ, ಲಿನೋ, ಲಿಥೋ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ೬೬ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಲಾಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಬೆಳಕಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೂ ಉತ್ತಮವಾದ ಸುಸಜ್ಜಿತವಾದ ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ಈ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಹೊಂದಿದೆ.

ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಗದಗ

ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಗದಗಿನಲ್ಲಿ ೪೪ ಸಮಕಾಲೀನ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬೆಳಕಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಕಲಾಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಫ್ರೇಂ, ಹಾಗೂ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ ಕಡೆಗೆ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಗಮನ ಹರಿಸಿರುವದು ಕಂಡು ಬರಲಿಲ್ಲ, ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೂ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಹೊದಿಸಿರುವದರಿಂದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಲು ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ತೊಂದರೆಯಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್‌ಗಳಿಗೆ ಹಾಕಲಾದ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಶೀಟ್ ತೆಗೆದು, ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಚೌಕಟ್ಟು ಹಾಕಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ತುರ್ತಾಗಿ ಆಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಹಾಗೂ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಮಾಹಿತಿ ಒದಗಿಸುವ ವಿವರ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಕೆಳಗೆ ಹಾಕಬೇಕು. ಕಲಾಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ ಕಲಾವಿದರ ಹೆಸರು, ಮಾಧ್ಯಮ, ರಚಿಸಿದ ವರ್ಷ, ಮುಂತಾದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ನೀಡಬೇಕು. ಆಗ ಮಾತ್ರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ನೋಡುವ ವೀಕ್ಷಕರು ಸಂಪೂರ್ಣ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯುವದರೊಂದಿಗೆ ಕಲಾಕೃತಿಯನ್ನು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಆಸ್ವಾದಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಸುಸಜ್ಜಿತವಾದ ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಆದರೆ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಣೆ ಆಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಹಾಗೂ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಕುರಿತು, ಶಿಲ್ಪಗಳು, ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಕುರಿತು ಕೈಪಿಡಿಯನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಿ, ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಕ್ಕೆ ಬರುವ ಸಂದರ್ಶಕರಿಗೆ ಒದಗಿಸಬೇಕು.

ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮಡಿಕೇರಿ

ಮಡಿಕೇರಿಯ ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ೧೫ ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳು, ೨ ಕೋಲಾಜ್, ೨ ಗ್ಲಾಸ್ ಪೆಂಟಿಂಗ್ಸ, ೩ ಓಲಿಯೋ ಗ್ರಾಫ್, ೧ ಇನ್‌ಲೇ ೧ ಫೋಟೋಗ್ರಾಫ್ ಹೀಗೆ ಒಟ್ಟು ೨೪ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಹೊಂದಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯೂ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾದ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿರುವದಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಒಂದು ಟ್ರೇಜರಿಯ ಹಿಂದುಗಡೆ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಒರಗಿಸಿ ಇಡಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಗೀರುಗಳು ಬಿದ್ದು, ಬಣ್ಣ ಮಸಕಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಫ್ರೇಂಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಬೇಕು.

ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬಸವಕಲ್ಯಾಣ

ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬಸವಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ದಿನಾಂಕ: ೧೮-೫-೨೦೧೦ ರಂದು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ನವೀಕರಿಸುವ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿರುವ ೧೨ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕಛೇರಿಯ ಒಂದು ಟ್ರೇಜರಿಯ ಮೇಲೆ ಬೀಸಾಡಲಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಖ್ಯಾತ ಕಲಾವಿದರಾದ ಸಿ. ಚಂದ್ರಶೇಖರ, ರುಮಾಲೆ ಚೆನ್ನಬಸವಯ್ಯ, ಟಿ.ವಿ. ಗಣೇಶ ಗುಡಿ, ಎಸ್. ಶ್ಯಾಮಸುಂದರ, ರಘೋತ್ತಮ ಪುಟ್ಟಿ, ಎಸ್. ಹರಿಗೋಪ್ಪಾ ಯಲಾಲ, ವೈ. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯರಾಜು ಮುಂತಾದ ಖ್ಯಾತ ಕಲಾವಿದರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ನಿರ್ಲಕ್ಷದಿಂದಾಗಿ ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಕೊಳೆಯುತ್ತಿವೆ. ಎಸ್. ಹರಿಗೋಪ್ಪ ಯಲಾಲರವರ ಜಲವರ್ಣ ಮಾಧ್ಯಮದ ಕಲಾಕೃತಿಯ ಮೌಂಟ್ ನೀರು ಬಿದ್ದು ಕೊಳೆಯುತ್ತಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಈ ಕಲಾಕೃತಿಯ ಮೌಂಟ್ ಬೋರ್ಡ್ ಮೇಲೆ I love you Asha ಎಂದು ಬರೆದು ಸಹಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ, ಜೊತೆಗೆ My heart Sunit ಎಂದು ಪಡ್ಡೆ ಹುಡುಗರು ಬರೆದು ತಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಮೆರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದು ಅಮೂಲ್ಯ ಕಲಾಕೃತಿಯು "ಮಂಗನ ಕೈಗೆ ಮಾಣಿಕ್ಯ" ಸಿಕ್ಕಂತಾಗಿ ಕಲಾಕೃತಿಯನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಹಿರಿಯ ಕಲಾವಿದರಾದ ರುಮಾಲೆ ಚೆನ್ನಬಸವಯ್ಯನವರು ಜಲವರ್ಣದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮದೇ ನಿಸರ್ಗಚಿತ್ರ ರಚಿಸುವಲ್ಲಿ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾದವರು. ಇಂಥ ಕಲಾವಿದರ ಜಲವರ್ಣದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಸುಂದರವಾದ ಕಲಾಕೃತಿಯ ಮೇಲೆ ಕಿಡಿಗೇಡಿಗಳು ಹೇಗೆ ಬೇಕಾದ ಹಾಗೆ, ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಗೀಚಾಡಿದ್ದಾರೆ. Lpk Basavaraj, A Routior, Lp Basu ಮುಂತಾದ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಸಹಿ ಬೇರೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಇದೇ ವರ್ಷ(೨೦೧೨) ರುಮಾಲೆ ಚೆನ್ನಬಸವಯ್ಯನವರ ಶತಮಾನೋತ್ಸವನ್ನು ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಧುನಿಕ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಅದ್ದೂರಿಯಾಗಿ ಆಚರಿಸಲಾಯಿತು, ಅಲ್ಲದೆ ಅವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ, ಅವರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಲಾಯಿತು. ಆದರೆ ಬಸವಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಶತಮಾನೋತ್ಸವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೇ ಅವರಿಗೆ ಅವಮಾನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಒಂದು ಕಡೆಗೆ ಮಾನ, ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಅವಮಾನ. ಇದು ಕಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದ, ಕಲೆಯ ಮೌಲ್ಯ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಹೀಗಾಗಿದೆ.

ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕಲಾವಿದರ ನೇಮಕ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ, ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಕಲಾವಿದ ರಘೋತ್ತಮ ಪುಟ್ಟಿಯವರ ಹಂಪಿಯ ಜಲವರ್ಣದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ನಿಸರ್ಗಚಿತ್ರ ಹಾಳಾಗುತ್ತಿದೆ. ಟಿ.ವಿ. ಗಣೇಶಗುಡಿಯವರ ಕಲಾಕೃತಿಯ ಬಣ್ಣ ಕಿತ್ತು ಹೋಗುತ್ತಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಖ್ಯಾತ ಗ್ರಾಫಿಕ್ ಕಲಾವಿದರಾದ ಡಾ. ಸಿ.ಚಂದ್ರಶೇಖರವರ ಎಚ್ಚಿಂಗ್ ಮುದ್ರಣ, ವೈ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯರಾಜುರವರ ತೈಲವರ್ಣದ ಕಲಾಕೃತಿ, ಈಶ್ವರ ಪತ್ತಾರ, ಎಸ್. ಶಾಮಸುಂದರ, ಮುಂತಾದವರ ಅಮೂಲ್ಯ

ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಬೇಜವಾಬ್ದಾರಿತನದಿಂದಾಗಿ ಅವಸಾನದ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿವೆ. ಇಲಾಖೆ ಇತ್ತ ಕಡೆಗೆ ಗಮನ ಹರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕ್ಯುರೇಟರ್ ಆಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಡಿ.ಶಿವಪ್ಪನವರು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಲ್ಲಿಯೂ ಕ್ಯುರೇಟರ್. ಹೀಗಾಗಿ ಎರಡು ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿನ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ನಿರ್ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ ಹಾಳಾಗಿವೆ.

ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಹಾಸನ

ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೭೨ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಂಡಿಲ್ಲ. ಅನುಕೂಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಗೋಡೆಗೆ ತಗುಲಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಲಾಕೃತಿಗಳಿಗೆ ವಿವರ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಲಗತ್ತಿಸಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಿಗೆ ಇದು ಯಾವ ಕಲಾಕೃತಿ, ಯಾವ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿದೆ, ಅಳತೆ, ತಯಾರಿಸಿದ ವರ್ಷ ಮುಂತಾದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಲಗತ್ತಿಸಿದರೆ ನೊಡುಗರಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಅನೂಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ.

ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮೈಸೂರು

ಮೈಸೂರಿನ ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವು ವೆಲ್ಲಿಂಗಟನ್ ಭವನದಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ೭೧ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ೪೦ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ೩೪ ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳು, ೩ ಮೈಸೂರು ಶೈಲಿಯ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು, ೧ ಎಚ್ಚಿಂಗ್, ೨ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಿಟ್ಟರೆ, ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಕೃತಿಗಳಿಗಾಗಿಯೂ ಮಿಸಲಾಗಿರುವ ಏಕೈಕ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವಿದಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ವಿವರಗಳೊಂದಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಬೆಳಕಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೂ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ. ಕಲಾಕೃತಿ ವಿವರವಿರುವ ಸಚಿತ್ರ ಕೈಪಿಡಿ ಅಥವಾ ಮಾಹಿತಿ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರೆ ಒಂದು ಮಾದರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಇದಾಗಲಿದೆ.

ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ

ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಲ್ಲಿ ೧೩ ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳು, ೧ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ, ೧೭ ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಸಂಗ್ರಹವಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ೧೪ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ, ಉಳಿದ ೨೬ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾಗಿ ಗಂಟು ಮೂಟೆ ಕಟ್ಟುವ ಹಾಗೆ ಕಟ್ಟಿ ಕಛೇರಿ ಟ್ರೇಜರಿ ಮೇಲೆ ಇಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಗಂಟುಮೂಟೆಯಲ್ಲಿ ೧೭ ಅಮೂಲ್ಯ ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರಗಳು, ಕರ್ನಾಟಕ ಖ್ಯಾತ ಕಲಾವಿದರಾದ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ, ವಿಜಯ ಸಿಂಧೂರ, ಎ.ಪಿ. ದುಬೆ, ಜಿ.ವಾಯ್ ಹುಬ್ಳೀಕರ್, ಭಾರತೀಯ ಖ್ಯಾತ ಕಲಾವಿದೆ ಅಪರ್ಣಾ ಕೌರವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಸೇರಿದ್ದು ನೋವಿನ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ.

ದೆಹಲಿಮೂಲದ ಅಪರ್ಣಾ ಕೌರವರ ಇವತ್ತಿನ ಕಲಾಕೃತಿಯ ಮೌಲ್ಯ ಲಕ್ಷಗಟ್ಟಲೆ ಇರುವಾಗ ಇಂಥ ಅಮೂಲ್ಯ ಕಲಾವಿದರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಮೂಲೆ ಸೇರಿದ್ದು ದುರ್ದೈವ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ಯುರೇಟರ್ ಜೊತೆ ದೃಶ್ಯಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಪದವಿ ಪಡೆದ ಒಬ್ಬ ಕಲಾವಿದರ ನೇಮಕ ಮಾಡುವದು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕಲೆಯ ಮೌಲ್ಯ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಂದ ಇರುವ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ನಾಶವಾಗುವ ಹಂತದಲ್ಲಿವೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಸ್ಥಳವಿದ್ದರೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿಲ್ಲ. ಜೊತೆಗೆ ೧೭ ತೊಗಲುಗೊಂಬೆಯ ಚಿತ್ರಗಳು ತೂತುಗಳು ಬಿದ್ದು, ಹಾಳಾಗುತ್ತಿವೆ. ಇಂಥ ಅಮೂಲ್ಯ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ಕಾರ್ಯ ತುರ್ತಾಗಿ ಆಗಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಹೂವಿನ ಹಡಗಲಿ

ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಹೂವಿನ ಹಡಗಲಿಯಲ್ಲಿ ೯ ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳು ಹಾಗೂ ೧ ಗ್ರಾಫಿಕ್ ಕಲಾಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿಲ್ಲ. ಎಂಟರನ್ಸ ಹಾಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾಗಿ ಜೋಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಶಿಲ್ಪಗಳಿಗೆ ನೀಡಿದಷ್ಟು ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಿಗೆ ನೀಡಿಲ್ಲ. ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಮಹತ್ವ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದಿರುವದೇ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ನೂತನವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಪ್ರದರ್ಶನ ಕೋಣೆ ಇದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸುತ್ತಲಿನ ವಿಶಾಲವಾದ ಗೋಡೆ ಖಾಲಿಯಾಗಿದೆ. ಇರುವ ೧೦ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಇನ್ನಷ್ಟನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಿಂದ ತರಿಸಿಕೊಂಡು ಒಳ್ಳೆಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ, ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ದಾಸ್ತಾನುಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ೧೫೦ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಅಜ್ಞಾತವಾಸ ಅನುಭವಿಸುವದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬಹುದು. ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ೪೦ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಒಳ್ಳೆಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬಾಗಲಕೋಟೆ

ಬಾಗಲಕೋಟೆಯ ನವನಗರದಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವನ್ನು ಸುಸಜ್ಜಿತವಾದ ಕಟ್ಟಡದಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾಡಳಿತ ನಿರ್ಮಿಸಿದೆ. ಕಲಾವಿದ ಸೊಲಬಕ್ಕನವರ ತಂಡದವರಿಂದ ಸಿಮೆಂಟ್ ಶಿಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಿಯೇ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸೊಲಬಕ್ಕನವರವರ ವಿವಿಧ ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಶೈವ ಶಿಲ್ಪಕಲಾ ಗ್ಯಾಲರಿ, ಜೈನ ಶಿಲ್ಪಕಲಾ ಗ್ಯಾಲರಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ, ಅನೇಕ ಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಕೊರತೆಯಿಂದಾಗಿ ಸಿಮೆಂಟ್ ಶಿಲ್ಪ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಹಾಳಾಗುತ್ತಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಜಿಲ್ಲಾಡಳಿತ ಗಮನ ಹರಿಸಿ, ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯವನ್ನು ಸುಸಜ್ಜಿತಗೊಳಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ

ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಕರ್ನಾಟಕದ ಖ್ಯಾತ ಕಲಾವಿದರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಬೇಕು. ಅದಲ್ಲದೇ ರಾಯಚೂರು, ಅಥಣಿ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಯಾವುದೇ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಸಂಗ್ರಹವಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಈ ಮೂರು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಲ್ಪಗಳು, ಇತರ ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ

ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಜನಪದ ವಸ್ತುಗಳ ವಿಭಾಗದೊಂದಿಗೆ ಸಮಕಾಲೀನ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ವಿಭಾಗವನ್ನು ತೆರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ, ವಿ.ಜಿ. ಅಂದಾನಿ, ವಿಜಯ ಸಿಂಧೂರ ಮುಂತಾದ ಖ್ಯಾತ ಕಲಾವಿದರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿವೆ. ಆದರೆ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ವಿಜಯ ಸಿಂಧೂರ, ಮುಂತಾದವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಧೂಳು, ಗಲೀಜು ಬಿದ್ದಿದೆ. ಸರಿಯಾದ ನಿರ್ವಹಣೆ ಇಲ್ಲದೆ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಹಾಳಾಗುತ್ತಿವೆ. ಬೆಳಕಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಇನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಕುರಿತು ಒಂದು ಕೈಪಿಡಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರೆ, ನೋಡುಗರಿಗೆ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಮಗ್ರ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ.

ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಮೈಸೂರು

ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಜನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಕ್ಕೆ ದಿ:೧೯-೦೮-೨೦೧೧ ರಂದು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯಕ್ಕೆಂದು ಹೋದಾಗ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ನವೀಕರಣ ಕಾರ್ಯ ನಡೆದಿತ್ತು. ಹೀಗಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಒರಗಿಸಿ ಇಡಲಾಗಿತ್ತು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಗ್ಲಾಸ್‌ಗಳು ಒಡೆದಿದ್ದವು. ಆದರೂ ಬೃಹತ್ ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಗಳು, ೨೨೩ ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳು, ೧೨ ಗ್ಲಾಸ್ ಪೆಂಟಿಂಗ್ಸ, ೨೦೦ ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಹಾಗೂ ಗಂಜೀಫಾ ಚಿತ್ರಗಳ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಪಿ.ಆರ್. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿಯವರು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಅನೇಕ ಹಿರಿಯ ಕಲಾವಿದರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಈ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ನಾವು ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಕುರಿತು ಒಂದು ಸಮಗ್ರ ಮಾಹಿತಿ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೂ ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ನವೀಕರಣ ಕಾರ್ಯ ಮುಗಿಸಿ, ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನ, ಬೆಳಕಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಉತ್ತಮ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್, ಬೆಂಗಳೂರು

ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ೧೯೩ ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರಗಳು, ೧೦೮ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಚಿತ್ರಗಳು, ೩೫ ಗ್ರಾಫಿಕ್ ಚಿತ್ರಗಳು, ೧೬ ಜನಪದ ಚಿತ್ರಗಳು ಒಟ್ಟು ೭೮೭ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ ಬೃಹತ್ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯವಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ, ಕಲಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಉತ್ತಮ ಬೆಳಕಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಂದಿಗೆ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಖ್ಯಾತ ಭಾರತೀಯ ಕಲಾವಿದರ ಉತ್ತಮ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಜಪಾನ್, ರೊಮೇನಿಯಾ, ಕೆನಡಾ, ಜರ್ಮನಿ, ಅಮೇರಿಕಾ, ಯುಕೆ ಮುಂತಾದ ದೇಶಗಳ ಖ್ಯಾತ ಕಲಾವಿದರ ೫೩ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್‌ನ ಈ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಖ್ಯಾತಿ ಗಳಿಸಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಇದು ಕರ್ನಾಟಕದ ಉತ್ತಮ ಕಲಾ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಶಾಶ್ವತಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಎನ್.ಎಂ.ಕೆ.ಆರ್.ವಿ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಟಿ.ನ. ಮಂಗಳಾ ಅವರ ಪ್ರಯತ್ನ ಫಲವಾಗಿ ಆರಂಭವಾದ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ೭ ಮೈಸೂರು ಶೈಲಿಯ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಚಿತ್ರಗಳು, ೬ ಎಸ್.ಎನ್. ಸ್ವಾಮಿಯವರ ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮೈಸೂರು ಶೈಲಿಯ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಎಸ್.ಎನ್. ಸ್ವಾಮಿಯವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಸ್ವಾಮಿಯವರ ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬಹಳ ಮೇಲ್ಗಡೆ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿರುವದರಿಂದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಸರಿಯಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಹಾಗೂ ಮೈಸೂರು ಶೈಲಿಯ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಒಂದರ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ನಡುವೆ ಸರಿಯಾದ ಸ್ಥಳಾವಕಾಶ ಬಿಟ್ಟು ಪ್ರದರ್ಶನದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಬೇಕು. ಹಾಗು ಬೆಳಕಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಇನ್ನೂ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿರಬೇಕು. ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬೆಳಕು ಬೀಳುತ್ತಿದೆಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಆಗಾಗ ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ಆಗ ಮಾತ್ರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ನೋಡುಗರಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಮಂಜೂಷಾ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಧರ್ಮಸ್ಥಳ

ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಸ್ಥಳದ ಮಂಜೂಷಾ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಮತ್ತು ಸುತ್ತೂರು ಮಠದ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು ಬೃಹತ್ ಪ್ರದರ್ಶನ ಕೋಣೆ ಹೊಂದಿದ್ದು ಉತ್ತಮ ಬೆಳಕಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಂದಿಗೆ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಧರ್ಮಸ್ಥಳದ ಮಂಜೂಷಾ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ೧೫ ತೈಲ/ಜಲವರ್ಣದ ಚಿತ್ರಗಳು, ೩೧ ಗ್ಲಾಸ್ ಪೇಂಟಿಂಗ್ಸ್, ೬ ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರಗಳು, ೧೪೧ ಗಂಜೀಫಾ ಕಾರ್ಡ್‌ಗಳು, ೩೬

ರೇಖಾ ಚಿತ್ರಗಳು, ೨೦ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮೈಸೂರು ಶೈಲಿಯ ಚಿತ್ರಗಳು, ೧ ಇನ್‌ಲೇ ಕಲಾಕೃತಿಯನ್ನು ಉತ್ತಮ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರದರ್ಶನ ವೀಕ್ಷಿಸಲು ಬರುವ ವೀಕ್ಷಕರಿಗೆ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಸಚಿತ್ರ ಕೈಪಿಡಿ, ಅಥವಾ ಮಾಹಿತಿ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಿ ನೀಡಿದರೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲು ಅನುಕೂಲ ಕಲ್ಪಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀಕ್ಷೇತ್ರ ಸುತ್ತೂರುಮಠದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಸುತ್ತೂರು

ಸುತ್ತೂರು ಮಠದ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ೩೦ ವರ್ಣ ಚಿತ್ರಗಳು, ೪ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಚಿತ್ರಗಳು, ೬೦ ಗಂಜೀಫಾ ಕಾರ್ಡ್‌ಗಳು, ೨೭ ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸುಸಜ್ಜಿತ ಕಟ್ಟಡದಲ್ಲಿರುವ ಈ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ವರ್ಣ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು, ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು, ಗಂಜೀಫಾ ಕಾರ್ಡ್‌ಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ಬೃಹನ್ಮಠದಲ್ಲಿ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಏಳು ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಬೃಹನ್ಮಠ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ

ಈ ಎಲ್ಲ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಟಿ.ಎನ್. ಗಂಡುಗಲಿಯವರು ದಾನವಾಗಿ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಬೃಹನ್ಮಠದ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ನೂತನವಾಗಿ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಕಟ್ಟಡ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಹೊಸ ಕಟ್ಟಡಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸಿ, ಸರಿಯಾದ ಬೆಳಕಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಪೂಜ್ಯ ಶ್ರೀ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳು, ಸಿದ್ಧ ಸಂಸ್ಥಾನಮಠ, ಚಿಂಚಣಿ ಇವರು ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಮಠದ ಪ್ರವೇಶಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ, ಸಾಗರ ಕಟ್ಟಿಕರ ಮುಂತಾದವರ ತೈಲವರ್ಣ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ನೂತನ ಕಟ್ಟಡ ಪೂರ್ಣವಾದ ಮೇಲೆ ಹೊಸ ಕಟ್ಟಡದಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವನ್ನು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವದಾಗಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿಗಳು ತಿಳಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಗಡಿ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸುಸಜ್ಜಿತವಾದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವ ಅಗತ್ಯತೆಯನ್ನು ಮನಗಂಡು ಈ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಿರುವದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದರು.

ಜಗನ್ಮೋಹನ ಅರಮನೆ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮೈಸೂರು

ಮೈಸೂರಿನ ಜಗನ್ಮೋಹನ ಅರಮನೆ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಮೊಘಲ್ ಮತ್ತು ರಾಜಸ್ಥಾನಿ ಶೈಲಿಯ ೫೫ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು, ಜಲವರ್ಣದ ೩೪೫ ಚಿತ್ರಗಳು, ತೈಲವರ್ಣದ ೧೨೧, ಗಂಜೀಫಾ ೨೮ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಜೋಡಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸುಮಾರು ೬೦೦ ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು, ಅಲ್ಲದೇ ದೇಶ-ವಿದೇಶಗಳ ಖ್ಯಾತನಾಮ ಕಲಾವಿದರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಂಡಿವೆ. ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ವಿವರದ

ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ವಿವರವಾದ ಕೈಪಿಡಿಯನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬೇಕಾದವರು ಹಣ ಕೊಟ್ಟು ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಕಲಾ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯವಿದಾಗಿದೆ.

ಜನಪದ ಲೋಕದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ರಾಮನಗರ

ರಾಮನಗರದಲ್ಲಿರುವ ಡಾ.ಎಚ್.ಎನ್. ನಾಗೇಗೌಡರ ಜನಪದ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಮೂಲಕ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರಗಳು, ಹಸೆ ಚಿತ್ರಗಳು, ಕೌದಿ ಚಿತ್ರಗಳು, ಗಂಜೀಫಾ ಕಾರ್ಡ್‌ಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಒಳ್ಳೆಯ ಬೆಳಕಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನೈಸರ್ಗಿಕ ಗಿಡಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಮೂಲಕ ಒಳ್ಳೆಯ ವಾತಾವರಣ ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಹೆರಿಟೇಜ್ ವಿಲೇಜ್ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮಣಿಪಾಲ

ಮಣಿಪಾಲದಲ್ಲಿರುವ ವಿಜಯನಾಥ ಶೆಣೈಯವರು ಹೆರಿಟೇಜ್ ವಿಲೇಜ್ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯವು ಸುಂದರವಾದ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕಟ್ಟಡಗಳಿರುವ ಒಂದು ಕಲಾಗ್ರಾಮವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಮಕಾಲೀನ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು, ರವಿವರ್ಮನ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ತಂಜಾವೂರ ಶೈಲಿಯ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು, ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರಗಳು, ಗಂಜೀಫಾ ಚಿತ್ರಗಳು ಮುಂತಾದ ವಿಭಿನ್ನ ಶೈಲಿಯ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು, ಅವುಗಳಿಗಾಗಿಯೇ ವಿಶೇಷ ವಿನ್ಯಾಸದ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ, ಉತ್ತಮ ಬೆಳಕಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಸರಿಯಾದ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನ, ಒಳ್ಳೆಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯಿಂದಾಗಿ ಸಹಜವಾಗಿ ನೊಡುಗರ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಇನ್ನೂ ನಿರ್ಮಾಣಹಂತದಲ್ಲಿರುವ ಈ ಕಲಾಗ್ರಾಮ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಸಮಗ್ರ ಮಾಹಿತಿ ಕುರಿತು ಕೈಪಿಡಿಯನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಿ ಲೋಕಾರ್ಪಣೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಹಾಗಾದರೆ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಒಂದು ಮಾದರಿ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಶೀಘ್ರವೇ ಈ ಕಾರ್ಯ ಜರುಗಲಿ ಎಂದು ಎಲ್ಲ ಕಲಾಪ್ರೇಮಿಗಳ, ಕಲಾಸಕ್ತರ ಆಶಯವಾಗಿದೆ.

ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೋಪಾಯಗಳು

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿರುವ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಬಹುತೇಕ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಲ್ಪಕಲೆಗಳಿಗೆ ನೀಡಿದ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವನ್ನು ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳಿಗಾಗಲಿ, ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳಿಗಾಗಲಿ ನೀಡಿಲ್ಲ. ಶಿಲ್ಪಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಪೆಡಲ್ ನಿರ್ಮಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ್ದಾರೆ, ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾಗಿ ತೂಗುಹಾಕಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲವೆ ಒಂದು ಗಂಟು ಕಟ್ಟಿ ಟ್ರೇಜರಿಯ ಮೇಲೋ, ಅಥವಾ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲೋ ಇಡಲಾಗಿದೆ. ಶಿಲ್ಪಗಳಿಗಿರುವಷ್ಟೆ ಮಹತ್ವ ಒಂದು ರೇಖಾಚಿತ್ರಕ್ಕೂ, ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳಿಗೂ ಇರುವದರಿಂದ ಎಲ್ಲ

ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾದ ರೀತಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಬೇಕು. ಪ್ರದರ್ಶಿಸದೆ ಉಳಿದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ದಾಸ್ತಾನು ಮಾಡಬೇಕು.

"ಚೌಕಟ್ಟಿಲ್ಲದ ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳು, ಜಲವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳು, ಮುದ್ರಿಸಿದ ಚಿತ್ರಗಳು, ಭಾವ ಚಿತ್ರಗಳು-ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಗ್ಲಾಸಿನ ಕಾಗದದಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿ ಸೋಲಂಡರ್ (Solander) ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳಲ್ಲಿಡಬೇಕು, ಪ್ರತಿ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯ ಮೇಲೂ ವಸ್ತುವಿನ ನೋಂದಣಿ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಬೇಕು. ಈ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯೂ ಎಂತಹದಾಗಿರಬೇಕು, ಹೇಗಿರಬೇಕು ಎಂಬುದೆಲ್ಲವೂ ಅದರಲ್ಲಿಡಬೇಕಾದ ಆಯಾ ವಸ್ತುವಿನ ಗುಣಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿರುತ್ತದೆ, ಲೋಹವು ಅಗ್ನಿನಿರೋಧಕವಾದದ್ದರಿಂದ ಅದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಯೋಜನವಿದೆ."[೩] ಇದರಿಂದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಹಾಳಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಾಗಿದ್ದರೆ ತೇವಾಂಶದಿಂದ ಪಂಕಜ ಬರುವದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಿಗೆ ನೀಡುವಷ್ಟೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸದೇ ಇದ್ದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಿಗೂ ನೀಡಿದರೆ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬಹುದು.

"ಒಂದು ಚಿತ್ರ ಬರೆಯುವದಾಗಲಿ, ಬರೆಯಿಸುವದಾಗಲಿ ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವೋ ಅವುಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವುದೂ ಅಷ್ಟೇ ಕಷ್ಟದ ಕೆಲಸ, ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ವಿಧಾನ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೂ ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಡೆದು ಬಂದಿದೆ. ಮತ್ತು ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇದೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ಚಿತ್ರಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆಂದೇ ಅನೇಕ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಬಲ್ಲೆವು. ಇಂದಿನ ತಾಂತ್ರಿಕ ಯುಗದಲ್ಲೂ ಚಿತ್ರಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಕುರಿತಂತೆ ನವೀನ ತಂತ್ರ, ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಲಿರುವದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ."[೪] ಇಂದು ಎಷ್ಟೊ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಹಿರಿಯ ಕಲಾವಿದರ ಮೌಲ್ಯಯುಕ್ತ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷದಿಂದ ಒಂದು ಕಡೆ ಇಡಲಾಗಿದೆ. ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಕೆಲವರು ಗೀಚಾಡಿ ಹಾಳುಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಮೌಲ್ಯ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೇ ಅನೇಕ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಹಾಳಾಗುತ್ತಿರುವ ಹಂತದಲ್ಲಿವೆ. ನಾನು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸರಿಪಡಿಸುವ ಕುರಿತು, ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಮೌಲ್ಯ, ಅವುಗಳನ್ನು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಕ್ಯುರೇಟರವರ ಗಮನ ಸೆಳೆದಿದ್ದೇನೆ.

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕ್ಯುರೇಟರ್ ಹುದ್ದೆ ಅಲ್ಲದೆ ಕಲಾವಿದರ ಹುದ್ದೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಕಲಾವಿದರ ನೇಮಕಾತಿ ತುರ್ತಾಗಿ ಆಗಬೇಕು. ಆಗ ಮಾತ್ರ ಕಲಾವಿದರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಬಹುದು. ಪೆಂಟಿಂಗ್ಸಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸುವಾಗ ಸಾಕಷ್ಟು ಕಾಳಜಿ ವಹಿಸಬೇಕು, ಕಲಾಕೃತಿಯ ಫ್ರೇಮನ್ನು ಎರಡು ಕೈಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ಜೋಪಾನವಾಗಿ ಸಾಗಿಸಬೇಕು. ಫ್ರೇಂಗಳ

೦೩. ಜಿ.ಎಸ್. ಸಣ್ಣಯ್ಯ (ಅನು) : ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಮೂಲ ತತ್ವಗಳು, ಪುಟ - ೧೭

೦೪. ಡಾ. ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಸಿ. ಬಾಗೋಡಿ : ಸುರಪುರ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಪುಟ - ೧೩೩

ಮೇಲಿನ ಧೂಳನ್ನು ಆಗಾಗ ಒರೆಯಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು, ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಸರಿಯಾಗಿ ಬೀಳುತ್ತದೆಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಆಗಾಗ ಪರೀಶಿಲಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ಕನಿಷ್ಠ ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಎಲ್ಲ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ಕಲಾಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಅಳವಡಿಸಿದ ಗ್ಲಾಸುಗಳು, ಫ್ರೇಂ-ಹಾಳಾಗಿದ್ದರೆ ತಕ್ಷಣ ಬದಲಾಯಿಸಬೇಕು. ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ತೂಗು ಹಾಕಿದ ದಾರವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಆಗಾಗ ಬದಲಾಯಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು.

"ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಸಮಾಜಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರ ಮುಂದೆ ಬರಬೇಕು. ಅಕಾಡೆಮಿಯಾಗಲಿ, ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಾಗಲಿ, ಇನ್ನಿತರ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಚಿತ್ರಕಲಾ ಶಾಲೆಗಳು ಮುಂದೆ ಬರಬೇಕು. ನನಗೆ ತಿಳಿದಂತೆ ಈಗಾಗಲೇ ಎಷ್ಟೋ ಚಿತ್ರಗಳು ಹುಳು ಹತ್ತಿ ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗಿವೆ. ಕೆಲವು ಧೂಳು ತಿಂದಿವೆ. ಮಳೆಯ ನೀರು ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಮಾಸಿ-ನಶಿಸಿ ಹೋಗಿವೆ."[೧೫] ಹೀಗೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಂಡ ಹಾಳಾದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಸಂರಕ್ಷಿಸಬೇಕು, ಆಗ ಮಾತ್ರ ಮುಂದಿನ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ನೋಡಲು ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ಮೂಲಕ ನಾಡಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

"ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿತ ವಸ್ತುಗಳ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸಂಸ್ಕರಣೆ, ಮತ್ತು ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ನವದೆಹಲಿಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವು ಅತ್ಯಾಧುನಿಕ ಸಾಧನ-ಸಲಕರಣೆಗಳಿಂದ ಸಜ್ಜಿತವಾಗಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ವಿವಿಧ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಲು ಅರಿತ, ನುರಿತ ತಜ್ಞರು ಮತ್ತು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಕಲೆಯ ತೈಲವರ್ಣ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಇಬ್ಬರೂ ವಿಶೇಷ ತಜ್ಞರು ಇದ್ದಾರೆ."[೧೬] ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯವು ಒಂದು ಪ್ರಯೋಗಶಾಲೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು. ಕನಿಷ್ಠ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚ್ಯ ವಸ್ತು ಇಲಾಖೆಗೆ ಸೇರಿದ ಒಂದೆರಡು ಪ್ರಯೋಗ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕು ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಕ್ಕೆ ನುರಿತ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನ, ಬೆಳಕಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಜೊತೆಗೆ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಕರ್ತವ್ಯ, ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಕಲಾವಿದನದಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಒಳಾಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಅದರ ರಕ್ಷಣೆಯೂ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಕಟ್ಟಡ, ವಸ್ತುಗಳು, ಮತ್ತು ಸಂದರ್ಶಕರ ರಕ್ಷಣೆ ಸೇರಿದೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ವಿನಾಶಕ ಕೃತ್ಯಗಳು, ಸಂದರ್ಶಕರ ಅರಾಜಕತೆ, ಕಳ್ಳತನ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿ ಆಕಸ್ಮಿಕಗಳ ಬಗ್ಗೆ ರಕ್ಷಣೆ ಅಗತ್ಯ."[೧೭] ಸಂದರ್ಶಕರು ಚಿತ್ರಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸುವದು, ಗೀರುವದು, ಕಲಾಕೃತಿಗಳ

---

೧೫. ಡಾ. ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿ ಗವಾಯಿ : ಎಂ.ಎ. ಚೆಟ್ಟಿಯವರ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಕಲಾಕೃತಿಗಳು, ಪುಟ - ೩೬೩

೧೬. ಬಿ.ಎಸ್. ಸಣ್ಣಯ್ಯ (ಅನು) : ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಮೂಲ ತತ್ವಗಳು, ಪುಟ - ೧೭

೧೭. ಬಿ.ಎಸ್. ಸಣ್ಣಯ್ಯ (ಅನು) : ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಮೂಲ ತತ್ವಗಳು, ಪುಟ - ೩೮

ಮೇಲೆ ಬರೆಯುವದು ಮುಂತಾದ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡದಂತೆ ಎಚ್ಚರ ವಹಿಸಲು ಕಾವಲುಗಾರರನ್ನು ನೇಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಲ್ಲದೆ ಕಿರುರೂಪ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು, ಕಪಾಟುಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಬೆಳಕಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಿಗೆ ಅಗ್ನಿ ಆಕಸ್ಮಿಕಗಳು ಸಂಭವಿಸಿದಾಗ ಅಗ್ನಿನಿರೋಧಕ (ಇಂಗಾಲದ ಡೈ ಆಕ್ಸೈಡ್) ಅನಿಲ ತುಂಬಿದ ಸಿಲಿಂಡರ್‌ಗಳನ್ನು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಸುಸಜ್ಜಿತ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಅಮೂಲ್ಯ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ನಾಶವಾಗದಂತೆ ತಡೆಯಬಹುದು. ಪ್ರಾಚ್ಯ ವಸ್ತು ಮತ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳಲು ಒಂದು ಸಮಿತಿ ಇತ್ತು, ಇದರ ಮೂಲಕ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಲಾವಿದರಿಂದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸಿ ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ ಕೊಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈಗ ಅದು ಸ್ಥಗಿತವಾಗಿದೆ. ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ಕೊಳ್ಳುವ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ತಂದು ಪ್ರತಿ ವರ್ಷವೂ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಿಗೆ ಸಮಕಾಲೀನ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಚಾರ

"ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವು ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಕಟಣೆಗಳ ಮೂಲಕ ಎರಡು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ವಸ್ತುಗಳ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಕಾಲ ಕಳೆದಂತೆಲ್ಲಾ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಪ್ರದರ್ಶನಗಳ ಮೂಲಕ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡುವದರಿಂದ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ವೈವಿಧ್ಯವಿದ್ದು ಅದಕ್ಕೆ ಜೀವಕಳೆ ಬರುತ್ತದೆ."[೧೮] ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಲ್ಪಟ್ಟ ವಸ್ತುಗಳು, ಅವುಗಳ ಇತಿಹಾಸದ ವಿವರ, ಅಲ್ಲದೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳು, ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳು, ಮಾಧ್ಯಮ, ಕಲಾಕೃತಿಯ ಅಳತೆ, ಕಲಾವಿದರ ಹೆಸರು ಮುಂತಾದ ಸಚಿತ್ರವಾದ ವಿವರ ನೀಡುವುದರಿಂದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಸಂಶೋಧಕರಿಗೆ, ಕಲಾವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಆಕರ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಾಗಿ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳು ನೆರವಾಗುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮಹತ್ವ, ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಪ್ರಚಾರ ನೀಡಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ.

"ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಸಂಶೋಧನಾಸಾಧನೆಯು ವಿದ್ಯಾವಂತರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಇತರ ಜನತೆಗೆ ನೇರವಾಗಿ ಮುಟ್ಟುವದು ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಕಾಶನದ ಮೂಲಕವೇ ಆಗಿದೆ. ಯಾವುದೇ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯವು ಮೂರು ವಿಧವಾದ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಬಹುದು. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ, ಆಳವಾದ ಸಂಶೋಧನೆಯಿಂದ ಹೊರಪಟ್ಟ ಅಂಶಗಳನ್ನು, ಸೂಚಿಗಳು, ಲಘು ಹೊತ್ತಿಗೆಗಳು, ಏಕವಿಷಯ

೧೮. ಬಿ.ಎಸ್. ಸಣ್ಣಯ್ಯ (ಅನು) : ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಮೂಲ ತತ್ವಗಳು, ಪುಟ – ೭೪

ಪ್ರಬಂಧಗಳು, ಅಥವಾ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಮೂಲಕ ಪ್ರಕಾಶನಗೊಳಿಸುವುದು. ಎರಡನೆಯ ವಿಧವೆಂದರೆ ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಜನತೆಗೆ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಮತ್ತು ಅದರ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಪರಿಚಯವಾಗುವಂತೆ ವರದಿಗಳು, ಕೈಪಿಡಿಗಳು, ಹಸ್ತ ಪತ್ರಿಕೆಗಳೇ ಮೊದಲಾದುವುಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವುದು."[೯] ಅಲ್ಲದೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ವಸ್ತುಗಳು, ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಕುರಿತಾಗಿ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳು, ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಬೇಕು, ಚಿತ್ರಕಲಾ ಶಿಬಿರಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಿಗೆ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಬಹುದು. ನಂತರ ಈ ಕುರಿತು ಸಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಿದರೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿವರ ಲಿಖಿತರೂಪದಲ್ಲಿ ಪಡೆಯಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು, ಪ್ರಕಾಶನದ ಮೂಲಕ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ವಿವರ ನೀಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಲಘು ಪ್ರಕಟಣೆ, ಮ್ಯಾಗಝಿನ್‌ಗಳು, ಲಘು ಕೈಪಿಡಿ, ಸೂಚಿಗಳು, ಕೈಪಿಡಿಗಳು, ಲಘು ಹೊತ್ತಿಗೆಗಳು, ಚಿತ್ರ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಮುಂದಾಗಬೇಕು.

ಕಲಾಕೃತಿ ಮಾಹಿತಿಗಾರರ ನೇಮಕ

ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಹುತೇಕ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ "ಕ್ಯುರೇಟರ್"ಗಳ ಮೇಲೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹಾಕಿ ಪ್ರಾಚ್ಯ ವಸ್ತು ಇಲಾಖೆಗಳು ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತಿವೆ. ಕ್ಯುರೇಟರ್‌ಗಳು ಆಡಳಿತದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡುವ ಸಂದರ್ಶಕರಿಗೆ, ಶಾಲಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ, ದೇಶಿ ವಿದೇಶಿ ಪ್ರವಾಸಿಗರಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಮಾಹಿತಿ ಸಿಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಇಂದು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು ಅನಾದರಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿವೆ. "ಜನರನ್ನು ಸೆಳೆದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಕಥೆಯನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸುವಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು ವಿಫಲವಾಗಿವೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಈ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಮೂಕವಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳ ಮಾತು ಕೇಳುವಂತಾಗಲು ಬಹಳ ಹಣ ಖರ್ಚು ಮಾಡಬೇಕಿಲ್ಲ. ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಕಥೆ ಕೇಳುವಂತಾಗಲು ಕೆಲವು ಸರಳ ಉಪಾಯಗಳಿವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಖರ್ಚಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ಉತ್ತಮ ಫಲಿತಾಂಶ ನೀಡುತ್ತವೆ. ಸಂದರ್ಶಕರೊಂದಿಗೆ ಮಾತುಕತೆಯಾಡುತ್ತಾ, ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಕಥೆ ಹೇಳುತ್ತಾ, ಅವುಗಳ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುತ್ತಾ ಸಾಗುವ ಪೈಲೇಟ್ ಡೋಸೆಂಟ್ (ಡೋಸೆಂಟ್ ಎಂದರೆ ಲ್ಯಾಟಿನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಕಲಿಸುವುದು ಎಂದರ್ಥ) ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳುವದು ಒಳಿತು. ಸಂದರ್ಶಕರ ಮತ್ತು ವಸ್ತುವಿನ ನಡುವೆ ಸಂವಹನ ಏರ್ಪಡಿಸುವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಅನುಭವ ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಇರಬೇಕು. ಕಥೆ ಹೇಳುವವನು, ಇತಿಹಾಸ ತಜ್ಞ, ಕ್ಯುರೇಟರ್, ಸ್ವಯಂ ಸೇವಕ ಹೀಗೆ ಯಾರಾದರೂ ಆಗಬಹುದು.

ದಕ್ಷಿಣ ಆಫ್ರಿಕಾದ ಕೇಪ್ಟೌನನಲ್ಲಿರುವ ರಾಬೆನ್ ದ್ವೀಪ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ (ನೆಲ್ಸನ್ ಮಂಡೇಲಾ ೧೮ ವರ್ಷ ಜೈಲುವಾಸ ಅನುಭವಿಸಿದ್ದು ಇಲ್ಲೆ) ಸ್ವತಃ ಜೈಲುವಾಸ ಅನುಭವಿಸಿದ

೦೯. ಜಿ.ಎಸ್. ಸಣ್ಣಯ್ಯ (ಅನು) : ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಮೂಲ ತತ್ವಗಳು, ಪುಟ – ೭೬

ಕೈದಿಗಳೇ ಡೋಸೆಂಟಗಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಕೈದಿ ತಾನೆ ಕಥೆಯಾಗಿ, ಕಥೆ ಹೇಳುವವನಾಗಿ, ಪ್ರದರ್ಶಕನಾಗಿ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಮೂರ್ತರೂಪವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾನೆ."[೧೦] ಆಗ ಮಾತ್ರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಸಂಪೂರ್ಣ ಮಾಹಿತಿ ಸಂದರ್ಶಕನಿಗೆ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಕ್ಕೆ ಬಂದ ಸಮಯ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸದುಪಯೋಗವಾಗಿ ಅನೇಕ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿ ಜ್ಞಾನದ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗುತ್ತವೆ.

ಅನೇಕ ಹಿರಿಯ-ಕಿರಿಯ ಕಲಾವಿದರ ಅಮೂಲ್ಯ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ. ಜನಪದ ಶೈಲಿಯ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು, ಸಮಕಾಲೀನ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಅನೇಕ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಳಾಗುತ್ತಿರುವ ಹಂತದಲ್ಲಿವೆ. ಕೆಲವು ಅಮೂಲ್ಯ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಹುಡುಗರು ಗೀಚಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾದ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸದೇ ತಮಗೆ ತೋಚಿದಂತೆ ನೇತು ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಸರಿಯಾಗಿ ಬೆಳಕಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡದೇ ಎಲ್ಲೆಂದರಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಮೂಲಕ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು.

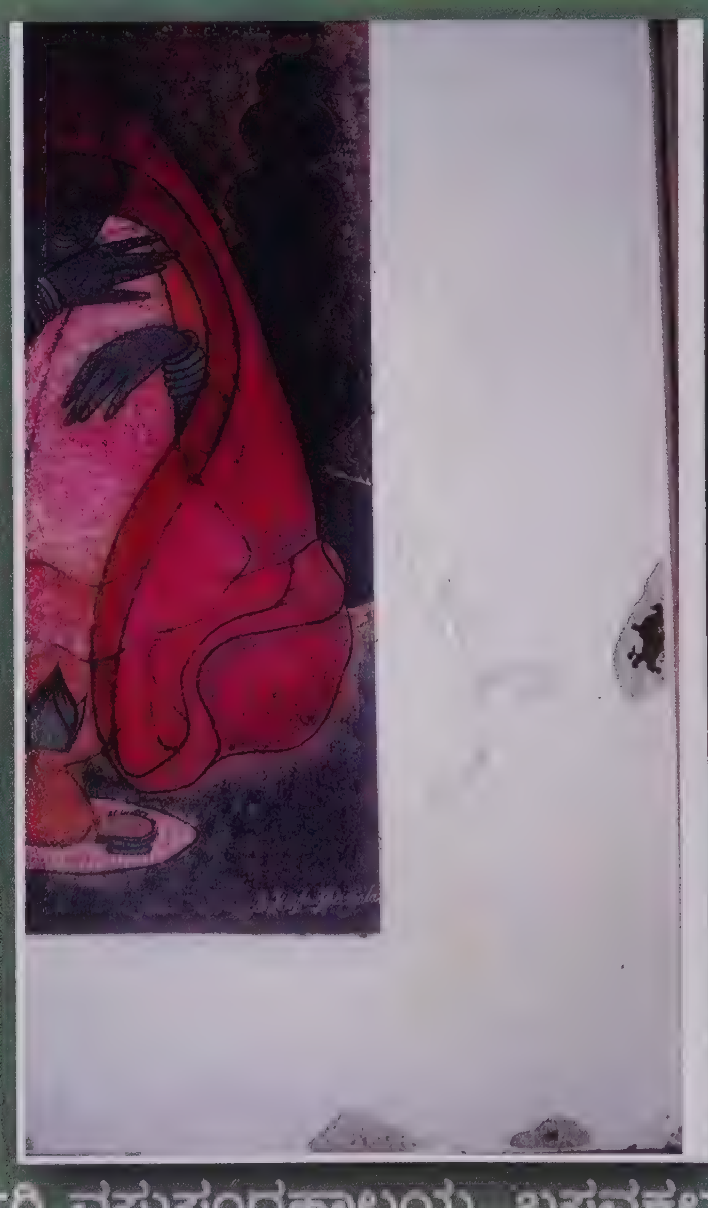
ಇಂಥ ಅಮೂಲ್ಯ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಹಾಳಾಗದಂತೆ ಕಾಪಾಡಲು, ಕಲಾವಿದರ ನೇಮಕ, ಪ್ರಯೋಗಾಲಯಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ, ಸರಿಯಾದ ಚೌಕಟ್ಟು ಹಾಕಿಸುವುದು ಮುಂತಾದ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ. ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಹಾಳಾಗುತ್ತಿರುವ ಬಗ್ಗೆ, ಅವುಗಳ ಮೌಲ್ಯ ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಅಗತ್ಯತೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

---

೧೦. ರಮಾಲಕ್ಷ್ಮಿ : ವಿಜಯಕರ್ನಾಟಕ, ದಿ. ೧೩.೮.೨೦೧೩. ಪುಟ. ೮

ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ.

ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬಸವಕಲ್ಯಾಣ.

ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬಸವಕಲ್ಯಾಣ.

ಸಂಯುಕ್ತ ಕರ್ನಾಟಕ । ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ । ಜುಲೈ । 4 । 2012

ಬೆಳಗಾವಿ

ಕಿತ್ತೂರು ಕೋಟೆ ವೀಕ್ಷಣೆ

ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ತರಾಟೆಗೆ

ಕಿತ್ತೂರು ಕೋಟೆಗೆ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆಯ ರಾಜ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಬಸವರಾಜ ವಸ್ತ್ರದ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದ ಸಂದರ್ಭ.

ಚನ್ನಮ್ಮ ಕಿತ್ತೂರು,ಜು.3; ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಿತ್ತೂರು ಚನ್ನಮ್ಮಾಜಿ ಕೋಟೆಗೆ ದಿಢೀರ್ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆಯ ರಾಜ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಬಸವರಾಜ ವಸ್ತ್ರದ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ತೀವ್ರ ತರಾಟೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಘಟನೆ ಜರುಗಿತು.

ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಒಂದು ಕೋಟಿ ರೂ. ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಸ್ಮಾರಕ ಭವನ ಮಂಜೂರಾಗಿದ್ದು ನಿರ್ಮಿಸಲು ಸ್ಥಳದ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರಿಸಿದರು.

ಸಹಾಯಕ ಅಭಿಯಂತರ ವಾಸುದೇವ ಮಾತನಾಡಿ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೆದ್ದಾರಿಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಲಷ್ಕರ ಜಾಗೆಯನ್ನು ಕಿತ್ತೂರು ಪ್ರಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ನೀಡಲು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಮನವಿ ಮಾಡಿದ್ದು ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿ ಈ ಜಾಗೆಯನ್ನು ನೀಡುವ ಭರವಸೆ ದೊರಕಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲು ಮನವಿ ಮಾಡಿದರು.

ಕಿತ್ತೂರು ಕೋಟೆಯೊಳಗೆ ಆಗಮಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ನೇರವಾಗಿ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಕ್ಕೆ ಭೇಟಿ ಕೊಟ್ಟು ಕೂಲಂಕುಶವಾಗಿ ವೀಕ್ಷಿಸಿದರು. ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಇಟ್ಟ ವಿಗ್ರಹಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡದಿದ್ದಾಗ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ತೀವ್ರ ತರಾಟೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರಿ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಇದ್ದರೆ ಸಾಲದು. ಇಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನಮೂದಿಸಬೇಕು ಎಂದರು.

ಕೋಟೆಯ ಒಳಗೆ ಬರುವ ಪ್ರವಾಸಿಗರಿಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಲು ಇತಿಹಾಸ ಅನುಭವ ಇರುವ ಗೈಡಗಳನ್ನು ಕೂಡಲೇ ನೇಮಿಸಬೇಕು. ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯದ ಕೊರತೆ ಇದ್ದ ಕಾರಣ ಕೂಡಲೇ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಹಾಗೂ ಶೌಚಾಲಯಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿ ಬೇಗನೆ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಪ್ರಾಚ್ಯ ವಸ್ತು ಇಲಾಖೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಸೂಚಿಸಿದರು.

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚ್ಯ ವಸ್ತು ಇಲಾಖೆಯ ಉಪನಿರ್ದೇಶಕ ಸ್ವಾಮಿ, ವಾರ್ತಾ ಮತ್ತು ಪ್ರಸಾರ ಇಲಾಖೆಯ ಉಪನಿರ್ದೇಶಕ ಬಸವರಾಜ ಕಂಬಿ, ಸಹಾಯಕ ಕುರೆಟರ ಸುನೀಲ ಕುಮಾರ ಎಮ್. ಉಪಸ್ಥಿತರಿದ್ದರು.

ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಕಿತ್ತೂರ.

ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬಸವಕಲ್ಯಾಣ.

ಅಧ್ಯಾಯ : ಎಂಟು

ಸಮಾರೋಪ

ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು ಪ್ರೇಕ್ಷಕನಿಗೆ ಮನೋರಂಜನೆ, ವಿಶಾಲ ಜ್ಞಾನ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆನಂದ ಪಡೆಯುವ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನದ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾದ ಶೈಲಿಯ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು, ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಲಾವಿದರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ನೋಡಲು ಸಿಗುತ್ತವೆ. ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ಹೊರತಾಗಿ ಇಂಥ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನಾವು ಬೇರೆಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಲಾರೆವು. ಇವು ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಚರಿತ್ರೆ, ಕಲೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತವೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದ ಕಲಾವಿದರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಸಂಗ್ರಹವಿದೆ. ಇದರಿಂದ ದೇಶ – ವಿದೇಶಗಳ ಕಲಾವಿದರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು, ಅವುಗಳ ಮೇಲಾದ ಪ್ರಭಾವ, ಪ್ರೇರಣೆಗಳು, ತಂತ್ರ–ಶೈಲಿಗಳಲ್ಲಿಯ ವಿಭಿನ್ನತೆಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಮೀಕ್ಷಾ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ ರೂಪ ತಾಳಿದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಮೂಲಕ ಕಂಡುಕೊಂಡ ಪ್ರಮುಖ ಫಲಿತಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ವಿವೇಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ : ಒಂದು – ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶ, ಸ್ವರೂಪ, ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಮತ್ತು ವೈಧಾನಿಕತೆ

ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶ, ಸ್ವರೂಪ, ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಮತ್ತು ವಿಧಾನದ ವೈಧಾನಿಕತೆಯ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದ ವಿವಿಧ ಅಧ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಹಾಗೂ ಸ್ಪಷ್ಟ ಉದ್ದೇಶ, ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ್ವರೂಪದೊಂದಿಗೆ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾಗಿ ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಭೂಮಿಕೆಯನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ : ಎರಡು – ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ನೆಲೆ–ಹಿನ್ನೆಲೆ

ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಅರ್ಥ, ಸ್ವರೂಪ, ಕಲಾಮಂದಿರಗಳು, ಕಲಾಶಾಲೆಗಳು, ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಭಾಗವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಬಗೆ, ಪ್ರಪಂಚದ ಪ್ರಮುಖ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು, ಹಾಗೆಯೇ ಭಾರತದ ಪ್ರಮುಖ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿ ಅವುಗಳ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಒಂದೆಡೆಗೆ ನಿರೂಪಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ : ಮೂರು – ಕರ್ನಾಟಕದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ವೈವಿಧ್ಯ

ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನದ ಅನುಕೂಲತೆಗಾಗಿ ಸರಕಾರದ ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ ಎಂದು ವರ್ಗೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಸರ್ಕಾರದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮೂರು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ೧. ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಇಲಾಖೆಗೆ ಸೇರಿದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು, ೨. ಕರ್ನಾಟಕದ ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತು ಇಲಾಖೆಗೆ ಸೇರಿದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು, ೩. ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು ಅಲ್ಲದೇ ಖಾಸಗಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳೆಂದು ವರ್ಗೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮತ್ತು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ೧. ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು, ೨. ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು ಎಂದು ಎರಡು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಉಪವರ್ಗೀಕರಣ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವುಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಸ್ವರೂಪದ ಕುರಿತು ವಿವೇಚನೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಇಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೊಳಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ : ನಾಲ್ಕು – ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿನ ಚಿತ್ರಕಲಾಕೃತಿಗಳ ವಸ್ತುವಿಷಯ

ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕೇತರ ಪ್ರದೇಶದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು ಎಂದು ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ೧. ಜನಪದ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಚಿತ್ರಕಲಾಕೃತಿಗಳು, ೨. ಶಿಷ್ಟಪದ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಚಿತ್ರಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಎಂದು ಎರಡು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಉಪವಿಂಗಡಣೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಅದೇ ರೀತಿ ಕರ್ನಾಟಕೇತರ ಪ್ರದೇಶದ ಚಿತ್ರಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನೂ ೧. ಜನಪದ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಚಿತ್ರಕಲಾಕೃತಿಗಳು, ೨. ಶಿಷ್ಟಪದ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಚಿತ್ರಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಎಂದು ಎರಡು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಉಪವಿಂಗಡಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾದ ವಸ್ತುವಿಷಯಗಳನ್ನು ದೃಶ್ಯಕಲೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ : ಐದು – ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿನ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಪ್ರಮುಖ ಕಲಾವಿದರು

ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ರಾಜ್ಯ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಾಗೂ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಿತ್ರಕಲಾವಿದರು ಎಂದು ಮೂರು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ಪ್ರಮುಖ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಕಲಾವಿದರು, ಅವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ವಸ್ತುವಿಷಯ, ಭಾರತೀಯ ಕಲಾವಿದರು, ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಅಲ್ಲದೇ ರಾಜ್ಯದ ಹಿರಿಯ ತಲೆಮಾರಿನ ಕಲಾವಿದರಿಂದ ಹಿಡಿದು ಸಮಕಾಲೀನ ಕಲಾವಿದರವರೆಗೆ ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮತ್ತು ಈ ಕಲಾವಿದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕವಾಗಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಅವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ವಿವೇಚನೆ ಮಾಡಿ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ : ಆರು – ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ಚಿತ್ರಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಮೇಲಾದ ಪ್ರಭಾವ, ಪ್ರೇರಣೆ, ಶೈಲಿ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆ

ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಮೇಲಾದ ಜಾನಪದ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಐತಿಹಾಸಿಕ, ನೈಸರ್ಗಿಕ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ, ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಪ್ರಭಾವಗಳಿಂದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ರಚನೆಗೊಂಡಿದ್ದು ಅಂಥವುಗಳು ಹೇರಳವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿವೆ. ಜಾನಪದಕಲೆಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಾಗಿ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರಭಾವದಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧ, ಜೈನ, ವೀರಶೈವ, ವೈಷ್ಣವ, ಮುಸ್ಲೀಂ, ಕ್ರೈಸ್ತಧರ್ಮದ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ರಚನೆಗೊಂಡಿವೆ. ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಾಗೂ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಭಾವದಲ್ಲಿ ಚಾಲುಕ್ಯ, ಹೊಯ್ಸಳ, ವಿಜಯನಗರ, ಮೈಸೂರು ಶೈಲಿಗಳ ಪ್ರಭಾವದ ಮೇಲೆ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ರಚನೆಗೊಂಡು ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ. ನೈಸರ್ಗಿಕ ಪ್ರಭಾವದಲ್ಲಿ ಕಾಲಗಳು, ಋತುಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ರಚನೆಗೊಂಡಿವೆ. ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಪ್ರಭಾವದಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನೆ, ವೈದ್ಯಕೀಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳ ಕುರಿತು ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ರಚನೆಗೊಂಡಿದ್ದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಪ್ರಭಾವದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ಹಾಗೂ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಗ್ರಂಥಗಳು ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ರಚನೆಗೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ನೀಡಿವೆ. ಇತರೆ ಪ್ರಭಾವದಲ್ಲಿ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಪ್ರಭಾವ, ಶೈಲಿಗಳು, ಸಮಕಾಲೀನ ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಕಲಾಚಳುವಳಿಗಳ ಮೇಲೆ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ರಚನೆಗೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ವಿವೇಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ : ಏಳು – ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ಚಿತ್ರಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಸ್ಥಿತಿ–ಗತಿ : ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ವಿಧಿವಿಧಾನಗಳು

ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ,

ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಕಲಾವಿದರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಕೆಲವೊಂದು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ದುಃಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಇಂತಹ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಮಾರ್ಗೋಪಾಯ, ಹಲವಾರು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಕ್ರಮಗಳ ಕುರಿತು ವಿವೇಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ : ಎಂಟು – ಸಮಾರೋಪ

ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಎಲ್ಲ ಏಳೂ ಅಧ್ಯಾಯಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆಯೊಂದಿಗೆ ಒಟ್ಟಾರೆ ಪ್ರಬಂಧದ ಫಲಿತಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಯನದ ಫಲಿತಗಳು

೧. ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ಹುಟ್ಟು, ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

೨. ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದ ಕಲಾಮಂದಿರ, ಚಿತ್ರಶಾಲೆಗಳ ಸ್ವರೂಪದ ಕುರಿತು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯೊಂದಿಗೆ ವಿವೇಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

೩. ಕರ್ನಾಟಕದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿನ ರಾಜ್ಯ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಾಗೂ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಿತ್ರಕಲಾವಿದರ ಬಗ್ಗೆ, ಅವರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ವಸ್ತುವಿಷಯ, ತಂತ್ರದ ಕುರಿತು ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಮೂಲಕ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲಲಾಗಿದೆ.

೪. ಕರ್ನಾಟಕದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿಯ ಮೇಲಾದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಜಾನಪದ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಐತಿಹಾಸಿಕ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ, ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಹಾಗೂ ಕಲಾಚಳುವಳಿಗಳಿಂದಾದ ಪ್ರಭಾವಗಳು, ಪ್ರೇರಣೆ, ಶೈಲಿ, ತಂತ್ರಗಳ ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನದ ಮೂಲಕ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

೫. ಕರ್ನಾಟಕದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿಯ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾದ ಕಲಾಶೈಲಿಗಳು ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಕೊರತೆಯಿಂದಾಗಿ ಅವಜ್ಞೆಗೆ ತುತ್ತಾಗಿರುವ ಅಮೂಲ್ಯ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಹಾಳಾಗುತ್ತಿರುವ ಹಂತದಲ್ಲಿವೆ. ಅಂಥ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಉಪಾಯಗಳು, ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಕುರಿತು ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಮೂಲಕ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

೬. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಈಗಿರುವ ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಇಲಾಖೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತು ಇಲಾಖೆಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ, ಪ್ರತಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಮೂಲಕ, ನಮ್ಮ ಕಲಾಸಂಪತ್ತು ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಉಳಿಸುವ ಕುರಿತು ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಮೂಲಕ ಗಮನ ಸೆಳೆಯಲಾಗಿದೆ.

ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ಅವುಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ದಾಖಲೀಕರಣ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನ, ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿನ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಕುರಿತು ಉಪನ್ಯಾಸ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಸರಿಯಾದ ಉಸ್ತುವಾರಿ, ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ನೇಮಿಸುವುದು, ಅಲ್ಲದೇ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ತೊಂದರೆಯಾಗದಂತೆ ವಿದ್ಯುತ್‌ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದಾಗ ಪರ್ಯಾಯ, ಮೂಲಭೂತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮುಂತಾದ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವ ಮೂಲಕ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳನ್ನು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಬಹುದು. ಈ ಮೂಲಕ ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಅಮೂಲ್ಯ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬಹುದು. ಅಲ್ಲದೇ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿರುವ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಛಾಯಾಚಿತ್ರ ಮಾಡಿಸಿ, ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಇತಿಹಾಸಕಾರರಿಗೆ, ಸಂಶೋಧಕರಿಗೆ ಮತ್ತು ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ಸಂಶೋಧನಾಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಮೂಲಕ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಕಾಲಮಿತಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ನಡೆಸಿದ್ದು, ಈ ಕುರಿತು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧ್ಯಯನದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ, ಒಂದೊಂದು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ಕುರಿತು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಇವು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ. ಈ ಕುರಿತು ಮುಂದಿನ ಅಧ್ಯಯನಗಳಿಗೆ ಇದೊಂದು ಸಣ್ಣ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿದೆ.

ಅನುಬಂಧ –೧

ಸಂಕ್ಷೇಪಗಳು

ಲೇ	:	ಲೇಖಕ
ಸಂ.	:	ಸಂಪಾದಕ
ಪ್ರ.ಸಂ	:	ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕ
ಗೌ.ಸಂ	:	ಗೌರವ ಸಂಪಾದಕ
ಕ.ಲ.ಕ.ಅ	:	ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡಮಿ
ಮೈ.ವಿ.ವಿ	:	ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ
ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ .	:	ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ
ಕ.ವಿ.ವಿ.	:	ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ
ಬೆಂ.ವಿ.ವಿ.	:	ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ
ಗು.ವಿ.ವಿ	:	ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ
ಅನು	:	ಅನುವಾದ
ಸಾಂ	:	ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ
ವ ಸಂ	:	ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ
ಅ.ಪ್ರ.	:	ಅಪ್ರಕಟಿತ
ಪ್ರ	:	ಪ್ರಕಟಿತ
ಸಂ	:	ಸಂಪುಟ
ಮ.ಪ್ರ	:	ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ
ಸಂ.ಪ್ರ	:	ಸಂಪ್ರಬಂಧ
ಕಿ.ಪ್ರ.	:	ಕಿರುಪ್ರಬಂಧ
ಅ.ಗ್ರ	:	ಅಭಿನಂದನಾ ಗ್ರಂಥ
ಕ.ರಾ.ಪ್ರಾ.ವ.ಸಂ	:	ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ
pp	:	Page
tx	:	Text

ಅನುಬಂಧ – ೨.

ಗ್ರಂಥಋಣ

೧. ಕನ್ನಡ ಗ್ರಂಥಗಳು

೦೧. ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ – ಪ್ರೊ. ಎಂ.ಎಚ್. ಕೃಷ್ಣಯ್ಯ
ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ
ಬೆಂಗಳೂರು. ೧೯೯೭

೦೨. ಎಫ್.ಎಂ. ಸೂಫಿ – ಪಿ.ಆರ್. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ
ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತ ಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ
ಬೆಂಗಳೂರು. ೧೯೯೮

೦೩. ಎಂ. ರಾಮನರಸಯ್ಯ – ರಾಮದಾಸ್ ಅಡ್ಯಂತಾಯ್
ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ
ಬೆಂಗಳೂರು. ೨೦೦೦

೦೪. ಎಂ. ವೀರಪ್ಪ – ಪಿ.ಆರ್. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ
ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತ ಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ
ಬೆಂಗಳೂರು. ೧೯೮೬

೦೫. ಎಂ. ಬಿ. ಪಾಟೀಲ – ವೆಂಕಟಲಕ್ಷ್ಮಿ
ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ,
ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೦

೦೬. ಎಸ್. ಅಪ್ಪಾಸಾಹೇಬ ಬ. ಕಾಡಾಪೂರಕರ – ಪಿ ಬಿ ಗವಾನಿ
ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ
ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೧

೦೭. ಎಸ್.ಜಿ. ವಾಸುದೇವ್ – ಕೆ.ವಿ. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಂ
ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ,
ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೧

೦೮. ಎಸ್. ಎನ್. ಸ್ವಾಮಿ – ಎನ್. ಮರಿಶಾಮಾಚಾರ
ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತ ಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ
ಬೆಂಗಳೂರು. ೧೯೮೯

೦೯. ಎಸ್.ಎಸ್. ಕುಕ್ಕೆ – ವಿ.ಟಿ. ಎಸ್. ರಾವ್
ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತ ಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ
ಬೆಂಗಳೂರು. ೧೯೯೭

೧೦. **ಕಟ್ಟಿಂಗೇರಿ ಕೃಷ್ಣ ಹೆಬ್ಬಾರ : ಕಲೆ ಮತ್ತು ಬದುಕು** – ಕು.ಶಿ. ಹರಿದಾಸಭಟ್ಟ
ಗೋವಿಂದ ಪೈ ಸಂಶೋಧನ ಸಂಸ್ಥೆ,
ಉಡುಪಿ

೧೧. **ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನಪದ ಚಿತ್ರಕಲೆ** – **ಡಾ ಎಸ್. ಸಿ. ಪಾಟೀಲ**
ವೀರಶೈವ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ
ಶ್ರೀ ಜಗದ್ಗುರು ತೋಂಟದಾರ್ಯ ಸಂಸ್ಥಾನ ಮಠ
ಗದಗ, ೧೯೯೩

೧೨. **ಕರ್ನಾಟಕದ ಕರಕುಶಲಕಲೆಗಳು** – **ಬಿ. ಎಂ. ಚಂದ್ರಶೇಖರಯ್ಯ**
ಐ. ಬಿ. ಎಚ್. ಪ್ರಕಾಶನ, ಗಾಂಧಿನಗರ,
ಬೆಂಗಳೂರು,–೧೯೭೩

೧೩. **ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಲೆಗಳು(ಭಾಗ–೧)** – **ಎಸ್. ಕೆ. ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್**
ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು,
ಬೆಂಗಳೂರು–೧೯೮೧

೧೪. **ಕರ್ನಾಟಕದ ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರಕಲೆ** – **ಡಾ. ಶಶಿಕಲಾ ಹೂಗಾರ**
ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ ಪ್ರಬಂಧ, ಅಪ್ರಕಟಿತ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ
೨೦೦೫

೧೫. **ಕರ್ನಾಟಕ ಭಿತ್ತಿಚಿತ್ರಪರಂಪರೆ** – **ಡಾ. ಅ.ಲ. ನರಸಿಂಹನ್**
ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ,
ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೪

೧೬. **ಕರ್ನಾಟಕದ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಂಪರೆ** – **ಎನ್. ಮರಿಶಾಮಾಚಾರ್**
ಸಿ.ಎಂ.ಎನ್ ಪ್ರಕಾಶನ
ಬೆಂಗಳೂರು – ೨೦೧೨

೧೭. **ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಾಗೈತಿಹಾಸಿಕ ಕಾಲದ ಚಿತ್ರಕಲೆ** – **ಅ. ಸುಂದರ**
ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ,
ಬೆಂಗಳೂರು

೧೮. **ಕರ್ನಾಟಕ ಗಾಜಿನ ಮೇಲಿನ ಚಿತ್ರಕಲೆ** – **ಎನ್. ಎಂ. ಅಂಗಡಿ**
ಅಪ್ರಕಟಿತ ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ
ಕ.ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ. ೨೦೧೦

೧೯. **ಕರ್ನಾಟಕ ಗಂಜೀಫಾ ಚಿತ್ರಕಲೆ** – **ಶಂಕರಪ್ಪ ಎಂ. ಕುಂದಗೊಳ**
ಅಪ್ರಕಟಿತ ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ
ಕ.ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ. ೨೦೧೧

೨೦. **ಕರ್ನಾಟಕದ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಗ್ಯಾಲರಿಗಳು ಒಂದು ವಿಶ್ಲೇಷಣಾತ್ಮಕ ಅಧ್ಯಯನ** – **ಪರಶುರಾಮ**
ಅಪ್ರಕಟಿತ ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ
ಗು.ವಿ.ವಿ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ. ೨೦೧೨

೨೧. **ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಲೆಗಳು** – **ಬೆನಕನಹಳ್ಳಿ ಜಿ. ನಾಯಕ**
ಸಂಪುಟ–೩, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು,
ಬೆಂಗಳೂರು

೨೨. **ಕರಕುಶಲ ಕಲೆಗಳು ವಿಶ್ವಕೋಶ – ೨** – **ಡಾ. ಕರೀಗೌಡ ಬೀಚನಹಳ್ಳಿ**
ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ,
ಹಂಪಿ–೨೦೦೦

೨೩. **ಕಲಾಕೋಶ** – **ಪಿ. ಆರ್. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ**
ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತ ಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ,
ಬೆಂಗಳೂರು. ೧೯೯೪, ೧೯೭೬

೨೪. **ಕಲಾಚರಿತ್ರೆ** – **ಅಶೋಕ ಟಿ. ಅಕ್ಕಿ**
ಎಂ.ಎಸ್. ಶಾಬಾದಿಮಠ ಬುಕ್ ಡಿಪೋ,
ಗದಗ. ೧೯೯೩–೯೪

೨೫. **ಕಲಾ ಚರಿತ್ರೆ** – **ಎನ್. ಮರಿಶಾಮಾಚಾರ್**
ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ,
ಬೆಂಗಳೂರು

೨೬. **ಕಲಾನ್ವೇಷಕ ಆರ್.ಎಂ. ಹಡಪದ** – **ಡಾ. ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಸ್ವಾಮಿ ಹಿರೇಮಠ**
ಲಿಂಗಾಯತ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ
ಡಂಬಳ–ಗದಗ–೨೦೧೦

೨೭. **ಕಲಾವಿದ ಎಂ.ಎ.ಚೆಟ್ಟಿಯವರ** – **ಡಾ. ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿ ಗವಾಯಿ**
ಜೀವನ, ಕಲಾಕೃತಿಗಳು : ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ
ವೀರಶೈವ ಅಧ್ಯಯನ ಅಕಾಡಮಿ
ಬೆಳಗಾವಿ – ೨೦೦೩

೨೮. **ಕಲಾವಿದ ಡಿ.ವಿ. ಹಾಲಭಾವಿ** – **ಡಾ. ಶಂಕ್ರಪ್ಪ ಕುಂದಗೋಳ**
ಅವಿರತ ಪುಸ್ತಕ ಸಂಸ್ಥೆ,
ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೯

೨೯. **ಕಿತ್ತೂರು** – **ವೆಂಕಟೇಶ ಎ ಮಾಚಕನೂರ**
ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು ಮತ್ತು
ಪರಂಪರೆ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು– ೨೦೦೮

೩೦.	**ಕೆ. ಕೇಶವಯ್ಯ** ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತ ಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ ಬೆಂಗಳೂರು–೨೦೦೪	–	**ಎಸ್. ವೆಂಕಟೇಶ**
೩೧.	**ಗಂಜೀಫಾ ಕಲೆ** ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ ಜೆ.ಸಿ.ರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು–೧೯೯೪	–	**ಸಂತೋಷಕುಮಾರ ಗುಲ್ವಾಡಿ**
೩೨.	**ಚಿತ್ರಕಲೆ ಮತ್ತು ಪೂರಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು** ವಜ್ರಮಹೋತ್ಸವ ಸ್ಮರಣ ಸಂಚಿಕೆ ಹಾಲಭಾವಿ ಸ್ಕೂಲ್ ಆಫ್ ಆರ್ಟ್, ಧಾರವಾಡ, ೧೯೯೫	–	**(ಸಂ.) ಡಾ. ಎಸ್.ಸಿ. ಪಾಟೀಲ**
೩೩.	**ಚಿತ್ರಕಲಾವಿದ ವಿ.ಬಿ. ಹಿರೇಗೌಡರ ಬದುಕು ಮತ್ತು ಕಲಾಕೃತಿಗಳು** ಅಪ್ರಕಟಿತ ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ ೨೦೦೮	–	**ರವೀಂದ್ರ ಎಸ್. ಕಮ್ಮಾರ**
೩೪.	**ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪ್ರಪಂಚ** ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ ಬೆಂಗಳೂರು,–೨೦೦೮	–	**ಸಂ: ಡಾ. ಅ.ಲ. ನರಸಿಂಹನ್** **ಎನ್. ಮರಿಶಾಮಾಚಾರ್**
೩೫.	**ಚಿತ್ರಾಕ್ಷಿ** ವಜ್ರಮಹೋತ್ಸವ ಸ್ಮರಣ ಸಂಚಿಕೆ ಹಾಲಭಾವಿ ಸ್ಕೂಲ್ ಆಫ್ ಆರ್ಟ್, ಧಾರವಾಡ, ೧೯೯೫	–	**(ಸಂ.) ಡಾ. ಎಸ್.ಸಿ. ಪಾಟೀಲ**
೩೬.	**ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು** ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ ೨೦೦೦	–	**ವ.ನಂ. ಶಿವರಾಮು**
೩೭.	**ಜಿ.ಎಸ್. ಶೆಣೈ** ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ ಬೆಂಗಳೂರು. ೧೯೯೫	–	ಡಾ. ಕಾಸರವಳ್ಳಿ ಜಿ. ರವೀಶ
೩೮.	**ಜೆ.ಎಸ್. ಖಂಡೇರಾವ್** ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು. ೧೯೯೯	–	**ಕುಪ್ಪಣ್ಣ ಕಂದಗಲ್**

೩೯. **ದಖನಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ** – **ಡಾ. ಎಸ್. ಕೆ. ಅರುಣಿ**
ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ
ಬೆಂಗಳೂರು–೨೦೦೧

೪೦. **ದೃಶ್ಯಕಲೆಗಳ ಗುಣಗ್ರಹಣ** – **ಡಾ. ಅ.ಲ. ನರಸಿಂಹನ್**
ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತ ಕಲಾ ಅಕಾಡಮಿ
ಬೆಂಗಳೂರು. ೧೯೯೫

೪೧. **ದೃಶ್ಯಕಲೆ ಎಂದರೇನು?** – **ಚಿ. ಸು. ಕೃಷ್ಣಶೆಟ್ಟಿ**
ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತ ಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ
ಬೆಂಗಳೂರು. ೧೯೯೫

೪೨. **ದೃಶ್ಯಕಲಾ ಆರಾಧಕರು** – ಎಚ್. ಎನ್. ಸುರೇಶ್
ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತ ಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ
ಬೆಂಗಳೂರು. ೧೯೯೦

೪೩. **ದೃಶ್ಯ ಕಲಾವಿದರು** – **ಎನ್. ಮರಿಶಾಮಾಚಾರ್**
ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ,
ಹಂಪಿ, ೨೦೦೩

೪೪. **ದೃಶ್ಯಕಲೆಯ ಸೃಜನಶೀಲರು** – **ಎನ್. ಮರಿಶಾಮಾಚಾರ್**
ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ,
ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೦

೪೫. **ದೃಶ್ಯ ಸಂಚಲನ** – **ಡಾ. ಎಸ್.ಸಿ. ಪಾಟೀಲ**
ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ದೃಶ್ಯಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ,
ಧಾರವಾಡ, ೨೦೧೦

೪೬. **ದೃಶ್ಯಾನುಭವ** – **ಡಾ. ಮೋಹನರಾವ. ಬಿ.ಪಂಚಾಳ**
ಅನ್ನಪೂರ್ಣ ಪ್ರಕಾಶನ,
ಬೀದರ, ೨೦೧೦

೪೭. ನಿಜದ ನೆಲೆ – (ಸಂ.) **ಡಾ. ಎಸ್.ಸಿ. ಪಾಟೀಲ**
ಡಾ.ಬಿ.ಕೆ. ಹಿರೇಮಠ ಅಭಿನಂದನಾ ಗ್ರಂಥ **ಸತ್ಯಾನಂದ ಪಾತ್ರೋಟ**
ವೈರಾಗ್ಯದ ಮಲ್ಲಣಾರ್ಯ ಪ್ರಕಾಶನ,
ಬಾಗಲಕೋಟೆ, ೨೦೦೩

೪೮. **ನೋಡುವ ಬಗೆ** – ಎಚ್. ಎ. ಅನಿಲ ಕುಮಾರ
ಕಡಲು ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು
೨೦೧೨

೪೯.	**ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದ ಕಲಾವಿದರು(೧೯೬೫–೧೯೯೩)** ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತ ಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ ಬೆಂಗಳೂರು–೧೯೮೭–೧೯೯೩	–	**(ಪ್ರಸಂ)ಪಿ.ಆರ್. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ**
೫೦.	**ಪೀಟರ ಲೂಯಿಸ್** ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತ ಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ ಬೆಂಗಳೂರು. ೧೯೯೬	–	**ಬಾ.ನ. ಶಾಂತಪ್ರಿಯ**
೫೧.	**ಪಿ.ಆರ್. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ** ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೪	–	**ಡಾ. ಜಿ.ಶಂ. ಪರಮಶಿವಯ್ಯ**
೫೨.	**ಭಾರತೀಯ ಚಿತ್ರಕಲೆ** ಪುತ್ತೂರು ೧೯೯೦	–	**ಡಾ. ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತ**
೫೩.	**ಭಾರತೀಯ ಚಿತ್ರಕಲೆ** ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ ಬೆಂಗಳೂರು. ೧೯೯೬	–	**ಆರ್.ಜಿ. ರಾಯ್ಕರ್**
೫೪.	**ಭಾರತದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು** (ಮ್ಯೂಸಿಯಂಗಳು) ಕರ್ನಾಟಕ ಬುಕ್ ಏಜನ್ಸಿ ಬೆಂಗಳೂರು–೧೯೯೯–೨೦೦೧	–	**ಬೆ. ಗೋ. ರಮೇಶ**
೫೫.	**ಭಿತ್ತಿಚಿತ್ರಕಲೆ** ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು	–	**ಡಾ. ಅ.ಲ. ನರಸಿಂಹನ್**
೫೬.	**ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರು** **ಒಂದು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಅಧ್ಯಯನ** ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತು ಮತ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ಹೊಸಪೇಟೆ–೨೦೦೪	–	**ಡಾ. ಆರ್. ಗೋಪಾಲ್** **ಡಾ. ಎಸ್. ನರೇಂದ್ರ ಪ್ರಸಾದ್**
೫೭.	**ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ** **ಶ್ರೀ ತತ್ವನಿಧಿ – ಸಂಪುಟ – ೧** ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ.–೧೯೯೨ ಮೈಸೂರು–೨೦೦೭	–	**ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ ಕೃಷ್ಣ ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್**

೫೮. **ಯೂಸುಫ್ ಅರಕ್ಕಲ್** – **ಚಿ.ಸು. ಕೃಷ್ಣಸೆಟ್ಟಿ**
ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತ ಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ
ಬೆಂಗಳೂರು. ೧೯೯೯

೫೯. **ರಂಗೋಲಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ** – **ಡಾ. ಎಸ್. ಸಿ. ಪಾಟೀಲ**
ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ
ಬೆಂಗಳೂರು

೬೦. **ರಾಷ್ಟ್ರ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದ ಕಲಾವಿದರು** – **(ಪ್ರಸಂ) ಪಿ.ಆರ್. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ**
ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತ ಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ
ಬೆಂಗಳೂರು–೧೯೯೩

೬೧. **ರುಮಾಲೆ ಚೆನ್ನಬಸವಯ್ಯ** – **ಕೆ.ಎಸ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸಮೂರ್ತಿ**
ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತ ಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ
ಬೆಂಗಳೂರು–೧೯೯೦

೬೨. **ವರ್ಣಸಂಚಯ** – **ಡಾ. ಎಸ್. ಸಿ. ಪಾಟೀಲ್**
ವಿಜಯ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ,
ಇಳಕಲ್–೧೯೯೬, ೨೦೦೧

೬೩. **ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಮೂಲ ತತ್ವಗಳು** – **ಮೂಲ : ಎಂ. ಎಲ್. ನಿಗಮ**
ಅನು : ಬಿ.ಎಸ್. ಸಣ್ಣಯ್ಯ
ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ
ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾಲಯ–೧೯೮೪

೬೪. **ವಿಜಯ ಸಿಂಧೂರ** – **ಕೆ.ವಿ. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಂ**
ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ,
ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೦

೬೫. **ವಿ.ಟಿ. ಕಾಳೆ** – **ಡಾ. ಎಸ್. ಸಿ. ಪಾಟೀಲ**
ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತ ಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ
ಬೆಂಗಳೂರು

೬೬. **ವಿಶ್ವಕನ್ನಡ ಸಮ್ಮೇಳನ, ಬೆಳಗಾವಿ** – **(ಪ್ರಸಂ.) ಹೆಚ್.ಜಿ. ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮೀ**
(ಸ್ಮರಣ ಸಂಚಿಕೆ)
ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ
ಬೆಂಗಳೂರು – ೨೦೧೧

೬೭. **ವೈ. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯರಾಜು** – **ಎಸ್.ಎನ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ**
ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತ ಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ
ಬೆಂಗಳೂರು–೧೯೮೭

೬೮. ವೈ. ನಾಗರಾಜು – **ಡಾ. ಅ.ಲ ನರಸಿಂಹನ್**
ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತ ಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ
ಬೆಂಗಳೂರು–೧೯೮೯

೬೯. ಸೌಂದ್ಯರ್ಯ ಸಮೀಕ್ಷೆ – **ಡಾ. ಜಿ.ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ**
ಸತ್ಯಶ್ರೀ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು
೧೯೬೫

೭೦. ಹಚ್ಚೆ ಚಿತ್ರಕಲೆ – **ಡಾ. ಎಸ್. ಸಿ. ಪಾಟೀಲ**
ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತ ಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ
ಬೆಂಗಳೂರು – ೧೯೯೪

೨. ವಿಶ್ವಕೋಶ, ಅಭಿನಂದನ – ಸಂಸ್ಮರಣ ಗ್ರಂಥಗಳು

* **ಜ್ಞಾನ ಗಂಗೋತ್ರಿ ಸಂಪುಟಗಳು**
  ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವಕೋಶ – ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾಲಯ, ೧೯೭೨
  (ಪ್ರ.ಸಂ) ಹಾ.ಮಾ. ನಾಯಕ

* **ಕನ್ನಡ ವಿಷಯ ವಿಶ್ವಕೋಶ (ಜಾನಪದ)**
  ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾಲಯ – ೨೦೦೬
  ಶ್ರೀ ಶಿವಯೋಗ ಮಂದಿರದ ಬೆಳಗು

೩. ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಗ್ರಂಥಗಳು

01. A Book About Artists - Kathleen Cook
Progress Publisher,
Moscow, USSR. 1978

02. A Catalogue Janapad Loka - H.L. Nagegowda
Karnataka Janapad Parishat
Bangalore – 2000

03. A Hand Book of Western Arts - B. Kotaiah
Salar Jung Museum Board
Hyderabad – 1999

04. An illustrated guide to museum of India - Shobita Punja
Guide Book company Hd
1990

05. Chitrakathe - Director of Museum Board
Raja Dinakar, Kelkar Museum
Pune - 1996

06. Deccani Painting - Mark Zebrowski
Roli Book International, New Delhi
1983

07. Fundamental of Indian Art - S N Dasgupta
Bharatiy Vidya Bhavana, Bombay,
1954

08. Hebbar
An artist's Quest - Rekha Rao, Rajani prasanna
Ministry of Cultere
Government of India and
K K Hebbar's Art Foundation
2011

09. Indian Art - Royc Craven
World of Art
Thames and Hudson INC
500, 5th Avenue, New York - 10110
1986

10. Indian Miniature Painting - Anjan Chakravarty
Lustre Press, Roli Books
New Delhi – 2005

11. Indian Life and Landscape - Director of Museum Board
By Western Artists
Salar Jung Museum Board
Hyderabad – 2010

12. Indian Painting - Karl J. Khandalavala
Lalit Kala Academy
New Delhi – 1995

13. Indian Paintings - J.P. Lost
In the British Library, Lalit Kala Academy
New Delhi – 1986

14. **Indiam Contemporary Painting** - Neville Tuli
Mapin Publishing Pvt. Ltd
Ahmedabad – 1997

15. **Journal of Indian Museums** - Dr G.N. Pant
Museum Association of India
New delhi – 1991

16. **Manjusha- An Art Genre** - Choodamani Nandagopal
Sri Dharmasthala Manjunatheshwara
Publication Trust® Ujire – 2000

17. **Museums in modern life** - Royal society of arts(Great Britan)
The Royal society of arts,
1949

18. **Museum Some cute prints** - Dilip kumar Roy
Kalpaz Publications
2006

19. **Painted Visions** - B.N. Goswamy
Lalit Kala Academy
New Delhi – 1999

20. **Salar Jung Museum** - Director of Museum Board
(Bl. Annual Research Journal(1998 – 1999)
Salar Jung Museum Board
Hyderabad – 2003

21. **Sri Tatva-Nidhi vol-1** - S.K. Ramachandra rao
Kannada University Hampi
1993

22. **The Critical Vision** - A.S. Raman
Lalit Kala Academy
New Delhi – 1993

23. **The Blue god** - P. Banerjee
Lalit Kala Academy
New Delhi – 1999

24. **The Exile In The Forest** - Vishwa Chander Ohri
Lalit Kala Academy
New Delhi – 1983

25. **The Kingdom That Was Kotah** - M.K. Brijraj Sing
Lalit Kala Academy
New Delhi – 1985

26. **The Legacy of Raja Ravi Varma** - Edt. Prof. Ratan Parimoo
Maharaja Fatesingh Museum Trust
Baroda. Gujrat 1998

27. **The Museum of India** - Sydny Frank Markham, Harold Hargareaves
The Museums Association, 1936

28. **Vijay Sindur** - Vijay Sindur
Vijay Publications
Jamakhandi – 1999

29. **World History** - B.V. Rao
Sterling Publishers Pvt. Ltd
New Delhi – 1993

30. **Warli Paintings** - K. Prakash
English Edition Publishers
Mumbai – 2008

೪. ಸಂಪುಟಗಳು (**Portfolio's**)

01. **A Heavenly Romance Shukra Rambha Samvada No – 37** - (Text) Karl Khandalavala
Lalit Kala Academy
New Delhi – 2003

02. **Bundi Paintings** - (Text) S.K. Andhare
Lalit Kala Academy
New Delhi – 2003

03. **Deogarh Painting No – 42** - (Text) Shridhar Andhare, Ravat Nahar Singh
Lalit Kala Academy
New Delhi – 1997

04. **Kishagarh Paintings NO – 43** - (Text) Karl Khandalavala
Lalit Kala Academy
New Delhi – 1998

05. **Pahari Paintings of the Gita Govinda No – 46** - (Text) Moti Chandra
Lalit Kala Academy
New Delhi – 2001

06. **Paintings of The Great Mughals No – 47** - (Text)Anand Krishna
Lalit Kala Academy
New Delhi – 2001

07. **Paintings From Royal Albums No – 44** - (Text) Ashok Kumar Das
Lalit Kala Academy
New Delhi – 1999

08. **Ragamala Paintings** - (Text) AnandaKrishna
Lalit Kala Academy
New Delhi – 2003

09. **Six Kangra Paintings** - (Text) B.N. Goswamy
Lalit Kala Academy
New Delhi – 2003

10. **The eye's Delight No – 41**
Lalit Kala Academy
New Delhi – 1997

11. **The Ragamala Paintings From Basoli** - (Text) Raj.K.Anand
Lalit Kala Academy
New Delhi – 2003

12. **The Splendour of the Royal Atelirs No – 45** - (Text) Usha Bhatia
Lalit Kala Academy
New Delhi – 1999

೫. ಪ್ರಮುಖ ವೆಬ್ ತಾಣಗಳ ಋಣ

http://www.google.co.in/

Museum - Wikipedia, the free encyclopedia

http://www.en.wikipedia.org/wiki/Museum

http://www.google.co.in/Museum

http://www. en.wikipedia.org/wiki/Art museum.

http:// www. en.wikipedia.org/wiki/Art_museum"

http://www. en.wikipedia.org/wiki/Bode Museum

http://www. en.wikipedia.org/wiki/Bavarian National Museum

http://www. en.wikipedia.org/wiki/Art Institute of Chicago

http://www. en.wikipedia.org/wiki/The Art of This Century gallery

http://www. en.wikipedia.org/wiki/List of museums

http://www. en.wikipedia.org/wiki/National Gallery

http://www. en.wikipedia.org/wiki/Tate Modern

http://www. en.wikipedia.org/wiki Art museum

http://www. en.wikipedia.org/wiki/Metropolitan Museum of Art

http://www. en.wikipedia.org/wiki Musée du Louvre

http://www. en.wikipedia.org/wiki/Victoria and Albert Museum

http://www. en.wikipedia.org/wiki /Hermitage Museum

http://www. en.wikipedia.org/wiki/Musée des Beaux-Arts et d'archéologiede Besançon

http://www. en.wikipedia.org/wiki/National Gallery of Art

http://www. en.wikipedia.org/wiki/Ashmolean Museum

http://www. en.wikipedia.org/wiki/Museology

http://www. en.wikipedia.org/wiki/Archaeological Survey of India

http://www. en.wikipedia.org/wiki/Government Museum, Chennai

http://www. en.wikipedia.org/wiki/Museums in Karnataka

http://www. en.wikipedia.org/wiki/Salar Jung Museum

http://www. en.wikipedia.org/wiki/National Gallery of Modern Art

http://www. en.wikipedia.org/wiki/Indian Museum

http://www. en.wikipedia.org/wiki/"Museums in India"

http://www. en.wikipedia.org/wiki/The National Museum, New Delhi

http://www. en.wikipedia.org/wiki/Jaganmohan Palace, Mysore

ARCHAEOLOGICAL SURVEY OF INDIA
ARCHAEOLOGICAL SITE MUSEUMS
2006
EXISTING
PROPOSED
KANGRA
SHIMLA
ROOP NAGAR
THANESAR
KALIBANGAN
ALMORA
DELHI
DEEG
AGRA
FATEHPUR SIKRI
LUCKNOW
VAISHALI
GWALIOR
ANTICHAK
SARNATH
SHIVPURI
NALANDA
KHAJURAHO
BODHGAYA
CHANDERI
MURSHIDABAD
KOCH BIHAR
GOALPARA
SANCHI
LOTHAL
TAMLUK
RATNAGIRI
KONARK
BAY
OF
BENGAL
ARABIAN
SEA
KONDAPUR
BIJAPUR
NAGARJUNAKONDA
AMRAVATI
BADAMI
AIHOLE
GOA
HAMPI
CHANDRAGIRI
HALEBIDU
SRIRANGAPATANA
CHENNAI
LAKSHADWEEP
MATTANCHERRY
ANDAMAN AND NICOBAR ISLANDS

ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ
ಗುಲಬರ್ಗಾ
ಬೆಳಗಾಂ
ರಾಯಚೂರು
ಕೊಪ್ಪಳ
ಧಾರವಾಡ
ಗದಗ
ಗೋವಾ
ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ
ಹಾವೇರಿ
ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ
ದಾವಣಗೆರೆ
ಚಿತ್ರದುರ್ಗಾ
ಶಿವಮೊಗ್ಗಾ
ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು
ತುಮಕೂರು
ಕೋಲಾರ
ಹಾಸನ
ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ
ಮಂಡ್ಯ
ಕೊಡಗು
ಮೈಸೂರು
ಚಾಮರಾಜನಗರ
★ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ನೆಲೆಗಳು
ತಮಿಳುನಾಡು

F.NO.18-36/2010-Museum
Government of India
Archaeological Survey of India

Janpath, New Delhi
Dated: 20.7.2011

To

Mr.P.B. Gavani,
Artist,
KPTCL Road,Raibag
Tq: Raibag- 591317
Dist: Belgaum, State: Karnatake

Sub.: Permission to take photographs in respect of Archaeological Bijapur, Badami, and Shrirangapatta Museum –reg.

Sir,

With reference to your letter dated 13-06- 2011, on the subject cited above, I am to inform you that you are permitted to take photographs in respect of Archaeological Museums Bijapur, Badami and Shrirangapattan. The permission is subject to the observance of the following conditions.

1. No extraneous materials such as water oil, grease or like shall be applied on the Object or part thereof.
2. The Photography is further subject to prior appointment with the Assistant Superintending Archaeologist (M)/Assistant Archaeologist (M) and shall be carried out only in their preference.
3. Use of any artificial lights other then a flash-light synchronized with the exposure of camera is prohibited. However, in case of painting even synchronized flash light Shall not be allowed.
4. Any act, which causes or is likely to cause damage or injury to any antiquity or part of it shall not be permitted.
5. Photography shall not obstruct or hamper the movement of visitors who may Lawfully be within the precincts of the museum.
6. The Publication/CD should be given/supplied free of cost to the Archaeological Survey of India.
7. Any publication of the photographs will be duly acknowledged and five copies of the published work shall be submitted to the D.G., ASI.
8. Any other condition, which the local official put forth in the larger Interest of the Safety and security of the antiquities/artifacts, Government property as well as staff and visitors in the museums.
9. Permission is not transferable and shall be valid for a period of one month from the date of issue of the letter.

Yours faithfully,

Director (Museums)

...2/-

Chitra Shilpi K. Venkatappa Charitable Trust

Date: 25-7-2011
Bangalore

To,
The Curator,
Venkatappa Art Gallery,
Kasturaba Road,
Bangalore-1

Sir,

We received letter from Mr.P.B.Ghavani, lecturer of, Sri Vivekanada Kala Mandira, Raybagh,Belgaum, requesting to take photographs of Sri.K.Venkatappa art works for his Ph.D research work.

Please kindly allow him to take photographs of Venkatappa art works which is useful for his research work and obtain a letter from him not to use photographs other than Ph.D research work.

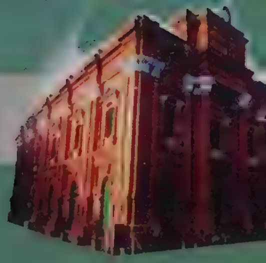
Thanking you,

Yours faithfully

Managing Trustee

Copy to:
Mr.P.B.Ghavani,
Lecturer,
Sri Vivekanada Kala Mandira,
Raybagh,Belgaum

ಛಾಯಾಚಿತ್ರ ಪಡೆಯಲು ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಅನುಮತಿ ಪತ್ರಗಳು

ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತು ಮತ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ
ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ
ಕರ್ನಾಟಕ ವಸ್ತುಪ್ರದರ್ಶನ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಆವರಣ,
ಮೈಸೂರು - 570 010

ಸುವರ್ಣ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತು ಭವನ

ಡಿಎಎಂ:ಎಸಿಟಿ.6:ಛಾ.ಚಿ.ಅ:31:2009-10 ದಿನಾಂಕ: 05.06.2009

ಶ್ರೀ ಪಿ.ವಿ.ಗವಾನಿ.,
ಕಲಾವಿದರು, ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ,
ದೇಸಾಯಿ ಪ್ಲಾಟ್, ಕೆ.ಇ.ಬಿ., ರಸ್ತೆ,
ರಾಯಬಾಗ – 591 317
ರಾಯಬಾಗ ತಾಲ್ಲೂಕು, ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆ.

ಮಾನ್ಯರೆ,

ವಿಷಯ:- ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಎಲ್ಲಾ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಕೃತಿಗಳ ಛಾಯಾಚಿತ್ರ ಮತ್ತು ಕೆಲವು ದಾಖಲೆಗಳ ನೆರಳಚ್ಚು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಅನುಮತಿ ನೀಡುವ ಕುರಿತು.

ಉಲ್ಲೇಖ:- ತಮ್ಮ ಮನವಿ ಪತ್ರದ ದಿನಾಂಕ 2.05.2009.

• • •

ಮೇಲ್ಕಂಡ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಉಲ್ಲೇಖಿತ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿರುವಂತೆ ಇಲಾಖೆಯ ಅಧೀನ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ 13 ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ವೆಂಕಟಪ್ಪ ಚಿತ್ರಕಲಾಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿರುವ ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳ/ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಛಾಯಾಚಿತ್ರವನ್ನು "ಕರ್ನಾಟಕದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿನ ಚಿತ್ರಕಲೆ" ಎಂಬ ವಿಷಯದ ಮೇಲೆ ಸಂಶೋಧನಾ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಷರತ್ತು ಮತ್ತು ನಿಭಂದನೆಗೊಳಪಟ್ಟು ಅನುಮತಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

1. ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಇಚ್ಛಿಸುವ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ನೀಡುವುದು.

2. ಛಾಯಾಚಿತ್ರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಲಾಕೃತಿಯ ಯಾವುದೇ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆ ಬಾರದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಗಾವಹಿಸುವುದು.

..2

– 2 –

3. ಛಾಯಾಚಿತ್ರವನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿತ ಸಂಶೋಧನಾ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು ಇದನ್ನು ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ವಾಣಿಜ್ಯ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗೆ ಬಳಸುವಂತಿಲ್ಲ.

4. ಛಾಯಾಚಿತ್ರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಹಾಗೂ ಗ್ಯಾಲರಿಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡುವ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಗೆ ತೊಂದರೆಯಾಗದಂತೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ವಹಿಸುವುದು.

5. ಛಾಯಾಚಿತ್ರವನ್ನು ಕಲಾಗ್ಯಾಲರಿಯನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ವೀಕ್ಷಣೆಗೆ ತೆರೆದಿರುವ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು.

6. ಕಲಾಕೃತಿಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾರ ಬೀರುವ ಶಕ್ತಿಶಾಲಿ ಅಥವಾ ಪ್ರಖರವಾದ ಲೈಟ್‌ಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬಾರದು.

7. ಪ್ರಬಂಧವು ಪುಸ್ತಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೊರತಂದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತು ಮತ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಇಲಾಖೆಗೆ ಸೂಕ್ತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಎರಡು ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಉಚಿತವಾಗಿ ಈ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸುವುದು.

ತಮ್ಮ ವಿಶ್ವಾಸಿ

5/6

ನಿರ್ದೇಶಕರು,
ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತು ಮತ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ
ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ಮೈಸೂರು.

5/6

ಅನುಬಂಧ : ೦೪
ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದ ವಕ್ತಾರುಗಳು

	ಹೆಸರು ಮತ್ತು ವಿಳಾಸ	ಭೇಟಿಯಾದ ದಿನಾಂಕ
೧.	**ಸುನೀಲ ಕುಮಾರ ಎಂ** ಕ್ಯುರೇಟರ್, ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಹೂವಿನ ಹಡಗಲಿ.	೩–೬–೨೦೧೦
೨.	**ಅಬ್ದುಲ ರಜಾಕ್ ದಸ್ಗಿರಸಾಬ ಕಟ್ಟಿಮನಿ** ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಗದಗ.	೪–೬–೨೦೧೦
೩.	**ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಗೋವಿಂದ ಕನೇರಿ** ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಅಥಣಿ.	೧೩–೭–೨೦೧೦
೪.	**ಪ್ರಹ್ಲಾದ** ಸಹಾಯಕ ಕ್ಯುರೇಟರ್ ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಕಿತ್ತೂರು.	೧೪–೧೦–೨೦೧೦
೫.	**ವಿ.ಎಸ್. ಕಮಲಾಬಾಯಿ** ಸಹಾಯಕ ನಿರ್ದೇಶಕಿ ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು.	೨೨–೧೨–೨೦೧೦
೬.	**ಕಾವ್ಯಶ್ರೀ** ಕ್ಯುರೇಟರ್ ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಹಾಸನ.	೨೩–೧೨–೨೦೧೦
೭.	**ಡಾ. ಎಸ್.ಜಿ. ಸಾಮಗ** ಉಪನ್ಯಾಸಕರು, ಇತಿಹಾಸ ವಿಭಾಗ ಡಿ.ವಿ.ಎಸ್. ಕಾಲೇಜು, ಶಿವಮೊಗ್ಗ.	೨೪–೧೨–೨೦೧೦
೮.	**ಸ್ವಾಮಿ** ಸಹಾಯಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಶಿವಮೊಗ್ಗ.	೨೪–೧೨–೨೦೧೦
೯.	**ಶ್ರೀಮತಿ ಸುಲೋಚನಾ ಕೆ. ಪೊಟ್ನೀಸ್** ಉಪನಿರ್ದೇಶಕರ ಕಛೇರಿ ಧಾರವಾಡ.	೨೯–೧೨–೨೦೧೦

೧೦. **ಡಾ. ಅ.ಲ. ನರಸಿಂಹನ್** ೨೫-೫-೨೦೧೧
ಕಲಾವಿಮರ್ಶಕರು. ಬೆಂಗಳೂರು.

೧೧. **ರೇಖಾ** ೪-೨-೨೦೧೧
ಸಹಾಯಕ ಕ್ಯುರೇಟರ್
ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಹಾಸನ

೧೨. **ಕೆಳದಿ ಗುಂಡಾ ಜೊಯಿಸ್** ೫-೨-೨೦೧೧
ಕೆಳದಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮೈಸೂರು.

೧೩. **ಎಸ್. ಗೌರಮ್ಮ** ೨೭-೫-೨೦೧೧
ಕ್ಯುರೇಟರ್
ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮೈಸೂರು.

೧೪. **ರೇಖಾ** ೨೮-೫-೨೦೧೧
ಕ್ಯುರೇಟರ್
ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮಡಿಕೇರಿ.

೧೫. **ಶೆಜೇಶ್ವರ ಆರ್** ೨೯-೫-೨೦೧೧
ಕ್ಯುರೇಟರ್
ಶ್ರೀಮಂತಿಬಾಯಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮಂಗಳೂರು.

೧೬. **ಶ್ರೀ ವಿರೇಂದ್ರ ಹೆಗ್ಗಡೆ** ೩೦-೫-೨೦೧೧
ಧರ್ಮಸ್ಥಳ.

೧೭. **ಪುಷ್ಪದಂತ** ೩೦-೫-೨೦೧೧
ಕ್ಯುರೇಟರ್
ಮಂಜೂಷಾ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಧರ್ಮಸ್ಥಳ.

೧೮. **ಎಚ್.ಸಿ. ಕುಮಾರ** ೯-೬-೨೦೧೧
ಕ್ಯುರೇಟರ್, ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ,
ಚಿತ್ರದುರ್ಗ.

೧೯. **ಗಂಡುಗಲಿ ಮದಕರಿ ನಾಯಕ ಮತ್ತು ಕಸ್ತೂರಮ್ಮ ನಾಗತೆ** ೯-೬-೨೦೧೧
ಚಿತ್ರದುರ್ಗ.

೨೦. **ಶ್ರೀ ಮುರುಘರಾಜೇಂದ್ರ ಶರಣರು** ೯-೬-೨೦೧೧
ಬೃಹನ್ಮಠ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ.

೨೧. **ಶಿವಾನಂದ ಬಸವಂತಪ್ಪಾ** ೨೬-೬-೨೦೧೧
ಪ್ರೋಗ್ರಾಂ ಆಫೀಸರ್
ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಧುನಿಕ ಕಲಾ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ,
ಬೆಂಗಳೂರು.

೨೨. ಸಿ.ಎನ್. ರುದ್ರಪ್ಪ — ೨೭-೬-೨೦೧೧
ಆಡಳಿತಾಧಿಕಾರಿಗಳು
ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್, ಬೆಂಗಳೂರು.

೨೩. ಬಾಬು ರಾಜೇಂದ್ರ ಪ್ರಸಾದ — ೨೭-೬-೨೦೧೧
ಕ್ಯುರೇಟರ್, ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್
ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು.

೨೪. ಮಂಜುನಾಥ ಮಾನೆ — ೧೩-೮-೨೦೧೧
ಕಲಾವಿದರು, ಬಿಜಾಪುರ.

೨೫. ವಿಜಯ ಸಿಂಧೂರ — ೧೪-೮-೨೦೧೧
ಕಲಾವಿದರು, ಜಮಖಂಡಿ.

೨೬. ಬಸವಣ್ಣ ಮತ್ತು ನಂಜುಂಡ ಸ್ವಾಮಿ — ೨೦-೮-೨೦೧೧
ಕ್ಯುರೇಟರ್
ಸುತ್ತೂರು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಸುತ್ತೂರು.

೨೭. ಮನೋಜ ಹಾನಗಲ್ — ೨೧-೮-೨೦೧೧
ಸಂಸ್ಥಾಪಕರು, ಹಾನಗಲ್ ಮ್ಯುಜಿಕ್ ಫೌಂಡೇಶನ್
ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ

೨೮. ಡಾ. ಕೆ.ಎಂ. ಸುರೇಶ — ೧೩-೧೦-೨೦೧೧
ನಿರ್ದೇಶಕರು, ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ.

೨೯. ಕುರುವ ಬಸವರಾಜು — ೧೫-೧೦-೨೦೧೦
ಕ್ಯುರೇಟರ್, ಜಾನಪದ ಲೋಕ
ರಾಮನಗರ.

೩೦. ಸುಧಾ ವೆಂಕಟೇಶ — ೭-೨-೨೦೧೨
ಗಂಜೀಫಾ ಕಲಾವಿದರು, ಬೆಂಗಳೂರು.

೩೧. ಡಾ. ಮಂಗಳಗೌರಿ — ೭-೨-೨೦೧೨
ಶಾಶ್ವತಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು.

೩೨. ಜಯಕುಮಾರ — ೧೧-೨-೨೦೧೨
ಕ್ಯೂರೇಟರ್
ಡಾ.ಬಿ.ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ
ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾಲಯ.

೩೩. ಪುಂಚಿತ್ತಾಯ ೨೯-೩-೨೦೧೨
ಕಲಾವಿದರು, ಕಾಸರಗೂಡ ಕೇರಳ.

೩೪. ವಿಜಯನಾಥ ಶೆಣೈ ೩೦-೩-೨೦೧೨
ಸಂಸ್ಥಾಪಕರು, ಹೇರಿಟೇಜ್ ವಿಲೇಜ್,
ಮಣಿಪಾಲ.

೩೫. ಕರಿಗೌಡ ಬೀಚನಹಳ್ಳಿ ೩೧-೩-೨೦೧೨
ಕುವೆಂಪು ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ, ಕುಪ್ಪಳ್ಳಿ.

೩೬. ಪೂಜ್ಯಶ್ರೀ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳು ೧೦-೪-೨೦೧೨
ಸಿದ್ಧ ಸಂಸ್ಥಾನ ಮಠ, ಚಿಂಚಣಿ.

೩೭. ಡಾ. ಎಸ್. ಕೆ. ಅರುಣಿ ೨೦-೪-೨೦೧೨
ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಭಾರತೀಯ ಇತಿಹಾಸ ಅನುಸಂಧಾನ
ಪರಿಷತ್, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಅನುಬಂಧ – ೫ ಕರ್ನಾಟಕದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ಪಟ್ಟಿ

೦೧. ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ. ಬೆಂಗಳೂರು

ಕ್ರಸಂ	ಶೈಲಿ	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೧.	ಪರ್ಶಿಯನ್	–	೪” X ೮”	ಜಲವರ್ಣ	೧೭ನೇ ಶತಮಾನ
೨.	ಮೊಘಲ	–	೬” X ೧೪”	ಜಲವರ್ಣ	೧೭ನೇ ಶತಮಾನ
೩.	ಮೊಘಲ	–	೪” X ೮”	ಜಲವರ್ಣ	೧೭ನೇ ಶತಮಾನ
೪.	(ಮೇವಾಡ) ಮೊಘಲ	–	೫.೫” X ೭.೫”	ಜಲವರ್ಣ	೧೭ನೇ ಶತಮಾನ
೫.	ಪಂಜಾಬಿ	–	೧೦” X ೧೨”	ಜಲವರ್ಣ	೧೭ನೇ ಶತಮಾನ
೬.	ರಜಪೂತ	–	೪” X ೮”	ಜಲವರ್ಣ	೧೮ನೇ ಶತಮಾನ
೭.	ಬೂಂದಿ	–	೬” X ೮”	ಜಲವರ್ಣ	೧೮ನೇ ಶತಮಾನ
೮.	ಪಂಜಾಬಿ	–	೪” X ೮”	ಜಲವರ್ಣ	೧೮ನೇ ಶತಮಾನ
೯.	ಮೇವಾಡ	–	೬” X ೫”	ಜಲವರ್ಣ	೧೭ನೇ ಶತಮಾನ
೧೦.	ಬೀಕಾನೇರ್	–	೮” X ೫”	ಜಲವರ್ಣ	೧೭ನೇ ಶತಮಾನ
೧೧.	ಮಾಳವಾ	–	೬” X ೮”	ಜಲವರ್ಣ	೧೭ನೇ ಶತಮಾನ
೧೨.	ಜೋಧಪೂರ	–	೪.೫” X ೮”	ಜಲವರ್ಣ	೧೯ನೇ ಶತಮಾನ
೧೩.	ಕಾಂಗ್ರಾ	–	೧೦” X ೮”	ಜಲವರ್ಣ	೧೮ನೇ ಶತಮಾನ
೧೪.	ಕಾಂಗ್ರಾ	–	೮” X ೧೦”	ಜಲವರ್ಣ	೧೮ನೇ ಶತಮಾನ
೧೫.	ಕಾಂಗ್ರಾ	–	೧೨” X ೮”	ಜಲವರ್ಣ	೧೮ನೇ ಶತಮಾನ
೧೬.	ಕಾಂಗ್ರಾ	–	೧೨” X ೮”	ಜಲವರ್ಣ	೧೮ನೇ ಶತಮಾನ
೧೭.	ಕಾಂಗ್ರಾ	–	೬” X ೬”	ಜಲವರ್ಣ	೧೮ನೇ ಶತಮಾನ
೧೮.	ಬಾಷೋಲಿ	–	೧೦” X ೮”	ಜಲವರ್ಣ	೧೮ನೇ ಶತಮಾನ

ಕ್ರಸಂ	ಶೈಲಿ	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೧೯	ಅಮರ ಶೈಲಿ	–	೭" x ೯"	ಜಲವರ್ಣ	೧೮ನೇ ಶತಮಾನ
೨೦.	ಅಮರ ಶೈಲಿ	–	೭" x ೯"	ಜಲವರ್ಣ	೧೮ನೇ ಶತಮಾನ
೨೧.	ಅಮರ ಶೈಲಿ	–	೭" x ೯"	ಜಲವರ್ಣ	೧೮ನೇ ಶತಮಾನ
೨೨.	ಬುಂದೇಲ ಖಂಡ	–	೧೫" x ೬"	ಜಲವರ್ಣ	೧೮ನೇ ಶತಮಾನ
೨೩.	ಬುಂದೇಲ ಖಂಡ	–	೬" x ೯"	ಜಲವರ್ಣ	೧೮ನೇ ಶತಮಾನ
೨೪.	ಬುಂದೇಲ ಖಂಡ	–	೧೨" x ೮"	ಜಲವರ್ಣ	೧೮ನೇ ಶತಮಾನ
೨೫.	ಡೆಕ್ಕನ	–	೭" x ೧೧"	ಜಲವರ್ಣ	——
೨೬.	ಡೆಕ್ಕನ	–	೯" x ೭"	ಜಲವರ್ಣ	——
೨೭.	ಓರಿಸ್ಸಾ	–	೯" x ೧೨"	ಜಲವರ್ಣ	——
೨೮.	ಡೆಕ್ಕನ	–	೬" x ೮"	ಜಲವರ್ಣ	——
೨೯.	ಡೆಕ್ಕನ	–	೬" x ೮"	ಜಲವರ್ಣ	——
೩೦.	ಡೆಕ್ಕನ	–	೬" x ೮"	ಜಲವರ್ಣ	——
೩೧.	ಡೆಕ್ಕನ	–	೬" x ೮"	ಜಲವರ್ಣ	——
೩೨.	ಡೆಕ್ಕನ	–	೬" x ೮"	ಜಲವರ್ಣ	——
೩೩.	ಡೆಕ್ಕನ	–	೬" x ೮"	ಜಲವರ್ಣ	——
೩೪.	ಡೆಕ್ಕನ	–	೬" x ೮"	ಜಲವರ್ಣ	——
೩೫.	ಡೆಕ್ಕನ	–	೬" x ೮"	ಜಲವರ್ಣ	——
೩೬.	ಡೆಕ್ಕನ	–	೬" x ೮"	ಜಲವರ್ಣ	——
೩೭.	ಡೆಕ್ಕನ	–	೬" x ೮"	ಜಲವರ್ಣ	——

ಕ್ರಸಂ	ಶೈಲಿ	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೩೮.	ಡೆಕ್ಕನ	–	೬" x ೮"	ಜಲವರ್ಣ	
೩೯.	ತಂಜಾವೂರ	೬೪ ನಯನಾರರು	೨೬" x ೩೮"	ಜಲವರ್ಣ ಬಂಗಾರ ಲೇಪನ	
೪೦.	ತಂಜಾವೂರ	ಶಿವ ಮತ್ತು ಪಾರ್ವತಿ	೧೬" x ೨೧"	ಜಲ, ಬಂಗಾರ ಕಾಗದ	
೪೧.	ಮೈಸೂರು ಶೈಲಿ	ಲಕ್ಷ್ಮೀ	೧೦" x ೧೪"	ಬಂಗಾರದ ಹಾಳೆ ಲೇಪನ	
೪೨.	ಮೈಸೂರು ಶೈಲಿ	ಗಿರಿಜಾ ಕಲ್ಯಾಣ	೧೮" x ೧೬"	ಬಂಗಾರದ ಹಾಳೆ ಲೇಪನ	
೪೩.	ಮೈಸೂರು ಶೈಲಿ	ಕೃಷ್ಣ ಮತ್ತು ಅಷ್ಟಬಾರ್ಯರು	೧೫" x ೨೦"	ಬಂಗಾರದ ಹಾಳೆ ಲೇಪನ	
೪೪.	ಮೈಸೂರು ಶೈಲಿ	ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ್ ಮತ್ತು ದೀವಾನ ಪೂರ್ಣಯ್ಯ	೮" x ೭"	ಜಲ, ಕಾಗದ	
೪೫.	ಮೈಸೂರು ಶೈಲಿ	ಅಳಿಯ ಲಿಂಗರಾ ಅರಸ	೧೨" x ೧೬"	ಜಲ, ಕಾಗದ	
೪೬.	ಮೈಸೂರು ಶೈಲಿ	ಮು. ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ್ ಅವರ ಭಾವಚಿತ್ರ	೫" x ೬"	ಜಲ, ಕಾಗದ	
೪೭.	ಮೈಸೂರು ಶೈಲಿ	ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ್ ಅವರು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿರುವದು	೬.೫" x ೭.೫"	ಜಲ, ಕಾಗದ	
೪೮.	ಮೈಸೂರು ಶೈಲಿ	ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ್ ವೀರಭದ್ರನನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿರುವದು	೧೪" x ೧೩"	ಜಲ, ಕಾಗದ	
೪೯.	ಮೈಸೂರು ಶೈಲಿ	ಪೂಜಾನಿರತ ರಾಜ ದಂಪತಿಗಳು	೧೬" x ೧೩"	ಜಲ, ಕಾಗದ	
೫೦.	ಮೈಸೂರು ಶೈಲಿ	ಯಶೋಧ ಕೃಷ್ಣ	೧೪" x ೨೦"	ಜಲ, ಬಂಗಾರದ ಹಾಳೆ	
೫೧.	ಮೈಸೂರು ಶೈಲಿ	ಕೃಷ್ಣ ಪಗಡೆ ಆಡುತ್ತಿರುವದು	೧೪" x ೧೩"	ಜಲ, ಬಂಗಾರದ ಹಾಳೆ	
೫೨.	ಮೈಸೂರು ಶೈಲಿ	ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ಅವತಾರಗಳು	೧೬" x ೨೦"	ಜಲ, ಬಂಗಾರದ ಹಾಳೆ	
೫೩.	ಮೈಸೂರು ಶೈಲಿ	ರಾಮಾಯಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವರ್ಣ ಚಿತ್ರಗಳು	೯೧" x ೬೭"	ಜಲ, ಬಂಗಾರದ ಹಾಳೆ	
೫೪.	ಮೈಸೂರು ಶೈಲಿ	ಗೋಪಿಯರೊಡನೆ ಕೃಷ್ಣ	೨೨" x ೧೬"	ಜಲ, ಬಂಗಾರದ ಹಾಳೆ	

ಕ್ರಸಂ	ಶೈಲಿ	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೫೫.	ಮೈಸೂರು ಶೈಲಿ	ಸಪ್ತ ಮಾತೃಕೆಯರು	೧೧" x ೧೦"	ಬಂಗಾರದ ಹಾಳೆ ಲೇಪನ	
೫೬.	ಮೈಸೂರು ಶೈಲಿ	ಶ್ರೀನಿವಾಸ, ಶ್ರೀದೇವಿ, ಮತ್ತು ಭೂದೇವಿಯರೊಂದಿಗೆ	೧೬" x ೧೨"	ಬಂಗಾರದ ಹಾಳೆ ಲೇಪನ	
೫೭.	ಮೈಸೂರು ಶೈಲಿ	ಚಾಮುಂಡೇಶ್ವರಿ	೬" x ೮"	ಜಲ, ಕಾಗದ	
೫೮.	ಮೈಸೂರು ಶೈಲಿ	ಶೇಷಶಯನ	೧೮" x ೧೪"	ಜಲ, ಕಾಗದ ಬಂಗಾರದ ಹಾಳೆ ಲೇಪನ	
೫೯.	ಮೈಸೂರು ಶೈಲಿ	ಕುರ್ಮಾವತಾರ	೧೬" x ೧೮"	ಜಲ, ಕಾಗದ ಬಂಗಾರದ ಹಾಳೆ ಲೇಪನ	
೬೦.	ಮೈಸೂರು ಶೈಲಿ	ನಾರಾಯಣ ಶ್ರೀದೇವಿ ಮತ್ತು ಭೂದೇವಿಯರೊಂದಿಗೆ	೨೧" x ೨೭"	ಜಲ, ಕಾಗದ ಬಂಗಾರದ ಹಾಳೆ ಲೇಪನ	
೬೧.	ಮೈಸೂರು ಶೈಲಿ	ಗಜೇಂದ್ರ ಮೋಕ್ಷ	೨೧" x ೨೭"	ಜಲ, ಕಾಗದ ಬಂಗಾರದ ಹಾಳೆ ಲೇಪನ	
೬೨.	ಮೈಸೂರು ಶೈಲಿ	ರಾಮ ಸೀತಾ ಆಂಜನೇಯ	೧೬" x ೨೦"	ಜಲ, ಕಾಗದ ಬಂಗಾರದ ಹಾಳೆ ಲೇಪನ	
೬೩.	ಮೈಸೂರು ಶೈಲಿ	ರಾಮ ಸೀತಾ ಆಂಜನೇಯ	೨೨" x ೨೨"	ಜಲ, ಕಾಗದ ಬಂಗಾರದ ಹಾಳೆ ಲೇಪನ	
೬೪.	ಮೈಸೂರು ಶೈಲಿ	ಶ್ರೀರಾಜ ರಾಜೇಶ್ವರಿ	೨೧" x ೨೭"	ಜಲ/ಕಾಗದ ಬಂಗಾರದ ಹಾಳೆ	
೬೫.	ಮೈಸೂರು ಶೈಲಿ	ಮುಕ್ಕಣ್ಣೇಶ್ವರ	೨೧" x ೨೭"	ಜಲ/ಕಾಗದ ಬಂಗಾರದ ಹಾಳೆ	
೬೬.	ಮೈಸೂರು ಶೈಲಿ	ಶ್ರೀರಾಮ ಪಟ್ಟಾಬೀಷೇಕ	೨೧" x ೨೭"	ಜಲ/ಕಾಗದ ಬಂಗಾರದ ಹಾಳೆ	
೬೭.	ಲೂಯಿ ಥಾಮಸ್‌ಹಂಟರ್ ಪಿಂಕ್ಸ	ಟಿಪ್ಪು ಅರಮನೆಯ ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಕ್ಕಿನ ಭಾಗ	೧೧" x ೧೦"	ಕಲರ ಎನಗ್ರೇವಿಂಗ್ಸ	
೬೮.	ಲೂಯಿ ಥಾಮಸ್‌ಹಂಟರ್ ಪಿಂಕ್ಸ	ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಟಿಪ್ಪುಸುಲ್ತಾನನ ಅರಮನೆಗೆ ಹೋಗಲು ಒಂದು ಚೌಕ ದಾರಿ	೧೧" x ೧೦"	ಕಲರ ಎನಗ್ರೇವಿಂಗ್ಸ	

ಕ್ರಸಂ	ಶೈಲಿ	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೧೯.	ಲೂಯಿ ಥಾಮಸ್‌ಹಂಟರ್ ಪಿಂಕ್ಸ	ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಉಧ್ಯಾನವನದ ಬಾಗಿಲು	೧೧" x ೧೦"	ಕಲರ ಎನಗ್ರೇವಿಂಗ್ಸ	
೨೦.	ಲೂಯಿ ಥಾಮಸ್ ಹಂಟರ್ ಪಿಂಕ್ಸ	ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಕೋಟೆಗೆ ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದ ಬರುವ ದಾರಿ	೧೧" x ೧೦"	ಕಲರ ಎನಗ್ರೇವಿಂಗ್ಸ	
೨೧.	ಲೂಯಿ ಥಾಮಸ್ ಹಂಟರ್ ಪಿಂಕ್ಸ	ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಮೂರನೆ ಡೆಲ್ಲಿ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲು	೧೨" x ೧೦"	ಕಲರ ಎನಗ್ರೇವಿಂಗ್ಸ	
೨೨.	ಲೂಯಿ ಥಾಮಸ್ ಹಂಟರ್ ಪಿಂಕ್ಸ	ಬೆಂಗಳೂರು ಕೋಟೆಗೆ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದ ಬರುವ ದಾರಿ	೧೧" x ೧೦"	ಕಲರ ಎನಗ್ರೇವಿಂಗ್ಸ	
೨೩.	ಲೂಯಿ ಥಾಮಸ್ ಹಂಟರ್ ಪಿಂಕ್ಸ	–	೧೧" x ೧೦"	ಕಲರ ಎನಗ್ರೇವಿಂಗ್ಸ	

೦೨. ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಇಲಾಖೆಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬಿಜಾಪೂರ

ಕ್ರಸಂ	ಶೈಲಿ	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೧	ದಖ್ಖನಿ ಶೈಲಿ	ರಂಭಾವತಿ–ಮೊಹಮದ್ ಆದಿಲ್‌ಶಾಹಿಪತ್ನಿ	೧೭" x ೨೩"	ಜಲವರ್ಣ	
೨	ದಖ್ಖನಿ ಶೈಲಿ	ಎರಡನೇ ಇಬ್ರಾಹಿಂ ಆದಿಲ್ ಶಾಹಿ ಭಾವಚಿತ್ರ	೨೮" x ೩೨"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	
೩.	ದಖ್ಖನಿ ಶೈಲಿ	ಬಲಿಷ್ಠನಧ ಗಣ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿ	೫" x ೧೦"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	
೪.	ದಖ್ಖನಿ ಶೈಲಿ	ಸುಲ್ತಾನ ಇಬಾಹಿಂ ಆದಿಲ್ ಶಾಹಿ–೨	೫" x ೯"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	
೫.	ದಖ್ಖನಿ ಶೈಲಿ	ಯೋಗಿನಿ	೬" x ೧೦"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	
೬.	ದಖ್ಖನಿ ಶೈಲಿ	ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಸುಲ್ತಾನ ಮುರ್ತುಲಾ ನಿಜಾಮ ಶಾಹಿ	೬" x ೭"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	
೭.	ದಖ್ಖನಿ ಶೈಲಿ	ಸುಲ್ತಾನ ಮಹಮ್ಮದ ಆದಿಲ್ ಶಾಹಿ ಇಕ್ಲಾಸ ಖಾನ್	೯" x ೮"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	

ಕ್ರಸಂ	ಶೈಲಿ	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೮.	ದಖ್ಖನಿ ಶೈಲಿ	ವಿಜಾಪೂರ ರಾಜಧಾನಿ ನಕ್ಷೆ	೬೦" X ೩೯"	ಜಲವರ್ಣ	ಸುಮಾರು ೧೭, ೧೮ ಶತಮಾನ
೯.	ದಖ್ಖನಿ ಶೈಲಿ	ತಾಳಿಕೋಟೆ ಯುದ್ಧದ ದೃಶ್ಯಗಳು	೪" X ೫"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	
೧೦.	ದಖ್ಖನಿ ಶೈಲಿ	ತಾಳಿಕೋಟೆ ಯುದ್ಧದ ದೃಶ್ಯಗಳು	೪" X ೫"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	
೧೧.	ದಖ್ಖನಿ ಶೈಲಿ	ತಾಳಿಕೋಟೆ ಯುದ್ಧದ ದೃಶ್ಯಗಳು	೪" X ೫"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	
೧೨.	ದಖ್ಖನಿ ಶೈಲಿ	ತಾಳಿಕೋಟೆ ಯುದ್ಧದ ದೃಶ್ಯಗಳು	೪" X ೫"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	
೧೩.	ದಖ್ಖನಿ ಶೈಲಿ	ತಾಳಿಕೋಟೆ ಯುದ್ಧದ ದೃಶ್ಯಗಳು	೪" X ೫"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	
೧೪.	ದಖ್ಖನಿ ಶೈಲಿ	ಮರದ ಕೆಳಗೆ ನಿಂತಯುವತಿ ಧನಾಶ್ರೀ ರಾಗಿಣಿ	೭" X ೯"	ಜಲವರ್ಣ	
೧೫.	ದಖ್ಖನಿ ಶೈಲಿ	ಮೊಹಮ್ಮದ ಆದಿಲ್ ಶಾಹನ ಪತ್ನಿ–ಅರುಸಬೀದಿ	೯" X ೧೨"	ಜಲವರ್ಣ	
೧೬.	ದಖ್ಖನಿ ಶೈಲಿ	ಚಾಂದ ಬೀಬಿ	೯" X ೧೩"	ಜಲವರ್ಣ	
೧೭.	ದಖ್ಖನಿ ಶೈಲಿ	ಎರಡನೇ ಇಬ್ರಾಹಿಂ ಆದಿಲ್ ಶಾಹಿ ಪತ್ನಿ– ತಾಜ್ ಸುಲ್ತಾನ ಮತ್ತು ಮಗಳು ಜೋಹರಾ ಸುಲ್ತಾನ	೬" X ೧೨"	ಜಲವರ್ಣ	
೧೮.	ದಖ್ಖನಿ ಶೈಲಿ	ನಿಂತಿರುವ ರಾಣಿ	೬" X ೯"	ಜಲವರ್ಣ	
೧೯.	ದಖ್ಖನಿ ಶೈಲಿ	ಯೂಸೂಫ ಆದಿಲ್ ಶಾಹಿ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೪೮೯–೧೫೧೦	೬" X ೯"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	
೨೦.	ದಖ್ಖನಿ ಶೈಲಿ	ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್ ಆದಿಲ್ ಶಾಹಿ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೫೧೦–೧೫೩೪	೬" X ೯"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	
೨೧.	ಸೂಫಿ ಸಂತರು	ಫೀರ್ ಬಾದಶಾಹ ನೂರುಲ್ ಹಕ್	೪" X ೫"	ಜಲ/ಕಾಗದ, ಬಂಗಾರದ ಹಾಳೆ	
೨೨.	ಸೂಫಿ ಸಂತರು	ಬಾಗ್ದಾದಿನ ಸುಲ್ತಾನ ಮೊಹಿದ್ದಿನ ಫೀರ್	೪" X ೫"	ಜಲ/ಕಾಗದ	
೨೩.	ಸೂಫಿ ಸಂತರು	ಹಜರತ್ ಅಲಿ	೪" X ೫"	ಜಲ/ಕಾಗದ	
೨೪.	ಸೂಫಿ ಸಂತರು	ಷಾಹ ಫತ್ತಿ ಉದ್ದಿನ್ ಖಾದಿರಿ	೩" X ೫"	ಜಲ/ಕಾಗದ	
೨೫.	ಸೂಫಿ ಸಂತರು	ಆರು ಮಂದಿ ಸಂತರ ಗುಂಪು	೪" X ೫.೫"	ಜಲ/ಕಾಗದ	

ಕ್ರಸಂ.	ಶೈಲಿ	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೨೬.	ಸೂಫಿ ಸಂತರು	ಮೊಹಮ್ಮದ ಹುಸೇನ್ ಖಾದಿರಿ	೩" X ೪೧/೨"	ಜಲ/ಕಾಗದ	
೨೭.	ಸೂಫಿ ಸಂತರು	ಸಯ್ಯದ ಷಾ ಹಸನ್ ಹುಸ್ನೈನಿ	೪" X ೬"	ಜಲ/ಕಾಗದ	
೨೮.	ಸೂಫಿ ಸಂತರು	ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಹಜರತ್ ಖ್ವಾಜಾಬಂದೆ ನವಾಜ್	೬" X ೧೦"	ಜಲ/ಕಾಗದ	
೨೯.	ಸೂಫಿ ಸಂತರು	ಆರು ಮಂದಿ ಸಂತರ ಗುಂಪು	೭" X ೧೨"	ಜಲ/ಕಾಗದ	
೩೦.	ಸೂಫಿ ಸಂತರು	ಅಜಮೀರ್ ಖ್ವಾಜಾ ಮೊಹಿನುದ್ದಿನ್ ಬೆಸ್ತಿ	೭.೫" X ೧೨"	ಜಲ/ಕಾಗದ	
೩೧.	ಸೂಫಿ ಸಂತರು	ಇಬ್ರಾಹಾ ಅದಾ ಖಲ್ಕಿ	೮" X ೧೨"	ಜಲ/ಕಾಗದ	
೩೨.	ಸೂಫಿ ಸಂತರು	ಚಾಂದ ಬೀಜಿ ಒಂದನೇಯ ಆದಿಲ್ ಶಾಹಿ ಪತ್ನಿ	೫" X ೪"	ಜಲ/ಕಾಗದ	
೩೩.	ಸೂಫಿ ಸಂತರು	ಖವಾಜ್ ಖಾನರ ಮನೆ	೭.೫" X ೫"	ಜಲ/ಕಾಗದ	
೩೪.	ಸೂಫಿ ಸಂತರು	ಮಾಧವರಾವ್		ಜಲ/ಕಾಗದ	
೩೫.	ಸೂಫಿ ಸಂತರು	ಅಫಜಲ್ ಖಾನ್	೩" X ೪.೫"	ಜಲ/ಕಾಗದ	
೩೬.	ಸೂಫಿ ಸಂತರು	ಬಾಲಾಜೀ ಬಾಜಿರಾವ್ ಪೇಶ್ವೆ	೬.೫" X ೮.೫"	ಜಲ/ಕಾಗದ	
೩೭.	ಸೂಫಿ ಸಂತರು	ತಂಬೂರಿವಾದಕ ಯೋಹಿನಿ	೪" X ೮"	ಜಲ/ಕಾಗದ	
೩೮.	ಸೂಫಿ ಸಂತರು			ಜಲ/ಕಾಗದ	
೩೯.	ದಖನಿ ಕಲೆ	ವಾಕ್ ವಾಕ್ ದ್ವೀಪದ ಮರ	೫" X ೮"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್ಸ್	
೪೦.	ದಖನಿ ಕಲೆ	ಬಲಿಷ್ಟವಾದ ಗಣ್ಯವ್ಯಕ್ತಿ	೫" x ೭"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್ಸ್	
೪೧.	ದಖನಿ ಕಲೆ	ಸಂತನ ಬೇಟೆಗೆ ಬಂದಿರುವ ಯೋಗಿನಿ	೭" x ೯"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್ಸ್	
೪೨.	ದಖನಿ ಕಲೆ	ಅಲಂಕೃತ ಮಿಹ್ರಾಬ್ ಜಾಮಿ ಮಸೀದಿ–ಬಿಜಾಪುರ	೯" x ೧೩"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್ಸ್	
೪೩.	ದಖನಿ ಕಲೆ	ಪವಿತ್ರ ಖುರಾನಿನ ಅಲಂಕೃತ ಪುಟ	೧೧" x ೮"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್ಸ್	
೪೪.	ದಖನಿ ಕಲೆ	ಬೆಟ್ಟ ಹತ್ತುತ್ತಿರುವ ರಾಜಕುಮಾರ	೫" x ೭"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್ಸ್	

ಕ್ರಸಂ.	ಶೈಲಿ	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೪೫.	ದಖನಿ ಕಲೆ	ಲಿಪಿ	೫" x ೫.೫"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್ಸ್	
೪೬.	ದಖನಿ ಕಲೆ	ಗಿಡುಗ ಹಿಡಿದು ವಿಹರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸುಲ್ತಾನ್ ಇಬ್ರಾಹಿಂ ಆದಿಲ್ ಶಾಹ-೨	೪.೫" x ೭.೫"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್ಸ್	
೪೭.	ದಖನಿ ಕಲೆ	ಹುಲಿ ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತಿರುವ ಸುಲ್ತಾನ ಅಲಿ ಆದಿಲ್ ಶಾಹಿ -೨	೧೦" x ೭"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್ಸ್	
೪೮.	ದಖನಿ ಕಲೆ	ಜಿಂಕೆಯ ಬೇಟೆ	೭" x ೪"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್ಸ್	
೪೯.	ದಖನಿ ಕಲೆ	ಸುಲ್ತಾನ ಮಹಮ್ಮದ ಆದಿಲ್ ಶಾಹ	೪" x ೬"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್ಸ್	
೫೦.	ದಖನಿ ಕಲೆ	ರಂಭಾವತಿ ಭಾವಚಿತ್ರ ಮಹಮ್ಮದ ಆದಿಲ್ ಶಾಹಿನ ಪತ್ನಿ	೧೨" x ೧೬"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್ಸ್	
೫೧.	ದಖನಿ ಕಲೆ	ಗೋಳಗುಮ್ಮಟ ಮಹಮ್ಮದ ಆದಿಲ್ ಶಾಹನ ಸಮಾಧಿ	೬೭" x ೪೪ "	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್ಸ್	
೫೨.	ದಖನಿ ಕಲೆ	ಮಹಮ್ಮದ ಆದುಕ್ ಶಾಹನ ಭಾವಚಿತ್ರ	೧೨" x ೧೦"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್ಸ್	
೫೩.	ದಖನಿ ಕಲೆ	ನಿದ್ರಾಲೋಲ ಸುಲ್ತಾನ ಇಬ್ರಾಹಿಂ ಆದಿಲ್ ಶಾಹ-೨	೫" x ೭"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್ಸ್	
೫೪.	ದಖನಿ ಕಲೆ	ತಂಬೂರಿ ವಾದಕ ಸುಲ್ತಾನ ಇಬ್ರಾಹಿಂ ಆದಿಲ್ ಶಾಹಿ-೨	೭"x ೬"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್ಸ್	
೫೫.	ದಖನಿ ಕಲೆ	ಚಿಟಿಕೆ ಹಿಡಿದ ಸುಲ್ತಾನ ಆದಿಲ್ ಶಾಹ೨	೪.೫" x ೭"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್ಸ್	
೫೬.	ದಖನಿ ಕಲೆ	ಆನೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತ ಇಬ್ರಾಹಿಂ ಆದಿಲ್ ಶಾಹ-೨	೬" x ೪.೫"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್ಸ್	
೫೭.	ದಖನಿ ಕಲೆ	ಸುಲ್ತಾನ ಇಬ್ರಾಹಿಂ ಆದಿಲ್ ಶಾಹ-೨	೪" x ೭'	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್ಸ್	
೫೮.	ದಖನಿ ಕಲೆ	ಅಲಂಕೃತ ಶಿರೋಭೂಷಣ	೪.೫" x ೫"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್ಸ್	
೫೯.	ದಖನಿ ಕಲೆ	ಹೂವು ಹಿಡಿದ ರಾಜ	೭" x ೧೦"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್ಸ್	
೬೦.	ದಖನಿ ಕಲೆ	ಲಿಪಿಗಳು	೩.೫" x ೭.೫"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್ಸ್	

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಶೈಲಿ	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೬೧.	ದಖನಿ ಕಲೆ	ಹಾಸಿಗೆ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತ ರಾಜನ ಜೊತೆಗೆ ಸೇವಕಿಯರು	೫.೫".x ೬.೫"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್ಸ್	
೬೨.	ದಖನಿ ಕಲೆ	ಉಪವನದಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರು	೬" x ೯"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್ಸ್	
೬೩.	ದಖನಿ ಕಲೆ	ಹುಕ್ಕಸೇವಿಸುತ್ತಿರುವ ಮಹಿಳೆ	೬" x ೧೦"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್ಸ್	
೬೪.	ದಖನಿ ಕಲೆ	ಮಾಲಕಂಸ ರಾಗಿಣಿ	೬" x ೮"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್ಸ್	
೬೫.	ದಖನಿ ಕಲೆ	ಮಹಿಳೆಯೊಂದಿಗಿರುವ ರಾಜಪುರುಷ	೪"x ೭"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್ಸ್	
೬೬.	ದಖನಿ ಕಲೆ	ರಾಜಪುರುಷ	೫"x೭"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್ಸ್	
೬೭.	ದಖನಿ ಕಲೆ	ಜೈಬುನ್ನೀ ಸಾ – ಔರಂಗಜೇಬನ ಮಗಳು	೫"x ೬"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್ಸ್	
೬೮.	ಆದಿಲ್ ಶಾಹಿ	೨ನೇ ಆದಿಲ್‌ಶಾಹಿ ರಾಜ ವಂಶದ ಸುಲ್ತಾನರು	೭"x ೯"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್ಸ್	ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೬೫೬–೧೬೭೨
೬೯.	ಆದಿಲ್ ಶಾಹಿ	೨ನೇ ಇಬ್ರಾಹಿಂ ಆದಿಲ್‌ಶಾಹಿ ರಾಜ ವಂಶದ ಸುಲ್ತಾನರು	೬"x ೯"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್ಸ್	ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೫೮೦–೧೬೨೬
೭೦.	ಆದಿಲ್ ಶಾಹಿ	ಸಿಕಂದರ್ ಆದಿಲ್‌ಶಾಹಿ ರಾಜ ವಂಶದ ಸುಲ್ತಾನರು	೬"x ೯"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್ಸ್	ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೬೭೨–೧೬೮೨
೭೧.	ಆದಿಲ್ ಶಾಹಿ	ಮಹಮ್ಮದ್ ಆದಿಲ್‌ಶಾಹಿ ರಾಜ ವಂಶದ ಸುಲ್ತಾನರು	೬"x ೯"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್ಸ್	ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೬೭೨–೧೬೫೬
೭೨.	ಆದಿಲ್ ಶಾಹಿ	೧ನೇ ಇಬ್ರಾಹಿಂ ಆದಿಲ್‌ಶಾಹಿ ರಾಜ ವಂಶದ ಸುಲ್ತಾನರು	೬"x ೯"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್ಸ್	ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೫೩೫–೧೫೫೭
೭೩.	ಆದಿಲ್ ಶಾಹಿ	೧ನೇ ಆದಿಲ್‌ಶಾಹಿ ರಾಜ ವಂಶದ ಸುಲ್ತಾನರು	೬"x ೯"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್ಸ್	ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೫೫೭–೧೫೮೦
೭೪.	ಆದಿಲ್ ಶಾಹಿ	ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್‌ಶಾಹಿ ರಾಜ ವಂಶದ ಸುಲ್ತಾನರು	೬"x೯"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್ಸ್	ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೪೮೯–೧೫೧೦

೦೩. ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ

ಕ್ರಸಂ.	ಶೈಲಿ	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೦೧.	ಜಿ.ಎಫ್ ಚೆರ್ರಿ (ಬ್ರಿಟಿಷ್)	ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನ ವರ್ಣಚಿತ್ರ	೬"x ೮"	ತೈಲ–ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೭೯೨
೦೨.	ಸರ್ ರಾಬರ್ಟ್ ಕೆ ಪೋರ್ಟರ್	ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ ಪತನ	೩೪"x ೧೦೪"	ತೈಲ–ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೪.೫.೧೭೯೯ (ಬ್ರಿಟಿಷ್)
೦೩.	ಥಾಮಸ್ ಹಿಕ್ಕಿ (ಬ್ರಿಟಿಷ್)	ಶರುರಾ ಉಲ್ಲಾ	೧೪"x ೧೨"	ರೇಖಾಚಿತ್ರ	೧೮.೧.೧೮೦೧
೦೪.	ಥಾಮಸ್ ಹಿಕ್ಕಿ (ಬ್ರಿಟಿಷ್)	ಸುಭಾನ್ ಸಾಹಿಬ್	೧೩"x ೧೮"	ರೇಖಾಚಿತ್ರ	೧೧.೧.೧೮೦೧
೦೫.	ಥಾಮಸ್ ಹಿಕ್ಕಿ (ಬ್ರಿಟಿಷ್)	ಯಾನೇನ ಸಾಹಿಬ್	೧೪"x ೧೮"	ರೇಖಾಚಿತ್ರ	೧೧.೧.೧೮೦೧
೦೬.	ಥಾಮಸ್ ಹಿಕ್ಕಿ (ಬ್ರಿಟಿಷ್)	ಸುಲ್ತಾನ ಮೊಹಿವುದ್ದಿನ್	೧೪"x ೧೮"	ರೇಖಾಚಿತ್ರ	೧.೩.೧೮೦೧
೦೭.	ಥಾಮಸ್ ಹಿಕ್ಕಿ (ಬ್ರಿಟಿಷ್)	ಗುಲಾಮ ಅಲಿಖಾನ	೧೪"x ೧೮"	ರೇಖಾಚಿತ್ರ	೧.೩.೧೮೦೧
೦೮.	ಥಾಮಸ್ ಹಿಕ್ಕಿ (ಬ್ರಿಟಿಷ್)	ಮೈಜುದ್ದೀನ್	೧೪"x ೧೮"	ರೇಖಾಚಿತ್ರ – ಕಾಗದ	೨೭.೧.೧೮೦೧
೦೯.	ಥಾಮಸ್ ಹಿಕ್ಕಿ (ಬ್ರಿಟಿಷ್)	ಅಬ್ದುಲ್ ಖಾಲಕ್	೧೬"x ೨೦"	ರೇಖಾಚಿತ್ರ – ಕಾಗದ	೨೧.೩.೧೮೦೧
೧೦.	ಥಾಮಸ್ ಹಿಕ್ಕಿ (ಬ್ರಿಟಿಷ್)	ಫತ್ತೇ ಹೈದರ್	೧೬"x ೨೦"	ರೇಖಾಚಿತ್ರ – ಕಾಗದ	೧.೩.೧೮೦೧
೧೧.	ಥಾಮಸ್ ಹಿಕ್ಕಿ (ಬ್ರಿಟಿಷ್)	ರಾಜಾ ಖಾನ್	೧೬"x ೨೦"	ರೇಖಾಚಿತ್ರ – ಕಾಗದ	–
೧೨.	ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ ಎಲನ್ (ಬ್ರಿಟಿಷ್)	ರಾಮಗಿರಿ	೧೨"x ೧೭"	ಕಲರ್ ಎನ್‌ಗ್ರೇವಿಂಗ್	೪.೬.೧೭೯೪
೧೩.	ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ ಎಲನ್ (ಬ್ರಿಟಿಷ್)	ತರಲವಾಡಿ	೧೨"x ೧೭"	ಕಲರ್ ಎನ್‌ಗ್ರೇವಿಂಗ್	–
೧೪.	ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ ಎಲನ್ (ಬ್ರಿಟಿಷ್)	ಹೈದರಾಲಿಯ ಗೋರಿ	೧೨"x ೧೭"	ಕಲರ್ ಎನ್‌ಗ್ರೇವಿಂಗ್	–
೧೫.	ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ ಎಲನ್ (ಬ್ರಿಟಿಷ್)	ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ ಕೋಟೆ	೧೨"x ೧೭"	ಕಲರ್ ಎನ್‌ಗ್ರೇವಿಂಗ್	೪.೬.೧೭೯೪
೧೬.	ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ ಎಲನ್ (ಬ್ರಿಟಿಷ್)	ಉದಯಮಾರ್ಗ	೧೨"x ೧೭"	ಕಲರ್ ಎನ್‌ಗ್ರೇವಿಂಗ್	೪.೬.೧೭೯೪
೧೭.	ಹೆಚ್. ಸಿಂಗಲ್ ಟನ್	ಟಿಪ್ಪುಸುಲ್ತಾನನ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ದೃಶ್ಯ	೨೪"x ೧೭"	ರೇಖಾಚಿತ್ರ	೧೫.೮.೧೮೦೧
೧೮.	ಹೆಚ್. ಸಿಂಗಲ್ ಟನ್	ಟಿಪ್ಪುಸುಲ್ತಾನನ ಕೊನೆಯ ಪ್ರಯತ್ನ ಹಾಗೂ ಸಾವು	೨೨"x ೧೮"	ಸಂಯೋಜನೆ	೧೫.೮.೧೮೦೨

ಕ್ರಸಂ.	ಶೈಲಿ	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೧೯.	ಆರ್ಮ್ (ಬ್ರಿಟಿಷ್)	ಒತ್ತೆಯಾಳಾದ ಟಿಪ್ಪುಸುಲ್ತಾನನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮಾರ್ಕಸ್ ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಕಾರ್ನವಾಲಿಸನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತಿರುವ ದೃಶ್ಯ	೨೮"x ೨೧"	ರೇಖಾಚಿತ್ರ	
೨೦.	ರೋಟ್ ಕೆರ್ ಪೋರ್ಟರ್	ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದ ಪತನ	೩೩"x ೩೩"	ರೇಖಾಚಿತ್ರ	೧.೧.೧೮೦೩
೨೧.	ಜೇಮ್ಸ್ ಹಂಟರ್	ಶೋಲಗಿರಿ ದುರ್ಗದ ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನ ನೋಟ	೧೦"x ೧೨"	ರೇಖಾಚಿತ್ರ	೧.೧.೧೮೦೫
೨೨.	ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ ಎಲನ್	ಉತ್ತರಾಯ ದುರ್ಗ	೧೬"x೧೧"	ಜಲವರ್ಣ	೪.೬.೧೭೯೪
೨೩.	ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ ಎಲನ್	ಹುಲಿಯ ದುರ್ಗ	೧೬"x೧೧"	ಜಲವರ್ಣ – ಕಾಗದ	
೨೪.	ಥಾಮಸ್ ಹಿಕ್ಕಿ	ರಜಾ ಅಲಿಖಾನ್	೧೮"x೧೬	ಜಲವರ್ಣ – ಕಾಗದ	೧೮೦೧
೨೫.	ಥಾಮಸ್ ಹಿಕ್ಕಿ (ಬ್ರಿಟಿಷ್)	ನಂದಿರಾಜ	೧೫"x೨೧"	ಜಲವರ್ಣ – ಕಾಗದ	೮.೨.೧೮೦೧
೨೬.	ಥಾಮಸ್ ಹಿಕ್ಕಿ (ಬ್ರಿಟಿಷ್)	ಭದ್ರ ಉಜ್ ಜಮಾನ ಖಾನ್	೧೮"x೧೬"	ಜಲವರ್ಣ – ಕಾಗದ	೨.೧.೧೮೦೧
೨೭.	ಥಾಮಸ್ ಹಿಕ್ಕಿ (ಬ್ರಿಟಿಷ್)	ಒಪ್ಪಂದಕ್ಕೊಳಪಟ್ಟ ರಾಜಕುಮಾರ	೩೬"x೪೮"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೨೮.	ಜಾನ ಜಾಫನಿಯ	ಯುವರಾಜ ಟಿಪ್ಪುವಿನ ತೈಲವರ್ಣ	೪೮"x೮೪"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೭೮೦
೨೯.	ಥಾಮಸ್ ಹಿಕ್ಕಿ (ಬ್ರಿಟಿಷ್)	ಅಬ್ದುಲ್ ಖಾಲಕ್	೧೫"x೨೦"	ರೇಖಾ – ಕಾಗದ	೧.೩.೧೮೦೧
೩೦.	ಥಾಮಸ್ ಹಿಕ್ಕಿ (ಬ್ರಿಟಿಷ್)	ಶೇಖೆ ಹುಸೇನ್	೧೪"x೨೧"	ರೇಖಾ – ಕಾಗದ	೧೮೦೧
೩೧.	ಥಾಮಸ್ ಹಿಕ್ಕಿ (ಬ್ರಿಟಿಷ್	ಫಿರೋಜ್ ಸೇಠ	೧೧"x೧೨"	ರೇಖಾ – ಕಾಗದ	೧೮೦೧
೩೨.	ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ ಎಲನ್	ಕೃಷ್ಣಗಿರಿ	೧೬"x೧೦"	ಕಲರ್ ಎನ್‌ಗ್ರೇವಿಂಗ್ಸ್	
೩೩.	ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ ಎಲನ್	ಶವಣಗಿರಿ	೧೬"x೧೦"	ಕಲರ್ ಎನ್‌ಗ್ರೇವಿಂಗ್ಸ್	೧.೧.೧೭೯೪
೩೪.	ಜೇಮ್ಸ್ ಹಂಟರ್ ಮತ್ತು ಹೆಟ್ ಮಾರ್ಕ್ (ಬ್ರಿಟಿಷ್)	ಬೆಂಗಳೂರು ಕೋಟೆಯ ಉತ್ತರದ ಮಹಾದ್ವಾರ	೧೧"x೮"	ಕಲರ್ ಎನ್‌ಗ್ರೇವಿಂಗ್ಸ್	೧.೧.೧೮೦೪

ಕ್ರಸಂ.	ಶೈಲಿ	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೩೫.	ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ ಎಲನ್ (ಬ್ರಿಟಿಷ್)	ನಂದಿದುರ್ಗ	೧೪"x೧೨"	ಕಲರ್ ಎನ್‌ಗ್ರೇವಿಂಗ್ಸ್	೪.೬.೧೮೭೪
೩೬.	ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ ಎಲನ್ (ಬ್ರಿಟಿಷ್)	ಚನ್ನರಾಯದುರ್ಗ	೧೬"x೧೨"	ಕಲರ್ ಎನ್‌ಗ್ರೇವಿಂಗ್ಸ್	೪.೬.೧೮೭೪
೩೭.	ಜೇಮ್ಸ್ ಹಂಟರ್ (ಬ್ರಿಟಿಷ್)	ಬೆಂಗಳೂರು ಕೋಟೆಯ ದೆಹಲಿ ದ್ವಾರ	೧೨"x೯"	ಕಲರ್ ಎನ್‌ಗ್ರೇವಿಂಗ್ಸ್	೧.೩.೧೮೦೪
೩೮.	ಜೇಮ್ಸ್ ಹಂಟರ್ (ಬ್ರಿಟಿಷ್)	ಓರಿಯದುರ್ಗ	೧೨"x೯"	ಕಲರ್ ಎನ್‌ಗ್ರೇವಿಂಗ್ಸ್	೧.೧.೧೮೦೫
೩೯.	ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ ಎಲನ್ (ಬ್ರಿಟಿಷ್)	ಸಾವನದುರ್ಗ	೧೬"x೧೦"	ಕಲರ್ ಎನ್‌ಗ್ರೇವಿಂಗ್ಸ್	೪.೬.೧೮೭೪
೪೦.	ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ ಎಲನ್ (ಬ್ರಿಟಿಷ್)	ನೀಲದುರ್ಗ	೧೬"x೧೨"	ಕಲರ್ ಎನ್‌ಗ್ರೇವಿಂಗ್ಸ್	೪.೬.೧೮೭೪
೪೧.	ಜೇಮ್ಸ್ ಹಂಟರ್ (ಬ್ರಿಟಿಷ್)	ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಟಿಪ್ಪುವಿನ ಅರಮನೆ	೧೬"x೧೦"	ಕಲರ್ ಎನ್‌ಗ್ರೇವಿಂಗ್ಸ್	೧.೧.೧೮೦೪
೪೨.	ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ ಎಲನ್ (ಬ್ರಿಟಿಷ್)	ಬೆಂಗಳೂರು	೧೬"x೧೦"	ಕಲರ್ ಎನ್‌ಗ್ರೇವಿಂಗ್ಸ್	೪.೬.೧೮೭೪
೪೩.	ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ ಎಲನ್ (ಬ್ರಿಟಿಷ್)	ಬೆಟ್ಟದುರ್ಗ	೧೬"x೧೦"	ಕಲರ್ ಎನ್‌ಗ್ರೇವಿಂಗ್ಸ್	೧.೬.೧೮೭೪

೦೪. ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಇಲಾಖೆ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಕಮಲಾಪುರ

ಕ್ರಸಂ.	ಶೈಲಿ	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೦೧.	ರಾಘವೇಂದ್ರ ಆರ್ ಬಯ್ಯಾಪುರ	ಕಲ್ಯಾಣ ಸುಂದರಮೂರ್ತಿ	೨೭"x೩೨"	ತೈಲ– ಕಾಗದ೨೦೦೫	
೦೨.	ಜನಪದ	ತಾಳೆಗರಿಗಳ ಕಟ್ಟು	೨೭"x೩೨"	ತಾಳೆಗರಿ	
೦೩.	ವಿಜಯನಗರ ಶೈಲಿ	ಶ್ರೀರಾಮಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ	೨೮"x೩೪"	ಜಲ–ಕಾಗದ ಮತ್ತು ಹರಳ, ಜೆಸ್ಸೊ	

೦೪. ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಇಲಾಖೆ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬಾದಾಮಿ

ಕ್ರಸಂ.	ಶೈಲಿ	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೦೧.	ಎಂ.ಎಸ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ	ಬಾದಾಮಿ ೩ನೇ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿನ ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳು	೫೬"x೧೭೬"	ರೇಖಾಚಿತ್ರ	೧೯೭೪
೦೨.	ದತ್ತಾತ್ರೇಯ ಹನುಮಂತರಾವ	ಬಾದಾಮಿ ೩ನೇ ಗುಹೆ ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳ ಬಾಟಿಕ್ ಚಿತ್ರಗಳು	೧೪೫"x೧೭.೫"	ಬಾಟಿಕ್	

ಕ್ರಸಂ.	ಶೈಲಿ	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೦೩.	ದತ್ತಾತ್ರೇಯ ಹನುಮಂತರಾವ	ಬಾದಾಮಿ ೩ನೇ ಗುಹೆ ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳ ಬಾಟಿಕ್ ಚಿತ್ರಗಳು	೧೪೫"x೧೭.೫"	ಬಾಟಿಕ್	
೦೪.	ದತ್ತಾತ್ರೇಯ ಹನುಮಂತರಾವ	ಬಾದಾಮಿ ೩ನೇ ಗುಹೆ ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳ ಬಾಟಿಕ್ ಚಿತ್ರಗಳು	೧೪೫"x೧೭.೫"	ಬಾಟಿಕ್	
೦೫.	ದತ್ತಾತ್ರೇಯ ಹನುಮಂತರಾವ	ಬಾದಾಮಿ ೩ನೇ ಗುಹೆ ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳ ಬಾಟಿಕ್ ಚಿತ್ರಗಳು	೧೪೫"x೧೭.೫"	ಬಾಟಿಕ್	
೦೬.	ದತ್ತಾತ್ರೇಯ ಹನುಮಂತರಾವ	ಬಾದಾಮಿ ೩ನೇ ಗುಹೆ ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳ ಬಾಟಿಕ್ ಚಿತ್ರಗಳು	೧೪೫"x೧೭.೫"	ಬಾಟಿಕ್	
೦೭.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಬಾದಾಮಿ ೩ನೇ ಗುಹೆ ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳ ಬಾಟಿಕ್ ಚಿತ್ರಗಳು	೧೪೫"x೧೭.೫"	ಬಾಟಿಕ್	
೦೮.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಬಾದಾಮಿ ೩ನೇ ಗುಹೆ ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳ ಬಾಟಿಕ್ ಚಿತ್ರಗಳು	೧೪೫"x೧೭.೫"	ಬಾಟಿಕ್	
೦೯.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಬಾದಾಮಿ ೩ನೇ ಗುಹೆ ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳ ಬಾಟಿಕ್ ಚಿತ್ರಗಳು	೧೪೫"x೧೭.೫"	ಬಾಟಿಕ್	
೧೦.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಬಾದಾಮಿ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾಗೈತಿಹಾಸಿಕ ಕಾಲದ ಚಿತ್ರಗಳು	೮೮"x೬"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	
೧೧.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಬಾದಾಮಿ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾಗೈತಿಹಾಸಿಕ ಕಾಲದ ಚಿತ್ರಗಳು	೫"x೭"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	
೧೨.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಬಾದಾಮಿ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾಗೈತಿಹಾಸಿಕ ಕಾಲದ ಚಿತ್ರಗಳು	೭"x೫"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	
೧೩.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಬಾದಾಮಿ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾಗೈತಿಹಾಸಿಕ ಕಾಲದ ಚಿತ್ರಗಳು	೭"x೫"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	

ಕ್ರಸಂ.	ಶೈಲಿ	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೧೪.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಬಾದಾಮಿ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾಗೈತಿಹಾಸಿಕ ಕಾಲದ ಚಿತ್ರಗಳು	೭"x೫"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	
೧೫.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಬಾದಾಮಿ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾಗೈತಿಹಾಸಿಕ ಕಾಲದ ಚಿತ್ರಗಳು	೬"x೫"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	
೧೬.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಬಾದಾಮಿ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾಗೈತಿಹಾಸಿಕ ಕಾಲದ ಚಿತ್ರಗಳು	೮"x೫'	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	
೧೭.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಬಾದಾಮಿ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾಗೈತಿಹಾಸಿಕ ಕಾಲದ ಚಿತ್ರಗಳು	೫"x೮"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	
೧೮.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಬಾದಾಮಿ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾಗೈತಿಹಾಸಿಕ ಕಾಲದ ಚಿತ್ರಗಳು	೮"x೫"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	
೧೯.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಬಾದಾಮಿ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾಗೈತಿಹಾಸಿಕ ಕಾಲದ ಚಿತ್ರಗಳು	೮"x೫"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	
೨೦.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಬಾದಾಮಿ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾಗೈತಿಹಾಸಿಕ ಕಾಲದ ಚಿತ್ರಗಳು	೮"x೫"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	
೨೧.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಬಾದಾಮಿ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾಗೈತಿಹಾಸಿಕ ಕಾಲದ ಚಿತ್ರಗಳು	೮"x೫"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	
೨೨.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಬಾದಾಮಿ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾಗೈತಿಹಾಸಿಕ ಕಾಲದ ಚಿತ್ರಗಳು	೮"x೫"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	
೨೩.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಬಾದಾಮಿ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾಗೈತಿಹಾಸಿಕ ಕಾಲದ ಚಿತ್ರಗಳು	೮"x೫"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	
೨೪.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಬಾದಾಮಿ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾಗೈತಿಹಾಸಿಕ ಕಾಲದ ಚಿತ್ರಗಳು	೮"x೫"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	

ಕ್ರಸಂ.	ಶೈಲಿ	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೨೫.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಬಾದಾಮಿ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾಗೈತಿಹಾಸಿಕ ಕಾಲದ ಚಿತ್ರಗಳು	೮"x೫"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	
೨೬.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಬಾದಾಮಿ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾಗೈತಿಹಾಸಿಕ ಕಾಲದ ಚಿತ್ರಗಳು	೮"x೫"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	
೨೭.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಬಾದಾಮಿ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾಗೈತಿಹಾಸಿಕ ಕಾಲದ ಚಿತ್ರಗಳು	೪"x೫"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	
೨೮.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಬಾದಾಮಿ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾಗೈತಿಹಾಸಿಕ ಕಾಲದ ಚಿತ್ರಗಳು	೪"x೫"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	
೨೯.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಬಾದಾಮಿ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾಗೈತಿಹಾಸಿಕ ಕಾಲದ ಚಿತ್ರಗಳು	೩"x೨"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	
೩೦.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಬಾದಾಮಿ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾಗೈತಿಹಾಸಿಕ ಕಾಲದ ಚಿತ್ರಗಳು	೩"x೨"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	
೩೧.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಬಾದಾಮಿ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾಗೈತಿಹಾಸಿಕ ಕಾಲದ ಚಿತ್ರಗಳು	೭"x೧೨"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	
೩೨.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಬಾದಾಮಿ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾಗೈತಿಹಾಸಿಕ ಕಾಲದ ಚಿತ್ರಗಳು	೭"x೧೨"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	
೩೩.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಬಾದಾಮಿ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾಗೈತಿಹಾಸಿಕ ಕಾಲದ ಚಿತ್ರಗಳು	೭"x೧೨"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	
೩೪.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಬಾದಾಮಿ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾಗೈತಿಹಾಸಿಕ ಕಾಲದ ಚಿತ್ರಗಳು	೭"x೧೨"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	
೩೫.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಬಾದಾಮಿ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾಗೈತಿಹಾಸಿಕ ಕಾಲದ ಚಿತ್ರಗಳು	೭"x೧೨"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	

ಕ್ರಸಂ.	ಶೈಲಿ	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೩೬.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಬಾದಾಮಿ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾಗೈತಿಹಾಸಿಕ ಕಾಲದ ಚಿತ್ರಗಳು	೭"x೧೨"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	
೩೭.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಬಾದಾಮಿ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾಗೈತಿಹಾಸಿಕ ಕಾಲದ ಚಿತ್ರಗಳು	೫"x೭"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	
೩೮.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಬಾದಾಮಿ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾಗೈತಿಹಾಸಿಕ ಕಾಲದ ಚಿತ್ರಗಳು	೧೮"x೨೪"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	

೦೫. ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಹಂಪಿ

ಕ್ರಸಂ.	ಕಲಾವಿದರ ಹೆಸರು	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೦೧.	ಕಮಲ ಅಹಮ್ಮದ	ಸಂಯೋಜನೆ	೧೯"x೨೨"	ಜಲವರ್ಣ – ಕಾಗದ	೨೦೦೦
೦೨.	ರಾಮಸಿಂಗ ಜಿ. ಕೆ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪.೫"x೧೯.೫"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೨೦೦೦
೦೩.	ಆರ್. ಎಚ್. ದೇಶಾಲಿ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೧"x೧೭"	ಇಂಕ್ – ಕಾಗದ	
೦೪.	ಅಶೋಕ	ಗಣೇಶ	೧೦"x೧೫"	ಚರ್ಮದ ಮೇಲೆ ಗಣೇಶ	
೦೫.	ಅಶೋಕ	ಸಂಯೋಜನೆ	೩೦"x೩೫"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೦೬.	ಡಿ. ಕಾಮಕರ	ಸಂಯೋಜನೆ	೩೦"x೩೦"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೨೦೦೦
೦೭.	ಜಿ. ಎಸ್. ಶೆಣ್ಯೆ	ಸಂಯೋಜನೆ	೪೮"x೨೪"	ಅಲ್ಯೂಮಿನಿಯಂ ಎಂಬಾಸಿಂಗ್	
೦೮.	ವಿಜಯ ಬಾಗೋಡಿ	ದಿಸ್ ಈಜ್ ಸಪೋಜ ಟೂ ಬಿ–ಎ ಪೋಟ್ರೇಟ್ ಆಫ್ ಮೈ ಕಾಲೇಜ್	೧೯"x೨೫"	ವುಡ್‌ಕಟ್	೧೯೮೭
೦೯.	ಲಾಲೂ ಶಾಹ	ಗ್ರಾಫಿಕ್	೧೯"x೨೫"	ಕಲರ್ ಎಚ್ಚಿಂಗ್	೧೯೯೩

ಕ್ರಸಂ.	ಕಲಾವಿದರ ಹೆಸರು	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೧೦.	ಶ್ಯಾಮಸುಂದರ	ಸಂಯೋಜನೆ	೧೯"x ೧೮"	ಕಲರ್ ಎಚ್ಚಿಂಗ್	
೧೧.	ವಿ.ಜಿ. ಅಂದಾನಿ	ಪ್ರಿಂಟ್	೪೭" x ೪೮"	ಬ್ಲಾಕ್‌ಪ್ರಿಂಟ್ – ಕಾಗದ	೧೯೮೧
೧೨.	ವಿಜಯ ಸಿಂಧೂರ	ಬಾತ್‌ರೂಮ್	೪೭" x ೪೭"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೯೮೦
೧೩.	ಆರ್. ಎಂ. ಹಡಪದ	ಜೋಕುಮಾರ ಸ್ವಾಮಿ	೪೬" x ೭೦"	ಅಕ್ರೇಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೧೪.	ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಜಂಬಲದಿನ್ನಿ	ಸಂಯೋಜನೆ	೩೫" x ೩೫"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೯೮೪
೧೫.	ರಮೇಶರಾವ್	ಸಂಯೋಜನೆ	೫೬" x ೩೬"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೯೮೪
೧೬.	ಎ. ಯುಸೂಫ್	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೯" x ೩೫"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೯೭೬
೧೭.	ಎಂ. ಬಿ. ಲೋಹಾರ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೬"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೧೮.	ಜೆ. ಎಂ. ಎಸ್. ಮನಿ	ಸಂಯೋಜನೆ	೩೯" x ೨೯"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೯೮೫
೧೯.	ಜೆ. ಎಂ. ಎಸ್. ಮನಿ	ಸಂಯೋಜನೆ	೩೦" x ೩೯"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೨೦.	ಎನ್. ರುಕೆಯಾ	ಸಿಟಿ ಸ್ಕೇಪ್	೩೬" x ೨೯"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೯೭೬
೨೧.	ಜೆ. ಎಸ್. ಖಂಡೇರಾವ್	ರಮೇಶರಾವ್ ಅವರ ಭಾವಚಿತ್ರ	೨೩" x ೨೩"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೯೯೭
೨೨.	ಪುಷ್ಪಮಾಲಾ	ಬೆಸ್ಟ್ ಫ್ರೆಂಡ್ಸ್	೧೮" x ೧೬.೫"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೯೮೨
೨೩.	ಜೆ. ಎಸ್. ಖಂಡೇರಾವ್	ಸಂಯೋಜನೆ	೩೫" x ೩೫"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೨೪.	ಜೆ. ಎಸ್. ಖಂಡೇರಾವ್	ಸಂಯೋಜನೆ	೪೦" x ೨೯"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೨೫.	ಜೆ. ಎಸ್. ಖಂಡೇರಾವ್	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೯" x ೩೬"	ಕೋಲಾಜ್	
೨೬.	ಎಸ್. ಎಸ್. ಗಡ್ಡಿ	ಕಿರುರೂಪ ಚಿತ್ರ ಸಂಯೋಜನೆ	೭೩" x ೪೭"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	

೦೬. ನಾಡೋಜ ಆರ್. ಎಂ. ಹಡಪದ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬಾದಾಮಿ – ಬನಶಂಕರಿ

ಕ್ರಸಂ	ಕಲಾವಿದರ ಹೆಸರು	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೦೧.	ಬಸಯ್ಯ ಗವಿಮಠ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೦೨.	ಬಾಬುರಾವ ವಿ. ನಡೋಣಿ	ಭಾವಚಿತ್ರ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೦೩.	ಬಾಬುರಾವ	ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿತ್ರಣ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೦೪.	ಎಂ.ಎನ್. ದಾಟನಾಳ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೦೫.	ಕಿಶೋರ ಕುಮಾರ	ಪೆಂಟಿಂಗ್	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೦೬.	ಲಮಾಣಿ ಬಿ.ಎಲ್	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೦೭.	ಮಹಾದೇವಶೆಟ್ಟಿ ಕೆ.ಸಿ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೦೮.	ಎಂ.ಆರ್. ಮಾಳಿ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೦೯.	ಎ.ಆರ್. ಮಾಳಿ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೧೦.	ಡಾ. ಎಸ್.ಸಿ. ಪಾಟೀಲ	ಪೆಂಟಿಂಗ್	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೧೧.	ಪಿ.ಬಿ. ಗವಾನಿ	ಚಿಂಪಾಂಜಿ ಮತ್ತು ಮಗು	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೧೨.	ಪ್ರಕಾಶ ಪತ್ತಾರ	ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿತ್ರಣ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೧೩.	ಪ್ರಹ್ಲಾದ ಸಾಬಣ್ಣವರ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೧೪.	ಕೆ. ಪುರುಷೋತ್ತಮ ನಾಯಿಕ್	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೧೫.	ಬಿ.ಎಂ. ಪಾಟೀಲ	ಮಹಿಳೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೧೬.	ರೇಣುಕಾ ಮಾರ್ಕಂಡೆ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೧೭.	ಶಿವಕುಮಾರ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೧೮.	ಶಿವಾನಂದ ಪತ್ತಾರ	ಪೆಂಟಿಂಗ್	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	

ಕ್ರಸಂ	ಕಲಾವಿದರ ಹೆಸರು	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೧೯	ವಿಜಯ ಸೋಮನಕಟ್ಟಿ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೨೦	ವಿ.ಡಿ. ಸಾಲಿ	ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿತ್ರಣ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೨೧	ಡಿ.ಎ. ಉಪಾಧ್ಯಾಯ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೨೨	ಬಿರಾದಾರ ಸೋಮಲಿಂಗಪ್ಪಾ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೨೩	ಬ.ಗೊ. ಚೌಧರಿ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೨೪	ವಿ.ವಿ. ಹಿರೇಮಠ	ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿತ್ರಣ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೨೫	ಮಹೇಶ ಹೊಸಳ್ಳಿಮಠ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೨೬	ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಬೆನಕಟ್ಟಿ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೨೭	ಪ್ರಭುಲಿಂಗಯ್ಯ ಬಿ. ಟಂಕಸಾಲಿಮಠ	ಅಮೂರ್ತ ಪೆಂಟಿಂಗ್	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೨೮	ಪಿ.ಬಿ. ಬಂಡಿ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೨೯	ಪ್ರತಾಪ ಬಹುರೂಪಿ	ಜೀವನ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೩೦	ಸಯಿದಾ ಬೇಗಮ್	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೩೧	ವಿ.ಜಿ. ವೀರಾಚಾರ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೩೨	ಎಸ್.ಎಂ. ಕಾಂಬಳೆ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೩೩	ಅರ್ಚನಾ ಸುತಾರ	ಇಬ್ಬರು ಮಹಿಳೆಯರು	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೩೪	ಅರ್ಜುನ ಕರಿಹೊಳೆ	ಮಹಿಳೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೩೫	ಅಡವೆಪ್ಪಾ ಬಂಗೆನ್ನವರ	ಶೀರ್ಷಿಕೆ ರಹಿತ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೩೬	ಆಯ್ ಜಿ. ನದಾಫ	ರೈತ ಮಹಿಳೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೩೭	ಎ.ಎಂ. ಪ್ರಕಾಶ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೩೮	ಕರ್ಣ್ಮೇಶ ಸಿ.	ಪೆಂಟಿಂಗ್	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	

ಕ್ರ.ಸಂ	ಕಲಾವಿದರ ಹೆಸರು	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೩೯	ಗಿರೀಶ್ ಹಂಪಣ್ಣವರ	ಇಬ್ಬರು ಮಹಿಳೆಯರು	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೪೦	ಗುಂಡಪ್ಪಾ ದೊಡಮನಿ	ವ್ಯಕ್ತಿ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೪೧	ಬಿ.ಎಸ್. ಮಠಪತಿ	ಕುದುರೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೪೨	ಮೀರಾಸಾಬ ಹೆಬ್ಬಳ್ಳಿ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೪೩	ರಾಚಪ್ಪಾ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೪೪	ಲತಾರಾಣಿ ಮಲ್ಹಾರ	ಪ್ರಕೃತಿ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೪೫	ವಿನಾಯಕ ಪತ್ತಾರ	ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಹೂ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೪೬	ಶಶಿಕಲಾ ಕಮ್ಮಾರ	ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿ ಹೂ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೪೭	ಶ್ರೀಕಾಂತ ಮುತ್ನಾಳ	ಶೀರ್ಷಿಕೆ ರಹಿತ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೪೮	ಶೇಖರಪ್ಪಾ ಗೊರಜನಾಳ	ಗೂಳಿಗಳು	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೪೯	ಎಚ್.ಎಂ. ವಿಶ್ವನಾಥ	ಅನ್‌ಟೈಟಲ್ಡ್	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೫೦	ಪಿ.ಎಸ್. ಲಕ್ಕುಂಡಿ	ಮುಖಗಳು	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೫೧	ನಂದಕುಮಾರ ಮಾಳ್ವಾದಕರ	ಡೋಲುಬಾರಿಸುತ್ತಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೫೨	ಗಣೇಶ ಪಿ.	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೫೩	ಪ್ರಭು ಬಸಯ್ಯ ಮಠಪತಿ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೫೪	ಬಸವನಗೌಡ ನಾಗನಗೌಡ	ಕುದುರೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೫೫	ಆರ್.ಎಫ್ ಹಿರೇಗೌಡ	ಅಕ್ವೇರಿಯಂ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೫೬	ವಿಠ್ಠಲರೆಡ್ಡಿ ಚುಳಕಿ	ಪೇಂಟಿಂಗ್	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೫೭	ವೆಂಕಟೇಶ ಮಾ. ಕಾನಪೇಟ	ಕಿರುರೂಪ ಚಿತ್ರಣ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೫೮	ಹರ್ಲಾಪೂರ ಎಸ್.ಎನ್	ಮಹಿಳೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	

ಕ್ರಸಂ	ಕಲಾವಿದರ ಹೆಸರು	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೫೯	ಅಶೋಕ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೬೦	ಚಿಕ್ಕಣ್ಣ ಸಿ.	ಮುಖವಾಡ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೬೧	ಬಿ.ಪಿ. ಮೋಹನಕುಮಾರ	ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಮೀನು	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೬೨	ನಾಗರಾಜು ಕೆ.ಟಿ	ನಂದಿಪೂಜೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೬೩	ಟಿ.ಕೆ. ರಾಮಸಿಂಗ್	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೬೪	ಪರಮೇಶ್ವರ ಕೆ.ಎಸ್	ಗೂಳಿ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೬೫	ಪ್ರಸನ್ನ ಕೆ.ಸಿ.ಎಸ್	ಪೇಂಟಿಂಗ್	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೬೬	ಸಯ್ಯದ ಆಸಿಫ ಆಲಿ	ಪೇಂಟಿಂಗ್–೧	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೬೭	ಅನಿಲ್ ಪ್ರಕಾಶ	ಪೇಂಟಿಂಗ್	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೬೮	ನಿಂಗಪ್ಪ ಚಿನ್ನನವರ	ಮಹಿಳೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೬೯	ಮೈಥಿಲಿ ಜೋಶಿ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೭೦	ಮಾನಪ್ಪ ಬಸಪ್ಪಾ ಬಡಿಗೇರ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೭೧	ಅಪ್ಪುರಾಜ ಬಡಿಗೇರ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೭೨	ಪಂಢರಿನಾಥ ಬಡಿಗೇರ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೭೩	ಪ್ರಕಾಶ ಬೀಳಗಿ	ಶೀರ್ಷಿಕೆ ರಹಿತ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೭೪	ಚಿದಾನಂದ ಬಡಿಗೇರ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೭೫	ಕೇಶು ಭೀಮಾ ರಾಠೋಡ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೭೬	ಎಂ. ನಾಗೇಶ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೭೭	ಬಸವರಾಜ ಸಿ. ಅನಗವಾಡಿ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	

ಕ್ರ.ಸಂ	ಕಲಾವಿದರ ಹೆಸರು	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೭೮	ಪಿ.ವಿ. ಬಡಿಗೇರ	ರೈತ ಮಹಿಳೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೭೯	ಚೆನ್ನಪ್ಪಾ ಬಾರಕೇರ	ಸಂಯೋಜನೆ	೩೦" x ೩೬"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೮೦	ಭೀಮರಾವ ಬಡಿಗೇರ	ಸಂಯೋಜನೆ	೩೦" x ೩೬"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೮೧	ಗುರುದೇವ	ಸಂಯೋಜನೆ	೩೦" x ೩೬"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೮೨	ಮಹಾದೇವ ಸೋನಾವಳಿ	ಸಂಯೋಜನೆ	೩೦" x ೩೬"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೮೩	ರವೀಂದ್ರ ಎಸ್. ಹಡಪದ	ಸಂಯೋಜನೆ	೩೦" x ೩೬"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೮೪	ಅನಂತ ಗದ್ದನಕೇರಿ	ಸಂಯೋಜನೆ	೩೦" x ೩೬"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೮೫	ನಿರ್ಮಲಕುಮಾರಿ ಸಿ.ಎಸ್.	ಸಂಯೋಜನೆ	೩೦" x ೩೬"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೮೬	ನಿಂಗಪ್ಪಾ	ಸಂಯೋಜನೆ	೩೦" x ೩೬"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೮೭	ಮಂತ್ರಜಾತ ಬೆಳಮಗಿ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೬"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೮೮	ಬಸವರಾಜ	ಸಂಯೋಜನೆ	೩೦" x ೩೬"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೮೯	ತಿರುವುನಾಕರಸು	ಭಾವಚಿತ್ರ, ಸಂಯೋಜನೆ	೩೦" x ೩೬"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೯೦	ಉಮೇಶ ಆರ್	ಹೆಲಿಕಾಪ್ಟರ್	೩೦" x ೩೬"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೯೧	ರಮೇಶ	ಸಂಯೋಜನೆ	೩೦" x ೩೬"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೯೨	ರಾಘವೇಂದ್ರ ಸೋಮನಕಟ್ಟಿ	ಸಂಯೋಜನೆ	೩೦" x ೩೬"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೯೩	ರಾಯರಬಂಡು ಕುಲಕರ್ಣಿ	ಸಂಯೋಜನೆ	೩೦" x ೩೬"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೯೪	ಎಂ.ಡಿ. ಶರೀಫ್	ಸಂಯೋಜನೆ	೩೦" x ೩೬"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೯೫	ಸಂಗಪ್ಪಾ ಚರಕಿ	ಸಂಯೋಜನೆ	೩೦" x ೩೬"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೯೬	ಸೋಮು ನಾನು ಲಮಾಣಿ	ಸಂಯೋಜನೆ	೩೦" x ೩೬"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೯೭	ಶಿವಾನಂದಯ್ಯ ಹಿರೇಮಠ	ಸಂಯೋಜನೆ	೩೦" x ೩೬"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	

ಕ್ರಸಂ	ಕಲಾವಿದರ ಹೆಸರು	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೯೮	ಶರಣಪ್ಪ	ಸಂಯೋಜನೆ	೩೦" x ೩೬"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೯೯	ಮಲ್ಲಪ್ಪಾ ಹಳ್ಳಿ	ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿತ್ರಣ	೩೦" x ೩೬"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೧೦೦	ಬಿ.ಎಚ್. ಕುರಿಯವರ	ಮಹಿಳೆಯರು	೩೦" x ೩೬"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೧೦೧	ಡಾ. ಯಾದವಪ್ಪ ಪರದೇಶಿ	ಮಹಿಳೆಯರು	೩೦" x ೩೬"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೧೦೨	ಡಾ. ಶಂಕ್ರಪ್ಪ ಕುಂದಗೋಳ	ಮಹಿಳೆಯರು	೩೦" x ೩೬"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೧೦೩	ಡಾ. ನಿಂಗಪ್ಪಾ ಅಂಗಡಿ	ಮಹಿಳೆಯರು	೩೦" x ೩೬"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೧೦೪	ಡಾ. ಸುನೀತಾ ಪಾಟೀಲ	ಪೇಂಟಿಂಗ್	೩೦" x ೩೬"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೧೦೫	ಪ್ರಭು ಹರಸೂರ	ಸಂಯೋಜನೆ	೩೦" x ೩೬"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೧೦೬	ಆರ್.ಸಿ. ಕಾರದಕಟ್ಟಿ	ಹುಲಿವೇಷ	೩೦" x ೩೬"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	

೦೭. ಕುವೆಂಪು ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ದೇಶಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಕುಪ್ಪಳ್ಳಿ (ಕನ್ನಡ. ವಿ.ವಿ)

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಶೈಲಿ	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೦೧.	ಜನಪದ ಚಿತ್ರಗಳು	ಹಸೆ ಚಿತ್ರಗಳ ಬುಟ್ಟಿ	–	ಬುಟ್ಟಿ ಮೇಲೆ	–
೦೨.	ಜನಪದ ಚಿತ್ರಗಳು	ಹಸೆ ಚಿತ್ರಗಳ ಬುಟ್ಟಿ	–	ಬುಟ್ಟಿ ಮೇಲೆ	–
೦೩.	ಜನಪದ ಚಿತ್ರಗಳು	ಹಸೆ ಚಿತ್ರಗಳ ಬುಟ್ಟಿ	–	ಮರದ ಮೇಲೆ	–
೦೪.	ಜನಪದ ಚಿತ್ರಕಲೆ	ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರ	–	ತೊಗಲು	–
೦೫.	ಜನಪದ ಚಿತ್ರಕಲೆ	ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರ	–	ತೊಗಲು	–

೦೮. ಮಂಜೂಷಾ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಧರ್ಮಸ್ಥಳ

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಕಲಾವಿದರು / ಶೈಲಿ	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೦೧.	ವಾಸುದೇವ	ಶ್ರೀ ವೀರೇಂದ್ರ ಹೆಗಡೆ ಭಾವಚಿತ್ರ	೧೪.೫" x ೧೮"	ತೈಲ - ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೯೯೩
೦೨.	ಕೇಶವಯ್ಯ	ಶ್ರೀ ಜಯಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಒಡೆಯರ ಬಹದ್ದೂರ	೧೭" x ೨೨"	ತೈಲ - ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೦೩.	ಎಸ್. ಶಂಕರರಾಜು	ನರಸಿಂಹರಾಜ ಒಡೆಯರ	೨೫" x ೪೬"	ತೈಲ - ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೯೫೩
೦೪.	ಎಸ್. ಶಂಕರರಾಜು	ನಾಲ್ವಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ	೨೫" x ೪೦"	ತೈಲ - ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೯೫೩
೦೫.	ಎಸ್. ಶಂಕರರಾಜು	ಚಾಮರಾಜ ಒಡೆಯರ	೨೫" x ೪೦"	ತೈಲ - ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೯೫೩
೦೬.	ಎಸ್. ಶಂಕರರಾಜು	ಸಯ್ಯಾಜಿರಾವ್ ಗಾಯಕವಾಡ	೨೦" x ೨೮"	ತೈಲ - ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೯೫೨
೦೭.	ರಾಜ ರವಿವರ್ಮ	ವೀಣೆ ಶೇಷಣ್ಣ	೧೪.೫" x ೨೧"	ತೈಲ - ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೦೮.	ಮೈಸೂರ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ	ವಿಶ್ವರೂಪ	೧೮.೫" x ೨೩"	ಜಲ - ಕಾಗದ	
೦೯.	ಸಂಪ್ರದಾಯ	೨೪ ತೀರ್ಥಂಕರರು	೧೯.೫" x ೨೩.೫"	ಜಲ-ಕಾಗದ-ಬಂಗಾರದ ಹಾಳೆ	
೧೦.	ಮೈಸೂರು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ	ಲಕ್ಷ್ಮೀ	೧೯.೫" x ೨೩.೫"	ಜಲ-ಕಾಗದ-ಬಂಗಾರದ ಹಾಳೆ	
೧೧.	ಮೈಸೂರು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ	ಶ್ರೀರಾಮಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ	೧೬" x ೧೭.೫"	ಜಲ-ಕಾಗದ-ಬಂಗಾರದ ಹಾಳೆ	
೧೨.	ಮೈಸೂರು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ	ಶೇಷಶಾಯಿ ವಿಷ್ಣು	೨೯" x ೨೩"	ಜಲ-ಕಾಗದ-ಬಂಗಾರದ ಹಾಳೆ	
೧೩	ಮೈಸೂರು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ	ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ರುಕ್ಮಿಣಿ ಚದುರಂಗದಾಟ	೧೫" x ೧೮"	ಜಲ- ಕಾಗದ- ಜೆಸ್ಸೊ - ಬಂಗಾರದ ಹಾಳೆ	
೧೪.	ಮೈಸೂರು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ	ಕಾಮಧೇನು	೨೨" x ೧೬.೫"	ಜಲ- ಕಾಗದ- ಜೆಸ್ಸೊ - ಬಂಗಾರದ ಹಾಳೆ	
೧೫.	ಮೈಸೂರು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ	ಶಿಶುಪಾಲ ವಧೆ - ಕೃಷ್ಣ	೯.೨" x ೧೩.೨"	ಜಲ- ಕಾಗದ- ಜೆಸ್ಸೊ - ಬಂಗಾರದ ಹಾಳೆ	

ಕ್ರಸಂ.	ಶೈಲಿ	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೧೬.	ಮೈಸೂರು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ	ನರಸಿಂಹ ಅವತಾರ	೯" x೧೩"	ಜಲ– ಕಾಗದ– ಜೆಸ್ಸೊ – ಬಂಗಾರದ ಹಾಳೆ	
೧೭.	ಮೈಸೂರು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ	ವರಾಹ ಅವತಾರ	೯" x೧೩"	ಜಲ– ಕಾಗದ– ಜೆಸ್ಸೊ – ಬಂಗಾರದ ಹಾಳೆ	
೧೮.	ಮೈಸೂರು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ	ಮಹಿಷಾಸುರ ಮರ್ದಿನಿ	೧೫.೫" x೧೮"	ಜಲ– ಕಾಗದ– ಜೆಸ್ಸೊ – ಬಂಗಾರದ ಹಾಳೆ	
೧೯.	ಮೈಸೂರು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ	ಪ್ರಸನ್ನ ನರಸಿಂಹ	೧೯" x೨೩"	ಜಲ– ಕಾಗದ– ಜೆಸ್ಸೊ – ಬಂಗಾರದ ಹಾಳೆ	
೨೦.	ಮೈಸೂರು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ	ರಾಜರಾಜೇಶ್ವರಿ	೨೩.೫" x೨೯.೫"	ಜಲ– ಕಾಗದ– ಜೆಸ್ಸೊ – ಬಂಗಾರದ ಹಾಳೆ	
೨೧.	ಮೈಸೂರು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ	ಶಿವ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಆಟ	೧೯"x೨೫.೫"	ಜಲ– ಕಾಗದ– ಜೆಸ್ಸೊ – ಬಂಗಾರದ ಹಾಳೆ	
೨೨.	ಮೈಸೂರು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ	ಲಕ್ಷ್ಮೀ ನರಸಿಂಹ	೧೧.೫"x೯.೫"	ಜಲ– ಕಾಗದ– ಜೆಸ್ಸೊ – ಬಂಗಾರದ ಹಾಳೆ	
೨೩.	ಮೈಸೂರು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ	ಪುರಂದರದಾಸರು ಮತ್ತು ಕನಕದಾಸರು	೯.೫"x೧೧.೫"	ಜಲ– ಕಾಗದ– ಜೆಸ್ಸೊ – ಬಂಗಾರದ ಹಾಳೆ	
೨೪.	ಮೈಸೂರು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ	ಭೈರವ	೯.೫"x೧೧.೫"	ಜಲ– ಕಾಗದ– ಜೆಸ್ಸೊ – ಬಂಗಾರದ ಹಾಳೆ	
೨೫.	ಮೈಸೂರು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ	ಪಂಚನಾರಿ ತುರಗ	೧೯"x೨೩.೫"	ಜಲ– ಕಾಗದ– ಜೆಸ್ಸೊ – ಬಂಗಾರದ ಹಾಳೆ	
೨೬.	ಮೈಸೂರು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ	ಕರ್ಣಾರ್ಜುನರ ಯುದ್ಧ	೨೩.೫"x೧೯.೫"	ಜಲ– ಕಾಗದ– ಜೆಸ್ಸೊ – ಬಂಗಾರದ ಹಾಳೆ	

ಕ್ರಸಂ.	ಶೈಲಿ	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೨೭.	ಮೈಸೂರು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ	ನವನಾರಿ ಕುಂಜರ	೧೯"x೨೩.೫"	ಜಲ– ಕಾಗದ– ಜೆಸ್ಸೊ – ಬಂಗಾರದ ಹಾಳೆ	
೨೮.	ಗಾಜಿನ ಮೇಲಿನ ಚಿತ್ರ	ಯಶೋದಾ ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣ	೧೫.೫"x೧೭.೫"	ಗಾಜು – ತೈಲವರ್ಣ	
೨೯.	ಗಾಜಿನ ಮೇಲಿನ ಚಿತ್ರ	ಬಾಲಕೃಷ್ಣ	೧೫.೫"x೧೭.೫"	ಗಾಜು – ತೈಲವರ್ಣ	
೩೦.	ಗಾಜಿನ ಮೇಲಿನ ಚಿತ್ರ	ದಶಾವತಾರ	೧೭.೫"x೧೭.೫"	ಗಾಜು – ತೈಲವರ್ಣ	
೩೧.	ಗಾಜಿನ ಮೇಲಿನ ಚಿತ್ರ	ದಶಾವತಾರ	೯.೫"x೧೧.೫"	ಗಾಜು – ತೈಲವರ್ಣ	
೩೨.	ಗಾಜಿನ ಮೇಲಿನ ಚಿತ್ರ	ವಿಷ್ಣು	೧೫.೫"x೧೭.೫"	ಗಾಜು – ತೈಲವರ್ಣ	
೩೩.	ಗಾಜಿನ ಮೇಲಿನ ಚಿತ್ರ	ಬೆಣ್ಣೆ ಕೃಷ್ಣ	೬"x೮"	ಗಾಜು – ತೈಲವರ್ಣ	
೩೪.	ಗಾಜಿನ ಮೇಲಿನ ಚಿತ್ರ	ವೇಣುಗೋಪಾಲ	೬"x೮"	ಗಾಜು – ತೈಲವರ್ಣ	
೩೫.	ಗಾಜಿನ ಮೇಲಿನ ಚಿತ್ರ	ರುಕ್ಮಿಣಿ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯರೊಂದಿಗೆ ಕೃಷ್ಣ	೬"x೮"	ಗಾಜು – ತೈಲವರ್ಣ	
೩೬.	ಗಾಜಿನ ಮೇಲಿನ ಚಿತ್ರ	ರಾಧಾಕೃಷ್ಣ	೧೩.೫"x೧೫.೫"	ಗಾಜು – ತೈಲವರ್ಣ	
೩೭.	ಗಾಜಿನ ಮೇಲಿನ ಚಿತ್ರ	ರಾಧಾಕೃಷ್ಣ	೧೦"x೧೧.೫"	ಗಾಜು – ತೈಲವರ್ಣ	
೩೮.	ಗಾಜಿನ ಮೇಲಿನ ಚಿತ್ರ	ಕಲ್ಕಿ	೧೫.೫"x೧೮	ಗಾಜು – ತೈಲವರ್ಣ	
೩೯.	ಗಾಜಿನ ಮೇಲಿನ ಚಿತ್ರ	ಶ್ರೀರಾಮ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ	೧೭.೫"x೨೩	ಗಾಜು – ತೈಲವರ್ಣ	
೪೦.	ಗಾಜಿನ ಮೇಲಿನ ಚಿತ್ರ	ಸರಸ್ವತಿ	೧೭"x೨೩"	ಗಾಜು – ತೈಲವರ್ಣ	
೪೧.	ಗಾಜಿನ ಮೇಲಿನ ಚಿತ್ರ	ಗಿಳಿ, ಹೂವಿನೊಂದಿಗೆ ಮಹಿಳೆ	೧೫.೫"x೧೯"	ಗಾಜು – ತೈಲವರ್ಣ	
೪೨.	ಗಾಜಿನ ಮೇಲಿನ ಚಿತ್ರ	ವರಾಹ	೧೧.೫"x೧೩.೫"	ಗಾಜು – ತೈಲವರ್ಣ	
೪೩.	ಗಾಜಿನ ಮೇಲಿನ ಚಿತ್ರ	ದೇವಿ	೬"x೮"	ಗಾಜು – ತೈಲವರ್ಣ	
೪೪.	ಗಾಜಿನ ಮೇಲಿನ ಚಿತ್ರ	ಯೋಗಿ	೯"x೧೧"	ಗಾಜು – ತೈಲವರ್ಣ	
೪೫.	ಗಾಜಿನ ಮೇಲಿನ ಚಿತ್ರ	ದೇವಿ	೬"x೮"	ಗಾಜು – ತೈಲವರ್ಣ	

ಕ್ರಸಂ.	ಶೈಲಿ	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೪೬.	ಗಾಜಿನ ಮೇಲಿನ ಚಿತ್ರ	ಮಹಿಳೆ	೭.೫"x೯.೫"	ಗಾಜು – ತೈಲವರ್ಣ	
೪೭.	ಗಾಜಿನ ಮೇಲಿನ ಚಿತ್ರ	ಶಿವ	೬"x೮"	ಗಾಜು – ತೈಲವರ್ಣ	
೪೮.	ಗಾಜಿನ ಮೇಲಿನ ಚಿತ್ರ	ಗಜಲಕ್ಷ್ಮೀ	೧೩.೫"x೧೫.೫"	ಗಾಜು – ತೈಲವರ್ಣ	
೪೯.	ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರ	–	೨೦" x೨೫"	–	
೫೦.	ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರ	–	೨೦" x೨೫"	–	
೫೧.	ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರ	–	೨೦"x೨೫"	–	
೫೨.	ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರ	–	೨೦" x೨೫"	–	
೫೩.	ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರ	–	೨೦"x೨೫"	–	
೫೪.	ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರ	–	೨೦" x೨೫"	–	
೫೫.	ಮಂಜಯ್ಯ ಹೆಗಡೆ	ಲ್ಯಾಂಡ್‌ಸ್ಕೇಪ್	೧೭.೫" x೧೩	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೫೬.	ಮಂಜಯ್ಯ ಹೆಗಡೆ	ಲ್ಯಾಂಡ್‌ಸ್ಕೇಪ್	೧೧.೫" x೧೫.೫"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೫೭.	ಮಂಜಯ್ಯ ಹೆಗಡೆ	ಲ್ಯಾಂಡ್‌ಸ್ಕೇಪ್	೩೭" x೨೫.೫"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೫೮.	ಮಂಜಯ್ಯ ಹೆಗಡೆ	ಲ್ಯಾಂಡ್‌ಸ್ಕೇಪ್		ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೫೯.	ಮಂಜಯ್ಯ ಹೆಗಡೆ	ಯುದ್ಧ	೪೨" x೫೭.೫"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೬೦.	ಮಂಜಯ್ಯ ಹೆಗಡೆ	ಕಡಗೋಲು ಕೃಷ್ಣ	೧೮" x೨೭"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೬೧.	ಎಸ್. ಎಸ್	ಮೈಸೂರು ಮಹಾರಾಜರು	೪೦" x೫೭.೫"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೬೨.	ಮೈಸೂರು ಚಿತ್ರಕಲೆ	ಶ್ರೀ ಬಸವೇಶ್ವರ	೨೨" x೨೮"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೬೩.	ಎಸ್ ಎನ್. ಸ್ವಾಮಿ	ವಿಲಿಯಂ ಸಮ್ಮರ್‌ಸೆಟ್	೮" x೧೦"	ಪೆನ್ಸಿಲ್ – ಕಾಗದ	
೬೪.	ಎಸ್ ಎನ್. ಸ್ವಾಮಿ	ಅಲ್ಬರ್ಟ್ ಐನ್‌ಸ್ಟೀನ್	೮" x೧೦"	ಪೆನ್ಸಿಲ್ – ಕಾಗದ	೧೮೭೯–೧೯೫೫
೬೫.	ಎಸ್ ಎನ್. ಸ್ವಾಮಿ	ವಿನೋಭಾ ಭಾವೆ	೮" x೧೦"	ಪೆನ್ಸಿಲ್ – ಕಾಗದ	

ಕ್ರಸಂ.	ಕಲಾವಿದರ ಹೆಸರು	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೬೬.	ಎಸ್ ಎನ್. ಸ್ವಾಮಿ	ಗಾಂಧೀಜಿ	೯" x ೧೨"	ಪೆನ್ಸಿಲ್ – ಕಾಗದ	
೬೭.	ಎಸ್ ಎನ್. ಸ್ವಾಮಿ	ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿ	೯" x ೧೨"	ಪೆನ್ಸಿಲ್ – ಕಾಗದ	೨೬.೧೧.೧೯೫೧
೬೮.	ಎಸ್ ಎನ್. ಸ್ವಾಮಿ	ಜವಾಹರಲಾಲ್ ನೆಹರೂ	೮" x ೯.೫"	ಪೆನ್ಸಿಲ್ – ಕಾಗದ	
೬೯.	ಎಸ್ ಎನ್. ಸ್ವಾಮಿ	ಸಿ. ವಿ. ರಾಮನ್	೭" x ೯.೫"	ಪೆನ್ಸಿಲ್ – ಕಾಗದ	೩೦.೬.೧೯೫೪
೭೦.	ಎಸ್ ಎನ್. ಸ್ವಾಮಿ	ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಠಾಗೋರ್	೭" x ೯.೫"	ಪೆನ್ಸಿಲ್ – ಕಾಗದ	೧೯೩೮
೭೧.	ಎಸ್ ಎನ್. ಸ್ವಾಮಿ	ಎಂ. ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯ	೮.೫" x ೧೦.೫"	ಪೆನ್ಸಿಲ್ – ಕಾಗದ	
೭೨.	ಎಸ್ ಎನ್. ಸ್ವಾಮಿ	ಡಾ. ಸರ್ವಪಲ್ಲಿ ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್	೯.೫" x ೧೩.೫"	ಪೆನ್ಸಿಲ್ – ಕಾಗದ	೩.೮.೧೯೬೨
೭೩.	ಎಸ್ ಎನ್. ಸ್ವಾಮಿ	ಡಾ. ರಾಜೇಂದ್ರ ಪ್ರಸಾದ	೭.೫" x ೧೦"	ಪೆನ್ಸಿಲ್ – ಕಾಗದ	೨೫.೪.೧೯೪೯
೭೪.	ಎಸ್ ಎನ್. ಸ್ವಾಮಿ	ಬರ್ಟ್ರಾಂಟ್ ರಸಲ್	೭.೫" x ೧೦.೫"	ಪೆನ್ಸಿಲ್ – ಕಾಗದ	
೭೫.	ಎಸ್ ಎನ್. ಸ್ವಾಮಿ	ಒಲಿವರ ಲಾಜ್	೭.೫" x ೯.೫"	ಪೆನ್ಸಿಲ್ – ಕಾಗದ	೨೨.೬.೧೯೫೪
೭೬.	ಎಸ್ ಎನ್. ಸ್ವಾಮಿ	ಜಾರ್ಜ್ ಬರ್ನಾರ್ಡ್ ಷಾ	೮"x೧೦.೫"	ಪೆನ್ಸಿಲ್ – ಕಾಗದ	
೭೭.	ಎಸ್ ಎನ್. ಸ್ವಾಮಿ	ಚಕ್ರವರ್ತಿ ರಾಜಗೋಪಾಲಾಚಾರಿ	೬.೫" x ೯"	ಪೆನ್ಸಿಲ್ – ಕಾಗದ	೫.೪.೧೯೪೦
೭೮.	ಎಸ್ ಎನ್. ಸ್ವಾಮಿ	ಸರ್ದಾರ ವಲ್ಲಭಭಾಯಿ ಪಟೇಲ	೬" x ೮.೫"	ಪೆನ್ಸಿಲ್ – ಕಾಗದ	
೭೯.	ಎಸ್ ಎನ್. ಸ್ವಾಮಿ	ಶ್ರೀಮತಿ ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮೀ ಪಂಡಿತ	೬.೫" x ೯.೫"	ಪೆನ್ಸಿಲ್ – ಕಾಗದ	
೮೦.	ಎಸ್ ಎನ್. ಸ್ವಾಮಿ	ಮಹದೇವ ದೇಸಾಯಿ	೭" x ೧೦"	ಪೆನ್ಸಿಲ್ – ಕಾಗದ	೧೯೪೭
೮೧.	ಎಸ್ ಎನ್. ಸ್ವಾಮಿ	ಪ್ರಫುಲ್ಲಚಂದ್ರ ರಾಯ	೭" x ೧೦"	ಪೆನ್ಸಿಲ್ – ಕಾಗದ	೧೮.೩.೧೯೩೭
೮೨.	ಎಸ್ ಎನ್. ಸ್ವಾಮಿ	ಕೆ. ಎಂ. ಕಾರ್ಯಪ್ಪ	೭" x ೧೦"	ಪೆನ್ಸಿಲ್ – ಕಾಗದ	೩.೧೦.೧೯೫೭
೮೩.	ಎಸ್ ಎನ್. ಸ್ವಾಮಿ	ಆಲೂರು ವೆಂಕಟರಾವ್	೮.೫"x೧೧"	ಪೆನ್ಸಿಲ್ – ಕಾಗದ	೧೯೪೯
೮೪.	ಎಸ್ ಎನ್. ಸ್ವಾಮಿ	ಜೆ. ಬಿ. ಕೃಪಲಾನಿ	೭.೫" x ೧೦"	ಪೆನ್ಸಿಲ್ – ಕಾಗದ	೧೯.೩.೧೯೪೭
೮೫.	ಎಸ್ ಎನ್. ಸ್ವಾಮಿ	ಮದನ ಮಾಹನ ವೀಯಲ	೭.೫" x ೧೦.೫"	ಪೆನ್ಸಿಲ್ – ಕಾಗದ	೧೯೪೯

ಕ್ರಸಂ.	ಕಲಾವಿದರ ಹೆಸರು	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೮೬.	ಎಸ್ ಎನ್. ಸ್ವಾಮಿ	ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಠಾಗೋರ್	೮೫" x ೧೧.೫"	ಪೆನ್ಸಿಲ್ – ಕಾಗದ	
೮೭.	ಎಸ್ ಎನ್. ಸ್ವಾಮಿ	ಸಿ. ಆರ್. ರೆಡ್ಡಿ	೭" x ೯.೫"	ಪೆನ್ಸಿಲ್ – ಕಾಗದ	೫.೫.೧೯೪೯
೮೮.	ಎಸ್ ಎನ್. ಸ್ವಾಮಿ	ಎಸ್. ಸತ್ಯವೇಲ್	೭" x ೯.೫"	ಪೆನ್ಸಿಲ್ – ಕಾಗದ	೨೯.೩.೧೯೪೦
೮೯.	ಎಸ್ ಎನ್. ಸ್ವಾಮಿ	ಸರ್. ಎಲ್. ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯರ್	೭" x ೧೦"	ಪೆನ್ಸಿಲ್ – ಕಾಗದ	
೯೦.	ಎಸ್ ಎನ್. ಸ್ವಾಮಿ	ವಿ. ಎಸ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಶಾಸ್ತ್ರೀ	೭" x ೯.೫"	ಪೆನ್ಸಿಲ್ – ಕಾಗದ	೧೯೪೦
೯೧.	ಎಸ್ ಎನ್. ಸ್ವಾಮಿ	ಆಲೂರು ವೆಂಕಟರಾವ್	೯" x ೯"	ಪೆನ್ಸಿಲ್ – ಕಾಗದ	
೯೨.	ಎಸ್ ಎನ್. ಸ್ವಾಮಿ	ರಮಾನಂದ ಚಟರ್ಜಿ	೭" x ೧೦"	ಪೆನ್ಸಿಲ್ – ಕಾಗದ	
೯೩.	ಎಸ್ ಎನ್. ಸ್ವಾಮಿ	ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ ಲಕ್ಷ್ಮೀ	೭.೫" x ೧೦.೫"	ಪೆನ್ಸಿಲ್ – ಕಾಗದ	೧೯೪೭
೯೪.	ಎಸ್ ಎನ್. ಸ್ವಾಮಿ	ವಿ.ಕೆ.ಕೃಷ್ಣಮೇನನ್	೮." x ೧೦.೫"	ಪೆನ್ಸಿಲ್ – ಕಾಗದ	೯.೫.೫೮
೯೫.	ಎಸ್ ಎನ್. ಸ್ವಾಮಿ	ಭವನ ರಾವ್	೭.೫" x ೧೦.೫	ಪೆನ್ಸಿಲ್ – ಕಾಗದ	೧೨.೪.೧೯೪೭
೯೬.	ಎಸ್ ಎನ್. ಸ್ವಾಮಿ	ಹರಿಚಂದ್ರ ಚಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯ	೮.೫" x ೧೨"	ಪೆನ್ಸಿಲ್ – ಕಾಗದ	೭.೪.೧೯೫೦
೯೭.	ಎಸ್ ಎನ್. ಸ್ವಾಮಿ	ಜಯಪ್ರಕಾಶ ನಾರಾಯಣ	೬" x ೮"	ಪೆನ್ಸಿಲ್ – ಕಾಗದ	೨೬.೪.೧೯೪೯
೯೮.	ಗಂಜೀಫಾ ಕಾರ್ಡ್‌ಗಳು	ಮತ್ಸ್ಯ, ಕೂರ್ಮ, ವರಾಹ, ನರಸಿಂಹ, ವಾಮನ, ಪರಶುರಾಮ, ಶ್ರೀರಾಮ, ಬಲರಾಮ, ಕೃಷ್ಣ, ಕಲ್ಕಿ ಮುಂತಾದ ೧೦೮ ಕಾರ್ಡ್‌ಗಳು, ಸಣ್ಣ ಕಾರ್ಡ್‌ಗಳು ೧.೨" x ೧.೨"	೨.೫" x ೨.೫"	ಜಲ – ಕಾಗದ	

೦೯. ಸುತ್ತೂರು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಶ್ರೀಕ್ಷೇತ್ರ ಸುತ್ತೂರು

ಕ್ರಸಂ.	ಶೈಲಿ	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೦೧.	ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಶೈಲಿ	೨೮ ಸದಾಶಿವ ಮೂರ್ತಿ, ಶಿವನ ೨೮ ಅವತಾರಗಳು	೩೯" x ೨೯"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೦೨.	ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಶೈಲಿ	ಶಿವನ ೧೦೦೮ ಲಿಂಗಗಳು	೪೮" x ೩"	ಜಲ – ಕಾಗದ	

ಕ್ರಸಂ.	ಕಲಾವಿದರ ಹೆಸರು	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೦೩.	ರವಿವರ್ಮ	ಶಿವನ ಕುಟುಂಬ	೧೮" x ೨೬"	ಕೋಲಾಜ್ + ಸೇರಿ	
೦೪.	ರವಿವರ್ಮ	ಸರಸ್ವತಿ	೧೮" x ೨೬"	ಕೋಲಾಜ್ +ಸೇರಿ	
೦೫.	ರವಿವರ್ಮ	ಲಕ್ಷ್ಮೀ	೧೮" x ೨೬"	ಕೋಲಾಜ್ +ಸೇರಿ	
೦೬.	ರವಿವರ್ಮ	ಶಿವನ ನಾಟ್ಯ	೧೯" x ೨೮"	ಧೋತರ, ಹಾರ, ಕಿರೀಟ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ	
೦೭.	ವಿಜಯ ಹಾಗರಗುಂಡಗಿ	ವರುಣ	೫.೫" x ೬"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೯೯೯
೦೮.	ವಿಜಯ ಹಾಗರಗುಂಡಗಿ	ಈಶಾನ	೫.೫" x ೬"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೯೯೯
೦೯.	ವಿಜಯ ಹಾಗರಗುಂಡಗಿ	ಈಶಾನ	೫.೫" x ೬"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೧೦.	ಪಿ. ಆರ್. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ	ನಿಸರ್ಗ ಚಿತ್ರ	೮" x ೧೦"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೧೧.	ಪಿ. ಆರ್. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ	ನಿಸರ್ಗ ಚಿತ್ರ	೧೧" x ೮"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೧೨.	ಪಿ. ಆರ್. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ	ನಿಸರ್ಗ ಚಿತ್ರ	೧೧" x ೮"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೧೩.	ಎಸ್. ಎಚ್. ನಾಗರಾಜು	ದೇವಿಚಿತ್ರ	೨೮" x ೩೮"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೧೪.	ಎಸ್. ಎಚ್ ನಾಗರಾಜು	ದೇವಿಚಿತ್ರ	೨೮" x ೩೮"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೧೫.	ಎಂ. ವೀರಪ್ಪ	ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜನ್ಮವೃತ್ತಾಂತ ಚಿತ್ರಣ	೮.೫" x ೧೨"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೧೬.	ಎಂ. ವೀರಪ್ಪ	ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜನ್ಮವೃತ್ತಾಂತ ಚಿತ್ರಣ	೮.೫" x ೧೨"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೧೭.	ಎಂ. ವೀರಪ್ಪ	ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜನ್ಮವೃತ್ತಾಂತ ಚಿತ್ರಣ	೮.೫" x ೧೨"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೧೮.	ಎಂ. ವೀರಪ್ಪ	ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜನ್ಮವೃತ್ತಾಂತ ಚಿತ್ರಣ	೯" x ೧೨"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೧೯.	ಎಂ. ವೀರಪ್ಪ	ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜನ್ಮವೃತ್ತಾಂತ ಚಿತ್ರಣ	೭" x ೧೦"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೨೦.	ಎಂ. ವೀರಪ್ಪ	ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜನ್ಮವೃತ್ತಾಂತ ಚಿತ್ರಣ	೧೨" x ೮"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೨೧.	ಎಂ. ವೀರಪ್ಪ	ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜನ್ಮವೃತ್ತಾಂತ ಚಿತ್ರಣ	೧೨" x ೮"	ಜಲ – ಕಾಗದ	

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಕಲಾವಿದರ ಹೆಸರು	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೨೨.	ಎಂ. ವೀರಪ್ಪ	ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜನ್ಮವೃತ್ತಾಂತ ಚಿತ್ರಣ	೧೨" x ೮"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೨೩.	ಎಂ. ವೀರಪ್ಪ	ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜನ್ಮವೃತ್ತಾಂತ ಚಿತ್ರಣ	೧೨" x ೮"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೨೪.	ಎಂ. ವೀರಪ್ಪ	ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜನ್ಮವೃತ್ತಾಂತ ಚಿತ್ರಣ	೧೨" x ೮"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೨೫.	ಎಂ. ವೀರಪ್ಪ	ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜನ್ಮವೃತ್ತಾಂತ ಚಿತ್ರಣ	೧೪" x ೧೦"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೨೬.	ಎಂ. ವೀರಪ್ಪ	ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜನ್ಮವೃತ್ತಾಂತ ಚಿತ್ರಣ	೧೨" x ೮"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೨೭.	ಎಂ. ವೀರಪ್ಪ	ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜನ್ಮವೃತ್ತಾಂತ ಚಿತ್ರಣ	೧೩" x ೯"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೨೮.	ಎಲ್.ಎಸ್. ಎನ್ ಆಚಾರ್ಯ	ಮಹಾದೇವಸ್ವಾಮಿ ಮೈಸೂರು	೧೫.೫" x ೨೨"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೨೯.	ನಾಗೋರ ಸ್ಥಪತಿ	ಬ್ರಹ್ಮಫ್ ಗುರುಕುಲ	೨೭" x ೩೫"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೯೪೭

೧೦. ಬೃಹನ್ಮಠ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಕಲಾವಿದರ ಹೆಸರು	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೦೧.	ಮೋಹನಮೂರ್ತಿ ಟಿ. ಎಚ್.	ಸಂಯೋಜನೆ	೧೪" x ೧೦"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೦೨.	ಮೋಹನಮೂರ್ತಿ ಟಿ. ಎಚ್.	ಸಂಯೋಜನೆ	೧೪" x ೧೦"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೦೩.	ಮೋಹನಮೂರ್ತಿ ಟಿ. ಎಚ್.	ನಾಲ್ವಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ	೨೪.೫" x ೪೮"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೦೪.	ಮೋಹನಮೂರ್ತಿ ಟಿ. ಎಚ್.	ಕಿರುರೂಪ ಚಿತ್ರ	೨೪.೫" x ೨೪"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೦೫.	ಮೋಹನಮೂರ್ತಿ ಟಿ. ಎಚ್.	ಕಿರುರೂಪ ಚಿತ್ರ	೧೨.೫" x ೧೨.೫"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೦೬.	ಮೋಹನಮೂರ್ತಿ ಟಿ. ಎಚ್.	ಶ್ರೀ ರಾಜಾ ಬಿಚ್ಚುಗತ್ತಿ ಭರಮಣ್ಣ ನಾಯಕ	೪೮" x ೬೦"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೬೮೯
೦೭.	ಸಿ. ವಿ. ಅಂಬಾಜಿ	ಶ್ರೀ ಬಸವೇಶ್ವರ	೪೮" x ೬೪"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೯೮೯

೧೧. ಜಾನಪದ ಲೋಕ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ರಾಮನಗರ

ಕ್ರಸಂ.	ಶೈಲಿ	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೦೧.	ಮಧುಬನಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ	–	೩೦" X ೨೨"	–	–
೦೨.	ಮಧುಬನಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ	–	೩೦" X ೨೨"	–	–
೦೩.	ಮಧುಬನಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ	–	೩೦" X ೨೨"	–	–
೦೪.	ಮಧುಬನಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ	–	೩೦" X ೨೨"	–	–
೦೫.	ಮಧುಬನಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ	–	೩೦" X ೨೨"	–	–
೦೬.	ಮಧುಬನಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ	–	೩೦" X ೨೨"	–	–
೦೭.	ಹಸೆ ಚಿತ್ರಗಳು	–	–	ಬುಟ್ಟಿ	–
೦೮.	ಹಸೆ ಚಿತ್ರಗಳು	–	–	ಮರ	–
೦೯.	ಕಿನ್ನಾಳ ಕಲೆ	–	೨ ಕಿನ್ನಾಳ ಕಲೆ	–	–
೧೦.	ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರಗಳು	–	೧೭ ಚಿತ್ರಗಳು	–	–
೧೧.	ಗಂಜೀಫಾ ಚಿತ್ರಗಳು	–	೭೭ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು	–	–

೧೨. ಭಾರತೀಯ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಗೀತ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ

ಕ್ರಸಂ.	ಕಲಾವಿದರ ಹೆಸರು	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೦೧.	ಮೋಹನ ಸಿತನೂರ	ದೇವಿ	೧೨" X ೧೪"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	–
೦೨.	–	ಗಣೇಶ	೨೦" X ೨೦"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	–
೦೩.	ಡಾ. ಅನುಪಮಾ	ಮೈಸೂರು ಶೈಲಿ	೧೫" X ೧೫"	ಜಲ – ಕಾಗದ	–
೦೪.	ಬಿ. ಕೆ. ಎಸ್. ವರ್ಮ	ಸಂಗೀತಗಾರ್ತಿ	೪೫" X ೫೪"	ಇಂಕ್ – ರೇಖಾಚಿತ್ರ	–
೦೫.	ವ್ಯಾಗತ್ಯಾಪ	ವ್ಯಂಗ್ಯಚಿತ್ರ	೧೦" X ೧೪"	ಇಂಕ್	–

ಕ್ರಸಂ.	ಕಲಾವಿದರ ಹೆಸರು	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೦೬.	ಸುಧೀರ ತೆಲಸಂಗ	ವ್ಯಂಗ್ಯಚಿತ್ರ	೯" x ೧೨"	ಇಂಕ್	–
೦೭.	ಕೆ. ವಿ. ಶಂಕರ	ಸಂಯೋಜನೆ	೩೬" x ೪೫"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	–
೦೮.	ಸುರೇಶ ಬರ್ದಾ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೭" x ೨೦"	ಪೆನ್ಸಿಲ್	–

೧೩. ತುಳು ಬದುಕು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಸಂಚಯಗಿರಿ

ಕ್ರಸ	ಕಲಾವಿದರ ಹೆಸರು	ವಿಷಯ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೦೧.	ವಿ.ಟಿ. ಕಾಳೆ	ಅಬ್ಬಕ್ಕರಾಣಿ ಜೀವನ ಆಧರಿಸಿದ ಘಟನೆಗಳ ಚಿತ್ರಣ	ತೈಲ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೨೦೧೧
೦೨.	ಕೆ.ಎನ್. ರಾಮಚಂದ್ರನ್	ಅಬ್ಬಕ್ಕರಾಣಿ ಜೀವನ ಆಧರಿಸಿದ ಘಟನೆಗಳ ಚಿತ್ರಣ	ತೈಲ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೨೦೧೧
೦೩.	ಕಂದನ್ ಜಿ.	ಅಬ್ಬಕ್ಕರಾಣಿ ಜೀವನ ಆಧರಿಸಿದ ಘಟನೆಗಳ ಚಿತ್ರಣ	ತೈಲ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೨೦೧೧
೦೪.	ಪಿ.ಎಸ್. ಕಡೆಮನಿ	ಅಬ್ಬಕ್ಕರಾಣಿ ಜೀವನ ಆಧರಿಸಿದ ಘಟನೆಗಳ ಚಿತ್ರಣ	ತೈಲ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೨೦೧೧
೦೫.	ಪ.ಸ. ಕುಮಾರ	ಅಬ್ಬಕ್ಕರಾಣಿ ಜೀವನ ಆಧರಿಸಿದ ಘಟನೆಗಳ ಚಿತ್ರಣ	ತೈಲ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೨೦೧೧
೦೬.	ಎಂ.ಸಿ ಚೆಟ್ಟಿ	ಅಬ್ಬಕ್ಕರಾಣಿ ಜೀವನ ಆಧರಿಸಿದ ಘಟನೆಗಳ ಚಿತ್ರಣ	ತೈಲ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೨೦೧೧
೦೭.	ಕೆ. ಗಂಗಾಧರ	ಅಬ್ಬಕ್ಕರಾಣಿ ಜೀವನ ಆಧರಿಸಿದ ಘಟನೆಗಳ ಚಿತ್ರಣ	ತೈಲ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೨೦೧೧
೦೮.	ಸುಭಾಷ ಕಮ್ಮಾರ	ಅಬ್ಬಕ್ಕರಾಣಿ ಜೀವನ ಆಧರಿಸಿದ ಘಟನೆಗಳ ಚಿತ್ರಣ	ತೈಲ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೨೦೧೧
೦೯.	ಎಸ್.ಕೆ. ಪತ್ತಾರ	ಅಬ್ಬಕ್ಕರಾಣಿ ಜೀವನ ಆಧರಿಸಿದ ಘಟನೆಗಳ ಚಿತ್ರಣ	ತೈಲ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೨೦೧೧
೧೦.	ವಾಸುದೇವ ಕಾಮತ	ಅಬ್ಬಕ್ಕರಾಣಿ ಜೀವನ ಆಧರಿಸಿದ ಘಟನೆಗಳ ಚಿತ್ರಣ	ತೈಲ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೨೦೧೧
೧೧.	ಮಹೇಂದ್ರ ಸೋನಿ	ಅಬ್ಬಕ್ಕರಾಣಿ ಜೀವನ ಆಧರಿಸಿದ ಘಟನೆಗಳ ಚಿತ್ರಣ	ತೈಲ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೨೦೧೧
೧೨.	ಭಾಸ್ಕರ ರಾವ್	ಅಬ್ಬಕ್ಕರಾಣಿ ಜೀವನ ಆಧರಿಸಿದ ಘಟನೆಗಳ ಚಿತ್ರಣ	ತೈಲ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೨೦೧೧
೧೩.	ರಮೇಶ ರಾವ್	ಅಬ್ಬಕ್ಕರಾಣಿ ಜೀವನ ಆಧರಿಸಿದ ಘಟನೆಗಳ ಚಿತ್ರಣ	ತೈಲ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೨೦೧೧

ಕ್ರಸ	ಕಲಾವಿದರ ಹೆಸರು	ವಿಷಯ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೧೪	ವಸಂತ ರಾವ್	ಅಬ್ಬಕ್ಕರಾಣಿ ಜೀವನ ಆಧರಿಸಿದ ಘಟನೆಗಳ ಚಿತ್ರಣ	ತೈಲ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೨೦೧೧
೧೫	ಪಿ.ಬಿ. ಹರಸೂರ	ಅಬ್ಬಕ್ಕರಾಣಿ ಜೀವನ ಆಧರಿಸಿದ ಘಟನೆಗಳ ಚಿತ್ರಣ	ತೈಲ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೨೦೧೧
೧೬	ಬಾಲಾಜಿ	ಅಬ್ಬಕ್ಕರಾಣಿ ಜೀವನ ಆಧರಿಸಿದ ಘಟನೆಗಳ ಚಿತ್ರಣ	ತೈಲ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೨೦೧೧
೧೭	ಸುರೇಶ ಅರ್ಕಸಾಲಿ	ಅಬ್ಬಕ್ಕರಾಣಿ ಜೀವನ ಆಧರಿಸಿದ ಘಟನೆಗಳ ಚಿತ್ರಣ	ತೈಲ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೨೦೧೧
೧೮	ಎನ್.ಎಸ್. ಪತ್ತಾರ	ಅಬ್ಬಕ್ಕರಾಣಿ ಜೀವನ ಆಧರಿಸಿದ ಘಟನೆಗಳ ಚಿತ್ರಣ	ತೈಲ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೨೦೧೧
೧೯	ಗಣೇಶ ಸೋಮಯಾಜಿ	ಅಬ್ಬಕ್ಕರಾಣಿ ಜೀವನ ಆಧರಿಸಿದ ಘಟನೆಗಳ ಚಿತ್ರಣ	ತೈಲ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೨೦೧೧
೨೦	ಬಿ.ಪಿ. ಮೋಹನ ಕುಮಾರ	ಅಬ್ಬಕ್ಕರಾಣಿ ಜೀವನ ಆಧರಿಸಿದ ಘಟನೆಗಳ ಚಿತ್ರಣ	ತೈಲ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೨೦೧೧
೨೧	ತೆರ್ಮೋದೆ ಮೋಹನ ಕುಮಾರ	ಅಬ್ಬಕ್ಕರಾಣಿ ಜೀವನ ಆಧರಿಸಿದ ಘಟನೆಗಳ ಚಿತ್ರಣ	ತೈಲ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೨೦೧೧
೨೨	ಸಂತೋಷ ಅಂದ್ರಾಜೆ	ಅಬ್ಬಕ್ಕರಾಣಿ ಜೀವನ ಆಧರಿಸಿದ ಘಟನೆಗಳ ಚಿತ್ರಣ	ತೈಲ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೨೦೧೧
೨೩	ವಿಕ್ರಮ .ಬಿ. ಶೆಟ್ಟಿ	ಅಬ್ಬಕ್ಕರಾಣಿ ಜೀವನ ಆಧರಿಸಿದ ಘಟನೆಗಳ ಚಿತ್ರಣ	ತೈಲ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೨೦೧೧
೨೪	ಶರತ ಕುಲಾಲ್	ಅಬ್ಬಕ್ಕರಾಣಿ ಜೀವನ ಆಧರಿಸಿದ ಘಟನೆಗಳ ಚಿತ್ರಣ	ತೈಲ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೨೦೧೧
೨೫	ರವಿ ಎಂ.ಆರ್	ಅಬ್ಬಕ್ಕರಾಣಿ ಜೀವನ ಆಧರಿಸಿದ ಘಟನೆಗಳ ಚಿತ್ರಣ	ತೈಲ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೨೦೧೧
೨೬	ಆನಂದ ತೇತ್ರಾಳೆ	ಅಬ್ಬಕ್ಕರಾಣಿ ಜೀವನ ಆಧರಿಸಿದ ಘಟನೆಗಳ ಚಿತ್ರಣ	ತೈಲ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೨೦೧೧

೧೪. ಶಾಶ್ವತಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಕ್ರಸಂ.	ಶೈಲಿ	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೦೧.	ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಶೈಲಿ	ಅರ್ಧನಾರೀಶ್ವರ	೨೯" X ೪೦"	ಜಲ – ಕಾಗದ	–
೦೨.	ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಶೈಲಿ	ಅರ್ಧನಾರೀಶ್ವರ	೨೯" X ೪೦"	ಜಲ – ಕಾಗದ	–
೦೩.	ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಶೈಲಿ	ಸೀತಾಕಲ್ಯಾಣ	೩೯" X ೨೯"	ಜಲ – ಕಾಗದ	–
೦೪.	ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಶೈಲಿ	ಸಮುದ್ರಮಥನ	೩೬" X ೨೯"	ಜಲ – ಕಾಗದ	–

ಕ್ರಸಂ.	ಶೈಲಿ / ಕಲಾವಿದರು	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೦೫.	ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಶೈಲಿ	ಸೀತಾಕಲ್ಯಾಣ	೩೯” X ೨೯”	ಜಲ – ಕಾಗದ	–
೦೬.	ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಶೈಲಿ	ಬಲರಾಮ	೩೦” X ೩೮”	ಜಲ – ಕಾಗದ	–
೦೭.	ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಶೈಲಿ	ಗೋಕುಲ ಕೃಷ್ಣ	೩೦” X ೩೮”	ಜಲ – ಕಾಗದ	–
೦೮.	ಎಸ್. ಎನ್. ಸ್ವಾಮಿ	ವಿನೋಬಾ ಭಾವೆ	೮” X ೧೦”	ಪೆನ್ಸಿಲ್ – ಕಾಗದ	೫.೫.೧೯೫೪
೦೯.	ಎಸ್. ಎನ್. ಸ್ವಾಮಿ	ಎಸ್. ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್	೮” X ೧೦”	ಪೆನ್ಸಿಲ್ – ಕಾಗದ	–
೧೦.	ಎಸ್. ಎನ್. ಸ್ವಾಮಿ	ಗಾಂಧೀಜಿ	೮” X ೧೦”	ಪೆನ್ಸಿಲ್ – ಕಾಗದ	–
೧೧.	ಎಸ್. ಎನ್. ಸ್ವಾಮಿ	ಜವಾಹರಲಾಲ್ ನೆಹರೂ	೮” X ೧೦”	ಪೆನ್ಸಿಲ್ – ಕಾಗದ	–
೧೨.	ಎಸ್. ಎನ್. ಸ್ವಾಮಿ	ಎಂ. ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯ	೮” X ೧೦”	ಪೆನ್ಸಿಲ್ – ಕಾಗದ	–
೧೩.	ಎಸ್. ಎನ್. ಸ್ವಾಮಿ	ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧೀ	೮” X ೧೦”	ಪೆನ್ಸಿಲ್ – ಕಾಗದ	–
೧೪.	ಎಸ್. ಎನ್. ಸ್ವಾಮಿ	ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧೀ	೮” X ೧೦”	ಪೆನ್ಸಿಲ್ – ಕಾಗದ	–

೧೫. ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತು ಇಲಾಖೆ, ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ

ಕ್ರಸಂ.	ಕಲಾವಿದರ ಹೆಸರು	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೦೧.	ಚಂದ್ರನಾಥ	ಆರ್ಟಿಸ್ಟ್ ಪ್ರೂಫ್	೧೧.೫”X೯.೫”	ಎಚ್ಚಿಂಗ್	–
೦೨.	ಮ. ಈ . ಗುರು	ಸೆಲ್ವಿನ್ ಗ್ರೇ	೧೦” X ೧೪”	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ – ತೈಲವರ್ಣ	–
೦೩.	ಪುಂಚಿತ್ತಾಯ	ಲ್ಯಾಂಡ್‌ಸ್ಕೇಪ್	೧೦” X ೧೪”	ಜಲವರ್ಣ – ಕಾಗದ	–
೦೪.	–	ಸಮುದ್ರ ತೀರ	೧೨.೫” X ೧೯.೫”	ಜಲವರ್ಣ – ಕಾಗದ	–
೦೫.	ಕೆ. ವಿ. ಭಂಡಾಯ	ಕ್ರಿಯೆಟಿವ್ ಲ್ಯಾಂಡ್‌ಸ್ಕೇಪ್	೧೮.೫” X ೧೩.೫”	ಜಲವರ್ಣ – ಕಾಗದ	–
೦೬.	ವಿ. ಆರ್. ಸಿ. ಶೇಖರ	ಲ್ಯಾಂಡ್‌ಸ್ಕೇಪ್	೮.೫” X ೧೨.೫”	ಜಲವರ್ಣ – ಕಾಗದ	–
೦೭.	ಎಸ್. ಎಸ್. ಕುಕ್ಕೆ	ಶಬರಿ ಮತ್ತು ರಾಮ	೧೧.೫” X ೧೬”	ಜಲವರ್ಣ – ಕಾಗದ	–

೧೬. ಶ್ರೀಮಂತಿಬಾಯಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮಂಗಳೂರು

ಕ್ರಸಂ.	ಕಲಾವಿದರ ಹೆಸರು	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೦೧.	ಆರ್. ಎನ್. ಕೆ. ಮಾತೆ	ಮಿರಾಜಕರ ಭಾವಚಿತ್ರ	೨೪.೫" X ೩೩"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೦೨.	ಕೆ. ಎಲ್. ಭಟ್	ಸ್ಟಿಲ್ ಲೈಫ್	೧೪" X ೧೯"	ತೈಲ – ಕಾಗದ	
೦೩.	ನೂರುಲ್ಲಾ	ಪೆಂಟಿಂಗ್	೩೬" X ೩೬"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೦೪.	ಎನ್. ಹನುಮಯ್ಯ	ಬೃಂದಾವನ	೨೮" X ೧೯"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೦೫.	ಜಿ. ಎಸ್. ಶೆಣೈ	ಸ್ಟಿಲ್ ಲೈಫ್	೨೭.೫" X ೧೪"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೯೬೮
೦೬.	–	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೩" X ೨೯"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೦೭.	ಗುರುದಾಸ	ಲ್ಯಾಂಡ್‌ಸ್ಕೇಪ್	೩೬" X ೨೪"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೯೮೪
೦೮.	ಪೀಟರ್ ಲೇಮ್	ಪೋಟ್ರೇಟ್ ಅಂಡ್ ಎಡ್	೨೩" X ೩೧"	ತೈಲ – ಪೇಪರ್	
೦೯.	ರಾಜೇಶ್	ಫೋರ್ ಟೆಲ್ಲಿಂಗ್	೨೭" X ೧೯"	ಪೋಸ್ಟರ್ – ಕಾಗದ	೧೯೫೭
೧೦.	ಡಾ. ಕೃಷ್ಣರಾವ್	ಡಿಸೆಂಡಿಂಗ್ ಕಾರ್ಟ್	೨೩" X ೧೪"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೯೫೧
೧೧.	ಬಿ. ಕೆ. ಹಿರೇಮಠ	ಸಂಯೋಜನೆ	೯" X ೧೪"	ಪೋಸ್ಟರ್ – ಕಾಗದ	
೧೨.	ಸೌಮ್ಯಾ ಶೆಟ್ಟಿ	ಟ್ರಾಜೆಡಿ	೧೪" X ೧೫"	ತೈಲ – ಕಾಗದ	
೧೩.	ಮುನಿಶಿ ಡೇ (ದೆಹಲಿ)	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೩" X ೪೪"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೯೫೮
೧೪.	ಸಿ. ಪಿ. ಅಂಚನ್	ಎನ್‌ಟೈಟನ್	೧೩.೫" X ೧೮"	ಪೋಸ್ಟರ್ – ಕಾಗದ	
೧೫.	ಎ. ಪಿ. ದುಬೆ	ನಿರೀಕ್ಷಣೆ	೧೪" X ೧೮"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೧೬.	ಪಿ. ಎಸ್. ಪುಂಚಿತ್ತಾಯ	ಲ್ಯಾಂಡ್‌ಸ್ಕೇಪ್	೧೩" X ೧೫"	ತೈಲ – ಕಾಗದ	
೧೭.	ಮೈಸೂರು ಶೈಲಿ		೧೭" X ೨೨"	ಬಂಗಾರದ ಬಳೆ – ಜೆಸ್ಸೊ ಕಾಗದ	

ಕ್ರಸಂ.	ಕಲಾವಿದರ ಹೆಸರು	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೧೮.	ರುಮಾಲೆ ಚೆನ್ನಬಸವಯ್ಯ	ನಿಸರ್ಗಚಿತ್ರ	೧೯" X ೨೭"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೧೯.	ಬಿ. ಈ. ಮೊಹಮ್ಮದ	ತೈಲ – ಹಾರ್ಡ್‌ಬೋರ್ಡ್	೨೯" X ೧೯.೫"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೨೦.	ಶ್ರೀಮತಿ ಪದ್ಮಾ	ತಲ್ಲೀನತೆ	೨೦" X ೨೬"	ತೈಲ – ಪೇಪರ್	
೨೧.	ಪಿ. ಎಸ್. ಪುಂಚಿತ್ತಾಯ	ಸ್ಟಿಲ್ ಲೈಫ್	೨೧" X ೨೩"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೨೨.	ಕೆ. ಎಸ್. ಶೆಂಗಾರ	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಂದು ದೈವ	೩೦" X ೩೬"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೨೩.	ಡಾ. ಸತ್ಯಶಂಕರ	ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಮಾನ	೨೧" X ೧೨"	ತೈಲ – ಕಾಗದ	
೨೪.	ಬಿ. ಎಸ್. ಹೆಗಡೆ	ಪೇಂಟಿಂಗ್	೧೯" X ೧೩"	ತೈಲ – ಕಾಗದ	
೨೫.	ಡಾ. ಸತ್ಯಶಂಕರ	ಸೀ ಸ್ಕೇಪ್	೩೦" X ೩೫"	ಕಲರ್ ಪೇಸ್ಟಲ್ ಕಾಗದ	
೨೬.	ಡಾ. ಕೃಷ್ಣರಾವ್	ಲವಲಿ ಹಟ್	೨೨" X ೧೬"	ತೈಲ – ಪೇಪರ್	
೨೭.	ಎಫ್. ಬಿ. ಯಲವಟ್ಟಿ	ವೃಕ್ಷ ದೇಗುಲ	೨೦" X ೧೩"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೨೮.	ಬ್ರೀಜ್‌ಲಾಲ್	ಭಾವಚಿತ್ರ	೨೧" X ೨೮.೫"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೨೯.	ಕೆ. ಎಸ್. ಶೆಟ್ಟಿ	ಮೀರರ್	೨೧" X ೧೪.೫"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೩೦.	ಪಿ. ಎಸ್. ರಾವ್	ರಾಗಬಂದಿ	೧೦.೫" X ೧೪"	ಪೋಸ್ಟರ್ – ಕಾಗದ	
೩೧.	ಬಿ. ಗಿಲ್	ಸ್ಟಿಲ್ ಲೈಫ್	೧೮" X ೨೩"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೩೨.	ಎಸ್. ಆರ್. ಐಯಂಗಾರ್	ಲಾಲ್‌ಬಾಗ್	೧೫" X ೧೦.೫"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೩೩.	ಸಂಪತ್ ಕುಮಾರ್	ಸರ್ಚ್ ಫಾರ್ ನಂ	೧೫" X ೨೪"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೩೪.	ಎಸ್. ಅಜಮತ್	ಮೂರು ಸ್ನೇಹಿತರು	೨೬" X ೨೨'	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೩೫.	ಜಿ. ವೈ. ಹುಬ್ಳೀಕರ್	ಮರಳಿ ಮನೆಯತ್ತ	೧೫.೫" X ೨೦.೫"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೩೬.	ಅಜಮೆಟ್ಸ	ದೋಣಿಗಳು	೧೯.೫" X ೧೩.೫"	ತೈಲ – ಕಾಗದ	

ಕ್ರಸಂ.	ಕಲಾವಿದರ ಹೆಸರು	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೩೭.	ಎಚ್. ಎನ್. ರಾವ್	ನಾಗಪಂಚಮಿ	೧೪" x ೧೬"	ತೈಲ – ಕಾಗದ	
೩೮.	ಗಣೇಶ ಸೋಮಯಾಜಿ	ಸ್ಟಿಲ್ ಲೈಫ್	೧೪" x ೧೬"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೩೯.	–	ಪೇಂಟಿಂಗ್	೧೯" x ೧೮"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೪೦.	ಜಿ. ಎಸ್. ಶೆಣೈ	ಉಬ್ಬುಚಿತ್ರ	೨೪.೫" x ೨೪.೫"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೪೧.	ಬಿ. ಪಿ. ಬಾಯರಿ	ಪೇಂಟಿಂಗ್	೧೭" x ೨೩"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೪೨.	–	ಜಲಪಾತ	೩೮" x ೬೦"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೪೩.	ಕೋಲ್ಕಾರ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೬"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೯.೩.೧೯೮೪
೪೪.	–	ಸಂಯೋಜನೆ	೧೨" x ೧೮"	ಜಲ – ಪೇಪರ್	
೪೫.	ಮೋಹನ ಕುಮಾರ್	ಪೇಂಟಿಂಗ್	೨೦" x ೧೨.೫"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೯೮೪
೪೬.	ಕೆ. ಪಿ. ಭಟ್	ನವಿಲು	೧೭.೫" x ೨೩"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೪೭.	ಸಿ. ಕೃಪಾಚಾರ್ಯ	ಮಾರವಾರ ಲೇಡಿ	೧೨" x ೯"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೪೮.	–	ಪೇಂಟಿಂಗ್	೩೦" x ೧೯"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೪೯.	ಕೆ. ಸಂಜೀವ ಶೆಟ್ಟಿ	ಜಲಪಾತ	೨೮" x ೧೬"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೫೦.	ಪಿ. ಎಸ್. ರಾವ್	ಪೇಂಟಿಂಗ್	೩೪" x ೧೭"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೫೧.	ವಿಜ್ಯ	ಸಮುದ್ರ ತೆರೆ	೨೨" x ೪೬"	ತೈಲ – ಕಾಗದ	೧೯೭೦
೫೨.	ಎಲ್. ಕೆ. ಶೇವಗೂರು	ನನ್ನ ಅಜ್ಜಿ	೧೦" x ೧೩"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೫೩.	ಬಿ. ಎಸ್. ಹೆಗಡೆ	ಪೆಂಟಿಂಗ್	೫.೫" x ೬.೫"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೫೪.	ಬ್ರಿಜ್ ಲಾಜ್	ಶ್ರೀಮಂತಿಬಾಯಿ ಭಾವಚಿತ್ರ	೨೨" x ೨೮"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೫೫.	ಮಂಜಯ್ಯ ಹೆಗಡೆ	ಚಿರತೆ	೨೬" x ೧೯"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಕಲಾವಿದರ ಹೆಸರು	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೫೬.	ಬಿ. ಈ. ಎಸ್. ಪಿ	ಚಲನೆ	೧೯" x ೧೩"	ತೈಲ – ಪೇಪರ್	
೫೭.	ದೇವಾಡಿಗ	ಬಾಡಿಲೈನ್	೩೩" x ೪೭"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೫೮.	ರುಮಾಲೆ ಚೆನ್ನಬಸವಯ್ಯ	ಪೇಂಟಿಂಗ್	೨೭.೫" x ೧೯.೫"	ಜಲ – ಪೇಪರ್	೧೬.೫.೧೯೬೮
೫೯.	ಬೋಜ	ಪೇಂಟಿಂಗ್	೧೦.೫" x ೧೮.೫"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೬೦.	ಎಂ. ಐ. ಶುದ್ಧೋದನ	ಆಗುಂಬೆ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತ	೩೫" x ೨೩"	ತೈಲ – ಪೇಪರ್	
೬೧.	ಶ್ರೀಮತಿ ಲಲಿತೇಶ್ವರಿ ರಾವ್	ಪೇಂಟಿಂಗ್	೨೯" x ೧೯.೫"	ಪೋಸ್ಟರ್ – ಕಾಗದ	
೬೨.	ಎಂ. ಐ. ಶುದ್ಧೋದನ	ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳ	೩೫" x ೨೩"	ತೈಲ – ಕಾಗದ	
೬೩.	ಎಲ್. ಕುಪ್ಪಾಚಾರ್ಯ	ವರ್ಣಚಿತ್ರ	೧೩.೫" x ೧೯"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೯೭೭
೬೪.	ಶಬ್ಬೀರ ಅಲಿ	ಲ್ಯಾಂಡ್‌ಸ್ಕೇಪ್	೨೦" x ೧೪"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೬೫.	ಇನ್‌ಲೇ	–	೧೬" x ೧೯.೫"	ಪ್ಲೈವುಡ್	
೬೬.	–	ವರ್ಣಚಿತ್ರ	೭" x ೯೧"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೬೭.	ಜಿ. ಎಸ್. ಶೆಣೈ	ಕಾಡಿನ ದೃಶ್ಯ	೨೧.೫" x ೨೯"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೬೮.	ಮೈಸೂರು ಸಂಪ್ರದಾಯ	ಕೃಷ್ಣ, ೮ ಜನ ಗೋಪಿಕಾಸ್ತ್ರೀಯರು ಜೊತೆ	೧೮" x ೨೧.೫"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೬೯.	ಡಾ. ಕೃಷ್ಣರಾವ್	ಅಕ್ಬರನ ಜಿಂಕೆ ಬೇಟೆ	೧೩" x ೮"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೭೦.	ವಾಸಂತಿ	ವರ್ಣಚಿತ್ರ	೨೨" x ೧೬"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೭೧.	ಪ್ರಮೀಳಾ	ಯಕ್ಷಗಾನ ನೃತ್ಯ	೪೮" x ೩೬"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೯೮೫
೭೨.	ಪಿ. ರಾಜಶೇಖರ	ಸಂತುಷ್ಟಿ	೨೯" x ೧೯"	ತೈಲ – ಬೋರ್ಡ್	

ಕ್ರಸಂ.	ಶೈಲಿ	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೭೩.	ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರ	–	೨೦" x ೨೫"	–	
೭೪.	ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರ	–	೨೦" x ೨೫"	–	
೭೫.	ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರ	–	೨೦" x ೨೫"	–	
೭೬.	ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರ	–	೨೦" x ೨೫"	–	
೭೭.	ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರ	–	೨೦" x ೨೫"	–	
೭೮.	ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರ	–	೨೦" x ೨೫"	–	
೭೯.	ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರ	–	೨೦" x ೨೫"	–	
೮೦.	ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರ	–	೨೦" x ೨೫"	–	
೮೧.	ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರ	–	೨೦" x ೨೫"	–	
೮೨.	ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರ	–	೨೦" x ೨೫"	–	
೮೩.	ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರ	–	೨೦" x ೨೫"	–	
೮೪.	ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರ	–	೨೦" x ೨೫"	–	
೮೫.	ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರ	–	೨೦" x ೨೫"	–	
೮೬.	ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರ	–	೨೦" x ೨೫"	–	
೮೭.	ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರ	–	೨೦" x ೨೫"	–	
೮೮.	ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರ	–	೨೦" x ೨೫"	–	
೮೯.	ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರ	–	೨೦" x ೨೫"	–	
೯೦.	ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರ	–	೨೦" x ೨೫"	–	
೯೧.	ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರ	–	೨೦" x ೨೫"	–	
೯೨.	ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರ	–	೨೦" x ೨೫"	–	

೧೭. ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ

ಕ್ರಸಂ.	ಕಲಾವಿದರ ಹೆಸರು / ಶೈಲಿ	ಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೦೧.	ಜಿ. ಕೆ. ರಾಮಸಿಂಗಯ್ಯ	ಪಾರ್ಥಸಾರಥಿ	೧೯" x ೨೫"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೩.೧.೧.೧೯೩೫
೦೨.	ಎಂ. ವೀರಪ್ಪ	ದೇವಸ್ಥಾನ	೧೯"x ೨೫"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೩೦.೬.೧೯೬೬
೦೩.	ಎಸ್. ವಿ. ಲೋಕಯ್ಯ	ಶಿಸ್ತಿನ ಶಿವಪ್ಪ ನಾಯ್ಕ	೧೯" x ೨೭.೫"	ರೇಖಾಚಿತ್ರ	೧೬.೨.೧೯೭೭
೦೪.	ಎಸ್. ಆರ್. ತಿಮ್ಮಯ್ಯ	ವರ್ಣಚಿತ್ರ	೧೭.೫" x ೨೩"	ತೈಲ – ಕಾಗದ	
೦೫.	ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರ	–	೨೦" x ೨೫"	–	
೦೬.	ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರ	–	೨೦" x ೨೫"	–	
೦೭.	ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರ	–	೨೦" x ೨೫"	–	
೦೮.	ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರ	–	೨೦" x ೨೫"	–	
೦೯.	ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರ	–	೨೦" x ೨೫"	–	
೧೦.	ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರ	–	೨೦" x ೨೫"	–	
೧೧.	ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರ	–	೨೦" x ೨೫"	–	

೧೮. ಸರ್ಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಕಿತ್ತೂರು

ಕ್ರಸಂ.	ಕಲಾವಿದರ ಹೆಸರು	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೦೧.	ಎಂ. ವೀರಪ್ಪ	ಕಿತ್ತೂರು ರಾಣಿ ಚೆನ್ನಮ್ಮ	೧೩" x ೧೭"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೦೨.	ಎಂ. ಎ. ಚೆಟ್ಟಿ	ಕಿತ್ತೂರು ರಾಣಿ ಚೆನ್ನಮ್ಮ	೨೦" x ೨೬"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೦೩.	ಎಂ. ಎ. ಚೆಟ್ಟಿ	ಕಿತ್ತೂರು ರಾಣಿ ಚೆನ್ನಮ್ಮ	೨೧" x ೨೯"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೯೬೯
೦೪.	ಎಂ. ಎ. ಚೆಟ್ಟಿ	ಕಿತ್ತೂರು ರಾಣಿ ಚೆನ್ನಮ್ಮ	೨೧" x ೨೯"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೮.೧೦.೧೯೬೫
೦೫.	ಎಸ್. ಎಸ್. ಮುನೋಳಿ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರಲಿಕ್ – ಕಾಗದ	೧೯೬೯

ಕ್ರಸಂ.	ಕಲಾವಿದರ ಹೆಸರು	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೦೬.	ಆರ್. ಎಂ. ಹಡಪದ	ಸಂಯೋಜನೆ	೧೯" x ೨೩"	ಪೆನ್ – ಇಂಕ್– ಕಾಗದ	
೦೭.	ಕೆ. ಕೆ. ಎಲ್	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೧.೫" x ೩೫"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೦೮.	ರುಮಾಲೆ ಚೆನ್ನಬಸವಯ್ಯ	ಸಂಯೋಜನೆ	೧೪" x ೨೨"	ಜಲವರ್ಣ	
೦೯.	ಎಂ. ಎ. ಚೆಟ್ಟಿ	ಫಕೀರ	೧೮" x ೨೨"	ತೈಲ – ಕಾಗದ	೮.೬.೧೯೭೦
೧೦.	ಆರ್. ಎಂ ಹಡಪದ	ವರ್ಣಚಿತ್ರ	೧೮" x ೨೪"	ತೈಲ – ಕಾಗದ	
೧೧.	ಎಂ. ಬಿ. ಬಸವರಾಜು	ವರ್ಣಚಿತ್ರ	೧೩.೫" x ೧೯.೫"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೧೨.	ಎಂ. ಜೆ. ಕಮಲಾಕ್ಷಿ	ವರ್ಣಚಿತ್ರ	೧೫.೫" x ೩೦"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೧೩.	ಪಿ. ಆರ್. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ	ಲ್ಯಾಂಡ್‌ಸ್ಕೇಪ್	೯" x ೧೩"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೧೪.	ಎಸ್. ಜಿ. ವಾಸುದೇವ	ಸಂಯೋಜನೆ	೧೫.೫" x ೩೨.೫"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೧೫.	ಈ. ಕೆ. ಜನಾರ್ದನ	ಗೋಡೆಸ್	೧೩.೫" x ೧೮"	ಪೆನ್ಸಿಲ್ ರೇಖಾಚಿತ್ರ	
೧೬.	ಹರಿರಾಮ	ಸಂಯೋಜನೆ	೭.೫" x ೧೧"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೧೭.	ಎಸ್. ಕಾಳಪ್ಪ	ಸಂಯೋಜನೆ	೧೪" x ೨೦"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೧೮.	ದೇವಾಡಿಗ ಯು. ಜೆ	ಸಂಯೋಜನೆ	೧೦.೫" x ೧೪.೫"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೧೯.	ವೈ. ಎಚ್. ಸೂಗೂರ್	ಸೀಮಂತಕಾರ್ಯ	೨೪" x ೩೬"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೨೦.	ದಯಾನಂದ ಕಾಮಕರ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೨೧.	ಬಾಬುರಾವ ನಡೋಣಿ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೨೨.	ಶಿವಾ ಹಿರೇಮಠ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೨೩.	ಶಿವಕುಮಾರ ವಿ ನಾಯಕ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೨೪.	ಎಂ.ವಿ. ಚಿಕ್ಕಮಠ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೨೫.	ಬಹುರೂಪಿ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	

ಕ್ರಸಂ.	ಕಲಾವಿದರ ಹೆಸರು	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೨೬.	ಪ್ರಕಾಶ ನಾಯಕ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೨೭.	ಎಂ.ಬಿ. ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೨೮.	ಎಸ್. ಎಂ. ಲೋಹಾರ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೨೯.	ಆಶಾರಾಣಿ ವೈ. ಬಿ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೩೦.	ಪ್ರಕಾಶ ಸಿದ್ನಾಳ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೩೧.	ಎಂ. ಸಿ. ಬಾಗೋಡಿ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೩೨.	ಡಿ. ಉದಯಕುಮಾರ್	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೩೩.	ಪಿ.ಬಿ. ಗವಾನಿ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೩೪.	ಡಿ. ಎ. ಬಡಿಗೇರ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೩೫.	ರಸೂಲ ಜಮಾದಾರ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೩೬.	ವಿ.ಎಸ್. ಹುದಲಿಮಠ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೩೭.	ಬಿ.ಎಸ್. ರಣಗಟ್ಟಿಮಠ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೩೮.	ಡಾ. ಎಂ.ಬಿ. ಪಂಚಾಳ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೩೯.	ಎಸ್. ಬಿ. ಕಂಕಣವಾಡಿ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೪೦.	ಜೆ. ಕೆ. ಅಚರೇಕರ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೪೧.	ಕೆ. ಕೆ. ಮಕಾಳಿ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೪೨.	ಬಿ. ಎಚ್. ಕುರಿಯವರ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೪೩.	ಸಿ. ಡಿ. ಜಟ್ಟಣ್ಣನವರ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೪೪.	ಎಸ್. ಎಂ. ಕಾಂಬಳೆ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	

ಕ್ರಸಂ.	ಕಲಾವಿದರ ಹೆಸರು	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೪೫.	ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿ ವಿಶ್ವಜ್ಞ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೪೬.	ವಸಂತ ವಿಶ್ವಜ್ಞ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೪೭.	ಕಿರಣ ಬಾಳೆಕುಂದಿ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೪೮.	ವಿಷ್ಣು ಕಾಂಬಳೆ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೪೯.	ಯು. ಎಸ್. ಮೇದಾರ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೫೦.	ಗಂಗಾಧರ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦""	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೫೧.	ಎಸ್. ಎಸ್. ಹಿರೇಮಠ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೫೨.	ಜಯಶ್ರೀ ಅಚರೇಕರ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೫೩.	ಶಿವ ಹಿರೇಮಠ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೫೪.	ರಮೇಶ ಎಂ. ಪತಂಗೆ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೫೫.	ಶ್ರೀ ಪೂಜಾರಿ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೮.೮.೧೯೯೧
೫೬.	ಶ್ರೀ ಪೂಜಾರಿ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೫.೯.೧೯೯೧
೫೭.	ಶ್ರೀ ಪೂಜಾರಿ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೪" x ೩೦"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೫.೯.೧೯೯೧

೧೯. ವೆಂಕಟಪ್ಪ ಚಿತ್ರಶಾಲೆ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಕ್ರಸಂ.	ಕಲಾವಿದರ ಹೆಸರು	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೦೧.	ಕೆ. ವೆಂಕಟಪ್ಪ	ಪ್ರಭಾತ ಕಿರಣಗಳು, ಊಟಿ	೧೦" x ೭"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೯೨೬
೦೨.	ಕೆ. ವೆಂಕಟಪ್ಪ	ಪ್ರತಿಬಿಂಬ	೧೦" x ೭"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೯೨೬
೦೩.	ಕೆ. ವೆಂಕಟಪ್ಪ	ಮುಂಗಾರು ಮಳೆ ನಿಂತ ಮೇಲಿನ ಶುಭ್ರ ವಾತಾವರಣ	೧೦" x ೧೪"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೯೨೬

ಕ್ರಸಂ.	ಕಲಾವಿದರ ಹೆಸರು	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೦೪.	ಕೆ. ವೆಂಕಟಪ್ಪ	ಚರ್ಚ್‌ಹಿಲ್ ಮೇಲಿಂದ ಕಾಣುವ ನೀಲವರ್ಣದ ಬೆಟ್ಟದ ಸಾಲು ಮತ್ತು ಊಟಿಯ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲಿನ ವಿಹಂಗಮ ನೋಟ	೧೮" x ೧೨"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೯೨೦
೦೫.	ಕೆ. ವೆಂಕಟಪ್ಪ	ಮುಂಗಾರು ಮಳೆ – ಊಟಿ	೧೪" x ೧೦"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೯೨೬
೦೬.	ಕೆ. ವೆಂಕಟಪ್ಪ	ಚರ್ಚ್‌ಹಿಲ್ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಊಟಿ	೭" x ೧೦"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೯೨೯
೦೭.	ಕೆ. ವೆಂಕಟಪ್ಪ	ಚರ್ಚ್ ಗಿರಿಯ ಮೇಲಿಂದ ನೋಡಿದಾಗ ನೀಲಗಿರಿಯ ಪರ್ವತ ಮತ್ತು ಊಟಿ	೧೪" x ೧೦"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೯೨೯
೦೮.	ಕೆ. ವೆಂಕಟಪ್ಪ	ಬಿಯರಕೋಲಾ ಬೆಟ್ಟಗಳು ಮತ್ತು ಬ್ರಿಯಾಲ ಉದ್ಯಾನ, ಕೊಡೈಕೆನಾಲ್	೭" x ೯"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೯೩೪
೦೯.	ಕೆ. ವೆಂಕಟಪ್ಪ	ಕಾಕರ ಹಾದಿ ಮತ್ತು ಸ್ಟ್ರೊಬಿಲ್ಯಾಂತಸ್ ಪುಷ್ಪಗಳು, ಕೊಡೈಕೆನಾಲ್	೧೪" x ೧೦"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೯೩೪
೧೦.	ಕೆ. ವೆಂಕಟಪ್ಪ	ಮುಂಗಾರಿನಲ್ಲಿ ಕಾಕರ ಹಾದಿ, ಕೊಡೈಕೆನಾಲ್	೧೮" x ೧೨"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೯೩೪
೧೧.	ಕೆ. ವೆಂಕಟಪ್ಪ	ಚರ್ಚ್‌ಹಿಲ್ ಮೇಲಿನಿಂದ ಕಾಣುವ ಕುಂದಾಗಿರಿ ಶ್ರೇಣಿ ಮತ್ತು ಊಟಿಯ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲು	೧೦" x ೧೪"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೧೨.	ಕೆ. ವೆಂಕಟಪ್ಪ	ಸೂರ್ಯೋದಯ, ಊಟಿ	೧೦" x ೭"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೯೨೬
೧೩.	ಕೆ. ವೆಂಕಟಪ್ಪ	ಬಂಡೆಗಳು ಮತ್ತು ಬಂಡೆಯಾಕಾರದ ಮೋಡಗಳು, ಚಾಮುಂಡಿ ಬೆಟ್ಟ, ಮೈಸೂರು	೧೦" x ೭"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೯೨೬
೧೪.	ಕೆ. ವೆಂಕಟಪ್ಪ	ಸ್ತ್ರೀ	೭.೫" x ೧೧"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೯೨೬
೧೫.	ಕೆ. ವೆಂಕಟಪ್ಪ	ಮೈಸೂರು ಹಳೆಯ ಅಗ್ರಹಾರದಲ್ಲಿರುವ ನೀಲಗಿರಿ ಮಠ	೧೦.೫" x ೭.೫"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೯೨೬

ಕ್ರಸಂ.	ಕಲಾವಿದರ ಹೆಸರು	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೧೬.	ಕೆ. ವೆಂಕಟಪ್ಪ	ಮುನ್ಸಿಪಲ್ ಹೈಸ್ಕೂಲ್ ಮತ್ತು ಹಳೆ ಅಗ್ರಹಾರ, ಮೈಸೂರು	೭" x ೧೦"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೯೨೬
೧೭.	ಕೆ. ವೆಂಕಟಪ್ಪ	ಚಂದ್ರೋದಯ, ಕೊಡೈಕೆನಾಲ್	೧೧" x ೭"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೯೨೭
೧೮.	ಕೆ. ವೆಂಕಟಪ್ಪ	ಚಂದ್ರೋದಯ, ಊಟಿ	೧೪" x ೧೦"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೯೨೭
೧೯.	ಕೆ. ವೆಂಕಟಪ್ಪ	ನಿಷೇಧ, ಊಟಿ	೧೧.೧" x ೭"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೯೨೭
೨೦.	ಕೆ. ವೆಂಕಟಪ್ಪ	ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ಚಂದ್ರ	೬.೧" x ೧೦.೧"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೯೨೭
೨೧.	ಕೆ. ವೆಂಕಟಪ್ಪ	ಅರುಣೋದಯ, ಊಟಿ	೧೦" x ೭.೫"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೯೨೬
೨೨.	ಕೆ. ವೆಂಕಟಪ್ಪ	ಸೂರ್ಯಾಸ್ತ, ಊಟಿ	೧೪" x ೧೦"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೯೫೭
೨೩.	ಕೆ. ವೆಂಕಟಪ್ಪ	ಎಲ್ಕ್‌ಹಿಲ್ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ, ಊಟಿ	೯.೫" x ೧೪"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೯೨೬
೨೪.	ಕೆ. ವೆಂಕಟಪ್ಪ	ಶ್ರೀಮನ್ ಮಹಾರಾಜ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ	೩" x ೪"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೨೫.	ಕೆ. ವೆಂಕಟಪ್ಪ	ಅಂಬಾ ವಿಲಾಸ, ದರ್ಬಾರ್ ಹಾಲ್, ಮೈಸೂರು	೨೩" x ೮.೫"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೯೨೭
೨೬.	ಕೆ. ವೆಂಕಟಪ್ಪ	ಅವನೀಂದ್ರನಾಥ ಟಾಗೋರ್	೬ ಸೆಂ.ವೃತ್ತ	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೯೧೪
೨೭.	ಕೆ. ವೆಂಕಟಪ್ಪ	ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ	೩.೫" x ೫"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೯೧೪
೨೮.	ಕೆ. ವೆಂಕಟಪ್ಪ	ಬುದ್ಧ ಅವನ ಶಿಷ್ಯರು	೫.೫" x ೭.೫"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೯೨೧
೨೯.	ಕೆ. ವೆಂಕಟಪ್ಪ	ಬೆಂಗಾಲ ಫ್ಲಾರಿಕನ್	೬.೬" x ೮.೨"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೩೦.	ಕೆ. ವೆಂಕಟಪ್ಪ	ಅಂಗಸಾಧನೆ	೧೯" x ೨೫.೫"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೩೧.	ಕೆ. ವೆಂಕಟಪ್ಪ	ನಿಸರ್ಗ ಚಿತ್ರ	೭" x ೧೦"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೩೨.	ಕೆ. ವೆಂಕಟಪ್ಪ	ನಿಸರ್ಗ ಚಿತ್ರ	೭" x ೧೦"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೩೩.	ಕೆ. ವೆಂಕಟಪ್ಪ	ನಿಸರ್ಗ ಚಿತ್ರ	೭" x ೧೦"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೩೪.	ಕೆ. ವೆಂಕಟಪ್ಪ	ನಿಸರ್ಗ ಚಿತ್ರ	೭" x ೧೦"	ಜಲ – ಕಾಗದ	

ಕ್ರಸಂ.	ಕಲಾವಿದರ ಹೆಸರು	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೩೫.	ಕೆ. ವೆಂಕಟಪ್ಪ	ನಿಸರ್ಗ ಚಿತ್ರ	೧೦.೫" x ೭"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೯೨೭
೩೬.	ಕೆ. ವೆಂಕಟಪ್ಪ	ನಿಸರ್ಗ ಚಿತ್ರ	೧೦.೫" x ೭"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೯೨೭
೩೭.	ಕೆ. ವೆಂಕಟಪ್ಪ	ನಿಸರ್ಗ ಚಿತ್ರ	೧೦.೫" x ೭"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೯೨೭
೩೮.	ಕೆ. ವೆಂಕಟಪ್ಪ	ನಿಸರ್ಗ ಚಿತ್ರ	೧೦.೫" x ೭"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೯೨೭
೩೯.	ಕೆ. ವೆಂಕಟಪ್ಪ	ನಿಸರ್ಗ ಚಿತ್ರ	೧೦.೫" x ೭"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೯೨೭
೪೦	ಕೆ. ವೆಂಕಟಪ್ಪ	ನಿಸರ್ಗ ಚಿತ್ರ	೧೦.೫" x ೭"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೯೨೭
೪೧.	ಕೆ. ವೆಂಕಟಪ್ಪ	ನಿಸರ್ಗ ಚಿತ್ರ	೧೦.೫" x ೭"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೯೨೭
೪೨.	ಕೆ. ವೆಂಕಟಪ್ಪ	ನಿಸರ್ಗ ಚಿತ್ರ	೧೦.೫" x ೭"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೯೨೭
೪೩.	ಕೆ. ವೆಂಕಟಪ್ಪ	ಬುದ್ಧನ ಸ್ಕೆಚ್‌ಗಳು	೧೧" x ೧೭"	ಪೆನ್ಸಿಲ್	೧೯೨೮
೪೪.	ಕೆ. ವೆಂಕಟಪ್ಪ	ಕಣ್ಣಿನ ಅಭ್ಯಾಸ	೧೧" x ೧೭"	ಪೆನ್ಸಿಲ್	೧೯೨೮
೪೫.	ಕೆ. ವೆಂಕಟಪ್ಪ	ಪೂರ್ಣವ್ಯಕ್ತಿ	೧೧" x ೧೭"	ರೇಖಾಚಿತ್ರ – ಪೆನ್ಸಿಲ್	೧೯೨೮
೪೬.	ಕೆ. ವೆಂಕಟಪ್ಪ	ಮುಖದ ಅಭ್ಯಾಸ, ೪ ಗಿಳಿ	೧೧" x ೧೭"	ರೇಖಾಚಿತ್ರ – ಪೆನ್ಸಿಲ್	೧೯೨೮
೪೭.	ಕೆ. ವೆಂಕಟಪ್ಪ	ಶಿಲಾ ಬಾಲಕಿ	೧೧" x ೧೭"	ರೇಖಾಚಿತ್ರ – ಪೆನ್ಸಿಲ್	೧೯೨೮
೪೮.	ಕೆ. ವೆಂಕಟಪ್ಪ	ಶಿಲಾ ಬಾಲಕಿ	೧೧" x ೧೭"	ರೇಖಾಚಿತ್ರ – ಪೆನ್ಸಿಲ್	೧೯೨೮
೪೯.	ಕೆ. ವೆಂಕಟಪ್ಪ	ಶಿಲಾ ಬಾಲಕಿ	೧೧" x ೧೭"	ರೇಖಾಚಿತ್ರ – ಪೆನ್ಸಿಲ್	೧೯೨೮
೫೦.	ಕೆ. ವೆಂಕಟಪ್ಪ	ಕೈಕಾಲಿನ ಅಭ್ಯಾಸ	೧೧" x ೧೭"	ರೇಖಾಚಿತ್ರ – ಪೆನ್ಸಿಲ್	೧೯೨೮
೫೧.	ಕೆ. ವೆಂಕಟಪ್ಪ	ಬಾಯಿ ಮತ್ತು ಹೂವಿನ ಅಭ್ಯಾಸ	೧೧" x ೧೭"	ರೇಖಾಚಿತ್ರ – ಪೆನ್ಸಿಲ್	೧೯೨೮
೫೨.	ಕೆ. ವೆಂಕಟಪ್ಪ	ಶಿಲಾ ಬಾಲಕಿ	೧೧" x ೧೭"	ರೇಖಾಚಿತ್ರ – ಪೆನ್ಸಿಲ್	೧೯೨೮
೫೩.	ಕೆ. ವೆಂಕಟಪ್ಪ	ಶಿಲಾ ಬಾಲಕಿ	೧೧" x ೧೭"	ರೇಖಾಚಿತ್ರ – ಪೆನ್ಸಿಲ್	೧೯೨೮
೫೪.	ಕೆ. ವೆಂಕಟಪ್ಪ	ಶಿಲಾ ಬಾಲಕಿ	೧೧" x ೧೭"	ರೇಖಾಚಿತ್ರ – ಪೆನ್ಸಿಲ್	೧೯೨೮

೨೦. ವೆಂಕಟಪ್ಪ ಚಿತ್ರಶಾಲೆ, ಮೊದಲ ಮಹಡಿ

ಕ್ರಸಂ.	ಕಲಾವಿದರ ಹೆಸರು	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೦೧.	ಪಿ. ರಾಜಶೇಖರ	ಸಂಯೋಜನೆ	೩೭" X ೩೧"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೦೨.	ಆರ್. ಅಲಿ	ಸಬ್ಲಿಮ	೨೪.೫" X ೩೬"	ತೈಲ – ಬೋರ್ಡ್	೧೯೭೬
೦೩.	ಆರ್. ಎಸ್. ಧೀರ	ಟೊಯಲೇಟ್	೨೧" X ೩೦"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೯೬೦
೦೪.	ಆರ್. ಎಂ. ಹಡಪದ	ಅರ್ಥ್ ಅಂಡ್ ಸ್ಕೈ	೩೭" X ೩೭"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೦೫.	ವಿ. ಸಿ. ಮಾಲಗತ್ತಿ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೯" X ೩೩"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೦೬.	ಯುಸೂಫ್ ಅರಕಲ್	ಸಂಯೋಜನೆ	೩೭" X ೩೭"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೯೮೫
೦೭.	ಅಲ್ಫಾನಸೋ (ಚೆನ್ನೈ)	ಕೃಷ್ಣ	೩೦" X ೩೫"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೦೮.	ಎಂ. ಬಿ. ಪಾಟೀಲ	ಸಂಯೋಜನೆ	೩೦" X ೩೬"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೯೮೫
೦೯.	ವಿ. ಜಿ. ಅಂದಾನಿ	ಸಂಜೆ ವೇಳೆ ಆತ	೩೬" X ೩೬"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೯೮೫
೧೦.	ರಾಮನರಸಯ್ಯ	ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ	೨೦" X ೨೬"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೧೧.	ನೂರುಲ್ಲಾ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೫" X ೪೭"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೯೭೭
೧೨.	ಎಸ್. ಜಿ. ವಾಸುದೇವ್	ಸಂಯೋಜನೆ	೪೮" X ೬೦"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೯೭೬
೧೩.	ಎನ್. ಆರ್. ಸೇನಗುಪ್ತ	ಸಂಘಮಿತ್ರೆ	೪೩" X ೨೦.೫"	ಪೋಸ್ಟರ್ – ಕಾಗದ	೧೯೭೬
೧೪.	ಸರಸ್ವತಿ ಬಸವರಾಜು	ವೇಣುಗೋಪಾಲ	೨೪" X ೨೯.೫"	ಇಂಕ್ – ಪೇಪರ್	೧೯೭೭
೧೫.	ಬಾಲನ್ ನಂಬಿಯಾರ	ಸ್ಕಲ್ಪಚರ್ ಫಾರ್ಮ್	೨೬" X ೪೨.೫"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೧೬.	ರೇಖಾ ರಾವ್	ಗುಡಿ	೩೬" X ೩೬"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೧೭.	ಎಂ.ಬಿ. ಪಾಟೀಲ	ಟೊಯಲೇಟ್	೨೪" X ೩೦"	ವುಡ್‌ಬರ್ನಿಂಗ್	೧೯೭೯
೧೮.	ಶಿವ ಹಿರೇಮಠ	ಚನ್ನಬಟ್ಟಿ	೩೪" X ೨೮"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೯೯೬
೧೯.	ಪುಷ್ಪಾ ದ್ರಾವಿಡ	ವಿಲೇಜ್ ಬಾಲೆ	೨೯" X ೩೦"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೯೮೬

ಕ್ರಸಂ.	ಕಲಾವಿದರ ಹೆಸರು	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೨೦.	ಪಿ. ಹರಿರಾಮ	ಪಕ್ಷಿಗಳು	೨೪" x ೩೬"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೯೮೦
೨೧.	ಪೀಟರ್ ಲೂಯಿಸ್	ಬನಾರಸ್ ಘಾಟ್	೨೪" x ೨೬"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೨೨.	–	ಲ್ಯಾಂಡ್‌ಸ್ಕೇಪ್	೨೦" x ೨೭"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೨೩.	ಘೊಟಾಟಾ ರಾಣಿ	ಲ್ಯಾಂಡ್‌ಸ್ಕೇಪ್	೩೦" x ೨೨"	ಅಕ್ರೇಲಿಕ್ – ಕಾಗದ	
೨೪.	ಜೆಸು ರಾವಲ್	ಕೋಲಾಜ್	೨೪" x ೨೪"	ಉಸುಕು – ಪೇಪರ್	

೨೧. ವೆಂಕಟಪ್ಪ ಚಿತ್ರಶಾಲೆ, ಎರಡನೇ ಮಹಡಿ, ಹೆಬ್ಬಾರರ ವಿಭಾಗ

ಕ್ರಸಂ.	ಕಲಾವಿದರ ಹೆಸರು	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೦೧.	ಕೆ. ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್	ಸ್ವಭಾವಚಿತ್ರ	೧೮" x ೨೨"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೯೮೦
೦೨.	ಕೆ. ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್	ವಾಯು	೪೧.೫" x ೩೬"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೯೮೬
೦೩.	ಕೆ. ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್	ಫಲಾನುಭವ	೨೨" x ೧೫"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕಾಗದ	೧೯೭೯
೦೪.	ಕೆ. ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್	ಸೂರ್ಯ	೧೫" x ೧೦.೫"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕಾಗದ	೧೯೭೬
೦೫.	ಕೆ. ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್	ರೇಖಾಚಿತ್ರ	೧೩.೬" x ೧೦.೨"	ಪೆನ್ – ಪೆನ್ಸಿಲ್	೨೪.೬.೧೯೭೯
೦೬.	ಕೆ. ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್	ರೇಖಾಚಿತ್ರ	೧೦" x ೧೩.೫"	ಪೆನ್ – ಪೆನ್ಸಿಲ್	
೦೭.	ಕೆ. ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್	ರೇಖಾಚಿತ್ರ	೧೦.೫" x ೧೩.೫"	ಪೆನ್ – ಪೆನ್ಸಿಲ್	೨೪.೬.೧೯೬೪
೦೮.	ಕೆ. ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್	ರೇಖಾಚಿತ್ರ	೧೩" x ೧೦"	ಪೆನ್ – ಪೆನ್ಸಿಲ್	೨೬.೬.೧೯೬೪
೦೯.	ಕೆ. ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್	ಜಲ	೩೬" x ೩೦"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೯೮೬
೧೦.	ಕೆ. ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್	ರೇಖಾಚಿತ್ರ ಸೇತುವೆ (ಜರ್ಮನಿ)	೧೧" x ೭"	ಪೆನ್	
೧೧.	ಕೆ. ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್	ರೇಖಾಚಿತ್ರ ಸೇತುವೆ (ಬಾಲಿಹಳ್ಳಿ)	೯.೪" x ೧೦.೬"	ಪೆನ್	೧೯೫೮
೧೨.	ಕೆ. ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್	ರೇಖಾಚಿತ್ರ ಸೇತುವೆ ಲ್ಯೂಸಾನ್	೯.೮" x ೧೪"	ಪೆನ್	

ಕ್ರಸಂ.	ಕಲಾವಿದರ ಹೆಸರು	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೧೩.	ಕೆ. ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್	ತಾಯಿ	೯.೨" X ೮.೨"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೯೪೫
೧೪.	ಕೆ. ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್	ಹರಟೆ	೧೪" X ೧೪"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೯೩೭
೧೫.	ಕೆ. ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್	ಪೃಥ್ವಿ	೪೦" X ೪೮"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೯೮೬
೧೬.	ಕೆ. ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್	ತಾಯಿ	೪.೨" X ೫.೫"	ಲಿನೋಕಟ್	೧೯೪೯
೧೭.	ಕೆ. ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್	ಕಣದಲ್ಲಿ	೫.೨" X ೬.೪"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೯೩೬–೩೭
೧೮.	ಕೆ. ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್	ಭೂದೃಶ್ಯ	೮" X ೧೦.೫"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೯೪೦
೧೯.	ಕೆ. ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್	ಮರುಭೂಮಿ	೮" X ೧೦.೫"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೯೪೦
೨೦.	ಕೆ. ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್	ರೇಖಾಚಿತ್ರ	೮" X ೧೨"	ಪೆನ್ಸಿಲ್	
೨೧.	ಕೆ. ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್	ರೇಖಾಚಿತ್ರ	೧೦" X ೧೩.೨"	ಪೆನ್ಸಿಲ್	೨೫.೬.೧೯೬೪
೨೨.	ಕೆ. ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್	ಹತ್ತಿಯ ಸಾಗಣೆ	೫.೫" X ೫.೫"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೯೫೧
೨೩.	ಕೆ. ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್	ಕಡಲ ತೀರ	೩೦" X ೪೦"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೯೮೮
೨೪.	ಕೆ. ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್	ಲಿಥೋಗ್ರಾಫ್	೨೨" X ೧೫.೫"	ರೇಖಾಚಿತ್ರ	೧೯೮೭
೨೫.	ಕೆ. ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್	ಲಿಥೋಗ್ರಾಫ್	೧೨" X ೧೬"	ರೇಖಾಚಿತ್ರ	೧೯೬೭
೨೬.	ಕೆ. ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್	ಪ್ರಕೃತಿ	೧೬" X ೧೨"	ಲಿಥೋ	೪.೧೨.೧೯೮೨
೨೭.	ಕೆ. ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್	ಗೌಳಗಿತ್ತಿಯರು	೯" X ೪.೫"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೯೬೮
೨೮.	ಕೆ. ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್	ಕೊರವರ ನೃತ್ಯ	೧೧.೫" X ೮.೫"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೯೩೬
೨೯.	ಕೆ. ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್	ಬಾಹ್ಯಾಕಾಶದಲ್ಲಿ	೪೦" X ೪೮"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೯೩೨
೩೦.	ಕೆ. ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್	ರೇಖಾಚಿತ್ರ	೧೪.೫" X ೧೯"	ಪೆನ್	೧೯೭೫
೩೧.	ಕೆ. ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್	ಕಸಗೂಡಿಸುವವರ ಮುಷ್ಕರ	೧೦.೫" X ೧೪"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೯೬೨

ಕ್ರಸಂ.	ಕಲಾವಿದರ ಹೆಸರು	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೩೨.	ಕೆ. ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್	ನೃತ್ಯ	೧೪.೨" x ೨೦"	ರೇಖಾಚಿತ್ರ – ಪೆನ್	೧೯೭೬
೩೩.	ಕೆ. ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್	ನಾಗಮಂಡಲ	೪೮" x ೬೦"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೯೮೫
೩೪.	ಕೆ. ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್	ರೇಖಾಚಿತ್ರ	೧೫" x ೨೧.೫"	ಪೆನ್	೧೯೮೩
೩೫.	ಕೆ. ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್	ಕಲಾವಿದೆ	೯" x ೧೩"	ತೈಲ – ಕಾಗದ	೧೯೫೩
೩೬.	ಕೆ. ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್	ರೇಖಾಚಿತ್ರ	೧೪" x ೨೧"	ಪೆನ್	೧೧.೫.೧೯೮೫
೩೭.	ಕೆ. ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್	ಆಕಾಶ	೩೬" x ೪೬"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೯೮೬
೩೮.	ಕೆ. ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್	ಮೀನು ಸಂತೆ	೭.೫" x ೯"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೯೭೪
೩೯.	ಕೆ. ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್	ಮಳೆ	೧೧" x ೯.೫"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೯೫೭
೪೦.	ಕೆ. ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್	ರೇಖಾಚಿತ್ರ	೧೯.೫" x ೧೩.೫"	ಪೆನ್	೧೯೭೬
೪೧.	ಕೆ. ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್	ಹುಚ್ಚುಮನಸ್ಸಿನ ಹತ್ತು ಮುಖಗಳು	೧೦" x ೧೪"	ಪೆನ್	
೪೨.	ಕೆ. ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್	ಲೇಜಿಮ್	೭" x ೯"	ರೇಖಾಚಿತ್ರ – ಪೆನ್	೧೯೮೬
೪೩.	ಕೆ. ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್	ಸಂಗ್ಯಾಬಾಳ್ಯಾ	೨೨" x ೧೫"	ರೇಖಾಚಿತ್ರ – ಪೆನ್	೧೯೮೧
೪೪.	ಕೆ. ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್	ಲಯಬದ್ಧ	೪.೧" x ೬.೨"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೪೫.	ಕೆ. ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್	ಉಬ್ಬರವಿಳಿತ	೪೧" x ೩೯"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೪೬.	ಕೆ. ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್	ಡೊಳ್ಳು ಬಾರಿಸುವವನು	೪.೫" x ೫.೭"	ತೈಲ – ಕಾಗದ	೧೯೬೬
೪೭.	ಕೆ. ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್	ದಿಲೀಪ್‌ಕುಮಾರ್ ರಾಯ್	೭" x ೯.೫"	ಪೆನ್ಸಿಲ್	೪.೧.೧೯೪೬
೪೮.	ಕೆ. ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್	ಸ್ವರೂಪ ರೇಖಾಚಿತ್ರ	೭"೧೨.೫"	ಪೆನ್	೧೯೬೦
೪೯.	ಕೆ. ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್	ಗೋ ಸೇವೆ	೫.೫" x ೮.೫"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೯೭೦
೫೦.	ಕೆ. ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್	ಕಣದಲ್ಲಿ	೬.೬" x ೭.೮"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೯೫೪
೫೧.	ಕೆ. ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್	ಅಗ್ನಿ	೩೬" x ೪೦"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	

೫೨.	ಕೆ. ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್	ನಿಸರ್ಗ ಚಿತ್ರ	೧೭" x ೧೨"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೯೫೧
೫೩.	ಕೆ. ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್	ದಕ್ಷಿಣದ ಬೇಸಿಗೆ	೧೧" x ೧೪"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೯೪೬
೫೪.	ಕೆ. ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್	ಹಿನ್ನೀರು, ಕೋಚಿನ್	೧೫" x ೧೨.೨"	ಜಲ – ಹ್ಯಾಂಡ್ ಪೇಪರ್	೧೯೬೬
೫೫.	ಕೆ. ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್	ಅಂತಿಮ ದೃಶ್ಯ	೪೦" x ೨೬"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೯೫೧
೫೬.	ಕೆ. ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್	ದುಃಖತಪ್ತ ದಶರಥ	೧೦" x ೯"	ರೇಖಾಚಿತ್ರ	೧೯೫೮
೫೭.	ಕೆ. ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್	ತುಳಸಿದಾಸ	೧೩.೫" x ೮"	ರೇಖಾಚಿತ್ರ	೧೯೮೭
೫೮.	ಕೆ. ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್	ಭರತ ನೃತ್ಯ	೧೦" x ೭.೫"	ಕಲರ್‌ಪೆನ್ಸಿಲ್	೧೯೫೮
೫೯.	ಕೆ. ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್	ತೇಜಸ್ಸು	೨೪" x ೩೦"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೯೯೧
೬೦.	ಕೆ. ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್	ಜೀವನ ಮೃತ್ಯು	೩೬" x ೩೦"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೯೮೪
೬೧	ಕೆ. ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್	ಯಕ್ಷಗಾನ ರೇಖಾಚಿತ್ರ	೬.೮" x ೮.೪"	ಪೆನ್	೧೯೮೯
೬೨.	ಕೆ. ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್	ಸಂಗ್ಯಾಬಾಳ್ಯಾ	೧೦.೪" x ೧೨.೪"	ರೇಖಾಚಿತ್ರ	೧೯೮೦
೬೩.	ಕೆ. ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್	ಭಾವಚಿತ್ರ	೨೦" x ೨೫"	ತೈಲವರ್ಣ	
೬೪.	ಕೆ. ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್	ಮನೋರಮಾ (ರೇಖಾಚಿತ್ರ)	೯.೫" x ೧೨"	ಎನ್‌ಗ್ರೇವಿಂಗ್ಸ್	೧೯೪೯

೨೨. ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಗದಗ

ಕ್ರಸಂ.	ಕಲಾವಿದರ ಹೆಸರು	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೦೧.	ವಿಜಯ ಸಿಂಧೂರ	ಪೇಂಟಿಂಗ್ – ೧	೯೩ಸೆಂ. x ೮೭ಸೆಂ	ತೈಲವರ್ಣ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೦೨.	ಜೆ. ಎಸ್. ಖಂಡೇರಾವ್	ಲೈಟ್ ಅಂಡ್ ನೈಟ್	೯೩ಸೆಂ. x ೭೭ಸೆಂ.	ತೈಲವರ್ಣ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೦೩.	ಅಶೋಕ ಅಕ್ಕಿ	ಲ್ಯಾಂಡ್‌ಸ್ಕೇಪ್	೩೪ಸೆಂ. x ೫೦ಸೆಂ.	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೦೪.	ಗಾಯತ್ರಿ ದೇಸಾಯಿ	ಪಾರ್ಟಿ – ೩	೭೭ಸೆಂ. x ೭೭ಸೆಂ.	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೦೫.	ಬಸವರಾಜ ಜಾನೆ	ವೈಟಿಂಗ್	೮೬ಸೆಂ. x ೬೧ಸೆಂ.	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	

ಕ್ರಸಂ.	ಕಲಾವಿದರ ಹೆಸರು	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೦೬.	ಬಿ. ಎಸ್. ಪಾಟೀಲ	ನಿಸರ್ಗ	೬೧ಸೆಂ. X ೪೫ಸೆಂ.	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೦೭.	ಮಧು ದೇಸಾಯಿ	ಅಭಿಸಗಾರ್ಡನ್	೬೨ಸೆಂ. X ೫೨ಸೆಂ.	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೦೮.	ವಿ. ಎನ್. ಜಾಧವ	ಎರಡನೆಯ ಕನಸು	೩೮ಸೆಂ. X ೫೪ಸೆಂ.	ಪೆನ್ಸಿಲ್	
೦೯.	ಎಂ.ಬಿ. ಲೋಹಾರ	ಡ್ರಿಂಕರ್	೧೬" X ೧೭"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೧೦.	ಎಸ್. ಹೆಗಡೆ	ಮುಂಜಾವಿನ ಸಂವಾದ	೨೭ಸೆಂ.X ೭೩ಸೆಂ	ಅಕ್ರೇಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೧೧.	ಗಿರೀಶ್ ಆದನ್ನವರ	ಮೈ ಹೌಸ್	೬೪ಸೆಂ. X ೭೭ಸೆಂ.	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೧೨.	ವಿಜಯ ಸಾವಳಗಿ	ರೆಡಿ ಫಾರ್ ಡಿನ್ನರ್	೨೬ಸೆಂ X ೩೭ಸೆಂ.	ಪೆನ್ಸಿಲ್ – ಕಲರ್	
೧೩.	ಅನೀಲ್ ಬಿಹಾರಿ	ಹೇರ್ ಡ್ರೆಸ್ಸಿಂಗ್ (ಉಲ್ಲಾಸ)	೪೩ಸೆಂ X ೫೩ಸೆಂ.	ಲಿಥೋಗ್ರಾಫ್	
೧೪.	ಪ್ರಕಾಶ ಗಡಕರ	ರಾಕ್ ೪	೩೯ X ೫೪ಸೆಂ.ಮೀ	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೧೫.	ಎ. ಎಸ್. ಪಾಟೀಲ	ನನ್ನ ಊರಿನ ದೃಶ್ಯ	೩೬ X ೫೪ಸೆಂ.ಮೀ	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೧೬.	ಎನ್. ಬಿ. ಹಾಲವಿ	ಪ್ಯಾಂಟಸಿ	೫೧ X ೬೭ಸೆಂ.ಮೀ	ಜಲ – ಪೆನ್ಸಿಲ್	
೧೭.	ಎನ್. ಹನುಮಯ್ಯ	ಪ್ಯಾಡಿ ಫೀಲ್ಡ್	೫೧ X ೭೧ಸೆಂ.ಮೀ	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೧೮.	ಅಂದಾನಿ ವಿ.ಜಿ.	ನೇಚರ್	೬೧ X ೫೧ಸೆಂ.ಮೀ	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕಾಗದ	
೧೯.	ಮೋಹನ ಸಿತನೂರು	ಅರ್ಥಪೀಸ್	೩೮ X ೫೬ಸೆಂ.ಮೀ	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕಾಗದ	
೨೦.	ರೇಣುಕಾ ಮಾರ್ಕಂಡೆ	ಸೇಂ ಓಲ್ಡ್ ಸ್ಟೋರಿ	೬೨ X ೬೨ಸೆಂ.ಮೀ	ತೈಲ – ಕಾಗದ	
೨೧.	ಪಿ. ಎಸ್. ಕಡೇಮನಿ	ಅಂಡರ್ ದಿ ರೆಡ್ ಲೈಟ್	೯೧ X ೮೪ಸೆಂ.ಮೀ	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೨೨.	ಗೌರಿಶಂಕರ ಜಿ. ಎಂ.	ಸಂಯೋಜನೆ	೭೬ X ೭೬ಸೆಂ.ಮೀ	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೨೩.	ಮಾರುತಿ ಬಿ.	ನೀರಿಗಾಗಿ	೭೬ X ೬೨ಸೆಂ.ಮೀ	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೨೪.	ಪ್ರೇಮಾವತಿ ಹಂದಿಗೋಳ	ಅನ್‌ಟೈಟಲ್ಡ್	೨೮ X ೫೬ಸೆಂ.ಮೀ	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೨೫.	ತೆರದಾಳ ರಾಜು	ಕಪಲ್	೨೮ X ೨೩ಸೆಂ.ಮೀ.	ಜಲ – ಕಾಗದ	

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಕಲಾವಿದರ ಹೆಸರು	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೨೬.	ತೆರದಾಳ ರಮೇಶ	ಗಾಸಿಫ್	೩೬ X ೨೬ಸೆಂ.ಮೀ.	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೨೭.	ಸುರೇಶ ಡಿ. ಎಚ್.	ಓಲ್ಡ್ ಮೆಮೋರಿಸ್	೩೪ X ೪೧ಸೆಂ.ಮೀ	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೯೯೫
೨೮.	ಎಸ್. ಜಿ. ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರಿ	ನಿಸರ್ಗ	೨೭ X ೩೨ಸೆಂ.ಮೀ	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೯೯೪
೨೯.	ಎ. ಜಿ. ಬಂಡಿಗಾರ	ನಿರಾಸೆ	೨೫ X ೩೫ಸೆಂ.ಮೀ	ಪೆನ್ಸಿಲ್	೧೯೯೪
೩೦.	ಎನ್. ಎಸ್. ಪತ್ತಾರ	ಬಾಟಿಂಗ್	೨೧ X ೨೩ಸೆಂ.ಮೀ	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೯೯೪
೩೧.	ಗಿರೀಶ ಆದನ್ನವರ	ಸಹೋದರಿಯರು	೨೪ X ೩೧ಸೆಂ.ಮೀ	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೯೯೫
೩೨.	ದೇವಕಿ ವಿವೇಕರಾವ್ ಕೆ.	ಪೋರ್ಟ್ರೇಟ್	೧೧ X ೧೪ಸೆಂ.ಮೀ	ಪೋಸ್ಟರ್ – ಕಾಗದ	೧೯೯೪
೩೩.	ವಿದ್ಯಾ ಎನ್. ಮೊಲೆಕೊಪ್ಪಿನವರ	ಕನ್‌ಫ್ಯೂಸ್	೨೫ X ೧೭ಸೆಂ.ಮೀ	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೩೪.	ಆರ್. ಎಚ್. ಪಾತ್ರೋಟಿ	ಗಂಗಾಧರ	೧೫ X ೧೩ಸೆಂ.ಮೀ	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೩೫.	ವೆಂಕಟೇಶ ಎಂ. ಕಾನಪೇಟ	ವಿಶ್ವರೂಪ	೧೯ X ೧೪ಸೆಂ.ಮೀ	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೩೬.	ಕಿಶೋರ ಕುಮಾರ ನಾಗೋರೆ	ಗಜಾನನ	೨೫ X ೩೦ಸೆಂ.ಮೀ	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೩೭.	ಅನುಪಮಾ ಗೌಡ	ಅನ್‌ಟೈಟಲ್ಡ್	೨೬ X ೩೬ಸೆಂ.ಮೀ	ಲಿಥೋಗ್ರಾಫ್	೧೯೯೩
೩೮.	ರಮೇಶ ಎಂ. ಬಾಳಿಕಾಯಿ	ಕಪಲ್	೨೭ X ೨೬ಸೆಂ.ಮೀ	ಸ್ಕೆಚ್‌ಪೆನ್	೧೯೯೫
೩೯.	ಎಸ್. ವಿ. ಮಠದ	ಲ್ಯಾಂಡ್‌ಸ್ಕೇಪ್	೨೬ X ೩೬ಸೆಂ.ಮೀ	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೪೦.	ಎನ್. ಪಿ. ಗುಡಿ	ಪ್ರಾರ್ಥನೆ	೩೨ X ೫೦ಸೆಂ.ಮೀ	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೪೧.	ಅಪ್ಪು ಗಾಣಿಗೇರ	ನಿಸರ್ಗ ಚಿತ್ರ	೨೫ X ೩೨ಸೆಂ.ಮೀ	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೪೨.	ಎಂ. ಆರ್. ಬಾಳೀಕಾಯಿ	ಕಟ್ಟಡಗಳ ಅರಣ್ಯ	೨೪ X ೩೫ ಸೆಂ.ಮೀ	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೪೩.	ಕೆ. ವಿ. ಕುಂದಗೋಳ	ಯಕ್ಷಗಾನ	೪೧ X ೩೫.ಸೆಂ.ಮೀ	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೪೪.	ಡಿ. ಕೆ. ಕಾಮಕರ	ನಿಸರ್ಗ ಚಿತ್ರಣ	೨೫ X ೨೮ಸೆಂ.ಮೀ.	ಜಲ – ಕಾಗದ	

೨೩. ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮಡಿಕೇರಿ

ಕ್ರಸಂ.	ಕಲಾವಿದರ ಹೆಸರು	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೦೧.	ರಾಜಶೇಖರ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೮" x ೧೯"	ಅಕ್ರಲಿಕ್ – ಕಾಗದ	೧೯೭೦
೦೨.	ಎಸ್. ಕೆ. ಮುಖರ್ಜಿ	ಸಂಯೋಜನೆ	೩೦" x ೪೮"	ತೈಲ – ಬೋರ್ಡ್	
೦೩.	ಎಸ್. ಕೆ. ಮುಖರ್ಜಿ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೬" x ೪೮"	ತೈಲ – ಬೋರ್ಡ್	
೦೪.	ಕಮಲೇಶ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೨" x ೧೫"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೯೭೯
೦೫.	ಎಸ್. ಕೆ. ಮುಖರ್ಜಿ	ಪೇಂಟಿಂಗ್	೪೮" x ೩೧"	ತೈಲ – ಬೋರ್ಡ್	
೦೬.	ಅಲ್ಫಾನ್ಸೋ	ರಾಮ – ರಾವಣ	೫೯" x ೩೯"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೦೭.	ಕಮಲಾಕ್ಷೀ	ಪೂಜಾ	೪೮" x ೩೬"	ತೈಲ–ಕೋಲಾಜ್–ಬೋರ್ಡ್	
೦೮.	ಹೆಗಡೆ ಆರ್. ವಿ.	ವರ್ಣಚಿತ್ರ	೨೦" x ೧೩"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೦೯.	ಆರ್. ಶಿವರಾಮ	ವರ್ಣಚಿತ್ರ	೧೪" x ೧೬.೫"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೧೦.	ಆರ್. ಶಿವರಾಮ	ಸಂಯೋಜನೆ	೧೬" x ೧೯"	ರೇಖಾಚಿತ್ರ	
೧೧.	ರಾಜಶೇಖರ ಪಿ.	ಸಂಯೋಜನೆ	೧೯" x ೨೬"	ಅಕ್ರಲಿಕ್ – ಕಾಗದ	
೧೨.	ವಿ. ಆರ್. ಸಿ. ಶೇಖರ	ಶೃಂಗಗಿರಿ	೯" x ೧೩"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೧೩.	ಪಿ. ಆರ್. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ	ಸೋಮನಾಥಪುರ	೯.೫" x ೧೩"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೧೪.	ರಾಮ ಕೊಯಿಟ	ಅಬಾಂಡನ್ಸ್	೧೮" x ೨೪"	ಕೋಲಾಜ್	
೧೫.	–	ಆಡಮ್ ಅಂಡ್ ಈವ್	೨೪" x ೨೪"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೧೬.	ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಗ್ಲಾಸ್	ಕೃಷ್ಣ, ಗೋಪಿಕಾಸ್ತ್ರೀಯರು ಪೇಂಟಿಂಗ್	೧೬" x ೨೦"	ಗ್ಲಾಸ್ – ತೈಲ	
೧೭.	ಮೀನಾ ದೀಕ್ಷಿತ್	ಸೈಕ್ಲೋನ್	೧೫" x ೨೦"	ಸ್ಕೆಚ್‌ಪೆನ್	
೧೮.	ರವಿವರ್ಮ		೯.೫" x ೧೩.೫"	ಓಲಿಯೋಗ್ರಾಫ್	

ಕ್ರಸಂ.	ಕಲಾವಿದರ ಹೆಸರು	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೧೯.	ರವಿವರ್ಮ		೧೦" x ೧೪"	ಓಲಿಯೋಗ್ರಾಫ್	
೨೦.	ರವಿವರ್ಮ		೯.೫" x ೧೩.೫"	ಓಲಿಯೋಗ್ರಾಫ್	

೨೪. ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬಸವಕಲ್ಯಾಣ

ಕ್ರಸಂ.	ಕಲಾವಿದರ ಹೆಸರು	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೦೧.		ಬುಲ್ ಇನ್ ಬ್ಲಾಕ್	೧೫" x ೧೦"	ಎಚ್ಚಿಂಗ್	೧೯೬೯
೦೨.	ಈಶ್ವರ ಪತ್ತಾರ	ಪೇಂಟಿಂಗ್	೨೦" x ೨೪"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೩.೪.೧೯೮೬
೦೩.	ವೈ. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯರಾಜು	ಪೇಂಟಿಂಗ್	೧೫" x ೧೨"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೦೪.	ಟಿ. ಗಣೇಶ ಗುಡಿ	ನಿಸರ್ಗ ಚಿತ್ರ	೧೦" x ೧೪"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೦೫.	ರಘೂತ್ತಮ ಪುಟ್ಟಿ	ನಿಸರ್ಗ ಚಿತ್ರ	೧೦" x ೧೪"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೦೬.	ಸಿ. ಚಂದ್ರಶೇಖರ	ಮುದ್ರಣಕಲೆ	೧೫" x ೨೦"	ಎಚ್ಚಿಂಗ್	
೦೭.	ರುಮಾಲೆ ಚೆನ್ನಬಸವಯ್ಯ	ನಿಸರ್ಗ ಚಿತ್ರ	೧೮" x ೨೦"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೯೬೪
೦೮.	ಎಸ್. ಹರಿಗೊಪ್ಪ ಯಲಾಟ	ಪೇಂಟಿಂಗ್	೧೮" x ೨೦"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೦೯.	ವಿ. ಹರಿರಾಮ	ಪೇಂಟಿಂಗ್	೧೮" x ೨೦"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೯೭೭
೧೦.	–	ಮುದ್ರಣಕಲೆ	೧೮" x ೨೦"	ಎನ್‌ಗ್ರೇವಿಂಗ್	
೧೧.	ಎಸ್. ಶ್ಯಾಮಸುಂದರ	ಪೇಂಟಿಂಗ್	೧೮" x ೨೦"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೯೭೯

೨೫. ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಹಾಸನ

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಕಲಾವಿದರ ಹೆಸರು	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೦೧.	ರುಮಾಲೆ ಚೆನ್ನಬಸವಯ್ಯ	ನಿಸರ್ಗ ಚಿತ್ರ	೧೪" x ೨೦"	ಜಲವರ್ಣ	೧೯೬೩
೦೨.	ರುಮಾಲೆ ಚೆನ್ನಬಸವಯ್ಯ	ವಿಧಾನಸೌಧ ಚಿತ್ರ	೧೦" x ೧೩.೧"	ಜಲವರ್ಣ	೧೯೬೩
೦೩.	ಪುಷ್ಪಾ ದ್ರಾವಿಡ	ಜಾನಪದ ಕಲೆ	೧೪" x ೨೧.೫"	ಜಲವರ್ಣ	
೦೪.	ಎನ್. ಹನುಮಯ್ಯ	ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು	೨೮" x ೧೯"	ಜಲವರ್ಣ	
೦೫.	ಸೇನ್ ಗುಪ್ತಾ	ನಿಸರ್ಗ ಚಿತ್ರ	೨೧" x ೫೩"	ಜಲವರ್ಣ	
೦೬.	ಸೇನ್ ಗುಪ್ತಾ	ನಿಸರ್ಗ ಚಿತ್ರ	೨೧" x ೫೩"	ಜಲವರ್ಣ	
೦೭.	ಮೂರ್ತಿ	ಪೇಂಟಿಂಗ್	೨೭" x ೩೪"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೯೭೪
೦೮.	ಆರ್. ಎಂ. ಹಡಪದ	ಸಂಯೋಜನೆ	೨೬"x ೩೬"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೦೯.	ಪುಷ್ಪಾ ದ್ರಾವಿಡ	ಸಂಯೋಜನೆ	೧೯" x ೫೭"	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಪೇಪರ್	
೧೦.	–	ಭಾವಚಿತ್ರ	೧೪.೫" x ೯.೫"	ತೈಲ – ಪೇಪರ	
೧೧.	ಎಫ್. ಎಂ. ಸೂಫಿ	ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ನಿರತ ಮಹಿಳೆ	೧೭" x ೨೧.೫"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೧೨.	–	ಪಕ್ಷಿಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು	೨೮" x ೩೪"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೧೩.	ಆರ್. ಎಂ. ಹಡಪದ	ನಿಂತಿರುವ ದಂಪತಿಗಳು	೨೪" x ೨೨"	ತೈಲ – ಬೋರ್ಡ್	೧೯೯೧
೧೪.	–	ನಾಗಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಮಹಿಳೆ	೨೮" x ೨೨"	ತೈಲ – ಬೋರ್ಡ್	
೧೫.	ಎಸ್. ಎಸ್. ಕುಕ್ಕೆ	ಬೇಲೂರು ದೇವಸ್ಥಾನ	೩೦" x ೩೯"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೧೬.	ಗೋಪಿಂದನ್	ದೋಬಿ ಕಣಿವೆ	೨೮" x ೨೦"	ತೈಲ – ಬೋರ್ಡ್	
೧೭.	ಎಂ. ಎ. ಚೆಟ್ಟಿ	ಸಮುದ್ರ ತೀರ	೧೫" x ೧೯.೫"	ತೈಲ – ಬೋರ್ಡ್	
೧೮.	ಸುಮಂತ ಅರ್ಕಸಾಲಿ	ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿತ್ರ	೧೦" x ೧೪"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೨೧.೫.೧೯೯೦

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಕಲಾವಿದರ ಹೆಸರು	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೧೯.	ಸುಮಂತ ಅರ್ಕಸಾಲಿ	ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿತ್ರ	೧೦" x ೧೪"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೨೧.೫.೧೯೯೦
೨೦.	ಸುಮಂತ ಅರ್ಕಸಾಲಿ	ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿತ್ರ	೧೦" x ೧೪"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೨೧.೫.೧೯೯೦
೨೧.	ಸುಮಂತ ಅರ್ಕಸಾಲಿ	ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿತ್ರ	೧೦" x ೧೪"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೨೧.೫.೧೯೯೦
೨೨.	ಸುಮಂತ ಅರ್ಕಸಾಲಿ	ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿತ್ರ	೧೦" x ೧೪"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೨೧.೫.೧೯೯೦
೨೩.	ಸುಮಂತ ಅರ್ಕಸಾಲಿ	ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿತ್ರ	೧೦" x ೧೪"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೫.೫.೧೯೮೫
೨೪.	ಸುಮಂತ ಅರ್ಕಸಾಲಿ	ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿತ್ರ	೧೦" x ೧೪"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೫.೫.೧೯೮೫
೨೫.	ಸುಮಂತ ಅರ್ಕಸಾಲಿ	ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿತ್ರ	೧೦" x ೧೪"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೫.೫.೧೯೮೫
೨೬.	ಸುಮಂತ ಅರ್ಕಸಾಲಿ	ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿತ್ರ	೧೦" x ೧೪"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೦.೧೦.೧೯೮೮
೨೭.	ಸುಮಂತ ಅರ್ಕಸಾಲಿ	ಡಾನ್ಸ್	೧೦" x ೧೪"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೨.೩.೧೯೭೯
೨೮.	ಸುಮಂತ ಅರ್ಕಸಾಲಿ	೩ ಮ್ಯಾನ್ಸ್	೧೦" x ೧೪"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೨.೩.೧೯೭೯
೨೯.	ಸುಮಂತ ಅರ್ಕಸಾಲಿ	ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿತ್ರ	೧೦" x ೧೪"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೫.೮.೧೯೮೭
೩೦.	ಸುಮಂತ ಅರ್ಕಸಾಲಿ	ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿತ್ರ	೧೦" x ೧೪"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೫.೮.೧೯೮೭
೩೧.	ಸುಮಂತ ಅರ್ಕಸಾಲಿ	ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿತ್ರ	೧೦" x ೧೪"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೫.೮.೧೯೮೭
೩೨.	ಸುಮಂತ ಅರ್ಕಸಾಲಿ	ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿತ್ರ	೧೦" x ೧೪"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೫.೮.೧೯೮೭
೩೩.	ಸುಮಂತ ಅರ್ಕಸಾಲಿ	ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿತ್ರ	೧೦" x ೧೪"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೫.೮.೧೯೮೭
೩೪.	ಸುಮಂತ ಅರ್ಕಸಾಲಿ	ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿತ್ರ	೧೦" x ೧೪"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೫.೮.೧೯೮೭
೩೫.	ಸುಮಂತ ಅರ್ಕಸಾಲಿ	ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿತ್ರ	೭" x ೫"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೫.೮.೧೯೮೭
೩೬.	ಸುಮಂತ ಅರ್ಕಸಾಲಿ	ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿತ್ರ	೭" x ೫"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೫.೮.೧೯೮೭
೩೭.	ಸುಮಂತ ಅರ್ಕಸಾಲಿ	ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿತ್ರ	೧೦" x ೧೪"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೫.೮.೧೯೮೭

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಕಲಾವಿದರ ಹೆಸರು	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೩೮.	ಸುಮಂತ ಅರ್ಕಸಾಲಿ	ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿತ್ರ	೧೦" x ೧೪"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೪.೨.೧೯೮೦
೩೯.	ಸುಮಂತ ಅರ್ಕಸಾಲಿ	ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿತ್ರ	೧೦" x ೧೪"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೪.೨.೧೯೮೦
೪೦.	ಸುಮಂತ ಅರ್ಕಸಾಲಿ	ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿತ್ರ	೧೦" x ೧೪"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೩.೨.೧೯೮೦
೪೧.	ಸುಮಂತ ಅರ್ಕಸಾಲಿ	ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿತ್ರ	೭.೫" x ೧೧"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೩.೨.೧೯೮೦
೪೨.	ಸುಮಂತ ಅರ್ಕಸಾಲಿ	ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿತ್ರ	೧೦" x ೧೪"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೩.೨.೧೯೮೦
೪೩.	ಸುಮಂತ ಅರ್ಕಸಾಲಿ	ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿತ್ರ	೧೦" x ೧೪"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೩.೨.೧೯೮೦
೪೪.	ಸುಮಂತ ಅರ್ಕಸಾಲಿ	ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿತ್ರ	೧೦" x ೧೪"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೩.೨.೧೯೮೦
೪೫.	ಸುಮಂತ ಅರ್ಕಸಾಲಿ	ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿತ್ರ	೧೦" x ೧೪"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೩.೨.೧೯೮೦
೪೬.	ಸುಮಂತ ಅರ್ಕಸಾಲಿ	ಚಂದ್ರನೊಂದಿಗೆ ಮಹಿಳೆ	೧೦" x ೧೪"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೨೦.೧೧.೧೯೭೮
೪೭.	ಸುಮಂತ ಅರ್ಕಸಾಲಿ	ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿತ್ರ	೧೦" x ೧೪"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೨೦.೧೧.೧೯೭೮
೪೮.	ಸುಮಂತ ಅರ್ಕಸಾಲಿ	ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿತ್ರ	೧೦" x ೧೪"	ಜಲ – ಕಾಗದ	೧೨.೪.೧೯೮೦
೪೯.	ಸುಮಂತ ಅರ್ಕಸಾಲಿ	ಸಂಯೋಜನೆ	೧೦" x ೧೪"	ಡ್ರೈಪೇಸ್ಟಲ್	೧೨.೪.೧೯೮೦
೫೦.	ಸುಮಂತ ಅರ್ಕಸಾಲಿ	ಸಂಯೋಜನೆ	೧೦" x ೧೪"	ಜಲವರ್ಣ	೧೨.೪.೧೯೮೦
೫೧.	ಸುಮಂತ ಅರ್ಕಸಾಲಿ	ಸಂಯೋಜನೆ	೭.೫" x ೧೪"	ಜಲವರ್ಣ	೧೨.೪.೧೯೮೦
೫೨.	ಸುಮಂತ ಅರ್ಕಸಾಲಿ	ಸಂಯೋಜನೆ	೧೦" x ೧೪"	ಜಲವರ್ಣ	೧೨.೪.೧೯೮೦
೫೩.	ಸುಮಂತ ಅರ್ಕಸಾಲಿ	ಸಂಯೋಜನೆ	೧೦" x ೧೪"	ಜಲವರ್ಣ	೯.೨.೧೯೮೦
೫೪.	ಸುಮಂತ ಅರ್ಕಸಾಲಿ	ಸಂಯೋಜನೆ	೧೦" x ೧೪"	ಜಲವರ್ಣ	೯.೨.೧೯೮೦
೫೫.	ಸುಮಂತ ಅರ್ಕಸಾಲಿ	ಸಂಯೋಜನೆ	೧೦" x ೧೪"	ಜಲವರ್ಣ	೯.೨.೧೯೮೦
೫೬.	ಸುಮಂತ ಅರ್ಕಸಾಲಿ	ಸಂಯೋಜನೆ	೧೦" x ೧೪"	ಜಲವರ್ಣ	೯.೨.೧೯೮೦

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಕಲಾವಿದರ ಹೆಸರು / ಶೈಲಿ	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೫೭.	ಸುಮಂತ ಅರ್ಕಸಾಲಿ	ಸಂಯೋಜನೆ	೧೦" x ೧೪"	ಜಲವರ್ಣ	೯.೨.೧೯೯೦
೫೮.	ಸುಮಂತ ಅರ್ಕಸಾಲಿ	ಸಂಯೋಜನೆ	೧೦" x ೧೪"	ಜಲವರ್ಣ	೯.೨.೧೯೯೦
೫೯.	ಸುಮಂತ ಅರ್ಕಸಾಲಿ	ಸಂಯೋಜನೆ	೧೦" x ೧೪"	ಜಲವರ್ಣ	೯.೨.೧೯೯೦
೬೦.	ಸುಮಂತ ಅರ್ಕಸಾಲಿ	ಸಂಯೋಜನೆ	೧೦" x ೧೪"	ಜಲವರ್ಣ	೧೦.೬.೧೯೯೦
೬೧.	ಸುಮಂತ ಅರ್ಕಸಾಲಿ	ಸಂಯೋಜನೆ	೧೦" x ೧೪"	ಜಲವರ್ಣ	೧.೧೧.೧೯೮೯
೬೨.	ಸುಮಂತ ಅರ್ಕಸಾಲಿ	ಸಂಯೋಜನೆ	೧೦" x ೧೪"	ಜಲವರ್ಣ	೧.೧೧.೧೯೮೯
೬೩.	ಸುಮಂತ ಅರ್ಕಸಾಲಿ	ಸಂಯೋಜನೆ	೧೦" x ೧೪"	ಜಲವರ್ಣ	೧೮.೪.೧೯೯೦
೬೪.	ಸುಮಂತ ಅರ್ಕಸಾಲಿ	ಸಂಯೋಜನೆ	೧೦" x ೧೪"	ಡ್ರೈಪೇಸ್ಟಲ್	೨೫.೨.೧೯೭೯
೬೫.	ಈಜಿಪ್ಟ್ ಶೈಲಿ	ಯುದ್ಧ	೧೨" x ೧೫"	ಕಲರ್ ಇಂಕ್	೨೫.೨.೧೯೭೯
೬೬.	ಈಜಿಪ್ಟ್ ಶೈಲಿ	ವಧು	೧೨" x ೧೫"	ಕಲರ್ ಇಂಕ್	೨೫.೨.೧೯೭೯
೬೭.	ಈಜಿಪ್ಟ್ ಶೈಲಿ	ವಧು ಶೃಂಗಾರ	೧೨" x ೧೫"	ಕಲರ್ ಇಂಕ್	೨೫.೨.೧೯೭೯
೬೮.	ಈಜಿಪ್ಟ್ ಶೈಲಿ	ನೀರಡಿಕೆ	೧೨" x ೧೫"	ಕಲರ್ ಇಂಕ್	೨೫.೨.೧೯೭೯
೬೯.	ಈಜಿಪ್ಟ್ ಶೈಲಿ	ಸಂಯೋಜನೆ	೧೨" x ೧೫"	ಕಲರ್ ಇಂಕ್	೨೫.೨.೧೯೭೯
೭೦.	ಈಜಿಪ್ಟ್ ಶೈಲಿ	ಸಂಯೋಜನೆ	೧೨" x ೧೫"	ಕಲರ್ ಇಂಕ್	೨೫.೨.೧೯೭೯

೨೬. ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಕಲಾವಿದರ ಹೆಸರು	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೦೧.	ರಘುಪತಿ ಭಟ್	ಕಂಠೀರವ ನರಸರಾಜ ಒಡೆಯರ್	೨೫ x ೩೪ಸೆಂ.ಮೀ.	ರೇಖಾಚಿತ್ರ (ಬ್ಲಾಕ್ ಇಂಕ್)	
೦೨.	ರಘುಪತಿ ಭಟ್	ಚಿಕ್ಕದೇವರಾಜ ಒಡೆಯರ್	೨೫ x ೩೪ಸೆಂ.ಮೀ.	ರೇಖಾಚಿತ್ರ (ಬ್ಲಾಕ್ ಇಂಕ್)	

ಕ್ರಸಂ.	ಕಲಾವಿದರ ಹೆಸರು	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೦೩.	ರಘುಪತಿ ಭಟ್	ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ್	೨೫ X ೩೪ಸೆಂ.ಮೀ	ರೇಖಾಚಿತ್ರ (ಬ್ಲಾಕ್ ಇಂಕ್)	
೦೪.	ರಘುಪತಿ ಭಟ್	ದಳವಾಯಿ ನಂಜರಾಜಯ್ಯ	೨೫ X ೩೪ಸೆಂ.ಮೀ	ರೇಖಾಚಿತ್ರ (ಬ್ಲಾಕ್ ಇಂಕ್)	
೦೫.	–	ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ ಬಹದ್ದೂರ	೧೪" X ೨೧"	ಕಲರ್ ಎನ್‌ಗ್ರೇವಿಂಗ್	
೦೬.	ಸರ್. ಕರ್ ಪೋರ್ಟರ್	ದಿ ಸೇಜ್ ಸ್ಟ್ರೂರ್ಮಿಂಗ್ ಅಂಡ್ ವಿಕ್ಟರಿ ಆಫ್ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ ವೈ ದಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ೧೭೯೯	೨೩" X ೩೫"	ಕಲರ್ ಎನ್‌ಗ್ರೇವಿಂಗ್	
೦೭.	ಸರ್. ಕರ್ ಪೋರ್ಟರ್	ದಿ ಸೇಜ್ ಸ್ಟ್ರೂರ್ಮಿಂಗ್ ಅಂಡ್ ವಿಕ್ಟರಿ ಆಫ್ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ ವೈ ದಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ೧೭೯೯	೨೩" X ೩೫"	ಕಲರ್ ಎನ್‌ಗ್ರೇವಿಂಗ್	
೦೮.	ಸರ್. ಕರ್ ಪೋರ್ಟರ್	ದಿ ಸೇಜ್ ಸ್ಟ್ರೂರ್ಮಿಂಗ್ ಅಂಡ್ ವಿಕ್ಟರಿ ಆಫ್ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ ವೈ ದಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ೧೭೯೯	೨೩" X ೩೫"	ಕಲರ್ ಎನ್‌ಗ್ರೇವಿಂಗ್	

೨೭. ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ

ಕ್ರಸಂ.	ಕಲಾವಿದರ ಹೆಸರು/ ಶೈಲಿ	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೦೧.	ಎಂ.ಜೆ. ಶುದ್ಧೋದನ	ಭೂತನಾಥ ದೇವಸ್ಥಾನ	೨೮" X ೩೭"	ತೈಲ – ಕಾಗದ	೧೯೮೭
೦೨.	ಎಂ.ಜೆ. ಶುದ್ಧೋದನ	ದೊಡ್ಡ ಆಲದ ಮರ	೪೫" X ೩೩"	ತೈಲ – ಕಾಗದ	೧೯೮೭
೦೩.	ಸೇನ ಗುಪ್ತ	ಸಂತಾಲ ನೃತ್ಯ	೨೩" X ೨೯"	ಪೋಸ್ಟರ್ – ಕಾಗದ	೧೯೮೦
೦೪.	ಎಂ. ವೀರಪ್ಪ	ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ದೇವಸ್ಥಾನ	೨೩" X ೨೯"	ಪೋಸ್ಟರ್ – ಕಾಗದ	೧೯೮೦
೦೫.	ಎಂ. ವೀರಪ್ಪ	ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ದೇವಸ್ಥಾನ	೫೮" X ೩೯"	ತೈಲ	

ಕ್ರಸಂ.	ಕಲಾವಿದರ ಹೆಸರು/ ಶೈಲಿ	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೦೬.	ಮೈಸೂರು ಶೈಲಿ		೨೩" x ೨೩"		
೦೭.	ಮೈಸೂರು ಶೈಲಿ	ವಾಮನಾವತಾರ	೨೯" x ೩೯"	ಜಲವರ್ಣ	
೦೮.	ಮೈಸೂರು ಶೈಲಿ	ಗಿರಿಜಾ ಕಲ್ಯಾಣ	೨೩" x ೨೯"	ಜಲವರ್ಣ	
೦೯.	ಎಂ. ವೀರಪ್ಪ	ಪೂಜಾ ಸಾಮಗ್ರಿಯೊಂದಿಗೆ ಮಹಿಳೆ	೫೮" x ೩೬"	ತೈಲ – ಕಾಗದ	೧೯೩೯
೧೦.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಒಡೆಯರರ ಮದುವೆ ದೃಶ್ಯ	೧೧" x ೧೬"	ತೈಲ – ಕಾಗದ	೧೯ನೇ ಶತಮಾನ
೧೧.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರು	೨೩" x ೪೧"	ತೈಲ – ಕಾಗದ	೨೦ನೇ ಶತಮಾನ
೧೨.	ಎ.ಆರ್. ವಾಸು	ಜಯಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಒಡೆಯರು	೮೯" x ೪೮"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೨೦ನೇ ಶತಮಾನ
೧೩.	ಎ. ಆರ್. ವಾಸು	೨೫ನೇ ಮಹಾರಾಜ ಜಯಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಒಡೆಯರು	೮೯" x ೪೮"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೧೪.	–	ದಿವಾನ ಮಾಧವರಾವ್	೮೨" x ೪೮"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೧೫.	–	ದಿವಾನ ಮಾಧವರಾವ್	೧೬.೫" x ೨೨"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೧೬.	ಪೀಟರ್ ಲೂಯಿಸ್	ಟಾಂಗಾ	೩೬" x ೩೦"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೯೯೫
೧೭.	ಎಂ. ಬಿ. ಪಾಟೀಲ	ಹೆಂಗಸು ಮತ್ತು ಕೋಳಿ	೩೬" x ೩೦"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೧೮.	ಪುಷ್ಪಾ ದ್ರಾವಿಡ	ಹಳ್ಳಿಯ ಹೆಂಗಸು	೩೨" x ೩೩"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೧೯.	ಕಾಳಿದಾಸ ಪತ್ತಾರ	ಮಹಿಳೆ	೩೪" x ೩೦"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೯೯೦
೨೦.	ಆರ್. ಎಂ. ಹಡಪದ	ಕೆಂಪುಸಾಗರ	೨೪" x ೨೪"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೯೭೫
೨೧.	ಎಸ್. ವಿ. ವಿನಾಯಕ	ಬನಾರಸ್‌ಘಾಟ್	೩೦" x ೩೦"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೯೮೫
೨೨.	ಜಿ. ವೈ. ಹುಬ್ಳೀಕರ	ಮಹಿಳೆ	೪೮" x ೩೬"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೯೯೯

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಕಲಾವಿದರ ಹೆಸರು	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೨೩.	ರಾಮದಾಸ ಅಡ್ಯಂತಾಯ	ಬಣ್ಣಗಳೊಂದಿಗೆ ಪಯಣ	೪೭" X ೩೫"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೯೯೯
೨೪.	ಸಿ. ಚಂದ್ರಶೇಖರ	ಹೊಲಿಗೆ	೨೯" X ೨೩"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೯೯೫
೨೫.	ಸಿ. ಚಂದ್ರಶೇಖರ	ಬುಡಕಟ್ಟು ಮಹಿಳೆ	೨೯" X ೨೯"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೨೬.	ಪ. ಸ. ಕುಮಾರ	ಸಂಯೋಜನೆ	೩೪" X ೩೭"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೨೭.	ಪ್ರಭುಹರ ಸೂರಿ	ಕಾಮಧೇನು	೨೩" X ೨೩"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೨೮.	ಚಂದ್ರನಾಥ ಆಚಾರ್ಯ	ಸಂಯೋಜನೆ	೩೬" X ೩೬"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೨೯.	ಜಿ. ಎಸ್. ಶೆಣೈ	ಉಬ್ಬುಚಿತ್ರಣ	೨೪" X ೨೪"	ಅಲ್ಯೂಮಿನಿಯಂ	
೩೦.	ಸುರೇಶ ಅರ್ಕಸಾಲಿ	ಬಾದಾಮಿ ದೃಶ್ಯ	೯.೫" X ೧೩"	ಜಲ – ಪೇಪರ್	
೩೧.	ಆರ್. ಸೀತಾರಾಮ	ಅಂತರಗಂಗೆ, ಕೋಲಾರ	೧೮" X ೧೪.೫"	ಜಲ	
೩೨.	ಮಲ್ಲಪ್ಪ ಎಸ್. ಹಳ್ಳಿ	ಪ್ರಕೃತಿ ದೃಶ್ಯ	೨೭" X ೨೦"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೩೩.	ಶ್ರೀಕಾಂತ ಶೆಟ್ಟಿ	ಕೋಳಿ ಕಳ್ಳಿ	೩೫" X ೩೫"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೩೪.	ಶ್ರೀಕಾಂತ ಶೆಟ್ಟಿ	ನಾಲ್ಕು ಹುಂಜಗಳು	೨೪" X ೩೩"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೩೫.	ಎಂ.ಜೆ. ಕಮಲಾಕ್ಷಿ	ಸ್ಪ್ರಿಂಗ್	೩೫" X ೩೫"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೩೬.	ಎನ್. ಹನುಮಯ್ಯ	ಕಾಲಭೈರವಿ	೧೩.೫" X ೨೨"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೯೯೯
೩೭.	ರಮೇಶ ಬಾಂಡ್ಲಿ	ದಿ ಪೇಸ್ ಒನ್ ನೈಟ್	೧೨" X ೧೬"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೯೯೫
೩೮.	ಜಸುರಾವಲ್	ವಸ್ತುಚಿತ್ರಣ	೨೩" X ೨೩.೫"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೩೯.	ಜಸುರಾವಲ್	ಬ್ಲೂಸ್ಕೇಪ್	೧೬" X ೧೪"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೯೯೬
೪೦.	ಜೆ. ಎಂ. ಎಸ್. ಮಣಿ	ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಉದಯ	೩೨" X ೨೪"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೯೭೬
೪೧.	ಈಶ್ವರ ಪತ್ತಾರ	ಸಂಯೋಜನೆ	೩೫" X ೪೫"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೯೯೫

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಕಲಾವಿದರ ಹೆಸರು	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೪೨.	ಪ್ರಕಾಶ ಬಿ. ಕುರ್ಚಗಿ	ಡ್ರಾಯಿಂಗ್ ೩೭	೨೦" X ೧೪.೫"	ಪೆನ್ಸಿಲ್ – ಇಂಕ್	೧೯೯೮
೪೩.	ವಿಜಯ ಸಿಂಧೂರ	ನನ್ನ ಮನೆಯ ಅಂಗಳ	೪೦" X ೩೪"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೪೪.	ವಿ. ವಲ್ಲೇಶ	ಯೋಗಿ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿ	೧೪" X ೧೪"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೯೯೫
೪೫.	ಎಸ್. ಜಿ. ವಾಸುದೇವ	ಅವನು	೧೧" X ೧೩"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೯೯೫
೪೬.	ವೈ. ನಾಗರಾಜು	ಜವಾಹರಲಾಲ್ ನೆಹರೂ	೩೦" X ೩೯"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೯೬೫
೪೭.	ಎಂ. ವೀರಪ್ಪ	ಅರ್ಪಣೆ	೩೨" X ೨೨"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೯೫೪
೪೮.	ಎಂ. ಜೆ. ವಾಸುದೇವ	ಗೊಮ್ಮಟೇಶ್ವರ	೩೩" X ೪೬"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೪೯.	ಎಂ. ವಿ. ಕಂಬಾರ	ಶಿವಗಂಗೆ	೬.೫" X ೯"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೫೦.	ಈರಣ್ಣ ದಂಡಿನ	ಫ್ಯಾಂಟಸಿ	೨೩" X ೨೯"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೫೧.	ಕಲ್ಪನಾ ಪ್ರಕಾಶ	ಹೆಂಗಸು	೧೩" X ೧೯"	ಎಚ್ಚಿಂಗ್	

೨೮. ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಕಲಾವಿದರ ಹೆಸರು	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೦೧.	ಬಿ. ಎಚ್. ರಾಮಚಂದ್ರ	ಭಾವಚಿತ್ರ	೧೪" X ೧೬"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೦೨.	ಮೂರ್ತಿ	ತೈಲವರ್ಣ	೩೩" X ೨೩.೫"	ತೈಲ – ವರ್ಣ	೧೯೭೪
೦೩.	ಎಂ. ಸಿ. ಜೋಷಿ	ಪ್ರಾಚೀನ ಸ್ನಾನ ಘಾಟ್	೨೧" X ೨೮"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೦೪.	ಎಂ. ಟಿ. ವಿ. ಆಚಾರ್ಯ	ಲ್ಯಾಂಡ್‌ಸ್ಕೇಪ್	೧೪" X ೧೦"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೦೫.	ರುಮಾಲೆ ಚೆನ್ನಬಸವಯ್ಯ	ಪನೋರಮೋಲ್ ದೃಶ್ಯ	೧೪" X ೧೦"	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೦೬.	ವಿ. ಜಿ. ಅಂದಾನಿ	ನನ್ನ ಪರಿಸರ	೨೪" X ೩೦"	ಲಿಥೋ ಪ್ರಿಂಟ್	
೦೭.	ವಿ. ಜಿ. ಅಂದಾನಿ	ನನ್ನ ಪರಿಸರ	೨೪" X ೩೦"	ಲಿಥೋ ಪ್ರಿಂಟ್	

ಕ್ರಸಂ.	ಕಲಾವಿದರ ಹೆಸರು / ಶೈಲಿ	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೦೮.	ಕಲ್ ಮೆಡ್ವಾಸ ಟೇಲರ್	ನನ್ನ ಪರಿಸರ	೨೪" x ೩೦"	ಲಿಥೋ ಪ್ರಿಂಟ್	(೧೮೧೮)
೦೯.	ಪಿ. ಆರ್. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ	ನಿಸರ್ಗಚಿತ್ರಣ	೧೪" x ೧೦"	ಜಲವರ್ಣ	
೧೦.	ಎಂ.ಟಿ.ವಿ. ಆಚಾರ್ಯ	ತಾಯಿ-ಮಗು	೧೪" x ೧೦"	ಜಲವರ್ಣ	
೧೧.	ವೈ. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯರಾಜು	ಲ್ಯಾಂಡ್‌ಸ್ಕೇಪ್	೬" x ೧೨"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೧೨.	ಅಲ್ಫಾನ್ಸೋ	ಸಂಯೋಜನೆ	೭" x ೭"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೧೩.	ಅಲ್ಫಾನ್ಸೋ	ಕ್ರಿಸ್ತ ಸಂಯೋಜನೆ	೭" x ೭"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೧೪.	ಮೈಸೂರು ಸಂಪ್ರದಾಯ	ಶ್ರೀರಾಮ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ	೨೪" x ೩೦"	ಜಲ – ಗೋಲ್ಡ್ ಲೀಫ್	
೧೫.	ಜೆ. ಎಸ್. ಖಂಡೇರಾವ್	ವಿಂಡೋ ಸೀರಿಸ್	೨೪" x ೩೦"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೧೬.	ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರಗಳು	–	೨೯" x ೧೯"	–	
೧೭.	ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರಗಳು	–	೨೯" x ೧೯"	–	
೧೮.	ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರಗಳು	–	೨೯" x ೧೯"	–	
೧೯.	ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರಗಳು	–	೨೯" x ೧೯"	–	
೨೦.	ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರಗಳು	–	೨೯" x ೧೯"	–	
೨೧.	ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರಗಳು	–	೨೯" x ೧೯"	–	
೨೨.	ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರಗಳು	–	೨೯" x ೧೯"	–	
೨೩.	ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರಗಳು	–	೨೯" x ೧೯"	–	
೨೪.	ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರಗಳು	–	೨೯" x ೧೯"	–	
೨೫.	ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರಗಳು	–	೨೯" x ೧೯"	–	
೨೬.	ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರಗಳು	–	೨೯" x ೧೯"	–	

ಕ್ರಸಂ.	ಶೈಲಿ	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೨೭.	ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರಗಳು	–	೨೯" X ೧೯"	–	
೨೮.	ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರಗಳು	–	೨೯" X ೧೯"	–	
೨೯.	ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರಗಳು	–	೨೯" X ೧೯"	–	
೩೦.	ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರಗಳು	–	೨೯" X ೧೯"	–	
೩೧.	ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರಗಳು	–	೨೯" X ೧೯"	–	
೩೨.	ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರಗಳು	–	೨೯" X ೧೯"	–	

೨೯. ಸರಕಾರಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಹೂವಿನ ಹಡಗಲಿ

ಕ್ರಸಂ.	ಕಲಾವಿದರ ಹೆಸರು	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೦೧.	ಈಶ್ವರ ಪತ್ತಾರ	ನಿಸರ್ಗ ಚಿತ್ರ	೧೮" X ೨೪"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೩.೪.೧೯೮೫
೦೨.	ಈಶ್ವರ ಪತ್ತಾರ	ನಿಸರ್ಗ ಚಿತ್ರ	೧೮" X ೨೪"	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	೧೩.೪.೧೯೮೬
೦೩.	ಡಿ.ಜಿ. ದೊಂಡಗೆ (ಹೈದ್ರಾಬಾದ್)	ಫೀಲ್ಡ್	೨೫ X ೩೫ ಸೆಂ.ಮೀ	ಕಲರ್ ಪೆನ್ಸಿಲ್	
೦೪.	ಎಂ.ಬಿ. ಪಾಟಿಲ	ಪರಿಸರ ನಂ–೨	೩೮ X ೪೬ ಸೆಂ.ಮೀ	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೦೫.	ಜೊಹಾನ್ಸ್ ಭೇಲರ	ಗ್ರಾಫಿಕ್ ಎಚ್ಚಿಂಗ್	೧೫ X ೨೧ ಸೆಂ.ಮೀ.	ತೈಲ – ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್	
೦೬.	ಜಿ. ಎಲ್. ನರಸಿಂಹನ್	ಮಾರಾಟಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು	೨೯ X ೩೯ ಸೆಂ.ಮೀ.	ಕಲರ್ ಪೆನ್ಸಿಲ್	
೦೭.	ಕೆ. ಕೆ. ಮಕಾಳಿ	ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ದೇವಾಲಯ	೩೩ X ೨೪ ಸೆಂ.ಮೀ.	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೦೮.	ಸಮೀರ ಮಂಡಲ (ದೆಹಲಿ)	ಸಂಯೋಜನ	೪೪ X ೩೧ ಸೆಂ.ಮೀ.	ಜಲ – ಕಾಗದ	
೦೯.	ಸುಹಾಸ್ ರಾಯ್	ಟ್ರೀ	೩೦ X ೩೦ ಸೆಂ.ಮೀ.	ಅಕ್ರೆಲಿಕ್ – ಕಾಗದ	
೧೦.	ಪೀಟರ್ ಲೂಯಿಸ್	ತಾಯಿ ಮತ್ತು ಮಗು	೫೯ X ೩೯ ಸೆಂ.ಮೀ.	ತೈಲವರ್ಣ	

೩೦. ಬಾಗಲಕೋಟೆ (ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆ) ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬಾಗಲಕೋಟೆ

ಕ್ರಸಂ.	ಕಲಾವಿದರ ಹೆಸರು	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೦೧.	ಸೋಲಬಕ್ಕನವರ	ಬಸವಜಯಂತಿ	೬೬" X ೫೬"	ಟೆರ್ರಾಕೋಟ	
೦೨.	ಸೋಲಬಕ್ಕನವರ	ಕಾರಹುಣ್ಣಿವೆ	೫೬" X ೧೧೭"	ಉಸುಕು ಅಂಟಿಸಿದ್ದು	
೦೩.	ಸೋಲಬಕ್ಕನವರ	ಗುಳ್ಳವ್ವನ ಹಬ್ಬ	೫೬" X ೧೧೭"	ಬಳೆಚೂರು	
೦೪.	ಸೋಲಬಕ್ಕನವರ	ಶ್ರಾವಣ	೫೬" X ೧೧೭"	ಪೇಸ್ಟಲ್	
೦೫.	ಸೋಲಬಕ್ಕನವರ	ಗೋಕುಲಾಷ್ಟಮಿ	೫೬" X ೧೧೭"	ಕೋಲಾಜ್‌ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಮುತ್ತುಗಳು	
೦೬.	ಸೋಲಬಕ್ಕನವರ	ನಾಗಪಂಚಮಿ	೫೬" X ೧೧೭"	ಕೋಲಾಜ್ – ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಅರಿವೆ ಚೂರುಗಳು – ಬಳೆ ಚೂರು	
೦೭.	ಸೋಲಬಕ್ಕನವರ	ಗಣೇಶ ಚತುರ್ಥಿ	೫೬" X ೧೧೭"	ಪ್ಲಾಸ್ಟರ್ ರಿಲಾಫ್	
೦೮.	ಸೋಲಬಕ್ಕನವರ	ಜೋಕುಮಾರನ ಹಬ್ಬ	೫೬" X ೧೧೭"	ಕೋಲಾಜ್ – ಅರಿವೆ ಉಬ್ಬು ಬಳೆಚೂರು	
೦೯.	ಸೋಲಬಕ್ಕನವರ	ವಿಜಯದಶಮಿ	೫೬" X ೧೧೭"	ಬಟ್ಟೆ ನೇಯ್ಗೆ	
೧೦.	ಸೋಲಬಕ್ಕನವರ	–	೫೬" X ೧೧೭"	ಪೆನ್ಸಿಲ್ ಡ್ರಾಯಿಂಗ್	
೧೧.	ಸೋಲಬಕ್ಕನವರ	ದೀಪಾವಳಿ	೫೬" X ೮೦"	ತೆಂಗಿನ ನಾರಿನ ಚೂರು, ಭತ್ತ, ಹುಲ್ಲು, ಜೋಳದ ತೆನೆ	
೧೨.	ಸೋಲಬಕ್ಕನವರ	ಕಾರ್ತಿಕ	೫೬" X ೧೧೭"	ಕೋಲಾಜ್ – ಬಣ್ಣದ ಮುತ್ತುಗಳು	
೧೩.	ಸೋಲಬಕ್ಕನವರ	ಹೋಳಿಹಬ್ಬ	೫೬" X ೧೧೭"	ಕೋಲಾಜ್ – ಗಾಜಿನ ಚೂರುಗಳು	
೧೪.	ಸೋಲಬಕ್ಕನವರ	ಜಾತ್ರೆ	೫೬" X ೧೧೭"	ಕರಿಮನೆಗಳು	
೧೫.	ಸೋಲಬಕ್ಕನವರ	ಮೊಹರಂ	೫೬" X ೮೦"	ಪೋಸ್ಟರ್ ಕಲರ್ – ಅಲ್ಯೂಮಿನಿಯಂ ತಗಡು	

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಕಲಾವಿದರ ಹೆಸರು /ಶೈಲಿ	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೧೬.	ಗಾಜಿನ ಚಿತ್ರಗಳು	ದಂಪತಿ	೧೪" x ೧೫"	ಗ್ಲಾಸ್ ಮತ್ತು ತೈಲವರ್ಣ	
೧೭.	ಗಾಜಿನ ಚಿತ್ರಗಳು	ಮಹಿಳೆ	೧೪" x ೧೮"	ಗ್ಲಾಸ್ ಮತ್ತು ತೈಲವರ್ಣ	
೧೮.	ಉಗುರಿನ ಚಿತ್ರಗಳು	ಹಣ್ಣು ಮಾರುತ್ತಿರುವ ಮಹಿಳೆ	೬" x ೮"	ಕಾಗದ	
೧೯.	ಮನೋಹರ ಟಿ. ಬಡಿಗೇರ	ಅಜ್ಜಿಯ ಚಿತ್ರ	೧/೨ ಇಂಟಿರಿಯರ್	ತೈಲವರ್ಣ ಕಾಗದ	
೨೦.	ಅಲಿ ಆದಿಲ್ ಶಾ		೧೦" x ೧೬"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	
೨೧.	ಸಿಕಂದರ್ ಆದಿಲ್ ಶಾ		೧೦" x ೧೬"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	
೨೨.	ಮಹಮ್ಮದ್ ಆದಿಲ್ ಶಾ		೧೦" x ೧೬"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	
೨೩.	ಇಬ್ರಾಹಿಂ – ೨ ಆದಿಲ್ ಶಾ		೧೦" x ೧೬"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	
೨೪.	ಇಬ್ರಾಹಿಂ – ೧ ಆದಿಲ್ ಶಾ		೧೦" x ೧೬"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	
೨೫.	ಅಲಿ ಆದಿಲ್ ಶಾಹಿ		೧೦" x ೧೬"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	
೨೬.	ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್ ಆದಿಲ್ ಶಾ		೧೦" x ೧೬"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	
೨೭.	ಟಿಪ್ಪುಸುಲ್ತಾನ್		೧೦" x ೧೫"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	
೨೮.	ಆದಿಲ್ ಶಾಹಿ	ಮೋದಿ ದಾಖಲೆ	೮" x ೬೦"		

೩೧. ಕುಪ್ಪಳ್ಳಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಕುಪ್ಪಳ್ಳಿ

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಕಲಾವಿದರ ಹೆಸರು	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೦೧.	ಪಿ. ಆರ್. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ	ಕುಪ್ಪಳ್ಳಿ ಕೆರೆಯ ದೃಶ್ಯ	೧೦" x ೧೬"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೧೯೫೭
೦೨.	ಪಿ. ಆರ್. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ	ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿ ಕಾಡಿನ ದೃಶ್ಯ	೧೦" x ೧೬"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	
೦೩.	ಪಿ. ಆರ್. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ	ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿಯ ರಾಮತೀರ್ಥದ ಕಲ್ಲುಸಾರ	೧೦" x ೧೬"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	
೦೪.	ಪಿ. ಆರ್. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ	ಕವಿಶೈಲದಿಂದ ಕಾಣುವ ಕುಂದಾದ್ರಿ ದೃಶ್ಯ	೧೦" x ೧೬"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	

ಕ್ರಸಂ.	ಕಲಾವಿದರ ಹೆಸರು	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೦೫.	ಪಿ. ಆರ್. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ	ಕವಿಶೈಲದಿಂದ ಕಾಣುವ ದೃಶ್ಯ	೧೦" x ೧೬"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	
೦೬.	ಪಿ. ಆರ್. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ	ಕುಪ್ಪಳ್ಳಿ ಮಹಡಿಯಿಂದ ಕಾಣುವ ದೃಶ್ಯ	೧೦" x ೧೬"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	
೦೭.	ಪಿ. ಆರ್. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ	ಕವಿಶೈಲ ದಾರಿಯಿಂದ ಕಾಣುವ ಕುಪ್ಪಳ್ಳಿ ಮನೆ	೧೦" x ೧೬"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	
೦೮.	ಪಿ. ಆರ್. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ	ಕುಪ್ಪಳ್ಳಿ ಮನೆ	೧೦" x ೧೬"	ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	

೩೨. ಕೆಂಪೇಗೌಡ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಕ್ರಸಂ.	ಶೈಲಿ	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೦೧.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಸಾವನದುರ್ಗ	೧೦" x ೭"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೦೨.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಸಾವನದುರ್ಗ	೧೩" x ೮.೫"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೦೩.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಸಾವನದುರ್ಗ	೧೩" x ೧೦"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೦೪.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಸಾವನದುರ್ಗ	೧೫" x ೮"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೦೫.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಸಾವನದುರ್ಗ	೧೩" x ೯"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೦೬.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಸಾವನದುರ್ಗ	೧೩" x ೯"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೦೭.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಸಾವನದುರ್ಗ	೧೩" x ೮"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೦೮.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಸಾವನದುರ್ಗ	೧೩" x ೧೦"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೦೯.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಸಾವನದುರ್ಗ	೧೩.೫" x ೯"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೧೦.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಸಾವನದುರ್ಗ	೧೨೮. x ೫೯"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೧೧.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ರಾಮಗೇರಿ	೧೨" x ೯"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೧೨.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ರಾಮಗೇರಿ	೧೦" x ೭"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೧೩.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ರಾಮಗೇರಿ	೧೦" x ೭.೫"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೧೪.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ರಾಮಗೇರಿ	೧೩" x ೯"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೧೫.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ರಾಮಗೇರಿ	೧೧" x ೬"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧

ಕ್ರಸಂ.	ಶೈಲಿ	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೧೬.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ರಾಮಗೇರಿ	೧೩.೫" x ೯"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೧೭.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ರಾಮಗೇರಿ	೧೦" x ೭.೫"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೧೮.	ಶಿವಗಂಗೆ		೫೫" x ೭೦"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೧೯.	ಶಿವಗಂಗೆ	ದೀಪಕಂಭ	೧೬" x ೨೦"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೨೦.	ಶಿವಗಂಗೆ	ಮುದ್ರೆ ಮಂಟಪ	೧೫" x ೧೧"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೨೧.	ಶಿವಗಂಗೆ	ಕಲ್ಯಾಣಿ	೧೦" x ೭"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೨೨.	ಶಿವಗಂಗೆ	ಗಂಗಾಧರೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ	೧೬" x ೧೧"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೨೩.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಶಿವಗಂಗೆ	೨೦" x ೫೫"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೨೪.	ಶಿವಗಂಗೆ		೫೫" x ೭೭"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೨೫.	ಶಿವಗಂಗೆ	ಕೆಂಪೇಗೌಡ ಹಜಾರ	೧೬" x ೧೦"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೨೬.	ಶಿವಗಂಗೆ	ಶಾಂತೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ	೧೬" x ೧೦"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೨೭.	ಶಿವಗಂಗೆ	ಅರಸ ಮತ್ತು ರಾಣಿಯ ಶಿಲ್ಪ	೧೬" x ೧೦"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೨೮.	ಶಿವಗಂಗೆ	ಸುರಂಗ ಮಾರ್ಗ	೧೫" x ೧೦"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೨೯.	ಶಿವಗಂಗೆ	ಖಜಾನೆ	೧೫" x ೧೦"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೩೦.	ಶಿವಗಂಗೆ	ಕೆಂಪೇಗೌಡ ಹಜಾರ	೧೮" x ೨೫"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೩೧.	ಶಿವಗಂಗೆ	ಭಕ್ತರ ಚಿತ್ರಗಳು	೮" x ೧೨"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೩೨.	ಶಿವಗಂಗೆ	ಹೊನ್ನಾದೇವಿ ದೇವಾಲಯ	೧೫.೫" x ೧೦.೫"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೩೩.	ಶಿವಗಂಗೆ	ದೊಡ್ಡ ಬಸವ – ರಾಜರ ನಿವಾಸ ಕಲ್ಯಾಣ	೩೨" x ೫೫"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಶೈಲಿ	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೩೪.	ದೇವರಾಯನ ದುರ್ಗ	ಕೋಟೆಯ ದ್ವಾರ	೧೩" x ೧೦"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೩೫.	ದೇವರಾಯನ ದುರ್ಗ	ಯೋಗಾನರಸಿಂಹ ದೇವಾಲಯ	೧೫" x ೧೨"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೩೬.	ದೇವರಾಯನ ದುರ್ಗ	ದೇವರಾಯನ ದುರ್ಗದ ಕೋಟೆ	೧೧" x ೭.೫"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೩೭.	ದೇವರಾಯನ ದುರ್ಗ	ದೇವರಾಯನ ದುರ್ಗದ ಕೋಟೆ	೧೧" x ೭.೫"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೩೮.	ದೇವರಾಯನ ದುರ್ಗ	ದೇವರಾಯನ ದುರ್ಗದ ಕೋಟೆ	೧೧" x ೭.೫"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೩೯.	ದೇವರಾಯನ ದುರ್ಗ	ಮಂಟಪ	೧೨.೧" x ೮"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೪೦.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಮಧುಗಿರಿ	೨೩" x ೭೦"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೪೧.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಮಧುಗಿರಿ	೧೪" x ೧೦"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೪೨.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಮಾವಳ್ಳಿ ತೋಟ	೭" x ೫"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೪೩.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದ ಕಾರಾಗೃಹ	೫೫" x ೭೦"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೪೪.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಸಾವನ ದುರ್ಗ	೫೫" x ೧೧೩"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೪೫.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಸಾವನ ದುರ್ಗ	೨೩" x ೭೦"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೪೬.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ರಾಮದುರ್ಗ	೫೫" x ೭೦"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೪೭.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ರಾಮದುರ್ಗ	೫೫" x ೭೦"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೪೮.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಹುಲಿಯಾರು	೫೫" x ೭೦"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೪೯.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಆವತಿ	೫೫" x ೭೦"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೫೦.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಯಲಹಂಕ ರಾಜವಂಶ	೫೫" x ೭೦"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೫೧.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಮಹಾನವಮಿ ದಿಬ್ಬ	೫೫" x ೭೦"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೫೨.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಹುತ್ತಿದುರ್ಗ	೫೫" x ೭೦"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಶೈಲಿ	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೫೩.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಹುತ್ತಿದುರ್ಗ	೨೩" x ೭೦"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೫೪.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಹುತ್ತಿದುರ್ಗ	೨೩" x ೭೦"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೫೫.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಕೋಡಿಹಳ್ಳಿ	೨೩" x ೭೦"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೫೬.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ದೇವನಹಳ್ಳಿ	೫೫" x ೭೦"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೫೭.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಮಾಗಡಿ	೫೫" x ೭೦"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೫೮.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಮಾಗಡಿ	೫೫" x ೭೦"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೫೯.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಕೆಂಪಸಾಗರ	೫೫" x ೭೦"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೬೦.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಶಾಸನಗಳು	೫೫" x ೭೦"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೬೧.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಶಾಸನಗಳು	೫೫" x ೭೦"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೬೨.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಪೇಟೆಗಳು	೫೫" x ೭೦"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೬೩.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ತೋಟಗಳು	೨೩" x ೭೦"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೬೪.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಮಾವಳ್ಳಿ	೨೩" x ೭೦"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೬೫.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ದೇವಾಲಯ	೨೩" x ೭೦"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೬೬.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಕೋಟೆ ವೆಂಕಟರಮಣ ದೇವಾಲಯ	೨೩" x ೭೦"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೬೭.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಕೆರೆಗಳು	೫೫" x ೧೧೩"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೬೮.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ರಂಗನಾಥ ದೇವಾಲಯ	೨೩" x ೭೦"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೬೯.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಜಲಕಂಠೇಶ್ವರ	೨೩" x ೭೦"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೭೦.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಬೆಂಗಳೂರು	೨೩" x ೭೦"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೭೧.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಬೆಂಗಳೂರು	೨೩" x ೭೦"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೭೨.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಬೆಂಗಳೂರು	೫೫" x ೭೦"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧

ಕ್ರಸಂ.	ಶೈಲಿ	ವಿಷಯ	ಅಳತೆ	ಮಾಧ್ಯಮ	ಕಾಲ
೭೩.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಬೆಂಗಳೂರು	೫೫" x ೭೦"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೭೪.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಬೆಂಗಳೂರು	೫೫" x ೭೦"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೭೫.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಬೆಂಗಳೂರು	೫೫" x ೭೦"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೭೬.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ನಂದಿದುರ್ಗ	೨೩" x ೭೦"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೭೭.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ನಂದಿದುರ್ಗ	೨೩" x ೭೦"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೭೮.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ನಂದಿದುರ್ಗ	೨೩" x ೭೦"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೭೯.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ನಂದಿದುರ್ಗ	೨೩" x ೭೦"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೮೦.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಚಿಕ್ಕ ಜಾಲಹಳ್ಳಿ	೨೩" x ೭೦"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೮೧.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಯಲಹಂಕ	೫೫" x ೭೦"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೮೨.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಗವಿಗಂಗಾಧರೇಶ್ವರ	೫೫" x ೧೧೩"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೮೩.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ರಂಗನಾಥನ ಪಾಳ	೫೫" x ೧೧೩"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೮೪.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ರಂಗನಾಥನ ಪಾಳ	೫೫" x ೧೧೩"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೮೫.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ರಂಗನಾಥನ ಪಾಳ	೫೫" x ೧೧೩"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೮೬.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಹಲಸೂರು	೫೫" x ೧೧೩"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೮೭.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಹಲಸೂರು	೫೫" x ೧೧೩"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೮೮.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಹಲಸೂರು	೫೫" x ೧೧೩"	ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್	೨೦೧೧
೮೯.	ಛಾಯಾಚಿತ್ರ	ಹಲಸೂರು	೫೫" x ೧೧೩"		

೩೩. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಧುನಿಕ ಕಲಾಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು

೦೧.	ರಜಪೂತ ಸ್ಕೂಲ್ ಪೇಂಟಿಂಗ್	೧೨ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು
೦೨.	ಗ್ಲಾಸ್ ಪೇಂಟಿಂಗ್ಸ್	೦೩ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು
೦೩.	ಅವನೀಂದ್ರನಾಥ ಠಾಗೋರ	೧೫ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು
೦೪.	ಬೆಂಗಾಲ ಸ್ಕೂಲ ಪೇಂಟಿಂಗ್ಸ್	೧೫ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು
೦೫.	ಭಾರತೀಯ ಕಲಾವಿದರು	೦೫ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು
೦೬.	ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಕಲಾವಿದರು	೧೦ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು
೦೭.	ಸಮಕಾಲೀನ ಕಲಾವಿದರು	೧೩ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು
೦೮.	ನವ್ಯ ಕಲಾವಿದರು	೯೫ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು
೦೯.	ಜಾಮಿನಿರಾಯ	೨೫ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು
೧೦.	ಅಮೃತಾ ಶೇರಗಿಲ್	೧೨ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು
೧೧.	ರಾಮಕಿಂಕರ ಬೈಜ್	೦೮ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು
೧೨.	ಬಿ. ಬಿ. ಮುಖರ್ಜಿ	೦೯ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು
೧೩.	ನಂದಲಾಲ ಬೋಸ್	೨೮ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು
೧೪.	ಗಗನೇಂದ್ರನಾಥ ಠಾಗೋರ	೧೦ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು
	ಒಟ್ಟು	**೨೬೨ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು**

೩೪. ಕರ್ನಾಟಕ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್, ಬೆಂಗಳೂರು

೦೧.	ನಿಕೋಲಾಸ್ ರೋರಿಕ್ ಗ್ಯಾಲರಿ	೪೨ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು
೦೨.	ಕೆಜ್ರಿವಾಲ್ ಗ್ಯಾಲರಿ	೨೪೩ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು
೦೩.	ರೋರಿಕ್ ಗ್ಯಾಲರಿ	೬೯ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು
೦೪.	ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಗ್ಯಾಲರಿ	೧೪೦ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು
೦೫.	ಎಸ್. ಎಸ್. ಕುಕ್ಕೆ ಗ್ಯಾಲರಿ	೨೫ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು
೦೬.	ಅಪ್ಪುರಾವ ಗ್ಯಾಲರಿ	೯೬ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು
೦೭.	ಮೈಸೂರು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಗ್ಯಾಲರಿ	೧೦೮ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು
೦೮.	ಕೇಜ್ರಿವಾಲ್ ಜಾನಪದ ಗ್ಯಾಲರಿ	೧೧೦ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು
೦೯.	ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ಯಾಲರಿ	೨೯ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು
	ಒಟ್ಟು	**೮೬೨ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು**

೩೫. ಜಗನ್ಮೋಹನ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮೈಸೂರು

೦೧.	ಮೊಘಲ್	೫೫ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು
೦೨.	ಜಲವರ್ಣ	೩೪೫ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು
೦೩.	ತೈಲವರ್ಣ	೧೨೧ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು
೦೪.	ಗಂಜೀಫಾ	೨೮ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು
	ಒಟ್ಟು	**೫೪೯ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು**

೩೬. ಹೆರಿಟೇಜ್ ವಿಲೇಜ್ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮಣಿಪಾಲ

೦೧.	ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳು	೨೦೦ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು
೦೨.	ತಂಜಾವೂರು ಚಿತ್ರಕಲಾಕೃತಿಗಳು	೧೭೫ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು
೦೩.	ಮಧುಬನಿ ಚಿತ್ರಕಲಾಕೃತಿಗಳು	೩೦ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು
೦೪.	ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರಕಲಾಕೃತಿಗಳು	೧೦೦ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು
೦೫.	ಗಂಜೀಫಾ ಚಿತ್ರಕಲಾಕೃತಿಗಳು	೨೦೦ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು
೦೬.	ಉದ್ಧರಣೆ ಭಿತ್ತಿಚಿತ್ರಗಳು	೪ ಗೋಡೆಗಳಿಗೆ
	ಒಟ್ಟು	**೭೦೫ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು**

೩೭. ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಮೈಸೂರು

೦೧.	ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳು	೨೨೩ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು
೦೨.	ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮೈಸೂರು ಶೈಲಿ	೧೦ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು
೦೩.	ಗ್ಲಾಸ್ ಪೇಂಟಿಂಗ್ಸ್	೨೦ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು
೦೪.	ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಚಿತ್ರಗಳು	೧೨೭ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು
೦೫.	ಗಂಜೀಫಾ ಚಿತ್ರಗಳು	೮೩ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು
	ಒಟ್ಟು	**೪೬೩ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು**

ಕರ್ನಾಟಕದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿನ ಚಿತ್ರಕಲೆ